

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הפירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות החל מענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי היא ביאור שזה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:
אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים. הקודמים משנת שי"ח עד הנה.

מסורת הזהר

לוח השוואת הדפים

משוה הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים של דפוסים שונים, לאלו שב"מסורת הזהר"

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות

שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו את הספרים

א. פתיחה לחכמת הקבלה

ב. פתיחה לפירוש הסולם

חלק טז

פרשיות: שלח — קרח — חקת — בלק

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, פנים מבכירות, ופנים מאירות, על עץ חיים מהארז"ל, תלמוד עשר ספירות ט"ז חלקים, בית שער לכוננות, וספר, האילן הקדוש.

האדמו"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג וצוקליה

בעיה"ק ירושלים תובב"א

לוח ראשי תבות וקיצורים

וגבורה. דט"ר: דט' ראשונות. דחז"ל: דברי
 חכמינו ז"ל. דכ"ו: דכל זה. דלפי"ז: דלפי
 זה. דנת"א: דנקודות תנין אותיות. דע"כ:
 דעל כן, דעל כרחק. דע"ס: דעשר ספרות.
 דעסמ"ב: דעיב ס"ג מ"ה ב"ן. דפ"י: דפוס
 ישן. דצח"מ: דומס צומח חי מדבר. דת"י:
 דעת ת"ת יסוד.

ה) ה"ג: ה' גבורות. ה"ח: ה' חסדים. ה"ה"ד:
 ההא דכתיב. ה"י: היה. ה"מ: ה' מקיפין.
 ה"נ"ל: הנזכר לעיל. ה"ס: היא סוד. ה"ק':
 הקדוש. ה"קב"ה: הקדוש ברוך הוא. ה"ר: ה'
 ראשונות. ה' ראשונה. ה"ש"ת: השם יחברך.
 ה"ת: ה' תתאה. ה"תפ"א: התפשטות א' ה"תפ"ב:
 התפשטות ב'.

ו) ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין
 כאן מקומו להאריך. ובעוה"ר: ובעונותינו
 הרבים. ובש"ו ובשער. ודו"ק: (ודייק). והמ"י:
 והמשכיל יבין. ונלע"ד: ונראה לפי עינות
 דעתי. וע"ד: ועל דא ועד"ו: ועל דרך זה.
 ו"ק': ו' קצוות. ולכ"ז: ועל(ועס) כל זה ו"ת: ו'
 תחתונות. ות"ו: ותיקונים.

ז) ז"א: זעיר אנפין. זא"ז: זה אצל זה. זב"ז:
 זה בזה. זו"ן: זעיר ונוקבא. זח"ו: זהו זה חדש.
 ז"ל: זכרוננו לברכה. זה לשונו. זל"ז: זה לזה.
 ז"מ: ז' מלכין. זמ"ז: זה מזה. ז"ס: זה סוד.
 ז"ע: זה ענין. זע"ז: זה על זה. ז"ת: ז'
 תחתונות.

ח) ח"א: חלק א' ח"ב: חלק ב'. חפצי בה-
 חב"ד: חכמה בינה דעת. חג"ת: חסד גבורה
 תפארת. ח"ו: חס ושלום. חו"ב: חכמה ובינה.
 חו"ג: חסד וגבורה. חז"ל: חכמינו ז"ל. חח"ן:
 חכמה חסד נצח. ח"ס: חכמה סתימאה. חע"ה:
 חיי עולם הבא.

ט) טנת"א: טעמים נקודות תנין אותיות.
 ט"ס: ט' ספרות. ט"ר: ט' ראשונות.
 ט"ת: ט' תחתונות. טו"ר: טוב ורע.

י) י"ה: (ב' אותיות ראשונות דשם הויה).
 יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה חיה
 גשמה רוח גשפ. י"ס: יוד ספרות. יצה"ר: יצר

ה"ע

א) א"א: אריך אנפין, אי אפשר. אבי"ע:
 אצילות. בריאה יצירה עשיה. אב"א: אהור
 באהור. אדה"ר: אדם הראשון. או"א: אבא
 ואמא אחד ואחד. אוה"ע: אומות העולם. או"ת:
 אור חזור. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל.
 או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ:
 אור פנימי. אחב"פ: אהור בפנים. אח"ו: אהור
 זה. אח"כ: אהור כך. אח"פ: אהור חוטם פה-
 אי"כ: אם כן. אמ"ר: אור מים רקיע. אע"ג:
 אף על גב. א"ס: אין סוף. אצ"ל: אין צריך
 לומר. א"ק: אדם קדמון. ארגמ"ן: אוריאל
 רפאל גבריאל מיכאל נוריאל. ארמ"ע: אש רוח
 מים עפר. אשל"י: אדום שחור לבן ירוק.
 אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת:
 אתערותא דלתתא.

ב) בא"ד: באמצע דיבור. באד"ר: באדרא
 רבא. באדר"ו: באדרא זוטא. בג"ה:
 בינה גבורה תוד. בג"ד: בנין דא. בג"כ: בנין
 כך. בדו"ר: בדחילו ורחימו. ביהמ"ק בית
 המקדש. בוצד"ק: בוצינא דקרדנותא. בח"י:
 בחינה. ב"ע: בריאה יצירה עשיה. בחי"ד: בחינה
 ד'. בכ"מ: בכל מקום, בכמה מקומות. במ"א:
 במקום אחר. במ"ר במדרש רבה. ב"נ: ברנש.
 ב"ן: הוא מספר שם הויה במילוי ההין. בס"ד:
 בסייעתא דשמיא. בספרא דצניעותא. בסו"ה:
 בסוד הכתוב. בע"א: בענף א' בס' בכפר. בע"ה:
 בעזרת השם. בעה"ח: בעץ החיים. בעוה"ז:
 בעולם הזה. בע"כ: בעל כרתו. בע"מ: בעל מנת.
 ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ב"ש: ב'
 שלישים. בשכמל"ו: ברוך שם כבוד מלכותו
 לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג) ג"א ג' אמצעיות. ג"כ: גם כן. ג"י:
 גימטריא. גו"ע: גולגלחא ועינים. ג"ע
 אח"פ: גולגלחא עינים אוון חוטם ופה-
 ג"ט קר"ע פ"ח: (ו' תיקוני רישא) גולגלחא
 לכנה, סלא דבדולחא. קרומא דאוריא, רעוא
 דמצחא. עמר נקא, פקחודעיינין, חוטמא. ג"ע:
 גן עדן. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ת: ג' תחתונות.
 ד) ד' דף. דו"נ: דכר ונוקבא. דהו"ג: דהור

לוח ראשי תבות וקיצורים

עוה"ז: עולם הזה. עו"נ: עתיק ונוקבא.
 ע"ז: על זה. ע"ח: עץ חיים. ע"י: על ידי
 זה. ע"י: עתיק יומין; על ידי. ע"י: עיין. עילאין.
 ע"מ: עיבור יניקה מוחין. ע"כ: על כן. עד
 כאן. עכ"ד: עד כאן דבריו. עכ"ל: עד כאן
 לשונו. עכ"פ: על כל פנים. ע"מ: על מנת.
 ע"ס: עשר ספירות. עסמ"ב: עיב ס"ג מ"ג
 ב"ן. ע"פ: על פי. עצה"ד: עץ הדעת. ע"ק:
 עתיקא קדישא. ע"ש: עיין שם. עש"ה: עיין
 שם היטב.

פ פ"א: פרק א'. פ"ב: פרק ב'. פכ"א: פנים
 באחור. פב"פ: פנים בפנים. פ"ג: פרק
 ג'. פו"ח: פנימיות וחיצוניות. פ"י: פירוש.
 פלחה"ק: פתיחה לחכמת הקבלה. פמ"א:
 פנים מאירות. פמ"ס: פנים מסבירות.
 פרד"ס: פשט רמז דרוש סוד.

צ צח"מ: צומח חי מדבר.
 ק קוש"י: קוצו של יוד. קד"י: קליפות.
 ק"ק: קדשי קדשים. ק"ש: קריאה שמע.

ר רה"ר: רשות הרבים. רה"י: רשות היחיד.
 רדל"א: רישא דלא אתיידע רח"י: ר'
 חיים וויסאל. ר"ל: רצונו לומר. רמ"ק: ר'
 משה קורדיברי. רמ"ח: (מספר). רע"מ:
 רעיא מהימנא. רפ"ח: (מספר). רשב"י:
 ר' שמעון בן יוחאי. רשר"ד: ראה שמעון
 ריח דיבור. רת"ס: ראש תוך סוף.

ש ש' שער. ש"א: שליש אמצעי שליש א'.
 ש"ב: שער ב'. שביה"כ: שבירת הכלים.
 ש"ג: שער ג'. ש"ך: (מספר). שמרשב"י:
 שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. שנגל"ה:
 שורש נשמה גוף לבוש היכל. שנא"ן: (ר' חיות
 המרכבה). שור אריה נשר אדם. שס"ה: (מספר).
 ש"ע: שליש עליון. שצ"מ חנכ"ל: (י' כוכבי
 לכת) שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.
 ש"ת: שליש תחתון.

ת ת"ד: תיקונא דיקנא. תה"ר: תהומא רבא.
 תו"מ: תפארת ומלכות. ת"ז: תקוני זהר.
 ת"ח: תא חזי. תיקונים חדשים. תכ"ב: תלת
 כלילן בתלת. תע"ס: תלמוד עשר ספירותו.
 תרי"ג: (מספר). ת"ש: תא שמע תש"י: תפילין
 של יד. תש"ר: תפילין של ראש. ת"ת: תפארת.

הרע. יצ"ט: יצר טוב. יש"א: ימין שמאל
 אנצע. ישסו"ת: ישראל סבא ותבונה. ית':
 יתברך יתעלה.

כ כאו"א: כל אחד ואחד. כ"ג: כהן גדול.
 כד"א: כדא דאחא אמרת. כה"ג: כהאי גונא.
 כ"ז: כל זה. כ"ח: כלי חיצון. כתר חכמה.
 כח"ב: כתר חכמה בינה. כחב"ד: כתר חכמה
 בינה דעת. כח"ב תו"מ: כתר חכמה בינה ת"ת
 ומלכות. כ"י: כנסת ישראל. כ"כ: כל כך.
 כמד"א: כמה דאחא אמרת. כמ"ש: כמו שכתוב.
 כנד': כנוצר. כנ"ל: כנוצר לעיל. כ"ע' כתר
 עליון. כ"פ: כלי פנימי.

ל ל"ג: לא רסינג. ל"ה: לבנת הכפיר.
 לעסמ"ב: לע"ב ס"ג מ"ה ב"ן לעת"ל:
 לעתיד לבא. ל"ת: לא תעשה.

מ מ"ב: שם מ"ב אותיות. מ"ב"ד: משיח בן
 דוד. מ"ד: מ"יין דוכרין. מאן דאמר. מדה"ד:
 מדת הדין. מדה"ג: מדרש הנעלם. מדה"ר:
 מדת הרחמים. מ"ה: הוא מספר הויה במילוי
 אלפין. מה"מ: מלאך המות. מה"ש: מלאכי
 השרת. מול"מ: מטי ולא מטי. מו"מ: מעלה
 ומטה. מ"ז: משנה ז'. מכ"ש: מכל שכן.
 מ"ל: מנא לן. מל"ת: מצות לא תעשה. מ"מ:
 מכל מקום. ממ"ג: ממה נפשך. מ"ן: מ"יין נוקבין.
 מ"ע: מצות עשה. מע"ט: מעשים טובים.
 מרשב"י: מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. מ"ש:
 מה שכתוב. משא"כ: מה שאין כן.

נ נ"א: נוסחא אחרינא. נה"י: נצח הוד יסוד.
 נה"מ: נצח הוד יסוד מלכות. נ"י"ק:
 ניצוצין קדישין. נ"ע: נקבי עינים. נ"ק':
 נקרא. נ"ר: נפש רוח. נחת רוח. נר"ן: נפש
 רוח נשמה. נרנח"י: נפש רוח נשמה חיה
 יחידה. נת"א: נקודות תגין אותיות.

ס ס"א: ספרים אחרים. סתרי אותיות. סטרא
 אחרא. ס"ג: (הויה במילוי יודין ואלף בואו).
 סו"ה: סוד הכתוב. ספ"י: ספירה. ס"ת: ספר
 תורה. סתרי תורה.

ע ע"א: ענף א'. עמוד א'. ע"ב: (הויה במילוי
 יודין) עמוד ב'. עבלע"מ: עור בשר גידין
 עצמות מוחא. ע"ג: ענף ג'. ע"ד: על דרך.
 עד"ה: על דרך הכתוב. עד"מ: על דרך משל.

פרשת
שלח לך

(א) וידבר יי אל משה לאמר, שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו'. רבי חייא פתח, (ב) המימין צוית בקר ידעת השחר מקומו. שחר כתיב ה"א אתרחקא משחר. מ"ט. אלא א"ר חייא, בשעתא דנטי ערב, (א) ושמשא נטי למיעל, כדין אתחלש תוקפיה, כדין שלטא שמאלא. (ב) ומשתכח דינא בעלמא ואתפשט. וכדין בעי ב"נ ד לצלאה, ולכונא רעותא קמי מאריה.

(ב) דאמר רבי ייסא, כד נטי שמשא, ואתחלש, כדין אתפתח חד פתיח; בשמשא, ואתכניש חיליה, ושמאלא שליט. ויצחק (ב) כרי בירא תחותיה.

(ג) כיון דעאל ליליא, (ג) פתקא דקוטפא (ד) באחמתיה שכיח. וכמה חבילין ו טריקן (ז) אתפשטו בעלמא, וכלהו שטאן בערבוביא, ואולי וחייכאן בנפשן ח דרשיעייא, ומודעין לון מלין, מנהון כדיבן, ומנהון קשוט, ומאן דאשתכח בינייהו, אתייהיב לון רשו לחבלא, וכלהו בני עלמא ניימין, ט וטעמין טעמא דמותא, והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) להלן טו צ"ל (ב) (איוב לח) א אתחלש כדין שלטא ול"ג מן נטי עד כדין שלטא. ב ואשתכח; ואשתכחו. ג מוסיף ואתפשט לעילא. ד לכונא ול"ג לצלאה; לצלאה דישכח. ה באמתיה; דאחמתיה. ו ל"ג טריקן. ז אודריקו. ח דבני נשא. ט מוסיף ואתכנשו וטעמין.

דרך אמת (א) שהשמש נעשית חלושה להאיר בתוקפא כמו ביום ממש. (ב) חופר באר. (ג) פתק וכתב הכריתה והכליון בתוקף הדין. (ד) ר"ל באמה של הגבורה עליונה שכיח ומצוי והיינו חסוד עסרת ולמטה שנקראת אמה בעולם הבריאה כמ"ש בעל הפרדס בשער אבי"ע ע"ש.

שלח לך אנשים

הסולם

מאמר

של השמש, שהוא ז"א, וקו האמצעי, והשמאל שולט. ויצחק, שהוא קו השמאל, כורה באר תחתיו, שהיא המלכות שניקתה משמאל, ואז הוא מיסד אותה.

(ג) כיון דעאל ליליא וכו': כיון שנכנס הלילה, כתיבי הגזירות שכיחים בכיס שלהם. וכמה גדודי חבלה מתפשטים בעולם, וכולם משוטטים בערבוביא, והולכים ומצחקים בנפשות הרשעים, ומודיעים להם דברים, מהם שקרים ומהם אמיתים. ומי שימצא ביניהם מבני אדם, ניתנה להם רשות לחבל, וכל בני העולם ישנים וטועמים טעם מות, וכבר העמדינו, פתקא פירושו כתב, קוטפא, פירושו גזירה

(א) וידבר וגו' שלח לך אנשים וגו': רבי חייא פתח, המימין צוית בקר ידעת השחר מקומו. שחר כתוב, בלי ה' הידיעה, ה' נתרחה משחר, מהו הטעם, אלא אמר ר' חייא בשעה שינסו צללי ערב והשמש שהוא ז"א, נוטה לבא, דהיינו אחר חצות היום, אז נחלש תוקפו של השמש, שהוא ז"א, אז שולט השמאל ונמצא הדין בעולם ומתפשט, ואז צריך האדם להתפלל, ולכוון רצונו, לפני אדונו.

מאמר שמא דשלטא מפלגו ליליא ואילך (ב) דאמר רבי ייסא וכו': דא"י, כשנוטה השמש, שהוא ז"א, לבא, ונחלש, דהיינו אחר חצות היום, אז נפתח פתח אחד בהשמש, דהיינו הפתח של שליטת השמאל, ונאסף כחו (דפו"י דף קנ"ו ע"ב)

(ד) תִּיָּת, כִּד אֶתְעַר רֹחַ צִפּוֹן, כִּדִּין אֶתְקַבְּלָא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְאֵלָא, וְאֶתְחַבְּרוּ כַּחְדָּא וּשְׂרִיָּא בְּדִרְוּעָא בְּאַתְרָהָא, וּקְבִיָּה אֶתִּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקִיָּא דְבִגְנָתָא דְעָדָן, וּכְדִין כֹּל מֵאֵן דִּיתְעַר לְמַלְעֵי בְּאוּרִיָּתָא ־ בַּהֲהוּא שַׁעְתָּא, הָא אֶשְׁתַּתֵּף בַּהֲדָה, בְּגִין ־ דְּהִיא וְכֹל אַכְלוּסִין דִּילָהּ, מִשְׁבַּחַן לְמַלְכָא עֲלָאָה, וְכֹל אִינוּן מִדְּאַשְׁתַּכְּחוּ בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּאוּרִיָּתָא, כִּלְהוּ כְּתִיבִין בְּבִנְי הִיכְלָא, וְאַקְרוּן בְּשִׁמְהוֹן, וְאַלִּין רְשִׁימִין בִּימְמָא.

(ה) תִּיָּח שִׁמְאָ חְדָּא קְדִישָׁא אִית בְּגִלּוּפֵי אֲתוּן, דְּהוּא שְׁלֵטָא מִפְּלִגּוּ לִילִיא וְאַיְלֵךְ, (ה) וְאַיְנוּן אֲתוּוֹן כֹּל־ךְ סַעֲפִיָּה ־ ע יַעֲצוּזִיָּה ־ פ סִין דְּמִנְצַפְךָ כְּלִיל לֹוֹן, ם אֻקְמוּהָ, (ג) לְמַרְבֵּה הַמְּשֵׁרָה, נ' ־ צ הוּא אֶסְתִּים לְהָאִי וְלְהָאִי, כִּדִּין כְּתָרִין כְּלִילִין הוּא ־ ו' דְּשִׁמְאָ קְדִישָׁא אֶתְקִין לִיהּ, וְסִתִּים מְבוּעָהָ, כְּתָר דְּאוּלִּידָתָּ, פְּתִיחָא הוּת ־ ד בַּחַד רִישָׁא דְּפִתְחָא.

חלופי גרסאות

י' ל"ג ואתחברו כחדא, כ ל"ג בההוא שעתא, ל דהיא יתבת וכל אכלוסין דילה ומשבחן, מ דאשתהפּו בהדה, נ ל"ג כליך סעפיה, ס יעעצה, פ מנצפך ול"ג מ"נ; מ. צ צ"ג הוה; מ' ק י' ר בחרישא; ביה רישא.

(ג) (ישעיה ט) ב"א שיט צ"א.

דרך אמת (ה) כליך סעפיה יאעיציה (אמיז אני קבלתי שעפיה יאעצה ויצא מפ' כמלונה וכבד עליה פשעה וכי' והאחרון מפ' יפקוד ה' על צבא המרוס).

שִׁמְאָ דְּשִׁלְטָא מִפְּלִגּוּ לִילִיא

הסולם

מֵאֵמֵר

לְבִינָה בַעַת שְׁלִיטַת הַשְּׁמַאֵל שְׁהַאֲוֹרוֹת סְתוּמִים בַּהּ, נ' הִיתָה סוֹתְמַת לִזוּ וְלִזוּ, הִיִּינוּ הַנְּ' כְּפּוּפָה בְּסוּד נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף, סוֹתְמָה הַבִּינָה וְהַמְּלָכוֹת, כִּי אֵין הַסְּפִירוֹת הִיוּ כְּלוּלוֹת, דְּהִיִּינוּ שְׁהַמְּלָכוֹת וְהַבִּינָה נִכְלְלוּ זוּ בְּזוּ, וְהִיתָה גַם הַבִּינָה בְּנִפְלָה כְּמוֹ הַמְּלָכוֹת, הו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הִתְקִין אֶת הַמְּלָכוֹת שֶׁהִיִּס נ' וְהַמְּשִׁיךְ לָהּ קוֹ הַשְּׁמַאֵל בְּצוֹרֵת ו', שְׂאֵז קָמָה מִנְּפִילְתָּהּ, אֲבָל, וְסִתְּם הַמְּבוּעִים שֶׁלָּהּ, כִּי עִיִּי שְׁלִיטַת הַשְּׁמַאֵל נִסְתְּמוּ הַאֲוֹרוֹת וְנִקְפְּאוּ, (כְּנִל בִּיא דף צ' דִּיה כְּתִיב) וְעִדְזֵי הִיתָה הַבִּינָה נִסְתְּמַת בְּשִׁלְטַת קוֹ שְׁמַאֵל, שְׁעִיכְ נִקְרַאת הַבִּינָה אֵז ם' סְתוּמָה, וְאַחַר שְׁהוֹלִידָה הַבִּינָה אֶת הו' דְּהוּיָה שְׁחֹאֵז יִיא, שְׁהִיִּס קוֹ הָאֲמַצְעִי אֵו הַמְּלָכוֹת הוֹלִידָה אֶת הַנְּשִׁמָּה, אֵז עֲשִׂתָּה פְּתוּחָה בְּרֵאשׁ פְּתַח אַחַד, דְּהִיִּינוּ שְׁהִיִּס סְתוּמָה נִפְתְּחָה מִלְּמַטָּה וְנַעֲשִׂתָּה לְמִי פְּתוּחָה.

פִּירוּשׁ, שְׁהוּזֵר מְדַבֵּר כַּאֵן מְבִינָה וְמִלְכוֹת בְּבַת אַחַת, כִּי מִטְעֵם עֲלִית הַמְּלָכוֹת לְבִינָה נִתְּכַלְלוּ זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁמַבְיָא הוּזֵר עֲצֻמוֹ, נ' הוּיָה אֶפְתִּיב לְהָאִי וְלְהָאִי, כִּדִּין כְּתָרִין כְּלִילִין הוּא, וְעִיכְ הִיִּס סְתוּמָה הַרּוּמוֹת עַל בִּינָה בַעַת שְׁהִיא בְּשִׁלְטַת הַשְּׁמַאֵל, מִפְּרִשָּׁה הוּזֵר גַּם עַל הַמְּלָכוֹת, וְלֹא עוּד, אֲלֵא אִפִּילוּ הַצּוּרָה שֶׁל ם'

גזירה, מלשון וקטפת מלילות (דברים כ"ג) שפירושו כריתה וגזירה, אהמתא פירושו כיס, כמו השתכח באחמתא (עזרא ו' ב') שפירושו חמת וכיס.

(ד) ת"ח כר אתער וכי: בוא וראה, כשמתעורר רוח צפון, אז מתקבלת כנסת ישראל, שהיא המלכות, בשמאל של ז"א, ומתחברים יחד, ושורה בורע שמאל במקומה, והקב"ה בא להשתעשע עם הצדיקים שבגן עדן (כמ"ש ויקהל אות ט"ו ע"ש) ואז כל מי שיתעורר לעסוק בתורה בשעה ההיא, הוא משתתף עם המלכות, משום שהיא וכל המוניה משבחים למלך העליון, שהוא ז"א, וכל אלו הנמצאים אז בתשבוה של התורה, כולם כתובים בין בני היכל, ונקראים שם בשמותיהם, ואלו רשומים ביום, דהיינו שרשומים לקבל חסדים, שהוא מדת היום, שהוא ז"א.

(ה) ת"ח שמא חדא וכי: בוא וראה, שם אחד קדוש יש באותיות חקוקות השולט מחצות לילה והלאה, והם האותיות כל"ך סעפיה יאעיציה, דמין דמנצפך כולל אותם, מ' העמידהו, בטו"ה, למרבה המשרה, שם' סתומה כתובה באמצע המלה, שהיא רומזת (דפרי דף קנ"ו ע"ב)

ו) כד אתחריב בי מקדשא, אסתימו מבויעין מכל סטריין. ^ט ואכליל אתוון אחרן, ואינון שבעה. תלת מהאי סטרא, וארבע מהאי סטרא. כל"ך. ^ח יפה וסימן ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, ו' דכר ונוקבא כליל כחדא, דא כליל תלת מכאן ותלת מכאן ואינון שית. ואוקימנא באלין תריין אתוון ^א מ' ו' אתכללו ב תליסר אתוון סליק מנייהו תרי. חד ^ג לאת חד. וחד לאת חד.

ז) כל"ך סעפ"ה ^ד יאע"וצה, ^ה הכי אתגליפו אתוון, ורזא דא בכי תצא למלחמה. קרא ^ו דכתיב. ^ה כי יהיה נערה בתולה. נער כתיב. בתר דאסתלק ליליא.

מסורת הזהר

(ד) (שיר ד) צו יוד צ"מ ז"ח יד ט"א ש"ג ט"ג
ש"ג של"ב לא ט"ג שמ"ד תק"ח קח ט"ג ש"ט.
(ה) (דברים כב) ב"ב קנה צ"א.

חלופי גרסאות

ש [את] דא כליל אתוון; דאכליל. ת כ"ג הסלם;
ל"ג יפה. א ס'. ב תריסר. ג לאתר חד וחד לאתר.
ד ואעוצ"ה. ה הכא. ו כתיב.

הסולם

שמה דשלטא מפלגו ליליא

אחת, שהיא מ', ואחת באות אחת שהיא ו'.
ז) כל"ך סעפ"ה וכו': כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה, כך נחקקו האותיות. וזה סוד בפרשת כי תצא למלחמה בהמקרא שכתוב, כי יהיה נערה בתולה, שכתוב נער, בלי ה'. ואחר שנסתלק הלילה והבוקר מאיר, אז עולה ה' ונכללת באות העליון. ואז נאמר, ידעת השחר בוקמו ששחר, שהוא ז"א ידע מקומו של ה'; והיא נכללת בתוכו. פירוש המאמר, כי ב' בחינות הם בלילה, האחת היא, חצי לילה הראשון, שאז המלכות בלי זווג עם ז"א וה"ס מ' סתומה, שכל אורותיה נקפאים. וז"ש (באות ג') כיון דעאל ליליא וכו'. ובחינה השניה היא חצי לילה השני דהיינו מחצות לילה ואילך, שאז יש זווג זו"ן בסוד שמאלו תחת לראשי. ובסוד הקב"ה, שהוא ז"א נכנס בגן עדן, שהוא המלכות, ונגללו דכר ונוקבא יחד שע"ז רומזת ו'.

והצורפים היוצאים מן השם בן י"ג אותיות, כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה, השולט בחצות לילה, הם סעו אעצה כלך יפה. והיינו בדרך זה, כל"ך סעפ"ה יאעוצה. והפירוש הוא ע"ד שהיה ביציאת מצרים, שהיתה הנוקבא בסוד מ' סתומה, וישראל נמצאו בצרה גדולה, אז יעץ לו הקב"ה למשה דבר אל בני ישראל ויסעו, דהיינו שע"י נסיעתם למטה יעוררו למעלה סוד הנסיעה בג' קוין והמלכות תתיחד עם קו אמצעי, שזוה נפתחה המלכות מסתמת, ונעשה להם נס של קריעת ים

מאמר

מ' סתומה מפרשה בצורת נ' כפופה שהיא המלכות, עם ו', שה"ס זרוע השמאל של הו' המתחברת עם צורת הנ' וסותמתה, ועושיה אותה לצורה מרובעת כמו מ' סתומה, ואח"כ חוזר לבינה, שנאמר בתקונים, כי אחר שהבינה הולידה את הו' שה"ס ז"א נפתחה ה' סתומה ונעשתה למ' פתוחה, שהיא ג"כ צורת נ' בחבור עם ו', אלא שיש לה פתח מלמטה. הרומז שנפתחה מסתימתה ומשפעת אורותיה לתחתונים. ואח"כ חוזר ומדבר ממלכות, שאמר בדבור שלאחר מכאן, כד אתחריב בי מקדשא וכו' שחזר שוב לדבר מ' סתומה שבמלכות.

ז) כד אתחריב בי וכו': כשנחרב בית המקדש, דהיינו בעת שאין זווג ז"א ומלכות שאז נחרב בית המקדש, שהיא המלכות. נסתמו המבועים של המלכות מכל הצדדים. דהיינו שנעשתה למ' סתומה שנקפאו כל אורותיה (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה כתיב) וה' סתומה כוללת אותיות אחרות, והם שבע אותיות, משם הקדוש הנ"ל, ג' מצד זה, שהן סע"ו וארבע מצד זה, שהן אעצ"ה. כלך יפה, הנשארות מהשם הקדוש, והסימן, כלך יפה רעיתי ומום אין בך, ה"ס ו' הרומזת על דכר ונוקבא שהם זו"ג, כלולים יחד, ו' זו כלולה ג' אותיות מכאן, שהן כל"ך, וג' מכאן, שהן יפ"ה. והם שש אותיות. והעמדנו שבאלו ב' אותיות מ' ו', נכללות י"ג אותיות השם הקדוש, כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה. כי עולה מהן שתי בחינות, בחינה אחת באות (דפ"י דף קנ"ו ע"ב)

וצפרא נהיר, כדין ה' סלקא ואתכלילת בנהורא ז עלאה. וכדין ידעת השחר מקומו. ח דידע שחר מקומו דהיא. ואתכלילת בגויה.

(ח) ת"ת, משה הוה שמשא, ובעא לאעלאה לארעא. א"ל קב"ה, משה, כד אתי ט נהורא דשמשא. אתכליל סיהרא * בגויה, השתא דאנת שמשא, היך יקומון כחדא שמשא וסיהרא. לא נהיר סיהרא כ אלא בשעתא דאתכניש שמשא, אבל השתא לית אנת יכיל. אי תבעי למנדע מנה שלח לך אנשים. י לגרמך, בגין למנדע.

חלופי גרסאות

ז ל"ג עלאה. ח דודאי. ט נהרא ול"ג דשמשא. י כד. כ ל"ג אלא. ל מוסיף לך לגרמך.

ש מא — מפלגו ליליא

הסולם

מאמר

ונמצא שהם כוללת ב' צירופים מן השם שהם ז' אותיות, והן כוללת ב' צירופים מן השם, שהם שש אותיות. וז"ש, כאלין תרין אתוון ב' ה' אתכללו תליסר אתוון. דהיינו כל השם הקדוש. וז"ש סליק מנייהו תרי דהיינו ב' בחינות שבלילה, חד לאת חד, בחינת חצי לילה הראשונה לאות ב'. וחד לאת חד, ובחינת מחצות לילה ואילך, היא לאות ה' כנ"ל.

ועכ"ז הוונג דחצות אינו מספיק להשלים המלכות, וכל השלמתה הוא בזווג הבקר שאז מקבלת החסדים. וז"ש (באות ז') ורזא דא וכו' כי יהיה נערה בתולה נער כתיב, כי בלילה נקראת המלכות נער בלי ה', כי ה' יורה שהיא מלאה בחסדים. וז"ש, בתר דאסתלק ליליא וצפרא נהיר כדין ה' סלקא ואתכלילת בנהורא עלאה, דהיינו שנכללת בחסדים דו"א ואז נקרא נערה עם ה'. וז"ש, דידע שחר מקומו דה' ואתכלילת בגויה, שזה תירוצו על מה ששואל (באות א') שחר כתיב ה' אתרחקא משחר מאי טעמא, ובהאמור מתורץ זה, כי בלילה שנקראת נער בלי ה' או ה' אתרחקא משחר, שהוא ז"א, וביום שנקראת נערה בה', אז קוראים, השחר עם ה', משום דידע שחר מקומו דה'. כמבואר.

ים סוף, וגם כאן בחצות לילה שהם סתומה שולטת שה"ס שמאל בלי ימין, וצריכים להעביר הדינים מן המלכות, שולט השם סע"ו אעצ"ה, שפירושו, שהקב"ה מיעץ לנסוע ולהמשיך ג' קוין בסוד הוונג עם הנוקבא, המרומו בן' דמנצפ"ד, ואז, אתער רוח צפון (באות ד') שה"ס שמאלו תחת לראשי, וז"ש כדין אתקבלא כנסת ישראל בשמאלא זאתהברו כחדא, דהיינו בסוד ה' דמנצפ"ד. ואז יוצא הצירוף כל"ך יפ"ה, שפירושו, בסו"ה כל"ך יפה רעיתי ומום אין בך, ומום רומז על ב' סתומה שע"י הוונג עם ז"א נעברה ה' סתומה, ואינה עוד בה.

וז"ש (באות ה') שמה דרא וכו' שלמא מפלגו ליליא וכו' כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה דב' ה' דמנצפ"ד כליל לון, כי הם סתומה כוללת הצירוף של ז' אותיות סע"ו אעצ"ה, כי מחמת שליטת הדינים שבה, נגלה שם הזה, המיעץ לעורר סוד הנסיעה, וז"ש (באות ו') זאכליל אתוון אחרן זאינון שבעה, תלת מהאי סטרא וארבע מהאי סטרא, דהיינו כוה, סעו ב' אעצ"ה, שזה יורה, שבסבת הם סתומה נתעוררו ב' צירופים אלו בני ז' אותיות, והן כוללת הוונג שנעשה מסוד הנסיעה, שעל ידיהם מתגלים ב' הצירופים כל"ך יפ"ה, והם סתומה נעברה, וז"ש, ה' דכר ונוקבא כליל כחדא, דהיינו שרומז על הוונג דחצות שנעשה בסבת הנסיעה, דא כליל תלת מכאן ותלת מכאן, דהיינו כוה, כל"ך ה' יפ"ה, שהוא רומז שהן שה"ס הוונג של זו"ן, גילה זה השם במלכות שיוורה שכולה יפה, ואין עוד בה הדינים דב', וז"ש (באות ו') כל"ך יפה, וסימון כל"ך יפה רעיתי ומום אין בך, דהיינו כמבואר, והמלה מום מורה על מם סתומה, שעברה ממנה ואין בה. (דפו"י דף קנ"ו ע"ב *) דף קנ"ו ע"א)

מאמר לא נהיר סיהרא אלא באתכנש שמשא (ח) ת"ח משה הוה וכו' : בוא וראה, משה היה בחינת השמש, שהוא ז"א, ורצה להכנס לארץ, אמר לו הקב"ה, משה, כשבא אור השמש, הרי נכללה הלבנה, שהיא מלכות, בתוכו, ובחינתה אינה נראה, עתה שאתה הוא השמש, ותכנס לארץ שה"ס הלבנה, דהיינו המלכות, איך יעמדו יחד השמש והלבנה, הרי הלבנה

(ט) תִּתְּ, מִשֶּׁה, אִי תִימָא דְהוּא לֹא יִדַע דְלֹא יִיעוּל לֹאֲרַעָא בּוּמְנָא דֵא. לֹאֹ הִכִּי, אֲלֵא יִדַע, וְהוּוּ בְעֵי לְמַנְדַע מְנָה, עַד לֹא יִסְתַּלַּק, וְשִׁלַּח לֵאלִינָן מִמָּאֲלֵלִי, כִּיּוֹן דְלֹא אֲתִיבּוּ מְלָה כְדַקָּא יֹאוּת, לֹא שִׁלַּח זִמְנָא אַחְרָא, עַד דְקִבְיָה אַחְזִי לִיָּה, דְכֹתִיב (ו) עֵלָה אֶל הָרֵי הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ, וְכֹתִיב, (ז) וִירְאֵהוּ יְיָ אֶת כָּל הָאָרֶץ, וְלֹא דֵא בְלַחֲדוּי, אֲלֵא כָל אֵינּוֹן דְזִמְיִנִין לְמִיקָם בְּכָל זֵרָא וְדֵרָא, כְּלָהוּ אַחְזִי לִיָּה לְמִשֶּׁה, וְאַתְמַר, וְאוֹקְמוּהוּ חֲבֵרִיָּא.

(י) כִּיּוֹן דְשִׁאֲרֵי מִשֶּׁה לְמִשְׁלַח, מָה אֲמַר לֹן, הִישׁ בַּה עֵץ, וְכִי מָה הוּא דְקֹאֲמַר, וְאִי תִימָא דְלֹא יִדַע, אֲלֵא (נ) הִכִּי אֲמַר מִשֶּׁה, אִם יֵשׁ בַּה עֵץ, הֵא יִדְעֵנָא דֵאנָא אִיעוּל לְתַמְן, מֵאִי עֵץ, דֵּא אֵילֵנָא דְחִיִּי, וְתַמְן לֹא הוּוּ, אֲלֵא בְגֵ'ע דֹּאֲרַעָא, אֲמַר אִם יֵשׁ בַּה עֵץ מִ דֵּא, אֲנָא אִיעוּל לְתַמְן, וְאִי לֹא, לֹאֹ אֲנָא יִכִּיל לְמִיעֵל. (יא) אֲמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּתִיב (ח) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקּוֹשֵׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט, מֵאֵן עֵצִים הַכֹּא, וּמֵאֵן הוּא דֵּא, אֲלֵא דֵּא צִלְפַּחַד, וְהוּוּ דֵיִיק עַל אֵלִינָן, הִי מְנִיָּיהוּ רַב עַל אַחְרָא, וְלֹא חֲשַׁשׁ לִיקְרָא דְמֵאֲרִיָּה, וְאַחֲלַף שִׁבְת לְשִׁבְת, הֵהִ'ד.

מסורת זוהר

(ו) (דברים לב) הִ'בּ בְּהַשְׁמֵטוֹת רַעֲב, הִ'גּ רַפּ. מִמְּלֹאכֵי, נִלְיָג הִכִּי; לְקַמֵּן יִימָא מְלָה אֲבַל הַכֹּא, (ז) (שם לד) וַיַּחֲזִי קַטֹּז צִ'א, (ח) (במדבר טו), ט דֵּהָא.

חלופי גרסאות

צלפחד מקושש היה

הַם הַעֲצִים שֶׁבְּכֹאֵן וּמִי הוּא זֶה הָאִישׁ, וּמִשֶּׁבֶב, אֲלֵא זֶה צִלְפַּחַד, שֶׁהִיא מִדֵּיִיק לְדַעַת בְּאֵלוּ הָאֵילָנוֹת, שֶׁהֵם זִ'א וּמִלְכוֹת, אִיזָה מֵהֶם גְּדוֹל מִן הָאַחֵר, וְלֹא חֲשַׁשׁ לְכַבּוֹד אֲדוּנּוֹ וְהַחֲלִיף בֵּין שִׁבְת לְשִׁבְת, הֵהִ'ד כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת, שִׁפְדוּשׁוֹ בַחֲטָאוֹ וְיָ שֶׁהוּא פָּגַם בְּזִ'א שֶׁנִּקְרָא וְיָ דְחוּיָה, הוּא מֵת, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא דֵּינוֹ סְתוּם וְלֹא נִתְפַּרֵשׁ דֵּינָהּ, כְּדֵינָם אַחֲרֵי, כִּי כְּתוּב מִקּוֹשֵׁשׁ עֵצִים סְתוּם, מִשּׁוּם שֶׁדָּבַר זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּחֲשָׁא, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת סְתוּם וְלֹא גְלוּי, וְעֵ'כ לֹא נִאֲמַר בְּגִלּוּי, וְהַקְבִּ'ה עֲשֵׂה כְבוֹד לְכַבּוֹד.

פִּירוּשׁ, כִּי יֵשׁ בְּנוֹקְבָא ב' מְצַבִּים, מְצַב א' כִּשְׁהוּא גְדוֹלָה כְּמוֹ זִ'א, כְּלוֹמַר שֶׁשְׁנֵי־הֶם בְּמַדְרָגָה אַחַת, שׁוֹ'א מְלִבִּישׁ קוֹ יְמִין דְּבִינָהּ וְהַנּוֹקְבָא מְלַבֶּשֶׁת קוֹ שְׁמַאל דְּבִינָהּ, וְאִזָּה בְּזוּוג עִם זִ'א, כִּי מְקַבֶּלֶת הַכָּל מִבִּינָהּ, וְאִזָּה צָרִיכָה לְזִ'א, וּמְצַב ב', אַחַר הַמִּיעוּט, שֶׁחֲזָרָה לְבַחֲזִינָת נְקוּדָה תַּחַת הַיְסוּד דְּזִ'א, וּנְבִנִית מִשֶּׁם לְפָרְצוּף שְׁלֵם פְּכִ'פ עִם זִ'א, אֲמַנֵם נַחֲשֵׁבֶת כְּבַר לְמַדְרָגָה תַּחְתּוֹנָה מִזִ'א, שֶׁשׁוּרְשָׁהּ בְּנְקוּדַת הַחֲזָה דְּזִ'א (כְּמִ'שׁ בִּ'א מֵאוֹת קָ'י עַד אוֹת קָ'טוֹ עִ'שׁ), וּבְמְצַב א' הַנּוֹקְבָא בְּפִרּוּדָא מִזִ'א וְהִיא בְּאַחֲזוּרִים וּמְלֵאָה דֵּינָם, וּבְמְצַב הַב' הִיא מְלֵאָה בְּכָל הַשְּׁלֻמוֹת, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט הִיא בְּזוּוג עִם זִ'א פְּנִים בְּפְנִים וּמְלִבִּישִׁים לְאוּ'א עֲלֵאִין, וְהַחֲטָא שֶׁל צִלְפַּחַד הִיָּה, שְׁבִיּוֹם הַשְּׁבִיט שׁוֹ'א וְנוֹקְבָא הֵם בְּתַכְלִית קוּמַתָם פְּנִים בְּפְנִים הִיָּה הוּא

מאמר

הסולם

הַלְבָּנָה אִינָה מֵאֲרִיָּה אֲלֵא בְשַׁעָה שֶׁנִּאֲסַף הַשְּׁמֵשׁ, אֲבַל עֲתָה אֵינְךָ יִכּוֹל לְהַכְּנֵס לֹאֲרַץ, וְאִם תִּרְצָה לְדַעַת מְמַנָּה, שִׁלַּח לְךָ אַנְשִׁים, לְךָ, הֵיִינוּ לְעִצְמְךָ, כְּדֵי שֶׁתִּדַע.

(ט) תִּי'ח מִשֶּׁה אִי וְכוּ': בּוּא וּרְאֵה, מִשֶּׁה, אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא לֹא הִיָּה יוֹדַע, שֶׁלֹּא יִכְנַס לֹאֲרַץ, בַּעַת הַזֹּאת, אִינוּ כֵּן, אֲלֵא יִדַע, וְהִיָּה רוּצָה לְדַעַת מְמַנָּה בְּטֵרֵם שִׁיִּסְתַּלַּק, וְשִׁלַּח אֶל הַמְּרַגְלִים, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִשִּׁיבּוּ לוֹ דְּבַר כְּרֹאוּי, לֹא שִׁלַּח עוֹד בּוּמָן אַחֵר, עַד שֶׁהַקְבִּ'ה הִרְאָה אוֹתָהּ לֹן, שֶׁכְּתוּב, עֵלָה אֶל הָרֵי הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ, וְכְתוּב, וִירְאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, וְלֹא זֶה בְּלִבְד הִרְאָה לֹן, אֲלֵא כָּל אֵלוּ הַמְּנַהֲגִים הַעֲתִידִים לְקוֹם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, הִרְאָה אוֹתָם כּוֹלֵם לְמִשֶּׁה, וְלְמַדְנָה, וְכִבְר הַעֲמִידוֹהוּ הַחֲבֵרִים.

(י) כִּיּוֹן דְשִׁאֲרֵי מִשֶּׁה וְכוּ': כִּיּוֹן שֶׁהַתְּחִיל מִשֶּׁה לְשִׁלוּת, מָה אֲמַר לְהֵם, הִישׁ בַּה עֵץ, וְכִי מָה הוּא שֶׁאֲמַר זֶה, וְכִי תֹאמַר שֶׁלֹּא יִדַע אִם יֵשׁ בַּה עֵץ, אֲלֵא כֵּךְ אֲמַר מִשֶּׁה, אִם יֵשׁ בַּה עֵץ אֲנִי יוֹדַע שֶׁאֲכַנְס שְׁמָה, מֵהוּ עֵץ, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, וְהוּא לֹא הִיָּה שֵׁם אֲלֵא בְּגַן עֵדֵן הָאָרֶץ, אֲמַר מִשֶּׁה, אִם יֵשׁ בַּה עֵץ הַזֶּה, אֲנִי אֲכַנְס שְׁמָה, וְאִם לֹא, אֵינִי יִכּוֹל לְכַנְס.

מֵאֲמַר צִלְפַּחַד מִקּוֹשֵׁשׁ עֵצִים הִיָּה (יא) אֲמַר ר' חֵיִיא וְכוּ': אֲרִ'ה, כְּתוּב זִימְצָאוּ אִישׁ מִקּוֹשֵׁשׁ עֵצִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט, מָה

(דְּפִרְי דף קנ"ז ע"א)

(ט) כי בחטאו מת, בחטא ו' מת. ע בגין כך, הוה דיניה סתים, ולא אתפרש דיניה, כדינין אחרנין. בגין דמלה דא בעי בחשאי וסתים ולא גלייא, וע"ד לא אתמר באתגלייא, וקב"ה עבד יקר ליקריה.

(יב) רבי יוסי אמר, שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש, וקביל עונשא לפום שעתא, ואתכפר חוביה, וע"ד אתקשי משה בדינא דבנתא, דלא ידע אי אתכפר למהוי לבנתיה חולק ואחסנא אי לאו, כיון דדכר פ שמה קב"ה, צ דכתיב כן בנות צלפחד דוברות, אתידע דהא אתכפר חוביה.

(יג) ת"ח, ב' אילנין אינון, חד לעילא, וחד לתתא, בדא חיינן, ובדא מותא, מאן דאחלף לון, גרים ליה מותא בהאי עלמא, ולית ליה חולקא בהווא עלמא, וע"ד אמר שלמה, י דבש מצאת אכול דיך וגו'.

מסורת הזוהר

(ט) ושם (נו) ח"ג רה: ת"ז תכ"א נט: תק"ח קי ט"א שייח. י (משלי כה) תק"ח קב ט"ד ש"ב.

חלופי גרסאות

ע מוסף ורוא דכלא ודאי מקושש עצים בג"כ. פ מוסיף שמה דצלפחד. צ ל"ג דכתיב כן בנות צלפחד דוברות. ך אליון.

מאמר

הסולם

צלפחד מקושש היה

לגלות ההקפדה והחטא על מי שמחשיב הנוקבא ביותר, שזה אינו לכבוד הנוקבא, וסוד החטא הזה מרומז בשמו שנקרא צלפחד, שהוא אותיות צל פחד, כי מאחר שז"א ממעט הג"ר דשמאל ומשאיר רק הו"ק דג"ר (ננ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) נבחן שעושה צל על הג"ר דשמאל, אמנם על צל הזה נאמר, שהנוקבא אמרה, בצלו חמדתי וישבתני, כי מקודם לכן במצב הא', אע"פ שלא היה לה אז צל על הג"ר, עכ"ז היתה סתומה ולא עשתה פירות, אבל עתה כשקבלה הצל מו"א, ופריו מתוק לחכי, כי עתה יש לה פירות ממנו, אמנם צלפחד, פחד מן הצל הזה, והיה רוצה לבחור מצב הא', שאז לא היה שום צל על הנוקבא, ובשביל זה מת.

(יב) רבי יוסי אמר וכו': רי"א, שאר עצים, שהם ע' שרים החיצונים, עם שבת היה מקושש שהיה מקיש ומשוה מעלת ע' שרים למעלת יום השבת, וקבל עונשו בשעתו, ונתכפר עונו, וע"כ נתקשה משה בדין בנותיה, שלא היה יודע אם נתכפר עונו, ויהיה לבנותיו חלק ונחלה בארץ, או לא, כיון שהקב"ה הזכיר שמו, שכתוב, כן בנות צלפחד דוברות, נודע שנתכפר עונו.

(יג) ת"ח ב' אילנין וכו': בוא וראה, ב' עצים הם, אחד למעלה, שהוא עץ החיים, ז"א, ואחד למטה, שהוא עץ הדעת, הנוקבא, בזה חיים, ובזה מות, מי שמחליף אותם, דהיינו שמחשיב הנוקבא כשהיא בפרודא, יתור מז"א שהוא עץ החיים, גורם לעצמו מות בעולם

הזה

הוא מקושש עצים, עציים, פירושו ב' העצים, שהם עץ החיים שהוא ז"א, ועץ הדעת שהוא הנוקבא, מקושש, פירושו שהיה מקיש ומשוה העצים, שהם ז"א ונוקבא שיהיו שוים זה לזה, כמו שהיתה הנוקבא במצב הא', ונמצא בזה שהפריד הנוקבא מזווג פב"פ עם ז"א שביום השבת, והחזירה לפירוד ואחורים כמו שהיתה במצב הא', ולא עוד אלא שהחשיב מצב הא' של הנוקבא על בחינת הזווג דפנים בפנים שביום השבת, כי דחה זווג הזה דפב"פ, והחזיר הנוקבא לפירוד ואחורים, ובזה עשה פגם גדול במדרגת ז"א, ובכל מדרגת השבת, כי החשיב האחורים דנוקבא יותר מפב"פ של ז"א, וז"ש, והוה דיוק על אליון אילנין הי מנייהו רב על אחרא, שהיה רוצה להחזיר הנוקבא למצב הא', והתבונן לדעת אם מצב הא' והפרודא של הנוקבא אינה חשובה יותר מפב"פ של ז"א, ולא חשש ליקרא דמאריה, ולא איכפת לו שמבוזה בזה כבוד ז"א, ואחלף שבת לשבת, כלומר שהחליף חשיבות הגדול של זווג פב"פ ביום השבת, על בחינת שבת של חול (ועי' פרשת קרח אות נ"ו) שהיא הג"ר דאחורים של הנוקבא שבמצב הא', שה"ס עצה"ד טוב ורע.

ח"ש בגין כך הוה דיניה סתים וכו' בגין דמלה דא בעי בחשאי וכו': כי ענין חטא הזה שהיה מחשיב מדרגת הנוקבא על ז"א, אינו לכבוד לנוקבא, וקב"ה עבד יקר ליקריה, שז"א עשה כבוד לכבודו, דהיינו שעשה כבוד למלכות הנקרא כבוד, שלא (דפו"י דף קנ"ז ע"א)

(יד) ארון ותורה בחד קיימי. תורה עקרא. ארון ביתא. וע"ד. ארן חסר בלא ואיו בכל אתר. ארן הברית. ארן העדות. בכל אתר ר אהרן דרועא ימינא. בר בחד. דכתיב (ו) כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן. נקוד לעילא.
 (טו) איר יצחק. משה אילנא דחיי נקט. וע"ד בעא למנדע. אי הוה שכיח בארעא. אי לאו. ובג"כ (ט) אמר. היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. דהא אילנא דחיי אתחמד לכלא. ואינון לא אייתיאו אלא ענבים ורמונים ותאנים. באילנא אחרא תליין ואחידין.

(טז) ת"ח. (ז) שלח לך אנשים: בגינך. רבי יהודה פתח. (ח) כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו ונפש אדוניו ישיב. כצנת שלג ביום קציר. דאהני לגופא ולנפשא. ציר נאמן לשולחיו. אלו כלב ופנחס דהוו שליחי מהימני לגבי יהושע. ונפש אדוניו ישיב. דאהדרו שכינתא לדיירא בהו בישראל. ולא אסתלקא מנייהו.

(יז) ואלין דשדר משה. גרימו בכייה לדרין בתראין. וגרימו לאסתלקא מישראל כמה אלף ורבבן. וגרימו לסלקא שכינתא מארעא מבינייהו דישראל. אינון דשדר יהושע. ונפש אדוניו ישיב.

מסורת הוהר (כ) (במדבר ג). (ז) לעיל אות א צ"א. (ח) (פשלי בה).
 חלופי גרסאות ר ארן. ש ל"ג מן אמר עד והתחזקתם.

צלפחד מקושש היה

הסולם

מאמר

ואהרן. שהוא מנוקד למעלה. להורות שאינו כאן זרוע ימין שהוא חסד. אלא הוא בחינת מלכות שנקראת ארן. כנ"ל.
 (טו) אמר ר' יצחק וכו': משה היה אחיו בעץ החיים, וע"כ רצה לדעת אם הוא נמצא בארץ או לא. ומשום זה אמר היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. כי עץ החיים נחמד לכל. והם לא הביאו אלא ענבים ורמונים ותאנים שהם תלויים ואחוזים בעץ האחר. דהיינו בנוקבא. ולא בוצ"א שהוא עץ החיים.

(טז) ת"ח. ש"ח לך: בוא יראה שלח לך אנשים. לך. פירושו בשבילך. ר' יהודה פתח. כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו ונפש אדוניו ישיב. כצנת שלג ביום קציר. שאז הצנה מועילה לגוף ונפש. ציר נאמן לשולחיו אלו הם כלב ופנחס. שהיו שליחים נאמנים אל יהושע. בעת ששלחו לרגל את ירחו. ונפש אדוניו ישיב. שהחזירו השכינה שתשכון בישראל. ולא נסתלקה מהם.

(יז) ואלין דשדר משה וכו': ואלו המרגלים ששלח משה. גרמו בכיה לדורות האחרונים כי ביום הזה נחרבו בית המקדש הראשון והשני. וגרמו להסתלק מישראל כמה אלפים ורבבות. וגרמו לסלק השכינה מן הארץ מבין ישראל

הזה. ואין לו חלק לעולם הבא. וע"ז אמר שלמה. דבש מצאת אכול דיין וגו'. פירוש. אע"פ שמצב הא' של הנוקבא היא בחינת פרוד ואחורים (כנ"ל באות י"א) עכ"ז לולא מצב הא' לא היתה הנוקבא יכולה לקבל חכמה בעת שהיא במצב הב'. כי הכלים של מצב הא' נשארים בה במצב הב' שבהם היא מקבלת החכמה (כנ"ל ויקהל אות נ"ג ע"ש) ולפיכך אחר שאדם זכה לקבל ממצב הא' דנוקבא. מחויב להעלות מ"ן לצורך מצב הב' דנוקבא ואז יהיה לו כל השלמות חכמה וחסדים יחדיו. אבל אם אינו עושה כן אלא בוחר במצב הא' דפרודא. עונשו מיתה. וז"ש. דבש מצאת. שה"ס מצב הא' דנוקבא. אביל דיין. ואח"כ תמשיך את מצב הב'. שאל"כ. פן תשבענו וחקאתו. דהיינו שיסתלקו ממנו אורות החיים.

(יד) ארון ותורה בחד וכו': ארון ותורה. שהם מלכות הנקראת ארון וז"א הנקרא תורה. נמצאים באחד. דהיינו בזוג. התורה שבארון היא העיקר. והארון הוא בית לתורה. וע"כ ארן בכל מקום חסר ר'. דהיינו ארן הברית ארן העדות. כי התורה שבתוך הארון הי"ט ר'. בכל מקום. אהרן. הוא זרוע ימין. חוץ מאחד. שכתוב כל פקודי הלויים אשר פקד משה (דפ"י דף קנ"ז ע"א)

(יח) רבי חזקיה ור' ייסא הוו אזלי בארחא. אמר רבי ייסא לר' חזקיה, חמינא באמך דהרהורא אית בגווך. אמר ליה, הא ודאי האי קרא אסתכלנא ביה, כיון דאמר שלמה, ^(ז) כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם וגו'. ותנינן, דכל מלוי דשלמה מלכא, כלהו סתימין מדרגין דחכמתא. אי הכי, האי קרא אית ביה לאסתכלא, דהא פתחא לאינון דלאו בני * מהימנותא אשתכח ביה.

(יט) א"ל ודאי הכי הוא, ואית ביה למנדע ולאסתכלא. אדהכי חמו חד ב"נ דהוה אתי, שאל לון מייא, דהוה צחי, והוה לאי בתוקפא דשמשא. אמרו ליה, מאן את. אמר לון יודאי אנא, ואנא לאי וצחינא. אמרו לעית באורייתא, אמר לון, עד דאנא עמכון במלין, אסלק להאי טורא, ותמן אסב מייא ואשתי. (כ) אפיק רבי ייסא חד זפירא מלי מיין, ויהב ליה. ^ח בתר דשתה, אמר נסלק עמך למייא. סליקא לטורא, ^א ואשתכחו חד חוטא דמייא דקיק, ומלי ^ו קטפורא חד. יתבו. אמר לון ההוא ב"נ, השתא שאילו, דהא אנא אשתדלנא באורייתא, על ידוי דחד ברי, דאנא עיילית ליה לבי רב, ובגיניה רווחנא באורייתא. אמר רבי חזקיה אי על ידא דברך, טב הוא. אבל מלה דאנון ביה, אנא חמינא דלאתר אחרא בעי לאסתלקא. אמר ההוא ב"נ, אימא מלך, דלומנין באפרקסתא דענייא תשכח מרגניתא.

חלופי גרסאות

ח אמר נסלק עמך למיא שתי בתר דשתה.
א ואשכחו.

מסורת הוזהר

(ז) (קחלת ג) ב"ב מט צ"א.

דרך אמת ^(ז) נאד של מים ובלשון ערבי ספירא שמוליכין בו מים בדרך. קטפורא חד כלי אחד כמו קדירה.

מקרה בני האדם ומקרה הבהמה

עוסק עמכם בדיבורים, אעלה להר הזה, ושם אקח מים ואשתה.

הסולם

(כ) אפיק ר' ייסא וכו': הוציא ר"י גאד אחד מלא מים ונתן לו. אחר ששתה אמר נעלה עמך להר, למים. עלו להר ומצאו חוט אחד דק של מים ומילא כלי אחד. ישבו. אמר להם אותו האדם, עתה שאלו. כי אני משתדל בתורה על ידי בני אחד שהכנסתי אותו לבית רב, והוא למדני תורה, ובשבילו הרוחתי בתורה. אמר ר' חזקיה, אם זכית בתורה ע"י בנך יפה הוא, אבל הדבר שאנו עומדים בו, אני רואה שלמקום אחר אני צריך להעלותו, כלומר, שאין הוא מתאים לתרץ להם שאלתם. אמר אותו אדם, אמור דבריך כי לפעמים באפרכסת של עני, דהיינו כלי שעל הריחיים, תמצא מרגליות. קטפורא, פירושו כלי לפי הענין. זפירא, פירושו נאד בלשון ערבי.

א"ל

מאמר

ישראל, אלו ששלח יהושע, נאמר בהם ונפש אדוניו ישיב.

(יח) ר' חזקיה ור' ייסא וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, אמר ר' ייסא לר' חזקיה אני רואה בפניך שיש בך הרהור. אמר ליה הרי ודאי, מקרא זה הסתכלתי בו, כיון שאמר שלמה כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם וגו'. ולמדנו, שכל דבריו של שלמה המלך כולם סתומים ממדרגות החכמה. א"כ, מקרא זה יש להסתכל בו, כי נמצא כאן פתח לאלו שאינם בני אמונה. (יט) א"ל ודאי הכי וכו': א"ל, ודאי כך הוא, שיש בזה פתח לבלתי מאמינים, ויש לדעת ולהסתכל בו. בתוך כך ראו אדם אחד שהיה בא, ובקש מהם מים, כי היה צמא, והיה עיף מתוקף השמש. אמרו לו מי אתה, אמר להם, יהודי אני ואני עיף וצמא. אמרו לו אתה, עוסק בתורה, אמר להם, עד שאני

(דפריי דף קנ"ו צ"א *) דף קנ"ו ע"ב

(כא) א"ל האי קרא דאמר שלמה, סח ליה. אמר ליה, וכי ב במה אתון פרישן משאר בני נשא דלא ידעי. אמרו ליה ובמה. אמר לון, על דא אמר שלמה האי קרא, ולא אמר האי מגרמיה, כשאר אינון מלין. אלא אהדר אינון מלין דטפשאי עלמא דאמרי כך, ומאי אמרי. כי מקרה האדם ומקרה הבהמה וגו', טפשאי דלא ידעי ולא מסתכלן בחכמתא. אמרי דהאי עלמא אזיל במקרה, וקב"ה לא אשגת עלייהו, אלא מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד וגו'.

(כב) וכד שלמה אסתכל באלין טפשאי דקאמרי דא קרא לון בהמה, דאינון עבדין גרמייהו בהמה ממש, בגין דאמרי מלין אלין, ומגלן. קרא דעליה אוכת, דכתיב (ט) אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלהים ולראות שהם בהמה המה להם. אמרתי אני בלבי וחשיבנא בהאי לאסתכלא על מה, על דברת בני האדם. על ההוא מלה דטפשותא. דאינון אמרי לברם האלהים בלחודייהו, ולא יתחברון בהדי בני נשא, אחרנין דאית לון מהימנותא, ולראות שהם בהמה המה להם, ולראות בהו אינון בני מהימנותא, שהם בהמה ממש, ודעתייהו כבעירא. המה להם בלחודייהו, ולא לאעלאה לבני מהימנותא בדעתא דטפשותא דא, וע"ד המה להם, ולא ד לאחרנין, ומה דעתא דלהון, כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תיפח רוחיהון דאינון בעירי. אינון טפשאי. אינון מחוסרי מהימנותא, ווי לון ווי לנפשייהו, טב להו דלא יתון לעלמא. (כג) ומה אתיב לון שלמה על דא, קרא אבתריה, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. מי יודע

חלופי גרסאות
ב כמה ג אחרי. ד לאחר.

מסורת זוהר
(ט) (קהלת ג).

מקרה — ומקרה הבהמה

הסולם

מאמר

ולראות שהם בהמה המה להם. אמרתי אני בלבי, וחשבתי להסתכל, על מה. היינו על דברת בני האדם, על הדבור ההוא של טפשות שהם אומרים, שהעולם מתנהג בנוקרה, לברם האלקים, היינו, שברר אותם אלקים שיהיו לבדם, ולא יתחברו עם בני אדם אחרים שיש להם אמונה, ולראות שהם בהמה המה להם, ולראות היינו שאלו בני האמונה יראו בהם שהם בהמה ממש, ודעתם כבהמות, המה להם, היינו שהם בפני עצמם, שלא יביאו דעה טפשית הזו לבני האמונה, וע"כ, המה להם, ולא לאחרים, ומהו הדעה שלהם, על זה מטייח הכתוב, כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכלם וגו'. תיפח רוחם של אלו הבהמות, אלו הטפשים, אלו מחוסרי האמונה, אוי להם ואוי לנפשם, טוב להם, שלא היו באים לעולם.

(כג) ומה אתיב לון וכו': ומה השיב להם שלמה, על זה בא המקרא שלאחריו ואמר,

ומי

(כא) א"ל האי קרא וכו': אמר לו, מקרא זה שאמר שלמה, ושח לו כל השאלה, אמר לו, וכי במה נשתניתם משאר בני אדם שאינם יודעים, אמרו לו, ובמה, אתה מעמיד המקרא. אמר להם, על זה אמר שלמה מקרא הוה, ולא אמר זה ממחשבתו עצמו כשאר הדברים שאמר, אלא שחזר על אלו הדברים שטפשי עולם אומרים, ומה אומרים, היינו, כי מקרה האדם ומקרה הבהמה וגו', הטפשים שאינם יודעים ואינם מסתכלים בחכמה, אומרים שהעולם הזה הולך במקרה, ואין קב"ה משגיח עליהם, אלא מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד וגו'.

(כב) וכד שלמה אסתכל וכו': וכששלמה הסתכל בטפשים אלו, שאומרים זה, קרא אותם בהמה, שהם עושים את עצמם בהמה ממש, במה שאומרים דברים אלו, ומאין לנו זה הפסוק שלפניו מוכיח, שכתוב, אמרתי אני בלבי על דברת בני האדם לברם האלקים

(דפריי דף קנ"ז ע"ב)

שלח לך

באינון טפשאי, דלא ידעי ביקרא דמלכא עלאה, ולא מסתכלי באורייתא, רוח בני האדם העולה, היא למעלה, לאתר עלאה, לאתר יקר, לאתר קדישא, לאתזנא מנהירו עלאה, מנהירו דמלכא קדישא, למהוי צרורא בצרורא דחיי, ואשתכחת קמי מלכא קדישא עולה תמימה ה ודא הוא ו העולה היא למעלה.

כד) ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, ז ולא להווא אתר דהוה ח כל ב"ג, דכתיב ביה ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתיב ט) נר יי נשמת אדם, היך אמרי אינון טפשאי דלאו מבני מהימנותא, ורוח אחד לכל, תיפח רוחיהון, עלייהו כתיב, ז) יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך יי דוחה, אלין ישתארון בגיהנם, לאינון דרגין תתאין, ולא יסתלקון לדרי דרין, עלייהו כתיב ט) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי הללויה, אתו רבי חזקיה ורבי ייסא, ונשקו רישיה, אמרו ומה כל כך הוה עמך ולא ידענא, זכאה האי שעתא דאערענא בך.

כה) * תו אמר, וכי על דא בלחודוי ט תוה שלמה, והא באתר אחרא אמר כגוונא דא, פתח ואמר, ו) זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש, זה רע ודאי, מאי זה רע, דא הוא מאן דאושיד זרעא בריקניא, וחביל אורחוי, בגין דהאי לאו מדוריה בקב"ה, ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי, הה"ד, ט) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, על דא אמר, זה רע, דלא יהא ליה מדורא לעילא, כי מקרה אחד לכל וגם לב בני האדם מלא רע, והוללות בלבבם, בחייהם שטותא תקיע בלבייהו, ואינון מחוסרי מהימנותא, ולית לון חולקא בקב"ה.

חלופי גרסאות

ה ודאי, ו מוסיף העולה, העולה, ז ל"ג ולאן, ח אבל, ט הוה, י ל"ג מן דא עד בגין, כ מוסיף בג"ד הוללות.

מסורת הוהר

ט) (בראשית ט) שמות קיד צ"ז, ט) (משלי כ) צו יח צ"ט, ז) (תהלים לה), ק) (שם קד) ב"ב ריא צ"א, ו) (קהלת ט), ש) (תהלים ה) ב"א ויה צ"ב.

הסולם

מקרה — ומקרה הבהמה

כתוב, יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה, אלו ישארו בגיהנם באלו מדרגות התחתונות, ולא יעלו משם לדורי דורות, עליהם כתוב, יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה, באו ר' חזקיה ור' ייסא ונשקו ראשו, אמרו, ומה כל כך היה עמך ולא ידענו, אשרי שעה זו שפגשנו בך.

כה) תו אמר וכי וכי: עוד אמר, וכי על זה בלבד תמה שלמה, והרי במקום אחר אמר כעין זה, פתח ואמר, זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש, זה רע ודאי, מהו זה רע? זהו מי ששופך זרע בחנם ומשחית דרכו, כי זה אין מדורו עם הקב"ה, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא, זה שכתוב, כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, על זה אמר זה רע, שלא יהיה לו מדור למעלה, כי מקרה אחד לכל וגם

מאמר

זמי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, מי יודע, את אלו הטפשים, שאינם יודעים כבוד המלך העליון, ואינם מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העולה, היא למעלה, היינו למקום עליון, למקום יקר, למקום קדוש, להוון מאור העליון, מאור המלך הקדוש, להיות צרור בצרור החיים, ולהיות נמצאת לפני המלך הקדוש עולה תמימה, וזה הוא העולה היא למעלה.

כד) ורוח הבהמה היורדת וגו': ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, ואינו לאותו מקום שהוא לכל בני האדם, שכתוב בו, בצלם אלקים עשה את האדם, וכתוב, נר ה' נשמת אדם, ואין אומרים אלו הטפשים שאינם מבני האמונה, ורוח אחד לכל, תפח רוחם, עליהם (דברי דף קנ"ז ע"ב) דף קנ"ח ע"א)

שלח לך

יא

זבאינון בני מהימנותא, לאו בעלמא דין, ולא בעלמא דאתי, ההי"ד (ת) ואחריו אל המתים.

(כו) ת"ח, קב"ה אוהר לבני עלמא ואמר, (א) ובחרת בחיים למען תחיה, וחייך דההוא עלמא נינהו. אינון חייבין מחוסרי מהימנותא מאי קא אמרי. (ב) כי מי אשר יבחר וגו'. אע"ג דיבחר בר נש (ג) בההוא עלמא כמה דאמר, לאו הוא כלום. דהא מסירא דא בידנא. (ד) אל כל החיים יש בטחון, ומסירא דא בידיהו. (ה) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת. היך יהא לן חייך בההוא עלמא. וע"ד זה רע ודאי, דלא ידורון במלכא עלאה, ולא יהא לון חולקא ביה. ואע"ג דכל הני קראי תשכח סמיכין לחברייה במלין אחרנין, אבל ודאי שלמה קא אתא לגלאה על אינון חייבין מחוסרי מהימנותא. דלית לון חולקא בקב"ה בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(כז) א"ל, תבעי דנתחבר בהדך ותזיל בהדן. אמר נ להו, אי עבידנא הכי, אורייתא יקרי עלי כסיל, ולא עוד אלא דאתחייבנא בנפשאי. אמרו ליה למה. אמר לון דהא שליחא אנא, ושדרו לי בשליחותא, ושלמה מלכא אמר, (ה) מקצה רגלים חמס שותה שולח דברים ביד כסיל. ת"ח, מרגלים על דלא אשתכחו בני מהימנותא ושלוחי מהימנותא, אתחייבו בנפשיהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. נשק לון, ואזל ליה.

(כח) אזלו רבי חזקיה ורי ייסא, עד דהוו אזלו פגעו באינון בני נשא. שאילו

מסורת הוהר

ז (קהלת ט). א (דברים ל) לעיל ח"א בהשמטות רינו: רנט: ח"ג פו. ב (קהלת ט). ג (שם). ד (שם). ה (משלי כו).

חלופי גרסאות

ל מוסיף תחיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. מ בהאי. נ ל"ג להו.

מאמר

הסולם

מקרה — ומקרה הבהמה

בו. ואע"פ שכל אלו המקראות תמצא סמוכות, דהיינו דרשות, לחברים, בדברים אחרים. אבל ודאי ששלמה בא לגלות על אלו הרשעים מחוסרי אמונה, שאין להם חלק בהקב"ה בעולם הזה ובעולם הבא.

(כו) א"ל תבעי דנתחבר וכו': אמרו לו, תרצה שנתחבר עמך ותלך עמנו. אמר להם, אב אעשה כך, יקרא עלי התורה, כסיל, ולא עוד אלא שאהיה מתחייב בנפשי. אמרו לו למה. אמר להם, כי שליח אני ששלחו אותי בשליחות, ועילמה המלך אמר, מקצה רגלים חמס שותה שולח דברים ביד כסיל. בוא וראה, המרגלים, על שלא נמצאו בני אמונה, ושליחים נאמנים, נתחייבו בנפשם בעולם הזה ובעולם הבא. נשק להם והלך לו.

(כח) אזלו רבי חזקיה וכו': הלכו ר"ח ורי ייסא, בעוד שהיו הולכים פגשו בני אדם, שאילו

זגם לב בני האדם מלא רע והוללות בלבבם. כי בחייהם שטות תקועה בלבם, והם מחוסרי אמונה, ואין להם חלק בהקב"ה, ובאלו בני האמונה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ז"ש, ואחריו אל המתים.

(כו) ת"ח קב"ה אוהר וכו': בוא וראה הקב"ה מזהיר לבני העולם ואמר, ובחרת בחיים למען תחיה, והיינו החיים של עולם ההוא, ואלו הרשעים מחוסרי אמונה מה אומרים, כי מי אשר יבחר אל כל החיים יש בטחון. שאע"פ שיבחר האדם בעולם הזה, כמו שאומר, אינו כלום, כי מסורת זה בידינו, אל כל החיים יש בטחון, דהיינו קחיים בעולם הזה, ומסורת זה בידיהם, כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת, ואיך יהיה לנו חיים בעולם ההוא, וע"כ זה רע ודאי, שלא ידורו במלך העליון, ולא יהיה להם חלק

(דפו"י דף קנ"ח ע"א)

ר' חזקיה ורבי ייסא עליה, אמרו מה שמייה דההוא ב"נ. אמרו, ר' חגי הוא, וחברא דבין חברייה הוא, ושדרו ליה חברייה דבבל, למנדע מלין מר' שמעון בן יוחאי ושאר חברייה. א"ר ייסא, ודאי דא הוא ר' חגי, דכל יומיו לא בעא לאחזאה גרמיה במה דידע, ועל דא אמר לן דהא בריה זכה ליה באורייתא, בגין דאמר קרא, (ו) ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, ודאי שליחא מהימנא (ז) איהו, וזכאה (ח) איהו מאן דשדר מלוי בידא דשליחא מהימנא.

(ט) כט) ת"ח, אליעזר עבד אברהם מבני כנען הוה, כד"א, (י) כנען בידו מאזני מרמה, וכנען כתיב עליה, (יא) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, ובגין דהוה שליחא מהימנא, מה כתיב ביה, (יב) בא ברוך יי, ברוך יי ממש, ועל דא אכתיב הכי באורייתא, בגין דנפק מההיא קללה, ואתברך, ולא די ליה דנפיק מנה, אלא דאתברך בשמיה דקב"ה, ואוליפנא דאתא מלאך, ואעיל מלה דא (יג) בפומיה דלבן, (יד) וישלח אותם משה וגו', כלם אנשים, כלהו זכאין הוו, ורישי דישראל הוו, אבל אינון דברו לגרמייהו עיטא בישא, אמאי נטלי עיטא דא, אלא אמרו, אי ייעלון ישראל לארעא, נתעבר אנו מלמהוי רישין, וימני משה רישין אחרנין, דהא אנו זכינן במדברא למהוי רישין, אבל בארעא לא נזכי, ועל דנטלי עיטא בישא לגרמייהו, מיתו אינון, וכל אינון דנטלן מלייהו.

(טו) לא) * אלה שמות האנשים אשר שלח משה וגו', אמר רבי יצחק, משה אסתכל וידע דלא יצלחון בארחייהו, כדין צלי עליה דיהושע, כדין כלב הוה

הלופי גרסאות

ס מוסיף איהו וזכאה הוא שליחא מהימנא, ע ל"ב איהו.

מסורת הוהר

(י) (שם), (ז) (הושע יב) אמור צח צ"ר, (ח) (בראשי ט) נח קו צ"א, (ט) (שם כד), אמור צח צ"ש, (י) ויהי כסג צ"ב.

דרך אמת (ז) בא ברוך אלו שתי תיבות בא ברוך היה מניח הקב"ה בתוך פיו של לבן וזהו ה' וזהו

בא ברוך ה'.

יהושע וכלב

הסולם

מאמר

ברוך ה' ממש, וע"כ נכתב כך בתורה, משום שיצא מקללה הזו של כנען, ונתברך, ולא די לו שיצא מקללה, אלא שנתברך בשמו של הקב"ה, ולמדתי שבא מלאך והכניס דבר זה, דהיינו שיקראוהו ברוך ה', בפיו של לבן, (ל) וישלח אותם משה וגו' כלם אנשים: היינו שכולם היו צדיקים וראשי ישראל היו, אבל הם נטלו לעצמם עצה רעה, למה נטלו עצה זו, אלא שאמרו, אם יכנסו ישראל לארץ יעברו אותנו מלהיות ראשים, ומשה ימנה ראשים אחרים, כי אנו זכינן להיות ראשים, רק במדבר, אבל בארץ לא נזכה להיות ראשים, ועל שנטלו עצה רעה לעצמם, מתו, הם, וכל אלו שקבלו דבריהם.

לא) אלה שמות האנשים וגו': אמר ר' יצחק, משה הסתכל וידע שלא יצלחו המרגלים בדרכם

שאלו ר' חזקיה ור' ייסא עליה, אמרו מה שמו של אדם ההוא, אמרו, ר' חגי הוא, וחבר שבין החברים הוא, ושלחו אותו החברים מבבל, לדעת דברים מר' שמעון בן יוחאי ושאר החברים, א"ר ייסא, ודאי זהו ר' חגי שכל ימיו לא רצה להראות את עצמו במה שידוע, וע"כ אמר לנו שבנו זיכה אותו בתורה, משום שאמר הכתוב, ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, ודאי שליח נאמן הוא, ואשרי הוא מי ששולח דבריו ביד שליח נאמן.

כט) ת"ח אליעזר עבד וכו': בוא וראה, אליעזר עבד אברהם, מבני כנען היה, כש"א כנען בידו מאזני מרמה, וכנען, כתוב עליו, ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, ומשום שהיה שליח נאמן, מה כתוב בו, בא ברוך ה' (דפו"י דף קנ"ח ע"א) דף קנ"ח ע"ב)

בדוחקא, אמר, מה אעביד, הא יהושע אויל בסייעתא עלאה 9 דמשה, דשדר ביה נהירו דסיהרא, והוא אנהיר עליה בצלותיה, בגין דאיהו שמשא. מה עבד כלב. אשתמיט מנייהו, ואתי לגבי קברייא דאבהן, וצלי תמן צלותיה.

לב) א"ר יהודה, ארח אחרא נטיל, ועקים שבילין, ומטא על קברי דאבהן. ואסתכן בגרמיה, דהא כתיב ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק. אבל מאן דאיהו בדוחקא, לא אסתכל מדי. כך כלב, בגין דהוה בדוחקא, לא אסתכל מדי, ואתא לצלאה על קברי אבהן. לאשתזבא מעיטא דא.

לג) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. רבי יצחק אמר, וכי הושע קראיה קרא, והא כתיב 10 ויאמר משה אל יהושע. 11 ויהושע בן נון נער. 12 ויחלוש יהושע. אלא א"ל משה, יה יושיעך מנייהו.

לד) רבי אבא אמר, כיון דשדריה למיעל לתמן, אצטריך למהוי שלים. ובמה. בשכינתא. דעד דהיא שעתא נער אקרי, כמה דאוקימנא. ובההיא שעתא קשיר ליה משה בהדה, ואע"ג דאשכחן יהושע בקדמיתא, קרא קרייה הכי על ההוא דזמין למקרייה. אמר משה, 13 ודאי לא אצטריך דא למיעל תמן, אלא בשכינתא, והכי אתחזי.

לה) 14 היש בה עץ אם אין וגו', רבי חייא אמר, וכי לא הוה ידע משה דאית בה כמה אילנין משניין דא מן דא, והא הוא שבח לה לישראל בכמה זמנין, והוא

חלופי גרסאות

9 מהו. צ לא אצטריך דא דאי.

מסורת הזוהר

7 (במדבר יג). 8 (שמות יז) הקסה"ז טו צ"ג.
1 (שם לג) בשלח ככו צ"ו. 2 (שם יז) בשלח
ככט אות תסט. 3 (ע) ח"ג להלן אות נח, ח"ג
לח.

יהושע וכלב

הסולם

מאמר

בדרכם. או התפלל על יהושע. היה אז כלב יושע. כי יהושע היא אותיות יה יושע.

לד) רבי אבא אמר וכו': רא"א, כיון שמשה שלח את יהושע לבא שמה, לארץ ישראל, היה צריך להיות שלם. ובמה בשכינה. כי ארץ ישראל ה"ס השכינה. ועד שעה ההיא היה נקרא נער, כמו שהעמדנו, דהיינו שהיה אחוז במטטרון שנקרא נער. ובשעה ההיא קשר אותו משה בהשכינה. ואע"פ שנמצא בכתוב, מקודם לכן יהושע. הוא שהכתוב קראו על מה שעתידי לקרות אותו. אמר משה ודאי אינו ראוי לבא שמה אלא בהשכינה. וכך ראוי, ע"כ קראו יהושע, שהוסיף י' לשמו, שה"ס השכינה. לה) היש בה עץ: רבי חייא אמר, וכי לא היה יודע משה, שיש בה כמה אילנות משונים זה מזה, והרי הוא שיבח את הארץ לישראל בכמה פעמים, בית גפן ורמון וכו'. והוא היה מסופק בזה, והרי הקב"ה אמר למשה בתחילה שהיא ארץ זבת חלב ודבש, אמר ר' יוסי

בצרה, אמר מה אעשה, הרי יהושע הולך בעזרה עליונה של משה, ששלח בו אור הלבנה, שהיא המלכות, והוא האיר עליו בתפלתו, משום שהוא בחינת השמש. שהוא מי ז"א, מה עשה כלב, נשמש מהם, מן המרגלים, ובא לקברי האבות והתפלל שם תפלתו.

לב) א"ר יהודה א"ר וכו': אר"י, דרך אחר לקח כלב, והעקים שבילים, כלומר שהלך דרך שבילים עקומים, והגיע על קברי האבות, ונסתכן בנפשו, שהרי כתוב, ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק, אבל מה שהוא בצרה אינו מסתכל כלום. כך כלב, משום שהיה בצרה לא הסתכל כלום ובא להתפלל על קברי אבות, להנצל מעצה זו של המרגלים.

לג) ויקרא משה להושע בן נון יהושע: רבי יצחק אמר, וכי קראו הכתוב הושע, והרי כתוב, ויאמר משה אל יהושע, ויהושע בן נון נער, ויחלוש יהושע, ומשיב, אלא אמר לו משה (דפו"י דף קנ"ח ע"ב)

אסתפק בדה. והא קב"ה קאמר ליה למשה בקדמיתא. דהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, הא אתעררו חברייא. דכתיב (9) איש היה בארץ עוף איוב שמו. (לו) אמר רבי שמעון. רמז להם רמיזא דחכמתא. על מה דשאלו בקדמיתא. דכתיב (9) היש יי בקרבנו אם אין. אמר, תמן, תחמון, אי היא אתחזיא להאי, או להאי. אמר לון, אי תחמון דאיבא דארעא כשאר ארעי דעלמא, יש בה עץ אילנא דחיי, ולא מאתר עלאה יתיר. ואי תחמון דאיבא דארעא יתיר ומשנייא מכל אתר דעלמא. תנדעון. דהא מעתיקא קדישא קא נגיד ואתמשך ההוא שנוייא עלאה. מכל אתרי דעלמא. ובדא תנדעון. היש בה עץ. אם אין. ודא בעיתון בקדמיתא למנדע דא, דכתיב (9) היש יי בקרבנו. בקרבנו דייקא, או אם אין. ועד והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. למנדע שנוייא דיליה.

(לו) והימים ימי בכורי ענבים. והימים. מאי קא מיירי. דהא ואז בכורי ענבים סגי ליה. אלא והימים. אינון דאשתמודען. כלהו הוו מתחברן בההוא זמנא בההוא אילנא דחטא ביה אדם הראשון. כמה דתנינן ענבים היו ועל דא. והימים: אינון דאשתמודען. ימי בכורי ענבים דייקא.

(לח) ויעלו בנגב ויבא עד חברון. ויבאו מבעי ליה. אלא אמר רבי יוסי, כלב הוא דאתא לצלאה על קברי אבהתא. אמר כלב. יהושע הא ברכיה משה

חלופי גרסאות

ק ל"ג אילנא דחיי. ר בעי [יתיר] מקדמיתא דבמעיוכן בעיתון. ש ל"ג ענבים.

מסורת הזוהר

(9) (איוב א) תצה יה צ"צ. (9) (שמות יז) בשלה קכ אות תלד ז"ג קכט. רנא: בהשמטות ר"ז ת"ד קמא. ז"ח מג ט"ג שב. (9) שמות צ צ"ק.

יהושע וכלב

לדעת, שכתוב, היש ה' בקרבנו, בקרבנו הוא בדיוק, ששאלו אם ז"א שוכן בקרבם, או אין. שהוא א"א. וע"כ והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. לדעת השינוי שבהם. כלומר לדעת אם יש שינוי בהם או לא.

(לו) והימים ימי בכורי ענבים: שואל, והימים, מה זה אומר, שהרי, ואז בכורי ענבים, היה די שיכתוב. ומשיב, אלא והימים, הם אלו שנודעו, דהיינו ששת הימים שהם חג"ת נה"י דז"א, כולם היו מתחברים בעה ההוא באילן שחטא בו אדם הראשון, שהוא מלכות, כמו שלמדנו ענבים היה. הרי שענבים הוא מלכות. וע"כ הימים האלו שנודעו, שהם ו"ק דז"א, ימי בכורי ענבים, בדיוק, שהיא מלכות. דהיינו שו"ק דז"א נתחברו אז במלכות. (לח) ויעלו בנגב ויבא עד חברון: שואל ויבאו היה צריך לומר, ומשיב, אלא אמר ר' יוסי, כלב היה, שבא להתפלל על קברי אבות בחברון. אמר כלב, יהושע, הרי ברכו משה בעזרה עליונה קדושה, ויכול להנצל מהם, ואני

מאמר

יוסי, כבר העירו החברים, שכתוב איש היה בארץ עוף איוב שמו. דהיינו שהיה שואל מהם שיראו, אם יש שם איוב. שיגין עליהם, ועץ, הוא כמו עוף.

(לו) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש רמז להם רמז החכמה, על מה ששאלו תחילה. שכתוב, היש ה' בקרבנו אם אין. שפירושו אם ז"א שוכן בקרבם שנקרא הויה, או א"א שוכן בקרבם; שנקרא אין (כנ"ל באדרא רבא אות ל"ב) אמר, שם, בארץ, תראו אם הוא ראויה לזה, לז"א שנקרא עץ או לזה, לא"א שנקרא אין. אמר להם אם תראו שפירות הארץ הם כבשאר ארצות שבעולם, הרי יש בה עץ, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א, ולא ממקום עליון יותר. ואם תראו שפירות הארץ משונים יותר מכל המקומות שבעולם, תדעו שמן עתיקא קדישא הוא נוזל ונמשך אותו שינוי העליון, שיש בה מכל המקומות שבעולם. ובוה תדעו אם יש בה עץ, שהוא ז"א, אם אין, שהוא עתיקא קדישא, דהיינו א"א. זה רציתם מתחילה (דפ"י דף ק"ח ע"ב)

בסיועא עלאה קדישא, ויכיל לאשתזבא מנייהו, ואנא מה אעביד. אימלך, למבעי בעותא על קברי אבהתא, בגין דישתזיב ^ה מעיטא בישא דשאר ^ה מאללין. (ט) רבי יצחק אמר, מאן דהוה רשים מכלהו דא עאל בגוויה דביה תליא כלא. ות"ח. מאן הוא משאר אחרי דיכול לאעלא תמן, דהא כתיב ושם אחימן ששי ותלמי, ומדחילו דלהון מאן יכיל לאעלאה * במערתא. אלא שכינתא עאלת תמן ^א בכלב, לבשרא לאבהן, דהא מטא זמנא לאעלא בנייהו לארעא. דאומי לון קב"ה, ודא הוא ויבא עד חברון.

(מ) תאנא, אחימן ששי ותלמי, ממאן נפקו. זרעא הוה מאינון נפילין, ^ס דאפיל לון קב"ה בארעא, ואולידו מבנת ארעא, ומנייהו נפקו גיברי עלמא, כמה דכתיב, ^ז המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם. ^ב אשר מעולם. ^ג מדאתברי עלמא משתכחי. אנשי השם אחימן ששי ותלמי.

(מא) ^ש ויבאו עד נחל אשכול וגו', רבי יהודה פתח. ^ת כה אמר האל יי בורא השמים ונוטיהם וגו'. כמה אית להו לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב"ה. כמה אית להו לאסתכלא במלי דאורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאילו מקרב כל קורבנין דעלמא לקמי קב"ה. ולא עוד אלא דקב"ה מכפר ליה על כל חובוי, ומתקנין ליה כמה כורסיין לעלמא דאתי. ^ד

(מב) ר' יהודה הוה אזיל בארחא בהדי ר' אבא. שאל ליה. אמר מלה חד

חלופי גרסאות

ח מלוחן. א ביהושע. ב ל"ג אשר מעולם. ג דשמשי. ד בדפו"י כתבו הסר.

מסורת הזוהר

(ר) (בראשית ו) ב"א שמא צ"ב ש) להלן אות סט צ"ס, ח"ג רלו. רעד: רעה: ת) (ישעיה מב) תרומה רנג צ"ת ז"ת יז ט"ב שכי"ג ט"ג שמד שמ"ז.

דרך אמת (ח) מרגלים. ט) עיין לעיל פ"ר בראשית. ד"ה כה: (דפו"י).

יהושע וכלב

הסולם

מאמר

אחימן ששי ותלמי ממי יצאו. הם היו זרעם של אלו הנפילים, שהפילים הקב"ה מן השמים לארץ, והולידו מבנות הארץ. ומהם יצאו גבורי העולם, כמ"ש, המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם. אשר מעולם, פירושו, שנמצאים מעת שנברא העולם. אנשי השם, אחימן ששי ותלמי. כלומר ששמום נודע בעולם.

(מא) ויבואו עד נחל אשכול וגו': ר' יהודה פתח. כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם וגו'. כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקב"ה, כמה יש להם להסתכל בדברי תורה, שכל מי שעוסק בתורה, כאלו מקריב כל הקרבנות שבעולם לפני הקב"ה, ולא עוד, אלא שהקב"ה מכפר לו על כל עונותיו, ומתקנים לו כמה כסאות לעולם הבא.

(מב) ר' יהודה הוה וכו': ר' יהודה היה הולך בדרך עם ר' אבא. שאל אותו, אמר,

דבר

ואני מה אעשה. לקח עצה, להתפלל תפלה על קברי האבות, כדי שינצל מעצה הרעה של שאר המרגלים.

(ט) רבי יצחק אמר וכו': רי"א, ויבא, פירושו, מי שהוא חשוב יותר מכולם זה נכנס בתוכו, דיינו השכינה נכנסה ונתלבשה בתוך כלב, שבו, בהשכינה, תלוי הכל. ובוזא וראה, מי הוא בעל היתרון מהם, שיוכל לבא שמה לחברון, שהרי כתוב, ושם אחימן ששי ותלמי, ומפחדם, מי יוכל לבא ואפילו להסתתר במערה, אלא שהשכינה נתלבשה שם בכלב, לבשר אל האבות, שהגיע הזמן שיבואו בנייהם לארץ אשר נשבע להם הקב"ה, וזה הוא ויבא עד חברון. שלא נאמר ויבואו, כי טובב על השכינה משאר פירושו בעל יתרון, מלשון, ושארית גברא חיבא מן בעירא (קהלת רבה ג' י"ט).

(מ) תאנא אחימן ששי וכו': למדנו,

(דפו"י דף קנ"ח ע"ב *) דף קנ"ט ע"א

בעינא לשאלא. כיון דידע קב"ה דזמין ב"ג למחטי קמיה, ולמגזר עליה מיתה. אמאי ברא ליה. דהא אורייתא הוה תרי אלפין שנין עד לא איברי עלמא. וכתוב בה באורייתא. אדם כי ימות באהל. ב איש כי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת. מאי קבעי קב"ה לב"ג בהאי עלמא. דאפילו אי אשתדל באורייתא יממא וליליא ימות. ואי לא אשתדל באורייתא ימות. כלא בחד ארחא. בר פרישותא דההוא עלמא. כד"א ה ג) כטוב כחוטא.

מג) א"ל. אורחוי דמארך. וגזרי דמארך. מה לך למטרח בהו. מה דאית לך רשו למנדע ולאסתכלא שאיל. ודלית לך רשו למנדע. כתיב ד) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. דאורחוי דקב"ה וסתרין. גניזין עלאין. דהוא סתים וגניז. לית לן לשאלא. א"ל. אי הכי. הא אורייתא כלא סתים וגניז. דהא היא שמא קדישא עלאה הוי. ומאן דמתעסק באורייתא כאלו אתעסק בשמיה קדישא. ואי הכי. לית לן לשאלא ולאסתכלא.

מד) א"ל אורייתא כלא סתים וגלייא. ושמיה קדישא סתים וגלייא. וכתוב ה) הנסתרות להי אלהינו והנגלות לנו ולבנינו. הנגלות לנו. דאית רשו לשאלא. ולעיינא ולאסתכלא בהו ולמנדע בהו. אבל הנסתרות ליי אלהינו. דיליה אינון. זליה אתחזיין. דמאן יכיל למנדע ולאסתכלא דעתוי סתימא. וכ"ש למשאל. מה) ת"ח. לית רשו לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון. בר בוצינא קדישא ר"ש. דהא קב"ה אסתכם על ידוי. ובגין דדרא דיליה רשימא

חלופי גרסאות

ה כי טוב ול"ג כחוטא. ו מוסיף דאית לך.

מסורת הוהר

א) (במדבר יט) שמות ו צ"פ. ב) (שם כז). ג) (קהלת ט. ד) (קהלת ה) יתרו קט צ"ח. ה) (דברים כט) ה"ג רמה. ת"ז תכ"ב סג: תק"ח קא ט"ב שמ"ג קכא ט"ג שלי"ג.

הסולם עד דלא אברי עלמא — איך כתוב וימת

שהוא סתם וגנוי. אין לנו לשאול. אמר לו. א"כ הרי התורה כולה סתומה וגנוזה. כי היא שם הקדוש העליון, ומי שעוסק בתורה כאלו עוסק בשמו הקדוש, וא"כ אין לנו לשאול ולהסתכל בתורה.

מד) א"ל אורייתא כלא וכי: אמר לו התורה כולה סתומה וגלויה, ושמו הקדוש סתום וגלוי, וכתוב, הנסתרות להי אלקינו והנגלות לנו ולבנינו. הנגלות לנו. היינו שיש רשות לשאול ולהתבונן ולהסתכל בהם ולדעת בהם. אבל הנסתרות להי אלקינו. שלו הם. ולו הם ראויים. כי מי יכול לדעת ולהשיג דעתו הסתום, וכל שכן לשאול.

מה) ת"ח לית רשו וכי: בוא וראה, אין רשות לבני העולם, לומר דברים סתומים ולפרשם. חוץ כן המאור הקדוש ר' שמעון, כי הקב"ה הסכים על ידו, ומשום שהדור שלו

מצוי

מאמר

דבר אחד אני רוצה לשאול, כיון שידע הקב"ה שאדם עתיד לחטוא לפניו ושיגזור עליו מיתה, למה בראו. והרי התורה היתה בי אלפים שנה קודם שנברא העולם, דהיינו לפני חטאו של אדם הראשון, וכתוב בה בתורה, אדם כי ימות באהל. איש כי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת. מה רצה הקב"ה מן האדם בעולם הזה, שאפילו אם עוסק בתורה יומם ולילה ימות, ואם אינו עוסק בתורה ימות, ודרך אחד לכולם, חוץ ממה שהחוטא נפרש מעולם ההוא. אבל בעולם הזה כולם שויים, כש"א כטוב כחוטא. מג) א"ל אורחוי דמארך וכי: אמר לו, דרכיו של אדונך, וגזרות של אדונך, מה לך להתייגע בהם. מה שיש לך רשות לדעת ולהסתכל, שאל, ומה שאין לך רשות לדעת, כתוב, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. כי דרכיו של הקב"ה ונסתריהו, סתרי עליונים,

(דפ"י דף קנ"ט ע"א)

הוא לעילא ותתא. וע"ד מלין אתמרו באתגלייא על ידוי, ולא יהא דרא כדרא דא דאיהו שארי בגויה, עד דייתי מלכא משיחא.

(מו) אבל ת"ח כתיב (ו) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ז רזא דמלה. תלת עלמין אית ליה לקב"ה. דאיהו גניז ח בגווייהו. עלמא קדמאה. ההוא עלאה טמירא דכלא. דלא אסתכל ביה, ולא אתידע ביה, בר איהו. דאיהו גניז בגווייה.

(מז) עלמא תניינא. דאיהו קשיר בההוא דלעילא. ודא הוא דקב"ה אשתמודע מניה. כמה דכתיב (ז) פתחו לי שערי צדק, זה השער ליי. ודא הוא עלמא תניינא .

(מח) עלמא תליתאה. ההוא עלמא תתאה מנייהו. דאשתכח ביה פרודא. ודא הוא עלמא. דמלאכי עלאי שריין בגווייה. וקודשא בריך הוא אשתכח ביה. ולא אשתכח. אשתכח ביה השתא. כד בעאן לאסתכלא ולמנדע ליה, אסתלק מנייהו. ולא אתחזי. עד דכלהו שאלי איה מקום כבודו. (ח) ברוך כבוד יי ממקומו. והאי הוא עלמא דלא אשתכח ביה תדירא.

(מט) כגוונא דא. (ט) בצלם אלהים עשה את האדם. כדן אית * ליה תלת עלמין. עלמא קדמאה: האי עלמא דאקרי עלמא דפירודא. וב"ג אשתכח ביה ולא אשתכח. כד בעאן לאסתכלא ביה. אסתלק מנייהו ולא אתחזי. (ג) עלמא תניינא. עלמא דאיהו קשיר בההוא עלמא עלאה. ודא הוא ג"ע

חלופי גרסאות

ז מוסף ובכלא הוא כעין דוגמא דלעילא ה"ח רזא. ח בגויי.

מסורת הזוהר

(ז) (בראשית א) הקסה"ז קשא צ"א. ז) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. ח) (יחזקאל ג) ב"א קצד צ"ב. ט) (בראשית ט) שמות קיד צ"מ.

תלת עלמין להקב"ה

דהיינו בי"ע, שעליהם נאמר ומשם יפרד וגו'. וזה הוא עולם שמלאכים עליונים שורים בתוכו. והקב"ה נמצא בו ואינו נמצא בו. נמצא בו עתה, וכשרוצים להסתכל ולדעת אותו, מסתלק מהם ואינו נראה, עד שכולם שואלים איה מקום כבודו. ברוך כבוד ה' ממקומו. וזה הוא עולם שאינו נמצא שם תמיד.

(מט) כגוונא דא בצלם: כעין זה, בצלם אלקים עשה את האדם, ואז יש לו שלשה עולמות. עולם הראשון, הוא אותו עולם הנקרא עולם הפירוד, דהיינו עולם הזה, והאדם נמצא בו ואינו נמצא, כי כשרוצים להסתכל בו הוא מסתלק מהם, ואינו נראה. פירוש מטרס שחבריו מספיקים להסתכל בו הוא נפטר מן העולם ואינו, כמ"ש, התעף עיניך בו ואיננו.

(ג) עלמא תניינא וכו': עולם השני הוא עולם הקשור בעולם העליון. וזה הוא גן עדן הארץ

הסולם

מאמר

מצויין למעלה ולמטה, וע"כ נאמרים הדברים על ידו בגלוי, ולא יהיה דור כדור הזה שהוא שוכן בתוכו עד שיבא מלך המשיח.

(מו) אבל ת"ח כתיב וכו': אבל בוא וראה כתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו. סוד הדבר הוא, שלשה עולמות יש לו להקב"ה שהוא נסתר בתוכם. עולם הראשון, הוא עולם העליון הנסתר מכל, שלא נסתכל בו ולא נודע בו חוץ מאותו שהוא גנוז בתוכו. והוא עולם ד"א דאצילות.

(מז) עלמא תניינא דאיהו וכו': עולם השני, הקשור באותו עולם שלמעלה, זה הוא שהקב"ה נודע ממנו. כמו שכתוב, פתחו לי שערי צדק, זה השער לה'. והוא עולם המלכות דאצילות. שהיא שער לד"א. וזה הוא עולם השני.

(מח) עלמא תליתאה וכו': עולם השלישי הוא עולם התחתון מהם, שנמצא בו פירוד, (דפריי דף קנ"ט ע"א *) דף קנ"ט ע"ב)

די בארעא דדא הוא קשיר בעלמא אחרא עלאה, ומהאי אתידע ואשתמודע עלמא אחרא.

(נא) עלמא תליתאה, עלמא עלאה טמירא, גניז וסתים, דלית מאן דידע ליה, כמה דכתיב (ז) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו, וכלא כגוונא ם עלאה, דכתיב (ח) בצלם אלהים עשה את האדם.

(גב) על דא כתיב, (ז) בנים אתם ליי' אלהיכם וגו', כמה דאוקמוה, ואלין אינון בצלם אלהים, ואלין ירתין כ ירותא עלאה כגוונא דיליה, ועיד כ אזהר באורייתא, (ח) לא תתגודדו ולא תשימו קרחה, דהא לא אתאביד, והא שכיח בעלמין ם טבין עלאין ויקירין, להוון נ חדן כד ם אסתלק ם צדיקא מהאי עלמא, (ג) ות"ח, אלמלי לא חב אדם, לא יטעם טעמא דמותא בהאי עלמא.

חלופי גרסאות

ט מוסיף עלאה קדמאה דאמינא ובקשוט, י מוסיף ת"ח [ות"ח] ודאי ע"ד, כ לאב עלאה ירותא, ל אודהר, ם ל"ג טבין, נ חדון; חדאן, ם יסתלק, ע ל"ג צדיקא.

מסורת הזוהר

(י) (ישעיה סד) הקסה"ו ס צ"א, (ז) (בראשית ט) לעיל אות מט צ"ט, (ז) (דברים יד) לקנג צ"ב, (ח) (שם) שם.

הסולם

תלת עלמין להקב"ה

מאמר

ועולם הב' הוא כנגד עולם הב' העליון שה"ס מלכות דאצילות שבה יש השגה, להיותה בחינת ו"ק, וז"ש (באות נ') עלמא תניינא וכו' ומהאי אתיידע ואשתמודע עלמא אחרא, דהיינו ג"ע הארק, שמשם משיגים עולם הב' העליון שה"ס המלכות, ועולם הג' של האדם, ה"ס השגת הג"ר הנעלמים, הבא אחר גן העדן, וז"ש עלמא תליתאה וכו' גניז וסתים דלית מאן דידע ליה וכו', והוא כנגד ז"א דאצילות, שה"ס ג"ר כנ"ל, שלעתיד לבא, יעלה ז"א לבחינת חכמה, ואז יהיה השגה בג"ר, וז"ש, יעשה למחכה לו, ונמצא אז שישג את ז"א ונוקבא דאצילות, וע"ז כתוב בצלם אלקים עשה את האדם, כי השגת ז"א מכונה צלם, והשגת המלכות מכונה דמות.

הארץ, שזה הוא קשור בעולם אחר עליון, ומעולם זה נודע ומושג עולם אחר. (נא) עלמא תליתאה וכו': עולם השלישי הוא עולם עליון נסתר גנוז וסתום, שאין מי שידע אותו, כמו שכתוב עין לא ראתה אלקים זולתך, יעשה למחכה לו, והכל כעין העליון, דהיינו כמו שיש ג' עולמות למעלה כנ"ל, שכתוב כי בצלם אלקים עשה את האדם.

פירוש המאמר, ג' עולמות הם למעלה. (א) הוא ז"א דאצילות שהוא בחינת ג"ר, דהיינו בסוד מחזה ולמעלה, והוא בחסדים מכוסים והחכמה אינה מגולה בו, וז"ש (באות מ"ו) עלמא קרמאה וכו' דאיהו גניז בגויה, דהיינו שאין בו השגה, משום שהחכמה נעלמת ומכוסה בו, (ב) הוא המלכות דאצילות, שהארתה הוא בבחינת ו"ק, וע"כ החכמה מגולה בה, וז"ש עלמא תניינא וכו' דקב"ה אשתמודע מניה וכו', וחזן ממנה אין גילוי חכמה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה), (ג) הוא למטה מעולמות שעליה נאמר ומשם יפרד, כי העולמות ב"ע שלמטה ממלכות הם דפרודא, ועד"ז נבחן ג"כ כלפי האדם ג' עולמות, שבהיותם בהם, הוא מקבל מג' העליונים, וחושב ממטה למעלה, שתחילה חושב עולם הזה, שהוא עולם דפרודא, שהוא בדומה לעולם ג' העליון, שהוא ב"ע, שבועה"ז, הוא מקבל גר"ן מבי"ע דפרודא, וז"ש (באות מ"ט) עלמא קדמאה האי עלמא דאקרי עלמא דפרודא, דהיינו בעולם הזה, שהוא כנגד בי"ע דפרודא.

(גב) על דא כתיב וכו' ע"ז משום שזוכים בג' עולמות, כתוב בנים אתם לה' אלקיכם, וגו' כמו שהעמידוהו, ואלו הם בצלם אלקים, ואלו יורשים ירושה עליונה כעין שלו, דהיינו ג' עולמות, וע"כ הזהיר בתורה, לא תתגודדו ולא תשימו קרחה למת, כי אינו נאבד לאחר מותו, והוא נמצא בעולמות טובים עליונים ויקרים, ויהיו בשמחה כשמסתלק צדיק מעולם הזה.

(ג) ות"ח אלמלי וכו': ובוא וראה, אם לא היה חוטא אדם, לא היה טועם טעם המות בעולם הזה, בשעה שנכנס לעולמות האחרים, אבל משום שחטא, הוא טועם טעם המות

(דפ"י דף קנ"ט ע"ב)

מטרם

בזמנא דעייל לעלמין אחרנין. אבל בגין דחב, טעם טעמא דמותא. עד לא ייעול לאינון עלמין, ואתפשט רוחא מהאי גופא, ואשאר ליה בהאי עלמא. ורוחא ⁹ אסתחיא ^z בנהר דינור לקבלא עונשא. ולבתר עיילא לג"ע דבארעא, ואזדמנא ליה מאנא אחרא דנהורא, כהאי פרצופא דגופא דהאי עלמא ממש. ואתלבש ואתתקן ביה. ותמן הוא מדורא דיליה תדיר. ואתקשר בריש ירחי ושבתי בנשמתא. וסליק ואתעטר לעילא ^q לעילא, הה"ד ^g והיה מדי חדש בחדשו וגו'. נד) מדי חדש בחדשו אמאי. אלא רזא דמלה, בגין חדתותי דסיהרא. ⁷ דאתעטרא לאנהרא מן שמשא בההוא זמנא. ^h וכן מדי שבת בשבתו, מדי שבת דא סיהרא. בשבתו דא שמשא. דנהורא אתיא לה מן תמן. ועל דא כלא חד מלה. ודא הוא ברירא דמלה, בר לחייביא דכתיב בהו מיתה לכלהו עלמין, כרת מכלהו עלמין, ואשתציין מכלא, כד לא עיילי בתשובה. אמר רבי יהודה, בריך רחמנא, דשאינא ורווחנא מלין אלין, וקאימנא עליהו.

נה) אמר ר' שמעון, מפרשתא דא אוליפנא רזא דחכמתא, ^t ואשתמעו מנה רזין עלאין ויקירין. ת"ח, קב"ה משבח באורייתא, ואמר אזילו באורחי, אשתדלו בפולחני, והא אנא מעייל לכון לעלמין טבין, לעלמין עלאין. בני נשא דלא ידעי, לא מהימני, ולא מסתכלי, קב"ה אמר, אזילו אלילו ההוא עלמא

מסורת הוהר
 (ישעיה סו) ב"ב לה צ"א ז"ח יח ל"ב. ⁹ ואתחסי. ^z ל"ג בנהר דינור. ^q ל"ג לעילא.
⁷ מוסיף דאתעטרא עטרוי. ^h וכדין. ^t ואשתמדעו.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

למה דוקא בראש חדש, ומשיב, אלא סוד הדבר, משום שהתחדשות הלבנה שמתעטרת להאיר מן השמש היא בעת ההיא. כלומר שאז זווג העליון של ז"א ונוקבא המכונים שמש ולבנה, וכן מדי שבת בשבתו, מדי שבת זו היא הלבנה, שהיא המלכות, בשבתו, זה הוא השמש, שהוא ז"א, שהאור בא לה ממנו, וע"כ הכל דבר אחד הוא, שחדש ושבת דבר אחד, שאז זמן זווג ז"א ומלכות, אלא שיש חילוק בשיעור קוומת, שבראש חדש הם בקומת ישו"ת, ובשבת בקומת או"א. זה הוא בירורו של הדבר. הויך מן הרשעים שכתוב בהם מיתה לכל העולמות, שזהו כרת מכל העולמות, ונאבדים מכל, אם לא באו בתשובה. א"ר יהודה ברוך הרחמן ששאלתי והרחחתי דברים אלו, ועמדתי על טעמם.

מטרם שיכנס באלו העולמות, והרוח מתפשט מגוף הזה ומשאירו בעולם הזה, והרוח מתרחץ בנהר דינור לקבל עונשו, ואח"כ נכנס לגן עדן הארץ ומוכן לו כלי אחר של אור הדומה ממש לפרצוף הגוף שהיה לו בעולם הזה, והוא מתלבש ומתתקן בו, ושם, בג"ע, הוא מדורו תמיד, ובראשי חדשים ושבתות הרוח מתקשר בנשמה ועולה ומתעטר למעלה למעלה, בג"ע העליון, ז"ש והיה מדי חדש בחדשו וגו'.

ומיושב בזה הקושיא שהקשה, על התורה שקדמה לחטא עצה"ד, וכתוב בה אדם כי ימות באהל, כי ההולך מעולם לעולם קוראים בו מיתה, אבל אם לא היה חטא בעצה"ד, לא היה לו גוף מוזהם, אלא שהיה לו גוף הראשון שבגן עדן, שהיה יכול ללכת עמו מעולם לעולם כמו עם הרוח של היום, וע"כ לא היה טובל צער מיתה ועונשים, ועתה שחטא, מחויב להשאיר גוף המוזהם בעוה"ז, והרוח מקבל עונש וטהרה בעולם ההוא, כנ"ל שכו"ז בא מחמת חטא עצה"ד.

נד) מדי חדש בחדשו אמאי וכו': שואל,

(דפ"ו דף קנ"ט ע"ב)

מאמינים

טבא, ההוא עלמא א עלאה דכסופא. אינון אמרי, איך ניכול לאללא ליה. ולמנדע כל האי.

נו) מה כתיב. עלו זה בנגב, אשתדלו באורייתא, ותחמון דהא היא קיימא קמייכו, ומנה תנדעון ליה. וראיתם את הארץ מה היא וגו'. ב תחמון מנה ההוא עלמא, דהא ירותא דאחסנא, דאנא עייל לכו ג בה. ואת העם היושב עליה, אינון צדיקיא דבגנתא דעדן, דקיימן שורין שורין ביקרא עלאה, בדרגין עלאין. נז) החזק הוא הרפה, בה תחמו אי זכו לכל ד האי כד אתקפו על יצריהון, ותברו ליה, אי לא. ה או כד אתקפו באורייתא, למלעי בה יממא וליליא, או אי ארפו ידייהו מנה, וזכו לכל האי, המעט הוא אם רב, אי סגיין אינון דאשתדלו בפולחני, ואתקיפו באורייתא, בגין דזכו לכל האי אי לא.

נח) ומה הארץ השמנה הוא אם רזה, מדאורייתא תנדעון מה הארץ, ד מה ההוא עלמא אי אסגי טיבו עלאה ליתבהא, או אי אזעיר מנה כלום, היש בה עץ אם אין, האית בה אילנא דחיי, לעלם ולעלמי עלמין, או אי צרורא דחיי אשתכח בגווה, אם לא.

נט) * (ג) ויעלו בנגב ויבא עד חברון, ויעלו בנגב, בני נשא סלקין בגווה בנגב, בלבא עצלא, ד כמאן דאשתדל במגנא, בנגיבו, דחשיב דלית בה אגר, חמי דהא עותרא דהאי עלמא אביד בגינה, וזשיב דכלא הוא, בנגב: כד"א צ) חרבו המים, ומתרגמינן נגיבו.

חלופי גרסאות

ג בהוא ד ל"ג האי, ה וכד ול"ג או, ו מוסיף מה הוא, ז כמה, ח ל"ג ומתרגמינן, א דכסופא עלאה, ב ל"ג מן תחמון עד אינון.

מטורת הזהר

ט) (במדבר יג), ע) ח"ג רלו, פ) לעיל אות לח צ"ק, צ) (בראשית ח).

עלו זה בנגב

הסולם

מאמר

יומם ולילה, או שהרפו ידיהם ממנה, ועכ"ז זכו לכל זה, המעט הוא אם רב, אם רבים הם העוסקים בעבודתי ומתחזקים בתורה, וזכו לכל זה, או לא.

נח) ומה הארץ השמנה הוא אם רזה: בתורה תדעו, מה הארץ, היינו מה הוא עולם ההוא, אם מרובה בה טוב העליון ליושביה, אי אם יהסר בה כלום, היש בה עץ אם אין, היינו היש בה עץ החיים לעולם ולעולמי עולמים, שהוא ד"א, או אם נמצא בה צרור החיים, שהוא יסוד, אם לא.

נט) ויעלו בנגב ויבא עד חברון: ויעלו בנגב, פירוש, שבני אדם עולים בתוכה, בתורה, בנגב, היינו בלב עצל, כמי שמשדל בחנם ביבשות, שחושב שאין בה שכר, הוא רואה, שעושר עולם הזה אבד בשבילה, הוא חושב

מאמינים, ואינם מסתכלים, הקב"ה אומר להם, לכו ותרגלו עולם הטוב הוא, עולם העליון הנחמד הוא, הם עונים, איך נוכל לרגל אותו ולדעת כל זה.

נו) מה כתיב, עלו וגו': מה כתיב שהקב"ה אומר להם, עלו זה בנגב, היינו השתדלו בתורה, ותראו שהיא עומדת לפניכם, וממנה תדעו אותו העולם, וראיתם את הארץ מה היא וגו', היינו שתראו ממנה אותו העולם, שהוא ירושה ונחלה שאני מביאכם בו, וזאת העם היושב עליה, הם הצדיקים שבגן עדן, העומדים שורות שורות ביקר העליון במדרגות העליונות.

נז) החזק הוא הרפה וכו': היינו, בה תראה, אם זכו לכל זה משום שהתגברו על היצר שלהם בחזקה ושברו אותה, או ברפיון בלי יגיעה, או אם נתחזקו בתורה לעסוק בה (דפריי דף קנ"ט ע"ב *) דף ק"ט ע"א)

שלח לך

כא

(ס) לבתר ויבא עד חברון, עד דאתי לאתחברא בה, קארי ושאני בה. (ט) ושם אחימן ששי ותלמי, תמן חמי פליגן סגיאין, טמא וטהור, אסור ומותר, עונשין ואגרין, אלין אינון ארחי דאורייתא, דקדוקי אורייתא, ילידי הענק, דאתילידו מסטרא דגבורה.

(סא) וחברון שבע שנים נבנתה, אלין אינון שבעין אנפין, דאורייתא, שבעין פנים - אית לה, לכל סטרא עשרה, וחברון, דא אורייתא, מאן דאשתדל בה אקרי חבר, לפני צוען מצרים, תנינן אורייתא אית לקבל אורייתא, והיינו תורה שבכתב, כ ותורה שבע"פ, וְהָאֵי חֲבֵרוֹן, מתורה שבכתב נפקת, כד"א (ד) אמור לחכמה אחותי את, והאי נבנתה שבע שנין, דבג"כ אקרי בת שבע, לפני צוען מצרים, כד"א (ט) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים.

(סב) (ח) ויבאו עד נחל אשכול, אלין אינון מלי אגדה, דרשה, דתליין מסטרא דמהימנותא, ויכרתו משם זמורה וגו', אולפין מתמן ראשי פרקין.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ק) לעיל אות לח צ"ק. (ר) (משלי ז) לך מו צ"א. (מ) (מ"א ז) חיי שרה פג צ"א. (ח) לעיל אות לח צ"ק.
(ט) מוסיף ומותר כשר ופסול. י ל"ג אית לה.
(כ) ל"ג ותורה. ל מוסיף והאי מלשון.

מאמר

הסולם

המרגלים

חושב, שהכל הוא אבוד. **בנגב**, היינו כש"א, חרבו המים, ומתרגמינן נגיבו.
(ס) **לבתר ויבא עד וכו'**: אח"כ, **ויבא עד חברון**, היינו שביי להתחבר עם התורה, והוא קורא ושונה בה, **ושם אחימן ששי ותלמי**, היינו, הוא רואה שם הרבה חילוקים, טמא וטהור, אסור ומותר, עונש ושכר, אלו הם דרכי התורה, דקדוקי התורה, ילידי הענק, היינו שנולדו מצד הגבורה, פירושו, כי **אחימן**, הוא אותיות אחי מן, אח פירושו ראה, מן כמו מנין, שמדייק למצוא ראה על כל דבר, וזהו דקדוקי אורייתא ששי הוא לשון ששון, כמו שישו, והיינו שכר התורה, ותלמי, הוא מלשון תלמי השדה, דהיינו חילוקי התורה, טמא וטהור וכו', כמו תלמים תלמים.

(סא) **וחברון שבע שנים נבנתה**: אלו הם ע' פנים לתורה, שבעים פנים יש לה לתורה, שה"ס ז"א שיש לו ששה קצוות חגית נה"י, ומלכות, שהם ז"ס, ולכל צד עשרה היינו שכל אחת כלולה מע"ס, הם שבעיט, וחברון, זו התורה, משום שמי שמשדל בה בקרא חבר, לפני צוען מצרים, למדנו יש תורה כנגד תורה, והיינו תורה שבכתב שהוא (דפרי דף ק"ס ע"א)

משם

ראשי מלין, אינון דבני מהימנותא, חדאן במלין, ומתברכן מלין בגוייהו. ומסתכלן שרשא חד ועקרא חד, ולא אשתכח בהו פרודא. אינון דלא משתכח בני מהימנותא, ולא אולפי אורייתא לשמה, שוין ליה למהימנותא בפרודא. הה"ד וישאווהו במוט בשנים, בפרודא, מהו במוט. כד"א (א) אל יתן למוט רגלך. ומן הרמונים ומן התאנים, כלא שוין (ב) להני מילי לסטרא אחרא, לסטרא דמינאי, לסטרא דפרודא.

(ג) הה"ד וישבו מתור הארץ, וישבו, תייבין לסטרא בישא, ותייבין מארחא דקשוט, אמרי, מאי אכפת לן, עד יומא לא חמינא טב לעלמא, אעמלנא בה, ביתא ריקם, יתיבנא בקלנא דעמא, ולהוא עלמא מאן יזכי ומאן ייעול לגווייה, טב לן דלא אטרחנא כולי האי. (ד) ויספרו לו ויאמרו וגו', הא אעמלנא ולאנא, בגין למנדע חולקא דהוא עלמא, וגם זבת חלב ודבש היא, טב הוא ההוא עלמא עלאה, כמה דידענא באורייתא, אבל מאן יכיל למזכי ביה. (ה) אפס כי עז העם, תקיף הוא, דלא יחשיב כל עלמא כלל, בגין דיהא ליה עותרא סגיא לאשתדלא ביה, מאן הוא דיוכי (ו) בה, ודאי אפס כי עז העם היושב בארץ, מאן דבעי למזכי בה, בעי למהוי תקיף בעותרא, כד"א (ז) ועשיר יענה עזות, והערים גדולות בצורות, בתין מליין כל טובא, דלא יחסרון מכלא, ועם כל דא וגם ילידי הענק ראינו שם, בעי גופא תקיף, גיבר (ח) כארי, בגין דהיא מתשת חיליה דב"ג לאשתדלא בהוא איסור והתר, טמא וטהור, כשר ופסול, מאן ייכול לזכאה בה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(א) (תהלים קכ"א), (ג) להלן עז צ"ת, (ד) להלן (א) מ ל"ג להני מילי, (ב) ל"ג הה"ד, (ו) ביה, (ז) מוסף, (ח) כארי דישתכח תמו תדירא, (ה) (משלי יח), (ז) אות פ צ"א.

מאמר

הסולם

המרגלים

משם זמורה וגו', למדו משם ראשי פרקים ראשי דברים, אלו שהם בני אמונה שמחים בדברים, והדברים מתברכים בתוכם, ומסתכלים שהם שורש אחד ועיקר אחד ולא נמצא בהם פירוד, אלו שאינם נמצאים בני אמונה, ואינם לומדים תורה לשמה, עושים האמונה שהיא המלכות בפירוד מז"א, כי פוגמים בזוג ז"א ומלכות, שהם תושבי"כ ותושבע"פ, משום שאינם מאמינים שהם עיקר אחד ושורש אחד, ז"ש, וישאווהו במוט בשנים, שעשו פירוד בין תושבי"כ לתורה שבע"פ, וחושבים אותם ח"ו לשנים, מהו במוט, הוא כש"א אל יתן למוט רגלך, ומן הרמונים ומן התאנים, שמו אלו הדברים לגמרי לסטרא אחרא, לצד המינים ולצד הפירוד, כי רמונים, הוא מלשון מינים, ותאנים הוא מלשון וה' אינה לידו, דהיינו מקרה, שאינם מאמינים בהשגחה, ואומרים על

(ד) אפס כי עז העם: עז הוא העם שזכה לעולם ההוא, שלא החשיב כל העולם כלל, לעסוק בו, כדי שיהיה לו עשירות גדולה, מי הוא שיוכל לעשות כן שיזכה בה, ודאי,

אפס

(דפ"י דף ק"ט ע"א)

סו) וְעוֹד, (ז) עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. אִי יִמָּא בַר נֶשׁ, דֹּאפִּילוּ בְּכַל דָּא יִזְכִּי. עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, הָא יִצְרָא בִישָׂא, קִטִּיגוֹרָא, מִקְטֵרְגָא דְּבַר נֶשׁ, דִּישְׁתַּכַּח תְּדִיר בְּגוֹפָא, וְהַחֲתִי וְהָאֲמוֹרִי וְגוֹ, כְּמָה מִקְטֵרְגִי מִשְׁתַּכַּחִי תַמְנָן. ז דְּלֹא יִכִּיל בַר נֶשׁ לְמִיעֵל בַּהֲהוּא עֲלֵמָא כְּלָל, מֵאֵן יִזְכִּי לִיה, וּמֵאֵן יִיעוֹל בְּגוֹיָה, בְּמִלִּין אֵלִין, (ח) וַיִּנְיָאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דֹּאפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ ק עֵלָה, כְּדָא וַיּוֹצִיאוּ אֶת דַּבַּת הָאֲרֶז.

סו) אֵינּוֹן בְּנֵי מַהִימְנוּתָא מֵאִי קָא אֲמַרִי, אִם חֲפִץ בְּנוּ יִי וְנִתְנָה לְנוּ, כִּיּוֹן דִּישְׁתַּדֵּל בַּר נֶשׁ בְּרַעוּתָא דְּלִבָּא לְגַבֵּי קַבִּיָּה, לֹא בְעֵי מִנָּן אֲלֵא לְבָא, וַיִּסְתַּמְרוּן הֵהוּא רִשְׁמֵא קְדִישָׂא, דְּכֹתִיב (י) וְעַמְךָ כָּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. (יז) אַבְל, * (ז) אֵךְ בִּיִי אֵל תִּמְרוּדוֹ, בְּעֵי דְּלֹא יִמְרָדוֹן בְּאוֹרֵייתָא, דְּאוֹרֵייתָא לֹא בְעֵי עוֹתֵרָא, וְלֹא מֵאֵנִי דְּכֹסְפָא וְדַהֲבָא, וְאַתֶּם אֵל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאֲרֶז, דְּהָא גּוֹפָא תְּבִירָא, וְאִי יִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, יִשְׁכַּח אֲסוּוּתָא בְּכָלָא, הֵהִיד, (ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשֶׁרֶךְ וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ, וְכֹתִיב (ט) וְלִכְל בְּשֶׁרוֹ מִרְפָּא, וְכֹל אֵינּוֹן מִקְטֵרְגִי, אֵינּוֹן מִכְרוּזָאן וְאֲמַרִי, פְּנוּ אֶתֶר לְפַלְנֵיָא עֲבָדָא דְּמִלְכָא. (סח) בְּגִין כֶּךָ אֵל תִּירָאוּ, כִּי לְחַמְנוּ הֵם, אֵינּוֹן בְּגִרְמֵייהוּ מִזְמַנָּן מִזְוֵנִי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז) אמור צו צ"פ להלן אות פ. ז) (במדבר לב).
 ח) (ישעיה ס) ב"א רח צ"ד תק"ח צד ס"א שמ"א.
 ט) בהשמות ח"א רנב: ת"ז תמ"ז י) (משלי
 ז) קדושים יא צ"מ: קמח: ת"ז ת"ד ל: תס"ג
 צד: ת"ע קלח. כ) (שם ד) ח"ג קמח: ת"ז
 תכ"ב סז:

המרגלים

הסולם

מאמר

הַאֲמוּנָה, מַה אֲמַרִי. אִם חֲפִץ בְּנוּ הִי וְנִתְנָה לְנוּ, דְּהֵינּוּ כִּיּוֹן שְׂאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בְּרִצּוֹן הַלֵּב לְהַקְבִּיָּה, יִזְכָּה בַּה, כִּי אֵינּוּ רוֹצֵה מִמְּנוּ אֲלֵא הַלֵּב, וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתוֹ רוֹשֶׁם הַקְּדוּשָׁה, שְׁהוּא בְּרִית הַקְּדוּשָׁה, שְׁכַתוּב, וְעַמְךָ כָּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, דְּהֵינּוּ שׁוֹמְרִים הַבְּרִית הַנִּקְרָאִים צְדִיקִים.

אֲפֹס כִּי עַז הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ, מִי שְׂרוּצָה לִזְכוֹת בַּה צְרִיךְ שִׁיחִיה עַז בְּעִשְׂיִרוֹת, כְּשִׂיא, וְעִשְׂרֵי יַעֲנֵה עוֹת, וְצְרִיךְ שִׁיחִיה לוֹ, וְהַעֲרִיב גְּדוּלוֹת בְּצוּרוֹת, דְּהֵינּוּ בְּתִים מְלֵאִים כֹּל טוֹב שְׁלֹא יַחֲסֵר בַּהֶם כְּלוּם, וְעַם כֹּל זֶה, וְגַם יִלְיָדֵי הָעֵנֶק רֵאִינוּ שֶׁם, דְּהֵינּוּ שְׂצִרִיכִים גּוֹף חוֹק גְּבוּר כֹּאֲרִי, מִשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה מִתְּשֵׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם, בְּעַסְקוֹ בְּאִיסוּר וְהַתֵּר, טַמָּא וְטַהוֹר, כְּשֶׁר וּפְסוּל, הֵהוּא, מִי יוֹכֵל לִזְכוֹת בַּה.

סז) אַבְל, אֵךְ בַּהִי אֵל תִּמְרוּדוֹ: אַבְל צְרִיכִים, שְׁלֹא לְמַרְוֹד בְּתוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה אֵינְהָ צְרִיכָה עִשְׂיִרוֹת, וְלֹא כְּלִי כֹסֶף וְחֶבֶב, וְאַתֶּם אֵל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאֲרֶז, כִּי גּוֹף שְׁבוּר אִם יַעֲסוֹק בְּתוֹרָה יִמְצָא רְפוּאָה בְּכָל, ז"ש, רִפְאוּת תְּהִי לְשֶׁרֶךְ וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ, וְכַתוּב, וְלִכְל בְּשֶׁרוֹ מִרְפָּא, וְכֹל מִקְטֵרְגִים שִׁישׁ עַל הָאָדָם, מִתְּהַפְּכִים לוֹ לְעוֹזְרִים, וְהֵם מִכְרִיזִים, פְּנוּ מִקּוּם לְפַלְנֵי עֲבַד הַמֶּלֶךְ, דְּהֵינּוּ שְׁמִי שְׁהוּא לֹא יַעֲכּוּ מִלְּבָא אֵל הַמֶּלֶךְ לְשַׁמְשׁוֹ.

סו) וְעוֹד, עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב: שְׂאָם יֵאֲמֵר הָאָדָם שְׂאִפִּילוּ בְּכָל זֶה, יִזְכָּה לְהַתְּגַבֵּר, עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, הִרִי יִצְרֵר הִרַע הַקְּטִיגוֹר, הַמִּקְטֵרְגַּע עַל הָאָדָם, נִמְצָא תְּמִיד בְּגוֹף, וְהַחֲתִי וְהָאֲמוֹרִי וְגוֹ, כְּמָה מִקְטֵרְגִים נִמְצָאִים שְׂמָה, שְׁלֹא יוֹכֵל אָדָם לְהַכְּנֵס לְעוֹלָם הֵהוּא כְּלָל, מִי יִזְכָּה לוֹ, וּמִי יִכְנוּס בְּתוֹכּוֹ, בְּדַבְּרִים אֵלוֹ, וַיִּנְיָאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהוֹצִיאוּ שֶׁם רַע עֲלֵיה, כְּשִׂיא, וַיּוֹצִיאוּ אֶת דַּבַּת הָאֲרֶז.

סח) בְּגִין כֶּךָ אֵל וְכוּ': מִשׁוּם זֶה, אֵל תִּירָאוּ כִּי לְחַמְנוּ הֵם, הֵם, הַחֲקִטְרוּגִים בְּעִצְמָם מִזְמִינִים מִזּוֹן בְּכָל יוֹם לְאֵלוֹ שְׁעוֹסִקִים בְּתוֹרָה, כְּשִׂא

סו) אֵינּוֹן בְּנֵי מַהִימְנוּתָא וְכוּ': אֵלוֹ בְּנֵי (דְּסִרִּי דִף ק"ס ע"א *) דִף ק"ס ע"ב)

בכל יומא לאינון דמשתדלי באורייתא. כד"א. ז) ואת העורבים צויתי לכלכלך. וכתוב ז) והעורבים מביאים לו לחם ובשר. סר צלם מעליהם. מאן צלם. דא תוקפא דדינא קשיא. מאי טעמא אעדי. משום דיי' אתנו אל תיראום. כלא אעדיאו בגין אורייתא. זכאה חולקהון דאינון דמשתדלי באורייתא לשמה, דהא מתקשרי בקביה ממש. ואקרון אחים ורעים. הה"ד ט) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.

סט) ויבאו עד נחל אשכול וגו'. רבי אבא אמר, כרתו ההוא אשכול, אתו לסלקא ליה לא יכילו. אתו לנטלא ליה, לא יכילו. אתו כלב ויהושע, נטלו ליה, וסליקו ליה, ואזדקף על ידיהו. הה"ד וישאווהו במוט בשנים, בשנים באינון שנים יחידן. זמורה מאי קא בעאן. אלא אשכול הוה תלייא ביה, ובעוד דהוה מתחבר ת באתריה, אקרי זמורה. לבתר קרייה מוט, דכתיב וישאווהו במוט. ההוא דאשתמודע, ההוא דכרתו.

ע) מכאן ידעו יהושע וכלב, דאינון אתחזיין למיעל לארעא, ולמהוי לון בה חלק ואחסנא. עד דהוו אתיין אמלכו עלייהו כלהו. קאים כלב באיבא. אמר איבא איבא, אי בגינך אנן מתקטלין, מה אנן בחולקך. מיד קליל גרמיה, ויהבו לון.

עא) ר' אלעזר אמר, לא יהבו לאחרי, דהא כתיב וישאווהו במוט. וכתוב

חלופי גרסאות
ת באורייתא.

מסורת הזהר
ז) (מ"א יז) ויקהל כד צ"א. ח) (שם) ז"ח כב
ט"ד שכ"ה. ו) (תהלים קכב) וישב טו צ"א.

ט) לעיל אות מא צ"ש, אות כב צ"ת ה"ג רלו. רעד: רעה:

המרגלים

הסולם

מאמר

אח"כ שכרתו אותו נקרא מוט, שכתוב, וישאווהו במוט, שפירושו אותו הנודע, דהיינו אותו שכרתו מן העץ.

ע) מכאן ידעו יהושע וכו': מכאן שראו שהם יכלו לקחת האשכול והאחרים לא יכלו, ידעו יהושע וכלב, שהם ראויים להכנס לארץ, ושיהיה להם בה חלק ונחלה. בעוד שהיו הולכים המרגלים לקחו כולם עצה עליהם, על יהושע וכלב, שקנאו אותם על שיכלו לקחת האשכול, ולקחו עצה להרגם. קם כלב על הפרי, אמר פרי פרי, אם בשבילך אנו נהרגים, מה אנו בחלקך. מיד, האשכול הקל את עצמו, שיוכלו כולם לשאת אותו, ונתנו להם האשכול.

עא) ר' אלעזר אמר וכו': ראיא לא נתנו האשכול לאחריים, שהרי כתוב, וישאווהו במוט, וכתוב, בשנים, שמשמע שנים המצויניט, ובכולם לא היו שנים כמוהם. ומכאן למד יהושע

כש"א, ואת העורבים צויתי לכלכלך. וכתוב והעורבים מביאים לו לחם ובשר. ואע"פ שהעורבים הם עופות טמאים מסטרא אחרא היו מכלכלים אותו. סר צלם מעליהם, מהו צלם. זהו תוקף דין הקשה שבהם, שסר ונתבטל. מהו הטעם שסר, משום שה' אתנו אל תיראום כל כחם נתבטל משום התורה. אשרי חלקם של אלו העוסקים בתורה לשמה, כי הם מוזקשרים בהקב"ה ממש. ונקראים אחים ורעים. ז"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.

סט) ויבאו עד נחל אשכול וגו': ר' אבא אמר, כרתו את האשכול, באו להעלות אותו עליהם ולא יכלו, באו להסיעו ממקומו ולא יכלו, באו יהושע וכלב, לקחו אותו והעלו אותו ונזדקף על ידיהם. ז"ש וישאווהו במוט בשנים, בשנים, פירושו בשני היחידים, שלא חטאו, שהם יהושע וכלב, שואג, זמורה, מה בצרך להם, ומשיב, אלא האשכול היה תלוי עליו, ובעוד שהיה מחובר במקומו, נקרא זמורה.

(דפ"י דף ק"ס ע"ב)

בשנים. ובכלהו לא הוו שנים כוותייהו. ומכאן אוליף יהושע לבתר, דכתיב (ט) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים. והני שנים הא אוקמוה קדמאי. וכד מטו לגבייהו דישראל, יהבו לון, ואינן אשתארו, ועבדו גרמייהו א שיריים.

(עב) ר' יצחק אמר, כד הוו מטאן לגבייהו דאינן ענקים. הוו שוויין ההוא חוטרא דמשה קמייהו, ואשתזיבו. ומנלן דההוא חוטרא יהיב לון. הה"ד, ויאמר אליהם עלו זה בנגב. כתיב הכא עלו זה, וכתיב התם (ט) ואת המטה הזה וגו'. ובגיניה אשתזיבו. דאי תימא הני ענקיאי שבקי לון, אלא אתו לנסבא לון, והוו שוויין לקמייהו ההוא חוטרא, ב ומשתזבי ג מקמייהו. רבי יהודה אמר, מסורת שמא קדישא מסר לון משה, ובגיניה אשתזיבו מגייהו.

(עג) רבי חייא אמר, תלת שמהן אקרון, נפילים. ענקים. רפאים. וכלהו אורכי יומי. נפילין אקרון בקדמיתא, לבתר כד אתחברון בבנת בני נשא, ואולידו מגייהו, אקרון ענקים. לבתר דהוו אזלי ושטאן בהאי עלמא, ומתרפיין מההוא דלעילא, אקרון רפאים.

(עד) אמר ר' יהודה, והא כתיב (ז) ד הרפאים יחוללו, (ח) רפאים יחשבו אף הם כענקים. א"ל, הכי הוא, בגין דענקים אתו מהאי סטרא ומהאי סטרא, ואתיאשו יתיר בארעא, כגוונא דא רפאים, ומגייהו נפקי, והוו אורכי יומי. וכד מתחלשי אתחלש פלגות גופא, ופלגות קאים, כיון דפלגות גופא הוו

חלופי גרסאות

א שנים. ב ומשתמטי. ג מגייהו. ד ל"ג הרפאים יחוללו.

מסורת הוהר

(ט) (יהושע ב) ספרא דצניעותא כח צ"ל. (ז) (שמות ד). (ז) (איוב כו. ה) (דברים ב) ב"א רא צ"ד.

המרגלים

הסולם

מאמר

אמר מסורת שם הקדוש מסר להם משה, ובשבילו נצולו מהם.

(עג) רבי חייא אמר וכו': רח"א, ג' שמות נקראו, נפילים, ענקים, רפאים, וכולם האריכו ימים. נפילים נקראו תחילה בעת שהפילו אותם משמים, ואחר שנתחברו בבנות האדם, והולידו מהם נקראו הבנים ענקים. ואח"כ שהיו הולכים ומשוטטים בעולם הזה, והרפו עצמם מן העולם שלמעלה, נקראו רפאים.

(עד) אמר ר' יהודה וכו': אר"י והרי כתוב הרפאים יחוללו. רפאים יחשבו אף הם כענקים. ואתה אומר שרפאים הוא לשון רפיון. אמר לו ר"ח, כך הוא. משום שענקים כאר מצד זה ומצד זה, דהיינו מצד המלאכים ומצד בנות האדם, ונעשו מיואשים יותר להיית בארץ. כעין זה הרפאים שיצאו וגולדו מן הענקים, נתיאשו עוד יותר עד שהרפו את עצמם

יהושע אחר כך לשלוח רק שנים מרגלים, שכתוב, וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים. ואלו שנים, כבר העמידו הראשונים (לעיל ספרא דצניעותא אות נ"ד) וכשהגיעו יהושע וכלב אל ישראל נתנו את האשכול להם. והם נשארו, ולא אמרו בתחילה לישראל כלום, כי רק המרגלים אמרו, וזה פריה, כי עשו עצמם שירים.

(עב) ר' יצחק אמר וכו': ר' יצחק אמר, כשהמרגלים הגיעו לאלו הענקים היו משימים מטה של משה לפנייהם, ונצולו, ומאין לנו שנתן להם המטה, ז"ש, ויאמר אליהם עלו זה בנגב. כתוב כאן עלו זה וכתוב שם ואת המטה הזה וגו' ולמדים גזירה שוה, זה זה, ובשביל המטה נצולו, כי אם תאמר שהענקים עזבו אותם, לא כן, אלא באו לתפוש אותם, והיו שמים לפנייהם את המטה, ונצולו מהם. ר' יהודה (דפרי"ד ק"ס ע"ב)

מית. הוּו נסבי עשבא מעשבי ברא ושדיין לפומייהו. ומיתו. ובגין דאינון בעאן לקטלא גרמייהו. אקרון רפאים. אמר ר' יצחק. שדיין גרמייהו בינא רבא. וטבען ומתיין. הה"ד ה) הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם. (ע) ר' שמעון אמר. אלמלא הוּו עיילין ישראל לארעא. ה) בסימנא (* דלישנא בישא. לא הוּו קאים עלמא רגעא חד. מאן אומנא דלישנא בישא. נחש. ורזא דמלה. מדאתא נחש על חוה אטיל בה זוהמא. אמר ר' שמעון. ועל כלא מחל קב"ה. בר מן לישנא בישא. בגין דכתיב, (ו) אשר אמרו ללשונו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.

(ע) ת"ח. כמה עבד ההוא לישנא בישא. גזר על אבהתנא דלא ייעול לארעא. ז) ומיתו אינון דאמרו. ואתגזר בכיה לדרי ה) דרין. כביכול כיון דאפיקו על ארעא קדישא. כאילו אפיקו עליה. בגין כך קני קב"ה על ס) דא. וקאימו ישראל כלהו לאשתצאה מעלמא. אלמלא בעותיה דמשה. (עז) ויספרו לו ויאמרו וגו'. אמר רבי חייא. מ"ש הכא ויספרו. ולא כתיב ויגידו. או ויאמרו. אלא כל חד אולף מלה בלחודי. ויגידו. בכל אתר רמז קא רמיז בחכמתא. והא אתמר. ויאמר. אמירה בעלמא. ויאמרו. הרהורא דלבא. ויאמרו. תפקידתא. והא אוקימנא בכמה אתר. ויספרו. פרישותא דמלה בכל אתר.

חלופי גרסאות

ה באומנא. ו ייעלון. ז מיתו אינון דאמרו אתנור. ח מוסיף דרין כ"ש הכא דאפיקו לישנא בישא על כלא. ט מוסיף דא. כלומר קני לשמיה.

מסורת הוהר

ה) (איוב כו) לעיל צ"צ. (ו) (תהלים יב). (ח) לעיל סג צ"ג.

המרגלים

הסולם

מאמר

החטאים של בני אדם באים מזוהמא הוּו. אמר ר' שמעון. ועל כולם מחל הקב"ה. חוץ מלשון הרע. כי כתוב. אשר אמרו ללשונו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו. (ע) ת"ח כמה עבד וכו': בוא וראה. מה עשה לשון הרע ההוא של המרגלים. שגזר על אבותנו שלא יכנסו לארץ. ואלו שאמרו לשון הרע מתו. ונגזר בכיה לדורי דורות. שבאותו יום נחרבו ב' המקדשים. כביכול. כיון שהוציאו לשון הרע על ארץ הקדושה. הוא כאלו הוציאו עליו. משום זה קנא הקב"ה על זה. ועמדו ישראל להתכלות מן העולם. לולא תפלתו של משה.

(עז) ויספרו לו ויאמרו וגו': א"ר חייא מה השינוי כאן. שכתוב. ויספרו. ולא כתוב. ויגידו או ויאמרו. ומשיב. אלא כל אחד פירש הדבר בפני עצמו. ויגידו. בכל מקום שכתוב ויגידו. רמז מרמז בחכמה. וכבר למדנו. ויאמר

עצמם לגמרי מלמעלה. והיו מאריכים ימים. וכשנחלשו. נחלש ומת מחצית גופם. וחצי הגוף עמד חי. מחמת שהיו חצים ממלאכים שאינם מתים וחצים מבני אדם שמתים. כיון שחצי גופם היה מת. היו לוקחים עשבי מעשבי השדה. דהיינו סם המות. ושמו לפיהם. ומתו. ומשום שהם רוצים להרוג את עצמם. נקראים רפאים. על שם שמרפים את עצמם מן החיים. א"ר יצחק היו משליכים עצמם בים הגדול ונטבעו ומתו. ז"ש הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם.

(ע) ר' שמעון אמר וכו': רש"א. אם היו ישראל נכנסים לארץ תחת סימן לשון הרע של המרגלים. לא היה עומד העולם אפילו רגע אחד. מי הוא האומן של לשון הרע. דהיינו השורש שלו. נחש. סוד הדבר הוא כשבא נחש על חוה. דהיינו החטא של עץ הדעת. הטיל בה זוהמא דהיינו הטומאה שלו. שכל

(דפריי דף ק"ס ע"ב *) דף קס"א ע"א

עח) באנו אל הארץ, הלכנו מבעי ליה. אלא באנו, עאלנא לתמן לההיא ארעא דהוית משבח בכל יומא, והוית אמרת דלית דכוותה. וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מאן דבעי למימר כדיבא, כ אמר מלה דקשוט בקדמיתא, בגין דיהמנו ליה כדבוי.

עט) רבי חייא אמר, ז הכי אמרו, ח עאלנא לההיא ארעא דהוית משבח לה כל יומא ואמרת דלית דכוותה, ט גם זבת חלב ודבש היא, וארימת שבחא על כלא, ולאז הכי, דהא זה פריה, אתכלא חד מאינון זעירין קטפו. אמרו, אי לדא אחסין קביה לישראל, וסבלו כל אינון עקתין וליאותין, הא בארעא דמצרים, י אית אתכלין ואיבין דארעא יתיר, על חד תרין.

פ) אפס כי עז העם, אורחיה דעלמא דאינון גברין מגיחי קרבא יתבין לבר, לאסתמרא ארחין, והכא אפילו אינון בני מתא, תקיפין גבורין, והערים בצורות, דאפילו כל מלכין דעלמא יתכנשו עליהו, לא יעבדון בהו פגימותא. א"ר יוסי, כל מה דאמרי, בלישנא בישא אמרו, ט וקשיא מכלהו, דכתיב עמלק יושב בארץ הנגב, פ לבר נש דנשכיה חויה, כד בעאן לאגזמא ליה, אמרי הא חויה הכא.

פא) ר' אבא אמר, ודאי דא קשיא מכל מה דאמרי, כלומר, ההוא דאגח

מסורת הוהר

(א) לעיל אות סג צ"ד.

חלופי גרסאות

ואמרת ול"ג הוית, כ לימא, ל אלא, ט את ול"ג מן עאלנא עד משבת, נ ל"ג גם זבת חלב ודבש היא, ס ל"ג אית, ע קשיא, פ מוסיף מתלא לב"ג.

מאמר

הסולם

המרגלים

זיאמר, היינו אמירה בלבד, ויאמרו, פירושו הרהור הלב, ע"ד שכתוב ויאמר המן בלבו, ויאמרו פירושו נתינת פקודה, וכבר העמדנו בכמה מקומות, ויספרו, פירושו בכל מקום, פרשת הדברים, שכל אחד ואחד פירש הדברים.

עח) באנו אל הארץ: שואל, הלכנו אל הארץ היה צריך לומר, ומשיב, אלא באנו פירושו, נכנסנו שמה בארץ ההיא שהיית משבח בכל יום, והיית אומר שאין כמוה, וגם זבת חלב ודבש היא, ר' יצחק אמר מי שרוצה לומר שקר, אומר בתחילה דבר אמת, כדי שיאמינו לו כזביו, וע"כ אמרו תחילה, וגם זבת חלב ודבש היא.

עט) ר' חייא אמר וכר: רח"א, כך אמרו, באנו אל הארץ שהיית משבחה בכל יום, ואמרת, שאין כמוה וגם זבת חלב ודבש היא, והרימות שבחה על כל הארצות, ואינו כן, כי זה פריה, כי אשכול אחד מן הקטנים כרתו, והראו להם.

פ) אפס כי עז העם: אמרו, כי מדרך העולם הוא שהגבורים עורכי מלחמה יושבים מחוץ לערים, לשמור הדרכים, וכאן אפילו יושבי העיר הם חזקים, גבורים, והערים בצורות, שאפילו כל מלכי העולם יתאספו עליהם, לא יוכלו לעשות בהם משהו קלוקל. א"ר יוסי, כל מה שאמרו בלשון הרע אמרו, והקשה מכולם הוא שכתוב, עמלק יושב בארץ הנגב, בדומה לאדם שנשכו נחש, כשרוצים לאיים עליו, אומרים לו, הרי נחש כאן.

פא) ר' אבא אמר וכו': ר"א, ודאי זה קשה מכל מה שאמרו, כלומר, שאמרו, אותו העורך מלחמה עם הכל, הנה נמצא כאן, ובאיזה

(דפוי דף קס"א ע"א)

קרבה בכלא. הא הכא זמין. ובאן אתר. בארץ הנגב. דהא הוא אתר לאעלאה
 צ ביה. מיד ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קביעו בכיה לדורות. לעלמין.
 בההוא ליליא.

(פב) א"ר יוסי, עיטא נסיבו על כלא, לאפקא שום ביש. מאי על כלא. על
 ארעא, ועל קב"ה. א"ר יצחק, על ארעא תינת. על קב"ה מנין. א"ל משמע
 דכתיב, אפס כי עז ק העם. מאן יכיל בהו. כי עז העם דייקא. וכתוב עמלק
 יושב בארץ הנגב, כדין גרמו כל האי, כמה דאתמר. ובעא קב"ה לשיצאה לון
 מן עלמא. הה"ד (א) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו'.
 (פג) (א) ועתה יגדל נא כח יי. ר' אחא ור' יוסי אמרי, זכאי אינון ישראל
 ש מעמין עכו"ם דעלמא. דקב"ה אתרעי בהו. ת ואתכני בהו. ואתפאר בהו. דהא
 עלמא לא אברי אלא בגיניהון דישראל, דישתדלון באורייתא. בגין דחד בחד
 אתקשרן. וישראל לתתא בהאי עלמא. אינון קיומא דיליה. וקיומא דכל שאר
 עמין, אימתי בזמן דעבדי רעותא דמאריהון.

(פד) ת"ח, כד ברא קב"ה בר נש בעלמא, אתקין ליה כגוונא א עלאה, ויהב
 ליה חיליה ותוקפיה באמצעייתא דגופא. דתמן שריא לבא. דהוא ב תוקפא דכל
 גופא. ומתמן אתזן ג כל גופא. והא לבא אחיד * ואתקף באתר עלאה דלעילא.
 דאיהו מוחא דרישא. דשארי ד לעילא. ודא אתקשר בדא.

חלופי גרסאות:

צ ל"ג ביה. ק מוסיף העם דייקא. ר וכדין.
 ש מכל עמין. ת ואתדבק. א מוסיף עלאה יקירא.
 ב מוסיף תוקפא ומזונא. ג מוסיף כל גופא וכל
 אינון שייפי דגופא מתמן אתזנו. ד מוסיף לעילא
 ואחיד ביה.

מסורת הזוהר

(ב) (תהלים קו) וישב ה צ"ב. ג) (במדבר יד)
 ח"ג רכ. רמה. רצה: ת"ו בהקדמה ד: טו:
 ז"ח מג ט"ד שכא.

הסולם

בר נש בעלמא כגוונא עלאה

(פג) ועתה יגדל נא כח ד': ר' אחא
 ור' יוסי אומרים, אשרי הם ישראל מכל
 העמים שבעולם, שהקב"ה רצה בהם, וקרא
 שמו בהם, והתפאר בהם, כי העולם לא גברא
 אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה. משיב
 שאחד באחד מתקשר. דהיינו ז"א ומלכות,
 וישראל למטה בעולם הזה הם הקיום שלו,
 שעי מעשיהם הטובים מעלים מ"ן לזווגט.
 והם קיום כל שאר העמים. דהיינו שבשביל
 ישראל מתקיימים. מתי זה. היינו בזמן שעושים
 רצונו של אדונם.

(פד) ת"ח כד ברא וכו': בוא וראה כשברא
 הקב"ה את האדם בעולם, תקן אותו כעין של
 מעלה, ונתן כחו ותוקפו באמצע גופו, ששם
 שורה הלב, שהוא תוקף כל הגוף, ומשם בון
 כל הגוף. והלב מתאחו ומתחזק במקום עליון
 שלמעלה

מאמר

ובאיהו מקום. בארץ הנגב, שהוא המקום,
 שדרך שם נכנסים לארץ. מיד, ותשא כל העדה
 ויתנו את קולם. שקבעו בכיה לדורות לעולם
 באותו לילה, שהיה ליל תשעה באב, שבו
 נחרבו ב' המקדשים.

(פב) א"ר יוסי עיטא וכו': אר"י, עצה
 לקחו לעצמם, להוציא שם רע על הכל. מהו
 על הכל. היינו על הארץ ועל הקב"ה. א"ר
 יצחק, על הארץ, נכון הוא, על הקב"ה, מאין
 לנו, אמר לו, זה משמע משכתוב, אפס כי
 עז העם. שפירושו מי יכול להם. כי עז העם,
 הוא בדיוק, כלומר, שאפילו הקב"ה לא יוכל
 להס. והוציאו שם רע על הקב"ה. וכתוב עמלק
 יושב בארץ הנגב. אז גרמו כל זה כמו שלמדנו,
 ורצה הקב"ה לכלותם מן העולם. ז"ש, ויאמר
 להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו
 וגו'.

(דפו"י דף קס"א ע"א *) דף קס"א ע"ב)

פה) ה ובגוונא דדא, אתקין קב"ה ו עלמא. ועבד ז ליה חד גופא, ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלבא, ולבא שארי באמצעייתא ח דכל גופא. וכל אינון שייפין אתזנו מההוא לבא, דהוא תוקפא דכלא, וכלא ביה תליין. וההוא לבא, אתקשר ואתאחד במוחא עלאה דשריא לעילא.

פו) ט ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, אשרא לימא דאוקינוס דאסחר כל ישובא דעלמא. כ וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם. וירושלם באמצעייתא דכל ישובא שריא, והיא אסחרא להר הבית, והר הבית אסחר לעזרות ג דישראל, ואינון עזרות סחרן ללשכת הגזית, דתמן סנהדרי גדולה יתבין, ותנינן, לית ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד ט בלחודייהו.

פז) ולשכת הגזית אסחר נ למזבח, והמזבח אסחר לבית האולם, והאולם להיכל, והיכל לבית קדש הקדשים, דתמן שכינה ס שריא, וכפרת וכרובים וארון, והכא הוא לבא, דכל ארעא ועלמא, ומהכא אתזנו כל אינון אתרי דישובא, דאינון שייפי דגופא, ולבא דא אתזן ממוחא דרישא, ואתאחד דא בדא, הה"ד ד) מכוון לשבתך פעלת יי, כגוונא דא לעילא לעילא, ואיהו ברזא דמלכא עלאה, ברזא יקירא סתימאה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה כגוונא דא, ו ל"ג עלמא; עלמא קב"ה, ז ל"ג ליה, ח וכל, ט כך הוא, י אסרא; אסחר; אסדר, כ ל"ג מן וישובא עד והיא, ל דארץ ישראל, מ בלבד, נ לבית האולם והאולם למזבח [ובית האולם] והמזבח אסחר להיכל וההיכל, ט ל"ג שריא.

עלמא דא כעין עלאין

הסולם

מאמר

דוד בלבד, ועכ"ז, הם מקיפים ללשכת הגזית ששם מושב הסנהדרין, וחושב כאן ז' בחינות זו חשובה מזו, כנגד ז' ספירות.

פז) ולשכת הגזית אסחר וכי: ולשכת הגזית מקיף את המזבח, והמזבח מקיף לבית האולם, והאולם את ההיכל, וההיכל לבית קדש הקדשים, ששם שורה השכינה והכפורת והכרובים והארון, וכאן הוא הלב של כל הארץ והעולם, ומכאן גזונים כל מקומות הישוב, שהם אברים של הגוף הזה, דהיינו של העולם, ולב הזה שהיא השכינה וכי, גזון ממוח שבראש, שהוא מלכות דאצילות, ומתאחדים זה בזה, ז"ש, מכוון לשבתך פעלת ה', כעין זה הוא למעלה למעלה, בעולם האצילות והוא הלב, הוא בסוד מלך העליין, שהוא ז"א, והמוח שלמעלה, הוא בסוד מוח היקר הסתום, דהיינו מוחא סתימאה דא"א, אשר ז"א, שה"ס הלב, מקבל ממנו, דרך או"א.

ימא

שלמעלה, שהוא במוח שבראש השורה למעלה, וזה נקשר בזה.

פה) ובגוונא דדא אתקין וכי: ובאופן זה התקין הקב"ה את העולם, ועשהו גוף אחד, והתקין אברי הגוף מסביב הלב, והלב שורה באמצע כל הגוף, וכל האברים גזונים מלב ההוא, שהוא תוקפו של כולם, והכל תלוי בו, ולב ההוא מתקשר ומתאחד במוח עליון השורה למעלה, כמ"ש לפנינו.

פו) ת"ח כד ברא וכי: בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, השרה את ים אוקינוס המקיף כל ישוב העולם, והישוב של כל עי אומות מקיפים את ירושלים, וירושלים שורה באמצע כל הישוב, והיא מקפת את הר הבית, והר הבית מקיף את עזרות ישראל, והעזרות מקיפות את לשכת הגזית, כלומר מבחינת החשיבות, ששם יושבים סנהדרי גדולה, ולמדנו, אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית

(דפ"י דף קס"א ע"ב)

פח) ימא עלאה לקביל דא. פ דאית ימא לעילא מן ימא. וימא מן ימא. תא חזי, נהר דינור אסחר לכמה משריין. מקבליה שבעין סטריין, גליפין משבעה דליקין, ואינון סחרן. לאינון שמשי דלגו מנייהו. ואינון סחרין לארבע רתיכין. ואינון סחרן לההיא קרתא דקדישא דרביעא עלייהו.

פט) ותאנא, תמן עזרות לגו מעזרות. ולית ישיבה בעזרה דתמן. אלא למלכיהון דבית דוד בלחודייהו. ותמן צ משתכחי ויתבי. וסנהדרי גדולה. משתכחי תמן בלשכת הגזית. וההוא בי דינא עלייהו. דמשמש לאתר דמשמש. ודינא אתיהיב מתמן. לקדישין עליונין. עד דמטא לאתר דאקרי קדש הקדשים. דביה כלא. ותמן הוא לבא שרייא. ודא אתון מן מוחא דלעילא. ואתאחיד דא בדא.

צ) כגוונא דא לעילא לעילא. ואיהו ברזא דמלכא עלאה. ק ברזא יקירא סתימאה. עד דאשתכח. דכלא אתון ממוחא עלאה. סתימאה דכלא. וכד יסתכלון מלי, כלא אתקשר דא בדא ודא בדא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג מן ימא עד ת"ת. פ ואית ימא; ואי תימא. צ מתישבי. ק ל"ג ברזא יקירא סתימאה.

עלמא דא כעין עלאין

פח) ותאנא תמן עזרות וכו': עתה מבאר, שהמלכות עצמה מתחלקת לכמה בחינות, ורק הפנימית שבה הוא הלב המקבל מן המוח שהוא ז"א. ואומר, למדנו, ששם, במלכות, יש עזרות לפנים מעזרות, שה"ס ד"ס תחתונות דמלכות, ואין ישיבה בעזרה אשר שם רק למלכי בית דוד בלבד, שנמצאים ויושבים שם. כלומר שמלכי בית דוד אחוזים שם. וסנהדרי גדולה נמצאים שם בלשכת הגזית, שה"ס ו"ק דג"ר דמלכות, ואותו הבית דין שעליהם, שה"ס ג"ר דג"ר, המשמש למקום שמשמש, כלומר, שהם משמשים רק למלכות עצמה, ולא נמשך מהם לתחתונים, ודין נמשך משם לקדושים עליונים. כלומר, שהדינים שבהם הנתכיים על ראש הרשעים, הם בלבד מושגים לקדושים עליונים. בסו"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו'. עד שמגיע למקום הנקרא קדש הקדשים, שהוא פנימי פנימיות המלכות, דהיינו יסוד דגדלות שלה. שבו הכל, ושם הלב שורה, וזה הוא הנזון מן מוח העליון. שהוא ז"א. ומתאחדים זה בזה.

צ) כגוונא דא לעילא וכו': חוזר על הדברים הנ"ל (באות פ"ז) ומפרשם ביותר. כעין זה למעלה למעלה באצילות, והוא הלב, הוא בסוד מלך העליון, שהוא ז"א, והמוח, בסוד המוח היקר הסתום דא"א, שז"א מקבל ממנו

מאמר

פח) ימא עלאה לקביל וכו': ים העליון, שהוא מלכות דאצילות, הוא כנגד זה, שיש לה ג"כ במרכבה שלה אותם ג' בחינות הנ"ל, שהם בחינת אברי הגוף, והלב שבאמצעו, שאברי הגוף מקבלים ממנו. ומוחא דרישא, שהלב מקבל ממנו. כי יש ים למעלה מן הים דעולם הזה, כלומר, כמו שיש בעוה"ז ים, כך יש למעלה באצילות ים, שהיא המלכות, וים מן ים, שעוד יש ים עליון למעלה מן הים העליון שהוא מלכות, כי גם הבינה נקראת ים. ועתה מפרש הזהר מרכבת המלכות בג' בחינות שלה, שבכל בחינה יש כמה בחינות, ואומר, בוא וראה, נהר דינור מקיף לכמה מחנות מלאכים, מכנגדו יוצאים ע' בחינות מלאכים חקוקות משבע משואות, שהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ, של אש הגבורה, שכל אחת כלולה מעשר, שהם השומרים את השכינה. והם מקיפים לאלו המשמשים שלפנים מהם, והם מקיפים לארבע מרכבות, שה"ס ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שכל אחד כלול מג', כנ"ל בהעלותך (אות קי"א) שהם נושאים את המלכות. ועד כאן היא בחינת גוף וחיצונית המלכות. והם מקיפין לאותה עיר הקדושה הרוכצת עליהם, שהיא המלכות דאצילות. שה"ס הלב שבהם. אלא שגם היא מתחלקת לכמה בחינות, כמ"ש וחולך.

(דפ"י דף קס"א ע"ב)

שלח לך

לא

צא ת"ת. כד אנהיר עתיקא סתימא במוחא. ומוחא אנהיר ללבא. ו בדרך נעם יי. והא אוקימנא. ודא הוא כח יי. ההוא חילא דאתי מעתיקא קדישא. סתימא דכל סתימין. יגדל נא. דיתרבי ויסגי לעילא לעילא. ויתנגיד ויתמשך לתתא. כאשר זברת. כמה דאָוקמוה. לאמר. למילף מהכא כל דרין בתראין. לעלם ולעלמי עלמין. לאמר. למימר לדא בשעתא דעקתא. למימר דא. בשעתא דרווחא. ומאי הוא. יי ארך אפים וגו'. והא אוקימנא מלי.

צב אמר ר' יצחק. אמת אמאי סליק מכאן. אמר רבי חייא. אינון גרמו ליה דאסתליק מכאן. דהא בשקרו דברו גרמייהו בההוא מדה דביג מודד בה. מודדין ליה. וכן שאר אחרי אסתלקו. דלא יכיל משה למימרינהו. בגין דאינון גרמו. סלחתי כדברייך. ש כדברייך ממש. והא אתערו חברייא. והא אתמר.

צג א דא עם דא. מה דלא הוו יכלין למללא מקדמת דנא. נפקו מההיא פתחא. ויתבו בגנתא תחות אילנין. אמרו דא לדא. כיון דאנון הכא. וחמינו כל דא. אי נמות הכא. ודאי ניעול לעלמא דאתי. יתבו. שינתא נפלת עליהו. ודמכו. אדהכי הא ההוא ממנא אתא. * ואתער לון. אמר לון. קומו פוקו לגו פרדס

חלופי גרסאות

ר כדרך. ש ל"ג כדברייך ממש. א בדפו"י כתבו אמר המגיה כך מצאתי בהעתקות אשר לפני ומתוך הלשון נראה שחסר התחלת המאמר וגם במקומות אחרים ממנו חסר ועכ"ז לא רציתי להשמיטו מן הספר להגדיל תורה ולהאדיר; ובד"ז כתב שייך דף ר"ג ע"ב.

רב מתיבתא

הסולם

מאמר

כל דורות האחרונים לעולם ולעולמי עולמים לאמר, היינו, לומר זה בעת צרה, ולומר זה בשעת הרוחה. ומה הוא. היינו ה' ארך אפים וגו'. וכבר העמדנו הדברים.

צב אמר ר' יצחק וכי: ארי אמת למה חסר מכאן, שאינו נאמר כאן ורב חסר ואמת כמ"ש ב"ג מדות דפרשת כי תשא. אמר ר' חייא הם, המרגלים, גרמו לו שיסתלק מכאן, השם ואמת, משום שנהגו את עצמם בשקר, ובאותו מדה שאדם מודד מודדים לו מלמעלה וכן שאר המדות נסתלקו, שמשה לא יכול לאומרם, כי אין כאן אלא ט' מדות הרחמים ולא י"ג, משום שהם, המרגלים, גרמו. סלחתי כדברייך, היינו כדברייך ממש (עי' ברכות ל"ב). וכבר העירו החכמים, ולמרנו.

צג דא עם דא וכי: חסר כאן תחלת המאמר. והיו מדברים זה עם זה מה שלא יכלו לדבר מקודם לכן. יצאו מפתח ההוא, וישבו בגן תחת האילנות. אמרו זה לזה, כיון שאנו כאן, וראינו כל זה. אם נמות כאן, ודאי נבא לעולם הבא. ישבו. נפל עליהם שינה. וישנו. בתוך כך בא ממונה ההוא והעירם. אמר

נומנו דרך או"א. עד שנמצא שהכל גזון ממות העליון דא"א הסתום מכל. וכשמסתכלים בדברים רואים שהכל נקטר זה בזה וזה בזה. פירוש, כי הלב שבעולם הזה, שהוא קדש הקדשים מקבל ממלכות העליונה דאצילות (כנ"ל אות פ"ז) והמרכבה של מלכות דאצילות מקבלת מקדש הקדשים שבמלכות עצמה, וקדש הקדשים שבמלכות מקבלת מו"א (כנ"ל אות פ"ט) וז"א מקבל דרך או"א ממוחא סתימאה דא"א. הרי שהכל מקבלים ממוחא סתימאה דא"א. וכולם נקשרים זב"ז.

צא ת"ת כד אנהיר וכי: בוא וראה, כשמאיר עתיקא הסתום שהוא מוחא סתימאה דא"א. במוח, שהוא אבא, והמוח מאיר ללב, שהוא ז"א. בדרך נעם ה', דהיינו דרך הבינה הנקראת נעם, והעמדה, שזה הוא כח ה'. דהיינו כח ההוא הבא מעתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים. יגדל נא, פירוש, שיתגדל ויתרבה למעלה למעלה ויזל, ויהי נמשך למטה. כאשר דברת. הוא כמו שהעמידוהו. שהוא ארך אפים בין לצדיקים ובין לרשעים (עירובין כ"ב) לאמר, היינו שילמדו מכאן (דפו"י דף קס"א ע"ב *) דף קס"ב ע"א

ב דאברא. נפקו חמו לאלין מארי מקרא. דהוו אמרי בההוא קרא. ה במדבר הזה יתמו. הא באתר אחרא לא. ג ושם ימותו. הא באתר אחרא לא. ודא בגופין. אבל בנשמתיין לא. כגוונא דבני גנתא.

צד) אמר לון ההוא ממנא. פוקו. נפקו בהדיה. אמר לון. שמעתון מדי לגו ההוא דרגא. אמרו. שמענא דהא חד קלא הוה אמר. מאן דפסק. יתפסק. ד מאן דקצר. יתקצר. מאן דקצר. יתארך. אמר לון. ידעתון מאי האי. אמרו לא. אמר לון. חמיתון ה ההוא נשרא רברבא. וההוא ינוקא דקא מלקט עשבין. ר' אילאי דנציבין הוה. הוא ובריה. ומטא הכא. וחמא הוא וינוקא בריה מערתא דא. כיון דעאלו לגו חשוך. לא יכילו למסבל. ומיתו.

צה) וההוא ינוקא בריה. קיימא בכל יומא ו קמיה דבצלאל. בשעתא דנחית ממתבתא עלאה, ואמר קמיה תלת מלין, עד לא יפתח ד בצלאל ברזין ה סתימין דחכמתא. דכל מלוי רזין סתימין אינון. ה דעין לא ראתה אלהים זולתך. ו ה האי דאמר. מאן דפסק יתפסק. מאן דפסק מלין דאורייתא. על מלין בטלין. יתפסקון חיוהי מהאי עלמא. ודיניה קיימא בההוא עלמא. מאן דקצר יתקצר. מאן דקצר אמן. ולא מאריך ביה גו נייחא. יתקצר. מחיין דהאי עלמא. מאן דקצר יתארך. מאן דאמר אחד. אצטריך לחטפא אלה. ולקצרא כ קריאה דילה, ולא יעכב בהאי את כלל. ומאן דעביד דא, יתארכון חייו.

חלופי גרסאות

ב דאבראי. ג ל"ג מן ושם עד ודא. ד מן : ל"ג מאן דקצר יתקצר. ה האי. ו ל"ג קמיה דבצלאל. ז ל"ג בצלאל : הוא למפתח. ח דחכמתא סתימין ט מוסיף האי מאן. י מהאי חייז דעלמא. כ קרנא.

מסורת הנהר

(י ישעיה סד) הקסה"ז ס צ"א

דרך אמת י ע"ל סוף פרשה חיי שרה.

רב מתיבתא

הסולם

מאמר

שמלקט עשבים. ר' אילאי מנציבין היה, הוא ובנו, והגיעו כאן וראו הוא ואותו הילד בנו את מערה ההיא. כיון שנכנסו לתוך החשך לא יכלו לסבול, ומתו.

צה) וההוא ינוקא בריה וכו': ואותו הילד בנו, עומד בכל יום לפני בצלאל בשעה שיורד משיבה העליונה, ואמר לפניו שלשה דברים, מטרים שפוחת בצלאל בסודות סתומים של החכמה, כי כל דבריו סודות סתומים הם דעין לא ראתה אלקים זולתך, והוה שאמר, מי שפוסק יתפסק, היינו מי שפוסק דברי תורה בשביל לדבר דברים בטלים יהיו נפסקים חיינו מעולם הוה, ודינו עומד לעולם ההוא. מאן דקצר יתקצר, היינו מי שמקצר באמן, ואינו מאריך בו במנוחה, אלא שאומר אמן חטופה, יתקצר מחיים של עולם הוה.

מאז

אמר להם, קומו צאו לתוך הפרדס שמבחוץ. דהיינו למדרגה חיצונית. יצאו. ראו אלו בעלי מקרא שהיו אומרים במקרא הזה. במדבר הזה יתמו, אבל במקום אחר לא. דהיינו שיזכו לעולם הבא. ושם ימותו, אבל במקום אחר לא. דהיינו שיהיו להם חיי עולם הבא. וזה בגופיה, שאפילו בעוה"ז ימותו רק מבחינת הגוף, אבל לא הנשמות. שיהיו כעין בני הגן. דהיינו שהנשמות יזכו לגן עדן.

צד) אמר לון ההוא וכו': אמר להם ממונה ההוא, צאו. יצאו עמו. אמר להם שמעתם משהו בתוך מדרגה ההיא. אמרו, שמענו, שקול אחד היה אומר, מי שפוסק יתפסק, מי שמקצר יתקצר. מי שמקצר יתארך. אמר להם הידעתם מה זה. אמרו לא. אמר להם ראיתם אותו גשר הגדול, ואותו הילד

(דפוי"י דף קס"ב ע"א)

צו) אמרו ליה, תו אמר, תרין אינון, וחדא אשתתף בהו, ואינון תלתא. וכד הוו תלתא, אינון חד. אמר לון, אלין תרין שמהן דשמע ישראל, דאינון יי, יי, אלהינו אשתתף בהו, ואיהו חותמא דגושפנקא, אמת. וכד מתחברין כחדא אינון חד ביחודא חדא.

צו) תו אמר, תרין אינון וחד אתהדר. כד שליט, טאס על גדפי רוחא, ושאט במאתן אלף, ואתמר. אמר לון, אלין תרין כרובים, דהוה רכיב בהו קב"ה. ומן יומא דאגניז יוסף מאחוי, אגניז נחד, ואשתאר חד לגבי בנימין, הה"ד

חלופי גרסאות

ל ל"ג אמרו ליה. מ כתפי. נ איהו.

רב מתיבתא

הסולם

מאמר

הם, וחזר לאחד. כששולט הוא מעופף על כנפי רוח, ומשוטט במאתים אלף ומסתתר. אמר להם אלו ב' כרובים שהיה רוכב עליהם הקב"ה, ומיום שנגנו יוסף מאחיו נגנו אחד, ונשאר אחד אצל בנימין. ז"ש וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח. ומה שאמר, ונגנו במאתן אלף ונסתתר, היינו מי שרוכב עליו, הוא נסתתר במאתים אלף, שאלו מאתים אלף גנוזים הם שלו, ברוך הוא.

פירוש. ב' כרובים הם מטטרון וסנדלפון, שהם מרכבה לזווג זרין דאצילות. ועל זה נאמר יושב הכרובים, שיריה שיש זווג זרין ואז ה"ס יושב הכרובים. אמנם אם אין זווג זרין, אינו רוכב על ב' הכרובים מטטרון וסנדלפון, שהם דכר ונוקבא, אלא על סנדלפון בלבד, ואז נאמר וירכב על כרוב. דהיינו רק על אחד. כמ"ש לעיל (תרונוה) אות תתקכ"ב ע"ש) וז"ש, אלין תרין כרובים דהוה רכיב בהו קב"ה דהיינו בסוד יושב הכרובים, שהוא בזמן שז"א הוא בזווג עם המלכות. ומן יומא דאגניז יוסף מאחוי, כלומר בשעה שאין זווג למעלה כי היסוד שנקרא יוסף נגנו מאחוי, ואינו משפיע אליהם. ואשתאר חד לגבי בנימין. דהיינו סנדלפון. כי יוסף הוא בחינת יסוד דכורא, ובנימין הוא בחינת הנוקביות שביסוד. שמבחינת הכרובים הוא סנדלפון, ואז ז"א חסר ג"ר. אבל בשעה שיש זווג בז"א ומלכות ומתלבש ויושב על ב' הכרובים, אז יש לו ג"ר. וז"ש ואגניז במאתן אלף עלמין ואתמר ההוא דרכיב עליה, כי בעת שז"א רוכב על כרוב אחד הוא נגנו בחכמה ובינה, שה"ס מאתים אלף, כי מצד הבינה הם מאתים, ומצד החכמה הם אלף. וז"א גנוז בהם, כלומר שהם נעלמים בו ואין לו ג"ר. כי אין לו ג"ר

מאן דקצר יתארך, היינו מי שאמר אחד, צריך למהר באלף דאחד, ולקצר הקריאה שלה, ולא יתעכב באות הוה כלל. ומי שעושה כך, יתארכו חייו.

צו) אמרו ליה וכו': אמרו לו עוד אמר, שנים הם, ואחד נשתתף בהם, והם שלשה, וכשהם שלשה הם אחד. אמר להם, אלו הם שני שמות, הויה הויה, שבשמע ישראל, אלקינו, נשתתף בהם, והוא חותם הטבעת, אמת. וכשמתחברים יחד, הם אחד ביחוד אחד. פירוש. ג' שמות שבשמע ישראל הם חב"ד, כמ"ש הוהר בכמה מקומות. הויה אלקינו הם חכמה ובינה, והויה שלאחריהם הוא דעת. ונדוע שז"א שה"ס הדעת, מקבל חסדים מאבא, שהוא חכמה, כנ"ל (באות צא) וכל עוד שאמא שה"ס נעם ה', אינו משתתף עם אבא, יהיו החסדים שמקבל מאבא בבחינת ר"ק חסר ראש. אלא אם אמא משתתף עם אבא ומשפעת המוחין לז"א הם ג"ר, וז"ש אלין תרין שמהן דשמע ישראל דאינון הויה הויה, שהם אבא שהוא חכמה, וז"א שה"ס הדעת, אשר ז"א מקבל אור החסדים מאבא. אלקינו אשתתף בהו, אמא משתתף עם אבא ועם ז"א, אז נעשו החסדים בבחינת ג"ר, ואיהו חותמא דגושפנקא, אמת. שז"א מקבל חתימת הטבעת מאמא שה"ס אמת, דהיינו המוחין דג"ר מאמא, מכונים אמת, בסוד תתן אמת ליעקב, וה"ס חותם הטבעת מאמא, ולפני השתתפות אמא אין המוחין שלו נקראים אמת. ע"ד הנ"ל (באות צ"ב). וז"ש וכד מתחברין כחדא אינון חד ביחודא חדא, כי הם מתחברין בסוד ג' קוין, שאבא ואמא הם ימין ושמאל, והדעת מכריע ביניהם, ואז הם אחד. כי הדעת מיחדם.

צו) תו אמר תרין וכו': עוד אמר, שנים (דפוי דף קס"ב ע"א)

ז) וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח. ואגניז במאתן אלף עלמין ו ואתממר. ההוא דרכיב עליה. דאינון מאתן אלף גניזין. אינון דיליה. בריך הוא. צח) פוקו מהכא. זכאין אתון. נפקו. יהב לון ההוא ממנא וורדא ו חדא ונפקו. כד נפקו. אסתים פום מערתא. ולא אתחזי כלל. ו חמו ההוא נשרא. דהוה נחית מההוא אילנא. ועאל גו מערתא אחרא. ארחו אינון בההוא וורדא. ועאלו תמן. אשכחו ההוא נשרא אפום מערתא. אמר לון. עולו זכאי קשוט חברין. דהא לא חמינא חדוה דחברותא. מן יומא דאנא הכא. אלא בכו. צט) עאלו מאטו לפרדס אחרא. וההוא נשרא בהדיהו. כד מטו לגבי אינון מאריהון דמשנה. אתהדר ההוא נשרא בדיוקנא דאדם. בלבוש יקר. מנהרא כוותייהו. ויתיב עמהון כחדא. אמר לאינון דיתבי. הבו יקר למארי מתניא דאתו הכא. דהא מאריהון אחמי לון פליאן רברבן הכא. אמר חד מנייהו. אית בכו סימנא. אמרו הין. אפיקו תרין ו ורדין. וארחו בהו. אמרו. תיבו מארי מתיבתא. תיבו וז) זכאי קשוט, אחידו בהו, ויתבו. בההיא שעתא, אולפו תמן תלתין הלכות. דלא הוו ידעי מקדמת דנא. ורזין אחרנין דאורייתא. ק) אהדרו לגבי אינון מארי מקרא, אשכחו דהוו אמרי. ח) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי. בשעתא דאקדימתון עשיה לשמיעה. דהא אלהים אתם וגו'. כיון דאמשכתון ו בתר יצר הרע. אכן כאדם תמותון

מסורת זוהר חלופי גרסאות
 ז) (תהלים יח) ב"א רצג צ"ה. ח) (שם פב) ויחי ט ל"ג ואתממר; ואתממר. ו אחרא. פ קמו. קכ צ"א. צ עלייכו.

דרך אמת (כ) שושנים. ל) צדיקי אמת.

הסולם
 מאמר רב מתיבתא
 ג"ר אלא כשרוכב על שניהם. וז"ש, דאינון מאתן אלף גניזין אינון דיליה. דהיינו-בומן הווג. וז"ש, ושאת במאתן אלף ואתממר. שבעת הזוג שאט במאתן אלף. דהיינו שיש לו ג"ר. וכשאינו זוג, או ואתממר. שהג"ר נעלמים.
 צח) פוקו מהכא זכאין וכו': אמר להם הממונה, צאו מכאן, צדיקים אתם וראוים אתם למדרגה יותר גבוהה. יצאו. נתן להם איתו הממונה שושנה אחת, שה"ס המלכות בבחי' חכמה תתאה, ויצאו. כשיצאו נסתם פי המערה ולא היה נראה כלל. ראו אותו נשר, שה"ס פני נשר, שהיה יורד מאילן ונכנס תוך מערה אחרת, הם הריחו באותה שושנה. שהארת החכמה נקראת ריח. ונכנסו שם. מצאו את הנשר על פי המערה, אמר להם הנכנסו חברים צדיקי אמת, כי עוד לא ראיתי שמחה של התחברות מיום שאני כאן, אלא בכם.
 צט) עאלו מאטו לפרדס וכו': נכנסו (דפו"י דף קס"ב ע"א) שאלקים

וגו, מה מיתתו של אדם ^ק אחית ליה לעפרא. בגין דיתמחי ההוא יצר הרע די בגויה, וההוא יצר הרע ^ר איהו דמית, ואתעכל בגויה.

קא) * אמר ההוא סבא דעלייהו, אוף הכא כתיב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מאי פגריכם. דא יצר הרע, כליל דכר ונוקבא. חסרונין דאית בכו, דיצר הרע נחית תדיר לחסרונא, ולא סליק. בקדש מעלין ולא מורידין, במסאבו מורידין תדיר, ולא ^ש מעלין. וע"ד אקרון פגריכם. חסרונין דלכוון. כד"א ^ט אשר פגרו מעבור את הנחל וגו', סופא דקרא אוכת, דכתיב יפלו, ^ת ולא תפלו. וע"ד, במדבר הזה יתמו אינון פגרים ושם ימותו, בגין דרעותא דקב"ה לשיצאה להני פגרים מעלמא, לעלם.

קב) אמר ^א להו רבי אילאי, זכאי קשוט, עולו ותחמו. דהא רשו אתמסר לכו, למיעל עד ההוא אתר דפרוכתא פריסא, זכאה חולקכון. קמו ועאלו גו דוכתא חדא, והוו תמן מאריהון דאגדה, ואנפיהון מנהרן כנהירו דשמשא. אמרו מאן אלין, אמר להון, אלין מאריהון דאגדה, וחמאן בכל יומא נהירו דאורייתא כדקא יאות. ^ב קיימו, ושמעו כמה מלין חדתין באורייתא, ולא אתיהיב לון רשו למיעל לגוייהו.

קג) א"ל ר' אילאי, עולו לדוכתא אחרא ותחמו. עאלו לגו גנתא אחרא, וחמו אוף הכי כראן קברין, ומיד מתין, ומתהדרין חיינ בגופין מנהרן קדישינ.

חלופי גרסאות

ק אחיד, ר הוא, ש עולין, ת מוסיף ולא כתיב, א ההוא, ב ל"ג קיימו; קיימן.

מסורת הזוהר

ט) (ש"א ל).

רב מתיבתא

הסולם

מאמר

ושם ימותו, משום שרצון הקב"ה לכלות אלו הפגרים מן העולם, לתמיד.
קב) אמר להו ר' אילאי וכו': א"ל ר' אילאי, צדיקי אמת הכנסו ותראו, כי רשות נמסר לכם ללכת עד מקום ההוא שהפרכת פרושה, אשרי חלכם, קמו ונכנסו במקום אחד, והיו שם בעלי אגדה, ופניהם מאירים כאור השמש, אמרו, מי הם, אמר להם, הם בעלי אגדה, ורואים בכל יום אור התורה כראוי, עמדו ושמעו כמה דברים חדשים בתורה, ולא ניתנה להם רשות לכנס להם, קג) א"ל ר' אילאי וכו': אמר להם ר"א, הכנסו למקום אחר ותראו, באו לתוך גן אחר, וראו גם כן דהיינו חוץ מדברים אחרים שראו, שחופרים קברים, ומיד מתים ואח"כ חוזרים חיים בגופים קדושים מאירים, שהם היו מתי מדבר (כמ"ש להלן אות קי"א), אמרו לו מה זה, א"ל הם עושים זה בכל יום, וכשמתים מיד נרקב זוהמא הרעה שקבלו בתחילת ועומדים

שאלקים אתם וגו', כיון שנמשכתם אחר יצר הרע, אכן כאדם תמותון וגו', מה מיתתו של אדם מורידו לעפר, כדי שימחה היצר הרע שבגוף, ואותו יצר הרע הוא שמת, ונרקב בתוכו.

קא) אמר ההוא סבא וכו': אמר הזקן שעליהם, אף כאן כתוב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה ואם רק היצה"ר מת, מהו פגריכם, לשון רבים, הלא יצר הרע אחד הוא לכולם, ומשיב, יצר הרע הזה כולל זכר ונקבה, ופגריכם, פירושו, החסרונים שיש בכם, כי היצר הרע נקרא חסרון, משום שיורד תמיד למקום החסרון שבאדם, ואינו עולה, בקדש מעלים ולא מורידיים, בטומאה מורידיים תמיד ולא מעלים, וע"כ נקרא יצה"ר פגריכם, דהיינו החסרונים שבכם, כש"א אשר פגרו מעבור את הנחל וגו', וסוף הפסוק מוכיח שטובב על יצה"ר, שכתוב יפלו, ולא כתוב תפלו, וע"כ במדבר הזה יתמו אלו הפגרים, דהיינו יצה"ר, (דפויי דף קס"ב ע"א * דף קס"ב ע"ב)

אמרי ליה מאי האי. א"ל, דא עבדי בכל יומא. ומיד דשכבי מתעכלא ההוא
 זוהמא בישא דקבילו בקדמיתא. ג וקיימין מיד בגופין חדתין מנהרין. באינן
 גופין קדישין דקיימי על טורא דסיני. כגוונא דאתון חמאן. קיימו כלהו על
 טורא דסיני. ד בגופין בלא לכלוכא כלל. כיון דאמשיכו עלייהו יצה"ר. אתהדרו
 בגופין אחרנין. דגופין קדמאין. גופין נוכראין. הה"ד י ויתנצלו בני ישראל
 את עדים מהר חורב.

קד) קלא אתער. זילו אתכנשו. הא ה אהליאב קאים על קיומיה. וכל אינן
 קתדראין קמיה. לשעתא פרחו כלהו. ולא חמו מדי. אשתארו בלחודייהו תחות
 אילנין דגנתא. חמו פתחא אחרא. עאלו תמן. חמו היכלא חדא. עאלו ויתיבו
 תמן. תרין עולימין הוו תמן. זקפו עיינין. וחמו חד משכנא מרקמא בכל זיני
 ציורין וגוונין דעלמא. ועליה פריס פריסא דנהורא מנצצא. דלא יכלין עיינין
 לאסתכלא. ו מתמן ולהלאה ז לא חמו כלום.

קה) ארכינו אודנין. ושמעו חד קלא דהוה אמר. בצלאל רביעאה איהו
 לנהורין עלאין. יוסף רביעאה איהו גו ה נהורין דאדם קדמאה. סליקו ו דלעילא.
 חביבא דכלא. עליה כתיב, ונסכו רביעית ההין בקדש וגו'. מאן דיסתכל וחמי.
 יסמון עיניה. מאן דלא יסתכל, חמי ואתפתח. אילנא דתמני סרי, כד כפיף,
 יזקוף ויתקיים. אי לא כפיף, חויא בישא אכיל ליה. מאן דעאל תרין כרובין לגו.
 רעותיה אתעביד. מאן דמעין, רחיק מרעותיה. קרבנא דרביא. שלים. לאתקבלא.
 פסק ההוא קלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י) (שמות לג) נח לג צ"ב. כ) (במדבר כה) ג ומקמ מיד (וקיימין). ד בגוונין. ה אליאב.
 ו מוסיף וכפום תרין מלין חמו גו ההוא משכנא
 נח פד צ"א.
 עד אתר פרוכתא [דפרוכתא] פריסא דלא חמו
 מתמן. ז ל"ג לא חמן; מועיל. ח נהורא. ט לעילא. י מוסיף לאתקרבא ולאתקבלא.

רב מתיבתא

הסולם

מאמר

עיניהם וראו משכן אחד מרוקם בכל מיני
 ציורים וצבעים שבעולם, ועליו פרוש פרשת
 אור מנוצץ, שהעינים לא שלטו להסתכל. משם
 ולהלאה לא ראו כלום.

קה) ארכינו אודנין ושמעו וכו': הטו
 אזנים ושמעו קול אחד שהיה אומר, בצלאל
 הוא רביעי לאורות עליונים. יוסף רביעי הוא
 באורות של אדם הראשון. הוא עליה שלמעלה.
 החביב מכל. עליו כתוב, ונסכו רביעית ההין
 בקדש וגו'. מי שמשתכל ורואה יתעוררו עיניו.
 מי שאינו מסתכל, יהיה נפקח ויראה. אילן של
 שמונה עשר כשכופף עצמו יהיה זקוף ויתקיים.
 אם אינו כופף עצמו, נחש הרע יאכל אותו.
 מי שנכנס ב' כרובים לפנים, רצונו נעשה. מי
 שמעיק, הוא רחוק מרצונו. קרבנו של נער
 הוא

דעומדים מיד בגופים חדשים מאירים. באלו
 גופים הקדושים, שהיה להם בעמדם על הר
 סיני, כמו שאתם רואים אותם. כי עמדו כולם
 על הר סיני בגופים בלי לכלוך כלל, כיון
 שהמשיכו עליהם היצר הרע, חזרו בגופים
 אחרים כגופים שהיו להם מקודם לכן, גופים
 זרים, דהיינו שחזר בהם זוהמת הנחש. ז"ש
 ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. (ועי'
 להלן אות קכ"ז).

קד) קלא אתער זילו וכו': קול התעורר
 דאמר, לכו התאספו, הנה אהליאב עומד על
 מעמדו, וכל אלו הכסאות לפניו. כרגע פרחו
 כולם ולא ראו כלום. נשארו לבדם תחת אילנות
 הגן. ראו פתח אחר. נכנסו שם. ראו היכל אחד.
 נכנסו וישבו שם. שני עלמים היו שמה. נשאו
 (דסו"י דף קס"ב ע"ב)

שלח לך

לז

קו) אמרו אינון תרין עולימיין, סימנא אית בגוייכו. אמרו הין. אפיקו אינון תרין ורדיין, ארחו בהו. אמרו תיבו. עד דתשמעון תרין מלין, ברוזין עתיקין, מגו מארי מתיבתא, ויהון תדיר ברזא בגוייכו. אמרו הן.

קז) אמר רבי שמעון, כל הני מלין, וכל מה דחמו, כתבו. וכד מסו הכא, הוה כתיב ז) אשמרה דרכי כ מחטוא בלשוני. ואנא שאילנא לאבי אבא, כמה הו אינון תרין מלין, ואמר לי חיידך ברי, אינון תרין מלין, באנו עלמיין, וחריבו עלמיין, מאן דאשתמש בהו.

קח) כיון דשמעו אלין תרין מלין, אמרו אינון ינוקי, פוקו פוקו, לית לכו רשותא יתיר למשמע. אפיק חד מנייהו, תפוח אחד, ויהב לון, ואמר, ארחו בדא, ארחו ביה, ונפקו, ומכל דחמו לא אנשו כלום. נפקו.

קט) הא ממנא אחרא, אתא אמר לון, חברייא, ר' אילאי שדרני לכו, תורייכו ליה הכא אפום מערתא, והוא ייתי ויודע לכו מלין עלאין דלא ידעתון. דאיהו תבע מגו * מתיבתא, דיהא ז ליה רשו לגלאה לכו מלין. נפקו בהדיה, ו אורייכו אפום מערתא, והו מהדרין מלי דא לדא, מכל מה דחמו ואולפו תמן. קי) ז אדהכי, הא ר' אילאי אתא, נהיר כשמשא, א"ל אורייתא חדתא שמעתא, אמר לון ודאי, ורשו יהבו לי למימר לכו מלי. אתחברא כחדא אפום מערתא, ויתבו. ט אמר לון זכאין אתון, דאחמי לכון מאריכון כגוונא דעלמא

מסורת הזהר

ז (תהלים לט) יתרו עט צ"ע

חלופי גרסאות

כ ל"ג מחטוא בלשוני. ז ל"ג ליה. ט ואינו. ז אדהכא. ט אמרו.

מאמר

הסולם

רב מתיבתא

אלו שני דברים, אמרו אלו העלמים, צאו צאי, אין לכם רשות לשמוע יותר. הוציא אחד מהם תפוח אחד, ונתן להם, ואמר הריחו בזה. הריחו בו, ויצאו. ומכל מה שראו לא שכחו כלום. יצאו.

קט) הא ממנא אחרא וכו': והנה בא ממונה אחר, אמר להם, חברים, ר' אילאי שלח אותי לכם, תמתינו לו כאן על פי המערה, והוא יבא ויודיע לכם דברים עליונים שלא ידעתם. שבקש מן הישיבה, שתהיה לו רשות לגלות לכם הדברים. יצאו עמו והמתינו על פי המערה והיו חוזרים על הדברים זה לזה, מכל מה שראו ולמדו שם.

קי) אדהכי הא ר' אילאי וכו': בתוך כך בא ר' אילאי, והיה מאיר כשמש. אמרו לו תורה חדשה שמעת. אמר להם ודאי, ויש לי רשות לומר לכם הדברים. נתחברו יחד על פי המערה וישבו. אמר להם, אשרי לכם שהראה לכם

הוא שלם להתקבל. ונפסק אותו הקול. (כל דברים אלו מתבארים בוהר עצמו להלאה, (מאות קכ"ז עד אות רל"ב).

קו) אמרו אינון תרין וכו': אמרו אלו שני עלמים, יש סימן בכם. אמרו כן. הוציאו אלו ב' שושנים והריחו בהם. אמרו שבו, עד שתשמעו שני דברים בסודות עתיקים, מראש הישיבה, ויהיו אצלכם בסוד תמיד. אמרו כן.

קז) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל אלו הדברים, וכל מה שראו כתבו, וכשהגיעו כאן, שאמרו להם שהדברים יהיו שמורים אצלם בסוד, היה כתוב, כלומר שכתבו עליהם, אשמרה דרכי מחטוא בלשוני. ואני שאלתי לאבי, אבי, במה היו אלו ב' דברים. ואמר לי, חיידך בני, שאלו ב' דברים, בנו עולמות והחריבו עולמות, למי שהשתמש בהם.

קח) כיון דשמעו אלין וכו': כיון ששמעו (דפו"י דף קס"ב ע"ב *) דף קס"ג ע"א)

ע דאתי, והא לית לכו דחילו ואמתנו, אמרו ודאי הא אתנשי מן ארחא דבני נשא, ותוהא איהו על כל מה דחמינן בהאי טורא.
 קיא) אמר לון, חמיתון אלין טוריא, כלהו ראשי מתיבתי לעמא דא דבמדברא, וזכו השתא, מה דלא זכו פ כד הוּו בחיין, ואלין רישי צ מתיבתי, כלהו בריש ירחי ושבתי ומועדייא, מתכנשי לגבי טורא דאהרן ק כהנא, ומתערי לגביה, ועאלין גו מתיבתא זיליה, ומתחדשן תמן, בדכיו דטלא קדישא דנחית על רישיה, ומשח רבו דנגיד עליה, ועמיה מתחדשן כלהו בחדושין דרחימין דמלכא קדישא, עד דאקרי הכא מתיבתא דרחימותא.
 קיב) ואיהו נטיל בכל מתיבתא, בטמירו דקיק מתעפפן כנשרין גו מתיבתא דנהורא, ואיהי מתיבתא דמשה, וכלהו קיימי לבר, ולא עאלין לגו, בר אהרן בלחודוי וכפום שעתא אקרן בשמא.
 קיג) ולית מאן דחמי ליה למשה, דהא ט ההוא מסוה דאנפוי, פריס קמיה, ושבע ענני יקר סחרניה, אהרן קאים גו פרגודא דלתתא מן משה, ופרגודא פסיק, ולא פסיק בגוייהו, וכל רישי מתיבתי, לבר מפרוכתא דפרגודא דא, וכל שאר, לבר מאינון עננין, וכפום חדושי דנהירו דאורייתא דאתנהרא, הכי ת מנהרן אינון עננין.
 קיד) ואתקלישו בדקיקו דנהורא, עד דאתחזי ההוא מסוה, ומגו ההוא מסוה, חמאן נהורא דנהיר יתיר מכל נהירין דעלמא, ואינון אנפי משה, אנפוי

חלופי גרסאות

ע דלעילא, פ ל"ג כד הוּו, צ מתיבתא, ק מוסיף כהנא תמן, ו וכלא, ט איהו, ת מנהרא.

מאמר

הסולם

רב מתיבתא

לכם אדוניכם, מעין עולם הבא, ואין עליכם פחד ואימה. אמרו לו, ודאי כבר נשכח ממנו דרך בני אדם, ופליאה היא על כל מה שראינו בהר הזה.
 קיא) אמר לון חמיתון וכי: אמר להם, ראיתם אלו ההרים, כולם הם ראשי ישיבות לעם הזה של מתי מדבר, וזכו עתה, מה שלא זכו כשהיו בחיים, ואלו ראשי הישיבות מתאספים כולם, בר"ח ושבתות ומועדים, אל הדר של אהרן הכהן, ומתעוררים אליו, ונכנסים לישיבה שלו, והם מתחדשים שם בטהרת הטל הקדוש שיורד על ראשו של אהרן, ושמן המשחה היורד עליו, ועמו מתחדשים כולם בחדושים של אהבת המלך הקדוש, עד שנקרא כאן ישיבה של אהבה.
 קיב) ואיהו נטיל בכל וכי: והוא אהרן, נוסע עם כל הישיבה, ובסתר ודקות מתעופפים כנשרים אל הישיבה של האור, והיא הישיבה (דפוי דף קס"ג ע"א)

של משה. כולם עומדים בחוץ ואינם נכנסים חוץ מאהרן בלבד, אלא שנקראים בשם כפי השעה, דהיינו בשבת וחדש.
 קיג) ולית מאן דחמי וכי: ואין מי שיראה את משה, כי מסוה ההוא שעל פניו פרושה עליו, וז' ענני כבוד סביב לו. אהרן עומד תוך הפרגוד, שהיא מחיצה שלמטה ממשה, והפרגוד פוסק ביניהם ואינו פוסק ביניהם. כלומר שאינו הפסק גמור. וכל ראשי הישיבות הם לחוץ מן הפרכת, שהוא הפרגוד הזה. כלומר שבעצם הוא מפסיק גמור, וכל שאר החכמים, הם לחוץ מאלו ז' עננים המקיפים עליו, וכפי חידושי הארות התורה שהאירה, כך מאירים אלו העננים.
 קיד) ואתקלישו בדקיקו וכי: ונזכרכו בדקות האור, עד שנראה להם המסוה של משה, ומתוך מסוה ההוא היו רואים אור המאיר יותר מכל האורות שבעולם. והוא דהיינו המסוה, הוא הפנים

לא אתחזון כלל, ולית מאן דחמי לון, בר ההוא נהירו דנפיק מגו ההוא מסוה, בתר כל אינון עננין.

קטו) משה אמר מלה סתם לאהרן, ואהרן פריש לרברבי מתיבתי. במה פריש. בכל אינון מבועין דאסתימו מניה, כד מטא זמניה דיהושע. והשתא איהו מהדר לון. בכמה פליאן, ומקורין ומבועין ונחלין. דנבעין מכל מלה ומלה.

קטז) כל נשין זכייין דהאי דרא, אתאן למרים אוף הכא בהני זמנין. וכדין סלקין כלהו. כתמרות עשן גו מדברא דא. וההוא יומא. אקרי יומא דהלולא. נשין בלילי שבתות ובלילי יומין טבין, כלהו אתאן לגבי מרים, וידעין אשתדלותא בידיעה דמארי עלמא. זכאה דרא דא. מכל דרין דעלמא. נפקי ממתבתא דמשה, ופרחי לגבי מתיבתא דרקייעא. ואינון דאתחזון פרחי לגבי מתיבתא עלאה. על ההוא דרא כתיב. ^ח אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

קין) פתח ר' אילאי ואמר. ^ז תמים תהיה עם יי' אלהיך. מה בין תם לתמים. באברהם כתיב. ^ט התהלך לפני והיה תמים. יעקב דאשתלים יתיר, כתיב ביה, ^י ויעקב איש תם. אמאי אקרי איש תם. בגין דלא אשתאר ביה פסולת כלל, דהא פריעה הוה ביה.

קיא) ^א במה אתפרע, ואתדכי מההוא פסולת בגין דההוא אתר דאתקיף

חלופי גרסאות

א דאתפרע וליג' במה; כמה.

מסורת הזוהר

ח) (תהלים קמד) הקסה"ז נ צ"ג. ז) (דברים יח) וישלח יב צ"ח ז"ח כז ט"ג ש"א. ט) (בראשית יז) בשלח קיט צ"ב. ו) (שם כה) תולדות לד צ"ב.

מאמר

הפנים של משה, כי פניו אינם נראים כלל, ואין מי שיראה אותם, חוץ מאותו האור היוצא מן המסוה, מאחורי כל אלו העננים.

קטו) משה אמר מלה וכו': משה אמר הדבר אל אהרן בסתם, שלא פירשו, ואהרן פירשו לראשי הישיבות. במה פירש הדברים. היינו בכל אלו המבועים, דהיינו המדרגות, שנסתמו מיהושע וכל ישראל, כשהגיע זמנו של יהושע לנהוג הדור, דהיינו שנסתמו לו ג' מאות הלכות וז' מאות ספקות (תמורה טז). ועתה, היה משה מחזיר אותם להם, בכמה פליאות ומקורות ומבועים ונחלים, הנובעים מכל דבר ודבר.

קטז) כל נשין זכייין וכו': כל נשים הצדקניות של אותו הדור, דהיינו דור המדבר, באים גם כן למרים באלו הזמנים, ואז עולות כולן אליה כתמרות עשן מתוך המדבר הזה, ויום ההוא נקרא יום השמחה. בלילי שבתות זימים טובים באים הנשים כולן אל מרים, ועוסקות בהשתדלות בידיעת רבון העולם.

(דפו"י דף קס"ג ע"א)

הסולם

מה בין תם לתמים

אשרי דור הזה, דהיינו דור המדבר, מכל הדורות שבעולם, יוצאים מן הישיבה של משה ופורחים אל הישיבה של הרקיע, שהוא ישיבת מטטרון, ואלו הראויים, פורחים אל הישיבה העליונה, שהוא הישיבה של הקב"ה. על דור ההוא כתוב, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

קין) פתח ר' אילאי וכו': פ"א, ואמר, תמים תהיה עם ה' אלקיך. שואל, מה בין תם לתמים, ומשיב, באברהם כתוב, התהלך לפני והיה תמים. יעקב שנשלם יותר, כתוב בו ויעקב איש תם. למה נקרא איש תם, משום שלא נשאר בו פסולת כלום, כי היה בו פריעה.

קיא) במה אתפרע ואתדכי וכו': שואל, במה עשה פריעה, ונטהר מאותו פסולת. ומשיב, כי אותו מקום המתקיף את הפסולת שבפנים, הנמצאת במקום שהפריעה שורה, הוא שור, שהוא צורת השמאל של הכסא שלו, כי יש בהמרכבה של הכסא, פני אריה אל הימין ופני

לפסולת. ב דלגו אתר דפריעה שארי, איהו שור, ג דיוקנא דשמאלא דכרסיא דיליה. וההוא שור, אקרי שור תם, דהא רתיכא דכרסיא, רשימא דברית אית

חלופי גרסאות

ב לגו. ג מוסיף א"ל דיוקנא.

מאמר

הסולם

תם — תמים

הממשיך משם נופל ברשות הקליפות דהיינו לשור המועד, אבל הממשיך ממלכות, שה"ס אור נקבה, נמצא ממשיך רק ממטה למעלה שהוא ו"ק דחכמה, וזה הוא חכמה דקדושה, וה"ס שור תם, וה"ס שור, של המרכבה המאיר ממטה למעלה, שהוא כמו הארת המלכות, דהיינו ו"ק דחכמה, הרי, ישור המועד ה"ס המשכת החכמה ממעלה למטה, בבחינת אור זכר, הנמשך מגבורה עלאה, שהוא מחזה ולמעלה דו"א, והוא כללות הס"א, שכל תאותה להמשיך הג"ר דחכמה מגבורה עלאה דו"א, ושור תם, נמשך מגבורה תתאה, כלומר, המאיר בבחינת אור נקבה כמו המלכות שמחזה ולמטה דו"א, שהוא כללות המוחין דחכמה דשמאל דקדושה, הנקרא שור של המרכבה הקדושה.

ודע שב' שורים אלו נוגחים זה את זה תמיד. כי הזוכה וממשיך החכמה מבחינת שור דקדושה, דהיינו ממלכות, כנ"ל, שה"ס שור תם, הנה נודע שאין החכמה נגלית אלא עם דינים, שהדינים אלו נופלים על ראש הרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה בבחינת שור המועד (כנ"ל אד"ר אות ר"ט) הרי ששור תם נוגח עם הדינים שלו את שור המועד, וממיתו, דהיינו שור המועד שמצד שורשו של אותו האדם שהמשיך את השור תם. וכן אם אינו זוכה ורוצה להמשיך החכמה מגבורה עלאה, דהיינו ממעלה למטה, שהיא המשכת שור המועד, הנה אז לפתח חטאת רובץ, ומתגלה המנעולא, והמוחין דשור תם מסתלקים. וע"כ נבחן זה ששור המועד נגח והמית את שור תם. הרי איך שב' שורים אלו נוגחים וממיתים זה את זה.

ובזה תבין פנימיות הכתובים. וכי יגוף שור איש את שור רעהו ומת, שכאן מדבר הכתוב בשור תם, נמצא ששור רעהו היא שור המועד, שבעת ששור תם שהוא שור של המרכבה שולט, הרי הדינים שלו ממיתים את שור המועד. כנ"ל. ונודע שאפילו הממשיך מן המלכות שהוא ו"ק דחכמה, אי אפשר שיתגלו הו"ק בלי הג"ר, נמצא שגם בשור תם מתגלה

בו

ופני שור מהשמאל. ושור ההוא נקרא שור תם, כי המרכבה של הכסא, יש בה רושם הברית, ומשום זה נקרא שור הזה שור תם. ויעקב אחזו בו בתוכו, ובשור הזה עשה פריעה, והעביר הוזהמא של הפסולת לגמרי.

פירוש בסיום פרוץ הקדושה, דהיינו ביסוד שהוא סיומא דגופא, דבוקים הקליפות. והם ד' קליפות, רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת, ונוגה, אשר ג' קליפות הראשונות הם טמאות לגמרי, והם נכללים בעור הא' הנקרא ערלה, הנחתך ונשלך לעפר, וקליפה הד' שהיא נגה, היא טמאה בעוד שג' הקליפות דבוקים בה, ואחר שמסירים ממנה ג' הקליפות היא חוזרת לקדושה. וה"ס עור הב' הנקרא עור הפריעה, שלאחר שחותרים ממנה הערלה, שה"ס ג' קליפות הטמאות היא חוזרת לקדושה, דהיינו גוף הפרצוף, אמנם נשאר בו זוהמא ופסולת מזמן שהערלה היתה דבוקה בה, וכדי להסיר ממנו הוזהמא והפסולת צריכים לקרוע העור ולהשימו לצדדין, שבקריעה ופריעה זו מתבטל ממנו כל הפסולת, ועתה, הוא שלם בקדושה. וע"כ צריכים למילה, שה"ס הרחקת הס"א כולה, ולפריעה, שה"ס נקוי הפסולת והוזהמא שנשארה בעור הפריעה. ואז מתגלים המוחין בשלמות, וז"ש, ויעקב איש תם, אמאי אקרי איש תם בנין דלא אשתאר ביה פסולת כלל, דהא פריעה הוה ביה, כי הפריעה מנקה ומסיר הפסולת הנשאר בעור הפריעה מוזהמת ג' קליפות הטמאות שנבלעה בה מטרם שחתכו אותן, ואז נקרא איש תם.

ויש להבין כי כאן אומר ששור תם ה"ס שור דמרכבה הקדושה, ושור המועד הוא הס"א המתחברת עם החמור, (כדלקמן אות ק"כ) ולהלאה (פרשת חוקת אות י"ט) אומר ששור תם הוא גבורה תתאה, שהיא מלכות, ושור המועד הוא גבורה עלאה, דהיינו גבורה דו"א, אמנם הכל הולך אל מקום אחד, והענין הוא, כי מחזה למעלה דו"א שה"ס ג"ר, אסור להמשיך חכמה משמאל שה"ס גבורה עלאה, מפני שכל הנמשך משם הוא אור זכר המאיר ממעלה למטה, שה"ס ג"ר דחכמה שנגנזה, וכל

(דפרי דף קס"ג ע"א)

ביה. וע"ד. † האי שור אקרי תם. ויעקב אחיד ביה בגוויה. ובהאי שור עביד פריעה. ואעבר זוהמא דפסולת ה כלא.
 קיט) במתניתא דבצלאל כתיב. (ג) ויזכור אלהים את רחל. בשרה כתיב (ז) פקידה, וברחל כתיב זכירה, אמאי. בגין דזכור אתרשים ביעקב, דאיהו ברית שלים, כד † אתיילד יוסף. ובמה. כד נטל שור בהדיה, דלא יתקיף לסטרא אחרא. ובג"כ. אתקרי יוסף (ר †) בכור שור. בכור דההוא שור * (דנטל יעקב בכור שורו. † ודחי † לההוא שור.
 קכ) שור תם. ויעקב איש תם. רבון ושליט. מאריה דביתא. דההוא שור תם שארי בגוויה. בגין דאית שור מועד בסטר ערלה פריעה. וכמה גרדיני

חלופי גרסאות

ד הוי שור תם; ל"ג מן האי עד זוהמא. ה כלל; כלל כלל. ו אתעביד. ז ל"ג בכור שורו. ח דאיי. וההוא.

מסורת הוהר

(פ) (שם ל) וירא קיט צ"ג. ז) (שם כא) ב"א שם צ"ג. ק) (דברים לג) ויקרא עב צ"י.

תם — תמים

הסולם

מאמר

המועד, שהוא ג' הקליפות הטמאות, הוא ממית ג"כ אותה הפסולת הנבלע בעור הפריעה, ומגלה בה המוחין דו"ק דחכמה שלו. וז"ש, דההוא שור אקרי שור תם, דהא רתיבא דכרסיא רשימא דברית אית ביה, כי בהכרח המרכבה דקדושה יש בו רושם הברית, דהיינו בחינת מילה ופריעה, מרחיק וממית ג' קליפות הטמאות שהם שור המועד. וע"כ הוא שור תם. ובהאי שור, עביד פריעה, שהוא הממית אותו הפסולת שבעור הפריעה, וז"ש, ואעבר זוהמא דפסולת כלא. כמבואר. קיט) במתניתא דבצלאל כתיב וכו': בברייתא של בצלאל כתוב, ויזכור אלקים את רחל. שואל, בשרה כתוב פקידה, וה' פקד את שרה, וברחל כתוב זכירה, למה. ומשיב, משים שזכור, שה"ס היסוד, נרשם ביעקב, שהוא ברית שלם בשעה שנוולד יוסף, ובמה נעשה ברית שלם. היינו כשלקח את השור עמו המתקיף לסטרא אחרא, שהוא מתקיף וממית זוהמא דפסולת של שור המועד שבתוך עור הפריעה, כנ"ל בדבור הסמוך. ומשום זה נקרא יוסף בכור שור, דהיינו בכור של אותו שור שלקח יעקב בכור שורו, ודחה לשור ההוא זס"א, שהוא שור מועד.

בו הג"ר עם המשכתו, אלא כיון שנמשך מן המלכות, אז נוהג בו, ומכרו את השור החי, דהיינו שממעטים אותו בכח המסך דחירק דקו האמצעי (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ואז עי"ז וחצו את כספו, אשר מחציתו העליון, שה"ס ג"ר דחכמה, נעלמים, ומחציתו התחתון, שה"ס ו"ק דחכמה, נשארים להמשיך אותו. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וז"ס וגם את המת יחצון, כי אחר שנגלה תקון החלוקה ע"י קו האמצעי, נוהג זה גם בשור המועד המת, שגם ממנו לוקחים מחצית התחתון שלו וניתן להמשיך, שהוא טהור אבל בשור המועד, אוה"כ, שלם ישלם שור תחת השור, כי אותו הגורם ששור המועד יהרוג את שור התם, דהיינו משום שהמשיך החכמה מגבורה עלאה, כנ"ל, הוא מפסיד הכל, ואין לו תקנה אלא להשלים את שור התם, וז"ס, והמת יהיה לו. דהיינו שור תם המת, יהיה לו, כדי שיתקן אותו.

קכ) שור תם, ויעקב וכו': שור תם, היינו, ויעקב איש תם. שפירושו רבון ושליט אדון הבית ששור תם שורה בתוכו, דהיינו המלכות שממנה נמשך שור תם, כנ"ל בסמוך, ולהלאה (חוקת אות י"ט) משום שיש שור מועד מצד

זו"ש, במה אתפרע ואתדכי מחהוא פסולת, דהיינו ששואל, מי הוא המטהר והמנקה את עור הפריעה שה"ס נוגה, מאותו הפסולת שבלע מג' הקליפות הטמאות מטרם שחתכו את עור הערלה ממנו. כנ"ל בתחילת הביאור. ומשיב, בגין דההוא אתר דאתקיף לפסולת, דלגו אתר דפריעה שארי, איהו שור וכו'. כי נתבאר שהשורים דקדושה ודקליפה מנגחים וממיתים זה את זה, ונמצא ששליטת שור תם שנוגה וממית את שור (דפרי" דף קס"ג ע"א *) דף קס"ג ע"ב)

נימוסין נפקין מניה, עד דרגא בתרייתא דאקרי שאייה. ההוא דאפיל ביתין דעלמא, דלא דיירין בהו בני נשא, וכלהו נפקא מההוא שור מועד. ודא בחבורא דחמור בישא, ובג"כ (ו) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, בגין דלא לאתערא להו. קבא) ובההוא מתיבתא דבצלאל, וכן בתרין מתיבתא, ויעקב איש תם, בעלה דההוא תם, ומאן איהו א' רזא דויו, וכד הוו כלל דכר ונוקבא כחדא, כדין נטיל כל אתוון אלין אתים, ואיהו אמית. (ט) תתן אמת ליעקב, כלל דכר ונוקבא כחדא, שלימו דכלא.

קכב) אברהם לא אתפקד על פריעה, וכד עאל, עאל להאי תם, ולגו דרגין דיליה, דאקרון כחדא ים, והיינו תמים, לבתך אסתלק אברהם, ועאל לגו, ואתקשר עם ימינא עלאה.

מסורת הוזהר

(ד) (דברים כב) בשלח קכב צ"ע. (ט) (מיכה ז) לך קמח צ"ב.

תם — תמים

הסולם

מאמר

לו משלו א' שה"ס חסדים, ומן המלכות יש לו תם, שה"ס הארת חכמה, שהם אותיות אמת. כי מוחין דג"ר נקראים אמת. וז"ס תתן אמת ליעקב, וכל זה הוא משום שנתחבר במלכות, שה"ס שור תם, ונעשה בעלה דההוא תם. כי אז נכלל מחכמה וחסדים יחדיו, שזהו כל השלמות.

קכב) אברהם לא אתפקד וכי: אברהם לא נצטוה על פריעה, וכאשר נכנס, דהיינו כשנמל את עצמו, נכנס לאותו תם, ולתוך המדרגות שלו שנקראים יחד ים, והיינו תמים, שהוא אותיות תם ים. אח"כ נתעלה אברהם ונכנס לפנימיות, ונקשר עם ימין העליון.

פירוש. כבר ידעת, שג' קליפות הטמאות ה"ס עור הערלה, והם בחינות שור המועד. ונוגה, ה"ס עור הפריעה, שאחר שנפרדה ממנה הערלה, שה"ס הטומאה, נעשתה לבחי' שור תם. שע"י הפריעה ממשיכים שור התם ממלכות שיגח וימית הזוהמא והפסלות שבו, ואז נהפכה הנוגה, לבחינת שור תם ממש. וכולה קדושה, ואברהם לא נצטוה על הפריעה, אלא על המילה לבדה, ונמצא שע"י המילה, שהיא הסרת הערלה שהיא שור המועד, בא אברהם לבחינת שור תם, שה"ס עור הפריעה, וז"ש, אברהם לא אתפקד על פריעה, וכד עאל עאל להאי תם ולגו דרגין דיליה. דאקרון כחדא ים, כלומר שלא המשך שור תם מן המלכות שיטהר עור הפריעה, שה"ס הנוגה ונתגלה החכמה, כמו יעקב, אלא שהמשך מדרגות החסדים מן המלכות שנקראת שור תם

מצד ערלה ופריעה. דהיינו כל הערלה, וזוהמא דפסולת הנבלע בעור הפריעה, כנ"ל בסמוך. וכמה בעלי דין יוצאים ממנו עד מדרגה התחתונה הנקרא שאייה, אותו המזיק המפיל בתי העולם הריקים מבני אדם, וכולם יוצאים מאותו שור המועד, והיינו בחבור חמור הרע, שה"ס דין הקשה דמנועולא, אשר המתחבר לשור המועד, נאמר עליו לפתח חטאת רובץ שמתגלה הדין של מנועולא שה"ס חמור, ונמצאים שור וחמור מתחברים להשמיד הכל (כנ"ל שמות דף כ"ה ד"ה פירוש), ומשום זה לא תחרוש בשור וחמור יחדיו, כדי שלא לעוררם.

קכא) ובההוא מתיבתא דבצלאל וכי: ובאותה הישיבה של בצלאל וכן בבי' הישיבות, דהיינו בישיבה של מטטרון ובישיבה של הקב"ה, אמרו, ויעקב איש תם, פירוש, בעלה של תם ההוא, שהוא המלכות (כנ"ל באות ק"יח בהסולם). ומי הוא, בעלה דתם, הוא הא', שבסוד המילוי של ואו, שיעקב ה"ס א' והמלכות ה"ס תם, וכשהם כלל דכר ונוקבא כלולים יחדיו, אז לוקח יעקב כל אותיות אלו, א' תים, שה"ס אתם, והוא אותיות אמת, וז"ש, תתן אמת ליעקב, כי אמת כולל דכר ונוקבא יחד שאז הם שלמות הכל.

פירוש, יעקב ה"ס ז"א שכולו חסדים מכוסים, והמלכות ה"ס שור תם, דהיינו הארת החכמה שבקו שמאל, וכשז"א ומלכות נתכללו ומזווגים יחד, וז"א הוא בעלה דההוא תם, נמצא ז"א כלול מחסדים והכמה יחד, ואז יש (דפו"י דף קס"ג ע"ב)

שלח לך

מג

קכג) תמים תהיה עם יי' אלהיך ודאי, כמה דאיהו תמים כללא חדא. אף אנת תהא עמיה תמים, עמיה ודאי. במה אתעביד בר נש תמים, דיהא תים ים. תם כמה דאתמר. יים כל אינון דרגין קדישין דיליה אקרון יים, ולא אתפרשן מניה לעלמין. אף אנת כגוונא דא. לאעדאה מנך דרגין נוכראין, ולא תקשרא בתמים, למיהוי בך דרגין קדישין, רזא דים, ודרגא קדישא, תים. לקבלא א' רזא דיעקב. ב"ג אצטריך למהוי בכל יומא, תים יים, כגוונא דא ממש. א/קכד) השתא פריש מאן דפריש, במתיבתא, דסיהרא קדישא שפירא, איהו בחוורו, וכל גוונין מנצצן בה ומרקמן, ואיהו כההוא שפירו וחווירו דשמשא ממש, ובההוא ימא דילה, גו שבעין שנין, נפקא כ נונא חדא, ואפיק מניה גוון תכלת, ואיהי גטלא גוון דא, ותקינת ליה, ואתחפייא לבר בהאי גוון.

חלופי גרסאות

י בדפו"י כתבו תרי נוסחי.

תם — תמים

הסולם

מאמר

א/קכד) השתא פריש מאן וכו': עתה ביאר בהישיבה, מי שביאר, שהלבנה הקדושה שה"ס מלכות, הוא בצבע לבן, שה"ס אור החסד, וכל הצבעים נוצצים בה ונרקמים, דהיינו גם אור החכמה, והוא כאותו היופי והלבן של השמש ממש. שה"ס ז"א. ובים ההוא של המלכות, בתוך שבעים שנה יוצא דג אחד, ומוציאה ממנו צבע תכלת, והיא לוקחת צבע הזה ומתקנת אותו ומתכסה מבחוץ בצבע ההוא.

פירוש. המלכות מקבלת ג' קוין מן השמש שהוא ז"א, שהם ג' צבעים לבן אדום ירוק, ולפיכך יש בה י"ב בחינות, שהם חוי"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין, שהם ג' צבעים הנ"ל. אמנם צבע שלה עצמה שהוא אוכמא או תכלתא (כנ"ל ב"ב אות רנ"ט ע"ש) אין שם, להיות בה מבחינת מנועולא, בסוד האי שחור אדום הוא אלא שלקה (כנ"ל באד"ר אות רי"ב) וצבע זה נבחן לבחינת מלכות דמלכות שלה, וז"ש, ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין, שה"ס חגי"מ נהי"מ שכל אחת כלולה מעשר נפקא נונא חדא, דהיינו, מלכות דמלכות, ואפיק מניה גוון תכלת, שה"ס בחינת הדין הכלול ממנועולא (כמ"ש באדרא שם) ואתחפייא לבר בהאי גוון, דהיינו רק מבחוץ שתהיה שמירה מפני החיצונים כמ"ש להלן, אבל מבפנים אין לה אלא ג' גוונים שהם לבן אדום ירוק כנ"ל.

תם, אשר חסדים אלו כלולים מתם, ואינם ממש שור תם, שהוא בחינת שמאל, וז"ש, ולגו דרגין דיליה דאקרון כחדא ים, דהיינו מדרגות החסדים הכלולים ויוצאים מתם, והם נקראים ים, דהיינו תמים, שפירושו, ים הכלול מתם, ולא תם ממש. והוא מטעם שלא עשה פריעה, ועוד נשאר פסולת בעור הנגה, וז"ש לבתר אסתלק אברהם ועאל לגו, דהיינו שעלה למעלה לז"א ואתקשר עם ימינא עילאה, שהוא חסד דז"א, והשאר תקון עור הפריעה ליעקב.

קכג) תמים תהיה עם וגו': תמים תהיה עם ה' אלקיך ודאי, כמו שהוא תמים כלל אחד, שה"ס כלול מתם כנ"ל, אף אתה תהיה עמו תמים, עמו ודאי, כלומר עם ז"א שכולו חסדים מכוסים, והחכמה שבשמאל שה"ס תם אינו נגלה בו מטרס שנזדווג עם המלכות בסוד בעלה דתם, (כנ"ל באות קכ"א), במה נעשה האדם תמים, דהיינו שיהיה תם ים בכלל אחד, תם, כמו שאמרנו, אשר ים, כל אלו מדרגות הקדושות של המלכות הנקראת תם, נקראות ים ואינן מתפרשות ממנה לעולם, אף אתה כעין זה, תסיר ממך כל המדרגות הנכריות, שה"ס ג' קליפות הטמאות, ותתקשר בתמים, שתהיה בך מדרגות הקדושות שהן סוד ים, ומדרגה הקדושה תם, שתהיה ראויה לקבל אח"כ הא', שה"ס יעקב, ויעשה הצרוף אמת, כנ"ל, האדם צריך להיות בכל יום תם ים, כעין זה ממש.

(דפו"י דף קס"ג ע"ה)

לאו

ב/קכד) לאו דהאי גוון לבושא דילה, דהא (ח) שש וארגמן לבושה. אבל חופאה דלבר האי גוון הוא. כגוונא דא הוה כ משכנא, ג דכוליה בשפירו מרקמא לגו, ולבתר (א) ופרשו בגד כליל תכלת. מ"ט. בגין דתחות ים דא, אית מצולות י"ם, כלל דכר ונוקבא, ואית לון עינא בישא לאסתכלא, וכד מסתכלין, זמין לעינייהו גוון תכלא, ולא יכלא עינייהו לשלטאה, ואיהי אתתקנת לגו. בכל גוונין מרקמן כדקא יאות, מ מתתחמן לד' סטרין דעלמא.

קכה) כגוונא דא ב"ג דלביש ציצית, אתעביד בכל יומא תמים. ת"ם. בד' כנפים מתקנן כדקא יאות. י"ם, בההוא תכלת דנונא, דשבעין דרגין דימא, סטרא בישא כד אסתכל בהאי בר נש לא יכיל לאבאשא ליה בעינא בישא, וכדין איהו תם י"ם, עם י"י אלהיו ממש, בתקונא ג חדא, איהי לעילא, ואיהו לתתא.

קכו) לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עלאין. אוף הכי בר נש, אסתלק איהו לבתר בתפלין, גו דרגין עלאין. וע"ד תמים תהיה עם י"י אלהיך, ו עמיה ודאי, ודאי בשעתא חדא, ברגעא חדא, איהי אתקנת לעילא, וב"ג אתקן לתתא.

חלופי גרסאות

כ מנא. ל דכלה. מ מתחממן. נ ל"ג חדא. ס ל"ב עמיה.

מסורת הוהר

(ת) (משלי לא.) (א) (במדבר ד.).

תם — תמים

הסולם

מאמר

קכה) כגוונא דא ב"ג וכי: כעין זה אדם הלוּבש ציצית, נעשה בכל יום תמים בחינת תם של המלכות מקבל בד' כנפים של הבגד המתקנים כראוי, בחינת ים הוא מקבל מן המלכות, בתכלת ההוא של הציצית, שה"ס הדג של ע' מדרגות שבים, כנ"ל בסמוך, אשר צד הרע, כשמסתכל באדם הזה לא יוכל להזיק אותו בעין הרע, כלומר שלא יוכל להחמיכהו לרשות שור המועד כנ"ל, כי התכלת מעכב עליהם, כנ"ל בדבור הסמוך, ואז הוא תם ים עם ה' אלקיו ממש בתקון אחד, כי גם המלכות מתתקנת ומתכסית בחוץ עם צבע התכלת כנ"ל. היא למעלה והוא למטה.

ב/קכד) לאו דהאי גוון וכי: ולא משום שצבע תכלת הוא לבוש שלה, ע"כ היא מתכסה בו מבחוץ, שהרי כתוב שש וארגמן לבושה, אבל התכלת אינה ראויה ללבוש, אלא צבע זה הוא רק כיסוי מבחוץ על המלכות. כעין זה היה במשכן, שכולו ביופי ומעשה רוקם בפנים, ואח"כ, ופרשו בגד כליל תכלת, מבחוץ, מהו הטעם, הוא, משום שתחת ים הזה, שהוא המלכות, יש מצולות ים, שהם הקליפות הכלולים מדכר ונוקבא, ויש להם עין הרע להסתכל, וכשמסתכלים בהמלכות, דהיינו שרוצים להמשיך הארת חכמה ממנה ממעלה למטה כדרך הקליפות, אז מוכן לעיניהם צבע תכלת, שה"ס הדינין הכלולים ממנועולא, שעל ידו מסתלק אור החכמה, ואין עיניהם יכולות לשלוט בהמלכות, וזה רק מבחוץ, אבל הוא מתתקנת בפנים בכל הצבעים מרוקמים, שה"ס לבן אדום ירוק, כראוי להמשכת החכמה, והם מתפשטים לד' צדדי העולם, כלומר שאלו ג' צבעים שה"ס ג' קוין, הם נכללים בכל אחת מחוג' תו"מ שבה, שהם ד' רוחות העולם, שהם י"ב בחינות, ומ"ש מתתחמן, רומז על י"ב תחומין המתפשטים בד' רוחות.

קכו) לבתר אסתלק איהי וכי: אח"כ עולה המלכות למדרגות עליונות, דהיינו למדרגות דז"א, אף כך האדם, מתעלה אח"כ בתפלין אל מדרגות עליונות, דז"א, ועל זה נאמר, תמים תהיה עם ה' אלקיך, עמו ודאי, ודאי בשעה אחת וברגע אחת, המלכות מתתקנת למעלה, תחילה בתם ים, ואח"כ בזוג עם ז"א, כו האדם מתתקן למטה, תחילה מתתקן בציצית שהיא מדרגת תם ים, ואח"כ בתפלין, שהוא מדרגת ז"א.

שלח לך

מה

קכז) א"ר אילאי, כל אלין דהכא, כגוונא דא מתקנן, למהוי כל חד תמים עם י"י, ועל רזא דא, במדבר הזה יתמו. אי תימרון דכד אתמר לביש אתמר, הכי הוא ודאי, דהוה לון למהוי כל חד תמים עם י"י בארעא קדישא, אתר דיי שארי תמן, למהוי אפין באפין כחדא עמיה, והשתא כל חד הוי תמים במדברא דא לבר, אתר רחיק מתמן, דלא יסתכל אנפין באנפין בהדיה למהוי עם י"י כדקא יאות, ושם ימותו, כמה דחמיתון דעבדין בכל יומא.

קכח) זכאה חולקכון חברייא קדישין, דזכיתון לכל האי, הני תרי מערתי אחרנין דילכו, דלא תשכחו כל דא תמן, דאינון גו מתיבתא דמשה, יתבי מרחיק, וע"ד כתיב במשה, (ב) ענו מאד מכל (* האדם, ונביאה עלאה, קביל לון למתיבתא דיליה, מיומא דשארי למחמי כל דא, עד ההיא שעתא שבעה יומין, והא לא הוו מסתכלין בהאי עלמא כלום.

קכט) אמר לון רבי אילאי, זכאין קדישין, אימא לכו מלין דשמעתון, ומלה קדמאה כד תנדעון מדידו דמשחחא, בשמא גליפא מפרש, תנדעון ע דבצלאל

חלופי גרסאות

ע ל"ג דבצלאל; מוסיף ואע"ג דבצלאל.

מסורת זוהר

(ב) (במדבר יב) תוריע לט צ"ט.

תם — תמים

הסולם

מאמר

הזה כלום. כלומר שהיו מופשטים מכל גשמיות. קכט) אמר לון ר' אילאי וכו': אי' ר"א, צדיקים קדושים, אומר לכם דברים ששמעתם אותם, דהיינו הדברים שלמעלה (באות ק"ה) ודבר ראשון מהדברים אשר שט, הוא, כשתדעו מדידה של המדה בשם החקיק המפורש, שהוא י"ה ו"ה, תדעו שבצלאל הוא רביעי לאורות העליונים, שכתוב, ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת.

פירוש, כי ר' אילאי הולך כאן ומבאר כל המובא לעיל (באות ק"ה). נודע כי שיעורא דגופא הוא ד' בריתות, כמ"ש להלן (בלק אות שמ"ט) שהפירוש הוא כי כל מה שיש בגוף שה"ס ז"א כולל היסוד, וכיון שיש בגוף י"ב צירופי הויה, שה"ס חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין, נמצא שהיסוד כולל אותם חו"ב תו"מ דגוף, אשר ביסוד הם נקראים ד' בריתות, שכל ברית כולל ג' קוין, וז"ש ואמלא אותו רוח, ה"ס ת"ת, ו' דהויה, אלקים, ה"ס מלכות ה' דהויה, בחכמה ובתבונה ובדעת, היינו י"ה דהויה, וכל אלו כולל בצלאל, כי היסוד כולל כל מה שיש בגוף, וע"כ כתוב ואמלא אותו ב"יה ו"ה שה"ס רוח אלקים בדכמה ובתבונה ובדעת, שאצל בצלאל נקראים

ד'

קכז) א"ר אילאי כל וכו': א"ר אילאי כל אלו שבכאן דהיינו דור המדבר, מתתקנים כעין זה להיות כל אחד תם ים עם ה'. ועל סוד הזה נאמר, במדבר הזה יתמו, דהיינו שיקבלו בחי' תם, ואם תאמרו כשנאמר זה, נאמר לרע, ולא לשבחו. כך הוא ודאי, שאינו לשבחם, כי היה להם להיות כל אחד תמים עם ה' בארץ הקדושה, במקום שהקב"ה שורה שם פנים בפנים ביחד עם המלכות, ועוזה הנה כל אחד תמים במדבר הנה בחוץ מקום רחוק משם, מארץ הקדושה, שאין המלכות מסתכלת פנים בפנים להיות עם ה' כראוי. ישם ימותו, היינו כמו שראיתם אותם עושים בכל יום (כנ"ל באות ק"ג), שמתים וחוזרים לתחיה.

קכח) זכאה חולקכון חבריא וכו': אשרי חלקכם, חברים הקדושים, שזכיתם לכל זה, אלו ב' מערות אחרות שלכם, שלא תמצאו מי שהוא שמה, הוא משום שהם בישיבה של משה, הם יושבים מרחוק, וע"כ כתוב במשה ענו מאד מכל האדם, כי נביא העליון קבל אותם לישיבה שלו, הנה מיום שאותם הצדיקים התחילו לראות כל זה, עד אותה שעה, כבר עבר שבעה ימים, ולא היו מסתכלים בעולם (דפו"י דף קס"ג ע"ב *) דף קס"ד ע"א)

רביעאה איהו. דנהורין עלאין. דכתיב. א ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת. מאן דלא אסתכל חמי ואתפתח.

קל) מאן דלא אסתכל. באינון תלת מלין טמירין. מה לעילא. מה לתתא וכו'. זמין איהו לאתפתחא באורייתא. ולפקחא עיינין בה. אילנא דתמני סרי. שדרתו דב"ג. כד כפיף קמי מאריה. יזקוף ויתקיים לתחיית מתייא. אי לא כפיף במודים. אתעביד חויה. ולית ליה תקומה לההוא זמנא.

קלא) מאן דעאל בין תרין כרובים פ לגו. מאן דעאל שיעור תרין פתחין. לגו בי כנשתא. אתדבק במאריה. ורעותיה אתעביד. מאן דמעין בצלותיה. ואסתכל בה. רחיק מרעותיה דשאיל. קרבנא דרביא. כד קרב ב"ג בריה לבי ספרא. או למילה. דא קרבנא שלים לאתקבלא. מכאן ולהלאה רחמיין. זילו.

קלב) ז אלעזר ברי, שפיר קאמרת, כפום מה דאוליפת. אבל ח"ו, דאע"ג דרחל הות עקרא בההוא זמנא. יעקב חכים הוה. ואלמלא לא ידע יעקב. דלאה

מסורת הזהר

(ג) (שמות לא) משפטים קלד צ"כ.

חלופי גרסאות

פ וכו' ול"ג לגו. צ בדפויי יש סימן חסר.

הסולם

מאמר

מערת המכפלה

שאינו מסתכל באלו ג' דברים נסתרים, מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור. (נראה שמה לפנים ומה לאחור חושב לדבר דאח) עתיד הוא להתפתח בתורה. ולפקוח עיניו בה. דבר ג') אילן דתמני סרי כך כפיף יזקוף ויתקיים, פירוש, השדרה של האדם, שיש בה י"ח חוליות, כשכופף אותה לפני אדונו, דחינו כשכורע במודים, יזקוף ויתקיים לתחיית המתים. ואם אינו כופף במודים, נעשה נחש, ואין לו תקומה לעתיד לבא. ד"ש שם, ואי לא כפיף חויה בישא אכיל ליה. קלא) מאן דעאל בין וכו' : דבר ד) מי שנכנס בין ב' כרובים בפנים, פירוש, מי שנכנס שיעור שני פתחים בפנים בבית הכנסת (ברכות ח). הוא מתדבק באדונו, ורצונו נעשה. דבר ה') מאן דמעין רחיק מרעותיה, פ"י מי שמעין בתפלה ומסתכל בה. כלומר, שאומר בלבו שתעשה בקשתו, לפי שמתפלל בכונה (רש"י ברכות נה) הוא רחוק מקיום רצונו שבקש. דבר ו') קרבנא דרביא שלים לאתקבלא, פירוש, כשאדם מקרב את בנו לבית הספר או למילה, זהו קרבן שלם להתקבל. מכאן ולהלאה אהובים, לכו.

קלב) אלעזר ברי שפיר וכו' : (חסר כאן תחילת הדברים) אלעזר בני, יפה אתה אומר כפי מה שלמדתי, אבל ח"ו אע"ג דרחל היתה עקרה באותו הזמן, יעקב היה חכם, ואם לא היה

ד' בריתות. וה"ס רובע ישראל (כמ"ש להלן בלק אות שמ"ט) כי הוא רובע הכולל ג' קוין והוא רביעי לג' קוין דחכמה ורביעי לג' קוין דבינה, ורביעי לג' קוין דת"ת ורביעי לג' קוין דמלכות. וע"כ נק' רובע ישראל, כי ישראל ה"ס ז"א שבו ד' אותיות הוי"ה, שבכל אות ג' קוין, והיסוד הוא רובע אליהם. שכוללם. ח"ש, כד תנרעון מורידו דמושחתא בשמא גליפא מפרש, דחינו המדידה די"ב גבולי אלכסון שה"ס י"ב צירופים שבשם המפורש י"ה ו"ה, אשר כל אות כלולה מג' קוין כנ"ל. תנרעון דבצלאל שהוא יסוד, רביעאה איהו דנהורין עילאין שבכל אות מד' אותיות הויה, הוא רביעי לג' קוין אשר שם, שהוא הכולל שלהם. ובוה מתבאר ג"כ מה שאומר לעיל (באות ק"ה) יוסף רביעאה איהו גו נהורין דאדם קדמאח, כי אדם קדמאה, הוא ז"א, ויוסף הוא יסוד, שהוא אור רביעי לג' אורות הכלולים בכל אחד מחו"ב תו"מ שלו כנ"ל. ובהיותו כולל ד' בריתות אלו ע"כ היסוד עולה עד החב"ד, להיותו אור רביעי לחב"ד, ח"ש שם, סליקו דלעילא חביבא מכלא, שה"ס העליה של היסוד למעלה למוחין, שעליה זו חביבה מכל, כי נוהגת בזמן הווג. קל) מאן דלא אסתכל וכו' : עתה מבאר דבר הב' המובא לעיל (אות ק"ה) שאומר, מי שאינו מסתכל רואה ומתפקח, ע"ש. פירוש, מי (דפויי דף קס"ד ע"א)

אנתתיה, לא קביר לה במערתא. לאתחברא בהדיה בחבורא חדא, ויהא קביר לה לבר מארעא. אבל ללאה אעיל לה גו ארעא, ולרחל שוי לבר. מית יעקב, אתקבר בגווה, בחבורא חדא.

קלג) כמה דעבדו כל שאר אבהן, ז אוף הכי אדם. מתה חוה בקדמיתא. אתקברת תמן. ותמן ידע אדם, דהאי דזכתא אתחזי ליה. מית אדם, אתקבר בגווה בחבורא חדא. מתה שרה אתקברת תמן, וחווה חמאת, וחדאת לקבלה, וקמת וקבלה לה. ק שיעורא דחוה לגבי שרה, שיעורא דתריין אמין, ולא יתיר. מת אברהם, אתקבר ר לגבי שרה, בחבורא חדא. מתה רבקה, אתקברת תמן, ושרה חמאת, וקמת וקבלת לה. מת יצחק, אתקבר בהדה בחבורא חדא. מתה לאה, אתקברת תמן, ורבקה חמאת, וקמת, וקבלה לה. מת יעקב, ואתחבר בהדה בחבורא חדא, וכלהו דכר ונוקבא כחדא, בחבורא חדא.

קלד) סדורא דלהון היך שכני, נשין לגבי נשין, ודכורין לגבי דכורין. אדם ברישא, חוה סמיך ליה. שרה לגבי חוה, אברהם סמיך לשרה, יצחק סמיך לאברהם, רבקה סמיך ליצחק, לאה סמיך לרבקה, יעקב סמיך ללאה, אשתכת אדם בסטרא דא, יעקב בסטרא דא, דא רישא, ודא סיפא.

קלה) בספרא ה דשלמה מלכא איהו כדקא יאות והכי הוא, אדם וחווה בקדמיתא, א ושרה ואברהם סמיך לון, ב יצחק ורבקה לזויה אחרא, בארת מישר

חלופי גרסאות

ז ל"ג אוף הכי, ק ל"ג מן שיעורא עד מת, ר בה דה, ו אתקבר, ת ל"ג דשלמה מלכא, א ואברהם ושרה, ב רבקה ויצחק.

מאמר

הסולם

מערת המכפלה

וקבלה אותה. מת יצחק נקבר עמה בחבור אחד. מתה לאה נקברה שמה, ורבקה ראתה וקמה וקבלה אותה. מת יעקב נתחבר עמה בחבור אחד, וכולם היו דכר ונוקבא יחד בחיבור אחד. קלד) סדורא דלהון היך וכו': שואל, הסדר שלהם איך שיוכנים, ומשיב, נשים אצל נשים ודכורין אצל דכורין, אדם בראש, חוה סמוכה לו, שרה אצל חוה, אברהם סמוך לשרה, יצחק סמוך לאברהם רבקה סמוכה ליצחק, לאה סמוכה לרבקה, יעקב סמוך ללאה, נמצא אדם בצד זה, יעקב בצד זה, זה בראש וזה בסוף.

קלה) בספרא דשלמה מלכא וכו': בספרו של שלמה המלך, הוא ערוך כראוי, וכך הוא. אדם וחווה בתחילה, ושרה ואברהם סמוכים לו, יצחק ורבקה בזוית האחר כנגדם בדרך ישר בשורה אחת, יעקב ולאה באמצע, והם נשים

היה יודע יעקב שלאה היא אשתו, לא היה קובר אותה במערת המכפלה, להתחבר עמו בחבור אחד, והיה קובר אותה מחוץ למערה. אבל את לאה הכניס לארץ, דהיינו למערת המכפלה, ואת רחל שם לחוץ ממערת המכפלה. מת יעקב נקבר בתוכה במערת המכפלה, בחבור אחד עם לאה.

קלג) כמה דעבדו כל וכו': כמו שעשו כל שאר האבות כן עשה אדם הראשון, תחילה מתה חוה ונקברה שם במערת המכפלה, ושם ידע אדם שמקום ההוא ראוי לו, מת אדם נקבר בתוכה בחבור אחד עם חוה. מתה שרה נקברה שמה, וחווה ראתה ושמחה כנגדה, וקמה וקבלה אותה. שיעור המרחק של חוה משרה, הוא שיעור של ב' אמות, ולא יותר. מת אברהם נקבר אצל שרה בחבור אחד עמה. מתה רבקה נקברה שמה, ושרה ראתה וקמה

(דפ"י דף קס"ד ע"א)

בשורה חדא. יעקב ולאה באמצעיתא. ואינון נשין לגבי נשין. ודכורין לגבי דכורין. ואדם וחווה, שרה ואברהם, יעקב ולאה, רבקה ויצחק, אדם בסטרא דא, ויצחק בסטרא דא, ויעקב באמצעיתא. יצחק לגבי אביו לאו ארח עלמא. ועכ"ד יעקב אצטריך באמצעיתא.

קלו) ובכל אינון זוגין, כמה דאתקברו, הכי יקומו, והכי ישתכחו. לאה תחדי בהדי משיח, בריה דדוד, דנפיק מנה לגו. רחל תחדי בהדי משיח, בריה דיוסף, ג דנפיק מנה לבר מירושלם. וכלא ד לדוכתייהו.

קלוז) אלין הכא ואלין הכא. דאינון ה מגדלין דאבן טבא כלהו. בין כלהו מגדלין אית חד מגדל ו דאבן טבא באמצעיתא. ודא סליק לרום רקיעא, ולא אתחזי השתא. עד ההוא זמנא דיתגלי. רב מתיבתא חמא ליה, והוה רשים ביה לעילא האי קרא, ד) מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב, ופריש רב מתיבתא קרא דא, מגדל עז: דא כנסת ישראל. * בו ירוץ צדיק: ביה רעותיה דצדיק תדיר. וע"ד, ונשגב ההוא מגדל, דלא ינפול לעלמין, כמה דהוה.

קלח) ורבי כרוספדאי חמיד לבא, פריש האי קרא עד לא ד אסתלק, ופריש שפיר, מגדל עז: דא תיבה, וס"ת דאיהו עז, לשואה ביה, ולאפקא ליה מגו היכל, דיוקנא דהיכל פנימאה, דמניה נפקא תורה, וההוא מגדל שם יי איהו, ודיוקנא דיליה ואצטריך בשית דרגין.

חלופי גרסאות

ג ל"ג דנפיק, ד ל"ג מן לדוכתייהו עד מגדלין.
ה מרגלאן; דמרגלאן ול"ג דאנון. ו יל"ג דאבן טבא. ז יסתלק.

מסורת הוהר

ד) (משלי יח) ב"א שמה צ"א.

קריאת התורה

הסולב

מאמר

ואינו נראה עתה, עד לאותו הזמן שיתגלה. ראש הישיבה ראה אותו, והיה רושם עליו למעלה מקרא הוה, מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. ומקרא הוה פירש ראש הישיבה כך, מגדל עז זהו כנסת ישראל, דהיינו המלכות. בו ירוץ צדיק, היינו כי רצון צדיק, שהוא יסוד, בו תמיד, כי ירוץ הוא לשון רצון. וע"כ ונשגב, אותו מגדל עז, שלא יפול עוד לעולם כמו שהיה.

קלח) ורבי כרוספדאי וכו': ור"כ חמוד הלב, פירש מקרא הזה מטרם שנסתלק, ופירש יפה, מגדל עז, זהו התיבה, לשום בו הס"ת שהוא עז, ולהוציאו מתוך ההיכל, שהוא צורת היכל הפנימי, שה"ס אחא, שממנו יוצאת התורה, שהוא ז"א. ומגדל ההוא שהוא התיבה הוא שם ה', וצורה שלו, דהיינו המלכות, והוא צריך להיות בשש מדרגות, כנגד חג"ת נה"י שבמלכות.

בו

נשים אצל נשים, וזכרים אצל זכרים, דהיינו אדם וחווה, שרה ואברהם יעקב ולאה, רבקה ויצחק, ונמצא אדם בצד זה, ויצחק בצד זה, ויעקב באמצע. יצחק אצל אביו אינו דרך העולם, וע"כ היה יעקב צריך להיות באמצע. קלו) ובכל אינון זוגין וכו': ובכל אלו הווגות, כמו שנקברו כך יקומו לתחית המתים, וכך ימצאו. לאה תשמח עם משיח בן דוד שיצא ממנה, בפנים מערת המכפלה, רחל תשמח עם משיח בן יוסף שיצא ממנה, לחוץ מירושלים, דהיינו במקום שנקברה, בדרך אפרת. וכל אחד במקומו.

מאמר קריאת התורה

קלוז) אלין הכא ואלין וכו': (חסר תחילת המאמר) אלו כאן ואלו כאן. שהם כולם מגדלים של אבן טוב, בין כל המגדלים יש מגדל אחד של אבן טוב באמצע, וזה עולה לרום הרקיע, (דפ"י דף קס"ד ע"א *) דף קס"ד ע"ב)

שלח לך

מט

קלט) בו ירוץ צדיק, במאן, במגדל, או בס"ת. אלא קרא דריש בהאי ובהאי. כד דרש במגדל, אצטריך צדיק דא דליהוי חזן הכנסת. וזכאה דקשות, ודיוקנא דצדיק עלאה. כד דריש לס"ת, מאן דסליק לס"ת למקרי ג אורייתא, אצטריך צדיק, וצדיק אקרי. מאן אקרי צדיק מכלהו. שתיתאה, דסליק מאינון שבעה. א"ר שמעון, ודאי, דאיהו לא סליק כל יומי, אלא שתיתאה לאינון דסלקין. בו ירוץ צדיק, בס"ת ירוץ ה דברי צדיק דא, ונשגב ממאן. מדחילו דמלאך המות, דהא אוריך יומין, ונשגב דלא יתנוק לעלמין. קמ) בההוא מגדל דסלקא בין אינון מגדלין, קיימא נהירו חז, בדיוקנא דס"ת, כד אתי ההוא ג ציפרא, נטלא ההוא מגדל מאתריה, וקאים גו אמצעי

חלופי גרסאות

זו ל"ג ובהאי. ט ל"ג זכאה. י דיוקנא. כ ל"ג מאן דסליק לס"ת. ל ל"ג אורייתא. מ דבריה. נ צפרא. ט אמצעו.

קריאת התורה

הסולם

מאמר

נאצלת הספר התורה ומקבלת ממנה כל המוחין. וספר התורה, ה"ס ז"א, היוצא ונאצל מן הבינה, והמגדל ה"ס מלכות, ששם מקום הגילוי של קריאת התורה, שה"ס הארת החכמה, באופן שהתורה שה"ס ז"א מקבלת הארת החכמה מן הבינה שה"ס ההיכל ומגלה אותה במגדל, שה"ס המלכות, ואין לדמות הארת חכמה זו להארת החכמה הנגלית בחצות לילה, כי שם נגלה הארת החכמה מבחינת השמאל, בסו"ה שמאלו תחת לראשי, וע"כ אין שם אור היום, משא"כ כאן הארת החכמה נגלית מבחינת קו אמצעי ביהוד, הכולל חכמה וחסדים יחדיו, ומה גם שהכל נמצא תחת שליטת החסדים שהיא אור היום.

זדה אמרו, בין בלחו מגדלין, אית חד מגדל דאבן טבא באמצעייתא, המלכות בכללה נקראת מגדל ונקראת אבן טוב, וע"כ גם מדרגותיה בפרטיות נקראות מגדלים, ומדייק מגדל דאבן טבא באמצעייתא, שה"ס קו האמצעי של המלכות, המקבלת מקו האמצעי דז"א, ודא סליק לרום רקיע, דהיינו שמדווגת עם ג"ר דז"א הנקרא רום רקיע, ולא אתחזי השתא, כי בעת שהיא בזווג עם ג"ר דז"א, אין בה אלא חסדים דז"א, שהיא מדת ז"א, ומדתה עצמה שה"ס חכמה, אינה נראית בה או, עד ההוא זמנא דיתגלה, דהיינו בזמן קריאת התורה, שאז מתגלה בה הארת החכמה ע"י קריאת התורה כנ"ל. רב מתיבתא חמא ליה, והוה רשים ביה לעילא וכר, דהיינו שרשם עליו שראיתו היה בסוד צדיק וכנסת ישראל המרומז בכתוב מגדל עזו וגו'.

ח"ש

קלט) בו ירוץ צדיק: שואל, במי ירוץ, אם במגדל או בספר התורה, ומשיב, אלא שדרש המקרא בזה ובוה, במגדל ובס"ת, כשדרש במגדל, צריך הצדיק להיות חזן הכנסת, ויהיה צדיק אמת וצורת צדיק העליון, שהוא יסוד, כשדרש בספר תורה, מי שעלה לס"ת לקרות בתורה צריך להיות צדיק, ונקרא צדיק, מי נקרא צדיק מכל ז' הקרואים לס"ת, היינו העולה לששי מאלו השבעה, כי פרשה הששית רומזת ליסוד הנקרא צדיק, א"ר שמעון ודאי הוא כן, כי הוא ר' כרוספדאי, לא עלה כל ימיו אלא לעליה הששית מאלו העולים לתורה, הרומזת ליסוד צדיק, ובו ירוץ צדיק, יהיה פירוש, בס"ת ירוץ דברי צדיק הזה, שואל ונשגב, ממי, ומשיב מיראת מלאך המות, כי יאריך ימים, ונשגב, היינו שלא ינזק לעולם.

קמ) בההוא מגדל דסלקא וכי: באותו המגדל העולה בין המגדלים, עומד אור אחד בצורת ספר תורה, כשבא אותה הצפור היא לוקחת את המגדל ממקומו ומעמידה אותו באמצע העזרה, תוך כנפי הכרובים, ומה שהיה רומז לרום השמים נשפל ונכנס תחת הכרובים, וחומות המגדל בין ראשי הכרובים, ביאור המאמר, סוד קריאת התורה ה"ס גילוי הארת החכמה שבקו האמצעי הנקרא תורה, וע"כ יש כאן ג' בחינות, א' הוא ההיכל, דהיינו ארון הקודש שמשם מוציאים ספר התורה, ב' הוא הספר תורה שקוראים בה, ג' הוא המגדל, דהיינו הבימה שעליה מניחים ספר התורה, והנה ההיכל ה"ס בינה, שמשם

(דפ"י דף קס"ד ע"ב)

דעורה, גו גדפי דכרובים. פ ומה דהוה. רומיה לרום שמיא מאיך ועאל תחות אינון כרובים, ושורוי בין רישי כרובים.
קמא) תלת מאה פתחין תמן, פ בפתחא דאמצעייתא, קיימא נהירא דא, דיוקנא דס"ת. ביה זמין מלך ישראל למקרי בפרשת הקהל. ודא ליהוי מלכא משיחא, ולא אחרא.

חלופי גרסאות

ע הוה: ומדהות. פ ובפתחא.

קריאת התורה	הסולם	מאמר
<p>זו"ן במוחין דאחורים (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף ו' ד"ה ואלמלי) ויש להם כנפים: לכסות הג"ר דחכמה, וע"כ מעמיד המגדל תחת הכנפים ההם, כדי שלא יתגלו ג"ר דחכמה.</p>	<p>זו"ש מגדל עוז דא תיבה, דהיינו המלכות, וספר התורה שהוא עז, דהיינו הארת החכמה הנקראת עז, לשואה ביה, לשום הארת החכמה במגדל שהיא מלכות. ולאפקא ליה מגו היכל וכו' דמניה תורה נפקא שז"א הנקרא תורה יוצא ומקבל אורותיו מן ההיכל שהוא בינה. זו"ש, וההוא מגדל שם ה' איהו, שהוא המלכות הנקראת שם ה'. ואצטריך בשירת דרגין, דהיינו ברו"ק של המלכות, כי אין החכמה נגלית בג"ר של המלכות אלא ברו"ק שלה. בו ירוץ צדיק וכו'. דהיינו שהשפעת הארת החכמה הוא ע"י היסוד דז"א. שיתכן בס"ת, מבחינה ההשפעה, שהוא העולה לששן. ויתכן במגדל מבחינת הקבלה, שמקבל מיסוד דז"א.</p>	
<p>זוה נבחן לירידה כלפי המלכות, כי מקודם: לכן היתה בווג עם ג"ר דז"א שה"ס רום רקייע, ועתה ירדה לבחינת עזרה, שהיא ו"ק כנ"ל, ולתחת כנפי אפי זוטרי, שהם הכרובים, שהם בחינת ג"ר דו"ק, זו"ש, ומה דחזה רומיה לרום שמיא, דהיינו שהיתה בווג עם ג"ר דז"א שנקרא שמים. מאיך ועאל תחות אינון כרובין, דהיינו שירדה לתחת אפי זוטרי, הנחשבים לו"ק דמוחין, ולאחורים. כי אין החכמה מתגלה במלכות אלא בכלים דאחורים שלה, (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף ז' ד"ה בניו) ושורוי, בין רישי כרובים. החומות, הם הדינים הנגלים עם החכמה השומרים שלא יקרבו החיצונים לג"ר דחכמה (כנ"ל אד"ר נשא אות רי"ט) שנחשבים כחומות על המגדל השומרים מפני החיצונים. ודינים אלו נמצאים בראשי הכרובים, לדחות משם החיצונים.</p>	<p>ומפרש הדברים יותר בפרטות, ואומר, כההוא מגדל דסלקא בין אינון מגדלין, דהיינו במגדל דאמצעייתא (כנ"ל אות ק"פ) קיימא נהירו חד בדיוקנא דספר התורה. שה"ס הארת החכמה בצורת קו האמצעי, אמנם אינה נראית שם מחמת הארת הזווג דז"א כנ"ל, שאין שם מקום לגילוי הארת החכמה. ובחינת החכמה שבמלכות נקראת צפור. זו"ש, כד אתי ההוא ציפרא, דהיינו שהגיע זמן הארת הצפור, שה"ס החכמה שבמלכות, נטלא ההוא מגדל מאתריה, שלוקחת כללות המלכות הנקראת מגדל, ממקומו, דהיינו ממקום הזווג דג"ר דז"א, הנקרא רום רקייע, (כנ"ל באית קל"ז) וקאים גו אמצעייתא דעזרה, שמעמידה את המגדל באמצע העזרה, כי הו"ק דמלכות מכונה עזרה, וההיכל הפנימי וקה"ק ה"ס ג"ר דמלכות, ומשום שאין החכמה נגלית אלא במקום ו"ק ע"כ מכניסה המגדל בעזרה, שהוא מקום ו"ק. ובסוד קו אמצעי שבה. גו גדפי דכרובים, הכרובים ה"ס אפי זוטרי, דהיינו (דפו"י דף קס"ד ע"ב)</p>	
<p>קמא) תלת מאה פתחין וכו': שלש מאות פתחים שם, בהמגדל, בפתח שבאמצע עומד אור זה של צורת ספר התורה, שבו עתיד מלך ישראל לקרות בפרשת הקהל. זוה יהיה מלך המשיח, ולא אחר.</p>		
<p>פירוש. שלש מאות פתחים רומזים על ג"ר, שכל אחת כוללת מאה, ופתח שבאמצע, רומז על קו האמצעי. וקריאת פרשת הקהל, ה"ס גילוי ג"ר דחכמה, שלא תתגלה אלא בגמר התקון, ואז יקרא בו מלך המשיח. אבל לא לפני גמר התקון, זו"ש, ודא ליהוי מלכא משיחא, ולא אחרא.</p>		

שלח לך

נא

קמב) ובההוא ס"ת דההוא נהירו, אי חסידא ז קדישא, זכאה איהו דמפומיה ישמעו קל נעימו ק דמלוי מאינון מלין סתימין דפריש באורייתא. בכל ריש ירחי, ושבתי ומועדייא וזמנייא, כד בעאן כל בני מתיבתי לסלקא לעילא לגו מתיבתא דרקיעא, כלהו מתכנפי לגבי מלכא משיחא, ואיהו פריש מלין, ומגו מתיקו דמלוי בתיאובתא, סלקין. כלהו עשר מלין, גניזין לך מאינון מלין דאיהו פריש, ליומא דשאלתן ר דילך.

קמג) כד קיימא ההוא מגדל באמצעו דעזרה, ופתחא דא פתח, פתחין אינון כרובין פומייהו, ופרשי גדפיהו, ונהיר נהירו עלאה על ההוא פתחא. ה וההוא ס"ת פתיח, ואינון כרובים פתחי ואמרי ה) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. ו סגירו פתחין, וס"ת אתגליל.

קמד) מאן חמא, נהירו דנהרא דההוא ס"ת, כוליה נהורא דנהיר, אתון דיליה, שלהובי דאשא מדי גווי, דאינון דעלמא עלאה, כלהו בלטי ומנצצי, לית מאן דיכיל למיקם בהו, בר משיח.

חלופי גרסאות

צ ל"ג קדישא זכאה איהו. ק ל"ג מן דמלוי עד בכל. ר לך. ש ופתחי. ת ואיהו. א וסגירו.

מסורת הזוהר

ה) (תהלים לא) ב"א רעס צ"ג.

קריאת התורה

ואומרים מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אח"כ סוגרים הפתחים וספר התורה נגלל.

קמד) מאן חמא נהירו וכי: מי ראה אור המאיר של ספר התורה ההוא, כולו הוא אור המאיר, האותיות שלו הן שלהביות אש מדי צבעים, שהן מעולם העליון, כולן בולטות ומנצצות. אין מי שיכול לעמוד בהם חוץ ממשיח.

פירוש. הארת החכמה שבמלכות נמשכת בג' צבעים, לבן אדום ירוק, שה"ס ג' קוין, אבל הצבע שלה עצמה, שהוא שחור או תכלת, אין נראה בה, מטעם היותה נמתקת כולה בבניה, בסוד נקודת המפתח, ונקודתה עצמה, שה"ס מנעולא גנוזה ואינה נראית. משא"כ ב"זא בו משמשת ג"כ נקודה דמנעולא (כנ"ל ויקרא דף ל"ה ד"ה אמנס). ולפיכך אין מקום גילוי החכמה ב"זא אלא במלכות. וז"ש, אתון דיליה שלהובי דאשא מדי גווי, דהיינו לבן אדום ירוק וגם שחור. ולפיכך, לית מאן דיכיל למיקם בהו בר משיח. משום שיש לו אור היחידה, אבל לאחר אינם מושגים, מפני גוון השחור.

סגיר

הסולם

מאמר

קמב) ובההוא ס"ת דההוא וכי: ובאותו ספר תורה של אור הזה, כלומר בהארות ו"ק דחכמה שבאותו ספר תורה, בעל המאמר פונה אל השומע, ואמר אהה, חסיד קדוש, אשרי הוא מי שישמע מפיו של המשיח, קול נעימות דבריו מאלו דברים הסתומים שמפרש בתורה דהיינו באור של אותו ספר תורה הנ"ל, בכל ראשי חדשים ושבטות ומועדים וזמנים. וכשכל בני הישיבה רוצים לעלות למעלה לישיבה של הרקיע, שהוא ישיבה של מטטרון, כולם מתאספים אל מלך המשיח, והוא מפרש להם דברי תורה, ומתוך מתיקות דבריו והשתוקקות, עולים למתיבתא דרקיע. ובעל המאמר פונה שוב אל השומע, ואמר לו, כל עשרת הדברים מאלו הדברים שמלך המשיח פירש, גנוזים לך ליום של הבקשות שלך. כלומר, ליום שתתפלל על זה.

קמג) כד קיימא ההוא וכי: כשמגדל ההוא עומד באמצע העזרה (כנ"ל אות ק"ח) ופתח זה פתוח, דהיינו הפתח שבקו האמצעי שבמגדל, אלו הכרובים פותחים פיהם, ופורשים כנפיהם, להסתיר הג"ר דחכמה כנ"ל, וכאירים באור העליון על אותו הפתח, וספר התורה ההוא פתוח, והכרובים פותחים

(דפוי דף קס"ד ע"ב)

קמה) סגיר פתחא דא, כרובים משתככי, והוא מגדל פרח, וקיימא באתריה בין שאר מגדלין.

קמו) בהוא פתחא דאמצעייתא, אית עטרה דפו עלאה ויקירא גניזא, דלא אתחזי השתא, גליפא ב ומחקקא בכל זיני אבני יקר, וזמינא למהוי על רישא דמלכא משיחא, כד סליק בההוא מגדל, ותרין נשרין, דא מסטרא דא, ודא מסטרא דא, נטלי ליה בידייהו.

קמו) כד ג סליק מלכא משיחא, ד מתתקנין נשרין, ונטלי עטרא דא, בשעתא דישרי למקרי, ה יתפתח פתחא אחרא, ומתמן ו תפוק ההיא יונה, דשדר נח בימי טופנא, דכתיב ו וישלח את היונה, ז היונה: היא ח דאשתמודעא, ולא מלילו בה קדמאי, ולא ידעו מה היא, אלא מהכא נפקת, ועבדת שליחותא.

קמח) ובשעתא דכתיב ולא יספה שוב אליו, עוד לא ידע בר נש לאן אזלת, ט והיא תבת לאתרה, ואתגניזת בפתחא דא ואיהי תטול עטרה בפומהא, ותשוי על רישיה דמלכא משיחא, מטי ולא מטי, וכדין כתיב, ז תשית לראשו עטרת פז.

קמט) וכיון דיקרי מלכא משיחא בסית, יקומו תרין נשרין, דא מכאן ודא מכאן, ויונה מאיך, ומלכא משיחא, נחית, ועטרה על רישיה, עד דרגא בתראה, ותרין נשרין פרחין לעילא על רישיה, ויונה תבאת * ועטרה בפומה, ויקבלון לה אלין תרין נשרין.

חלופי גרסאות

ב מחקקין, ג יסליק, ד יתתקנין, ה יפתח, ו יפוק, ז מוסיף ההיא היונה, ח דאשתמודעו, ט אלא, י ל"ג נחית.

מסורת הזוהר

ו) (בראשית ח) ח"ג שח, ת"ז תכ"א נח: ת"ע קלו: ז"ח כא ט"א ש"ב ש"ז, ז) (תהלים כא).

העטרה של משיח

פתח אחר יפתח, ומשם תצא יונה ההיא ששלח נח בימי המבול, שכתוב, וישלח את היונה. היונה, עם ה' הידיעה, היינו יונה ההיא הנודעת, שלא דברו בה הראשונים, ולא ידעו מה היא, אלא מכאן יוצאת ועושה שליחותא. קמה) ובשעתא דכתיב, ולא וגו': ובשעה שכתוב, ולא יספה שוב אליו עוד, לא ידע אדם לאן הלכה, והיא חזרה למקומה, ונגנזה בפתח הזה, והיא תקח העטרה בפייה, ותשום על ראשו של מלך המשיח, מטי ולא מטי, ואז כתוב, תשית לראשו עטרת פז.

הסולם

קמט) וכיון דיקרי מלכא וכו': וכיון שיקרא מלך המשיח בספר התורה, יקומו ב' נשרים זה מכאן וזה מכאן, והיונה משפלת עצמה לרדת, ומלך המשיח יורד והעטרה על ראשו, עד מדרגה האחרונה, ושני נשרים

מאמר

קמה) סגיר פתחא דא וכו': נסגר פתח הזה, שבמגדל, הכרובים משתככים, ומגדל זה הוא פרח ועומד במקומו בין שאר מגדלים. כלומר, שחוזר לזווג הג"ר שלו עם ז"א, ומדתה של המלכות הזרת ונעלמת, שנכללת בז"א (כנ"ל אות ק"מ בהסולם).

מאמר העטרה של משיח

קמו) בההוא פתחא דאמצעייתא: בפתח ההוא שבאמצע הפתחים של המגדל, כנ"ל, יש עטרת פז עליונה ויקרה, גנוזה, שאינה נראית עתה, מפותחת ונחקקת בכל מיני אבני יקר, ועתידה להיות על ראשו של מלך המשיח, בעת שיעלה במגדל ההוא וב' נשרים, זה מצד זה וזה מצד זה לוקחים העטרה בידיהם. קמו) כד סליק מלכא וכו': כשעולה מלך המשיח, בהמגדל, מתתקנים הנשרים ולוקחים עטרה הזו, בשעה שיתחיל לקרות בתורה, (דפרי דף קס"ד ע"ב *) דף קס"ה ע"א)

קנ) דוד מלכא. זית רענן אקרי כ קמיה קביה. דכתיב ח) ואני כזית רענן בבית וגו. עלה זית. דא מלכא משיחא בריה דדוד. ודא איהו דרמיזי יונה דא

חלופי גרסאות
כ קמי.

מסורת הזוהר
ח) (תהלים נב).

הסולם

העטרה של משיח

מאמר

במלכות דמפתחא, המכונה נקודה אמצעית דישובא. ול"ב האחרון, שהם ל"ב מלכיות מבחינתה דמדת הדין הנקראות מנעולא, אינם צריכים תקון מצדינו כלל, אלא ע"י תקון כל רפ"ח בחינות בתכלית השלמות. אז מתקבצים כל האורות שיצאו מרפ"ח האלו, למקום אחד, ואז מתתקן ל"ב האחרון מאליו. ובסוד זה נאמר, והסירוני את ל"ב האבן מבשרכם. דהיינו לב האחרון שתקונו בא מקבוץ הרפ"ח.

וכל התקון האמור מקבל מלך המשיח, וגואל את ישראל ומתקן את כל העולם עד למדרגה האחרונה. וע"כ נבחן גמר התקון להמלכות מלך המשיח ששמים עטרת פו על ראשו. ומשום שהתקון נחלק לשתי בחינות, לרפ"ח, שכל עבודתינו היא בהם. ולל"ב האבן, ששם אין אנו צריכים לעבוד, וגם אסור העבודה בה, כי היא מתתקנת מאליה ע"י השלמת הרפ"ח כנ"ל. לפיכך מבחינים בעטרת המשיח ג"כ ב' בחינות אלו. א) היא עצם העטרה, שהיא בירורי רפ"ח, ההולכת ונעשית ע"י עבודתינו במשך שתא אלפי שני. ב) שימת העטרה על ראשו של המשיח. שהיא עצם גמר התקון, כלומר, קהילת כל האורות שיצאו מבירורי רפ"ח ניצוצין, אשר מקהילתם למקום אחד מתתקן ל"ב האבן, שהיא גמר התקון. ונבחן זה לשימת העטרה על ראשו של המשיח.

זה אמרו (באות קמ"ו) בההוא פתחא דאמצעייתא, אית עטרה דפו וכו'. דהיינו בסוד נקודה האמצעית המקבלת מקו האמצעי, שה"ס מפתחא, שם נמצאת העטרה של משיח כלומר, ששם הולכת ונשלמת ע"י בירורי רפ"ח ניצוצין ע"י עבודתינו. כי הארות כל שתא אלפי שני אינן מקובלות רק במלכות דמפתחא שהיא יסוד דמלכות, ואינה מלכות ממש, (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף מ"ה ד"ה ההיא) וע"כ נבחנו לקו האמצעי, כמו יסוד, דלא אתחזי השתא, היינו מטרם שנגמרה כולה, אינה נראית כלל. אלא בגמר התקון, ו"ש, כד סליק בההוא מגדל, דהיינו לעתיד

לבא

פורחים למעלה על ראשו. והיונה חזרת ועטרה בפיה, ואלו ב' נשרים מקבלים אותה. קנ) דוד מלכא זית וכו': דוד המלך נקרא זית רענן לפני הקב"ה, שכתוב, ואני כזית רענן בבית וגו. עלה זית זה מלך המשיח בנו של דוד. וזה הוא שרמזה יונה זו בימי נח, שכתוב, והנה עלה זית טרף בפיה. עלה זית ההוא, שהוא המשיח, טרף היונה וחסף את היקר שלו, דהיינו העטרה, במה. בפיה. שהעטרה עומדת על ראשו ומקבלת יקר מאותה היונה. וז"ש טרף, לשון זכר, ולא טרפה. שרוח, שהיא כוכר הזה שעושה חיל ומנצח, בישיבה של הרקיע, אמרו, יונה זו היא זכר, משום שהשם יונה שנקראת, כתוב פעם כנוקבא, דהיינו בלשון נקבה, ופעם כדוכרא, בלשון זכר, בזמן שמקבלת יקר זה. בלשון זכר נקראת (חסר כא).

ביאור המאמר. נודע ששבירת הכלים בזמן הנקודים נשברו לש"ך ניצוצים, כי ח' מלכים נשברו, והיה בכל מלך ד' בחינות חו"ב תו"מ, שבכל אחת עשר ספירות, שהם מ' בחינות בכל מלך, ושמונה פעם מ', הם ש"כ בחינות. המכונים ש"ך ניצוצין, והם נתקנו ע"י המאציל עצמו בעולם התקון, ואחר כך ע"י חטא של עצה"ה, חזרו ונפלו לקליפות. וכל מעשינו בשתא אלפי שני אינם רק לתקן ש"ך ניצוצים אלו, וכשיגמרו להתקן, אז יהיה גמר התקון, ובלע המות לנצח.

אמנם אין ביכלתינו לתקן כל ש"ך ניצוצים אלו, כי בחינות המלכיות שבעשר ספירות שבכל בחינה, הם בחינת מנעולא שאינה מקבלת תקון, ואין בנו כח לתקן אלא ט' ספירות ראשונות, שבכל בחינה, ששם סוד מלכות דמפתחא המתוקנת בבניה, ונכללת ביסוד. אבל המלכיות עצמן, שהם מנעולא אין לנו כח לתקן, באופן שח' מלכים הם, שבכל אחד ד' בחינות, הם ל"ב בחינות, אשר ט"ס ראשונות של כל בחינה אנו יכולים לתקן, והם ט' פעם ל"ב, שהם רפ"ח בחינות, ובחינה אחרונה שבע"ס, שהוא ל"ב האחרון, אין אנו יכולים לתקן, והאמת הוא, שאין אנו צריכים לתקן יותר מאלו רפ"ח בחינות, המתוקנות

דפו"י דף קס"ה ע"א)

ביומוי דנה. דכתיב (ט) והנה עלה זית טרף בפיה. ההוא עלה זית. טרף וחטף ליקרא נ דיליה. במה. בפיה. דקיימא על רישיה, ומקבלא יקר מהאי יונה.

חלופי גרסאות
ל דילה.

מסורת הזהר
(ט) (בראשית ח) ח"ג רמב: ת"ז תכ"א נ"ד:
ת"ע קלו: ז"ח כא ט"א ש"ח ש"ג כ"ג ט"ג
שכ"ה שכ"ח של"ה תק"ח קב ט"א שמ"ב.

הסולם

העטרה של משיח

ואתגניזות בפתחא דא, כי גקודה דמפתחא שה"ס הפתח שבאמצע, היא השולטת בבירורי האורות, ונקודה דמנעולא נגנות ואינה נראית. (כנ"ל בהקדמת 190 הזהר אות קכ"ג) ואיהי תטול עטרה בפומהא ותשוי על רישיה דמלכא משיחא, היינו בעת קריאת פרשת הקהל, שאז מתקלים כל האורות למקום אחד ול"ב האבן מתתקן, או תשים העטרה על ראש המשיח, כנ"ל. מטי ולא מטי שהעטרה אינה מתישבת תיכף על ראשו אלא תחילה במטי ולא מטי ואח"כ מתישבת כולה לנצחיות.

זה אמרו, וכיון דיקרי מלכא משיחא בספר תורה, דהיינו בפרשת הקהל, יקמוון תרין נשרין דא מכאן ודא מכאן, שהם נושאים העטרה הבאה מקו האמצעי, כנ"ל. ויונה מאיך והיונה, שה"ס מנעולא, נשפלת ויורדת למדרגתה, שהיא בחינה אחרונה של ש"ך הניצוצין, הנקראת ל"ב האבן כנ"ל, שאין עוד מדרגה נמוכה ממנה, ומשימה משם העטרה על ראשו של המשיח, וע"כ ומלכא משיחא נחית ועטרה על רישיה, עד דרגא בתראה, כי אחר שמדרגה האחרונה נתקנה יורד המשיח עם העטרה לשלוט עד סוף כל המדרגות, ונתבאר לעיל אשר בתחלה עוד העטרה אינה מתישבת על ראשו אלא שהיא בסוד מטי ולא מטי, ולפיכך תרין נשרין פרחין לעילא על רישיה, דהיינו אותם ב' הנשרים שלקחו העטרה ונתנו אותה אל היונה, ויונה תבאת ועטרה בפומה, שהיא חוזרת ומקבלת העטרה של משיח, ויקבלון לה אליון תרין נשרין ושני הנשרים מקבלים לה בחזרה, כי שלהם היא העטרה, כנ"ל. ואחר כך לאחר זמן תתישב העטרה על ראש המשיח לנצחיות, כ"ש במקום אחר.

ומפרש יותר, ואומר, דוד מלכא זית רענן אקרי וכו', שה"ס מלכות דמפתחא שהיא רענן וכל האורות נמשכים על ידה. עלה זית דא מלכא משיחא וכו' שהיא מלכות

מאמר

לבא בגמר התקון כשמלך המשיח יעלה במגדל ההוא לקריאת ס"ת בפרשת הקהל (כנ"ל באות קמ"א) שקריאת ס"ת ה"ס גילוי הארת החכמה, ופרשת הקהל רומזת לקהילת כל האורות שבס"ת למקום אחד שה"ס שימת העטרה על ראש המשיח, כנ"ל, אמנם יש בזה שתי בחי' (א) עצם העטרה האורות של ספר התורה המתגלים בה במשך שתא אלפי שני, שזה בא רק מקו אמצעי כנ"ל, וזה נבחן לעלית מלך המשיח אל המגדל, שעוד לא קרא בפרשת הקהל, ועל זה אומר, ותרין נשרין, פני נשר ה"ס קו האמצעי, שהוא כולל ב' הקוין ימין ושמאל שה"ס חסדים וחכמה, ולפיכך הם ב' נשרים, דא מסטרא דא, היינו בימין שהוא חסדים, ודא מסטרא דא, היינו בשמאל, שהוא חכמה, וז"ש מתתקנין נשרין ונפלי עטרא, שעטרה זו מקובצת מתקון הנשרים שה"ס ב' הצדדים שבקו האמצעי והם הלוקחים את העטרה, כי הם מקבצים אותה בזה אחר זה ע"י בירורי רפ"ח ניצוצים כנ"ל, וזו היא בחינה ראשונה, ועתה מדבר מבחינה השנייה, שהיא שימת העטרה על ראשו של משיח, ואומר, בשעתא דישרי למקרי, שבשעה שמתחיל לקרות פרשת הקהל (כנ"ל באות קמ"א) שה"ס קהילת כל האורות דרפ"ח ניצוצין למקום אחד המגלים תקון ל"ב האבן, שה"ס שימת העטרה על ראשו של המשיח, יתפתח פתחא אחרא, דהיינו פתח שאינו מבחינת קו האמצעי אלא הוא פתח של בחינת המלכות דמשיחא, וזו מלכות דמדת הדיו עצמה שהג"ע ע"י קריאה של פרשת הקהל, ומתמן יצוק ההיא יונה דשרד נח בימי פלגא, שה"ס מלכות דמנעולא, דכתיב, וישלח את היונה, היונה ההיא דאשתמודעא, דהיינו המצוינת, שהיא המנעולא, ולא מלילו בה קדמאי ולא ידעו פה היא, כי ה"ס, נתיב דלא ידעו עיט, שעייט זה משה, שלא ידעה, כמ"ש חז"ל, אלא מחכא נפקת, שהיא יוצאת מפתח הצדדי הנ"ל, ועשוית שליחות והיא תבת לאתרה (דפרי דף קס"ה ע"א)

שלח לך

נה

והאי דכתיב טרף, ולא טרפה, נ כדכורא דא, דעביד ס חילא ונצה. במתיבתא דרקייע, יונה דכר הוא. ט מגו דאקרי יונה, כתיב כנוקבא, וכתיב כדכורא, בזמנא דמקבלא יקר דא. פ

קנא) מגדל דא כד תב לאתריה, נהיר כנהירו דעינא דשמשא, דכתיב, כסאו כשמש נגדי. ואף דכרסייא אחרא ליהוי ליה בנסין ואתין רברבין. בריש מגדל דא, אית עופין ז דנור דקא מצפצפאן, כד סליק צפרא. צפצופא דנעימו. דלית נעימו ונגונא כההוא נעימו.

קנב) לעילא מכלהו, זינין אחרנין, ושפנינין אחרנין, דקא פרחין באוירא. סלקי ונחתי, נחתי וסלקי, לא משתככיין לעלמין. אתוון רברבן, ואתוון זעירן, פרחין בינייהו.

חלוסי גרסאות

מ ומאי, נ מוסיף אלא כדכורא. ס ל"ג חילא. ע ומגו. פ בדפווי כתבו חסר. צ דדורא.

מסורת הוהר

י (תהלים פט) ח"ג שב. ת"ז בהשמטות ת"ה קמב. ז"ח כו ט"ד ש"ל פה ט"א ש"ה.

העטרה של משיח

הסולם

מאמר

כסא אחר, בנסים ואותות גדולים, כלומר הגם שמטרס חזרת ומגדל לג"ר דז"א, נקראת ג"כ כסא, והוא באותות גדולים דהיינו בחכמה, עכ"ז לא על זו נאמר כסאו כשמש, אלא אחר חזרתה לז"א נקראת כן. בראש מגדל זה, דהיינו בהיותו למטה מטרס שחזר לג"ר דז"א, יש עופות של אש שמצפצפים, בעת שעולה הצפור, כלומר בעת שמתגלה החכמה דמלכות המכונה צפור. מתגלים עופות אש, דהיינו שיש בהם אש שהיא דינים להרחיק החזונים, ומצפצפים בצפצוף נעימות, שאין נעימות ונגון כנעימות היא.

קנב) לעילא מכלהו זינין וכו': למעלה מכולם, דהיינו בבינה, יש מינים אחרים ותורים אחרים הפורחים באויר, בסוד עלית המלכות לבינה שה"ס ה' הנכנסת לאור הבינה והאור נעשה לאויר, עולים ויורדים, יורדים ועולים, כשהי' נכנסת באויר הם יורדים, למדרגה תחתונה, וכשהי' יוצאת מאויר חוזר לאור, הם חוזרים ועולים (כנ"ל ב"א דף מ"ד ד"ה בקע) ואינם נשקטים לעולם, ומפרש, למה הוא כך, הוא משום, אתוון רברבין שהן בינה, ואתוון זעירין שהן מלכות, פורחות ביניהם. שלפעמים עולות אתוון זעירין באתוון רברבין, דהיינו מלכות בבינה, ולפעמים האתוון זעירין חוזרות ויוצאות מאתוון רברבין, שהמלכות חוזרות ויוצאת מבינה. שה"ס ה' הנכנסת באור ויוצאות מאור כנ"ל.

מלכות דמנעולא, ולהיותה שורש למלכות דמפתחא ע"כ נקראת עלה זית, שהיא מעלה את הזית רענן, שהיא מפתחא. ודא איהו דרמיו יונה וכו' עלה זית טרף בפיה. עלה זית, פירושו ההוא עלה זית, שהוא משיח. וטרף, היינו וחסף ליקרא דיליה, שהיונה חטפה היקר שלו, דהיינו שחטפה העטרה מן הנשרים, במה. בפיה, דהיינו בבחינת המנעולא שבפיה, דקיימא על רישיה שהעטרה עומדת על ראשו, וכן ומקבלא יקר, שהעטרה מקבלת יקר, הכל מהאי יונה. וענין החטיפה שאומר, רומז שנראה כמו החוטף דבר שאינו שלו, כי כל העטרה יצאה מבחינת קו האמצעי וממלכות דמפתחא, שבה נעשה בירורי כל רפ"ח הניצוצין שמהם נעשתה העטרה. ולבסוף באה היונה שה"ס מלכות דמנעולא וחוטפת כל הכבוד הזה מרשות הנשרים ומלכות דמפתחא, ומשימה אותו על ראשו של משיח, הנמשך ממלכות שלה, שע"כ נקרא עלה זית כנ"ל, וע"כ נרמז בכתוב בלשון חטיפה. והאי דכתיב וכו', חסר סיום הענין.

קנא) מגדל דא כד וכו': מגדל זה כשחזר למקומו, דהיינו אחר קריאת התורה (כנ"ל אות ק"מ) שהמלכות חזרת להתחבר עם ג"ר דז"א, ע"ש, הוא מאיר כעין אור השמש, דהיינו כאור הז"א שנקרא שמש, שהוא חסדים זכוכים, שכתוב, כסאו כשמש נגדי, שהמלכות הנקרא כסא הוא כשמש, כז"א. והגם שיש לו

(דפווי דף קס"ה ע"א)

קנג) אי חסידא קדישא בשעתא דאתון פרחין, ק חמי ב"ג מאתון רברבן. כתיב באוירא לפום שעתא, ב בראשית ברא אלהים את השמים ואת ה הארץ בטשי אתון זעירן בהו, ופרחין, ואתחזי מנייהו כתיב, ש ויאמר אלהים יהי אור וגו, וירא אלהים את האור וגו, ת לבתר מהדרי אתון זעירן, ובטשי א באתון רברבן, ומתחזי מנייהו דכתיב, ויאמר אלהים יהי רקיע וגו, וכן כל עובדא דבראשית, פליאן רברבן, ב וחדו לעיינין עובדאן דאתון אלין, זכאה עמא דכל דא מחכאן, ג

קנד) אי חסידא קדישא, מאן דנטיר ברית, שוי ליה אבתרוי, ואיהי לקמא. ואי תימא, מאן נטיר לאחורא, הא נטירו רב ועלאה מכלא, דנטיר ליה, ומאן איהו, צדיק עלאה ברחימו סגי, עאל בין צדיק וצדק, ואשתכח נטיר מכל סטריין, זכאה מאן דנטיר ברית דא, וע"ד ישראל, אתחזון כל דכורין, דנטירן את קיימא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

כ (בראשית א) ב"א רסה צ"א.

ק קמי, ר מוסיף הארץ, והארץ היתה תהו ובהו וגו' אהדרי אתון רברבן כמלקדמין, ש והארץ היתה תהו וגו' ול"ג ויאמר אלקים; מוסיף והארץ וגו' ויאמר וגו', ת ל"ג לבתר, א בהו ואתחזי ול"ג באתון רברבן ומתחזי, ב וחרו, ג בדפו"י כתוב כאן סימן חסר.

מאמר

הסולם

אותיות פורחות

שהמלכות הכה בבינה, שו"ס המלה יהי, יכן לבתר מהדרי אתון זעירן ובטשי באתון רברבן ומתחזי מנייהו דכתיב ויאמר אלקים יהי רקיע וגו', שגם כאן במאמר הזה הקדים בטישת המלכות בבינה, בסוד המלה יהי, וכן כל עובדא דבראשית, שכן היה בכל מאמר ומאמר (כמ"ש ב"א אות ל"א) כל מה דנפק ברזא דא נפק, עש"ה, ואין להאריך.

קנד) אי חסידא קדישא וכו': אהה חסיד קדוש, מי ששומר ברית משים עצמו אחרי השכינה, והשכינה לפניו, ואם תאמר, מי שומר אותה מאחוריו, ומשיב, הנה שמירה גדולה ועליונה מכל שומרת אותה, ומי היא, הוא צדיק עליון, דהיינו יסוד דו"א, ששומרו באהבה רבה, ונמצא נכנס בין צדיק שהוא יסוד, לבין צדק שהוא מלכות, ונמצא נשמר מכל הצדדים, היסוד מלאחריו, והמלכות מלפניו, אשרי מי ששומר ברית זה, וע"כ ישראל, יראה כל הזכרים, השומרים אות ברית זה, לפני הקב"ה, דהיינו כמ"ש שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו', מי הוא שיכול להזיק לבן, שאביו מכאן ואמו מכאן, והוא באמצע ביניהם, וזהו, כשהוא אחרי ה', דהיינו דוקא אחורי המלכות כנ"ל.

פירוש, סוד הברית הוא מילה ופריעה, אשר ע"י הפריעה מתגלה הארת החכמה, (כנ"ל אות

קנג) אי חסידא קדישא וכו': אהה חסיד הקדוש, בשעה שהאותיות פורחות, רואה האדם כתוב מאותיות גדולות, שהם בינה, באויר, לפי שעה, בראשית ברא אלקים וגו', שמלות אלו הם מבינה, שה"ס אתון רברבין, ואח"כ מכים אותיות הקטנות בהן, דהיינו המלכות עולה ומכה בבינה, כלומר שממעט אותה, בסוד הי שנכנסה לאור ונעשה אויר, ופורחות ונראה מהן כתוב, ויאמר אלקים יהי אור וגו', וירא אלקים את האור וגו', אח"כ חוזרות אותיות הקטנות ומכות באותיות גדולות, דהיינו ששוב עולה המלכות לבינה וממעט אותה, ונראה מהם שכתוב, ויאמר אלקים יהי רקיע וגו', וכן כל מעשה בראשית, מעשה אותיות האלו הן פליאות גדולות ושמחה לעינים, אשרי העם, שלכל זה הם מחכים.

פירוש כל מעשה בראשית יצאו בסוד כניסת הי' באור הבינה ונעשתה לאויר, שאו יצא הקטנות, ואח"כ ביציאת הי' מאויר יצא הגדלות (כנ"ל בראשית א' אות ל"א) שה"ס המלה יהי הנאמר בכל מאמר ומאמר דמעשה בראשית, וז"ס שאומר שם יהי אור, כל מה דנפק ברזא דא נפק, ע"ש בהסולם, וז"ש כאן, חמי בר נש מאתון רברבן שהם בינה, כתיב באוירא לפום שעתא בראשית ברא אלקים, וזה לפי שעה, אבל כשהגיע סוד המאמר יהי אור, בטשי אתון זעירן בהו,

(דפו"י דף קס"ה ע"א)

דא, קמי מלכא נ קדישא. מאן איהו דיכיל לנזקא לברא, דאיהו באמצעו, אבוה מכאן, ואמיה מכאן, ואיהו בינייהו. ודא כד איהו אחרי יי.
 קנה) ת"ח. ההוא רקיע כד ד סחרא בגלגולא מנגנא בנגונא. ומקל נהימו דמיין דנבעין, לא ידיע ההוא נגונא. כל אינון אגנין די בארבע סטרין, מליין מנביעו דמיין דנבעין. מאן דאיהו לגו. בתרין סטרין קיימא תמן. חד בחדוה, דלית חדוה כההיא חדוה בעלמא, לקיימא (ז) עבדו את יי בשמחה. וחד ביראה, דלית דחילו כההוא דחילו בעלמא, לקיימא (ח) עבדו את יי ביראה.
 קנו) חד מעיינא דמייא, דנביע מסטר מזרת, דא הוא דאמר יחזקאל נביאה, מהאי מעיינא, לא יכלין לסיימא שבחא כל בני עלמא. באתר דאתייליד תמן לסטר מזרת, לית עומקא ורומא דיליה, אלא זרתא ולא יתיר.

מסורת הזהר (ז) (תהלים ק) ויצא קלה צ"ה. (ח) (שם ב) ויחי קכט צ"א.
 חלופי גרסאות ג מוסיף משיחא קדישא. ד סליק.

מעיינא דמיא	הסולם	מאמר
<p>מתגלה החכמה (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וג') הוא מנגן בנגון, שהחכמה מתגלית בסוד הניגון, ומקול נהימת המים, הנובעים, כלומר מריבוי שפע החסדים השולטים בו"א, לא ידוע ניגון הזה, כלומר, שאין התחתונים יכולים לקבל ממנו מטעם, שאין החכמה מתגלה במקום ז"א, אלא במקום המלכות, שה"ס חכמה תתאה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) כל אלו אננים שבארבעה צדדים דז"א, דהיינו ד' מלכיות שבד' צדדים חו"ג תו"מ דז"א, הנקראות אגניט, בסו"ה שדרך אגן הסהר, מלאים ממים הנובעים, דהיינו שמלאים מחסדים שמקבלים מד' מעיינות דז"א, והם מכוסים מחכמה, להיותם במקום ז"א. מי שהוא בפנים, דהיינו הזוכה לקבל ממנו, עומד שם בב' צדדים, אחד, בשמחה, שאין עוד שמחה בעולם כאותה השמחה, לקיים עבדו את ה' בשמחה, ואחד, ביראה, שאין עוד יראה בעולם כאותה היראה, לקיים עבדו את ה' ביראה.</p>	<p>אות קי"ח) וע"כ השומר בריתו זוכה לגילוי הארת החכמה, ונודע, שהארת החכמה באה מן המלכות, וע"י הפריעה היא מקובלת רק ממטה למעלה ולא ממעלה למטה, בסו"ה וחצו את כספו (כמ"ש שם). נמצא כששומר בריתו הוא משים את המלכות לפניו, כלומר שהארת החכמה מקובלת לו ממלכות ולמעלה, ואין החכמה מגעת אליו מן המלכות, כי אינה מושפעת ממלכות לאחוריה. וז"ש, מאן דנטיר ברית שווי ליה אבתרוי, שמתוך ששומר ברית, דהיינו שלא להמשיך מן המלכות ממעלה למטה, נמצא שהוא אחורי המלכות, כלומר שאינו ממשיך פניה אליו, שפירושו, שאינו מקבל ממנה. וז"ש, ואי תימא מאן נטיר לאחורא, כלומר, כיון שאין ממשיך החכמה אליו מן המלכות, א"כ מי שומר אותו, והלא אור החכמה שומר את האדם מכל המזיקים. וז"ש, הא נטירו רב וכו', כי יסוד דז"א משפיע אליו חסדים מגולים, ונמצא פניו של היסוד דז"א אליו. באופן, שפני היסוד הוא אליו לאחוריה, ואחורי המלכות כלפי פניו, והוא ביניהם. וז"ש, עאל בין צדיק, וצדק, דהיינו בין יסוד דז"א לבין מלכות. וז"ש, מאן איהו דיכיל לנזקא לברא דאיהו באמצעו, אבוה מכאן ואמיה מכאן. כי יסוד דז"א הוא אביו, והמלכות היא אמו. כי נשמות ישראל נולדות מיסוד ומלכות.</p>	
<p>קנו) חד מעיינא דמיא וכו' : מעיין מים אחד הנובע מצד מזרת, שהוא ת"ח, קו האמצעי דז"א, הכולל ימין ושמאל, זה הוא שהזכיר יחזקאל הנביא (יחזקאל מ"ז א') מעיין הזה, כל בני העולם אין גומרים עליו את השבת להיותו מיוחד ימין ושמאל, ופותח כל האורות שבבינה חסדים וחכמה יחדיו, וממשיכם לתחתונים. במקום שנוולד שם, דהיינו לצד מזרת, אין מדת העומק והרום שלו, אלא זרת ולא יתיר, כלומר שמקורו קו האמצעי בתחילת לידתו, אינו אלא כח המסך דחירק שבו המכונה זרת.</p>	<p>קנה) ת"ח ההוא רקיע וכו' : בוא וראה, רקיע ההוא, שהוא ז"א, כשמסבב בגלגול, דהיינו כשמגלגל ג' קוין שלו בתלת דוכתי, שאז (דפרי" דף קס"ה ע"א)</p>	

קנז) כד נבעין מיא וסלקין, סלקין כל זיני מרגלאן ה דעלמא, ולא נפלין לבר, השתא אתחזון בגוון חד, לפום שעתא נפלין אלין, והא סלקין, אחרנין, כגוון אחרא, בכל זיני גוונין דעלמא, נפלי אינון מרגלאן, ולא נפלי לבר. קנח) ו סחרנין דההוא נביעו, חיזור ושושן סחרין, ולא יכלין כל בני עלמא למיקם על אינון גוונין, כלהו שלהובין מלהטאן, ולא יכלין לאסתכלא בהו. לא ידיע חשיבו דעובדא, טרפין דלהון מנצצן בכמה גוונין. ה קנט) עובד ציור, אומנו דמארי עלמא, חפיין על תלת מאה ושבעין וחמשה כרובין דתחותייהו, בתר מ) שבכין אחרנין לגו, ואינון שבכין ז סחור דעזרה לגו.

חלופי גרסאות

ה ל"ג מן דעלמא עד בגוון, ו סחרניה, ז מוסיף סחור סחור, ח בדפריי כתב כאן סימן חסר.

דרך אמת מ) חזרים.

מעיינא דמיא

הסולם

מאמר

על שעה כרובים שמתחתייהם, אחר שבכות אחרות שבפנים. כי שבכות אלו הן מסביב העזרה מבפנים.

פירוש. מעשה רוקם, היא רקמת ג' מיני צבעים לבן אדום ירוק שה"ס ג' קוין, ותקונם בסוד ד' צורות, אריה שור נשר אדם, שעי מעשה רוקם זה, מתתקנת הארת החכמה בחסדים, ומאירים שניהם בתכלית היופי והשלמות. כרובים, ה"ס אפי זוטרי שהם מוחין דאחורים, והם בסוד לא שעה, ע"ד שנאמר בקין, ואל קין ואל מנחתו לא שעה וכו', ויפלו פניו דהיינו שנפל לאחורים, אבל הארת הפנים ה"ס שעה, וכדי להחזיר אל הכרובים הארת הפנים הם מוכרחים לקבל הכסוי של מעשה רוקם הנ"ל, המכסה על ג"ר שלהם שלא יאירו, ואז חוזרים לבחינת שעה ולבחינת מוחין דפנים, וז"ש, עובד ציור וכו' חפיין על שעה כרובין, כלומר שמחמת כסוי שלהם על הכרובים הם שעה כרובים, שהיא בחינת פנים, דתחותייהו, שהיו בבחינת תחת שה"ס אחורים, וע"י כסוי דמעשה רוקם חזרו לפנים, דהיינו לסוד שעה, והכרובים יונקים מקו שמאל דבינה, וז"ש, בתר שבכין אחרנין לגו, שעומדים אחר השבכות, שה"ס בינה, כי שבכה געשית מעירוב חוטים זה בזה, וכן הבינה, כדי שתוכל להשפיע לעולם, העלתה אליה המלכות ונתערבה עמה, כמו חוטי השבכה, לבלי הכר איזה בינה ואיזה מלכות, ובינה זו מלובשת בפנימיות העזרה, שה"ס המלכות, וז"ש, ואינון שבכין סחור דעזרה לגו, שמקיפים העזרה בפנימיות העזרה, להיותן בינה, שהיא פנימיות המלכות.

ולעילא

(כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שעמו מכניע קו השמאל ומיחדו עם הימין, שכל המוחין יוצאים מיחוד הזה, כמ"ש שם.

קנז) כד נבעין מיא וכו': כשהמים נובעים ועולים, עולים כל מיני מרגליות שבעולם, כלומר, כשהמים דמזרת, שהוא קו האמצעי דז"א, משפיעים הארת החכמה אל המלכות; שהמדרגות שלה נקראים מרגליות, הן עולות למעלה, כי הארת החכמה שבהן מאירה רק ממטה למעלה, ואינן גופלות לחוץ, כלומר, שאינן מאירות ממעלה למטה, שאז היו נבחן שנפלו לחוץ לקליפות, והארת חכמה המקובלת בהן היא בג' קוין בזה אחר זה, שהם ג' גוונים, לבן אדום ירוק, וכל אחד מהן כלול משלשתם, עתה הן נראות בגוון אחד, ולפי שעה הן גופלות, דהיינו שגוון הזה נעבר מהם לפי שעה, ואז עולות מרגליות אחרות בגוון אחר, וכן בכל מיני גוונים שבעולם, דהיינו כל גווני המלכות הנקראת עולם, ששורשם לבן שחור ואדום, גופלות אלו המרגליות בזה אחר זה שאחד נשקע והשני עולה, ואינן גופלות לחוץ, שאינן משפיעות ממעלה למטה לחיצונים.

קנח) סחרנין דההוא נביעי וכו': מסביב אותו המבוע, מסבבים כפתור ופרח, שה"ס הג"ר דחכמה, המקיפים בבחינת אור מקיף מסביב, ואינם מאירים בפנימיות המעיין, וכל בני העולם אינם יכולים לעמוד על אלו הגוונים שבהם, להיותם ג"ר, כי כולם הם להבות לוחטות ואינם יכולים להסתכל בהם, וע"כ לא ידוע חשיבות מעשיהם, העלים שבפרח, מנצצים בכמה צבעים.

קנט) עובד ציור אומנו וכו': מעשה רוקם שהוא האומנות של רבון העולם, מכסים

(דפריי דף קס"ה ע"א)

קס) ולעילא מנהון, אינו * (גופנין פרישאן, תחות גופנין אינון כרובין, כלהו גדפיין פרישן. משלבן אלין באלין. הכא אמר רב מתיבתא. דכל מאן דאסתכל באינון גופנין, מנהרין אנפוי כנהירו דשמשא.

קסא) אינון שבכין n דאתחמן סחור סחור דעזרה, כלהו מרקמן, בחוטיין דנהרין בגוונין סגיאין, מלהטן בד' מיני זהורין דאשא. שלהובין סלקין, וגוונין מנצצן, ולזמנין שלהובין משתככי, ונהורין וגוונין סלקין. ובטשי אלין באלין.

קסב) שית אלף אגנין. לגבי אינון שבכין, ד' גוונין. לד' סטריין דעזרה. אלין אינון רברבין. ונביעו דמייין חייין בכל סטרי. ואינון נפלי באינון אגנין. ובלעי באתרייהו ואלין מייין לא ידעי לאן אזלין.

קסג) באמצעו דעזרה, יקומון כלהו ישראל. ויתחזון קמי מלכא קדישא. בסטר דרום בעזרה s דא. אתייליד חד מעיינא דמיא. ואתדמי דקא ישטפון מיא כל

חלופי גרסאות

ח דאתחממן. ט דאי. י ואתרמי; ואתרבי.

מעיינא דמיא

הסולם

מאמר

ולפעמים דהיינו בזמן הקטנות הלהבות משתככות, ואורות וגוונים עולים, דהיינו שמאירים רק ממטה למעלה. שבזמן הקטנות אינם מאירים אלא ממטה למעלה. ואן בוטשים אלו באלו, שהארות המלכות בוטשות בהארות הבינה וממעטות אותן.

קסב) שית אלף אגנין וכי: ששה אלף אגנות יש אצל אלו שבכות, דהיינו מלכיות המקבלות ו"ק דחכמה מן השבכות, שהם ששה כנגד חגית נה"י, והם אלף ע"ש החכמה הנקראת אלף. ד' גוונים הם לד' צדדים של העזרה, דהיינו חו"ג תו"מ, ואלו הם גדולות, דהיינו שהם בחינת ו"ק דגדלות, ומבוע של מים חיים בכל צד, דהיינו חסדים וחכמה יחד, מים, על שם החסדים, חיים, על שם החכמה, והם נופלים באלו האגנות ונבלעים במקומם, כלומר שאינם מושפעים ממעלה למטה, דהיינו לחוץ ממקומם, ומים אלו, אינם יודעים אנה הכ הולכים. שלהיותם עם חכמה, שאינה מושפעת ממעלה למטה, אין בהם ידיעה איפה הם הולכים.

קסג) באמצעו דעזרה יקומון וכי: באמצע העזרה, דהיינו בקו האמצעי של המלכות, יקומו כל ישראל ויראו לפני המלך הקדוש, שממנה מקבלים כל ישראל חכמה הנקראת ראה. בצד דרום, של העזרה, שהוא קו ימין של המלכות, וחסד, נולד מעיין מים אחד, ונדמה שהמים ישטפו כל העולם. מי שיכנס בהם יכנס עד הברכים, יכנס בהם גבור

קס) ולעילא מנהון וכי: ולמעלה מן הכרובים, פרושים אלו הגפנים, שתחת הגפנים הם הכרובים, כולם פרושים כנפיהם. משולבות אלו באלו. כאן אמר רב מתיבתא, כל מי שמסתכל בגפנים אלו מאירים פניו כאור השמש.

פירושו. הגפנים הם בחינת מוחין דפנים, שהאחרים שלהם נקראים כרובים, וז"ש, ולעילא מנהון אינון גופנין פרישאן, שהם מוחין דפנים תחות גופנין אינון כרובין, תחת, פירושו אחרים, ואומר שהאחרים של הגפנים, הם הכרובים. כלהו גדפיין פרישן, שכנפיהם מכסים הארת הג"ר, משלבן אלין באלין, שהכרובים והגפנים משולבים זה בזה, וגם הכרובים חוזרים לבחינת פנים יחד בחבור עם הגפנים. דכל מאן דאסתכל באינון גופנין מנהרין אנפוי, להיותם מוחין דפנים, כנהירו דשמשא, כאור הז"א הנקרא שמש.

קסא) אינון שבכין דאתחמן וכי: השבכות שהם אורות בינה המתלבשים במלכות המתפשטות סביב סביב העזרה מבפנים, כולם נרקמים בחוטים המאירים בגוונים רבים, שחוטי בינה חוטי מלכות נרקמים ומסובכים זה בזה ומאירים יחד, וחוטים ה"ס הארות החסדים, והם לוחטים בד' מיני זוהר של אש. שה"ס הארות דקו שמאל, שה"ס הארות החכמה, המאירות עם דינים הנקראים אש. הלהבות, שה"ס הארות החכמה, עולות שמאירים ממטה למעלה, וגוונים מתנוצצים.

(דפריי דף קס"ה ע"א *) דף קס"ה ע"ב)

עלמא. מאן דייעול בהו, יהון עד ברכים, כ ייעול בהו גיבר רב ייעול בהו עד ברכים, אי תינוק בר יומא עד ברכים. מאן דשתי מנייהו יתחכם, ויתפקח בחכמתא.

קסד) מעיינא דא נפיק מגו מרגלא חדא זעירא, בכותלא דדרום. אינון מיין בלעי גו, אתרא, ומתמן יפקון לבר ממקדשא, עד דייעלו לנחל שטים, ישטפון ההוא זמה, דאולדין מיא דשטים. ועיד מיין אלין בעזרה, בגין אינון דאתחזון

חלופי גרסאות

כ מוסיף אי ייעול, ל אחרא; אתר דא.

מעיינא דמיא

הסולם

מאמר

גבור וגדול, נכנס תוך המים שבימין, ואובד נה"י דכלים שלו וג"ר דאורות. ח"ש, ייעול בהו גיבר רב ייעול בהו עד ברכים, דהיינו אם קו השמאל נכנס בו מתוך שהימין נתגבר עליו, יהיו נעלמים הברכים שלו, שהם נה"י, אי תינוק בר יומא, עד ברכים, דהיינו תיכף בעת לידת קו הימין, כל מי שמקבלם יהיו נעלמים הברכים שלו, והג"ר, כנ"ל. ונדוע שכל המוחין המתגלים לתחתונים הוא, בסבת עלית המלכות לבינה (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ח"ש, מאן דשתי מנייהו יתחכם ויתפקח, בחכמתא כי נעשה מוכשר על ידיהם לקבל כל המוחין העליונים.

קסד) מעיינא דא נפיק וכו': מעיין הזה יוצא מתוך מרגלית אחת קטנה בכותל דרום. מים אלו נבלעים במקומם, ומשם יצאו לחין מן המקדש עד שעולים לנחל שטים וישטפו זמה ההיא שהולידו המים דנחל שטים. וע"כ מים אלו בעזרה, משום שאלו הזכרים הבאים להראות שם, כשהיו שותים מן המים, לא חששו בנקבות בבואם להראות לפני המלך הקדוש. ועוד, שעל ידי המים, יתפקחו לדעת דברים סתומים של המלך העליון. במקדש הזה כל ההרהורים יהיו נשכחים, חוץ מהרהור שמחת המלך הקדוש.

פירוש. כי נתבאר בסמוך, שאע"פ שבקו שמאל יוצאת המלכות מבינה והבינה חוזרת לאור הג"ר, שה"ס שה"ל יוצאת מאויר הבינה, והבינה חוזרת לאור, עכ"ז הקו ימין אינו מוציא ה"י מאויר שלו, כי חפץ חסד הוא, ולא באיר החכמה. ח"ש, מעיינא דא נפיק מגו מרגלא, חדא זעירא, שהיא המלכות דמלכות, הנקראת מרגלא זעירא, שעלתה לבינה דמלכות לתקון קו ימין שלה, בסוד ה"י שנכנסה לאויר, כנ"ל. אינון מיין בלעי גו אתרא, היינו בעת שהימין מתיחד עם השמאל והחסד נכלל בחכמה, והחסדים

גבור גדול יכנס עד הברכים, ואם תנוק בן יומו יכנס בהם, יכנס בהם עד הברכים. מי ששזתה מהם יחכם, ויתפקח בחכמה.

נדוע ששורש ג' קוין הם בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק המבוארים לעיל (ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) ומעיין מים ה"ס אור החסד שמקורם בקו ימין, שה"ס דרום דעזרה, ולידתו של אור החסד הזה, הוא ע"י עלית המלכות לבינה, שנתמעטה מג"ר לו"ק, שה"ס נקודת החולם כמ"ש שם. ח"ש, בספר דרום בעזרה דא, דהיינו בקו ימין, שה"ס נקודת החולם, אתייליד חד מעיינא דמיא, שע"י עלית המלכות לבינה נולד מעיין המים שהוא שורש החסד, ואז נדמה שהמלכות לא תצא עוד מן הבינה, והבינה לא תשוב לג"ר, כדי שלא יתבלטו החסדים, ח"ש ואתרמי דקא ישטפון מוא כל עלמא, שנדמה אשר המים שה"ס החסדים שנוולדו ע"י עלית המלכות, ישטפו כל העולם, כלומר שיחרבו העולם מבנין הג"ר, ולא יחזרו עוד הג"ר אל העולם. שזה נבחן לחורבן העולם, אמנם לא היה כך אלא ע"י קו שמאל וקו האמצעי חזרו הג"ר לבינה כנדוע. אמנם בשעתם ביציאת קו ימין, מי שנכנס בהם, אבד הג"ר שלו, ח"ש, מאן דייעיל בהו יהון עד ברכים, כלומר שהמים יעלימו את נה"י שלו, הנקראים ברכים, וכשנעלמו נה"י דכלים נעלמים ג"ר דאורות. והעלמת ג"ר אלו נוהגת הן תיכף בעת לידת קו ימין ע"י עלית המלכות לבינה, שאז מכונה תינוק בן יומא, והן אפילו אח"כ כשיוצאת נקודת השורק, שאז יוצאת המלכות מן הבינה בסוד קו השמאל, והבינה חוזרת לג"ר, הנה גם אז אין המלכות יוצאת מבינה בקו הימין, וע"כ נעשה מחלוקת בין ימין לשמאל, (כנ"ל אד"ר נשא אות רי"ד בהסולם) והתגברות הימין על השמאל, נבחן, שקו השמאל, המכונה (דפ"י דף קס"ה ע"ב)

תמן דכורין, הוו שתאן מן מיא. לא חיישי בנוקבי, במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא. תו, דהא יתפקחון למנדע מלין סתימין דמלכא עלאה, גו מקדשא דא כל הרהורין ישתכחון, בר הרהורא דחזוה דמלכא קדישא.

קסה) ענפא חד נפיק, גו אמצעו דההוא מעיינא. אמר רב מתיבתא, כד קריבנא לההוא ענפא גו מעיינא, אסתלק ענפא לעילא לעילא, כל מה דקריבנא,

מעיינא דמיא

הסולם

מאמר

להמשיך מן הצד שלהן שהוא קו שמאל, כי החכמה שבשמאל אסור להמשיך ממעלה למטה. תו, דהא יתפקחון למנדע מלין סתימין דמלכא עלאה, כי מתקון הזה של ה' שבאור, נמשכים ויוצאים כל המוחין דז"א.

קסה) ענפא חד נפיק וכו': ענף אחד יוצא באמצע אותו המעיין. אמר רב מתיבתא כשקרבתי לענף ההוא שבתוך המעיין, נסתלק הענף למעלה למעלה, כל מה שקרבתי כך נסתלק יותר. היסוד והשורש של ענף הזה, אינו אלא במים. ענף הזה מכסה עולמות. כל צבעים שבעולם נראים בעלים שלו. הפרי שלו אינו ידוע מה הוא, ואינם יכולים לדעת. ואמר רב מתיבתא, ששאל את המשיח על אותו הפרי, ואמר, פרי הזה גנוז, לאיש משענתו בידו מרוב ימים. מי שזכה לדעת את זה ידע.

פירוש. אע"פ שאמרנו שמעיין הזה הוא קו ימין, עכ"ז הוא כולל ג' קוין, כי כל קו מג' קוין כלול משלשתם. ואין לשאול, א"כ, כל קו מג' הקוין, שוים זה לזה, שהרי בכלם יש ימין ושמאל, וקו האמצעי הכוללם יחד. וזה שמפרש כאן, שיש הפרש גדול בין קו האמצעי הכולל, ובין קו האמצעי הכולל בימין. וז"ש, ענפא חד נפיק גו אמצעו דההוא מעיינא, דהיינו שהוא בחינת קו האמצעי, הכולל במעיין הזה שהוא ימין, אמר רב מתיבתא כד קריבנא וכו' אסתלק ענפא לעילא לעילא, כל מה דקריבנא הכי אסתלק, דהיינו שלא כדרך קו האמצעי הכולל, שמושגים בו הימין והשמאל, זה ממעלה למטה וזה ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) אבל קו האמצעי הכולל בימין, כל מה שמתקרבים אליו כך הוא מסתלק למעלה. והוא ע"ד שנתבאר בדבור שלאחר זה אצל הרקיע שהוא הבחינה שכנגד ענף הזה, ע"ש. וכל זה הוא מטעם, כי יסודא ושרשא

והחסדים הנכללים מחכמה מושפעים למטה, הנה כח ה' שבאור, שהוא גורם למניעת החכמה אינה נמשכת עם החסדים אלא בלע"י גו אתרא, והוא כדי שהחסדים יתכללו עם אור החכמה לתחתונים. אמנם אם ישראל חוטאים ומתדבקים בשמאל, כמו שהיה בנחל שטים, שהוא שמאל, שמשכו אותו בחטאם בבנות מואב, או נתעורר כח ה' שבאור הימין, המעורב במים שבדרום, ויוצא לחוץ ממקומו למעט השמאל, ולמחוק הוזהמא. וז"ש, ומתמן יפקון לבר ממקדישא, דהיינו רק בשעת חטא, ער דיעלו לנחל שטים, שהוא שליטת השמאל בלי ימין, שנתדבקו לבנות מואב ולבעל פעור, ישטפון ההוא זמה דאולדין מוא דשטים דהיינו ע"י כח ה' שבאור שלהם הם ממעטים קו השמאל, ואז נמחק הוזהמא, כי נמחקים כל הנמשכים מצדו.

ונצטוו ישראל שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו'. דהיינו ע"י ג' קוין הנקרא שלש פעמים, ימשיכו החכמה הנקרא ראייה, בבחי' הזכרים, שהם חסדים, כלומר שהחכמה לא תהיה נמשכת מקו שמאל ששם סוד הנקבות. כי החכמה שבשמאל אסור למשוך ממעלה למטה, אלא החסדים, שה"ס הזכרים, מותר למשוך למטה אע"פ שהראיה שה"ס החכמה כלולה בהם. וז"ס, יראה כל זכורך, שהראיה תהיה בזכרים, וכדי להיות בטוחים, שלא ימשיכו משהו מצד השמאל, שהם נקבות, היו שותים ממעיין הזה שבדרום, שבו ה' נמצאת באור, שכחה דוחה החכמה, כנ"ל. וז"ש, וע"ד מוין אלון בעזרה, דהיינו עם ה' הנמצא באור שלהם, בגין אינון דאתחזון תמן דכורין, דהיינו הזכרים שהם חסדים, הוו שתאן מן מיא, שהיו שותים ומקבלים כח ה' הנמצא באור שלהם, ואז לא חיישי בנוקבי, במיתיהון לאתחזאה קמי מלכא קדישא, דהיינו בבואם להראות, שפירשו להמשיך החסדים שבהם כלולה החכמה, לא יתעוררו בנקבות, דהיינו שלא יתעוררו

(דפרי דף קס"ה ע"ב)

הכי אסתלק. יסודא ושרשא דההוא ענפ. לאו איהו אלא במיא. ההוא ענפא חפי עלמין. כל גוונין דעלמא באינן טרפין דיליה. איבא דיליה, לא ידיע מהו. ולא יכלין למנדע. ואמר, דקא שאיל למשיח על ההוא איבא, ואמר, איבא דא גניז. ⁽¹⁾ לאיש משענתו בידו מרוב ימים. מאן דזכי למנדע ² דא, לינדע, קסו) רקיע חד אית על ההוא ענפא פריש לעילא. ³ מההוא רקיע, אזיל טלא ע"ג מעיינא דא, ולא יתיר. כד אסתכל ב"ג ההוא רקיע מרחיק, דמי תכלא קריב יתיר, דמי סומקא. קריב יתיר, דמי ירוק, קרוב יתיר, דמי חוור, דלית ⁴ חוור בעלמא כגנינה. טלא דקא אזיל מניה, אשתאיב ⁵ בההוא ענפא, ועביד איבא דא, ואתרבי. ההוא רקיעא, איהו אזיל בגלגולא יתיר, ממה דעיינן יכלין לאסתכלא.

מסורת הוור

(3) (זכריה ח) וירא קיה צ"ה.

חלופי גרסאות

מ ל"ג דא, 1 ההוא, 2 חוורו, 3 ההוא.

מאמר

הסולם

מעיינא דמיא

לרקיע ההוא מרחוק, הוא דומה לתכלת. קרב יותר הוא דומה לאדום. קרב יותר הוא דומה לירוק. קרב יותר הוא דומה ללבן, שאין לבן כמוהו בעולם. הטל ההולך ממנו נשאב בענף ההוא, ועושה פרי הוה וגדל. רקיע ההוא הולך בגלגול יותר ממה שהעיינים תוכלנה להסתכל בו.

פירוש. ז"א נקרא רקיע, דהיינו שמים. והבחינה שכנגד הענף שבאמצע המים, אשר בז"א, הוא סוד, רקיע חד אית על ההוא ענפא פריש לעילא, שגם הרקיע הוא בחי' קו האמצעי של צד ימין, וז"ש, מההוא רקיע אזיל טלא ע"ג מעיינא דא ולא יתיר, להיותו הבחינה שכנגד הענף שבאמצע המעין, ע"כ הוא משפיע רק לו לבדו ולא לאחר. והזוכה לקבל מרקיע הוה הוא מקבל והולך ממטה למעלה בד' מדרגות שלו. וז"ש, כד אסתכל בר נש לההוא רקיע מרחיק, דהיינו בעת שהוא רחוק ורוצה לקבל מדרגה א', דמי תכלא, שהוא צבע המלכות. קריב יתיר דמי סומקא, הזוכה יותר רואה בו בחינת השמאל שהוא אדום. קריב יתיר דמי ירוק, הזוכה יותר רואה צבע ירוק, שה"ס קו האמצעי ת"ת. הכולל חסד וגבורה. קריב יתיר דמי חוור דלית חוור בעלמא כגנינה. שה"ס חסד, וחסד הוה משפיע אל הענף ועושה פירות, וז"ש, טלא דקא אזיל מניה אשתאיב בההוא ענפא ועביד איבא דא ואתרבי, שמן החסד הוה גדל פרי הנ"ל על הענף הוה שבאמצע המעין, ואע"פ שיש ברקיע כל אלו

דשרשא דההוא ענפא לאו איהו אלא במיא, משום שבכל קו שולט היסוד שלו, אם היסוד והשורש הוא חסד, כל ג' הקוין הם בשליטת החסד, ואם היסוד והשורש הוא גבורה, כל ג' הקוין הם תחת שליטת הגבורה. וכיון שיסוד ושורש של ענף הוה הוא במים, שהוא חסד, ע"כ אפילו קו האמצעי בו הוא ג"כ כבחינת חסד, ואין בחינת השמאל ניכר בו. וז"ש, ההוא ענפא חפי עלמין, דהיינו שמכסה העולמות שלא יקבלו מהארת החכמה. ועם כל זה, כל גוונין דעלמא באינן טרפין דיליה, שבבחינת העלים שלו, שאינם למאכל, רק הם משמשים לענף עצמו, יש שם כל ג' גוונים לבן אדום ירוק. דהיינו שלפי עצמו יש שם גם הארת חכמה. אבל, איבא דיליה, דהיינו הפרי שהוא למאכל, דהיינו להמשיך ממנו למטה לתחתונים. לא ידיע מהו, ולא יכלין למנדע, דהיינו שאין בו שום השגה, להיותו חסדים בלי חכמה כלל. וז"ש, ואמר דקא שאיל למשיח וכו' ואמר איבא דא גניז לאיש משענתו בידו מרוב ימים. דהיינו לעתיד לבא אחר שיוזכו לכל המדרגות יקבלו בחינת חסדים מעתיקא קדישא שהם חשובים הרבה יותר מחכמה ויהיו נמשכים למטה לתחתונים. ואלו החסדים החשובים הם פרי של ענף הוה. כלומר, שעל ידו מתקבלים. קסו) רקיע חד אית וכו': רקיע אחד יש על אותו הענף האמצעי מבחינת הימין, הפרוש עליו מלמעלה. מרקיע ההוא הולך טל על מעין הוה ולא יתיר, כשאדם מסתכל

(דפו"י דף קס"ה ע"ב)

קסז) כל אינון נטורי קיימא קדישא. 9 בעון לאתחזאה קמי מלכא, דהא לא אתחזון, אלא בגין לאתחזאה דאינון בני גזירו קדישא. וע"ד. 10 יראה כל זכורך, אינון בני קיימא קדישא. דייק רב מתיבתא, זכורך, ולא זכרך. דהא זכר כתיב, ולא זכור, מאי זכורך, אלא כל אינון דנטרין קיימא קדישא, ולא חבאן ביה, אינון הוו בני מלכא, דבכל יומא משתבח בהו, ודכיר לון תדיר, וע"ד זכורך, ההוא דאית ביה קיימא קדישא, דדכיר לון מלכא בכל יומא, דלית שבחא קמי מלכא עלאה, אלא 11 כמאן דנטיר קיימא דא.

קסח) וע"ד בעי דיתחזון תלת זמנין בשתא קמיה, תלת זמנין אמאי, אלא בגין 12 אבהן קדמאי, דקבילו להאי ברית, 13 קדמאה לכל פקודין דאורייתא, ובג"כ תלת זמנין אינון בשתא, אברהם קביל ברית, יצחק קביל ברית, יעקב הוה שלים מכלהו, וע"ד כתיב ביה, 14 ויעקב איש תם, שלים מכלא, קסט) אברהם תמים אקרי, ולא הוה כ"כ שלים, אבל תם: שלים מכלא, מה כתיב בנח, 15 איש צדיק תמים היה בדורותיו, דהוה רשים ברשימו קדישא בנייהו, ואמר רב מתיבתא, בכל אתר דכתיב תמים, דרשים ברשימו קדישא, באת קיימא דברית, ובגין * דנטר ברית, אקרי תמים בדורותיו, מה דלא הוה כלהו הכי, דאינון מחבלן ארחייהו.

מסורת הוהר

ט) (שמות כג) בא לו צ"ש להלן אות רה צ"י. 9 דבעון: בעיין. 10 מוסיף אלא כמאן. 11 דאבהן. 12 (בראשית כה) תולדות לד צ"ב. 13 (שם י) נח א צ"א.

חלופי גרסאות

יראה כל זכורך

הסולם

אותם המלך בכל יום, שאין שבח לפני מלך העליון אלא כמי ששומר ברית הוה.

קסח) וע"ד בעי דיתחזון וכי: ועל כן צריכים שיראו לפניו ג' פעמים בשנה, ג' פעמים למה, אלא בשביל האבות הראשונים שקבלו ברית הוה, בראשונה לכל מצות התורה, ומשום זה הם ג' פעמים בשנה, אברהם קבל ברית, יצחק קבל ברית, יעקב היה שלם מכולם, כי אברהם ויצחק הם כנגד ימין ושמאל, ויעקב הוא כנגד קו האמצעי הכולל את שניהם, וע"כ כתוב בו, ויעקב איש תם, שפירושו שלם מכל.

קסט) אברהם תמים אקרי וכי: אברהם נקרא תמים, ולא היה כל כך שלם, אבל תם, שלם מכל (כנ"ל אות קי"ז) מה כתוב בנח, איש צדיק תמים היה בדורותיו, שהיה רשום ברושם קדוש ביניהם, ואמר רב מתיבתא בכל מקום שכתוב תמים, פירושו, שרשום ברושם קדוש באות ברית מילה, ומשום ששמר ברית נקרא תמים בדורותיו, מה שכולם לא היו כך, שלא

מאמר

ד' הצבעים הנ"ל, עכ"ז אין בחינתם נמשכת למטה כמו בקו האמצעי הכולל, על דרך שבארנו לעיל אצל הענף האמצעי שבמים, ע"ש, וז"ש, ההוא רקיעא איהו אויל בגלגולא יתיר ממה דעיינון יכלין לאסתכלא, כלומר שהצבעים מתגלגלים כל כך במהרה עד שהעינים אינן שולטות בהם, וכל ד' צבעים שאמרנו לעיל שהוא רואה, היינו בשליטת החסד ע"ד שבארנו בהענף.

קסז) כל אינון נטורי וכי: כל אלו שומרי ברית קדש צריכים להראות לפני מלך הקדוש, כי לא נראים אלא להראות שהם בני ברית קדש, וע"כ יראה כל זכורך, שהם בני ברית קדש, ומדייק רב מתיבתא, זכורך ולא כתוב זכרך עם ז' חרוקה, כי זכר פירושו הכתוב דהיינו זכרים, ולא זכור, שאין הפירוש זכרון שלך, מהו זכורך, למה דוקא זכרים, אלא כל אלו השומרים ברית קדש ואינם חוטאים בו אלו הם בני המלך, שבכל יום משתבח בהם, וזוכר אותם תמיד, ועל כן אוה"כ, זכורך שפירושו, אותו שיש בו ברית קדש שזוכר (דפרי דף קס"ה ע"ב * דף קס"ו ע"א)

קע) וע"ד כתיב, את האלהים התהלך נח. וכי מאן יכיל למיהך עמיה. אלא כל מאן דנטיר ברית קדישא. אזדווגת ביה שכינתא. ושריאת עליה. ובג"כ. (ז) תמים תהיה עם יי אלהיך. תמים תהיה. ולביתר עם יי אלהיך. בזווגא חדא. דכיון דנטיר ברית דא. עם יי להוי. ולא אתפרש מניה. קעא) באברהם כתיב. (ק) התהלך לפני והיה תמים. גזירו דאת קיימא. התהלך לפני, מהכא, דלא יהך גבר בטר אתתא. אלא ת קמהא. ארח כשר איהו והא כתיב. (ח) הנה אנכי שולח מלאך לפניך. (ט) ושלחתי לפניך מלאך. א לאברהם דלא הוה גזיר, דחה ליה לקמה. וע"ד ב לא כתיב היה תמים. והתהלך לפני. אלא התהלך לפני, דלא יאות אנת. עד שתהא תמים. וכן בכלהו. כיון דב"ג תמים, ונטיר ליה, מיד היא לקמיה, ואיהו אבתרה, כשר איהו לדא. לגרעונא מה כתיב. (י) כי שב מאחרי.

חלופי גרסאות

(ז) (דברים יח) וישלח יי צ"ח. (ק) (בראשית יו) ש ושרא. ת כמה. א אברהם. ב ל"ג לא. ויקרא עד צ"ס. (ר) (שמות כג) ויחי יח צ"א. (ש) (שם לג) ויחי קמו צ"ג. (ת) (ש"א טו) שמות קיב צ"ו.

מסורת הזהר

ידאה כל זכורך

מיד השכינה לפניו והוא אחריה. כי כשר הוא לזה.

הסולם

פירושו. כי אין החכמה מקובלת מן המלכות אלא מכלים דאחורים שלה. (כנ"ל ויקהל אות נ"ג) ואם האדם אינו ראוי לזה, דהיינו שלא נמול, והוא עלול להמשיך החכמה ממעלה למטה, אז הוא אסור ללכת אחורי השכינה, שפירושו שלא ימשיך ממנה החכמה מאחורים שלה. וע"ז רמזו ז"ל, אסור לגבר ללכת אחרי אשה. משא"כ אחר שנמול והוא שומר ברית, דהיינו שכבר בטוח שלא ימשיך החכמה ממעלה למטה הוא ראוי ללכת אחר השכינה, דהיינו שראוי לקבל הארת החכמה מאחורים שלה. וז"ש, אלא התהלך לפני, דלא יאות אנת עד שתהא תמים, שכל עוד שאינו נמול נאמר לו התהלך לפני, ולא לאחרי, מטעם הנ"ל. אבל כיון דב"ג תמים, ונטיר ליה, דהיינו שנמול ושומר בריתו, מיד היא לקמיה ואיהו אבתרה, דהיינו שמקבל מאחורי השכינה, כי כשר איהו לדא, כי הוא כשר לקבל חכמה מאחורי השכינה. להיותו שומר הברית. כמבואר. לגנאי מה כתוב. כי שב מאחרי. דהיינו שאינו ראוי לניק מאחורי השכינה.

מאמר

שלא היו שומרים ברית, שהם היו משחיתים דרכם.

קע) וע"ד כתיב את גוי: וע"כ כתוב, את האלקים התהלך נח. שואל, וכי מי יכול ללכת עם האלקים. ומשיב, אבל כל מי ששומר ברית קדש, מתחברת בו השכינה ושורה עליו. ומשום זה כתוב, תמים תהיה עם ה' אלקיך. שפירושו, תמים תהיה, ואח"כ עם ה' אלקיך בחבור אחד. כיון ששומר ברית זה, יהיה עם ה', ולא יפרוש ממנו.

קעא) באברהם כתיב התהלך לפני והיה תמים. דהיינו מילת אות ברית שנקרא תמים. התהלך לפני, מכאן שלא ילך גבר אחר אשה אלא לפני, שהוא דרך הישר. שואל, והרי כתוב הגה אנכי שולח מלאך לפניך, שפירושו השכינה המכונה מלאך. וכן ושלחתי לפניך מלאך. הרי שהשכינה הלכה לפניו והם לאחוריה. ומשיב, אברהם שלא היה נמול, דחתה אותו לפני, ולא נתנה אותו ללכת לאחוריה, וע"כ לא כתוב, היה תמים והתהלך לפני, אלא התהלך לפני כל עוד שאינך נמול, כי אינך ראוי ללכת לאחורי עד שתהיה תמים, דהיינו עד שתמול וכן בכלם, שכן הוא בכל האנשים, כיון שאדם הוא תמים ושומר אותו, (דפ"י דף קס"ו ע"א)

קעב) נח גזיר הוה, ותמים, פריעה לא הוה ביה, ובגין דלא הוה ביה פריעה
מה כתיב, את האלהים, ולא אחר האלהים, לקמא לא הוה, בגין דהוה גזיר.
לאחורא לא הוה, בגין דלא אתפרע, איך הוה, את האלהים, סמיך ליה, ולא יכול
לאסתכלא ביה, דלאו כשר כ"כ.

קעג) בישראל כתיב א) וי' הולך לפניו יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד
אש וגו'. כיון דאמרו ישראל, ב) המבלי אין קברים במצרים וגו'. כי טוב לנו
עבוד את מצרים, כביכול, אתחלש דעתא. כתיב ויסע מלאך האלהים ההולך
לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, ויסע למעבד בהו נוקמין ג).

קעד) וע"ד חדי משיח, וחדי רב מתיבתא, דקא אתבשר בדא, ואמר רב
מתיבתא, ד) דהא דייק למשיח ואמר, מנא הוה לדניאל דקאמר, ג) פריס פריסת
מלכותך ויהיבת למדי ופרס, מאינן אתוון דפרסין אשתמע ליה, והכא מאי
הוא, א"ל, הכי הוא ודאי, פריס פריסת מלכותך ה) חייבא, ע"י דמשיח אחרא,
ולביתר ישלוט מלך פרס, ויטול מלכוון סגיאיין, והוא ישלט על ארעא קדישא
תריסר ירחי, והוא ישלוט ויקטול סגיאיין, וההוא משיחא, ולביתר יפול, ויקבלון
מלכותא קדישי עליונין, וע"ד, ופרסין, מלכא דפרס, אשתמע הכא.

קעה) אי חסידא קדישא, כמה חדוה על חדוה, בההוא מעיינא, ו) בההוא
מעיינא, מגדלא כל זיני אילנין, דנציב קב"ה בג"ע, וכלהו קיימי לאסוותא, טרפין

מסורת הזהר

א) (שמות יג) פקודי ריח צ"ד, ב) (שם יד), ג) בדפ"י כתבו חסר, ד ל"ג דהא; דדייק, ה ל"ג
חייבא, ו ל"ג בההוא מעיינא, ז) (דניאל ה) ויקהל כ צ"ז.

חלופי גרסאות

מעיינא דמיא

ההתחלה) ועל זה שמח המשיח, ושמה ראש
הישיבה שנתבשר בזה, ואמר ראש הישיבה
שהיה מדייק ושאל המשיח, ואמר, מאין ידע
דניאל, שאמר פריס פריסת מלכותך ויהיבת
למדי ופרס, הוא ידע זה מאותיות אלו ופרסין,
שהיה כתוב, וכאן מה הוא, כלומר, מה נשמע
מזה לענין מלך המשיח, אמר לו כך הוא ודאי.
שנרמז כאן ענין מלך המשיח, פריס פריסת
מלכותך הרשעה על ידי משיח האחר, דהיינו
משיח בן יוסף, ואח"כ ישלוט מלך פרס ויכבוש
הרבה מלכות, והוא ישלוט על ארץ הקדושה
י"ב חדש, והוא ישלוט ויהרוג רבים, ובתוכו
משיח ההוא, משיח בן יוסף, ואח"כ יפול מלך
פרס, וקדושים העליונים יקבלו המלכות, וע"כ
גם כאן, המלה ופרסין משמע שהוא מלך
פרס.

קעה) אי חסידא קדישא וכו': אהה חסיד
הקדוש, כמה שמחה על שמחה הוא במעיין
ההוא, במעיין ההוא גדלים כל מיני אילנות
שנטע

הסולם

מאמר

קעב) נח גזיר הוה וכו': נח נמול היה
ותמים, פריעה לא היתה בו, ומשום שלא
היתה בו פריעה מה כתוב, את האלקים
התהלך נח, ולא אחר האלקים, כי לפני השכינה
לא היה משום שהיה נמול, לאחר השכינה לא
היה, משום שלא עשה פריעה, אלא איך היה,
את האלקים, דהיינו סמוך לו, אבל אינו
יכול להסתכל באחוריס שלו, כי אינו כשר
כל כך, משום שלא עשה פריעה.

קעג) בישראל כתיב וכו': בישראל
כתוב, וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן
ולילה בעמוד אש וגו'. היינו שהיו הולכים
אחרי ה', כיון שאמרו ישראל המבלי אין
קברים במצרים וגו', כי טוב לנו עבוד את
מצרים, כביכול, נחלש הדעת, ע"כ כתוב,
ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל
וילך מאחריהם, דהיינו שנדחו לפני ה', ויסע,
היינו לעשות בהם נקמות, (חסר ההמשך)
קעד) וע"ד חדי משיח וכו': (חסר

דפ"י דף קס"ו ע"א)

ואיבין וענפין, ולחדו ז לבא תדיר, ולית בינייהו כפנא, ודאגה, ואנחה, לעלמין. זכאה עמא דכל דא ח מחכאן, וכל דא גניז לון.

קעז) אר"ש, בקרקע דהאי מקדשא, אית מאלין פליאן, א"ל, אי רבי, אי ר', זכאה חולקך דכל האי, א בההוא, ע"ג ההוא מעיינא ח רקימא, אבל לית מאן דיכיל, לאסתכלא ביה, לזמנין נהירו דיליה נהורא, לזמנין חשוכא, לזמנין גוון ארגוונא, מנצצן דלא יכלין עיינין לאסתכלא לעילא, כ ההיא ז דשאלת ח חסידא קדישא, מההוא קרקע דמקדשא, רב מתיבתא לא פריש מניה, דהא גניז איהו גו ירדנא, והא אמינא לך מה דאמינא, אבל נשאל מלה דא, ותנדע מה דתנדע, קעז) ירדן דא, עאל נ, ואתמשך זמנא חדא בשתא, גו ההוא נהר דנפיק מעדן, לאו מאינון ח ארבע נהרין דאתמשכן מניה, אלא ביה ע ממש, כיון דמטי לגביה, איהו אתמשך ואתפשט ועאל גו ירדנא, וכיון דמטי גו קרקע דמקדשא, אשתכח תמן תלת יומין, ולא אתפשט ולא אתמשך לאתר אחרא, ואמר רב מתיבתא, דכד אהדר ההוא נהר לאתריה, שביק תמן, כל זיני ציורין, דקא עביד קביה בגי'ע, דאינון ציורין פ גניזין, ז דתחות דוכתייהו, ק

קעח) אלין הכא ואלין הכא, וסלקי ונחתי כדקדמיתא, בההוא סטר דרום, אית תלת מאה וחמשין עמודין, מכל זיני מרגלאן, ואלין אינון דנהרין תדיר.

חלופי גרסאות

ז לבייהו, ח ל"ג מחכאן וכל דא, א בדפריי יש סימן חסר לפני בההוא ואחר בההוא, ט ל"ג מן רקימא, י לאתתקלא, כ היא, ל דשאלה, ז ל"ג חסידא קדישא, נ ואתמשך, ט נהרין ארבע, ע חמש, פ ל"ג גניזין, צ דתחית המתים לדוכ תיהו, ק בדפריי כתבו חסר.

עמודים ונשרים

הסולם

מאמר

תוך אותו הנהר היוצא מעדן, שהוא יסוד ד"א, שתחילת הזווג היא בבחינת קו שמאל, ולא מאלו די נהרות המתפשטים ממנו, אלא בו ממש, בנהר היוצא מעדן עצמו, כיון שהוא מגיע אליו, הוא נמשך ומתפשט ונכנס תוך הירדן, מבחינת קו שמאל תחילה, בסוד פיוסא (כנ"ל ב"ב דף קל"ו ד"ה פנימית) וכיון שמגיע לקרקע המקדש, שה"ס המלכות דמלכות, נמצא שם ג' ימים, דהיינו בסוד ג' קוין, ואינו מתפשט ואינו נמשך למקום אחר, ואמר רב מתיבתא, כשחוזר אותו הנהר היוצא מעדן למקומו, עוזב שמה, בקרקע המשכן, כל מיני ציורין שעושה הקב"ה בגי'ע, שהם ציורים גנוזים תחת מקומם חסר הסי'ס)...

מאמר עמודים ונשרים

קעח) אלין הכא ואלין הכא וכו': (חסר ההתחלה) אלו כאן, ואלו כאן ועולים ויורדים כבתחילה, בצד דרום ההוא, שהוא קו ימין, שכולו חסד, יש ש"נ עמודים מכל מיני מרגליות, ואלו הם שמאירים תמיד, ונוטפים בשמים

שנטע הקב"ה בגן עדן, וכולם עומדים לרפואה, העלים והפירות והענפים, ולשמחת הלב תמיד, ואין ביניהם רעב ודאגה ואנחה לעולם, אשרי העם שמחכים להם כל זה, וכל זה גנוז להם. קעז) אר"ש בקרקע דהאי וכו': א"ר שמעון בקרקע המקדש יש מאלו הפליאות, אמר לו אהה רבי, אהה רבי, אשרי חלקך שכל זה בההוא (חסר כאן) על אותו מעיין הוא נרקם, אבל אין מי שיכול להסתכל בו, לפעמים האור שלו הוא אור, ולפעמים הוא חשך, ולפעמים הוא בצבע ארגמן, ונוצצים עד שהעינים אינם יכולים להסתכל למעלה, וההוא ששאלת, חסיד קדוש, מאותו קרקע המקדש, רב מתיבתא לא ביאר ממנו, כי הוא גנוז תוך הירדן, והרי אמרתי לך מה שאמרתי, אבל נשאל דבר זה ותדע מה שתדע.

קעז) ירדן דא עאל וכו': ירדן זה, שהוא יסוד המלכות, נכנס ונמשך פעם אחת בשנה, דהיינו פעם א' שה"ס קו אחד, משלש פעמים בשנה, שה"ס ג' קוין, והיינו בסוד קו שמאל, (דפריי דף קס"ו ע"א)

ו ונטפין בוסמין טמירין, דלא אתגלו לעלמין. ארבע אגנין בכל * עמודא ועמודא נעיצין. וכד אינון בוסמין ם נטפין. מאינון עמודין. נפלי בהו. ואתמליין כלהו אגנות. ולא נפקין בוסמין לבר.

קעט) מאינון בוסמין. זמינין לזמנא דאתי. לאקטרא בכל יומא קטורתא. קמי מלכא קדישא. דלא ת יהוו מכתישו דבני נשא. אינון בוסמין לא ידיע עקרא דלהון. וממה הוו. אלא מאינון עמודין נפלין תמן.

קפ) תרין נשרין בכל עמודא ועמודא. מתנצצן מתלהטין בכל גוונין. שבע מאה נשרין. אינון. פרחין. אלין הכא ואלין הכא. בגלגולא דעמודין. כד אסתחרן. לא יכלין עיינין לאסתכלא. דוכתא & דבהו.

קפא) תלת אתוון בלטין ופרחין. מפומא דא לפומא דא. בגלגולא דעמודין ונשרין. כל אינון אתוון מרקמן באשא חורא. ודהבא ירוקא. תרין אלפין ומאה

חלופי גרסאות

ד ונאפיין ; ונפאן. ש נפאן אינון. ת יהו. א בהי.

עמודים ונשרים

הסולם

מאמר

נה"י. וחמשים בחינות נגד ת"ת. ונמצא שיש ג' מאות וחמשים בחינות ביסוד. וכן ג' מאות וחמשים בחינות בהוד. וכ"ו. כי כל אחת כלולה מכולם. וש"נ של היסוד נקראים ש"נ עמודים. וש"נ של נצח. והש"נ של הוד. נקראים ש"נ נשרים. ויש בהם בחינת מלכות שבגופם דהיינו שכל אחת מתנה"י כלולה מע"ס, ויש מלכות אחת בכל בחינה מש"נ בחינות שבד' הספירות. והם נקראות אגנות, ומלבד אלו, יש מלכות הכוללת, המקובלת מכל תנה"י דו"א, שה"ס המלכות המקבלת מג' קוין נה"י דו"א. והיא נקראת מגורה. ולהיותה מקבלת שפע של ג' אותיות. כמ"ש לפנינו. הפורחות מנשר לנשר. ע"כ יש בה אלפים ומאה בחינות. כי בבי נשרים ב"פ ש"נ שהם ז' מאה, ומכל בחינה שבז' מאה נמשכות ג' אותיות, הנה ג"פ ז' מאה, הם אלפים ומאה. ע"כ יש אלפים ומאה מגורות, והאורות שבהם נקראים נרות, ולהיותם כולם כלולים זה מזה, יש בכל אחת מב' אלפים ומאה מגורות, ב' אלפים ומאה נרות.

וזה אמרו (באות קע"ח) כהחוא פטר דרום, דהיינו בצד ימין כחמד דו"א, אית תלת מאה וחמשין עמודין. שהם ש"נ בחינות שביסוד דו"א הנקראים עמודים כנ"ל. מכל זיני מרגלאן, ואלין אינון דנהרין תדיר, שהם מאירים לכל בחינות המלכות הנקראות מרגליות, ולהארתם אין הפסק. ונטפין בוסמין טמירין, הארות החכמה מכוונים בשמים המעליים ריח ממטה למעלה. ואומר, שהבשמים

נטפיים

בשמים נסתרין שאינם נגלים לעולם. ארבעה אגנות תקועים בכל עמוד ועמוד. וכשהבשמים נוטפים מן העמודים נופלים באגנות וכל האגנות מתמלאים, ואין הבשמים יוצאים לחוץ. קעט) מאינון בוסמין זמינין וכ"ו: מאלו הבשמים, עתידים לעתיד לבא להקטיר קטורת בכל יום לפני המלך הקדוש. שלא יהיו מכתיתת בני אדם. בשמים אלו לא ידוע עיקר שלהם, וממה היו, אלא שנופלים שם מאלו העמודים. קפ) תרין נשרין בכל וכ"ו: ב' נשרים בכל עמוד ועמוד מתנוצצים ומאירים בכל הצבעים. שבע מאות נשרים הם בכל ש"נ העמודים. הם פורחים אלו ואלו כאן עם גלגול העמודים. כשמסתובבים, לא תוכלנה העינים להסתכל במקום שלהם.

קפא) תלת אתוון בלטין וכ"ו: ג' אותיות בולטות ופורחות מפיו של זה לפיו של זה, בגלגול העמודים והנשרים. כל אלו האותיות נרקמות באש לבנה וזהב ירוק, ב' אלפים ומאה מגורות תלויות בין עמודים האלו. וב' אלפים ומאה נרות בכל מגורה ומגורה. דולקים ביום, ונכבים בלילה בשביל צער ישראל. כשבא הבוקר, נדלקים כולם מאליהם. פירוש המאמר. מחזה ולמטה דו"א יש בו ד' ספירות, שהם תנה"י, וכל אחת מתנה"י כלולה מכולן, ויש בכל אחת מהן תנה"י. והם רק ג' ספירות וחצי, כי רק נה"י הן שלמות, ומת"ת אין בהם רק חצי ספירה שמחזה ולמטה, והן בסוד מאות, ע"כ יש ג' מאות בחינות נגד (דפ"י דף קס"ו ע"א *) דף קס"ו ע"ב)

מנרתין. תליין בין אינון עמודין. ותרין אלפין ומאה שרגין. בכל מנרתא ומנרתא. דלקין ביממא. ובלילא מתדעכי. על צערא דישראל. כד אתי צפרא. דלקין בלהו מגרמיהו.

קפב) אדהו יתבי, ב אמרי הא רמש ליליא. א"ל לר"ש. אי חסידא קדישא. נהירו דעלמא. טול פנקסא ו דאחמתא דא. וטול שרגא. וכתוב מלין. אלין, דהא

חלופי גרסאות

ב אמר.

דרך אמת (נ) שיש באוצר המלך.

הסולם

עמודים ונשרים

שח"ס הסתכלות עינים ע"י גלגול הקוין, הנה כאן אינו כן, אלא שאין העינים יכולים להסתכל. מטעם שכאן הוא שליטת החסד. וז"ש (באות ק"פ) תלת אתוון בלפין ופרחין מפומא דא לפומא דא וכו', השפע היא כלול מג' קוין המכונים ג' אותיות, ואחר שהשפע מתוקן כולו בנצח והוד, שהם ב' הנשרים הוא בא ליסוד, וע"כ השפע שהוא ג' אתוון פורחות מנשר לנשר, מנצח להוד ומהוד לנצח, בעת הגלגול של העמודים והנשרים. כל אינון אתוון מרקמן באשא חוורא, שהוא שמאל הנקרא אש, כלול בלבן שהוא חסד, ודהבא ירוקא, שהשמאל שהוא זהב כלול בקו אמצעי, שהוא ירוק, וז"ש תרין אלפין ומאה מנרתין תליין בין אינון עמודין כי המלכות המקבלת השפע נקראת מנורה. ולהיות השפע בא מכל נשר בג' אותיות, שכנגד כל אות יש מנורה אחת לקבל אותה, וע"כ הם ג' פעמים ז' מאות אתוון, שהם ב' אלפים ומאה אותיות, המקובלות בב' אלפים ומאה מגורות. והן תלויות בין עמודים כדי לקבל השפע. והאורות שבמגורות נקראים גרות. וז"ש, ותרין אלפין ומאה שרגין בכל מנרתא ומנרתא, כי כל אחת מב' אלפים ומאה כלולה מכולם, וע"כ יש ב' אלפים ומאה בכל מנורה ומנורה. ולהיותם כולם תחת שליטת צד דרום שהוא חסד השולט ביום ולא בלילה, ע"כ, דלקין ביממא, ובליילה מתדעכי, כי בליילה שולט הדין, והחושך, וז"ש, על צערא דישראל, דהיינו מפני שליטת הדין והחושך, שממנו נמשך צער ישראל. כד אתי צפרא דלקין בלהו מגרמיהו. כלומר, כשמגיע זמן שליטת החסד הם נדלקים מאליהם, ואין צריך להעלאת מ"ן מתחתונים.

קפב) אדהו יתבי אמרי וכו': בעוד שהיו יושבים, אמרו, הנה נחשך הלילה, אמר לו לר' שמעון, אהה חסיד קדוש אור העולם,

קח

מאמר

נוטפים מהם להיותם כלנלים מכל ג' קוין, אלא שהבשמים הם בסתר, ואינם נודעים, וז"ש, דלא אתגלו לעלמין. והוא מטעם, כי כאן המדובר היא בצד דרום, שהוא שליטת החסד, וע"כ הארת החכמה שבקו שמאל, שה"ס צפון, אינה יכולה להתגלות בו.

זה אמרו, ארבע אנגין בכל עמודא ועמודא, דהיינו המלכיות שבגופם של העמודים כנ"ל, והם ד' בכל עמוד כנגד תנה"י, וז"ל אינון בוסמין וכו' נפלי בהו, כלומר שהבשמים, שהן הארות החכמה שאינן יכולות להתגלות כאן, נופלות באותם האגנות, ולא נפקין בוסמין לבר, שאינם מושפעות לחוץ מהם, אלא נשארות באגנות. מטעם הנ"ל. וז"ש (באות ק"ע"ט) זמינין לזמנא דאתי לאתקטרא וכו', שלעתיד לבא יתגלו הארות החכמה שבהם, דלא יהוו מוכתישו דבני נשא, שלא יהיה בהם שום התעוררות מלמטה מבני אדם, אלא יהיה כולו אתערותא דלעילא בלי אתערותא דלתא כלל. אינון בוסמין לא ידיע עקרא דלהו וזמנא הוו, דהיינו שאין בהם שום השגה, מטעם היותם בשליטת הימין. אלא מאינון עמודין נפלין תמן, ושום תחתון אינו מתערב בזה.

זה אמרו (באות ק"פ) תרין נשרין בכל עמודא ועמודא וכו', כי העמודים הם בחינות היסוד, ונצח והוד הנקראים ב' נשרים עומדים עליו, שעל כל בחינה של יסוד, יש ב' בחינות של נצח, ושל הוד. שבע מאה נשרין אינון, כי יש ש"ג בחינות בנשר של נצח וכן ש"ג בחינות בנשר של הוד. פרחין, אלין הכא ואלין הכא בגלגולא דעמודין, פירוש, בשעת הארת ג' קוין שהם מתגלגלים על ג' דוכתי, (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה ק"ק) או הנשרים פורחים מדוכתא לדוכתא, והעמודים מתגלגלים. כד אסתחרן לא יכלין עיינין לאסתכלא וכו', כלומר, אע"פ שבכל מקום מתגלה החכמה (דפרי דף קס"ו ע"ב)

מטא זמנא דילן, לפקדא כל חד וחד לגו קבריה, עד פלגו ליליא, דקביה עאל גו גנתא לאשתעשעא בהדי צדיקייא, וכדין כל חד וחד פרח לתמן. ולמחר נהוי גבך, הואיל ג ויהבו לן רשו, לאשלמא דורונא דקא משדרי לך. פרחי, בכה ר"ש וגעא.

קפג) פתח ואמר, ד) אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד. אורייתא אורייתא, נהירו דכל עלמין, כמה ימין, ונחלין, ומקורין, ומבועין, מתפשטי מנך לכל סטרין. מנך כלא, עלך קיימי עלאין ותתאין, נהירו עלאה ד מנך נפקא, אורייתא אורייתא, מה אימא לגבך, אילת אהבים אנת, ויעלת חן ה עילא ותתא רחימין דילך. מאן יזכי לינקא מנך כדקא יאות, אורייתא אורייתא שעשועים דמארך, מאן יכיל לגלאה, ולמימר סטרין וגניזין דילך. בכה, ואעיל רישיה בין ברכוי, ונשק לעפרא.

קפד) אדהכי חמא כמה דיוקנין דחברייא סחרניה. א"ל, לא תדחל בריה דיוחאי, לא תדחל ט) בוצינא קדישא, כתוב וחדו גו חדוה דמארך. כתב כל אינון מלין דשמע בההוא ליליא, ולעא לון, ולהג לון, ולא אנשי מלה, וההוא שרגא נהיר קמיה כל ההוא ליליא, עד דאתא צפרא, כד אתא צפרא, זקף עינוי, וחמא חד נהירו דהוה נהיר ברקיעא, מאיך עינוי לתתא, אהדר כמלקדמין, וחמא נהירו בכל רקיע, דנהיר וסליק בההוא נהירו דיוקנא דביתא, בכמה ציורין, חדא ר"ש, ולפום רגעא, אגניזו ההוא נהורא.

מסורת הזוהר

ד) (משלי ה) ויקרא קכא צ"ע.

מסורת הזוהר

ג ויהב, ד מוסיף בדא מנך, ה מוסיף גבי עילא.

דרך אמת ט) ניצוץ קדוש.

מאמר

הסולם

אילת אהבים

תורה תורה, השעשועים של אדונך, מי יכול לגלות ולומר הנסתרות והגנוזות שלך. בכה והכניס ראשו בין ברכוי, ונשק את העפר.

קפד) אדהכי חמא כמה וכו': בתוך כך ראה ר' שמעון כמה צורות של החברים מסביב לו, אמרו לו, אל תירא בנו של יוחאי, אל תירא מאור הקדוש, כתוב ושמח בשמחת רבוך, כתב כל אלו הדברים ששמע באותו לילה, ושנה אותם והגה אותם ולא שכח דבר, ונר ההוא האיר לו כל אותו הלילה עד שבא הבוקר, כשבא הבוקר, נשא עינוי וראה אור אחד שהיה מאיר ברקיע, השפיל עינוי למטה, חזר כבתחילה וראה אור בכל הרקיע שהאיר, ועלה באותו האור צורת הבית דהיינו בית המקדש, כלומר שנעשה החוץ של מלכות ב"א, בכמה ציורים, שמח ר"ש, וכרגע נגנזו אור ההוא.

אדהכי

קח ספר מתיק הזה, שהוא כלי שמשמיימים בו כתבים, וקח נר, וכתוב דברים אלו, כי הגיע הזמן שלגו, שיפקוד כל אחד את קברו עד חצות לילה, ואז נכנס הקב"ה לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז כל אחד ואחד ממנו פורח שמה, ולמחר נהיה אצלך משים שניתנה לנו רשות, להשלים המתנה ששלחו לך, דהיינו להשלים גילוי הסודות, פרחו, בכה ר"ש וגעה.

קפג) פתח ואמר אילת וגו': פתח ואמר, אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד, תורה תורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומבועים מתפשטים ממך לכל הצדדים, ממך הכל, עליך עומדים העליונים והתחתונים, איר העליון ממך יוצא, תורה תורה, מה אומר לך, אילת אהבים אתה ויעלת חן, למעלה ולמטה הם האוהבים שלך, מי יזכה לינק ממך כראוי.

(דפו"י דף קס"ו ע"ב)

קפה) אדהכי, הא אינון תרין שליחן אתיין. אשכחוהו רישיה בין ברכוי אמרו ליה שלמא עליה דמר, שלמא למאן דעלאין ותתאין בעאן לאקדמא ליה שלם. קום. קום ר"ש וחדא בהו. אמרו ליה, ולא חמית נייחא דרוחא-דעבד לך מארך, חמית נהירו דביתא ברקיעא. אמר לון חמינא, ו אמרו ליה, ז ביה שעתא, אפיק תהומא בי מקדשא, ואעבריה קביה בימא רבא, ומנהירו דיליה, הוה נהיר ברקיעא.

קפו) אמרו ליה, רב מתיבתא בעא בשלמך, והא ידע דאנן שליחן לגבך, וכמה מלין חדתינן עתיקין, אתחדש באורייתא בהאי ליליא. אמר לון, במטו מנייכו, אמרו חד מלה מנייהו. אמרו, לא אתייהיב לן רשו ה למאי דאתינן לגבך, אבל מלה חדתא הוה לגבך השתא.

קפו) [ז] פתח רב מתיבתא ואמר (ח) ויאמר יי אל אברם לך לך מארצך וגו'. דא בגין ט דאתנהרא ביה נהירו כגוונא דא. מאן דלא זכי באתר דא, יהך וינטל גרמיה לאתר אחרא, ויזכי ביה. אעא דדליק, ונהורא לא סליק ונהיר ביה, ינענעון ליה, ויסלק ביה נהורא, ואנהיר. והוינן זמינין למשמע, אבל בגין למיתי גבך, * לא בעינן לאתעכבא, חדי ר' שמעון.

קפח) אמרו ליה, אי חסידא קדישא, כל מלין די בגוון באורייתא, מלין זעירין אינון, בכל מלה ומלה, ואינון מלין זעירין, כמה אינון מלין רברבין ועלאין.

חלופי גרסאות

ו אמר, ז בה, ז מוסיף אלא למאי; למאן, ט לאתנהרא.

מסורת הזוהר

(ה) (בראשית יב) לך ט צ"ב.

דרך אמת (ע) ע"י לעיל ריש פרשת לך לך.

מאמר

הסולם

מאן דלא זכי באתרא דא

לנו רשות לגלותם לך בזה שבאנו אליך, אלא דבר חדש אחד יש לנו אליך עתה.
קפו) פתח רב מתיבתא וכו': אמרו לו, פר"מ ואמר, ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו'. זה הוא משום שהאיר בו האור באפן זה, כלומר, שע"כ אמר לו הקב"ה לך לך וגו' משום שהאור לא יכול להאיר בו באפן אחר, אלא באפן זה. כי מי שאינו זוכה במקום זה, ילך ויטול עצמו למקום אחר, ויזכה שם, עץ הדולק, והאור אינו עולה ומאיר בו, ינענעו אותו ויעלו בו האור, ויאיר, ואמרו השליחים, היינו מוכנים לשמוע המשך הדברים מרב מתיבתא, אבל משום שהיינו צריכים לבא אליך, לא רצינו להתעכב, שמח ר' שמעון.

קפח) אמרו ליה אי וכו': אמרו לו אהה חסיד קדוש, כל הדברים שלנו בתורה, דברים קצרים הם בכל דבר ודבר, דהיינו שנאמרו בקיצור נמרץ, ואלו דברים קצרים, כמה הם דברים גדולים ועליונים עד שאין להם שיעור.

כי

קפה) אדהכי הא אינון וכו': בתוך כך הנה באו ב' השליחים. מצאו אותו ראשו בין ברכיו, אמרו לו שלום עליך אדוני, שלום למי שעליונים ותחתונים רוצים להקדים לו שלום. קום. קום ר"ש ושמח בהם. אמרו לו, ולא ראית נחת הרוח שעשה לך אדונך, ראית אור בית המקדש ברקיע. דהיינו הארת הזווג של מלכות ב"א שנקרא רקיע. אמר להם, ראיתי, אמרו לו בו בשעה, הוציא הקב"ה התהום שהוא המסך, של בית המקדש, שהוא מלכות, והעבירו בים הגדול שהיא בינה, ומאור שלו, דהיינו מאור המיתוק של המסך שבמלכות, בבונה, היה מאיר ברקיע, צורת בית המקדש. שה"ט הזווג.

קפו) אמרו ליה רב, וכו': א"ל רב מתיבתא דורש שלומך, והרי ידע שאנו שליחים אליך, וכמה דברים חדשים מעתיק נתחדש בתורה בלילה הזה, אמר להם, בבקשה מכם, אמרו דבר אחד מהם. אמרו לו, לא ניתנה (דפ"י דף קס"ו ע"ב *) דף קס"ז ע"א)

עד דלית לון שיעורא. דהא לית בגוון ספקא. אלא ברירו דאורייתא על בורייה. והשתא רב מתיבתא פריש מלין סתימין על דא. בגין דעקרא דנשמתא. אמאי לא נהיר באתר דא. וזכי לאתנהרא באתר אחרא. ועד כען לא זכינן בהו. בגין למיתי גבך. קפט) ומלה אחרא זכינן למשמע מניה. רוחא דאזלא ⁹ בערטורא בההוא עלמא בלא בנין. אנתתיה יתעביד ליה מאנא לאתבנאה איהו. מאי טעמא. אנתתיה איהי שרגא. דאתדליקת מניה. ותרווייהו שרגא חדא הוו. נהורא דא נפק מנהורא דא. אתדעך דא. אתדליק מגו נהוריה ממש. בגין דחדא נהורא הוו קצ) השתא רבי. נהדר למלין קדמאין. וכד נהדר לאתרין. נטול רשו מרב מתיבתא. באינון מלין דנקבל מניה. ונימא קמך. זכאה חולקך. דאת זכי לנהורין סתימין. מכל סטרין. מעילא ומתתא. מהאי עלמא. ומעלמא. אחרא. אמר ר' שמעון. מלה חדא בעינא למנדע. אי תיכול לאודעא לי. נשין בההוא עלמא. אי זכאין לסלקא לעילא. או היך אינון תמן. אמר ליה. אי רבי אי רבי. בדא אית לן רזא כ יקירא. בגין דלא לגלאה סתרין דתמן. אבל דא יהך ויטול רשו. ונימא לך. אדהכי פרח חד. ¹⁰ ואתכסי כ מנייהו. ואזל ליה.

קצא) ולפום שעתא תב לגבייהו. אמר לון. זמינא הוינא למיעאל. והוו כלהו בעטורא חדא. דדייני דינא דחד בר נש. דקאים על פתחא דגן עדן. ואינון כרובין אחידו ביה. ולא שבקו ליה למיעאל תמן. והוה בצערא בינייהו. וצווח צווחין על גבי פתחא. ושמעו כולהו צדיקיא דתמן. והשתא הוו מתכנפי כל בני מתיבתא. למיעאל לגבי מלכא משיחא. לעיינא בדיניה. ואתינא לאודעא

חלופי גרסאות

י דאתי. כ יתירא. ל ל"ג מנייהו.

דרך אמת ⁹ בעירוס. צ) ונתעלם.

הסולם

מאמר

דינא דחד בר נש — בגן עדן

הדברים שנקבל ממנו, ונאמר לפניך. אשרי חלקך שזכית לאורות סתומים מכל הצדדים מלמעלה ומלמטה, מעולם הזה, ומעולם האחר. אמר ר' שמעון דבר אחד רציתי לדעת. אם תוכלו להודיע לי. נשים בעולם ההוא, אם זוכות לעלות למעלה, או איך הן שם. אמר לו. אהה רבי. אהה רבי. יש לנו בזה סוד יקר, רק אין לגלות הסתרים משם, אבל ילך זה ויטול רשות, ונאמר לך. בתוך כך. פרח אחד ונעלם מהם, והלך לו.

קצא) ולפום שעתא תב וכי: וכרגע, חזר אליהם. אמר להם, מוכן הייתי להכנס והיו כולם בעגול אחד, דהיינו שהיו יושבים בעגול, שהיו דנים דין של אדם אחד שעמד על פתח גן עדן, והכרובים אחזו בו, ולא נתנו אותו להכנס שמה, והיה בצער ביניהם, וצעק צעקות בפתח, ושמעו כל הצדיקים אשר

שם

כי אין לנו ספקות, אלא בירורה של התורה על מכונה. ועתה ביאר רב מתיבתא דברים סתומים על זה, על עיקר הנשמה, למה אינה מאירה במקום זה וזוכה להאיר במקום אחר, ועד עתה לא זכינו בהם, שהיינו צריכים לבא אליך.

קפט) ומלה אחרא זכינן וכי: ודבר אחר זכינו לשמוע ממנו. רוח ההולך ערום בעולם ההוא, בלא בנים, אשתו נעשית לו כלי שהוא יבנה, דהיינו ע"י יבוט. מהו הטעם. היינו, כי אשתו היא נר הנדלק ממנו, ושניהם נר אחד היו, אור זה יצא מאור זה, נתכבה זה, דהיינו שמת בלא בנים, הוא נדלק מתוך אור אשתו ממש, משום שהיו אור אחד.

קצ) השתא רבי נהדר וכי: עתה רבי נחזור לדברים הראשונים שלנו, וכשנחזור למקומנו, נקבל רשות מרב מתיבתא על אלו

(דפו"י דף קס"ז ע"א)

לכו. ודא חבראי אצטריך למהך תמן. דכרוזא הוה אעבר בכל אינון בני מתיבתא. דליהוון כנישין השתא קמי משיח. נטל פתקא חדא. ויהב לר' שמעון. אמר. טול דא. ועיין במה ^ה דתמן. עד דניתי גבך. פרחו תרווייהו.

קצב) ור' שמעון נטל פתקא. וחמא מה דחמא. ברזין דתמן. כל ההוא יומא. בליליא חמא שרגא. ונפיל ביה שינתא. ודמך עד צפרא. כך נהר יממא. קם ופרח ההוא פתקא מניה. והא אינון תרווייהו אתיין. אמר ליה. קום רבי. זכאה חולקך. קום. בגינך חמינן וזכינן לכמה סתרין עלאין. כמה חדוה אחזיר לך. כד יהבו רשו לגלאה לך. כל מה דאת בעי. ריש מתיבתא עלאה נפק לגבך. ואמר. שאילו בשלמיה דבר יוחאי. אתריה דבר יוחאי. הא פנו ליה מכמה יומין. לית מאן דיקרב לגביה. זכאה איהו.

קצג) רבי רבי. נ כד פרחנא מגבך. ^ה עאלנא וחמינא כל בני מתיבתא. ^ו דהא מתכנפי ^ז לגו היכלא חדא. דמשיח תמן. ודיינו דינא דההוא בר נש. דקאים על פתחא. שמיה לית לך רשו לגלאה. אצטער ר' שמעון על דא. אמר ליה. לא תצטער רבי ^ז על דא. אנת תדע בדא ליליא בחלמך. אבל דינא ^ק דינו עליה. גזור משיח. דלהוי ההוא בר נש לבר בההוא צערא ארבעין יומין. לסוף ארבעין יומין. יצערון ליה בדינא. בצערא דגיהנמ. שעתא ופלא.

קצד) וכל דא. בגין דיומא חדא. חד מן חברייא הוה פריש מלין דאורייתא. כד מטא לחד מלה. ידע האי ב"נ דיתכשל ביה. ואמר לחברייא שתוקו. לא תימרון מדי. ובגין דשתיקו חברייא אתכשל בההוא מלה. ואכסיף. וההוא כסופא.

חלופי גרסאות

ה ^ה ל"ג מן דתמן עד דתמן. נ ל"ג כד. ס מוסיף בגי נך עאלנא; עיילנא. ע ל"ג דהא. פ לגבי. צ וע"ד. ק דדיינו.

מאמר

הסולם

דינא דחד בר נש — בגן עדן

מקומו של בן יוחאי פנוי לו מכמה ימים, אין מי שיקרב לו, אשרי הוא.

קצג) רבי רבי כד וכו': רבי רבי כשפרחנו ממך, נכנסנו וראינו כל בני הישיבה, שמתאספים להיכל אחד, ששם משיח, ודנו דין של אותו האדם שעמד על הפתח, אין לנו רשות לגלות שמו. נצטער על זה ר' שמעון, אמר לו אל תצטער, רבי, על זה, אתה תדע זה בלילה בחלומך, אבל דין דנו עליה, שגזר משיח, שיהיה אדם ההוא בחוץ בצער הזה ארבעים יום, לסוף מי יום, יצערו ליה בדין צער הגיהנמ, שעה ומחצה.

קצד) וכל דא בגין וכו': וכל זה הוא, משום שיום אחד, היה אחד מן החברים מפרש דברי תורה, כשהגיע לדבר אחד ידע אותו האדם שיכשל בו, ואמר לחברים שתוקו, אל תאמרו כלום, ומשום ששתקו החברים, נכשל בדבר

שם. ועתה נתאספו כל בני הישיבה להכנס למלך המשיח לעיין בדינו, ובאתי להודיע לכם. וחברי זה, צריך ללכת שמה, כי כרוז עבר בין כל בני הישיבה, שיהיו מתאספים לקראת המשיח. לקח כתב אחד ונתן לר' שמעון, אמר קח את זה, ועיין במה שכתוב שם, עד שנבא אליך. פרחו שניהם.

קצב) ור' שמעון נטל וכו': ור'ש לקח הכתב, וראה מה שראה בהסודות אשר שם כל אותו היום. בלילה, ראה נר, ונפל עליו שינה, וישן עד הבקר. כשהאיר היום קם ופרח אותו הכתב ממנו. והנה אלו השנים באו. א"ל, קום רבי אשרי חלקך, קום. בשבילך ראינו חכינו לכמה סתרים עליונים. כמה שמחה הראו לנו כשנתנו לנו רשות לגלות לך כל מה שאתה רוצה, ראש הישיבה העליונה, יצא אלינו, ואמר שאלו בשלום בן יוחאי, (דפ"י דף קס"ז ע"א)

דגרים האי בר נש, דיינין ליה בהאי דינא * קשיא, בגין דלא בעי קביה לשבקא חובא דאורייתא, אפילו כמלא נימא.

קצה) דיינו דיניה, ונפקו כל בני מתיבתא, ואנא שאילנא רשו, דהא בריה דיוחאי, שאיל שאלתא דא, ועל דא אחזיו לי, מה דלא ידענא מקדמת דנא, אי רבי, שית היכלין אחזיו לי, בכמה ענוגין ועדונין, ד באתר דפרוכתא פרישא בגנתא, דהא מההוא פרוכתא ולהלאה, לא עאלין דכורין כלל.

קצו) בהיכלא חדא, אית בתיה בת פרעה, וכמה רבוא ואלפי נשין, זכין בהדה, וכל חדא וחדא מגייהו, דוכתינ דנהורין ועדונין, בלא דחקא כלל אית לה, תלת זמנין בכל יומא, כרוזי אכריוז, הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי, ובתיה נפקת, לאתר דפרגודא חדא דאית לה, וחמאת דיוקנא דמשה, וסגידת לגביה, ואמרה, זכאה חולקי דרביתי נהירו דא, ודא איהו ענוגין דילה, יתיר מכלהו.

קצז) אהדרת לגבי נשין, ואשתדלן בפקודי אורייתא, כלהו באינון דיוקנין דהוו בהאי עלמא, בלבושא דנהורא, ש כלבושא דדכורין, בר דלא נהרי הכי, פקודין דאורייתא ת דלא זכו לקיימא לון בהאי עלמא, משתדלי בהו, ובטעמייהו, בההוא עלמא, וכל הני נשין, דיתבין בהדי בתיה בת פרעה, אקרון א נשים שאננות, דלא אצטערו בצערא דגיהנם כלל.

קצח) בהיכלא אחרא, אית סרח בת אשר, וכמה נשין רבוא ואלפין בהדה, תלת זמנין ביומא מכריזין קמה, הא דיוקנא דיוסף צדיקא אתא, ואיהי חדאת,

חלופי גרסאות

ד ואמר; אתר; ואתר, ש בלבושא, ת לא, א ל"ג נשים.

מאמר

הסולם

היכלין דנשמתין נוקבין

יוצאת למקום מחיצה אחת שיש לה, ורואית צורת משה, ומשתחזה לפניו, ואמרת אשרי חלקי, שגדלתי אור הזה, וזה הוא התענוג המיוחד שלה יותר מכולן.

קצה) אהדרת לגבי נשין וכו': בתיה חזרת אל הנשים, ועוסקות במצות התורה, כולן הן בצורות שהיו בעולם הזה בלבוש אור, כמו לבושי הזכרים, חוץ מה שאינם מאירים כל כך בלבושי הזכרים, מצות התורה שלא זכו לקיים אותן בעולם הזה, הן עוסקות בהן ובטעמיהן בעולם ההוא, וכל אלו הנשים היושבות עם בתיה בת פרעה בהיכל אחד, נקראות נשים שאננות, שלא נצטערו כלל בצער הגיהנם.

קצח) בהיכלא אחרא וכו': בהיכל אחר יש סרח בת אשר, וכמה נשים רבבות ואלפים עמה, ג' פעמים ביום מכריזים לפניו, הנה צורת יוסף הצדיק באה, והיא שמחה ויוצאת למחיצה

בדבר ההוא ונתבזה, ומשום בזיון ההוא, שגרם לו האדם, דנו אותו בדין קשה, משום שאין הקב"ה רוצה לעזוב עון של תורה אפילו כמלא שיערה.

קצה) דיינו דיניה ונפקו וכו': דנו דיניה ויצאו כל בני הישיבה, ואני שאלתי רשות כי בנו של יוחאי שאל שאלה זו, וע"כ הראו לי מה שלא ידעתי מקודם לכן, אהה רבי, ששה היכלות הראו לי, בכמה תענוגים ועדוניים, במקום שהפרוכת פרושה בגן, כי מפרוכת היא ולהלאה, אין זכרים נכנסים כלל.

קצו) בהיכלא חדא אית וכו': בהיכל אחד יש בתיה בת פרעה, וכמה רבבות ואלפים נשים צדקניות עמה, וכל אחת ואחת מהן יש לה מקומות אור ועדוניים בלי דוחק כלל, ג' פעמים בכל יום כרוזים מכריזים הנה הצורה של משה הנביא הנאמן באה, ובתיה

(רפויי דף קס"ז ע"א * דף קס"ז ע"ב)

ב ונפקח לגבי פרגודא חדא דאית לה, וחמאת נהירו דדיוקנא דיוסף, וחדאת, וסגידת לגביה, ואמרת, זכאה האי יומא, דאתערית בשורה דילך לגבי סבאי, לבתר אהדרת לגבי שאר נשין, ומשתדלין בתושבחן דמארי עלמא, ולאודאה שמיה. וכמה דוכתינן וחיזו, אית לכל חדא וחדא, ולבטר אהדרן לאשתדלא בפקודי אורייתא, ובטעמייהו.

קצט) בהיכלא אחרא, אית יוכבד, אמיה דמשה נביאה מהימנא, וכמה אלפין ורבבן בהדה. בהיכלא דא, לא מכרוזי כלל, אלא ג' זמנין בכל יומא ויומא, אודת ומשבחת למארי עלמא, איהי וכל אינון נשין די בהדה, ושירתא דימא מזמרין בכל יומא, ואיהי בלחודהא אמרת מהכא. ⁽¹⁾ ותקח מרים הנביאה וגו', את התוף בידה וגו'. וכל אינון צדיקייא די בגן עדן, צייתין לקל נעימו דילה, וכמה מלאכין קדישין אודאן ומשבחן עמה לשמא קדישא.

ר) בהיכלא אחרא, ² אית דבורה, אוף הכי וכל שאר נשין בהדה, אודן ומזמרן בהיא שירתא דאיהי אמרת בהאי עלמא, אי רבי, אי רבי, מאן חמי חדוה דצדיקייא, ודנשין זכיינ דעבדין לגבי קב"ה, לגו לגו דאינון היכלין, אית ארבע היכלין ³ טמירין, דאמהן קדישין דלא אתמסרן לאתגלאה, ולית מאן דחמי לון. ⁴ ה בכוליה יומא אינון בלחודיהון, כמה דאמינא לך, וגוברין אוף הכי.

רא) ובכל ליליא אתכלילן כלהו ⁵ כחדא, בגין דשעתא דזווגא איהו בפלגות ליליא, בין בהאי עלמא, בין בההוא עלמא, זווגא דההוא עלמא, אתדבקותא דנשמתא ⁶ בנשמתא נהורא בנהורא, זווגא דהאי עלמא, גופא בגופא.

מסורת הזהר

(ז) (שמות טו) ח"ג קפא:

חלופי גרסאות

ב ל"ג מן ונפקת עד וחמאת. ג ל"ג אית. ד ל"ג טמירין. ה בכל יומא כמה דאמינא לך אינון בלחודיהון. ו מוסיף כחדא כמה דאתמר. ז ל"ג בנשמתא.

מאמר

הסולם

היכלין דנשמתינן נוקבין

ר) בהיכלא אחרא וכו': בהיכל אחר יש דבורה הנביאה, וגם כן, כל הנשים שעמה מודות ומזמרות בשירה ההיא שהיא אמרה בעולם הזה, אהה רבי, אהה רבי, מי ראה שמחת הצדיקים ונשים צדקניות העובדים להקב"ה, לפני ולפנים של אלו היכלות, יש ארבעה היכלות נסתרים של האמהות הקדושות, שלא נמסרו לגלות, ואין מי שראה אותן, בכל יום הן בלבדן כמו שאמרתין לך והגברים ג"כ לבדן.

רא) ובכל ליליא אתכלילן וכו': ובכל לילה מתכללים כולם יחד, משום ששעת הזווג הוא בחצות לילה, בין בעולם הזה ובין בעולם ההוא, הזווג של עולם ההוא, הוא התדבקות הנשמה בנשמה, אור באור, הזווג של עוה"ז, הוא גוף בגוף, והכל כמו שראוי, מין אחר מינו, זווג אחר זווג, גוף אחר גוף, הוא בעולם הזה, והזווג

למחיצה אחת שיש לה, ורואית אור צורת יוסף, ושמהה ומשתחווית אליו, ואמרת אשרי אותו יום שהערתי הבשורה שלך אל זקני, ואח"כ חוזרת אל שאר הנשים, ועוסקות בתשבחות לרבון העולם, ולהודות לשמו, וכמה מקומות ושמהה יש לכל אחת ואחת, ואח"כ חוזרות לעסוק במצות התורה ובטעמיהן.

קצט) בהיכלא אחרא אית וכו': בהיכל אחר יש יוכבד אמו של משה הנביא הנאמן, וכמה אלפים ורבבות עמה, בהיכל זה אין מכרוזים כלל, אלא ג' פעמים בכל יום ויום היא מודית ומשבחת לרבון העולם, היא וכל אלו הנשים שעמה, ומזמרות שירת הים בכל יום, והיא לבודה מתחלת מכאן, ותקח מרים הנביאה וגו' את התוף בידה וגו', וכל אלו הצדיקים שבגן העדן, מקשיבים לקול נעימות שלה, וכמה מלאכים קדושים מודים ומשבחים עמה לשם הקדוש.

(דפ"י דף קס"ו ע"ב)

וכלא כמה דאתחזי, ה זינא בטר זיניה, זווגא בטר זווגא, גופא בטר גופא, זווגא דההוא עלמא, נהורא בטר נהורא. היכלין דארבע אמהן, אקרון היכלין דבנות בוטחות. ט ולא זכינא בהו למחמי. זכאה חולקהון דצדיקייא, גוברין ונוקבי דאזלי בארח מישר בהאי עלמא, וזכאין לכלהו ענוגין דההוא עלמא.

(רב) אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי אנת, לא אתמסר לגלאה. זווגא דההוא עלמא, אתעביד איבא * יתיר, מאיבא דאתעביד בהאי עלמא. בזווגא דלהון, בזווגא דההוא עלמא, בתיאובתא דלהון כחדא, כד מתדבקן נשמתין דא עם דא, עבדי איבין, ונפקי נהורין מנייהו, ואתעבדי שרגין, ואינון נשמתין, לגיורין דמתגיירין, וכל הני עיילין להיכלא . חדא.

(רג) וכד מתגיירא גיורא כ חדא, פרחא מההוא היכלא נשמתא, ועאלת תחות גדפהא דשכינתא, ונשקת לה, בגין דאיהו איבא דצדיקייא, ומשדרת לה לגו ההוא גיורא, ושראת ביה, ומההוא זמנא, אקרי גר צדק, והיינו רזא דכתיב, ט פרי צדיק עץ חיים, מה אילנא דחיי אפיק נשמתין, אוף הכי צדיק, איבא דיליה עביד נשמתין.

(רד) רב מתיבתא אמר, כתיב (ח) ותהי שרה עקרה אין לה ולד, ממאי דאמר ותהי שרי עקרה, לית אנא יודע דלית לה ולד, מאי אין לה ולד, אלא ל הכי אמר רב מתיבתא, ולד לא הות מולדא, אבל נשמתין הות, מולדא כאתדבקותא דתיאובתא דאינון תרין זכאין, הוו מולידי נשמתין לגיורי כל

מסורת זוהר

(ז) (משלי יא, ח) (בראשית יא) וארא סב, צ"פ. ח ל"ג מן זינא עד היכלין, ט גורס ולא זכינא בהו למחמי, בסוף האות, י דא, כ ל"ג חדא, ל ל"ג הכי אמר רב מתיבתא.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

היכלין דנשמתין נוקבין

(רג) וכד מתגיירא גיורא וכי : וכשמתגייר גר אחד, פורחת נשמה מהיכל ההוא, ונכנסת תחת כנפי השכינה, והשכינה נושקת אותה, משום שהיא תולדה של נשמות הצדיקים, ושולחת אותה לתוך אותו הגר, ושוכנת בו, ומזמן ההוא הוא נקרא גר צדק, והיינו הסוד שכתוב פרי צדיק עץ חיים, מה עץ החיים, שהוא ז"א, מוציא נשמות, אף הצדיק, כך הוא הפרי שלו, שעושה נשמות. (רד) רב מתיבתא אמר וכי : רב מתיבתא אמר, כתוב, ותהי שרה עקרה אין לה ולד, שואל, ממה שאמר ותהי שרה עקרה, אני יודע שאין לה ולד, למה כתוב, אין לה ולד, אלא כך אמר רב מתיבתא, בניין לא היתה מוליד, אבל היתה מוליד נשמות, דבקות התשוקה של ב' צדיקים אלו, היו מולידיים

זהווג של עולם ההוא, הוא אור אחר אור. ההיכלות של ארבע אמהות נקראים היכלות של בנות בוטחות, ולא זכיתי לראות בהם. אשרי חלקם של צדיקים גברים ונקבות התולכים בדרך הישר בעולם הזה, וחוכים לכל התענוגים שבעולם ההוא.

(רב) אי רבי אי וכי : אהה רבי, אהה רבי, אם לא היית בן יוחאי, לא היה נמסר לגלות, הווג שבעולם ההוא, עושה פירות יותר מבזווג שנעשה בעולם הזה, בהווג שלהם, בזווג של עולם ההוא, בתשוקה שלהם כאחד, כשמתדבקות הנשמות זו עם זו, עושים פירות, ויוצאים מהם אורות, ונעשים גרות, והם הנשמות אל הגרים שמתגיירים, וכל אלו הנשמות שנוגדות מאלו הזווגים, נכנסים להיכל אחד.

(דפו"י דף קס"ז ע"ב *) דף קס"ח ע"א

ההוא זמנא דהוּו בחרן. כמה דעבדין צדיקיא בגן עדן. כמה דכתיב. (ט) ואת הנפש אשר עשו בחרן, נפש עשו ודאי.

(רה) חדי ר"ש. א"ל ההוא גברא. אי רבי, מה אימא לך, בכל ריש ירחי ושבתי ומועדייא וזמנייא, אינון דכורין סלקין לאתחזאה קמי מלכא קדישא. דכורין ולא נוקבין, כד"א (י) יראה כל זכורך. וכד אהדרן (ז) מהדרן בכמה מלי חדתין, ואהדרן (ז) מלין קמי רב מתיבתא.

(רו) יומא דא אהדרן מלין חדתין קמי רב מתיבתא. על רוזן עתיקין, צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. דכלהו סלקין גו מתקלא דאילנא, עד לא ייתון לעלמא, וכפום טקלא דמתקלא, הכי אית לון בהאי עלמא. רב מתיבתא, נחית וגלי ממה דשמע לעילא, מלה חדא גלי ולא יתיר, אעא דלא סליק נהוריה, יבטשון ביה ואנהיר, גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמטא, יבטשון ביה, ויסלק נהירו דנשמטא, ויתאחדון דא בדא לאנהרא.

(רי) (ז) בגין דאית גופא דנהירו דנשמטא לא נהיר ביה, עד דיבטשון ביה, כדין נהיר נהירו דנשמטא. (ח) ואתאחדת בגופא, וגופא אתאחד בה, גופא כדין סליק נהירו מגו נשמטא, מהדר מרומם (ט) ומשבח, מצלי (ז) צלותיה ובעותיה, מברך למאריה, הא כדין כלא נהיר, בגין דאית גופא, דלא יכילת נשמטא לאנהרא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר ואתאחד דא בדא, אית אעא דלא אתאחד בנהורא, ולא סליק נהורא ביה, עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר. (ח) סטרא (ק) אחרא, בעי למעבד הכי, ובטש בחייביא, (ז) וכל מה דבטש.

חלופי גרסאות

מ אהדרן. נ ל"ג מלין. ט בדפריי כתבו תרי נוסחי.
ע ואתאחד בגופא וגופא אתאחיד. פ משבח.
צ צלותין ובעותין. ק הכא. ר ועל.

מסורת הזהר

(ט) (שם יב) ויקהל יט צ"ו. (י) (שמות כג) בא לו צ"ש לעיל אות קסו צ"ס.

היכלין דנשמטין דכורין

שהוא מלכות, מטרם שיבואו לעולם, וכפי המשקל שבמאזנים כך יש להם בעולם הזה. רב מתיבתא ירד וגילה ממה ששמע למעלה, דבר אחד גילה ולא יותר, העץ שאינו מעלה אורו כותשים אותו ומאיר. הגוף, שאור הנשמה אינה עולה בו מכים בו ויעלה אור הנשמה, ויתאחדו זה בזה, הגוף בנשמה, להאיר. (רו) בגין דאית גופא וכו': משום שיש גוף שאור הנשמה לא יאיר בו עד שמכים אותו, אז מאיר אור הנשמה ומתאחדת בגוף, והגוף מתאחד בה, ואז הגוף כשעולה אורו מתוך הנשמה, הוא מהדר ומרומם ומשבח ומתפלל תפלתו ובקשתו, ומברך לאדונו. הנה אז הכל מאיר, ולפיכך יש צדיק ורע לו.

(רח) סטרא אחרא בעי וכו': סטרא אחרא רוצה לעשות כן, והיא מכה ברשעים, וכל

הסולם

מולידיים נשמות לגרים, בכל זמן ההוא שהיו בחרן, כמו שעושים צדיקים בגן עדן, כמו שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן, נפש, עשו ודאי.
(רה) חדי ר"ש א"ל וכו': שמח ר' שמעון, אמר לו איש ההוא, אהה רבי, מה אומר לך, בכל ראשי חדשים ושבטות ומועדים וזמנים, הזכרים עולים להראות לפני מלך הקדוש, זכרים ולא נקבות, כמו שאתה אומר, יראה כל זכורך, וכשחוזרים, חוזרים בכמה דברים חדשים, וחוזרים אותם הדברים לפני רב מתיבתא.

(רו) יומא דא אהדרן וכו': ביום הזה חזרו דברים חדשים לפני ראש הישיבה, על סודות עתיקים, צדיק וטוב לו צדיק ורע לו. שכל הנשמות עולות תוך המאזנים של האיילן,

(דפריי דף קס"ח ע"א)

כדין (ז) ונר רשעים ידעך. מחרף ומגדף לכל סטריין, ולא יכיל לאנהרא כלל, וכדין כתיב (ז) כי מה האדם שיבא אחרי המלך, ובעי לאתדמי ליה, ולא יכיל, ועל דא (ח) "צדיק יבחן, ובטש ביה, וכדין נהיר ואתקף בנהירו. יבחן, כד"א (ט) אבן בחן, גחין ר' שמעון, ונשיק לעפרא, אמר, מלה מלה אבתרך רדיפנא, מיומא דהוינא, והשתא אשתמודעא לי מלה, מגו שרשא ועקרא דכלא.

(ט) א"ל, אי רבי, אי רבי, כד סלקין לעילא, כל אינון רוחין דכורין ונוקבין, בההוא זמנא, ש מעין מלין חדתיך ועתיקין, נחתין ועאלין לגו מתיבתא, ת ואהדרן מלי קמי רב מתיבתא, ואיהו אוליף לון מלה על קיומיה, כד סלקין מתפשטין מלבושיהון וסלקין, כד נחתין, מתלבשין בלבושיהון דההוא גופא.

(י) אי רבי, אי רבי, כמה חדתיך מלין מגו רב מתיבתא, זכאה איהו מאן דאזער גרמיה א בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר, ב איהו רב, ומאן דאיהו רב, איהו זעיר, דכתיב, (י) ויהיו * חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, מאה דאיהו חשבון רב, כתיב ביה שנה, זעירו דשנין, חד אזעיר ליה, שבע, דאיהו ג חשבון זעיר, אסגי ליה, ד ורבי ליה דכתיב שבע שנים, ה ת"ח, דלא רבי קב"ה, אלא לדאזעיר, לא אזעיר אלא לדרכי, זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו, רב בעלויא בההוא עלמא.

ריא) אדהכי שמעו שירתא דימא, בקל נעימו דלא שמעו מיומא דאתבריאו.

מסורת הזוהר

(כ) (משלי יג), (ל) (קהלת ב) שמיני א צ"ו, (ח) (תהלים יא) תולדות לו צ"ד, (ו) (ישעיה כח) תולדות לט צ"ג, (ט) (בראשית כג) חיי שרה א צ"א.

חלופי גרסאות

ש כמה, ת ומהדרין, א ל"ג מן בהאי עד איהו רב, ב מוסיף במאי זעיר איהו, ג ל"ג חשבון, ד ל"ג והכי ליה, ה ל"ג ת"ח, ו רב תמן ועלאה בעלויא, רב תמן ועלאה בההוא עלמא בעלויא.

מאמר

הסולם

מאן דזעיר איהו רב

(י) אי רבי אי וכו': אהה רבי אהה רבי, כמה חדשים הם הדברים מן ראש הישיבה, אשרי הוא מי שמשפיל את עצמו בעולם הזה, כמה הוא רב ועליון בעולם ההוא, וכך פתח ראש הישיבה, מי שהוא קטן הוא גדול, ומי שהוא גדול הוא קטן, שכתוב, ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, מאה שהוא חשבון גדול כתוב בו שנה, המיעוט ביותר של שנים, עד לאחת הקטין אותו, שבע, שהוא חשבון קטן, הגדיל אותו והרבה אותו, שכתוב שבע שנים, לשון רבים, בוא וראה שלא הגדיל הקב"ה אלא למשפיל עצמו, ולא השפיל הקב"ה אלא למגדיל עצמו, אשרי הוא מי שמשפיל עצמו בעולם הזה, כמה הוא רב בהתעלות בעולם ההוא.

ריא) אדהכי שמעו שירתא וכו': בתוך כך שמעו שירת הים בקול נעימות, שלא שמעו מיום שנבראו קול נעימת שירה, כאותה הנעימות

וכל מה שמכה, הוא, ונר רשעים ידעך, כי מחרף ומגדף לכל הצדדים, ואינו יכול להאיר כלל, ואז כתוב, כי מה האדם שיבא אחרי המלך, שרוצה להתדמות אליו ואינו יכול, וע"כ, ה' צדיק יבחן ומכה בו, ואז מאיר ומתחזק בהאור, יבחן, כש"א, אבן בחן, כסף עצמו ר' שמעון ונשיק העפר, אמר, מלה מלה, רדפתי אחריך מיום שהייתי לאיש, ועתה נודע לי הדבר, מתוך השורש ועיקר הכל.

(ט) א"ל אי רבי וכו': א"ל אהה רבי, אהה רבי, כשכל אלו הרוחות זכרים ונקבות עולים למעלה, בלילה בעת השינה, בזמן ההוא שומעים דברים חדשים וישנים, יורדים ונכנסים תוך הישיבה, וחוזרים הדברים לפני ראש הישיבה, והוא מלמד אותם דבר על מכונו, כשעולים מתפשטים מלבושיהם שבועולס הזה, ועולים, כשירדים חוזרים ומתלבשים בלבושיהם של גוף ההוא.

(דפו"י דף קס"ח ע"א *) דף קס"ח ע"ב

קל נעימו דשירתא, כההוא נעימו דהו אמרי. וכד סיימו (ו) יי ימלוך לעולם ועד. חמו ד' דיוקנין ברקיע. וחד מגייהו רב ועלאה מכלהו. ז וההוא רב ועלאה מגייהו. ח אתער קלא ואמר. (ט) כה אמר יי זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך וגוי. ט שאט ברקיעא ואגניז, קם אחרא אבתריה ואמר. (י) והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגוי. סיים ושאט ברקיעא ואגניז. (יב) פתח אידך ואמר. (ק) ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת. ושאט ברקיעא. ואגניז. פתח אידך ואמר. (ר) כה אמר יי בוראך יעקב וגוי. (ש) כה אמר יי הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה וגוי. תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה וגוי. סיים ושאט ברקיעא. ואגניז. כדין דחילו סגיא ואמתני נפל עלייהו. (ריג) כד הוה נהיר יממא. קלא אתער כמלקדמין. ואמר, עמא תקיפא כאריה. גברין כנמרין. הבו יקר למאריכון. דכתיב (ת) על כן יכבדוך עם עז וגוי. שמעו קל. חילין ומשריין דהו אמרי. (י) לך יי הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד וגוי. עד ומרומם על כל ברכה ותהלה. תוהו ואזלו. אדהכי נהר יממא. כ אהדרו רישא, וחמו כל מדברא חפי בענני יקר, מנהרן, מנצצן, בגוונין סגיאין.

ריד) אמרו דא לדא, ודאי קב"ה בעי לאשתבחה בתושבתתא דדרא דמדברא. דלא הוה בעלמא, דרא עלאה, כדרא דא. ולא יהא עד דייתי מלכא משיחא ודאי כל מה דאחמי לן קב"ה, לא הוה, אלא בגין לאודעא לן חביבו

מסורת הוהר

(ט) (שמות טו) ח"ג צג. (ט) (ירמיה ב) וירא קטו צ"א. (צ) (ישעיה מב) ח"ג רסא: (ק) (שם לה). (ר) (שם מג) ויצא סז צ"ד. (ש) (ישעיה מג) ב"א רנב צ"ג. (ח) (שם כה). (א) (דה"א כט) ב"א רעה צ"ב.

חלופי גרסאות

ז ליג ההוא רב ועלאה מגייהו. ח קלא אתער. ט מוסיף ההוא רב ועלאה מגייהו שאט. י מלין. כ ליג אהדרו רישא.

מאמר

הסולם

מתי מדבר

ריג) כד חוה נחיר וכו': כשהאיר היום, נתעורר קול כבתחילה ואמר, עם החוק כאריה, גבורים כנמרים, תנו כבוד לאדונכם. שכתוב, על כן יכבדוך עם עז וגוי. שמעו קול צבאות ומחנות שהיו אומרים, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד וגוי עד, ומרומם על כל ברכה ותהלה. תמהו והלכו. בתוך כך האיר היום, החזירו ראשם, וראו כל המדבר מכוסה בענני יקר, המאירים ומנצצים בצבעים רבים.

ריד) אמרו דא לדא וכו': אמרו זה לזה, ודאי, הקב"ה רוצה להשתבח בתשבחות דור המדבר, שלא היה בעולם דור עליון כדור הזה, ולא יהיה עד שיבא מלך המשיח. ודאי, כל מה שהראה אותנו הקב"ה, לא היה אלא כדי להודיענו אהבת רבונם עליהם, להודיענו שיש

הנעימות שהיו אומרים. וכשגמרו, ה' ימלוך לעולם ועד, ראו ד' צורות אנשים ברקיע, ואחד מהם גדול ועליון מכולם. ואותו גדול ועליון מכולם עורר קול ואמר, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך וגוי. עף ברקיע ונגנו. קם אחר אחריו, ואמר והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו וגוי. גמר ועף ברקיע ונגנו.

ריב) פתח אידך ואמר וכו': פתח אחר ואמר, ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת. ועף ברקיע ונגנו. פתח אחר ואמר, כה אמר ה' בוראך יעקב וגוי. כה אמר ה' הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה וגוי, תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה וגוי. גמר ועף ברקיע ונגנו. או פחד גדול ואימה נפל עליהם.

(דפו"י דף קס"ח ע"ב)

דמאריהון עלייהו. לאודעא ז דאית לון חולקא מ טבא, ואינון בני עלמא דאתי. נ ולזמנא דאתי כד יוקים קב"ה מתייא, זמינין אלין לאחייא בקדמיתא. כד"א ג יחיו מתיך, ואלין אינון ט דרא דמדברא.

רטו) א"ל, אי מלה חדתא ידעת, דאנא ע ערטירא בה. פ א"ל אימא, אמר קלא דהדרא ז בעינא למנדע. ב"נ יהיב קלא בחקלא, או באתר אחרא, והדרא קלא אחרא, ולא ידיע. א"ל, אי חסידא קדישא, על מלה דא, כמה קלין אתערו, וכמה דקדוקין הוו קמי רב מתיבתא, וכד נחת רב מתיבתא, אמר, הכי אוקמוה מלה במתיבתא דרקייעא, ורזא יקירא איהי.

רטז) [ר] תא חזי, תלת קלין אינון, דלא אתאבידו לעלמין, בר קלין דאורייתא וצלותא, דאלין סלקין לעילא, ובקעין רקיעין. אבל קלין אחרנין אינון דלא ק סלקין, ולא אתאבידו.

ריז) ואינון תלת: קול חיה בשעתא דאיהי על קלביטא, ההוא קלא משטטא ד ואזלא באוירא, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. קול דבר נש, בשעתא, ט דנפיק נשמתיה מגופיה, ה ההוא קלא משטטא ואזלא א באוירא, מסייפי ב עלמא עד סייפי ג עלמא, ד קול נחש, בשעתא דפשיט משכיה, ההוא קלא משטטא באוירא, ואזלא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא.

ריח) אי חסידא קדישא, כמה מלה דא רבא ויקירא. אלין קלין, מה אתעביד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ב) (ישעיה כו) וירא קטו צ"ו תק"ח צו ס"ד ל דלהון ול"ג דאית, מ ל"ג טבא, נ וזמינין [זמינין] לאחייא כד יוקים קב"ה מתין דמתערין ול"ג מן ולזמנא עד בקדמיתא, ס ל"ג דרא ק ל"ג סלקין ולא, ר ל"ג ואזלא באוירא, ט ל"ג א ל"ג באוירא, ב דעלמא, ג דעלמא, ד ל"ג מן קול נחש עד סוף האות.

דרך אמת (ק) ע"ל בפרשת משפטים.

מאמר

הסולם

ג' קלין דלא אתאבידו לעלמין

שלשה קולות הם שאינם נאבדים לעולם. לבד מקולות תורה ותפלה שהם עולים למעלה ובוקעים רקיעים (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) אבל קולות אחרים יש שאינם עולים ואינם נאבדים. ריז) ואינון תלת קול וכו': והם שלשה קולות. א) קול חיה, בשעה שהיא על האבנים, קול ההוא הולך ומשוטט באויר מסוף העולם עד סוף העולם. ב) קול האדם בשעה שהנשמה יוצאת מגופו, קול ההוא משוטט והולך באויר, מסוף העולם עד סוף העולם. ג) קול הנחש, בשעה שפושט עורו (כנ"ל פקודי אות תתע"ט) קול ההוא משוטט באויר והולך מסוף העולם עד סוף העולם.

ריח) אי חסידא קדישא וכו': אהה חסיד קדוש, כמה דבר זה גדול ויקר. אלו הקולות מה נעשה מהם ולאיוה מקום נכנסים ושורים

שיש להם חלק טוב, והם בני עולם הבא, ולעתיד לבא כשיקים הקב"ה את המתים לתחיה, עתידים אלו דור המדבר, לקום לתחיה תחילה. כש"א יחיו מתיך, שאלו הם דור המדבר.

רטו) א"ל אי מלה וכו': א"ל, אם אתה יודע דבר חדש שאני עירום ממנו, א"ל אמור, אמר לו, קול החוזר אני רוצה לדעת, אדם הנותן קול בשדה או במקום אחר, וחוזר קול אחר אחריו, ולא ידוע מאין הוא בא, אמר לו, אהה חסיד קדוש, על דבר זה כמה קולות נתעוררו, וכמה דקדוקים היו לפני ראש הישיבה, וכשירד ראש הישיבה, אמר, כך העמידו הדבר במתיבתא דרקייע, והוא סוד יקר.

רטז) תא חזי תלת וכו': בוא וראה (דפ"י דף קס"ה ע"ב)

מינייהו, ולאן אתר עאלין ושארן. אלין קלין דצערא אינון, ואזלין ומשטטי באוירא, ואזלי מסייפי ה עלמא, עד סייפי דעלמא, ועאלין גו נקיין ומחילין דעפרא, ואתמרן תמן. וכד *) יהיב ב"נ קלא, אינון מתערין לגבי ההוא קלא, קלא דנחש, לא אתער ו לגבי קלא דב"נ, היאך יתער, במחאה, כד מחי ב"נ מחאה אתער קלא דנחש, דאתמר לגביה ההוא קלא, ולא קלא אחרא, קלא אתער ז בתר קלא, זינא ח בתר זיניה.

ריט) ועל דא ביומא דר"ה, קול שופר, אתער קול שופר ח אחרא, זינא בתר זיניה אזלא, ארחה דנחש לביש איהו, לקטלא ולמחאה, בההוא קלא ממש, כ לא אתער קלא דהאי נחש, אלא בתר זיניה, ודא איהו, כד ב"נ מחי בחוטרא בארעא, וקרי ליה לזיניה, כדין אתער ההוא קלא דנחש, לאתבא לזיניה, ורזא דא ג איהו טמירו.

רכ) אר"ש, ודאי מלה דא מלה סתימא היא, ותוהנא איך שלמה מלכא לא ידע מלה דא, א"ל, שלמה מלכא מנדע ידע, ולא כ"כ, אבל מה דלא ידע, ההוא קלא מה תועלתא אית בה, והיך יתבא.

רכא) ורב מתיבתא הכי אמר, דקדוקא דא לא ידע שלמה מלכא, דהא ההוא קלא, ח איהי כלילא רוחא ונפשא, ו והבל גרמי מעצבונא דבשרא, ומשטטא באוירא, וכל חד מתפרש דא מן דא, וכד מטא לההוא אתר דעאל ביה, יתבא כמיתא, וכל אינון חרשין וקוסמין ידעין ח אתרין אלין בחרשייהו, וגחנין לארעא.

חלופי גרסאות

ה דעלמא, ו לגביה, ז ל"ג בתר, ח ל"ג בתר, ט ל"ג אחרא, י ל"ג בההוא קלא ממש, כ ל"ג מן לא אתער עד ורזא, ל הי טמירא, מ כלילא, נ מהבל, ס מלין ול"ג אתרין אלין, איהי, ז מהבל, ט מלין ול"ג אתרין אלין.

מאמר הסולם

ממש אין מתעורר קול הנחש, אלא אחר מינו, וזה הוא כשאדם מכה במקל בארץ, שקול הזה קורא את מינו, אז נתעורר קול ההוא של הנחש לענות אל מינו, וסוד זה הוא נסתר, רכ) אר"ש ודאי מלה וכו': א"ר שמעון, ודאי דבר זה היא דבר סתום, ותמה אני איך שלמה המלך לא ידע דבר זה, שאמר שלמה אלה וגו' דרך נחש עלי צור, אמר לו שלמה המלך ידע, ולא כל כך, אבל מה שלא ידע, הוא שלא ידע קול ההוא איזה תועלת יש בו ואיך הוא מתיישב.

רכא) ורב מתיבתא הכי וכו': ורב מתיבתא אמר כך, דקדוק זה לא ידע שלמה המלך, אשר קול ההוא הוא כלול מן רוח, נפש, והבל העצמות מעצבו של הבשר, והקול משוטט באויר, וכל אחד מאלו ה' נפרדו זה מזה, וכשהקול מגיע למקום ההוא שנכנס בו, הוא יושב כמת, וכל אלו המכשפים והקוסמים יודעים מקומות אלו בכשפיהם, וכופפים עצמם

ושורים, אלו הקולות, של צער הם, והולכים ומשוטטים באויר, והולכים מסוף העולם עד סוף העולם, ונכנסים תוך בקעים ומחילות עפר, ומסתתרים שם, וכשאדם נותן קול הם מתעוררים כלפי קול ההוא, רק קול של הנחש אינו מתעורר כלפי קולו של אדם, ואיך הוא מתעורר, היינו בהכאה, כשאדם נותן הכאה באיזה דבר, נתעורר כלפי קול ההכאה ההוא, קולו של נחש שנסתתר שם, במקום הריק או בשדה, ולא לקול אחר של אדם, קול מתעורר אחר קול אבל מין הולך אחר מינו, שב' קולות הראשונים שהם של אדם מתעוררים אחר קול אדם, וקול הג', שהוא של הנחש מתעורר אחר קול הכאה.

ריט) וע"ד ביומא דר"ה וכו': וע"כ ביום ראש השנה, קול שופר מעורר קול שופר אחר, שה"ט קול הבינה (כנ"ל ויקרא ק' ד"ה פ'ירוש) מין הולך אחר מינו, דרך הנחש הוא לרע, להרוג ולהכות, וע"כ בקולו של אדם (דפריי דף קס"ח ע"ב *) דף קס"ט ע"א)

ושמעין קלא דא דמתחברון אינון רוחא ונפשא. והבל דגרמי. ואודעין מלה ודא איהו ג) אוב ן מארץ. ועל דא רדיף שלמה, למנדע מה דאתעביד מההוא קלא, ולא ידע. זכאה חולקך ן רבי, דאתבריר לך מלה דקשוט.
 רכב) כד ב"נ אתער קלא, מיד ז אתער ההוא קלא, ולית ן ליה רשו ך לארכא יתיר. אלא כעין ההוא קלא, דאתער ב"נ, ולא יתיר. ואי אריך ב"נ קליה, איהו לא אריך כל כך ן בהדיה, אלא לסופא דקלא, בגין דלא יכיל לארכא. ן מאי טעמא. בגין דכד נפקא בקדמיתא, אתאריך מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, והשתא דעאל תמן, לא יכיל לארכא קלא, א דהא לית ליה אתר ב לאתפשטא תמן כדבקדמיתא.
 רכג) חדי ר"ש ואמר, אלמלי לא זכינא למשמע, אלא מלה דא, די לי.

חלופי גרסאות	מסורת הזהר
ע ל"ג מארץ. ן זכאה קשוט ול"ג רבי דאתבריר	ג) (ישעיה כט).
לך מלה דקשוט. ז מוסיף מתחברון ואתער. ן לה.	
ן ל"ג לארכא. ן בהדיא. ת ל"ג מן מיט עד ליה אתר. א דלית ול"ג דהא. ב למשטטא.	

מאמר	הסולם	ג' קלין דלא אתאבידו לעלמין
<p>עצמם לארץ ושומעים קול זה, שרוח נפש והבל העצמות מתחברים בו. והם מודיעים הדבר ששאלו. וזה הוא אוב מארץ. וע"כ רדף שלמה לדעת מה שנעשה מקול הזה, ולא ידע. אשרי חלקך רבי, שנתברר לך דבר אמת. מעצבונוא דבשרא, פירושו, שההבל הוא עיצוב של הגוף, מלשון ידיך עצבוני ויעשוני (איוב י' ח') שהוא אינו מסתלק מן הגוף כמו הנפש.</p> <p>רכב) כד ב"נ אתער וכו': כשאדם מעורר קול, מיד מתעורר קול ההוא, של החיה או של יציאת נשמה, ואין לו רשות להאריך יותר, אלא בשוה כעין אותו הקול שעורר האדם, ולא יותר. ואם האדם מאריך קולו, הוא אינו מאריך כל כך עמו, אלא נתעורר לסוף הקול של האדם, משום שאינו יכול להאריך, מהו הטעם. הוא, כי כשיצא מתחילה נתארך מסוף העולם עד סוף העולם, ועתה שנכנס שם, אינו יכול להאריך הקול, כי אין לו מקום להתפשט שם כבתחילה.</p> <p>רכג) חדי ר"ש ואמר וכו': שמח ר"ש ואמר, אם לא זכיתי לשמוע רק דבר זה היה די לי להיות שמה, שזכיתי לשמוע דברי אמת של עולם ההוא. א"ל, אהה חסיד קדוש, אם היית יודע שמחת הדברים בעולם ההוא לפני ראש הישיבה, היית שמח יותר.</p> <p>ביאור המאמר. ג' מיני אורות יש שמאירים ואח"כ מתבטלים. ויש להבין אותם, (דפוי דף קס"א ע"א)</p>	<p>אם דרכם להתבטל, למה האירו בכלל. ועליהם סובב כל המאמר הזה, לבאר שאינם נאבדים, אע"פ שמתבטלים. ואלו ג' אורות ה"ס ג' קולות ההולכים מסוף העולם עד סוף העולם, כלומר שמדרגתם שלמה לגמרי, ע"ד שאמרו רואה מסוף העולם עד סופו. וכאן אינו אומר רואה, משום שהם אורות דשמאל בלי ימין, שהם אינם מאירים אלא בבחינת ג"ר דו"ק. שה"ס נפש רוח, ונקרא ג"כ קול. אלא מפני שהם שלמים בג"ר דחכמה דשמאל, ע"כ אומר עליהם, מסוף העולם עד סוף העולם.</p> <p>וה"ש (באות רט"ז) ת"ח ג' קלין אינין דלא אתאבידו לעלמין וכו' דלא סלקין ולא אתאבידו, כי להיותם הארת שמאל בלי ימין, אינם יכולים לעלות למעלה מפני הדין שבהם. ואע"פ שאח"כ מתמעטים, מ"מ אינם נאבדים, כמ"ש לפנינו. וה"ש (באות רי"ז) קול חיה בשעתא דאיהי על קלביטא, דהיינו שצועקת ע' קולות על האבנים, והיא רומזת על חיה העליונה, שהיא המלכות, בעת הולדה בשמות, שאז רחמה צר ואינה יכולה ללדת, שהוא מטעם שאז מגולה בה הארת החכמה שבשמאל בלי ימין (כמ"ש באורך לעיל חשפטיס דף ק' ד"ה פנימיות ע"ש) וה"ש, ההוא קלא מושטטא ואזלא באוירא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, דהיינו שיש בקול הזה הארת הג"ר דחכמה, שה"ס מסוף העולם עד סופו. כי העולם ה"ס מלכות, וכשהחכמה מקובלת</p>	<p>ג' קלין דלא אתאבידו לעלמין</p>

למהוי חדי, דזכניא למשמע מלין דקשוט, דההוא עלמא. איל, אי חסידא, קדישא, אלמלי ידעת חדוה דמלין בההוא עלמא קמי רב מתיבתא, תהא חדי יתיר.

חלופי גרסאות

ג מוסיף אי קדישא.

ג קלין דלא אתאבידו לעלמין

הסולם

מאמר

נעשה מהם. וז"ש אלין קלין וכו' ועאלין גר נקיין ומחילין דעפרא, דהיינו אחר שנסתלק מהם הארת השמאל באים בנקייה הסלעים ובמחילות עפר, ששם כמו מקום קבורתם, דהיינו שנתמעטו עד לאפס. ואתממרון תמן, שהם שם בהסתר במיעוט.

והאדם הנותן קולו רומז לאדם העליון ז"א שבסוד הקול שלו הוא מיוחד הימין והשמאל זה בזה, ואז יש תקון גם לג' קולות הנ"ל, עם שליטת קו האמצעי. אבל לא לגמרי כמו שהיו מתחילה. כמ"ש לפנינו. וז"ש, וכד יהיב ב"נ קלא אינון מתעריין לגבי ההוא קלא, שמתעוררים להדבק בקולו של אדם שעייז הם מקבלים תקון ממנו כנ"ל. ויש בזה ב' בחינות. א', קולו של אדם, שהוא מרמו על ז"א, שאע"פ שמיחד שניהם מ"מ רק הימין שולט בו ולא השמאל. ב', קול הכאת מקל על הארץ, שהארץ שה"ס מלכות, משמעת קול, ומתחזקים בה ע"י קולה זה הימין והשמאל, וכיון שרומז על המלכות, נמצא שיש בה גילוי לשמאל, כי המלכות נבנית משמאל, ולפיכך קול אדם מספיק לתקון ב' קולות הראשונים, קול חיה, וקול אדם לפני יציאת נשמתו, אבל לא לתקון קול נחש, להיותו כולו רק שמאל, ולתקון קולו של נחש, שהוא שמאל צריכים לקול הנשמע מארץ, שה"ס מלכות, שבנינה משמאל. וז"ש (באות ר"ח) קלא דנחש לא אתער לגבי קלא דב"נ. כי אינו מינו, כי האדם רומז לז"א שכולו ימין וחסד, והנחש כולו שמאל. וז"ש, כד מחי ב"נ מחאה וכו' ודא איהו כד בר נש מחי בחוטרא בארעא וכו' בדון אתער ההוא קלא דנחש לאתבא לזיניה (באות ר"ט) שכיון שקול הנשמע מארץ, הוא מינו של הנחש הוא מקבל תקון מקול הזה.

וז"ש (באות ר"כ) ותוהנא איך שלמה מלכא לא ידע מלה דא, שאמר שלשה אלה נפלאו ממני וגו' דרך נחש עלי צור, שפירושו, קולו של נחש, הנסתר בנקייה הסלע, ולמה נפלא ממנו, ומשיב, אבל מה דלא ידע ההוא קלא, מה תועלתא אית בה, ואיך יתבא, שלא ידע איזה תקון הוא מקבל, ואיך הוא

מקובלת מקו אמצעי, שהשמאל הימין כלולים זב"ו, אין החכמה ממלאה אותה כולה, מסוף עד סוף, אלא רק הו"ק שלה בלבד, כנודע. אבל כשמאיר השמאל בלי ימין החכמה ממלאה אותה כולה. אפילו הג"ר שלה. וז"ס מסוף העולם עד סופו.

קול הב' הוא, קול דבר נש בשעתא דנפיק נשמתיה מגופיה, כי אז מתגלה בו ג"כ הארת השמאל בלי ימין, בבחינת הג"ר דחכמה, וע"כ נקרא אז יום הדין הגדול, כי גדול, יורה ג"ר, וז"ס שלא נפטר אדם מן העולם עד שרואה את השכינה (כמ"ש לעיל וירא אות ל' ע"ש) וז"ש, ההוא קלא וכו' כסייפי עלמא עד סייפי עלמא, דהיינו שהוא הארת ג"ר כנ"ל.

קול הג' הוא, קול נחש בשעתא דפשוט משכיה, כי בעת שפושט עורו, שהוא ממלכות, תחילה היא עולה ונאחו בשמאל דבינה, בלי ימין, ואח"כ מעלים המלכות לבינה, והוא חוזר ומתמעט בסוד המוקש שמישימים לנחש (כמ"ש באורך לעיל וארא אות ק"ט בהסולם ע"ש) ונמצא בעת שנאחו בשמאל בלי ימין דבינה, זה הוא קלא וכו' מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. להיותו ג"ר דחכמה הממלא את כל העולם כנ"ל.

אמנם כל אלו ג' הארות השמאל אינם אלא לשעתם, כי אח"כ חוזרים ומתמעטים. כי החיה על האבנים, הרי אינה יכולה ללדת מחמת הארת השמאל, וע"כ בא נחש ונשיך בערייתא, והארת השמאל מסתלקת (כמ"ש במשפטים דף ק' ד"ה פנימיות), וכן קול אדם בשעת יציאת נשמה, הנה בביאת מלאך המות מסתלקת ממנו הארת השמאל והוא מת, וכן קול נחש, הנה תיכף מעלים המלכות לבינה, והארת השמאל מסתלקת. (כמ"ש לעיל וארא אות ק"ט בהסולם ע"ש) הרי שכל אלו ג' קולות שהיו תחילה מסוף העולם עד סוף העולם, חוזרים ומסתלקים.

זה אמרו (באות ר"ח) אלין קלין מה אתעביד מנייהו ולאן אתר עאלין ושארין, כיון שנעלמים תיכף, למה יצאו מתחילה, ובהכרח שנעשה מהם דבר מה, ושואל, מה (דפ"י דף קס"ט ע"א)

רכד) א"ל, מאי חדושא הוה השתא, כד אתית ד לגבי ה אמר, ו רב מתיבתא פתח ואמר, ד) ויוסף ישית ידו על עיניך, ז חדוה הוא, אמאי סתימו דעייניך למיתא, בגין ה דעייניך, גוונין דהאי עלמא, אינון, ו וחיזו כ ודיוקנא דהאי עלמא בהו, איהו אסתים מניה האי עלמא, חזו דהאי עלמא, ל אסתים מ עינוי, כל חיזו דהאי עלמא, נ הא אתחשך מניה, ס וחשכין מניה חיזו ע דעיני, לית ליה חיזו בהאי עלמא, מתמן ולהלאה, אר"ש, יאות תקונא דקדמאי, וחכמתא דלהון יתיר ממלאכין קדישין.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ד) (בראשית מ) ויחי לט צ"ב. ד לגבאי, ה ל"ג אמר; אמר קרא, ו פתח ר"ש ואמר, ז ל"ג חדוה הוא; חד, ח דא עייניך, ט איהו, ל סתימו דעיינו, מ ל"ג עינוי, נ ל"ג הא, ס חשכין, ע דעייניך.

מאמר

הסולב

ויוסף ישית ידו על עיניך

כלומר, כיון שקול אדם אינו מתקן עם יחוד ימין ושמאל, אלא ו"ק דחכמה דשמאל, ע"כ גם ג' קולות הנ"ל אינם מקבלים תקונם בשלמות כמו שהיו תחילה, מסוף העולם עד סוף העולם, אלא רק ו"ק, כקולו של אדם, ואי אריך בר נש קליה, דהיינו בעת שהוא ממשיך מצד ימין, הוא מאריך וממשיכו ממעלה למטה, איהו לא אריך כל כך בהדיה אלא לסופא דקלא, כי להיותם משמאל לבד, ואין להם חלק בימין, ע"כ אינם יכולים להאריך שפירושו להמשיך חכמה ממעלה למטה, כי גם בקולו של אדם לא נמצא זה, ו"ש, בגין דכד נפקא בקדמיתא אתאריך מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, דהיינו שהיה נמשכות הג"ר דשמאל, הממלא כל העולם, כנ"ל, והשתא דעאל תמן, דהיינו שנתמעטו ובאו במחילות עפר, לית ליה אתר לאתפשטא תמן, כי המיעוט דמחילות עפר רובץ עליהם, כי קולו של אדם אינו מתקן את מיעוט הזה, וע"כ אינם חוזרים לבחינת מסוף העולם עד סופו, ונשארים במחילות עפר, ואינם יכולים להתפשט.

הוא שם בנפיקי הסלע, כי אם מקבל תקון, למה אינו יוצא משם, ואם אינו יכול לצאת משם הרי שאינו מקבל תקון, וחזר הקושיא למקומה, מה אתעביד מנייהו (כבאות ר"ח) ו"ש (באות רכ"א) ההוא קלא איהי כלילא רוחא ונפשא והכל גרמי, דהיינו מטרם שנתמעט, היה בו ג' מדרגות אלו קשורות זו בזו, כי שיעור קומתו היה עד ג"ר דרוח כנ"ל, וכל חד מתפרש דא מן דא, דהיינו אחר שנתמעט, נסתלקו ממנו האורות דנפש רוח, ונשאר בהבל דגרמי, ונמצאו נפרדות זו מזו, ו"ש יתבא במיתא, שהבל דגרמי הנשאר הוא כמו מת, כי גם במת נשאר הבל דגרמי, שאינו מסתלק מקברו, ולפיכך בעת שנתעורר ומקבל תקון מקול ההכאה, חזרות ג' מדרגות אלו ומתחברות, אבל לא בג"ר דרוח, כמקודם לכן, אלא בו"ק דרוח, כמ"ש לפנינו, ו"ש, וכל אינון חרשין וכו' ושמעין קלא דא דמתחברן אינון רוחא ונפשא והבל דגרמי, דהיינו מחמת שקבלו תקון מקול ההכאה בארץ, כנ"ל, ואז הנחש מודיע להם צרכי הכשפים שלהם, ו"ש ואודעין מלה, ו"ש, ועל דא רדיף שלמה למנדע, מה דאתעביד מההוא קלא, ולא ידע, שלא ידע תקון זה שנעשה מסוד הכאה בארץ מהו.

רכד) א"ל מאי חדושא וכו': אמר לו, איזה חדוש היה עתה כשבאת אלי, אמר, רב מתיבתא פתח ואמר, ויוסף ישית ידו על עיניך, הוא בשורה של שמחה, שואל, למה צריכים סתימת עינים למת, ומשיב, משום שהעינים, הם הגוונים של עולם הזה, והמראה והצורה של עולם הזה נמצא בהם, וע"כ בסתימת עינים הוא סותם ממנו עולם הזה, והמראה של עולם הזה, כי כשנסתמו עיניו כל

ו"ש (באות רכ"ב) ולית ליה רשן לארכא יתיר וכו', כיון שג' קולות הנ"ל מקבלים תקונם מן קולו של אדם ומקול הכאת אדם בארץ כנ"ל, אין בהם יותר אריכות, דהיינו הארת חכמה הנק' ארוך, מקול אדם, (דפרי דף קס"ט ע"א)

רכה) א"ל, יוסף אמאי ישית ידו ^פ מכל בנוי, ואי תימא על בשורה דיליה, מבעי ליה ויוסף חי תראה. ^צ א"ל ישית ידו ^ק בגין ^ר דרחימו דיליה הוה, ובג"כ דא אסתים מיניה נהירו דהאי עלמא, ודא נטיל ליה. ^ש מאן דאסתים עינוי, רחימא דיליה אחזי הכי: חיזו דילך ^ת דהאי עלמא אתאביד, הא אנא חיזו דילך באתרך. מכאן ולהלאה יתקנון לך חיזו אחרא, דההוא עלמא.

רכו) אר"ש, מה אתהני האי למיתא, ומה תועלתא אית ליה בהאי. מאן ^א דיבעי למשאל ^ב יומא מה דאצטרך לאפקחא עינוי, בגין לאחזאה דעדין אודמן איהו, לאתבא לחיזו דהאי עלמא כדבקדמין.

רכז) א"ל אי חסידא ^ג קדישא, ודאי אי לא אסתים מניה כל חיזו דהאי עלמא, ולא אתאביד כלא מניה, לא להוי ליה חיזו וחולקא דההוא עלמא. עלמא דא, בהפוכא איהו מההוא עלמא דאנן ביה. ^ד דבזמנא דתחיית מתייא, אפילו כחוטא דשערא לא ^ה הוה מעובדא דהאי עלמא, דכלא אתאביד ^ו בקדמיתא, בההוא (* ^ז טלא ויתעבר מניה כל זוהמא, ולבתר יתעביד ^ח כחמירא דא, ומניה יתעביד גופא בריה חדתא, כך הכא.

רכח) א"ל רבי שמעון, ודאי ידענא דאתון מלובשין תמן, בלבוש יקר.

חלופי גרסאות

^פ ל"ג מן כל עד בגין, ^צ ל"ג א"ל, אבלי, ^ק אלא, ^ר רחימו, ^ש דמאן, ^ת דהא, ^א דבעי, ^ב ל"ג יומא, ^ג מוסיף אי קדישא ^ד מנא, ^ה הוה, ^ו מוסיף בק דמיתא, ^ז טלא יבטיל ליה וישוי ליה, ^ח מוסיף שקא בקדמיתא.

דרך אמת (ו) כעיסה זה.

לבושין דההוא עלמא

הסולם

מאמר

שמעון, מה יועיל זה אל המת. ואיזה תועלת יש בו בזה, מי שירצה לשאול, צריכים לומר לו, שצריכים לפקוח את עיני המת, כדי להראות שעוד הוא מוכן לחזור אל המראה של עולם הזה כבתחילה, דהיינו שיקום בתחית המתים.

רכז) א"ל אי חסידא וכר: אמר לו אהה חסיד קדוש, ודאי, אם לא נסתם ממנו כל מראה של עולם הזה, ולא נאבד ממנו הכל, לא יהיה לו מראה וחלק בעולם ההוא, כי עולם הזה הוא הפוך מעולם ההוא שאנו בו, ובזמן תחיית המתים אפילו כחוט השערה לא יהיה ממעשה עולם הזה, כי הכל יאבד תחילה באותו הטל, דהיינו בטל התחיה, ויעביר ממנו כל הוזהמא, ואח"כ הוא נעשה כעיסה זו, וממנו יעשה הגוף כברייה חדשה, כך כאן. בעולם העליון גם מטרם התחיה.

רכח) א"ל רבי שמעון וכר: א"ל ר"ש, ודאי ידעתי שאתם מלובשים שם בלבוש יקר של

כל מראה של עולם הזה נחשך לו, ואם מחשיכים לו מראה עיניו, אין לו עוד מראה בעולם הזה משם והלאה. א"ר שמעון, יפה הם התקונים של הראשונים, וחכמתם היא יתרה ממלאכים הקדושים.

רכה) א"ל יוסף אמאי וכר: אמר לו, יוסף, למה ישית ידו, מכל בנוי, ואם תאמר שאמר לו כן משום הבשורה שלו, שיוסף עודנו חי, א"כ היה צריך לומר ויוסף חי תראה, ולמה אמר ויוסף ישית ידו על עיניו, אמר לו, ישית ידו, הוא משום שהיה אוהבו, ומשום זה הסתים ממנו האור של עולם הזה, והוא לקח אותו, מי שסותם עיניו של אוהבו, מראה כך: המראה שלך מעולם הזה, נאבד, ואני לוקח המראה שלך במקומך, מכאן ולהלאה, יתקנו לך מראה אחרת של עולם ההוא, וע"כ ניתן הדבר ליוסף, משום שהיה אוהבו של יעקב יותר מכל בניו.

רכו) אר"ש מה אתהני וכר: א"ר (דפרי דף קס"ט ע"א *) דף קס"ט ע"ב)

שלח לך

פה

דגופא דכיא קדישא. אי הוה ^ס בגוונא דא בהאי עלמא. ב"נ דאתחזי בההוא גופא. כגוונא דאתון קיימין בההוא עלמא.

רכט) א"ל, מלה דא שאילו קמי רב מתיבתא. ^ט תרין עולימין דאתלבשו ביננא. בתר דסבלו צערא על ^י חובא. דלא אתחזי לגלאה. ושאלו דא קמי רב ^כ מתיבתא. ואיהו אמר, דהא הוה ^ל בהאי עלמא הכי. מנלן. דכתיב ^ה ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, אתלבשת בההוא דיוקנא דההוא עלמא. מלכות : דא רוחא דקודשא. ^מ דהא מלכות שמיא. נשיב רוחא. מההוא רוחא דאזירא דההוא עלמא. ואתלבשא ביה אסתר.

רל) וכד עאלת קמי ^נ מלכא אחשורוש. וחמא ההוא לבושא דנהורא. ^ס דיוקנאה אדמי למלאך אלהים. פרחת ^ע מניה נשמתא לפום שעתא. ^פ מרדכי אוף הכי דכתיב ^ו ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות. לבוש מלכות. ודאי, דיוקנא דההוא עלמא. וע"ד כתיב, ^ז כי נפל פחד מרדכי עליהם. פחד מרדכי, ולא פחד אחשורוש. אמר רבי שמעון, כמה מתיקין ^צ אינון מלין. זכאה חולקין. ^ק והא ידענא דצדיקייא ^ר בהאי עלמא. מתלבשן בלבושא דאקרי לבוש מלכות. והכי הוא ודאי.

רלא) א"ל, אזירא דג"ע, נשיבו דרוח קודשא אינון. ומתלבשן ביה

מסורת הזהר

מסורת הזהר

ה). (אסתר ה) ח"ב קט. קפג. ערה: ר"ז תכ"א ז חכ"י. ט ל"ג מן בגוונא עד כגוונא. י מוסיף גו: ו) (שם ח) פקודי קפ צ"ב. ז) (שם ט). חובא חדא. כ מוסיף מתיבתא בהאי. ל ל"ג בהאי. ט דהוא. נ ההוא רשע ול"ג מן מלכא עד פרחת. ס דיוקנא דמי. ע מינה נשמתה; נשמתיה מניה. פ דמי לבר אלהין ול"ג מן מרדכי עד מלפני. צ ל"ג אינון. ק ודא. ר בהאי.

דרך אמת ^ש שני נערים.

מאמר

הסולם

לבושין דההוא עלמא

לפני מלך אחשורוש. וראה לבוש ההוא של אור, צורתה נדמה לו למלאך אלקים. ופרחה נשמתו ממנו לרגע. מרדכי, גם כן, לבש לבוש של עולם ההוא, שכתוב, ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות. לבוש מלכות ודאי, דהיינו צורה של עולם ההוא. וע"כ כתוב, כי נפל פחד מרדכי עליהם. פחד מרדכי, ולא פחד אחשורוש. כלומר, לא מטעם שגדלו אחשורוש, אלא מפני הלבוש שלו שמעולם ההוא. אר"ש, כמה מתוקים הם אלו הדברים, אשרי חלקי. והריני יודע, שצדיקים בעולם הזה מתלבשים בלבוש, שנקרא לבוש מלכות. וכך הוא ודאי.

רלא) א"ל אזירא דגן ערן וכו': אמר לו, האזיר של גן עדן, הוא נשיבת רוח הקדש. ומתלבשים

של גוף טהור וקדוש. ושואל, אם יש כעין זה בעולם הזה, אם יש אדם הנראה כאן באותו הגוף, כעין שאתם עומדים בעולם ההוא. רכט) א"ל מלה דא וכו': א"ל, דבר זה שאלו ב' עלמים, דהיינו נערים, לפני רב מתיבתא, שנתלבשו ביננו אחר שסבלו צער על הטא שאינו ראוי לגלותו, ושאלו זה לפני רב מתיבתא, והוא אמר, שהיה בעולם הזה כך, מאין לנו, כי כתוב, ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, שפירושו, שנתלבשת באותה הצורה של עולם ההוא. מלכות, פירושו רוח הקדש, כי מלכות שמים, דהיינו מלכות ד"א הנקרא שמים, נושבת רוח, מרוח ההוא של אזיר עולם ההוא. ונתלבשה בו אסתר.

רל) וכד עאלת קמי וכו': וכשנכנסה (דפו"י דף קס"ט ע"ב)

צדיקייא. כגוונא דהוּוּ בהאי עלמא. ן ולבתר, רוח קודשא שראת, על רישא דכל חד וחד. ואתעטר ן ואתעבידא ליה עטרא. וכך א הוּוּ למרדכי, דכתיב בלבוש מלכות, דיוקנא דהוּוּא עלמא. ולבתר ועטרת זהב גדולה, דא עטרת, דשריאת על רישיהון דצדיקייא בהוּוּא עלמא. כד קבילו ישראל אורייתא, כגוונא דא הוּוּ ב להון. עד ג דחבו, דכתיב בהוּ. ן ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. אתפשטו מהוּוּא לבושא.

רלב) וכן כתיב ביהושע כהנא ד רבא. ן הסירו הבגדים הצואים מעליו. וכתיב וילבישוהו בגדים, אלין לבושין דהוּוּא עלמא. מהכא מלין קדמאין. ומהכא. ה דכל זמנא דגופא דהאי קיימא בקברא בקיומא, לא אתלבש רוחא בלבושא דהוּוּא עלמא. דכתיב ויסירו הבגדים הצואים מעליו בקדמיתא, ולבתר וילבישוהו בגדים, ומלאך יי עומד, מהו עומד. אלא דא ן הוּוּא עטרא, דאקרי מלאך יי, דקיימא על רישיהון דצדיקייא ודא איהו עומד. עומד על רישא לעילא. לבתר דאתלבשן ד בהאי לבושא דיקר.

רלג) תרין גופין כחדא, לא יכלין למיקם. כל זמנא דהאי קיים, רוחא לא מקבלא אחרא. אתעבר דא, הא אחרא זמינא מיד, ודאי, דא נפיק, ודא עאל. כגוונא דיצר טוב ויצר רע. בהאי עלמא. לא בעי קב"ה דתרווייהו יקומון כחדא.

חלופי גרסאות

ש ל"ג ולבתר, ת ל"ג ואת עבידא. א ל"ג ההו.
ב עליהון. ג דחפו. ד ל"ג רבא. ה כל. ו ל"ג
הוּוּא. ז בלבושין.

מסורת הזוהר

ח) (שמות לג) נח לג צ"ב. ט) (זכריה ג) ח"ג
ריד.

לבושין דהוּוּא עלמא

הסולם

מאמר

יהושע. ומכאן משמע, שכל זמן שהגוף של עולם הזה שנקרא בגדים הצואים נמצא בקבר בקיומו, אין הרוח מתלבש בלבוש של עולם ההוא. שכתוב, ויסירו הבגדים הצואים מעליו, בתחילה, ואחר כך, וילבישוהו בגדים, וכתוב, ומלאך ה' עומד, שואל, מהו עומד, ומשיב, אלא זה הוא העטרה, שנקראת מלאך ה', העומדת על ראש הצדיקים, כנ"ל, והוּוּ שכתוב, עומד, דהיינו שעומד על הראש מלמעלה, אחר שנתלבושו בלבוש יקר הזה.

רלג) תרין גופין כחדא וכי: ב' גופים יחד אינם יכולים להמצא, כל זמן שזה, של עוה"ז, נמצא אין הרוח מקבל לבוש אחר של עולם ההוא. נעבר זה, של עולם הזה, הרי מוכן האחר מיד, ודאי, זה יוצא וזה נכנס, והוּוּא כעין יצר הטוב ויצר הרע בעולם הזה, שהקבי"ה אינו רוצה ששניהם יקומו בגוף אחד, אלא שאם היצר הרע שולט ברוח יצר הטוב, ואם יצר הטוב שולט ברוח יצר הרע.

אמר

ומתלבשים בו הצדיקים, כעין שהיו בעולם הזה, ואח"כ, רוח הקודש שורה על ראש כל אחד ואחד, ונתעטר בו, ונעשה לו עטרה, וכך היה למרדכי, שכי בלבוש מלכות, שפירושו בצורה של עולם ההוא, ואח"כ, ועטרת זהב גדולה, זו היא העטרה השורה על ראש הצדיקים בעולם ההוא, כשקבלו ישראל את התורה, היה להם ג"כ כעין זה, דהיינו לבוש של עולם ההוא, עד שחטאו, שכתוב בהם, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, דהיינו שנתפשטו מלבוש ההוא.

רלב) וכן כתיב ביהושע וכי: וכן כתוב ביהושע כהן גדול, הסירו בגדים הצואים מעליו, וכתוב, וילבישוהו בגדים, אלו הם הלבושים של עולם ההוא, מכאן משמע דבריני הראשונים, שצריכים מקודם לסתום העינים מכל מראה עולם הזה, שהם נחשבים כבגדים צואים, ואח"כ יוכל לזכות למראה של עולם ההוא, שהם הבגדים החדשים, שהלבישו את

(דפו"י דף קס"ט ע"ב)

רלד) אמר ליה. תוהנא על מה דכתיב (והשטן עומד על ימינו לשטנו. וכי יהושע בן יהוצדק כך. שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה. א"ל. חסידא קדישא. כמה טמירין סתימין מלין אלין. ם אע"ג דחברייה ידעין במלין דההוא עלמא. ם לא יכלין למנדע ברזין אלין.

רלה) . א"ל. כיון דבר נש בההוא עלמא. מה תועלתא אית לההוא שטן לאסטאה ליה. ולא די ליה דאפיק נשמתיא מניה. וקטיל ליה. אמר ליה אי חסידא קדישא. זכאה חולקך. ת"ח תיאובתא דשטן לא הוה. אלא בגין דלא יתלבש ההוא זכאה בלבושא דכיא קדישא. ך דכיון דחזי ך ההוא שטן. דלבושא ם דיליה ן אתדחיא. ולא אתחשיב. על דא אסטי ליה. מאי טעמא. בגין דאי אתלבש בההוא לבוש יקר. מיד לבושא דזוהמא. ועבידתא דההוא שטן. יתבטל ם ויעבר מעלמא. ן ולא ניחא ליה לשטן.

רלו) ותו. ן דבכל זמנא דלא אתלבש. פקדא רוחא לההוא גופא דזוהמא דיליה. וניחא ליה לשטן. וכיון דאתלבש * בההוא לבוש יקר. הא אתבטל ך גווי דיצרא בישא. ן וגופא דיליה. ולית ליה ך דוכרנא בהדיה לעלמין. רלז) ואי תימא. דאנן פקדין לבי קברי בריש כל ליליא. לאו על גופא אלא על ן נפשא. ת דהא כל זמנא דבשרא קיימא. א רוחא פקדא עלה דנפשא.

חלופי גרסאות

ח מוסיף א"ל אע"ג. ט אי ניכול. י דכיון ול"ג א"ל. כ כיון. ל ל"ג ההוא שטן. ן דא. ן אתדחא. צ ל"ג גווי דיצרא בישא. ן גופא דא. ר דוכתא. ת ל"ג דהא. א ורוחא עלה ונפשא לגופא.

מסורת הזוהר

(י) (שם) וירא קז צ"ה.

ס ויתעבר. ע ל"ג ולא ניחא ליה לשטן. ן דכל. ט מוסיף נפשא דאולא [אולא] ת) ערטיראה.

דרך אמת ת) ערום.

הסולם

לבושין דההוא עלמא

הטעם. הוא משום שאם יתלבש בלבוש יקר ההוא. מיד הלבוש דזוהמא. ופעולת השטן יתבטל ויעבור מן העולם. וע"כ. לא רצה בזה השטן.

רלו) ותו דבכל זמנא וכר: ועוד. כי בכל זמן שלא נתלבש בלבוש של עולם ההוא. פוקד הרוח לגוף המזוהם שלו. ורצוי זה לשטן. וכיון שנתלבש באותו לבוש יקר של עולם ההוא. הרי נתבטל כל גווי היצר הרע. והגוף שלו. ואין לו זכרון עמו לעולם.

רלז) ואי תימא דאנן וכר: ואם תאמר הרי אנו. הרוחות. פוקדים בית הקברות בתחילת כל לילה. ואם הגוף נעבר מן העולם. יש לשאול למה אנו פוקדים הקבר. ומשיב. זה אינו על הגוף. כי אם על הנפש. כי כל זמן שבשר הגוף נמצא. הרוח פוקד את הנפש והנפש

מאמר

רלד) אמר ליה תוהנא וכר: אמר לו תמה אני על מה שכתוב. והשטן עומד על ימינו לשטנו. ואם יהושע בן יהוצדק כך. שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. אמר לו. חסיד קדוש. כמה נסתרים וסתומים דברים אלו. אע"פ שהחברים יודעים בדברים של עולם ההוא. אינם יכולים לדעת בסודות האלו.

רלה) א"ל כיון דב"נ וכר: אמר לו כיון שהאדם בעולם ההוא. איזה תועלת יש לשטן להסתיין עליו. ולא די לו שהוציא נשמתו והרגו. אמר לו. אהה חסיד קדוש. אשרי חלקך. בוא וראה תשוקתו של השטן לא היה. אלא כדי שלא יתלבש. צדיק הזה. יהושע בן יהוצדק. בלבוש טהור וקדוש. כיון שראה השטן. שלבוש שלו נדחה ולא נחשב. דהיינו בגדים הצואים. על זה השטין עליו. מהו (דפו"י דף קס"ט ע"ב *) דף ק"ע ע"א

ונפשא פקדא לגופא. אבל השתא. פקדונא ב דילן איהו לנפשא. דאיהו ג משתכחא. ואשתארת בשכוכי גו גרמי. ובג"כ. בריש כל ליליא. פקדונא ד דרוחא לנפשא. ולא על בשרא.

רלח) אי חסידא קדישא. תא ואגלי לך ה מלה סתימא. בניינא דגופא דבר נש הכי הוא. רוחא מעם רוחא דקודשא. נשמתא מגו אילנא דחיי. כיון דרוחא קדישא. יהב חילא. מיד רתיכין דיליה. יהבין חילייהו. חילא דלהון. גרמי ושייפין. כלהו ומסטרא דלהון. ונתקונייהו דא על דא. סטי"א יהבת בשרא. ומסטרא דילה. אתיא בשרא. ולא מלה אחרא. רתיכין דילה. יהבין כל אינון גידין וערקין. לאמשכא דמא לבשרא. בתר דאלין יהבי ה חילייהו. שמיא יהבי חילייהו. ומאן אינון. עור דאתמשך על כלא. כגוונא דלהון.

רלט) לבתר מתחברן שמיא וארעא כחדא. ויהבי ט ד' יסודי אלין: אשא. ומיא ואוירא. ועפרא. לאגנא על אלין. ולחפיא על כלא. לבתר. כל חד נטיל חולקיה דיהב. ואתבטל. רוחא דקודשא. ורתיכין דיליה. חולקיייהו קיימא. רוחא דקודשא. כ רוחא דיליה קיימא ונשמתא סלקא. רתיכין דרוחא דקודשא. גרמין דלהון קיימין. וע"ד חשיבו דגופא. גרמין הוו. ובג"כ כתיב. וועצמותיך יחליץ. ובשרא לא כתיב ג ביה הכי.

רמ) וכל זמנא דבשרא מ דסטרא אחרא קיימא בקיומא. ההוא שטן קיימא

חלופי גרסאות

ב ל"ג דילן. ג משתבחה. ד לרוחא דנפשא. ה במלה. ו וסטרא. ז דתקונייהו. ח ל"ג חילייהו. ט ל"ג ד' יסודי אלין. י ל"ג חולקיייהו קיימא. כ גופא. ל ל"ג ביה הכי. מ דבסטרא.

מסורת הזוהר

(כ) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ט.

בניינא דגופא דבר נש

גידים ועורקים להמשיך דם אל הבשר. ואחר שאלו נותנים כחם, השמים שהם ז"א נותנים כחם, ומה הוא. הוא העור הנמשך על הכל. כמו שהם. דהיינו כמו השמים שהם מקיפים על הכל.

רלט) לבתר מתחברן שמיא וכי: אחר כך מתחברים שמים וארץ. שהם ז"א ומלכות. ונותנים. ד' יסודות אלו. אש. מים. אויר ועפר. להגן אל אלו ולכסות על הכל. ואח"כ, כשמת, כל אחד לוקח חלקו שנתן אל הגוף. והוא מתבטל. רוח הקודש והמרכבות שלו. חלקם שנתנו אל האדם, מתקיים. רוח הקודש, הנה הרוח שלו קיים, והנשמה. עולים למעלה. המרכבות של רוח הקודש, הנה העצמות שלהם מתקיימים. וע"כ חשיבות הגוף הוא העצמות. ומשום זה כתוב, ועצמותיך יחליץ ובבשר לא כתוב כך.

רמ) וכל זמנא דבשרא וכי: וכל זמן שהבשר מסטרא אחרא קיימת בקיומו. שטן ההוא

הסולם

מאמר

הנפש פוקדת את הגוף. אבל עתה, שבשר הגוף נעבר מן העולם, הפקידה שלנו היא אל הנפש, שהיא נשככה ונשארת בהשקט בתוך עצמות הגוף, שעצם אחד נשאר ממנו תמיד בקבר, שממנו נבנה לתחיית המתים. ומשום זה בתחילת כל לילה הפקדון של הרוח, הוא לנפש, ולא על בשר.

רלח) אי חסידא קדישא וכי: אהה חסיד קדוש. קום ואגלה לך דבר סתום. הבנין של רוח האדם כך הוא. הרוח שלו נמשך מרוח הקודש, שהוא מלכות. הנשמה שלו נמשכת מעץ החיים. וכיון שרוח הקודש, שהוא המלכות, בותן כחה. מיד המרכבות שלו נותנים כחם, והכח שלהם הוא, העצמות והאברים כולם הם מן הצד של מרכבות המלכות. ותקונייהם הוא זה על זה. דהיינו עצם על עצם אבר על אבר. הסטרא אחרא, נותנת בשר, ומן הצד שלו בא רק בשר ולא דבר אחר. המרכבות שלו, של הס"א, נותנות כל אלו (דמ"י דף ק"ע ע"א)

נ לאסטנא ם אתאביד בשרא. לית ליה רשו לאסטנא. דהא לית ליה על מה דיסתמיך. וע"ד כתיב. ז) יכל בשרו מרואי ושפו עצמותיו לא ראו. מההוא חיזו דשטן דקיימא לאסטנא, דלא יכל, כיון דיכל בשרו. ושפו עצמותיו לא ראו, לא אתחזון ם לקרבא לגביה. דלית ליה בהון חולקא. פ כיון ם) דשף כל חד וחד מדוכתיה. לא תבע עלייהו. ולא קאים לאסטנא ץ בגינייהו. לבתר דבשרא מתעכלא. הא לא יתבע דינא. ולא קאים לאסטנא. ק דהא לית ליה על מה דיסתמיך, ולא אזכר לב"ג בשום מלה דעלמא. א"ר שמעון. השתא ידענא מלין על תקונייהו. ודאי יאות הוא ך ליה לאסטנא.

רמא) א"ל ם ר', חגור זינך, ותקינ גרמך, אי תבעי למנדע ם) מלין דשארית. או אי תשאל בהני מלין. אימא ת ל' א א"ל ודאי הא ידענא דביתאי שכיבת. דלא ך ידענא מנה ג כלום. וחברייא ידעין. נשין מ"ט דעתייהו קלה. רמב) ד א"ל דעתא אתיא בשית דרגין. וכל חד נטיל ה חולקיה. מה דאשתאר. קל איהו. אבל יקירא דא. אי לאו דאשת כסילות אשתתף בה. ך במלה דא לא

מסורת הזהר
 (ז) (איוב לג).
 נ לאסטנא. ם ל"ג מן אתאביד עד דהא. ע ל"ג לקרבא. פ דכיון; אע"ג. צ ל"ג מן בגינייהו עד ולא. ק ל"ג דהא לית ליה על מה דיסתמיך. ר ל"ג ליה. ש ר' שמעון. ת ליה. א ל"ג א"ל. ב ידעת; ידענת. ג ל"ג כלום. ד ל"ג א"ל. ה ל"ג מן חולקיה עד במלה. ו מוסיף א"ל במלה.

דרך אמת א) שנעקר ממקומו כל אחד ואחד. ב) דברים שהתחלת.

מאמר
 ההוא עומד להסתיין, נאבד הבשר אין לו רשות להשטיין, כי אין לו על מה שיסמוך, שכבר אין לו חלק בו, וע"כ כתוב, יכל בשר מרואי ושפו עצמותיו לא ראו. מרואי, פירושו מראהי ההוא של השטן העומד להשטיין, שאינו יכול, משום דיכל בשרו. ושפו עצמותיו לא ראו, היינו, לא נראו לשטן שיקרב אליו, כי אין לו חלק בו, כיון שניתק כל אחד ואחד, דהיינו כל עצם ועצם ממקומו, אינו תובע עליהם ואינו עומד להשטיין בשבילם. כי אחר שהבשר נעכל לא יתבע עוד דין, ואינו עומד להשטיין, כי אין לו על מה שיסמוך, ואינו מזכיר את האדם בשום דבר שבעולם. א"ר שמעון, עתה אני יודע הדברים על תקונם. דהיינו מ"ש, והשטן עומד על ימינו לשטנו. ודאי יפה הוא לו להשטיין, כל עוד שלא הסיר בגדים הצואים.
 רמא) א"ל רבי, חגור וכר; אמר לו, רבי, חגור נשקך, ותקן את עצמך, אם אתה רוצה לדעת הדברים שהתחלת בהם, או אם תשאל באלו הדברים, אמור לי. אמר לו ודאי הרי אני יודע, שאשתי מתה, כי איני יודע ממנה (דפו"י דף ק"ע ע"א)

הסולם
 כלום. והחברים יודעים ממנה. נשים מהו הטעם שדעתם קלה. פירוש, ששאל לו על האשה העליונה שהיא המלכות, ורמו לו, על עצם המלכות דמדת הדין שנקראת מנעולא, שנגנוה ואין בה זיווג כל שתא אלפי שני, והיא כמו מתה. וזה שרמו לו דביתאי שכיבת, שהיא מתה, דלא ידענא מנה כלום, שאין לי בה שום השגה. וחברייא ידעין, שהם חושבים על מלכות דמפתחא שהיא עצם המלכות, ויש להם בה השגה. נשים מ"ט דעתייהו קלה. כי בדעת של הנוקבא, אין מציאות הארת המנעולא כלל. כמו בדעת דז"א. אלא ממלכות דמפתחא בלבדה. כי ע"כ שערות ז"א שחורות, ושערות הנוקבא אדומות (כנ"ל אד"ר נשא אות קמ"א) ונמצא שדינין דנוקבא הם יותר קלים מדינין דדוכרא. ושואל, למה זה.
 רמב) א"ל דעתא אתיא וכר; אמר לו הדעת דז"א בא בששה מדרגות, וכל אחד לוקח חלקו, מה שנשאר הוא קל. אבל יקרה הוה, שהיא המלכות. דמנעולא, אם לא אשת כסילות שהשתתפה בה. בדבר זה לא תשאל. כי

תשאל, דהא ידענא דלאו על ז דביתך שאלת, אלא על מה דכתיב, (ט) הנה יי רוכב על עב קל. וההוא עב קל אקרי דעת. מההיא כלה יראת יי, ואיהי קיימא באמצעייתא כגוונא דדעת עלאה. ח אבל אקרי קל. והא ידענא שאלתא דילך מאי היא.

רמג) אבל שארי וחגור זינך, (ג) וקטיר קטרך. דהא עידנא הוא לגלאה, כמה - דשאריית עובדא. דעל אנפי רוחב ביתא, אולם דעזרה לגו. בהאי עזרה, אית תריסר פתחין, לפום חושבן שבטיא דישראל. בפתחא חדא, כתיב ראובן. ובפתחא אחרא, כתיב שמעון. וכן כל שבטיא דישראל, רשימין על אינון פתחין. בזמנא דיסלקון לאתחזאה קמי מאריה דעלמא. מאן דעייל בפתחא ו דרשים ביה ראובן, אי משבטא דראובן - איהו, מקבלין ליה פתחין, ואי לא פלטיץ ליה לבר. וכן בכלהו, דלא יקבלון פתחין, אלא למאן דאיהו מההוא שבטא דרשים בהון. ובדא יתחקקון וישתמודען כל חד וחד.

א/רמד) תלת מאה ושתין וחמש עמודין דנהורא מלהטא, אית בכל סטרא, מאינון ארבע סטרין. כל אלין עמודין, אקרון עמודים חיים. בגין דלא קיימא נהורא דלהון * שכיך באתר חד. וכלהו, אלין סלקין, ואלין נחתין. יהבי דוכתא דא לדא. אלין דסלקין מ בטשין דא בדא, ומנגני נגונא. ואלין דנחתין אוף הכי.

חלופי גרסאות

ז ביתך, ח ועיד. ט וקטיר. י ליג דשאריית. כ דא וליג דרשים ביה ראובן. ל הוא פתחין וליג איהו מקבלין ליה. ט כנישין.

מסורת הוהר

(ט) (ישעיה יט) שמות כט צ"כ.

דרך אמת (ג) וקשור קשרך.

הסולם

נשין דעתייהו קלה

מאמר

בהקסה"ז דף מ"ה ד"ה ההיא. וז"ש, וההוא עב קל אקרי דעת מההיא כלה יראת ח', ואיהי קיימא באמצעייתא דהיינו שהוא ממש לקו אמצעי שלה כמו הדעת דז"א.

מאמר עמודין וגלילין

רמג) אבל שארי וחגור וכו': אבל התחל וחגור נשקך וקשור קשרך, כי עת הוא לגלות כמו שהתחלת הדבר. כי על פני רוחב הבית, יש אולם העזרה בפנים, בעזרה ההיא יש י"ב פתחים לפי חשבון שבטי ישראל. בפתח אחד כתוב ראובן. בפתח שני כתוב שמעון. וכן כל שאר שבטי ישראל רשומים על אלו הפתחים, בעת שעולים להראות לפני אדון העולם, מי שנכנס בפתח שרשום בו ראובן, אם משבט ראובן הוא מקבלים אותו הפתחית, ואם לא הפתחים פולטים אותו לחוץ. וכן בכלום, שהפתחים אינם מקבלים אלא מי שהוא מאותו השבט שרשום בהם. ובוזה יהיו נחקרים ונודעים כל אחד ואחד.

רמד/א) תלת מאה ושתין וכו': ג' מאות וששים וחמשה עמודי אור ליהוה, יש בכל צד מאלו ד' צדדים שבעזרה, כל אלו עמודים נקראים

כי כאן אסור השאלה, כי ידעתי דמה שאמרת שאשתך מתה, ואינך יודע ממנה כלום, לא על אשתך שאלת, אלא על מלכות דמנעולא כנ"ל. אלא, מותר לשאול, על מה שכתוב, הנה ה' רוכב על עב קל. ואותו עב קל נקרא דעת של כלה ההיא יראת ח', שהיא המלכות, והיא עומדת באמצע, כמו דעת העליון, אבל נקראת קל. והנה ידעתי השאלה שלך מה היא.

פירושו. הדעת בא בששה מדרגות, דהיינו שממשיך רק ו"ק דחכמה בהכרעתו בין ימין לשמאל. וז"ש, הטעם מה שנשים דעתן קלה, שאין בהם אלא דין קל של המפתחא, שהוא משום כי, דעתא אתיא בשירת דרגין, דהיינו שבכח הדינים שבו, ממנעולא ומפתחא (כנ"ל) לך י"ג ד"ה ונתבאר) אינו ממשיך רק ששה קצוות דחכמה, ולא הג"ר. וכל חד נטיל חולקיה, וכל אחד מן הקוין לוקח חלקו, כי המנעולא מאירה בקו ימין והדינין דדכורא בקו שמאל. מה דאשתאר קל איהו, מה שנשאר מן הדינים שלא נמתקו ע"י דעת דז"א הוא נקרא קל. כי היא בחינת מפתחא שדיניה קלים וראויה לקבלת החכמה (כנ"ל) (דפו"י דף ק"ע ע"א *) דף ק"ע ע"ב)

ב/רמד) אלין דסלקי דנגני, נגונא, מאי נגונא מנגני. שיר יתמא. (ז) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש. וכי אית שיר עתיק. אלא שיר, דעד כען מלאכין קדישין לא שבחו ליה, בגין דאיהו חדש. מאי טעמא איהו חדש. בגין דההוא דמחדש עולימוי, משבח ליה, ואמר ליה. והכי אמר רב מתיבתא, דא אקרי חדש ואיהו חדש. בגין דדביק בשמשא, ולא אתפרש מניה. לאפקא סטרא אחרא, דלית ביה חדושא, דכתיב ביה (ח) ואין כל חדש. זקן הוא ואתבלי, ולא (ט) אתחדש.

רמה) תו פתח רב מתיבתא. שרה אתחדשת בעדונא, דרגא דילה (י) גרים, דכתיב (יא) אחרי בלותי היתה לי עדנה. מאי עדנה. משיכו דעדן עלאה. ובגין דאתמשך עלה מסטר דנוקבא. כתיב עדנה בה"א ובג"כ כתיב היתה, ולא היה. רמו) ואדני זקן. וכי אע"ג דאיהו זקן, לא אתחזי לאולדא. אלא (ב) לאו מלתא זעירתא אמרה (ג) לגביה, (ד) דבגין ההוא (ה) זקן, לא אתחדש ולא עביד תולדין, דאלמלא הוה עביד תולדין הוה מטשטש עלמא. ועל דא אהדר (ו) מלין קודשא בריך הוא, למה זה צחקה שרה וגו'. ואי תימא והא כתיב (ז) ואברהם זקן (ח) בא בימים. אלא בא בימים, באינן יומין עלאין, דמחדשי עולמין כנשרא. וע"ד נגונא

חלופי גרסאות

נ מוסיף אתחדש, ולא עביד תולדין דאלמלא עביד תולדין הוה מטשטש עלמא. ט ל"ג גרים. ט לאוער; לאוער גרמה דאתדבקת [; דאתדבא]; אמרה לגבי דאברהם בגין דהוא זקן לא אתחדש ולא עביד דההוא. ק מוסיף מלך זקן וכסיל. ר ל"ג מלין. ש ל"ג בא בימים.

מסורת הזוהר

(1) (תהלים צח) חיי שרה, י צ"ב. ט) (קהלת א) לך קיו צ"א. ט) (בראשית יח) וירא מד צ"ב. (9) (שם כד) ב"א כז צ"ס.

תולדין. פ מוסיף לגביה דאברהם אלא. צ בגין ש ל"ג בא בימים.

עמודין וגלגלין

הסולם

מאמר

רמה) תו פתח רב וכי; עוד פתח רב מתיבתא, שרה נתחדשה בעדון, כי המדרגה שלה שהיא נקבה גרמה, שכתוב אחרי בלותי היתה לי עדנה. מהו עדנה. היא המשכה של עדן העליון, שהוא חכמה, ומשום שנמשך עליה מבחינת נקבה, כתוב עדנה עם ה', וע"כ כתוב היתה ולא היה. (וע' להלן חקת אות נ"ט).

צקראים עמודים חיים, משום שהאור שלהם אינו עומד שקט במקום אחד, שכל העמודים, אלו עולים ואלו יורדים, נתנים מקום זה לזה, אלו שעולים, מכים זה בזה, ומנגנים בגון, וגם כן אלו שיוורדים מנגנים.

רמד/ב) אלין דסלקי דנגני וכי; אלו העמודים העולים שמנגנים בגון, איזה בגון הם מנגנים. הוא שיר יתום, שלא נזכר שם אמרו. מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. שואל, שיר חדש, וכי יש שיר ישן. אלא הוא שיר, שעד עתה עוד המלאכים לא שבחו אותו, משום שהוא חדש. מה הטעם הוא חדש. הוא משום שאותו שמחדש נעוריו, דהיינו נער מטטרון, משבח אותו ואמרו, וכך אמר רב מתיבתא. מטטרון זה נקרא חדש, והוא חדש, משום שמחדש נעוריו תמיד, והוא משום שדבוק בשמש, שהוא ז"א, ואינו נפרש ממנו. להוציא את סטרא אחרא שאין בו חידוש, שכתוב בו, ואין כל חדש. כי זקן הוא, ונבלה ואינו מתחדש.

רמו) ואדני זקן; שואל וכי משום שהוא זקן אינו ראוי להוליד, הרי גם זקנים מולידים, ומשיב, אלא, לא אמרה עליו דבר קטן, שאמרה, משום אותו זקן, שהוא הס"א, כנ"ל, שאין בו חידוש ותולדות כנ"ל, אין אברהם מתחדש ואינו עושה תולדות, כי אם היה הס"א מעמיד תולדות היה מטשטש העולם. ועל זה השיב הקב"ה למה זה צחקה שרה וגו'. לומר, שזקן דס"א שולט באברהם. שואל, וא"ת והרי כתיב ואברהם זקן בא בימים. הרי שגם הכתוב, קורא לאברהם

(דפו"י דף ק"ע ע"ב)

דא נגונא דההוא חדש איהו. הושיעה לו. למאן. לההוא חדש. הושיעה ימינא דמלכא עלאה. ודרועא ת דיליה.

רמז) אינון דנחתי אוף הכי מנגני. ואמרי שירה אחרא יתמא. ומאן איהו. (צ) מזמור לתודה. דאיהו יתמא. אוף הכי. רמח) נהורא דלהון חד אתחזי. וכד מתגלגלי. אתחזן חמש גווינין דנהורין.

מסורת הוהר
(צ) (תהלים ק).

חלופי גרסאות
ת ל"ג דיליה.

הסולם

מאמר

עמודין וגלגלין

למדרגה תחתונה בעת קטנות. ומחזיר ומעלה את הבינה ותו"מ של המדרגה, ביחד עם המדרגה התחתונה המחויבת בבינה ותו"מ אלו. בעת גדלות. הנה המסך הזה נבחן לפתח בשביל התחתונה. כי ללא המסך הזה לא היה שום מציאות שיוכל התחתון להכנס לעליון ולקבל ממנה אורותיו. כמ"ש שם. עש"ה. והנה נשמות ישראל הן מעולם הבריאה. שהן מדרגה תחתונה של המלכות. ונמצא שהמסך שמתחת כתר וחכמה שבי"ב בחינות דעזרה. שהיא המלכות. מוריד הבינה ותו"מ די"ב בחינות שבמלכות. לי"ב השבטים של ישראל. בעת קטנות. ואותו המסך חוזר ומעלה את הבינה ותו"מ עם י"ב שבטי ישראל אל מדרגת העזרה שהיא המלכות. בעת גדלות. ונמצא שהמסך שמתחת חו"ב שבכל בחינה שבעזרה. הוא הפתח להעלות את אותו השבט שבישראל. שבינה ותו"מ דאותה הבינה היו מלוכשים בו בעת קטנות. וז"ש (באות רמ"ג) **בהאי עזרה אית י"ב פתחין לפום חושבן שבטיא דישראל**. דהיינו י"ב המסכים שמתחת כו"ח די"ב בחינות שבמלכות הנקראת עזרה. אשר הבינה ותו"מ דכל בחינה ובחינה מלוכשת בהבינה שכנגדה בנשמות די"ב שבטי ישראל. וז"ש. **בפתחא חדא כתיב ראובן ובפתחא וכו' וכן כל שבטיא דישראל**. כי במסך דכל בחינה נבחן הבינה שכנגדה בי"ב שבטי ישראל. מאן דעייל בפתחא דרשים ביה ראובן. **אי משבטא דראובן איהו**. דהיינו שבינה ותו"מ דאותו בחינה מלוכשים בו בקטנות. מקבלין ליה פתחין. כלומר. שבעת גדלות. בזמן הראיה. שהמסך מעלה את הבינה ותו"מ שלו. נמצא מעלה גם אותו השבט המחויבים מעת קטנות בבינה ותו"מ אלו. ואי לא. פלטיין ליה לבר. שאם אינו מחויב בבינה ותו"מ של אותו בחינה. לא יוכלו להעלותו. כי אין לו שום מגע עמו. וכן בכלהו. ובדא יתחקקון. וישתמודעון כל חד וחד. יתחקקו

לאברהם זקן. ומשיב. אלא הכתוב אומר **בא בימים**. שהפירוש הוא. שבא באלו ימים העליונים דז"א. שמחדשים נעוריהם כנשר. וע"כ. על שם ימים העליונים אלו. נגון זה דמזמור לה' שיר חדש. הוא ניגון של חדש ההוא. שהוא מסטרון הדבוק בימים העליונים דז"א. הושיעה לו. למי. היינו הושיעה לאותו חדש. שהוא כולל הימין של מלך העליון. שהוא ז"א. והרוע שלו. דהיינו גם השמאל. וע"כ כתוב. ימינו חרוע קדשו.

רמז) **אינון דנחתי אוף וכו'**: עד כאן פירש השירה של העמודים העולים למעלה. ועתה מפרש. אלו העמודים היורדים ממעלה למטה. מנגנים גם כן ואומרים שירה אחרת. יתומה. דהיינו שלא נזכר שם אומרה. ומה היא. היא מזמור לתודה. שהיא יתומה גם כן.

רמח) **נהורא דלהון חד וכו'**: האור של העמודים. נראה אור אחד. וכשמתגלגלים נראים בכל עמוד ועמוד חמשה אפנים של אור. עמודים אלו חלולים המה כולם מבפנים. וכשעולים יורדים. יוצאות מהם להבות אש כעין כפתור ופרח. המעלה מכל עמוד ועמוד יש שלשה תפוחים. שמדווגים בהם ג' צבעים. אדום ירוק לבן. ובכל צבע וצבע לזהות איתיות בולטות. מלהבות אש ירוקות. ואינם שקטים לעולם. ואין מי שיעמוד עליהם וישיה אותם.

ביאור המאמר. כבר ידעת שסוד השלמות באה בי"ב בחינות. שה"ס חו"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין. והעזרה. ה"ס מלכות. המקבלת אלו י"ב בחינות מתנה"י דז"א. ונקראים אצלה י"ב שבטים. ועד"ז הכלל ישראל. מחולק לי"ב שבטים. שכל שבט מקבל מבחינה שכנגדו בי"ב הבחינות שבעזרה. שהיא המלכות. וסוד הפתחים כבר נתבאר לעיל. (פרשת ויקחל אות קל"א בהסולם) ותראה שם שהמסך החוצה בין כו"ח הנה המדרגה ובין בינה ותו"מ שלה. שהמסך הנה מוריד בינה ותו"מ של המדרגה (דפו"י דף ק"ע ע"ב)

בכל עמודא ועמודא. עמודין אלין כלהו חללין מלגאוו. וכד סלקי ונחתין נפקי

מאמר

הסולם

עמודין וגלגלין

יורדים. כי אין זווג אלא מסוד הדעת, וע"כ לפני כל זווג עולה היסוד עד הדעת. ופירושו הדבר. כי כל המוחין דו"א באים מסוד הכרעתו בין ב' קוין דבינה, שאז כיוון דתלת מאחד נפקין, כיון שחב"ד דבינה יוצאים ע"י ז"א שנעשה לקו אמצעי, שה"ס דעת, ליחד חו"ב דבינה, חד בתלת קיימא, גם הו"א זוכה באלו המוחין חב"ד שגרם בבינה (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ועיקר כח הכרעה שבז"א ליחד ב' קוין דבינה, הוא מכח היסוד שלו, שה"ס המסך דחירק שבו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) והדינים שבבד שמאל דדעת דז"א, יש בהם בחי' השפעה ובחינת קבלה, ובחינת ההשפעה שבהם נקראת יסוד, ובחינת הקבלה שבהם נקראת מלכות. ונמצא שהיסוד גרם למוחין דחב"ד דז"א, וכל השעור של אור שהתחתון גרם לעליון זוכה בו גם התחתון. ולפיכך, אחר שז"א קבל חב"ד מבינה, נבחו, כיון שכח ההכרעה שבדעת דז"א הוא יסוד נמצא שיסוד הוא הגורם שיצאו חב"ד בז"א ע"כ זכה בהם גם היסוד, כי כל מה שהתחתון גורם לעליון זכה בו גם התחתון, וכן קו האמצעי שבחג"ת דז"א, שכח ההכרעה שבו הוא היסוד, ע"כ זכה בהם גם היסוד. ומכ"ש במקומו עצמו שהוא תנה"י דז"א, ומטעם זה נכלל היסוד דז"א משפע המוחין דחב"ד דז"א, ומשפע המוחין דחג"ת דז"א, ומנה"ה דז"א, וממשיכים למקומו לבחינת יסוד דז"א ומשם משפיע אותם אל המלכות.

ולפני כל השפעה והשפעה שהיסוד משפיע למלכות, הוא צריך להתחדשות, כלומר שצריך לעלות מחדש אל הדעת דז"א, ולהכריע בין חו"ב דז"א, ולקבל משפע הג"ר, ואח"כ יורד לחג"ת ואח"כ למקומו לנה"י, ואח"כ משפיע אל המלכות. וז"ש, וכלהו, אלין סלקין, ואלין נחתין, דהיינו שעולים עד הדעת לקבל שפע הג"ר, ואח"כ יורדים ונותנים ההשפעה אל המלכות. ואע"פ שיש שינוי בין עליה לירידה, כי העולים הם עולים בכח שליטת הימין, כי רוצים למעט השמאל ולכללו בימין, והיורדים להשפיע למלכות הם משפיעים מבחינת השמאל בעיקר, כי המלכות צריכה לשפע החכמה שבשמאל, עכ"ז אינם מעכבים זה לזה, וכל אחד עושה כפי שצריך. וז"ש, יהבי דוכתא דא לרא, שאינם מעכבים משהו זה לזה.

וגילוי אורות העליונים, נמשכים בסוד הנגון, וז"ש (באות רמ"ד/א) אלין דסלקין בטשין

יתחקקון, פירושו קטנות, כי כל אחד ואחד נמצא נחקק בעת קטנות, מבינה ותו"מ שבבינה שכנגדו בהפתח דעזרה, שהוא המסך, כי המסך מוריד, בינה ותו"מ של בחינתו שבמלכות, אליו בעת קטנות. ועל דרך זה, וישתמודען, שפירושו גדלות, שאז המסך מעלה אותו, מחמת שבינה ותו"מ דבחינתו נמצאים בו.

ונודע שד' ספירות תנה"י דז"א, דהיינו מחזה ולמטה מלובשים במלכות (כנ"ל ויקהל אות ש"י ד"ה וצריך) דהיינו בעזרה. והם כלולים זה מזה, באופן, שכל אחת ואחת מתנה"י כלולה מכל ד' ספירות תנה"י, כי היסוד כלול מתנה"י וכן ההוד כלול מתנה"י וכו'. ובהיות בהם המוחין מבינה, נחשבת כל ספירה למאה ספירות כמו הספירות דבינה (כנ"ל ב"א דף קט"ז ד"ה ומכאן) ונמצאות ג' ספירות נה"י, שהם שלש מאות, וספירת הת"ת, שאינה בשלמותה אלא מחזה שלה ולמטה, לפעמים נחשבת לחצי ספירה דהיינו לחמשים. ומבחינה זו נמצאות ד' ספירות תנה"י, שהם ג' מאות וחמשים (כנ"ל אות קע"א) ולפעמים אנו מחשבים את הת"ת לג' שלישים, ששליש עליון נמשך עד החזה, ומחזה ולמטה נמצאים ב' שלישי הת"ת. וכשאלו המאה מתחלקת בהם, נמצאות ל"ה מהם בשליש העליון דת"ת עד החזה, וס"ה בב' השלישים דת"ת שמחזה ולמטה, ומבחינה זו נמצאות מספר ד' ספירות תנה"י, שהם שלש מאות וששים וחמשה, שלש מאות מנה"י, וס"ה מב' שלישי ת"ת. והטעם ששליש עליון יש חלק אחד ובי"ש יותר מן חלק התחתון שבת"ת, הוא משום שכתר דב"ש ת"ת התחתון, שה"ס חזה, נחשב לרגלים דשליש עליון.

ח"ש (באות רמ"ד/א) תלת מאה ושתיין וחמש עמודין דנהורא מלהטא, כי היסוד דז"א נקרא עמוד, ובהיותו כלול מתנה"י יש בו שס"ה בחינות כנ"ל וע"כ יש שס"ה עמודים. בכל סטרא מאינון ארבע סטרין, ד' רוחות דעזרה היינו חו"ג תו"מ שבמלכות, וכל אחת מהם כלולה מחס"ה עמודים, שהם בחינות היסוד דז"א. והיסוד דז"א נקרא חי, וז"ש, כל אלין אקרון עמודין חיים, שה"ס שס"ה עמודים חיים, בגין דלא קיימא נהורא דלהון, שכ"ך באתר חד, וכלהו אלין סלקין ואלין נחתין. פירושו, שהם תמיד בבחינת הזווג עם המלכות, אלא פעם עולים ופעם

(דפרי דף ק"ע ע"ב)

מנייהו שלהובין דנורא. כגווני חיזור ושושן. לעילא מכל עמודא ועמודא. אית תלת תפוחין. דבטשי בהו תלת גווינין. סומק ירוק וחורר. בכל גוון וגוון מלהטן

מאמר

הסולם

עמודין וגלגלין

שהם יסוד דו"א, מנגנים שיר הזה בעת עליה, כי הכתוב מדבר בהכרעת קו האמצעי, שחדיש ההוא, שהוא יסוד, מיחד ימינא דמלכא עלאה וזרוע קדשו, שהוא השמאל בעת עליתו זו כנ"ל. וז"ש (באות רמ"ז) אינון דנחתי אופ הכי מנגני וכו' מזמור לתורה. והוא מטעם שכתוב בו, הריעו לה' כל הארץ, שהיא המלכות הנקראת ארץ, וכיון שהעמודים יורדים להשפיע למלכות, ע"כ אומרים זה.

וז"ש (באות רמ"ח) נהורא דלחון חר אתחזי, שהאור של כל שס"ה העמודים הם אור אחד, כי כולם בחינת יסוד הם. וכך מותגלגלי, דהיינו כשמאירים בהארת הקוין הנקרא גלגול (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה קל גלגלא) אז נכלל היסוד מכל ה' בחינות כח"ב תו"מ, אשר מבחינת החסדים, נקראים חג"ת נ"ה (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף י"א במראות הסולם ד"ה ומה) וז"ש אתחזי חמש גווינין דנחורין בכל עמודא ועמודא, כי כל אחד משס"ה העמודים כולל אז חג"ת נ"ה. אמנם היסוד עצמו אינה בחינה ששית, כי אין יותר מה' בחינות שמבחינת החכמה נקראות כח"ב תו"מ ומבחינת החסדים נקראות חג"ת נ"ה. אבל היסוד אינו בחינה נוספת עליהן, אלא שהוא רק בחינת כולל, שכולל את ה' בחינות אלו, וז"ש, עמודין אלון בלחז חללין מלגא, כלומר, שאין בהם בחינת תוך ותוכן, משום שזולת ה' בחינות אין עוד שום בחינה של אור וע"כ אין בהם שום תוכן, ונבחן שהם חללים בלי תוכן של צורת אור. אלא שיש בהם ב' בחינות דינים, דינים דימין, ודינים של שמאל, שהיסוד נושא אותם כי ע"כ נבחן לשמאל של הדעת כנ"ל בדבור הסמוך. כי המכריע כולל ימין ושמאל וכמו שהימין דדעת כולל ב' האורות דימין ושמאל כן השמאל דדעת כולל ב' הדינים דימין ושמאל. והם נקראים כפתור ופרח. כי דינים דימין, שה"ס ה' שנכנסה באויר, שה"ס נקודת החולם, נקראים כפתור, והוא אותיות כפת אור, כי האור נקשר בימין בכח דינים הללו. ודינים דשמאל, שהאור דחסדים פורח מהם ונשארים בחכמה בלי חסדים, שאינה יכולה להאיר, היא נקרא משום זה פרח, מלשון פריחה, שהאורות פורחים משם, כי אפילו החכמה אינה מאירה. ועוד טעם, משום שכל כת השמאל בא ע"י יציאת

בטשין דא ברא, שהעולים מיחדים בין ב' הקוין חו"ב, ובטשוא פירושו יחוד וזווג הבא ע"י כח מלמטה, דהיינו היסוד, ומנגני נגונא, דהיינו שמתגלה השפע דג' קוין חב"ד. ואלין דנחתי אופ הכי, כמ"ש לפנינו, וז"ש (באות רמ"ד) מאי נגונא מנגני, שיר יתכא, מזמור שירו לה' שיר חדש וגו'. שיר חדש וכו' דעד כען מלאכין קדישין לא שבחו ליה בגין דאיהו חדש. כלומר, שגילוי האורות הנמשכים ע"י עלית היסוד מחדש אל הדעת, היא גילוי חדש, שהמלאכים עוד לא ידעו ממנו לשבח אותו, כי בכל עליה ועליה נמשכת השפעה חדשה שלא היתה עוד בעולמות. וז"ש מאי טעמא איהו חדש, בגין דההוא דמחדש עולימוי משבח ליה, ואמר ליה, שהוא מטטרון, שהוא מרכבה אל זווג יסוד דו"א ומלכות, והוא הראשון המקבל הארה החדשה הזו שהמשיך היסוד מלמעלה, וממנו מקבלים כל המלאכים. וז"ש דא אקרי חדש ואיהו חדש בגין דדביק בשמשא ולא אתפרש מניה, שהוא דבוק בז"א שנקרא שמש, ואינו נפרד ממנו, וע"כ הוא הראשון, המקבל שפע החדש מיסוד דו"א. לאפקא סטרא אחרא דלית ביה חרושא, כי הסטרא אחרא אין להם מוח הדעת, ששם עולה היסוד ומחדש זווגם בכל פעם, ובאים ע"י זווג זה תמיד אורות חדשים ותולדות חדשות, אלא שיש להם רק ב' מוחין חכמה ובינה בלבד, וכיון שהם מחוסרי דעת, לא יצא מחכמה ובינה שלהם שום דבר חדש, אלא אותה מדת ההארה הנקלטת בחכמה ובינה שלהם בתחילת היותן, הולכות ונשנות ומחזרות בכל פעם כמו שהיו בתחילה, בלי הוספה כל שהוא, עד שנבחנו שונשחקת ונבלה מרוב שמוש בה, וז"ש, זקן הוא ואתכלי ולא אתחדש, דהיינו שהולך ובלה כמו זקן, שכחותיו הולכים ועוזבים אותו לאט לאט עד שנתבלה והולך לו. וז"ש (באות רמ"ו), וע"ד נגונא דא שהעמודים מנגנים בשעת עלייתם לחב"ד, נגונא דההוא חדש איהו, שהוא מטטרון כנ"ל, וגם העמודים מנגנים אותו משום שהם מתחדשים בשפע חדש בעת עלייתם לחב"ד כנ"ל. וזה שממשיך הכתוב, הושיעה לו, למאן, לההוא חדש הושיעה ימינא דמלכא עלאה, ודרועא דיליה, כלומר שהוא טעם ב' למה שהעמודים (דסרי דף ק"ע ע"ב)

אתוון בלטי, משלהובא ירוקא דאשא, ולא משתככי לעלמין. ולית מאן דיקום עלייהו.

רמט) ארבע גלגלין מתחמן עובד ציור, בכל עמודא ועמודא. באינון א גלגלין, אית פליאן רברבן. כד מסתחרן מפקין מנייהו זגין דדהבא ואבני יקר. ומיד מתכנשי בגווייהו, ולא נפלי לארעא. כד נפקין אינון זגין דדהבא, ואינון אבני יקר ב גו אסתחרותא דגלגלין, אשתמע קלא דאמרי, (p) זאת נחלת עבדי יי' וצדקתם מאתי נאם יי'.

רנ) תרין אריין בכל גלגלא וגלגלא, אריא חדא מסטרא חדא, ואריא חדא מסטרא חדא, וכלהו מאשא ירוקא, ובגלגולא דקא מסתחרן גלגלין, מתחבקן אלין באלין, ואולי כלהו, בגלגולא מתדבקן דא בדא. כד סלקין עמודין, מנהמן אריין אלין ג באלין, ותפוחין פרחין באוירא, וסלקין לעילא, ובטשי אלין באלין

חלופי גרסאות
א עמודין, ב ל"ג גו, ג ל"ג באלין.

מסורת הזוהר
(p) (ישעיה נד) ח"ג קב.

עמודין וגלגלין

הסולם

מאמר

שם, אלא במלכות הנפרדת, שה"ס הגלגלים, וע"כ אין מי שיוכל לעמוד עליהם, שאי אפשר להשיגם שם. ונמצא שיש כאן ג' תפוחים שהם ג' קוין ובכל תפוח, דהיינו בכל קו, יש ג' גוונים לבן אדום ירוק שהם חג"ת, ואותיות ירוקות שהם מלכות, וג"פ ד' הם י"ב בחינות, שזולתם אין השפע שלם. והנה נתבאר בחינות העמודים שהם יסוד דו"א, והשפע הכולל שעל היסוד, שהוא צורת ג' תפוחים, שבכל תפוח חוג תו"מ, ועתה יבאר לפנינו צורת המלכות הנפרדת, שה"ס הגלגלים שמתחת העמודים, וצורת השפע הכוללת שבהם לתחתונים, וסוד ב' הווגים, זווג דבוקר חווג דחצות, וכו'.

רמט) ארבע גלגלין מתחמן וכו': ארבעה גלגלים מעשה רוקם, מתפשטים ומסבבים בכל עמוד ועמוד, משט"ה עמודים הנ"ל, שבכל צד של העורה, באלו הגלגלים יש נפלאות גדולות. כשמסתובבים מוציאים מהם זגי זהב ואבני יקר, ומיד נאספים בתוכם, ואינם נופלים לארץ, בעת שיוצאים אלו זגי זהב ואלו אבני יקר, נשמע קול מתוך הסתובבות הגלגלים, שאומרים, זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ה'.

רנ) תרין אריין וכו': ב' אריות הם בכל גלגל וגלגל, אריה אחד מצד אחד ואריה אחד מצד אחד. וכולם מאש ירוקה, ובגלגולא שהגלגלים מסתובבים מתחבקים האריות צלו באלו, והולכים כולם, בגלגול מתדבקים זה בזה, כשהעמודים עולים, נהמים האריות אלו

יציאת ה' מאויר שהוחר לאור שה"ס נקודת השורק וע"כ נבחן, שהי' פורחת באויר, ויוצאת משם, ח"ש, וכד פלגי ונחת, נפקי מנייהו שלהובין דנורא, דהיינו ב' בחינות דינים הנ"ל, כגווני חיזור ושושן, שדינים דימין ה"ס חיזור, דהיינו כפתור, ודינים דשמאל ה"ס שושן, דהיינו פרח.

והנה אחר שביאר היטב סוד העמודים שבעזרה, שה"ס יסוד דו"א, מבאר עתה, צורת השפע הקבועה במדת היסוד, להשפיע למלכות, כי אע"פ שאין בחינת השפעה אחת דומה לחברתה, וכל השפעה השפעה היא צורה חדשה שהיסוד משפיע למלכות כנ"ל. עכ"ז יש צורה אחת קבועה וכוללת לכל ההשפעות שבעולם המחויבת ככולן, שה"ס צורה השלמה של י"ב בחינות, שתוכנם הוא ד' ספירות חו"ב תו"מ או חו"ג תו"מ, שבכל אחת ג' קוין, וג"פ ד' הם י"ב, וז"ש, לעילא מכל עמודא ועמודא, דהיינו למעלה מיסוד, אית תלת תפוחין, שה"ס ג' קוין, דבטשי בהו תלת גוונים פומק ירוק וחזור, שהם חסד גבורה ת"ת, הבוטשים ומזווגים עם ג' תפוחין אלו, בכל גוון וגוון מלהטן אתוון בלטי, שה"ס המלכות הנקראת אותיות, המתחברת עם ג' הגוונים שהם חג"ת, וגוון של האותיות הוא, משלהובא ירוקא דאשא, דהיינו מת"ת, שהוא גוון ירוק, כי המלכות היא דבוקה תמיד בת"ת, ולא משתככי לעלמין ולית מאן דיקום עלייהו, כי מלכות זו היא נחשבת מבחינת היסוד, ואין הארת החכמה מתגלה (דפ"י דף ק"ע ע"ב)

באזירא. ותבו לאתרייהו. ומתמן נפלי. ואריין פשטי ידיהו לנטלא ד לון. וסלקין אלין מגרמייהו. אי חסידא קדישא. מאן חמא חכמתא דאומנו. דצייר קב"ה בעמודין אלין.

רנא בפלגו יומא נפקי ה תרין נשרין ו בכל גלגלא וגלגלא. ו לא ידיע אתר דנפקי מתמן, ושריין על רישיהון דאלין אריין. וכדין משתככי עמודין וגלגלין. וקיימי בקיומייהו. ותפוחין נפלי על פומייהו דנשרי. ומקבלי לון. ומיד פרחין ה מפומא לפומא. ואזלין ומשטטי בינייהו. ותבו לאתרייהו. ולא ידיע מאן היא.

חלופי גרסאות

ד ל"ג לון. ה תמן. ו ל"ג מן בכל עד ושריין. ז ל"ג ולא ידיע אתר דנפקי מתמן. ח לפומא מפומא.

עמודין וגלגלין

הסולם

מאמר

דהיינו שמכרין זוה השפע מוכן להתקבל לעבדי ה' והוא נחלתם.

עתה מבאר סדר זווג הבוקר. שאז שולט החסד. ואומר (באות ר"נ) **ב' אריין בכל גלגלא וגלגלא**. שבכל גלגל. שהוא מלכות. יש ב' אריות המקבלים השפע. **אריה חדא מפטרא חדא ואריה חדא מפטרא חדא**. דהיינו אחד מבחינת ימין המלכות ואחד מבחינת שמאל המלכות. ואפילו אותו שבשמאל נקרא ג"כ אריה, שהוא שם החסד. להורות שבבוקר שליטת הימין הוא. וגם השמאל הוא בצורה של ימין, שהוא אריה. אבל, ופלחו **מאשא ירוקא**. שהוא הגוון הנקרא ת"ת. מפני שהמלכות בכללה היא נמצאת באמצע בין ימין לשמאל. שנבחן לת"ת. וגוון ירוק. **ובגלגולא דיקא מפתחורן**. דהיינו בעת גילוי השפע, שאינה באה אלא ע"י גלגול. כנ"ל. **מתחפקין אלין באלין**. שהימין והשמאל מתחבקים להיות אחד, ואזלי כלהו בגלגולא. **מתרבקין וכו'**. דהיינו כלולים זה בזה. **כד סלקין עמודין**. דהיינו כשהיסוד עולה לחב"ד לקבל שפע ולהתחדש כנ"ל. (באות רמ"ח) **מנהבון אריין אלין באלין**. דהיינו אותם שבימין באותם שבשמאל, כי מטרים הגלגול אינם עוד בחינה אחת, ותפוחין, שהם השפע שעל היסוד, כנ"ל, פרחין באזירא וסלקין לעילא, דהיינו שהם עולים יחד עם העמודים שהם היסוד, כדי לפרוח באזירא, דהיינו לקבל שפע מג"ר שהם בסוד כניסה ויציאה מאזירא, ובטשי אלין באלין באזירא. שהם נכללים אלו באלו שם, ותבו לאתרייהו. דהיינו שירודים יחד עם העמודים. למקומם. שה"ס המלכות שנקראת מקום, ומתמן נפלי. דהיינו מכח חבורם עם המלכות נופלים התפוחים

מן

אלו באלו. ותפוחים פורחים באזיר ועולים למעלה. והתפוחים בוטשים אלו באלו באזיר. ואח"כ חוזרים למקומם, ומשם נופלים. והאריות פושטים ידיהם לקבל אותם, והתפוחים עולים מעצמם. אהה חסיד קדוש, מי ראה החכמה של האומנות, שצייר הקב"ה בעמודים האלו.

רנא בפלגו יומא נפקי וכו': בחצות היום, יוצאים שני נשרים בכל גלגל וגלגל. (ל"ג ולא ידיע אתר דנפקי מתמן). והם שורים על ראשיהם של האריות האלו. ואז משתככים העמודים והגלגלים, ועומדים בקיומם. ותפוחים נופלים על פיהם של הנשרים, והם מקבלים אותם. ומיד פורחים התפוחים מפה לפה. (ל"ג ואזלין ומשטטי בינייהו ותבו לאתרייהו ולא ידיע מאן היא). לאחר שעה ומחצה הנשרים מרימים קולם ומנגנים נגון נחמד, ומסתתרים. (ל"ג ולא ידיע בהי אתר). ביאור המשך המאמר. אחר שכבר ביאר כל הבחינות שביסוד והשפע שעליו, ממשיך לבאר את המלכות המקבלת ממנו שספירותיה נקראים גלגלים, וסוד הזווג של יסוד ומלכות. ח"ש. (באות רמ"ט) **ארבע גלגלין מתחמן עובד ציור בכל עמודא ועמודא**. כי השפע היוצא מכל עמוד כלול מחו"ג תו"מ, וצריך לארבע מלכיות דחו"ג תו"מ שיקבלו, וע"כ יש כנגד כל עמוד ד' גלגלים. ומפרש סוד השפע המקובל במלכות בשביל התחתונים. ואומר, **כד מפתחורן**. כי אין השפע מתגלה אלא בדרך גלגול. כנ"ל. **מפקין מנייהו זגי דדהבא ואבני יקר**, זגי דדהבא, פירושו הארות: החכמה מקו שמאל. ואבני יקר, ה"ס הארות החסדים. **כד נפקין אינון וכו' אשתמע קלא דאמריי זאת נחלת עבדי ה' גרי**. (דפ"י דף ק"ע ע"ב)

לבתר שעתא ופלגא, נשרין ארימין קלא, ומנגנין נגונא * תאיבא, ואתמרן, ולא ידיע כ בהי אתר.

רנב) סחרנייהו דאינון עמודין, אית שבכין עובד ציור, אשא סומקא, ונהורא חוורא, וחוטין דדהבא, סחור סחור, סחרין לכל סטר, ומעינא דמיא * כד"א והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון.

רנג) הכא פריש רב מתיבתא קרא דא ג לגו, וקליה אשתמע לבר, ה מדהוה פריש קרא, דא, קל ינוקא אתער מלבר, ההוא ינוקא דהוה פריש תלמודיה.

חלופי גרסאות

ס דאיבא; שאיכ, י ל"ג ולא ידיע בהי אתר, כ בהו, ל גו ולבר ול"ג וקליה אשתמע, ס ואדהתה, נ מוסיף דא, אי קדישא אי קדישא.

עמדין וגלגלין

הסולם

מאמר

וע"כ אינו נמשך אלא שעה וחצי, שה"ס קו וחצי קו דימין שבעת ההוא, כי ג' קוין מכונים ג' שעות, וכשנגמר זה ומתחיל להאיר קו וחצי קו משמאל, או נפסק זווג הזה, וי"ש, לבתר שעתא ופלגא, דהיינו אחר שנגמר להאיר קו וחצי קו של צד הימין, שהם חכמה, וחצי הימני של הדעת, ומתחיל להאיר קו וחצי קו דשמאל, שהם בינה וחצי השמאלי של הדעת, או נשרין ארימין קלא, ומנגנין נגונא תאיבא, דהיינו שמתחילים לקבל מן השמאל, ששפעו בא בהרמת קול ובנגינת נהמד, אבל ואתמרן, שהם מסתתרים תיכף, וההארה נפסקת, כי מחמת שה"ס פני נשר הכלולים מימין ומשמאל הם יכולים לקבל תחילת הארת השמאל, אבל מפני שהימין מתחיל להתמעט או בזמן שליטת קו וחצי דשמאל, ע"כ הם מסתתרים ונעלמים.

רנב) סחרנייהו דאינון עמודין וכו': מסביב אלו העמודים, יש שבכות מעשה רוקם, שה"ס הארת הבינה המלובשת שם, המעוברת ומסובכת ונקלעת יחד עם המלכות, וע"כ נקראת, שבכה מעשה רוקם, והיא מקולעת מאש אדום, שהיא הארת השמאל, ומאש לבן, שהוא הארת הימין, וחוטיו זהב, שהוא הארת השמאל שבבינה הנקרא זהב, סביב סביב מקיפים אותו מכל צד, ויש שם מעין של מים, כש"א, והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון.

רנג) הכא פריש רב וכו': כאן פירש רב מתיבתא כתוב הזה בפנים, וקולו נשמע לחוץ, ומשפירש כתוב הזה נתעורר קול ילד מבחוץ, שהיה אותו ילד, שפירש תלמודו ולמד לפני עמוד

מן היסוד אל המלכות, ואריין, שהם מקבלי השפע שבמלכות, פשטי ידיהו לנפלא לון, דהיינו לקבל התפוחים, וסלקין אלין מגרימיהו, כלומר שהארתם עולה ממטה למעלה מעצמם, והאריות מקבלים אותם, ואינם נמשכים ונופלים למטה ממלכות, והיינו מפני שפע החכמה הכלולה שם, שאינה מאירה אלא ממטה למעלה, והנה נתבאר זווג הבוקר שהוא בשליטת הימין, שהוא חסד.

ועתה מבאר זווג דחצות היום, וי"ש (באות דנ"א) בפלגו יומא נפקי תרין נשרין בכל גלגלא וגלגלא, כי חצי יום הראשון הוא חסד דהיינו ימין, וחצי יום השני הוא דין, דהיינו שמאל, ובאמצע שהוא חצות היום, כולל משניהם מחסד ודין, שהוא צורת פני נשר הכלול מארץ ושור שהם ימין ושמאל, וע"כ יוצאים או בחינת המקבלים שבמלכות שבימינה ושבשמאלה, בצורת ב' נשרים בכל גלגל, אחד לימין ואחד לשמאל, כנ"ל אצל ב' אריות, ושריין על רישיהון דאלין אריין, דהיינו שהם שולטים בעת ההוא על האריות, דאז זמן הזווג של העמודים והגלגלים שהם יסוד ומלכות, וי"ש, וכדין משתככי עמודין וגלגלין דהיינו שמשתככים מגלגולם, וקיימו בקיומיהו, דהיינו שמדווגים אלו עם אלו, ואז ותפוחין נפלי, שהשפע נופל מן העמודים, שהם יסוד, על פומייהו דנשרי, שהם מקבלי השפע שבמלכות, ומקבלי לון, והם מקבלים התפוחין מן העמודים, ומיר פרחין מפומא לפומא, שהשפע פורח מפיהם של נשרים שבימין לפיהם של הנשרים שבשמאל וכן להפך, כדי להכלל מים ומשמאל, ועם כל זה גם הזווג הזה שבחצות, נוטה אל הימין, (דפוי דף ק"ע ע"ב *) דף קע"א ע"א)

וגמיר קמי חד עמודא דעלמא, בריה דרבי יהודה, דרבית אנת. והוּו אחדי ביה לדינא, וקליה אתער מלבר, בהאי קרא, ואמר, מיא דאינון מלרע היך סלקין לעילא מניה, לאתר עלאה יתיר מניה, בכמה דרגין, ומה אצטרך לון לאינון מיין ׀ לעילא, ומה אתר דכל ׁ מבועין ונחלין נפקין מניה, ולית פסיקו למבועי ונחלי, אתשקיא מאתר נגיב, מאן חמא חפירא דבירא, יהיב מיין למבועא דנביע, וכי ירושלם, יהיב מיין אל הים הקדמוני, אתר דכל מימין דעלמא נפקי מתמן, ונבעין ׁ מניה, אי חסידיא קדישא, לקלא דא, אשתככו וצייתו כל קלין דבני מתיבתי דתמן, ובג"כ לא יכילו מארי דדינא למקרב גביה.

רנד) בכה ר' שמעון, א"ל לא תבכי בוצינא קדישא, זכאה חולקך, דאפילו ינוקי, מנך ׃ אמרי רזין סתימין דאורייתא, תא, ואימא לך, מה דעבדו בני מתיבתי על קליה דההוא ינוקא, כד עאל קליה דההוא ינוקא, כגירא לגו, וכלהו צייתי ליה, בההוא שעתא אזדוע רב מתיבתא, וכל אינון דהוו קמיה, ואמר, מאן אינון דלא שבקין לההוא ברא דאלהא חייא, למיעל, קמו ואחידו ביה תלת עמודין דקיימי קמי רב מתיבתא, ועאל, וכל בני מתיבתי אתכנשו לגביה, אמר רב מתיבתא, אימא קראיך ברא קדישא.

רנה) אמר, עד כען דחילנא, דהא אנא ממתיבתא אחרינא הוינא, והכי אמדו לי, כד מארי דדינא הוו אחדין בי, א"ל, לא תדחל ברא קדישא, הכא תהא בינא שבעה יומין, ותתסחי בכל יומא מטלא קדישא, ולבתר יסלקון לך, לגו ההוא מתיבתא בשאר ינוקא דהכא.

חלופי גרסאות

׀ ל"ג לעילא, ׁ מוסיף תפוחי מבועין, ׁ ל"ג מניה, ׃ ל"ג אמרי רזין סתימין דאורייתא.

חצים אל הים הקדמוני וגר

הסולם

מאמר

ומשום זה לא יכלו בעלי הדין לקרב אליו לדון אותו.

רנד) בכה ר' שמעון וכי: בכה ר"ש, אמר לו אל תבכה מאור הקדוש, אשרי חלקך, שאפילו ילדים אומרים ממך, דהיינו בזכותך, סודות סתומים שבתורה, בוא ואומר לך, מה שעשו בני הישיבה בשביל הקול של אותו ילד, כשהקול של אותו הילד נכנס כחץ לפנים, וכולם הקשיבו לו, באותה שעה נודעו ראש הישיבה, וכל אלו שהיו לפניו, ואמר, מי המת שאינם עוזבים אותו בן אלקים חיים, להכנס. קמו ואחזו בו ג' עמודים, שה"ס הארת ג' קוין, שהיו עומדים לפני רב מתיבתא, ונכנס, וכל בני הישיבה נתאספו אליו, אמר רב מתיבתא, אמור המקרא שלך, בן קדוש.

רנה) אמר עד כען וכי: אמר, אותו הילד, עד עתה יראתי, כי אני הייתי משיבה אחרת

עמוד העולם אחד בנו של ר' יהודה, מן רבית אנת, שהוא שם מקום, והיו מלאכים בעלי דין אוזנים בו לדון אותו, וקולו נתעורר מבחוץ כששמע פסוק הזה מפי רב מתיבתא, ואמר, מים שהם מלמטה בירושלים, איך יעלו למעלה ממנו למקום עליון ממנו בכמה מדרגות, דהיינו אל ים הקדמוני שהוא בינה, ועוד, מה הצורך בהם, במים האלו, למעלה, בבינה, ועוד, איך מקום, שכל המבועים והנחלים יוצאים ממנו, ואין הפסק למבועים ונחלים אלו היוצאים ממנו, שהוא הים הקדמוני שהוא בינה, יהיה נשקה ממקום יבש, שהוא ירושלים, מי ראה, בור חפור שיתן מים למבוע הנובע, וכי ירושלים יתן מים אל הים הקדמוני, שהוא מקום שכל מימי העולם יוצאים משם ונובעים משם, אהה חסיד קדוש, אמר לר"ש, לקול זה נשתככו והקשיבו כל קולות בני הישיבה שהיו שם, (דפרי" דף קע"א ע"א)

רנו) ד] פתח ההוא ינוקא ואמר, והיה ביום ההוא. ההוא, לא ידיע מאן הוא. אלא בכל אתר ביום ההוא. יומא בתראה הוא. אמאי אקרי ק יום ההוא. אלא דא הוא יומא דאחיד סופא בשירותא. שירותא אקרי הוא. כד"א ה) ועבד הלוי הוא ו פולחנא דלוי, ו לדרגא דאקרי הוא, ה טמיר וגניזו. ואקרי א) ההוא, לאחזאה סופא דכל דרגין. דאיהו שירותא. וכלא חד. ובגין דאיהו סופא. אתוסף ביה ה'. רנו) זמינא ירושלם לאפקא מיין. ולנבעא נביעו. הכא אית לומר. סופא דכל דרגין. לאו איהו ירושלם. אלא ודאי ירושלם ויומא ההוא כלא חד. מה בין האי להאי. אלא ירושלם, כל דרגין קדישין דילה, כד אסתחרן, ב אקרונ ירושלם. והכי אתחמאן. ואית דרגין דסחרן. ואקרונ עזרות. אלין פנימאין. ואלין לבר. ואית דרגין דאקרונ כד אסתחרן. לשכות. ואית דרגין דאקרונ כד אסתחרן. היכל ודביר. לגו מכל אינון דרגין. אית חד נקודה. ו) כבודה בת מלך פנימה. נקודה דא. אקרי ג יום ההוא. וסימניך ה) ההוא יקרא ארץ. רנח) וכד יקום יומא דא. מגו שבכין דעזרה יקום נביעו דמיא. וההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (במדבר יח) ויצא סו ציד. ו) (תהלים מה) ק ליג יום. ר הוא טמיר וגניזו ודא אקרי יום ההוא לאחזאה סופא דכל דרגין דאחיד בשירותא וכלא חד. ש ליג לדרגא. ת ליג טמיר וגניזו ואקרי. א מוסף ההוא ה' הוא. ב אלין פנימאין ואלין לבר אקרונ ירושלם ואית דרגין דסחרן ואקרונ עזרות ואית דרגין דאקרונ לשכות. ג ליג יום.

דרך אמת ד) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער יד פנ

הסולם

חצים אל היסוד הקדמוני וגר

מאמר

רנו) זמינא ירושלם לאפקא וכר: עתידה ירושלים להוציא מים, ולהיות למעיין נובע. וכאן יש לומר, שהסוף של כל המדרגות, הנקרא ההוא, אין זה ירושלים. אלא ודאי שירושלים ויום ההוא הכל אחד. ששניהם הם מלכות. ומה ההפרש בין זל"י. אלא ההפרש הוא, כי ירושלים, היינו, כשמיפיים אותה כל המדרגות הקדושות שלה היא נקראת ירושלים. וכך הן נראות. ויש מדרגות המקיפים שנקראות עזרות, אלו הם פנימיים ויש מקיפים עליה מבחוץ, ויש מדרגות יותר פנימיות, הנקראות, כשהן מקיפות, לשכות. ויש מדרגות הנקראות כשהן מקיפות, היכל ודביר. לפנים מכל אלו המדרגות, יש נקודה אחת, כבודה בת מלך פנימה. שהיא נקודת המנעול הנסתרת ונגנזה במלכות לפני ולפנים (כנ"ל בהקשה"ז דף מ"ז ד"ה ג) נקודה זו נקראת יום ההוא, והסימן שלך, ההוא יקרא ארץ, דהיינו המלכות הנקראת ארץ, אבל רק נקודה הגנוזה שלה.

אחרת. וכך אמרו לי, כשבעלי הדין היו אוחזים אותי, א"ל, אל תירא בן קדוש, כאן תהיה בינינו שבעה ימים, ותתרחץ בכל יום מטל הקדוש, ואח"כ יעלו אותך לתוך ישיבה ההוא של שאר הילדים שבכאן. רנו) פתח ההוא ינוקא וכר: פתח ילד ההוא ואמר, והיה ביום ההוא, שואל, ההוא, לא ידוע מי הוא. ומשיב, אלא בכל מקום, ביום ההוא, הוא יום האחרון. למה נקרא יום ההוא. אלא משום שזה הוא יום שהסוף אחו בראשיתו, ראשיתו שהיא בינה, נקראת הוא כש"א, ועבד הלוי הוא, כי עבודת הלוי, היא למדרגה הנקראת הוא, הנסתרת ונגנזה, שמשום שהיא נסתרת, ע"כ נקראת הוא, כי הוא, הוא לשון נסתר. וכשנקראת ההוא עם ה' הידיעה, שהיא מלכות, הוא בא להראות שהסוף של כל המדרגות, שהוא מלכות, היא ראשית המדרגות, שהיא בינה, שהכל אחד, ומשום שהמלה ההוא, הוא סוף דהיינו מלכות, ע"כ נתוספה בה ה', דהיינו שנתוספה ה' שהיא מלכות על המלה הוא, שהוא בינה המלוכשת תוך המלכות, ונמצא, שהמלה ההוא היא מלכות, אלא בעת שהבינה מלוכשת בה.

רנח) וכד יקום יומא וכר: וכשיקום יום הזה, שהוא נקודת המנעול הגנוזה, דהיינו בגמר

(דפרי דף קע"א ע"א)

נביעו מן הים הקדמוני להוי. כגוונא דאמא דברה בין דרועהא ומסגיא חלבא דיניק, אתמלי פומיה, ואתרבי ביה. אריק חלבא לפומא דאמיה. כך חצים אל הים הקדמוני.

רנט) ז נטליה רב מתיבתא, ונשקיה. אמר ה חייך, הכי אוקמוה במתיבתא דרקייעא, והכי הוא ודאי. ים האחרון: דרגין בתראין דילה. אי חסידיא קדישא, כמה חדוה על חדוה, אתוסף בהווא ינוקא, גו בני מתיבתא. כ"ז טעמי דאורייתא, אמר ההוא ינוקא. ושבעין כתרין אעטרוה לאבוה בהווא יומא. זכאה חולקיה. מאן דזכי למילף לבריה. אמר רבי שמעון, לא זכה אבוה למילף ליה. אמר, אבוה שבק.

רס) ורזא סתימא * הוה בהאי ינוקא, על ז מה דאסתלק מעלמא, ועל דבעו למידן ז דיניה, ואשתזיב מניה. דא הוה באתגלייא. דהוה מכסיף לרביה קמי כלא. בשאלתין וקושיין ה דיליה, ולא חייש למהך לאחרא, לאתקנא תלמודי, וחליש דעתא דרביה. וע"ד בעו למידן ליה בדינא תקיפא. ובג"כ, אף על גב דאשתזיב ממאריהון דדינא, לא אשתזיב הכא. שבעה יומין הוי דלא אשתלים ה דיוקניה. וכד הוה אסתחי, בכאבא יתירא קמי כלא, כל אינון שבעה יומין, עד דאשתלים ז דיוקניה. ז ועל דאסתלק מעלמא לא תבעי למנדע. אי רבי, אי רבי, זכאה חולקך.

חלופי גרסאות

ד אתא. ה חייך דעלמא דמלה דא (הא) הכא. ו ל"ג מה. ז ליה דיניק [; דיניה] באתגליא (הוה) ואשתזיב מניה דהוה מכסיף. ה מלה. ט דיניה. י אתסחי. כ ל"ג דיוקניה. ל על.

חצים אל הים הקדמוני וגר

הסולם

מאמר

ים האחרון, פירוש, מדרגות אחרונות שלה, דהיינו נקודה דמנעולא. אהא חסיד קדוש, אמרה הנשמה לר' שמעון, כמה שמחה על שמחה נתוסף בילד ההוא בין בני הישיבה, וכ"ז טעמים בתורה אמר אותו הילד, ושבעים כתרין העטירו לאביו באותו יום. אשרי חלקו מי שזכה ללמד לבנו. א"ר שמעון וכי לא זכה אביו ללמוד אותו. אמר לו אביו מת.

רס) ורזא סתימא הוה וכר: וסוד סתום היה בילד ההוא, על מה שנסתלק מן העולם, ועל שרצו לדון דינו, וניצול ממנו. זה היה משום שבגלוי היה מבייש את רבו לפני כל בשאלות וקושיות שלו, שלא היה יכול לתרץ לו. ולא חשש ללכת לרב אחר לתקן תלמידו, והחליש דעתו של רבו. וע"כ רצו לדון אותו בדין קשה, ומשום זה אע"פ שניצול מבעלי הדין, לא ניצל כאן, ז' ימים היו שלא נשלמה צורתו, וכשהיה רוחך בכאב גדול לפני הכל כל אלו ז' ימים, עד שנשלמה צורתו, ועל מה שנסתלק

בגמר התקון, מתוך שבכין דעזרה שה"ס הארת הבינה המתלבשת במלכות, (כנ"ל אות רנ"ב עשה"ה) יקום מבוע מים, ומבוע ההוא יהיה מן ים הקדמוני, דהיינו מבינה, שממנה היא נמשך אל המלכות, וזה דומה כמו אם שבנה בין זרועותיה, ומרוב החלב שהוא ינוק, מתמלא פיו, ומתרבה בו, עד שמחזיר החלב לפיה של אמו. כך חצים אל הים הקדמוני, פירוש על כן כתוב, והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני, דהיינו מרוב השפע שנקודה זו לוקחת או מים הקדמוני, השפע עובר על גדותיו ומחזר חציו לים הקדמוני, כלומר, שהבינה תקבל גדלות גדולה מן המלכות, וחצים אל הים האחרון, דהיינו לנקודה דמנעולא עצמה, שתקבל אז כל תקוניה, משפע ים הקדמוני.

רנט) נטליה רב מתיבתא וכר: לקחו רב מתיבתא ונשקו. אמר לו, חייך, שכך העמידו בישיבה של הרקיע, וכך הוא ודאי. (דפרי דף קע"א ע"א * דף קע"א ע"ב)

רסא) ת"ח. תחות עגולא דאינון שבכין. דתמן באינון מין דההוא נביעו דמעיינא. אתרשים נביעו חד. ואתפשט ונפיק לבר. ועאל גו ימא ס רבא. ורשים ביה ארחא בלבא דימא. ומיניה שתי לויתן. ורוי. וחדי. ואתרבי ברבוייא. וכד נפיק נביעו אחרא, ההוא נביעו אתפשט ואזיל בטמירו, תחות ס תהומא, לגו ימא בתראה. וכל אינון מים זדונים. ומיין תקיפין. מאיך לון. וכפיף לון. דלא יפקון לחבלא בני עלמא. וסימן א) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה.

רסב) ובאמצעיתא דההיא עזרה. אית פ תרין כרובים. עובדא דאומנא דמלכא קדישא. ז ולא יכלין לקיימא בהו. עלאין ותתאין. ותחותייהו זמינין כל ישראל לקיימא, דלא יפקון מתחות גדפייהו לבר, זכאין ליהוון, כל דעאלין תחות גדפייהו. ק תליסר אלפי מגדלין דשמשא. ר דנהיר ט בצעצועא. כדקא יאות. רב מתיבתא בג"כ זכה לההוא יקר.

רסג) מאן יכיל למימר. מאינון מלין דקא מתחדשן בכל יומא. מקמי רב מתיבתא. אי רבי. בכל זמנא דרוחין דכורין סלקין לעילא. נשין בההוא זמנא נפקי כלהו, ומתכנשי לגו היכלא דבתיה תמן, וחדאין תמן, בכמה מלין עתיקין.

חלופי גרסאות

ח נחית. נ ל"ג דתמן. ט מוסיף רבא דתמן. ע תחומי.
פ תמן. צ לא. ק תלת; תלת עשר. ר מוסיף דנהיר
מנצוצא [מבוציצא] דמרגלא. ש בניצוצא.

מסורת הזוהר

א) (ישעיה מג) ב"א רנב צ"ג.

חצים אל הים הקדמוני וגו'

רסב) ובאמצעיתא דההיא עזרה וכו': ובאמצע העזרה, יש ב' כרובים מעשה אומן של מלך הקדוש, שה"ס אפי זוטרי (כנ"ל אות ק"מ) ועליונים ותחתונים אינם יכולים לעמוד עליהם, כי הג"ר שלהם מכוסים בכנפים, ותחתיהם, דהיינו בבחינת ו"ק דג"ר שבהם, עתידים לעמוד כל ישראל, דהיינו לקבל הארתם, ובלבד שלא יצאו מתחת כנפיהם לחוץ, דהיינו שלא יציצו, בג"ר המכוסים בכנפיהם מאושרים יהיו, כל אלו הנכנסים תחת כנפיהם של הכרובים. כי י"ג אלף מגדלים של השמש, שה"ס ז"א, דהיינו י"ב צירופי הויה, והכולל אותם. שה"ס חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קו"ג מאירים בצעצועים כראוי, דהיינו בהכרובים. כי צעצועים פירושו אנפי זוטרי, כמ"ש מעשה צעצועים (ד"ה ב' ג' י') רב מתיבתא זכה משום זה, שנכנס תחת כנפי הכרובים, לכל יקר ההוא.

רסג) מאן יכיל למימר וכו': מי יכול לומר מאלו הדברים המתחדשים בכל יום לפני ראש הישיבה. אהה רבי. בכל זמן שרוחות זכרים עולים למעלה, בזמן ההוא יוצאות כל הנשים ומתאספות שם אל היכל בתיה, בת פרעה (כנ"ל אות קצ"ו) ושמחים שם בכמה דברים

מאמר

שנסתלק מן העולם, אל תבקש לדעת. אהה רבי, אהה רבי, אשרי חלקך.

רסא) ת"ח תחות עגולא וכו': חזרו לפרש הכתוב חצים אל הים הקדמוני וגו', בדרך אחר, ובמלים אחרות, בוא וראה, תחת העגול של שבכות האלו (כנ"ל אות רנ"ב) אשר שם, בעזרה, שה"ס הארת הבינה שבמלכות המקולעת עמה, כנ"ל, באלו המים של מעיין הנובע אשר שם, גרשם נביע אחד שמתפשט ויוצא לחוץ, וכנס לים הגדול, שה"ס מלכות מבחינת החכמה, ורושם בו דרך אל לב הים, ששם שליטת המלכות הממותקת בבינה, שה"ס נקודת המפתח, וממנו שותה הלוייתן, שפירושו תמצא לעיל (בא דף י"א ד"ה פנימיות) וריה ושמה ומתרבה וגדל ברבוי. שז"ס חצים אל הים הקדמוני, דהיינו לב הים. וכשיוצא נביע אהה, אותו הנביע הולך ומתפשט בסתר תחת התהום, דהיינו תחת מלכות דמפתחא שנקרא תהום, לתוך ים האחרון, שהוא מלכות דמנעולא הגנוזה. וכל אלו מים הזדונים ומים קשים הוא משפיל אותם וכופף אותם, שלא יצאו לחבל בני העולם. והסימן הוא, הנותן בים דרך, שפירושו בלב הים. ובמים עזים נתיבת, שפירושו בים האחרון.

(דפו"י דף קע"א ע"ב)

ומתמן נפקין, ועאלין כלהו. והיא עמהון, לגו היכלא דסרח. וחדאן בכמה מלין חדתינ ועתיקין, ומתמן נפקין והיא עמהון, ועאלין לגו היכלא דיוכבד. וכן בכל אינון היכלין.

רסד) השתא ה ר', אימא לך רזא חדא. ת"ח. בכל שמטה ושמטה, כרוזא נפיק, א אתכנישו גוברין ונשין, וכל אינון בני מהימנותא, וסליקו. כדין כלהו מתפשטין דכורין ונשין, וסלקין. ב וכל אינון ינוקי מחלב, עאלין לגו מתיבתא דרקייעא, וחדאן חדוה, ועלויא דלהון, ותמן חדו על חדו. וההוא נער דמפתחן דמאריה בידיה, ג קם, ואמר לון כמה מלין חדתינ ועתיקין, וכלהו חמאן חדוה. דלית חדוה כההיא חדוה.

רסה) לבתר עאלין כלהו לגו כמה פרוכתין, וכמה היכלין גניזין תמן. דאינון נהרין בנועם יי, בגו היכלא דאהבה ד דקב"ה. ודא הוא דכתיב, ב) ה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. לבתר פרחין ינוקין לעילא, ואינון פרחין לתתא, ומהדרין לדוכתייהו, ומתלבשן כדבדקדמיתא. זכאה עמא דכל טובא דההוא עלמא מחכאן. רסו) אר"ש, כמה מתיקין מלין דשמענא, זכאה חולקא דידי, דזכינא לכל האי למשמע, זכאה יומא דנפיקנא הכא. אמרי ליה רבי, תלת יומין אית לן רשו למיתי גבך, ו לבתר ז חד יומא ה חדוה דילך.

מסורת הזוהר

ב) (תהלים כז) שמות נו צ"צ.

חלופי גרסאות

ת ל"ג ר', א אתכנישו בני מהימנותא גוברין ונשין וכל אינון ינוקי מחלב וסליקו כדין כלהו מתפשטין ב ולא אעלין וליג וכל אינון ינוקי מחלב. ג קפד. ולבתר. ז יומא חד. ח ניזיל ולא אית לן רשו סימן חסר לפני חדוה דילך ואחר חדוה דילך.

דכורין ונשים וסלקין וכלהו עאלין לגו מתיבתא. ד ל"ג דקב"ה. ה ל"ג לחזות בנועם ה'. ו ל"ג לפיטי ובההוא יומא יתוסף חדוה; ובדפויי יש

מאמר

הסולם

רוחין דכורין ונוקבין דסלקין לעילא

רסה) לבתר עאלין כלהו וכי: לאח"כ עולים כולם לפנים. כמה פרוכות וכמה היכלות גנוזים שמה, שהם מאירים בנועם ה', בתוך היכל האהבה של הקב"ה. וז"ש, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. לאח"כ פורחים הילדים גמולי מחלב למעלה, דהיינו למתיבתא עלאה, רל"ג) והם, הגברים והנשים, פורחים למטה שטם מקומם (כמו שכ' להלן בלק אות וחזורים למקומם, בגן עדן התחתון. ומתלבשים שם בלבושם כבתחילה, אשרי העם, שכל טוב של עולם ההוא, מחכה להם.

רסו) אר"ש כמה מתיקין וכי: א"ר שמעון, כמה מתוקים אלו הדברים ששמעת. אשרי חלקי שזכיתי לשמוע כל זה, אשרי היום שיצאתי לכאן. אמרו לו, רבי ג' ימים יש לנו רשות לבא אליך, ולאחר יום אחד. השמחה שלך (חסר ההמשך).

דברים עתיקין, ומשם יוצאות כולן ונכנסות, ובתיה עמהן, אל היכל של סרח בת אשר (כנ"ל אות קצ"ח) ושמחות בכמה דברים חדשים וישנים, ומשם יוצאות וסרח עמהן, ונכנסות אל היכלה של יוכבד (כנ"ל אות קצ"ט), וכן בכל אלו היכלות.

רסד) השתא רבי אימא וכי: עתה רבי, אומר לך סוד אחד, בוא וראה, בכל שמטה ושמטה יוצא כרוז בגן עדן, התאספו גברים ונשים, וכל אלו בני האמונה, ועלו. אז כולם מתפשטים, זכרים ונשים, ועולים, וכל אלו גמולי מחלב עולים, אל הישיבה של הרקייע שהוא הישיבה של מסטרון, ושמחים בשמחה על התעלות שלהם, ושם שמחה על שמחה, ואותו הנער, שמפתחות אדוניו בידו, דהיינו מסטרון, קם ואמר להם כמה דברים חדשים וישנים, וכולם רואים שמחה, שאין שמחה כאותה השמחה.

(דפויי דף קע"א ע"ב)

רסז) איהו משיך משיכו מסטרא דיליה, ואתמטר ואתחפא תחות אתר דאקרי (ג) תא הרצים, עד פלגו ליליא. מבתר פלגו ליליא, שלהובא דעמודא דיצחק נפיק, ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר. כגוונא דגבר אחרא עלאה עליה. כיון דבטש ביה האי גבר, קרי ויהיב שית קלין, וכלהו בסכלתנו.

רסח) בשעתא דאיהו קרי, כל תרנגולין דהאי עלמא קראן. ונפיק מניה שלהובא אחרא, ומטי לון תחות גדפייהו, וקראן. איהו מה קרי. בשעתא קדמאה קרי ואמר, (ד) קול יי בכח קול יי בהדר. ובשעתא תניינא קרי ואמר, (ה) קול יי שובר ארזים. בשעתא תליתאה קרי ואמר, קול יי חוצב להבות אש. * בשעתא רביעאה קרי ואמר, (ו) קול יי יחיל מדבר וגו'. בשעתא חמישאה קרי ואמר, קול יי על המים וגו'. בשעתא שתיתאה קרי ואמר, קול יי יחולל אילות וגו'. לבתר קרי ואמר, (ז) קול אומר קרא ואמר מה אקרא וגו'. ודא איהו תרנגולא (ח) דקרי, ולא שכיך ולבתר קרי כמלקדמין.

רסט) ומאי קרי. כל עובדין דבני עלמא, בגין דאיהו מאריה - דאחמתא זקסת הסופר בחרצוי. וכל עובדין דבני עלמא (י) כתיב בכל יומא. ובליליא, בתר דקרי כל קריאן אלין, קרי כל מה דכתב ביומא.

רע/א) ואלמלא רגלוי אצבעאן דיליה, דאינון תרין דרגין, חד ההוא דקיימא באמצעיתא, דאיהו רב. וההוא דקיימא מאחורא, דאיהו זעיר, דקא מעכבין ליה.

חלופי גרסאות

ח (מיכה ו) לעיר יקרא וגו'. ט דאקרי. י דחכמתא. כ כתב.

מסורת הזהר

ג (מ"א יד) פקודי קפ צ"ת. ד (תהלים כט) בהשמטות ח"ב. ער: ת"ז תע ככב. ה (שם). ו (תהלים כט) בהשמטות ח"ב. ער: ת"ז ת"ע. קכב: ז (ישעיה מ) ת"ז ת"ל עג: תק"ח. צו ט"ג ש"ל של"ח שמ"א

הסולם

קריאת הגבר

מאמר

ואומר, קול ה' חוצב להבות אש. בשעה רביעית קורא ואומר, קול ה' יחיל מדבר וגו'. בשעה חמישית קורא ואומר, קול ה' על המים. בשעה ששית קורא ואומר, קול ה' יחולל אילות וגו'. אח"כ קורא ואומר, קול אומר קרא ואמר מה אקרא וגו'. וזהו גבריאל, הוא תרנגול הקורא ואינו נשתק, ולאח"כ חוזר וקורא כבתחילה. רסט) ומאי קרי, כל וכי: שואל, מה הוא קורא. גבריאל, לאח"כ. ומשיב, הוא קורא כל המעשים של בני העולם. משום שהוא בעל התיק, דהיינו שברשותו הוא הכלי שבו נמצא כל הכתבים ופסקי הדינים והגזירות. וקסת הסופר במתניו, וכותב כל מעשי בני העולם בכל יום. ובלילה אחר שקרא כל הקריאות הנ"ל, הוא קורא כל מה שכתב ביום.

רע/א) ואלמלא רגלוי אצבעאן כו': ולולא אצבעות רגלים שלו, שיש בהם ב' מדרגות, א' הוא האצבע העומד באמצע, שהוא גדול. וא' הוא האצבע העומד מאחור, שהוא קטן. ולולא

רסז) איהו משיך משיכו וכי: (חזק) ההתחלה) הוא משך המשכה מן הצד של ונסתתר ומתכסה תחת מקום שנקרא תא הרצים, עד חצות לילה. מאחר חצות לילה יוצא שלהבת מן העמוד של יצחק, שהוא קו השמאל, ומכה בתרנגול הזה שנקרא גבר שהוא גבריאל, כעין גבר אחר עליון שעליו, שהוא גבורה דז"א, עמודא דיצחק, כיון שהשלהבות דקו שמאל מכה בגבר ההוא, שהוא גבריאל, קורא ונותן ששה קולות, וכלהו בתבונה. (וביאורו, לעיל ויקהל דף ח' ד"ה פירושו).

רסח) בשעתא דאיהו קרי וכי: בשעה שהוא קורא, דהיינו גבריאל, קוראים כל התרנגולים של עולם הזה, ויוצא ממנו, מן גבריאל, שלהבת אחרת ומגיע אליהם תחת כנפיהם, והם קוראים. הוא, גבריאל, מה קורא. היינו, בשעה ראשונה, קורא ואומר, קול ה' בכח קול ה' בהדר, ובשעה שניה קורא ואומר קול ה' שובר ארזים. בשעה שלישית קורא (דערי דף קע"א ע"ב *) דף קע"ב ע"א)

יהא מוקיד עלמא בשלהובוי. ומה עבדי. כיון דסליק צפרא. וחוטא דנהירו נפיק מסטר דרום. כדין מתחברין כלהו. ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין כעגלא. לקיימא דכתיב (ח) וכף רגליהם ככף רגל עגל. והא ידעת רזא דא. שאלת ענפא דגורן. ג

רע/ב) לגו בעזרה דא. אית תלת מאה ושתין וחמשה היכלין. כחושבן יומי שתא. ובכל פתחא ופתחא כתיב. (ט) יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך. לא ידיע

מסורת זוהר

(ח) (יחזקאל א) ב"ב מב צ"א. ח"ג רל"ד. ת"ז תי"ח לב: ת"ע קלא. ז"ח לה ט"ד ש"א שמ"ט לט ט"א ש"ג. ט) (תהלים קכב) בהשמטות ה"ב

חלופי גרסאות

ג בדפו"י יש כאן סימן חסר.

רעד: ח"ג קית. ז"ח לו ט"ב שמ"ד.

מאמר

הסולם

קריאת הגבר

שהוא מאיר בבחינת גדלות. וההוא דקיימא מאחורא. דהיינו האצבע המקבל מאחורים דשמאל שבמלכות שאינה מיוחדת עם קו האמצעי וע"כ נבחנת האצבע הזה. דקיימא מאחורא. שהוא אחורים. דאיהו זעיר. שהוא קטן שאינו יכול להאיר. ואלו ב' מדרגות האמורות. שגבריאל מקבל מקו שמאל שבמלכות. מעכבים אותו שלא יוכל להמשיך החכמה ממעלה למטה. שהיה שורף בזה את העולם. וז"ש. ואלמלא רגלוי אצבעין דיליה דאינון ב' דרגין וכו' דקא מעכבין ליה. שמעכבים אותו שלא יוכל להמשיך החכמה ממעלה למטה. יהא מוקיד עלמא בשלהובוי שהיה ממשיך החכמה ממעלה למטה. והיה שורף את העולם.

ובבוקר כשמתחיל שליטת החסד, אז יוצא חוט של חסד לגבריאל, והוא מקבל בזה גם מדרגת הימין של ז"א, ואז מתחברים ב' מדרגות שבשמאל שלו. דהיינו מדרגת האמצעי ומדרגת האחור. ונעשו אחד והחסד שקבל נעשה בו מדרגה שניה לימין, ואז נעשים ב' אצבעותיו לבחינת ב' טלפים לימין ושמאל. שה"ס חסדים מימין וחכמה משמאל. וז"ש. כיון דסליק צפרא וחוטא דנהירו נפיק וכו' ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין. דהיינו אחת לימין ואחת לשמאל, שהם רומזים לחסד וחכמה, וז"ש. כדין מתחברין כלהו. שהחוט של חסד, עם האצבע דאמצע. ואצבע דאחור, כולם מתחברים ואעבדין בתרין רגלין ב' טלפין. שאלו הג' נעשו שנים, שהם ימין ושמאל, ואחור אין בהם.

רע/ב) לגו בעזרה דא וכו': לפנים העזרה הזו, שה"ס המלכות, יש שס"ה היכלות כחשבון ימי השנה ובכל פתח ופתח שבכל היכל, כתוב, יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך

ולוא ב' אצבעות אלו המעכבים עליו, היה שורף את העולם בשלהביותו. ומה עושים, כיון שהאיר הבוקר, וחוט של חסד יוצא מצד דרום, אז כולם מתחברים, דהיינו אצבע האמצעית עם אצבע האחורית, ונעשו ב' טלפים בכל אחד מב' רגלים, כמו עגל. לקיים מה שכתוב וכף רגליהם ככף רגל עגל. וכבר ידעת סוד הזה. שאלת ענף הגורן (חסר ההמשך).

פירושו. האצבעות ה"ס הארת החכמה, כמ"ש לעיל (ב"א אות ק"ל ע"ש) וכיון שבחצית לילה מתייחד קו האמצעי עם המלכות (כנ"ל ויקהל אות ט"ו ע"ש), יוצא בקו שמאל שבמלכות ב' בחינות, א) הארת החכמה שבשמאל המחובר עם קו האמצעי, וכל תקוניה, דהיינו בעיקר, שלא תאיר החכמה ממעלה למטה אלא מטה למעלה כדרך קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) והארתו על כן היא הארה גדולה. ב) בחינת קו שמאל שלה מקודם חצות, דהיינו מטרם שקבלה קו האמצעי, והוא מלא דינים ואינו מאיר, ונבחן לבחינת אחורים, וקטנות.

והנה גבריאל, הוא מקו שמאל של המלכות, וע"כ יוצא בו ב' מדרגות האלו של המלכות, הנזכרות, ונבחנות בו בסוד ב' אצבעות רגליו, אותה האצבע שהוא מקו האמצעי הוא אצבע גדול שאורו רב, להיותו מתוקן מקו אמצעי שלא יאיר אלא מטה למעלה. ואותה האצבע שהיא מבחינת האחור והקטנות דקו שמאל שבמלכות, נקרא אצבע האחור, והוא קטן.

ז"ש ואלמלא רגלוי אצבעאן דיליה, שהם הכלים של החכמה, דאינון תרין דרגין, הנמשכות מב' מדרגות שבשמאלה של המלכות חד, ההוא דקיימא באמצעיותא דהיינו האצבע המיוחדת בקו האמצעי, דאיהו רב.

(דפו"י דף קע"ב ע"א)

שלח לך

קה

מאי הוא בהני היכלין, אלא כלהו, אתחמן עובד ציור. שבע סדרין דמרגלאן
אתחמן אלין באלין, בכל חד וחד.

רעא) אי חסידא קדישא, כמה משבח רב מתיבתא היכלא חדא, דאיהו בריש
סטר מזרח דעזרה דא, בגין דארבע אינון בד' סטרין דעלמא, אבל היכלא דסטר
מזרח, אסגי נהורין דיליה יתיר מכלהו.

רעב) יומא חד, בימא רבא, לויתן נפיק, וכל ימא אודעזע, וכל נוני אזלין
לכאן ולכאן, כד מטי לויתן בפתחא דפתחא דתהומא, שארי למחדי, ואשתכך
תמן תהומי, אלא ההוא כחיוז דמעין, ואתחפיין נהורין, ולא אתחזון כל אינון
נהורין, בר נהורא דהיכלא דבסטר מזרח דא.

רעג) ההוא מרגלא דקא אפיק לויתן, מגו ההוא תהומא דאקרי סגדוין,
ממה אתעביד. אלא יומא דא דקא אפיק לויתן, דאודעזע ימא, יומא דאתחרב
בי מקדשא, ט' באב איהו, וההוא מרגלא, דכד דכיר קב"ה לבנוי, ואושיד תרין
דמעין לגו ימא רבא, חד נפיל לגו תהומא דא דאקרי סגדוין, וחד נפיל לגו
תהומא אחרא דאקרי ע גילב"א.

רעד) בגין דחמש תהומי אחרנין אינון בימא רבא, אבל לא חשיבין כהני

חלופי גרסאות

ל מתחממן.. מ אתחממן, א בדפו"י ישנם סימן ח סר לפני תהומי ואחר תהומי ואחר אלא ההוא.
נ סיגדן; סגדוין, ס סגדוין, ע גילפ"א.

ב' דמעין חד לסגדון וחד לגילבא

הסולם

מאמר

כשהקב"ה זוכר את בניו ושופך ב' דמעיות
לים הגדול, דמעיה אחת נופלת לתהום הנה,
שנקרא סגדוין, ודמעיה אחת נופלת לתוך
תהום אחר, שנקרא גילב"א.

רעד) בגין דחמש תהומי וכו': משום
שה' תהומות אחרות הם בים הגדול, אבל
אינון חשובות כאלו אחרות שהם סגדוין
וגילב"א, וכיון שאלו הדמעיות הן נופלות הן
נקפאות תוך תהום אחת, ודמעיה אחת נטבעת
תוך התהום שנקרא גילב"א.

ביאור המאמר. העזרה ה"ס ו"ק דמלכות,
ובפנימיות העזרה מלוכמים היכלות שה"ס
ע"ס שלמות, ולפיכך הם שס"ה היכלות, כי
ג' מאות ה"ס ג"ר שכל אחת כוללת מאה,
להיותם מבינה שספירותיה הן בסוד מאות
ששים ה"ס ו"ק, שכל אחת כוללת עשרה,
להיותם מבחינת ז"א שספירותיו הן בסוד
עשרות, והמלכות, ספירותיה בסוד יחידות,
והיו צריכות להיות עשרה, אלא מפני שהמלכות
חסרה חצי פרצוף שמבחינת עצמותה (כנ"ל
ב"ב דף קנ"ח ד"ה בארבעין), ע"כ נחשבת רק
לחמשה, והם שס"ה, וז"ש, (באות ר"ע/ב) לגו
בעזרה דא, בפנימיות העזרה הוה, אית
שס"ה היכלין, דהיינו ע"ס שלמות כנ"ל, וכרי
שלא נטעה לומר שהם בחשבון של מחזה
ולמטה

בארמנותיך, לא ידוע מה הוא באלו היכלות
אלא כולם מסובבים זה בזה, מעשה רוקם,
שבע סדרים של מרגליות מסובבים אלו בתוך
אלו בכל אחד ואחד, דהיינו בכל היכל והיכל.
רעא) אי חסידא קדישא וכו': אהה
חסיד קדוש, כמה משבח רב מתיבתא היכל
אחד העומד בראש צד מזרח של עזרה הוה,
משום שארבע בחינות הם בעזרה, ל"ר רוחות
העולם, שהם, חו"ג, בימין ושמאל, שהם דרום
וצפון, ותו"מ במזרח ומערב, אבל ההיכל שבצד
מזרח מגדיל האורות שלו יותר מכולם.

רעב) יומא חד בימא וכו': יום אחד,
יוצא לויתן בים הגדול, וכל הים מזדעזע, וכל
הדגים הולכים לכאן ולכאן, כשמגיע הלוייתן
אל הפתח של פתח התהום הוא מתחיל לשמות,
והתהומות נשקטים שם (חסר ההמשך) אלא
ההוא, הוא כעין מעין והאורות מתכסים,
ואינם נראים כל אלו האורות, חוץ האור
שבהיכל הזה שמצד מזרח הוה.

רעג) ההוא מרגלא דקא וכו': שואל,
מרגלית ההוא שהלוייתן מוציא מתוך התהום
ההוא הנקרא סגדוין, ממה היא נעשה, ומשיב,
אלא יום הוה, שהלוייתן הוציא המרגלית, שהים
נודעזע, יום שנחרב בו בית המקדש היה,
שהוא יום ט' באב, ואותה המרגלית, הנה

(דפו"י דף קע"ב ע"א)

אחרנין, וכיון דנפלי אינון דמעין, קפאן גו תהומי חד. וחד אטבע גו תהומא. דאקרי גילב"א. ע

חלופי גרסאות

ע בדפרי יש כאן סימן חסר.

מאכר

הסולם

ב דמעין חד לסגדן חד לגילבא

וימין שבים ומיחדם זה בזה, נמצא מגלה בזה הארת החכמה שבשמאל, כי אחר שהשמאל מתיחד עם הימין, החכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, ואז יכולה החכמה להתגלות. משא"כ מטרם שעשה שלום, היתה החכמה בלי חסדים והיתה מלאה דינים ולא יכלה להאיר. וגילוי חכמה זו ע"י הלוייתן נקרא מרגלא, על שם שאינה נגלית אלא מבחינת מחזה ולמטה בלבד, שנקראת רגלין, ומרגלאן הוא כמו מרגלין, וזה ששואל, (באות רע"ג) ההוא מרגלא, דקא אפיק לויתן מגו ההוא תהומא דאקרי סגדון ממה אתעביד. שואל איך נעשה הוצאת המרגלא מן התהום ע"י הלוייתן, ומשיב, אלא יומא דא דקא אפיק לויתן, יום הזה שהלוייתן בא להוציא המרגלא, דאודעזע יומא, שאז נודעזע הים מחמת המחלוקת של ימין ושמאל כנ"ל, יומא דאתחרב בי מקדשא, הוא היום שבית המקדש שה"ס מלכות נחרבה, מטעם שנפרדה מזיא, פי באב איהו, והוא מכוונה ט' באב, שהוא יום חורבן בהמ"ק שלמטה, וההוא מרגלא, ומרגלא ההוא שהוציא הלוייתן אז, הוא כך, דכר דכיר קב"ה לבנוי, כשהקב"ה זוכר את בניו לגאלם, להיינו להחזיר אליו המלכות שה"ס בנין בית המקדש, וגאולה ישראל, ואושרי תרי דמעין לגו ימא רבא, שה"ס ב' מלכיות אחת סומקא מחמת שמייוחדת עם הבינה, ואחת אוכמא, שה"ס מלכות דמדת הדין (כנ"ל באדרא רבא אות ר"ד) והנה דינים דימין שיש בתהומות נקראים גילב"א, שמשם אין ה' יוצאת מאויר, ודינים דשמאל שיש בתהומות נקראים סגדון, שמשם יוצא ה' מאויר, והשמאל שולט, ועי"ז המים נקפאים (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפ). וז"ש, חד, נפיל לגו תהומא דא דאקרי סגדון, והיינו הדמעה שהיא סומקא הממותקת ומיוחדת היטב בבינה, וחד, נפיל לגו תהומא אהרא דאקרי גילב"א, היינו הדמעה שהיא אוכמא, שיש בה ממלכות דמדת הדין שאינה נמתקת בבינה, היא גופלת לתהום שנקרא גילב"א, שהיא הדינים דימין, שמשם אין ה' יוצא מאויר, וע"כ הדמעה האוכמא נכללת בדינים ההם וזהו כל תקונה, לא יותר.

ויש שם בים ז' תהומות, כנגד ז' ספירות, כי יש בכל אחת ע"ס, והמסך שבין כו"ח לכל

זלמטה כנ"ל אצל שס"ה עמודים (באות רמ"ד/א) על כן אומר כחושבן יומי שתא, שימי השנה ה"ס ע"ס של פרוצוף המלכות, ובכל פתחא ופתחא כתיב יהי שלום וגו' שזה מראה על שליטת קו האמצעי העושה שלום בין ימין לשמאל של כל הספירות. לא ידיע מאי הוא בהני היכלין, משום שהם ג"ה, ומה שמושג מהם, הוא שבע סדרין דמרגלאן אתחמו אליון בכל חד וחד, נקראים מרגליות, משום שהם בחינות מחזה ולמטה, ששם בחינת רגלין, ומרגלית הוא מלשון מרגלין, והם ז' סדרים, משום שיש בהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ, כלומר, בחי' מחזה ולמטה של כל אחת מזו"ס חג"ת נהי"מ הם ז' סדרים של מרגליות, והם בכל היכל והיכל, ובהם יש השגה, וההיכלות מחולקים לד' דוחות, דרום צפון מזרח ומערב, שבעזרה, שה"ס חג"ת ומלכות, וצד המזרח הוא ת"ת שהוא קו האמצעי, וז"ש (באות רע"א) היכלא דסטרי מזרח אפני נהורין דיליה יתיר עמכלהו, להיותו בחינת קו האמצעי הכולל דרום צפון, שהם חו"ג, והוא המשפיע אותם למערב, שהוא מלכות.

ונודע שבעת שליטת קו השמאל בים הגדול, נעשה שם מחלוקת בין ימין לשמאל, בסו"ס יעלו שמים ירדו תהומות (כנ"ל באדרא רבא אות ר"ד בהסלם ע"ש) וכן המלכות, הנקראת בית המקדש, נפרדת מזיא, ונחרבת, וזה נמשך עד שקו האמצעי שה"ס לויתן ממעט קו השמאל ומיחד אותו עם הימין, ואז נשקט הים, וחוזר השמחה בעולמות, וז"ש, (באות רע"ב) יומא חד בימא רבא, דהיינו היום שנחרב בו המלכות שה"ס בית המקדש, מחמת התגברות השמאל, לויתן נפיק, יוצא קו האמצעי שנקרא לויתן, והוא משום, וכל ימא אודעזע וכל נוני אזלין לכאן ולכאן, דהיינו מחמת המחלוקת דימין ושמאל, כד מצי לויתן בפתחא דפתחא דתהומא, דהיינו שהגיע לעשות שלום בין ימין ושמאל, שבוה נעשה פתח בתהום הגדול שנפתחו האורות, שארי למחדי, הוא מתחיל לשמות ואשתכך תמן תהומי, שהתהומות נשתככו, מהרגו והכעס שבמחלוקת, מפני שהלויתן עשה שלום ביניהם.

והנה שלום זה שהלויתן עושה בין שמאל (דפרי דף קע"ב ע"א)

רעה) דתתא גו שמרים דחמרא. דורדיין בישין. נפיק חד ערעורא מקטרגא. מזיקא קדמאה, ואיהו ברוחא דיוקנא דאדם, ץ כד קריב לגו קודשא. כיון דמתעבר מתמן. ובעי לנחתא לתתא. לאתלבשא בלבושא לנזקא עלמא. נחית הוא ורתיכו. זלבושא קדמאה דקא נקיט תבנית שור. דיוקנא דשור. וקדמאה לנזיקין מאינון ארבע. שור איהו. ואינון ארבע אבות לנזקא עלמא. וכלהו תלתא אבות נזיקין. בר שור. כלהו דיליה.

רעו) וע"ד כתיב. ך וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. מהו אוכל עשב. הא דרשינן ביה אבל עקרא דמלה, מתמצית הלחם, ולא שבעת זיני דגן, לית ן ליה בהו חולקא, ולא יאות ליה למהוי תמן. ץ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע בדפ"י יש כאן סימן חסר. ן ל"ג ליה.
צ בדפ"י יש כאן סימן חסר.

י) (תהלים קו) כי תשא יט צ"ל.

מזיקא קדמאה

הסולם

מאמר

כי אז הוא מתיחד עם הימין. ולא זולת. רעה) דתתא, גו שמרים וכו': למטה, בתוך שמרי היין, שמרים הרעים, יוצא מערער ומקטרג אחד. מזיק הראשון בעולם, והוא בסוד צורת אדם כשקרב אל הקודש. כיון שנעבר מן הקודש ורוצה לרדת למטה, להתלבש בלבוש להזיק העולם, יורד הוא ומרכבותיו. ולבוש הראשון שלוקח הוא תבנית שור. דהיינו צורת שור. והראשון לנזיקין מאלו ארבעה אבות נזיקין, הוא שור. כמו"ש בתחילת ב"א קמא, השור והבור המבנה וההבער. והם ארבעה אבות להזיק העולם, וכל שאר ג' אבות נזיקין חוץ משור, כולם של השור הוא.

פירושו. המוחין דשמאל של המלכות הבאים גם הארת חכמה מלובשת בחסדים נקראים יין. ומחמת הדינים הנמצאים בקו שמאל, יש בסופם, דהיינו בסוף המלכות, פסולת הנקראת שמרי היין. ומפסולת הזאת, יצא מזיק הראשון של הקליפות בעולם. וז"ש, דתתא גו שמרים דחמרא וכו' מזיקא קדמאה. ובעוד שהמזיק נכלל בשמרי היין, שבמקום המלכות, יש לו צורת אדם, כמו המלכות, וז"ש, ואיהו ברזא דיוקנא דאדם כד קריב לגו קודשא. דהיינו בעוד שהוא נכלל בשמרי היין, שהם במלכות שה"ס פני אדם. כיון דמתעבר מתמן וכו' נקיט תבנית שור וכו'. כי הוא מתדבק בקו שמאל בלבדו, שנקרא פני שור. והוא שורש כל המזיקים. וז"ש, וקדמאה לנזיקין וכו'.

רעו) וע"ד כתיב וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. שואל, מהו אוכל עשב. ומשיב, כבר דרשנו בו, אבל עיקר הדבר הוא, כי מתמצית הלחם, וכן לא משבעת מיני דגן, שהם מן המלכות.

איני

דכל אחת לבין בינה ותו"מ דכל אחת הוא נקרא תהום, וע"כ יש ז' תהומות. תהום אחד בכל ספירה. ואלו ב' תהומות גילבא וסגדון. הם בחסד וגבורה של ז"ס. וז"ש, בגין דחמש תהומי אחרנין אינון בימא רבא, שהם התהומות שבה' ספירות תנהי"מ, אבל לא חשיבין כהני אחרנין, שאינם חשובים כמו גילבא וסגדון. משום שהם בב' ספירות העליונות חסד וגבורה. וכיון דנפלי אינון דמעין קפאן גו תהומי חד, דהיינו בסגדון, ששם יוצא ה' מאויר, והשמאל שולט שמחמת זה המים נקפאים, כנ"ל. וחד אטבע גו תהומא דאקרא גילבא, ודמעה האוכמא, שמגולה בה עצם המלכות דמדת הדין לא תוכל לקבל תקונה בתהום שנקרא סגדון, אלא שיוצאת משם ונטבע בגילבא שהם דינין דימין, מסוד נקודת החולם. וזהו כל תקונה. כי מתערכת שם עם הדינין דימין, שהם מבינה. ואח"כ כשהלויית עושה שלום בין ימין ושמאל והים נפתח, והארת חכמה שבשמאל מקבלת תקונה ומאירה שהיא נקראת מרגלא, כנ"ל הוא מוציא אותה מאותה דמעה סומקא שנפלה לסגדון ונקפאה. שהלויית, ע"י שמיחד השמאל עם הימין, הוא פותח את סגדון מקפאונה, והדמעה מקבלת הארת החכמה. ונתבאר איך הלויית מוציאת המרגלא מן התהום. ומרגלא זו כוללת ז' ספירות וה"ס ז' סדרין דמרגלאן שאומר (באות ר"ע). הדינים דימין נקראים גילבא, שהם אותיות גיל בא, כי ה"ס נקודת החולם הממשיכים חסדים אל הימין, וע"כ בא עמהם גיל. והדינין דשמאל נקראים סגדון, שפירושו משתחה, כי אין תקונה אלא ע"י הרכנת הראש, שפירושו מיעוט הג"ר דג"ר, (דפ"י דף קע"ב ע"א)

רעז) מדוכתייהו, ואלין יתבין בדוכתייהו, עד לא נפקי אלין, זמינין אלין, נהירו ונציצו דלהון, לא יכלין עיינין למסבל, אזלין בסחרנין, לית להון שכיכו לעלמין.

רעח) כד אסתכל ב"נ בהאי היכלא, מיד באסתכלותא קדמאה, אתחזי זעיר ולא זעיר, אסתכל יתיר, אתחזי רב, תו אסתכל, אתחזי יתיר רב, כל מה דאסתכל, הכי אתחזי באתפשטותא רב ועלאה, עד דדמי * באסתכלותא כמלא נימא, דלית ליה שיעורא.

רעט) עובדין סגיאין לגו, דלא ידיע אומנו דלהון, מגיה נהרא עזרה, וכל מה דאית בה, בר כרובים דנהורא דלהון סלקא עד רום רקיעא, בגווינין סגיאין, ונהורין מנצצן, אלף וחמש מאה וחמשה ושבעין גופנין, עבדין איבין בעזרה דא, רפ) יתיר ו) חובק את ידיו, במרירו ואנינו דיליה, ולבתר אוכל את בשרו בעל כרחיה, דלית ליה רשו לשלטאה על מלה אחרא, מה ז אתהני ליה בכל מה דאסטי ועביד ועמל, דלבתר לית ליה רשו, אלא על ק דיליה לבתר מרקיד וחדי, ככסיל בלא דעתא כלל, ואזיל בלא תועלתא, ואכיל לבשרא, ובשאר לית ליה רשו, מרירו דעילא ותתא, כד ישראל בעאקו, ואכלי לון שנאיהון ולא יהבי חילא בעובדין טבין דלהון, לאפקא מניה.

רפא) ואפילו מבשריה דאיהו מהאי סטר, אבאיש קמי מלכא קדישא, דאיהו

מסורת הזהר

ז) (קהלת ז).

חלופי גרסאות

פ בדפו"י יש כאן סימן חסר, ז אתקני, ק דילה.

מאמר

הסולם

חובק את ידיו ואוכל את בשרו

ושבעים גפנים עושים פירות בעזרה זו, (מפני שחסר ההתחלה והסוף של הענין איני יכול לפרשו).

רפ) יתיר, חובק את וגו' : (חסר תחילת הענין) יותר, הכסיל, שהוא הס"א חובק את ידיו, במרירות ואנינות שלו, ואח"כ אוכל את בשרו בהכרח, כי אין לו רשות לסטרא אחרא, לשלוט על דבר אחר, חוץ מבשר, מה הוא נהנה בכל מה שהשטין ועשה ועמל עד שהמיתו, שלאחר כך אין לו רשות להנות ממנו אלא על מה שהוא שלו, שהוא הבשר, כי הס"א נותנת לאדם את הבשר (כנ"ל אות רל"ח ע"ש) ואח"כ הוא רוקד ושמח ככסיל בלא דעת כלל, והולך בלא תועלת, ואוכל את הבשר, ובשאר אין לו רשות, והוא מרירות שלמעלה ושלמטה, כשישראל בצרה ושונאיהם אוכלים אותם, ואינם נותנים כח במעשים טובים שלהם להוציאם ממנו, מן הס"א.

רפא) ואפילו מבשריה דאיהו וכו' : ואפילו מבשר שהוא של צד ההוא, רע לפני מלך הקדוש לתת אותו לס"א, כי הוא רחום וחנון, אבל על שלו, של הקדוש ברוך הוא, שהוא רות

אין לו בהם חלק, ולא ראוי לו להיות שם, כלומר, שאין ראוי לינק ממאכל אדם, שהוא מלכות, וע"כ אומר אוכל עשב.

רעז) מדוכתייהו ואלין יתבין וכו' : (חסר תחילת הענין) ממקומם, ואלו יושבים במקומם, עוד מטרם שיצאו אלו מוכנים אלו, באור והתנוצצות שלהם לא יוכלו העינים לשלוט, הולכים מסביב ומקיפים, ואין להם שקט לעולם.

רעח) כד אסתכל בר וכו' : כאשר אדם מסתכל בהיכל הזה, מיד בהסתכלות ראשון, נראה לו שהוא קטן ולא קטן, הסתכל יותר נראה שהוא גדול, הסתכל עוד, נראה גדול יותר, כל מה שמסתכל בו, כך הוא נראה בהתפשטות גדול ועליון, יותר, עד שלבסוף בהסתכלותו, כמלא השערה בהיכל ההוא נדמה לו שהוא גדול כל כך עד שאין לו שיעור.

רעט) עובדין סגיאין לגו וכו' : מלאכות רבות הפנים שאומנותם אינה ידועה, ממנו מאירה העזרה וכל מה שיש בה, חוץ מהכרובים שהאור שלהם עולה עד רום הרקיע בגוונים רבים ואורות נוצצים, אלף וחמש מאה וחמשה

(דפו"י דף קע"ב ע"א * דף קע"ב ע"ב)

שלח לך

קט

רחום וחנון. אבל על דיליה, רוחא קדישא ונשמתא קדישא, לית עלאינ ותתאינ יכלין לשלטא עלוי כלל. וע"ד כל תסקופין, וכל מה דאסטי ההוא רע, דחשיב למשלט על רוחא קדישא, ולבתר לא יכיל, וישוב ואוכל את בשרו. מה תועלתא הוה ליה. ועוד דאינון חפאן כלהו כערטיראה תקיף, ולית שכיכו לעלאין ותתאינ. רפב) תא ואימא לך מלה. אי תימא, דחדו הוא למלאך המות, כד קטיל בני נשא. לאו. אלא בגין דחמי דרעותא דמאריה בכך, אחזי גרמיה בחדו, למעבד רעותיה ^ז דקב"ה, דכתיב ^ז רוח סערה עושה דברו. א"ל ה ר"ש, והא איהו אזיל ומרקד בחדוה קמי נשין. א"ל אי חסידא קדישא, ודאי הכי הוא, לאחזאה קמי מלכא דניחא ליה ברעותיה דמלכא. אבל נייחא דיליה בהספדא דנשין, איהו רקיד ואודניה להספדא.

רפג) א"ל אי הכי, אמאי אזיל ואסטי על ב"נ לעילא, ואדכר לחובוי. א"ל, בגין דאיהו זקן וכסיל, וחשיב למשלט על רוחא. ^ח וכל תאובתיה בגיני כך איהו. לסוף לא שליט אלא על דיליה. בשרא דיליה. וע"ד כתיב, ^ח ישוב עמלו בראשו. רפד) ^ח אזיל ובעי ^ב לארגשא עלמא, ומיא סליקין מגו שאר ^ג תהומין, ובעאן לחפיא עלמא. אינון דמעין רתיחין יתיר מכל אשא דעלמא. ומגו תוקף דרתיו דלהון, אקפו מיא. גו ימא דנקפא. ואלמלא דרמו קב"ה חד נשיבו מסטרא דאברהם, מעמודא דיליה, ואחזי על עלמא, לא יכיל למיקם אפילו רגעא חדא.

חלופי גרסאות

ד חשיב. ש ליג דקב"ה. ת ת"ה. א ועל. מ בדפויי
יש כאן סימן חסר. ב ארגשא. ג תחומין

מסורת הזוהר

ז) (תהלים קמח) פקודי עג אות רכב ז"ח עה
ט"ד שמ"ג עה ט"א שכ"ג. ח) (שם ז) משפטים
קג צ"ס.

דמעין רתיחין

הסולם

מאמר

שלו בהספד הנשים, הוא, שהוא רוקד ואונו אל ההספד.
רפג) א"ל אי הכי וכו': אמרו לו א"כ, למה הולך ומסטיין על האדם למעלה, ומזכיר את עונותיו, כיון שאין לו שמחה מהריגת האדם. אמר לו, משום שהוא זקן וכסיל, וחושב לשלוט על הרוח, וכל תאותו הוא בשביל זה. אבל לסוף אינו שולט אל על מה שהוא שלו. הבשר הוא שלו (כנ"ל באות רל"ח ע"ש) וע"כ כתוב, ישוב עמלו בראשו. דהיינו שאינו נהנה מן העמל שלו, שהסית למטה והסטיין למעלה.

רפד) אזיל ובעי לארגשא וכו': (חסר ההתחלה) הולך ורוצה להרעיש העולם, והמים עולים מתוך שאר התהומות, ורוצים לכסות העולם, אלו הדמעות, דהיינו ב' דמעות שמוריד הקב"ה לים הגדול (כנ"ל אות רע"ג) הם רותחים יותר מכל אש שבעולם, ומתוך תוקף רתיחתם הם מקפיאים המים בתוך ים הקפוי. כ' הדמעה האדומה הנופלת לתהום הנקרא סגדוין

רוח הקדוש ונשמה הקדושה, אין העליונים והתחתונים יכולים לשלוט עליו כלל. וע"כ כל העלילות וכל מה שהסטין אותו הרע, הסי"א, שחשב לשלוט על הרוח הקדוש, ולבסוף אינו יכול, וישוב ואיפל את בשרו. ואיזה תועלת היה לו, מן הקטרוגים שלו. (חסר כאן איזה מלות) ועוד שהם מכסים כולם כערפל חזק, ואין מנוחה לעליונים ותחתונים.

תסקופין פירוש, עלילות. כי על עלילות דברים מתרגם תסקופי מלין (דברים כ"ב י"ד) ערמיראה הוא ערפל, לפי הענין.

רפב) תא ואימא לך וכו': בוא ואומר לך דבר, אם תאמר שהיא שמחה למלאך המות כשהורג בני אדם. לא, אלא משום שרואה שרצונו של אדונו הוא בזה, מראה את עצמו בשמחה לעשות רצונו של הקב"ה. שכתוב, רוח סערה עושה דברו. א"ל ר"ש והרי הוא הולך ורוקד בשמחה לפני הנשים. א"ל אהה חסיד קדוש, ודאי כך הוא, כדי להראות לפני המלך, שיש לו נחת מרצון המלך. אבל הנחת (דפויי דף קע"ב ע"ב)

רפה) אינון דמעין כד נפלין גו ימא, אשתמע קלא בין ימא, עד מערתא דכפלתא. מקל גהימו דלהון דקא אשתמע תמן, כד עאלין גו ימא, מתערין אבהן קדמאי, וקמו, וחשבו דקב"ה בעי לאהפכא עלמא, עד דקלא נפיק ואמר לון, לא תדחלו רחימין קדישין, בגינכון דכיר קודשא בריך הוא לבניכון, ואיהו ד בעי דמפרק לון, ואתון תחמון.

רפו) א אלפא ביתין כלהו, משלבן ומתצרפאן אלין באלין, ואתחברן בצרופא דשמא קדישא. כיון דאתחזון אתוון בצרופא דא, אלין גניזין, ונפקין אחרנין, וכן כלהו. אלין גניזין, ואלין נפקין, כלהו לגו בחלולא דאינון כפתורים. רפו) תו פרחי תלת זמנין ביומא באוירא ונפקא לבר, וקיימא שמא בארבע אתוון, תליין באוירא שעתא ופלגא, לבתר גניז דא, מיד נפיק מגו אוירא, מחלולא דיליה, שמא דתריסר אתוון, פרח ותליא באוירא, שעתא חדא, ולא יתיר. לבתר גניז דא, ונפקא מיד צרופא דאתוון אחרנין, שמא ה דכ"ב אתוון.

חלופי גרסאות

ד יבעי למפרק, א בדפו"י יש כאן סימן חסרה דכ"ב.

הסולם

דמעין רתיחין

מאמר

וה"ש מקל גהימו דלהון וכו' מתערין אבהן קדמאי, שהם אברהם ויצחק, להיותם מרכבה לבי הקוין ימין ושמאל, וקמו וחשבו דקב"ה בעי לאהפכא עלמא, מכח המחלוקת דימין ושמאל, עד דקלא נפיק, שהוא קו האמצעי הנקרא קול, והוא יעקב, ואמר לון לא תדחלוך, כי הקול, עושה שלום ביניהם ומקיים הארת שניהם וי"ש, בגינכון דכיר קב"ה לבניכון וכו', כי אחר שמקיים הארת שניהם, הרי כל המוחין וכל הגאולות נמשכים לישראל מהארתם של ב' הקוין ימין ושמאל.

מאמר האלפא ביתות השמות

רפו) אלפא ביתין כלהו וכו': (חסר חחילת הענין) כל האלפא ביתות משתלבים ומצטרפים אלו באלו, ומתחברים בצירוף השם הקדוש, אחר שנגראו האותיות בצירוף זה, אותיות אלו נגנזות, ואחרות יוצאות ומצטרפות לצירוף אחר, וכן כולם, אלו נגנזות ואלו יוצאות, וכולם בפנים בתוך החלל של אלו הכפתורים. רפו) תו פרחי תלת וכו': עוד פורחת האותיות ג' פעמים ביום באויר, ויוצאות לחוק, והשם עומד בארבע אותיות תלויות באויר, שעה ומחצה, לאחר כך נגנז שם הזה, ומיד יוצא מתוך האויר, מן החלל שלו, השם של י"ב אותיות, הוא פורח ותלוי באויר, שעה אחת ולא יותר, ולאחר כך נגנז שם הזה, ויוצא מיד צירוף אותיות אחרות, השם של כ"ב אותיות, ותלויות באויר שעה אחרת, ונגנז, ומיד יוצאות אותיות מחלל אחר, השם של כ"ח אותיות, מתעטרות

סגדו"ג, מקפאת המים (כנ"ל אות רע"ד) כי הם מעוררים שליטת השמאל, ושליטת השמאל בלי ימין מקפא הים (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו) ואם לא היה רומז הקב"ה שהוא קו האמצעי, ע"י מסך דחירק (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) שבזה רומז לנשיבת רוח אחד מצד אברהם, שהוא חסדים, מן העמוד שלו, דהיינו קו הימין, שיתיחד עם השמאל, ומראה הארתו על העולם, לא היה העולם יכול לעמוד אפילו רגע אחד.

רפה) אינון דמעין כד וכו': אלו הדמעות, כשהן נופלות תוך הים, נשמע הקול בין גלי הים עד מערת המכפלה, מקור נהימתם הנשמע שם כשנכנסים תוך הים, מתעוררים אבות הראשונים, וקמים, וחושבים, שהקב"ה רוצה להפוך את העולם, עד שהקול יוצא ואומר להם, אל תראו אהובים הקדושים, בשבילכם זוכר הקב"ה את בניכם, והוא רוצה לגאול אותם, ואתם תראו.

פירוש, כשהדמעות נופלות תוך הים נופלים תחילה לתהום הנקרא סגדו, ואז יוצא ה' מן האויר (כנ"ל אות רע"ד) והקו שמאל מתחיל לשלוט, ואז נעשה מחלוקת בין ימין ושמאל, בסוד יעלו שמים ירדו תהומות (כנ"ל באדרא רבא אות ר"ד בהסולם) וי"ש, אינון דמעין כד נפלין גו ימא אשתמע קלא, דהיינו קול גלי הים העולות שמים מתוך הארת השמאל, ונופלים ויורדים בחזרה תהומות, מתוך הארת הימין (כמ"ש שם) (דפו"י דף קע"ב ע"ב)

שלח לך

קיא

ותליין באוירא שעתא אחרא, ואגניו. ומיד נפקי אתוון מחלולא אחרא, שמא דתמניא ועשרין אתוון. מתעטרין כלהו בכתרייהו. וקיימי שעתא ופלגא. ואגניו דא. ומיד נפקי תליא באוירא. שמא דעשרין וחמש אתוון בצרופייהו. וקיימא שעתא ותלת רגעי, נפקי אתוון דארבעין ותרין אתוון. ה לעלמא קיימא.

רפח) שמהן. אלא אתוון כולהו. לא * משתככי לעלמין. בלטי ומנצצי ו לבר, וסלקי ונחתי, ז לית מאן דיכיל לקיימא בהו. בר משיח בטורח סגי. דא גניו. לבתר דקיימא תרין שעתין ועשרין ותרין רגעין. והאי שמא גליפא דע"ב אתוון קא נפיק. וקיימא ותליא באוירא. שעתא ופלגא. כל הני שמהן לא נפקי. ולא אתחזון. אלא זמנא חדא ביומא. אבל אינון אלפא ביתין. אתחזון פרחין באוירא. ומצרפין אלין באלין. תלת זמנין ביומא.

רפט) כד פרחן אתוון דאלפא ביתין. אלין פרחין מכאן. ואלין מכאן. ומתצרפן כלהו. כד נחית תמן רב מתיבתא. שארי. משיח חמא בצרופא דאלפא ביתא. אתוון כמה דחמא דניאל. דאינון ממתוס ננקפי אאלרן.

רצ) כל מעלי שבתא. כד מקדשין ישראל יומא לתתא. ה כרוזא כריז לארבע סטרי עלמא. אתכנשו משריין ו קדישין. אתקנו ו כרסיין. מאן חמי חדוה. בתלת מאה ותשעין רקיעין. כמה ממנו. כמה שלטונין. מתכנשין לאתרייהו. כיון דישראל לתתא ו מקדשין. ז כדן אתער אילנא דחייא. ואקיש באינון

חלופי גרסאות

ה בדפוי יש סימן חסד לפני לעלמא קיימא ואחר כך. ו ליה. ז לית. ח ל"ג כרוזא כריז לארבע סטרי עלמא. ט עלמא. י מוסיף קדישין. יא מוסיף כרסיין קדישין. יב מתקדשין. יג מוסיף וקב"ה כדן. אתער כדן.

האלפא ביתות והשמות

הסולם

מאמר

שם רב מתיבתא. התחיל, משיח ראה בצירופי אלפא ביתא אותיות כמו שראה דניאל, שהוא ראה האותיות ממתוס ננקפי אאלרן. אשר ידע לצרף מהם, מנא מנא תקל ופר סין, כי ג' אותיות ראשונות של ג' צירופים אלו הם מנא וג' אותיות שניות שבהם מצטרפים ג"כ, מנא וג' אותיות שלישיות מצטרפות, תקל, וג' אותיות רביעיות מצטרפות ופר, וג' אותיות חמישיות מצטרפות, סין. (שפירושם בסנהדרין כב.) איני יכול לפרש, מאמר החשיב הזה, מפני רוב החסרים שבו.

מאמר נשמתי סלקין ונחתי

רצ) כל מעלי שבתא וכו': בכל ליל שבת, כשישראל מקדשים היום למטה הכרוז יוצא לד' רוחות העולם, התאספו מחנות הקדושים, התקינו כסאות. מי ראה השמחה, כאשר בש"צ רקיעים כמה ממונים כמה שליטים מתאספים למקומותיהם. כיון שישראל למטה מקדשים היום, אז נתעורר עץ החיים שהוא ד"א, ורוח אחד נושב מן עולם הבא שהוא בינה,

מתעטרות כולן בכתריהן, ועומדות שעה ומחצה, ונגנו השם הזה, ומיד יוצא תלוי באויר השם של כ"ה אותיות בצירופיהם. ועומד שעה וג' רגעים (יש כאן חסר) יוצאות אותיות במ"ב אותיות. (יש כאן חסר) עומד לעולם. (חסר ההמשך).

רפח) שמהן. אלא אתוון וכו': (חסר תחלת הדברים) השמות. אלא אותיות כולן אינון שקטות לעולם, בולטות ונוצצות לחוץ, ועולות ויורדות. אין מי שיכול לעמוד עליהם, חוץ ממשיח ביגיעה רבה. השם הזה נגנו אחר שעומד ב' שעות וכ"ב רגעים. ושם הזה החקוק בע"ב אותיות, יוצא. ועומד ותלוי באויר שעה ומחצה. כל אלו השמות אינם יוצאים ואינם נראים אלא פעם אחת ביום, אבל האלפא ביתות נראות פורחות באויר, ומצטרפות אותיות עם אותיות, ג' פעמים ביום.

רפט) כד פרחן אתוון וכו': כשפורחות האותיות של אלפא ביתא, אלו פורחות מכאן ואלו פורחות מכאן וכולן מצטרפות. כשירד

(דפוי דף קע"ב ע"ב * דף קע"ג ע"א)

טרפין דיליה, רוח נשיבו חד מגו עלמא דאתי, ואינון ענפין דאילנא מתנענעו, וסלקין ריחין דעלמא דאתי.

רצא) ההוא אילנא דחיי אתער, ואפיק נשמתין ׀ קדישין, ופריש על עלמא. ועם כל דא, נשמתין נפקין, ונשמתין עאלין, אלין מתערי אלין, אלין נפקין ואלין עאלין, ואילנא דחיי בחדוה.

רצב) וכדין, ישראל כלהו מתעטרין בעטרין דאינון נשמתין קדישין, כלהו בחדוה בנייחא. וכל ׀ השבת, אית לון ההוא חדוה, וההוא ניחא, ׀ וכל צדיקיא די בגנתא, כלהו סלקין ומתענגין בענוגא עלאה, דעלמא דאתי, כיון דנפיק שבתא, כלהו נשמתין פרחין וסלקין.

רצג) ת"ח, כד עייל שבתא נשמתין נחתין לשרייה על עמא קדישא, ונשמתין דצדיקיא סלקין לעילא, כד נפיק שבתא, נשמתין סלקין, אינון דשארן עלייהו דישראל, ונשמתין נחתין, אינון נשמתין דצדיקיא.

רצד) כיון דסלקין כלהו נשמתין דשארן עלייהו דישראל, סלקי וקימין בדיוקנא קמי מלכא קדישא, וקב"ה שאיל לכלהו, מאי חדושא הוה לכו בההוא עלמא באורייתא, זכאה איהו מאן דחדושא דאורייתא אמרת קמיה, כמה חדוה עביד קב"ה, כניש לפמליא דיליה, ואמר, שמעו חדושא ׀ דאורייתא, דאמרת

חלופי גרסאות

׀ ל"ג קדישין, ׀ שבת, ׀ וכן צדיקיא די בגנתא דכלהו, ׀ ואורייתא.

הסולם

מאמר

נשמתין סלקין ונחתין

ומתענגים בענוג העליון של עולם הבא, בגן עדן העליון, כיון שיוצא השבת כל הנשמות פורחות מישראל, ועולות למעלה.
רצג) ת"ח כד עייל וכו': בוא וראה כשנכנס השבת, יורדות הנשמות, דהיינו נשמות יתרות, לשרות על עם הקדוש, ונשמות הצדיקים מגיע התחתון עולות למעלה, לגיע העליון (כנ"ל תרומה אות קע"ו) וכשיוצא השבת, עולות אלו הנשמות ששרו על ישראל, דהיינו נשמות יתרות, ויורדות אלו הנשמות של הצדיקים שעלו לגיע העליון, שחזרות לגיע התחתון.

רצד) כיון דסלקין כלהו וכו': כיון שעלו כל הנשמות ששרו על ישראל, עולות ועומדות בצורה לפני המלך הקדוש, והקב"ה שואל את כולן, איזה חידוש היה לכן, בעולם ההוא, בתורה, אשרי היא, מי שאומרת לפניו חידושי תורה, כמה שמחה עושה הקב"ה, מקבץ הפמליא שלו, דהיינו הנשמות העליונות, והמלאכים, ואומר, שמעו חידושי תורה שאומרת נשמה הזו של פלוני, וכולם מעמידים דבר ההוא בב' הישיבות, דהיינו במתיבתא

דקב"ה

מכה בעלים שלו, ואלו הענפים שבאילן מתענעעים, ומעלים ריחות של עולם הבא. אילן הוא ז"א, ענפיו, הם הספירות שלו, עליהם הם הנשמות שמולידי, ש"צ רקיעים, ה"ס חו"ב תוי"מ שכל אחד כלול מאה, רק המלכות הסרה העשר האחרונות שלהיותן ממלכות דמלכות שהן ממדת הדין, הן נגזרות, וע"כ הן ד' מאות חסר עשר.

רצא) ההוא אילנא דחיי וכו': עץ החיים ההוא התעורר ומוציא נשמות קדושות, ופורש אותן על העולם, ועם כל זה, נשמות יוצאות ונשמות נכנסות, כלומר, שנשמות יוצאות להתלבש בישראל בעולם הזה, ונשמות הצדיקים עולים מגן עדן התחתון ונכנסות למעלה לגן עדן העליון, ואלו היוצאות מעוררות לאלו שיכנסו, וע"כ אלו יוצאות ואלו עולות, ועץ החיים שהוא ז"א, הוא בשמחה.

רצב) וכדין ישראל כלהו וכו': ואז כל ישראל מתעטרין בעטרות של אלו הנשמות הקדושות שה"ס נשמות יתרות, וכולם בשמחה ובנחת, וכל השבת יש להם שמחה היא ונחת היא, וכל הצדיקים שהם בגן כולם עולים

(דמו"י דף קע"ג ע"א)

גשמתא דא דפלונג, וכלהו מוקמי ההיא מלה בתרי מתיבתי. אינון לתתא. זקב"ה לעילא, חתים 9 לההיא מלה.

רצה) ת"ח, כד מלה אתחדש באורייתא, ונשמתא דנחתא בשבתא אתעסקת באינון מלין חדתין, וסלקי לעילא, כל פמליא דלעילא, צייתין לההוא מלה, וחיות הקדש מתרבין בגדפין, ומתלבשן בגדפין, וכד שאיל לון קב"ה, ולא תבין ושתקין, כדין חיות הקדש מה כתיב, (1) בעמדם תרפינה כנפיהם, כמה דאת אמר, (2) כי עמדו לא ענו עוד, (3) וכפתחו עמדו כל העם.

רצו) ואי תימא, 4 שתיקה אמאי קרו ליה עמידה, אלא, בדבורא אית ק 5 זי שייפין 7 דמתנענען בהדיה, לבא, ריאה, קנה, לשון, שניים, שפון, בשר, 8 ובשתיקה קיימו בקיומיהו, בלא נענועא, ת וע"ד קרי לשתיקה עמידה.

רצז) 8 דהא רב המנונא סבא אמר, (9) ישלח עורך מקדש וגו', מקדש, דא קדוש ידים, 10 ומציון יסעדך, דא המוציא, דאיהו סעיד לבא דבר נש, 11 יזכור כל מנחותיך, כל לאסגאה מלה אחרא, דא נטילת ידים בתרייתא, ועולתך ידשנה סלה, דא ברכת המזון 12 בזמון, ואי את עביד כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא, ובשבת מקדש, דא קדושא רבא, ועל מלה דא, 13 אתעטרו צדיקייא בגן עדן, משבת לשבת אחרא.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

9 והוא, 4 עמידה אמאי קרו ליה שתיקה, ק ל"ג ז', ר מתנענען בהדיהו, ש ל"ג ובשתיקה, ת וע"ד איהו עמידה [דרב המנונא סבא], א פתח ואמר ול"ג דהא רב המנונא אמר: דהא רב מתיבתא אמר: יסעדך דא המוציא, ג ל"ג יזכור, ד ומזין, ה אצטערו.

(1) (יחזקאל א) נח צנ צנ צ"א ז"ח מב ט"א ש"מ ט"ב ש"ל של"ד תק"ח צו ט"ב ש"ז, (2) (איוב לב), (3) (נחמיה ח) ויקהל עב צ"מ, (9) (תהלים כ), דהא רב המנונא סבא פתח אמר, ב ל"ג ומציון

נשמתי סלקין ונחתין

הסולם

מאמר

אלא בדבור יש ז' אברים המתנענעים עמו, בשעת הדיבור, שהם, לב, ריאה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר, ובשתיקה הם עומדים במעמדם בלי נענוע, וע"כ קורא לשתיקה עמידה.

רצז) דהא רב המנונא וכו': (חסר ההתחלה) כי רב המנונא הזקן אמר, ישלח עורך מקדש וגו', מקדש זהו קדוש ידים, דהיינו מים ראשונים לפני הסעודה, ומציון יסעדך, זהו המוציא, שהוא סועד לבו של אדם, יזכור כל מנחותיך, הנה כל בא לרבות דבר אחר, שזהו נטילת ידים האחרונה, דהיינו מים אחרונים, ועולתך ידשנה סלה, זהו ברכת המזון בזמון, ואם אתה עושה כן, יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא, ובשבת המלה מקדש רומזת על קדוש הגדול בבוקר, ועל דבר

זקב"ה ובמתיבתא דמטטרוין, הם למשה, והקב"ה למעלה חותם על דבר ההוא.

רצה) ת"ח כד מלה וכו': בוא וראה, כשנתחדש דבר בתורה, והנשמה היתירה שירדה בשבת נתעסקה באלו חידושי דברי תורה, ועולה למעלה, אחר השבת, כל פמליא של מעלה מקשיבים לדבר ההוא, וחיות הקודש מתגדלות בכנפיהן, ומתלבשות בכנפיהן, וכששואל אותן, דהיינו את הנשמות, על חידושי תורתך, ואינן משיבות, ושותקות, או חיות הקדש, מה כתוב בהן, בעמדם תרפינה כנפיהם, בעמדם פירושו בשתיקות, כש"א, כי עמדו ולא ענו עוד, וכן, וכפתחו עמדו כל העם, שפירושו שתקו.

רצו) ואי תימא שתיקה וכו': ואם תאמר, שתיקה למה קורא עמידה, ומשיב, (דפו"י דף קע"ג ע"א)

רצח) תו פתח ואמר, (ז על הר *) גבוה עלי לך מבשרת ציון וגוי. על הר גבוה, האי ודאי הר העברים, אתר דמשה אתקבר. והא אוקמוה, דשכינתא תסלק לתמן, ותבשר עלמא. אבל כלא איהו, מבשרת ציון. דא איהי חפצי בה. אתתא דנתן בר דוד. אימא איהי דמשיחא, מנחם ב"ר עמיאל, ואיהי תיפוק ותבשר, ואיהי בכללא דמבשרת ציון.

רצט) קלא ישתמע בעלמא. ותרין מלכין יתערון בעלמא, לאגחא קרבא, ויפוק שמא קדישא על עלמא. מה תבשר ותימא. (ק) הנה יי' אלהים בחזק יבא וזרועו מושלה לו. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. הנה שכרו אתו, דקב"ה כריז בכל פמליא דלעילא, ויימא לון, אתכנשו ודאינו דינא. מאן דמסר נשמתיה על קדושת שמי, אגריה מאי הוא. ואינון יימרון כך וכך. מאן דסביל כמה חרופין וגדופין בכל יומא עלי, מהו אגריה. אינון אמרי כך. מאן דאתענש בכל יומא עלי, מהו אגריה. אינון אמרי כך. הה"ד. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. (ש) מהו ופעולתו. אלא כמה דכתיב, (ו) מה רב טובך וגוי. פעלת לחוטים בך. דא הוא פעולתו. נגד בני אדם מהו. אלא נגד עכו"ם. אשר צפנת ליראיך, מהו אשר צפנת. וכי מאן יגזול ויטול מן ידוי, מה דהוא בעי למיהב, דכתיב צפנת.

שא) אלא פוק וחמי עובדין דרחמנו דעבד קב"ה, במה דאיהו מחי, ביה יהיב אסוותא. במה מחי בשמאלא, בימינא קריב, ובשמאלא מחי. במה דמחי.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה ס) ז"ח נו ט"א ש"ג תק"ה ק ט"א ש"ג. (ק) (ישעיה מ) ח"ג רנב. (ו) (תהלים לא) ב"א רעט צ"ג.

מאמר	הסולם	הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו
<p>דבר זה נתעטרו הצדיקים בגן עדן משבת לשבת אחר. (חסר הסיים).</p> <p>מאמר הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו</p> <p>רצח) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון וגוי. על הר גבוה, היינו ודאי הר העברים, המקום שמשה נקבר בו. והרי העמדתה, שהשכינה תעלה שמה, ותבשר אל העולם. אבל הכל היא, כלומר שכל הפשטים כוללת המלה מבשרת ציון, מבשרת ציון זו היא, חפצי בה, שהיא אשת נתן בן דוד, שהיא אמו של משיח, מנחם בן עמיאל. שהוא יצא מחלציה, והיא תצא ותבשר על הגאולה, והיא בכלל מבשרת ציון.</p> <p>רצט) קלא ישתמע בעלמא וכו': קול ישמע בעולם, ושני מלכים יתעוררו בעולם לערוך מלחמה, ואז יצא השם הקדוש למלון על העולם. מה תבשר ותאמר, היינו, הנה ה' אלקים בחזק יבא וזרועו מושלה לו. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. הנה שכרו אתו, (דפ"י דף קע"ג ע"א *) דף קע"ג ע"ב</p>	<p>היינו שהקב"ה יכריז בכל הפמליא של מעלה, ויאמר להם התאספו ודונו דין. מי שמסר נשמתו על קדושת שמי מהו שכרו. והם יאמרו כך וכך. מי שסבל כמה חרופים וגדופים עלי בכל יום, מהו שכרו. והם יאמרו כך. מי שנענש הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.</p> <p>(ש) מהו ופעולתו וכו': שואל, מהו ופעולתו, ומשיב, אלא כמו שכתוב, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוטים בך. זו היא פעולתו. נגד בני אדם מהו, ומשיב, אלא כנגד עכו"ם, שכולם יראו השכר הטוב של הצדיקים. אשר צפנת ליראיך, מהו, אשר צפנת. וכי מי יגזול ויטול מידינו מה שהוא רוצה לתת, שכתוב צפנת. ולמה לו לצפון.</p> <p>שא) אלא פוק וחמי וכו': ומשיב, אלא צא וראה פעולת הרחמים שעושה הקב"ה, כי במה שהוא מכה, בו נתן הרפואה. במה הוא מכה</p>	

בִּיה יְהִיב אֶסוּוֹתָא וְלְעוֹלָם, ז' כְּתִיב (ט) מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבִצְפּוֹן מַחִי. ה' דַּמְתַּמְן
 ס נִפְקִי כָל דִּינִין וְכָל גִּזְרֵי קִשְׁיִין, וּבִיה שְׂרִי כָל אֲגַר טַב, וְכָל טִיבּוּ, דִּזְמִין
 קַבְ"ה לְמִיָּהֵב לְיִשְׂרָאֵל. לְזַמְנָא דַּאֲתִי, קָרִי קַבְ"ה לְצְפּוֹן, וְיִימָא לִיה, בְּךָ יִהְיֶיב
 כָּל טִיבּוּ, וְכָל אֲגַר טוֹב לְבַנִּי, דְּסַבְלוּ כְּמָה בִישִׁין בַּהֲאִי עֵלְמָא, עַל קְדוּשַׁת שְׁמִי.
 הֵב אֲגַרִּין טַבִּין דִּיהִבִּית בְּךָ.

(שב) הַהִיד (ח) אֹמַר לְצְפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תְּכַלְאִי וּגוֹי, וְכִי אֲרַחָא הַכִּי
 הוּא - דְּדִירוּם, לְמַמְנַע בְּרַכְאָן, וְהוּא כָל בְּרַכְאָן מִסְטְרָא דְּדִירוּם, וְכָל טַבִּין דְּעֵלְמָא
 מִדְּרוּם נִפְקִי, וְאִיהוּ אֲמַר כ' לְתִימָן אֵל תְּכַלְאִי.

(שג) אֵלָא בַּהֲהִיא שְׁעַתָּא, יִתְעַר קַבְ"ה לְאַבְרָהָם, וְיִימָא ל' לִיה קוּם, דַּהֲא
 מִטָּא זְמַנָּא דַּאֲנָא פְּרִיק לְבַנְךָ, ה' לְמִיָּהֵב לֹון אֲגַר טַב, עַל כָּל מָה דְּסַבְלוּ בְּגִלוּתָא.
 וּמַגּוּ דַּאֲבְרָהָם הוּוּ בְּזַבִּינוּ דְּלַהוֹן, דְּכְתִיב (ק) אִם לֹא כִי צוּרִם מִכְרָם, דַּא אֲבְרָהָם.
 הוּוּ לִיה כְּמַאֲן דְּלֹא טַב בְּעִינֵינוּ, וְאַחֲמֵי גְרַמְיָה, כְּמַאֲן נ' דְּבַעֵי דִילְקוֹן עַל חוּבִיָּהוֹן
 יִתִּיר, וְיִימָא גְבוּ מַחֲוִיָּהוֹן, גְבוּ מַחֲטָאִיהוֹן. א"ל קַבְ"ה לְאַבְרָהָם, יִדְעֵנָא כְּלָא

חלופי גרסאות

ו לעלמא. ז ל"ג כתיב. ח ומתמן. ט נפיק; נפקו.
 י ל"ג דדרום למנע ברכאן. כ ל"ג לתימן. ל ל"ג
 ליה. מ ולמיהב. נ ל"ג דבעי; דגבי דלהון.

מסורת זוהר

(ט) (ירמיה א) ויצא מב צ"ב. ת) (ישעיה מג).
 (א) (דברים לב) יתרו צא צ"מ

הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו

תהיה נפרע מחטאיהם. א"ל הקב"ה לאברהם
 אני יודע שהכל מה שאמרת הוא רק לפנים,
 ולא מאמיתיות הלב. אני גם כן אנהג עמך
 לפנים. ואומר לך, אל תכלאי, אני רוצה
 לרצות אותך בשביל בניך, אל תמנע חסד
 מהם, אל תמנע שכר טוב מהם, כמה וכמה
 סבלו על עונותיהם. ומשום זה, אומר לצפין
 תני, שהצפון יתן שכר הטוב והכל, והדרוס
 אל ימנע, והיינו אשר צפנת, שהיא לשון
 צפון, שהוא הנותן הכל. וזה הוא הדבר של
 אותה מבושרת. דהיינו ט"ש לעיל על הר גבוה
 עלי לך מבשרת ציון וגו'.

ביאור המאמר. כבר ידעת שאין ג"ר אלא
 ע"י הארת החכמה שבשמאל, והיינו רק על ידי
 התכללות הימין עם השמאל ביחד, שאז
 מתלבשת החכמה בחסדים ומאירים הג"ר.
 וכל השכר וכל הטוב שלעתיד לבא, הוא רק
 בהארת הג"ר. אמנם אם ע"י חטאי התחתונים
 מתגבר השמאל על הימין ורוצה לשלוט בלבדו,
 אז נעשה מחלוקת בין ימין לשמאל, וקו הימין
 מסיר החסדים שלו מקו השמאל, שאז השמאל
 מתכבה, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי
 חסדים, ומתגלים דינים הקשים שבו, וכן
 הימין נשאר ברו"ק בלי ג"ר, כי אין ג"ר אלא
 מהארת החכמה שבשמאל. ומחמת זה נחרב
 בית

הסולם

מאמר

מכה. בשמאל, כי בימין הוא מקרב ובשמאל
 מכה. הנה כמה שהוא מכה בו נותן רפואה
 לעולם. כי כתוב, מצפון תפתח הרעה, שהוא
 השמאל, שבצפון הוא מכה, כי משם יוצאים
 כל הדינים וכל גזירות הקשות. ובו שורה כל
 שכר טוב וכל חסד שעתידי הקב"ה לתת לישראל.
 כי לעתיד לבא קורא הקב"ה לצפון, שהוא
 השמאל, ויאמר לו בך נתתי כל טוב וכל שכר
 טוב לבני שסבלו כמה רעות בעולם הזה על
 קדושת שמי. תן כל שכר הטוב שנתתי בך.

(שב) הַהִיד אֹמַר לְצְפּוֹן וּגוֹי: ז"ש, אֹמַר
 לְצְפּוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תְּכַלְאִי וּגוֹי. שְׂוֹאֵל, וְכִי
 כֵךְ הוּא הַדְּרֵךְ שֶׁל הַדְּרוּם, שְׂוֹאֵל יִמִּין, לְמַנּוּעַ
 בְּרִכּוֹת, וְהָרִי כָל הַבְּרִכּוֹת הֵם מִצַּד דְּרוּם,
 וְכָל טוֹב שֶׁבְּעוֹלָם יוֹצֵא מִדְּרוּם, וְהוּא אֹמַר
 לְתִימָן אֵל תְּכַלְאִי.

(שג) אֵלָא בַּהֲהִיא שְׁעַתָּא וְכוּ': וּמִשִּׁיב,
 אֵלָא בְּשַׁעָה הַהִיא יְעוֹרֵר הַקַּבְ"ה אֶת אֲבְרָהָם,
 וְיֹאמַר לוֹ, קוּם, כִּי הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁאֲנִי גּוֹאֵל אֶת
 בְּנֵיךְ וְלַתֵּת לָהֶם שְׂכָר טוֹב עַל כָּל מָה שֶׁסַּבְלוּ
 בְּגִלוּתָם, וּמִתּוֹךְ שֶׁאֲבְרָהָם הָיָה בְּמִכְרָה שֶׁלָּהֶם
 לְגִלוּת, שֶׁכְּתוּב, אִם לֹא כִי צוּרִם מִכְרָם, שְׂוֹהוּ
 אֲבְרָהָם. ע"כ הִיא לוֹ כְּמִי שֶׁאֲנִינוּ טוֹב בְּעִינֵינוּ,
 וְהָרָאָה אֶת עֲצֻמוֹ כְּמִי שֶׁרוּצָה שִׁיכּוּ יוֹתֵר עַל
 עוֹנוֹתֵיהֶם, וְיֹאמַר, תְּהִיָּה נִפְרַע מְעוֹנוֹתֵיהֶם,
 (דפריי דף קע"ג ע"ב)

איהו מה דאמרת לאנפין. אנא אוף הכי לאנפין. אל תכלאי. אנא בעי לפייסא לך על בנך. לא תמנע טיבו מנהון, לא תמנע אגר טב מנהון, כמה וכמה

מאמר

הסולם

הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו

שקו הימין הסיר החסדים שלו מן קו השמאל, שע"כ נסתלקו הג"ר ונגלו הדינים של הגלות כנ"ל. הוה ליה כמאן דלא טב בעיניו וכו', שהיה בשורת הגאולה לא טוב בעיניו, שהרי עוד לא עשו תשובה מחטאם, ועלולים להגביר שוב השמאל על הימין, וע"כ, ויימא גבו מחוביהון גבו מחטאיהון, דהיינו שיכבד עליהם הגלות עד שיעשו תשובה, ואז יתיחדו הימין עם השמאל כנ"ל. א"ל קב"ה לאברהם ידענא כלא איהו מה דאמרת, לאנפין, שהקב"ה העירו, שאומר כל זה לא מלב שלם, שהרי גם הקו ימין חסר ג"ר בימי הגלות, וגם הוא משתוקק להתיחד עם השמאל ולגלות הג"ר. אנא אוף הכי לאנפין, כלומר, שאשיב לך על דבריך, ולא לפי לבך, אנא בעי לפייסא לך כי הקב"ה, שה"ס קו האמצעי בא לעשות שלום בין ימין לשמאל, ולפייס הימין שלא יפחד עוד מהתגברות השמאל, לא תמנע טיבו מנהון, שאל תמנע מהם החסד, דהיינו שאל תסיר עוד החסד מן השמאל, ולא תמנע אגר טב מנהון, דהיינו, שאל יעכב הארת הג"ר, עם הסרת חסדו, שמן הג"ר הוא כל אגר טב כנ"ל, וכל זה הוא מטעם שכבר הגיע הזמן, לגאלם אפילו בלי תשובה, כנ"ל, וז"ש, כמה וכמה סבלו על חוביהון, דהיינו שכבר קבלו עונשים קשים על עונותיהם, בשיעור המספיק שלא ישוּבו לכסלה עוד, וע"כ הגיע קצם, ובגין כך, אומר לצפון תנן, שיתן הארת חכמה שלו ויתגלה הג"ר, ולתימן אל תכלאי, ולדרום, שהיא אברהם, וקו הימין, אומר, שלא יעכב זה, דהיינו שלא ימנע ממנו החסדים, אלא שיתיחד עמו, כנ"ל. והיינו אשר צפנת, מטעם שכל שכר הטוב המקווה הוא בצפון, וע"כ אומר מה רב טובך אשר צפנת, כלומר הגנוז ברוח צפון.

ח"ש, ודא הוא מלה דהיא מבשרת, שאומר, על הר גבוה עלי לך מבשרת וגר הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו (כנ"ל באות רצ"ט), כלומר, שמתוך שפעולתו לפניו, דהיינו כל העונשים שסבלו ישראל בגלות עד שנתקבץ לשיעור המספיק לגאלם כנ"ל, ע"כ שכרו אתה, שיוכל ליחד הימין עם השמאל ולגלות הג"ר, שמשם כל שכרו הטוב וגאולת ישראל, כי עתה אין עוד פחד שישוּבו לכסלה

בית המקדש וישראל נגלו בין האומות. ונודע מה שאמרו חז"ל על הכתוב אני ה' בעתה אחישנה אם זכו אחישנה, אם לא זכו בעתה (סנהדרין צח.) ויש להבין, איך אפשר זה, שיגאלו ישראל אפילו אם לא זכו, ועוד עומדים במרדם. והענין הוא, כי הגלות היה מחמת שע"י חטאיהם גרמו שיתגבר השמאל על הימין וישלטו לבדו, שאז מסיר הימין החסדים ממנו וכו' כנ"ל. וע"כ כשישראל עושים תשובה, ומתדבקים בהקב"ה שהוא קו האמצעי, אז חוזר קו האמצעי, ומיחד הימין עם השמאל ומקיים אורות שניהם והחכמה מתלבשת בחסדים, ומתגלים הג"ר, שישראל נגאלים עם הארתם, ומקבלים כל שכרם הטוב. שז"ס אם זכו אחישנה, שעל זה אין זמן קצוב, אלא מתי שעושים תשובה נגאלים. אמנם אם אינם עושים תשובה, יש זמן קצוב המביא את הגאולה אע"פ שלא עשו תשובה. והוא, אחר שאפשר לקבץ כל הדינים הקשים שסבלו ישראל בזמן הגלות, לשיעור שלם, דהיינו באפן שיספיקו, שישראל יפחדו ולא יחטאו עוד, להגביר את השמאל על הימין, כמו שעשו בעת החרבן, אז הם ראויים לגאולה אפילו בלי תשובה, כי גם בלי תשובה מובטחים שלא ישוּבו לכסלה עוד, דהיינו מחמת רוב הדינים הקשים שסבלו, וז"ס, לא זכו בעתה, שזה נעשה מאילו עם גילוי הדינים שבגלות לשיעור מספיק, ואין צריכים כלל להתעוררות ישראל לתשובה.

זה אמרו (באות ש"א) ובצפון מתי דמתמן נפקי כל דיניו וכל גזירי קשיין, כי כל הגלות, ודינים הקשים שבגלות, באים משליטת שמאל בלי ימין, שה"ס צד צפון, כמו שנתבאר, וביה שרי כל אגר טב וכל טיבו דזמין קב"ה למיהב לישראל, דהיינו שעל ידי השמאל מתגלות הג"ר, שמשם כל השכר וכל הטוב העתיד לבא לישראל. וז"ש (באות ש"ג) כהיה אשעתא, דהיינו בזמן הגאולה, יתער קב"ה לאברהם, שה"ס קו ימין, וסוד דרום, ויימא ליה קום, דהא מטא זמנא דאנא פריק וכו' דהיינו, אע"פ שלא זכו, שלא עשו תשובה להדבק בקו האמצעי, כבר, מטא זמנא דאנא פריק, שהגיע הזמן, לגאלם אפילו בלא תשובה, ומגו דאברהם הוה בזבינו דלהון, כי כל הגלות היה, מחמת (דטרי דף קע"ג ע"ב)

שלח לך

קיז

ס סבלו על חוביהוֹן, ובגיני כך אומר לצפון תני. והיינו אשר צפנת, ודא הוא מלה ע דהיא מבשרת.

שד) ותו פ תבשר זמנא תניינא, בשעתא דשכינתא תסלק על ההוא טורא עלאה, ותהך ותבשר צ לאבהן, מיד תהך לירושלם, ותחמי לה בחרבנא. תיעול לציון, ותמן תקרקר קירא כמלקדמין, על אתר בי מותבה, ועל ק יקרא דילה בההוא אתר, ותמן אומיאת, דלא תיטול מתמן, ולא תפוק, עד דקב"ה יפרוק לבנהא, ודא חפצי בה תבשר כמלקדמין ואמרת, ב צהלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך וגו'. מאי גדול בקרבך, דא קב"ה דאיהו אתי לגבה, לאקמא לה ד מעפרא, ויימא לה ג) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם. ט ירושלם איהי, וירושלם שמה ודאי.

שה) ובדא אוף הכי, כמה חדו על חדו הוי לצדיקייא בגן עדן, ובגיכ זכאה איהו, מאן דנשמתיא ת בשבת אסהידת קמי מלכא, על חדושא דאורייתא, דקב"ה, וכל פמליא דיליה, וכל אינון נשמתין דצדיקייא דהוּו בגן עדן, כלהו מתעטרין בההוא מלה.

שו) תו שמענא בוצינא * קדישא, דכמה יקר על יקר, ועטרה על עטרה, מעטרן לאבוה דההוא ב"נ א תמן, בשעתא דאמר קב"ה, אתכנשי למשמע חדושא

חלופי גרסאות

ס תאבו, פ מבשר; דבשר, צ לאבות, ק יקרא דיליה, ר מוסיף מעפרא דציון, ש ל"ג ירושלם איהי; ל"ג ירושלם איהי וירושלם שמה, ת ל"ג בשבת, א ל"ג תמן.

מסורת הזוהר

ב) (ישעיה יב) ח"ג ריב: ג) (שם נב) שמות לב צ"צ.

הסולם

הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו

זהו הקב"ה, שהוא בא אליה להקימה מעפר, ויאמר לה התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, השכינה היא ירושלם, וירושלים הוא שמה ודאי.

שה) ובדא אוף הכי וכי: (זה סיוס המאמר שלעיל מאות ר"צ עד אות רצ"ו) ובוה גם כן, כמה שמחה על שמחה יש לצדיקים בגן עדן, ומשום זה, אשרי הוא, מי שנשמתי מעידה בשבת לפני המלך על חידושי תורה שאמרה שהקב"ה וכל הפמליא שלו, וכל אלו נשמות הצדיקים שהם בגן עדן, כולם מתעטרין בדבר חידוש ההוא.

שו) תו שמענא וכי: עוד שמעתי: מאור הקדוש, שכמה יקר על יקר ועטרה על עטרה מעטרים שם את אביו של אותו אדם, שנשמתי מעידה לפני המלך על חידושי תורה שלו, בשעה שהקב"ה אומר לפמליא שלו התאספו לשמוע חידושים ודברים חדשים בתורה של פלוני בן פלוני, שאז מזכיר הקב"ה את אביו של המחודש, כמה הם שנושקים על ראשו, של

מאמר

לכסלה, כנ"ל, וז"ש (באות רצ"ט) דקב"ה בריו וכי, מאן דמסר נשמתיא וכי, מאן דסביל כמה חרופין וכי, מאן דאתעניש בכל יומא וכי, דהיינו שקבץ כל העונשים והדינים הקשים שסבלו ישראל בגלות והוכיח להם שכבר קבלו שיעור המספיק לגאלם. הה"ד הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, שמתוך שפעולתו לפניו שהם העונשים ע"כ שכרו אתו, כי מתגלים בבת אחת, כמבואר. שד) ותו תבשר, זמנא וכי: ועוד היא תבשר פעם שניה, בשעה שהשכינה תעלה על הר גבוה ההוא, ותלך ותבשר אל האבות, מיד השכינה תלך לירושלים, ותראה אותה בחורבנה, תכנס לציון, ושם תקרקר קיר בבתחילה, על מקום בית ישיבתה ועל יקר שלה שהיה לה באותו מקום, ושם נשבעת, שלא תלך משם, ולא תצא, עד שהקב"ה יגאל את בניה, וחפצי בה זו (הנ"ל באות רצ"ח) תבשר בבתחילה, ואמרת, צהלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך וגו'. מהו גדול בקרבך, (דפריי דף קע"ג ע"ב ע) דף קע"ד ע"א)

ומלין חדתינ דאורייתא. משמיה דפלוגי בר פלוני. כמה אינון דנשקין על רישיה. כמה צדיקייא נ מעטרין ליה. כד נחתין. זכאה חולקיהון דכל אינון דמשתדלין באורייתא. יומא דשבתא משאר יומין. ע"כ

רעיא מהימנא

(ז) ראשית עריסותיכם חלה תרימו וגו'. פקודא דא להפריש חלה לכהן. חלה הכי חושבניה. מ"ג ד ביצים. וחומש ביצה. חד מחמש. ואית חומש חד מן חמשין. דאיהו ה נ. ודא סימן מגין. דאיהו מיכאל גבריאל נוריא"ל. חלה. שכינתא. דבאתר דאלין מלאכין תמן. אבהן תמן. ובאתרא דאבהן תמן. שכינתא תמן. ובה ויחל. בה צלינא. הה"ד (ה) ויחל משה את פני יי' אלהיו. (ו) אדני ידוד אתה החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות. ו בה תמה זכות אבות לרשעים. דהוו מקבלים אגרייהו בהאי עלמא.

(ח) דמסטרא דימינא, דתמן י' דאיהו חכמה, שרותא דשמא דידוד. דאיהו אחזי זכותא על בנהא מימינא. דתמן רמ"ח פקודין דעשה. מסטרא דאת ה' בתראה. דאיהי לשמאלא דגבורה. דתמן לא תעשה. דאינון שס"ה. דתמן נדונין רשעים גמורים. תמה לון זכות אבות. ואתהפך לון שם יהו"ה. הוה"י. ואוליפנא מהמן הרשע. (ז) וכל זה איננו שוה לי. ע"כ.

מסורת הזהר

(ד) ב"א רסח צ"ב ה) (שמות לב) ויקרא עט צ"מ. (ו) (דברים ג) שמות סו צ"ה. (ז) (אסתר ה) ת"ז בהקדמה ט: תק"ח ק ט"ג שמ"ג קי ט"ב שכ"ו.

חלופי גרסאות

ב ל"ג כמה צדיקייא. ג מתעטרין. ד ל"ג ביצים. ה מוסיף ו' ביצים. ו ל"ג ובה.

מאמר

הסולם

ראשית עריסותיכם חלה

ובה חלה. דהיינו מתחלת זכות אבות שהוא מלשון החילות, ובה מסתיימת זכות אבות לרשעים, שזכות אבות אינה עומדת להם, כי הם מקבלים שכרם בעולם הזה.

של אבי המחודש, כמה צדיקים מעטרים אותו כשיררדים. אשרי חלקם של כל אלו העוסקים בתורה, וביום השבת יותר מבשאר ימים. (ט"כ רב מתיבתא).

רעיא מהימנא

(ח) דמסטרא דימינא דתמן וכו': כי מצד ימין, ששם י' שהיא חכמה, כי החכמה בימין והבינה בשמאל, שהם י"ה. שהוא ראשית שם הויה, השלינה, מראה זכות על בניה, בשעה שמקבלת מימין, ששם רמ"ח מצות עשה, שה"ס חסדים. ומצד אות ה' אחרונה של הויה, שהיא לשמאל מגבורה, כי המלכות נבנית מצד שמאל, ומתרחם שמקבלת מימין, ששם לא תעשה, שהם שס"ה, שהם בשמאל, ששם רשעים גמורים נדונים, להם תמה להם זכות אבות, שאין להם חסדים מחג"ת הנקראים אבות, ומתהפך להם שם הויה, אל הוה"י. דהיינו למפרע הרומז על דין, ולמדנו מהמן הרשע, שאמר וכל זח איננו שוה לי. שבסופי תיבות מרומז חוה"י. מכאן שמורה על דינים (ע"כ רעיא מהימנא).

ויאמר

(ז) ראשית עריסותיכם חלה וגו': מצוה זו, הוא להפריש חלה לכהן. חלה חשבון שלה הוא מ"ג. שזו מראה שאין עיסה חייבת בחלה אלא אם כן יש בה מ"ג ביצים, וחומש ביצה, דהיינו אחד מחמשה שבביצה. ויש חומש אחד מן חמשים, שהוא נ'. והסימן, מ"גן שהוא מ"ג עם נ' ארוכה, והוא ראשי תיבות מיכאל גבריאל נוריא"ל, שהם כנגד חג"ת דו"א. חלה, היא השכינה, כי במקום שאלו מלאכים מג"נ שם, שם הם האבות, שהם חג"ת, ובמקום שהאבות שם, דהיינו חג"ת, שם היא השכינה. כי חג"ת ה"ס ג' קוין, והמלכות היא המקבלת מהם. ובה, במלכות, ויחל כי בה מתפללים, שהיא נקראת תפלה, ז"ש ויחל משה את פני ה' אלקיו, אדני אלקים אתה החילות להראות את עבדך.

(דפו"י דף קע"ד ע"א)

שלח לך

קיט

שט) ויאמר יי אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וגו' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם וגו'. ר' חזקיה פתח, ט) ויראני את יהושע הזכה הגדול וגו'. ז כמה זכאין אינון ישראל. דקביה בעי ביקרהון על כל בני עלמא. ויהב לון אורייתא קדישא. ויהב לון נביאי מהימני. דמדברי להו באורייתא. בארע קשוט.

שי) תא חזי. כל נביאי ונביאי דאוקים קביה לישראל. כלהו אתגלי קביה עליהו. בדרגין עלאין קדישין. וחמו זיו יקרא קדישא דמלכא מאתר עלאה. אבל לא קריב כמשה. דהוה קריב למלכא יתיר מכלא. דהא זכאה חולקיה יתיר מכל בני עלמא. דעליה כתיב. י) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. ושאר נביאי. הו חמאן מאתר רחיקא. כמה דאת אמר י) מרחוק יי נראה לי.

שיא) איר חזקיה. הכי אוליפנא. כתיב י) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. וילך איש: דא קביה כד"א ט) יי איש מלחמה. מבית לוי: דא קביה. אתר דחכמה עלאה. וההוא ט) זוהר מתחברן כחדא. דלא מתפרשן לעלמין. מבית לוי: ט) דאשרי לויתן. כל חידו כ בעלמא. הה"ד י) לויתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי. דא קביה. אתר דנהירו דסיהרא נהיר.

שיב) ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי. כד"א ט) לזאת יקרא אשה. בקדמיתא בת לוי. הכי הוא ודאי. וכי בת לוי בקדמיתא. והשתא אשה. אלא

מסורת הוהר

ח) ח"ג קעה. רכת. ש: ט) (זכריה ג) וירא קו צ"ה. ז ליג כמה. ח נהר. ט דא שארי. י דהו: לחדו: י) (במדבר יב) משפטים קלא צ"פ. כ) (ירמיה לא) שמות סא צ"צ. ל) (שמות ב) שמות נד צ"ס. נ) (שם טו) נח ז צ"צ. ו) (תהלים קד) ב"א שטו צ"א. ט) (בראשית ב) ב"א רח צ"ב.

חלופי גרסאות

ב) לחדו. כ לעלמא.

לידת משה

כתוב, וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. וילך איש. זה הקביה, שהוא ז"א. כש"א הי איש מלחמה. מבית לוי. זה הקביה. שהלך מן המקום שחכמה העליונה וזוהר ההוא שהוא בינה עליונה. מתחברים יחד ואינם נפרדים לעולם. ודורש לוי, מלשון דבקות, מלשון לוייתן. ופירוש אחר, מבית לוי, שהלוייתן שהוא יסוד דז"א, השרה כל שמחה בעולם, ודורש, לוי, מלשון לויתן. ז"ש לויתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי. זהו הקביה. שהוא המקום שאור הלבנה מאיר. שהיא המלכות. ושיעור הכתוב הוא, וילך איש, שהוא ז"א, מבית לוי, שהוא או"א עלאין, ויקח את בת לוי, שהיא המלכות, דהיינו שז"א השפיע אורות דאו"א עלאין אל המלכות.

שיב) ותהר האשה ותלד בן: האשה, ודאי, שהיא המלכות, כש"א לזאת יקרא אשה. חאת

מאמר

מאמר לידת משה

שט) ויאמר וגו' ועשו להם ציצית וגו': ר' חזקיה פתח, ויראני את יהושע הכהן הגדול וגו'. כמה מאושרים הם ישראל, שהקביה רוצה ביקרם על כל בני העולם, ונתן להם התורה הקדושה, ונתן להם נביאים נאמנים המנהיגים אותם בתורה בדרך אמת.

שי) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל נביאים ונביאים שהקביה הקים לישראל, כולם נגלה הקביה עליהם במדרגות עליונות קדושות, וראו זיו יקר הקדוש של המלך ממקום עליון, אבל לא קרוב כמשה, שהיה קרוב למלך יותר מכולם, כי חלקו היה מאושר יותר מכל בני העולם, שעליו כתוב, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. ושאר הנביאים היו רואים ממקום רחוק, כמו שאתה אומר, מרחוק הי נראה לי.

שיא) איר חזקיה וכו': אר"ה, כך למדתי. (דמו"י דף קע"ד ע"א)

הכי אוליפנא. אתתא עד לא אזדווגת. ל אתקריאת בת פלוני, בתר דאזדווגת. אתקרי אשה, והכא, בת ואשה, כלא בחד דרגא היא.

(שיג) ותצפנהו ג' ירחים, אלין תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא. ומאי נינהו. תמוז ואיב וטב"ת. מאי קא משמע לן. דעד דלא נחת משה לעלמא, שכיח הוה הוא לעילא, ועל דא אזדווגת ביה שכינתא מן יומא דאתיליד. מכאן אמר רבי שמעון, רוחיהון דצדיקייא שכיחין אינון לעילא, עד לא יחתון לעלמא. שיד) ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו וגו' מאי ותקח לו תיבת גמא. דחפת ליה בסימנהא, למהוי נטיר מאינון נוני ימא, דשאטין בימא רבא, כמה דכתיב (ט) שם רמש ואין מספר. והיא חפת ליה למהוי נטיר מנייהו (ה) בחפו מ דסטרא דיובלא יקירא בתרי גוונים, בחיזור ואוכם, ואנח ליה למשה, למישט בינייהו, (*) לאשתמודע ביניהון, בגין דזמין הוא ע לסלקא בינייהו. זמנא אחרא, לקבלא אורייתא.

שטו) ותרד בת פרעה. דא היא. דאתיא מסטרא שמאלא דדינא קשיא. כמה דאתמר לרחוץ על היאור. על היאור דייקא. ולא על הים. ואי תימא, הא כתיב (ג) ומטך אשר הכית בו את היאור. ומשה לא הכה אלא בים. וקרייה קרא יאור. אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידא דמשה, ושווייה קרא דאיהו עבד.

מסורת זוהר

(ט) (תהלים קד) שמות ס צ"כ. (פ) (שמות יז) בשלח ל אקרי. מ דבני ימא בלא יקירא ; (י) יתירא ; דיסטרי רובלא יתירא ; דיסטירו בלא יתירא. נ ל"ג למישט ; לאשתמודע. ט דאשתמודע. ע לאסתלקא.

דרך אמת (ה) מכסה ונראה מלשון סתר כמו תסתירו בלא יקירו מכסה בלא כבוד אלא מכוסה בחמד חפת כנודע.

הסולם

לידת משה

בסמנים, שיהיה נשמר מאלו דגי הים, דהיינו מלאכים עליונים, השטים בים הגדול. שכתוב, שם רמש ואין מספר, והיא כסתה אותו, שיהי נשמר מהם, בצפוי מצד יובל היקר, שהיא בינה, בב' גוונים, לבן ושחור, שה"ס חמר חפת. כנגד ב' קוין ימין ושמאל. כי זפת ה"ס שמאל, אלא שמעורב עם המלכות דמדת הדין, וע"כ האדום שבשמאל נעשה שחור (כנ"ל באד"ר נשא אות רי"ד) שז"ס האי שחור אדום היא אלא שלקה, והניחה את משה לשוט ביניהם, בין המלאכים, ולהיות נודע ביניהם משום שהוא עתיד לעלות ביניהם בזמן אחר, לקבל התורה.

שטו) ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור; זו, בת פרעה, שבאה מצד שמאל של דין הקשה, כמש"א, לרחוץ על היאור, על היאור הוא בדיוק, ולא על הים. כי הים רומז על המלכות, אבל היאור היא דין קשה מצד

מאמר

וזאת היא שם המלכות. בתחילה קראה בת לוי, וכך הוא ודאי, ולמה קראה תחילה בת לוי ועתה אשה. ומשיב, אלא כך למדנו, אשה, מטרם שנשאת נקראת בת פלוני, ואחר שנשאת נקראת אשה. אף כאן בת ואשה מדרגה אחת היא. דהיינו מלכות, אלא מטרם שלקחה לזוג, נקראת בת לוי, ואח"כ אשה.

(שיג) ותצפנהו ג' ירחים: אלו הם ג' ירחים שדין קשה שורה בעולם, ומה הם, תמוז, אב, וטבת. וע"כ השכינה הצפינה אותו. שואל, מה משמיענו בזה, ומשיב, משמיענו, צמטרם שירד משה לעולם היה נמצא למעלה, וע"כ נתחברה עמו השכינה מיום שנולד, ושמרה אותו. מכאן אמר ר' שמעון, שהרוחות של הצדיקים נמצאים למעלה מטרם שירדו לעולם.

שיד) ולא יכלה עוד הצפינו וגו': שואל, מתי ותקח לו תיבת גמא. ומשיב, שצפתה אותו (דפרי דף קע"ד ע"א *) דף קע"ד ע"ב)

שלח לך

קכא

שטז) כהאי גוונא ז) וימלא שבעת ימים אחרי הכות י" את היאור, ואהרן הכהן, אלא פ על דא דאתא מסטרא דקב"ה, קרייה קרא הכות י" לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערותיה הולכות. אינון שאר משריין דאתיין מסטרא דא. שיז) p ותפתח ותראהו את הילד. ותראהו, ותרא מבעי ליה, מאי ותראהו. והא אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא, או את חד באורייתא, דלא אית ביה רזין יקירין ועלאין. אלא הכי אוליפנא, רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכחת ביה, ואינון רשימא דוא"ו ה"א, מיד ותחמול עליו וגו'. עד כאן לעילא. מכאן ולהלאה לתתא, בר האי קרא, דכתיב ותתצב אחותו מרחוק, אחותו דמאן. אחותו ז דהאי איהו, דקרא לכנסת ישראל q אחותי, כד"א r) פתחי לי אחותי. מרחוק: כד"א, s) מרחוק י" נראה לי.

שיח) מאי משמע, משמע דאינון זכאין, עד דלא נחתו לעלמא, אשתמודען אינון לעילא לגבי כלא, וכ"ש משה, ומשמע דנשמתהון דצדיקיא, אתמשך מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא דמלה אוליפנא, דמשמע דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא, בארעא.

שיט) ומשמע דבכל סטריין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא כלא

מסורת הזהר

צ) (שם ז) שמות ס צ"ג. q) (שם ב) שמות סא; פ עד ול"ג ע"ד. צ דהא איהו קרא לכ"י: דהאי קרא לכ"י [ז דכ"י]. q ל"ג אחותי. צ"ס. r) (שיר ה) צו נה צ"ה. s) (ירמיה לא).

חלופי גרסאות

לידת משה

עליונים, מכאן ולהלאה מדבר למטה בעולם הזה, חוץ מבכתוב הזה, שכתוב ותתצב אחותו מרחוק, שואל, אחותו של מי, ומשיב, אחותו של ההוא דהיינו ז"א, שקרא את כנסת ישראל אחותי, כש"א פתחי לי אחותי. מרחוק, פירושו כש"א מרחוק ה' נראה לי, ושיעור הכתוב, ותתצב אחותו של ז"א, שהוא המלכות, על משה, מרחוק, בסו"ה מרחוק ה' נראה לי, שנראית למשה אז מרחוק.

שיח) מאי משמע וכו': שואל, מה משמע מכל המאמר הזה, ומשיב, משמע שאלו הצדיקים מטרם שיורדים לעולם הם נודעים לכל למעלה, וזהו לכל הצדיקים, וכל שכן משה (דהיינו כמ"ש באות שי"ג) ומשמע שנשמותיהם של צדיקים נמשכות ממקום עליון כי מביית לוי רומז מחו"ב עליונים, כמו שהעמדנו (באות שי"א) וסוד הדבר למדנו, שמשמע שיש אב ואם לנשמה, כמו שיש אב ואם לגוף בארץ, (כמ"ש באות שי"א) כי איש זה ז"א, בת לוי, זו היא המלכות, שמזוגט נולד נשמת משה.

שיט) ומשמע דבכל סטריין וכו': ומשמע שבכל הצדדים בין למעלה שהם זו"ג, ובין למטה

הסולם

מאמר

מצד השמאל שהמצרים עשו אותו אלוהי שלהם (כמ"ש לעיל וארא אות קל"ז) ואם תאמר, הרי כתוב ומטך אשר הכית בו את היאור, ומשה לא הכה אלא הים וקראו הכתוב יאור, הרי שיאור אינו בדיק, ומשיב, אלא יאור הוא, שהכהו אהרן על ידי משה, ושם אותו הכתוב, כאלו משה הכהו.

שטז) כהאי גוונא וימלא וגו': כעין זה, וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור, אע"פ שאהרן הכהן אתו, אלא משום שבא מצד הקב"ה שצוה אותו, קראו הכתוב, הכות ה', ולא"כ קראו על שם משה, מאותו הטעם. ונערותיה הולכות הן שאר המחנות הבאות מצד שמאל הזה.

שיז) ותפתח ותראהו את הילד: שואל, ותראהו, ותרא, היה צריך לומר, מהו ותראהו. והרי אמר ר' שמעון, שאין לך דבר בתורה, או אות אחת בתורה, שאין בה סודות עליונים ויקרים, ומשיב, אלא כך למדנו, רושם של המלך ומטרוניתא, שהם ז"א ומלכות שה"ס ו"ה דהו"ה, נמצא בה, והם הרושם של ו"ה הנוסף על ותרא, וע"כ כתוב ותראהו, מיד, ותחמול עליו וגו'. ע"כ למעלה, בעולמות (דפרי דף קע"ד ע"ב)

אתיא ואשתכת. והא אוקמוה רזא דכתיב. ת) תוציא הארץ נפש חיה. הארץ. דא כנסת ישראל. נפש חיה. נפשא דאדם קדמאה עלאה. כמה דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר ודאי שפיר קא אמרת. והכא ר הוא כלא.

שכ) זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. בגין כך, לא אשתדל ביה כד אסתלק מעלמא. בר קב"ה. דאעליה לפרגודיה. ועל דא סליק משה בנבואה עלאה. ובדרגין יקירין. מכל נביאי עלמא, ושאר נביאי חמאן בתר כותלין סגיאין.

שכא) ויראני את יהושע הכהן הגדול. מאי קא חמא. דהוה קאים קמי מלאכא. ומתלבש בלבושין מלוכלכין. עד דכרוזא נפיק, ואמר הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר רבי יצחק, כתיב הכא ועומד לפני המלאך. מאי לפני המלאך. דהוה דאין דינוי. ההוא דכתיב ביה. ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. מאי קא משמע לן. דכל בר נש דלא זכי בהאי עלמא. לאתעטפא בעטופא דמצוה. ולא תלבשא בלבושא דמצוה. כד עייל בההוא עלמא. קאים בלבושא טנופא. דלא אצטריך. וקאים בדינא עליה.

שכב) ת"ח. כמה לבושין מזדמנין בההוא עלמא. וההוא בר נש דלא זכי בהאי עלמא בלבושין דמצוה. ט) כד עייל לההוא עלמא. מלבשין ליה בחד לבושא דאשתמודע לגבי מאריהון דגיהנם. וההוא לבושא. ווי למאן דאתלבש ביה. דהא

חלופי גרסאות
ר כלא הוא. ש כד נטיל.

מסורת הזהר
ת) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. א) (זכריה ג) וירא קז צ"ה. ב) (קהלת ה) יתרו קט צ"ח.

הציצית

הסולם

מאמר

המלאך ומתלבש בלבושים צואים, עד שיצא הכרוז ואמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו. אמר ר' יצחק, כתוב כאן ועומד לפני המלאך. מהו לפני המלאך. היינו שהיה דן דינוי, אותו שכתוב בו, ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא. שהוא המלכות. מהו משמיענו. היינו שכל אדם שלא זכה בעולם הזה להתעטף בעטוף של מצוה, ולהתלבש בלבוש של מצוה, דהיינו בציצית, כשנכנס בעולם ההוא, עומד בלבוש מטונף, שאינו צריך להיות כד, ועומד עליו בדין.

שכב) ת"ח כמה לבושין וכו': בוא וראה, כמה לבושים מזדמנים בעולם ההוא, ואותו האדם שלא זכה בעולם הזה בלבושים של מצוה, דהיינו בטלית בצצית, כשנכנס לעולם ההוא, מלבישים אותו בלבוש אחד הנודע לאדוני הגיהנם, ואותו הלבוש, אוי למי שנתלבש בו, כי כמה חוקרי הדין עתידיים לאחז

למטה שהם או"א דעוה"ז, הכל בא ונמצא מדבר ונוקבא, וכן העמידו סוד הכתוב, תוצא הארץ נפש חיה. הארץ, זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות. נפש חיה זו היא נפש של אדם הראשון, העליון. כמו שלמדנו, כי המלכות היא אם של נפשו דאדה"ר. בא ר' אבא ונשקו. אמר ודאי יפה אמרת, וכך הוא הכל.

שכ) זכאה חולקיה דמשה וכו': אשרי חלקו של משה נביא הנאמן על כל שאר הנביאים שבעולם. משום זה כשנפטר מן העולם לא נתעסק ביה חוץ מהקב"ה, שהעלו למחיצתו. וע"כ עלה משה בנבואה עליונה ובמדרגות יקרות מכל נביאי העולם, ושאר הנביאים ראו מאחורי קירות רבים.

מאמר הציצית

שכא) ויראני את יהושע הכהן הגדול: ושואל, מה ראה, ומשיב, שהיה עומד לפני (דפריי דף קע"ד ע"ב)

שלח לך

קכג

כמה * גרדיני נמוסין, זמינין לאחדא ביה, ועיילי ליה לגיהנם. ושלמה מלכא צווח ואמר א בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

שכג) תאנא ברזא דספרא דצניעותא, ארבע מלכין, נפקין לקדמת ארבע. ה בהו תליין כענבים באתכלא, צירין בהו ז' רהיטין, סהדין א סהדותא. ולא קיימין בדוכתייהו.

ב רעיא מהימנא

שכד) * ציצית, פקודא דא איהו, לאדכרא כל פקודי אורייתא בגינה. כד"א וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אותם. דא איהו סימנא דמלכא, לאדכרא ולמעבד.

שכה) כתיב ד ועשית ציץ זהב, והא אוקימנא רזא דציץ לאתעטרא ביה כהנא רבא. ודא איהו ציץ, לאסתכלא ביה עיינין, דאיהו סימן דעלמא עלאה, דאתעטר ביה כהנא רבא.

שכו) ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים, דלא קיימא

מסורת הזהר

ג) (קהלת ט) תרומה קעא צל. ד) (שמות כח) ו מיסיף סהדי בהו. א ל"ג סהדותא. ב תוספתא. פקודי צג צ"כ.

חלופי גרסאות

הסולם

הציצית

מאמר

מלכות, ולא ז"א. הטעם הוא, מפני שחגת"ם דז"א אינם מאירים בהארת החכמה במקומם עצמם בז"א, אלא במקום המלכות, וע"כ מרומזים במקום המלכות שה"ס ציצית. וז"ש, ולא קיימין בדוכתייהו. כי הן כנפי הבגדים והן הציצית והן הכריכות, הכל הוא בחינת מלכות. כי אין להם גילוי במקום ז"א. וע"י להלן (אות של"ג).

לאחז בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואמר, בכל עת יהיו בגדיך לבנים. שכג) תאנא ברזא דספרא וכו': למדנו בסוד ספרא דצניעותא, (אות ס"ו ס"ז) ארבעה מלכים שהם חגת"ם דז"א, יוצאים ונאצלים לפני ארבעה, שהם חכמה, ובינה, וימין דדעת, ושמאל דדעת. חסד מחכמה, גבורה מבינה, ת"ת מימין דדעת, מלכות משמאל דדעת. וחגת"ם תלויים בחב"ד כענבים באשכול. כלומר שנמשכים ויונקים מהם, כל אחד מהבחינה שכנגדו. ונכללים בהם, בחגת"ם, ז' רצים שבד' ספירות חגת"ם, יש ז"ס חג"ת נהי"מ. מעירים עדות, שמגלים הארת חכמה שנקראת עדות, ואינם עומדים במקומם, בשעה שמעידים עדות. כלומר בשעה שמגלים הארת חכמה אינטי עומדים במקומם, בז"א, אלא במקום המלכות. שאין חכמה מגולה אלא במלכות (כנ"ב ב"א דף רנ"ו ד"ה ועוד כמה).

רעיא מהימנא

שכד) ציצית פקודא דא וכו': הציצית, מצוה זו היא לזכור כל מצות התורה בשבילה, כש"א וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם. זה הוא סימן המלך לזכור ולעשות.

שכה) כתיב, ועשית ציץ זהב, והרי העמדנו סוד הציץ לעטר בו כהן גדול. וזה הוא שנקרא ציץ, שפירושו ראה, מלשון הציץ ונפגע (חגיגה יד) שיסתכלו בו העינים. שהוא סימן של עולם העליון שהוא ז"א, ששם סוד ההשפעה של הארת החכמה המכונה הסתכלות עינים שנתעטר בו הכהן הגדול.

שכו) ובגין כך אסתכלותא כו': ומשום זה ההסתכלות שלו, של הציץ, מכפרת על עזות פנים, משום שאין עומד לפניו, אלא פנים של אמת, כי הסוד של כל אלו פנים העליונים. שהם

פירושו. ארבע מלכין, שהם חגת"ם דז"א. הם רומזים על ד' ציצית, וד' כנפות שהציצית תלויות בהם, הם רומזים על ד' בחינות מוחין, חו"ב, וימין דדעת, ושמאל דדעת, שחגת"ם, שהם ד' ציצית, תלויות בהם כענבים באשכול, ז' כריכות. שאנו עושים בכל ציצה, רומזים על ז"ס הכלולות בחגת"ם. ואע"פ שאלו ד' מלכים חגת"ם, הם בז"א, וציצית הם בחינת

(רפויי דף קע"ה ע"א * דף קע"ד ע"ב)

לקמיה, אלא פנים דקשוט, רזא דכל אינון פנים עלאין, דאינון פנים * דקשוט, פנים דאמת. דכלילין באמת דיעקב.

שכז) ציצית איהו נוקבא, רזא דעלמא תתאה. אסתכלותא לאדכרא. ציץ ג דכר, ציצית נוקבא, ודא לכל ב"נ. ציץ לכהנא.

שכח) ותנינן, אסור לאסתכלא בשכינתא, בג"כ אית תכלא, ד בגין דתכלת, ה איהו כרסייא לבית דוד, ותקונא דיליה. ודא איהו דחלא, ו מן קדם י"י לדחלא מההוא אתר. ועל דא וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות י"י, ודא כרסייא ז דדיינין בה דיני נפשות, כמה דאוקמוה, דכל גווינין טבין לחלמא, בר תכלא. דאיהו כרסייא דסליק בדינא דנפשות.

שכט) כתיב ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. ונתנו על הכנף לא כתיב, אלא ונתנו על ציצית. דדא איהו דחפי על שאר חוטיין.

חלופי גרסאות

ג ל"ג דכר. ד גוון. ה דאיהו. ו ל"ג מי מן עד מההוא. ז דיינין.

הציצית

הסולם

מאמר

המלכות, שלא להמשיך החכמה ממנה ממעלה למטה, ומי שממשיך החכמה ממעלה למטה היא מתעוררת עליו ולוקחת נשמתו. וז"ש, אסור לאסתכלא בשכינתא, החכמה נקראת הסתכלות עינים, שאסור להמשיך אותה ממעלה למטה כנ"ל, בגין כך אית תכלא, משום זה יש תכלת בציצית, בגין דתכלת איהו כרסייא לבית דוד, שהוא כסא דין אל המלכות הנקראת בית דוד, ותקונא דיליה, שהתכלת הוא תקון המלכות, לשמרה שלא ימשיכו ממנה החכמה, ממעלה למטה. וכיון שסוד הציצית ה"ס הארת החכמה, כנ"ל בסוד ציץ וציצית, ע"כ צריכים לשום עליהם תכלת לשמירה. שלא ימשכו רק ממטה למעלה. וז"ש, וע"ד, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' וגו' שמפחד התכלת תזכרו לקיים כל מצות ה' כהלכתו. וע"י היטב לעיל (אות קכ"ד) בהטולס, ששם הארכנו.

שכט) כתיב, ונתנו על וגו': כתוב, ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. ונתנו על הכנף לא כתיב, אלא ונתנו על ציצית, כי זה הוא המכסה על שאר החוטים. כלומר, שציצית, רומזת על הארת חכמה, ע"כ רק הם צריכים כיסוי ושמירה מן פתיל התכלת, וע"כ כתוב ונתנו על ציצית.

וראיתם

שה"ס הארת חכמה המלובשת בחסדים, שנקרא פנים. שהם פנים של אמת, היינו פנים של אמת הכלולים באמת של יעקב, שהוא ז"א. בסו"ה תתן אמת ליעקב.

שכז) ציצית איהו נוקבא וכו': ציצית היא נקבה, שהיא סוד עולם התחתון, דהיינו מלכות. שהיא הסתכלות לזכור. דהיינו כמ"ש, וראיתם וגו' וזכרתם. ציץ הוא זכר, דהיינו ז"א. ציצית היא נקבה, שהיא מלכות. וזה ציצית, היא לכל אדם. ציץ, הוא רק לכהן.

שכח) ותנינן אסור לאסתכלא וכו': ולמדנו, אסור להסתכל בשכינה. משום זה יש תכלת בציצית, משום שתכלת הוא כסא לבית דוד שהוא המלכות, ותקון שלו. וזה הוא כדי לירא מפני ה' לירא ממקום ההוא, וע"כ, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ותכלת, הוא כסא שדנים בו דיני נפשות, כמו שהעמידוהו, שכל הצבעים טובים לחלום חוץ מתכלת, שהוא כסא העולה בדיני נפשות.

פירושו. תכלת, ה"ס התכללות בגוון אוכמא, שהיא כח המסך דנקודה דמנעולא שה"ס מלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת בבינה, וכיון שיש התכללות הוון בתכלת. ע"כ ה"ס כסא, שדנים בה דיני נפשות, שהיא שומרת על

(דפו"י דף קע"ד ע"ב * דף קע"ה ע"א)

שלח לך

קכה

של) וראיתם אותו וזכרתם, וכתיב, (ה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מ"ט דא. אלא לברא דפריץ ה גדרא, ונשכיה כלבא. כל זמנא דאבוי בעי לאוכחא לבריה, הוה אמר הוי דכיר כד נשיך לך כלבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, דדא איהו אתר דסלקין נשמתין למידן.

שלא) כגוונא דא, (ו) והיה כל הנשוך וראה אותו וחי, אמאי. אלא כד סליק לעינוי, וחמי דיוקנא דההוא דנשיך ה ליה, הוה דחיל, וצלי קדם יי, . והוה ידע דאיהו עונשא דחייביא. כל זמן דברא חמי רצועה דאבוי, דחיל מאבוי. אשתזיב מרצועה, אשתזיב מכלא. מאן גרים ליה לאשתזבא. ההוא דחמי בעינוי ההוא רצועה, ההוא רצועה גרים ליה ה לאשתזבא. וע"ד וראה אותו וחי, חמי רצועה דאלקי ליה, ואיהו עביד ליה לאשתזבא. אוף הכא וראיתם אותו וזכרתם, ועשיתם ודאי. ואי לא, הא רצועה, דהאי יגרום לכוון, למהוי ה תבין לפולחנא דילי תדיר, וכדין ועשיתם.

שלב) ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מנכון בישין ארחין אחרנין, ודאי, לא תתורו, ולא תעבדו בישין. ועל דא סלקא גוון תכלא. דא תכלת, דמיא לכסא הכבוד, מה כסא הכבוד, עביד לבר נש למהך לארחא דמישר, לדכאה ליה. אוף האי תכלת, עביד לב"נ למהך בארח מישר, ודאי דכלא אית לדחלא מהאי אתר, למיהך במישר.

שלג) כתיב (ז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'.

חלופי גרסאות

ח גדריה. ס ל"ג ליה; קא. י ואיהו. כ ל"ג מן לאשתזבא עד לאשתזבא. ל טבין.

מסורת הוזהר

ה) (דברים כה). ו) (במדבר כא) בהשמטות ה"כ רעב. ז"ח ל ט"ג שי"א שיד. ז) (ישעיה כד) ה"ג רפד .:

הציצית

הסולם

מאמר

הרצועה גרמה לו להנצל. וע"כ, וראה אותו וחי, ראה הרצועה שהכה אותו, והיא גורמת לו להנצל. אף כאן, וראיתם אותו וזכרתם, ועשיתם ודאי. ואם לא, הרי הרצועה דחיינו התכלת, שזה יגרום לכם שתשובו אל העבודה שלי תמיד. ואז ועשיתם.

שלב) ולא תתורו אחרי לבבכם: שראית התכלת תמנע מכם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. וע"כ עולה על הציצית מראה תכלת. תכלת זה, דומה לכסא הכבוד. מה כסא הכבוד עושה את האדם שילך בדרך הישר לטהר אותו, כן תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך הישר, ודאי שלכל אדם יש לפחד ממקום זה ללכת בדרך הישר.

שלג) כתיב. מכנף הארץ וגו': כתוב, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק ואומר רזי לי וגו'. מכנף הארץ, זהו הכנף של ציצית, שהוא

של) וראיתם אותו וזכרתם: הוא כמו שכתוב, זכור אשר עשה לך עמלק. מה זה הטעם. אלא בדומה, לבן שפרץ גדר ונשכו כלב. כל פעם שאביו רוצה להוכיח את בנו, הוא אומר, הוי זוכר, כשנשך אותך הכלב. אף כאן וראיתם אותו וזכרתם. כי התכלת הוא מקום שהנשמות עולות בו לדון אותם. וע"כ הוא דומה להכתוב, זכור אשר עשה לך עמלק.

שלא) כגוונא דא, והיה וגו': כעין זה, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי. למה. אלא כשמעלה לפני עינוי וראה הצורה של אותו שנשכו חי' מפחד והתפלל לפני ה'. והי' יודע שזה היא עונש לרשעים. כל זמן שהבן רואה הרצועה של אביו הוא מפחד מאביו, ניצל מן הרצועה ניצל מכל. מי גרם לו להנצל, הוא מה שראה בעינוי אותה רצועה, נמצא שאותה (דפ"י דף קע"ה ע"א)

מכנף הארץ, דא כנף דציצית, דאיהו כנף הארץ. זמירות שמענו, אלין שאר חוטי, דנפקין ותליין מאתר עלאה, גו אינון שבילין עלאין, דנפקין מחכמה עלאה. צבי לצדיק, דא צדיק חי העולמים, דאינון חוטינו שפירו דיליה, דהא מניה נפקין, וכל חוטא כלילא בתרין סטרין. וכד אסתכלנא, אמינא רזי לי רזי לי, דהא מגו רזא עלאה דכל מהימנותא נפקין. וכד אסתכלנא בתכלת, וחמינא רצועה לאלקאה, אתר דחילו למדחל, אמינא אוי לי, דבני נשא לא ידעי לאשגחא ולאסתכלא על מה מתענשין לשקרא, בהאי בוגדים בגדו, דהא קורין ק"ש בלא ציצית, וסהדין סהדותא דשקרא, ואלין אינון בוגדים דבגדו, משקרי דגרמייהו.

שלד) ובגד בוגדים בגדו, לבושא דלהון בלא ציצית, אקרי בגד בוגדים. לבושא דאינון בוגדים דבגדו, דמשקרי מ וסהדין סהדותא דשקרא בכל יומא. חי לון, ווי לנפשיהון, דסלקי בההוא כרסייא דתכלא למידן. ועלייהו כתיב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, ההוא בגד דלהון אשתמודע לגבי כל מאריהון דדינין. ווי לון, דלית לון תלקא בעלמא דאתי. זכאין אינון צדיקיא, דמלבושיהון ותקוניהון אשתמודען לעילא, לאוטבא לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי ע"כ. נ

שלה) פקודא דא מצות ציצית, כליל תכלת ולבן, דינא ורחמי בנורא. אשא חוורא לא אכיל, תכלא אכיל ושצי. ט ותאכל העולה, חוור מימינא, תכלת

חלופי גרסאות

ט ל"ג וסהדין. נ בדפריי כתב שמות מ"ג א' והיה לאות וכו'.

מסורת הזוהר

ח (תהלים קא) ב"ב רטו צ"ב. ט (דה"ב ז).

הציצית

הסולם

מאמר

קריאת שמע בלא ציצית, ומעידים עדות שקר, ואלו הם בוגדים שבגדו. שמשקרים בעצמם. שלד) ובגד בוגדים בגדו וכו': הלבוש שלהם כשהוא בלא ציצית נקרא בגד בוגדים, דהיינו, לבוש של אלו בוגדים שבגדו שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם אוי לנפשם, כי עולים אל כסא התכלת לדון אותם, ועליהם כתוב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. בגד הוא שלהם נודע לכל בעלי הדין. אוי להם שאין להם חלק בעולם הבא. אשריהם הצדיקים שמלבושיהם ותקוניהם נודעים למעלה להטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא.

שלה) פקודא דא מצות ציצית, כלולה תכלת ולבן, דהיינו היא מצות ציצית, כלולה תכלת ולבן, דהיינו ד' חוטים לבנים, וחוט א' של תכלת, שהם דין ורחמים באש. אש לבנה אינה אוכלת, תכלת אוכלת ומכלה את הכל. ותאכל העולה, היינו אש לבנה מימין, ואש תכלת משמאל.

עמוד

שהוא כנף הארץ, דהיינו כנף המלכות שנקראת ארץ. זמירות שמענו אלו כל החוטים היוצאים ותלויים ממקום עליון, תוך אלו השבילים העליונים היוצאים מחכמה עליונה, כי החוטים, ה"ס חגת"מ דז"א, ותיצאים מחב"ד העליונים (כנ"ל אות שכ"ג ע"ש) צבי לצדיק, דא צדיק חי העולמים, שהוא יסוד דז"א, שאלו החוטים דציצית שהם חגת"מ דז"א, הם היופי שלו. משום שממנו יצאו ונתנו אל המלכות, וכל חוט כלול בבי צדדים, דהיינו מחסדים וחכמה, שהם ימין ושמאל, וכשאני מסתכל אני אומר, רזי לי רזי לי, כי מתוך סוד העליון של כל האמונה הם יוצאים. שהם כללות כל אורות המלכות, הנקראת אמונה, וכשאני מסתכל בתכלת, ואני רואה רצועה להכות, שהוא מקום היראה כדי לירא, אני אומר אוי לי שבני אדם אינם יודעים להשגיח ולהסתכל על מה הם נענשים לשקר, בזה בוגדים בגדו. כי קוראים

(דפריי דף קע"ה ע"א)

משמאלא. עמודא דאמצעייתא יחוד בין תרווייהו, ירוק. ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין, מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן. ובג"ד תקינו פרשת ציצית למקרי לה ביחודא. ע"כ. ^ו

שלו) * אמר רבי יהודה, כמה שהדי עביד קב"ה לאסהדא בהו בבני נשא, וכלהו בעיטא ובסהדותא קיימין לקבליה. קם בצפרא אושיט רגלוי למהך, שהדייא קיימין לקבליה, מכריזין ואמרין, ^ו רגלי חסידיו ישמור וגו'. ^ז שמור רגלך כאשר תלך. ^ח פלס מעגל רגלך. אפתח עינוי לאסתכלא בעלמא, שהדייא אמרי, ^ט עיניך לנכח יביטו. קם למלא, שהדייא אמרי, ^י נצור לשונך מרע וגו'. אושיט ידוי במלי עלמא, שהדייא אמרי ^{יא} סור מרע ועשה טוב.

שלז) אי ציית להו, יאות. ואי לא, כתיב ^{יב} והשטן עומד על ימינו לשטנו. כלהו שהדין עליה בחובוי לעילא. אי בעי ב"נ לאשתדלא בפולחנא דקב"ה, כלהו שהדין סניגורין קמיה, וקיימין לאסהדא עליה טבאן, בשעתא דאצטריך ליה. שלח) קם בצפרא, מברך כמה ברכאן. אנח תפילין ברישיה בין עינוי. בעי לוקפא רישיה, חמי שמא קדישא עלאה, אחיד ורשים על רישיה. ורצועין תליין מהאי גיסא ומהאי גיסא על לביה. הא אסתכל ביקרא דמאריה. אושיט ידוי, חמי ידא אחרא, מתקשרא בקשורא דשמא קדישא. אהדר ידיה ואסתכל ביקריה דמאריה. אתעטף בעטופא דמצוה, בארבע זויין דכסותיה, ארבע

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (ש"א ב) ב"א קמט צ"ג. כ) (קהלת ד).
 ז) (משלי ד) וישב עב צ"ה. ח) (שם) וישב עב צ"ד. ט) (תהלים לד) משפטים כסג צ"ק. י) (שם).
 יא) (זכריה ג) לעיל אות שכא צ"א

ט בדפו"י כתבו חסר כאן ועיין בסוף סימן ד' וסימן ה'.

מאמר

הסולם

הציצית

נצור לשונך מרע וגו'. מושיט ידיו לדברי העולם, אומרים העדים, סור מרע ועשה טוב.

שלו) אי ציית להו וכו' : אם שומע להם, טוב. ואם לא, כתוב, והשטן עומד על ימינו לשטנו. כולם מעידים עליו על עונותיו למעלה. ואם רוצה האדם לעטוק בעבודת הקב"ה, כל העדים נעשים מליצים טובים עליו, ועומדים להעיד עליו עדות טובה בשעה שצריך ליה.

שלח) קם בצפרא מברך וכו' : קם בבוקר, מברך כמה ברכות, מניח תפילין בראשו בין עינוי. רוצה לזקוף ראשו, רואה שם הקדוש העליון אחוז ונרשם על ראשו, ורצועות תלויות מצד זה ומצד זה על לבו, הרי מסתכל בכבוד אדונו. פושט ידיו, רואה יד השניה מתקשרת בקשר של שם הקדוש. מחזיר ידיו ומסתכל בכבוד אדונו. מתעטף בעטוף של מצוה, בארבע כנפות

עמוד האמצעי, דהיינו קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, הוא יחוד בין שתיהן, והוא אש ירוקה, ומשום זה העמידו בעלי המשנה, מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן, דהיינו שייבחיין בין דין לחסד, כי אז יתדבק בחסד, שה"ס קריאת שמע, ומשום זה התקינו פרשת ציצית לקרות אותה ביחוד (חסר הסיום). (ע"כ רעיא מהימנא)

שלו) אמר רבי יהודה וכו' : אר"י, כמה עדים עשה הקב"ה להעיד בבני האדם, וכולם בעצה, ובעדות עומדים כנגדו. קם בבוקר ופושט את רגלו ללכת, העדים עומדים כנגדו ומכריזים ואומרים, רגלי חסידיו ישמור וגו'. שמור רגלך כאשר תלך, פלס מעגל רגלך. פותח עיניו להסתכל בעולם, אומרים העדים, עיניך לנכח יביטו. קם לדבר, אומרים העדים, (דפריי דף קע"ה ע"א * דף קע"ה ע"ב)

מלכין נפקין לקדמות ^ע ארבע. ארבע סהדי קשוט דמלכא, תליין מארבע זיויין. ותליין בהו כענבים באתכלא.

שלט) מה אתכלא, דאיהו חד, ותליין ביה כמה ענבים, מהאי סטר ומהאי סטר. כך האי, מצוה חדא, ותליין ביה כמה ענבים, וזגין וזמורין צרירין בהו. שבעה רהיטין אלין אינון שבעה צרירין דתכלתא, דבעי לכרכא ביה בכל חד וחד, או לאסגאה עד תליסר, מאן דיוסיף, לא יוסיף עלייהו ^פ על תליסר. מאן דימעט, לא ימעט משבעה.

שמ) ותאנא, האי ^צ תכלת, הוא רזא דדוד מלכא. ודא חוטא דאברהם, דזכה ביה לבנוי בתרוי. מאי תכלת. תכלית ^ק דכלא. רבי יהודה אומר, כסא הכבוד אקרי. שמא) רבי יצחק אמר, שבעה כריכין דאיהי שכינתא ^ר שביעתא דכלא ודאי, דהא היא מתברכא משיתא אחרנין, על ידא דצדיק. ואי תלת עשר, תלת עשר אינון, כמה דאוקמוה בתלת עשר מכילין. והאי היא פתחא דכלהו.

שמב) והיא חוטא חד, ורשימא ^ש בגוונהא, וגוונא דילה נפיק, מחד נונא דאזיל בים כנרת. וכנרת על ^ת שמה אתקרי. ועל דא, כנור הוה תלוי לעילא מערסא דדוד, ^א דהא ודאי איהו כנור דדוד, מנגן מאליו למלכא קדישא עלאה. ובג"כ, גונוי עייל עד רקיעא, ומרקיעא עד כורסייא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג ארבע. פ ל"ג על תליסר. צ ל"ג תכלת. ק מוסיף דכלא ודאי. ר ל"ג שביעתא. ש בגוונא. ת שמא. א מוסיף דהא דדוד.

הציצית

הסולם

מאמר

כי תקונה, הוא תכלית כל העולמות. ר' יהודה אומר היא נקראת כסא הכבוד. שהוא מלכות. שמא) ר' יצחק אמר וכו': ר"א ז' כריכות שכורכים על הציצית, היא השכינה, שהיא שביעית הכל ודאי, כי היא מתברכת ממש ספירות האחרות חגית נה"י על ירי הצדיק, שהוא יסוד, וע"כ כוללת כל הז' ואם עושים י"ג כריכות, י"ג הן כמו שהעמידהו ב"ג מדות הרחמים. והמלכות היא הפתח של כולם וע"כ כוללת י"ג.

שמב) והיא הוסיף חד וכו': והיא, התכלת, היא חוט אחד ורשום בצבעיה, והצבע שלה יוצא מדג אחד ההולך בים כנרת, ונקרא כנרת, על שם המלכות. ועל זה כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, אשר כנור ה"ס המלכות, כי היא ודאי כנור של דוד המנצח מאליו למלך הקדוש העליון, שהוא ז"א. וע"כ צבעיו של תכלת, עולה עד לרקיע, שהוא ז"א, ומרקיע עד הכסא, שהיא בינה.

והכא

כנפות כסותו, ארבעה מלכים יוצאים לפני ארבע, דהיינו ד' עדי אמת של המלך, שהם ד' ציציות, תלויות מארבע כנפות, ותלויות בהם כענבים באשכול. (וכבר נתבאר כל זה באות שכ"ג).

שלט) מה אתכלא דאיהו וכו': מה אשכול, שהוא אחד, ותלויים בו כמה ענבים מצד זה ומצד זה, כך זה, הציצית, הם מצוה אחת ותלויים בו כמה ענבים וזמורות. דהיינו כמה מיני מדרגות כנ"ל. כרוכים בהם ז' רצים. אלו הם, ז' כריכות של תכלת, שצריכים לכרוך בכל אחת ואחת (כנ"ל אות שכ"ג) או להרבות עד י"ג כריכות. מי שמוסיף אל יוסיף עליהם על י"ג. ומי שממעט אל ימעט משבע.

שמ) ותאנא האי תכלת וכו': ולמדנו, תכלת זו היא סוד דוד המלך. דהיינו מלכות, וזה החוט של אברהם. דהיינו בחינת המסך דקו ימין בסוד נקודת החולם (ב"א ט"ו ד"ה ההיא) ששם הוא נמתק בבינה, שזכה בו לבניו אחריו. (גהו תכלת. היינו תכלית הכל.

(דש"י דף קע"ה ע"ב)

שלח לך

קכט

שמג) והכא כתיב מצוה, כד"א (פ) מצות המלך היא. (ז) מדוע אתה עובר את מצות המלך. (ק) כי מצות המלך. ותאנא, יסודא ושרשא ב במלכא מתעטרין כחדא. והאי הוא ג דוכרנא ופתחא לכל שאר כתרין. דכתיב, ה) פתחו לי שערי צדק, וכתיב, ו) זה השער לי. וע"ד כתיב, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי, לאכללא בהאי כל שאר כתרין. וע"ד אינון סהדי סהדותא, ולא קיימי בדוכתייהו בגין דאיהי ד מצות.

שמד) ותנינן, תשמישי מצוה, נזרקין. ואי תימא, הא לולב וערבה וכו', ה תשמישי קדושה אינון, אמאי נזרקין. אלא תשמישי קדושה, בגין דרשימינ בכתיבה דשמא ו קדישא.

שמה) א"ר יצחק, אינון חוטין, לאחזאה היך תליין מכאן ומכאן, לד' סטרי עלמא, מהאי אתר. ואיהי שלטא על כלא, ברזא דלב, דאיהי לבא דכל האי עלמא, ולבא דעלאי, ותליא בלב עלאה. וכלא הוא בלב, דנפק מחכמה עלאה. א"ר יצחק, שעורא דהאי, ואורכא דהאי, אתמר באתוון גליפן דר' אלעזר.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(פ) (מ"ב יח). (צ) (אסתר ג) ח"ג פב: ת"ז בהקדמה (נחמיה יא). (ד) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. (ש) (תהלים קיח) בשלח מג צ"ש.
ב במלכו. ג כתר. ד מצוה. ה ל"ג מן תשמישי ער אלא. ו מוסיף קדישא, שיש חילוק בין תשמישי קדושה דרשימינ בכתב גונין וראינו רשימינ בכתב נזרקין אע"פ שהן תשמישי קדושה. ז ואו.

מאמר

הסולם

הציצית

שמד) ותנינן תשמישי מצוה וכו': ולמדנו תשמישי מצוה, דהיינו של המלכות, נזרקים. ואם תאמר, הרי לולב וערבה, אשר לולב רומז על יסוד דז"א, והערבות לנויה דז"א, וא"כ אינם תשמישי מצוה, אלא תשמישי קדושה, דהיינו בז"א, ולמה הם נזרקים. ומשיב. אלא תשמישי קדושה היינו משום שרשומים בכתב של שם הקדוש. אבל לולב וערבה, אע"פ שרומזים על ז"א, מ"מ הם כתשמישי מצוה, ונזרקים.

שמה) א"ר יצחק אינון וכו': אר"י, אלו החוטמים, דציצית, הם להראות, איך הם תלויים מכאן ומכאן לד' רוחות העולם ממקום זה, והיא, המלכות, שולטת על כולם בסוד לב, שהיא הלב של כל עולם הוה, ולב העליונים, דהיינו מג' עולמות ביע, ותלויה בלב העליון, דז"א, והכל הוא בסוד הלב היוצא מחכמה העליונה, דהיינו שלב רומז, על ל"ב נתיבות החכמה המאירים בו. א"ר יצחק, שיעור של זה והאורד של זה, של הציצית, למדנו באותיות חקוקות של ר' אלעזר.

שמג) והכא כתיב מצוה וכו': וכאן כתוב מצוה, דהיינו וזכרתם את כל מצות ה'. משום שהמלכות נקראת מצוה, כש"א, מצות המלך היא, הרומז למלכות. מדוע אתה עובר את מצות המלך. כי מצות המלך, שכל אלו רומזים על המלכות הנקראת מצות המלך, ולמדנו, היסוד, שהיא ספירה אחרונה דז"א, והשורש, שהוא הכתר, שהוא שורש כל, מתעטרים יחד במלכות. וזו המלכות, היא הזכרון והפתח לכל שאר הספירות. שכתוב, פתחו לי שערי צדק, שהיא מלכות הנקראת צדק, וכתוב אחריו, זה השער לה'. להיותה השער לכל הספירות, וע"כ כתוב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', שהכתוב בא לכלול בזה, במלכות, כל שאר הספירות אשר במלכות הנקראת מצוה, ונקראות כל הספירות הנכללות בה בשם מצות וע"כ למדנו (לעיל אות שכ"ג) סהדי סהדותא ולא קיימי בדוכתייהו, שהספירות דז"א מעידים עדות, שמגלים הארת חכמה הנקראת עדות, ואינם עומדים במקומם בז"א, משום שהיא מצות, כי הציצית ה"ס המלכות הנקראת מצוה, והספירות דז"א הכלולות בה נקראות מצות, וע"כ הם שלא במקומם, בז"א, אלא במלכות.

(דפו"י דף קע"ה ע"ב)

אמר

שמו) א"ר יהודה, אמר קב"ה, מאן דבעי למהך בתר דחלתי, יהך בתר לבא דא, ובתר עיינין דקיימין עלה. מאן אינון עיינין. כד"א, (ת) עיני יי אל צדיקים. אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מ"ט * בגין דאתם זונים אחריהם.

שמו) אמר ר' חייא, מאי טעמא הכא יציאת מצרים, דכתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. אלא, בגין דכד נפקו ממצרים, בהאי חולקא ה עאל. ובהאי, קטיל קב"ה קטולא דמצרים. וע"ד באתריה אתדכר, ובאתריה אודהר להו בדא. מאי באתריה. בגין דהאי מצוה, היא אתר דילה.

שמו) תאני ר' ייסא, כתיב (א) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כימי, כיום מבעי ליה, דהא בחד זמנא נפקו ולא אתעכבו. אלא (ט) כאינון יומין עלאין, דאתברכא בהו כנסת ישראל. כך זמין קב"ה לאפקא להו לישראל מן גלותא, וכדין כתיב (ב) ואמרתם ביום ההוא הודו ליי קראו וגו', זמרו יי כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מאי מודעת זאת. בגין (כ) דהשתא אשתמודעא זאת בעטופא דמצוה. (ג) בההוא זמנא אשתמודעא זאת, בכמה נמוסין ה דילה, (ד) דיעביד קב"ה אתין ונסין בעלמא, כדין כתיב (א) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

מסורת זוהר

(ת) (שם לא) ויצא קמב צ"ג. (א) (מיכה ז) שמות מב צ"ל. (ב) (ישעיה יב). (ג) (זכריה יד) תרומה פח צ"ה. זאת בההוא זמנא. ה דיליה. ו מוסיף ואשתמודעא זאת בההוא זמנא דיעביד.

חלומי גרסאות

ז עאלו. ט באינון. י כד. כ דאשתמודע זאת השתא. ל ל"ג בההוא זמנא. ה דיליה. ו מוסיף ואשתמודעא זאת בההוא זמנא דיעביד.

מאמר

הסולם

הציצית

שמו) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, אמר הקב"ה, מי שרוצה ללכת אחר יראתי, ילך אחר לב הזה, שהוא המלכות, ואחרי העינים העומדות עליה. מי הן העינים. הוא כש"א, עיני הויה אל צדיקים. דהיינו עיני ז"א. אבל אתם לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. מהו הטעם. משום שאתם זונים אחריהם. שמו) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, מהו הטעם שנוכר כאן יציאת מצרים, שכתוב, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. ומשיב, אלא משום כשיצאו ממצרים נכנסו בחלק הזה שהוא המלכות. ובוה בזמנות. הרג הקב"ה הרוגי מצרים. ועל כן נזכרת יציאת מצרים במקומו, ובמקומו הזהיר להם בזה שכתוב אני ה' אשר הוצאתי וגו'. מהו במקומו. הוא משום שמצוה זו דציצית, היא מקום שלה. של המלכות.

שמו) תאני ר' ייסא וכו': למד ר' ייסא. כתוב, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. שואל, כימי, כיום היה צריך לומר. שהרי בפעם אחת יצאו ולא נתעכבו. ומשיב, אלא הפירוש הוא, כימים האלו העליונים. חג"ת נה"י דז"א, שנתברכה בהם כנסת ישראל. כך עתיד הקב"ה להוציא את ישראל מן הגלות. ע"י ימים דז"א. ואז כתוב ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו וגו' זמרו ה' כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. מהו מודעת זאת. ומשיב, משום שעתה נודעת זאת, שהיא המלכות, בעטוף טלית של מצוה, דהיינו בציצית. בעת ההיא תהיה נודעת זאת בכמה דרכים שלה. שיעשה הקב"ה אותות ונסים בעולם, אז כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

טרמי וף קעיה ע"ב * דף קע"ז ע"א

פ ר ש ת
ק ר ח

(א) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'. רבי אבא פתח (א) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים. כמה עלאין פתגמי אורייתא, כמה יקירין אינון, תאיבין אינון לעילא, תאיבין אינון לכלא. בגין דאינון שמא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמא קדישא, ואשתזיב מכלא, אשתזיב בעלמא דין, ואשתזיב בעלמא דאתי. ת"ח, כל מאן דאשתדל באורייתא, אחיד באילנא דחיי. כיון דאחיד ביה, בכלא אחיד, דכתיב (ב) עץ חיים היא למחזיקים בה וגו'.

(ב) רבי יצחק אמר, כל מאן דישתדל באורייתא, חירו אית ליה מכלא, חירו ממיתה, כמה דאמרן. בגין דחירו עליה שריא, ואחיד ביה. אילו ישראל א מתעטרין באורייתא, ישתזבו מכלא, ולא ישתכחו בגלותא, ב ודא הוא דכתיב (ג) חרות על הלחות, אל תקרי חרות אלא חירות. וחירות ג דא באורייתא אשתכת, ד אורייתא איהי חילא דימינא, כד"א (ד) מימינו אש דת למו, ושמאלא אתכליל

חלופי גרסאות

א מעטרין [; מנטרין] אורייתא ישתזיבו. ב כתיב ול"ג ודא הוא ; וזה כתיב. ג מוסיף דא אוקמה. ד ל"ג אורייתא איהי

מסורת הזוהר

(א) (תהלים יט) נח צו צ"א. (ב) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. (ג) (שמות לב) ב"א שמט צ"ב. (ד) (דברים לג) ויצא ג צ"ה.

ויקח קרח

הסולם

מאמר

בכל. שכתוב. עץ חיים הוא למחזיקים בה וגו'. (ב) ר' יצחק אמר וכו' : רי"א, כל מי שעוסק בתורה, יש לו חירות מכל, חירות ממות, כמו שאמרנו, משום שחרות, שהוא בינה, שורה עליו ואחוז בו. אילו היו ישראל מתעטרין בתורה היו נצולים מכל, ולא היו נמצאים בגלות. וז"ש חרות על הלחות אל תקרי חרות עם ח' קמוצה, אלא חרות, עם ח' צרויה. כי חירות זו נמצאת בתורה. התורה היא כח הימין. כש"א

(ג) ויקח קרח בן יצהר וגו' : רבי אבא פתח הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים. כמה עליונים הם דברי תורה, כמה יקרים הם, נחמדים הם למעלה, נחמדים הם לכל. משום שהם שם הקדוש, וכל מי שמשתדל בתורה, משתדל בשם הקדוש, וניצל מכל רע. ניצל בעולם הזה וניצל בעולם הבא. בוא וראה, כל מי שעוסק בתורה, אחוז בעץ החיים, וכיון שהוא אחוז בעץ החיים, הוא אחוז (דפו"י דף קע"ו ע"א)

בימינא, מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו כאילו חריב עלמא. (ג) ת"ח, אהרן ימינא. ליואי שמאלא, קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא, בגיכ אתענש. ולא עוד אלא דאשתכח ביה לישנא בישא, ואתענש בכלא. רבי יהודה אמר, שמאלא אתכליל תדיר בימינא, קרח בעא לאחלפא תקונא דלעילא ותתא, בגיכ אתאביד מעילא ותתא.

(ד) ויקח קרח, מאי ויקח. נסיב ה עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה. ולא עוד, אלא ו מה דאית ביה אתאביד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אביד, ואחרא לא רווח.

(ה) קרח אזיל במחלוקת. מאי מחלוקת. פלוגתא. פלוגתא דלעילא ותתא. ומאן דבעי לאפלגא תקונא דעלמא, יתאביד מכלהו עלמין. מחלוקת, פלוגתא דשלום. ומאן דפליג על שלום, פליג על שמא * קדישא, בגין דשמא קדישא, שלום אקרי.

(ו) ת"ח, לית עלמא קאים אלא על שלום, כד ברא קב"ה עלמא, לא יכיל לאתקיימא, עד דאתא ושרא עלייהו שלום. ומאי הוא. שבת, דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא. ומאן דפליג עליה, יתאביד מעלמא.

(ז) צלפחד פליג על שבת, דהוה מקושש עצים. ומאן אינון עצים. אינון

חלופי גרסאות

ה ל"ג עיטא; מנא. ו כמה אית.

מאמר	הסולם	ויקח קרח
כש"א מימינו אש דת למו, והשמאל נכלל בימין. מי שעושה הימין שמאל והשמאל ימין הוא כאילו מחריב העולם.	מה שיש לו, נאבד ממנו. קרח רדף אחר שאינו שלו, שלו שלו אבד, והאחר לא הרויח.	(ה) קרח אזיל במחלוקת וכו': קרח הלך במחלוקת. מהו מחלוקת. הרחקה ודחוי. הרחקה ודחוי שלמעלה ומטה, ומי שרוצה לדחות תקון העולם, יהיה נאבד מכל העולמות. מחלוקת, היא הרחקה ודחוי של השלום, ומי שחולק על שלום, חולק על שמו הקדוש, משום ששמו הקדוש נקרא שלום.
(ג) ת"ח אהרן ימינא וכו': בוא וראה, אהרן הוא ימין, שהוא חסד, הלויים הם שמאל שהוא גבורה, קרח רצה לעשות חלופי הימין לשמאל, שרצה הכהונה, שהוא ימין, בשביל הלויים, שהם שמאל, משום זה נענש. ולא עוד אלא שנמצא בו לשון הרע, שדבר על משה, ונענש בכל. רבי יהודה אמר, השמאל נכלל תמיד בימין שזחו תקונו של השמאל, קרח רצה להחליף התקון שלמעלה ולמטה, שהיה רוצה בשליטת הלויים שהם שמאל, שלא יהיו נכללים בכהנים שהם ימין, משום זה נאבד ממעלה וממטה.	(ו) ת"ח לית עלמא קאים וכו': ביא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשבא הקב"ה את העולם, לא היה יכול להתקיים, עד שבא והשרה עליהם שלום. ומה הוא, הוא שבת, שהוא שלום של העליונים והתחתונים, ואז נתקיים העולם. וע"כ, מי שחולק על השלום, יאבד מן העולם.	(ו) ת"ח לית עלמא קאים וכו': ביא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשבא הקב"ה את העולם, לא היה יכול להתקיים, עד שבא והשרה עליהם שלום. ומה הוא, הוא שבת, שהוא שלום של העליונים והתחתונים, ואז נתקיים העולם. וע"כ, מי שחולק על השלום, יאבד מן העולם.
(ד) ויקח קרח וכו': שואל מהו ויקח. ונשיב, לקח עצה רעה לעצמו, כל הרודף אחר שאינו שלו הוא בורח מפניו, ולא עוד, אלא (דפריי דף קע"ו ע"א *) דף קע"ו ע"ב	(ז) צלפחד פליג וכו': צלפחד חלק על השבת, שהיה מקושש עצים. ומי הם העצים. אלו	(ז) צלפחד פליג וכו': צלפחד חלק על השבת, שהיה מקושש עצים. ומי הם העצים. אלו

אילנין אחרנין כדאמרן. ואינון ז מלין דחול, וחול בקדש לא שרייא, ח דפליג על שלמא דעלמא.

(ח) רבי יוסי אמר, כתיב (ו) שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. אורייתא הוא שלום, ט דכתיב (ז) וכל נתיבותיה שלום. וקרח אתא לאפגמא שלום דלעילא ותתא, בגיכ . אתעניש הוא מעילא ותתאה.

(ט) ויקומו לפני משה וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא. ר' שמעון אמר, קריאי מועד קראי כתיב, חסר יו"ד, אמאי כ קראי. אלא הכי הוא, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקייעא. ורזא דא, כל אינון כתרין עלאין, דשמא קדישא אתאחיד בהו, כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש, הה"ד (ט) מקראי קדש. ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא, כגוונא דאינון כתרין עלאין, ו דזמינין מקדש עלאה, ה"נ קדש ט תתא זמין לחילוי, לאעטרא ו ולאעלאה להו.

(י) קדש עלאה ידיעא, קדש תתאה חכמת שלמה, ה"נ איהי זמינת לכל חילהא. ואינון חיילין כולהו, זמינין ט לאתעטרא בהאי קדש ט תתאה, בזמנא דמועד שרייא בעלמא. ו כגוונא דחילהא קיימין לעילא, ה"נ קיימי ממנן דעמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז אילנין. ח מוסיף מכאן ולהלאה מלי דחול בשבה אסיר ודאי. ט וכתיב. י אתאביד מעילא ותתא. כ ל"ג קראי. ל זמינין. מ תתאה. נ ל"ג ולאעלאה. ס לאעטרא. ע ל"ג תתאה. פ כגוונא.

(ח) (תהלים קיט) צו סח צ"ר. (ז) (משלי ג) וארא נח צ"ט. (ט) (ויקרא כג) אמור לב צ"ג.

קריאי מועד

הסולם

מאמר

היא כעין המלכות של מעלה. וז"ס, שכל אלו ספירות העליונות שהשם הקדוש נאחז בהן, כולם מזומנים ממקום שנקרא קדש, שה"ס או"א עלאין, ז"ש, מקראי קדש. ומתי זה. היא בשעה שמועד שרוי בעולם, דהיינו בחגיגים ומועדים. (כנ"ל אמור אות ק"י ע"ש) וכמו שאלו ספירות העליונות קרואות מקדש העליה לקדשם, כן קדש התחתון, מזמין צבאיו לעטר ולהעלותם. שהם ג' עולמות ביי"ע שהם צבאיה, שהמלכות מעטרם ומעלה אותם לאצילות.

(י) קדש עלאה ידיעא וכי: קדש העליון ידוע, שהוא או"א עלאין, קדש התחתון, היא חכמת שלמה, דהיינו המלכות, שהיא ג"כ הזמינה את כל צבאיה, לקדשם בקדושתה, ואלו הצבאות, כולם מזומנים להתעטר בקדש התחתון הזה, בזמן שמועד שורה בעולם. וכעין שצבאותיה עומדים למעלה באצילות מזומנים מן המלכות, כך עומדים ממוני העם, דהיינו ראשי ישראל, כדוגמה שלה למטה, בעוה"ז, וע"כ

אלו הם אילנות אחרות של העי שריים כמו שאמרנו, (כנ"ל שלח אות י"ב) ואלו הם דברי חול, וחול אינו שורה בקודש, ונמצא שחלק על שלום העולם, שהוא שבת. שעירב חול בשבת. (ח) ר' יוסי אמר וכי: רי"א כתוב, שלום רב לאוהבי תורתך וגו'. התורה היא שלום, שכתוב, וכל נתיבותיה שלום, וקרח בא לפגום השלום של מעלה שהוא התורה, דהיינו קו האמצעי שנקרא תורה, העושה שלום בין ימין לשמאל. ושל מטה, של משה. ומשום זה הוא נענש מעליונים ותחתונים. מאש, ומפי הארץ.

מאמר קריאי מועד

(ט) ויקומו לפני משה וגו': מקרא זה העמידו החברים. ר"ש אמר קריאי מועד, קראי כתוב, חסר י', למה כתוב קראי. ומשיב, אלא כך הוא. המלכות שבארץ, היא כעין המלכות שברקיע, כלומר, המלכות שלמטה (דפו"י דף קע"ו ע"ב)

ז כדוגמא ק דילה לתתא, וע"ד אקרון קראי מועד. ובגין דאנון לתתא, קראי מועד ר חסר, אבל בשלימו יתיר אינון.

יא) אנשי שם ודאי, ולא אנשי ש יי. ודא הוא רוא, בנקבו שם יומת, ואוקימנא. ועל דא אקרי ת הכא, אנשי שם ודאי, א כיון דמסטרא דגבורה קא אתיין, אנשי שם אינון, הא שבחא דלהון יתיר, אבל אינון נטלו לגרמייהו, ואתאחדו במחלוקת.

יב) בקר ויודע יי את אשר לו. אמאי בקר, ואמאי קדוש ולא טהור. אלא אינון מסטרא דטהור קא אתיין, וקדוש כהנא. אמר משה, בקר, דכדין כתרא דכהנא אתער בעלמא, אי אתון כהני, הא בקר, פלחו עבודה דבקר, וכדין ויודע יי את אשר לו ואת הקדוש. את אשר לו סתם, דא ליואי. ואת הקדוש, דא כהנא, כדין והקריב אליו. ולית מאן דאבחיין מלה, אלא בקר, אי תתחזון ב לאשתארא בסטר דינא, בקר לא ג סביל לכו, דהא לאו זמניה הוא. ואי ד תתחזון לאשתארא בחסד, הא זמניה הוא, ה ותשתארון גביה, ויקבל לכו. יג) במה. בקטרת. דהא קטרת בעי לשובינא, לאתקטרא על ידיה בכלא, ולאתקטרא. מאן שובינא. דא כהנא. ובג"כ, והיה האיש אשר יבחר

חלופי גרסאות

ז ל"ג כדוגמא; כגוונא. ק דלהון. ר מוסיף חסר, כגוונא דלעילא. ש השם. ת ל"ג הכא. א ל"ג מן כיון עד אינון. ב ל"ג מן לאשתארא עד בחסד. ג דביל. ד אתחזון. ה ותשתארו.

מאמר

הסולם

קדוש טהור

ואת הטהור. ומשיב. אלא הם. עדת קרח. מצד פהור הם באים. כי הלויים הם בבחינת טהור ולא קדוש (כנ"ל תזריע אות קכ"ג) והכהן קדוש. אמר משה בקר, שאו הספירה של הכהן, שהיא חסד, נתעוררה בעולם, אם אתם כהנים, הנה בקר, יעבדו עבודה דבקר, שהוא חסד, ואו ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש. את אשר לו, סתם, זהו הלוי. ואת הקדוש, זהו הכהן. או והקריב אליו, את הקדוש. ואין מי שיבחיין הדבר אלא בקר, וכך אמר להם, אם תראו את עצמכם להשאר בצד הדין, הבקר, שהוא חסד, לא יסבול אתכם, כי אין או זמנו של הדין. ואם תראו את עצמכם להשאר בחסד, הרי הוא זמנו. ותשארו אצלו ויקבל אתכם.

יג) במה בקטרת וכו': במה, יבחן הדבר, בהקרבת קטרת. כי השוביין, צריך שיקטר על ידו הקטרת בכל המדרגות. ויתקשר בהן. כי ריח הקטרת עולה ומקשר כל המדרגות לאחד. מי הוא שוביין, זהו הכהן, שהוא חסד, ומשום

וע"כ הם נקראים קראי מועד. ומשום שהם למטה נקראים קראי מועד חסר י, אבל הם או בשלמות יתירה.

יא) אנשי שם ודאי וכו': אנשי שם ודאי, דהיינו אנשי המלכות הנקראת שם, ולא אנשי הוי"ה, שהוא ז"א. וזהו סוד, בנקבו שם יומת, והעמדינו, שסובב על המלכות הנקראת שם. וע"כ נקראו כאן אנשי שם ודאי, כיון שמצד הגבורה באו, שהיא המלכות הנקראת גבורה תתאה, הם אנשי שם. וזהו נאמר לשבחם ביותר, אבל הם לקחו אותה לעצמם, כלומר שהפרידו המלכות מז"א, ונאחזו במחלוקת, עם משה, שה"ס ז"א.

מאמר קדוש טהור

יב) בקר ויודע ה' את אשר לו וגו': שואל, למה בוקר דוקא. ולמה קדוש ולא טהור, דהיינו ואת הקדוש והקריב אליו, היה לו לומר (דמ"י דף קע"ו ע"ב)

י"י הוא הקדוש, ולא הטהור. תרין דרגין אינון: קדוש. וטהור. כהן, קדוש. לוי, טהור. וע"ד הקדוש כתיב.

יד) ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות לכל בשר. ת"ח, משה ואהרן מסרו גרמייהו למיתה. במה, בגין דכתיב ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחות, רוחת כתיב, חסר וא"ו. ^ו ובג"כ אילנא דמותא הוא, ובכל אתר נפילת אנפין לההוא אתר הוי. וע"ד אל אלהי, אל: הה"ד ^ז ואל זועם בכל יום. אלהי הרוחות, דאיהו אתר ^ז צרורא דנשמתינ דעלמא, וכל נשמתינ תמן סלקין, ^ח ומתמן אתיין.

טו) רבי יהודה פתח, ^ט שמעו חכמים מלי ויודעים האוינו לי. האי קרא אליהוא אמרו. ת"ח, מה כתיב ^י ובשלשת רעיו חרה אפו על אשר לא מצאו מענה וגו'. דהא אינון היי אמרין מלין, ואיוב לא ^ט הוה אתנחם עלייהו. מהכא אוליפנא, מאן דעאל לנחמא לאבל, בעי ליסדא מלין בקדמיתא, * דהא חברייא דאיוב הוו אמרי מלי קשוט, אבל לנחמא ליה לאו, בגין דבעי מלין דאיהו יודי ^י עלייהו, וכדין יקבל עליה דינא, ויודי למלכא קדישא עליה. מה כתיב, ^י ואליהו חכה את איוב בדברים וגו'. דאודי לבתר לקב"ה, וקביל עליה דינא דשמיא.

טז) ת"ח, כתיב ^ט לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו דאילנא ול"ג ובג"כ. ז ל"ג צרורא. ח תמן אתחזיין.
ט ל"ג הוה. י מוסיף עלייהו בארח קשוט

ז) (תהלים ז) ויחי רס צ"א. ט) (איוב לד.) ז) (שם לב.) ט) (איוב לב) חיי שרה מא צ"ב. ט) (שם לד) וישב ח צ"א.

אל אלקי הרוחות

הסולם

מאמר

טו) רבי יהודה פתח וכו': רי"פ שמעו חכמים מלי ויודעים האוינו לי. מקרא זה אמרו אליהוא. בוא וראה, מה כתוב, ובשלשת רעיו חרה אפו על אשר לא מצאו מענה וגו'. כי הם היו אומרים דברים, ואיוב לא היה מתנחם מהם. מכאן למדנו, מי שבא לנחם את האבל צריך ליסד דברים בתחילה שיהיו ראויים לנחמו. כי החברים של איוב אמרו דברי אמת אבל לא לנחם אותו, משום שצריכים דברים שהאבל יודה עליהם, ואז יקבל עליו את הדין, ויודה עליו למלך הקדוש. מה כתוב, ואליהו חכה את איוב בדברים וגו', כי הודה אח"כ אל הקב"ה וקבל על עצמו דין השמים. טז) ת"ח כתיב לכן וגו': בוא וראה, כתוב, לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי מעול. לכן אנשי לבב שמעו לי, היינו השלמים מכל ויכולים להבחין הדברים. חלילה לאל מרשע, ז"ש, ואל זועם

בכל

ומשום זה, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. ולא הטהור. כי שתי מדרגות הן, קדוש וטהור, (כמ"ש לעיל תזריע דף מ"ה ד"ה אמנם, ע"ש כל ההמשך) הכהן, קדוש. הלוי, טהור. וע"כ כתוב, הקדוש.

מאמר אל אלקי הרוחות

יד) ויפלו על פניהם וגו': בוא וראה, משה ואהרן מסרו עצמם למיתה. במה. משום שכתוב, ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלקי הרוחות, רוחת כתוב חסר ו', ומשום זה, אילן המות הוא, שהוא מלכות. ובכל מקום, נפילת אפים הוא לצד הזה. וע"כ כתוב, אל אלקי אל ז"ש ואל זועם בכל יום, שהוא המלכות, אלקי הריחות, הוא מקום צרור הנשמות של העולם, וכל הנשמות עולות שמה, ומשם באות. שהוא המלכות.

ידפ"י דף קע"ו ע"ב * דף קע"ו ע"א

מעול. לכן אנשי לבב שמעו לי, שלימין בכלא, לאבחנא מלין. חלילה לאל מרשע, הה"ד (9) ואל זועם בכל יום. ושדי מעול, דא סמך לקבלא דא, כ והא אוקמוה אל שדי. (10) כי פועל אדם ישלם לו, הא ב"נ אזיל בהאי עלמא, ועביד עבידתוי וחטי קמי מאריה, ההוא עובדא תליא עליה, לשלמא ליה דינא, הה"ד כי פועל אדם ישלם לו, כ ההוא עובדא ישלם לו.

(11) ועם כל דא, אם ישים אליו לבו, כיון דבר נש שוי לביה ורעותיה לאתבא קמי מאריה, ח כדין אל אלהי הרוחות רוחו ונשמתו אליו יאסוף, נ לאתצררא בצרורא דחיי, ולא שביק לנפשיה לבר, לאתדנא בדינא אחרא.

(12) רבי יוסי אמר, האי מלה ס רזא הוא, ט בדינין טמירין דקב"ה. כי פועל אדם ישלם לו, לאתדנא בדיניה, ובאינון עובדין דבר נש עביד בהאי עלמא, וסליק ליה לאתדנא כעובדוי, ויתאביד מעלמא, מה כתיב בתריה, מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה. מי פקד עליו ארצה, דא הוא אחוה 9 דפריק ליה. ומי שם תבל כלה, דבאני ביתא, ובני בניין עלמא, ותקונא וישובא. מה כתיב בתריה, אם ישים אליו לבו. האי בר נש, דפקיד עליה למבני בנינא, בעי לכוונא לבא ורעותא לגביה דההוא מיתא. מכאן, בר נש דאתי על ההיא אתתא, בגין שפירו ותיאובתא דילה, הא בניין עלמא לא אתבני, דהא רעותא ולבא לא אתכוון לגבי מיתא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג והא אוקמוה. ל ל"ג ההוא עובדא ישלם לו.
 ט ל"ג כדין אל אלקי הרוחות. ו ל"ג לאתצררא.
 ט מוסיף רזא אחרא. ט באינון. 9 דקריב.

מסורת הוזהר

(9) (תהלים ז) לעיל אות יד צ"ל. (10) (איוב לד) וישב צ"א.

אל אלקי הרוחות

הסולם

מאמר

הוא סוד בדינים הנסתרים של הקב"ה. כי פועל אדם ישלם לו, היינו להיות נדון בדינה, באלו המעשים שאדם עשה בעולם הזה, ומעלהו להיות נדון כמעשיו, ונאבד מן העולם. מה כתוב אחריו, מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה. מי פקד עליו ארצה, זה הוא שפקד עליו את אחיו הגואל אותו. ומי שם תבל כלה, שאחיו בונה בית, שמיבס את אשתו, ובונה בנין עולם ותקון וישוב העולם. מה כתוב אחריו, אם ישים אליו לבו, כי אדם הזה שפקד עליו לגאלו ולבנות בנין, צריך לכוון לב ורצון אל מת ההוא, להקיים לו שם. מכאן אדם הבא על אשה היא, על יבמה, בשביל יופי ותשוקה שלה, הרי בנין עולם לא נבנה, כי רצונו ולבו לא נתכוון אל המת.

ובגין

בכל יום. שהוא מלכות הנקרא אל. ושדי מעול. זה סמוך כנגד זה, כי שדי הוא יסוד, שהוא סמוך לאל, שהוא מלכות. וכבר העמידוהו, אל שדי, שאל הוא מלכות ושדי הוא יסוד. כי פועל אדם ישלם לו. אם אדם הולך בעולם הזה, ועושה מעשים וחוטא לפני אדונו, מעשה ההוא תלוי עליו לשלם לו דין. ז"ש. כי פועל אדם ישלם לו, המעשה ההוא שעשה, ישלם לו.

(11) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, אם ישים אליו לבו. כיון שהאדם משים לבו ורצונו לשוב לפני אדונו, אז, אל אלקי הרוחות רוחו ונשמתו אליו יאסוף, לצור בצרור ההייב, ואינו עוזב נפשו בחוץ להיות נדון בדין אחרי.

(12)

רבי יוסי אמר וכי: רי"א, דבר זה (דפרי דף קע"ו ע"א)

ק ר ח

(ט) ובגין כך כתיב, אם ישים אליו לבו, ברעותא דלכא y דיכוין לגביה, כדין רוחו ונשמתו אליו יאסוף, ואתמשך גביה, q לאתבנאה בהאי עלמא. מה כתיב בתריה, יגוע כל בשר יחד ואדם על עפר ישוב, יגוע כל בשר יחד, ההוא גופא יתבלי בעפרא, וכל ההוא בשרא. והשתא, אדם על עפר ישוב, הא חדתותין דבנינא כמלקדמין, ויתוב על עפרא דבניינא דגופא אחרא, כמה דהוה בקדמיתא. ועל דא, רוחא ונשמתא בידוי דקב"ה, וחייס עלייהו דבני נשא, דלא יתאבידו מהאי עלמא, ומעלמא אחרא, בגין כך אל אלהי הרוחות לכל בשר. (כ) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו'. רבי חייא פתח (ז) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה אית להו לבני נשא, לאסתמרא מחובייהו, ולנטרא עובדייהו, דהא r בכמה זמנין עלמא אתדן, ובכל יומא ויומא עובדין במתקלא סלקין, ומשגיחין עלייהו לעילא, ואכתיבו קמיה. s וכד עובדייהו דבני נשא, לא מתכשרן קמי מלכא, סליק רוגזא, ודינא אתער, הה"ד חמת מלך מלאכי מות, וע"ד בכל יומא ויומא בעי ב"ג לאזדהרא מחובי.

(כא) ואיש חכם יכפרנה, בשעתא דמאריהון דדינין קיימין על עלמא, ורוגזא תלי, אי אשתכח בדרא זכאה דרשים לעילא, קב"ה אשגח ביה, ואשתכך רוגזא. למלכא דאתרגז על עבדוי, ת והוה תבע על (א) סנטירא א למעבד דינא, אדהכי עאל רחימא דמלכא, וקם קמיה, כיון דחמא ליה מלכא, אתנהירו אנפוי.

חלופי גרסאות

צ דכוין. ק (ואם) לא אתבני: יתבני. ר בכל יומא ול"ג בכמה זמנין עלמא אתדן. ש וע"ד בעי ב"ג סליק רוגזא קמי מלכא ודינא אתער הה"ד חמת ת דהוא. א מוסיף למעבד בהו.

מסורת הוהר

(ק) וירא מ צ"ג ר (משלי טז).

לאזדהרא מחובי דהא כמה זמנין עלמא אתדן ובג"כ מלך וגו'. ול"ג מן וכד עד סוף האות.

דרך אמת (א) שוטר העיר.

קח את המחתה

הסולם

מאמר

(כ) ויאמר משה וגו' קח את המחתה וגו': ר' חייא פתח, חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה יש להם לבני אדם להשמר מעונותיהם ולשמור מעשיהם. כי בכמה פעמים נדון העולם, ובכל יום ויום עוליים המעשים במאזנים, ומשגיחים עליהם מלמעלה, ונכתבים לפניו, וכשמעשים של האדם אינם כשרים לפני המלך, עולה כעס, והדין נתעורר. ז"ש, חמת מלך מלאכי מות. וע"כ בכל יום ויום צריך האדם להזהר מעונותיו.

(כא) ואיש חכם יכפרנה: בשעה שבעלי הדין עומדים על העולם, והכעס תולה, אם נמצא

(ט) ובגין כך כתיב וכו': ומשום זה יכתוב, אם ישים אליו לבו, ברצון הלב שיכוון אל חמת, אז רוחו ונשמתו אליו יאסוף, שהוא נמשך אליו להבנות בעולם הזה, מה כתוב אחריו, יגוע כל בשר יחד ואדם על עפר ישוב. יגוע כל בשר יחד, היינו נוף ההוא ירקב בעפר וכל בשר ההוא, ועתה, אחר זה, אדם על עפר ישוב, הרי תהיה התחדשות הבגין כמקודם וישוב על העפר, של בנין גוף אחר, כמו שהיה בתחילה. ועל זה הרוח והנשמה ביד הקב"ה ומרחם על בני אדם, שלא יהיו נאבדים מעולם הזה ומעולם האחר. משום זה כתוב, אל אלקי הרוחות לכל בשר.

שאריו ההוא רחמא דמלכא לאשתעי בהדיה, ומלכא חדי. לבתר כד אתא סנטירא, חזא אנפוי דמלכא חדאן, ב אסתלק ואזיל ליה, ולא עביד דינא. וכדין, ההוא רחמא בעי למלכא על עבדוי, ומכפר להו. ובג"כ, ואיש חכם יכפרנה. (כב) אוף הכא, כד חמא משה דרוגזא הוה * תלי, מיד ויאמר משה אל אהרן, בגין דאיהו שושבינא ב דמטרוניתא, וקטרת לא סלקא אלא בידוי, דאיהו אסגי שלמא בעלמא, וקשיר קשרא דמהימנותא. קטרת, הא אוקמוה, חדוותא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא, סליקו דרוגזא, הה"ד ט שמן וקטרת ישמח לב, וכדין ואיש חכם יכפרנה, ינקי וידיכי לההוא רוגזא, ורחמין מתערין. (כג) רבי אלעזר אמר, ט אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים, בגין דאינון גועא ושרשא דליואי. וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו, דבעי כהנא לאתקנא להו, דאע"ג דקריבין אינון לקודשא, לא ייעלון אלא בתקונא דכהנא, דהוא ידע סימנא דימטון לגביה, ולא יתיר. וכד מכסיא למאני קודשא, כדין כסויא אחרא שרי, ואסיר לון לקרבא למחמי, דהא מלה ט בחשאי לא אית לגביהו, אלא לכהנא, ד דמלה דלהון ועובדא דלהון ברזא ה ובחשאי וליואי לארמא קלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (משלי כז) ויקרא לו צ"ב. ט (במדבר ד). ב ל"ג אסתלק ואזיל ליה ולא עביד דינא. ג ר' אבא. ד וע"ד מלה. ה ל"ג ובחשאי.

דרך אמת ב גבירה. ג בלחש.

מאמר

הסולם

קח את המחטה

הכעס. ז"ש, שמן וקטרת ישמח לב. ואו, ואיש חכם יכפרנה. ינקה ויטהר את הכעס ההוא. והרחמים מתעוררים.

נמצא בדור צדיק המצוין למעלה, הקב"ה מביט עליו, והכעס נשקט. בדומה למלך שכעס על עבדיו, והיה תובע על השוטר לעשות דין. בתוך כך בא אוהבו של המלך, וקם לפניו. כיון שראהו המלך האירו פניו, התחיל אוהב. ההוא של המלך לדבר עמו, והמלך שמח. אח"כ כשבא השוטר, רואה פניו של המלך שמחים מסתלק והולך לו, ואינו עושה דין. ואו אותו האוהב מבקש את המלך על עבדיו. והמלך מכפר להם. ומשום זה, ואיש חכם יכפרנה.

אל תכריתו שבט משפחות הקהתי (כג) רבי אלעזר אמר וכו': רא"א, אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים. כי הם הגזע והשורש של הלויים. וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. שהכהן צריך לתקן להם, שאע"פ שהם קרבים אל הקודש, לא יבואו אלא בתקון של הכהן, שהוא יודע הסימן שיגיע אליו עד שם, ולא יותר. וכשמכסים לכלי הקודש, או שורה כיוסי אחר, מלמעלה, ואסור ללויים לקרב לראות, כי דבר בלחש דהיינו טו, אינו גוהג בהם אלא בכהנים, שהדברים שלהם והמעשים שלהם, הם בסוד ובלחש. ולויים הם בהרמת קול. בשירה.

(כב) אוף הכא כד וכו': אף כאן, כאשר ראה משה שהכעס תולה מיד, ויאמר משה אל אהרן, משום שהוא השושבין, דהיינו הידין, של המלכה, והקטורת אינו עולה אלא בידיו, שהוא מרבה שלום בעולם, וקושר קשר האמינה, שהוא החלכות, קטרת הרי העמידוהו, שהיא שמחה של מעלה ומטה, קטר האמונה, הסתלקות

בג"כ

(דברי דף קע"ז ע"א י) דף קע"ז ע"ב)

כד) בג"כ כהני בחשאי וברזא, ו וע"ד אסיר לון חמרא, דחמרא לארמא קלא, ז ולגלאה רזין איהו. ה בג"כ ליואי אתמסרו לארמא קלא, דהא בדינא אתאחד, דינא באתגלייא איהו, ולפרסמא מלה קמי כלא. אבל כהנא, כל מלוי ברזא ובחשאי, ולא באתגלייא. ו בגין - דאיהו ימינא, כד דינין שריין בעלמא מסטרא דשמאלא, ימינא יהא מקרבא, ובמה. בקטרת, דאיהו בחשאי, ברזא דקיק, ופנימאה מכלא.

כה) ת"ח, כד האי מדבחא אחרא, שארי לאתערא אתערותא, כד לא ישתכחו זכאין, מדבחא פנימאה אתער לגביה, וקאים לקבליה, ודינין כ משתככי. וע"ד קיימא לקבל דא, וכדין דינא אסתלק.

כו) ר' אלעזר אמר, (א) זאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים, בשעתא דבני קהת נטלין קדש קדשים, כדין אתי כהנא, וחפי כלא, עד לא יקרבו לנטלא ליה, ולא הו חמאן לעלמין מה דאינון נטלין, אלא כלא בכסוייא מנייהו. כמה דכתיב (ב) ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה והורידו את פרוכת המסך. ורוב כסוייא דמאני מקדשא, תכלת איהו, בגין דתכלת הא אוקמוה ואתמר. בתר דאתכסייא כלא, מקרבין בני קהת דנטלין, ולא מקרבין אלא באינון בדים דנפקין לבר. הה"ד, (ג) וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש וגו'. בנסוע המחנה ואחרי כן יבאו בני קהת לשאת וגו'.

חלופי גרסאות

ז ואסיר ול"ב וע"ד. ז ל"ג ולגלאה רזין איהו.
ח בג"כ אתמסרו בדינא דהא דינא באתגלייא
דכלא שמאל תהא דוחה וימין מקרבת בגין. י דימין
מקרב. כ משתככי. ל ל"ג כלא

מסורת הזוהר

(א) (שם). (ב) (שם). (ג) (שם).

איהו ולפרסמא מלה אבל כהנא. ט מוסיף וסימנא
מקרב. כ משתככי. ל ל"ג כלא

הסולם

אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי
נשקטים. וע"כ עומד זה כנגד זה, ואז הדין
מסתלק.
כו) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, זאת
עבודת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים.
בשעה שבני קהת לוקחים את קדש הקדשים.
או בא הכהן ומכסה הכל מטרם שיקרבו לקחת
אותו. ולא היו רואים לעולם מה שהם נושאים,
אלא הכל היה במכוסה מהם, כמ"ש ובא אהרן
ובניו בנסוע המחנה והורידו את פרכת המסך.
ורוב הכיסוי של כלי מקדש היה בתכלת, משום
שתכלת כבר העמידוהו ולמדנו (לעיל שלח
אית קכד/א) ואחר שנתכסה הכל קרבים בני
קהת הנושאים. ואינם קרבים אלא לאלו הבדים.
שיוצאים לחוץ, ז"ש, וכלה אהרן ובניו לכסות
את הקדש וגו' בנסוע המחנה ואחרי כן יבאו
בני קהת לשאת וגו'.

בג"כ

מאמר

כד) בג"כ כהני בחשאי וכו': משום זה
הכהנים הם בלחש ובסוד. וע"כ אסור להם
יין, כי יין הוא להרמת קול. לשירה. ולגלית
סודות. ומשום זה נמסרו הלויים להרמת קול,
משום שמתאחזים בדין, ודין הוא בגלוי,
לפרסם הדבר לפני הכל. אבל הכהן, כל דבריו
בסוד ובלחש, ולא בגלוי, משום שהוא ימין,
דהיינו חסד. כשהדינים שורים בעולם מצד
השמאל, הימין יהיה מקרב, ובמה. בקטרת,
שהוא בלחש, בסוד, דק ופנימי מכל. שהוא
בינה.

כה) ת"ח כד האי וכו': בוא וראה,
כשזוכה הזה האחר, דהיינו מזבח החיצון, שהוא
מלכות. מתחיל לעורר התעוררות הדין, כשלא
נמצאים צדיקים להגן, מזבח הפנימי, שהוא
בינה, מתעורר אליו, ועומד כנגדו, והדיגים

(דפ"י דף קע"ז ע"ב)

כז) בג"כ קטרת דאיהי פנימאה, וכל מה די ברזא, לכהנא אתמסר. וע"ד ד) ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל ויתן את הקטרת, דאיהי פנימאה, רזא דכהנא, כדין ויכפר על העם ויעמוד בין המתים ובין החיים, בין אילנא דחיי, ובין אילנא דמותא, כדין ימינא קריב דא בדא, ותעצר המגפה, זכאה חולקא דכהנא, דכהנא אית ליה חילא לעילא, ואית ליה חילא לתתא, והוא גרים שלמא לעילא ותתא, ובכל זמנא, שמאלא פלח לימינא, הה"ד וילוו עליך וישרתוך, וימינא בשמאלא משתכחי במקדש.

כח) רבי אלעזר הוה קאים קמיה דרבי שמעון אבוה, א"ל, כתיב ה) ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. מ א"ל, ת"ח, ראה חיים עם אשה אשר אהבת דא הוא רזא, דבעי בר נש לאכללא חיים באתר דא, דא בלא דא לא אזלא. ובעי ב"נ לאכללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום. ודא הוא ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. מ א"ל, ת"ח, ראה חיים עם אשה אשר אלא על דא. ובעמלך אשר אתה עמל תחת השמש, כמה דאמר ה) בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך.

כט) ות"ח כל מלוי דשלמה מלכא, כלהו סתימין לגו בחכמתא, והני קראי אתחזון דהותרה רצועה, נ כמה דכתיב בתריה, כל אשר תמצא ידך לעשות

חלופי גרסאות

מ והוה אמר ר"ש כתיב ראה. נ א"ל ר"א כתיב.

מסורת הזוהר

ד) ו"ח פה ט"ג שי"א שי"ח. ה) (קהלת ט) מקץ כא צ"ב. ו) (משלי ג) תק"ח קכ ט"ג שכ"ו

כל אשר תמצא ידך בכחך לעשות

הסולם

מאמר

חיים עם אשה אשר אהבת, זה הוא סוד, שצריך האדם לכלול חיים מעץ החיים שהוא ז"א, במקום זה, שהוא מלכות הנקראת אשה. זה בלא זה ז"א בלא מלכות, אינו הולך. וצריך האדם לכלול מדת יום בלילה דהיינו מדת ז"א שנקרא יום, במלכות שנקראת לילה, וכן להיפך, מדת לילה ביום. והוה, ראה חיים עם אשה אשר אהבת. מהו הטעם. משום, כי הוא חלקך בחיים, כי החיים שה"ס הארת החכמה, אינם שורים אלא על זה, על מלכות, שאין הארת החכמה מתגלה במקום אחר וזולתה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). ובעמלך אשר אתה עמל תחת השמש הוא כמו שאתה אומר, בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך. כי דעהו הוא אותיות דע ו"ה, שהם ז"א ומלכות.

כט) ות"ח כל מלוי וכו': ובוא וראה, כל דבריו של שלמה המלך, כולם סתומים לפנינו בחכמה. ואלו הכתובים נראים שהותרה הרצועה כי כתוב אח"כ, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך

כז) בג"כ קטרת דאיהי וכו': משום זה קטרת שהיא פנימי, וכל מה שהוא בסוד, נמסר לכהן. וע"כ ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל ויתן את הקטרת. מפני שהיא פנימית, סוד הכהן שהוא ג"כ פנימי, או, ויכפר על העם ויעמוד בין המתים ובין החיים. היינו בין עץ החיים ובין אילן המות. או קרב הימין זה בזה, דהיינו שעץ החיים שהוא ימין קרב אל הכהן שהוא ימין, ותעצר המגפה, אשרי חלקו של הכהן, שהכהן יש לו כח למעלה, ויש לו כח למטה, והוא גורם שלום למעלה ומטה. ובכל זמן, השמאל עובד אל הימין, ז"ש וילוו עליך וישרתוך. והימין כלול בשמאל, נמצאים במקדש.

מאמר כל אשר תמצא ידך בכחך לעשות

כח) רבי אלעזר הוה וכו': ר"א היה עומד לפני ר' שמעון אביו. אמר לו כתוב, ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. מהו פירושו. אמר לו בוא וראה, ראה (דפ"י דף קע"ז ע"ב)

בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון וגו', האי קרא אית לאסתכלא ביה, ח כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה * דחכמתא עלאה ביה, יתיר על כל בני עלמא, אמר הכי.

ל) אלא כל מלוי דשלמה מלכא על רזא דחכמתא אתמרו. ת"ח, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, דא הוא דבעי בר נש לאכללא שמאלא בימינא, וכל מה דהוא עביד, מבעי ליה דלא יהון אלא כלילין בימינא. כל אשר תמצא ידך, דא שמאלא. לעשות בכחך: דא הוא ימינא, כד"א ח) ימינך י"י נאדרי בכח. וכיון דבר נש יזדהר דכל עובדוי יהון ע לסטרא דימינא, ויכליל שמאלא בימינא, כדין קב"ה שארי בגוויה בהאי עלמא, ויכניש ליה לגביה לההוא עלמא דאתי.

לא) ולא יימא בר נש בשעתא פ דאתינא לההוא עלמא, כדין אתבע מן מלכא רחמי, ואיתוב קמיה, אלא כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה, בתר דיסתלק בר נש מהאי עלמא, אלא אי בעי בר נש, דמלכא קדישא ינהיר ליה לההוא עלמא, ויתן ליה חולקא לעלמא דאתי, ישתדל בהאי עלמא, לאכללא עובדוי בימינא. וכל עובדוי יהון לשמא דקב"ה, דהא לבתר כך יתכניש מהאי עלמא, לאתדנא בדינא תקיפא, בדינא דגיהנם, לית תמן עיטא וחכמה וסכלתנו לאשתזבא מן דינא.

לב) ד"א כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול. בגיהנם, אית ביה מדורין על מדורין. מדורא תתאה שאול. מדורא תתאה מניה, אבדון. ודא

מסורת הוהר
 חלופי גרסאות
 ז) (קהלת ט) מקץ כב צ"א. ח) (שמות טו) לך ט א"ל. פ לסטר ימינא. פ דאתי בהווא. פא צ"ה.

מאמר
הסולם
 כל אשר תמצא ידך בכחך לעשות
 לא) ולא יימא ב"נ וכו': ואל יאמר אדם, בשעה שאבא אל עולם ההוא, או אבקש מן המלך רחמים, ואשוב לפניו, אלא ע"ז אומר, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה, אחר שיסתלק האדם מן העולם הזה, אלא אם אדם רוצה, שהמלך הקדוש יאיר לו לעולם ההוא, ויתן לו חלק לעולם הבא, יעסוק בעולם הזה לכלול מעשיו בימין, וכל מעשיו יהיו לשב הקב"ה, כי אח"כ כשיסתלק מעולם הזה, לדון בדין קשה, בדין של הגיהנם, אין שם עצה וחכמה ותבונה להנצל מן הדין.
 לב) ד"א כי אין וגו': פירוש אחר, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול, כי בגיהנם יש מדורים על מדורים, מדור התחתון הוא שאול. מדור היותר תחתון ממנו, הוא אבדון
 בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו. כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה, שחכמה עליונה היתה בו יותר מכל בני העולם, אמר כך.
 ל) אלא כל מלוי וכו': ומשיב, אלא כל דבריו של שלמה המלך על סוד החכמה נאמרו. בוא וראה, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, זה הוא שאדם צריך לכלול השמאל בימין, וכל מה שהוא עושה, צריך שלא יהיו אלא כלולים בימין. כל אשר תמצא ידך, זה שמאל שנקרא יד. לעשות בכחך, זה הוא ימין, כש"א ימינך ה' נאדרי בכח. וכיון שאדם נוהר שכל מעשיו יהיו לצד ימין ויכלול שמאל בימין, אז הקב"ה שורה בתוכו בעולם הזה, ויאסוף אותו אצלו לעולם הבא ההוא.
 (דפוי דף קע"ז ע"ב *) דף קע"ח ע"א

סמך לדא. מאן דנחית לשאול, ידונון ליה ומתמן יצפצף ועולה. הה"ד (ט) מוריד שאול ויעל. זמאן דנחית לאבדון, תו לא סליק לעלמין.

(לג) מאן דאית ביה עובדא טבא, ז או דאיהו מארי דחושבנא, הא אוקמוה דבכל ליליא ולייליא עד לא ישכב, ועד לא נאים, בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא, ויתוב מנייהו, ויבעי עלייהו רחמי. מ"ט בההיא שעתא. בגין דההיא שעתא אילנא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ובעי בההיא שעתא למעבד חושבנא מעובדוי, ויודי עלייהו, בגין דאיהי שעתא דמותא, ואלין אקרון מארי דחושבנא.

(לד) וכן מאן דאשתדל בדעת ובחכמה למנדע למאריה, כד יעברון ליה לאסתכאה ולאסתכלא באינון חייבין דאתטרידו בגיהנם, ובדרגא דשאול, וכלהו צווחין מאינון דרגין, הוא לא ישתאר תמן, ולא ישתכח בינייהו, ועל דא אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול, ולא ישתכח אלא לעילא לעילא, ק באתר דכמה נהורין ר ובוצינין, וכמה ד) כסופין ט שארן ביה, וקב"ה ת אתי לאשתעשעא עם א שאר צדיקייא די בגן עדן. זכאה חולקהון דצדיקייא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב י) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. (לה) ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד וגוי. רבי אבא פתח, ז) היושב

חלופי גרסאות

ז אי טבא איהו. ק די כמה. ר ובוסינין. ש שארי. ת מוסיף אתי ביה, ותאיב ליה. א ל"ג שאר.

מסורת הזוהר

(ט) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. י) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. כ) ויצא סו צ"ד. ל) (ישעיה פ) ז"ח יז ט"ג שליה.

דרך אמת ד) תאות ותענוגים שורים בו.

כל אשר תמצא ירך בכחך לעשות

לאחר פטירתו, כשיעברו אותו לראות ולהסתכל באלו הרשעים הנדונים בגיהנם ובמדרגת שאול, וכולם צווחים מאלו המדרגות, הוא לא ישאר שם, ולא ימצא ביניהם. וע"ז כתוב אין מעשה וחשבון ודעת בשאול, אין מעשה, היינו מי שיש בו מעשה טוב (כנ"ל אות ל"ג) וחשבון היינו מי שהוא מבעלי החשבון (כמ"ש שם) ודעת, היינו מי שמשתדל בדעת וכו' כנ"ל. שכל אלו אינם בשאול. ולא ימצא אלא למעלה למעלה, במקום שכמה אורות ונרות וכמה חמודות שורים בו, והקב"ה בא להשתעשע עם שאר הצדיקים בגן עדן. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

מאמר ועבד הלוי

(לה) ועבד הלוי הוא וגוי: רבי אבא פתח. היושב על חוג הארץ וגוי, בוא וראה, כשרצה הקב"ה

הסולם

מאמר

אבדון, וזה סמוך לזה, מי שיורד לשאול, ידונו אותו, ומשם מצפצף ועולה. ז"ש מוריד שאול ויעל. ומי שיורד לאבדון, אינו עולה משם לעולם.

(לג) מאן דאית ביה וכו': מי שיש בו מעשה טוב או שהוא מבעלי החשבון, הנה העמידוהו, שבכל לילה וליילה, מטרם שישכב, ועוד אינו ישן, צריך האדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו היום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מהו הטעם שצריך לעשות חשבון באותה שעה, משום שבשעה ההיא אילן המות שורה בעולם, וכל בני העולם טועמים טעם המות. ע"כ צריך האדם באותה שעה לעשות חשבון ממעשיו, ויתודה עליהם, משום שהיא שעת חמות, ואלו נקראים בעלי חשבון.

(לד) וכן מאן דאשתדל וכו': וכן מי שמשתדל בדעת ובחכמה לדעת את רבונו, (דפו"י דף קע"ח ע"א)

על חוג הארץ וגו'. ת"ח, ב כד בעא קב"ה למברי עלמא, ה) סליק ברעותא קמיה, וברא ליה באורייתא. ובה אשתכלל. הה"ד מ) בהכיננו שמים שם אני. וכתוב ו) ואהיה אצלו אמון. והא אוקמוה, אל תקרי אמון, אלא אומן.

לו) כד אתי למברי אדם, והא אתמר, אמרה תורה וכי למגנא אתקריאת ארך אפים ורב חסד. בההיא שעתא דנפיק אדם לעלמא, הוה זיו פרצופא דיליה מעילא ומתתא, והוה דחלין מניה כל בריין, ואוקמוה. ת"ח, לא אתקיים עלמא, ולא אשתלים, עד ההיא שעתא דנפק אדם בשלימו דכלא, ואתקדש יומא, ואתתקן כרסייא קדישא למלכא, כדין אשתלימו עלאי ותתאי, ואשתכחו חדון בכלהו עלמין.

לז) ה) בההיא שעתא דבעא יומא לאתקדשא, הוה נפקי רוחיהון דשדין לאתברי גופא דלהון, ואתקדש יומא, ולא אתבריאן, ואשתאר עלמא כמה דאתפגים מעבידתא * ג) ואתחסר, כיון דאתקדשו ד ישראל, ואשתלימו בדרגיהון, ואשתכחו ליואי בסטר שמאלא, ה) כדין אשתלים ההוא פגימא דעלמא, דמסטר שמאלא.

לח) וע"ד בעאן לאתדכאה ליואי, וכדין כלא אתכליל ו בימינא, ועלמא לא אתפגים, ובג"כ כתיב, ועבד הלוי הוא. הוא אשלים לסטר שמאלא. הוא אשלים לפגימו דעלמא. ואפילו ז) ההוא סטרא דצפון, דאשתאר חסר בעלמא,

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ט) (משלי ח. ו) (שם) תולדות א צ"ד.

ב כד סליק ברעותא קמי קב"ה למברי עלמא אסתכל באורייתא וברא ליה. ג) ואסתחר. ז) מוסיף עלמין, וישראל אשתלימו. ה) כד. ו) ל"ג בימינא.

דרך אמת ה) עלה במחשבה. ו) טוף הקדמת בראשית דף י"ד : (דפ"י).

מאמר

הסולם

ועבד הלוי

לו) בההיא שעתא דבעא וכי : באותה שעה שרוצה להתקדש היום, היו יוצאים רוחות ושדים לברוא להם גוף. ונתקדש היום ולא נבראו (כנ"ל הקדסה"ז דף ק"צ ד"ה כיון) ונשאר העולם כמו נפגם ממלאכתו ונחסר מחמת מציאות הרוחות ושדים כיון שנתקדשו ישראל ונשלמו במדרגתו, ונמצאו הלויים בצד שמאל, או נשלם פגם ההוא של העולם. שנעשה בצד שמאל, מחמת מציאות הרוחות והשדים, כי ע"י הלויים נכלל השמאל בימין ועי"ז נתתקן השמאל.

לח) וע"ד בעאן לאתרכאה וכי : וע"כ צריכים הלויים להטהר ואז נכלל הכל בימין, והעולם אינו נפגם, ומשום זה כתוב, ועבד הלוי הוא. הוא השלים את צד השמאל, הוא השלים פגם העולם. ואפילו אותו צד צפון

שהיה

הקב"ה לברוא את העולם, עלה ברצון לפניו וברא אותו בתורה. ובה נשתכלל. ז"ש, בהכיננו שמים שם אני, וכתוב ואהיה אצלו אמון. והרי העמידוהו, אל תקרי אמון אלא אומן. שהיתה אצלו האומן של העולם.

לו) כד אתי למברי וכי : כשבא לברוא האדם, ולמדנו, אמרה התורה, וכי בחנם נקראת ארך אפים ורב חסד, ואם לא יהיה אדם שיחטא, למי תאריך אפך. באותה שעה שיצא האדם לעולם, היה זיו הפנים שלו ממעלה וממטה, והיו יראים מפניו כל הבריות. והעמידוהו. בוא וראה, לא נתקיים העולם ולא נשלם עד אותה שעה שיצא האדם בשלמות הכל ונתקדש היום, ונתתקן כסא קדוש למלך, שהוא המלכות. אז נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שמחה בכל העולמות.

(דפ"י דף קע"ח ע"א י) דף קע"ח ע"ב)

כד ברא קב"ה עלמא. ליואה בארונא אשלים לכלא. מאי בארונא. בהוא מטולא דהו נטלי במשכנא, אשתלים כל ההוא פגימו על ידיה.

(ט) [ז ז] הוא: לעילא לשמאלא. הוא: אתכליל בימינא, תו הוא: דא עתיקא. ח אלמלי דינא לא אשתכח בעלמא, לא הו ידעי בני נשא מהימנותא עלאה, ולא ישתדלון בני נשא באורייתא, ולא יתקיימו פקודי אורייתא, פולחנא שלימותא דישתכח בעלמא לגבי מלכא קדישא, מאן עביד ט ליה. הוי אומר דא ליואה.

(מ) ותו ועבד הלוי הוא, כד"א (ט) כי יי' הוא [ט] האלהים. הוא אשלים שלימותא, למיהוי כלא חד. הוא: פשיטא לקבלא לכנסת ישראל, כד"א, (ט) שמאלו תחת לראשי, בגין לחברא זוגא כחדא. מאן אתער רחימותא. הוי אומר הוא. תו הוא . . . כד"א (ט) הוא [י] עשנו ולא אנחנו עמו. בג"כ הוא: [כ] לתתא. הוא: לעילא. הוא: [ז] אתגלייא. הוא: [ח] סתים. הוא: [כ] אלהים.

(מא) ר' יצחק אמר, ל זמין קב"ה לאנהרא לסיהרא, כנהורא דשמשא. ונהורא דשמשא ינא על חד שבע זמנין. הה"ד (ז) והיה אור הלבנה כאור החמה וגו'.

חלופי גרסאות

ז והוא. ח ת"ח אלמלי ול"ג תו הוא דא עתיקא. ט לה. י דא עתיקא כד"א ני ה' הוא האלקים. כ האלקים. ל מוסיף זכאין אינון צדיקיא דבגניתינון זמין: עתיד.

מפורט הזהר

(ט) ידברים (ד) תרומה רט ציה. (ט) (שי"ב ב) ב"א רלה צ"א. (ט) (תהלים ק) נח סב צ"ה. (ז) (ישעיהו) שמות מט צ"ג.

דרך אמת (ז) מלכות. (ז) כתר. (ט) בינה. (י) ת"ת. (כ) מלכות. (ל) ת"ת. (מ) כתר.

הסולם

ועבד הלוי

מאמר

הזה. הוא, משלים השלמות שיהיה הכל אחד. היינו שיתיחדו כל המדרגות להיות אחד, הוא, יורה התפשטות השמאל לקבל את כנסת ישראל, שהיא המלכות, כש"א שמאלו תחת לראשי, כדי לחבר אח"כ הזווג יחד, בסוד וימינו תחבקני, מי עורר את האהבה של שמאלו תחת לראשי, שה"ס אהבת דודים, הוי אומר הוא, דהיינו הלוי. עוד, הוא, הוא כש"א. הוא עשנו ולא אנחנו עמו שסובב על הקב"ה. משום זה, הוא יורה למטה, לתקון הפגם שבעולם (כבאות ל"ח) הוא למעלה, לתקון השמאל למעלה (כבאות ל"ט) הוא בגלוי, לגלות האמונה והעבודה בעולם (כמ"ש ש"ב) הוא סתים, שיורה על עתיקא (כמ"ש ש"ס) הוא אלקים, שיורה על היחוד הויה הוא האלקים, כנ"ל.

שהיה חסר בעולם כשברא הקב"ה את העולם, השלימו ג"כ הלויס, כי הלויס בארון השלימו הכל. מהו בארון. היינו באותו משא שהיו נושאים במשכן, בעת נסיעת המשכן, גשלים על ידיהם כל פגם ההוא.

(ט) הוא, לעילא לשמאלא וכי: ועבד הלוי הוא, הוא יורה למעלה בשמאל, היינו שמתקן השמאל למעלה. הוא, יורה שנכלל בימין. עוד הוא זה עתיקא, שהוא כתר, שעבודתו ותקונו מגיע עד הכתר. כי הוא יורה על נסתר. אם לא היה נמצא דין בעולם, שה"ס תקון של הלויס, לא היו בני אדם יודעים אמונה העליונה, ולא היו בני אדם עוסקים בתורה, ולא נתקיימו מצות התורה, ועבודה שלמה הנמצאת בעולם למלך הקדוש, מי עושה אותה, הוי אומר, הלויס.

(מא) ר' יצחק אמר זמין וכי: רי"א עתיד הקב"ה להאיר את הלבנה כאור השמש, ואור השמש יהיה על אחת שבע פעמים, ז"ש והיה

(ב) ותו ועבד הלוי הוא וכי: עוד ועבד הלוי הוא, הוא כמו שאתה אומר, כי הויה הוא האלקים. היינו שעל ידו נעשה יחוד (דפו"י דף קע"ח ע"ב)

וכתיב (ק) לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף. וכתיב (ו) לא יהיה לך עוד השמש וגו'.

רעיא מהימנא

מב) (ש) כל פטר רחם לכל בשר וגו', ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה. פקודא דא לפדות פטר חמור, לפדות לעלמא דאתי. ואי קודם דאזיל לההוא עלמא, לא יפדה נפשיה ורוחיה ונשמתיה באורייתא, עתיד לאחזרא להאי עלמא כדבקדמיתא. (ח) ישוב לימי עלומיו, ולקבל נפשא ורוחא ונשמתא.
 מג) כתיב (א) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, וישראל בגין דפדיון דלהון הוה בלא תורה, דאיהו כסף כסופא דעלמא דאתי, אהדרו תלת זמנין ^ח אחרנין בגלותא, ובפורקנא בתרייתא דפורקנא דלהון יהא באורייתא, לא יהדרון לעלם בגלותא. אתו רבנן ובריכו ליה, ואמרו רעיא מהימנא, קב"ה יפדה לך, וכל ישראל יפדון על ידך, ותתחדש עמהון, ואינון עמך.
 מד) פקודא בתר דא, לדון בערכי בית. וברזא דחכמתא, בית דב"נ, דא אתתא. אי איהי אתתא דטוב ורע, ובעי להמיר רעה בטובה, יפדה לה ^ט מההוא רע, ויהיב לה ערך דילה. אבל אתתא דאילנא דחייא, אתמר בה ^י לא יערכנה זהב

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק) (שם ט) בא נ צ"צ. ר) (שם) ח"א רנב. ז"ח
 יד ט"ב ש"ב, כו ט"א שכ"ח. (ש) (במדבר יח).
 ח) (איוב לג) וישב נד צ"ה. א) (שם)
 ח ל"ג אחרנין. נ ל"ג דא. ט לההוא.
 משפטים קיח צ"ג. ב) (שם כח) שמיני ל צ"פ.

ועבד הלוי

הסולם

מאמר

ובגאולה אחרונה, שהגאולה שלהם תהיה בתורה, לא יחזרו עוד לעולם לגלות, באו רבנן וברכו אותו. ואמרו: רעיא מהימנא, הקב"ה יפדה אותך, וכל ישראל יהיו פדוים על ידך, ותתחדש עמהם והם עמך.
 רעיא מהימנא

מאמר ערכי בית

מב) כל פטר רחם וגו': ואת בכור הבהמה וגו': מצוה זו היא לפדות פטר חמור. היינו לפדות עצמו לעולם הבא. ואם קודם שילך לעולם ההוא לא יפדה נפשו ורוחו ונשמתו בתורה, עתיד לחזור להתגלגל בעולם הזה כבתחילה, כמיש ישוב לימי עלומיו, ולקבל נפש רוח ונשמה.
 מג) כתיב הן כל וכו': כתוב, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. היינו ישראל, משום שפדיון שלהם היה בלי תורה, שהיא כסף, דהיינו כסופא, שפירושו החמדה, של עולם הבא. חזרו ג' פעמים אחרים בגלות, (דפו"י דף קע"ה ע"ב)

מד) פקודא בתר דא וכו': המצוה שלאחר זה, הוא לדון בערכי בית. ובסוד החכמה, ביתו של אדם זו אשתו. אם היא אשה דטוב ורע, ורוצה להמיר אשה רעה בטובה, יפדה אותה מאותו הרע, ויתן בעדה הערך שלה. אבל אשה של עץ החיים, שהיא המלכות, נאמר בה, לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. ואין לה ערך. כמו שנאמר, אשת חיל עטרת בעלה, ונאמר, אשת חיל מי ימצא וגו'. וזו היא השכינה, מי שגומל חסד

וזוכיית ותמורתה כלי פז, ואין לה ערך. כמה ע דאתמר, א) אשת חיל עטרת בעלה. ואתמר ד) אשת חיל מי ימצא וגו'. ודא שכונתא. מאן דגמיל חסד עמה, לית ערך לאגרא דיליה. ומאן דחאב לגבה, לית ערך לענשא דיליה.

מה) כמה שפחות אית לה דמשמשיין לה, וכל חדא וחדא מנייהו, אית לה ערך. וכל חד וחד צריך פדיון. אבל מאן דירית נשמתא, פ או רוחא, או נפשא משכינתא, לא צריך פדיון, דשכינתא עלה אתמר ה) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. דפדיון דילה בקב"ה תליא. ז דאמשכן ק לה ר ישראל, ש בקשורא דתפילין, באות דשבת, באות דיומין טבין, באות דברית, ותורה, בכמה פקודין. דפדיון דילה ת תליא בקב"ה, הה"ד ו) ואעש למען שמי, ובגינה ט) ואף גם זאת. הכי כמה פקודין אינון דעבדין בני נשא על מנת לקבל פרס. וכמה א חובין. ולכל פקודא אית ליה ערך בההוא עלמא. ב אבל עונשא למאן דאעבר עלייהו, ג אין ליה ערך ושיעור.

מו) פקודא בטר דא, לדון במחרים נכסיו לכהן, הה"ד כל חרם בישראל לך יהיה. ורזא ד) דא כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליי באדם ובבהמה. רחם: בהיפוך אתוון כחושבן * רמ"ח אברים דב"ג, עלייהו אתמר ה) ברגז רחם תזכור. בטר דכעיס ב"ג, ומחרים ההוא בעירא לגביה, הא שריא אל אחר נחש,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע דאוקמה. פ או נפשא או רוחא. צ דא משכן; דאי משכן. ק דילה. ר מוסיף לגבי ישראל. ש מוסיף בקושטא בקשורא. ת ל"ג תליא. א מוסיף חובין דלהון; פקודין דלהון. ב ל"ג אבל; ולכל. ג אית. ד מוסיף דא באדם ובבהמה.

ג) (משלי יב) ב"ב ב צ"א. ד) (שם לא) תוריע ב צ"ו. ה) (ישעיה מב) יתרו קד צ"ו. ו) (יחזקאל כ) ח"ג קכב. ת"ז ת"ו כג. ז) (ויקרא כו) שמות עב צ"פ. ח) (חבקוק ג) בהר יג צ"ח.

מאמר

הסולם

ערכי בית

יש לה ערך בעולם ההוא. אבל העונש למי שעובר עליהן, אין לו ערך ושיעור.

חסד עמה אין ערך לשכר שלו. ומי שחוטא לה, אין ערך לעונש שלו.

מאמר מחרים נכסיו לכהן

מו) פקודא בטר דא וכו': מצוה לאחר זו, לדון במחרים רכושו לכהן. ז"ש כל חרם בישראל לך יהיה. וזה סוד כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה. רחם בהפיכת האותיות הוא רמ"ח, כחשבון רמ"ח אברים של האדם. עליהם נאמר, ברגז רחם תזכור. אחר שהאדם כועס ומחרים אותה בהמה אליו, הרי אל אחר, נחש, שורה עליה, שנאמר בו ארור אתה מכל הבהמה. והוא לשמאלו של אדם, משום זה צוה הקב"ה לתת אותה לכהן, שהוא רחמים וברכה, כדי להכניע הכעס

מה) כמה שפחות אית וכו': כמה שפחות יש לה, המשמשות אותה, וכל אחת ואחת מהן יש לה ערך, וכל אחת ואחת צריכה פדיון, דהיינו לפדות אותה מאחזיות הסי"א. אבל מי שירוש נשמה או רוח או נפש, מן השכינה, אינה צריכה פדיון, כי השכינה, נאמר עליה, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, כי הפדיון שלה תלוי בהקב"ה. שישאל ממשיכים אותו אליה בקשר התפילין, באות שבת, באות ימים טובים, באות ברית ותורה, בכמה מצות. כי הפדיון שלה תלוי בהקב"ה, ז"ש ואעש למען שמי. ובשבילה. ואף גם זאת וגו'. כך כמה מצות עושים בני אדם על מנת לקבל פרס. וכמה עונות. ולכל מצוה (דפרי דף קע"ח ע"ב *) דף קע"ט ע"א)

דאתמר ביה, ^ט ארור אתה מכל הבהמה, ואיהו לשמאלא דב"נ. בגין דא מני קב"ה, ^ה למיהב לכהנא, דאיהו רחמי ברכה, לאתכפייא רגז, דאתער בההוא ב"נ מרה, חרבא דמלאך המות, ואתער ימינא לגביה ברחמי, ואתכפייא רוגזא דשמאלא, והאי איהו ברגז רחם תזכור.

מז) מאן דכעיס, ^ו דאית ליה בכעס סם המות, דעליה אוקמוה מארי מתניתין, כל הכועס כאילו עובד ע"ז. בגין דסטרא אחרא אתוקדת בב"נ. ובההיא בעירא דיהיב לכהנא אתפרש חרם מניה, ^ז וסמאל אל אחר ^ח חרם, ונוקבא דיליה קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. וקב"ה בריך בכל אורייתא כלא, וכל ברכאן מימינא, ^ט דאחיד בה כהן. ובגין דא כל חרם צריך למיהב ליה לכהנא, דאיהו אכיל ליה בנורא, ושצי ליה מעלמא, ושכיך אשא משמאלא בימינא, דאיהו מיא, וביה ^י וחמת המלך שככה.

מח) פקודא בתר דא להפריש תרומה גדולה, ואוקמוה תרי ממאה, מאי תרומה. רבנן דמתיבתא, האי תרומה דצריכין לאפרשא תרי ממאה, בסתרי תורה מאי ניהו. מאן דבעי למטעם, אי הוא זר יומת והיינו אל זר סמאל. דקב"ה אמר ^כ ויקחו לי תרומה, תרי ממאה, ליחדא ליה תרין זמנין ביומא, דהיינו תרי ממאה, במ"ט אתוון דשמע וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דערבית, ובמ"ט אתוון דשחרית, חסרין תרין ממאה, אינון שכינתא עלאה, ותתאה, בתרווייהו צריך ליחדא לקב"ה, אמה דתרווייהו. מדה דתרווייהו. מאה באמה. אמ"ה באתווי מא"ה איהו ואיהו בהפך אתוון, הא"ם.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה למהוי. ו ל"ג מן דאית עד כאלו. ז גורס כאן מן דאית עד בגין. ח ל"ג חרם. ט ואחיד. י בעי. ^ט (בראשית ג) פקודי קא צ"ח. ^י (אסתר ז) ח"ג קלג. רטו: רלד. רעד: כ) (שמות כח) תרומה א צ"א.

מחריס נכסיו לכהן

הסולם

מאמר

באש ומכלהו מן העולם. ואש דשמאל שככה בימין, שהוא מים. ובו וחמת המלך שככה.

הכעס, כי נתעורר באותו האדם המרה, שהיא חרבו של מלאך המות, וע"כ נתעורר הימין אליו ברחמים, והכעס דשמאל נכנע, וזה הוא ברגז רחם תזכור.

מאמר תרי ממאה

מח) פקודא בתר דא וכו': המצוה שלאחר זה, היא להפריש תרומה גדולה. והעמידוהו שנים ממאה. שואל מהו תרומה, ומשיב, רבנן של הישיבה אמרו, תרומה זו שצריכים להפריש שנים ממאה, בסתרי תורה מה היא מרמוז, היינו, מי שרוצה לטעום ממנה, אם הוא זר יומת. והיינו אל זר, שהוא סמאל, שהקב"ה אמר, ויקחו לי תרומה, שנים ממאה, שפירושו, ליחדו ב' פעמים ביום, דהיינו שנים

מז) מאן דכעיס דאית וכו': מי שכוועס, שיש לו בהכעס סם המות, שעליו העמידו בעלי המשנה, כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה, משום שהסטרא אחרא שורפת בהאדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן נתפרש החרם ממנו. סמאל אל אחר, הוא חרם. והנוקבא שלו, קללה, הכלולה בכל הקללות שבמשנה תורה. והקב"ה בריך בכל התורה כולה, וכל הברכות הן מימין, שהכהן אחוז בו, ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא שורפו (דפ"י דף קע"ט ע"א)

(מט) ועוד ה' והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי, תרימו, כגון (מ) רום ידיהו נשאו אינון עשר אצבעו, דסליקו כ' דלהון לעשר ספירן, ל' דאינון ירד ה"א וא"ו ה"א, דסליקו מ"ה. ובאתון דאלפא ביתא, מה סליק מא"ה, י"ם ה"צ. והאי איהו דאוקמוה רבנן מארי מתניתין, (ו) ועתה ישראל מ"ה יי' אלהיך שואל מעמך, ואמרו, אל תקרי מה אלא מאה, לקבל מאה ברכאן דמחייב ב"נ לברכא למאריה בכל יומא, והאי איהו דצריך ב"נ למטעם בכל יומא למאריה, ובג"ד ויקחו לי תרומה.

(נ) וכמה תרומות אינון, אית תרומה מדאורייתא, תורה מ' מ'. והאי איהו תרומה, תורה דאתייהיבת בארבעים יום. ואי תימרונ דאכילנא נ' מנה, הא כתיב (ס) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. נטירת הוה עד השתא האי תרומה לקב"ה. וכיון דמלכא לא אכל, איך אכלין עבדי, דהא לבתר ס' דאמר (ע) אריתי מורי עם בשמי, ע' לבתר אכלו רעים, פ' ייכלון עבדוי.

(נא) פקודא בתר דא צ' להפריש מעשרי ללוי, ג' ואיהי שכינתא מסטר דימינא

חלופי גרסאות

כ להון. ל מוסיף דאינון עשר ספיראן. מ ל"ג פ'. נ מנא. ס אמר. ע ל"ג לבתר. פ ל"ג ייכלון עבדוי. צ מוסיף להפריש תרומות, לוי להפריש תרומת מעשר. ק ודא.

מסורת הזוהר

(ל) (במדבר טו) ה"ג קפת: רעב. מ) (חבקוק ג) ת"ו תי"ט לט. תמ"ט פה: נ) (דברים יוד) אחרי מות א צ"ה. ס) (שמות לד) תולדות יט צ"ג. (ו) (שיר ה) ויצא קמד צ"ד.

תרי ממאה

הסולם

מאמר

אלא מאה. והיא כנגד מאה ברכות שאדם חייב לברך בכל יום לאדונו. וזהו שהאדם צריך לטעום בכל יום בשביל אדונו. ומשום זה כתוב ויקחו לי תרומה.

(ג) וכמה תרומות אינון וכי: וכמה תרומות הן. יש תרומה מן התורה, כי תרומה, היא אותיות תורה מ'. שזו היא תרומה, שהיא התורה שניהגית במ' יום, ואם תאמרו, שאכלתי ממנה באותם מ' יום, הרי כתוב, ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. שמורה היתה עד עתה דהיינו עד המשכן תרומה זה אל הקב"ה. וכיון שהמלך לא אכל דהיינו שלא היה זוג ז"א ומלכות, הנקי אכילה, איך אוכלים עבדיו. כי לאחר כך אחר שהוקט המשכן, שאמר אריתי מורי עם בשמי, שהיה זוג ז"א ומלכות, לאחר זה, אכלו רעים, דהיינו שיאכלו עבדיו, כלומר, שיקבלו מהארת הזוג.

מאמר להפריש מעשו

(נא) פקודא בתר דא להפריש וכי המצוה שלאחר זה, היא להפריש מעשר ללוי. והיא

ממאה, שהם במ"ט אותיות של שמע ובשכמל"ו של ערבית ובמ"ט אותיות של שמע ובשכמל"ו של שחרית, חסרים כאן שנים למאה שלמות, והם שכינה עליונה שהיא בינה, ושכינה ההתונה שהיא מלכות, כי בשתייהן צריכים ליחדם אל הקב"ה, שהוא אמה (עם אלף פתוחה) של שתייהן, מדה של שתייהן. ועמהן הוא מאה באמה. אמה הוא אותיות מאה, ובהפיכת האותיות הוא אותיות האם, הרומז על בינה.

(מט) ועוד, והיה באכלכם וגו': ועוד, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. תרימו, הוא כמו רום ידיהו נשא, שרום ידיהו, פירושו, עשר אצבעות ידיו. והן עשר אצבעות, שהעליה שלהם, דהיינו בסו"ה שאו ידיכם קדש, היא לעשר ספירות, שהם יוד הא ואו הא, העולים מ"ה, ובחילופי אותיות דאלף בית א"ת ב"ש עולה מ"ה, מאה, כי המ' דמ"ה מתחלף עם י' ע"פ הצירוף ים דא"ת ב"ש והח' דמ"ה מתחלף עם צ' ע"פ הצירוף הן דא"ת ב"ש. צ' עם י' הן מאה, וזהו שהעמידו רבנן בעלי המשנה, ועתה ישראל מה הי' אלקיך שואל מעמך, ואמרו, אל תקרי מה (דש"י דף קע"ט ע"א)

דאיהו חסד. תרומה גדולה לכהן. מסטרא דשמאלא, דאיהו גבורה, תרומת מעשר ללוי, דאיהי שכינתא.

(נב) ׀ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ת שלשת עשרונים ׀ לפר, מסטרא דההוא דאתמר ביה, (ג) ופני שור מהשמאל, ודא גבורה. ועשרון לכבש, ודא ב יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דסליק ג לעשר אתון, האי עשרון. ועשר למ"ה ומ"ה למאה. (נג) אבל שלשה עשרונים ד י י י, וסלקין ה לל, וי ספירן בהון, סלקין ז מ"ג ביצים ז וכלא יו"ד, חומש ביצה, ח תוספת מצד ה, והכי מעשר, ט דאיהו פקודא להפריש. ישראל מעשר, מסטרא דאת י, מעשר מן המעשר, חד מחמש מסטרא דאת ה. כל עשורין כ דאת י, ואיהי שכינתא חד מעשר ספירן. א' מחמש, איהו מסטרא דתפארת, דאיהו חמשה מכתר. ג וכד תחשוב ממלכות עד תפארת, ט תשכח תפארת חמש מתתא לעילא. ושכינתא חמשה לגביה. (נד) ומסטרא אחרא איהי שני עשרונים לאיל, ג וכלילת י י הכף בשקל

חלופי גרסאות

ד ואיהי. ש יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ת ל"ג מן שלשה עד דסליק. א לבר. ב יו"ד ה"י וא"ו ה"י. ג עשר. ד ובלא; וכל. ח ותוספת. ט ל"ג דאיהו. י ל"ג ישראל. כ לאת. ל ל"ג וכד; כשתחשוב. מ תשכח. נ ובלילת.

מסורת הוהר

(יחזקאל א) ב"א פה צ"א.

ד דא יו"ד ה"י וא"ו ה"י. ה ל' ל' י' י' ו מ"ו. ז ובלא; וכל. ח ותוספת. ט ל"ג דאיהו. י ל"ג ישראל. כ לאת. ל ל"ג וכד; כשתחשוב. מ תשכח. נ ובלילת.

להפריש מעשר

הסולם

מאמר

מ"ג נמשכים מאות ה"י, שהם ג' אותיות י שבמילוי הויה דס"ג, והחשבון שלהם, שהוא ל', ויוד ספירות. וחומש ביצה תוספות, על המ"ג ביצים, היא מצד ה', כי המלכות יש בה בחינת י' ובחינת ה', וכך המעשר שהיא המצוה שיפרישו ישראל מעשר, היא מצד אות י' שבמלכות, שהיא מעשר מן המעשר, כלומר, שהמלכות היא אחת מעשר ספירות וט' הספירות כלולות בה, וע"כ הוא סוד י'. והיא אחת מחמש ספירות, מצד אות ה', כל מקום שנאמר עשר הוא מאות י' שהיא השכינה, שהיא אחת מע"ס. א' מחמש הו"י מצד הת"ת, מצד מה שהת"ת היא החמישי מכתר. דהיינו חו"ב חג"ת, וכשתחשוב ממלכות עד ת"ת תמצא ת"ת שהוא החמישי ממטה למעלה, דהיינו מלכות יסוד הוד נצח ת"ת, והשכינה היא חמישית אליה, אל הת"ת, וכל ד' אלו תנהי מאירים בה, וע"כ היא סוד ה'. שמצד ה' זו היא תוספת החומש ביצה הנ"ל.

היא השכינה. מצד הימין, שהוא חסד, ניתנה תרומה גדולה לכהן, שהוא חסד. מצד השמאל, שהוא גבורה, ניתנה תרומת מעשר, כלומר התרומה של מעשר, ללוי, שהיא השכינה מצד השמאל. (נב) יוד הי ואו הי וכו': הויה במספר ס"ג, שהוא יוד הי ואו הי, שהם אמא, שהיא שמאל אל אבא, שהוא הויה במספר ע"ב. כי ע"ב ס"ג הם ימין ושמאל, היא שלשה עשרונים לפר, דהיינו ג' יודין דמילוי ס"ג, שנקראים שלשה עשרונים, ואומרו לפר, משום שהוא מצד אותו שנאמר בו, ופני שור מהשמאל, וזהו גבורה, כלומר קו שמאל. ועשרון לכבש, זה הוא יוד הא ואו הא, העולה עשר אותיות, וזהו עשרון, שהוא עשר אותיות, ועשר אותיות אלו הם בחשבון מ"ה, ומ"ה הוא מאה. כנ"ל בדבור בסמוך. (ג) אבל שלשה עשרונים וכו': אבל שלשה עשרונים, רומזים על תרומת חלה, שהיא נוהגת בעיסה בת מ"ג ביצים וחומש ביצה, כי י י י י י ישש בהויה דס"ג הן ג' אותיות, ועולות לחשבון ל', והם ל"ג, ועם יוד ספירות שבהם, שבג' יודין, עולים מ"ג, שהם מ"ג ביצים. והכל הוא י', שכל המספר (דפו"י דף קע"ט ע"ג)

(נד) ומסטרא אחרא איהי וכו': ומצד המלכות היא שני עשרונים לאיל, ושני עשרונים הם ב יודין, והיא כלולה עשרה הכף בשקל הקדש. עשרה עשרה הוא י' מיטין ה"ה במילואה משמאל, שהיא בגמטריא י',

הקדש, עשרה עשרה יי ה"ה, לאיל דא וי, דאיהו שקל הקדש, והאי איהו עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. ועוד, שני עשרונים, יי יי מן וייצר. לאיל וי מן וייצר. וכלא א, יי לעילא, יי לתתא, וי באמצעיתא.

נה) ועוד שלשה עשרונים אינון יי יי יי. פקודא בטר דא, להפריש תודה. ורבנן מארי מתניתין אוקמוה, דתודה עשרים עשרונים, ומתפלגין יי עשרונים לחמץ, ויי למצה. ומי של מצה, עושים לי מצות. ומעשרה של חמץ, עושים יי חלות. ודא איהו סלת חלות מצות בלולות בשמן. מי עשרונים, דאינון ירד היי ואי ה"י, הוו עבדין לי מצות, דאינון יי יי יי. האי שמא, זמנין איהו לימינא, וזמנין איהו לשמאלא, וזמנין באמצעיתא. רחמי מכל סטרא, לימיניה ולשמאליה.

נו) וזמנין יי לימינא, ואין פוחתין ביה מעשרה מלכיות. וזמנין ירד לשמאלא, ואין פוחתין ביה מעשרה שופרות. וזמנין ירד * באמצעיתא, ואין פוחתין ביה מי זכרונות.

נז) על פי יי יחנו ועל פי יי יסעו את משמרת יי שמרו. דכל יי אית לה

מסורת הזהר

(במדבר ט).

חלופי גרסאות

ס ל"ג מן ולזמנין עד ולזמנין. ע ג ג ולזמנין ירד, עשרה מלכיות.

מאמר

הסולם

להפריש תודה

היא עשרים עשרונים, ומתחלקים עשרה עשרונים לחמץ, ועשרה למצה. ומעשרה של מצה, עושים לי מצות. ומעשרה של חמץ עושים יי חלות. וזה הוא סולת חלות מצות בלולות בשמן. מן יי עשרונים שהם יי אותיות דהוייה במילוי ס"ג שהן יוד הי וואו הי. היו עושים לי מצות, שהם יי יי יי שיש בהוייה דס"ג שבגימטריא לי. שה"ס שלשה עשרונים כנ"ל, שם הזה הוייה במילוי ס"ג, פעם הוא לימין, חסד. ופעם הוא בשמאל, גבורה. ופעם הוא באמצע, דהיינו רחמים מכל צד הן לימין והן לשמאל. כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל.

נז) וזמנין יי לימינא וכר: ולפעמים היי, שהיא מלכות, בימין, וז"ס שאין פוחתין בה מעשרה מלכיות, שעשרה הי"ס וי. ולפעמים היי, שהיא מלכות, בשמאל, וז"ס שאין פוחתין בה מעשרה שופרות, כי אז היא נקראת שופר, כמו אמא שהיא בשמאל, כנ"ל, ולפעמים היי, שהיא מלכות, היא באמצע, בין ימין לשמאל, שאז היא נקראת זכרון, על שם ז"א, שהוא קו אמצעי. וז"ס אין פוחתין בה מעשרה זכרונות. נז) על פי היי וגר: על פי היי יחנו ועל פי היי יסעו את משמרת הי שמרו. שיש כאן ג' שמות הוייה, כנגד ג' יודין הנ"ל, שכל יי יש לה

יי, לאיל זהו וי, שהיא שקל הקדש, דהיינו קו האמצעי השוקל ומכריע אותם. וזה הוא, עשרה עשרה הכף, שהכף שהיא מלכות, כוללת בתוכה יי ימין יי משמאל, בשקל הקדש, היינו קו האמצעי שהוא וי. ועוד, שני עשרונים לאיל, הם יי יי מן וייצר. לאיל הוא וי מן וייצר. והכל הוא צורת א, שצורתה היא יי למעלה יי למטה הרומזות על ימין ושמאל, וי באמצע, הרומזת לקו אמצעי. פירוש, בי יודין של וייצר, רומזות על בי יודין של הצירוף יאהרונה, שיש בצירוף הזה יי למעלה בראש, וי למטה בסוף, וי אותיות באמצע. והוא כדוגמת צורת א, שיש בה יי למעלה וי למטה וי באמצע. והיי ראשונה של הצירוף הי"ס חכמה עליונה, ויי אחרונה של הצירוף הי"ס חכמה תחתונה, וי אותיות שבאמצע הם הממשיכים מחכמה עליונה לחכמה תחתונה.

מאמר להפריש תודה

נה) ועוד, שלשה עשרונים וכר: ועוד, שלשה עשרונים הם ג"פ יי יי יי שיש בהוייה במילוי ס"ג, והם המצוה שלאחר זה, להפריש תודה. ורבנן בעלי המשנה העמידו, שהתודה (דפרי דף קע"ט ע"א * דף קע"ט ע"ב)

ד' אנפין, ג' חיוון אינון, פ' לקבל תלת יודין, וד' אנפין לכל חיה, ז' לקבל ד' אנפין דיהויה, על ד' פי יי' יחנו ויסעו.

נח) שמרו, דא שכינתא, דנטרא ש' לאינון דשמרי שבתות וימים טובים, דבג"כ לא זזה שכינה מישראל בכל שבתות ויו"ט, ואפילו ת' בשבתות דחול, אלא דאיהו סוגרת ומסוגרת בהון.

נט) ובכל צלותא, איהו עולה לידו"ד, עד דמטאת למרכבתא & דאבהן עלאין, דאינון: גדול"ה, גבור"ה, תפאר"ת, ב' דאית להון תריסר אנפין, לקבל תריסר שבטין. וכפום דאיהי אוליפת זכות, על אלין מארי צלותין, ומארי זכוון, בכל פקודא ופקודא דאורייתא, הכי יחנו על זכוון דלהון וכן יסעו לגבייהו. והכי נחתא שמירה לגבייהו.

ס) אינון דעבדין ג' זכוון על מנת לקבל פרס, נחית קביה במרכבתיה דעבד, ובד' שומרין דיליה, ומאן דעביד זכוון שלא על מנת לקבל פרס, נחית עלייהו

חלופי גרסאות

פ' ל"ג לקבל תלת יודין. צ' ל"ג מן לקבל עד על. ק' אתוון. ר' פיהם ול"ג יי'. ש' מוסיף מאי שומר לאינון. ת' ביומי. א' מוסיף דחיוון דאבהן. ב' ואית. ג' זכוון שלא ע"מ לקבל פרס קביה נחית עליה במרכבתא דיליה ובד' חיוון דיליה ומאן דעביד זכוון ע"מ לקבל פרס נחית עלייהו במרכבתא דעבד מטטרוין ובד' שומרין דיליה. ורשיעייא; זכוון ע"מ לקבל פרס קביה במרכבתא דעבד ובד' שומרין ליה ומאן דעביד זכוון שלא ע"מ לקבל פרס נחית עלייהו בעובדייהו.

מאמר הסולם על פי ה' יחנו

אמנם ג"ר גם במוחין דאחוריים של הנוקבא, והם נקראים ג"כ שבת, אלא שבת דחול, כמ"ש לעיל פרשת שלח (אות י"א ע"ש) וז"ש, ואפילו בשבתות דחול, ונודע שבעת ההוא של הג"ר דאחוריים היא מסוגרת ונקפאת ואינה יכולה להשפיע לתחתונים, (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפ) וז"ש אלא דאיהו סוגרת ומסוגרת בהון, שאינה יכולה להשפיע.

נט) ובכל צלותא איהי וכו': ובכל תפלה היא, המלכות, עולה להוי"ה, שהוא ז"א, עד שמגיעת למרכבה של אבות העליונים, שהם חסד גבורה ת"ת, שיש להם י"ב פנים כנגד י"ב שבטים, כי כל אחד מחגית כולל ד' פנים חו"ג תו"מ, והם י"ב, וכפי שהיא, המלכות, מלמדת זכות על אלו בעלי התפלה ובעלי זכיות בכל מצוה ומצוה שבתורה, כך יחנו, על הזכיות שלהם, וכך יסעו, אל הזכיות, וכך יורדת השמירה אליהם.

ס) אינון דעבדין זכוון וכו': ומפרש דבריו, אלו שעושים זכיות על מנת לקבל פרס, דהיינו לקבל שכר, יורד הקביה במרכבתו של

לה ד' פנים, דהיינו ד' אותיות הוי"ה, שהם י"ב גבולים, שבהם כל השלמות, שהם ד' אותיות הוי"ה חו"ג תו"מ, שבכל אחד ג' יודין, דהיינו ג' קוין, והם י"ב, ומפרש יותר, ג' חיוון אינון כנגד ג' יודין, דהיינו ג' קוין הנק' אריה שור נשר, וד' אנפין לכל חיה, דהיינו לכל קו, כנגד ד' פנים דהוי"ה, כלומר כנגד ד' אותיות דהוי"ה, שהם חו"ג תו"מ, שהם י"ב גבולים על פי ה' יחנו ויסעו, דהיינו על פי שלמות י"ב גבולים.

נח) שמרו, דא שכינתא וכו': אחר ג' הויות: על פי הוי"ה יחנו, ועל פי הוי"ה יסעו, משמרת הוי"ה, כתוב שמרו, שזו היא השכינה, המקבלת מג' קוים אלו, שהם י"ב גבולים, ונרמזת בהמלה, שמרו, משום שהיא שומרת לאלו השומרים שבתות וימים טובים, משום זה לא זזה שכינה מישראל בכל שבתות וימים טובים, ואפילו בשבתות דחול, אלא שהיא סוגרת ומסוגרת בהם, דהיינו שאינה משפעת לתחתונים, משא"כ בשבתות ויו"ט, שהשפעתה מרובה בשפע גדול.

פירושו. הג"ר דנוקבא נקראים שבת, ויש (דפו"י דף קע"ט ע"ב)

במרכבתא דיליה. ולרשיעיא נחית עליהו בעובדייהו, באינון שדין ומזיקין ומלאכי ד חבלה במרכבתא דלהון, לאתפרעא מנהון. פתחו מארי מתניתין ואמרו, ודאי הכי הוא, זכאה חולקך רעיא מהימנא. ע"כ. בילא"ו יילא"ו. ה

חלופי גרסאות

ד מוסיף חבלה עון ומשחית אף וחימה. ה בדפו"י כתבו תצא ער"ה ב' וענשו אותו וגו'.

מאמר

הסולם

על פי ה' יחנן

של העבד שהוא מטטרון, ובד' שומרים שלו, ומלאכי חבלה, במרכבתם, כדי להפרע מהם, עהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. זמי פתחו בעלי המשנה ואמרו, ודאי כך הוא, שעושה זכיות שלא על מנת לקבל פרס יורד אשרי חלקך רעיא מהימנא. (ע"כ רעיא עליה במרכבה של עצמו. ולרשעים יורד עליהם במעשיהם, באלו שדים ומזיקים מוהימנא)

(דפו"י דף קע"ט ע"ב)

טליק פרשת קרח

פרשת חקת

(א) וידבר יי אל משה ואל אהרן לאמר (א) זאת חקת התורה אשר צוה יי לאמר וגו'. ר' יוסי פתח, (ב) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. ת"ח, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון. כמה דכתיב, (ג) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא. הה"ד, (ד) היום הזה נהיית לעם. והא אוקמוה חברייא.

(ב) כתיב הכא (א) זאת חקת התורה, וכתיב וזאת התורה, מה בין האי להאי. אלא רזא עלאה הוא. והכי אוליפנא, וזאת התורה: לאחזאה כלא ביחודא חד, ולאכללא כנ"י בקב"ה, לאשתכחא כלא חד. בגיני כך וזאת התורה. אמאי תוספת וא"ו. אלא הא אתמר, לאחזאה דכלא חד, בלא פרודא. וזאת: כלל ופרט כחדא, דכר ונוקבא. ובג"כ וזאת התורה ודאי. אבל זאת בלא תוספת וא"ו, חקת התורה ודאי, ולא התורה, דינא דאורייתא, גזרה דאורייתא.

מסורת הזהר

(א) פקודי קד צ"א. (ב) (דברים ד) יתרו קה צ"ע. (ג) (תהלים יט) נח צו צ"א. (ד) (דברים כז) נח צח צ"ט.

חלופי גרסאות

א וזאת התורה וכתיב זאת חקת התורה.

הסולם

זאת חקת התורה

הוא, וכך למדנו, וזאת התורה, הוא להראות שהכל הוא ביחוד אחד, ולכלול כנסת ישראל, נהיא המלכות, בהקב"ה, שהוא ז"א, שימצא הכל אחד, משום זה, וזאת התורה. למה יש תוספת וי על זאת, אלא הר"ל למדנו, שהוא להראות, שהכל אחד בלא פרוד. וזאת, הוא כלל ופרט יחד, דהיינו דכר ונוקבא יחד, כי וי הוא דכר, דהיינו ז"א, שהוא כלל. זאת, היא נוקבא, דהיינו המלכות שהיא פרט, ומשים זה כתוב ודאי וזאת התורה, שיוורה על ז"א ונוקבא ביחוד אחד. אבל זאת בלא תוספת וי, היא חוקת התורה ודאי, שהיא המלכות הנקראת חוקה, ובאה מז"א שנקרא תורה, ולא התורה עצמה, שהוא ז"א, רק דין התורה בורת התורה שהוא מלכות.

ת"ח

מאמר

מאמר זאת חקת התורה

(א) וידבר וגו' זאת חקת התורה וגו': ר' יוסי פתח, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. בוא וראה, דברי תורה, קדושים הם, עליונים הם, מתוקים הם, כמ"ש הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שעוסק בתורה, הוא כאלו עומד כל יום על הר סיני ומקבל התורה. ז"ש היום הזה נהיית לעם. וכבר העמידו החברים.

(ב) כתיב הכא וזאת וכו': כתוב כאן זאת חקת התורה. וכתוב, וזאת התורה, ולא כתוב חקת. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא סוד עליון (דפרי דף קע"ט ע"ב)

(ג) ת"ח, ה) זאת אשר ללויים, ולא וזאת. דהא מסטרא ב דדינא קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. א"ר יהודה, והא כתיב וזאת עשו להם וחיו. ודא בליואי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. א"ל, ודאי הכי הוא, וקרא מוכח, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. וע"ד, וזאת עשו להם וחיו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחיו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני כך וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כללא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודוי, וע"ד זאת חוקת התורה.

(ד) רבי שמעון ור' אבא ור' אלעזר ור' יצחק, הוו שכיחי בבי ר' פנחס בן יאיר, אמר ר' פנחס לר' שמעון, במטותא מנך ג אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לבינ אחרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא. א"ל ומאי היא. א"ל זאת חקת התורה. ד א"ל הא שאר חברייא ה יאמרו. * אמר לר' אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחברייא יימרון אבתרך.

(ה) קם ר' אלעזר ואמר, וזאת, לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ו אי אינון קדמאי עבדי הסכמה דא

חלופי גרסאות

ב מוסיף דדינא קשיא. ג אנא. ד מוסיף א"ל ת"ח. ה אמרו. ו אי אינון עבדי הסכמה בעלמא ואתו בתראי ובטלה אמאי ואי לאו איהו הסכמה בעלמא אלא בדינא דאורייתא אמאי בטלה והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאלו חריב עלמא שלים.

מסורת זוהר

(ה) (במדבר ח) ח"ג קנא: ו (שם ד) ח"ג קמו: קעו: ז (רות ד) ח"ג רפא. ת"ז תכ"א ס: תכ"ו עב. ז"ח פח ט"ב ש"ה ט"ג שכ"ב.

שלף איש נעלו

אחד, שהי"ס ו"ה, אבל זאת בלבדה בלא ו', הוא ח' לבדה בלי ו', דהיינו מלכות בלא ז"א, ועל זה כתוב זאת חוקת התורה

מאמר שלף איש נעלו

(ד) ר' שמעון ור' אבא וכו': ר"ש ור"א ור' אלעזר ור' יצחק, היו נמצאים בבית ר' פנחס בן יאיר. א"ר פנחס לר' שמעון בבקשה ממך, אתה שהקימו אותך מלמעלה, ודברייך בגלוי, מה שלא ניתנה רשות לאדם אחר, אמור דבר חדש בפרשה זו. אמר לו, ואינו היא. א"ל, זאת חקת התורה. אמר לו, הרי שאר החברים יאמרו, אמר לר"א בנו, אלעזר, קום על מעמדך, ואמור דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחרייך.

(ה) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א ואמר, וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו' מקרא זה יש להסתכל בו, אם הראשונים

הסולם

מאמר

(ג) ת"ח זאת אשר וכו': בוא וראה, כתוב, זאת אשר ללויים, ולא כתוב וזאת עם ו', משום שמצד הדין הם באים דהיינו מצד שמאל ומצד המלכות הנבנית משמאל, ולא מצד הרחמים, שהוא ז"א, ע"כ כתוב זאת בלא ו', דהיינו מלכות בלא ז"א. א"ר יהודה הרי כתוב, וזאת עשו להם וחיו, דהיינו זאת עם ו', וזה נאמר בלויים, ואתה אומר שהלויים הם בחינת זאת, ולא וזאת. א"ל ודאי כך הוא, שהי' בחינת וזאת, והכתוב מוכיח, כי מי שאוחז סם המות אם לא יערב בו סם חיים, הרי ימות ודאי, וע"כ כתוב, וזאת עשו להם וחיו, דהיינו שתתחבר וזאת שהי"ס המלכות הנקראת אילן המות, עם ו', שהוא ז"א, שהוא עץ החיים, ולא ימותו. משום שסם חיים מעורב עמו, וע"כ, וזאת עשו וחיו ולא ימותו, כי וזאת צריך להם ולא וזאת. משום זה, הכתוב, וזאת התורה, יורה, שהוא ממש ביחוד אחד, ביחוד שלם, דכר ונוקבא בכלל (דפרי דף קע"ט ע"ב * דף ק"פ ע"א)

בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאילו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הסכמה בעלמא, אמאי נעל הכא.

(ו) אלא ודאי בדינא דאורייתא ^י הוה, וברזא עלאה אתעבידת מלה, ובגין דהוּו קדמאי חסידי זכאי, מלה דא אתגלייא בינייהו, ומדאסגיא חייבי בעלמא, ^י אתעבידת האי מלה ^ט בגוונא אחרא, בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עלאה. ^ז (ז) ^ח ת"ח, ^ח ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הכא. אלא אתמר, ^ז דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדווגא ^ט באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ^נ ואיהי שכינתא.

(ח) וההוא נעל אוקים ליה באתר ^ט אחרא, ^ע אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. וע"ד, כל מה דיהיב מיתא לבר נש ^פ בחלמא טב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מ"ט. בגין דאעבר רגליה, ^צ דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון ^ק לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דכתיב ^ט מה יפו פעמיך בנעלים בת ^ר נדיב. ורזא דמלה בין חברייא איהו. ^ט ודא כד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל דחליצה, כגוונא ^ש דלעילא נעל אחרא, ^ת וכלא רזא חדא.

חלומי גרסאות

ז היא. ח אעברו. ט בגיסא. י מוסיף והא אוקמה. כ ל"ג ת"ח. ל עליה ול"ג דפקיד. מ באתר. נ ל"ג ואיהי שכינתא. ס מוסיף אחרא ואיהי שכינתא. גש. ק מוסיף וסליקי לעלמא. ר מוסיף נדיב מאן דכתיב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלקי נעל אחרא. ת וכלא אתר חד; כלא אתיחד.

מסורת הוזהר

(ח) (שמות ג) בשלח קטז צ"ו. ט) (שיר ז) ב"ב ג צ"א.

ע דעבי. פ ל"ג בחלמא. צ ל"ג דאינון קיומא דבר היא; [האי] בת נדיב דא בת [בתה] דאברהם אברהם ולא אלקי יצחק. ש ל"ג דלעילא

שלף איש נעלו

וגו' שואל, וכי למה כאן נעל. ומשיב, אלא למדנו שצוהו, לפרוש מן אשתו, ולהתחבר באשה אחרת של אור הקדוש העליון, שהיא השכינה.

(ח) וההוא נעל אוקים וכו': ונעל ההוא, מעמיד אותו במקום אחר, שמי שלוקח אותו, מעביר את הנותן אותו, מעולם זה, ומעמידו בעולם אחר. וע"כ כל מה שנותן המת בחלום לאדם, הוא טוב, אבל אם לקח כלי מן הבית הוא רע, כגון שלקח הנעל שלו. מהו הטעם. משום, שזה יורה, שהעביר רגלו שהוא קיום האדם, מעולם הזה, ואסף אותו לעולם אחר, אל המקום שהמת שורה בו. כי הנעל רומז על רגלו, שהוא קיומו, שכתוב, מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. וסוד הדבר בין החברים.

(ט) ודא כד מיתא אל וכו': וזה הוא, כשהמת לוקח

הסולם

הראשונים עשו הסכמה זה לקנות כל דבר ע"י נעל, בדין התורה, ובאו האחרונים ובטלו אותו, יש לשאול, למה בטלוהו, והרי מי שמבטל דבר של התורה כאלו מחריב עולם שלם. ואם זה לא היה בדין של תורה, אלא הסכמה בלבד, יש לשאול, למה דוקא נעל כאן, ולא דבר אחר.

(ו) אלא ודאי בדינא וכו': ומשיב, אלא ודאי בדין התורה היה, ובסוד עליון נעשה הדבר, ומשום שהראשונים היו חסידים צדיקים, היה דבר זה מגולה ביניהם, ומשנתרכו הרשעים בעולם נעשה דבר זה באופן אחר, כדי לכסות הדברים שהם בסוד עליון.

(ז) ת"ח ויאמר אל וכו': בוא וראה, כתוב, ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך (דפ"י דף ק"פ ע"א)

(י) ת"ח, ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, א האי בת נדיב לא כנישת ליה לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשכח אתר, וקב"ה חייס עליה ב ופקיד לאחוהי למפרק ליה, לאתבא ולאתתקנא בעפרא אחרא. כמה דכתיב, (י) ואדם על עפר ישוב ואוקמוה.

(יא) ואי ההוא פרוקא לא בעי לקיימא לאחוהי, ג בהאי עלמא, בעי למקטר חד נעל ברגליה, וההוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא לההוא נעל לגבה. אמאי ד נעל. אלא בגין דההוא נעל ה בגין מיתא הוא, ואתיהיב ברגליה דחייא אחוהי, ואתתא מקבלה לההוא נעל לגבה, לאחזאה דהא ההוא מיתא בין חייא אהדר בעובדא דא. (יב) והוא בהפוכא מההוא נעל דנטיל מיתא מחייא, והשתא האי נעל נטיל חייא ממיתא, ו ובההוא נעל ההוא מיתא ז אזיל ח בין ט חייא, ואתתא נטלא ליה לגבה, לאחזאה דההיא אתתא עטרת בעלה, נטלא ליה ומקבלא ליה לגבה, (יג) ובעי לבטשא ליה לההוא נעל. בארעא, לאחזאה כ דשכיך גופיה דההוא מיתא. וקב"ה לזמנא דא, או לבתר זמנא, חייס עליה, ויקבל ליה לעלמא אחרא. ל תו בטשותא דההוא נעל מ מידא דאתתא נ לארעא לאחזאה, דהא ט יתבני ההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (איוב לד) וישב נד צ"ב ח"ג רטז. ת"ז א ל"ג האי; קרי ב ל"ג ופקיד לאחוהי למפרק ליה. ג מוסיף קיים בהאי. ד ל"ג נעל. ה קיומא. דמיתא היה בהאי עלמא. ו בעי נעל דההוא. ז מוסיף לא [דא] אזיל. ח ביה. ט לחייא; בחייא; בחיוי. י לארעא. כ ואשתכיך. ל האי. מ בידא. נ ל"ג לארעא. ט אתבני; לא אתבני.

שלף איש נעלו

הסולם

מאמר

היבמה, מקבלת אצלה נעל ההוא, להראות שמת ההוא חזור בין החיים ע"י מעשה זה. פי' שהנעל רומז על היבמה, דהיינו בחינת היבום הקשורה ברגל אחיו החי, כדי להביא אחיו המת בין החיים, דהיינו שיתגלגל בכך הנולד.

(יב) והוא בהפוכא מההוא וכו': והוא בהיפך מאותו הנעל שהמת נוטל מן החיים בחלוט, שאמרנו לעיל שע"י לקיחת הננול מעביר את החי מעולט הזה לעולם האחר של המת (כנ"ל באות ח') ועתה נעל הזה של חליצה, לוקח החי מן המת, וע"כ בנעל ההוא הולך המת בין החיים, משום שהאשה החיה היתה מעבירה את המת מעולם האחר אל עולם הזה בין החיים, שהיה מתגלגל בבן הנולד מן היבום, ועתה שאינו רוצה ליבם, והאשה לוקחת אותו אצלה, להראות שהאשה עטרת בעלה היא, שהיא השכינה, לוקחת אותו ומקבלת אותו אצלה.

(יג) ובעי לבטשא ליה וכו': וצריכים להשליך נעל ההוא על הארץ, להראות שנשקט הגוף של אותו המת, והקב"ה בשעה זו, או לאחר זמן, ירחם עליו ויקבלו לעולם האחר.

עד

לוקח אותו, יורה שמעבירו למקום המות, אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאדם אחר, כדי לקיים קנין, הוא עושה בגזירה של מעלה, דהיינו שנגזר שהקנין יעבור מרשותו של זה, לרשותו של זה. נעל של חליצה, היא נעל אחר כעין של מעלה, דהיינו כמו שמפרש לפנינו, והכל סוד אחד.

(י) ת"ח ההוא מיתא וכו': בוא וראה, כשהמת הזה נסתלק מעולם בלי בנים, בת נדיב הזה, שהיא המלכות, אינה אוספת אותו האדם אליה, והולך נע ונד בעולם שאינו מוצא מקום, והקב"ה מרחם עליו וצוה לאחיו, שיגאל אותו, שישלב ויתתקן בעפר אחר, דהיינו שיתגלגל כמ"ש ואדם על עפר ישוב. והעמידוהו.

(יא) ואי ההוא פרוקא וכו': ואם גואל הזה אינו רוצה להחיות את אחיו בעולם הזה, דהיינו ליבם את אשתו כדי שיחזור ויתגלגל בבן הנולד צריכים לקשור לו נעל אחד ברגלו, ואשה ההיא תחלוץ אותו ותקבל אותו הנעל אצלה, ולמה נעל. אלא משום, שנעל ההוא הוא בשביל המת, כלומר שנחשב שהוא של המת, ונותן ברגל אחיו החי, והאשה

(דפו"י דף ק"פ ע"א)

חקת

ה

מיתא בעפרא אחרא דהאי עלמא, והשתא יתוב לעפריה ^ט דהוה מתמן בקדמיתא, ^פ וכדין ההיא אתתא תשתרי למעבד זרעא אחרא, ואוקמוה.

יד) ת"ח, ע"ד מאן דבעי לקיימא קיים, נטיל נעליה, ויהב לחבריה, לקיימא עליה ^צ קיימא. ק' הה"ד, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מאי וזאת. קיימא שלים בכלא. לפנים בישראל, כד הוּו צנועין קדישין. לקיים כל דבר, ^ר כל דבר ממש, ^ש דהא דא הוא קיומא. וכדין וזאת התעודה בישראל, ודאי. דלא תימא דהסכמה ^ח בעלמא היא, ^א ומדעתייהו עבדי לה, אלא קיומא עלאה ^ב הוה, למהוי עובדיהו ^ג ברזא דלעילא.

טו) כיון דאסגיאו חייבין בעלמא, כסיוא מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי ^ד מלבושא היא תקונא ^ה עלאה, ורזא דמלה, ^ו ולא יגלה כנף אביו כתיב.

טז) * (ז) זאת חקת התורה. זאת: דא את קיימא, דלא ^י אתפרש דא מן דא דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. וע"ד, שמור וזכור ^י כחדא מתחברן. חקת התורה, חק התורה מבעי ליה, מאי חקת.

יז) אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ^ח ה' ד' הות והא אתמר. אבל ת', הוא ד'

חלופי גרסאות

ט דהוא. פ מוסיף אכדין יתוב לעפריה וכדין; כדין. צ מוסיף קיימא דבת נדיב. ק ל"ג הה"ד. ר ל"ג כל דבר. ש ל"ג דהא; ל"ג דא. ת אחרא. ד היא מלבושא לתקונא. ה ל"ג עלאה. ו אתפרע. כלא אקרי זה [אתפרש] דא [כלא אקרי זה]; ז כד מתחברן; ח חד; חק.

מסורת הזהר

כ) (דברים כג) ת"ז תני' פט: ז) לעיל אות א צ"א.

שלף איש נעלו

טו) כיון דאסגיאו חייבין וכי: כיון שנתרבו הרשעים בעולם, כסו הדבר באפן אחר, דהיינו שעושים קנין, בכנף המלבוש, ומלבוש ההוא, הוא תקון עליון, שהוא ז"א, וכנף המלבוש הוא המלכות שנקרא כנף. שרומז ג"כ על זווג ז"א ומלכות, כמו הנעל. וסוד הדבר, ולא יגלה כנף אביו כתוב, הרי שהאשה נקראת כנף.

מאמר זאת חקת התורה

טז) זאת חקת התורה: זאת, זה אות ברית, כי אות הברית שנקרא זה, לא נפרדו זה מזה. כלומר, שבמלה זאת שהיא מלכות, נכלל המלה זה, הרומז על היסוד, שזה יורה ומגיד שישוד ומלכות אינם נפרדים זה מזה. ומן הנוקבא באים לדכר. וע"כ שמור וזכור שה"ס דכר ונוקבא, מחוברים יחד. שזאל, חקת התורה, חק התורה היה צריך לומר. מהו חקת.

יז) אלא חקת ודאי וכי: ומשיב, אלא המלכות

הסולם

מאמר

עוד, הכאת הנעל מיד האשה לארץ, בא להראות, שאותו המת יבנה מעפר אחר של עולם הזה, דהיינו שיתגלגל, ועתה ישוב תחילה לעפר שהיה משם, ואז אשה ההיא מותרת לעשות זרע אחר. והעמידוהו.

יד) ת"ח ע"ד מאן וכי: בוא וראה, ע"כ מי שרוצה לקיים קנין, לוקח נעלו ונותן לחברו, לקיים עליו הקנין. ז"ש, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מהו וזאת היינו, וזאת, שהיא המלכות, עמדה שלמה בכל. לפנים בישראל, כשהיו צנועים וקדושים. לקיים כל דבר, היינו כל דבר ממש, שרומז על זווג העליון יסוד ומלכות, כי כל הוא יסוד, דבר הוא מלכות. כי זה הוא קיום. וזאת התעודה בישראל, ודאי. שאל תאמר שהיא הסכמה בעלמא, לעשות קנין עם נעל, ומדעתם עשו זה. אלא הוא קיום עליון, שיהיו מעשיהם למטה כעין הסוד של מעלה. כי רומז על זווג יסוד ומלכות כנ"ל. שה"ס קיום העליון. (דפ"י דף ס"ט ע"א *) דף ק"פ ע"ב)

חקת

ו' מחבר כחדא. ונו"ן הא אתמר, נו"ן אמאי אקרי הכי ם בנו"ן, אלא, כד"א
 (ח) ולא תונו איש את עמיתו. דהשתא היא באנפהא נהירין ועבדא אונאה לבני נשא,
 לבתר מחיא כחויא, ושצי וקטיל (י) ואמרה לא פעלתי און. ועל דא הכי אקרי
 כ בנו"ן, דאתמר ל עליה. ת' כלא כחדא דל"ת נו"ן. ם ד' נו"ן ן נו"ן רי"ש, רי"ש
 ודל"ת חד מלה ם הוא. ובאתורין גליפין ם אינון חק ות' וכלא חד מלה.
 (יח) דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה, האי פרה לדכיותא קא אתייא.
 לדכאה למסאבי. פרה דקבילת מן שמאלא. ומאן הוא לשמאלא. שור. כד"א,

חלופי גרסאות

ט ל"ג בנו"ן. י ל"ג דא. כ נו"ן; בר נון.
 ל מלייהו; עלהו; עלייה. מ ל"ג ד' נו"ן. ן דלית;
 מוסיף דלית ריש ה"א ה"א. ט ל"ג הוא. ע ת"ח
 חקות; חר"ק ו"ת.

מסורת הזר

(ח) (ויקרא כה) יתרו נה צ"ח. (ז) (משלי ל) ב"א
 רכה צ"י.

זאת חקת התורה

הסולם

מאמר

ב' אותיות אלו ד' נ'. ונ' היא אתמר וכר
 מחיא כחויא ושצי וקטיל ואמרה לא
 פעלתי און. שהיא דינים דנוקבא, שהס"א
 נאחות בהם. ובני העולם מתאנים שפני
 המלכות מאירים, ואינו כן, אלא מכה כנחש
 וכר. ועל דא הכי אקרי בנון שפירושו
 אונאה, דאתמר עליה. וי"ש, ת' כלא כחדא
 ד' נ', שצורת הת' ד' נ' יש בה ביחד, דהיינו
 ב' מיני דינים דדוכרא ודנוקבא. ואם תאמר
 שצורת ת' היא ר' נ' לזה אומר, ד' נ' נו"ן
 ריש, שד' נ' דומות לנ' ר', כי ריש ודלית
 חד מלה הוא ששתייהן מורות על דלות
 ועניות שהוא דינים דדכורא. כי ריש פירושו
 ג"כ עניות, מלשון, ריש ועוני, וע"כ אין
 נפקא מינה אם צורת ת' היא ד' נ' או ר'
 נ', ששתייהן משמעות אחד, ומורות על דינים
 דנוקבא ודינים דדכורא. וזה שאמר, ובאתוון
 גליפין אינון חק ות' שאותיות חקת הן
 אותיות חק ות'. שפירושו חק של דינין
 דדכורא ודינין דנוקבא הכלולים בת'. וכלא
 חד מלה. שחק ות' הם מלה אחת, המורים
 על דיני המלכות.

המלכות היא חקת בודאי, והעמדנו ה', ד'
 היתה, וכבר למדנו, פירושו של ד', אבל ת'
 היא ד' ונ' מתחברים יחד. ונ' הרי למדנו,
 נ' למה נקראת כך נו"ן. דהיינו בני ו' נ'.
 ומשיב, אלא, כמש"א, ולא תונו איש את
 עמיתו. כי נו"ן, הוא מלשון אונאה. כי עתה
 היא בפנים מאירות, אבל, ועושיית אונאה
 לבני אדם, כי אח"כ היא מכה כמו נחש ומכלה
 והורג. ואמרה לא פעלתי און. וע"כ נקראת
 כך בנ' ו' נ'. שהיא לשון אונאה הנאמר עליה
 על הנ' הת', הכל ביחד, היא ד' נ'. ד' נ'
 דומה לנ' ור', כי ריש ודלית דבר אחד הוא,
 ששתייהן פירושו עניות. ובאותיות חקוקות,
 חקת הן אותיות חק ות'. והכל דבר אחד.
 פירושו, כי שואל, כיון שזאת היא המלכות,
 היה די שיאמר זאת חק התורה ולמה האריך
 לומר חקת התורה עם ת'. ומשיב שהת' היא
 נתינת טעם על מה שנקראת חק, כי ציור
 אות ת' הוא חיבור ב' אותיות ד' ונ', אשר
 הד', מורה על דינים דדכורא דהיינו הנמשכים
 מקו השמאל, להיותו חכמה בלי חסדים.
 והנ', מורה על דינין דנוקבא, דהיינו על
 הדינים דמסך שבה. וי"ש חקת, דהיינו חק
 של ד' נ', שנחלקה בב' מיני דינים אלו.
 וזה אמרו, ואוקימנא ה' ד' הות, והא

מאמר פרה אדומה

(יח) דבר וגו' ויקחו אליך פרה: פרה זו
 באה לטהרה. לטהר השמאים. שהיא מלכות
 המקבלת מן השמאל. ומי הוא לשמאל, הוא
 שור, דהיינו גבורה דד"א. כש"א. ופני שור
 מהשמאל. אדומה, היינו אדומה כשושנה,
 שכתוב כשושנה בין החוחים. אדומה פירושו
 גורת

אתמר, כי סוד הד' נתבאר בהמאמר אשר
 ה' דשם הויה היתה מקודם ד'. שפירושו
 שהיתה בבחינת שמאל בלי ימין, שאז היתה
 דלה ועניה, ועל שם זה היא נקראת דלת.
 ואחר שביאר אות ד' מהו, אומר, אבל ת',
 הוא ד' ונ' מחבר כחדא, שבצורת ת' יש
 (דפ"י דף ק"פ ע"ב)

ט) ופני שור מהשמאל. אדומה, סומקא כוורדא. דכתיב, (9) כשושנה בין החוחים. אדומה: גזרת דינא.

יט) תמימה, מאי תמימה. כמה דתנינן, שור תם ושור מועד. שור תם דינא רפיא. שור מועד דינא קשיא. אוף הכא תמימה דינא רפיא, גבורה תתאה, דא 9 היא תמימה. גבורה עלאה, דא היא דינא קשיא, והיא יד החזקה תקיפא.

כ) אשר אין בה מום, כד"א (9) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. אשר לא עלה עליה עול. על כתיב, כד"א (9) ונאם הגבר הוקם על. מ"ט. בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לאו 9 היא אלא ק עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו דכתיב (7) בתולת ישראל, (ט) בתולה ואיש לא ידעה.

מסורת הזהר
 חלופי גרסאות
 (ט) (יחוקאל א) ב"א פה צ"א. (9) (שיר ב) הקסה"ז
 א צ"א. (9) (שיר ד) צו י צ"מ ז"ח יד ט"א ש"ג
 ט"ב שלי"ב לא ט"ג שמ"ד רנ"ח קח ט"ג שיי"ט. (9) (ש"ב כ"ג) תרומה רנו צ"כ. (7) (עמוס ה)
 ויחי קפד צ"ה. (ט) (בראשית כד).

הסולם
 פירוש. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. (א) כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית בסו"ה ב' מאורות הגדולים, שהיו ז"א ומלכות מלבישים ב' קוי הבינה, ז"א הלביש קו הימין דבינה, והמלכות קו שמאל דבינה. ואז היתה המלכות גדולה כמו ז"א. כי לא היתה מקבלת מז"א אלא מבינה. מאותו מקום שז"א היה מקבל, ומצד ב' לאחר מיעוט הירח, שאז נתמעטה והיתה למטה מז"א, ומקבלת ממנו (כמ"ש בארך לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) ויש מעלה במצב הא' יותר ממצב הב', כי במצב א' היא בשלמות המדרגה כמו ז"א, אמנם יש חסרון גדול, כי אז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, ואין החכמה שבה יכולה להאיר מבלי חסדים, והיא חשך וע"כ קטרגה וכו' (כמ"ש שם) ויש מעלה במצב הב', שאז יש לה חסד מז"א שהארת חכמה שבה מתלבשה בו ומאירה בשפע. אמנם יש חסרון מה שנתמעטה ונעשית מדרגה תחתונה לז"א, ואין לה מעצמה כלום אלא מה שמקבלת מז"א.
 והנה, פרה אדומה ה"ס המלכות מבחינת מצב הא', וז"ש, אשר אין בה מום, כד"א כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כי אז במצב הא' שהיא מלבישה את קו השמאל דבינה, ומקבלת ממנה חכמה, אע"פ שהחכמה אינה יכולה להאיר בה, מ"מ מבחינת עצמה היא בתכלית השלמות ואין בה מום, וכולה יפה. מהארת החכמה שיונקת מקו שמאל דבינה.
 (דפ"י דף ק"פ ע"ב)

מאמר
 גזרת דין. כי הדינים דקו שמאל נקראים אדום.
 יט) תמימה, מאי תמימה וכו': שואל, כתוב, תמימה, מהו תמימה. ומשיב, הוא כמו שלמדנו, שור תם שור מועד, (שלח אות קי"ח) שור תם פירושו דין רפה, שור מועד, דין קשה, אף כאן תמימה, פירושו, דין רפה, שהוא גבורה תחתונה, דהיינו מלכות, זו היא תמימה. גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, זו היא יד החזקה והקשה.
 פירוש. צד השמאל נקרא שור, ונודע שהארת החכמה נמשכת משמאל, אמנם רק ממטה למעלה שהוא אור נקבה דהיינו המלכות, וזה נקרא שור תם, שהוא דין רפה, להיותו ממטה למעלה, אבל מבחינת אור זכר, המאיר ממעלה למטה, שהוא קו שמאל דז"א דהיינו גבורה דז"א, אסור להמשיך, וע"כ הוא נקרא דין קשה, ונקרא שור מועד. כמ"ש ענינם באורך לעיל (שלח אות קי"ח ע"ש).
 כ) אשר אין בה מום: הוא כש"א, כלך יפה רעיתי ומום אין בך. כי להיוותה מאירה בהארת החכמה, נקראת יפה, שכל המומים מתרפאים ע"י הארת החכמה, אשר לא עלה עליה עול. על כתוב, בלא ו' הוא כש"א, ונאם הגבר הוקם על. מהו הטעם. הוא משום שהיא שלומי אמוני ישראל, והוא אינו עליה אלא עמה, אשר לא עלה עליה על, היינו שכתוב, בתולת ישראל, בתולה ואיש לא ידעה.

(כא) ונתתם אותה אל אלעזר, מצוותה בסגן, ואוקמוה. מ"ט ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבינא דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתייה לטהרה, לא אתייהיב ליה.
 (כב) כל מלה דהאי פרה, היא בשבע, ו ז' כבוסים וכו', והא אתמר. מ"ט. בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, וע"ד כל עובדוי ש בשבע. ת"ח, כל מאי דאתעביד מהאי פרה, בגין לדכאה, ולא לקדשא, ואע"ג דאתייהיב לסגן, הוא ת לא שחיט ולא שריף, בגין דלא ישתכח דינא בסטרוי, וכ"ש אהרן דאיהו בדרגא שלים יתיר, דלא בעי לאשתכחא תמן, ולאודמנא תמן.
 (כג) האי פרה, כיון דאתעביד אפר, בעי למשדי ביה עץ ארז, ואזוב, ושני תולעת, והא אלין אתמרו. ואסף איש טהור, ולא קדוש. והניח מחוץ למחנה במקום טהור, דהא טהור לא אקרי, אלא מן סטרא דמסאב בקדמיתא.

חלופי גרסאות

ר כבוסים והא ול"ג ד ול"ג וכו'. ש כשבעת' אתחוי ול"ג בשבע ת"ח. ת ל"ג לא.

פרה אדומה

הסולם

מאמר

(כא) ונתתם אותה אל אלעזר: הוא משום שמצותה בסגן, ולא בכחן גדול. והעמידוהו, מהו הטעם, לאלעזר ולא לאהרן. ומשיב, אלא אהרן הוא שושבין של המלכה. וע"כ אינו ראוי למעשה הפרה שהוא דין. ועוד שאהרן אינו בא מצד טהור, אלא מצד קדוש (ההפרש מטהור לקדוש נתבאר לעיל תוריע דף מ"ה ד"ה אמנס ע"ש כל ההמשך) ומשום שפרה אדומה באה לטהרה, ע"כ לא ניתנה לו.

(כב) כל מלה דהאי וכו': כל דבר שבפרה הוה שהיא המלכות, היא בשבע, ז' כבוסים וכו' וכבר למדנו (לעיל פרשת אחרי אות שנה) מהו הטעם. הוא משום שהמלכות היא שבע שני השמיטה, שכוללת ז' ספירות חג"ת נהי"מ, ונקראת בת שבע, וע"כ כל מעשיה בשבע. בוא וראה, כל מה שנעשה מפרה הוה הוא כדי לטהר, ולא לקדש. ואע"פ שניתנה לסגן הכהנים שהוא אלעזר, הוא אינו שוחט ואינו שורף, כדי שלא ימצא דין מצדו. וכל שכן אהרן שהוא במדרגה השלמה יותר מאלעזר, שאינו צריך להמצא שם ולהודמן שם.

(כג) האי פרה כיון וכו': פרה זו כיון שנעשית אפר, צריכים להשליך בה, עץ ארז ואזוב ושני תולעת. ואלו כבר למדנו (לעיל מצורע אות י"ט ע"ש) ואסף איש טהור. ולא קדוש. והניח מחוץ למחנה במקום טהור.

כי

ו"ש, אשר לא עלה עליה עול, על כתיב, כד"א ונאם הגבר הוקם על, כי הוקם על פירושו חסד, הנקרא על, כמ"ש בתקוני זהר (תקון ל"ט דף ע"ט ע"א), וצונו על, מסטרא דימינא, דאתמר ביה, הוקם על, דתמן כל ברכאן לימינא, ע"ש. כי במצב הא', עוד לא קבלה המלכות עליה אור החסד מז"א, הנקרא על, אלא שהיתה אז בחכמה בלא חסד כנ"ל. וז"ש מ"ט, בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, כלומר, מפני שהיא נמצאת במצב הא', שהמלכות שנקרא אמונה, וז"א שנקרא ישראל, הם בשלמות אחד, שזה יורה השם, שלומי, אמוני ישראל. כי במצב הא' המלכות גדולה ושלמה כמו ז"א. וע"כ אינה צריכה להודווג עם ז"א, אלא מקבלת מבינה, וז"ס, אשר לא עלה עליה על, שהוא ז"א. וז"ש, ועליה לאו הוא, אלא עמה, כי ז"א אינו אז למעלה מן המלכות אלא במדרגה שוה עם המלכות. וז"ש אשר לא עלה עליה עול, היינו דכתיב, בתולת ישראל וכן בתולה ואיש לא ידעה. כי במצב הא' המלכות ה"ס בתולה שאינה מזדווגת עם ז"א, אלא מקבלת שפעה מן הבינה. וע"כ המלכות היא בתולה, כי לא עלה עליה עול, שהוא ז"א. וסוד שריפת הפרה עד לאפר, ה"ס שמצב הא' אינו יכול להתקיים, והיא מתמעטת עד לנקודה, וחוזרת ונבנית למצב הב', שבמצב הזה כל קיומה.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

(כד) רזא דכלא, האי א דכתיב למי נדה חטאת היא, בגין דכל דינין תתאין, ב וכל אינון דאתו מסטרא דמסאבא, כד איהו ינקא מסטרא אחרא, ויתבת בדינא, ג כד"א (ח) מלאה דם הודשנה מחלב. כדין כלהו ד מתערי ומסתלקי ושראן בעלמא. כיון דעבדי האי עובדא דלתתא, וכל האי דינא באתר דא דהאי פרה, ורמאן ה עלה עץ * ארו וגו'. כדין אתחלש חילא דלהון, ובכל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וערקין מניה, דהאי חילא דלהון אתחזי כגוונא דא ו לגבייהו, כדין לא שראן בבר נש, ז ואתדכי.

(כה) ועיד אתקרי מי נדה, מייא לדכאה. כד ח עלמא שארי בדינא, וסטרא מסאבא אתפשט בעלמא, הכא אתכלילן כל זינין מסאבא, וכל זיני דכיו, ובגין כך טומאה וטהרה, כללא עלאה דאורייתא, ואוקמוה חברייא. אר"ש, אלעזר, עבדת דלא ימרון חברייא מלה אבתרך.

רעיא מהימנא

(כו) ** פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום וגו', אסור לחרוש בשבת חרישה דשור, דאתמר ב על גבי חרשו חורשים. ושכינתא תתאה, איהי פרה אדומה, מסטרא דגבורה. תמימה מסטרא דחסד, דאיהו דרגא דאברהם, דאתמר ביה

מסורת הזוהר (ת) (ישעיה לד) ב"ב קפה צ"ב. ב) (תהלים קכט) ח"ג רמג.
 חלופי גרסאות א וכת"ב. ב ולא. ג כמה דאתמר; לאתמר. ד מתערבי. ה עלוזה. ו קמייחו. ז ואתרבי. ח עלמין שארו.

פרה אדומה	הסולם	מאמר
<p>(כה) וע"ד אתקרי מי נדה וכו': וע"כ נקראים מי נדה, שפירושו, מים לטהר כשהעולם שורה בדין וצד הטומאה נתפשט בעולם, כמו בטומאת נדה. כאן נכללו כל מיני טומאה וכל מיני טהרה. ומשום זה טומאה וטהרה הן כלל עליון של התורה. והעמידוהו ההברים. א"ר שמעון, אלעזר, עשית, שלא יאמרו החברים דבר אחריו. כי מרוב החכמה והשלמות שבדבריו, יתביישו לומר דבריהם.</p>	<p>כי אינו נקרא טהור אלא מצד שהיה תחילה טמא.</p>	<p>(כד) רזא דכלא האי וכו': סוד הכל. זה שכתוב, למי נדה חטאת היא. הוא משום שכל דינים התחתונים וכל אלו הבאים מצד הטומאה, מקבלים כחם מן המלכות. בעת שיונקת מצד האחר, דהיינו מצד השמאל כמו שהיתה במצב האי כנ"ל. ויושבת בדין. כש"א, מלאה דם הודשנה מחלב. אז כל הדינים של צד הטומאה, מתעוררים ומתעלים ושורים בעולם. כיון שעושים מעשה ההיג, של שרפת הפרה, למטה, וכל הדין הזה נעשה במקום הזה, בפרה הזו. ומשליכים עליה עץ ארו וגו', אז נחלש הכח שלהם, של צד הטומאה, ובכל מקום ששורים המה נשברים ונחלשים. ובורחים משם. כי כח הזה שלהם נראה להם נשבר ומדוכה כמו שנעשה בשרפת הפרה, ואז אינם שורים באדם, והוא נטהר.</p>
רעיא מהימנא		
<p>(כו) פרה אדומה תמימה וכו': אסור לחרוש בשבת חרישה של שור (כמ"ש להלן דף רמ"ג ע"ב דפו"י) שנאמר, על גבי חרשו חורשים. ושכינה תחתונה, דהיינו מלכות, היא פרה אדומה, מצד הגבורה. והיא תמימה מצד החסד, שהוא מדרגת אברהם, שנאמר בו, התהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, היא</p>	<p>(דפו"י דף ק"פ ע"ב * דף קפ"א ע"א ** דף ק"פ ע"ב) היא</p>	

ג התהלך לפני והיה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והזר הקרב לית רשו לסטרא אחרא לשלטאה, לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. ע"כ.

כז) * פתח ר"ש ואמר, ד המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. הני קראי דוד מלכא ברוחא קדישא אמרן, ואית לאסתכלא בהו. ת"ח, בשעתא דחכמתא * עלאה בטש בגליפוי, אע"ג דהיא טמירא בכל סטרין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, * מליא בתרעין עלאין.

כח) * כמבועא ומקורא דמיא * דמלי קוזפא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבויעין דנחלין ונהרין בכל סטר, כך האי, בחד שביל דקיק דלא אתיידע, משך * ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק, * וממלי לההוא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבויעין ונחלין, ואתמלין מניה. הה"ד, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכייא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה * קדישא דנפיק ונגיד.

חלופי גרסאות

ט ל"ג עלאה. י ואנגיד. כ ומליא לתרעין. ל במבועא דמקורא. מ ואנגיד. נ ל"ג וממלי לההוא נחלא עמיקא. ט ל"ג קדישא דנפיק ונגיד.

מסורת הזוהר

ג) (בראשית יז) בשלח קיט צ"י. ד) (תהלים קד) ת"ו בהקדמה ת.

דרך אמת א) שממלא נאד גדול מלא מים ממנו.

המשלח מעינים בנחלים

יוצא מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) הוא פתח ונמשך ממנו נהר אחד מלא בשערים עלינים, שהוא בינה, דהיינו יסודות, שבהם יוצא ה' מאויר ומושפע מהם חכמה וחסדים. (כח) כמבועא ומקורא דמיא וכי: והמשיל ענין זה של או"א עלאין ויסודות, כמו מבויע ומקור המים, הממלא אגם גדול, ומשם, ען האגם, נמשכים מבויעים ונחלים ונהרות לכל צד, לימין ולשמאל, כך זה, או"א ויסודות, בשביל דק אחד שלא נודע, דהיינו בזוג היסודות דאו"א עלאין שהם בלתי נודעים, שבהם אין ה' יוצא מאויר, נמשך ויוצא אותו הנהר הנמשך ויוצא מן העדג, דהיינו הבינה שיצאה מראש א"א, בעת קטנות וחזרה לראש א"א, בעת גדלות (ע"י ויקהל ק"ד ד"ה פירוש) שע"י יציאה וביאה זו, הוא ממלא אותו הנחל העמוק, דהיינו יסודות, בדומה לאגם המים הגדול המתמלא מן המבוע והמקור שהם או"א עלאין, ומשם נמשכים מבויעים ונחלים לז"א ומלכות, ומתמלאים ממנו.

בחכמה

הסולם

מאמר

היא מצד עמוד האמצעי, שהוא ז"א המיוחד שמאל וימין שלה. אשר לא עלה עליה עול, היא מצד שכינה עליונה, שהיא חירות, דהיינו בינה, במקום שהיא שולטת, דהיינו המלכות הכלולה מכל הנ"ל, והזר הקרב יומת, אין רשות לסטרא אחרא לשלוט, לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, שהם מצד הגיהנם. ע"כ ר"מ (זוהו דרך אחר ממה שפירש הזוהר לעיל באות י"ח י"ט כ').

מאמר המשלח מעינים בנחלים

כז) פתח ר"ש ואמר וכי: פר"ש ואמר, המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. מקראות אלו אמר דוד המלך ברוח הקדש, ויש להסתכל בהם. בוא וראה, בשעה שחכמה עליונה בטש בחקיקותיה, דהיינו בעת שהחכמה ובינה עליונים נדווגו, אע"פ שחכמה עליונה היא נסתר שבכל הנסתרות, כי בחו"ב עליונים שהם או"א עלאין, אין ה' (דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א)

(ט) לבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב ה) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ד' ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין, דאחדין בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא ב דעלמא.

(ל) ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, ו) והאופנים ינשאו לעומתם כי רוח החיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, פ וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא. וההוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין מתשקיין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חיילין אחרנין אשתקיין, ואתרוו, ומשתרשן בשרשיהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הה"ד, עליהם עוף השמים ישכון ז וגו'. משקה הרים מעליותיו וגו'. אלין שאר דרגין עלאין.

(לא) לבתר כל דא, מפרי מעשיך תשבע הארץ, ק ארעא עלאה קדישא. וכד איהי מתברכא, כל עלמין כלהו חדאן, ומתברכאן. דא בשעתא דברכאן משתכחי, משקיו דנחלא עמיקא דכלא.

חלופי גרסאות

ע בעלמא. פ חד לחד ו : וכל. צ ל"ג מן וגר עד אלין. ק לתתא וכל עלמין ול"ג מן ארעא עד כל עלמין.

מסורת הזהר

ה) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ו) (יחזקאל א) תרומה סב צ"א.

המשלח מעינים בנחלים וגו'

הסולם

מאמר

(ל) ישברו פראים צמאם : הם אלו שכתוב בהם והאופנים ינשאו לעומתם, כי רוח החיה באופנים. מי הוא חיה. אלא אלו הן חיתו שדי, שהן ארבע, וכל אחת מהן לרוח אחד מד' רוחות שבעולם, וההיא, נקראת חיה, והאופנים הם ארבע, לכל אחת ואחת מן ארבע החיות, וכל אחד שבאופנים אינו הולך אלא מרוח אותו החיה ההולכת עליו. דהיינו כל אחד מאופנים מרוח הבחינה שכלגודו בחיות. וכאשר אלו, החיות והאופנים, נשקים משקוי העליון ההוא, כל שאר צבאות אחרים נשקים ומתרוים ומשתרשים בשרשיהם. ומתאחדים אלו באלו במדרגות ידועות. ז"ש, עליהם עוף השמים ישכון וגו' משקה הרים מעליותיו וגו', אלו שאר המדרגות העליונות.

(לא) לבתר כל דא וכי : לאחר כל זה, שכל העליונים ותחתונים נתמלאו שפנע מאו"א, נאמר, מפרי מעשיך תשבע הארץ, שהיא ארץ עליונה הקדושה, דהיינו המלכות, וכשהיא מתברכת, כל העולמות כולם שמחים ומתברכים, וזה בשעה שהברכות נמצאות משקוי הנחל, שהוא המבוע הנ"ל, שהם או"א.

העמוק

בחכמה וחסדים. ז"ש, המשלח מעינים בנחלים. אלו הם הנהרות העליונים הקדושים של ז"א, של אפרסמון הטהור, כי ה"ס אוירא דכ"א, שחג"ת של ז"א מקבלים מאו"א עלאין, שה"ס אפרסמון הטהור. והיינו, בין הרים יהלכו, שהם חג"ת דז"א הנקראים הרים. וממנו מקבלת המלכות, וכולם, ז"א ומלכות, שותים כאחד מאותו הנביע של נחל העליון הקדוש הנמשך ויוצא, שהוא יסודות.

(ט) לבתר ישקו כל וכי : אח"כ, אחר שנשחו ז"א ומלכות, ישקו כל חיתו שדי. היינו שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלו ד' ראשים, הם כל חיתו שדי, שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, שהם המרכבה של המלכות, והם כלל של כל המחנות וכל הצבאות שבבי"ע, שאחזו בהם שדי, דהיינו מטטרון שנקרא שדי, שהוא העליון על כולם, אל תקרא שדי עם שין שמאלית קמוצה, אלא שדי, עם שין ימנית פתוחה, שהוא מטטרון, נוטל ומשלים בעצמו השם, מיסוד העולם, כי השם שדי הוא ביסוד דז"א, ומטטרון להיותו מרכבה ליסוד דז"א, נוטל שם הזה.

(דפו"י דף קפ"א ע"א)

(לב) ובשעתא ר דברכאן לא משתכחי לנחתא בעלמא, כדין עלמא יתיב בדינא, ומסטרא דשמאלא רוחא אתער ואתפשט בעלמא וכמה ב חבילי טריקין משתכחי בעלמא, ש ושראן על בני נשא, ומסאב ההוא רוחא להו, ת כבר נש א דגוע ורוח מסאבא שריא עליה. הכי נמי שריא, למען דיקרב בהדיה. (לג) הה"ד, תסתיר פניך יבהלון וגו'. האי קרא מאי קא מיירי. אלא תסתיר פניך יבהלון, דהא לא אתשקיין לאשתכחא ברכאן לעלמין. תוסף רוחם יגועון, ואתער רוחא אחרא מסטרא שמאלא, ורוח מסאבא שריא על בני נשא, על אינון דמיתין, ומאן דקאים בהדיהו, ועל שאר בני נשא, מאי אסוותא דלהון. הא דכתיב ואל עפרם ישובון. דא עפר ג שריפת החטאת, בגין ד לאתדכאה ה ביה. והיינו רזא זי הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה.

מסורת הזוהר

(ז) (קהלת ג) ויחי רסו צ"א.

חלופי גרסאות

ד דעלמא יתיב בדינא ברכאן לא משתכחן לנחתא בעלמא וכדין אסתאב מקדש וכמה ול"ג מן דברכאן עד וכמה. ש מוסיף ושראן בכמה אתרי. ת בבר; ובר. א רוח ול"ג דגוע; דגוע כבר האי רוח; דגוע ומהאי מסאבא ול"ג ורוח. ב לאתערא. ג מקדשא דלעילא. ד ל"ג מן לאתדכאה עד סוף האות. ה בהו.

דרך אמת (ב) בארתיו בכמה מקומות

הסולם

מאמר

המשלה מעינים בנחלים וגו'

העולם, ומהו הרפואה שלהם. הוא שכתוב, ואל עפרם ישובון. שזוהו שריפת החטאת, כדי להטהר בו. והיינו סוד, הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה.

פירוש. בעת שעונות התחוננים גורמים שיסתלקו החסדים מן המלכות, ונעשה פריד בין ז"א למלכות, אז נמצאת המלכות יונקת משמאל בלי ימין כמו במצב הא', ואז מאיר השמאל ממעלה למטה, שה"ס רוח הטומאה, המטמא את העולם. וכל אדם הקרב אל רוח ההוא, הוא כמו מת. ויש ג' בחינות. א', הממשיך את רוח ההוא דהיינו שממשיכו ממעלה למטה. ב', המקבלו אחר שנמשך. ג', שאינו מקבלו אלא הוא מושפע ממנו בלי כוונה. וז"ש תוסף רוחם יגועון, ואתער רוח אחרא מסטרא שמאלא שהוא דשמיא ממעלה למטה, וע"כ. ורוח מסאבא שריא על בני נשא, שיש בו ג' בחינות, א', על אינון דמיתון, דהיינו אותם שממשיכים אותו. ב', ומאן דקאים בהדיהו, דהיינו הנמצאים עם הממשיכים את הרוח, וגם הם מקבלים אותו. ג', ועל שאר בני נשא, שלא המשיכו אותו גם לא קבלו אותו אלא שמושפעים בלי כוונה לכך, מחמת שליטתו על העולם.

וז"ש, מאי אסוותא דלהון, הא דכתיב,

ואל

העמוק מכל. פירוש, כי אין הארת החכמה שמשמאל, מתגלה במלכות, שהיא השפע המיוחד לה, אלא אחר שהעליונים וכל התחוננים מתמלאים בשפע חסדים המרובים מאו"א עלאיין. וז"ש, לבתר כל דא וכו'.

(לב) ובשעתא דברכאן לא וכו': ובשעה שברכות אינון נמצאות לרדת בעולם שהם החסדים והמלכות מקבלת חכמה משמאל בלא חסדים, אז העולם, שהוא המלכות, יושבת בדין, ומצד השמאל נתעורר רוח ומתפשט בעולם, וכמה גדודי מלאכי חבלה נמצאים בעולם, ושורים על בני אדם, כי בעת שהחכמה היא בלי חסדים, כל דינים הקשים נמשכים ממנה, ואותו הרוח מטמא אותם, כמו אדם שמת ורוח הטומאה שורה עליו, כך הוא שורה למי שיקרב אל אותו הרוח דשמאל.

(לג) הה"ד תפתיר פניך וגו': ז"ש תסתיר פניך יבהלון, מקרא זה מה הוא אומר, אלא תסתיר פניך יבהלון, הוא מפני שלא נשקו המדרגות, שתמצאנה ברכות בעולם, כי פניך, פירושו חסדים וברכות, אז, תוסף רוחם יגועון, שנתעורר רוח אחר מצד שמאל בלי ימין, ורוח הטומאה שורה על בני אדם, על אלו שמתו, ואותם שנמצאו עמהם, ועל שאר בני אדם. כלומר שרוח הטומאה מתפשט על כל

(דפו"י דף קפ"א ע"ב)

לד) לבתר דמהדרן להאי עפר, בגין לאתדכאה ו ביה, מתעבר רוחא מסאבא, ואתער רוחא אחרא קדישא, ושארִי בעלמא. ההיִד, תשלח רוחך יבראון, ז יבראון, ן ויתסון באסוותא עלאה, דרוחא אחרא. ותחדש פני אדמה, דהא ם אתדכיאת, וחדתותי דסיהרא אשתכת, ועלמין כלהו מתברכאן. זכאה חולקהון דישראל, דקביה יהיב לון עיטא, דכלא אסוותא, בגין דיזכון לחיי עלמא דאתי, זישתכחו דכיין בהאי עלמא, קדישין לעלמא דאתי, עלייהו כתיב ן וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרמם.

לה) * (ו) ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין וגו'. ר' יהודה אמר, אמאי פרשתא דפרה, סמיכה למיתת מרים. הא אוקמוה. אלא כיון דאתעביד דינא בהאי פרה, לדכאה למסאבי, אתעביד דינא במרים, לדכאה עלמא, ואסתלקת מן עלמא. כיון דאסתלקת מרים, אסתלק ההוא באר, דהוה אזיל עמהון דישראל במדברא, ואסתלק בירא בכלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (יחזקאל לו) וישלח לו צ"א. ט) חיי שרה ו צ"ג. ו בהו. ז ל"ג יבראון. ן ואתסאן. ט מוסיף אתדכיאת אתתא לבעלה. י כמה.

מאמר

הסולם

המשלח מעינים בנחלים וגו'

ואפילו גלגל חמה. כי לולא מיעוט הזה, לא היה קיום לכל מעשה בראשית. לד) לבתר דמהדרן וכו': לאחר שחזורים לעפר הזה, כדי להתחר בו כנ"ל בדבת הסמוך, נעבר רוח הטומאה ונתעורר רוח אחר קדוש, ושררה בעולם. זש, תשלח רוחך יבראון יבראו וירפאו ברפואה עליינה של רוח אחר. ותחדש פני האדמה, כי גטהרה, וחדוש הלבנה נמצא, וכל העולמות מתברכים. שכל זה ה"ס מצב הב', כנ"ל בדבור הסמוך. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה נתן להם עצה, שכולה היא רפואה כדי לזכות לחיי עולם הבא, וימצאו טהורים בעולם הזה, וקדושים לעולם הבא. עליהם כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרמם.

מאמר משה אהרן ומרים

לה) ויבאו וגו' מדבר צין וגו': ר' יהודה אמר, למה פרשת פרה סמוכה למיתת מרים, וכבר העמידוהו. ומשיב, אלא כיון שנעשה דין בפרה זו כדי לטהר הטמאים, נעשה דין במרים, כדי לטהר את העולם, כי מיתות צדיקים מכפרים על העולם, ונסתלקה מן העולם. כיון שנסתלקה מרים, נסתלקה הבאר שהיתה הולכת עם ישראל במדבר. ונסתלקה באר של הכל. שה"ס המלכות.

א"ר

ואל עפרם ישובון, דא עפר שריפת החטאת, פירושו. כי נתבאר סוד פרה אדומה, שהיא המשכת מצב הא' של המלכות עם כל דינים הקשים שעברו או על המלכות, עד שנתמעטה ממצב הא', שחזרה לנקודה, שה"ס שריפת הפרה עד שנעשית לאפר, ואז קבלה מצב הב', ובאה עם ז"א פנים בפנים (כנ"ל אות כ' ע"ש). והמיעוט הזה שחזרה לנקודה, נבחנת כמו עפר, הנשאר אחר העלמת הבנין. וז"ס עפר שריפת החטאת, דהיינו מה שנשאר אחר כל הדינין שעברו על מצב הא'. ולפיכך בעת שרוח הטומאה מתפשט בעולם מחמת חטאי התחתונים, כנ"ל, שהוא בחינת שמאל בלי ימין כמו שהמלכות היתה במצב הא', הנה כשמתעוררים עפר שריפת החטאת הוא מברית תיכף רוח הטומאה הזה ושובר אותו ושובר אותו עד שבורח מן העולם. (כנ"ל באות כ"ד) שאומר, כדין אתחלש חילא דלהון וככל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וערקין מניה וכו'. הרי שכל הרפואה היא ואל עפרם ישובון, דהיינו להוות עליו מעפר שרפת החטאת. ונודע שלולא נתמעטה המלכות ממצב הא' וחזרה עד לנקודה, לא היה העולם יכול להתקיים, מחמת רוב הדינים שהיה במצב הא' של המלכות. והמיעוט עד לנקודה נקרא עפר, וז"ש, והיינו רוא, הכל היה מן העפר (דפ"י דף קפ"א * דף קפ"א ע"ב)

לו) א"ר אבא כתיב ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל, וכי עלה בלחודהא. לא. אלא בגין דכלא אתבר בגינה. כ בגינה אתבר ימינא אבתרה, ל דהוה מקרב לה גבי גופא. מ וגופא דאיהו שמשא, אתחשך בגינה. ודא הוא רזא נ דכתיב י הושיעה ימינך וענגי. ס גופא דכתיב ו אלביש שמים קדרות, דהא שמשא אתחשך בגינה. כגוונא דא ותמת שם מרים וגו'.

לז) ו לא היה מים לעדה, דהא אסתלק בירא דעילא ותתא לבתר אתבר ימינא, דכתיב יאסף אהרן אל עמיו. ולבחר אתחשך שמשא, דכתיב מ ומות בהר וגו'. והאסף אל עמך וגו'. הא דרועא ימינא אתבר, וגופא דאיהו שמשא אתחשך. לח) ות"ח, לא אשתכח דרא בעלמא, כדרא דמשה קיימא בעלמא, ואהרן ומרים. ואי תימא ביומוי דשלמה הכי נמי. לאו. דהא ביומוי דשלמה שליט סיהרא, ושמשא אתכניש. וביומוי דמשה, אתכניש סיהרא, ושמשא שלטא.

לט) תלת אחין הוו: משה, אהרן, ומרים. כד"א ו) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. מרים, סיהרא. משה, שמשא. אהרן, דרועא ימינא. חור, דרועא

חלופי גרסאות

כ ל"ג בגינה. ל בגין דהיא מקרבת. מ גופא ול"ג דאיהו שמשא. נ מוסיף דכתיב ימינך דכתיב. ס בגינה דכתיב (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו וכהיב.

מסורת הזהר

י) (תהלים ס) ויצא קמ צ"ג. כ) (ישעיה ג) וישב כב צ"ג. ל) אמור צו צ"מ. מ) (דברים לב.) נ) (מיכה ו) כי תשא טז צ"י.

הסולם

מאמר

בעולם, ואהרן ומרים. ואם תאמר, בימי שלמה היה ג"כ כזה. לא. כי בימי שלמה היה שולט הלבנה, כי אותו הדור היה מקבל מלבנה, שהיא המלכות. והשמש היה נאסף, שלא היו מקבלים מז"א, שנקרא שמש. ובימיו של משה, היתה נאספת הלבנה, שלא היו מקבלים ון המלכות, והשמש שלט. שהיו מקבלים מז"א, שנקרא שמש.

פירוש, כמו שהשמש והלבנה אינם שולטים בזמן אחד, כי ביום לא תראה הלבנה, ובלילה לא יראה השמש. ועל כן גם בעת שז"א ומלכות שה"ס שמש ולבנה, הם מחוברים, מ"מ יש הפרש בשליטתם, וכששולט ז"א אינה ניכרת שליטת הנוקבא, וכששולטת הנוקבא אינו ניכר שליטת ז"א, וע"כ כיון שמשה היה בחינת ז"א, בני דורו היו מקבלים מז"א. ושלמה היה בחינת הלבנה שהיא המלכות, היו בני דורו מקבלים מן הלבנה, אמנם ודאי, שהן בזה והן בזה, היה זווג ז"א ומלכות, אלא המדובר היא רק בשליטה.

לט) תלת אחין הוו וכו': ג' אחים היו משה אהרן ומרים. כש"א, ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. מרים היא הלבנה, מלכות. משה הוא שמש, ז"א, אהרן הוא זרוע הימין. חסד. חור זרוע שמאל, גבורה. ויש אומרים. נחשון

לו) א"ר אבא כתיב וכו': אר"א, כתוב, ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל. שהיא המלכות. שואל וכי עליה בלבד. ומשיב, לא. אלא משום שהכל נשבר בשבילה, כי בשבילה נשבר אחריה הימין של ז"א, שה"ס הסתלקות החסד מחמת פרוד המלכות, שהחסד היה מקרבה אל הגוף, שהוא ז"א. והגוף, שהוא השמש, דהיינו ז"א המשפיע למלכות, נחשך בשבילה, כי אין לו למי להשפיע. והוה סוד שכתוב הושיעה ימינך וענגי. דהיינו שיושיע את יד הימין, שנשבר מחמת פרוד המלכות, וכן הגוף, שכתוב, אלביש שמים קדרות, כי השמש שהוא ז"א, נחשך בשבילה. כעין זה ותמת שם מרים. שזה יורה הסתלקות המלכות. ונעשה ג"כ כנ"ל, שנחלש הימין ונחשך ז"א. לז) ולא היה מים לעדה: כי נסתלק הבאר של מעלה, שהיא מלכות ושלמה, שהיא מרים. ואח"כ נשבר הימין, שכתוב, יאסף אהרן אל עמיו, שה"ס החסד שהוא ימין. ואח"כ נחשך השמש, שכתוב מות בהר וגו', והאסף אל עמך וגו', ומשה היה מרכבה לז"א הנקרא שמש. הרי שזרוע הימין נשבר, והגוף, שהוא השמש, נחשך.

לח) ות"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה לא נמצא דור בעולם כמו הדור שמשה חי (דפו"י דף קפ"א ע"ב)

שמאלא. ואמרי לה, נחשון בן עמינדב. בקדמיתא ^ט מיתת מרים, אסתלקת סיהרא, אסתלק באר. לבתר ^פ אתבר דרועא ימינא, דמקרב תדיר ^צ סיהרא, באחוה, בחידו. וע"ד כתיב, ^ט ותקח מרים הנביאה אחות אהרן. ^ק אחות אהרן ודאי, דאיהו דרועא, דמקרב לה באחדותא, באחוה עם גופא.

(מ) לבתר אתכניש שמשא ואתחשך, כמה דאוקימנא דכתיב והאסף אל עמך גם אתה וגוי. זכאה חולקהון דמשה אהרן ומרים, דאשתכחו בעלמא. ביומי דשלמה, שלטא סיהרא, בתקונהא, ואתחזי בעלמא. ואתקיים שלמה בחכמתא דנהירו דילה, ושליט בעלמא. כיון דסיהרא נחתא בחובי, אתפגים יומא בתר יומא, עד דאשתכח בקרן מערבית, ולא יתיר, ואתיהיב שבטא חד לבריה. זכאה חולקא דמשה נביאה מהימנא.

(מא) כתיב ^ט וזרח השמש ובא השמש וגוי. האי קרא אוקימנא. אבל וזרח השמש, כד נפקו ישראל ממצרים, דנהיר שמשא ולא סיהרא. ואל מקומו שואף וגוי, הא כתיב ובא השמש, במדברא, עם שאר מתי מדברא. כיון דעאל שמשא, לאן אתר אתר אתכניש. אל מקומו, בגין לאנהרא לסיהרא. הה"ד שואף וזרח הוא שם. דאע"ג דאתכניש, וזרח הוא שם ודאי. דהא לא אנהיר סיהרא, אלא מנהורא דשמשא. ודא הוא רזא דכתיב, ^ט הנך שוכב עם אבותיך ^ו וקם. אע"ג ^ט דתתכנש, הנך קיים לאנהרא לסיהרא. ^ח דא הוא יהושע.

חלופי גרסאות

ע אסתלקת סיהרא מיתת מרים. ^פ אתער. ^צ בסיהרא. ^ק ל"ג אחות אהרן ודאי. ^ר ל"ג וקם. ^ש דאתכניש; דאת תתכנש. ^ת כך הוא משה ול"ג דא הוא יהושע.

משה אהרן ומרים

מסורת הזוהר

(ט) (שמות טו) ח"ג קסו. (ט) (קהלת א), תולדות ז' צ"ג. (פ) (דברים לא) ויקרא קכו צ"ח.

הסולם

מאמר

המלכות עצמה, ולא יותר ואז ניתן רק שבת אחד לבנו של שלמה. והשאר לירבעם. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן.

(מא) כתיב וזרח השמש וגוי: כתוב, וזרח השמש ובא השמש וגוי. מקרא זה העמדנו. אבל וזרח השמש, היינו כשיצאו ישראל ממצרים שהשמש האיר, שהוא משה, ולא הלבנה, שהיא מלכות. ואל מקומו שואף וגוי. כי כתוב, ובא השמש, כי משה נאסף במדבר, עם שאר מתי המדבר. כיון שבא השמש, לאיזה מקום נאסף. אל מקומו, דהיינו כדי להאיר אל הלבנה. ז"ש, שואף וזרח הוא שם, שאע"פ שנאסף, וזרח הוא שם ודאי, כי אין הלבנה מאירה אלא מאור השמש. וזהו סוד שכתוב, הנך שוכב עם אבותיך וקם. אע"פ שתאסף הנך קם להאיר אל הלבנה. שזה הוא יהושע, כי יהושע היה מרכבה אל המלכות. ועליה

נחשון בן עמינדב, היה זרוע שמאל. בתחילה מתה מרים, ונסתלקה הלבנה, ונסתלקה הבאר. אח"כ נשבר זרוע הימין המקרב תמיד את הלבנה, שהיא המלכות, באחוה בשמחה. וע"כ כתוב, ותקח מרים הנביאה אחות אהרן, אחות אהרן ודאי, שהוא הזרוע המקרבה באחדות באחוה עם הגוף, שהוא ז"א.

(מ) לבתר אתכניש שמשא וכר: אח"כ נאסף השמש ונחשך, כמו שהעמדנו, שכתוב, והאסף אל עמך גם אתה וגוי. אשרי הדור שמשה אהרן ומרים נמצאו בעולם. בימיו של שלמה שלטה הלבנה שהיא המלכות, בתקוניה. במילואה, ונראית בעולם, ונתקיים שלמה בהכמה של האור שלה, כי גילוי אור החכמה הוא רק במלכות (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) ושלט בעולם. כיון שהלבנה ירדה בעונותיו, נפגמה יום אחר יום, עד שהיתה גמצאת בקרן מערבית, שהוא מקומה של (דפרי דף קפ"א ע"ב)

(מב) ועליה כתיב האי קרא, (צ) מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, דא יהושע, דאשתדל לאחסנא ארעא דישראל, ולא זכה לאשלמא לסיהרא כדקא יאות, דהא איהו אעמל בהו בישראל, תחת השמש (ק) תחותיה דמשה. ת"ח, ווי (ר) לההוא כסופא, ווי לההוא כלימה, בגין דפלת, ולא נטל אתריה ממש, אלא תחות שמשא, ולא הוה ליה נהירו מדיליה, אלא נהירו דנהיר ליה. ואי הכי, מאי תושבחתא הוה ליה, הואיל ולא אשלים להכא ולהכא. (מג) ובכל אתר דאמר שלמה תחת השמש, על דרגא דיליה קאמר. (פ) ראיתי תחת השמש. (ד) ועוד ראיתי תחת השמש. (ו) שבתי וראה (* תחת ב השמש. וכן כלהו. ג ובגין דרגא דיליה קאמר. ודא הוא רזא דמלה ודאי.

(מד) רש"א, ודאי מאן דנטיל סמא דמותא בלחודוי, עליה כתיב בכל עמלו שיעמול תחת השמש ודאי. ומאן הוא תחת השמש. הוי אימא דא סיהרא. ומאן דאחיד סיהרא בלא שמשא, עמלו תחת השמש ד ודאי. ודא הוא חובא קדמאה דעלמא. ועל דא מה יתרון לאדם בכל עמלו, לאדם קדמאה, וכן לכלהו דאתיין בתריה, דחבו באתר דא.

מסורת הזוהר

(צ) (קהלת א) ויחי פה צ"א. (ק) (קהלת ה) חיי שרה טו צ"א. (ד) (שם ג). (ו) (שם ט) משפטים צא צ"ס.

חלופי גרסאות

א ל"ג תחותיה. ב מוסיף השמש ודאי ומאן הוא תחת השמש. ג ל"ג ובגין דרגא דיליה קאמר. ד ל"ג ודאי.

דרך אמת (א) לאותה בשה וכלימה

הסולם

מאמר

השמש. ועוד ראיתי תחת השמש. שבתי וראה תחת השמש. וכן כלהו. שמשום מדרגת עצמר אמר. וזה הוא סוד הדבר ודאי.

(מד) רש"א ודאי מאן וכי: ר' שמעון אומר הוא חולק על הנ"ל, ודאי מי שלוקח סם המות בלבדו, דהיינו מלכות בלבד בלי ז"א, עליו כתוב, בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ודאי, ומי הוא תחת השמש. הוי אומר, זו הלבנה, שהיא מלכות. ומי שאחז בלבנה בלי השמש, נמצא עמלו ודאי תחת השמש. וזה הוא חטא הראשון שבעולם. דהיינו חטא עץ הדעת, שהמשיך אור החכמה שבמלכות ממעלה למטה, שבזה הפרידה מ"א בעלה, ולקח המלכות לבדה ועל זה אוה"כ, מה יתרון לאדם בכל עמלו, שהוא נאמר על אדם הראשון, וכן לכולם הבאים אחריו, החוטאים במקום הזה.

(מב) ועליה כתיב האי וכי: ועליו על יהושע כתוב מקרא הזה, מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, זה יהושע, שהשתדל להנחיל את ארץ ישראל, שהיא המלכות, ולא זכה להשלים את הלבנה, שהיא המלכות, כראוי, כי הוא עמל בישראל תחת השמש, דהיינו תחת משה, שהוא סוד ז"א הנקרא שמש. בוא וראה, אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה, כיון שעבד תחת משה ולא לקח מקומו ממש שהוא שמש, אלא תחת השמש, שלא היה לו אור משלו, אלא מאורו של השמש שהאיר לו. אם כן איזה שבת היה לו, כיון שלא השלים לכאן ולכאן. לשמש ולבנה, דכיון שלא השלים עצמו במדרגת השמש, ע"כ לא היה יכול להשלים את הלבנה. (מג) ובכל אתר דאמר וכי: ובכל מקום שאמר שלמה, תחת השמש, על מדרגת עצמו אומר, שהיא מלכות, דהיינו, ראיתי תחת

הולך

(דפו"י דף קפ"א ע"ב *) דף קפ"ב ע"א)

מה) הולך אל דרום וסובב אל צפון, היינו דכתיב, ה) מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, דא צפון. ודא כליל ה בדא.
 מו) סובב סובב הולך הרוח, האי קרא קשיא, סובב סובב הולך השמש מבעי ליה, מאי הולך הרוח. מאן רוחא דא, דא הוא תחת השמש, דאקרי רוח הקדש. ודא רוח הולך וסובב לאלין תרין סטרין לאתחברא בגופא. ז וע"ד כתיב הרוח, ההוא דאשתמודע. ח חולקא דישראל.
 מז) ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, ט ודוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא כתיב, י) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מח) בגין דכל מלוי דשלמה מלכא סתימין כלהו בחכמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתכלי בהו, וחמאן מלוי כמלין דב"נ אחרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלכא בחכמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלכא סתים בחכמתא.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(ת) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. א) (תהלים קיח)	ה כלא. ו מוסיף ודא הוא; מאי הוא. ז דאיהו שמשא ול"ג וע"ד כתיב הרוח. ח כ"ג ד"ז; מוסיף חברן בהו; ודא (הוא) רוחא דאתחברא בהו.
ב"א קיב צ"א.	
השמש סתם דאשתמודע. ט ודוד ד' רוחי דאת	

מאמר	הסולם	סובב סובב הולך הרוח
מאמר סובב סובב הולך הרוח מה) הולך אל דרום וסובב אל צפון: היינו שכתוב, מימינו אש דת למו. ימינו זה דרום, חסד. אש דת, זה צפון גבורה, וזה כלול בזה. וע"כ כתוב הולך אל דרום וסובב אל צפון. מו) סובב סובב הולך הרוח: מקרא זה קשה, סובב סובב הולך השמש היה צריך לומר, מהו הולך הרוח, ומשיב, מי הוא רוח הזה, הוא תחת השמש, הנקרא רוח הקדש, דהיינו מלכות. ורוח הזה, מלכות, הולך וסובב לאלו ב' צדדים דרום וצפון, שהם קו ימין וקו שמאל, להתחבר בגוף, שהוא ז"א, הנקרא שמש. וע"כ כתוב הרוח עם ה' הידיעה, יורה אותו הנודע, שהוא חלק ישראל, דהיינו המלכות שהיא חלקו של ז"א הנקרא ישראל. וכן ישראל של מטה מונין ללבנה, שהיא חלקם, אלא שהיא ביחד עם ז"א. מז) ועל סביבותיו שב הרוח: שואל, מהו סביבותיו, ומשיב, אלו הם האבות, שהם המרכבה הקדושה, והם שלשה, ודוד הוא רוח, שהוא הרביעי שנתחבר בהם. הרי הם מרכבה קדושה שלמה. ועל זה על דוד שעלה ונכלל (דפו"י דף קפ"ב ע"א) פתח	במרכבה עליונה, כתוב, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. פירושו, הרוח הוא מלכות כנ"ל בדבור הסמוך, וכשהרוח הזה עולה לחג"ת דו"א ונתחבר עמהם להיות ד' רגלין למרכבה עליונה, אל הבינה, נאמר עליו ועל סביבותיו שב הרוח. וז"ש מאן סביבותיו, אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת. דהיינו חג"ת הנקראים אבות, והם ג' רגלי הכסא, ועליהם אוה"כ סביבותיו, שהרוח, שב, ומתחבר עמהם להיות רגל רביעי, וז"ש, ודוד דא הוא רוחא, דוד שה"ס מלכות הוא הרוח שבכתוב, רביעאה דאתחבר בהו, שהוא רגל רביעי אל המרכבה. שנתחבר בחג"ת הנקראים סביבותיו, וז"ש ועל סביבותיו שב הרוח. מח) בגין דכל מלוי וכי: כי כל דבריו של שלמה המלך סתומים כולם בחכמה, וכולם נאמרים לפני ולפנים בהיכל הקדש. ובני אדם אינם מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. ואם כן מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו יותר משאר בני אדם. אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך סתום בחכמה.	

מט) פתח ואמר, ב) טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, כ כורסייא ז מתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושפירא מ כד איהי שרייא עמהון דישראל, דאינון נחלה נ ועדבא ס דילה, לאתקשרא ע בה. נ) אבל תושבחתא יתיר לרואי השמש, לאינון דזכו לאתחברא בשמשא, ולא תקשרא ביה, דהא אחיד באילנא דחיי, ומאן דאחיד ביה, פ בכלא אחיד, בחיין דהאי עלמא, ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב, ג) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מאי ויתרון דעת. דא אילנא דחיי. יתרון דיליה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה, מחכמה עלאה נפקא.

נא) תו טובה חכמה עם נחלה, ז טובה חכמה, ודאי עם נחלה, דא צדיקא דעלמא, דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין כחדא יתבי, ודא הוא שפירו דלהון, אבל ויותר לרואי השמש, לאינון דמתאחדין ק בשמשא, תוקפא דכלא, שבזא דכלא.

נב) ודא הוא דעת, אילנא דחייא, והא אוקמוה, ד) גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן נפש. דא נפש ו טוב דדוד מלכא. ודא חכמה דקארמן. ובגיני כך יתרון דעת החכמה, דמתמן אשתרשא אילנא ואתנטע לכל סטרין, וכן לכל אינון

חלופי גרסאות

י מוסיף לא שמענא ולא ידענא. כ לכוורסייא.
 ל מתקרי. מ ל"ג כד איהי שרייא. נ ל"ג ועדבא.
 ס דיליה. ע ביה. פ ל"ג בכלא. צ ל"ג טובה.
 ק מוסיף לה בשמשא. ר ל"ג טוב.

מסורת הוהר

ב) (קהלת ז. ג.) (שם) בשלח קו צ"כ. ד) (משלי יט) תזריע נא צ"ז.

הסולם

טובה חכמה עם נחלה

מאמר

מאמר טובה חכמה עם נחלה

תחיה בעליה. מהו ויתרון דעת, זהו עץ החיים, שה"ס דעת ז"א, היתרון שלו מהו. ודאי הוא החכמה, כי התורה שהוא ז"א, ודאי יצאה מחכמה עליונה. שהיא או"א.

נא) תו טובה חכמה וגו': עוד פירושו, על טובה חכמה עם נחלה. טובה חכמה שהיא חכמה תתאה, ודאי עם נחלה, שהוא צדיק העולם, דהיינו יסוד דז"א, שהוא אור השמש, שהיסוד דז"א הוא אור הז"א שנקרא שמש. כי שתי מדרגות אלה, יסוד ומלכות, יושבות ביחד, וזהו היופי שלהן, אבל, ויותר לרואי השמש, דהיינו לאלו המתאחדים עם השמש עצמו, שהוא ז"א, שהוא התוקף של כולם, והשבח של כולם.

נב) ודא הוא דעת וכו': וזה, השמש, הוא דעת דז"א, שהוא עץ החיים, והרי העמידוהו, גם בלא דעת נפש לא טוב, מי הוא הנפש. זו היא נפש טוב של דוד המלך, שהוא מלכות. וזו היא החכמה שאמרנו, שבעת שהנפש היא המלכות מחוברת עם דעת דז"א

מט) פתח ואמר טובה וגו': פו"א, טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש. אם לא שנתגלה לי דבר זה, לא הייתי יודע מה שאתה שומר. טובה חכמה, היינו חכמה שהיא תחת השמש שהיא כסא מתקנת לשמש שהוא ז"א, שהיא חכמה שבמלכות, דהיינו חכמה תתאה, הנקראת תחת השמש, ונקראת כסא. כוונה חכמה עם נחלה, פירושו, שנאה ויפה כשהחכמה, שהיא המלכות, שורה עם ישראל להתקשר בה. שהם נחלה וגורל של המלכות.

ג) אבל תושבחתא יתיר וכו': אבל יותר שבה הוא לרואי השמש, כי הם זכו להתחבר בשמש, שהוא ז"א, ולהתקשר בו. שהרי אחוז בעץ החיים, ומי שאחוז בעץ החיים הוא אחוז בכל, אחוז בחיי עולם הזה, שהוא מלכות, ובחיי עולם הבא, שהוא בינה, כי ז"א אחוז במלכות ובבינה. וי"ש, ויתרון דעת החכמה

(דפרי" דף ק"ב ע"א)

דאחידן ביה בהאי אילנא, ועל דא שלמה מלכא לא אשתכח אלא בההוא דרגא דיליה, ^ט ומתמן ידע כלא, והוה אמר עוד ראייתי תחת השמש, ושבתי וראיתי וגו'. וכן כלהו. זכאין אינון צדיקייא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלכא קדישא, וסתימין עלאין דגניזין באורייתא, דכתיב ^ה כי ישרים דרכי יי וגו'. ^ת (ג) ^י יאסף אהרן אל עמיו וגו'. רבי חייא פתח, ^ז ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו'. האי קרא אתמר ואוקמוה. ת"ת, כל עובדוי דקב"ה, בדינא וקשוט, ולית מאן דאקשי לקבליה, וימחי בידיה, ויימר ליה מה עבדת, וכרעותיה עבד בכלא.

(נד) ושבח אני * את המתים. וכי שלמה מלכא משבח למתייא יתיר מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארע קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר ^ח ובניהו בן יהוידע בן איש ^א חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארע קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.

(נה) אלא, ודאי כל מלוי דשלמה מלכא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל כיון דכתיב שכבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שכבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, ^ב כ"ש דהא קביל עונשא זמנא ותרין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשבחא יתיר מאינון חי, דעד לא קבילו עונשא.

מסורת הזהר

(ה) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. ו (במדבר כ).
 (ז) (קהלת ד) וישב נד צ"ג. ח (ש"ב כג) הקסה"ז
 עח צ"ב.
 עלמא דבגין דאתתקן ; דאזדמנא עליה ותב
 מית ודאי הוא שבהא משאר מתי עלמא אי תימא
 א' לא תקום פעמים צרה כ"ש ; דממנא ;
 בגין דיתתקן באתר דישתלים זמניה מת הא ודאי
 זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב
 חלופי גרסאות
 ט דמתמן. ת בדפו"י כתבו חסר. א מוסיף חי רב
 פעלים חי כתיב. ב מוסיף דאזדמנא די ממנא
 עליה ; ומיתב בחיי עלמא בגין ומית בחיי
 בהאי עלמא בגין דיתתקן בחר דאשתלים זמניה
 לא אתרן זמנא אחרא בההוא עלמא דכתיב (נחום
 די ממנא) עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא
 דא הוא שבהא משאר מתי עלמא אי תימא אתרן
 לא תקום פעמים צרה כ"ש.

יאסף אהרן אל עמיו

הסולם

מאמר

פתח ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו' מקרא זה למדנו והעמידוהו. בוא וראה, כל מעשיו של הקב"ה הם בדין ובאמת, ואין מי שיקשה כנגדו קושיות, וימחה בידו, ויאמר לו מה אתה עושה. וכרצונו עשה הכל.
 (נד) ושבח אני את המתים: שואל, וכי שלמה המלך משבח את המתים יותר מן החיים, והרי לא נקרא חי, אלא מי שהיא בדרך אמת בעולם הזה. כש"א, ובניהו בן יהודע בן איש חי. והעמידו החברים. והרשע, שאינו הולך בדרך אמת נקרא מת. ושלמה המלך משבח את המתים מן החיים.
 (נה) אלא ודאי כל וכו': אלא ודאי כל דבריו של שלמה המלך נאמרו בחכמה, והרי למדנו

דז"א, אז נקראת חכמה תתאה, ומשום זה, יתרון דעת החכמה, כי משם, מן הדעת, נשרש האילן, שהוא המלכות, ונטע לכל הצדדים לימין ולשמאל, וכן לכל אלו הנאחזים באילן הזה. וע"כ שלמה המלך לא נמצא אלא במדרגתו, שהיא מלכות, ומשם ידע הכל, והיה אומר, עוד ראייתי תחת השמש. שהוא מלכות הנקראת תחת השמש (כנ"ל אות מ"ג) וכן ושבתי וראיתי וגו'. וכן כולם. אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכיו של המלך הקדוש, וסתומים עליונים הגנוזים בתורה. שכתוב כי ישרים דרכי ה'.

מאמר יאסף אהרן אל עמיו

(ג) יאסף אהרן אל עמיו וגו': רבי חייא (דפו"י דף קפ"ב ע"א *) דף קפ"ב ע"ב)

(נו) וע"ד כתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו, דייקא, אלין אינון חיין, ואקרון מתים. מ"ט אקרון מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואע"ג דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד ג על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרון מתים. מן החיים אשר המה חיים, ד דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

(נז) ת"ח, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא ה דמלכא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (ט) לחזות בנעם יי ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהו, יתיר ועלאה מכל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין דלהון. דהא ההוא : אתרא עלאה, לא זכאין עלאין ותתאין למחמי ליה, הה"ד (י) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

(נח) ואינון דלא זכאן ז לסלקא כ"כ ה כאינון, ט דוכתא, אית לון לתתא כפום אורחיהו, ואלין לא . זכאן לההוא אתר, ולמחמי כמה דחמאן אינון דלעילא, ואלין קיימי בקיומא דעדן תתאה ולא יתיר. ואי תימא מאן עדן תתאה. אלא דא עדן דאקרי חכמה תתאה, ודא קיימא על גן דבארעא, ואשגחותא דהאי עדן כ עליה, ואלין קיימי בהאי גן, ואתהנון מעדן דא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים כז) שמות נו צ"צ. י' (ישעיה סד) ח הקסה"ז ס צ"א.
ג כל. ד דעוד. ה עלאה דמלכא. ו חדוה. ז ל"ג לסלקא.
ח באינון. ט דכייחא. י. מוסיף זכאן לסלקא. כ מוסיף עליה ולא יתיר.

מאמר

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

למדנו, ושבח אני את המתים. אילו לא היה כתוב יותר, הייתי אומר כך, שמשבח את המתים יותר מן החיים, אבל כיון שכתוב, שכבר מתו, נמצא בזה דבר אחר בחכמה. שכבר מתו, פירושו, שכבר מתו בזמן אחר, שנסתלקו מן העולם ונתתקנו בעפר, דהיינו שחזרו ונתגלגלו ובאו לעולם הזה. כל שכן שקבלו עונש פעם ושתים, כי היו ב' פעמים בעולם הזה, וזה ודאי שנתתקן מקומו ביותר שבח מאלו החיים שעוד לא קבלו עונש הגגול.

(נו) וע"ד כתיב ושבח וגו' : וע"כ כתיב, ושבח אני את המתים שכבר מתו, שכבר מתו הוא בדיוק, דהיינו אלו שהם חיים, ונקראים מתים. מהו הטעם שנקראים מתים. הוא משום שטעמו טעם המות, ואע"פ שנמצאים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים הוחזרו, ועוד, כי הם עומדים לתקן על מעשים הראשונים שעשו קודם מיתותם, ע"כ נקראים מתים, להיותם מתקנים המעשים של מי שמת. מן (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

החיים אשר המה חיים, כי עוד לא טעמו טעם המות, ולא קבלו עונשם, ואינם יודעים אם המה זכאים בעולם ההוא או לא.
(נז) ת"ח זכאין דזכאן וכו' : בוא וראה, צדיקים הזוכים להתקשר בצרור החיים, שהוא יסוד דז"א, הם זוכים לראות בכבוד המלך העליון הקדוש, כמש"א, לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, והם, המדור שלהם הוא יותר עליון מכל המלאכים הקדושים וכל מדרגותיהם, כי מקום עליון זה אין העליונים והתחתונים זוכים לראותו. ז"ש עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'. שה"ס עדן העליון.
(נח) ואינון דלא זכאן וכו' : ואלו שאינם זוכים לעלות כל כך כמו אלו, מקום יש להם למטה כפי דרכיהם, ואלו אינם זוכים למקום ההוא, ולראות כמו שרואים אלו שלמעלה, אלא אלו עומדים במקום של עדן התחתון, ולא יותר, ואם תאמר מהו עדן התחתון, אלא זה הוא עדן שנקרא חכמה התחתונה, שהיא המלכות, והיא עומדת על הגן שבארץ, וההשגחה

(נט) מאי בין עדן תתאה לעלאה. כיתרון האור מן החשך, ל עדן תתאה, אקרי עדנא נוקבא. עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה כתיב עין לא ראתה אלהים וזולתך. האי עדן תתאה, אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן, לגן דלתתא. ואלין דמשתכחי בגן תתאה, אתהנון מהאי עדן דעלייהו, בכל שבת ושבת, ובכל ירחא וירחא, הה"ד (ו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.

(ס) ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר המה חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר מנייהו. מאן אינון. אינון שכבר מתו, וקבילו עונשא תרי זמני, ואלין אקרון כסף מזוקק, דעאל לגורא זמנין ותרין, ונפיק מניה זוהמא, ואתברר ואתנקי. (ז) וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, ההוא רוחא דקאים לעילא, ואתעכב לנחתא לתתא, דהאי קאים בקיומיה, ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא * עלאה דלעילא לעילא.

(סא) טב מכלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגלייא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא יממא ולילי. דא אתאחיד ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו ך אתוקדן מחופה דהאי.

(סב) ת"ח, בשעתא דאמר קב"ה למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתבר דרועא ימינא דיליה, ואודעזעא כל גופיה, כיון דאמר

מסורת הזהר (ישעיה סו) אחרי ככה צ"ל. (ז) (קהלת ד) וישב (ישעיה סו) אחרי ככה צ"ל. (ז) (קהלת ד) וישב
 חלופי גרסאות ל מוסיף דא עדן. מ לטב: וטב. נ אתאחדן. נה צ"א.

<p>מאמר</p> <p>וההשגחה של עדן הזה עליה על הגן. ואלו הצדיקים, עומדים בגן עדן זה שבארץ, ונהגים מערן הנה, שחיא חכמה תתאה.</p> <p>(נט) מאי בין עדן וכו': מהו בין עדן התחתון לעדן העליון, הוא כיתרון האור מן החשך, עדן התחתון נקרא עדנה. שהיא נקבה, עדן העליון נקרא עדן, שהוא זכר, (כנ"ל שלח אות קמ"ה) עליו כתוב, עין לא ראתה אלקים וזולתך. עדן התחתון זה נקרא גן כלפי עדן שלמעלה, וגן הזה נקרא עדן כלפי הגן שלמטה. ואלו הנמצאים בגן שלמטה, שהוא ג"ע הארץ, נהנים מאותו העדן שעליהם, שהוא חכמה תתאה, בכל שבת ושבת ובכל חדש וחדש, ז"ש, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.</p> <p>(ס) ועל אלין אמר וכו': ועל אלו אמר שלמה, מן החיים אשר המה חיים עדנה, כי אלו הם במדרגה עליונה יותר מהם, מי הם, אלו. היינו אלו שכבר מתו וקבלו עונשם שתי דפו"י דף קפ"ב ע"ב * דף קפ"ג ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>פעמים (כנ"ל אות נ"ה) ואלו נקראים כסף מזוקק, שנכנס לתנור פעם ושתים ויצא ממנו הזוהמא, ונתברר ונעשה נקי, וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, היינו רוח ההוא העומד למעלה ונעכב מלרדת למטה, שזה עומד בקיומו, שעוד לא חטא, ואין לו לקבל עונש, ויש לו מזון ממזון ההוא העליון שלמעלה למעלה.</p> <p>(סא) טב מכלהו מאן וכו': טוב מכולם, הוא, מי שבא לעולם הזה, ולא נפרד מהקב"ה. ואינו בגלוי, וכל דבריו הם בצנעה, זה הוא זכאי חסיד ששמר מצות התורה וקיים אותם ועסק בתורה יומם ולילה, זה מתאחד ונהנה במדרגה עליונה על כל שאר בני אדם, וכלם נשרפים מהסתכלות בחופה של זה.</p> <p>(סב) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שאמר הקב"ה למשה, יאסף אהרן אל עמיו, נחלש כחו, וידע שנשבר זרוע הימין שלו שהוא החסד, ונודעזעא כל גופו. כיון שאמר קח</p>
---	---

קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אֵיל קב"ה, משה, הא דרועא אחרא ם אוזיפנא לך, והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר יהא לגבך ם ימינא ף דא תחות אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר בההוא זמנא כאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

(סג) ן ויעש משה כאשר צוה וגו'. ם אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחימא דעמא, יתיר מכלא, ולא ימרון דהא ן אתנגיד על ידא דמשה. ומשה משיך לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוה חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

(סד) מאי טעמא ן משה. אלא משה אלבשינון לאהרן כד סליק לכהנא, הה"ד ן וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב ן וילבש אותו את המעיל. השתא משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. ן וקב"ה אעדי מניה, מה דיהב ליה. ותרווייהו אפשיטו ליה לאהרן מכלא, ומשה אעדי לבר, וקב"ה לגו. ועד דאעדי משה, קב"ה לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

(סה) זכאה חולקהון דצדיקייא, דקב"ה בעי ביקריהון. אתקין קב"ה לאהרן, ערסא ומנרתא ן דדהבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דהוה דליק בכל יומא תרי זמני. ואסתים פום מערתא ונחתו.

(סו) רבי יהודה אמר, פום מערתא הוה פתיחא, דכל ישראל ן הוה חמאן לאהרן ן שכיב, ן ובוצינא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד

חלופי גרסאות

ס אומינית. ע זמנא. ף דימות אבוי. ם לא גרסינון
מן אמאי עד בנין. ן אתגניב; אתגניז
עד וילבש. ן ל"ג וקב"ה אעדי מניה מה דיהב

לית. א ל"ג דדהבא דנהרא. ב ל"ג הוה. ג ל"ג שכיב. ד ובוסינא.

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כ). (ז) (ויקרא ח).

ר מוסיף משה ולא אהרן. ש ל"ג מן וילבש
לית. א ל"ג דדהבא דנהרא. ב ל"ג הוה. ג ל"ג שכיב. ד ובוסינא.

יאסף אהרן אל עמיו

הסולם

מאמר

משה הלבישם את אהרן, בשעה שעלה לכהונה. ז"ש וילבש משה את אהרן את בגדיו. וכתוב, וילבש אותו את המעיל. ע"כ עתה, הסיר משה ממנו מה שנתן לו, והקב"ה הסיר ממנו מה שנתן לו, דהיינו נשמתו. ושניהם הפשיטו את אהרן מכל, ומשה הסיר מה שבחויק, והקב"ה מה שבפנים. וכל עוד שלא הסיר משה, הקב"ה לא הסיר. אשרי חלקו של משה. (סה) זכאה חולקיהון דצדיקייא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים, שהקב"ה רוצה בכבודם, כי התקין הקב"ה לאהרן, מטה ומנורה של זהב המאירה, ומשל עצמו לקחה, ממנורה היא שהיה מדליק שתי פעמים בכל יום. ואחר זה הסתים פי המערה וירדו.

(סו) רבי יהודה אמר וכו': רי"א פי המערה היה פתוח, וכל ישראל היו רואים את

קה את אהרן ואת אלעזר בנו. אמר לו הקב"ה, משה, הרי זרוע אחר השאלתי לך. והפשט את אהרן וגו'. ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך ימין הזה, תחת אביו. ועם כל זה לא מילא מקום בזמן ההוא כאביו, שהרי ענני יקר נסתלקו, ולא חזרו אלא בזכותו של משה, ולא בזכות אלעזר.

(סג) ויעש משה כאשר צוה וגו': שואל, למה לעיני כל העדה. ומשיב, משום שאהרן היה אהובו של העם יותר מהכל, ולא יאמרו שמת על ידי משה. ומשה משך את אהרן בדברים, עד שעלו אל ההר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשיט משה לבושי אהרן והלבישם לאלעזר.

(סד) מאי טעמא משה וכו': שואל, מהו הטעם שמשה פשט את בגדיו. ומשיב, אלא (דפרי"ד דף קס"ג ע"א)

קאים ה עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וחמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הה"ד ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו', והא אוקמוה. וע"ד בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטף, דהא רחימא מכלהו הוה.

סז) רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושייפין אתבדרו, חד הכא, וחד הכא, וחד באתר אחרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתכנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתזבון, אבל כל חד וחד מית כדקא חזי עלייהו. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה כדקא חזי ליה. אחיד ההוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי ההוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי, טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

סח) זכאה חולקהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואע"ג דאינון באתר אחרא, בעלמא אחרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לדרי דרין. ובשעתא דישראל תייבין בתיובתא קמי קב"ה, וגזירה אתגזר עלייהו, כדין קארי קב"ה לצדיקייא דקיימי לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי ההיא גזרה, וחייס קב"ה עלייהו דישראל. זכאין אינון צדיקייא, דעלייהו כתיב (ט) ונחך יי תמיד וגו'.

מסורת הזוהר

(ט) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ט.

חלופי גרסאות

ה עלה. ו דטורא ול"ג דמעברי; דטורא דאעבר.

מאמר

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

היה לצד ימין. משה, שמת בהר העבריים, היה באמצע כראוי לו, כי משה היה מרכבה לקו אמצעי, שהוא ת"ת. אחו הר הזה של משה, בהר של אהרן, ואסף קברה של מרים להר ההוא של משה, שהיה אחוז מב צדדים מימין ומשמאל. כי קו האמצעי כולל ימין ושמאל, וע"כ נקרא הר העברים, על שם המעבר שינט בין שני צדדי ההר, המעברים, והמעבר אחוז בצד זה ובצד זה, בימין ובשמאל.

סח) זכאה חולקהון דצדיקייא וכו'; אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. ואע"פ שהם במקום אחר בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישראל חוזרים בתשובה לפני הקב"ה, וגזירה נגזר עליהם, אז קורא הקב"ה את הצדיקים העומדים לפניו למעלה, ומודיע להם, והם מבטלים גזרה ההיא, והקב"ה מרחם על ישראל. אשרי הם הצדיקים שעליהם כתוב, ונחך ה' תמיד וגו'.

יודבר

את אהרן מת, ונר המנורה דולק לפניו, ומתו יוצאת ונכנסת, כדי שיראו ישראל שהוא מת, וענן אחת עומד על המטה, ואז ידעו ישראל כי אהרן מת. וראו שנסתלקו ענני כבוד מישראל. ז"ש ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו'. וכבר העמידהו. וע"כ בכו את אהרן כל בית ישראל גברים ונשים וטף, כי אהובם של כולם היה.

סז) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, אלו ג' אחים עליונים, קדושים, למה לא נקברו במקום אחד, והאברים נתפרו אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר. אלא יש שאומרים, שבמקום שהיו עתידים ישראל להסתכן שם, מתו כל אחד ואחד, כדי להגן על ישראל. ונצלו. אבל הפירוש הוא, כי כל אחד מת כראוי לו. מרים מתה בקדש, והיתה בין צפון לדרום. כי מרים היתה מרכבה למלכות, שהיא בין ימין ושמאל דו"א המכונים דרום צפון. אהרן, שהיה מרכבה לחסד, שמת בהר ההר,

(דפו"י דף קפ"ג ע"א)

(ט) וידבר העם באלהים ובמשה וגו'. פרשתא דא, באתר ז אחרא אסתליק, עם אינון מי מריבה דמשה ואהרן.

(ק/ע) רבי יצחק פתח, (ג) ויהי ביום השלישי * ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר ברוה"ק ט נאמרה, ובגין כך כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, דאתחלש חילא דגופא, והא קיימא ברוחא בלא גופא, כדין ותלבש אסתר מלכות. מאי מלכות, אי תימא בלבושי יקר וארגוונא, הא לאו הכי אקרי. אלא ותלבש אסתר מלכות, דאתלבשת במלכות עלאה קדישא, ודאי לבשה רוח הקדש.

(ב/ע) מאי טעמא זכתה להאי אתר. בגין . דנטרא פומה דלא לחוואה מדי. הה"ד (ג) אין אסתר מגדת מולדתה. ואוליפנא כל מאן כ דנטיר פומיה ולישניה, זכי לאתלבשא ברוח דקודשא. וכל מאן דסטי פומיה למלה בישא, הא ודאי ההוא מלה בישא עליה. ואי ז לאו, הא נגעים, או צרעת, דמוקדן כחויא עליה, והא אוקמוה.

(עא) וידבר העם באלהים ובמשה. דאמרו מלה בישא ט בקב"ה, וכתרגומו. ועם משה נצו. למה העליתנו, (א) שוו כל ט אפייא שווין בג"כ אודמן לגבייהו (ב) חוויין, דמוקדן לון כאשא, ועייל אשא ע למעיהו ונפלין מתין, פ כד"א וישלח יי בעם את הנחשים השרפים.

חלופי גרסאות

(ט) תרומה קלד צ"ג ז"ח נ ט"ב ש"ב. (פ) (אסתר ז ל"ג אחרא. ח ל"ג מגלת. ט עמדה. י דתורה (ה) בהר ז צ"ק. (ז) (אסתר ב). סמא. כ דאוליף. ל תימא. מ ל"ג בקב"ה. נ כתרגומו. ס פנייא. ע לפומיהו. פ ל"ג מן כד"א עד סוף האות.

דרך אמת (א) עשו כולם פנים שוים להתקוטט עם משה. (וע' רש"י פה שכתב השו"ע עבד לקונו). (ב) נחשים שרפים.

הסולם

מאמר

מאמר וידבר העם באלקים ובמשה

(ע/ב) מאי טעמא זכתה וכו': מהו הטעם שזכתה למקום זה, דהיינו למלכות, הוא משום ששמרה פיה שלא להגיד כלום. ז"ש אין אסתר מגדת מולדתה. ולמדנו כל מי ששומר פיו ולשונו, זוכה להתלבש ברוח הקודש. וכל מי שמטה פיו לדבר רע, הרי ודאי, שדבר ההוא הרע עליו. כלומר אם מדבר לשון הרע כנחש הקדמוני הרי אותו הנחש שולט עליו. וע"כ ישראל שדברו באלקים ומשה, שלח עליהם נחשים השרפים. ואם לא, הרי נגעים או צרעת שורפת כנחש, בא עליו. וכבר העמדנו. (עא) וידבר העם באלקים ובמשה: שאמרו דבר רע על הקב"ה, וכתרגומו, שעל וידבר וגו', מתרגם ואתרעם וכו' ועם משה נצו. למה העליתנו, עשו כל פנים שוים, שהשוו את אלקים ומשה, לומר להם למה העליתנו

(ט) וידבר העם באלקים ובמשה וגו': פרשה זו נתבאר במקום אחר, עם אלו הכתובים של מי מריבה של משה ואהרן. (א/ע) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר נאמרה ברוח הקדש, וע"כ כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, מחמת התענית, ועמדה ברוח בלא גוף, אז ותלבש אסתר מלכות. מהו מלכות, אם תאמר בלבושי יקר וארגמן, אלו אינן נקראים כן. בשם מלכות. אלא ותלבש אסתר מלכות, פירושו, שנתלבשה במלכות העליונה הקדושה, ודאי שלבשה רוח הקודש, כי המלכות נקראת רוח הקודש.

(דפ"י דף קפ"ג ע"א * דף קפ"ג ע"ב)

(עב) ר' חייא אמר, חווין הוו אתיין, מלחשן בפומייהו, ונשכין ומתין. מאי מלחשן. כד"א (ק) אם ישוך הנחש בלא לחש. אשא הוו מלהטן בפומייהו, ונשכין, ושדיין אשא בהו, ואתוקדאן מעייהו ומתין. והא מלין אלין אסתלקו לאתר אחרא. (עג) ומשם בארה הוא הבאר. מ"ש דהכא בארה, ולבתר באר. אלא בארה, לבתר ז דמתכנשי מייא לגו ימא, ונחתי לתתא. באר, בשעתא דיצחק מלייא ליה. ק היא הבאר, הוא כתיב ורוא דא, כמה דכתיב (ו) ועבד הלוי הוא. (עד) ר' אבא אמר, בכל אתר הוא, וקריןן היא, דכר ונוקבא כחדא. וכללא עלאה, ה' נוקבא, ו' דכר, ר' א' כללא דכלא. דהא א' בשלימו שריא. זכאין אינון ישראל, אע"ג דאינון לתתא, אינון אחידן בכללא עלאה דכלא, ובג"כ כתיב ה הוא עשנו ולא אנחנו, באלף כתיב. כללא ו דו"ה ת וא' דכליל כלא. (עה) ר"ש אמר, רוח דמיא, דא הוא רוח הקדש, דנשב בקדמיתא. כד"א (א) הפיחי גני, לבתר נזלין מייא למליא ב לה, הה"ד ב) ישב רוחו יזלו מים. ישב רוחו בקדמיתא, ולבתי יזלו מים. ועד לא נשיב האי רוחא, לא נזלין מייא. מאי קא משמע ג לן, משמע דבעי בכלא לאתערא מלה, בעובדא או במלה, ד או לאתחזאה כחיו דעובדא. והכא, עד דרוחא לא נשיב, לא נזלין מייא לגביה דהוא רוח.

חלופי גרסאות

ז דמתכנשו; דאתכנשו. ק ההיא באר. ד ל"ג א' ש דוא"ו. ת ל"ג וא'. א ל"ג כד"א. ב כלא. ג ל"ג לן. ד ל"ג או.

מסורת הזוהר

(ק) (קהלת י) יתרו ח צ"ג. ו) משפטים קיח צ"ה. (ש) (במדבר יח) ויצא סו צ"ד. ת) (תהלים ק) נח סב צ"ו. א) (שיר ד) ויקרא נה צ"ר. ב) (תהלים קמז).

הבאר

הסולם

מאמר

עס ו' שהוא לשון זכר. והסוד הוא כמ"ש, ועבד הלוי הוא. שהוא רומז על צד שמאל דו"א (כנ"ל קרח אות מ').

(עד) רבי אבא אמר וכי: רא"א בכל מקום שהכתיב הוא. הוא. והקרי הוא, היא. כמו כאן בבאר, יורה על דכר ונוקבא יחד, וגי' אותיות הוא, הן כלל עליון, ה' היא נוקבא, מלכות. ו' היא דכר, ז"א. א' היא בינה, שהיא כלל הכל, כי ז"א ונוקבא יוצאים ממנה. כי א' שהיא בינה, היא שלמות הכל. שכל המוחין יוצאים ממנה. אשרי הם ישראל, אע"פ שהם למטה, הם אחוזים בכלל עליון של הכל, דהיינו בגי' אותיות ה' ו' א', ומשום זה כתוב, הוא עשנו ולא אנחנו, ולא, כתוב בא' שמורה ולא' אנחנו, שהיא כלל של ו"ה שהם זי"ג, והא' היא כלל הכל.

(עה) ר"ש אמר רוח וכי: ר' שמעון אמר הרוח שבמים, זה הוא רוח הקדש, דהיינו הרוח שבמלכות הנקראת רוח הקדש, שהוא נושב בתחלה, כש"א הפיחי גני, דהיינו שמעלה מ"ג, ואח"כ יזלו מים, שהם מים עליונים דכורין, למלאות אותה. ז"ש, ישב רוחו יזלו מים, תחלה

העליתנו. משום זה נשלח עליהם נחשים השורפים אותם כאש, ונכנס האש למעיהם, ונפלו מתים. כש"א, וישלח ה' בעם את הנחשים השורפים.

(עב) ר' חייא אמר וכי: רח"א נחשים היו באים ופיותיהם היו מלחשים, ונושכים ומתים. מהו מלחשים. הוא כש"א, אם ישוך הנחש בלא לחש. אש היתה לזהטת בפיותיהם, ונשכו, ושלחו את האש בהם, ונשרפו מעיהם ומתים. והרי דברים אלו נתבארו במקום אחר.

מאמר הבאר

(עג) ומשם בארה הוא הבאר: שואל מה השינוי שכאן כתוב בארה ואחר כך כתוב באר. ומשיב, אלא בארה נקראת המלכות אחר שכבר נאספו המים לתוך הים וירדו למטה, למקום המלכות. באר נקראת המלכות, בשעה שיצחק, שהוא קו השמאל דו"א, ממלא אותו, וכיון שהבאר עוד נמצאת בפעולת ז"א, ע"כ נקראת באר בלא ה'. שהוא לשון זכר. וע"כ, היא הבאר הכתיב הוא, הוא הבאר, (דפ"י דף קפ"ג ע"ב)

עו) הוא הבאר, היא הבאר קרינו, מ"ש בקדמיתא בארה, ה והשתא באר. אלא בקדמיתא נוקבא בלחודהא, והשתא ו דקאמר הוא, כללא דדכר ונוקבא אקרי באר. ובאתר דאשתכח דכר, אפילו ז מאה נוקבא, דכר קרינו לכלא. עז) אשר אמר יי למשה אסוף את העם, בגין דהאי ח באר לא אעדי ט מנייהו. ואי תימא, היך יכלין לשאבא מניה כללא, אלא איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק לכל סטרין, וכדין הווי ישראל בשעתא דשארן ובעיין מייא, קיימין עליה, ואמרי שירתא. ומה אמרי, עלי באר. כ סלקי מימך, ל לאנפקא מיין לכלא, ולאתשקאה מנך. וכן אמרי תושבתתא דהאי באר, באר חפרוה שרים וגוי. מלה קשוט הווי אמרי, וכך הוא.

עח) מ מהכא אוליפנא, כל מאן דבעי לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה, לא אתעביד כדקא יאות, לא אתער מדי. כל בני עלמא אזלין לבי כנישתא לאתערא מלה דלעילא, אבל זעירין אינון דידעין לאתערא, וקב"ה קריב לכללא נ דידעי למקרי ליה ולאתערא מלה כדקא יאות, אבל אי לא ידעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דכתיב ג קרוב יי לכל קוראיו וגוי. מאי באמת. דידעי לאתערא מלה דקשוט כדקא יאות, וכן בכלא.

מסורת הזוהר
 ג) (תהלים קמה) אחרי יב צ"ד.
 ה ל"ג מן השתא עד השתא. ו קאמר ההוא.
 ז מלה. ח ל"ג באר. ט מוסיף באר מנייהו.
 י ונביעו. כ סקי. ל אפקא. מ ת"ח כל. נ ל"ג מן דידעי עד אבל.

הבאר

הסולם

מאמר

שהוא יצא ל"ג נחלים, שהמלכות מתחלקת ל"ג, בסוד י"ב שמקבלת מ"ב גבולים שבז"א, ואחד כולל כולם. והנביע שבבאר מתמלא ויוצא לכל הצדדים. ואז בשעה ששרו ישראל ורצו מים, היו ישראל עומדים עליה, על הבאר, ואמרו שירה. ומה אמרו, עלי באר, העלי מימך להוציא מים לכל, להשקות ממך. וכן אומרים השבח של באר הזו, דהיינו, באר חפרוה שרים וגוי. דבר אמת היו אומרים. וכך הוא.

עח) מהכא אוליפנא כל וכו': מכאן למדנו, שכל מי שרוצה לעורר דברים שלמעלה, בין במעשה בין בדבור, אם מעשה הוא או דבור ההוא לא נעשה כראוי, אינו מתעורר כלום. כל בני העולם הולכים לבית הכנסת לעורר דבר שלמעלה, אבל מועטים הם שיודעים לעורר. והקב"ה קרוב לכל אלו שיודעים לקראו, ולעורר דבר כראוי, אבל אם אינם יודעים לקראו, הוא אינו קרוב, שכתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת, היינו שיודעים לעורר דבר אמת כראוי. וכן בכל דבר.

תחלה, ישב רוחו, ואח"כ יזלו מים. וכל עוד שאינו נושב רוח הזה אין המים נזולים. מה משמיענו בזה. מזה משמע, שצריכים בכל, לעורר דבר מלמטה, שהיא בבחינת מ"ן, במעשה או בדבור, או להראות כעין מעשה, ואח"כ בא ההתעוררות של מעלה. וע"כ כאן, כל עוד שהרוח לא נשב אין המים שה"ט השפיע, נזולים אל רוח הזה. שהוא המלכות.

עו) הוא הבאר היא וכו': הוא הבאר כתוב, היא הבאר אנו קוראים. וכן מהו השינוי שכתוב בתחלה בארה, ועתה באר. ומשיב, אלא בתחילה היתה הנוקבא, שהיא המלכות, בלבדה, וע"כ נאמר בארה, לשון נקבה, ועתה שאומר הוא שירה כלל דכר ונוקבא (כבאות ע"ד) היא נקראת באר. לשון זכר, ואע"פ שכולל גם הנוקבא, כתוב בלשון זכר, כי במקום שנמצא זכר, אפילו יש עמו מאה נקבות, קוראים לכלום בלשון זכר.

עז) אשר אמר ה' וגוי: כתוב הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם. הוא משום שבאר הזו לא נעדר מהם, ואם תאמר, איך היו יכולים כולם לשאוב ממנו. אלא

עט) אוף הכא, הוו אמרי ישראל הני מלין, מלין דקשוט, ם בגין לאתערא (* להאי בירא, ולאשקאה לון לישראל, ועד דאמרי הני מלי לא אתער. וכן אפילו באינון חרשי עלמא, דמשתמשי בזינין בישין, עד דעבדי עובדוי דקשוט לגבייהו, אי לא אמרו מלי דקשוט, בגין לאמשכא לון בהני גוונא דבעיין, לא ן מתערין לגבייהו, ואפילו ן דצווחי כל יומא במלין אחרנין, או בעובדא אחרא, לא משכיין לון לגבייהו לעלמין, ולא מתערין לקבלייהו.

פ) ת"ח, כתיב, ד) ויקראו בשם הבעל וגו'. מאי טעמא. חד דלאו רשו בההוא בעל בהאי. ועוד דמלין לא מתכשרן ץ בינייהו, ואנשי לון קב"ה ן מנהון. הה"ד ה) ואתה הסבות את לבם אחורנית. זכאין אינון צדיקיא, דידעי למקרי למאריהון כדקא יאות.

פא) אמר רבי שמעון, הכא בעינא לגלאה מלה. ת"ח, כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות, ולסדרא מלין כדקא יאות, הא ודאי מתערי לקב"ה, לאמשכא מלין עלאין ך דמתכשרן. ואי לא, לא אתכשר לגבייהו. אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא ם עובדא, ולסדרא מלין, מאי חשיבו דלהון דצדיקיא, דידעי עקרא דמלה ן ועובדא, וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין אחרנין, דלא ידעי כל כך.

פב) אלא אלין א דלא ידעי עקרא דעובדא ב כולי האי, אלא סדורא בעלמא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ד) (מ"א יח) בלק תנג צ"ת. ה) (שם). ם ל"ג בגין. ע מתעבד. ן דסחי. ץ בעינייהו. ן ל"ג מנהון הה"ד. ר ל"ג דמתכשרן ואי לא לא אתכשר: דמתכשרן ואי לא מתכשרן: דמתכשרן ת דעובדא [עקרא]; ועובדיא. א דכלא ול"ג ידעי. ב כל: דכל.

מאמר

הסולם

הבאר

עט) אוף הכא הוו וכו': אף כאן, על הבאר, אמרו ישראל דברים אלו שהם דברי אמת, כדי לעורר את הבאר הזה, שהיא המלכות, ולהשקות את ישראל. וכל עוד שלא אמרו דברים אלו, לא נתעוררה הבאר. וכן אפילו באלו מכשפי עולם, שמשתמשים במינים הרעים, עד שעושים אליהם מעשים של אמת, ואם לא היו אומרים דברי אמת כדי להמשיכם באותם אפנים שהם רוצים, לא היו מתעוררים אליהם. ואפילו היו צועקים כל היום בדברים אחרים או מעשים אחרים, לא היו מושכים אותם אליהם לעולם, ולא היו מתעוררים כנגדם.

פ) ת"ח כתיב ויקראו וגו': בוא וראה, כתוב ויקראו בשם הבעל וגו'. מהו הטעם שלא נענו. ומשיב אהד, משום שלא היו רשות לבעל ההוא בזה, להוריד אש מן השמים. ועוד, משום שהדברים לא היו ישרים ביניהם.

(דפ"י דף קפ"ג ע"ב * דף קפ"ד ע"א)

והקב"ה השכיח אותם מהם. ז"ש ואתה הסבות את לבם אחורנית. אשרי הם הצדיקים היודעים לקרוא את אדונם כראוי.

פא) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, כאן אני רוצה לגלות דבר. בוא וראה כל מי שיודע לסדר מעשה כראוי, ולסדר דיבורים כראוי, הרי ודאי שמעוררים את הקב"ה להמשיך דברים עליונים ישרים. ואם לא אינו מתרצה אליהם. ואם כן, הרי כל העולם יודעים לסדר המעשה ולסדר דיבורים, מהו החשיבות שלהם, של הצדיקים, היודעים שורש הדיבור והמעשה, ויודעים לכוון הלב והרצון יותר מאלו האחרים שאינם יודעים כל כך.

פב) אלא אלין דלא וכו': ומשיב, אלא אלו שאינם יודעים שורש המעשה כל כך, אלא רק סדור בלבד ולא יותר, מושכים עליהם משיכה שלאחר כתפיו של הקב"ה. שאין

עט) אוף הכא הוו וכו': אף כאן, על הבאר, אמרו ישראל דברים אלו שהם דברי אמת, כדי לעורר את הבאר הזה, שהיא המלכות, ולהשקות את ישראל. וכל עוד שלא אמרו דברים אלו, לא נתעוררה הבאר. וכן אפילו באלו מכשפי עולם, שמשתמשים במינים הרעים, עד שעושים אליהם מעשים של אמת, ואם לא היו אומרים דברי אמת כדי להמשיכם באותם אפנים שהם רוצים, לא היו מתעוררים אליהם. ואפילו היו צועקים כל היום בדברים אחרים או מעשים אחרים, לא היו מושכים אותם אליהם לעולם, ולא היו מתעוררים כנגדם.

פ) ת"ח כתיב ויקראו וגו': בוא וראה, כתוב ויקראו בשם הבעל וגו'. מהו הטעם שלא נענו. ומשיב אהד, משום שלא היו רשות לבעל ההוא בזה, להוריד אש מן השמים. ועוד, משום שהדברים לא היו ישרים ביניהם.

(דפ"י דף קפ"ג ע"ב * דף קפ"ד ע"א)

ולא יתיר, משכין עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקב"ה, דלא ג טס באוירא דשגיוחו אקרי.

פג) ואלין דידיעי ומכווני לבא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין בארע מישר כדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון. זכאה חולקהון, דהא קב"ה קריב לגביהון, וזמין לקבליהון, בשעתא דקארון ליה, הוא זמין לון. בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגביהו, הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הה"ד (י) כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי.

פד) (י) ויאמר יי אל משה אל תירא אותו וגו'. רבי יהודה פתח, (י) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. ת"ח, כנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. כד בעיא ד לינקא ה ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא

מסורת הזוהר

(ז) (תהלים צא) אחרי מות קצו צ"כ. (ז) (במדבר כא.) (ח) (משלי לא) ויחי קצא צ"ג. ג כנס או נטורא. ד ינקא. ה מוסיף ברחמי לחמי.

חלופי גרסאות

אל תירא אותו

השמאל שהוא דין וכן להיפך. כי קו ימין ה"ס נקודת החולם שבו אין ה' יוצאת מאויר, והוא ו"ק חסר ג"ר. וע"כ הוא צריך לשמאל שממנו נמשך החכמה, ואז יש לו לימין ג"ר. וקו השמאל, ה"ס נקודת השורק, (ע"י לעיל ב"א ט"ו ד"ה ההיא) שבו יוצא ה' מאויר, ויש לו חכמה, אבל חכמה בלי חסדים הם דינים קשים, ואינה יכולה להאיר (כמ"ש שם). ולפיכך אין המלכות מושכת חסדים שה"ס ימין ורחמים, עד שיש לה מכבר הארת החכמה, שאז נעשה הארת החכמה מקום ובית קבול לאור הרחמים והחסדים, שהם נעשים בו בחינת ג"ר. וכן אין המלכות מושכת החכמה משמאל, שהוא דין, אלא א"כ יש לה חסדים ורחמים מכבר, ואז החכמה מתלבשת תוך החסדים ומאירה, וכל עוד שאין לה חסדים החכמה שמקבלת היא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק ע"ש) הרי שהחסדים הם מקום ובית קבול אל החכמה, וז"ש, כנ"י ינקא מתרי סטרי וכו' ברחמים מימין, ובחכמה משמאל, שהוא דין, כי אין החכמה מאירה אלא עם דינים (כנ"ל פקודי אות ש"ע"ו). כד בעיא לינקא ברחמי, דהיינו מקו ימין, שהוא חסד ורחמים. אשתכח אתר לאתישבא בית דהיינו שנמצא בה מוכנת הארת השמאל שהיא החכמה שהיא מקום ששם מתישבת הארת הימין, ונשלמת בג"ר על ידי זה כנ"ל. כד בעי לינקא בדינא, דהיינו הארת חכמה משמאל הבאה עם דינים קשים

מאמר

הסולם

שאין תפלתם פורח באויר (כמ"ש לעיל ויקהל אות ק"ל ע"ש) הנקרא השגחה. כלומר, שזה הוא השגחה של פנים, והס אינס האויים אלא לבחינת מאחורי כתפיים. פג) ואלין דידיעי ומכווני וכו': ואלו היודעים ומכוונים הלב והרצון, מוציאים ברכות ומקום המחשבה, שהיא חכמה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים של המדרגות בדרך ישר כראוי, עד שמתברכים העליונים ותחתונים, והשם הקדוש העליון מתברך על ידיהם, אשרי חלקם, כי הקב"ה קרוב אליהם ומזומן כנגדם, ובשעה שקוראים אותו הוא מוכן אליהם, ובשעה שהם בצרה, הוא אצלם, הוא מכבדם בעולם הזה ובעולם הבא. ז"ש, כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי. פד) ויאמר וגו' אל תירא אותו: רבי יהודה פתח לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. בוא וראה, כנסת ישראל יונקת מב' צדדים, פעם ברחמים ופעם בדין. כשרוצה לינק ברחמים, נמצא מקום שהרחמים יתישבו בו. כשרוצה לינק בדין, נמצא מקום, שהדין יתישב בו, וגשורות עליו, כי כך הוא בכל מקום, שאינו שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום שישורה עליו, וע"כ כנסת ישראל, לא תירא לביתה משלג, מהו הטעם, הוא משום שכל ביתה לבוש שנים. זה אינו שורה אלא בזה, לכן באדום, ואדום בלבן. והרי העמידוהו. פירוש. אין הימין, שהוא חסד, שלם בלי (דפרי דף קפ"ד ע"א)

ביה. כד בעי לינקא בדינא, אתר אשתכח לאתישבא ביה, ולמשרי עלוהי, דהכי הוא בכל אתר, לא שארי מלה דלעילא, עד דאשתכח אתר למשרי עלוי. וע"ד, כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, מ"ט. בגין דכל ביתה לבוש שנים. לא שריא האי, אלא בהאי חוור בסומק, וסומק בחוור. והא אוקמוה.

פה) ויאמר יי אל משה אל תירא אותי, תרין אותו אינון שלימין באורייתא בתרין וויין, חד דא, וחד, ט) עד דרוש אחיך אותו. מ"ט. בגין דאינון ז אות ממש. עד דרוש ח אחיך ט אותו, דבעי לפרשא ההוא אות, דההוא אבידה. פו) אוף הכא דין אותו, דא עוג, דאתדבק באברהם, ומאנשי ביתה הוה, וכד אתגור אברהם מה כתיב, וכל אנשי ביתו וגו'. דא עוג דאתגור עמיה, וקביל האי את קדישא, כיון דחמא עוג. דישראל מקרבין גביה, אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון, ודא שוי לקבליה.

פו) ביה שעתא דחיל משה, היך יכיל לאעקרא רשימא דרשים אברהם. אמר, ודאי הא ימינא דילי מית, דהא ימינא בעיא להאי. אי נימא הא אלעזר, ימינא דסיהרא הוא, ולא דילי. והאי את לימינא הוא, דאברהם לימינא הוא.

חלופי גרסאות
ו מוסיף ת"ח כתיב ויאמר. ז אותו. ח מוסיף
אחיך אחיך ממש: ט או. י ישראל.

מסורת הזוהר
ט) (דברים כב).
מסורת הזוהר

אל תירא אותו

הסולם

מאמר

פה) ויאמר וגו' אל תירא אותו: ב' פעמים בתורה נמצאות אותו שהן שלמות בבי וויין. (כך היה בס"ת שלהם). אחד כאן. ואחד עד דרוש אחיך אותו. מהו הטעם. הוא משום שפירושוס אות ממש, ואינו נגזרות מהמלה. את. עד דרוש אחיך אותו. פירושו שצריך לפרש סימן ואות של אבידה ההיא. פו) אוף הכא דין אותו וכי: אף כאן אותו זה. הוא עוג שנתדבק באברהם, ומאנשי ביתו היה, וכשנמול אברהם, מה כתוב, וכל אנשי ביתו וגו'. שזה עוג שנמול עמו וקבל אות קדוש הזה. כיון שראה עוג, שישאל מתקרבים אליו, אמר הרי ודאי אני הקדמתי המצוה העומדת להם, כי הקדים להמול לפני יצחק אבינו. וזה שם כנגדו. לבטוח בו.

פו) ביה שעתא דחיל וכי: בו בשעה ירא משה, איך הוא יכול לעקור הרושם שרשם אברהם. אמר ודאי הרי הימין שלי, שהוא אהרן. מת. כי צריכים ימין לנצח את זה. ואם נאמר שיש אלעזר. הוא הימין של הלבנה, דהיינו של המלכות, ולא שלי, שאינו ימין ד"א שה"ס משה, כמו אהרן. ואות הזה, של עוג, הוא לימין ד"א, כי אברהם הוא ימין ד"א.

קשים, אתר אשתכח לאתישבא ביה דלמשרי עלוהי, דהיינו החד שמימין הנמצא בה שהוא מקום ששם מתישבת ומתלבשת הארת החכמה שבשמאל. לא שארי מלה דלעילא עד דאשתכח אתר לאתישבא ביה וכי, דהיינו שלא יוכל לשרות שלמות מלמעלה מטרם שיש לה מקום לכלול ולהתלבש בו, אם הוא שפע הימין צריך למקום משמאל, ואם הוא שפע השמאל צריך למקום מימין, כנ"ל.

ונודע, שאם החכמה מאירה לבדה במלכות בלי התישבות בחסדים, אז המלכות נקפאת (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש) ח"ש, וע"ד כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג, דהיינו שאינה יראה מקפאון מאי טעמא, בגין דכל ביתה לבוש שנים, אל תקרי שנים, אלא שנים, שהשין שואית והנון פתוחה, דהיינו שני אורות, חכמה וחסדים יחדיו אשר אז אין האורות נקפאים (כמ"ש ע"ש). וז"ש לא שריא האי אלא בהאי, חוור בסומק, חסד שמימין שה"ס לבן, שורה בחכמה שבשמאל שה"ס אדום, וכן, סומק בחוור, שחכמה שבשמאל שה"ס אדום, שורה בחסדים שבימין שה"ס לבן.

(דפ"י דף קפ"ד ע"א)

פח) מיד אמר קב"ה, אל תירא אותו, לא תדחל להווא את דיליה, ואפילו לימינא לא אצטריך. כי בידך נתתי. שמאלא דילך יעקר ליה מעלמא, דהא הוא פגים רשימא דיליה, ומאן דפגים להאי את, אתחזי לאתעקרא מעלמא, כ"ש שמאלא דילך, דאיהו ידך, יעקר ליה מעלמא, בגין כך * אתעקר מעלמא, ואפילו דאיהו תקיפא מבני גברייא, ובעא לשיצאה להו לישראל, נפל כ בידיה דמשה ואשתצי.

פט) בגין כך כלא שציאו ישראל בנוי וכל עמיה, וכל דיליה. ז כמה דכתיב, ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו נ וכתיב, ונך אותו ואת בנו. בנו כתיב חסר י"ד, וקרין בניו, והא אוקמוה חברייא.

צ) זכאין אינון ישראל, דמשה נביאה הוה בינייהו, ו דבגיניה עביד לון קב"ה כל הני אתוון, ואוקמוה. וקב"ה לא גזר קיימיה עם שאר עמין לאתקשרא ביה, אלא עם ישראל, דאינון בנוי דאברהם, דכתיב בו ו ובין זרעך אחרוך לדרתם ברית עולם. וכתיב ז ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך וגו', לא ימושו מפידך וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

מסורת הוהר (דברים ב). כ (בראשית יז). ז (ישעיה נט) חלופי גרסאות
 י (דברים ב). כ (בראשית יז). ז (ישעיה נט) כ לדיה. ל ל"ג מן כמה עד והא. מ ל"ג מן ויכו
 עדי ונך. ג ל"ג מן וכתוב עד בנו כתיב. ו דבגין כד.

מאמר הסולם אל תירא אותו

וכתוב ונך אותו ואת בנו. בנו כתוב, חסר י' של סימן הרבים, וקוראים בניו. וכבר העמידהו החברים (תנחומא סוף חוקת).

ז) זכאין אינון ישראל וכו': אשרי הם ישראל שמשה הנביא היה ביניהם, שבשבילו עשה הקב"ה כל אלו האותות. והעמידהו. והקב"ה לא כרת בריתו עם שאר העמים להתקשר בהם, אלא עם ישראל, שהם בניו של אברהם, שכתוב בו, ובין זרעך אחרוך לדרתם ברית עולם. וכתוב, ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו', לא ימושו מפידך וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

סליק פרשת חקת

פח) מיד אמר קב"ה וכו': מיד אמר הקב"ה, אל תירא אותו. אל תירא מפני אות שלו, ואפילו לימין אינו צריך. כי בידך נתתי, השמאל שלך יעקר אותו מן העולם. כי הוא, עוג, פגם את רושם הברית שלו, ומי שפגם אות הזו ראוי להתעקר מן העולם מעצמו. כל שכן השמאל שלך, שהוא ידך, יעקר אותו מן העולם. ומשום זה נתעקר מן העולם. ואע"פ שהוא גבור מבני הגבורים וחשום שרצה להשמיד את ישראל נפל בידי משה ונשמד.
 פט) בגין כך כלא וכו': משום זה השמידו ישראל הכל, בניו וכל עמו וכל אשר לו. כמו שכתוב ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו.
 (דפ"י דף קפ"ד ע"א * דף קפ"ד ע"ב)

פ ר ש ת
ב ל ק

א) וירא בלק בן צפור וגוי. ר' שמעון אמר, וירא, מאי ראייה חמא. ראייה רדאי ממש חמא א) במשקופא דחכמתא, וחמא בעינוי. חמא במשקופא דחכמתא, כמה דכתיב ב) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מאי בעד החלון. כד"א בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא א) אלא ודאי חלון דחכמתא ב) דזנבי שוליהון דככביא, ואינון חלוני דחכמתא. וחד חלון אית דכל חכמתא ביה שריא, ג) ובה חמי מאן דחמי בעקרא ד) דחכמתא. אוף הכא וירא בלק, בחכמתא דיליה. ב) בן צפור, כמה דאמרו. אבל בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין ה) דההוא צפור, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, ו) מפרח באוירא. עביד עובדין ולחיש

חלופי גרסאות

א ל"ג אלא; אלא דא; ודא. ב זינוי. ג וביה. ד ל"ג דחכמתא. ה ל"ג דההוא צפור. ו מפרכו.

מסורת הוהר

א) להלן אות ריב צ"כ, רכז, רמה, שצו צ"ח. ב) (בראשית כו) תולדות מא צ"ז. ג) (שופטים ה) תולדות מא צ"ח.

דרך אמת א) בחלון החכמה

הצפור

הסולם

מאמר

כמה דכתיב וישקף אבימלך וכו'. שוירא בלק, פירושו שראה בהסתכלות החכמה כמו אבימלך ואם סיסרא, ודאי חלון דחכמתא, דזנבי שוליהון דככביא שקצות שוליהם של הככבים נתקנו לחלונות בשביל החיצונים כנ"ל. וחד חלון אית וכו' בעקרא דחכמתא, והיינו חלון המלכות. ושם כל זר לא יבא. ב) בן צפור. כמה וכו': בן צפור. הוא כמו שאמרו, שהוא מבני בניו של יתרו שנק' צפור, (לקמן אות רכ"ז) אבל בן צפור, ממש, שפירושו שכל עסקיו היה עם צפור. כי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור. לקח צפור, ודפק עם עשב, ומפריח באויר. עשה מעשים ולחש לחשים, ואותו צפור היה בא, ובפיו אותו העשב, ומצפצפה לפניו. והכניסה בכלוב אחד, הקטיר לפניו קטרת, והיא מודיעה לו כמה דברים. עשה כשפים, והעוף, דהיינו הצפור, מצפצפת ופורחת ומשוטטת אל גלוי עינים, ומודיע לה, והיא באה. וכל דבריו היו בצפור ההוא.

פירוש

א) וירא בלק בן צפור וגוי: ר' שמעון אמר, וירא, מה היא הראיה שראה. ומשיב, ראייה ממש ודאי, ראה בהסתכלות החכמה, וראה בעינוי. דהיינו החכמה. ראה בהסתכלות החכמה, כמו שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מהו בעד החלון. הוא כש"א בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. אלא ודאי חלון החכמה דקצה שולי הככבים, הוא החלון דאם סיסרא ואבימלך, והם חלונות החכמה. כלומר שיש הרבה חלונות, וחלון אחד יש שכל החכמה שורה בו, וכו' רואה, מי שרואה בשורש החכמה. אף כאן, וירא בלק, בחכמה שלו, דהיינו חלון הפרט. פירושו. הלבנה ה"ס המלכות הנקראת חכמה תתאה, וממנה עיקר החכמה. ויש ככבים המאירים ומתנוצצים מהם חכמה, שהם חלקי המלכות וצבאותיה, ובקצה הסיום של הארתם, שם הוא בחינות החלונות, שהחיצונים מקבלים מהם חכמה, וייטיא הארה דקיק, ולא יותר. וי"ש, וירא וכו' חמא במשקופא דחכמתא

(דפו"י דף קפ"ד ע"ב)

לחיש, וההוא צפור הוה אתי, ז וההוא עשבא בפומיה, ח מצפצפא קמיה. ואעיל ליה בכלוב חד. ט מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין. עביד חרשוי, ומצפצפא עופא, ופרח וטס לגבי גלוי עינים, ואודע ליה. ואיהו אתי. וכל מלוי בההוא צפור הוו.

ג) יומא חד עבד עובדוי, ונטיל ההוא צפור, ופרח ואזיל ואתעכב, ולא אתא. הוה מצטער בנפשיה. עד דאתא, חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה.

חלופי גרסאות

ז ל"ג וההוא; ההוא. ח מפרח באוירא. ט מוסיף חדי מקטרא.

הצפור

הסולם

מאמר

אות ע"ט) ואתערותא דלתתא צריך להיות ע"י מעשה ודבור. וז"ש עביד עובדוי ולחיש לחיש, שע"י השיג הצפור את העשבא מאוירא דבינה ואז נאחו בו"ק דבינה. וז"ש, וההוא צפור הוה אתי וההוא עשבא בפומיה. כלומר שהשיג את העשבא מאויר דבינה, וע"י ינק בפיו ונאחו בו"ק דבינה. וז"ש, מצפצפא קמיה, ששמחה על קבלתה. אמנם מחמת חסרון הג"ר שגרם לה, נבחן, ואעיל ליה בכלוב חד, שהכניסה ע"י מעשיו בגבול, כמו בכלוב, שאינה יכולה להתפשט כחפצה. מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין, שהקטרת עושה לה נחת רוח, והצפור מגלה לו כמה דברים שהם מבחינת מוחין אלו דו"ק.

ובכדי להשלימה בג"ר צריך להמשיך לה מוח השמאל. ומתוך שהשמאל דקדושה אינו מאיר ממעלה למטה. וכל תאות החיצונים הוא רק להמשיך השמאל ממעלה למטה. לפיכך שולח את הצפור לעזאל, שבהרי חשך, שהחכמה שבו היא ממעלה למטה. (כמ"ש להלן אות שפ"ג) וז"ש עביד חרשוי שעושה כשפיו, דהיינו האתערותא דלתתא, ואז ומצפצפא עופא ופרח וטס לגבי גלוי עינים, שהוא עזאל שבהרי חשך, ואודע ליה, שהוא משפיע לה מהארת השמאל שלו. ואיהו אתי והצפור, אחר שקבל מוח השמאל מעזאל חזר ובא אל בלק, והוא משתמש עמו, ומקבל ממנו כל מה שרוצה. וז"ש, וכל מלוי בההוא צפור הוו. שהיה משתמש עמו תמיד.

ג) יומא חד עבד וכו': יום אחד, עשה מעשיו ולקח צפור ההיא, ופרחה והלכה, ונתעכבה, ולא באה אליו. היה בלק מצטער בעצמו ומטרם שבאה, ראה שלהבת אש אחת, שפרחה אחריה, אחרי הצפור, ושרף כנפיו, אז ראה מה שראה, ופחד מפני ישראל, מה שמר של אותה הצפור. הוא ידוע, וכל אלו

המשתמשים

פירוש הצפור הוא עבודה זרה והיא בבחינת ג"ר דקליפה. והמכשפים הרוצים לקבל ממנה חכמה וידיעות, הם צריכים להמשיך לה ב' מוחין חכמה ובינה, שה"ס ימין ושמאל. ואז הצפור מודיע להם כל מה שרוצים. אמנם החיצונים אין להם אחיזה אלא במנעולא שהיא מסך דמלכות דמדת הדין. ואיך יוכלו להמשיך מוח הימין אל הצפור, שהיא בחינת ו"ק דבינה הנקרא חכמה. ולפיכך תחילה מעוררים הדינים דמנעולא, הנותן להם כח להאחו במלכות לבדה. ואח"כ מפריחים המנעולא באויר הבינה כדוגמת הקדושה, ונאחזים הדינים בבינה והדינים ממעטים הבינה לו"ק, חסר ראש, ואז יוכלו גם הם להאחו ולהמשיך אורות מו"ק דבינה, שהם נעשו. למוח הימין דצפור. והוא חכמה דקליפה ההיא. ואח"י ממשיכים מוח השמאל אל הצפור, שע"י כשפים ולחשים, הם מדבקים את הצפור בעזאל, שנק' גלוי עינים, שהוא הארת הג"ר דחכמה דשמאל שנפל להרי חשך, (כמ"ש להלן אות שפ"ד) ומשם נמשך אל הצפור מוח השמאל. שהם משמשים עמו ממעלה למטה כדרך החיצונים. ואחר שהמשיכו אל הצפור ב' מוחות אלו, אז הצפור מגלה להם כל מה שרוצים.

וז"ש בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין דההוא צפור, דהיינו הן בזינין דמוח הימין והן בזינין דמוח השמאל. ומפרש, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, עשבא, פירושו דינין דמנעולא שהם נותנים להם אחיזה בבחינת מלכות בלבד. והיה מקשקש ומכה בעשבא הזה לעורר הדין במלכות. ואח"כ מפרח באוירא, שהיה מפריח העשבא אל אויר הבינה, כדי לפגום הבינה ע"י העשבא, ובכדי שמעשיו יצליחו. עביד עובדוי ולחיש לחיש, כי אפילו בכשפים, בלי אתערותא דלתתא אין הוא יכול לפעול כלל למעלה, ע"ד שהוא בקדושה (כנ"ל חקת דפ"י דף קפ"ד ע"ב)

ואוקיד גדפוי. כדין חמא מה דחמא, ודחיל מקמייהו דישראל. מה שמיה דההוא צפור. ידוע. וכל אינון דמשמשי וידעי לשמשא בההוא צפור, לא ידעין חרשוי, כמה דהוה ידע בלק.

(ד) וכל חכמתא דהוה ידע, בההוא צפור הוה ידע. והכי הוה עביד, גחין קמיה, וקטיר קטרתא חפי רישיה, וגחין ו ואמר. איהו אמר ג העם, וצפרא אתיב

חלופי גרסאות

י מוסיף ידוע איהו. כ ל"ג ואמר; אמר. ל ל"ג מן העם עד וצפרא אתיב רב; השם; ישראל מאד וצפרא אתיב רב.

הצפור

הסולם

מאמר

הרגה אותה לגמרי מחמת שנסתתרה ונעלמה מבלק, ולא שימש בו אז ממעלה למטה. אמנם סוד שריפת כנפים היא שריפת הג"ר שלו, שאינו יכול עוד לפרוח באויר ולהמשיך חכמה. וז"ש, כדין חמא מה דחמא, דהיינו מ"ש, וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרו, כי ראה כל זאת בצפור שלו, שגם הוא ניוק מאותם ב' מיני דינים שבהם השמידו ישראל למלכי האמורי, וע"כ ודחיל מקמייהו דישראל. דהיינו כמ"ש ויגר מואב וגו'. מה שמיה דההוא צפור, ידוע. והוא מטעם שכל החכמה שבה קבלה ממלאך עזאל שנפל משמים לארץ, להרי חשך, ואחר שנפל להרי חשך, אינו יכול עוד להמשיך חכמה במשהו, וכל החכמה שבו הוא מה שנקלט בו מכבר בעודו בשמים. וע"כ הצפור המקבלת ממנו נקראת ידוע, שהוא לשון עבר, דהיינו מעודו בשמים, ולא דעת, שהוא לשון הווה. כי עתה הוא בהרי חשך קשור בשלשלאות של ברזל (כמ"ש להלן אות שפ"ג).

(ד) וכל חכמתא דחוח וכו': וכל החכמה שהיה ידוע, היה ידוע בצפור ההיא. וכך היה עושה, כפף עצמו לפני הצפור, והקטיר קטרת, כסה ראשו, וכפף עצמו ואמר, הוא אמר העם, והצפור השיבה לו ישראל. הוא אמר, מאד, והצפור השיבה, רב. על שם רב עליון שהלך ביניהם. ע' פעמים צפצפו זה וזה, בלק והצפור. הוא אמר דל והצפור אמר רב. אז פחד, שכתוב, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב חזא, ודאי.

פירושו, כי ד' שינויים נמצאים בפרשה ביראת בלק ומואב. א) ויגר מואב מפני העם, שהעם יורה דלת העם. שמשמע שמפני פשוטי העם היה עיקר יראתו. ב) כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. שישאל, יורה על גדולי העם, כי ישראל, הוא אותיות לי ראשו, וכן, כי רב הוא, משמע שהיה ירא בעיקר מפני

המשתמשים ויודעים להשתמש בצפור ההוא, לא ידעו כשפיו, כמו שהיה ידע בלק, פירושו, כבר ידעת, שעם הארת החכמה שבשמאל, נמשכים דינים קשים על ראש הרשעים והחיצונים, הרוצים להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שט"ו ובאדרא רבא אות ר"ט ע"ש) ויש בהם ב' בחינות דינין, א) דינים דדכורא, שהם באים מהארת החכמה עצמו, ב) דינים דנוקבא, דהיינו מכחות המסך, שהם מתגלים בסוף דינים דדכורא, בסו"ה לפתח חטאת רובץ. ותדע שבב' מיני דינים האלו השמיד משה ב' מלכי האמורי, כי אז המשיך משה הארת החכמה שבכו שמאל, ונתגלו עמו ב' מיני דינים הנ"ל. ואלו ב' מלכים בהיותם ממשיכים החכמה ממעלה למטה, כדרך מלכי האמורי, נהרגו ונשמדו ע"י דינים אלו, אשר סיחון מלך חשבון נשמד ע"י דינין דדכורא, ועוג מלך הבשן נשמד ע"י דינין דנוקבא.

ובאותה שעה עסק גם בלק עם הצפור שלו, להמשיך החכמה ממעלה למטה, וע"כ נפגעו גם הוא והצפור שלו, מב' מיני דינים אלו. וז"ש, יומא חד עבר עוברוי ונטיל ההוא צפור, וזה היה באותו זמן שהרג משה לסיחון מלך חשבון ועמו. ע"י המשכת החכמה בקו שמאל דקדושה המשמיד כל אלו הממשיכים החכמה ממעלה למטה, שע"ז השמיד את סיחון מלך חשבון, ומחמת זה, פרח ואזל ואתעכב ולא אתא, שנפלה אימה ויראה על הצפור ופרחה והלכה לה, ולא באה אליו כדרכה. וע"כ הוה מצטער בנפשיה, שהיה מצטער מאותה המקרה. עד דאתא חמא חד שלהובא ראשא דטם אבתריה ואוקיד גדפוי. וזה היה בזמן שהשמיד משה את עוג מלך הבשן ע"י דינין דנוקבא שה"ס שלהבת אש, וע"כ אותה שלהבת אש רדפה ג"כ אחר הצפור, שבו כח המשכת חכמה ממעלה למטה, ושרפה את כנפיו, ולא (דפ"י דף קפ"ד ע"ב)

ישראל, ה איהו אמר מאד, ו וצפרא אתיב רב. על שום רב עלאה דאזיל בהו. שבעין זמנין צפצפו דא ו ודא. איהו ו אמר דל, וצפרא ו אמר רב. כדין דחיל, דכתיב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב הוא ודאי.

חלופי גרסאות

ו אמר איהו. ו צפרא. ו ודאי. ו ל"ג אמר. ו ל"ג אמר.

הסולם

מאמר

הצפור

לעולם, אבל דינים דנוקבא בטלים והולכים עד שבטלים לגמרי, בסוד בלע המות לנצח. וכן, איהו אמר מאד, שמאד, פירושו דינין דנוקבא, ע"ד שאמרו ז"ל, מאד זה מלאך המות (ב"ר פ"ט ה'). וצפרא אתיב כי רב הוא, דהיינו כל הפסוק, כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל הצפור אמרה אותו. כי הקו שמאל נקרא רב, בסו"ה יש לי רב, שהתפאר עשו הרשע, וז"ש, על שום רב עלאה דאזיל בהו, דהיינו על שם הארת החכמה שבשמאל שהיה לפנים בהם, שנקרא רב. עליה רמזה הצפור בהמלות, כי רב הוא, דהיינו, שיש לפחוד מפני הארת השמאל שבישראל, אמנם אח"כ התגבר בלק בכספיו, וחזר והמשיך השמאל אל הצפור, מגלוי עינים שבהרי חשך, וזה הרמז, ע' זמנין צפצפו דא ודא, ע' רומז על חכמה הנקרא עינים, אמנם הדינין דדכורא עוד רבצו על הארת השמאל, והרגיש עניות ודלות עם חכמה זו שבשמאל, כי הדלות נמשך מדינין דשמאל, ואז, איהו אמר דל, שרמו אל הצפור על הדינין דדכורא השולטים בו הנקראים דל. וז"ש בלק אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, דהיינו הקו שמאל של ישראל, יעשו אותו דלים ורקים. וזהו הדמיון, כלחך השור את ירק השדה, כי שור נק' קו השמאל דקדושה, כנודע, אבל וצפרא אתיב רב, שהצפור שהקו שמאל דישאל הוא רב וגדול ואין עצה כנגדו. וזה ששלח בלק לבלעם, הנה עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ, כי הארת החכמה נקרא עין הארץ, וע"י תקון הארת שמאל דישאל עם הדינין דדכורא כיסו והעלימו את עין הארץ, שפירושו שאי אפשר עוד להמשיך החכמה שנקראת עין אל הארץ, דהיינו ממעלה למטה מחמת שליטת ישראל, וזה נתבאר ארבע הנוסחות שבדברי בלק, כי נאמרו בבי' גופים ובבי' זמנים, א) ויגר מואב מפני העם, אמרו בלק, ב) כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, אמרה הצפור, ג) עתה ילחכו הקהל וגו' כלחך השור וגו' אמרו בלק, בזמן שחזר והמשיך השמאל, ד) עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ, אמרה הצפור. אי בלק מפיה של הצפור.

ובוני

מפני הגדולים שבעם, ולא מפני פשוטי העם, ג) מה ששלח לזקני מדין, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור את ירק השדה, שאינו נזכר כאן, לא עם ולא ישראל, אלא הקהל, וכן הדמיון, כלחך השור וגו', ד) מה ששלח אל בלעם, עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, שזה ענין חדש, שלא הזכיר עד הנה, ואלו השנים הרגיש הזהר, ומשיב עליהם, שבי' גופים דברו כאן, שהם בלק והצפור, ובבי' זמנים, דהיינו, בזמן שהיו בו"ק, ובזמן שהיו בג"ר, והנה אחר המקרה, ששלהבת אש שרפה כנפי הצפור, שפירושו שגשרפו בחינת ג"ר של הצפור, אז גשארו שניהם, בלק והצפור, בבחינת ו"ק חסר ראש, כי כל חכמתו של בלק לא היה אלא מה שקבל מן הצפור, וכיון שנסתלקו הג"ר מן הצפור גם מבלק נסתלקו, וז"ש, וכל חכמתא דהוה ידע, בהווא צפור הוה ידע, וע"כ כיון שהצפור נפל לבחינת ו"ק נפל גם בלק לבחינת ו"ק, וז"ש, והכי הוה עביר, נחין קמיה, וקטייר קמרתא, חפי רישיה, שעבד לפני הצפור עתה בכפיפת הגוף וכיסוי הראש, שזה יורה על נפילתו ממדרגת ג"ר, שהן נקראות ראש, וכן הן קומה זקופה, ולא כפופה, גם הדבור אליה היה בקומה כפופה, וז"ש, ונחין ואמר.

והנה הנושאים של דינין דנוקבא, נקראים העם, שהם בחינת ו"ק בלי ראש, והנושאים של דינין דדכורא, נקראים ישראל, שהוא אותיות לי ראש, כי אין בהם דינין דנוקבא הגורמים להסתלקות הג"ר, אלא דינין דדכורא הנמשכים מחכמה בלי חסדים, הנוהגים גם בזמן הג"ר, וז"ש, איהו אמר העם, דהיינו ויגר מואב מפני העם, כי אחר שנפל מחמת כחן של ישראל לו"ק, היה חושב שעיקר היראה היא מפני דינין דנוקבא, שהנושאים שלהם הם העם, אבל וצפרא אתיב ישראל, הצפור הודיעו שעיקר היראה היא מפני דינין דדכורא, כי הם המשכה ישרה מקו שמאל של הקדושה, הנופל על החיצונים, אבל דינין דנוקבא באים אחריהם בדרך אגב בסוד לפתח חטאת רובץ, וכן דינים דדכורא אינם בטלים (דפו"י דף קפ"ד ע"ב)

ה) ובוזיני חרשין ק דקסדיאל קדמאה, אשכחן, דצפרא דא הוו עבדין ליה ר בזמנין ש ידיען, מכסף מערב בדהבא, רישא דדהבא. פומא דכסף. גדפוי מנחשת קלל מערב בכספא. גופא דדהבא, נקודין ת דנוצי בכסף. רגלין דדהבא. ושוין בפומא לישן א דההוא צפור ידוע.

ו) ושוין לההוא צפרא בחלון חד. ופתחין כוין לקבל שמשא. ובליליא פתחין כוין לסיהרא. מקטרין קטרתין, ועבדין חרשין, ואומאן לשמשא. ובליליא אומאן לסיהרא, * ודא עבדין שבעה יומין. מכאן ולהלאה, ההוא לישנא מכשכשא בפומא דההוא צפרא, נקדין לההוא לישנא במחטא דדהבא, והיא ממללא רברבן מגרמה, ב וכלא הוה ידע בלק בצפור ג דא. ע"ד בן צפור, ובגין כך חמא, מה דב"נ אחרא לא יכיל למנדע, ולא יכיל למחמי. ד

ז) ה כתיב ד) אמר יי מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. אית לן לשוואה לבא למהימנותא דקב"ה, דכל מלוי מלי קשוט, ומהימנותא סגיא. דכיון דמלה אמר, כלא אתעביד, ודא בר נש דחיק לבא, ואמר לכמה שנין, ולכמה זמנין ישתלם

מסורת הוהר

(ד (תהלים סח).

חלופי גרסאות

צ בויני. ק דקסריאל; דקסדאל; דכסדיאל. ר לזמנין. ש ל"ג ידיען. ת דנוצה. א בההוא.

ב ובכלא. ג מוסיף דא ודאי ד בדפו"י כתבו כאן סימן חסר. ה ל"ג כתיב.

הסולם

מאמר

הצפור

קטרת ועושים כשפים. וביום, משביעים את השמש שתשפיע שפעה. ובלילה, משביעים ללבנה. וכך עושים ז' ימים. מכאן ולהלאה, כבר לשון ההוא מקשקש בפי הצפור. אבל לא תוכל לדבר, אח"כ, נוקבין אותו הלשון, במחט של זהב, והיא מדברת גדולות מאליה. והכל ידע בלק ע"י צפור הזו, ע"כ נקרא בן צפור. ומשום זה ראה, מה שאדם אחר לא יכול לדעת, ולא יכול לראות.

פירוש. תחילה ממשיכים לה ו"ק, ע"י השבעות בשמש ולבנה שהם תו"מ, בכל ז' ימים. ועוד לא תוכל לדבר כי הדבור הוא מחכמה. וע"כ כדי שתקבל חכמה נוקבין הלשון לעשותה בית קבול לחכמה, במחט של זהב, דהיינו ע"י כח השמאל מן הבינה שלהם, שנקראת מחט זהב, ואז מקבלת חכמה, ונעשית לשון מדברת גדולות, שהוא חכמה.

מאמר סיחון ועונ

ז) כתיב אמר ה' וגו': כתוב אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. יש לנו להשים הלב לאמונת הקב"ה, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה, וכיון שאמר דבר, נעשה כולו. וזה האדם צר הלב, אם אמר שלכמה שנים, ולכמה זמן יושלם

ה) ובוזיני חרשין דקסדיאל וכו': ובמיני הכשוף של קסדיאל הראשון, מצאנו, שצפור הזה, היו עושים אותו בזמנים ידועים מפסוף מעורב בזהב, כסף ה"ס קו ימין חסדים, זהב הוא קו שמאל חכמה, והיו עושים ומרכיבים את הצפור, להדמות לקדושה כקוף בבני אדם. וכמו שבקדושה החכמה דשמאל מעורבת בחסדים דימין, היו רוצים להמשיך כן, אמנס כיון שאין להם כח היחוד דקו אמצעי נמצא בהם הכל בבחינת פסולת. הראש, הג"ר של הצפור מזהב, דהיינו פסולת הזהב. פיה מכסף, דהיינו פסולת הכסף. כנפיו חו"ג, מנחשת קלל, שהוא שמאל, מעורב בכסף, שהוא ימין, כ כל אחת היא הכלולה מימין ומשמאל. הגוף של זהב, נקודות הכסף בנוצה שלה. רגליה נה"י מזהב. ושמים בפיה, לשון, של הצפור והוא הנקרא ידוע. כי הלשון הוא דעת, ומתוך שהקליפות אין להם דעת יש להם במקומו ידוע, (כמו שנתבאר לעיל אות ג' בהסולם בסופה ע"ש).

ו) ושוין לההוא צפרא וכו': והם שמים את צפור ההוא בחלון אחד, מהנזכרות לעיל (באות א'). וביום, פותחין החלון נגד השמש, שהוא ממשלת היום. ובלילה, פותחים החלון נגד הלבנה, שהיא ממשלת הלילה. ומקטירים (דפו"י דף קפ"ד ע"ב *) דף קפ"ה ע"א)

דא, דאיהו כך. כפום רברבנו דיליה, דכל עלמין מליא יקריה, הכי הוא. מלוי בר נש זעיר, וכל מלוי אינון לפום שעתא, הכי הוא לפום שעתא. אבל בתיובתא, ובעותא, ובעובדין טבין, ובדמעין סגיאין, איהו קדישא רב ועלאה על כל עלמא, אזהיר ז נהוריה, וקמיט קדושתיה, לגביה דב"נ, למעבד רעותיה. (ח) אמר יי, לזמנא דאתי, ה זמין קב"ה לאתערא ולאטבא מבשן, כל אינון דקטלו לון חיות ברא ואכלו לון. ו בגין דאית בעלמא אתר מותבא, דכל חיון רברבן, ב וטורין רמאין, וסגיאין, וטמירין אלין באלין. וערוז כ מדברא תקיפא תמן, איהו עוג ל בין ערודי דמדברא הוה, ו ושכיח תמן תוקפא דיליה, בגין דהוה מלך הבשן, דכל מלכי עלמא, לא יכלין לאגחא קרבא נ ביה, בגין תוקפא דבשן. ואתא משה, ואגח ביה קרבא. (ט) סיחון: סייחא דמדברא הוה סיחון. ורחצנו דמואב עליה הוה. ו כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי. ו ת"ח, בשעתא דחריבו ישראל ו קרתא דסיחון, כרוזא אתעבר במלכו דשמיא, אתכנשו גברין שלטנין על שאר עמין, ותחמון מלכו דאמוראה היך אתחרב ז במלכו. (י) בההיא שעתא, כל אינון שלטנין דהוו ממנין על שבע עממין אתכנשו, ובעו לאהדרא מלכו ליושנה. כיון דחמו תקפא דמשה, אהדרו לאחורא. וה"ד,

חלופי גרסאות

ו עלמין. ז נהורין. ח ל"ג זמין קב"ה; דא. ט בג"ד; אוף הכא מלך הבשן אתר. י ל"ג וסגיאין וטמירין. כ ל"ג מדברא. ל ל"ג בין. מ ושכחא תקיפא דיליה. נ ל"ג ביה. ס ל"ג כי ארנון. ע ת"ש דשעתא. פ ארעא. צ ל"ג במלכו.

דרך אמת (ב) הרים גבוהים

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

של המקום ההוא. וכל מלכי העולם לא יכלו להלחם עמו מחמת תקפו של הבשן, ובא משה ועשה עמו מלחמה. ערוז הוא חיה הדומה לחמור. (ט) סיחון סייחא דמדברא וכו': סיחון, סייח המדבר היה סיחון, ובטחונה של מואב היה עליה. כי ארנון גבול מואב, בין מואב ובין האמורי. דהיינו שהיה שכנו, ושומר ונל גבולו. בוא וראה, בשעה שהחריבו ישראל עיר סיחון. עבר הכרוז במלכות השמים, דהיינו בין ע' שרים של ע' האומות, התאספו גבורים המושלים על שאר העמים, ותראו מלכות האמורי, איך נחרב מלכותו. (י) בההיא שעתא כל וכו': בשעה ההיא, כל אלו השליטים שהיו ממונים על ז' אומות נאספו ורצו להחזיר המלוכה של סיחון לקדמותה. כיון שראו גבורתו של משה חזרו לאחור. ז"ש, על כן יאמרו המושלים סזו חשבון. שהם השליטים הממונים על האומות. שנתאספו

יושלם זה, הוא כך, הקב"ה, לפי ממשלתו, שכל העולמות מלאים כבודו כל שכן שהוא כך. דבריו של אדם קטנים הם, וכל דבריו הם לפי שעה, וכך הוא עצמו הוא לפי שעה, דהיינו כצל עובר, אבל בתשובה ותפלה ומעשים טובים ובדמעות רבות, הוא קדוש, כי הרב והעליון על כל העולם, מאיר אורו ומצמצם קדושתו אל האדם לעשות רצונו. (ח) אמר ה' לזמנא וכו': עתה מבאר הכתוב, אמר ה', היינו לעתיד לבא עתיד הקב"ה לעורר ולהשיב מבשן את כל אלו שהרגו אותם חיות השדה, ואכלו אותם. כי מבשן, הוא אותיות מבין שיני החיות (עיין גיטין נז:); משום שיש בעולם מקום מושב, שכל חיות הגדולות והרים הרמים והרבים שם, ומסתתרים אלו באלו, שהחיות מסתתרים בהרים, שמקום זה נקרא בשן, ושם ערוז המדבר החזק, שהוא עוג, שבין ערודי המדבר היה, ושם נמצא תקפו, משום שהיה מלך הבשן, דהיינו המלך (דפו"י דף קפ"ה ע"א).

ה) על כן יאמרו המושלים באו חשבון, אינון שלטונין ממנן עלייהו דאתכנשו, והוּו אמרי באו חשבון, מאן הוא דין דחריב לה. תבנה ותכונן כדבדקמיתא, ותהדר מלכו ליושנה.

יא) כד חמו גבורתא דמשה, ושלחובא דמלכו, אמרו כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. כיון דכתיב מחשבון, אמאי מקרית סיחון. דהא קרית סיחון חשבון הוה, דכתיב כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא, שלחובא דמלכא שמיא נפק, ק וחריב כלא. בשעתא דאינון אמרין תבנה ותכונן עיר סיחון סתם, ולא אמרו חשבון, דחשיבו דבגין כך יתבני למוותבא דאמוראה, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא. מ"ט. בגין דכל ארחין ושבילין ג אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון. אי נהדר ונימא ונדכר חשבון דתבנה, הא אש יצאה מחשבון. אי נהדר ונימא ט קרית סיחון, הא להבה ת יצאה מקרית

חלופי גרסאות

ק מוסיף ועאלת וחריב. ד אסתמו. ט מוסיף סתם קרית. ת ל"ג יצאה.

מסורת הזוהר

ה) (במדבר כא).

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

שהמשכת החכמה נקראת חשבון (כנ"ל פקורי אות כ"ח) ו"ט, שליטת סיחון בחשבון, דהיינו שהיה ממשיך החכמה שנקראת חשבון, ממעלה למטה, ולפיכך יצאו הדינים מקו השמאל דקדושה והחריבו את ממלכת חשבון של הקליפה. וכיון שראו זאת מלכי שאר האומות, חשבו שעיר חשבון עצמה אי אפשר להציל מדינין דשמאל דקדושה, אבל אפשר שתחזור ותבנה בבחינת עיר מושב סתם לאמורי, דהיינו שלא ימשיכו עוד חכמה שה"ס חשבון, אלא יסתפקו באותה החכמה שנקלט בהם מכבר. וחשבו שעיר מושב כזו אפשר לבנות. וז"ש, בשעתא דאינון אמרו, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, אמרו כך, משום דחשיבו דבגין כך יתבני למוותבא דאמוראה. דהיינו מושב לאמורי ולא חשבון, דהיינו שלא ימשיכו יותר החכמה ממעלה למטה. וחשבו שאז לא ישלוט עליהם הדינים דשמאל. אמנם, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא. דהיינו שהסתכלו בדבר, ואמרו, שאפילו עיר מושב אינם יכולים לבנותו. מ"ט. בגין דכל ארחין ושבילין אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון, רב, פירושו הארת החכמה שבשמאל, בסו"ה יש לי רב. (כנ"ל אות ד') ונדע שע"י הארת השמאל בלי ימין שלמעלה, גסתמים כל האורות ונקפאים, וכיון שנסתמו האורות ונקפאו (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה כתיב) לא יכלו עוד לבנותה אפילו לעיר מושב סתם, וז"ש

שנתאספו והיו אומרים באו חשבון, מי הוא זה שהחריבה. תבנה ותכונן כבתחילה ותחזור המלוכה לקדמותה.

יא) כד חמו גבורתא וכו': כשראו גבורתו של משה, והשלהבת של המלכות שלו. אמרו, כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. שואל, כיון שכתוב מחשבון, למה עוד, מקרית סיחון, הרי קרית סיחון היה חשבון, שכתוב, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא שלחובא דמלכא וכו': ומשיב, אלא שלחבת של מלך השמים יצא והחריב הכל. ובשעה שהיו אומרים, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, משום שהשבו שבשביל זה תבנה למושב של האמורי, אז השיבו ואמרו, אין אנו יכולים. מהו הטעם. הוא משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בגבורתו של רב העליון שלהם. ואם נחזור ונאמר ונזכיר חשבון שתבנה, הרי אש יצאה מחשבון, ואם נחזור ונאמר קרית סיחון, הרי ודאי להבה יצאה מקרית סיחון. כיון ששלהבת אש הזו שורה שם עליה, אין מי שיכול להחזירה לקדמותה. כי מכל הצדדים אין לנו רשות.

פירוש, כי נתבאר לעיל (אות ג') שמשה הרג למלכי האמורי, ע"י התעוררות החכמה דקו שמאל דקדושה, שעמה נמשכים ב' דינים על ראש הרשעים והחיצוניים הממשיכים החכמה ממעלה למטה. א) הם דינין דדכורא, ב) הם דינין דנוקבא. ע"ש. וכבר ידעת,

(דפ"י דף קפ"ה ע"א)

סיחון ודאי. כיון דההיא שלהובא דאשא א שריא תמן עלה, לית מאן דיכיל לה לאהדרא ב לה ליושנה, דהא מכל סטרין לית לן רשו. (יג) מכאן ולהלאה אוי לך מואב, דהא ההוא דהוה מגן עלך, אתבר. ובג"כ מואב כיון דחמו דמגן דלהון אתבר, כדין ויגר מואב מפני העם מאד. מאי מאד, יתיר ממותא.

(יד) כי רב הוא. דהא כדין איהו הוה רב, ורב הוה זעיר, דכתיב ו הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל הוה רב באתר עשו, דכתיב ביה ורב. מ"ט. בגין דחמו , דשלטו ישראל, עילא ותתא. דכתיב את כל אשר עשה ישראל לאמורי. אשר עשה ישראל מבעי ליה, מאי את כל. לאסגאה ז עילא ותתא, עילא, דאפילו משלטניהון רברבין ושלטנין דלעילא. ואפילו משלטניהון רברבנין ושלטנין דלתתא. וע"ד את כל אשר עשה. וע"ד כי רב הוא, באתר דרב בוכרא קדישא, דכתיב ו בני בכורי ישראל.

(טו) ואי תימא דקב"ה בעא הכי, ולאן מן דינא. ת"ח, ה עשו קליפה הוה, וסטרא אחרא הוה. כיון * דנפק קליפה ואתעבר, הא מוחא ו שכיחא, ערלה ז קדמא הקאי לבר. ברית איהו ח יקירא מכלא, ואיהו ט אתגלי לבתר.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א תמן שריא. ב ל"ג לה. ג ל"ג דשלטו. ד עילאה ותתאה. ה ל"ג עשו קליפה הוה. ו שפחה; שכחא. ז ל"ג קדמאה. ח מוסיף רב ועלאה ויקירא. ט תגלי.

(ז) (עובדיה א) וישלה ע צ"ג. ז) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

היה רב, ורב הוא קטן, שכתוב עליו הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל נעשו רב במקום עשו. שכתוב בו ורב, דהיינו ורב יעבד צעיר. מה הטעם שחשבו את ישראל לרב. הוא, משום שראו ששלטו ישראל למעלה ולמטה כי כתוב, את כל אשר עשה ישראל לאמורי. שהיה צריך לומר, אשר עשה ישראל, מהו את כל, אלא הוא לרבות למעלה ולמטה. למעלה, היינו שהפילו משליטתם את השרים והשליטים שלהם שלמעלה וכן, הפילו משליטתם השרים והשליטים שלמטה בעולם הזה. וע"כ כתוב את כל אשר עשה. וע"כ אמרו כי רב הוא, במקום הרב, דהיינו בכור קדוש. במקום בכורתו של עשו. שכתוב, בני בכורי ישראל. (טו) ואי תימא דקב"ה וכו': ואם תאמר, שהקב"ה רצה כך, לתת הבכורה לישראל, ואינו מן הדין. בוא וראה, עשו היה קליפה וסטרא אחרא היה. ונודע שהקליפה קדמה למוח, וע"כ יצא ראשון. כיון שיצאה הקליפה, ונעברה, הנה נמצא המוח. ערלה הראשונה, שהוא עשו, נמצא בחוץ. וע"כ יצא ראשון. הברית שהוא יקר

וז"ש, דכל אורחין ושביילין אפתתמו, כי נקפאו ונסתמו כל הדרכים והשבילים עד שאין לעשות כלום. בתקפא דרב עלאה דלהון, מחמת תוקף הדינים של שמאל העליון שלהם, דהיינו של שמאל בלי ימין שמשם ממשיכים החצונים. ואחר שראו קפאון הוה, אמרו אי נהדר ונימא ונדכר חשבון דתבנה. הא, אש יצאה מחשבון, ששם עיקר האש הדומם, כנ"ל. אי נהדר ונימא קרית סיחון, דהיינו למושב סתם בלא חשבון, הא להבה יצאה מקרית סיחון, כי גם במושב סתם שורים הדינים והחורבן. וז"ש כיון דההוא וכו' מכל סטרין לית לן רשו. הן עיר חשבון הן עיר סיחון סתם.

(יג) מכאן ולהלאה אוי וכו': מכאן ולהלאה, אוי לך מואב, כי אותו שהיה מגין עליך, נשבר. משום זה, כיון שראה מואב שהמגן שלהם נשבר, אז ויגר מואב מפני העם מאד. מהו מאד, היינו יותר ממות. כי מאד, רומז על מלאך המות. (כנ"ל אות ד').

(יד) כי רב הוא: כי מלפנים, הוא, עשו, (דפו"י דף קפ"ה ע"א *) דף קפ"ה ע"ב)

(טז) ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו וגו'. ר' חייא פתח, (ט) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי' וגו'. כמה אית ליה לב"נ, לאסתמרא - אורחוי בהאי עלמא, ולמהך בארח קשוט. בגין דכל כ עובדוי דב"נ כתיבין קמי מלכא, ורשימין קמיה, וכלהו במניינא. נטורי תרעי קיימין וסהדין, קיימי ותבעי דינא. תריצין. ודיינא קיימא לקבלא סהדותא, ואינון דטענו טענתא מרחשן, ולא ידיע אי יהכון מימינא, ואם ישמאלון משמאלא.

(יז) דהא כד רוחי בני נשא נפקי מהאי עלמא, כמה אינון מקטרגין דקיימין קמיהו, וכרוזין נפקין הן לטב הן לביש, כפום מה דנפיק מן דינא. דתניא, בכמה דינין אתדן ב"נ בהאי עלמא, בין בחייו, בין לבתר. דהא כל מלוי בדינא אינון. וקב"ה תדיר ברחמנו, ורחמיו על כלא, ולא בעי לדיינא בני נשא כפום עובדיהו, דהכי אמר דוד, אם עונות תשמר יה יי' מי יעמוד. הכא. אית לאסתכלא, כיון דאמר אם עונות תשמר י"ה, אמאי אדני.

(יח) אלא, תלת דרגין דרחמי אדכר דוד הכא. אם עונות תשמר יה, אם חובין סגיא, עד דסלקין לעילא. לגבי אבא ואמא, הא אדני דאיהו רחמי.

מסורת הוזהר

(ח) משפטים קנב צ"ב להלן אות צג צ"ט. ט) (זכריה ג) וירא קו צ"ה להלן כה צ"ל. י) (תהלים קל) בחקותי טו צ"ד.

חלופי גרסאות

י ל"ג אורחוי. כ אורחוי דב"נ כלהו ול"ג מן עובדוי עד וכלהו. ל ונטורי קיימין וסהדין; [מתוקנין] ותבעי. מ ג] תריסין. נ ל"ג דתניא; דתניגן; דתליא. ס מוסיף אית לון. ע תרין; ל"ג תלת דרגין. פ ל"ג תשמר יה. צ ל"ג לגבי.

דרך אמת ג) חזקים.

מאמר

היקר מכל, דהיינו יעקב, הוא נגלה אח"כ. וע"כ אין קדימת עשו נחשב לבכורה, כי קליפה וערלה הוא שאין לו שושי ערך והשוואה עם המוח והברית. אלא שגם הקדים לצאת מאותו הטעם. כי קליפה קדמה לפרי.

מאמר ויראני את יהושע הכהן הגדול (טז) ויאמר מואב וגו' עתה ילחכו וגו'; ר' חייא פתח ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה'. כמה יש לבן אדם לשמור דרכיו בעולם הזה, וללכת בדרך אמת. משום שכל מעשיו של אדם כתובים לפני המלך ורשומים לפניו, וכולם במנין. ושומרי שערים עומדים ומעידים, עומדים ומבקשים דינים ישרים. והדיין עומד לקבל העדות. ואלו הטוענים טענות לזכות את עצמם, דובבים, ואינם יודעים אם ילכו מימין, אם ישמאלו בשמאל.

(יז) דהא כד רוחי וכי: כי כשרוחות בני"א יוצאים מעולם הזה, כמה מקטרגים הם (דפ"י דף קפ"ה ע"ב)

הסולם

ויראני את יהושע הכהן הגדול

העומדים עליהם, והכרוזים יוצאים הן לטוב והן לרע, כפי מה שיצא מן הדין. שלמדנו בכמה דינים נדון האדם בעוה"ז, בין בחייו ובין לאח"כ, כי כל דבריו הם בדין. והקב"ה הוא תמיד ברחמים, ורחמיו על כל, ואינו רוצה לדון בני אדם לפי מעשיהם. כי כך אמר דוד, אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד. כאן יש להסתכל כיון שאמר אם עונות תשמר יה, למה אמר עוד אדני. שהיה די שיאמר אם עונות תשמר יה מי יעמוד.

(יח) אלא תלת דרגין וכי: ומשיב, אלא ג' מדרגות של רחמים הזכיר דוד כאן, שהם, יה אדני מי. אם עונות תשמר יה שהוא אור"א הנקראים י"ה. שפירושן, אם העונות רבים כל כך עד שעלו למעלה אל אור"א, הרי אדני שהוא רחמים, ואם השם הזה אדני אע"פ שהוא רחמים יתעורר בדין, וכל המדרגות תסתומנה בדין, מדרגה אחת יש שנחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, הוא ירחם עלינו. ומי הוא

ואי שמא דא, אע"ג דאיהו רחמי, יתער בדינא ^ק וכל דרגין ^ר אסתימו בדינא, דרגא ^ש חדא אית ^ת דנהדר לגביה, ^א דכל אסוותין מניה נפקין, איהו יחוס עלן, ומאן איהו, מי ^מ יעמוד ^ב ודאי ^מ ירפא ^ג לך. וע"ד יה אדני אי אלין ^ד שמהן יסתמון ^ה מנן, ^מ יעמוד, דכל ^ו ארחין דתיובתא פתיחן מניה. (ט) ת"ח. יהושע בן יהוצדק צדיק גמור ^ז הוה, גברא דהוה עאל לפני לפנים, דעיילוהו למתיבתא דרקיעא. אתכנשו כל בני ^ח מתיבתא תמן, לעיינא בדיניה.

חלופי גרסאות

ק ל"ג וכל. ר אסכימו. ש אחרא. ת דנהיר. א וכל. ב ודא. ג מוסיף לך. כד"א (איכה ב') כי גדול כים שברך מי ירפא לך. ד ל"ג שמהן. ה מנן. ו תיובתא ורחמי ול"ג ארחין; ארחין ול"ג דתיובתא; מוסיף דתיובתא ורחמי. ז ל"ג הוה גברא. ח מתיבתא.

ויראני את יהושע הכהן הגדול

הסולם

מאמר

הא טוב (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר צ"ט אות קכ"ג ע"ש) אבל אם פגמו בה. יתער בדינא. דהיינו שתתגלה בה המלכות דמדת הדין, שאז וכל דרגין אסתימו בדינא, כי בגילוי הנקודה דמדת הדין, נסתמים כל המדרגות ואינן ראיות לקבל שום אור. (כמ"ש שם). העצה לזה הוא. לחזור בתשובה ולעורר מ"ן עד שתעלה המלכות דמדת הדין ותמתק בבינה, ותחזור שם למדת הרחמים. וז"ש דרגא חדא אית וכי דכל אסוותין מניה נפקין, וכי מ"ן. ירפא לך. כי ע"י העלאת המלכות לבינה שוב מתתקנת המלכות במדת הרחמים ומדת הדין נגנזת, שזוה נבחן כמו רפואה, שנתרפאה מגילוי הנקודה דמדת הדין, וחזרה למדת הרחמים ונעשית שוב ראויה לקבל כל האורות. וכי ע"י הבינה שנקראת מ"ן, שז"ס מ"י ירפא לך. ואז תשפיע לו המלכות שוב המוחין דהארת החכמה, ואז יתקנו שוב החסדים הגדולים דאור"א להיות בו בבחינת ג"ר, וזה שיעור הכתוב, אם עונות תשמר י"ה, שהעונות עלו אל השם י"ה, שפירושו, שהחסדים שמקבלים מ"ה נעשים לו"ק בלי ראש. אז מעוררים השם אדני שישלים אותו עם מוחין דהארת חכמה, ואם הפך בעונותיו, את השם אדני למדת הדין, דהיינו שע"י עונותיו נגלה המלכות דמדת הדין, אז מ"י יעמוד, דהיינו שיעלה מ"ן ויעלה המלכות אל הבינה ותחזור שם למדת הרחמים, ותשפיע לו המוחין דהארת החכמה, וישלימו החסדים דאור"א לג"ר.

(ט) ת"ח יהושע בן יהוצדק וכו': בוא וראה יהושע בן יהוצדק צדיק גמור היה. איש שהיה נכנס לפני ולפנים, והעליהו לשיבה של הרקיע, ונתאספו כל בני הישיבה שם לעיין בדינו, וכך דרכו של אותו מתיבתא דרקיע, כשמכניסים רוחו של אדם לדין, יוצא

זווא. הוא מ"י, שהוא בינה, מי יעמוד לנו, ודאי. כמ"ש מ"י ירפא לך. וע"כ יה אדני, אם אלו ב' שמות יהיו נסתמים ממנו, מ"י יעמוד, שכל הדרכים של תשובה פתוחים ממנו.

פירוש. אור"א עלאין שהם י"ה, הם רחמים גמורים, והחסדים הנמשכים מהם הם יותר חשובים מחכמה, שה"ס אור"א דכ"א. וזה דוקא להם עצמם שהם בסוד כי הפך חסד הוא, ואין צריכים חכמה, אבל התחתונים הצריכים חכמה, אם אינם נשלמים מקודם בחכמה, נעשו בהם החסדים שמקבלים מאור"א, לבחינת ו"ק בלי ראש, וע"כ אם התחתונים פוגמים במעשיהם המגיעים עד זו"ן, פוגמים המוחין דהארת החכמה, אז אפילו החסדים דאור"א שמקבלים נעשים סתומים בבחינת ו"ק בלי ראש. וז"ש אם חובין סגורו ע"ד דסקין דעידא דגברי אור"א, דהיינו שפוגמים בחסדים שמקבלים מאור"א הנקראים י"ה, לעשותם ו"ק בלי ראש, אבל באור"א עצמם אין פגם התחתונים מגיע להם כלל ואע"פ שחוטאים, נמשכים להם תמיד החסדים דאור"א שהם רחמים גמורים, והעצה לזה הוא לשוב בתשובה, ולעורר השם אדני, שה"ס חכמה תתא, ויחזרו וימשיכו הארת חכמה מהשם אדני. וז"ש, הא אדני, דאיהו רחמי, שאם ימשיכו הארת החכמה מואדני, אז חוזרים החסדים דאור"א לבחינת ג"ר. אמנם אם פגמו גדול כך שלא יוכלו לעיורר עוד השם אדני, כי חטאם גרם לגילוי מנעולא, שה"ס מלכות דמדת הדין, שאז אינה יכולה לקבל שום אור, בסוד לאזכי הא רע (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש, ואי שמא דא אע"ג דאיהו רחמי, דהיינו כל זמן שאינם פוגמים בה, שאז נגנו מדת הדין שבה, וגלוי רק מדת הרחמים שבה, בסוד זכי (דפ"י דף קפ"ה ע"ב)

זכך ארחוי דההוא ם מתיבתא דרקיעא, כד עיילי . ליה לדינא, כרוזא נפיק ואכריז, כל בני ך מתיבתא עולו. ד) לאדרא טמירא. ובי דינא מתכנשי.

כ) וההוא רוחא דבר נש סלקא ע"י דתרי ממנן, כיון דעאל, קריב לגבי חד עמודא דשלהובא מלהטא דקיימא תמן, ז ואגלים ברוחא דאורא דנשיב בההוא עמודא, וכמה אינון דסלקין לון תמן. ם בגין דכל אינון דמשתדלי באורייתא, ומחדשי בה חדושין, מיד אכתוב נ לגבי בני ם מתיבתא ט אינון מלין, כדין כל אינון בני מתיבתא אתאן למחמי ליה. אינון תרין ממנן נפקין, וסלקין ליה לההוא מתיבתא דרקיעא, מיד קריב ן לגבי ההוא עמודא, דאגלים תמן.

כא) עאל למתיבתא, וחמאן ליה, אי מלה כדקא יאות זכאה איהו, כמה עטרין מנצצן, מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוה, ווי ליה ה) לההוא כסופא, דחיין ליה לבר, וקאים גו עמודא, עד דעיילי ליה לדינא, רחמנא לשיבן.

כב) ואית אחרנין דסלקין לון תמן, כד קב"ה בפלוגתא בבני מתיבתא, ואמרי מאן מוכח, הא פלוני דאוכח מלה. כדין סלקין ליה תמן, ואוכח ההוא מלה בין קב"ה ובין בני מתיבתא. ואית אחרנין דסליקין לון תמן לדינא, ז ודיינין ליה תמן, לבררא לון, וללבנא לון.

כג) א"ל ר' יוסי, א"ה בלא דינא אתפטר בר נש ואסתלק מהאי עלמא. ואי בדינא אסתלק, אמאי אתדן זמנא אחרינא. א"ל, הכי אוליפנא, והכי שמענא,

חלופי גרסאות

ם מוסיף בני מתיבתא. י ל"ג ליה. כ מלכא. ל בדפויי כתבו כאן סימן חסר ; אגלים. מ בדפוסים ישנים כתבו כאן סימן חסר. נ לדוכתא. ס בדפויי כתבו כאן סימן חסר. ע אלן. פ לגו. צ ל"ג דיינין ליה תמן.

דרך אמת ד) לחדר מוותר. ה) לאותה בושא.

הסולב אתכנשו בני מתיבתא לעיינא בדיניה

מאמר

כלומר שאינו לפי דרכי הקדושה, אי לוי לאותה בושא, דוחים אותו לחוק, ועומד אצל העמוד הנ"ל עד שמכניסים אותו לדין, הרחמן יצילנו.

כב) ואית אחרנין דסלקין וכו': ויש אחרים, שמעלים אותם שם בשעה שהקב"ה הוא במחלוקת עם בני הישיבה, אם הדבר מותר, או אסור. ואומרים, מי יוכיח ההלכה, הרי פלוני החכם שבעולם הזה, יבוא ויוכיח הדבר, כיצד היא ההלכה. או מעלים אותו החכם שמה, והוא מוכיח אותה ההלכה בין הקב"ה ובין בני הישיבה. (עי' בבא מציעא 19.) ויש אחרים שמעלים אותם שמה לדין, ודנים אותם שם לבררם וללבנם.

כג) א"ל ר' יוסי וכו': אמר לו ר"י, אם כן נמצא שהאדם נפטר ומסתלק מן העולם בלא דין, ואם הוא מסתלק בדין, שכבר דנו אותו למעלה, למה הוא נדון פעם שניה במתיבתא דרקיע

יוצא כרוז ומכריז, הכנסו כל בני הישיבה לחדר נסתר. והבית דין מתאסף.

כ) וההוא רוחא דב"נ וכו': ואותו הרוח של האדם עולה על ידי ב' ממונים. כיון שנכנס הוא קרב לעמוד אחד של שלהבת לשהטת העומד שם, ומתלבש ברוח האויר הנושב בעמוד ההוא. וכמה הם העולים שם, (יש כאן חסר) כי כל אלו העוסקים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתב לבני הישיבה אלו הדברים. או כל בני הישיבה באים לראותו. ואלו ב' ממונים הנ"ל, יוצאים ומעלים אותו למתיבתא דרקיע ההוא, והוא קרב מיד אל אותו העמוד הנ"ל, שמתלבש שם בלבוש הנ"ל.

כא) עאל למתיבתא וחמאן וכו': אחר זענתלבוש, הוא נכנס אל הישיבה, ובני הישיבה רואים אותו. אם הדברים שחידש הם כראוי, אשרי הוא. כי כמה עטרות נוצצות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר הוא, (דפויי דף קפ"ה ע"ב)

דהא ודאי בדינא אסתלק ב"נ מהאי עלמא, אבל עד לא ייעול למחיצתהון דצדיקיא. סלקי ליה לדינא, ותמן אתדן בההוא מתיבתא דרקיעא.

כד) ותמן קיימא ההוא ממנא דגיהנם לאסטאה. זכאה איהו מאן דזכי מן דינא, ואי לאו ההוא ממנא דגיהנם נטיל ליה, בשעתא דמסרין ליה בידוי, ומקלע ליה מתמן לתתא, כמאן ^ק דמקלע אבנא * ^ר בקוספתא דכתיב ^ו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ושדי ליה לגיהנם, וקביל עונשיה כפום מה דאתדן. כה) ת"ח, ^ז ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו', דסליקו ליה לדינא, גו ההוא מתיבתא דרקיעא, בשעתא דאתפטור מהאי עלמא. עומד לפני מלאך יי', דא הוא ההוא נער, ריש מתיבתא, דאיהו חתיך דינא על כלא.

כו) והשטן, מאי והשטן. ההוא דממנא על נפשתא בגיהנם, דתיאובתיה ^ט למיסב ^ח ליה, ותדיר קיימא ואמר הב הב, הבו ^א חייבין לגיהנם. לשטנו, לאדכרא חובוי. כדין ויאמר יי' אל השטן יגער בכ השטן ויגער ה' בכ, תרין גערות אמאי. אלא חד לדומה. וחד, לההוא דנפקא ^ב מגיהנם, דקיימא תדיר לאסטאה. כז) ת"ח, ההוא שטן עלאה נחית כמה דאוקמוה, דאגלים בדיוקנא דשור, ^ג וכל אינון רוחין בישין, דאתדנו לאעלא בגיהנם, לחיך לון ברגעא חדא, וחטף לון, ונחית ויהב לון לדומה, לבתר דבלע לון. ודא הוא דכתיב, ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך ^ד השור, דאשתמודע,

מסורת הוהר

ק דאקלע. ר ו) בקרטופא. ש למיהב. ת ל"ג ליה. א חיינ. ב גיהנם; מניה גיהנם. ג ל"ב וכל; שטן. ד שור ול"ג דאשתמודע השור.

מסורת הוהר

כ) (שמואל א כה). ז) (זכריה ג) לעיל אות טו צ"ט.

דרך אמת ו) בקלע וכן בקוספתא והכל ענין אחד.

מסורת הוהר

הסולם

מאמר

הישיבה במתיבתא דרקיע, והוא חותך הדין על הכל.

כו) והשטן מאי והשטן וכו': שואל אומר, והשטן עומד על ימינו לשטנו, מהו והשטן, ומשיב, אותו הממונה על הנפשות בגיהנם, שתשוקתו לקחת אותו לגיהנם, ועומד תמיד ואומר תן תן, תנו רשעים לגיהנם. לשטנו, היינו להזכיר עונותינו. או, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בכ השטן ויגער ה' בכ. שואל, שתי גערות למה. ומשיב, אחת למלאך דומה, שהוא השר של גיהנם. ואחת לאותו היוצא מגיהנם העומד תמיד להשטין. והיינו השטן.

כז) ת"ח ההוא שטן וכו': בוא וראה שטן ההוא העליון יורד, כמו שהעמדנו. שנתלבש בצורת שור, וכל אלו רוחות רעים שגדונו להכניסם בגיהנם, לוחך אותם ברגע אחד. וחטף אותם, ויורד ונותנם לדומה, אחר שבלעם, וי"ש ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו

דרקיע. א"ל, כך למדתי וכך שמעתי. כי ודאי שהארם מסתלק בדין מהעולם הזה, אבל מטרם שיכנס למחיצתם של הצדיקים, מעלים אותו לדין פעם שניה, ונידון שם באותו מתיבתא דרקיע.

כד) ותמן קיימא ההוא וכו': ושם, במתיבתא דרקיע, עומד אותו הממונה של הגיהנם להסטיין. אשרי הוא מי שזכה בדין, ואם לא, אותו הממונה של הגיהנם לוקח אותו, בשעה שמוסרים אותו לידו, וקולע אותו משם למטה כמי שקולע אבן בקלע. שכתוב, יאת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ומשליכו לגיהנם, ומקבל ענשו כפי מה שנידון. כה) ת"ח ויראני את וגו': בוא וראה, ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו'. היינו שהעלו אותו לדין, תוך אותו מתיבתא דרקיע, בעת שנפטור מן העולם. עומד לפני מלאך ה', זה הוא אותו נער, דהיינו המלאך מטטרון שנקרא נער, שהוא ראש (דפרי דף קפ"ה ע"ב * דף קפ"ו ע"א)

השור דקיימא לביש על ה כל בני עלמא. את ירק השדה, ו אינון רוחין דבני נשא, דאינון ירק השדה. ז השדה, ההוא שדה דאשתמודע.

כח) א"ר יוסי, א"ה, חכים הוה ה בלק. א"ל ה ודאי, והכי אצטריך ליה למנדע כל ארחוי דההוא שור, ואי לא - ידעי להו, לא יכיל למעבד חרשוי וקסמיו. א"ר יוסי ודאי הכי הוא, ויאות אמרת. ותוקפיה דההוא שור, מכי כ מכריזו על התבואה. כל אינון יומין דמכריזין וכל יומין דמכריזי ז על רוחיהון דבני נשא. ואינון ה יומי ניסן, ויומי תשרי, והא אתמר. נ

כט) רבי יצחק ורבי יהודה הו אזלי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין, ס דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארחו באתתא ט דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בני ספרא, ההוא יומא סליק מבי ספרא, ואתא לביתא. חמא לון לאלין חכימין. א"ל אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותררוח מנייהו ברכאן. קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא. א"ל לאמיה, לא בעינא לקרבא פ לגבייהו. דהא יומא דא לא קרו ק"ש, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי ק"ש בעונתיה, בנדוי הוא כל ההוא יומא.

ל) שמעו אינון, ז ותוהו, ארימו ידייהו ובריכו ליה. אמרו ודאי הכי הוא, ויומא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה, דלא הוה לון צרכייהו, והו מתאחרן לאזדוגא, ולא הוה ב"נ לאשתדלא עלייהו, ואנן אשתדלנא בהו, ולא קרינן ק"ש

חלופי גרסאות

ה ל"ג כל. ו ל"ג אינון רוחין דבני נשא. ז ל"ג השדה. ח ל"ג בלק. ט ל"ג דאי. י ידע ול"ג קהו. כ כריזו בדפוי כ' אחר התבואה כאן חסר ל ל"ג על מ בדפוי כ' קצ"ו ב' ר' אלעזר וכו' שייך כאן. מ בדפוי כתבו כאן מתחיל זהר אלה הדברים כי שם שייך ינוקא דפ' בלק. ס ל"ג דהוה תמן רב המנונא סבא. ע ל"ג דיליה; חדא. פ שוטיף בהדייהו לגבייהו. צ ל"ג ותוהו.

הינוקא

היו הולכים בדרך, הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא, ונתארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן. וכל יום היה בבית הספר, באותו יום עלה מבית הספר ובא לביתו. ראה אלו החכמים. אמרה לו אמו קרב לאלו אנשים עליונים, ותקבל מהם ברכות. קרב אליהם. בעוד שהיה קרב אליהם. חזר לאחוריו. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, כי יום זה לא קרו קריאת שמע, וכך למדו לי, שכל מי שאינו קורא קריאת שמע בזמנו, הוא בנדוי כל אותו היום. (ל) שמעו אינון ותוהו וכו': הם שמעו ותמהו. הרימו ידיהם וברכו אותו. אמרו, ודאי כך הוא, שלא קראנו ק"ש, שיום הזה עסקנו בחתן וכלה שלא היה להם די צרכם. והיו מתאחרים להתחבר, ולא היה איש שישתדל בשבילם, ואנו השתדלנו בשבילם, וע"כ

הסולם

מאמר

ילחנו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור, דהיינו השור הנודע, שהוא השטן, העומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה, אלו הם רוחות בני האדם, שהם ירק השדה. השדה, היינו שדה ההוא הנודע, שהוא המלכות.

כח) א"ר יוסי אי וכו': אר"י, אם כן, חכם היה בלק, שהיה יודע שהשטן מתלבש בשור וכו'. א"ל, ודאי חכם היה. וכך צריך לו לדעת כל דרכיו של אותו השור, ואם לא היה יודע אותם לא היה יכול לעשות כשפיו וקסמיו. א"ר יוסי ודאי כך הוא, ויפה אמרת. וגבורתו של אותו השור, הוא כשמכריזים על התבואה (כאן יש חסר) כל אלו הימים שמכריזים, וכל אלו הימים שמכריזים על רוחותיהם של בני אדם, והם ימי ניסן וימי תשרי, וכבר למדנו.

מאמר הינוקא

כט) רבי יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור"י

(דפוי דף קפ"ו ע"א)

ק בעונתיה, ומאן דאתעסק במצוה, פטור מן המצוה. אמרו ר' ליה, ברי, במה ידעת. א"ל, בריחא דלבושייכו ידענא, כד קריבנא לגבייכו. תוהו. ו יתבו, נטלו ידיהו ת וכריכו רפתא.

לא ר' יהודה הו' ידוי מלוכלכן, א ונטיל ידוי, ובריך עד לא נטיל. א"ל, אי תלמידי דרב שמעיה חסידא אתון, לא הוה לכו לברכא בידים מוזהמות, ומאן דבריך בידים מוזהמות, חייב מיתה.

לב פתח ההוא ינוקא ואמר, מ בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. ילפינן מהאי קרא, דמאן דלא חייש להאי, ויתחזי קמי מלכא בידין מוזהמן, חייב מיתה. מ"ט. בגין ב דידי דב"נ יתבין ברומו של עולם. אצבעא חדא אית בידא דב"נ, ואיהו אצבעא דארמא משה.

לג כתיב וועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ג ואי תימא, דההוא בריח התיכון אחרא הוא, ד דלא הוה בכללא דאינון חמשה. לאו הכי. אלא ההוא בריח התיכון, מאינון חמשה ה הוה. תרין מכאן, ותרין מכאן, וחד באמצעיתא. הא הוה בריח התיכון, עמודא דיעקב, רוא דמשה, * לקבל דא, חמש אצבעאן בידא דבר נש. והברית התיכון באמצעיתא, רב ועלאה מכלא, ביה קיימין שאר אחרנין.

חלופי גרסאות

ק ל"ג בעונתיה. ר ל"ג ליה; ל"ג ליה ברי.
ש ל"ג יתבו. ת ובריכו. א ל"ג ונטיל ידוי;
ד ל"ג דלא הוה בכללא; דעבד. ה ל"ג הוה.

מסורת הזוהר

ז (שמות ל). ו (שם כו) ת"ז תי"ט לה.
שלא נטיל ידיו. ב ל"ג דידי; אצבען. ג אי

הינוקא

הסולם

מאמר

שהרימה משה. דהיינו אצבע האמצעית, שהיא כנגד משה, שהוא קו האמצעי כמיש לפנינו. (לג) כתיב ועשית בריחים וגו': כתוב, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב, והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ואם תאמר, שברית התיכון ההוא, הוא אחר, ואינו בכלל של אלו החמשה בריחים. אינו כן. אלא בריח התיכון ההוא היה מחמשה בריחים. שני בריחים היו מכאן, ושנים מכאן, ואחד באמצע, הוא היה בריח התיכון, העמוד של יעקב, סוד משה, דהיינו ת"ת, ששני בריחים לפניו שהם חו"ג, ושני בריחים לאחוריו שהם ו"ה. כנגד זה יש חמש אצבעות בידו של אדם, והברית התיכון, דהיינו האצבע התיכונה שנקראת אמה, היא באמצע, גדולה ועליונה מכולן, בו עומדים אצבעות האחרות. כי ת"ת כולל כל ו"ק.

ואינון

וע"כ לא קראנו קריאת שמע בזמנו. ומי שעוסק במצוה פטור מן המצוה. אמרו לו, בני, במה ידעת. אמר להם בריח מלבושיכם הכרתי, כשקרבתני אליכם. תמהו. ישבו. נטלו ידיהם ואכלו לחם.

לא ר' יהודה הו' וכו': ר' יהודה היו ידיו מלוכלכות, ונטל ידיו וברך, מטרם שנטל ידיו. אמר להם הילד, אם תלמידי דרב שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידים מוזהמות, ומי שמברך בידים מוזהמות חייב מיתה.

לב פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד ואמר, בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. למדנו ממקרא הוה, שמי שאינו דואג לזה, ונראה בפני המלך בידיים מלוכלכות, חייב מיתה. מהו הטעם. הוא משום שידיו של אדם, יושבות ברומו של עולם, אצבע אחת יש בידו של אדם, והיא האצבע

(דפי"י דף קפ"ו ע"א *) דף קפ"ו ע"ב)

לד) ואינן חמש בריחין, דאקרון חמש מאה שנין, דאילנא דחיי אזיל בהו. דברית קדישא ו אתער, בחמש אצבען דידא. ומלה ז סתימא הוא על מה דאמרת. וע"ד כל ברכאן דכהנא, באצבען תליין. פרישו דידא דמשה ע"ד הוה. לה) אי כל דא אית בהו, לית דינא למהוי בנקיו, כד מברכין בהו לקביה. בגין דבהו, ה ובדוגמא דלהון, מתברך שמא קדישא. וע"ד אתון דחכמיתו טובא, היך לא אשגחתון להאי. ולא ט שמשותון לר' שמעיה חסידא, ואיהו אמר, כל טנופא, וכל לכלוכא, סליקו ליה לסטרא אחרא, דהא סטרא אחרא מהאי טנופא ולכלוכא אתון. ועל דא מים אחרונים - חובה, וחובה אינון.

לו) תווהו ולא יכילו למללא. א"ר יהודה, ברי, שמא דאבוך כ מאן הוא. שתיק ינוקא רגעא חדא, קם לגביה אמיה ונשק לה, א"ל אמי, על אבא שאילו לי אלין חכימין, אימא לון. א"ל אימיה, ברי, בדקת להו. אמר הא בדקית, ולא ז אשכחית כדקא יאות. לחישא ליה אמיה, ואהדר לגביהו, א"ל אתון מ שאלתון על אבא, והא אסתלק מעלמא, ובכל יומא דחסידי קדישין אזלין בארחא, איהו טייעא אבתרייהו. ואי אתון קדישי עליונין, היך לא אשכחתון ליה, נ אזיל טייעא אבתריכו.

לז) אבל בקדמיתא חמינא בכו, והשתא חמינא בכו, דאבא לא חמא חמרא ט דלא טעין אבתריה חמרא, למסבל עולא דאורייתא. כיון דלא זכיתון דאבא יטעון אבתריכו, לא אימא מאן הוא אבא. אמר רבי יהודה לר' יצחק, כדדמי לן,

חלופי גרסאות

ז אתגור. ז תימא. ח דוגמא. ט שמעתון. י אינו חובה ול"ג וחובה אינון. כ מה ההו: היך, ל אשכחן. מ שאלין. נ טעון בתריכו. ס דלהוי.

הסולם

הינוקא

הסטרא אחרא נזון מאותו הטנוף והלכלוך, וע"כ מים אחרונים חובה וחובה הם. לו) תווהו ולא יכילו וכו': תמהו ולא יכלו לדבר. א"ר יהודה, בני, שם אביך מה הוא. שתק הילד רגע אחד. קם והלך אל אמו ונשק אותה. אמר לה, אמי, על אבי שאלו אותי אלו החכמים, אם אומר להם. אמרה לו אמי, בני, בדקת אותם, אם כשרים הם. אמר, הרי בדקתי אותם ולא מצאתי אותם כראוי. לחשה לו אמו, וחזר אליהם. אמר להם אתם שאלתם על אבי, וכבר נסתלק מן העולם, ובכל יום שחסידיים קדושים הולכים בדרך, הוא מחמר אחריהם. ואם אתם קדושים עליונים, איך לא מצאתם איתו הולך ומחמר אחריכם.

לז) אבל בקדמיתא חמינא וכו': אבל בתהילה ראיתי בכס, שלא קראתם ק"ש, ועתה אני רואה בכס, שאינכם קדושים עליונים, כי אבי לא ראה קדוש רוכב על חמור, שלא יוליך אחריי

מאמר

לד) ואינן חמש בריחין וכו': ואלו חמשה בריחים, נקראים חמש מאות שנים, דהיינו חג"ת נ"ה דז"א, שה"ס ת"ק שנים, שעץ החיים, שהוא ז"א, הולך בהם. וברית קדש נתעורר בחמש אצבעות של היד. כי היסוד כולל בתוכו חג"ת נ"ה, והוא דבר סתום על מה שאמרת. וע"כ כל הברכות של הכהן תלויות באצבעות. ופרישת ידים של משה, דהיינו מ"ש ויפרוש כפיו אל ה' וגו', על זה היתה.

לה) אי כל דא אית וכו': אם כל זה יש באצבעות, אין צריך לומר, שצריכות להיות בנקיון כשמברכים בהו להקביה, משום שבהם, ובדוגמא שלהם, דהיינו חג"ת נ"ה העליונים הרמוזים בהו, מתברך השם הקדוש. וע"כ אתם שנתהכמתם הרבה, איך לא השגחתם על זה. ולא שמשתם לר' שמעיה החסיד, שהוא אמר כל טנוף וכל לכלוך עולה לסטרא אחרא. כי

(דפ"י דף ספ"ו ע"ב)

ע האי ינוקא לאו בר נש פ הוא. אכלו. וההוא ינוקא הוה אמר מלי דאורייתא, וחדושי אורייתא. אמרו, הב ונברין. אמר להו, יאות אמרתון. בגין דשמא קדישא לא מתברך בברכה דא, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר, (ו) אברכה את יי בכל עת וגו'. וכי מה חמא דוד לומר אברכה את יי. אלא, חמא דוד דבעי הזמנה, ואמר אברכה. ז בגין דבשעתא דבר נש יתיב על פתורא, שכינתא קיימא תמן, וסטרא אחרא קיימא תמן. כד אומין ק בר נש לברכא לקב"ה, ר שכינתא אתתקנת ו לגבי עילא, לקבלא ברכאן, וסטרא אחרא אתכפייא. ואי לא ה אומין ב"נ לברכא לקב"ה, סטרא אחרא א שמע ומכשכשא למהוי ליה חולקא בההיא ברכה.

לט) ואי תימא, בשאר ברכאן אמאי לא ב אית הזמנה. אלא ההוא מלה נ דברכה, דקא מברכין עליה, איהו הזמנה. ות"ח דהכי הוא, ד דהאי דמברך על ה פרי, ההוא פרי איהו הזמנה, ומברכין עליה. ולית ו ליה חולקא לסטרא אחרא. וקודם דא, דהוה ההוא פרי ברשות ז דסטרא אחרא, לא מברכין עליה. וכתוב (ט) לא יאכל, בגין דלא יברכין על ההוא פרי, ולא יתברך סטרא אחרא. כיון דנפק מרשותיה, יאכל, ומברכין עליה. ואיהו הזמנה לברכתא. וכן כל מילין דעלמא דקא מברכין עליהו, כלהו הזמנה לברכתא. ולית בהו חולקא לסטרא אחרא.

חלופי גרסאות

ע לאו האי ינוקא. פ ל"ב הוא. צ אמאי; כל היכא ול"ג בגין דבשעתא. ק מוסיף לבר נש. ר סטרא אחרא אתכפייא [; דאיהו אתתקנת. בכללא; מוסיף שכינתא אתתקנת בהזמנה דא. לאו איהו בכללא ול"ג מן לגבי עד ואי דברכה; דברכתא. ד מברך ול"ג דהאי. ה ל"ב סטרא.

מסורת זוהר

(ו) תהלים (לד) להלן אות רסו צ"ת, פנחס קצב צ"ה. (ז) (ויקרא יט) פקודי קנ צ"ו.

ברכתא לגבי עילא] וסטרא אחרא לאו איהו ש ואיהו אתתקנת בברכתא לגבי עילא וסטרא ת זמין, א חדא. ב ל"ג אית הזמנה. ג ל"ג פרי. ו בהו. ז סטרא.

הסולם

הינוקא

לברך להקב"ה, הסטרא אחרא שומע, ושמת, שיהיה לו חלק בברכה זו. מכשכשא פירושו מנדנד את עצמו מחמת שמחה. כמו כשכשה באזניה (חולין לז).

לט) ואי תימא בשאר וכו': ואם תאמר, בשאר ברכות למה אין הזמנה. ומשיב, אלא דבר הוה של הברכה שמברכים עליו הוא ההזמנה. ובוא וראה שכך הוא, שהמברך על פרי, פרי ההוא הוא הזמנה, ומברכים עליו. ואין בו חלק לסטרא אחרא. אבל מקודם לכן, שפרי ההוא היה ברשות הסטרא אחרא אין מברכין עליו, שכתוב, ערלים לא יאכל, שהוה ברשות הסטרא אחרא. משום שאין מברכים על פרי ההוא, כדי שלא יתברך הסטרא אחרא. כיון שיצא מרשותו, דס"א, אחר שני ערלה, יאכל ומברכים עליו. והפרי הוא הזמנה לברכה. וכן כל הדברים שבעולם שמברכים עליהם כולם

מאמר

אחריו חמור, כדי לסבול עול תורה. וכיון שלא זכיתם שאבי יחמר אחריכם איני אומר לכם מי הוא אבי. א"ר יהודה לר' יצחק דומה לנו שילד הזה אינו בן אדם. אכלו. ואותו ילד היה אומר דברי תורה וחדושי תורה. אמרו, תנו ונברך. אמר להם יפה אמרתם, משום שהשם הקדוש אינו מתברך בברכה זו, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר אברכה וגו': פו"א אברכה את ה' בכל עת וגו'. שואל וכי מה ראה דוד לומר אברכה את ה'. ומשיב, אלא ראה דוד שצריכים הזמנה, ואמר אברכה. משום שבשעה שאדם יושב על שולחנו, השכינה עומדת שם, והסטרא אחרא עומדת שם. כשאדם מזמין לברך את הקב"ה, השכינה מתתקנת כלפי מעלה, לז"א, לקבל ברכות, והסטרא אחרא נכנעת. ואם האדם אינו מזמין (דמרי דף קפ"ו ע"ב)

(מ) ואי תימא, אוף הכי לברכת זמון כסא דברכתא הוה הזמנה, אמאי הב זנברין. אלא, הואיל ובקדמיתא כד הוה שתי, אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרא, דהא כסא דא לקב"ה הוי, ולא למזונא, ובג"כ בעי הזמנה דפומא.

(מא) ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך, הזמנה אחרא איהו, הזמנה ה בורא פרי הגפן. דקדמיתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. והאי כוס, כיון דאנטיל איהו הזמנה אחרא במלה דנברך, לגבי עלמא עלאה, דכל מזונין וברכאן מתמן נפקין, ובג"כ איהו בארע סתים, דעלמא עלאה סתים ו איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא ג בדרגא דא כוס דברכה. א"ר יהודה, זכאה חולקנא, דמן * יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו ב"נ איהו.

(מב) א"ל, ברא, מלאכא דיי, רחמא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחים וגו', וחמשה בריחים לירכתים ימה. הא בריחים טובא איכא הכא, וידיים אינון תרין. אמר ה ליה, דא הוא ג דאמרין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

חלופי גרסאות

ח. ל"ג מן דבורא עד איהי; ל"ג דבורא; ל"ג פרי הגפן; ל"ג דבורא פרי הגפן. ט ובהאי. י ל"ג וברכאן. כ ל"ג איהו. ל ל"ג בדרגא; במלה דנברך. מ לון. נ דאמריית בפומיה.

הינוקא

העליון, שהוא ז"א, שכל המזון והברכות יוצאות משם, ומשום זה הוא בדרך סתום, שאינו מזכיר בו השם, אלא נברך שאכלנו משלו, כי עולם העליון הוא סתום ואין בו לזמנה בגלוי, אלא רק במדרגה זו דכוס של ברכה. יש הזמנה בגלוי. א"ר יהודה אשרי חלקנו שמיום שאני בעולם עד עתה לא שמעתי דברים אלו. ודאי הוא כמו שאמרתיו שזה אינו בן אדם.

(מב) א"ל ברא מלאכא וכי: אמר לו: בן, מלאך ה', אהוב שלו, זה שאמרת, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו' וחמשה בריחים וגו' וחמשה בריחים לירכתים ימה. הרי יש כאן ברירים הרבה, והידיים אינן אלא שתיים. שיש בהן רק ב"פ חמש אצבעות. אמר לו הילד. זהו שאמרים שמפיו של האדם ניכר מי הוא. אבל כיון שלא הסתכלתם להבין, אני אומר.

פתח

הסולם

כולם הם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לסטרא אחרא.

(מ) ואי תימא אוף וכי: ואם תאמר, אף בברכת המזון הוא כך, שהכוס של ברכה, נחשבת להזמנה, ולמה אומרים, תן ואברך, משום הזמנה, ומשיב, אלא משום שבתחילה כששתה, אמר, בורא פרי הגפן, הרי היין כבר שמש להזמנה, ועתה בברכת המזון צריכים שינוי להזמנה אחרת, כי כוס זו היא להקב"ה, ולא בשביל המזון, וע"כ צריכים הזמנה בפה. (מא) ואי תימא נברך וכי: ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זו היא הזמנה, ברוך שאכלנו הוא הברכה, וא"כ למה צריך לומר לפניו, תן ונברך. ומשיב, כך הוא ודאי, אבל נברך שאכלנו משלו, הוא הזמנה אחרת, היא הזמנה לבורא פרי הגפן. כי בתחילה, שאמר תן נברך, הוא הזמנה לכוס של ברכה סתם, שה"ס המלכות, וכוס זה, כיון שלקחתי, יש הזמנה אחרת בהמלה נברך, שהוא לעולם

(דפו"י דף קפ"ו ע"ב * דף קפ"ז ע"א)

(מג) פתח ואמר, ⁹ החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עינוי דב"ג, אלא בראשו, דילמא בגופו או בדורועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מ"ט. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חכים, עינוי ומלוי בראשו אינון, בההוא דשריא וקיימא על רישיה.

(מד) וכד עינוי תמן, לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה, אצטריך למשחא, בגין דגופא דב"ג איהו פתילה, ונהורא אדליק לעילא, ושלמה מלכא צווח ואמר, ¹⁰ ושמן על ראשך אל יחסר, דהא נהורא ¹¹ דבראשו, אצטריך למשחא, ואינון עובדין טבאן. וע"ד החכם עינוי בראשו, ולא באתר אחרא.

(מה) אתון חכימין, ודאי שכינתא שרייא על רישיכו, היך לא אשגחתון להאי, ¹² דכתיב ועשית בריחים וגו', לקרשי צלע המשכן האחד. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר קרא, שלישיית ¹³ ורביעית לא אמר קרא. דהא אחד ושנית, דא השיבו ¹⁴ דתרין סטרין, ובג"כ ¹⁵ עביד חושבנא ¹⁶ ד בתרין אלין.

(מו) אתו אינון ¹⁷ ונשקוהו, בכה רבי יהודה, ואמר, ר' שמעון זכאה חולקך, זכאה דרא, דהא בזכותך אפילו יגוקי דבי רב, אינון טנרין רמאין תקיפין. אתאת אמיה, אמרה לון רבותי, במטו מנייכו, לא תשגחון על ברי, אלא בעינא טבא.

חלופי גרסאות

⁹ דראשו. ¹⁰ כתוב. ¹¹ ולא רביעית. ¹² ותרין. ¹³ מוסיף לא עביד. ¹⁴ ר על תרין. ¹⁵ מוסיף ונשקוהו כמלקדמין; ונשקוהו נשקה כמלקדמין.

מסורת הוהר

⁹ (קהלת ב) וישב ב צ"א. ¹⁰ (שם ט) תרומה קעא צ"ל.

היגוקא

הסולם

מאמר

(מה) אתון חכימין ודאי וכו': אתם ודאי חכמים, והשכינה שורה על ראשכם, איך לא הסתכלתם לזה שכתוב, ועשית בריחים וגו' לקרשי המשכן האחד, וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר הכתוב, שלישיית ורביעית לא אמר הכתוב, כי אחד ושנית, הם חשבון של ב' הצדדים, ימין ושמאל, שהם חו"ג הנקראים ב' ידים. והשלישית שהיא במערב, אינו חושב, להיותה רק המקבלת מאלו ב' צדדים. ועל כן עשה חשבון רק בשנים אלו. שה"ס שתי ידים. (מו) אתו אינון ונשקוהו וכו': הם באר ונשקוהו. בכה ר' יהודה ואמר, ר' שמעון, אשרי חלקך, אשרי הדור שלך, כי בזכותך אפילו הילדים שבבית הספר, הם הרים רמים חזקים. באה אמו, אמרה להם, רבותי, בבקשה מכם אל תביטו על בני אלא בעין טובה. אמרו לה

(מג) פתח ואמר החכם וגו': פו"א. החכם עינוי בראשו וגו'. שואל, אומר, אלא בראשו, וכי באיזה מקום הן עיניו של אדם, אולי הן בגופו או בדורועו, שהשמיענו החכם יותר מכל העולם. אלא המקרא כך הוא ודאי. שלמדנו, לא ילך אדם ד' אמות בגילוי ראשו. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם עינוי ודבריו הם בראשו, דהיינו באותה השורה ועומדת על ראשו, שהיא השכינה. (מד) וכד עינוי תמן וכו': וכשעיניו שם, בראשו, שהיא השכינה, ידע שאותו האור הדולק על ראשו, צריך לשמן, משום שגופו של אדם הוא פתילה והאור דולק למעלה, בפתילה, ושלמה המלך צווח ואמר, ושמן על ראשך לא יחסר. כי האור שבראשו צריך לשמן, והוא המעשים טובים. ועל זה, אומר, החכם עינוי בראשו. ולא במקום אחר. (דפ"י דף קפ"ז ע"א)

אמרו לה, זכאה חולקך אתתא כשרה, אתתא ברירא מכל שאר נשין, דהא קב"ה בריר חולקך, וארים דגלך על כל שאר נשין דעלמא.

מז) אמר ינוקא, אנא לא מסתפינא ה מעינא בישא, דבר נונא רבא ויקרא אנא, ונונא לא דחיל מעינא בישא, דכתיב (ק) וידגו לרוב בקרב הארץ, מאי לרוב, לאסגאה על עינא. ותנינן, א מה דגים דימא מיא חפי עליהון, ולית עינא בישא וכו'. לרוב ודאי. בקרב הארץ, בגו בני אנשא על ארעא. אמרו, ברא, מלאכא דיי, לית בנא עינא בישא, ולא מסטרא דעינא בישא אתינן. וקב"ה חפי עלך בגדפוי. מח) פתח ואמר (ו) המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קודשא, ב אי ברוח קודשא א"ל, רזא דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך. וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי מלאך. אלא ג כד איהו שליחא מלעילא, וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, ד דכדין ה מברכין אבא ואמא להאי, ו אמרי לה ברתי, זילי נטורי ביתך, פקידי לביתך. הכי עבידי לביתך. זילי וזוני לון. זילי, דההוא עלמא דלתתא מחכא לך, בני ביתך מחכאן מזונא מנר, הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, כדין איהי מלאך.

מט) ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך, ולא אתי למיזן עלמין. ועוד,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ק) (בראשית מח) נח טז צ"א. (ו) (שם). ה מהאי ול"ג מעינא בישא. א מאן. ב ל"ג אי ברוח קודשא. ג שליחא איהו מלעילא כד קביל. ד דכד. ה מתברכין; מוסיף מברכין לה; מתברכין מתדכין. ו אמרה ול"ג לה.

מאמר

הסולם

הינוקא

וכאן למה נקראת המלכות מלאך, ומשיב, אלא כשהמלכות היא שליה מלמעלה ומקבלת זוהר מן האספקלריא של מעלה, שאז מברכים אבא ואמא אותה, ואומרים לה, בתי, לכי שמרי ביתך, דהיינו העולם, פקדי את ביתך, כך עשי לביתך לכי וזוני אותם. לכי, כי עולם ההוא שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזונות ממך הא לכי כל מה שאת צריכה לתת להם. אז נקראת המלכות, מלאך.

מט) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי בכמה מקומות נקראת המלכות מלאך, ולא באה לזון את העולמות. ועוד שבשם זה, מלאך, אינה זנה את העולמות אלא בשם הויה, ומשיב, כך הוא ודאי, כשהיא שליה מן אבא ואמא נקראת מלאך. וכיון ששורה על מקומה, על ב' כרובים, אדני שמו.

פירוש. יש ב' זוגים באו"א עלאין, א' הוא זוג להחיות העולמות, והוא זוג דלא פסיק, ואפילו כשבני העולם חוטאים ופוגמים בזוג זו"ך, עכ"ז זוג דאו"א אינו נפסק, כי אם היה נפסק ח"ו, היה חורבן העולמות. אמנם מזוג

לה, אשרי חלקך, אשה כשרה, אשה נבתרת מכל שאר הנשים, כי הקב"ה בחר חלקך, והרים דגלך על כל שאר הנשים שבועלים. מז) אמר ינוקא אנא וכו': אמר הילד, אני איני מפחד מעין הרע, כי בן דג גדול ויקר אני, ודג אינו מפחד מפני עין הרע, שכתוב, וידגו לרוב בקרב הארץ. מהו לרוב, הוא לרבות על העין, כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע. ולמדנו, מה דגים שבים, המים מכסים עליהם ואין עין הרע שולט בהם, אף אלו אין עין הרע ישלוט בהם (ברכות כ). וע"כ לרוב ודאי. בקרב הארץ היינו בתוך בני אדם שעל הארץ. כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע אע"פ שאינם מכוסים כמו הדגים. אמרו לו, בן מלאך ה', אין בנו עין הרע, ולא מצד עין הרע באנו, והקב"ה מכסה עליך בכנפיו.

מח) פתח ואמר המלאך וכו': פו"א המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. מקרא זה אמר יעקב ברוח הקודש. ואם ברוח הקודש אמר לו, יש בו סוד החכמה, המלאך, שואל, קורא את המלכות מלאך, וקורא אותה בשמות אחרים.

(דפו"י דף קפ"ז ע"א)

דבשמא ז דא לא זן עלמין, אלא בשמא דיין. הכי הוא ודאי, כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון דשארין על דוכתין, על תרין כרובין n אדני שמיה.

(ג) למשה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי (ו) מלאך ליעקב לא אתחזי הכי, אלא בדוגמא, דכתיב (ח) ורחל באה, דא דיוקנא דרחל אחרא, דכתיב (א) כה אמר יי' קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה. ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידהא. כי רועה היא, איהי מנהגא לון, ואתפקדא עלייהו.

(גא) (ו והכי *) במשה כתיב, (ב) וירא מלאך יי' אליו בלבת אש. ואי תימא יתיר הוא שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא (ג) וירא אליו יי' באלוני ממרא וגו'. התם באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין דבהווא זמנא

חלופי גרסאות

ז ל"ג מן דא עד דיין. ח כ"ג הרמ"ק; יי'.
ט והכא. י אדון ול"ג באלף דלת.

מסורת הוזהר

(ש) (שמות ג.) (ת) (בראשית כט) ויצא מן צ"ד.
(א) (ירמיה לא) שמות סג צ"ש. (ב) (שמות ג)
וירא קט צ"ד. (ג) (בראשית יח) וירא ב צ"ו.

הינוקא

דהיינו שיש זווג ז"א ומלכות במקומם עצמם, כי מקבלים מזווג הב' דאוי"א, אדני"י שמיה, היא נקראת בשמה עצמה, אדני"י, כי אז משפעת להם מבחינתה עצמה.

(ג) למשה כד אתחזי וכו': כשהשכינה נראית למשה בתחילה, היא נקראת מלאך. שנאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. ליעקב לא נראית כך אלא בדוגמא, דהיינו ברחל שלמטה שהיא דוגמא לרחל עליונה שהיא מלכות. שכתוב, ורחל באה, זו היא צורה של רחל אחרת. שלמעלה שהיא מלכות, שכתוב, כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו' רחל מבכה על בניה, שרחל זו ה"ס המלכות. גס כאן, ורחל באה, סתם. שרומז על המלכות. עם הצאן, היינו המדרגות של המלכות. אשר לאביה, ודאי, כי אבא, שהוא חכמה יסד ברתא, שהיא מלכות. וכולם, דהיינו כל העולמות, נתמנו ונפקדו בידיה. כי רועה היא, היא מנהיגה אותם ונפקדה עליהם.

(גא) זהכי במשה כתיב וכו': וכך כתוב במשה, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. כי בפעם הראשונה נראתה לו המלכות בבחינת מלאך. כנ"ל, זה יותר חשוב ממראה של יעקב, שהיתה רק דוגמא. וא"כ תאמר, ששבתו של אברהם הוא יותר ממנו, שלא כתוב בו מלאך, אלא וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. ומשיב, שם באברהם נראה לו השם אדני"י דהיינו באלף דלת נון יוד שכתוב אדני"י אל נא תעבור

מעל

מאמר

הסולם

זה לוקחים העולם כדי צרכם ולא בהרוחה. ויש זווג ב' באוי"א עלאין, שהוא לתת מוחין לזווג זרין, ואז יש זווג זרין, ומזווג זה לוקחים העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. נפסק באוי"א, אם בני העולם אינם כדאי. והן מזווג כדי להחיות העולמות, והן מזווג זרין לתוספת שפע וברכה אין העולם מקבל אלא ממלכות. ולפיכך כשהמלכות משפעת לעולם מבחינת זווג דאוי"א כדי להחיות העולמות, אז היא נקראת מלאך, דהיינו שליח מאוי"א לפרנס העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. אבל מבחינתה עצמה אינה משפעת להם כלום, כי אז אין זווג ז"א ומלכות, וע"כ היא אינה עולה בשם כלל. משא"כ בזווג הב' דאוי"א שז"א ומלכות מקבלים מוחין לזווג, והם מזדווגים להשפיע תוספת שפע וברכה. אז המלכות משפעת לעולם מבחינתה עצמה, מזווג עם ז"א, ואז היא נקראת בשם בפני עצמה, דהיינו אדני.

וה"ש (באות מ"ח) כד איהו שליחא וכו' הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, דהיינו בחינת זווג א' דאוי"א, שהוא רק לפי מדת הצורך של העולמות שלא יחרבו. וה"ש, כד שליח מנו או"א, דהיינו מבחינת הזווג כדי להחיות העולמות, שאז בז"א ומלכות אין זווג, אקרי מלאך, כי אינה עולה אז בשם לפי עצמה, כי אינו נותנת מבחינתה עצמה כלום. וכיון דשארין על דוכתין על תרין כרובין,

(דפרי דף קפ"ז ע"א *) דף קפ"ז ע"ב

קביל ברית, ומה דהוה אתכסי עד כען מניה, אתחזי ליה רבון ושליט, והכי אתחזי, דהא כדין בהווא דרגא אתקשר, ולא יתיר. ובג"כ, בשמא דאדון רבון עליה. (נב) אבל משה כ דלא הוה ביה פרודא, דכתיב ד משה משה דלא פסקא טעמא. כמה דכתיב ה) אברהם אברהם, דפסקא טעמא. בגין דהשתא ג שליט, מה דלא הוה מקדמת דנא. פרישו אית בין אברהם דהשתא, לאברהם דקדמיתא. אבל משה, מיד דאתייליד, אספקלריאה נ דנהרא ס הות עמיה, דכתיב ו) ותרא אותו כי טוב הוא. ע וכתיב ז) וירא אלהים את האור כי טוב. משה מיד אתקשר בדרגא דיליה ובג"כ משה פ משה, ולא אפסיק טעמא. (נג) וע"ד לגבי דמשה, אזעיר גרמיה, דכתיב מלאך יי. יעקב קרא ליה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, מלאך. מ"ט. בגין דבההיא שעתא הוה ז ירית לה, לשלטאה. משה בחייו. יעקב, לבתר דסליק מעלמא. משה בגופא. יעקב ברוחא. זכאה חולקא דמשה.

(נד) הגואל אותי מכל רע, דלא אתקריב לעלמין לגבי סטרא דרע, ולא יכיל רע לשלטאה ביה. יברך את הנערים, כדין יעקב הוה מתקן לביתיה, כב"ג

חלושי גרסאות

כ לא. ל מוסיף הוה שליט. מ הות. נ דיליה נהרא. ט ל"ג הות עמיה. ע ל"ג וכתיב. פ לא ול"ג משה. צ ירתא ליה.

מסורת הוהר

(ד) (שמות ג) וירא קי צ"א ת"ז תס"ט קי : תק"ח קי ט"ד שכ"ח. ה) (בראשית כב) וירא קנב צ"ד. ו) (שמות ב) שמות נח צ"ש. ז) (בראשית א) ב"א נ צ"א.

הינוקא

במדרגה שלו, שהיא ז"א, וע"כ משה משה, בלי טעם מפסיק, בין משה למשה. (נג) וע"ד לגבי דמשה וכו' : וע"כ אל משה, שהיה תמיד במדרגת ז"א, הקטינה עצמה המלכות, שכתוב מלאך ה'. ולא בשמה עצמה, כי המלכות היא מקבלת מז"א, יעקב קרא את המלכות בשעה שהיה נפטר מן העולם, בשם מלאך, כמו משה, מהו הטעם. משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשליטה, כמו משה, כי משה נתחבר עם המלכות בחייו, יעקב לא נתחבר עמה אלא אחר שנפטר מן העולם. משה היה עם המלכות בעודו בגוף. יעקב רק ברוח אחר שיצא מן הגוף. (כח"ש) לעיל בראשית א' אות קנ"ג) אשרי חלקו של משה.

(נד) הגואל אותי מכל רע: היינו שלא קרב מעולם לצד הרע, והרע לא יכול לשליט בו. יברך את הנערים, או, לפני פטירתו, היה יעקב מתקן את ביתו, דהיינו את המלכות, כאדם ההולך לבית חדש, ומתקן אותו בתקוניו ומקטטו בקשוטיו. יברך את הנערים, היינו הנערים

הסולם

מאמר

מעל עבדך, משום שבזמן ההוא קבל ברית, ומה שהיה נעלם ממנו עד עתה, נראה לו עתה רבון ושליט, דהיינו אדני, וכך היה ראוי לו, כי אז נתקשר במדרגה ההיא, מלכות, ילא יותר. ומשום זה נתגלה עליו ה' בשם של אדון ורבון עליו. דהיינו בשם אדני, פירוש, ומה שכתוב וירא אליו הויה וגו', הוא כי השם הויה היה מתלבש אליו בשם אדני, שהרי כתוב, ושמי הויה לא נודעתי להם.

(נב) אבל משה דלא וכו' : אבל משה שלא היה, בו פרוד שכתוב, משה משה, בלי טעם מפסיק ביניהם, כמו שכתוב, אברהם אברהם, שטעם מפסיק ביניהם, (כנ"ל אדרא אות רל"א) כי הפסק הטעם יורה שאברהם הב', עתה הוא שלם, מה שלא היה כן באברהם הא' מקודם לכן, ויש הפרש בין אברהם של עתה לאברהם שמקודם לכן. אבל משה, מיד שנולד, היה עמו אספקלריאה דנהרא, שהווא אור ז"א, שכתוב, ותרא אותו כי טוב הוא, וכתוב וירא אלקים את האור כי טוב, שטובב על ז"א, אף כי טובב שבכאן, טובב על ז"א. כי משה נתקשר מיד (דפ"רי דף קפ"ז ע"ב)

דאזיל לביתא חדתא, ומתקן לה בתקונוי, ומקשט לה בקשוטוי. יברך את הנערים, אינון דאשתמודען, אינון דאתפקדן על עלמא, לאתמשכא מנייהו ברכאן, תרין כרובין אינון. ויקרא בהם שמי, השתא אתקין ביתיה, ואיהו אסתלק בדרגיה, בגין דחבורא ביעקב הוי. גופא, אתדבק באתר דאצטריך, ותרין דרועין בהדיה. (נה) לבתר ק דאינון נערים מתברכן ר כדקא יאות, כדין וידגו לרוב בקרב הארץ. ארחא דנונין לאסגאה גו מיין, ואי נפקן מגו מיא ליבשתא, מיד מתין. אלין לאו הכי, אלא אינון מן ימא רבא, וסגיא דלהון לאפשא ולאסגי בקרב הארץ איהו. מה דלית הכי לכל נונין דעלמא.

(נו) מה כתיב לעילא, ויברך את יוסף ויאמר, ולא אשכחן ליה הכא ברכאן, דהא לבתר בריך ליה, דכתיב (ח) בן פורת יוסף. אלא, כיון דברוך אלין נערים, ליוסף בריך. דהא לא יכלי לאתברכא, אלא מגו יוסף. ומגו דאיהו בטמירו, ולא ש אתחזי לאתגלאה, כתיב ה בטמירו, ויקרא בהם שמי ושם א אבותי, מן האבות מתברכן, ולא מאתר אחרא. ב בקרב הארץ, דא הוא כסויא לחפאה ג מה דאצטריך. (ז) אתו ונשקוה כמלקדמין, אמרו, הבו ונברוך. אמר איהו, אני אברך, דכל מה דשמעתון עד הכא מנאי הוה, ואקיים בי (ט) טוב עין הוא יבורך, ד קרי

חלופי גרסאות

ק ואינון. ר כדין כדקא יאות. ש אחזי. ת ל"ג
בטמירו. א מוסיף אבותי לכסאה עליה. ב ל"ג
בקרב הארץ. ג עלמהו עליה; עלמא. ד ל"ג
קרי ביה יברך.

מסורת הזוהר

(ח) (בראשית מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט ט"ב
ש"ב סו ט"ג ש"ו. ט) (משלי כב) ויקהל קנב
צ"ק.

הסולם

הינוקא

ברכות, כי אח"כ ברך אותו, שכתוב בן פורת יוסף, ומשיב, אלא כיון שברך לאלו הנערים ברך את יוסף, כי אין הם יכולים להתברך אלא מתוך יוסף, כי המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שיוסף, שהוא איש יסוד דז"א נתן לה. וע"כ ברך את יוסף, והוא השפיע אל המלכות, והמלכות אל הנערים שהם מסטרון וסנדלפון, ומשום שיסוד הוא בסתר, ואינו ראוי לגלותו, מפחד שלא יתקרב העדרה ליןק ממנו. ע"כ הוא כתוב בסתר, כי ויקרא בהם שמי ושם אבותי, הוא, כי מן האבות שהם חג"ת מתברכים ולא ממקום אחר. בקרב הארץ, זה הוא הכיסוי, לכסות מה שצריך. דהיינו היסוד, שהמלכות הנקראת ארץ מכסה אותו. וע"כ מרומז גס יוסף בכתוב, אלא בהסתר. והוא פירוש משונה מן הנ"ל בדבור הסמוך.

(ז) אתו ונשקוה וכו': באו ונשקוהו כמקודם. אמרו, תנו ונברך. אמר הוא, הילד, אני אברך, כי כל מה ששמעתם עד עתה ממני שמעתם, ואקיים בי טוב עין הוא יבורך. קרא בו יברך. מהו הטעם. משום שנתן מלחמו לל.

ומלחם

מאמר

הנערים הנודעים, אלו שנתמנו על העולם למשוך מהם ברכות, שהם ב' כרובים, מסטרון וסנדלפון (כנ"ל ב"א את שצ"ז), ויקרא בהם שמי, דהיינו ת"ת מדתו של יעקב, עתה התקין ביתו, שהיא המלכות, והוא עלה במדרגתו, בת"ת, משום שהחבור של המלכות הוא ביעקב, שהוא ת"ת, הגוף, שהוא ת"ת, מתדבק במקום שצריך, דהיינו במלכות. וב' זרועות עמו, דהיינו ושט אבותי, שהם חסד, וגבורה.

(נה) לבתר דאינון נערים וכו': אחר שנערים אלו, מסטרון וסנדלפון, מתברכים כראוי, אז וידגו לרוב בקרב הארץ, כי מדרך הדגים הוא להרבות ולהפרות תוך המים, ואם יוצאים מן המים ליבשה מיד מתים, אלו אינם כן, אלא הם מן ים הגדול, דהיינו מן המלכות, והריבוי שלהם להפרות ולהרבות הוא בקרב הארץ, דהיינו בעולמות התחתונים הנמשכים לחטה מן המלכות. מה שאין כן לכל הדגים שבעולם.

(ז) מה כתיב לעילא וכו': מה כתוב למעלה, ויברך את יוסף ויאמר, ולא מצאנו לו כאן

דפ"י דף פ"ו ע"ב

בלק

ביה יברך. מ"ט. בגין דנתן מלחמו לדל. מלחמא ומיכלא דאורייתא דילי אכלתון. א"ר יהודה, ברא רחמיא דקב"ה, הא תנינן בעל הבית בוצע ואורח מברך. א"ל, לאו אנא בעל הבית, ולא אתון אורחין. אבל קרא אשכחנא, ה ואקיים ליה. דהא אנא טוב עין ודאי, בלא שאילו דלכון אמינא עד השתא, ולחמא ומיכלא דילי אכלתון.

נח) נטל כסא דברכתא ובריך, וידוי לא יכלי למסבל כסא, והווי מרתתי. כד מטא לעל הארץ ועל המזון, אמר, י) כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא. קיימא כסא על תקוניה, ואתישב בימיניה, ו ובריך. לסוף ז אמר, יהא רעוא ה דלחד מאלין, יתמשכון ליה חייך, מגו ט אילנא דחיי, דכל חייך ביה תליין. וקב"ה יערב ליה, וישכח ערב לתתא, דיסתכם בערבותיה, בהדי מלכא קדישא. נט) כיון דבריך, אסתים עיני רגעא חדא, לבתר פתח לון, אמר חברייא, שלום לכון מרבון טב, דכל י עלמא דיליה הוא. תוהו, ובכו, ובריכו ליה. בתו ההוא ליליא. כ בצפרא * אקדימו ואזלו. כד מטו לגבי ר"ש, סחו ליה עובדא. תוה ר' שמעון, אמר בר טנרא תקיפא איהו, ויאות הוא לכך, ויתיר ג ממה דלא חשיב בי, בריה דרב המנונא סבא ה הוא, אזדעזע ר' אלעזר, אמר, עלי למיהך למחזי לההוא בוצינא נ דדליק. אמר ר' שמעון, דא לא סליק בשמא בעלמא. דהא מלה עלאה אית ביה. ורזא איהו, דהא ט נהירו ו משיחו דאבוי מנהרא עליה, ורזא דא לא מתפשטא בין חברייא.

חלופי גרסאות

ה ואוקימנא. ו בריך לון. ז ל"ג אמר. ח דלכל חד. ט מלכא ול"ג אילנא דחיי. י שלמא. כ ל"ג

בצפרא. ל מדלא ול"ג ממה. מ ל"ג הוא. נ דליק. ס ל"ג נהירו. ט משיכו.

מסורת הוהר

י) (תהלים קטז) ויחי רסט צ"ב.

הינוקא

(בפרשת ויחי אות קנ"א) שר' יצחק נטה למות ור"ש אחז בו וערב בעדו ונשאר בחיים. ועייך (ויחי אות קנ"ט).

נט) כיון דבריך אסתים וכו': כיון שברך סגר עיני רגע אחד, ואח"כ פתח אותך. אמר, חברים, שלום לכם מרבון הטוב, שג' העולם שלו הוא. תמהו ובכו, וברכו אותו. לנו לילה ההוא. בבוקר הקדימו והלכו. כשהגיעו לרבי שמעון ספרו לו המעשה. תמה ר"ש, אמר, בן סלע חזק הוא, וראוי הוא לזה, ועוד יותר ממה שאדם יוכל לחשוב. בנו של רב המנונא סבא הוא. נודעזע ר' אלעזר, אמר, עלי ללכת לראות לאותו הגר שדולק. א"ר שמעון זה לא יעלה בשם בעולם. כלומר לא יאריך ימים. כי דבר עליון יש בו, והארת השמן של אביו מאירה עליו. וסוד זה אינו מתפשט בין החברים.

יומא

הסולם

ומלחם ומאכל התורה שלי אכלתם. א"ר יהודה בן אהוב של הקב"ה, הרי למדנו, בעל הבית בוצע ואורח מברך. אמר להם, אין אני בעל הבית, ואין אתם אורחים. אבל מקרא מצאתי ואקיים אותו, כי אני טוב עין ודאי, כי בלי שאלתכם, אמרתי חידושי תורה עד עתה, ולחם ומאכל שלי אכלתם.

נח) נטל כסא דברכתא וכו': לקח כוס של ברכה וברך, וידיו לא יכלו לסבול את הכוס והיו ידיו מרתתים, כשהגיע לעל הארץ ועל המזון, אמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. העמיד הכוס על תקונו, ונתישב בימינו, וברך. לסוף אמר, יהי רצון, שלאחד מאלה היינו ר' יצחק, ימשכו לו חיים מן עץ החיים, שכל החיים תלוים בו, והקב"ה יהיה ערב בעדו, וימצא ערב למטה, היינו ר' שמעון, שייסכים להיות ערב עם המלך הקדוש. כמ"ש

(דפ"י דף קפ"ז ע"ב י) דף קפ"ח ע"א)

ס) יומא חדא, הוו חברייא יתבין ומתנגחין אלין באלין, והוו תמן ר' אלעזר, ור' אבא, ור' חייא, ור' יוסי, ושאר חברייא. אמרו הא כתיב ו) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. בגין רות ונעמה, דהוו זמינין לנפקא מנייהו. צפורה אתת משה דהות ממדין, ויתרו ובנוי דנפקו ממדין, דהוו כלהו זכאי קשוט עאכין. ותו משה דרביאו ליה במדין, ואמר ליה קב"ה, ז) נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אי הכי משוא פנים אית במלה, דיתיר אתחזו בני מדין לשזבא מן מואב.

טא) אמר ר' שמעון, לא דמי מאן דזמין למלקט תאני, למאן דכבר לקיט לון. א"ל פ) רבי אלעזר, אע"ג ז) דכבר לקיט לון, שבחא איהו. א"ל, מאן דלא לקט תאני, נטיר תאנה תדיר, דלא יהא בה פגם, בגין תאני דזמינת לאייתאה. כיון דלקיט תאני, שביק לה לתאנה, ותו לא נטיר לה.

טב) כך מואב, דזמינא לאייתאה אינון תאני, נטר ליה קב"ה, דכתיב אל תצר את מואב. מדין דקא יהיבת תאני, ואלקיטו לון, כתיב ו) צרור את המדינים. דהא מכאן ולהלאה, תאנה דא לא זמינת לאייתאה פירין, ובגי"כ אתחזית ליקידת אשא. פתח ואמר, ו) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו', מואב אינון שארי, ובגין אינון תאני, דזמין מואב לאפקא ק) לעלמא, אשתזיבו מעונשא. טג) רבי אלעזר בעא למיחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חמוי. והוו

מסורת הוזהר

כ) (דברים ב) להלן אות צח צ"ע. ז) (במדבר לא) להלן אות צו צ"ל. ח) (שם כה) להלן אות רפד צ"מ. ט) לעיל אות ט"ז צ"ח.

חלופי גרסאות

פ) ל"ג ר' אלעזר אע"ג. ז) וכבר. ק) ל"ג לעלמא.

מאמר

הסולם

הינוקא

ר' אלעזר, הרי אע"פ שכבר לקט התאנים הוא שבת, והיה להם להנצל בזכותם. אמר לו, מי שעוד לא לקט התאנים שומר את אילן התאנה תמיד שלא יהיה בו פגם, שהוא בשביל התאנים שהאילן עתיד להביא. ואחר שכבר לקט התאנים, עזוב את האילן, ואינו שומר אותו. טב) כך מואב דזמינא וכו': כך מואב, שהיה עתיד להביא אלו התאנים, רות ותולדותיה, שמר אותו הקב"ה, שכתוב אל תצר את מואב. מדין שכבר נתנו התאנים, ולקטו אותן, כתוב, צרור את המדינים. כי מכאן ולהלאה, אילן התאנים זה אינו עתיד להביא פירות, ובשביל זה הוא ראוי לשריפת אש. פתח ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. מואב הם שהתחילו לצרור את ישראל, ומשום אלו התאנים דהיינו רות ותולדותיה, שעתידי מואב להוציא לעולם, נצלו מעונש. טג) ר' אלעזר בעא למיחמי וכו': ר"א רצה

לראות

ס) יומא חדא הוו וכו': יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלו באלו, כלומר מתוכחים זע"ז, והיה שם ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב, אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. שהוא בשביל רות ונעמה העתידות לצאת מהם. ואס כ), צפורה אשת משה, שהיתה ממדין, ויתרו ובנוי שיצאו ממדין, שהיו כולם צדיקי אמת על אחת כמה וכמה שהיה להם להגין על מדין. ועוד, משה שגידלו אותו במדין, ואמר לו הקב"ה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. וזכות משה לא הגנה עליהם. וא"כ משא פנים יש בדברי, שהרי בני מדין היו יותר ראויים להנצל ממואב.

טא) א"ר שמעון לא וכו': אר"ש, אינו דומה מי שעתידי ללקוט תאנים למי שכבר לקט אותם. כי רות ונעמי עוד לא יצאו מעמון ומואב, משום"כ צפורה כבר יצאה ממדין. א"ל

(דפרי דף קפ"ח ע"א)

אולי ר' אבא ור' יוסי ר בהדיה, אולו בארחא, והו אמרי מלי דאורייתא כל
ההוא ארחא.

(סד) א"ר אבא, מאי דכתיב, ויאמר יי אלי אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וגו', וכתוב (ט) וקרבת מול בני עמון וגו', מלה דא כמלה דא, מה
הפרש בין דא לדא, ואלא אתחזי דשקולי הו. ותנינן, כד הו מקרבי לגבי בני
מואב, הו ישראל אתחזיין לגבייהו בכל מאני קרבא, ת כדבעו אתגריין בהו.
ולגבי בני עמון, הו ישראל מתעטפי בעטופייהו, א ולא אתחזי מאני קרבא כלל.
וקראן מוכחן בשקולא דא ב כדא.

(סה) אמר ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. ותנינן, דדא זהות חציפא, ואמרת
מואב, דכתיב (ט) ותקרא את שמו מואב. אתחזון ישראל חציפו לגבייהו, כמה
דאיהי הות חציפא, ג דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערתא, דאמרת
בן עמי, וכסיתא ארחהא, ישראל הו מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא
בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

(סו) עד דהו אזלי, אדכר ר' אלעזר מהאי ינוקא, סטו מארחה ג' פרסי,
ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשכחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב,
ומתקנין פתורא קמיה. כיון דחמא לון, קריב גבייהו, א"ל, עולו חסידי קדישין,
עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא
רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא ר' אלעזר ונשקיה ברישיה. הדר כמלקדמין.

חלופי גרסאות

(ס) (דברים ב). (ע) (בראשית יט) ז"ח ג ס"ג ר מוסיף ור' חייא בהדיה. ש ל"ג אלא. ת כד
בעו; מוסיף ולא כדבעו; ולא מתגרן. א בלא
ש"ד.
ול"ג ולא אתחזי. ב כדא. ג ואמרת.

מסורת הזהר

הינוקא

מואב, שכתוב, ותקרא את שמו מואב, נראו
ישראל בחוצפה אליהם כמו שהיא היתה חצופה
שאמרה, מואב, דהיינו שמאב היה בן הזה.
אבל הצעירה, שאמרה בן עמי, והסתירה
דרכיה, גם ישראל היו מסתירים דרכיהם
אליהם, שהיו מעטפים עטיפה בטלית, ונראים
לפניהם כאחים ממש. וכבר למדנו.

(סו) עד דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים
נזכר ר' אלעזר מאותו הילד, נטו מן הדרך
ג' פרסאות, והגיעו שמה. נתארחו בבית ההוא,
נכנסו ומצאו אותו הילד, שהיה יושב, ועורכים
השלחן לפניו. כיון שראה אותם קרב אליהם,
א"ל הכנסו חסידים קדושים. הכנסו שתילי
העולם, אלו שלמעלה ומטה משבחים אותם,
אלו שאפילו דגי ים הגדול יוצאים ליבשה
אליהם. שהכיר בהם שר' המנונא אביו נגלה
להם כמיש בהקסה"ז (אות קיי"ט ע"ש). בא ר'

אלעזר

הסולם

מאמר

לראות את ר' יוסי בר"ש בן לקוניא, חמיו,
והיו ר' אבא ור' יוסי הולכים עמו. הלכו בדרך
והיו אומרים דברי תורה כל אותו הדרך.

(סד) א"ר אבא מאי וכו': ארי"א מה שכתוב,
ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וגו', וכתוב, וקרבת מול בני עמון
אל תצרם ואל תתגר בם וגו'. דבר זה, שבבני
עמון, הוא כדבר זה, של מואב, מה שהפרש
בין אלו לאלו, הרי נראה ששקולים הם, ולמדנו
כשישראל היו קרבים לבני מואב, היו ישראל
מראים עצמם אליהם בכל כלי מלחמה, כמו
שהיו רוצים להתגרות בהם. ואצל בני עמון,
היו ישראל מתעטפים בעטופיהם, ולא נראו
כלי מלחמה כלל. והכתובים מראים שהם שוים
זה לזה.

(סה) אמר רבי אלעזר וכו': ארי"א, ודאי
כך הוא. ולמדנו שזו שהיתה חצופה, ואמרה

(דפ"י דף קפ"ח ע"א)

ונשיקה בפומיה. א"ר אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעבדו י איבא טבא בעלמא. (ז) אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושייכו חמינא, דעמון ומואב ה מתגרן בכו, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא י לא הוּוּ בידייכו. ואי לאו, לרחצוניהכו, בלא דחילו. * (תוהו ר' אלעזר ור' אבא י וחברייא. אמר רבי אבא, זכאה ארחא דא, וזכאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקינן פתורא כמלקדמין. (ח) אמר, חכימין קדישין, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, ה ופתורא דמאני קרבא. או נהמא דקרבא. ט או תבעון לברכא למלכא בכל מאני קרבא. דהא פתורא לא אסתליק בלא קרבא. אמר ר' אלעזר, ברא רחימא חביבא קדישא, כ הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא,

חלופי גרסאות

ד ל"ג איבא. ה מתגרין. ו ל"ג הוּוּ; אית; ה.ה. ו ור' חייא. ח ל"ג ופתורא דמאני קרבא; או נהמא דקרבא ופתורא דמאני קרבא. ט ל"ג מן או עד אמר. י ל"ג מן דהא עד אמר. כ ל"ג הכי בעינן.

הינוקא

הסולם

מאמר

הארץ. כן הוא ממש בעולמות העליונים. שצריכים כמה מיני דינים המכונים כלי מלחמה. כדי לגרש החיצונים שלא יטו שפע הקדושה לצדם ויחריבו מקורות השפע. ומקורם של אלו כלי מלחמה יוצאים במדרגות הקדושה עצמן, ומשם נמשכים למטה להכניע ולהרחיק החיצונים והקליפות מן שפע הקדושה. אמנם יש המשכת שפע, שאין צריכים אליה שום מלחמות, והוא משום שאין לחיצונים שום אחיזה בהם, והוא השפע מזוג או"א עלאין, שהוא החיות העולמות. (כנ"ל אות מ"ט ע"ש) וז"ש, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, דהיינו השפע דאו"א שנמשכת בלא מלחמה, כי אין בה אחיזה כלל לחיצונים. וצריך שתדע שעם חידושי התורה שהיו אומרים, היו ממשיכים שפע מאותה המדרגה שהיו מחדשים בה חידושי התורה. וע"כ שאל אותם מאיזה מדרגה הם רוצים לשמוע חידושי תורה. אמנם כל הנמשך מבחינת המלכות, צריכים מלחמה להרחיק ולהכניע החיצונים שלא יתאחו בשפע שלה. וז"ש ופתורא דמאני קרבא, כי השלחן שהוא מלכות צריכים בהכרח כלי מלחמה להלחם עם החיצונים לגרשם. ואם רוצים שפע מזוג זו"ן, שיש בהם אחיזה לחיצונים, צריכים להלחם ולגרשם. וז"ש, או נהמא דקרבא, דהיינו שפע מזו"ן. וכן שאל אותם אם הם רוצים שיאמר חידושי תורה ולהמשיך שפע מכל המדרגות שצריכים

אלעזר ונשקו בראשו, חזר עוד הפעם כבתחילה ונשקו בפיו. א"ר אלעזר, נשיקה הראשונה היתה על הדגים שעובו המים והלכו ביבשה. דהיינו על מה שרב המנונא אביו נגלה להם. ונשיקה שניה היא, על ביצים של הדג שעשו פירות טובים בעולם. דהיינו בשביל הילד עצמו, שהוא בנו של רב המנונא. (ז) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, בריח של הלבושים שלכם, אני רואה שעמון ומואב היו מתגררים בכם. איך נצלתם מהם. כלי מלחמה לא היו בידיכם. ואם לא, איך הלכתם לבטח בלא יראה. תמהו ר' אלעזר ור' אבא וחבריהם. א"ר אבא אשרי הדרך הזה, ואשרי חלקנו שזכינו לראות זה. ערכו השלחן במקודם. (ח) אמר, חכימין קדישין וכו': אמר הילד, חכמים קדושים האתם רוצים לחם מעדנים בלא מלחמה, ושלחן של כלי מלחמה, או גם לחם מלחמה. או תרצו לברך את המלך בכל כלי מלחמה, כי השלחן אינו עולה בלא מלחמה. א"ר אלעזר, בן אהוב וחביב וקדוש, כך אנו רוצים, בכל אלו כלי מלחמה השתדלנו, ואנו יודעים לערוך מלחמה בחרב, בקשת, ברומח, ובאבני קלע. ואתה ילד, עוד לא ראית, איך הגבורים תקיפי העולם עושים מלחמה. פירוש. כמו שצריכים כלי מלחמה בעוה"ז לגרש ולהכניע את האויבים שלא יחריבו את (דפ"י דף ג' ע"א *) דף קפ"ח ע"ב)

ובקשתא, וברומחא, ובאבנין דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, היך מגיחין
 קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

(ט) חדי ההוא ינוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל כתיב (9) אל יתהלל
 חוגר כמפתח. אתקיננו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. א"ר אלעזר, כמה
 חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשון על פתורא דא, וע"ד אמרית,
 דידענא דוגי פעמוני ם רוחא קדישא, ן הוו אזלין ביה.

(ע) אמר ההוא ינוקא, מאן דבעי ם לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדי ר'
 אלעזר, אהדר וקריב ינוקא לגביה, א"ל, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח
 קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית ן בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל
 השתא, מאן דבעי סולתא. ן ייתי מאני קרבא בידוי. אמר ר' אלעזר, לך יאות
 לאחזאה מאינון מאני קרבא דילך.

מסורת הזהר

(9) (מ"א כ) ח"ג רעב.

חלופי גרסאות

ל ל"ג קרבא גוברין; גיברין. ן ל"ג רוחא. ן הא.
 ן נהמא. ע ל"ג בקדמיתא. ן תולה; תולם.

מאמר

הסולם

הינוקא

רומחא, הוא דומה לחרב, שהוא בחינת
 קו האמצעי, עם מסך דחירק. אלא ההפרש
 הוא שבחרב יש תרין פיפיות כנ"ל, וברומח
 אין שם אלא פה אחד. דהיינו דמפתחא. אבנין
 דקירטא, הם סוד מלכות דמדת הדין, שזורקים
 איתה למעלה לבינה, וממעטים הבינה מג'ר
 לר"ק, כדי להפיל בזה כל החצונים הנאחזים
 בהתפשטות הארת החכמה שבקו שמאל דבינה.
 ויש בזה כמה בחינות קלע.

(ט) חדי ההוא ינוקא וכו': שמח אותו
 הילד. אמר ודאי לא ראיתי אין גבורי עולם
 עושים מלחמה. אבל כתוב, אל יתהלל חוגר
 כמפתח. תחילה תשמעו דבר, ואח"כ תהללו
 את עצמכם. ערכו השלחן בלחם ובכל מה
 שצריך. א"ר אלעזר כמה שמחה יש בלבי
 בילד הזה. וכמה חדושים יתחדשו על שלחן
 הזה, וע"כ אמרתי שאני יודע, שוגים עם
 פעמונים של רוח הקודש הולכים בו. בהילד.
 (ע) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו
 הילד, מי שרוצה לחם, יאכלו על פי החרב.
 שמח ר' אלעזר, חזר וקירב הילד אליו.
 אמר לו משום ששבחת את עצמך, יש לך
 לערוך מלחמה בתחילה. ומתחילה אמרתי
 שהמלחמה תהיה אחר האכילה, אבל עתה, מי
 שרוצה סולת, נקיה מסובין, שחט הקליפות,
 יביא כלי מלחמה בידיו. אמר ר' אלעזר, לך
 נאה להראות מאלו כלי מלחמה שבידך.

פתח

שצריכים כלי מלחמה, וז"ש, או תבעון
 לברכא למלכא בכל מאני קרבא. שלא יחסר
 מהם כלום. דהא פתורא לא אסתליק בלא
 קרבא, כי המלכות הנקראת שלחן המלך,
 אינה מתעלה להשפיע משהו בלי מלחמה.
 כנ"ל.

והשיב לו ר' אלעזר, שהוא רוצה חידושי
 תורה שהם בבחינת מלחמה, והושב לו ד'
 מינים כלי מלחמה. חרב, קשת, רומח,
 ואבנין דקירטא. שבהם צריכים להלחם עד
 להיות בטוחים, שכל זר לא יגע בקדש. חרב,
 ה"ס הדינין שבמסך דחירק, שקו האמצעי
 משמש בו למעט ג"ר דשמאל, כדי ליחדו עם
 הימין (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש
 שאמרו להלן (שופטים רע"ד ע"ב. ד"י) חרב
 דקב"ה, ו' רישא דחרבא, שה"ס השביל
 דאו"א עלאין שה"ס ו' דהויה, ששם שורש
 הכל, ו' גופא דחרבא, דהיינו קו האמצעי
 שהוא הנושא של מסך דחירק שפועל בו
 היחוד דב' קוין ימין ושמאל. ה' ה' תרין
 פיפיות דילה, כי המסך דחירק כולל בתוכו
 מלכות ובינה, בסוד מפתחא ומנעולא (כנ"ל
 לך י"ג ד"ה ונתבאר) שהם ב' כוחות לפעולת
 היחוד הזה (כמ"ש שם).

קשת, ה"ס התעוררות הדינין דנוקבא
 הקשים, בסוד את קשתי נתתי בענן, והוא
 מלכות, שבתוכה ג' גוני הקשת. שה"ס ג'
 קוין.

(דפו"י דף קפ"ה ע"ב)

עא) פתח ז ההוא ינוקא ואמר, ז והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה כהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיך.
 עב) אלא ודאי ק אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואע"ג דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי ר דא הוא ארמותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשותון לר' שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.
 עג) תנופה דקאמרינן, היינו תניו פ"ה. ורזא דיליה ק) תנו ש כבוד ליי אלהיכם. דהא ת פה היינו כבוד, דבעינן למיהב ליה לקב"ה. וע"ד אבעי לן לארמא לעילא, לאחזאה א דליה אנן יהבין להאי פה. דלית שבחא למלכא עלאה, אלא כד ישראל מתקני ליה ב להאי כבוד, ויהבי ליה למלכא ג כבוד. ודא הוא ד תנו פה, ה תנו כבוד, וארמא איהו ודאי.
 עד) קרא דשרינן ביה, והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ שעורה איהו, לאו הכי. ואנן שעורה מקרבינן, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא.

חלופי גרסאות

ז (במדבר טו) ח"ג קעט. רעב. ק) (ירמיה יג) ז צ ל"ג ההוא ינוקא. ק אי אצטריך לעילא ול"ב לארמא לה. ר ל"ג דא. ש בדפו"י כתבו ירמיה אינון [; אנן] יהבין אלא להאי פה. ב ל"ב להאי כבוד. ג ל"ג כבוד. ד תנופה. ה ל"ג תנו כבוד

מסורת הזהר

הינוקא

הסולם

מאמר

תנופה. והסוד שלו הוא. תנו כבוד לה' אלקיכם. כי פה, הוא כבוד, דהיינו מלכות שנקראת כבוד, שצריכים לתת אותה אל הקב"ה, דהיינו להעלות וליחד המלכות עם ז"א, וע"כ אנו צריכים להרימה למעלה, לז"א, להראות שאנו נותנים לו לז"א, את פה הזה, שהוא המלכות. כי אין שבה למלך העליון, ז"א, אלא כשישראל מתקנים הכבוד הזה, שהוא המלכות, ונותנים אותה למלך הכבוד. שהוא ז"א. וזה הוא, תנו פה, תנו כבוד. והוא ודאי הרמה. דהיינו להעלות המלכות לז"א.
 עד) קרא דשרינן ביה וכי: נשוב אל המקרא שהתחלנו בו. והיה באכלכם מלחם הארץ. שואל, וכי לחם הארץ שעורה הוא ולא יותר. כי מקרא זה, אע"פ שנאמר בחלה, הוא רומז על עומר התנופה (כנ"ל אות ע"א) ועומר התנופה נקרב שעורים. ומשיב אינו כן, כי יש ה' מיני דגן, ואנו מקריבים שעורה, משום ששעורה הוא הראשונה לשאר מיני לחם שבעולם, שעורה, הוא אותיות שעור ה'

עא) פתח ההוא ינוקא וכי: פתח הילד ואמר, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה. מקרא זה אע"פ שהוא בחלה, הוא נאמר על עומר התנופה. מהו תנופה, אי משום שהניף אותה הכהן למעלה היא תנופה, מה זה נוגע לנו, אם הניף אם מוריד.
 עב) אלא ודאי אצטריך וכי: ומשיב, אלא ודאי שצריך להרימה למעלה, והיינו תרומה שבשביל זה היה צריך לקראה תרומה, שהוא לשון הרמה ולא תנופה. ואע"פ שדרשינן שאותיות תרומה היא תרי ממאה, וכך הוא עכ"ז עיקר השם תרומה היא מחמת ההרמה למעלה, אבל תנופה למה נקראת, הרי היא הרמה. והיה צריך לקראה תרומה. ומשיב, סוד החכמה כאן, אהה חסידים קדושים בעלי הרמחים שלא שמשתם את ר' שמעיה החסיד, שאם לא כן הייתם יודעים, מה היא תנופה, מה היא חטה, מה היא שעורה.
 עג) תנופה דקאמרינן וכי: תנופה שאמרינן, פירושה, תנו פה, שהם אותיות (דפריי דף קפ"ה ע"ב)

שעורה איהו ו שיעור ה"א, דהא אתר ידיע הוא, בשיעורא ז דה"א. חטה נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לסטרא אחרא דחובא תמן. ה חטה ברתא ו דמתחטאה לקמי אבוה, ו ועבד לה כ רעותא, ז ומה חטה. כללא דכ"ב אתוון.
 עה) א"ר אלעזר, אע"ג דהוה לן למשמע. הכא אית לן למימר, ולדרכא קשתא. אמר ההוא ינוקא, הא מגנא לקבל גירא. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה הכי קרינן לה. אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח"ט, ובה אית ח"ט, וקרינן חטה. אמר ההוא ינוקא, ודאי הכי הוא, דהא ח"ט שריא סמיך מ לה. בהו בשבטינן, לא הוו אתוון אלין, דקא אתו מסטרא דקדושה נ דלעילא, אבל לגבה שריא.

חלופי גרסאות

ו שעורה דהא; שעורה דה"א. ז ל"ג מן דה"א עד באמצעיתא; חטה בה"א נקודה; דהא חטה ונקודה. ח מוסיף אלא חטה. ט דמחטא חטא בהא דגן ודא לקמיה. י ועבדא. כ רעותה. ל ומאי מ ליה. נ ל"ג דלעילא.

הינוקא

הסולם

מאמר

עכ"ז משפעת לה אורותיה. ולולא מתוק הוה של המלכות בבינה, לא היו ז"ן, המכונים כ"ב אותיות, ראויים לקבל כל תקון וכל אור (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש, ומה חטה ולמה היא נקראת חטה. כללא דכ"ב אתוון, כי ממנה דהיינו מהמיתוק של מלכות בבינה, יצאו כל כ"ב אותיות הן בז"א והן במלכות. כ"ב אותיות הם כללות כל האורות והמוחין דז"ן, בדומה לכ"ב אותיות שבאלפא ביתא, שהם כללות כל התורה וכל החכמה, כי כל החכמה מצירופי כ"ב אותיות באה, ומשפעת ע"י צירופי כ"ב אותיות. ומשום זה נקראת חטה, כי חטה היא בגי' כ"ב.

ה' שהוא מקום ידוע בשיעור הה' שהיא מלכות. חטה היא נקודה האמצעית, שאין חלק לס"א של כף חוב שם. חטה, היא בת המתחטאה לפני אביה, ועושה לה רצונה. ומהו חטה. היא כלל כ"ב אותיות.

פירוש כבר נתבאר סוד שעורה, שהיא מהארת המלכות בעת שהיא שמאל בלי ימין, שהיא ראשית בנינה. כמ"ש באורך לעיל (פרשת אמור אות קמ"ו עש"ה) וז"ש, בנין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא, כי בנין המלכות בראשונה היא משמאל בלי ימין. (כמ"ש שם) וז"ש, אתר ידיע הוא בשעורא דה' כי הארת השמאל, הוא מקום ידוע בשעור המלכות שנקראת ה', דהיינו בכלים דאחורים שבמלכות. שהם שעור, כלומר חלק מבנין שלה.

עה) א"ר אלעזר אע"ג וכר: אר"א. אע"פ שיש לנו לשמוע דבריך, יש לנו לומר כאן ולדרוך קשת. שהוא לשון קושיא. אמר ההוא ינוקא, הרי מגן, נגד החץ. כלומר שיתרץ לו מה שיקשה. אמר רבי אלעזר ודאי, כך אנו קוראים לה חטה, אבל אנו רואים בכל השבטים שאין בשמותיהם אותיות ה' פ', מפני שמורים על חטא ואחיזה לחיצונים, ובה, בחטה, יש ח' פ', שאנו קוראים אותה חטה, אי"כ יש בה אחיזה לחיצונים, ולא כמ"ש הינוקא, דלית חולקא לס"א דחובה תמן. אמר אותו הילד, ודאי כך הוא, כי ח' פ' המורים על אחיזה ס"א, שורים בסמוך לה, דהיינו סמוך המלכות. בהם, בשבטים, לא היו אותיות אלו, משום שבאו מצד הקדושה שלמעלה, כי י"ב שבטים נמשכים מ"ב בחינות שבמלכות שהם באים מ"ב צירופי הויה, שכולם קודש.

וחטה, ה"ס נקודה אמצעית, דהיינו נקודת המפתחא הממותקת בבינה, שה"ס יסוד דמלכות (כנ"ל הקדמת ספר הזהר דף מ"ז ד"ה ולא אתרשים ע"ש) שהיא נקראת נקודה אמצעית דישובא. ומתוך שהיא נמתקת בבינה, אין חלק לסטרא אחרא בה, וז"ש, חטה, נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לס"א דחובא תמן, שמיתוק הוה נעשה ע"י עלית המלכות לבינה, כנודע, ואף ע"פ שהבינה מתמעטת ע"י עליתה זו, עכ"ז היא עושה לה רצונה ומשפעת לה המוחין שלה, תחילה הקטנות ואח"כ הגדלות כנודע. וז"ש, חטה, ברתא דמתחטאה לקמי אבוה ועביד לה רעותא, שאע"פ שהמלכות חוטאת בעליתה לבינה, שמערבת הדינים שלה בתוך הבינה.

(דפריי דף קפ"ה ע"ב)

אבל

עו) ואי ט בעית ט לאפקא חרבא, ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא, אלא אי פ תנדע חובא דאדם הראשון, דאמרו חט"ה הוה, תנדע ז הא. ואילנא דא ק כד נצח, ר כלא סטרא דטוב, נקיט לכל סטרא אחרא, וכפייא ליה. עז) חברייא קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה, דכתיב (ר) וממחתה כי לא

הלופי גרסאות

ט תימא. ט דתפיק; לא נפיק. פ למנדע. צ כלא. ק ל"ג כד. ר ל"ג כלא.

מסורת הזהר

(ר) (ישעיה נד) בשלח צג צ"פ

הינוקא

הסולם

מאמר

שנתקנה בנקודה האמצעית הממותקת במדת הרחמים, מ"מ יש בה בגניזו גם נקודת המנעולא, כי ע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב ורע, זכה הא טוב לא זכה הא רע. ואדם הראשון שלא זכה נגלו לו אותיות ח' ט' מכח גילוי המנעולא כנ"ל. אמנם אם זכה הא טוב, שנקודה דמנעולא נגזזה והנקודה דמפתחא שולטת, ואז נוצחת המלכות, וכולה טוב ולא רע כלל, שאין בה אחיזה כלל לחיצונים. וז"ש, ואילנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב, שאין שם אחיזה לרע כלל. נקיט לכל ס"א וכפייא ליה. שהוא על ידי זה שגונות המנעולא, וע"כ מטעם שמירה, שלא ימשכו ממנה ממעלה למטה, צריכה למנעולא, שממנה באים לה האותיות ח' ט'.

עז) חברייא קדמאי פרישו וכו': חברים הראשונים פירשו דבר זה מה שאמרו עץ הדעת חטה היה, והתחילו בה מרחוק, כלומר, בפירוש רחוק, שאמרו חטה סתם. כלומר שחטה היא אותיות חטא ורומז על חטא. ואין הכונה על חטה ממש, אלא לרמוז בלבד. באו האחרונים ואמרו, חטה ממש, דהיינו שרומז על יסוד דמלכות כנ"ל, כי היא נקראת עץ הדעת טוב ורע כנ"ל. בא ישעיה ופירש אותה, וממחתה כי לא תקרב אליך. וע"כ החטה היא נקודה האמצעית, שה"ס מפתחא, כנ"ל. כדי שלא יהיה חטא, כי אם לא היתה הנקודה, היה חטא. וחלופא בין ט' לת' היא שמירה אל חטא אחרא, וביבור שלה.

פירוש. כי נתבאר, שסוד החטה היא בחינת יסוד דמלכות הממותקת בבניה, וע"כ יכולה לקבל כל האורות, וה"ס ח' שבחטה, וח' ט' שרומז בסמוך לה, דהיינו במלכות דמלכות, ששם נגזזה נקודת המנעולא שבה יש אחיזה לחיצונים, ואחיזה זו ה"ס ח' ט', ונסמכת ליסוד דמלכות, להקרא ביחד חטה. מטעם

אבל אצלה, אצל המלכות שנקראת חטה, שורות האותיות ח' ט', המורות על אחיזת החיצונים. ומה שאמר הינוקא שבחטה אין חלק לס"א, היינו בה עצמה, שהוא יסוד דמלכות המתקנת בבניה. אבל בסמוך לה, שהיא מלכות דמלכות שם נגזזה הארת המנעולא (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה ולא) ושם יש אחיזה לחיצונים, ושם סוד ח' ט' של חטה. ויסוד עצמה שה"ס מפתחא, ה"ס ה' דחטה.

עו) ואי בעית לאפקא וכו': ואם אתה רוצה להוציא החרב ותאמר למה אחזת בת ההיא אותיות אלו, ח' ט', כיון שיש בהם אחיזה לחיצונים, אלא, אם תדע החטא של אדם הראשון, שאמרו עץ הדעת חטה היה, תדע זה. ואילן הזה, מלכות, כשהוא נוצח, הכל הוא צד הטוב, לוקח כל הסטרא אחרא ומכניע אותו, ומשום זה אמר שאין אחיזה לס"א בחטה.

פירוש. כי חטה זו, שה"ס תקון המלכות בבניה, שע"ז נעשית המלכות ראוייה לקבל כל האורות, ה"ס עץ הדעת טוב ורע, (כמ"ש) יחזר לעיל בהקס"ה אות קכ"ג) זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע. ע"ש. שפירוש, כי ב' נקודות יש במלכות, מפתחא ומנעולא, וכשהאדם זוכה, הנקודה דמפתחא, היא בגלוי בשליטת המלכות, ונקודה דמנעולא היא בגניזה, וע"כ, המלכות ראוייה להמשיך אל האדם כל האורות ואז הא טוב, ואם אדם אינו זוכה, דהיינו כמו שחטא אדם הראשון שהמשיך החכמה שבה מלמעלה למטה, אז הא רע, כי מנעולא הנגזזה יוצאת ומתגלה, שאז מסתלקים כל האורות ממלכות, והאדם נופל לקליפות. וז"ש אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא שמקשה, כיון שהיא ממותקת בבניה, שאין אחיזה לחיצונים למה לה אותיות אלו ח' ט'. ומשיב, אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון תנדע הא. דהיינו כמו שנתבאר כי אע"פ

(דברי דף קפ"ח ע"ב)

תקרב אליך, וע"כ נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה, דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו ו דילה. (ע) אתון חברייא, דלא שמשותן לר' * שמעיה חסידא, אמרין ה דבחמשת זיני דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי, דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוץ דתדפנו רוח, דכתיב ו) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח. א ודא הוא רוחא דקדושא, וכתוב ה) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא, דלא ישתכח. ב דא בנוקבא. דכורא מאי הוא. תבן. (עט) ומוץ ותבן כחדא אזלין, ועל דא פטור ממעשר. דלית ג בהו חולקא בקדושה. ד ה', דגן ה' בנקיו ו בלא תבן ומוץ. ז ח"ט דכר ונוקבא, מוץ ותבן. ה: בנקיו דדגן. וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון

חלופי גרסאות

ו דמלה. ת דבשבעת. א ל"ג ודא הוא רוחא דקדושא. ב ל"ג דא. ג להו חולקא בקדושא. ד ה' נקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה. וע"ד איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון הוה. ז ל"ג מן ח"ט עד איהו.

הינוקא

מחמת שנגנוה בנ'. וז"ש, וחלופא בין ט' לת' היא תבירו לסטרא אחרא, כי נתרחק מן המלכות ואין לו בה אחיזה, כי הת' נחלפה בנ' דהיינו שנגנוה המנעולא, ששם אחיותו. ברירו דילה, ומלכות נתבררה, שאין בה שום רע וכולה טוב.

(ע) אתון חברייא דלא וכו': אתם החברים, שלא שמשתם את ר' שמעיה החסיד, אמרתם שבחמשת מיני דגן, שהם חטה ושעורה ושיפון וארז ודוחן (עי' ברכות לו:) אין בהם חלק לסטרא אחרא, ואינו כן, כי כל מה שנרקב בארץ יש בה חלק לסטרא אחרא, ואיזה חלק יש לו הוא מוץ אשר תדפנו רוח. שכתוב, לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח. וזה הוא רוח הקודש, שהוא המלכות, שכתוב כי רוח עברה בו ואיננו וגו', משום שרוח הקדש, שהוא המלכות, מפזר אותו בכל הצדדים של העולם שלא יהיה נמצא. ומוץ זה הוא נוקבא דקליפה. דכר דקליפה מהו. הוא תבן.

(עט) ומוץ ותבן כחדא וכו': ומוץ ותבן שהם זכר ונקבה דקליפה, הולכים יחד, ועל כן פטור ממעשר, שאין בהם חלק בקדושה, ה' דחטה, היא דגן נקי בלי תבן ומוץ. ח' ט' דחטה

מסורת הזהר

ו) (תהלים א) ח"ג רלב: ת"ז תס"ט קט. ז"ח ע"ח ט"ד שמ"ח ש"ג תק"ח ק ט"ג ש"א. ת) (שם קג) פנחס את פו צ"ל.

ה מוסיף בנקיו דדגן. ו ל"ג מן בלא עד הוה: אילנא]: אולנא] ול"ג מן בלא עד

מאמר

מטעם שמירה, שאם לא זכה הא רע. וז"ש, וע"כ נקודה באמצעיתא, שה"ס חטה המתוקנת בנקודה אמצעית, שהיא נקודה דמפתחא הממותקת בבינה, כדי דלא יהא חטאה, שלא תתגלה נקודת המנעולא, שאז יש אחיזה לחיצונים וכל האורות מסתלקים. כנ"ל. דאלו נקודה לא הוי, שאם לא היתה מתוקנת בנקודה דמפתחא, חטאה להוי, היתה בהמלכות אחיות החיצונים הנקראת חטא. והאורות היו מסתלקים. והנה המלכות דמלכות, שבה גנוזה המנעולא, ה"ס אות אחרונה דכ"ב אותיות, שהיא ת', אבל ביסוד דמלכות אע"פ שיש בה ח"ט הרומזים על אחיות החיצונים במנעולא, אין בה ח"ת הרומז על מנעולא שבמלכות, אלא ח"ט, כי הת' נתחלף ביסוד דמלכות אל אות ט', שזה יורה על הגניזה דמנעולא שאינה ניכרת ביסוד דמלכות. וז"ש, אתא ישעיה ופירש לה, וממתתה כי לא תקרב אליך. שפירש השם חטא עם ט' המורה על גניות המנעולא, שהיא אות ת' שאם היתה המנעולא נראית בחטה, היה שמה חתה, דהיינו שבירה. ונמצא שהשם חטה עם ט' יורה שלא תקרב מחתה אליה, כי בגנוה, בנ'. ח"ש וממתתה כי לא תקרב אליך (דפרי דף קפ"ח ע"ב י) דף קפ"ט ע"א)

חטה הוה. דכלא איהו ברזא, ה ובמלה דחטה. תוה ר"א, ותוהו חברייא, א"ר אלעזר, ודאי הכי הוא.

(פ) אמר ט ההוא ינוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא. ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו רוז דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא אכלה לון. ואקרי לחם תרומה, מיכלא דההוא תרומה, ואתקריב בליליא, דהא כתיב (ק) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים דא תרומה. מן הקדשים, ולא קדשים, דהא קדש סתם לא אקרי תרומה, דחומר בקדש מבתרומה תנן.

(פא) ארעא קדישא ברשו דקב"ה הות, ורשו אחרא לא עאל תמן. היך אבדיקת ארעא, אי קיימת במהימנותא, ולא אתחברת ברשו אחרא, בקריבו דתרומה דא דשעורים. כגוונא דרזא דסוטה. א-ר אבא, ודאי שנא דחרבא לגבך, אמר ההוא ינוקא, ודאי אתקפנא במגן וצינה לאגנא מניה. א"ר אבא, ארעא קדישא לית בה רשו אחרא, ולא עאל תמן. מוך ותבן ממאן הוה.

(פב) פתח ההוא ינוקא ואמר, (ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא כב) משפטים מג צ"ח. (ב) (בראשית א) הקסה"ז קפא צ"א. ח ל"ג ובמלה. ט ל"ג ההוא. י ואתקצר.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

הינוקא

ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים יורה על תרומה. מן הקדשים ולא על קדשים. כי קדש סתם אינו נקרא תרומה. וחומר בקדש מבתרומה למדנו. (חגיגה ב:). (פא) ארעא קדישא ברשו וכי: ארץ הקדושה שהיא המלכות. היא ברשותו של הקב"ה ורשות אחרת אינה נכנסת שם, ואיך נבדקת הארץ אם עומדת באמונה, כלומר אם היא באמונה עם בעלה שה"ס קו האמצעי המתקן שלא תאיר החכמה שבשמאל אלא ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ולא נתחברה ברשות אחרת, שהוא ה"ס"א שדרכה להמשיך החכמה ממעלה למטה בהיפוך מתקון קו האמצעי, שהוא ז"א הבדיקה היא בהקרבת תרומה זו של שעורים. כעין הסוד של סוטה (שנתבאר באורך לעיל אמור אות ק"ס עש"ה). א"ר אבא, ודאי להט החרב כנגדך. אמר אותו הילד, ודאי נתחזקתי במגן וצינה, להגן על עצמו ממנו. א"ר אבא, הרי ארץ הקדושה אין בה רשות אחרת, שהיא ה"ס"א, שאינה נכנסת שמה. וא"כ מוך ותבן, שהם קליפות, מאין נתהוו.

(פב) פתח ההוא ינוקא וכי: פתח אותך

הילד

דחטה, הן זכר ונקבה, מוך ותבן. ואם יש עם ח' ט', גס ח' יורה על דגן, נקי, וע"כ שלמות האילן, שהוא המלכות, הוא חטה, שיורה על דגן נקי בלי קליפות, ואילן שחטא בו אדם הראשון, היה חטה. כי הכל הוא בהסוד, ובהמלה, חטה. תמה ר' אלעזר ותמהו החברים. א"ר אלעזר ודאי כך הוא.

(פ) אמר ההוא ינוקא וכי: אמר אותו הילד. כך הוא ודאי הכתוב שהתחלנו בו. כי שעורה הקדימה לבא לעולם, משום שהיא מהארת השמאל בלי ימין דהיינו חכמה בלי חסדים. שבמלכות, שהיא ראשית בנינה של המלכות (כנ"ל אות ע"ד) והיא מתוקנת למאכל בהמה סתם, דהיינו המלכות שנקראת בהמה שהיא רגימטריא ב"ג, והיה דההין. ושעורה היא סוד אלף הרים, שה"ס חכמה הנקראת אלף, שמגדלים אותה בכל יום, והיא המלכות, אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, שהיא מאכל של תרומה היא, שהיא מלכות. ונקרב בלילה. כי חכמה בלי חסדים ה"ס חשך, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ זמן גילוייה בלילה, שה"ס חשך, בלי חסדים שחם אור היום. כי כתוב, ובא השמש וטהר (דפרי דף קפ"ט ע"א)

דכתיב ויאמר להם אלהים פרו ורבו. כ וכי אי לאו דאתא נחש על חוה לא ז יעביד תולדין לעלמא, או אי לא חאבו ישראל בעובדא דעגלא, לא יעבדון תולדין. אלא ודאי, אי לא ייתי נחש על חוה, תולדין יעביד אדם ם מיד ודאי, דהא גזרה נ אתגזר מיד דאתברי, דכתיב פרו ורבו ומלאו את הארץ. ואינון תולדין ם יהון כלהון בנקיו בלא זוהמא כלל. אוף הכי ארעא קדישא, דהא לא עאל בה רשו אחרא, ן אית בה מוץ ותבן, דלאו מההוא סטר. ולבר מארעא, ההוא מוץ ותבן דסטר אחרא הוי, דאזלא בתר קדושה, כקוף בתר בני נשא.

(פג) אתו ר"א וחברייא ונשקוהו, א"ל, דאמי לי, דרווחנא במאני קרבא, נהמא דפתורא. א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, דהא כל זיני קרבא בידך אינון, ומצלחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.

חלופי גרסאות

כ ל"ג וכי; ואי ו"ל"ג וכי; וכי אי ו"ל"ג לאו. ז אעביר. ם ל"ג מיד. נ יתגזר. ן כלהון יהון. ן כלל עבדת מוץ ותבן; ל"ג אית בה מוץ ותבן.

הינזקא

היא נמשכת מבחינת הקדושה עצמה. ואינא דכר ונוקבא דקליפה, כי אין שם רשות לכניסת רשות אחרת.

ופנימיות הדברים, שארץ הקדושה ה"ס המלכות המתוקנת בבינה ויש לה מוחין דבינה, שאז נקרא ז"א ישראל, לי ראש, והמלכות נקראת ארץ ישראל. ושואל, כיון שחטה רומזת על מלכות המתוקנת בבינה, ומוץ ותבן הם דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל, איך אפשר שהקליפות יכנסו להמלכות בזמן שהיא בבחינת ארץ ישראל. וע"ז מתרץ, כי שורש מוץ ותבן הם בקדושה עצמה, כי ה"ס ב' נקודות שנתקנו במלכות הקדושה, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע כנ"ל, הם אינם קליפות, אלא קדושה ממש. ומה שאומר לעיל (באות ע"ט) שהם קליפות, הכונה היא על חוץ לארץ, דהיינו בבי"ע ששם משכן הקליפות, ומוץ ותבן אשר שם, הם דכר ונוקבא דקליפה. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה כקוף ההולך אחר בני אדם. וז"ש ולבר מארעא ההוא מוץ ותבן, דסטר אחרא הוי, דהיינו דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל. דאזלא בתר קדושה כקוף בתר בני נשא. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה, אמנם הם בערכם כערך הקוף בבני אדם.

(פג) אתו ר"א וחברייא וכו': באו ר' אלעזר והחברים ונשקוהו. אמר להם הילד, דומה לי שהרוחתי בכלי מלחמה את לחם השלחן, א"ר אלעזר, ודאי כך הוא. כי כל כלי מלחמה

הסולם

הילד ואמר, ויברא אלקים את האדם בצלמו זג"ר. וכתוב, ויאמר להם אלקים פרו ורבו. ושואל, וכי אם לא היה בא נחש על חוה לא היו תולדות בעולם. או אם לא היו חוטאים ישראל במעשה העגל לא היו עושים תולדות. והרי מקרא נאמר ויאמר להם אלקים פרו ורבו וגו'. אלא ודאי אפלו אם לא היה בא נחש על חוה, ודאי היה אדם עושה תולדות מיד, כי גזרה נגזרה מיד שנברא, שכתוב, פרו ורבו ומלאו את הארץ. אלא שאלו תולדות היו כולם בנקיון בלי זוהמא כלל. אף כך ארץ הקדושה, שאינו נכנס בה רשות אחרת, יש בה מוץ ותבן שאינם מסטרא אחרא. ובחוץ לארץ, מוץ ותבן ההוא, הוא של סטרא אחרא. ההולכת אחר הקדושה כקוף אחר בני אדם. פירוש שאין לידת בנים בלי יצה"ר, כמ"ש ז"ל (יומא ס"ט): שבעת שהיו רוצים לבטל יצה"ר דונות, אפילו ביצה בת יומא לא היתה נמצאת. ואם כן אחר קבלת התורה, שנתבטל היצה"ר, שנעשו חירות ממלאך המות, שהוא היצר הרע, נמצא שאם לא היו חוטאים בעגל, לא היה להם יצה"ר, ולא היו להם תולדות. ומכל שכן אדם הראשון אם לא היה חוטא, והמשיך עליו היצה"ר, נמצא לפי"ז שלא יכול להוליד תולדות. אבל אי אפשר לומר כן שהרי הכתוב פרו ורבו נאמר מקודם חטאו של אדם הראשון, לפיכך הכרח הוא שיש בחינת חימום לעשות תולדות גם בקדושה. ועד"ז המוץ ותבן דחטה, שבארץ הקדושה,

(דפרי" דף קפ"ט ע"א)

(פד) פתח איהו ואמר, (ג) ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה, דהא מכאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגינייה דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.
 (פה) תנינן, שבעה רקיעין אינון, ואינון פ שבעה היכלין. ושית אינון, וחמש אינון, וכלהו נפקי מגו צ עתיקא עלאה. ההוא יין ק משיך ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים דההוא גפן. כדין, יעקב אמשיך ליה ההוא יין דקא אתחזי ליה.

מסורת הזהר

(ג) (שם פ) וישב עז צ"ב.

חלופי גרסאות

פ ליג שבעה. צ מוסיף יין עתיקא קדישא..
 ק דמשיך.

מאמר

הסולם

הינוקא

קוין בבינה, בסוד תלת מחד נפקי. הרויחם גם ז"א ומשך אותם למקומו. בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ויש גם לז"א אותם ג' קוין. וע"כ יש בחינת גפן גם בז"א. אמנם בז"א להיתו בחסדים מכוסים, נבחן עיקר הגפן בהמלכות, שבה סוחטים הענבים לגלות הארת החכמה שבהם. הרי ששורש הגפן וסחיטת הענבים היא בבינה, ומשם נמשכים לז"א, ומשם למקום הסחיטה שהיא המלכות. וזו"ה, ובגפן שלשה שריגים, שה"ס ג' קוין שבמלכות. שבה מקום סחיטת הענבים. והיא כפרחת עלתה נצה, היינו שהחכמה שבה פורחת ממטה למעלה שו"ס עלתה נצה. הבשילו אשכולותיה ענבים, היינו הארת החכמה הנקראת ענבים. שהם הפירות של גפן ההוא. כמ"ש כל זה בזהר לפנינו.

ודברים הנ"ל רוצה הינוקא לבאר לפנינו. ותחילה משמיענו, שכל המדרגות שבז"א ושבמלכות יוצאים מבינה, ושם מקום יציאתם, אלא שז"א זוכה בהם בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא כנ"ל, וז"א משפיעם אל המלכות. וז"ש, שבעה רקיעין אינון, שהם חגית נהי"מ דז"א. ואינון שבעה היכלין שהם חגית נהי"מ דמלכות, שמקבלם מז"א. ושית אינון, שלפעמים אנו קוראים אותם רק ששה. שהם חגית נהי"מ בלי המלכות. וחמש אינון, ולפעמים אנו קוראים אותם חמש, דהיינו חגית נ"ה לבד. ע"פ מספר ה' בחינות כח"ב תר"מ. אמנם, וכלהו נפקי מגו עתיקא עלאה, שהוא בינה. כי עיקר יציאת כל המדרגות הן בבינה, ומשם נמשכות לז"א ומז"א למלכות כנ"ל.

והוקשה לו הכתוב, ויבא לו יין וישת, הלא יין הוא הארת חכמה, שמקורה היא בקר שמאל

מלחמה בידך הם, ומצליחים בידך. באו ונשקוהו כבתחילה.

(פד) פתח איהו ואמר וכו': פתח הוא הילד, ואמר, ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון הדבר שבחלומו, שהוא גפן וג' שריגים, והענבים. מכאן ולהלאה היה חזיון של עצמו, שכתוב, וכוס פרעה בידי וגו' דהיינו מה שנעשה הוא עצמו. אבל חזיון הדבר שבחלומו היה בשביל יוסף, לבשרה שישמע יוסף וידע.

(פה) תנינן שבעה רקיעין וכו': למדנו, ז' רקיעים הם, והם ז' היכלות, וששה הם וחמשה הם, וכולם יוצאים מתוך עתיקא העליון, יין ההוא מושך אותו יעקב מרחוק, וסוחט אותם מן הענבים של גפן ההוא או ממשך יעקב יין ההוא הראוי לו, ליצחק, ושמה ושותה. ז"ש, ויבא לו יין וישת. כאן נכלל מעלה ומטה, וע"כ הרחיק המלה, ומושך אותה בנגינה ממושכת של ב' תנועות, שהן מרובא כפולה, והיינו המלה לו, של ויבא לו יין, שכתוב תחתיה מרכא כפולה. לו למטה, לו למעלה.

פירוש. גפן, ה"ס התאחדות ג' הקוין ימין שמאל אמצע, כדי להשפיע חכמה מקו שמאל. כי גפן הוא אותיות ג' פן דהיינו ג' פנים אריה שור גשר. ולפיכך נקראים הפירות, דהיינו השפע, הבאים מהתאחדות הזו, בשם ענבים, כי ענבים הם אותיות כם עין, וכן הענבים הגשמיים צורתם כמו עינים, ועינים רמזים לחכמה, כנודע, וסוד הגפן האמור נבחן בג' מקומות, השורש הוא בבינה, ששם שורש יציאת הקוין בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, ולפי שז"א ה"ס קו אמצעי שעלה הכריע בין ב' הקוין שבבינה, ויצאו ג' (דפ"י דף קפ"ט ע"א)

וחדי ושתה. ר הה"ד, ד) ויבא לו יין וישת. הכא ש אתכליל עילא ותתא. וע"ד ארחיק מלה, ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו. ליה לתתא, ליה ת לעילא. פו) חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא א בההוא יין, ואי לא דארמי ביה מים, לא יכיל למסבל, ושפיר אמר חנוך ב מטטרון. ג ובג"כ אמשיך ד לו ה בתרי טעמי, ו דהא בתרין סטרין אחיד, וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא, וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים ליה, דאיהו דוד נאמן, הה"ד ה) כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. * מהו כיינ הטוב. דאתא יעקב וארמי ביה מיא, דא הוא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות
 (ד) (שם כז) תולדות נו צ"א. ה) (שיר ז) תרומה ר ההוא לו דכתיב. ש אכלי לעילא; אכל עילא; אכליל. ת מוסיף לעילא בתרין סטרין אחיד. א בהוא. ב ומטטרוין. ג וכן ג"כ. ד ליה טעמא. ה ל"ג בתרי. ו ל"ג דהא בתרין סטרין אחיד.

מאמר

הסולם

הינוקא

יין המשכר. ובהמלה לו נכלל ב' בחינות קו שמאל הנקראים יצחק, שהם, קו שמאל דבינה, שיעקב תקן את היין שלו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, וקו שמאל דז"א, שהוא יצחק במקומו. וז"ש הכא אתכליל עילא ותתא, דהיינו קו שמאל דבינה וקו שמאל דז"א. וע"ד ארחיק מלה ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי והיינו: לו. כי תחת לו כתוב מרכא כפולה, שצריכים להאריך בנגונו, משום שרומז על תקון יעקב את קו שמאל דבינה, ועל תקון יעקב את קו שמאל דז"א, וע"כ ויבא לו, היא בב' תנועות, שיורה על שתי הבאות, שני תקונים. וז"ש ליה לעילא בבניה, ליה לתתא בז"א.

פו) חנוך מטטרון אמר וכו': חנוך, שהוא מטטרון אמר, שהוא ראש הישיבה דמתיבתא דרקיע (כנ"ל אות כ"ה) ויבא לו יין, היינו שורק מים ביין ההוא, ואם לא היה זורק בה מים, לא היה יכול לסבול. ויפה אמר חנוך מטטרון, ומשום זה המשיך המלה לו בתרי טעמים, דהיינו במרכא כפולה כנ"ל. כי אחוז בב' צדדים, בימין ובשמאל. ויין ההוא הולך ממדרגה למדרגה, כולם טועמים בו, עד שיוסף הצדיק, שהוא יסוד דז"א, טועם בו שהוא דוד נאמן, ז"ש, כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. מהו כיינ הטוב. היינו שיעקב בא זורק בו מים, זה הוא יין הטוב, וכך הוא, כמו שאמר חנוך מטטרון, תמה ר' אלעזר, ותמה ר' אבא, אמרו לו, הרי עם היין שלך נצחת מלאך קדוש, על פי רוח הקודש. כלומר שגילית

שמאל, שה"ס נקודת השורק (כנ"ל בהקסח"ו דף ט"ו ד"ה ההיא) ויצחק הוא קו השמאל, ויעקב הוא קו האמצעי, וא"כ היה יצחק צריך לתת יין ליעקב, ולא יעקב ליצחק. וע"ז תירץ, ההוא יין משיך ליה יעקב מרחיק, דהיינו ע"י עלית ז"א לבינה, שמיעט שם הגי' דשמאל בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שע"ז יחד ב' הקוין זה בזה וקיים הארת שניהם שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואחר שיצאו ע"י יעקב, שהוא ז"א ג' קוין בבניה, או המשיך אותם יעקב למקומו. וז"ש ההוא יין משיך ליה יעקב מרחיק, מבינה, בסוד תלת מחד נפקי תלת בחד קיימא כנ"ל. וספיט ליה מענבים דההוא גפן, שהוא מלכות, דהיינו שהמשיכם אל המלכות המאירה רק ממטה למעלה, ושם סחט הענבים, דהיינו שגילה הארת החכמה, הנקראת יין. כדון אמשיך ליה ליצחק, ההוא יין דקא אתחזי ליה, דהיינו הארת החכמה המאירה ממטה למעלה, שהוא ראוי לשתותו. אמנם יצחק עצמו לא היה יכול להמשיך היין, שאם הוא היה ממשיכו היה מאיר ממעלה למטה כדרך קו השמאל שה"ס יין המשכר. אלא רק אחר שיעקב שהוא קו האמצעי, תקן את היין שלא יאיר אלא בבחינת המלכות, דהיינו ממטה למעלה, או נעשה ראוי לשתותו, ואז נבחן ליין המשמח אלקים וגו'. וז"ש, וחדי ושתה. להיותו יין המשמח. הח"ד ויבא לו יין וישת, כי אם יעקב לא הביא לו עם התקון שלו לא היה יכול לשתות, כי היה (דפריי דף קפ"ט ע"א * דף קפ"ט ע"ב)

יין הטוב והכי הוא, כמה דאמר חנוך מטטרון. זוהר ר' אלעזר, ותוהו ר' אבא, אמרו הא ז חמרא ה דילך, הוא נצחת מלאכא ה קדישא, אפומא דרוח קודשא. פז) א"ל, עד כען ההוא גפן מחכא למעבד פירין. ובגפן: דא איהו גפן דאשתמודעא בקודשא. בגין כ דאית גפן אחרא, דאיהו אקרי גפן נכריה. ל וענבים דילה לא אינון ה ענבים, אלא קשין, אחידין לבא, נשכין ככלבא. אינון ענבים אקרון, ו סורי הגפן נכריה. אבל גפן דא, נ עלה כתיב ובגפן, ההיא דאשתמודעא. ה ההיא דכל ע קדישין טעמו חמרא עתיקא, חמרא טבא, חמרא דיעקב יהיב ביה מיא, פ עד דכל אינון דידיעין לטעמא חמרא, טעמו ליה, והוה טב לחכא. פח) וההיא גפן, כד מטא לגבה, אושיטת תלתא שריגין, ואינון תלת דיוקנא דאבהן, ז דאתקדשת בהו. ולית קדושה אלא ביין, ולית ברכתא אלא ביין. באתר דחדוה שארי. והיא כפורחת, ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו, בחדוה דההוא יין דאתערב במיא. כדין עלתה נצה, סליקת רחימו דילה לגבי דודה,

מסורת זוהר
 (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ז מלאך. ח קדישא. ט שליחא ברזא ול"ג קדישא אפומא. י פומא. כ דסטרא ול"ג דאית גפן. ל וענפין. מ ענפין. נ ל"ג עלה. ס האי. ע קודשין. פ עוד. צ דאתקשטת. חלופי גרסאות

<p>מאמר</p> <p>הינוקא</p> <p>פז) א"ל עד כען וכי: אמר לו הילד, עד עתה מחכה גפן ההוא לעשות פירות. כלומר, שתתגלה בו הארת החכמה שהיא פירותיו כנ"ל. ובגפן, זה הוא גפן הנודע בקודש, שהוא מלכות. כי יש גפן אחר, שהוא נקרא גפן נכריה, שהענבים שלה אין הם ענבים, אלא הם קשים הצובתים הלב ונושכים את החיך ככלב. אלו ענבים נקראים סורי הגפן נכריה שהוא הס"א. אבל גפן זה המלכות, עליו כתוב, ובגפן, דהיינו אותו הנודע, אותו שכל הקדושים טועמים בו יין ישן, יין טוב, יין שיעקב נתן בו מים כנ"ל בדבור הסמוך, עד שכל אלו היודעים לטעום יין, טועמים אותו, והוא טוב לחיך.</p> <p>פח) וההיא גפן כד וכי: וגפן ההוא שהוא המלכות, כשמגיעים אליו, היא מושיטה ג' שריגים, שהם ג' צורות של האבות, דהיינו ג' קוין, שנתקדשת בהם. כי אין קדושה אלא ביין, ואין ברכה אלא ביין, במקום שהשמחה שורה. דהיינו יין המשמח, כנ"ל. והיא כפורחת, היינו כמו כלה המתקשטת ובאה באהבה בשמחה של יין ההוא. שהוא הארת חכמה, המעורב במים, שהוא חסדיים. או עלתה נצה</p>

ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו. וכדין, אתמליין ואתבשלן אינון ענבין, רכיכין ומליין מההוא חמרא טבא עתיקא ^ק חמרא דיעקב ארמי ביה מיא. פט) ועל דא מאן דמברך על היין, ומטי על הארץ, אצטריך למרמי ביה מיא, בגין ^ר דלית ליה לברכא רחם ה' על ישראל עמך, ^ש בר במיא גו חמרא ואי לאו, מאן יכיל למסבל. דא הוה לבשרא ליוסף, בגין דביה הוה תליא מלתא ^ז חנוך מטטרוין אמר, שלשה שריגים ודאי. לקבל תלת אבהן, והא ארבע אינון דילה. אלא דא הוא דכתיב, והיא כפורחת. בזמנא דאיהי סליקת ופרחת בכנפיהא ^ח לסלקא, כדין עלתה נצה, דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר. דסליק בהדה, ולא אתפרש מנה. הה"ד, ^ט וירכב על כרוב ויעף. כד יעוף. כפורחת בזמנא דפורחת. ושפיר אמר חנוך מטטרוון, והכא הוא.

צא) ^א תווה רבי אלעזר, ותווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך, הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חברייא ונשקוהו. א"ר אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

צב) אמר ההוא ינוקא, חברייא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל

מסורת הוזהר

(ז) (ש"ב כב) תרומה שא צ"צ.

חלופי גרסאות

ק ל"ג חמרא דיעקב ארמי ביה מיא. ר דאית.
 ש ל"ג בר. ת ל"ג לסלקא; לסלקא בכנפיהא.
 א ל"ג מן תווה עד אתו.

מאמר

הסולם

הינוקא

ומשיב, אלא זה הוא שכתוב, והיא כפורחת. כי בזמן שהיא עולה ופורחת בכנפיה לעלות, דהיינו בזמן שהיא מאירה ממטה למעלה, אז עלתה נצה, זה הוא אותו הרביעי שנשאר, דהיינו גבריאל, שהוא עולה עמה ואינו נפרד ממנה, כי גבריאל הוא מקו השמאל, וכן המלכות היא מקו השמאל, וע"כ אינו נפרד ממנה, כלומר שגם גבריאל אינו יכול לשלוט, אלא בזמן שהמלכות מעופפת ומאירה ממטה למעלה. וז"ש, וירכב על כרוב ויעף, שפירושו כשהמלכות מעופפת אז היא רוכבת על כרוב, שהוא גבריאל, דהיינו כפורחת, בזמן שהיא פורחת דהיינו בזמן שמאירה ממטה למעלה. כי השמאל אינו יכול להאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ויפה אמר חנוך מטטרוון, וכך הוא.

צא) תווה ר' אלעזר וכו': תמה ר' אלעזר ותמה ר' אבא. אמרו לו, מלאך קדוש שליח מלמעלה, הרי היין שלך, הוא שניצח בסוד רוח הקודש. באו כל החברים ונשקוהו. א"ר אלעזר ברוך הרחמן ששלחני כאן.

צב) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד

נצה, היינו שהאהבה שלה עולה אל דודה, ד"א, ומתחלת לנגן ולהכנס באהבה, ואז הבשילו אשכולותיה ענבים, שנתמלאו ונתבשלו אלו ענבים הרכים, ומלאים מאותו יין הטוב הישן, יין שיעקב זרק בו מים. (כנ"ל אות פ"ו). פט) ועל דא מאן וכו': וע"כ מי שמברך ברכת המזון על היין, ומגיע אל על הארץ, צריך להטיל בו מים, משום שאין לו לברך רחם ה' על ישראל עמך רק אם יש מים תוך היין. כלומר כל עוד שהארת החכמה שבשמאל שה"ס יין, אינה מעורבת עם חסדים שבימין שה"ס מים, אין רחמים במלכות, אלא היא כולה דין בלי רחמים. ואם אינו מטיל בה מים, מי היה יכול לסבול את דינין של המלכות וזה היה לו לשר המשקים לבשר את יוסף, שה"ס יסוד דד"א, משום שבו היה תלוי הדבר. כלומר, שהוא המשפיע הכל אל המלכות.

צ) חנוך מטטרוון אמר וכו': חנוך מטטרוון אמר, שלשה שריגים, הם ודאי כנגד ג' אבות, שהם ג' קוין, דהיינו מיכאל אוריאל רפאל, ושאל, הרי ארבעה מלאכים הם שלה מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ולמה אומר שלשה. (דפו"י דף קפ"ט ע"ב)

שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. ב והא אורייתא רווחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבעו, ברחימו, ואמרה (ח) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל ואורייתא זמינת לכו, והיא בעאת מנייכו מלה דא, אית לכו למעבד רעותא ג דילה. במטו מנייכו, הואיל ואיהי זמינא לכו, דתעבדון רעותה. אמרו הכי ד הוא ודאי. יתבו ואכלו וחדו בהדיה. כיון דאכלו אתעכבו על פתורא.

צג) פתח איהו ואמר. ט) ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ה) ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתיב, אלא ויאמר מואב. עולמין נטלו עיטא מסביא, וסביא אתמשכו אבתריהו, ואינון יהבו לון עיטא. מאי עיטא יהבו לון. עיטא בישא נטלו לגרמייהו. אמרו לון ד למואב, גדולא בישא גדלנא ביננא. ומנו. משה רביהון. על חד כומרא דהוה ביננא, דרבי ליה וגדיל ליה בביתיה, ויהב ליה ברתיא לאנתו. ולא עוד, אלא יהב ליה ממונא, ושדר ליה למצרים, לשיצאה כל ארעא. ואיהו, וכל ביתיה, אתמשכו אבתריה. אי ד להווא רביהון, ניכול לאעקרא מן עלמא, כל עמא דיליה יתעקרון מיד מעלמא. וכל עיטא בישא מההוא מלה דפעור, ממדין הוה.

צד) ות"ח, דכלא הוה ממדין. וכל עיטא דלהון על משה הוה. ובעיטא דלהון, ח שכרו לבלעם. כיון דחמו דבלעם לא יכיל, נטלו עיטא אחרא בישא לגרמייהו, ואפקירו נשיהו ובנתייהו יתיר ממואב, דהא על נשי מדין כתיב, ה) הן הנה היו לבני ישראל וגו'. וכלא ממדין הוה. נטלו * עיטא בהדי נשיאה

מסורת הזהר

(ח) (משלי יט) ויצא קמח צ"ד. ט) לעיל אות טו (במדבר לא) להלן אות טצה צ"ו. ז) מואב אל זקני מדין ויאמרו; ויאמר. ו מואב. ז מוסיף ליה לההוא. ח שדרו. טצט צ"ג.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

הינוקא

מהו העצה שנתנו להם. הוא. שלקחו לעצמם עצה רעה. אמרו זקני מדין למואב, גידול רע גדלנו בינינו, ומי הוא. הוא משה רבם. כומר אחד שהיה בינינו, אימן אותנו וגידל אותנו בביתו, ונתן לו בתו לאשה. ולא עוד אלא שנתן לו כסף ושלה אותו למצרים להשמיד כל הארץ, והוא הכומר, וכל ביתו נמשכו אחריו. אם רבם ההוא, נוכל לעקור מן העולם, כל העם שלו יתעקר מיד מן העולם. וכל העצה הרעה בדבר פעור, היתה ממדין.

צד) ות"ח דכלא הוה ממדין וכו': ובוא וראה, שהכל היה ממדין. וכל עצתם על משה היה, ובעצתם של מדין שכרו את בלעם. כיון שראו שבלעם אינו יכול. נטלו לעצמם עצה רעה אחרת והפקירו נשותיהם ובנותיהם יותר ממואב, כי על נשי מדין כתוב, הן הנה היו לבני

הילד, חברים, לחם ויין, הם עיקר השלחן. כל שאר המאכלים הם נמשכים אחריהם. והרי התורה הרויחה אותם, לחם ויין, ושלה הם, והתורה מבקשת מכם בבקשה באהבה, ואמרה, לכו לחמו בלחמי, ושתו ביין מסכתי. וכיון שהתורה הזמינה אתכם, והיא מבקשת מכם דבר זה, יש לכם לעשות הרצון שלה. בבקשה מכם, כיון שהיא הזמינה אתכם, תעשו רצונה. אמרו כך הוא ודאי. ישבו ואכלו ושמתו עמו. אחר שאכלו, נתעכבו על השלחן. פתח הוא ואמר.

צג) פתח איהו ואמר ויאמר מואב וגו': שואל, ויאמרו זקני מואב אל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. היינו כי הצעירים על מואב לקחו עצה מזקנים של מדין, והזקנים נמשכו אחרי רצון הצעירים ונתנו להם עצה.

(דפרי דף פס"ט ע"ב *) דף ק"צ ע"א)

דלהון, ם דיפקיר ברתיה. דחשיבו לנטלא למשה ברשתיהון, בכמה זיני חרשין
אעטרו לה, ך דיתפס רישא דלהון. וקודשא בריך הוא ם משיב חכמים אחר.

צה) אינון חמן דרישא יתפס ברשתא דלהון, ולא ידעו, חמו ולא חמו.
חמו רישא דעמא ם דנפיל בהדה, וכמה אלפין אוחרנין, וחשיבו דמשה הוה,
אפקירו לה, ופקידו לה על משה, דלא תזדווגי ך לאחרא, אלא ביה. אמרה לון,
במה אנדע. אמרו ההוא דתחמי דכלא קיימי קמיה, ביה תזדווגי, ולא באחרא.
כיון דאתא זמרי בן סלוא, קמו קמיה ם ארבעה ועשרים אלף, משבטא דשמעון,
בגיין דהוה נשיאה דלהון, והיא חשיבת דהוא משה, ואזדוגת ביה. כיון דחמו כל
אינון שאר לדא, עבדו מה דעבדו, והוה מה דהוה.

צו) וכלא הוה ממדין, בכמה זינין, ובג״כ אתענשו מדין. וקב״ה אמר
למשה, ך) נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. לך אתחזי, ולך יאות. למואב
אנא ן שביק לון לבתר ם דיפקון תרין מרגלאן מנייהו, הא דוד בריה דישי,
ע דאיהו ינקום נוקמין ן דמואב, ויסחי ך קדירה דמליא ן טנופא דפעור, הה״ד
ח) מואב סיר רחצי ודאי, ועד דאינון תרין מרגלאן לא נפקו, לא אתענשו, כיון
דנפקו, אתא דוד ואסחי קדירה מטנופא דלהון. וכלהו אתענשו. מדין בימי משה.
מואב בימי דוד.

צז) ת״ח, ך חייביא דמדין, עכ״ד לא שכיכו מכל בישין דלהון. ן לבתר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (ישעיה מד) בשלח יד צ״ע. ז) (במזכר לא) ן ויפקיר ברתיה וחשיבו. י ל״ג דיתפס. כ ל״ג
לעיל אות ס צ״ל. ח) (תהלים ס) להלן אות
ועשרים; תשעה וחמשים. ן סליק. ן דתפקון.
רנה צ״מ.

ע דא. ן מן מואב. ך ל״ג קדירה דמליא.

ק מטנופא; ל״ג מן טנופא עד מטנופא. ך חייבא. ן מוסיף ותו לבתר.

חינוקא

הסולם

מאמר

כ״ד אלף, את זה, עשו מה שעשו, והיה מה
שהיה.

צו) וכלא הוה ממדין וכ״: והכל היה
ממדין בכמה אפנים. ומשום זה נענשה מדין,
והקב״ה אמר למשה נקם נקמת בני ישראל
מאת המדינים. לך ראוי ולך נאה. למואב, אני
עוזב אותם, עד שתצאנה שתי מרגליות
מביניהם. הרי דוד בן ישי, שהוא ינקום
הנקמות ממואב, וירחוק הקדרה המלאה טנופת
של פעור. ז״ש מואב סיר רחצי. ודאי. וכל
עוד שאלו ב׳ מרגליות לא יצאו מהם, לא
נענשו, כיון שיצאו, בא דוד ורחץ הקדרה
מטנופת שלהם. וכולם נענשו מדין בימי משה.
מואב בימי דוד.

צז) ת״ח חייביא דמדין וכ״: בוא וראה
רשעי מדין עם כל זה, לא שקטו מכל הרע
שלהם

לבני ישראל וגו'. והכל ממדין היה. לקחו עצה
עם הנשיא שלהם שיפקיר בתו. כי חשבו
לקחת את משה ברשתם. בכמה מיני כשפים
העטירו אותה, כדי שתתפוס הראש של ישראל.
והקב״ה משיב חכמים אחר.

צה) אינון חמן דרישא וכ״: הם ראו,
שהראש יתפס ברשת שלהם. ולא ידעו מי הוא,
ראו ולא ראו. ראו ראש העם שיפול עמה. עם
כזב, וכמה אלפים אחרים, וחשבו שהוא משה.
הפקירו אותה, את כזב, וציוו אותה על משה.
שלא תזדווג לאחר אלא לו. אמרה להם במה
אדע. אמרו לה, אותו שתראי כי הכל עומדים
מפניו, עמו תזדווגי ולא באחר. כיון שבא
זמרי בן סלוא, עמדו לפניו כ״ד אלף משבט
שמעון, משום שהיה הנשיא שלהם, והיא חשבה
שהוא משה, ונזדווגה עמו. כיון שראו כל אלו,
(דפ״י דף ק״צ ע״א)

דרין דחמו דמית יהושע, וכל אינון זקנים ה דאתחזו למעבד נס על ידיהו, אמרו, השתא שעתא קיימא לן. מה עבדו אתו לגבי עמלק, אמרו אית לכון לאדכרא, מה עבדו לכון בני ישראל, ומשה רביהון, ויהושע תלמידא דיליה, דשיצי ר לכון מעלמא, השתא הוא עדנא דלית בהו מאן דאגין עלייהו, ואנן בהדייכו, דכתיב (א) מדין ועמלק ובני קדם וגו', (ב) מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא הוה בעלמא, מאן דיעביד בישא בכלא, ב כמדין. ואי תימא ג עמלק. בגין קנאת ברית דקריבו ד לגבי ברית. וע"ד קני קב"ה קנאה עלמין, דלא יתנשי. אמרו ודאי הכי הוא, ה ולית הכא ו ספקא בעלמא.

צח) פתח ואמר, (ט) ויאמר יי אלי אל תצר את מואב וגו'. ויאמר יי אלי, וכי עד השתא לא ידענא דעם משה הוה ממלל קב"ה, ולא עם אחרא, דכתיב ויאמר יי אלי. ט אלי למה. אלא למשה פקיד קב"ה, דלא לאבאשא למואב. אבל לאחרא לא, לדוד לא פקיד דא, ובג"כ אלי אל תצר את מואב, אפילו לתחום זעירא ה דלהון. דהא מנייהו יפוק מאן דיתן נוקמין לישראל, וינקום נוקמייהו, ואיהו דוד דאתא מרות המואביה.

צט) ואל תתגר במ מלחמה, כל דא אתפקד למשה, הא לאחרא שרי. ואי תימא, ליהושע ולאינון זקנים דהו דאריכו יומין בתריה שרי. לאו הכי. בגין דכלהו מבי דינא דמשה הו, ומה דאתסר למשה, אתסר להו ועוד דלא נפק

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (שופטים ו). (ט) (שם). (ע) (דברים ב) לעיל ת דחוי. א לכל. ב כעמלק על ול"ג מן כמדין עד ברית. ג כעמלק. ד ל"ג לגבי; ברית לגבי; ברית לגבי עלאה ויקנא. ה ל"ג ולית הכא ספקא. ו נפקא. ז וכי עד השתא לא ידענא ול"ג אלי למה. ח ל"ג דלהון.

הינוקא

הסולם

מאמר

ה' אלי אל תצר את מואב וגו' שואל ויאמר ה' אלי, וכי עד עתה לא ידענו שעם משה דיבר הקב"ה ולא עם אחר, שהיה צריך לכתוב ויאמר ה' אלי, אלי למה. ומשי"ב, אלא למשה צוה הקב"ה שלא לצר את מואב. אבל לאחר לא צוה, לדוד לא צוה זה. ומשום זה כתוב, ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב. אפילו לגבול קטן שלהם, כי הם יצא, מי שינקום נקמות לישראל וינקום גם נקמתם, ממואב. והוא דוד, הבא מרות המואביה.

צט) ואל תתגר במ מלחמה: כל זה נצטוה למשה, אבל לאחר מותר. ואם תאמר ליהושע, ולאלו הזקנים שהאריכו ימים אחריו, ג"כ מותר. אינו כן, משום שכולם מבית דינו של משה היו, ומה שנאסר למשה נאסר להם. ועוד שלא יצאו עדיין אלו מרגליות הטובות,

כי

שלהם. לאחר דורות, שראו שיהושע מת, עם כל אלו הזקנים הראוים שיעשה נס על ידיהם, אמרו, עתה השעה עומדת לנו. מה עשו באו אל עמלק, אמרו להם, ראוי לכם לזכור, מה עשו לכם ישראל ומשה רבם, ויהושע תלמידו, שיכלה אתכם מן העולם. עתה היא העת, כי אין בהם מי שיגן עליהם. ואנו נלך אתכם. שכתוב, מדין ועמלק בני קדם וגו'. מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא היה בעולם מי שיעשה רעה לישראל בכל, כמו מדין, ואם תאמר, עמלק, הוא משום קנאת ברית שהם קרבו אל הברית לפגום אותה. (כמ"ט) ויקהל אות ד'. ועי' מד"ר נשא פרק י"ג) ע"כ, קנא הקב"ה קנאת עולם שלא תשכח. אמרו, ודאי כך הוא ואין בזה ספק בעולם.

צח) פתח ואמר ויאמר וגו': פ"א, ויאמר

(דפ"י דף ק"צ ע"א)

בלק

מא

ס עדיין אינון מרגלאן טבאן, דהא ביומיהון דשופטים נפקא רות. וברתיה דעגלון מלכא דמואב הות. מית עגלון, דקטיל ליה אהוד. ומנו מלך אחרא, ודא ברתיא אשתארת, והות בבי כ אומנא, ובשדי מואב. כיון דאתא תמן אלימלך, נספה לבריה.

ק) ואי תימא דגיירה אלימלך תמן. לא. אלא כל אורחי ביתא, ומיכלא ומשתיא אוליפת. ח אימתי אתגיירת. לבתר כד אזלת בנעמי, כדין אמרת, ט) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה בבני עמון ביומי דדוד נפקא.

קא) כדין שראת רוח קודשא על דוד. א"ל, דוד, כד כל עלמא מדידנא, נ ואפילנא עדבין, ישראל חבל נחלתו ס הוו, דכירנא מה דעבדו ט מואב בחבל נחלתו. פ מה כתיב, ז) וימדדם בחבל. בההוא חבל נחלת יי. כל אינון דהוו מההוא ז זרעא, ק ההוא חבל אחיד בהו.

קב) כתיב ק) מלא החבל. ר מהו מלא החבל. אלא ההוא ט דכתיב, ד) מלא כל הארץ כבודו. ת והוה אמר, דא הוא לאחייא, ודא הוא לקטלא. וההוא חבל אחיד באינון דאתחזון לקטלא. בג"כ אחיד בחבל, א) ופשיט חבל, על ב מה דעבדו בההוא חבל נחלת יי.

קג) ומדין, גדעון שצי כל ההוא זרעא, דלא אשאיר מנייהו, מכל אינון

מסורת הוזהר

פ) רות א) ת"ז תל"א עה: ז"ח מז ט"ב שכ"ב ס ל"ג עדיין. י ל"ג דשופטים. כ ל"ג אומנא. ל וכל ול"ג מן ואי עד אורחי. מ קודם דאתגיירת. נ ל"ג ואפילנא עדבין. ס הות. ע בחבל נחלתו מואב. פ מוסיף מואב מה; מה דכתיב; ל"ג מן מה עד חבל. צ חבל. ק והוא. ר ל"ג מהו מלא החבל אלא. ש מוסיף דכתיב ביה. ת הות. ז ל"ג ופשיט. ב ההוא [חבל] ול"ג מה דעבדו בההוא. ג וגדעון ול"ג ומדין; ומדין ול"ג גדעון.

חלופי גרסאות

הינוקא

מה שעשו מואב לחבל נחלתו. מה כתוב. וימדדם בחבל. היינו באותו החבל נחלת ה', שהוא ישראל, כל אלו שהיו מאותו הזרע של המואבים שהורעו לישראל בימי משה, היה אותו החבל נאחו בהם.

קב) כתיב מלא החבל וכי: כתוב, מלא החבל, מהו מלא החבל. אלא זהו שכתוב, מלא כל הארץ כבודו. שהיא המלכות, שהיתה אומרת זה הוא להחיות וזה הוא להרוג. וחבל ההוא נאחו באלו שהיו ראויים שיהרגו. משום זה אחז בחבל, ופשט את החבל, על מה שעשו לאותו חבל נחלת ה'.

קג) ומדין, גדעון שצי וכי: ומדין, היה גדעון מכלה כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם. מכל אלו שהרעו לישראל בעצה או בדבר אחר. ולכולם

הסולם

כי בימי השופטים יצאה רות. ובת עגלון מלך מואב היתה. מת עגלון, שהרגו אהוד, ונתמנה מלך אחר, נשארה בת עגלון זו, והיתה בבית אומנת, ובשדי מואב. כיון שבא שמה אלימלך, לקחה לבנו.

ק) ואי תימא דגיירה וכי: ואם תאמר שאלימלך גייר אותה שם. לא. אלא כל דרכי הבית, ואכילה ושתייה. למדה. ומתי נתגיירה. אח"כ, כשהלכה עם נעמי, אז אמרה עמך עמי ואלקיך אלקי. נעמה שיצאה מבני עמון, בימי דוד יצאה.

קא) כדין שראת רוח וכי: אז שרה רוח הקודש על דוד. א"ל, רוח הקודש, שהיא מלכות, דוד, כשמדדתי כל העולם והפלתי גורלות, וישראל חבל נחלתו, היה, אני זוכר, (דפריי דף ק"צ ע"א)

דאבאישו ז לישראל בעיטא, או במלה אחרא. ולכלהו דאבאישו לישראל, קב"ה נטיר לון דבבו, ונטל מנייהו נוקמין. אבל אי זמינין ה למיתי מנייהו טב לעלמא, (* אריך רוגזיה ו ואפיה עמהון, עד דיפיק ההוא טב לעלמא, ובתר כן נטיל נוקמא ודינא מנייהו. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, ודא הוא ברירו דמלה. אמר ההוא ינוקא, מכאן ולהלאה, חברייא, אתקיננו מאני קרבא בידייכו, ואגחו קרבא. קד) פתח ר' אלעזר ואמר, (ו) ברכו יי מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד מלכא זמין לברכא לקב"ה, זמין לחילי שמיא, דאינון ככביא ומזלי, ושאר חיילין, ושתף לנשמחא ז דיליה בהדייהו, לברכא לקב"ה. הה"ד, ברכו יי כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את יי ה חתים בנפשיה כל ברכאן. קה) זמין למלאכי מרומא לברכא ליה, דכתיב ברכו יי מלאכיו וגוי, ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה. כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, ואמרו (ח) נעשה ונשמע, נטלי עשייה ממלאכי השרת, ט אתכלילו

חלופי גרסאות

ד ל"ג מן לישראל עד לישראל. ה ל"ג למיתי. ו ואפיק. ז ל"ג דיליה. ח ל"ג חתים. ט ל"ג מן אתכלילו עד דישראל.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קג) הקסה"ז קסו צ"ד. ה) (שמות כד) שמות ה צ"ל.

הינוקא

גבורי כח עושי דברו היו בתחילה מטרם שבאו ישראל, ולאחר כך, שבאו ישראל, היו המלאכים רק לשמוע בקול דברו, אבל עושי דברו היו ישראל. אשרי הם ישראל שלקחו מהם העשיה, ונתקיימה בהם, כבר ידעת שכל העולמות אינם באים אלא לתקן המלכות. ותקונה הראשון הוא עליתה והתערבותה בבינה. שלולא זה לא היתה ראויה לקבל כל אור (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכל המלכות מראשה עד סופה מעורבת עם כלים דבינה, אבל יש הפרש בין מחזה שלה ולמעלה, ששם עיקרם הם מכלים דבינה, לבין מחזה שלה ולמטה, ששם עיקרם הם מכלים של עצמה. ונודע, שהמלכות נקראת דבר ה', וכן היא נקראת עשיה. והבינה נקראת שמיעה. ולפי הנ"ל תבין, שמחזה ולמעלה ששם הכלים דבינה היא נקראת בבחינת לשמוע בקול דברו, דהיינו שמיעה שבמלכות, כי דברו, היא מלכות, ולשמוע, היא בינה. ומחזה ולמטה היא נקראת עושי דברו, דהיינו עשיה שבמלכות, כי דברו היא מלכות ועושי הוא עשיה. והנה המלאכים וישראל הם תולדות המלכות. שעליהם מוטל לתקן את שרשם, אלא שהמלאכים יוצאים מזווג דנשיקין דז"א ומלכות

הסולם

ולכולם שהרעו לישראל, הקב"ה נוטר להם שנאה, ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתיד לצאת מהם טוב לעולם מאריך כעסו ואפי להם, עד שיצא אותו הטוב לעולם, ואחר כך לקח מהם נקמות ודין. א"ר אלעזר, כך הוא ודאי, וזה הוא בירורו של הדבר. אמר אותו הילד, מכאן ולהלאה חברים, התקיננו בידיכם כלי מלחמה, וערכו מלחמה. קד) פתח ר' אלעזר וכו': פרי"א ואמר, ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד המלך הזמין לברך את הקב"ה, הזמין לצבאות השמים, שהם ככבים ומזלות ושאר הצבאות, ושיתף את הנשמה שלו עמהם, לברך את הקב"ה. ז"ש, ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות. קה) זמין למלאכי מרומא וכו': הזמין את מלאכי מרום, לברך לו, שכתוב, ברכו ה' מלאכיו וגוי. ומטרם שבאו ישראל, מלאכי מרום היו עושים ומשלימים את העשיה. כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני, ואמרו נעשה ונשמע, לקחו העשיה ממלאכי השרת. נכללו בדברו, ומאז, היתה עשיה בארץ ישראל בלבדם, ומלאכים הקדושים בלבדם. וישראל גומרים ומשלימים העשיה. ועל כן, (דפריי דף ק"צ ע"א *) דף ק"צ ע"ב)

מאמר

בדברו. ומכדין, עשיה הות בארעא דישראל בלחודייהו, ומלאכין קדישין בלחודייהו. ישראל כ גמרין ושלמין עשייה. וע"ד גבורי כח עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע. זכאין אינון ישראל, דנטלו עשייה מנייהו, ואתקיים בהו. קו) אמר ההוא ינוקא, נטר גרמך ואצלח כ במאנך. וכי שבחא דא בלחודוי נטלו ישראל, ולא אחרא. אמר שבחא דא אשכחנא, ולא אחרא. אמר ההוא ינוקא, מ כיון דחרבא דילך לא אצלח. נ או אנת לא מנענעא ליה כדקא חזי, ס שבך חרבא למאן דאגח קרבא.

קז) שבחא עלאה דלא אתמסר למלאכי עלאי ט בלחודייהו, אלא פ בהדי ישראל, מאן איהו. ז קדוש. ברכה אתמסר לון בלחודייהו, כמה דאתמסר לישראל. אבל ק קדוש, לא אתמסר לון בלחודייהו, אלא בהדי ישראל. דלא מקדשי קדושה,

חלופי גרסאות

י ל"ג בלחודייהו. כ אמרין. ל ל"ג במאנך. מ מלהטא. נ אי. ס ל"ג שבך חרבא. ע בלחודוי. פ לישראל ול"ג בהדי. צ קדושה, קדושה. ר קדושה.

הינוקא

הסולם

מאמר

מוטל לגמור את גמר התקון של מחזה ולמטה של המלכות. וע"ד גבורי כח עושי דברו. הנאמר במלאכים זה היה בקדמיתא, מטרם שבאו ישראל. ולבתר, אחר שבאו ישראל, לשמוע, נשאר אל המלאכים רק לשמוע בקול דברו בלבד. ולא יותר, כי עושי דברו לקחו מהם ישראל.

קו) אמר ההוא ינוקא וכי: אמר אותו הילד, שמור עצמך והצלח בכליך. וכי שבח הזה בלבד לקחו ישראל. ולא שבח אחר. אמר לו, שבח הזה מצאתי. ולא אחר. אמר אותו הילד, כיון שהחרב שלך אינו מצליח או אתה אינו מנענע אותו כראוי, עזוב החרב למי שהוא בעל מלחמה. פירוש חרב רומי על העסק של ב' מיני דינין דבינה ודמלכות בסוד חרב פיפיות. (כנ"ל אות ט"ח) וכיון שר' אלעזר עסק בב' מיני דינים שבשמיעה ועשייה. ע"כ אמר לו הילד, כיון דחרבא דילך וכי. קז) שבחא עלאה דלא וכי: שבח עליון שאינו נמסר למלאכים העליונים בלבד, אלא ביחד עם ישראל, מה הוא. הוא קדוש, ברכה נמסר להם בלבדם כמו שנמסר לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם בלבדם אלא עם ישראל, כי אינם מקדשים קדושה אלא עם ישראל. ואם תאמר הרי כתוב, וקרא זה אל זה ואמר וגו'. ומשיב, מתי זה. הוא בומן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל אינם מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדושה.

פירוש ג' קדוש, הי"ס ג' קוין, ונודע

שקו

דמלכות, שה"ס מחזה ולמעלה דמלכות, ששם הכלים הם בעיקר מבינה. ששם סוד השמיעה. ונשמות ישראל יוצאות מזווג דיסודות דז"א ומלכות, שה"ס מחזה ולמטה דמלכות ששם הכלים הם בעיקר ממלכות. ששם סוד העשיה. והנה מטרם שבאו ישראל, היה מוטל כל התקון של המלכות על המלאכים. שהיו צריכים להשלים התקון של מחזה ולמטה של המלכות. אע"פ ששורשם הוא מחזה ולמעלה בלבד, כי לא היה מי שיתקן את המחזה ולמטה. וז"ש, ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשייה, והיו המלאכים הן בבחינת לשמוע בקול דברו, שהוא מחזה ולמעלה של המלכות, והן בבחי' עושי דברו, שהוא מחזה ולמטה של המלכות, כיון דאתו ישראל וקיימו וכי נטלי עשייה ממלאכי השרת. שלקחו עליהם התקון של מחזה ולמטה דמלכות, ששם בחינת המלכות עצמה שנקרא עשייה. אתכלילו בדברו, שהוא כללות פרצוף המלכות, ונעשו בבחינת עושי דברו. דהיינו לתקן את המחזה ולמטה של המלכות ששם בחינת עושי דברו. ומכדין, עשייה, שהוא מחזה של המלכות הות בארעא דישראל בלחודייהו. שכל המקום הזה הוא חלקם של ישראל בלבד, משום שמשם שורשם. ומלאכין קדישין בלחודייהו, דהיינו המקום שמחזה ולמעלה שהוא חלקם של המלאכים בלבד, משום שורשם. כנ"ל. ישראל גמרין ושלמין עשייה. ועל ישראל

(דפרי דף ק"צ ע"ב)

אלא בהדי ישראל. ואי תימא, והא כתיב (א) וקרא זה אל זה ואמר, אימתי בזמנא דישׂראל מקדשי לתתא. ועד דישׂראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי קדושה. קח) בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא מתרין, והיינו, וקרא זה, הא חד. אל זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין, אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובג"כ שבחא דישׂראל דנטלין קדושה לתתא ג' בלחודייהו.

קט) א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, ומלין אלין אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת קדושות אתמסרו לישׂראל לתתא. מן האי קרא, והתקדשתם והייתם.

מסורת הוהר

(א) (ישעיה ו) לעיל אות קא צ"ר.

חלופי גרסאות

ד ל"ג בלחודייהו. ש ל"ג ודאי.

הסולם

מאמר

הינוקא

וראש. ועולם היצירה, הוא חג"ת וגוף. ועולם העשיה מתחיל מחוזה ולמטה דעולם היצירה. שה"ס חצי ת"ת ונהי"מ. ומקום המלאכים הם מחוזה ולמעלה בעיקר, דהיינו בבריאה. ויצירה עד החוזה, אבל מחוזה ולמטה ששם עולם העשיה. אע"פ שיש גם שם אופנים, מ"מ נאחזים בעיקר רק ישראל. והוא מאותר הטעם שבארנו לעיל, בדבור הסמוך. כי שורש המלאכים הוא מחוזה ולמעלה בכל המדרגות. ושורש נשמות ישראל הוא מחוזה ולמטה בכל המדרגות. וב' הראשונים ימין ושמאל הם תמיד בחינת מחוזה ולמעלה בכל המדרגות, וקו האמצעי הוא מבחינת מחוזה ולמטה בכל המדרגות (ועי' תרומה רע"ג ד"ה ונודע) וזהו ערך כללי הנהוג בפרטות כל מדרגה ומדרגה. אבל מבחינת הפרט, יש ג' קוין מחוזה ולמעלה שהם חג"ת עד החוזה, וג' קוין מחוזה ולמטה שהם נה"י. אלא כשתחלק כל מדרגה לבחינת מחוזה ולמעלה, שהוא ג"ר דאותו מדרגה, ובחינת מחוזה ולמטה שהוא ג"ר דאותו מדרגה, יהיו ב' קוין עליונים ג"ר, וקו אמצעי ו"ק, והמלאכים מב' קוין עליונים, ונשמות ישראל מקו אמצעי. ולפי"ז אם נחשוב ג' עולמות בי"ע בדרך כלל, יהיו המלאכים מחוזה דיצירה ולמעלה וישׂראל מחוזה דיצירה ולמטה. ובדרך פרט, גם הבריאה נחלקת כן וגם העשיה נחלקת כן. שמחוזה ולמעלה דעשיה היא בחינת המלאכים ומחוזה ולמטה דעשיה. בחינת ישראל.

קט) א"ר אלעזר הכי וכי' : אר"א כך הוא ודאי, דברים אלו העמדתי אותם. ועוד העמדתי, כי ג' קדושות נמסרו לישׂראל למטה מן כתוב הזה, והתקדשתם והייתם קדושים

שקו אמצעי מיחד ב' הקוין זה בזה בכח המסך דחירק, (כנ"ל לן י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אמנם צריכים שישׂראל, יעלו מין מבחי' מחוזה ולמטה דמלכות ששם שולט המסך הזה, ואם ישׂראל אינם מעלים מין לעורר בז"א המסך הזה, אין ז"א יכול ליחד ב' הקוין זה בזה (כמ"ש שם) ולפיכך המלאכים שהם מבחינת מחוזה ולמעלה אינם יכולים לעורר המסך בז"א, ואין להם חלק אלא בב' קוין ימין ושמאל, וכדי שיתאחו גם בקו האמצעי הם צריכים להשתתף עם ישראל. וז"ש, ברכה אתמסר לון בלחודייהו כמה דאתמסר לישׂראל, כי ברכה נמשכת מקו ימין, שהוא בחינת מחוזה ולמעלה, ואינם צריכים, לישׂראל, אבל קדוש לא אתמסר לון בלחודייהו וכי' כי אינם יכולים לעורר המסך דקו האמצעי הבא מבחינת מחוזה ולמטה, שאין להם חלק שם. וז"ש, ועד דישׂראל לא מקדשי לתתא, שמעוררים היחוד ע"י קו האמצעי, אינון לא אמרי קדושה, שהם אינם יכולים לעורר זה מעצמם. משום שאין להם שורש במחוזה ולמטה. כמ"ש לפנינו.

קח) בגין דקדושה מתלת וכי' : משום שקדושה עולה מג' עולמות, דהיינו שה"ס ג' קוין, ולא משני עולמות, ולא מב' קוין, והיינו, וקרא זה, הרי אחד, שהוא קו ימין, אל זה, הרי שנים, שהוא קו השמאל, ואמר, הרי שלשה, שהוא קו האמצעי. ג' עולמות הם כנגד ג' קדושות, ומשום זה השבח של ישראל, משום שלוקחים קדושה שלמטה שהוא קו האמצעי, בלבדם, כמ"ש בדיבור הסמוך.

פירוש, ג' עולמות בי"ע הם ביחד פרוצין אחד, שעולם הבריאה, הוא ג"ר, (דפו"י דף ק"צ ע"ב)

קדושים, כי קדוש אני יי'. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין. כי קדוש אני יי', הא ב תלתא. הכא א אתמסר לון קדושה. א"ל יאות. ב והא לא אדכרת מרומחא, עד דנגלת ג ליה ד אנא מבתר כתפך, ושוי לך בידך. מכאן ולהלאה ה תדכר לרומחא, דאיהו בידך. טוב לאתר דשבקת.

קי) א"ר אלעזר, ו מלין דאנן בהו, בברכה אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ז ברכאן, מאתר דכל ברכאן נפקין, עד ח דיתעבדון ברכה. בסגיאן משיכו דאתמשיך, ומגו סגיאן ט דמיין בההיא ברכה, מיד יפשוך מיין נוני סגיאין, לכמה וינין. וההוא משיכו מאי הוא. ה' משיכו. דנהורא דנהיר, מגו ההוא אספקלריאה דנהרא, דאתמשך מעילא לתתא.

קיא) האי למלאכי עלאי, דאינון בני מרומא כ דאדרא עלאה, אתמר ברכו יי'. אנן דיתבי לתתא, ג אמאי ברכו ח את יי'. בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן, להאי את, ובה ניעול לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. וע"ד אמר דוד, ב) אני בצדק אחזה פניך, ג אני בצדק ודאי. ובג"כ, שירותא דצלוחא, ברכו את יי', לאמשכא

חלופי גרסאות

ת תלת ול"ג מן תלתא עד קדושה. א תלת ול"ג אתמסר לון. ב עבדת דלא. ג לה. ד ל"ג אנא. ה תדכרי. ו במלין. ז ל"ג ברכאן מאתר. ח דיתעבדון. ט מיין. י נהרא. כ באדרא ול"ג עלאה. ל אמרי. מ ל"ג את. נ ל"ג אני.

מסורת הזהר

(ב) (תהלים יז) נח צט צ"ב.

הינוקא

קי) א"ר אלעזר מלין וכו': א"ר אלעזר הדברים שאנו בהם, הם בברכה. ברכו מהו ברכו, הוא המשכת הברכות מן המקום שכל הברכות יוצאות, דהיינו מבינה עד שנעשים בריכה, מרוב ההמשכה שנמשכה ומתוך ריבוי המים בבריכה ההיא, דהיינו מרוב השפע, מיד מרבים המים דגים רבים דהיינו מדרגות רבות, לכמה מינים. ומשיכה הזו מה היא, היא ה' שהיא המלכות, שהיא המשכת אור המאיר מתוך המראה המאיר, שהוא ז"א, הנמשך מלמעלה, מן הבינה, למטה, אל המלכות.

קיא) האי למלאכי עלאי וכו': זה הוא למלאכים העליונים, שהם במרום החדר העליון, להם נאמר ברכו ה'. אנו היושבים למטה, למה אנו אומרים ברכו את ה', הוא משום שאנו צריכים להמשיך עלינו אותו את, שהיא המלכות, ובה נבא לפני המלך, ז"א, לראות פניה, וע"כ אמר דוד, אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק, שהיא המלכות הנקראת צדק, ודאי. כלומר, ע"י הצדק שהיא המלכות אחזה פניך. ומשום זה תחילת התפלה היא

ברכו

הסולם

מר.

קדושים, כי קדוש אני ה'. והתקדשתם, אחד. והייתם קדושים שנים, כי קדוש אני ה', הרי שלשה. כאן נמסר לנו קדושה. אמר לו הילד, יפה הוא. אבל לא נזכרת מן הרומח עד שלקחתי אותו אני מאחורי כתפך ונתתי אותו בידך. מכאן ולהלאה תזכר את הרומח שהוא בידך. חזור למקום שעובת. דהיינו לדרוש שהתחיל בו.

רומח פירושו הדינין של הנוקבא בלבדם (כנ"ל באות ס"ח). ולפיכך הדרוש של קדושה, שישאל מעוררים בלבדם דינין דמסך שמבחינת המלכות, נבחן לרומח. משא"כ הדרוש של ר' אלעזר, שדבר מעושי דברו שהיא דינין דמלכות, ומלשמוע בקול דברו, שהוא דינין דבינה, נחשב זה לחרב, שיש לו ב' פיות, בינה ומלכות (כנ"ל אות ס"ח) לפיכך אמר הילד, לא אדכרתא מרומחא דהיינו מדרוש דקדושות, עד דנגלת ליה אנא וכו'. כי הילד הזכירה, וכמו שלקח הרומח ששכחו ועזבו מאחוריה, ונתנו בידו. ח"ש מכאן ולהלאה תדכר לרומחא דאיהו בידך. דהיינו שישתמש עם דרוש הקדושות.

(דפו"י דף ק"צ ע"ב)

על רישן האי את. וכיון דאנן משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא, ולשבחא.

קייב) ובג"כ אסור לברכא לבינ, עד לא יצלי בינ צלותיה, וימשיך על רישיה להאי את. ואי יקדים ויברך לבינ בקדמיתא, הא אמשיך לההוא בינ במה על רישיה, באתר דהאי את.

קייג) ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו ע יי. ואנן את פ יי לתוספת. אמר ההוא ינוקא, ודאי צ הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, ק אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי גבורה דבר נש דאגח קרבא * (ברומחא וחרבא איהו. אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא ידענא דחילא דרועא דילך אתחלש. השתא איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה בקירטא, אבנא ט בתר ת אבנא. כד"א ג) בקלע ואבן. בבהילו דא בתר דא. חדי ר"א. וחדו ר' אבא א וחבריא.

קיד) פתח ההוא ינוקא ואמר, (ד) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה. אבל בשעתא ב דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימהא, מגו דחיקו ג רחימו, דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה בועירו סגי, עד דלא אתחזיאת ד מנה, אלא זעירו דנקודה חדא, ה ומאי איהי י.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (ש"א יז). (ד) (שיר א) ב"ב קלד צ"ו. ט ואמשיך. ע מוסיף אונ ה. פ ל"ג ה. צ ל"ג הא. ק תדכר; אי תדכר. ר ל"ג אבל. ש בהד. ח מוסיף אבנא קירטא. א וחבריא. ב דא גו; דאיהי ול"ג גו. ג דרחימו. ד מוסיף את מינה. ה ל"ג ומאי איהי י.

מאמר

הסולם

הינוקא

אדם בעל מלחמה היא ברומח וחרב (כמ"ש באות ק"ט) אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הרי כבר אמרתי פירושו (כנ"ל אות ק"ז) אמר, אותו הילד כבר ידעתי שכח הזרוע שלך נחלש. מחמת שאמר (באות קו) דא אשכחנא ולא אחרא. ושכח ג' קדושות. עתה הוא הזמן שלא להמתין אלא להכות בכף הקלע אבן אחר אבן, כמש"א בקלע ואבן, בחפזון, זו אחר זו. שמח ר"א ושמחו ר' אבא והחבריים.

קיד) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו ילד ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. דברים אלו כבר העמידוהו. אבל בשעה שהמלכות היא באהבה גדולה אל אהובה ז"א, מתוך דוחק אהבתה שאינה יכולה לסבול הפירוד, המעיטה את עצמה במיעוט גדול, עד שלא נראה ממנה אלא קטנות דנקודה

אתח

ברכו את ה' להמשיך על ראשנו, את הוה, שהיא המלכות ואחר שאנו משכנו את את הוה עלינו, יש לנו לומר התפלה ולשבח.

קייב) ובג"כ אפור לברכא וכו': ומשום זה אסור לברך לאדם, מטרים שאדם התפלל תפלתו, והמשיך על ראשו את הוה, שהיא המלכות, ואם הקדים וברך אדם מקודם, הרי ממשיך אותו האדם, כמו במה על ראשו, במקום את הוה שצוין להמשיך על ראשו. ולפיכך דומה כאלו עשהו במה. (ע"י ברכות ד.)

קייג) ובגין כך למלאכי וכו': ומשום זה למלאכים עליונים כתוב, ברכו ה'. ואנו, את ה', לתוספת. שאנו צריכים להמשיך את המלכות מקודם. אמר אותו הילד, ודאי הרי ידעתי, שכלי מלהמה שלך טובים הם. תזכר מהם ואל תשכח אותם, ודאי גבורתו של

(דפו"י דף ק"צ ע"ב * דף קצ"א ע"א)

כדין אתכסיא מכל חילין ומשריין דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת דא חורא בגויה, כשאר אתוון. ודא שחורה אני, ולית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי. כאהלי קדר. תנינן, דא ו' י', דלית ז בה חורו לגו. כיריעות שלמה, דא ח' ו'.

קטו) ובג"כ אל תראוני. לא תחמון בי כלל, דאנא נקודה זעירא. מה עבדין גברין תקיפין, ס חילין י דילה. כ שאגין כאריין תקיפין, כד"א, ה) הכפירים שואגים לטרף. ומגו ג קלין ושאגין תקיפין, דקא משאגין כאריין גוברין תקיפין ח דחילא, שמע רחימא לעילא, וידע דרחימתיה היא ברחימו נ כוותיה, ס מגו רחימוי ט עד דלא אתחזיאת פ מדיוקנא ושפירו דילה כלל.

קטז) וכדין, מגו קלין ושאגין דאינון גברי חילא דילה, נפיק דודה רחימאא מגו היכליה, בכמה מתנו, בכמה נבובזן, צ בריחין ובוסמין ואתי לגבה, ואשכח לה ק שחורה זעירא, בלא דיוקנא ושפירו כלל, קריב לגבה, ר מחבק לה, ומנשיק לה, עד דאתערט זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחדוה דרחימאא דעמה, ואתבניאת, ואתעבידת בתקונהא, בדיוקנהא, בשפירו ש דילה, ה' כמלקדמין.

קיז) ודא גבורי כח, ת עשו א לה, ואהדרו לה ב לדיוקנהא ושפירו דילה, דתוקפא וגבורתא דלהון גרימו דא. וע"ד כתיב, גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי, ג דמתקנין ליה להאי דבר, ומהדרין ליה לדיוקנא קדמאא. ד כיון דאתקנת

מסורת הוהר

(ז) (תהלים קד) ויגש כג, צ"ג.

חלופי גרסאות

ו ר' : ד' : ו' : ז : ח : ט : י : יא : יב : יג : יד : ט חילא. י דיליה. כ ל"ג מן שאגין עד דחילא. ל ל"ג מן קלין קלין ושאגין תקיפין דקא משאגין כאריין גוברין צ ובריחין. ק ל"ג שחורה זעירא ; כמתא. ואהדרו לה. א ל"ג לה. ב לדיוקנא. ג מתקנין ; ומתקנין ליה ול"ג להאי דבר. ד מוסיף ומכאן ולהלאה כיון.

עד דחילא. ח חילא. נ במתא. ט גורס כאן, מגו תקיפין. ע עד לא ; דלא ול"ג עד. פ דיוקנא. ד ל"ג מחבק לה. ש דיליה. ת ל"ג עשו לה ומתקנין ליה ול"ג להאי דבר.

פאר

אחת, ומה היא. היא אות א'. אז נתכסית מכל הצבאות והמחנות שלה. והיא אומרת, שחורה אני, שאין באות י' זו לבנונית בפנימיותה כבשאר אותיות. והו' שאמרה, שחורה אני, ואין לי מקום להכניסכם תחת הכנפים שלי. כאהלי קדר, למדנו, שהם י'. שאין לבנונית בתוכה. כיריעות שלמה, הן ו'.

קטו) ובג"כ אל תראוני וכו' : ומשום זה אל תראוני, לא תראו בי כלל, כי אני נקודה קטנה. מה עושים הצבאות שלה הגבורים האמיצים, הם שואגים כאריות גבורים, כש"א הכפירים שואגים לטרף, ומתוך הקולות והשאגות שהם שואגים כאריות חזקים גבורי כח, שומע האוהב שלה למעלה, והוא יודע שאהובתו היא באהבה עמו כמוהו.

(דס"י דף קצ"א ע"א)

הסולם

הינוקא

ומיעטה את עצמה מתוך אהבתו, עד שלא נראה מצורתה ויפיה כלום.

קטו) וכדין מגו קלין וכו' : ואז מתוך קולות ושאגות של אלו גבורי כח שלה, יוצא דודה אהובה, ז"א, מתוך היכלה, בכמה מתנות בכמה מנחות, בריחות ובבשמים ובא אצלה, ומוצא אותה שחורה וקטנה בלי צורה ויופי כלל. הוא קרב אליה, מחבקה ומנשקה עד שנתעוררת מעט מעט מתוך הריחות והבשמים, ומתוך השמחה של אהובה ז"א הנמצא עמה. היא נבנית ונעשית בתקונה בצורתה ביופי שלה, ונעשית ה' דהויה כמתחילתה.

קיז) ודא גבורי כח וכו' : וזה עשו לה גבורי כח, שהחזירו אותה לצורתה ויפיה, והתוקף והגבורה שלהם גרמו את זה. וע"כ טוב

ואתעבדת בדיוקנהא שפירא כמלקדמין, כדין אינון, וכל שאר חילין, קיימין לשמוע, מה דאיהי אמרת, ואיהי קיימא כמלכא גו ה חיליה, ודא הוא עושי דברו ודאי.

קיה) כגוונא דא ו לתתא, בזמנא דחייבין בדרא, איהי אתכסיא ואזעירת גרמה, עד דלא אתחזיאת מכל דיוקנהא, בר י נקודה חדא. וכד אתאן גבורי כח, וזכאי קשוט, כביכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבדת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

קיט) אתו חברייא ונשקוה, א"ר אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה ר"א, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו,

חלופי גרסאות

ה חילהא. ו דלתתא. ז כד ול"ג נקודה חדא. ה ל"ג ה'.

הינוקא

הסולם

מאמר

כל זה לעיל (ב"א מאות ק"י עד אות קט"ז ע"ש).

ו"ש (באות ק"ד) בשעתא דאיהו וכי' מנו דחיקו רחימו דלא יכלה למסבל, דהיינו מתוך גודל אהבתה אל ז"א, לקבל חסדים ממנו, עד שאינה יכולה לסבול את המצב, להיות בחכמה בלי חסדים, אזעירת גרמה וכי' עד דלא אתחזיאת מינה אלא זעירו דנקודה חדא וכי' דהיינו לנקודה תחת היסוד, שהוא הכתר שלה וכל ט"ס תחתונות שלה נעלמות. ו"ש (באות קט"ז) וכדין כותוך קלין ושאינו וכי' שע"י העלאת מ"ן של הצדיקים היא חזרת ונבנית, ובאה למצב ה"ב, שהוא זווג פ"פ עם ז"א.

אפן ב) הוא, שהיא מתמעטת עד לנקודה, מחמת החטאים של התחתונים, ו"ש (באות ק"ח) בזמנין דחייבין בדרא איהי אתכסיא וכי', וגם כאן חזרת ונבנית ע"י צדיקי אמת היכולים להגן על דורם, ו"ש וכד אתאן גבורי כח וכי', ויש הפרש גדול בין ב' אפנים האלו, כי באפן א) שנתמעטה לנקודה מרצונה עצמה לזווג פ"פ דו"א, הנה אז ט"ס תחתונות שנעלמו ממנה אינו נופלות ח"ו לקליפות אלא חוזרין לשרשן לז"א, משאי"ב באופן ב) שנתמעטה מחמת חטאי תחתונים, נמצאים ט"ס תחתונות שלה נופלות לקליפות, ואי אפשר לחזור ולבנותה עד שמוציאים הט"ס שלה מן הקליפות.

קיט) אתו חברייא ונשקוה וכי': באר החברים ונשקוהו. אמר ר' אלעזר, אם יחזקאל הנביא היה אומר דבר זה, היה זה פליאה

כתוב, גבורי כח עושי דברו, שהם עושי דברו ודאי, כי מתקנים את דבר הזה, שהיא המלכות הנקראת דבר, ומחזירים אותה לצורתה הראשונה, כיון שנתקנה ונעשית בצורה יפה כמקודם, אז הם וכל שאר הצבאות עומדים לשמוע מה שהיא אומרת, דהיינו, לשמוע בקול דברו. והיא עומדת, כמלך תוך צבאותיו, וזה הוא עושה דברו ודאי. שהם עושים את המלכות.

קיה) כגוונא דא לתתא וכי': כעין זה למטה, בזמן שיש רשעים בדור, היא המלכות, מתכסית וממעטת את עצמה, עד שלא נראית מכל צורתה רק נקודה אחת, וכשבאים גבורי כח, וצדיקי אמת, כביכול, הם עושים את דבר הזה, שהוא המלכות הנקראת דבר, ומאירה מעט מעט, וחוזרת לצורתה ויפיה ונעשית ה' דהויה כבתחילה.

ביאור המאמר. יש ב' אפנים שהמלכות חוזרת ומתמעטת עד לנקודה תחת החזה, שה"ס נקודת הכתר שלה, וט"ס תחתונות שלה נעלמות. אפן א) הוא בסדר אצילותה ובנינה, כי יש ב' מצבים במלכות בבנינה. מצב א' הוא בסוד ב' מאורות הגדולים, שאו נמצאת המלכות בחכמה בלי חסדים, והיא משתוקקת מאוד לזווג פ"פ עם ז"א שישפיע לה חסדים, ומחמת זה אינה יכולה לסבול מצב הזה, והיא ממעטת עצמה עד לנקודה תחת החזה, מבחינת הכלים דו"א, ועד לנקודה תחת היסוד מבחינת האורות דו"א. כי יש ערך הפכי בין כלים לאורות כנודע, ואחר שחזרת למיעוט הזה אז התחתונים מעלים מ"ן והיא עולית לאו"א ונבנית מחדש. כמ"ש (ד"ו"י דף קצ"א ע"א)

את בריך, ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין, כמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

קכ) פתח ואמר, (י) מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. האי ט קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנוי, מברכין ליה. ותבא מארה להווא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכון ליה.

קכא) ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה כסא לברכא. ומאן דמנע ליה, כ דלא יתחנך, יקבוהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקב"ה, ולא יתחנך במצות. יקבוהו לאם, יקבוהו מבעי ליה, או יקבוהו לאומים, דהא לאם חד הוא, כד"א (י) ולאם מלאם יאמין, מאי יקבוהו לאם. אלא לאם כתיב, לאימא קדישא. יקבוהו להאי בר נש, דמנע להווא בר מלברכא לקב"ה.

קכב) אנא ברא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמייהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובג"כ אנא אברך. וקודם דא י אתישב קרא על תקונייה, הא * דשרינן ביה.

קכג) מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כד"א, (ח) ויקוב בו האשה הישראלית את השם. אוף הכא יקבוהו, ויפרשון ליה

מסורת הזוהר

(י) (משלי יא). (ז) (בראשית כה) תולדות כה צ"ב ח"ג שד. ז"ח נד ט"ב שי"ח. ח) (ויקרא כד) ב"א שמב צ"ה.

חלופי גרסאות

ט מוסיף קרא באורייתא. י ל"ג מן ותבא עד סוף האות. כ ל"ג מן דלא עד לברכא. ל אתיישר.

מאמר

הסולם

הינזק

יחיד, או יקבוהו לאומים, כי לאם, הוא אומה אחת. דהיינו לשון יחיד, כמ"ש ולאם מלאם יאמין, מה יקבוהו לאם. ומשיב, אלא לאם כתוב, שפירושו להאם הקדושה, שהיא מלכות, יקבוהו לאותו האדם, שמנע את הבן מלברך את הקב"ה. דהיינו שיהיה יקולל למלכות, שלא תשפיע לו ברכות.

קכב) אנא ברא יחידא וכר: אני בן יחיד לאמי, תנו לי כוס ואברך אל המלך הקדוש, שנתן בבית אמי גבורי כח, שדברתי לפניהם דברים קשים ונצחתי אותם. ומשום זה אני אברך. ומקודם לזה, איישוב המקרא על היכנו, מקרא זה שהתחלנו בו.

קכג) מונע בר יקבוהו לאם: היינו מי שמונע הבן שלו מלברך, כמו שלמדנו, יקבוהו לאם, הוא כש"א, ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אשר ויקוב פירושו, מפרש, אף כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, דהיינו שיפרשו חסאיו לאמא קדישא שהיא המלכות, וברכת לאש

פליאה בעולם. לקחו ר' אלעזר ונשקו כבתחילה. אמר אותו הילד, אני אברך. אמרו, ברך אתה ולך נאה לברך. אמר כמה אתם קדושים, כמה ברכות עתידות לכם, מאמא הקדושה, שהיא בינה, משום שלא מנעתם אותי לברך.

קכ) פתח ואמר מונע וכר: פו"א מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. מקרא זה כפשוטו. אבל למדנו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם אינו יודע, אשתו או בניו מברכים בשבילו. ותבא מארה לאותו אדם שאינו יודע לברך עד שהוא צריך לאשתו ולבניו שיברכו בשבילו.

קכא) ואי הוא ידע וכר: ואם הוא יודע, הוא צריך להנך את בנו, ולתת לו כוס שיברך. ומי שמונע אותו שלא יתחנך, יקבוהו לאם. מונע בר, פירושו שמונע הבן שלא לברך להקב"ה ולא יתחנך במצות, יקבוהו לאם, שואל, יקבוהו היה צריך לומר דהיינו לשון

(דפ"י דף קצ"א ע"א * דף קצ"א ע"ב)

לאם, יפרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, להווא ב"ג דיחנך בריה לברכא לקב"ה, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

קכד) ורזא דמלה, כתיב ברזא דלעילא, (ט) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. ההוא שם ידיעא, י"י צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (י) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (כ) י"י אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא (ט) עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (ז) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא נ ורחמי. מאן דזכי לדינא לדינא, מאן דזכי לרחמי לרחמי.

קכה) כל ברכאן דלעילא ותתא להאי בר סלקין ומתעטרן. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשון חטאוי קמי (ט) מלכא קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואומין (ט) בכסא דברכה למאן דאצטריך (ט) ליה, (ז) בהאי אתבר סטרא אחרא ואתכפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדושה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו (ק) מסלק ומברך לקב"ה, ועביד לסטר אחרא (י) דיתבר, הכי קב"ה משיך עליה ברכאן מלעילא, וההוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה. קכו) מכאן ולהלאה חברייא, הבו ונברוך. יהבו ליה כסא (ט) דברכה, וברוך.

מסורת הזוהר

ט אעטרו. נ דרחמי. ט אימא. ע כסא. פ ליג ליה. צ האי; ליג בהאי. ק מסתלק; מסלק וליג ומברך; מברך וליג מסלק. ר דאתבר. ט ליג דברכה.

מסורת הזוהר

ויצא סח צ"א. י' (שמות ד) לך קמד צ"ד. כ' (תהלים ב) משפטים כד צ"ד. ל' (שם) בהשמות ח"א רסו. ח"ג שצ. תק"ה ק ט"ג ש"ב.

הינוקא

כביכול, נתן לו ממשלה על הכל, שהכל יעברו אותו פן יאנף, מטום שאו"א העטירו אותו, את ז"א, בדין ורחמים, מי שזוכה לדין, הוא לדין. מי שזוכה לרחמים, הוא לרחמים. קכה) כל ברכאן דלעילא וכו': כל הברכות שלמעלה ושל מטה, עולות לבן הזה, ז"א, ומתעטרות, ומי שמונע ברכות מבן הזה, יפרשו חטאיו לפני המלך הקדוש, דהיינו לאם ממש, שהיא בינה. וע"ז נאמר מונע בר יקבוחו לאם. וברכה לראש משביר, הוא מי שמברך ומזמין בכוס של ברכה את מי שצריך, דהיינו את הקב"ה, בזה נשבר הסטרא אחרא ובשירתה נכנעת, וצד הקדושה מתעלה. וז"ש וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקב"ה, ועושה לסטרא אחרא שתשב, כך הקב"ה מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותה הנקראת ברכה, שהיא המלכות, שורה על ראשו.

הסולם

מאמר

לראש משביר, היינו לאותו אדם שיחנך בנו לברך אל הקב"ה ולחנך איתו במצות התורה. קכד) ורזא דמלה כתיב וכו': וסוד הדבר, כתוב בסוד שלמעלה, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. שם הוא ידוע, ה' צבאות שמו, שהוא בינה, שכל הצבאות שלה הם, שם בנו, היינו ישראל שמו, שהוא ז"א הנקרא ישראל. שכתוב, בני בכרי ישראל. והרי ישראל כל המפתחות של האמונה, דהיינו כל המדרגות של המלכות הנקראת אמונה, (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) תלויות בו בז"א שנקרא ישראל, הוא משתבח ואומר ה' אמר אלי בני אתה. אשר הויה שהוא בינה, אמר לז"א בני אתה. וכך הוא ודאי, כי אבא ואמא, דהיינו ימין ושמאל דבינה הנקראים ישראל סבא ותבונה וגם אבא ואמא, העטירו אותו, את ז"א, וברכו אותו בכמה ברכות, כי כל המוחין דז"א, מישטות הם, ואמרו וציוו לכל, נשקו בר, דהיינו נשקו יד לבן הזה, שהוא ז"א, שפירושו, (דפרי דף קצ"א ע"ב)

קכו) מכאן ולהלאה חברייא, תנו ונברך. נתנו לו כוס של ברכה

וחברייה כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דר' אלעזר, לא חדו חברייה, כהוא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.

קכז) פתח ואמר (ט) ויי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. ויי', זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, בההוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתכפיתא עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

קכח) א בויי' זקיף טעמא לעילא, הולך לפניהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה ב אזלה לקמייהו, אי לא, ג דהא טעמא אפסיק ד בויהויה, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא ה דאומי ליה קב"ה. ומנו. אברהם. דכתיב, (י) יומם יצוה יי' חסדו. וכתיב (ט) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין כלילין ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ו ולא יום. ובג"כ הולך לפניהם יומם, הוא ז אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד כדקחזי ליה. ואתון חברייה, יומם ולילה יהא קמיכון, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ח ואזלו.

חלופי גרסאות

ה אתכפיתא; דהות אתכפיתא. א בודאי. ב אזלת קטייהו. ג דטעמא ול"ג דהא. ד בודאי. ה דאומין. ו ל"ג ולא יום. ז מוסיף הוה אזיל. ח ל"ג ואזלו.

מסורת זוהר (שמות יג) בשלח צ"ע. ו (תהלים מב) שמות קג צ"ג. ט (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ג.

הינוקא

הסולם

מאמר

בין והוי"ה, שהוא מלכות, ובין הולך לפנייה יומם, ומשיב, אלא היא, המלכות, הרמוזה בהשם והויה, היתה שם, אבל מי שהולך לפנייהם הוא זקן הבית, בעל הבית, אותו שנשבע לו הקב"ה, ומי הוא. הוא אברהם, דהיינו חסד דז"א, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו, וכן אם לא בריתי יומם ולילה, אשר החסד נקרא יומם, משום שהוא יום שכל הימים, דהיינו כל הספירות של ז"א, כלולות בו בחסד, יום של שאר הימים, והוא שאר כל הימים ודאי, וע"כ נקרא יומם, ולא יום, ומשום זה כתוב, והוי"ה הולך לפנייהם יומם. הוא, החסד דז"א, הולך ביום, והכלה, הרמוזה בוהוי"ה, הולכת בלילה. שכתוב, ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו היא הכלה, שהיא המלכות, כל אחד כראוי לו, כי ז"א הוא ממשלת היום, והמלכות היא לממשלת הלילה, ואתם החברים, יומם ולילה יהיו לפניכם, ובכל שעה, נשקוהו וברכוהו כמקודם לכן, והלכו.

ברכה, וברך. וכל החברים היו בשמחה אשר מיום הלולא של ר' אלעזר לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכו אותו בשמחה ברצון הלב. אמר אותו הילד אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה. וכך למדנו.

קכז) פתח ואמר, זה' וכו'; פוי"א, והוי"ה הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. והוי"ה, שרומז על המלכות, זקיף עליו טעם מלמעלה, דהיינו שכתוב עליו פור, שהוא עומד זקיף, למה. ומשיב, אלא באותה שעה, כמה נאה ויפה היתה לכלה הזו, שהיא המלכות, שהיתה נכנעת עד עתה בגלות, ועתה היא הולכת בזקיפת ראש בתוך ההמון שלה בשמחה.

קכח) בוהוי"ה זקיף טעמא וכו'; בוהוי"ה זקיף טעם למעלה, ואח"כ כתוב, הולך לפנייהם יומם, ועד כאן לא ידוע, אם כלה הזו, שהיא המלכות הרמוזה בהשם והוי"ה, חולכת לפנייהם אם לא, שהרי הטעם מפסיק בוהוי"ה, כי נגון הפזר שעל והוי"ה, מפסיק

(דפויי דף קצ"א ע"ב)

קכט) אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תוה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, כד סליק נהוריה, סליק לפום שעתא, ומיד כבה ואשתקע. ותו הא אמינא נהורא דא ממה הוי.

קל) פתח ואמר, (ט) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. כד בר נש איהו גבור בארץ, גבור באורייתא, גבור ביצריה, גבור בארץ ודאי. סליק נהוריה, ואתמשך ביה משיכו סגי, כדן דור ישרים יברך, יברך כתיב.

קלא) אמר רבי אבא, והא חמינן ינוקי דאמרין מלין עלאין, וקיימין לבתר רישין דעלמא. א"ל, ינוקא דאמר מלה חדא, או תרין, לפום שעתא, בלא כוונה דלהון, מובטח ט בר נש בדא, דיזכי למילף אורייתא בישראל. אבל דא, דנהורא דיליה קיימא על קיומיה בדעתא שלים, לאו הכי. ותו, דהא קב"ה ותיאובתיה דיליה, לארחא בתפוחא דא, * זכאה חולקיה.

קלב) זכאין אתון צדיקייא, דכתיב בכו, (ז) ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שרש למטה, כגון אבוי, דאסתלק מעלמא, ואיהו שרש למטה, במתיבתא דרקיעא. ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה. כמה טבא שרשא ואיבא. ואי לאו דלא אהא מקטרגא לקב"ה, הואיל ותיאובתיה כ לארחא ביה, לא הוה מאן דייכול לשלטאה ביה. אבל יהא רעוא, דאמיה לא תחמי צערא עליה, וכן הוה. ז

חלופי גרסאות

ט ל"ג ב"ג. י דאתון כתיב. כ בארחא. ל מסיף זכאה חולקהון דצדיקייא דבגין דמקיימין ברית זוכין ארעא דלעילא דכתיב ועמך כלם צדיקים ; בדפו"י כתבו בנא"י כתוב שעד כאן סיום קפ"ו. (דפו"י) בהערה.

מסורת הוהר

(ט) (תהלים קיב) תרומה טו צ"י. (ז) (מ"ב יט). קדישא זוכין לבריין קדישין מעליין דבגיניהון לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר פרשת אלה הדברים ועי' בדף

הינוקא

בלי כונה שלהם, אדם מובטח בזה שיזכה ללמוד תורה בישראל. אבל ילד הזה שהוא שרש של עומד על קיומו בדעת שלם, אינו כך. ועוד שהקב"ה, תשוקתו היא, להריח בתפוח הזה, ולפיכך הוא מוכרח שיסתלק, אשרי חלקו. קלב) זכאין אתון צדיקיא וכו': אשרי אתם הצדיקים, שכתוב בכם, ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שורש למטה הוא כמו אביו, רב המנונא, שנסתלק מן העולם, והוא שרש למטה במתיבתא דרקיע. שהוא ישיבת מטטרון, ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה, שהוא ישיבת דקב"ה. כמה טוב תא השורש והפרי. ואם לא הייתי בזה מצר להקב"ה, כיון שרוצה להריח בו, הייתי עושה שלא יוכל מי לשלוט עלי, דהיינו שיארץ ימיו. אבל יהי רצון שאמו לא תראה צער עליו. וכן היה. שנפטר.

הסולם

תאמר

קכט) אתו לגבי ר"ש וכו': באו לפני ר' שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר כמה יפה הוא. אבל לא יעלה בשם, עץ דק כשיעלה אורו צולה לפי שעה, ומיד מתכבה ונשקע. ועוד כבר אמרתי, ממה היה אור הזה. (כנ"ל אות נ"ט) שהוא בן רב המנונא.

קל) פתח ואמר גבור וגו': פתח ואמר, גבור בארץ, יהיה זרעו. דור ישרים יבורך. כשאדם הוא גבור בארץ, גבור בתורה, גבור על יצר הרע שלו, הוא גבור בארץ ודאי, שאורו צולה ונמשך בו המשכה מרובה, אז דור ישרים יבורך, יברך כתוב. אמר זה על רב המנונא, שבשביל שהיה גבור בארץ, ע"כ דור ישרים יברך שזכה לבן כמותו.

קלא) א"ף אבא והא וכו': אר"א, והרי אנו רואים ילדים שאומרים דברים עליונים והם נמצאים אח"כ ראשי העולם. אמר להם, ילדים שאומרים דבר אחד או שנים לפי שעה

(דפו"י דף קצ"א ע"ב *) דף קצ"ב ע"א

(קלג) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור וגו'. ם הכא אית עשרין ותמניא תיבין, לקבל כ"ח דרגין דחרשי קוסמין דצפור. ואית לאסתכלא, מאן ן דבעא למללא ביה בבלעם, ולאתחברא בהדיה, אמאי שדר ליה מיד, עד ם לא ייתי לגביה, מלין בפירושא, דקאמר הנה עם יצא ממצרים ועתה לכה ארה לי, הוה ליה לאתחברא בהדיה בקדמיתא, ולפייסא ולשוחדא ליה, ולבתר לאודעא ליה מלוי.

קלד) אלא אמר רבי יוסי, מהכא ן אשתמודע דהא ידע בלק רעותיה דההוא רשע, ן דבעא לאתיקרא תדיר במלין רברבין, ולית ליה תיאובתא, אלא כד עביד בישין.

קלה) בלק קסם קסמין ועביד חרשין ואתקין צפרא. וידע דדרגין דמשה ן עלאין ויקירין, וחרש בחרשוי וקסם בקסמיו, וידע דדרגין דבלעם הוה לקבלייהו, מיד וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור.

קלו) פתורה: שמא דאתרא הוה. כד"א, ן מפתור ארם נהרים לקללך. אמאי אקרי הכי. בגין דכתיב, ן העורכים לגד שלחן. ופתורא הוה ן מסדר תמן כל יומא. דהכי הוה ן תקונא דסטרין בישין, מסדרין קמייהו פתורא במיכלא ובמשתייא, ועבדין חרשין, ומקטרין לקמי פתורא, ומתכנשין תמן כל רוחין מסאבין, ואודעין לון מה דאינון בעאן. וכל חרשין וקוסמין ן דעלמא על ההוא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) שמות זה צ"ג ז"ח נד ט"ד שכ"ג שמ"ג. ן מוסיף הנה עם יצא ממצרים וגו' הכא. ן בעי; (ק) (דברים כג) ז"ח עח ט"ב של"א. ן (ישעיה ס דבעי. ם דייתי ול"ג לא. ע ל"ג אשתמודע. ן ל"ג דבעא. צ דרגין. ן מתסדרא. ן ודאי. סה). ש ל"ג דעלמא.

מאמר

הסולם

וישלח מלאכים אל בלעם

(קלג) וישלח מלאכים אל בלעם וגו': כאן יש כ"ח תיבות, כנגד כ"ח מדרגות של מכשפים וקוסמים עם צפור. ויש להסתכל, מי שרוצה לדבר עם בלעם ולהתחבר עמו, למה שלח לו מיד, מטרים שבא אליו, דברים מפורשים, שאמר, הנה עם יצא ממצרים, ועתה לכה ארה לי, היה לו מתחילה להתחבר עמו, ולפייסו ולשחד אותו, ואח"כ יודיע לו דבריו.

קלד) אלא אמר ר' יוסי וכו': ומשיב, אלא אמר ר"י, מכאן ניכר, שידע בלק רצונו של אותו רשע, שהוא רוצה תמיד להתכבד בדברים גדולים ואין לו תשוקה אלא לעשות רעות. וע"כ היה משבחו כאלו כל ההנהגה בידו ולמי שרוצה מברך או מקלל ומתקיים. גם הודיע לו שרצונו שיקלל את ישראל, משום שידע שכל מאויו רק להרע ולהזיק.

(דפרי דף קצ"ב ע"א)

המקום

פתורא הוו, ובג"כ אקרי שמא דאתרא ההוא פתורא. דהכי קורין בארם נהרים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר (ט) ועשית שלחן עצי שטים וגוי. וכתוב (ח) ונתת על השלחן לחם פנים וגוי. כל אינון מאני קודשא, ת בעא קב"ה למעבד & קמיה, לאמשכא רוחא קדישא מעילא ב לתתא. ההוא רשע דבלעם, הוה מסדר הכי לסטרא אחרא. והוה מסדר שלחן, ונהמא דאקרי לחם מגואל, כמה דאתמר, דהכי אזיל סטר אחרא בתר קדושה, כקוף בתר בני נשא. ושלמה מלכא צווח ואמר, & כי מה האדם שיבא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו. והא אתמר קרא דא.

קלח) ת"ח, כתיב (ב) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגוי. בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו, ולא קבלוה. כד"א (ג) יי מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא בעו לקבלה. אזל לבני ישמעאל, ולא בעו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן. כיון דלא בעו, אהדר לון לישראל, הכי תנינו.

קלט) השתא אית לשאלא, והא תנינו דלית חטאה כד בר נש מדקדק דיוקין דאורייתא, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי, האי קרא לא אתיישבא, ואית לשאלא. קב"ה כד ג אזל לשעיר, למאן נביאה דלהון אתגלי. וכד אזל לפארן, למאן נביאה דלהון אתגלי. אי תימא דאתגלי לכלהו, לא אשכחן דא לעלמין. בר לישראל בלחודייהו, וע"י דמשה. והא אתמר דהכי מבעי קרא למימר, יי

חלופי גרסאות

ת ל"ג בעא קב"ה למעבד. א אוקמיה. ג ותתא. ג אתא.

מסורת זוהר

(ט) (שמות כה) תרומה קנח צ"כ. (ח) (שם) תרומה קפו צ"ח. (א) (קהלת ב) שמיני א צ"ו. (ב) (שופטים ה) ויקרא ק' צ"ה. ג) (דברים לג) ויצא ג צ"ה.

זורה משעיר למו

קלח) ת"ח פתיב ה' וגוי: בוא וראה. כתוב, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגוי. בשעה שרצה הקב"ה לתת התורה לישראל, הלך והזמין את בני עשו, ולא קבלוה. כש"א, ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, שלא רצו לקבלה. הלך לבני ישמעאל ולא רצו לקבלה. שכתוב הופיע מהר פארן. כיון שלא רצו, חזר אל ישראל. כך למדנו.

קלט) השתא אית לשאלא וכו': עתה יש לשאול, כי למדנו שאין חטא אם אדם מדקדק דיוקים בתורה, ושואל שאלותיו להאיר הדברים, מקרא זה אינו מתישב, ויש לשאול, הקב"ה כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם נתגלה

הסולם

סאמר

המקום ההוא פתורה. כי בארם נהרים קוראים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר ועשית וגוי: פו"א. ועשית שלחן עצי שטים וגוי. וכתוב, ונתת על השלחן לחם הפנים וגוי. כל אלו כלי הקדש רצה הקב"ה לעשות לפניו, כדי להמשיך רוח הקדש ממעלה למטה. אותו רשע בלעם, היה עורך כך לסטרא אחרא. והיה עורך שלחן, ולחם הנקרא לחם מגואל, כמו שלמדנו. שהסטרא אחרא הולך אחר הקדושה כקוף בבני אדם. ושלמה המלך צווח ואמר, כי מה האדם שיבא אחר המלך את אשר כבר עשהו. וירצה להדמות אליו וכבר למדנו מקרא הזה. (כנ"ל שזח אות ר"ח ע"ש).

(דפו"י דף קצ"ב ע"א)

ד לסיני בא, וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. כלא אית למנדע ולאסתכלא, והא שאילנא, ולא שמענא, ולא ידענא. קמ) כד אתא רבי שמעון, אתא ושאל מלה כמלקדמין, א"ל הא שאלתא דא אתאמרת. י"י מסיני בא: כד"א ד) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ואתגלי עלייהו. וזרח * משעיר למו, ממה דאמרו בני שעיר, דלא בעאן לקבלא, מהאי, אנהר לון לישראל, ואוסיף עלייהו נהורא וחביבו סגיא. אוף הכי, הופיע ואנהר לישראל מהר פארן, ממה דאמרו בני פארן, דלא בעו לקבלא, מהאי. אוסיפו ישראל חביבו ונהירו יתיר כדקא יאות.

קמא) ומה דשאלת על ידא ה דמאן אתגלי עלייהו. ו רזא עלאה איהו, ואתגלי מלה על ידך. אורייתא נפקת מרזא עלאה, ד דרישא דמלכא סתימא, כד מטא לגבי דרועא ה שמאלא, חמא קב"ה בההוא דרועא, דמא בישא דהו מתרבי מתמן. אמר, אצטריך לי לבררא וללבנא דרועא דא. ואי לא ימאיך ההוא דמא בישא, ט יפגים כלא. אבל אצטריך לבררא מהכא כל פגימו. קמב) מה עבד. קרא לסמאל, ואתא קמיה, ואמר ליה תבעי אורייתא דילי. אמר, מה כתיב בה. אמר ליה, לא תרצח. דליג קב"ה לאתר דאצטריך. אמר ח"ו, אורייתא דא דילך היא, ודילך יהא, לא בעינא אורייתא דא. אתיב ואתחנן קמיה. אמר מאריה דעלמא, אי את יהבה לי, כל שלטנו דילי אתעבר, דהא

מסורת הזוהר

ד) (שמות יט) תק"ח צ"ה ט"א שכ"ט. ד מסיני ה דמאי. ו מוסיף ת"ח רוא. ז קדישא. ח ימינא. ט דיפגים; ויפגים.

חלופי גרסאות

זרח משעיר למו

ששאלת על ידי מי נתגלה להם. הוא סוד עליון, והדבר יתגלה על ידך. היינו על ידי שאלתך. התורה יצאה מסוד עליון, מן הראש המלך הסתום, שהוא בינה. כשהגיע לזרוע שמאל שהוא יצחק, והיינו גבורה, ראה הקב"ה בזרוע ההוא, דם רע שהיה מתרבה משם, שהוא עשן, דהיינו סמאל, והסי' אמר יש לי לברר וללבן זרוע זוה, ואם לא אוריד דם רע ההוא, יצגום הכל. אמנם צריך לברר מכאן כל פגם.

קמב) מה עבד קרא וכו': מה עשה קרא את סמאל, שרו של עשן, ובא לפניו, ואמר לו, אתה רוצה התורה שלי, אמר מה כתוב בה. אמר לו, לא תרצח, כי דלג הקב"ה להראות לו המקום שצריך שדלג על המקום שידע שלא יוכל לעמוד בו. אמר סמאל, חס ושלום תורה זו שלך הוא, ושליך תהיה, איני רוצה תורה זו, חזר והתהונן לפניו, אמר רבון העולם, אם אתה נותן התורה לי, כל ממשלתי תעבור, כי כל ממשלתי הוא בהריגה, ואם אקבל

מאמר

נתגלה, וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם נתגלה. ואת תאמר שנתגלה לכל האומה, הרי לא מצאנו זאת לעולם חוץ בישראל בלבד, ועל ידי משה. ועוד, הרי למדנו, שכך היה צריך הכתוב לומר, ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. הכל יש לדעת ולהסתכל. והרי שאלתי, ולא שמעתי ואיני יודע.

קמ) כד אתא ר' שמעון וכו': כשבא ר"ש, בא ושאל הדבר, כמתחילה. אמר לו ר' שמעון, הרי שאלה זו נתישבת. ה' מסיני בא, הוא כש"א הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ונגלה עליהם. וזרח משעיר למו, פירושו, ממה שאמרו בני שעיר שאינם רוצים לקבל, מזה, האיר לישראל. והוסיף להם אור, ואהבה רבה. אף כך הופיע והאיר לישראל, מהר פארן, ממה שאמרו בני פארן שאינם רוצים לקבל, מזה הוסיפו ישראל אהבה והארה יתרה כראוי.

קמא) ומה דשאלת על וכו': ומה (דפו"י דף קצ"ב ע"א *) דף קצ"ב ע"ב)

שלטנו דילי על קטולא איהו, וקרבין לא יהון ושלטנו דילי על ככבא דמאדים, איה כלא אתבטל מעלמא.

קמג) מאריה דעלמא, טול אורייתך, ולא יהא חולקא ואחסנא לי בה. אבל אי ניחא קמך, הא עמא בנוי דיעקב, לון אתחזי. ואיהו חשיב דהא דלטורא אמר עלייהו. ודא הוא וורח משעיר למו, משעיר ממש נפק נהורא לון לישראל. אמר סמאל ודאי, אי בנוי דיעקב יקבלון דא, יתעברון מעלמא, ולא ישלטון לעלמין. אתיב ליה, כמה זמנין, ואמר כ דא, ואמר ליה אנת בוכרא, ולך אתחזי. אמר ליה, הא ליה בכירותא דילי, והא אוזבן ליה, ואנא אודיתי. אמר ליה הואיל ולא בעית למהוי לך בה חולקא, אתעבר מנה בכלא. אמר יאות.

קמד) אמר ליה, הואיל וכך, הב לי עיטא, איך אעביד דיקבלון לה בנוי דיעקב דאת אמר. אמר ליה מאריה דעלמא, אצטריך לשחדא לון, טול נהורא מנהירו דחילי שמיא, והב עלייהו, ובדא יקבלון לה, והא דילי יהא בקדמיתא. אפשריט מניה נהירו דחפיא עליה, ויהב ליה, למיהב לון לישראל, הה"ד וורח משעיר למו. משעיר ממש דא סמאל. דכתיב ה) ונשא השעיר עליו. למו לישראל.

קמה) כיון דביער דא, ואעבר דמא בישא מדרועא שמאלא, אהדר לדרועא ד ימינא חמא ביה אוף הכי, אמר הכי נמי אצטריך לנקיאי, מדמא בישא, דרועא דא. קרא לרה"ב אמר ליה, תבעי את אורייתא דילי. אמר ליה, מה כתיב בה.

חלופי גרסאות

י ל"ג כמה; ל"ג כמה זמנין. כ ל"ג דא ואמר; יכילנא דאנת ול"ג דא ואמר ליה אנת. ל שמאלא.

מסורת הזוהר

ה) (ויקרא טז) תולדות טז צ"א.

הסולם

זרח משעיר למו

קמד) אמר ליה הואיל וכו': אמר לו הקב"ה, כיון שכך הוא, תן לי עצה, איך אעשה שיקבלו אותה בניו של יעקב, שאתה אומר. אמר לו סמאל, רבונו של עולם צריכים לשחד אותם, קח אור מאורם של צבאות השמים, ותן עליהם, ובוה יקבלו אותה, והנה מן האור שלי אתן מתחילתה. הפשיט מעצמו האור שהיה חופה עליו ונתן להקב"ה, שיתן אותו לישראל. ז"ש, זרח משעיר למו, משעיר ממש, שזה סמאל, שכתוב בו, ונשא השעיר עליו. למו, היינו לישראל.

קמה) כיון דביער דא וכו': כיון שביער זה, את סמאל, והעביר דם הרע מזרוע שמאל, שהוא יצחק, והוא גבורות, חזר לזרוע ימין, שהוא אברהם, והוא חסד. ראה בה גם כן דם רע, שהוא ישמעאל. אמר, זרוע זה, צריכים גם כן לנקותו מדם רע. קרא הקב"ה אל רהב שרו של ישמעאל, אמר לו אתה רוצה התורה שלי

מאמר

אקבל התורה לא התייגה מלחמות. וממשלתה היא על ככב מאדים, המורה על שפיכת דמים. ואם כן, הכל יתבטל מן העולם.

קמג) מאריה דעלמא וכו': רבונו של עולם, קח לך התורה שלך, ולא יהיה לי חלק ונחלה בה, אבל אם טוב לפניך, הרי העם בניו של יעקב, להם ראויה התורה. והוא חשב שאמר עליהם קטרוג. וזה הוא זרח משעיר למו, משעיר ממש יצא האור לישראל. דהיינו מסמאל שרו של שעיר, אמר סמאל, בלבו, ודאי, אם בניו של יעקב יקבלו התורה, יעברו מן העולם, ולא יוכלו לשלוט לעולם. השיב לו הקב"ה כמה פעמים, ואמר זה, שאמר לו אתה בכור, כי עשו היה בכור, ולך התורה ראויה. אמר לו, הרי לו היא הבכורה שלי, שנמכרה לו ואני הודיתי. אמר לו הקב"ה, לון שאין אתה רוצה שיהיה לך חלק בתורה שמתק ממה לגמרי. אמר, טוב.

(דפרי דף קצ"ב ע"ב)

דליג ליה, ואמר לא תנאף. אמר מ ווי אי ירותא דא יחסין נ לי קב"ה, ירותא בישא, ס דיתעבר ע בה כל שלטני, דהא ברכתא דמיא נטילנא, ברכתא דנוני ימא, דכתיב ו פרז ורבו פ וגו'. וכתב ז והפריתי אותו והרביתי אותו וגו' וכתב ח) והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי מאריה, אמר ליה, מארי דעלמא, תרין בנין נפקנא מאברהם, הא בנוי דיצחק, הב לון, ולון אתחזי. אמר ליה, לא יכילנא, דאנת בוכרא, ולך אתחזי, שארי לאתחננא צ קמיה, ואמר מאריה דעלמא, בכירותא די לי יהא דיליה, והאי נהורא דאנא יריתנא על דא, טול והב לון, וכך עבד, ק הדא הוא דכתיב, ט) הופיע מהר פארן.

קמז) מאי שנא בסמאל כתיב וזרח, וברה"ב כתיב הופיע. אלא נטל בההוא נהירו דאפשיט ג מניה סמאל, חרב וקטולא, לקטלא בדינא, ולקטלא כדקא יאות. הדא הוא דכתיב, י) ואשר חרב גאותך. אע"ג דלא הוה דילך. ונטל בההוא ברכתא דאפשיט מניה רה"ב, זעיר, כמאן דאופע זעיר מברכתא דלהון, למעבד פריה ורביה. בגין כך הופיע מהר פארן, ולא כתיב וזרח.

קמח) כיון דנטל מתנן אלין לישראל, מאינן ט רברבנין שלטנין, אתא וקרא ת להו לכל * רבבות קדש, דממנן על שאר עמין, ואתיבו ליה אוף הכי. ומכלהו קביל ונטיל מתנן, למיהב לון לישראל. לאסיא, דהוה ליה חד מאנא

מסורת הוזהר

ו) (בראשית א) משפטים ה צ"ג תק"ח קיב ט"ג שי"ט שליח קטז ט"ב שי"ט קיז ט"א ש"מ. ז) (שם יז) וארא סג צ"ר. ח) (שם טז) יתרו קד צ"ל ז"ח ד ט"א שי"ד. ט) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. י) (שם) אמור קה צ"ח.

חלופי גרסאות

מ ואי. נ ליה. ס דאתאבד. ע ל"ג בה. פ ל"ג מן וגו' עד וכתב והוא. צ ל"ג קמיה; לקמיה. ק ל"ג הדא הוא. ר כהו. ש רברבין ת ל"ג להו; להו ול"ג לכל.

מאמר

שלי. אמר לו רהב. מה כתוב בה. דלג על הכל, ואמר לו, לא תנאף. אמר, אוי לי. אם ירושה זו ינחיל אותי הקב"ה, היא ירושה רעה, שתעביר כל ממשלתי ממני, המיוסדת על ניאון, כי ברכות המים לקחתי, את הברכה של דגת הים, שכתוב פרו ורבו וגו'. וכתוב, והפריתי אותו והרביתי אותו וגו'. וכתוב, והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי וכי: התחיל להתחנן לפני רבונא, אמר לו רבונא של עולם, שני בנים יצאו מאברהם, הנה בניו של יצחק, תן להם, ולהם היא ראויה. אמר לו הקב"ה, איני יכול, כי אתה הבכור, ולך ראויה התורה. התחיל להתחנן לפניו, אמר רבון העולם הבכור שלי תהיה לו, ואור ההוא שאני ירשתי בשביל הבכורה, קח ותן להם. וכך עשה הקב"ה. ז"ש הופיע מהר פארן.

(דס"י דף קצ"ב ע"ב י) דף קצ"ג ע"א

הסולם

וזרח משעיר לפו

קמו) מאי שנא בסמאל וכו': שואל מהו השינוי, שבסמאל כתוב וזרח, וברהב כתוב הופיע. ומשיב, אלא לקח באותו האור שהפשיט מסמאל, את החרב והריגה, להרוג בדין, ולהרוג כראוי, ז"ש ואשר חרב גאותך. אע"פ שאינו שלך. ומברכה ההיא שהפשיט ממנו רהב, לקח רק מעט, כמי שהופיע לו מעט מן הברכה שלהם דהיינו רק כדי לעשות פריה רביה. משום זה כתוב הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח, שפ"י ריבוי, כמו בסמאל. קמח) כיון דנטל מתנן וכי: כיון שלקח הקב"ה מתנות האלו לישראל מאלו השמים השולטים על עשו וישמעאל, בא וקרא לכל רבבות קדש הממונים על שאר העמים, והשיבו לו ג"כ נחו סמאל ורחב ומכולם לקח וקיבל מתנות לתת לישראל. בדומה לרופא, שהיה לו כלי אחד מלאה עם סם חיים, ושמר

אותו

מליא מסמא דחיי, ונטיר ליה לבריה. בעא למיהב ליה לבריה, ההוא פלייטון דסמא דחיי. אסיא הוה חכים, אמר עבדין בישין אית בביתי, אי ינדעון דאנא יהיב לברי נבזבזא דא, א יבאיש בעינייהו, ויבעון לקטלא ליה.

קמט) מה עבד. נטל זעיר מסמא דמותא, ושוי אפתחא דמאנא, קרא לעבדוי, אמר לון, אתון מהימנן קדמי, תבעון לההוא סמא. אמרו נחמי מאי הוא. נטלו למטעם, עד לא ארחו, בעו למימת, אמרו בלבייהו, אי האי סמא יהיב לבריה, ודאי ימות ואנן נירת לרבוננא. אמרו קמיה, מרנא, סמא דא לא אתחזי אלא לברך, והא אגרא ג דפולחנא שבקנא גבך, ד זיל והב ליה לשוחדא, ה דיקבל סמא דא.

קנ) כך קב"ה, הוא אסיא חכים, ידע דאי יהיב אורייתא לישראל, עד לא אודע לון, בכל יומא הוה רדפין לון לישראל עלה, וקטלין לון. ו אבל עבד דא, ואינון יהבו ליה מתנן ונבזבזן, בגין דיקבלון לה. וכלהו קביל לון משה, למיהב להו לישראל, הה"ד ו עלית למרום שבית שבי וגו'. ובגין כך ירתו ישראל אורייתא, בלא ערעורא, ובלא קטרוגא כלל. בריך הוא, בריך שמיה, לעלם ולעלמי עלמיה.

קנא) ת"ח, עדים דבני ישראל, אלין ו מתנן ונבזבזן דקבילו. ובג"כ, לא הוה שליט עלייהו מותא, ולא סטרא אחרא, ולא די לון די נטלו אורייתא בלא ערעורא כלל, אלא דקבילו נבזבזן ומתנן מכלהו. כיון דחטו מה כתיב, ויתנצלו בני ישראל את עדים. אינון מ) מתנות באדם. מה אשתאר מנהון. ההוא שבי, דכתיב עלית למרום שבית שבי וגו'.

מסורת הזוהר

א יביש. ב בהאי ג דפולחנא קמך. שנקנא קמך. ד ל"ג זיל. ה דיקח. ו ל"ג אבה. ז נבזבזן הו דנטלו. (תהלים סח) אמור צו צ"ג. (שמות לג) נח לג צ"ב. מ) (תהלים סח).

חלופי גרסאות

זרח משעיר למו

קנ) כך קב"ה הוא וכו': כך הקב"ה הוא רופא חכם, וידע אם יהו התורה לישראל, בטרם שיודיע לשרי האומות, בכל יום היו רודפים את ישראל בשבילה, והורגים אותם. אבל עשה זה, כנ"ל, שהזמין ולא רצו, והם נתנו לו מנחות ומתנות כדי שישראל יקבלו אותה, וכולם קבל אותם משה לתת לישראל. ז"ש עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות וגו'. משום זה ירשו ישראל התורה בלא ערעור ובלא קטרוג כלל. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעלמי עולמים.

קנא) ת"ח עדים דבני וכו': בוא וראה, עדים של בני ישראל היא המנחות והמתנות שקבלו מן שרי האומות, ומשום זה, לא שלט עליהם מות ולא סטרא אחרא, ולא די להם שקבלו התורה בלי ערעור כלל, אלא שקבלו

מאמר

אותו לבנו. רצו: לתת לבנו אותו הכלי של סם חיים. הרופא היה חכם, אמר, יש עבדים רעים בביתי, אם ידעו שאני נותן לבני מתנה זו ירע בעינם, וירצו להרגו. פלייטון פירשו כלי, מלשון, דיהב לחבירו פליטורין (ירשמי ב"מ ג').

קמט) מה עבד נטל וכו': מה עשה, לקח מעט מסם המות ונתן על פתח הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם, אתם הנאמנים לי, התרצו סם ההוא. אמרו, נראה מה הוא. לקחו לטעמו, עוד מטרום שהריחו בו, הלכו למות, אמרו בלבם, אם יתן סם ההוא לבנו ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו אדוננו סם הזה אינו ראוי אלא לבנך, והנה שכר עבודתינו אנו עוזבים אצלך, קח ותן אותו שוחד לבנך, שיקבל סם הזה.

(דפרי דף קצ"ג ע"א)

קנב) אוספו וחסו, מה כתיב ^ג וישמע הכנעני מלך ערד. וכתיב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי ^ה וכל זמנא דישראל תבין לאבוהון דבשמיא, אינן נבזבזן ^ו יתהדר לגבייהו, ואתחפיין ביה. ולזמנא דאתי, כלא יתהדר דכתיב ^ז ושב ה' אליך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך.

קנג) א"ר יוסי, ^ח יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה. בשעתא דקב"ה תב משעיר, דלא קבילו אורייתא, ארץ רעשה וגו'. מ"ט רעשה. בגין דבעאת לאהדרא לתוהו ובוהו, דהכי אתני קב"ה בעלמא, אי יקבלון בני ישראל אורייתא, מוטב. ואם לאו, אהדר עלמא לתוהו ובוהו. כיון דחמאת ארעא, דהא אזמין קב"ה ^ט לכל עממיא דיקבלו אורייתא, ולא קבילו. ומכל עממיא לא אשתארו אלא ישראל בלחודדיהו, חשיבת ארעא, דישראל לא יקבלון כוותייהו, ובג"כ ארץ רעשה. כיון דאמרו נעשה ונשמע, ^י מיד שקטה, הה"ד ארץ יראה ושקטה. יראה בקדמיתא, ולבסוף ושקטה.

קנד) ות"ה, בגין דישראל אמרו נעשה, לא דחלין ^{יא} מן כל עשייה, דיכלון כל חרשי דעלמא למעבד, ולא מכל קסמין וחרשין דעלמא. מ"ט. ^{יב} חד, בגיד. וחד, ^{יג} בגין דכד אפיק לון קב"ה ממצרים, תבר קמייהו כל זיני חרשי וקסמין, דלא יכלין לשלטאה עלייהו, וההיא שעתא דאתא בלק, הוה ידע דא. מיד וישלח

מסורת הוהר

(ג) (במדבר כא) אמור צה צ"ה. (דברים ל) (דברים ל) י' ואתכפיין. כ כל. ל ל"ג מן מיד עד יראה. ח לכל: מכל. נ ל"ג חד. ס כד ול"ג בני. ט (תהלים עו) אמור כ צ"ה.

חלופי גרסאות

זו מוסיף ועכ"ד כל. ט מוסיף וכלא יתהדר. י ואתכפיין. כ כל. ל ל"ג מן מיד עד יראה. ח לכל: מכל. נ ל"ג חד. ס כד ול"ג בני.

מאמר

הסולם

ארץ יראה ושקטה

שרעשה. הוא משום, שרצתה לחזור לתוהו ובוהו, כי כך התנה הקב"ה עם העולם, אם יקבלו ישראל את התורה טוב, ואם לא, אחזיר את העולם לתוהו ובוהו. כיון שראתה הארץ שהזמין הקב"ה לכל העמים שיקבלו התורה, לא קבלו, ומכל העמים לא נשאר אלא ישראל בלבד, חשבה הארץ שגנן ישראל לא יקבלו התורה כמוהם. יבשביל זה ארץ רעשה, כיון שאמרו ישראל, נעשה ונשמע, מיד שקטה. ז"ש ארץ יראה ושקטה. בתחילה יראה, ואח"כ ושקטה.

קנד) ות"ה בגין דישראל וכו': וכו' וראה, משום שישראל אמרו נעשה, לא היו יראים מן כל עשייה שיכלו כל מכשפי העולם לעשות, ולא מכל המיסמים והמכשפים שבעולם. מהו הטעם. אחד הוא משום זה, על מה שאמרו נעשה. ואחד הוא, משום כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שיבר לפניהם

גם מנחות ומתנות מכולם. כיון שחטאו, מה כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים, שהם נתנות באדם, שקבלו, מה נשאר מהם, רק שבי הוא, שכתוב עלית למרום שבת שבי לקחת מתנות באדם.

קנב) אוספו וחסו וכו': הוסיפו וחסאו, מה כתוב. וישמע הכנעני מלך ערד. וכתוב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי. דהיינו שלקח מהם גם את השבי שנשאר להם. וכל זמן שישראל שבים לאביהם שבשמים יוחזרו להם אלו המתנות, ייהיו הופים עליהם. ולעתיד לבא יוחזר הכל שכתוב, ושב ה' אליך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה, אמור דבריד.

קנג) אמר ר' יוכי וכו': אר"י ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה, היינו, בשעה שהקב"ה שב משעיר, שלא קבלו התורה. ארץ רעשה וגו'. מהו הטעם (דפו"י דף קצ"ג ע"א)

מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. ^ע מאי פתורה. אלא ^פ דיתקין פתורא, ויבעי מתמן עיטא, מה יעביד. אשר על הנהר, על הנהרים מבעי ליה, מאי על הנהר. ודאי הכי הוא, דעל חד נהרא קיימא תדיר. קנה) רבי אלעזר ורבי אבא, הוּו אזלי למיחמי לרבי יוסי בר' שמעון בן לקוניא, חמוי דרבי אלעזר, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא, יתבו. א"ר אלעזר, השתא הוא עדנא, דקב"ה עאל בגנתא דעדן, לאשתעשע בצדיקיא דתמן. ^ז א"ר אבא, שעשועא דא מאי הוא, והיך ישתעשע בהו. ^ק א"ר אלעזר, מלה דא ^ר רזא סתימא איהו, * טמירא לגבי, דלא ידיע. א"ל, וכי בריקניא הוּו סמכין רברבין דמקדמת דנא בהאי עלמא, דלא ידעו, ולא רדפו אבתרה למנדע על מה קיימין בהאי עלמא, ומה הוּו מחכאן בההוא עלמא. קנו) פתח רבי אלעזר ואמר, ^ז יי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. האי קרא רזא דמהימנותא איהו. ^ש יי', רזא עלאה, שירותא דנקודה עלאה סתימא דלא ידיע. ^ח אלהי, רזא ^ק קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

חלופי גרסאות

^ע מוסיף מאי הכא. ^פ דאתקין. ^צ ל"ג א"ר אבא. ^ק א"ר אבא. ^ר ל"ג רזא. ^ש מוסיף ה' אלקי. ^ת מוסיף אלא אלקי.

מסורת הזוהר

^צ (ישעיה כה) צו סט צ"ת. ^ק (מ"א יט) יתרו עט צ"ס.

הסולם

ארץ יראה ושקטה

שלא ידעו סוד הזה ואין לגלותו. וכי לא רדפו לדעת על מה הם נמצאים בעולם הזה ומה הם מצפים בעולם ההוא. אלא ודאי שגם הסוד היו יודעים סוד היה, וע"כ יש לך לגלותו.

מאמר ה' אלקי אתה ארוממך

קנו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. מקרא זה הוא סוד האמונה. הרי"ה, הוא סוד עליון והוא התחלה של נקודה העליונה הסתומה שאינה ידועה. דהיינו א"א עלאין, שה"ס חכמה, שבהם אין ה' יוצאת מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) והם סתומים מחכמה, בלתי נודעים, אלקי, ה"ס קול דממה דקה, דהיינו יסודות שה"ס בינה, והיא התחלה העומדת לשאלה, כי ה' יוצאת בה מאויר, לעת גדלות, אבל ונסתם ואינו ידוע ואין מי שמשגיב עליה. כלומר א"ע"פ שעומדת לשאלה, דהיינו לגילוי, מחמת שה' יצאה בה מאויר, וחזרה לאור החכמה, אין מי שישגיב על השאלה, כי החכמה אינה מתגלה

מאמר

לפניהם כל מיני גשפנים וקוסמים, שלא יוכלו לשלוט עליהם. וא"תה שיהי שבא בלק, היה יודע את זה. מירי וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. מהו פתורה. אלא שהתקין שלחן לבקש משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר, שואל, על נהרים היה צריך לומר, שהרי מארס נהרים היה, מהו על הנהר. ומשיב, ודאי כך הוא, שעל נהר אחד עומד תמיד, כלומר שלחן זה של הקליפה שהוא מלכות זקליפה, עומד על נהר אחד של הקליפה, שהוא יסוד דקליפה.

קנה) רבי אלעזר ור' אבא וכו': ר"א ור"א הלכו לראות את ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חמיו של ר' אלעזר, קמו בחצות לילה ללמוד גזרה. ישבו. א"ר אלעזר, עתה הוא העת שהקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אשר שם. א"ר אבא, שעשוע הזה מה הוא ואיך משתעשע עמהם. א"ר אלעזר דבר זה הוא סוד סתום וגסתר אצלי, שאינו ידוע לכל, ולא רצה לגלותו. אמר לו ר' אבא, וכי בריקנות היו העמדים הגדולים שבעולם הזה שמקודם לכן, שאתה אומר, (דפ"י דף קצ"ג ע"א *) דף קצ"ג ע"ב)

קנז) אתה, דא א ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן ב עלאה. כד"א ה) אתה כהן לעולם ג על דברתי מלכי צדק. ד מאן על דברתי מלכי צדק, אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין ה דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלכי צדק, כך שמייה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, ו בהוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובג"כ, אתה דא כהן. והא אוקיימא, ד תלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

קנח) ארוממך כלא כחדא. אודה שמך כדקא יאות, ה והאי שם ידיע. כי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ו ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

קנט) ד"א כי עשית פלא, כי עשית אלף. ומהו אלף. הא תנינן, אלף בי"ת, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטרין. ראשית דרוא עלאה דאדם קדמאה. בגין. דבדיוקנא דא, אית תרין דרועין, חד מכאן, וחד מכאן, וגופא

חלופי גרסאות

א ל"ג ימינא. ב לעולם. ג וכי על מה דברתי מלכי צדק ול"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ו מההוא. ז בתלת. ח והא ידיע ו"ג שם. ט ל"ג ל"ג מן ראשיתא עד טמירא:

מסורת הזוהר

(ה) (תהלים קי) משפטים נז צ"ח.

ד ל"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ה ההוא. ו מההוא. ז בתלת. ח והא ידיע ו"ג שם. ט ל"ג מן ראשיתא עד טמירא:

ה' אלקי אתה ארוממך

הסולם

מאמר

כי ג' מקומות הם, שנקרא כל אחד אתה, כי חכמה נקרא אתה, (כמ"ש להלן דף ר"צ. ד"י) וכן החסד נקרא אתה, כמ"ש כאן, והמלכות נקרא אתה (כנ"ל נקודי אות תשצ"ח).

קנח) ארוממך, כלא כחדא וכי: עתה מפרש המלה ארוממך, שבכתוב הנ"ל, ואומר, ארוממך, היינו בכל, ג' השמות הויה אלקי אתה, ביהד, אודה שמך, כראוי, ושם הזה ידוע, שהוא מלכות הנקראת שם, כי עשית פלא, הוא לשון העלם דהיינו שעשית כיסוי ולבוש, אל אור הסתום של עתיקא, שהוא בינה, הראשית של מדרגה העליונה, עשיא החכמה שבה, הנקראת אדם הראשון הסתום, שיתלבש בכיסוי של אור אחר, שהוא חסדים. (כמ"ש לעיל ב"א אות ט' ע"ש).

קנט) ד"א כי עשית וגו': פירוש אחר. כי עשית פלא, היינו כי עשית אלף. כי פלא הוא אותיות אלף. ומהו אלף. הרי למדנו אלף בית, פירושו אלף בינה. אבל צורתה של א, היא ג' צדדים, ימין שמאל אמצע. שהוא ראשית של סוד העליון של אדם הראשון, שהוא ג' הקוין שבבינה, שהם שורש צורת

אדם

מתגלה במקומה אלא במקום ז"א ומלכות. משום שהיא סתימה וגנוזה.

קנז) אתה דא ימינא וכי: אחד שפירש כי הו"יה, ה"ה או"א, שאין עומדים לשאלה כלל. אלקי ה"ט ישו"ת שעומדים לשאלה ואין מי שישב עליה. מבאר עתה אתה, הוא ימין, דהיינו חסד ז"א, שהוא התחלה העומדת לשאלה ולהשיב עליה, אמנם הוא רק התחלה לגילוי הזה, ועוד לא מגולה בו, אלא רק במלכות. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והוא נקרא כהן עליון, כש"א אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, שואל, מהו על דברתי מלכי צדק, ומשיב, אלא כהן עליון זה, שהוא חסד דז"א, הוא עומד על דבר, שהוא מלכות, משום שדבר הזה, אינו עומד אלא בימין, שהוא חסד, ודבר ההוא מהו. הוא מלכי צדק, כך שמו של המלכות, ומה שאמר דברתי, ולא דבר, הוא, משום שנתקשרה בדוד, כי דוד היה מרכבה אל המלכות, וכל דברי שבה של דוד באו בדבר ההוא, וע"כ אמר דברתי, כלומר המלכות שלי, ומשום זה, אתה, הוא כהן, דהיינו חסד. והרי העמדנו

(דפו"י דף סצ"ג ע"ב)

באמצעותא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובג"כ אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, כי עשית פלא, כ פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (ו) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

קס) עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא ג פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ח) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, (ז) לא אתא לממני חושבנא. אבל עצות מרחוק מאי נינהו. תרי בדי ערבות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינון אקרון עצות מרחוק. אמונה אומן, תרין ג דאינון חד, נהר וגן. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא. (ט)

קסא) א"ר אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. א"ר יצחק, ע פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב (א) הרגו על חלליהם. ותנינו, בקרתא דמדנין הוה עביד בחכמתא דחרשוי, דטאסין באוירא הוא ומלכי מדין. ואלמלא ציץ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ש) (איוב כח) ב"א רנב צ"א. (ח) (ישעיה ו) י ל"ג א'. כ ל"ג פלא דא. ל ל"ג מן פלא עד יועץ. מ ל"ג לא. נ ל"ג מן דאינון עד סוף האות ; דאינון גן נהר. ס בדפו"י כתבו חסר עיין סוף הספר סימן י"ד י"א. ע קרא הוא דכתיב; הה"ד ול"ג מן פנחס עד ואת בלעם.

ה' אלקי אתה ארומך

הסולם

מאמר

שלוש, יסוד. וכאן אינו בא למנות חשבון המדרגות. ושאל, אבל עצות מרחוק מה הן. ומשיב, שהם ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד. ונקראים עצות, משום שכל העצות של הנביאים באות משם, הם נקראים עצות מרחוק, כי הנביאים מקבלים מנצח והוד. אמונה אומן, הם שנים שהם אחד, כי הם נהר וגן, שהם יסוד ומלכות, זה הנהר, שהוא יסוד, יוצא מעדן, וזה הגן שהוא מלכות, נשקה ממנו, הרי כאן בכתוב הזה, ה' אלהי אתה וגו'. כל סוד הסתום של האמונה. כמבואר, כי ה', הוא חכמה. אלקי הוא בינה. אתה הוא חסד, פלא הוא ג' קוין חג"ת. עצות מרחוק הוא נצח והוד. אמונה היא מלכות אומן הוא יסוד.

אדם, שהוא המוחין דז"א (כנ"ל באדרא רבא :אות רס"ג) משום שבצורתה של א' יש ב' זרועות מכאן ומכאן, שהם ב' קוין חסד וגבורה, שהם י' עליונה וי' תחתונה שלה, וגוף באמצע, דהיינו הו' שבין ב' היודין. והכל הוא סוד אחד. שהוא אחד עם הפירוש הא' ישפלא ה"ס התלבשות החכמה בחסדים. כי אין התלבשות הזה באה אלא ע"י ג' קוין. והוא סוד היחוד של א', ומשום זה אלף הוא במספר אחד, והיינו כי עשית פלא שה"ס אלף ורב המנונא סבא אמר כך, כי עשית פלא. פלא זה, הוא מדרגה אחת מאלו פלאות חכמה. ומי היא. היא נתיב לא ידעו עיט. שהוא שער הני והוא פלא.

מאמר ואת בלעם בן בעור הרגו בתרב קסא) א"ר אלעזר, בלעם וכו' : אר"א. בלעם הרשע מי הרגו ואיך נהרג. א"ר יצחק, פנחס ואנשיו הרגוהו שכתוב, הרגו על חלליהם. ולמדנו בעיר של מדין, היה בלעם עושה בחכמת כשפיו, שפרחו באויר הוא ומלכי

קס) עצות מרחוק : שואל, קרא תחילה לזה פלא, ולא אמר שם עצות מרחוק, וכאן אמר, פלא עצות מרחוק, מהו השינוי. ומשיב, אלא שם, היה צריך למנות ששה קצוות למדרגות עליונות, וע"כ אומר, פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. אל, הוא חסד. גבור, גבורה. אבי, ת"ת. עד, נצח. שר, הוד. (דפרי דף קצ"ג ע"ב)

דקדושא, וצלוחא דפינחס, דאפילו להון על קטיליאי, ההי"ד על חלליהם. וכתוב
 ב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל דא ידענא.
 (קסב) אר"ש, אלעזר, פ כל מלוי דבלעם חייבא, תקיפין אינון, והא
 אוקמוה חברייא, צ דכתיב ג ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ואמרו, בישראל
 לא קם אבל באויה קם, ומנו. בלעם. והא אוקימנא מלה, ק משה לית דכוותיה,
 בכתרין עלאין. בלעם לית דכוותיה, בכתרין תתאין. דא ר בסטרא דקדושה,
 ודא בסטרא דשמאלא. ואי כל דא הוה בידיה, וכ"כ תקיף בחכמתא, גבר דישבח
 גרמיה בחילא תקיף, דכתיב ואנכי אקרה כה, אעקר ט לכה מהאי. היאך יכילו
 לקטלא ליה.
 (קסג) אלא בספרא דחכמתא דשלמה מלכא הכי אמר, תלת סימנין אינון.
 סימן לעברה, ירקון. סימן לשטות, מלין. סימן דלא ידע כלום, שבוחי. ודא
 אכרע לשאר, שוטה בכל עבירות, כלא אית ביה.
 (קסד) והא כתיב ט יהלך זר ולא פיך, ואם לא זר. פיך. לאו הכי. אלא אי
 לא הוי מאן דאשתמודע לך, אפתח פומך למלא באורייתא, ולאודעא מלי
 קשוט באורייתא. וכדין פתיחו דפומך ת באורייתא, ישבחון מילך, וינדעון מאן
 אנת, דלית מלה בעלמא דישתמודעון ליה לב"נ, אלא בזמנא דאפתח פומיה.
 פומיה הודע לבני נשא מאן הוא. ט

חלופי גרסאות

פ ל"ג כל. צ ל"ג דכתיב. ק ל"ג מן משה עד
 ואי כל. ר מסטרא דקדושה ודא מסטרא. ט לבא.
 ת ל"ג באורייתא. א ל"ג פומיה

מסורת הוהר

(ב) (יהושע יג) וישלח ז צ"א. ג (דברים לד)
 הקסה"ז קלב צ"ל. ד (משלי כז).

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב

הסולם

מאמר

(קסג) אלא בספרא דחכמתא וכו' :
 ומשיב. אלא בספר החכמה של שלמה המלך,
 אמר כך, ג' סימנים הם, סימן לעבירה, הוא
 ירקון, סימן לשטות, הוא, שמרבה דברים.
 סימן שאינו יודע כלום, הוא שמשבח עצמו.
 זה המשבח עצמו, מכריע כל השאר, כי
 שוטה הוא חשוך על כל העבירות, והכל
 יש בו.
 (קסד) והא כתיב יהלך זר : שואל, והרי
 כתוב יהלך זר, ולא פיך. שפירושו, שאם
 אין זר שיהלך, יהיה פיך. ומשיב. אינו כן.
 אלא הפירוש הוא, אם אין מי שמכיר לך,
 פתח פיך לדבר בדברי תורה, ולהודיע דברי
 אמת בתורה, ואז פתחון פיך בתורה ישבחון
 דבריך, וידעו מי אתה. שאין דבר בעולם
 שהאדם ניכר בו, אלא בזמן שפותח פיו.
 פיו מודיע לבני אדם מי הוא.

ומלכי מדין. ואם לא הציץ הקדוש ותפלת
 פנחס, שהפיל אותם לארץ על חלליהם, לא
 יכלו להם, ז"ש ואת מלכי מדין הרגו על
 חלליהם. וכתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם
 הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל זה אני יודע.
 (קסב) אר"ש, אלעזר כל וכו' : א"ר
 שמעון : אלעזר, כל דבריו של בלעם הרשע,
 קשים הם. והרי העמידו החברים, שכתוב,
 ולא קם נביא עוד כמשה, ואמרו, בישראל לא
 קם, אבל באומות העולם קם, ומי הוא בלעם.
 זכר העמדנו הדברים, משה אין כמוהו
 בכתרים עלינו, בלעם אין כמוהו בכתרים
 הנתתנו, זה בצד הקדושה, וזה בצד השמאל.
 זאם כל זה היה בידו, וכל כך חזק בחכמה,
 איש שהיה משבח את עצמו בכח גדול, שכתוב,
 ואנכי אקרה כה. שפירושו שאמר, אעקר את
 כה, טהיא המלכות מכאן, איך יכלו להרוג אותו.

קסה) ההוא רשע דבלעם, שבוחי משבח גרמיה בכלא. ועכ"ד, גניבך דדעתא קא גניב, ואסתלק במלוי. במלין זעירין, הוה עביד רברבין. מה דאמר על אינון דרגין ב מלין מסאבין הוה אמר, וקשוט אמר. אבל ההוא רשע הוה אמר ומשבח גרמיה בארס סתים, ואסתלק במלוי, דכל מאן דהוה שמע, חשיב דאסתלק על כל נביאי עלמא, דכתיב שומע אמרי אל ויודע * דעת עליון. מאן גבר בעלמא, דהוה שמע מפומיה מלין אלין, דלא חשיב דלית בעלמא נביאה מהימנא כגנייה.

קסו) וקשוט הוה, והכי הוה. נאם שומע ג אמרי אל, הכי הוה. ויודע דעת עליון הכי הוה. וההוא רשע הוה אמר על דרגין דאתדבק ד בהו, שומע אמרי אל, מלה דאיהו בסליקו עלאה.

קסז) והכי אמר, שומע אמרי אל, האל לא כתיב, דהא ה האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר איהו. ה כי לא תשתחוה לאל אחר ה שומע אמרי אל, מלה זעירא איהי. ודמי למאן דלא ידע, דאיהו רב ועלאה. שומע אמרי אל, ההוא דאקרי אל אחר, דכתיב כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון, על כל דרגין דמסאבו, אינון דמנהגי ארבא דימא וסערא. ארבעין, חסר חד אינון. וההוא רב החובל, דכלהו מתנהגי על ידו, איהו עליון על כלהו. בדא הוה מתדבק ההוא רשע, ואמר דהוה ידע דעת עליון, דרגא דאיהו עליון על כלהו מנהגי ארבא. מאן שמע הכי דלא ד אתבהיל

חלופי גרסאות

ה) (תהלים יח) ח"ב בהשמטות רעב: ז"ח ל ט"ג שי"ד. ו) (שמות לד) חיי שרה סו צ"א. ב ל"ג מלין; מלין ול"ג דרגין. ג ל"ג אמרי אל. ד ל"ג בהו. ה ל"ג מן שומע עד סוף האות. ו ל"ג חסר. ז בדעתו ול"ג אתבהיל.

חלופי גרסאות

שומע אמרי אל

קסז) והכי אמר שומע וכו': וכך אמר. שומע אמרי אל, האל לא כתוב, כי האל, תמים דרכו, אבל סתם אל הוא אל אחר. כמ"ש, כי לא תשתחוה לאל אחר. לפיכך, שומע אמרי אל, דבר קטן הוא, ולמי שאינו יודע הוא דומה שהוא דבר גדול ועליון. שומע אמרי אל, היינו אותו שנקרא אל אחר, שכתוב, כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון: פירושו, כי העליונים על כל מדרגות הטומאה הם אותם המנהיגים את ספינת הים ורוח סערה, הם ארבעים חסר אחד. ואותו רב החובל, שכולם מתנהגים על ידו, הוא עליון על כולם, ובוה העליון, היה מתדבק אותו רשע, ואמר שהיו יודע דעת עליון, דהיינו המדרגה שהיא עליה על כל מנהיגי הספינה, של הטומאה. מי שמע את דבריו ולא יהיה נבהל בדעתו, ויאמר שאין

מאמר

הסולם

קסה) ההוא רשע דבלעם וכו': אותו רשע בלעם היה משבח עצמו בכל, ועכ"ז גנב גנבת הדעת ונתעלה במליצת דבריו, דברים קטנים היה עושה גדולים, מה שאמר היה על אלו מדרגות של דברי הטומאה, ואמת אמר, אבל רשע ההוא היה אמר ומשבח עצמו בדרך סתום ומתעלה בדבריו, עד שכל מי שהיה שומע היה חושב שהוא עלה על כל נביאי העולם, שכתוב, שומע אמרי אל, ויודע דעת עליון. מי הוא איש בעולם, שהיה שומע דברים אלו, ולא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמוהו.

קסו) וקשוט הוה והכי וכו': ואמת היה, וכך היה. נאם שומע אמרי אל, כך היה. ויודע דעת עליון, כך היה. שאותו רשע היה אמר, על המדרגות שנתדבק בהן, שומע אמרי אל, דברים שהם בהתעלות עליון, שאין כמוהם. (דפרי דף קצ"ג ע"ב *) דף קצ"ד ע"א

בדעתיה, ויימא דלא הוה כגיניה בעלמא. אלא ההוא רשע משבח גרמיה בארז סתים ואמר מלי קשוט, וגניב דעתא דבני עלמא.

קסט) אשר מחזה שדי יחזה, מאן ם דשמע דא, חשיב דהוה חמי מה דלא חמי אחרא בעלמא. ם מחזה שדי, דא ענפא חדא, מאינון ענפין דהוו נפקין משדי. ולמה. דבחכמתא דא, אחזי תלת, לקבל ש דשדי, לקבל תלת ענפין דביה, ואחזי תרין נביאין, בדי ערבות, דתמכין ביה. לקבל ע' תרין ענפין דעינא בישא, לסתמא לון. כד אתא בלק, אמר אנא איכול לון. עמלק בהדי חכמתא דא אתא לגבייהו, ויכיל לון.

קע) ושדר לבלעם, וא"ל, אנא תרי אתוון דעמלק אית בי, דאינון ל"ק, דאינון סיומא דעמלק. אנא לי ל"ק, ועמלק ל"ק, לי סיומא, ובך שירותא ב"ל. א"ל ר"ש, הכי אימא שירותא דבלק ב"ל, ושירותא דבלעם ב"ל, שירותא דבלק הוה ביה בבלעם. וסיומא דעמלק, הוה ביה בבלק, וסיומא דבלעם, הוה שירותא דעמלק.

קעא) ואי תימא דלא ניכול להון, בגין דחרשיא דרבהון משה, דהוה פשיט ידיה, האי ידא אית באלין רברבין, דיכלי בחרשין לאתתקפא יתיר. והיינו דכתיב וקסמים בידם, בידיהם לא כתיב, אלא בידם, ידא לקבל ידא, הכי שדר ליה בלק לבלעם.

הלופי גרסאות

ה דשמא. ט למחזה. י ל"ג מן ולמה עד ואתענשו באות קע"ב.

מאבר	הסולם	שומע אמרי אל
שאין כמוהו בעולם. אלא אותו רשע היה משבח עצמו בדרך סתום, ואמר דברי אמת, אלא שהיה גונב דעת בני אדם. כי אמר על מדרגות הטומאה, והשומעים חשבו שעל גדושה העליונה אמר כל דבריו.	לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבעמלק יש בי, שהם ל"ק שהם סיום השם עמלק. אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק לי הסיום, ובך ההתחלה ב"ל. אמר לו ר"ש, כך אני אומר, התחלת השם בלק בל, והתחלת השם בלעם, הוא בל. נמצא שהתחלת בלק, היה בבלעם, וסיום השם של עמלק, דהיינו לק, היה בבלק, והסיום של בלעם שהוא ע"ם, הוא בהתחלת עמלק. נמצא שסוף השם של בלעם, שהוא ע"ם, וסוף השם של בלק, שהוא לק, הם אותיות עמלק.	לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבעמלק יש בי, שהם ל"ק שהם סיום השם עמלק. אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק לי הסיום, ובך ההתחלה ב"ל. אמר לו ר"ש, כך אני אומר, התחלת השם בלק בל, והתחלת השם בלעם, הוא בל. נמצא שהתחלת בלק, היה בבלעם, וסיום השם של עמלק, דהיינו לק, היה בבלק, והסיום של בלעם שהוא ע"ם, הוא בהתחלת עמלק. נמצא שסוף השם של בלעם, שהוא ע"ם, וסוף השם של בלק, שהוא לק, הם אותיות עמלק.
קסט) אשר מחזה שדי יחזה: מי פשוטע זה חושב שהיה כן. שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם. אבל מחזה שדי, זה הוא ענף אחד מאלו ענפים שהיו יוצאים מן השם שדי. ולמה הוא כי בחכמה זו, שלהם, יראה ג' ענפים כנגד ש' דשדי, כנגד ג' ענפים שבש' שהם חג"ת. ויראה כנגד ב' נביאים דהיינו ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד, התומכים בו בת"ת. וכנגד ע"ב ענפים של עין הרע, שהוא לעומת השם ע"ב דקדושה, שה"ס עין טובה, לסתום אותם. וכל זה נמצא בחכמה דקליפות. כשכא בלק, אמר, אני אוכל להם. כי עמלק בא אליהם בחכמה זו, ויכול להם.	קעא) ואי תימא דלא וכו': ואם תאמר שלא נוכל להם משום הכשפים של רבם משה, כשהיה פושט ידו, דהיינו ויט משה את ידו על הים וכדומה, הנה יד הזו יש באלו השרים, היכולים בכשפים להתגבר יותר. והיינו שכתוב וקסמים בידם. בידיהם לא כתוב, אלא בידם, דהיינו יד כנגד יד של משה. כך שלח בלק לבלעם.	קע) ושדר לבלעם וא"ל וכו': ושלה

(דפו"י דף קצ"ד ע"א)

קעב) ולהכי מחזה שדי כדאמרן, כ ולהכי אתענשו, ואתענשו לעילא, ואקרון מחזה, כד"א ז) ומול מחזה אל מחזה. ענפא ג) דנפק מתמן. ומאן ההוא מחזה עזא ועזאל, דאינון נופל וגלוי עינים, ואיהו מחזה שדי, דהוה חמא נופל וגלוי עינים.

קעג) אן הוה בלעם בההיא שעתא. אי תימא במדין, הא כתיב ועתה הנני הולך לעמי. אי אזל ליה, מאן יהביה במדין. אלא ההוא רשע, כיון דחמא דנפלו מישראל כ"ד אלף על עיטוי, אתעכב תמן והוה בעי מנייהו אגרוי. ובעוד דאתעכב תמן, אתא פנחס ורברבני חילא לתמן.

קעד) כיון דחמא לפנחס, פרח באוירא, ותרין בנוהי עמיה, יונוס ויומברוס. ואי תימא, ה הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, ח) ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חושבנא זעירא דא, והרי כמה חושבנן אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין. ידע קרא לממני, והכא כשלשת אלפי איש. אלא אינון בנוי דבלעם, יונוס ויומברוס, דהוה שקלי כשלשת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע, כל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל ג) אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה ב"נ חד טס באוירא, והוה מסתלק באוירא מעינא. רמא קלא לבני חילא, אמר אית מאן דידע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס.

מסורת הוהר

ז) (מ"א ז). ח) (שמות לב) ח"ג רלו.

חלופי גרסאות

כ יש כאן חסר. ל דנפקין. מ היך לא וליג הא. נ ל"ג אוף הכי.

מאמר

הסולם

צליה שהפיל את בלעם

קעד) כיון דחמא לפנחס וכו': כיון שראה בלעם, את פנחס, פרח באויר, וב' בניו עמו, יונוס ויומברוס, ואם תאמר, הרי מתו במעשה העגל, כי הם עשו את העגל. אלא כך היה ודאי, ו"ש, ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. וכי לא ידעו חשבון קטן הוה והרי כמה חשבונות אחרים רמים ועליונים וגדולים, ידע הכתוב למנות, וכאן כתוב, כשלשת אלפי איש. דהיינו שלא ידע בדיוק, אלא הם בניו של בלעם יונוס ויומברוס, שהיו שקולים כשלשת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע וכו': ומשיב, אלא רשע ההוא, ידע כל הכשפים שבעולם, ולקח אף כשפיו של בנוי, שהיו רגילים בהם, ובהם פרח ונסתלק. פנחס ראה, שהיה אדם אחד פרח באויר, והוא מסתלק מן ראית העין באויר. הרים קולו לבני צבאותיו, ואמר, יש מי היודע לפרוח אחריו של אותו רשע, כי בלעם הוא. ראו אותו שהיה פורת.

צליה

קעב) ולהכי מחזה שדי וכו': (יש כאן חסר) וע"כ מחזה שדי יחזה כמו שאמרנו ובשביל זה נענשו, ונענשו למעלה, ונקראים מחזה כש"א ומול מחזה אל מחזה, דהיינו העגף היוצא משם, ומי הוא מחזה ההוא, זהו עזאל ועזאל, שהם נופל וגלוי עינים, והוא מחזה שדי, שהיה רואה נופל וגלוי עינים. (יש כאן חסר).

מאמר צליה שהפיל את בלעם

קעג) אן הוה בלעם וכו': שואל, איפה היה בלעם באותה שעה, אם תאמר במדין, הרי כתוב, ועתה הנני הולך לעמי, ואם הלך לה, מי נתנו במדין, ומשיב, אלא אותו רשע, כיון שראה שנפלו כ"ד אלף מישראל בשביל עצתו, להפקיר הבנות שתזנינה עם ישראל, נתעכב שם והיה רוצה מהם שכרו, ובעוד שנתעכב שם בא פנחס ושרי הצבאות שמה.

(דפרי דף קצ"ד ע"א)

קעז) צליה בריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרת
 ב בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש
 אוירין בההוא ארח, * ע ואסתלק פ ואתכסי מעינא, צ כדין אסתכן צליה. בההיא
 שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד.
 קעז) רמא ליה ק קלא פנחס ואמר, ז טולא דתנייניא דרבעין על כל חויין.
 הפוך ח במזיך. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו
 תרוויהו קמיה דפנחס.

חלופי גרסאות

ס ואסתלק. ע ל"ג ואסתלק. פ כדין אתכסי. צ בההיא שעתא אסתכן צליה. ק פנחס קלא.

דרך אמת ז) צל התניינים הרובעים על כל הנחשים שמהם מצד סמאל ובת זוגו. ח) תהפוך כחותיך
 שהם שערותיה אשר הם גורמים הצל שלא יתראה בלעם לכן אמר הפוך במזיך כדי שישתלק
 הצל מעליו וי"א שפנחס כוון בדבריו שצעק לצליה שמשמעותיה צל י"ה ולפי שהוא לבש עתה במעטה זה
 בענייני כשופים ונחשים לשלוט על הקליפות חיצונות להכניע בלעם תחתיו לכן אמר פנחס לצליה טולא
 דתנייניא ר"ל צל התניינים הרובע על הנחשים וכחו ותוקפו הפוך במזיך ר"ל חזור אחוריק ואז תמצאנו
 וכן עשה ומצאו כאומרו מיד ידע וגלי וכו', והשערות הוא תמיד רמוז על כחות המתפשטים ממנו.

מאמר הסולם צליה שהפיל את בלעם

בקו שמאל של האויר כדרכו בטומאה, ולא
 עוד אלא שנעלם מעין של הקדושה, כי נתעלה
 לג"ר דשמאל, שאינן נמצאות בקדושה מכח
 מיעוטו של קו האמצעי כנ"ל. וז"ש (באות
 קע"ד) כיון דחמא לפנחס פרח באוירא,
 ותרין בנהי עמיה, שהם המשכו לעגל את
 הג"ר דשמאל, וז"ש, ואי תימא הא מיתו
 בעובדא דעגל וכו' דכתיב ויפול מן העם
 ביום ההוא כשלושת אלפי איש וכו' שזה
 רומז על המשכתם של יונוס ויומברוס מן
 הג"ר דשמאל המרומזים כשלושת אלפים, כי
 החכמה היא בבחינת אלף, אלא מתוך שהחכמה
 דטומאה היא סתומה (כנ"ל באות קס"ט)
 להיותם בבחינת עין הרע, ע"כ אוה"כ כשלושת
 אלפים ולא שלשת אלפים ממש. וז"ש (באות
 קע"ה) ונפיל אוף הכי חרשין דבניו וכו'
 היינו הג"ר דשמאל כנ"ל. וצריכים לזכור
 שאין קו האמצעי יכול למעט הג"ר דשמאל
 אלא עם המסך דמנעולא, אלא אחר שמיעט
 אותו, מהפך המנעולא למפתחא (כנ"ש לך
 דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). ונמצא שלא היה
 עתה לצליה אלא מסך דמפתחא בלבד.
 וז"ש, פנחס חמא וכו' והוה מסתלק
 באוירא מעינא, דהיינו שעלה לג"ר דשמאל,
 שאין שם העין דקדושה. ונסתלק מעין
 דקדושה

קעז) צליה בריה דשבטא וכו': צליה
 בנו של שבט דן, קם ולקח השליטה השולטת
 על כשפים, ופרח אחריו. כיון שראה אותו
 רשע ההוא, עשה דרך אחר באויר, ובקע ה'
 אוירים בדרך ההוא, ועלה ונעלם מהעין. אז
 נסתכן צליה בשעה ההיא, והיה בצערי, שלא
 ידע מה שיעשה.
 קעז) רמא ליה קלא וכו': פנחס הרים
 קולו אליו, ואמר, הצל של התניינים הרובצים
 על כל הנחשים, הפוך בשערותיך. מיד ידע
 צליה, וגילה ארח ההוא, ונכנס אליו. מיד
 נגלה בלעם, וירדו שניהם לפני פנחס.
 פירוש המאמר. כי ידעת ששורשו של כל
 הסטרא אחרא והטומאה, הוא דבקותם בשמאל
 בלי ימין, והם דוחים התקון של קו האמצעי
 המיוחד השמאל עם הימין, משום שכל חיותם
 באה מג"ר דשמאל, שמשם נמשכה החכמה
 ממעלה למטה, וקו האמצעי ממעט ג"ר האלו
 בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה
 ונתבאר). ע"כ הם מתנגדים אליו. וחויך מזה,
 כל מה שיש בקדושה יש כנגדו בסטרא אחרא.
 וכיון שבלעם ראה שפנחס בא לנקום
 נקמת ה' ממדין, והבין שודאי ירצה גם
 להרוג אותו. אז פרח באויר, דהיינו שנתעלה
 למדרגת הג"ר, המכוננת פריחה באויר, אלא
 דפרי דף קצ"ד ע"א * דף קצ"ד ע"ב)

קעח) תא חזי, ההוא רשע כתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, חזיא דכורא. צליה נטל תרין, דכר ונוקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עלייהו נטל, ואתכפיין קמיה. ודא הוה (ט) שפיפון עלי ארת. על

מסורת הזהר

(ט) (בראשית מט) ויחי רכד צ"ב.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

של נקודת המנעולא, שכחו חזק לבטל כל הנחשים והכשפים שבעולם, כי בכל מקום שנקודה זו נוגעת מסתלקים משם כל האורות (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש הפוך במזוייך, כי המנעולא כלולה בשערות, אלא שגנוזה, ואמר לו, שיהפוך ויחפש בשערותיו עצמו, מלשון הפוך בה והפוך בה דכלא בה, וימצא שם כח נקודת המנעולא, ואז יפילו על ראש הרשע, וז"ש מיד ידע וגלי ההוא אורחא, שהנקודה דמנעולא ביטלה את הארת שלו, שעשה לג"ר דשמאל, ונגלה למטה, כי נפל ויצא מג"ר דשמאל, מיד אתגלי ונחתו תרווייהו וכו'. כי שניהם ירדו מבחינת הג"ר, שאפילו צליה, הפסיד הג"ר דקדושה, מחמת גילוי המנעולא שעורר בשערותיו, וז"ש ונחתו תרווייהו קמיה דפנחס.

קעח) תא חזי ההוא וכו': בוא וראה, רשע ההוא כתוב בו, וילך שפי, זה הוא העליון ממדרגות שלו, שהוא נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובוה שלט עליו משום שלקח השליטה ששלט עליהם, ונכנעו לפניו. וזה היה שפיפון עלי ארת, דהיינו על אותו ארת שעשה רשע ההוא. שכתוב, יהי דן נחש עלי דרך, זהו שמשון, שפיפון עלי ארת, זהו צליה.

פירוש. יש ב' קליפות זכר ונקבה הזכר הוא מבחינת דינים דדכורא הנמשכים בעת גילוי הג"ר דשמאל, והנקבה היא מדינים דנוקבא, וכה המנעולא המתגלים מן המלכות בסוד לא זכה הא רע. (כנ"ל בהקדמות 190 הזהר אות קכ"ג ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) וז"ש וילך שפי וכו' חזיא דכורא, שלהיותו דבוק בג"ר דשמאל, היה מוטל ברשות נחש הזכר דקליפה, שהוא דינין דדכורא. וזה היה העליון של כל מדרגותיו, דהיינו ג"ר דשמאל. צליה, שרצה לבטלו נטל תרין דכר ונוקבא, דהיינו שעורר ג"כ הנוקבא דקליפה, שהיא כח המנעולא, כנ"ל בדבור הסמוך, ובההוא שלט עליה וכו', כי בכח המנעולא הורידו

ממדרגתו

דקדושה. וז"ש, (באות קע"ו) צליה בריה וכו' קם ונטל שלטנו דשליט על הרשין ופרח בתריה, צליה, ה"ס הצל של י"ה שהוא ג"ר, כי צליה אותיות צל י"ה, דהיינו כבחינת קו האמצעי דקדושה, הממעט קו השמאל מג"ר, ע"י מסך דמפתחא, ולהיותו משבט דן, שהיא שליטת השמאל, ע"כ נרשם בו צל הזה על הג"ר שלו, והוא לקח כח השליטה של קו האמצעי שבו שעל ידו מושל על קו שמאל וממעטו, וז"ש, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, כי קו האמצעי דקדושה שולט על ג"ר דשמאל שממנו לוקחים כחם כל המכשפים והס"א, ופרח בתריה, שהיה רוצה להפילו בכח שליטת קו האמצעי, עם המסך דמפתחא, כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד אורחא אחרא באוירא, דהיינו שבכדי לבטל את כח המסך דמפתחא, חזר ועורר המיעוט דג"ר שבנקודת החולם, דהיינו כניסת המלכות לבינה, שה"ס מפתחא, שע"י, בקע ה' אוירין בההוא ארת, שביטל כל בחינות הג"ר שבה' בחינות כח"ב תו"מ הנמצאים ע"י שליטת קו האמצעי, כי בקע עם הדינים שבנקודת החולם כל מדרגה ומדרגה של ה' בחינות אלו, לכו"ח ולבינה ותו"מ, כמו בקטנות דקדושה, ואח"כ חזר ועורר הקו שמאל שבשורשו, שה"ס יציאת ה', מאויר, כמו בנקודת השורק, שאז חוזרים ונתעוררים הג"ר דשמאל, ונתבטל כח המסך דמפתחא של קו האמצעי, וז"ש ואסתלק, שחזר ועלה לג"ר דשמאל, ואתכפי מעינא, ששם אינו מגיע העין דקדושה, כנ"ל. וז"ש כדון אסתכן צליה, כלומר שהצל שעל י"ה שלו, נסתכן, שלא יתבטל מחמת גילוי הג"ר דשמאל שעשה בלעם. מחמת שהיה חסר לו המסך דמנעולא.

וז"ש (באות קע"ז) רמא ליה קלא פנחס, ואמר טולא דתנינייא דרבעין על כל חזיין, שרמו לו שיעורר צל התנינים הרובצים על כל הנחשים שבעולם, שה"ס הצל (דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

ההוא ארח, דעבד ההוא רשע, דכתיב יהי דן נחש עלי דרך, דא שמשון. שפיפון עלי ארח, דא צליה.

קעט) הנושך עקבי סוס, דא עירה, דהוה בהדיה דדוד, דהוה אתי מדן, ובגיניה, תליא גבורתיה בדוד, דכתיב (ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחר, דא שריה, דזמין למיתי בהדי משיחא דאפרים, ואיהו הוי משבטא דדן. וזמין איהו למעבד נוקמין וקרבין בשאר עמין. וכד דא יקום, כדין מחכא לפורקנא דישראל, דכתיב (לישועתך קויתי יי. ואע"ג דאוקמוה להאי קרא, אבל ברירו דמלה כמה דאתמר, וכמה דאוקמוה. ועל דא אתא קרא ואוכח.

קפ) כיון דנחת ההוא רשע לקמי ג פנחס, אמר ליה, רשע, כמה גלגולין בישינ עבדת, על עמא קדישא. אמר ליה לצליה, תא וקטליה, ולא בשמא, דלא אתחזי האי, לאדכרא עליה קדושה עלאה, בגין דלא תיפוק נשמתיה, ותתכליל במלין דדרגין קדישין, ותתקיים ביה מה דאמר תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בההוא שעתא עבד ביה כמה זיני מותא, ולא מית, עד דנטל חרבא דהוה (חקיק עלי חויא מהאי סטרא, וחויא מהאי סטרא. א"ל פנחס, בדיליה ה קטול ליה, ובדיליה ימות. כדין קטל ליה, ויכיל ליה. דכך ארחוי דההוא סטרא, מאן דאזל אבתראה, בה ימות, ובה תפוק נשמתיה, ובה תתכליל. והכי מית בלעם, ודייני ליה בדינין בההוא עלמא, ולא אתקביר לעלמין. וגרמוי כלהו אתרקבו, ואתעבידו כמה חויין מזוהמין, מנזקי שאר בריין, ואפילו תולעתין דהו אכלי א בשריה, אתהדרו חויין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) (ש"ב ח). (כ) (בראשית מט) ויחי רכה צ"ב. ר מוסיף פנחס נחת. ש תקין. ת טול ול"ג קטול ליה. א בשרא.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

אותו רשע לפני פנחס. אמר לו רשע, כמה גלגולים רעים עשית על עם הקדוש. אמר לצליה קום והרוג אותי. ולא בשם, כי זה אינו ראוי שתזכיר עליו את הקדושה העליונה, כדי שלא תצא נשמתו ותהיה נכללת בדברים של מדרגות הקדושות, שאי יתקיים בו מה שאמר, תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בההוא שעתא עבד וכו': בשעה ההוא עשה בו כמה מיני מיתות, ולא מת, עד שלקח חרב שהיה חקוק עליה נחש מצד זה ונחש מצד זה, אמר לו פנחס, בשלו תהרגו, ובשלו ימות. אז הרגו ויכול לו. כי כך דרכו של צד ההוא, מי שהולך אחריו, בו ימות, ובו תצא נשמתו ובו תכלול נשמתו. וכך מת בלעם. ודינן אותו בדינים של עולם ההוא, ולא נקבר לעולם, וכל עצמותיו נרקבו, ונעשו לכמה נחשים מזוהמים המזיקים שאר הבריות. ואפי' התולעים שאכלו בשרו, געשו נחשים.

אשכחנא

ממדרגתו והפילו לפני פנחס כנ"ל בדבור הסמוך. ונמצא שבלעם הלך בשפי אחד שהוא נחש זכר, וצליה הלך עם שני מיני שפי, שפי זכר ושפי נקבה. וז"ש שפיפון עלי ארח דא צליה, כי שפיפון יורה על ב' מיני שפי שלו זכר ונקבה.

קעט) הנושך עקבי סוס: זהו עירה שהיה עם דוד, שהיה בא מדן, ובזכותו תלה גבורתו בדוד, שכתוב, ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחר, זה שריה, העתיד לבא עם משיח בן אפרים, והוא בא משבט דן, והוא עתיד לעשות נקמות ומלחמות בשאר העמים. וכשזוה יקום, אז תחכה לגאולתם של ישראל. שכתוב, לישועתך קויתי ה'. ואע"פ שהעמידו מקרא הזה, אבל בירורו של הדבר הוא כמו שאמרנו, וכמו שהעמידוהו. ועל זה בא הכתוב, ומוכיח.

קפ) כיון דנחת ההוא וכו': כיון שירד

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

בלק

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי, דיהב ליה לשלמה מלכא, דכל מאן
דהוה בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי ידע טנרא דנפל תמן בלעם,
ישכח מאינון חויין דהוּו מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל חד מנייהו, רישא דיליה
ביה יעביד חרשין עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, ב בזנבא דיליה חרשין
אחרנין. תלת זיני חרשין, אית בכל חד וחד.

קפג) מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינון מלין דשאלת לשלמה,
אמרת, גרמא דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (ז) לא היה דבר נעלם מן
המלך אשר לא הגיד לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת לאינון חויין. ולא
יכילת לנטלא חד מנייהו. מה אתיב לה מלין דהוּו בלבה. כך אודע לה, דכתיב
ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינון חויין, לא יכיל לון כל בני עלמא, בר ממלה
דרוא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן יכיל. אלא, בשעתא דההוא שכבת זרע אפיק בינ,
ג כד איהו בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא, ברעותא דתיאובתא. כד
נפיק ברתיו, נטלי ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין לגבי חויא, מיד
כפיף רישיה, ד ותפסן ליה, כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני קרבין
דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין ליה. ובהאי, לא אצטריך בינ בעלמא מאני
קרבא, ולא מלה אחרא, ולא אצטריך לאסתמרא מנייהו, דהא כלהו אתכפיין
לגביה. כדין אתדבקו אינון מלין בלבה, ותאיבת להאי.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר ברי, קב"ה עבד מה דעבד בההוא חיובא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב ל"ג בזנבא [דיליה] חרשין אחרנין. ג ל"ג כד
איהו. ד יתפסק לה.

(ז) (מ"א ז).

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

אלו הנחשים, כל בני העולם אינם יכולים
להם, חוץ מדבר סוד אחד. ומה הוא. הוא
שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן וכי: ואם תאמר
מי יכול. אלא בשעה שאדם מוציא, כשהוא
בתשוקה, אותו שכבת זרע, והוציא אותה
לשם איתו הנחש ברצון התשוקה, כשיוצאת
ברתיחה, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד,
ואותו לבוש זורקים אל הנחש. מיד, כפיף
ראשו ותופשים אותו, כמו שתופשים תרנגול
הבית. ואם אפילו כל כלי מלחמה יערכו
כנגד אחד מהם, לא יוכלו לו. וכשעושה זה,
לא צריך אדם בעולם לכלי מלחמה, ולא
דבר אחר, ואינו צריך להשמר מהם, כי
כולם נכנעים אליו. או נתדבקו אלו הדברים
בלבה של מלכת שבא, וחשקה לזה.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר וכי: מכאן
ולהלאה, אלעזר בני, הקב"ה עשה מה שעשה
באותו הרשע, בלעם. וסודות סתומים אלו

לא

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי
וכי: מצאתי בספרו של אשמודאי שנתן
לשלמה המלך, שכל מי שהוא רוצה לעשות
כשפים חזקים סתומים מעין, אם יודע הסלע
שנפל שם בלעם, ישכח שם מאלו הנחשים
שנעשו מעצמותיו של אותו רשע. אם יהרג
נחש אחד מהם, בראשו, יעשה כשפים עליונים,
בגופו כשפים אחרים, ובזנבו כשפים אחרים.
ג' מיני כשפים יש בכל אחד ואחד.

קפג) מלכת שבא כד וכי: מלכת שבא
כשבאה אל שלמה, אחד מאלו הדברים ששאלה
לשלמה היה, אמרה, עצם נחש שיש בו ג'
כשפים, במה הוא נתפש. מיד, לא היה דבר
נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה. היא שאלה
על זה, והיתה צריכה לאלו הנחשים, ולא יכלה
לתפוש אחד מהם. מה השיב לה על הדברים
שהיה עם לבבה, שכתוב, ותדבר אליו את
כל אשר היה עם לבבה. כך הודיע אותה,
שכתיב, ויגד לה שלמה את כל דבריה, ואמר

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

ורזין סתימין אלין, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא, גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון בעלמא, ובני נשא לא ידעין, ואינון פליאן סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה, קראן (n) ושם * רשעים ירקב. זכאין אינון זכאי קשוט, עלייהו כתיב, (ג) אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

קפו) (o) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ר' אבא פתח, (u) תפלה לעני כי יעטוף וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה. ה ואוקמוה מלה דא, חד הוה משה, וחד הוה דוד, וחד עני, דאתכליל בהו, ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (g) תפלה לחבקוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא, ו חבקוק לאו בגין תפלה הוה, ואעיג דכתיב ביה תפלה, תושבחתא והודאה איהו לקביה, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין וגבורן, דהא בריה דשונמית הוה.

קפו) אבל ג' אינון דאקרון תפלה. (z) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית כגיניה, (י) בבר נש אחרא. (p) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה, דלית כגיניה במלכא אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון ג'. מאן חשיבא מכלהו. הוי אימא תפלה דעני. תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא.

קפח) מ"ט. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתבי, (r) קרוב יי לנשברי לב

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

- (n) (משלי י). (י) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. (o) (ישלח ז) צ"ג להלן רמט צ"ב, ח"ג שד. (u) (תהלים קב) ב"א קסז צ"ג. (g) (חבקוק ג) בשלח א צ"ב. (z) (תהלים ז) וישלח יט צ"א. (p) (שם פו) משפטים קסד צ"ד. (r) (שם לד) וישב יד צ"ג.

מאמר

הסולם

לא צריכים לגלות, אבל כדי שהחברים שבכאן ידעו דברים סתומים שבעולם, גיליתי לכם. כי כמה חוקים סתומים יש בעולם ובני אדם אינם יודעים, והם פליאות סתומות גדולות ועליונות. עליו, על בלעם, ועל הדומים אליו, קוראים, ושם רשעים ירקב. אשרי הם צדיקי אמת, עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

מאמר תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

קפו) ועתה לכה נא ארה לי וכו': ר' אבא פתח, תפלה לעני כי יעטוף וגו'. ג' הם שכתוב בהם תפלה, והעמידוהו דבר זה, אחד הוא משה, אחד הוא דוד, ואחד הוא עני, שנכלל בהם ונתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב, תפלה לחבקוק הנביא, הרי ארבעה הם, ומשיב, אלא חבקוק, לא משום תפלה,

קפח) מ"ט בגין דעני וכו': שואל מהו הטעם, ומשיב, משום שעני הוא שבור הלב, וכתוב, קרוב ה' לנשברי לב, והעני עושה תמיד ריב עם הקב"ה, והקב"ה מקשיב ושומע

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב *) דף קצ"ה ע"א)

ושומע

וגו'. ומסכנא עביד תדיר קטטה בקב"ה. וקב"ה אצית ושמע מלוי. כיון דצלי צלותיה, פתח כל כוי רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

קפט) וקב"ה אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונון ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקב"ה אתיחד בלחודוי, באינן תורעמין, בההוא צלותא, דכתיב ולפני יי ישפוך שיחו. לפני יי ודאי.

קצ) כל חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קב"ה במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, כלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמסכנא, ומכל אינן תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למסכנא, אלא כד שפיך דמעוי בתורעמו, קמי מלכא קדישא. ולית תיאובתא לקב"ה, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

קצא) משה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל ה כיון, וכל תרעי שמיא, כלהו זמינין לאפתחא למסכנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקב"ה אצית מיד, כצלותא דמסכנא. כיון דחמי האי, עבד גרמיה עניא ומסכנא, פשט לבושא דמלכותא, ויתיב בארעא כמסכנא, אמר תפלה. דכתיב, תפלה לדוד הטה יי אונך ענני. ואי תימא אמאי. בגין כי עני ואביון אני. א"ל

חלופי גרסאות

ח בנין.

הסולם

מאמר

תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני
קצ) כל חילי שמיא וכו': כל צבאות השמים שואלים אלו לאלו במה עוסק הקב"ה במה משתדל. אומרים להם הוא מתיחד בתשוקה בכלים שלו, דהיינו בנשברי לב, כולם אינם יודעים מה נעשה מתפלת העני, ומכל אלו התרעומות שלו, כי אין תשוקה לעני אלא כששופך דמעות בתרעומות לפני המלך הקדוש. ואין תשוקה להקב"ה, אלא כשהוא מקבל אותם, ונשפכים לפניו. וזו היא תפלה שעושה איחור ועכוב לכל התפלות שבעולם.

קצא) משה צלי צלותיה וכו': משה התפלל תפלתו ונתעכב כמה ימים בתפלה הזו. מחמת תפלת העני. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי שמים כולם מוכנים להפתח לתפלת העני, ואין בכל תפלות שבעולם שהקב"ה מקשיב מיד כתפלת העני.

ושומע דבריו. כיון שהעני התפלל תפלתו, פותח כל חלונות הרקיע, וכל שאר התפלות העולות למעלה דוחה אותם אותו העני, שבור הלב. שכתוב, תפלה לעני כי יעטוף. והיה צריך לומר, כי יתעטף, מהו כי יעטוף. אלא, הפירוש הוא, הוא עושה איחור, שמאחר כל תפלות שבעולם שאינן נכנסות עד שתפלה שלו נכנסת. עטופא פירושו איחור, מלשון והעטופים ללבן.

קפט) וקב"ה אמר יתעטפון וכו': והקב"ה אמר, תתאחרנה כל התפלות ותפלה זו תעלה אלי, איני צריך כאן בית דין שידונו בינינו, לפני תהיינה תרעומות שלו, ואני והוא נהיה בלבדנו. והקב"ה נתיחד בלבדו באלו התרעומות, בתפלה ההיא, שכתוב, ולפני ה' ישפוך שיחו. לפני ה', ודאי.

(דפו"י דף קצ"ה ע"א)

כיון

קב"ה, דוד, ולא מלכא אנת, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה ׀ דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ד כלא הוה ביה בדוד.

קצב) אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. ׀ וע"ד אצטריך ליה לבר נש דצלי צלותיה, ׀ למעבד גרמיה עני, בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל, כמה דשבקין למסכנין, דהא בלא רשותא עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה תדיר כמסכנא, צלותיה סלקא, ואערעת באינון צלותין דמסכנין, ואתחברת בהו, וסלקת בהדיהו, ובכללא דלהון עאלת, ואתקבלת ברעותא קמי מלכא ׀ קדישא.

קצג) דוד מלכא, שוי גרמיה בארבעה ארחין, שוי גרמיה בהדי מסכני. שוי גרמיה בהדי חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי גרמיהו ונפשיהו על קדושת שמיה. שוי גרמיה בהדי מסכנא, דכתיב כי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני. בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה גרמיה רשע, ואי תימא אי הכי לא יפרט חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט חטאוי, כדין איהו חסיד, דאתי לקבלא תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.

חלופי גרסאות

ס דעני; דאביון ול"ג ועני. י ועכ"ד. כ מוסיף למהוי תמן עני ואביון ולמעבד. ל מוסיף קדישא בהו.

הסולם תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

ומתחברת בהן ועולות עמהן, ונכנסת בכלל שלהן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש.

מאמר ד' ארחין, עניים. חסידים. עבדים. בעלי קדוש השם

קצג) דוד מלכא שוי וכו': דוד המלך השים עצמו בד' דרכים. השים עצמו עם העניים. השים עצמו עם החסידים. השים עצמו עם העבדים. השים עצמו עם אלו המוסרים עצמם ונפשם על קדוש השם. השים עצמו עם העניים, שכתוב כי עני ואביון אני. השים עצמו עם החסידים, שכתוב, שמרה נפשי כי חסיד אני. כי אדם צריך שלא ישים עצמו רשע, ואם תאמר אם כן לא יתודה על חטאיו לעולם, שיהי בזה, הוא משיש עצמו רשע. אינו כן. אלא כשיתודה על חטאיו, אז הוא חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצמו מצד הרע, שהיה בטנוף שלו עד עתה, ועתה התדבק בימין העליון שהוא

מאמר

כיון שראה זה, עשה עצמו עני ואביון, פשט לבוש מלכות וישב על הארץ כאביון, ואמר תפלה. שכתוב, תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני, ואם תאמר, למה. משום כי עני ואביון אני. א"ל הקב"ה, דוד, וכי אינך מלך ושליט על מלכים גבורים, ואתה עושה עצמך עני ואביון. מיד החזיר תפלתו באופן אחר, ועזב המלות אביון ועני, ואמר, שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ה, הכל היה בדוד. הן עני והן חסיד.

קצב) אמר ליה רבי וכו': אמר ליה ר' אלעזר, יפה אמרת. וע"כ צריך האדם המתפלל תפלתו לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל תפלות כל העניים, כי כל שומרי השערים אינם עוזבים כך להכנס, את כל התפלות שבטולט, כמו שעוזבים תפילת העני. כי הן נכנסות בלי רשות. ואם אדם עושה עצמו, ומשים רצונו תמיד, כמו עני, תפלתו עולה ופוגשת בתפלות העניים,

(דפ"י דף קצ"ה ע"א)

קצד) ולא תימא, דלא מקבל ליה קב"ה, עד זיפרט חטאוי מיומא דהוה
 n בעלמא. n או אינון * דאתכסון מניה, דלא יכיל לאדבקא. אלא לא אצטריך
 לפרשא, בר אינון דיזכר מנייהו. ואי שוי רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן
 אבתרייהו. דהא תנינן, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין
 לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעינוי מה דיכיל לאדבקא,
 כלא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

קצה) והכי גרסינן בנגעים, כ"ד ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום
 מחיה. וכהנא לא o הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, w לכל מראה עיני
 הכהן אתר דיכיל כהנא למחזי מכתשא באסתכלותא חדא, ולא אצטריך למאכא
 גרמיה, ולארמא עינוי הכא והכא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי e מן
 יומא דהוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל p לאדבקא,
 דאינון חורי ביתא עלאין z לעילא. q אלא לכל מראה עיני הכהן, וכלהו אתמשכן
 אבתרייהו. וע"ד שוי דוד r גרמיה גו חסידים.

קצו) שוי גרמיה בהדי עבדים, דכתיב t הנה כעיני עבדים אל יד
 אדוניהם. וכתיב, r הושע עבדך אתה אלהי. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי
 נפשיהו על קדושת שמייה. דכתיב, b שמח נפש עבדך כי אליך יי נפשי אשא.
 בכל הני ארבע, עבד גרמיה דוד מלכא קמי מאריה.

מסורת הוהר

w (ויקרא יג). t (תהלים קכג). r (שם פו) n מעלמא; ל"ג מעלמא או אינון; מוסיף מעלמא
 אי הכי. n אן. o ל"ג הוה. e מוסיף למבעי מן.
 p לאדבקא. z לעלאין. q ת"ה ול"ג אלא. r למגרמיה.
 b (שם).

הלופי גרסאות

הסולם ד' ארחין, עניים. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

לראות הנגע בבת אחת, בהסתכלות אחת,
 ואינו צריך לכפוף עצמו, ולהרים עינוי לכאן
 ולכאן. אף כאן, אינו צריך לפרש חטאיו,
 מיום שהוא בעולם, שהם כמו חורי הבית
 התחתונים, שאינו צריך לבדקם, ולא אלו
 החטאים ששכחם שאינו יכול להזכר בהם,
 שהם כמו חורי הבית העליונים למעלה, אלא
 לכל מראה עיני הכהן, מה שיכול לראות
 בהסתכלות אחת, וכולם נמשכים אחריהם.
 ועל זה השים דוד את עצמו בתוך החסידים.
 שהיה מתודה על חטאיו ונתדבק בימין,
 כמבואר.

קצו) שוי גרמיה בהדי וכו'; ומאין לנו
 שהשים עצמו עם העבדים, הוא שכתוב,
 הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב,
 הושע עבדך אתה אלוקי. ומאין לנו שהשים
 עצמו עם אלו שמסרו נפשם על קדוש לשם.
 הוא שכתוב שמח נפש עבדך כי אליך ה'
 נפשי אשא. בכל אלו ארבעה, שחט, עניים,

חסידים

שהוא חסד, הפשוטה לקבל אותו. יכיון
 שנתדבק בחסד, נקרא חסיד.

קצד) ולא תימא דלא וכו'; ואל תאמר,
 שהקב"ה אינו מקבלו, עד שיפרט כל חטאיו
 מיום שבא לעולם, או גם אלו שנסתרו ממנו,
 ואינו יכול להזכר בהם. אינו כן, אלא שאינו
 צריך לפרש רק אלו החטאים שזוכר אותם,
 ואם משים רצונו בהם להתחרט עליהם בעת
 הוידוי, כל החטאים האחרים נמשכים אחריהם
 והוא על דרך שלמדנו, אין בודקים בביעור
 חמץ, לא חורי הבית העליונים שלמעלה,
 ולא חורי הבית התחתונים שלמטה, אלא
 כיון שבדק לפי מראית עינוי לפי מה שיכול
 לראות, הכל נמשך אחר זה, ומתבטל עמו.
 קצה) והכי גרסינן בנגעים וכו'; וכך
 למדנו בנגעים, כ"ד ראשי אברים הם שאינם
 מטמאים משום מחיה, שהכהן לא היה מטריח
 עצמו עליהם לראותם, והיינו שכתוב, לכל
 מראה עיני הכהן, שהוא מקום, שהכהן יכול
 (דפריי דף קצ"ה ע"א *) דף קצ"ה ע"ב)

קצו) אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלכא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, בר בצלו, ובברכאן ו ותחנונים למריה. דכתיב, א הרימותי ידי אל יי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי מאריה, ועביד גרמיה ברעותא, ת בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר צלותיה בריקניא.

קצח) בקדמיתא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי צלותא. ולבחר עבד, לבתר דצלי צלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה. ולבחר עבד, לבתר דצלי כל צלותיה, ואזיל ליה, ועיד א דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב ד תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

קצט) לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשיה על קדושת שמייה.

ר) לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, ב וסמיך גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומסכנא. ולשואה רעותיה, לאתכללא גו מסכני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

מסורת הזוהר

ג) (בראשית יד) יתרו ב צ"ו. ד) (תהלים פו) לך חלופי גרסאות
א ל"ג ת. למריה ותחנונים. ת ל"ג בתקונא דא. א ל"ג דוד. ב ל"ג וסמיד.

מאמר

חסידים, עבדים, ובעלי קדוש השם, עשה עצמו דוד המלך לפני אדונו. קצו) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א. הרימותי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. כי למדנו, אסור לאדם להרים ידיו למעלה חוץ בתפלה ובברכות ובתחנונים לאדונו. שכתוב, הרימותי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגם, ארימית ידי בצלו. דהיינו בתפלה. כי אצבעות הידים יש בהם דברים עליונים (כנ"ל ב"א אות ק"ל) ועתה אני עושה כך. שאני מרים ידי בתפלה. ואני אומר, שכל מי שמסדר אלו ארבעה, הנ"ל, עניים חסידים עבדים ובעלי קדוש השם, לפני אדונו, ועושה עצמי בהפץ לב בתקון הזה כראוי, הנה בתקון הזה, לא תחזור תפלתו ריקם. קצח) בקדמיתא עבד לסדרא וכו': בתחלה צריך לעשות עצמו עבד, דהיינו לסדר שבחים לפני אדונו ולומר לפניו, וזהו בתשבחות שלפני התפלה. ולאח"כ יעשה (דפו"י דף קצ"ה ע"ב)

הסולם

ד' ארחין, עניים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש עצמו עבד, לאחר שהתפלל תפלת העמידה, הוא עבד המסדר תפלה לאדונו. ולאח"כ יעשה עצמו עבד, אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. וע"כ דוד עשה עצמו ג' פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. שמח נפש עבדך. וכתוב תנה עתך לעבדך, הרי ג' פעמים שצריכים לעשות עצמו עבד. דהיינו לפני התפלה, ואחר תפלת שמונה עשרה, ואחר כל התפלה כנ"ל. קצט) לבתר לשואה גרמיה וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדוש השם. והיינו ביחוד של שמע ישראל, שכל מי שמשים רצונו כך במקרא הזה, נחשב לו כאלו מסר נפשו על קדושת שמו. ר) לבתר לשואה גרמיה עני וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו עני. כי בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רום גרומים. כשאמר אמת ויציב, וסומך גאולה לתפלה, יהיה בתפלת עמידה, בשמונה עשרה, שפור לב

רא) לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקה בימינא, דפשוטה לקבלא לאינון דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

רב) מאן כליל לכל הני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינון בתלת דוכתין, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד אינון אחרנין. בין עבד קדמאה, לעבד תניינא, אית ליה לממסר נפשיה על יחודא דקדושת שמיא, ולשואה גרמיה עני ומסכנא בצלותא דעמידה, ולשואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה. עבד תליתאה בתר דסיים וסדר כלא.

רג) תנו, בההיא שעתא דסדר בר נש כל הני סדורין ארבע, ברעו דלכא, קודשא בריך הוא ניחא קמיה, ופריש ימיניה עליה, בההוא עבד תליתאה, וקרא עליה וא"ל, עבדי אתה, דכתיב ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי צלותא * דהאי בר נש, לא תהדר בריקניא לעלמין. אתא ר' אבא ונשקיה. רד) אמר ר' אלעזר, ת"ח, תרי עבד מאינון תלתא, אינון דכללי כל הני, דהא תליתאה קיימא לחתמא ביה חותמא לעילא, לשואה ביה ידא ימינא דמלכא, ולאשתבחא ביה. אבל הני תרין, קדמאה ותניינא, אינון כללא דכלא. ודוד שבח ה גרמיה בהו, דכתיב ו) אנא יי' כי אני עבדך אני עבדך וגו', דאלין כללי דכל

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ו) (תהלים קטז). ג ומאי. ד דא כליל. ה מוסיף גרמיה לבתר.

מאמר

הסולם

ד' ארחין, עניים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש תפלה. עבד הג' הוא אחר שגמר וסידר את הכל. דהיינו לאחר כל התפלה (כנ"ל) אות קצ"ח).

רג) תנו בההיא שעתא וכו': למדנא, באותה שעה שסידר האדם כל אלו ארבעה הסדרים ברצון הלב, הוא לרצון לפני הקב"ה, ופורש ימינו עליו בעבד ההוא הג', שלאחר כל התפלה, וקורא עליו ואמר לו, עבדי אתה. שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי הוא, שתפלתו של אדם הזה לא תשוב ריקם לעולם. בא רבי אבא ונשקו.

רד) א"ר אלעזר ת"ח וכו': אר"א בוא וראה שני עבד מאלו הג' כוללים בתוכם כל אלו השאר, קידוש השם עני חסיד, כי עבד הג' עומד לחתום בו החותם שלמעלה, להשים בו יד ימין המלך, ושהוא משתבח בו. אבל אלו ב' עבד, הראשון שקודם התפלה והשני שלאחר תפלת עמידה, הם כלל הכל. ודוד המלך שבח את עצמו בהם, שכתוב, אנא

ה'

לב עני ואביון, וישים רצונו להתכלל בתוך האביונים בשבירת הלב, ובשפלות נפש.

רא) לבתני' לשואה גרמיה גו וכו':

אח"כ, צריך להשים עצמו תוך חסידים בשומע תפלה, לפרש חטאיו, כי כך צריך לעשות יחיד בשומע תפלה, כדי להתדבק בימין, שהוא חסד, הפשוטה לקבל שבים, ואז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלו כראוי.

רב) מאן כליל לכל וכו': שואל, מי

כולל לכל אלו הנ"ל. ומשיב, הוא מי שצריך לכלול אותם, וזה הוא, עבד, הכולל לכל השאר, שהם, קדוש השם, עני, חסיד, ג'

עבדים הם בג' מקומות, וכולם אחד, ועליהם כתוב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד נמצאים אלו האחרים, דהיינו בין עבד הראשון שלפני התפלה, לעבד האחרון, שלאחר תפלת העמידה, (כנ"ל) אות קצ"ח). יש לו למסור נפשו על קידוש השם, ולעשות עצמו עני ואביון בתפלת העמידה ולהשים עצמו תוך החסידים בשומע

(דפו"י דף קצ"ה ע"ב * דף קצ"ו ע"א)

שאר. תליתאה ו כך קיימא למפרק לי, דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. מאן דמסדר דא, ידיע ליהוי ליה דקב"ה משתבח ביה, וקרא עליה עבדי ישראל אשר בך אתפאר. ז אתא ר' אבא ונשקיה.

רה) א"ר אבא, ע"ד קרינן, ז) הנחמדים מזהב ומפז רב וגו', כמה מתיקין מלין עתיקין דטדרו קדמאי, ואנן כד טעמין לון, לא יכלין למיכל. ודאי הכי הוא, והא קרא אוכח על תלתא עבדין, ואינון חד, ובאתר חד. ותרין כדקאמרת, וחד דאיהו לאתעטרא ביה קב"ה, דכתיב ח) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקב"ה אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד, דהא דקב"ה הוי.

רו) פתח ר' אלעזר ואמר, ט) מי בכם ירא יי וגו'. מאי שומע בקול עבדו. האי קרא אוקמוה חברייא ח בצלותא, והכי הוא. מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה, ויומא חדא לא אתי, קב"ה שאיל עליה ואמר, מי בכם ירא יי שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו. במאן. אי תימא בנביאה, או גבר אחרא, מאן יהב נביאה, או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה, או דגבר בעלמא.

רז) אלא ההוא דצלי צלותין בכל יומא, איהו שומע בההוא קול, דקרי ליה קב"ה, ומשתבח ביה, ואמר דאיהו עבדו ודאי. שומע בקול, במאי קול.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (שם יט) נח צו צ"א. ח) (ויקרא כה) יתרו סז ו בכך ז ל"ג אתא ר' אבא ונשקיה. ח ל"ג בצלותא. צ"ס. ט) (ישעיה ג) תרומה לב צ"ט.

מאמר

הסולם

ד' ארזין, עניינים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש

שהקב"ה צריך להתעטר באותו עבד חג', וע"כ לא ימכרו לשם עבד, כי של הקב"ה הוא. רז) פתח ר' אלעזר וכו': פרא ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקיו. שואל מהו שומע בקול עבדו. מקרא זה העמידוהו החברים בתפלה. וכך הוא. דהיינו מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל, ויום אחד לא בא, הקב"ה שואל עליו ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. אבל, מהו שומע בקול עבדו, במי אם תאמר שעבדו, היינו בנביא, או איש אחר, מי נתן נביא או איש אחר לתפלה, וכי משום שהתפלל תפלתו, הוא שומע בקול נביא או איש אחר בעולם.

רז) אלא ההוא דצלי וכו': ומשיב, אלא אותו המתפלל תפלות בכל יום הוא שומע בקול ההוא שקורא לו הקב"ה, ומשתבח

ה' כי אני עבדך אני עבדך וגו', כי אלו כוללים כל השאר. עבד חג' שלאחר כל התפלה, עומד כך לגאול אותי, שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. מי שמסדר כך, יהיה ידוע לו, שהקב"ה משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא ר' אבא ונשקו.

רה) א"ר אבא ע"ד וכו': אר"א על זה אנו קוראים, הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'. כמה מתוקים הם דברים עתיקים סדרו הראשונים, ואנו כשטועמים אותם, אין אנו יכולים לאכלם. כלומר, שאין אנו מבינים אותם. ודאי כך הוא. והרי המקרא מוכיח על ג' עבדים והם אחד, במקום אחד, שנים, כמו שאמרת, והשלישי הוא שיתעטר בו הקב"ה. כי כתוב, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. שהם ב' עבדים, שקודם התפלה ושללאחר תפלת העמידה, וכתוב לא ימכרו ממכרת עבד, שהוא חג', משום

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

בההוא דאקרי עבדו. שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו, דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין, דאיהו עבדא דמלכא קדישא, ודא הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו, וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא יתכונשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה, סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין, דלא יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא, דכר ונוקבא, ומשטטין בעלמא, וההוא עידן אתקן לצלותא, בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל.

רט) וכדין איהו עידן לצלותא, בגין דאינון אזלי ׀ למשטטא, בטורי חשוך, והר נשפה, כדין פתיחין כוי נהורין עלאין, ונפקי ושריאן על בתי כנסיות, ברישיהון. דאינון דצלאן צלותין, ומתפלגן נהורין על רישייהו. וקביה שאיל, על ההוא דלא אשתכח תמן, ואמר חבל על פלניא, דהוה רגיל הכא, והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין, והלך לשטטא בטוריא בעלמא, ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר, ולית ׀ ליה ביה חולקא, אין נגה לו, כמה דאתפליג זשריא על אחרנין דתמן, כמה טבין אתאבידו ׀ מניה. ואלו הוה תמן, יבטח בשם יי, בכללא דעבד קדמאה. וישען באלהיו ברזא דעבד תניינא.

רי) אר"ש, אלעזר ברי, ודאי רוח נבואה שריא עלך. א"ר אבא, אריא בר אריא, מאן יקום קמייהו, כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין דעלמא תקיפין,

חלופי גרסאות

׀ לשדדא. י ל"ג דאינון. כ ל"ג ליה. ׀ מוסיף מניה. אין נגה לו השתא דהלך חשכים.

הסולם ד ארחין, עניינים. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

ושורים על בתי כנסיות בראשם של אלז המתפללים תפלות, ומתפשטים האורות על ראשיהם. והקב"ה שואל על אותו שאינו נמצא שם, ואומר חבל על פלוגי, שהיה רגיל כאן, ועתה הלך חשכים, שנעבר מן האורות, והלך לשוטט בהרים בעולם, כי הוא נמצא תחת שליטת הס"א שבהרי חשך, ויצא מנגדה ההוא שהוא אור המאיר בבית הכנסת, ואין לו בו חלק, וי"ש אין נגה לו כמו שנתפשט ושורה על אחרים אשר בבית הכנסת, כמה טוב נאבד ממנו, ואלו היה שם, יבטח בשם ה' דהיינו בכלל עבד האי, שלפני התפלה, וישען באלקיו, בסוד עבד הב', שלאחר תפלת העמידה.

רי) אר"ש אלעזר ברי וכו': א"ר שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. א"ר אבא לר"א, ארי בן ארי מי יקום לפנייהם כששואגים לטרוף טרף, כל האריות שבעולם הם גבורים, ואלו ר"ש ובנו יותר מכילים

בו ואמר, שהוא עבדו ודאי, והיינו שומע בקול, באיזה קול. בקול ההוא שנקרא עבדו. כי שבח עליון הוא, שיצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד שקול נשמע בכל אלו הרקיעים, שהוא עבד המלך הקדוש. וזה הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו: שואל וכי משום שלא בא להתפלל, הוא הלך חשכים. ומשיב, אלא העמידהו. אבל מטרם שמתאספים ישראל לבתי כנסיות להתפלל, עומד סטרא אחרא וסוגר כל אורות עליונים, שלא יתפשטו ויצאו על העולם, וג' פעמים ביום הולכת הסטרא אחרא שהוא זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ועת ההיא נתתקנה לתפלה משום שאין שם קטרוג כלל.

רט) וכדין איהו עידן וכו': ואז הוא הזמן לתפלה, כי משום שהם, הס"א, הולכים לשוטט בהרי חושך והר נשפה, פתוחים אז החלונות של אורות העליונים ויוצאים (דפוי דף קצ"ו ע"א)

ואלין יתיר מכלהו. כל אריין דעלמא, קשיין לאפקא טרפא מפומייהו, ואלין נוחין לאפקא מפומייהו טרפא. אינון טרפי טרפא, ויהבי לכלא.
 ריא) אשר הלך חשכים, אשר הלכו מבעי ליה. אמר רבי אלעזר, בגין דאינון ׀ שריין בחבורא, ומיד מתפרשן. הלך חבורא, חשכים אתפרשן. שראן בחבורא, ואתפרשן מיד. כגוונא דא, ׀ רוח סערה באה, כלל דכר ונוקבא. באה ׀) והיא שבקת ליה, מיד מתפרשן. ׀
 ריב) ׀ וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה דאמר רבי חייא, מלה סתימא הוה. אבל כתיב, ׀) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. וכי דוד מלכא. על צפרא בעלמא, הוה אמר מלה דא.
 ריג) אלא, כמה דתנינן, כמה חביבין נשמתין קמי קב"ה. אי תימא כל נשמתין דעלמא. ׀ לאו הכי. אלא אינון נשמתהון דצדיקייא, דתמן מדוריהון בהדיה. מדוריהון לעילא, ומדוריהון לתתא. והכי אתמר. גם צפור מצאה בית, אלין רוחיהון דצדיקייא.
 ריד) תנינן, תלת שורין אינון לג"ע, ובין כל חד וחד, כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן, ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו, אע"ג דלא זכו למיעאל. אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא דלגו, ׀) עין לא ראתה אלהים וגו'.

חלופי גרסאות

מ ל"ג שריין. ׀ מוסיף והא אתמר; לעיל קפ"ו ד"כ מצאתי ול"ד חסר בהעתק. ׀ ל"ג לאו הכי.

מסורת הזהר

י) (יחזקאל א) יתרו עט צ"צ. כ) לעיל אות א צ"א, להלן אות רכד, רמה, שצו צ"ח. ז) (תהלים סד) תצוה כו צ"י. ח) (ישעיה סד) הקסה"ז ׀ צ"א.

גם צפור מצאה בית

בן צפור, הוא דבר סתום, אבל כתוב, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. שואל, וכי דוד המלך על צפור פשוטה נשמית, היה אמר דבר זה.
 ריג) אלא כמה דתנינן וכו': ומשיב, אלא כמו שלמדנו, כמה חביבות הנשמות לפני הקב"ה. אם תאמר כל הנשמות שבעולם אינו כן, אלא נשמות הצדיקים שמדוריהם שם עמו. מדוריהם למעלה מדוריהם למטה. וכך למדנו, גם צפור מצאה בית, אלו הם רוחות הצדיקים.
 ריד) תנינן תלת שורין וכו': למדנו ג' חומות הם לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטיילות שם, ונהנות מריח העונג של הצדיקים שבפנים גן העדן, אע"פ שלא זכו להכנס בפנים. אבל העונג של הצדיקים שמבפנים, עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

הסולם

מאמר

מכולם. כל האריות שבעולם קשה להוציא טרף מפיהם, ואלו, נוח להוציא טרף, דחינו דברי תורה, מפיהם. הם טורפים טרף, ונותנים לכל.
 ריא) אשר הלך חשכים: ושואל, אשר הלכו היה צריך לומר, א"ר אלעזר. הוא משום שהם, הס"א, שורים בחבור זכר ונקבה, ומיד מתפרדים, ח"ש, הלך היינו בחבור, והס אחד. חשכים, היינו שכבר נתפרדו, מתחילים בחבור, ונפרדים מיד. כעין זה, רוח סערה באה, שהוא כלל זכר ונקבה דס"א, שנקראים רוע סערה, ואח"כ אומר באה לשון יחיד ולשון נקבה, כי הנקבה עוזבת את הזכר, שמיד נפרדים.

מאמר גם צפור מצאה בית

ריב) וירא בלק וגו': ר' אלעזר אמר, ודאי מה שאמר ר' חייא, על מקרא הזה, בלק (דפ"י דף קצ"ו ע"א י) דף קצ"ו ע"ב)

רטו) ויומין רשימין אית בשתא, ואינון יומי ניסן, ויומי תשרי, דאינון רוחין משטטן ופקדן לאתר דאצטריך. ואע"ג דזמנין סגיאין משטטן, אבל יומין אלין רשימין אינון, ואתחזון על ט גבי שורין דגנתא, כל חד וחד כחיוו דצפרין מצפצפן, בכל צפרא וצפרא.

רטז) וההוא צפצופא שבחא דקב"ה, וצלותא על חיי בני נשא דהאי עלמא. בגין דאלין יומין, ישראל כלהו מתעסקין במצות. ובפקודין דמארי עלמא. וכדין בחזו אתחזון צפרין מצפצפן, וע"ג שורין דג"ע מצפצפן משבחן ואודן ומצלן על חיי דהאי עלמא.

ריז) אר"ש, פ אלעזר ודאי שפיר קאמרת, דודאי אינון רוחין תמן. אבל מה תימא ודרור קן לה. אמר, הכי אוליפנא, דא היא נשמתא קדישא, דסלקא לעילא, וסלקא לאתר טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת, ושפיר איהו. אבל כל דא בג"ע דלתתא היא, וכמה דאמרת ז, הוא, והכי ק הוא ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין דמשטטן ואתחזון ר כחיוו דצפורין, ואלין רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית לון מדורין ידיעאן לגו.

ריט) ש ועכ"ד, כלהו נכוין מחופה ה דחברייהו. אינון דאית לון דרור, וחירו מכלא. וקב"ה א אחזי לון היכלא טמירו חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים

חלופי גרסאות

פ ל"ג אלעזר ודאי. צ ל"ג הוא. ק ל"ג הוא. ר הכי ול"ג כחיוו דצפרין. ש ועד כען. ת דחבריה כיון. א אחיד.

גם צפור מצאה בית

הסולם

מאמר

היא נשמה הקדושה, שנקראת דרור, להיותה אור הבינה שהיא חירות, שהיא עולה למעלה, ועולה למקום סתור וגנוז, שעין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון אלעזר וכו': אר"ש, אלעזר, ודאי יפה אמרת, ויפה הוא. אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, והוא כמו שאמרת, וכך הוא ודאי, גם צפור מצאה בית אלו הם רוחות הקדושים, שזכו אח"כ לכנס ולצאת, אחר שהיו משוטטים בלא מקום, והם נראים כמו צפורים, ואלו הרוחות מצאו בית. ודאי כל אחד ואחד יש לו מדור ידוע בפנים.

ריט) ועכ"ד כלהו נכוין וכו': ועכ"ד כולם, כל אלו הרוחות, נכות מחופה של חבריהם, מאותם שיש להם דרור וחירות מכל, והקב"ה מראה להם היכל נסתר אחד גנוז אשר עין לא ראתה אלקים זולתך. והיכל ההוא נקרא קן צפור, ומשם מעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא, שבימים רשומים, ג' פעמים

רטו) ויומין רשימין אית וכו': וימים ידועים יש בשנה, שהם ימי ניסן וימי תשרי שאלו הרוחות משוטטים ופוקדים למקום שצריך, ואע"פ שבזמנים הרבה הם משוטטים אבל ימים אלו רשומים אלו והם נראים על החומות שבגן, כל אחד ואחד כמראה צפרים מצפצפים, בכל בקר ובקר.

רטז) וההוא צפצופא וכו': וצפצופא ההוא, הוא שבח להקב"ה ותפלה על חיי בני אדם של עולם הזה, משום שבאלו הימים ישראל כולם מתעסקים במצות ובפקודות רבון העולם, ואז נראים הצפרים מצפצפים בשמחה, ועל החומות שבגן עדן הם מצפצפים משבחים ומודים ומתפללים על חיים של עולם הזה.

ריז) אר"ש, אלעזר ודאי וכו': א"ר שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת, כי אלו הרוחות ודאי הם שם. אבל מה תאמר בפירוש המקרא, ודרור קן לה. אמר, כך למדתי, זו

(דפ"י דף קצ"ו ע"ב)

זולתך, וההוא היכלא אקרי ב קן צפור. ג ומתמן מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין רשימין, תלת זמנין בשתא, ד קב"ה בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון ההוא היכלא טמירא גניז, דלא ידעין ולא אשתמודען ביה, כל צדיקיא דתמן.

(רכ) אשר שתי אפרוחיה ה את מזבחותיך, אלין אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן. מתעטרן לקמי מלכא קדישא, דהא זכותא דבנייהו בהאי עלמא, ו אגין עלייהו, ומעטרין להו תמן. מאן רוחא זכאה לכל האי. האי דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיך וגוי. מכאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא אתחזינא תמן.

(רכא) פתח כמלקדמין, רבי אלעזר ואמר, גם צפור מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא בנוי, דהו בלשכת הגזית, אולפי אורייתא, וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושארן במדברא, נטלו מענוגא ד דמדין, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא. כיון דחמא קב"ה, דעל אורייתא הוה כסופא דלהון, משיך לון מתמן, ואעיל לון ללשכת הגזית. ודרור קן לה, כלא חד. צפור דרור כלא איהו חד. ג חבר הקני. ט ויאמר שאול אל הקני וגוי.

(רכב) ת"ח, מה כתיב, וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדכיר שמא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ג) (שופטים ד) ב"א רלו צ"ג. ט) (ש"א טו) ויקהל א צ"ב. ב ל"ג קן. ג תמן עטרין. ד דקב"ה. ה ל"ג את מזבחותיך. ו ל"ג אגין עלייהו. ז דיריחו.

הסולם

גם צפור מצאה בית

מאמר

(רכא) פתח כמלקדמין וכו': פתח ר' אלעזר כבתחלה, ואמר גם צפור מצאה בית, זה יתרו. ודרור קן לה, זה בניו, שהיו בלשכת הגזית לומדי תורה וחותכים דברי תורה בפיהם. מצאה בית מהו. ומשיב, אלא בתחילה נסעו וחזו במדבר, נסעו מענוג של מדין וממתיקות, שתשוקתם היא על התורה, שראה הקב"ה, שתשוקתם היא על התורה, משך אותם משם והכניסם ללשכת הגזית. ודרור קן לה, הכל אחד, כי צפור ודרור הכל אחד. זקן, הוא כמו, חבר הקני. ויאמר שאול אל הקני.

(רכב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, וירא בלק בן צפור. וכי מהו השינוי שזכר שם אביו משאר מלכי מדין שלא נזכרו שם אביהם. ומשיב, אלא יתרו נמשך

ונעבר

פעמים בשנה, רוצה הקב"ה להשתעשע בצדיקים האלו, ומראה להם היכל ההוא הנסתר והגנוז שאינם יודעים ואין מכירים אותו כל הצדיקים אשר שם.

(רכ) אשר שתי אפרוחיה את מזבחותיך: אלו הם הצדיקים שנשתכללו בבנין קדושים שזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה, בעולם הזה, ואלו, תושב"כ ותושב"פ, נקראים ב' מזבחות, וצדיקים אלו מתעטרים לפני המלך הקדוש, כי זכות בניהם שבעולם הזה מגינה עליהם, ומעטרים אותם שם. איזה רוח זוכה לכל זה, זה, ששתה אפרוחיה ללמד, למזבחותיך וגוי, שהם ב' תורות הנ"ל. מכאן ולהלאה אמור דבריך, כי בלא בושא אראה שם. משום שזכית לבן שכמותך העוסק בב' תורות.

(דפו"י דף קצ"ו ע"ב)

דאבוי משאר מלכין. אלא יתרו אתמשך ואתעבר מע"ז, ואתא לאתדבקא בישראל, הוא ובנוי, וכל עלמא נדוהו * ורדפו אבתריה.

רכג) בלק מבני בנוי הוה, ואתעבר מארחא דאבוי, כיון דחמו סבי מואב וסבי מדין, דהו בהדי הדדי ה באחווה דלהון בע"ז, בחולקא דלהון, דיתרו ובנוי אתדבקו בשכינתא, ודא אתמשך מנהון. אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא, דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך, מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור, מה דלא אתחזי למעבד הכי. וירא בלק, וישמע מבעי ליה, מהו וירא. ראייה חמא, וידע דזמין הוא למנפל ט בידא דישראל, וישראל למנפל בידוי בקדמיתא, ולבתר איהו בידא דישראל, וירא בלק בן צפור.

רכד) רבי אבא פתח, (ט) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. כנישתא דישראל, מהו כנישתא. דא איהו עצרת, כנישו. כד"א, (ז) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא אקרי כנישתא, ואתמר עצרת, כ כד"א (ז) כי עצור עצר יי, דנקיט ולא יהיב. ז הכי הוא ודאי, דהא מגו מהימנו סגיא ח דילה,

מסורת הזהר

(ט) (שיר א) ב"א קח צ"א. (ז) (במדבר י) ויחי רכ צ"ג. (ז) (בראשית כ).

חלופי גרסאות

זו דהא ול"ג מן באחווה עד דיתרו. ט ישראל בידוי בקדמיתא ולבתר ול"ג מן בידא עד ולבתר. י ואי תימא במאן; ואתמר במאן [ד"א]. כ ל"ג כד"א. ז ל"ג הכי. ח דיליה.

מאמר

הסולם

רכד) ר' אבא פתח וכו': ר"פ, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנסת ישראל אמרה כן לפני מלך העליון. כנסת ישראל מהו כנסת. ומשיב, זו היא עצרת, דהיינו אסיפה, כש"א, מאסף לכל המחנות. כי היא, המאספת אליה כל מחנות העליונים, דהיינו המלכות, שמקבלת מכל ט' ספירות הראשונות.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא וכו': ומתוך שלפעמים נקראת הנוקבא, שהיא המלכות, בשם כנסת, ונאמר בה עצרת, שסודה לשון עצירה, כש"א, כי עצור עצר ה', שפירושו, שמקבלת ואינה נותנת. כך הוא ודאי, כי מתוך הנאמנות המרובה שבה, שלא נמצא בה מום, נותנים לה בלא עכוב כלל. והיא, המלכות, כשהשפע מגיע אליה, כל מה שאספה, היא עוצרת ומעצרת ומעכבת שלא

רד

ונעבר מן עבודה זרה, ובא להתדבק בישראל הוא ובניו. וכל העולם החרימו אותו, ורדפו אחריו.

רכג) בלק מבני בנוי וכו': בלק היה מבני בניו של יתרו, וסר מדרכו של אביו, כיון שוקני מואב ווקני מדין, שהיו ביחד באחווה שלהם בעבודה זרה, בחלק שלהם, ראו, שיתרו ובניו נתדבקו בהשכינה, וזה נתרחק מהם. באו והמליכוהו עליו באותה שעה. שכתוב, ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא היה מלך מה שלא היה מקודם לכן. וע"כ כתוב בן צפור, שסובב על יתרו שנקרא צפור, להורות, שלא היה ראוי לעשות כך. כיון שהיה מבני בניו של יתרו שנקרא צפור. שואל וירא בלק, וישמע היה צריך לומר מהו וירא, ומשיב, ראייה ראה, וידע שעתיד הוא לפול בידי ישראל. וישראל יפלו בידיו תחילה, ואח"כ יפול הוא בידי ישראל. וז"ש וירא בלק בן צפור.

(דפו"י דף קצ"ו ע"ב * דף קצ"ז ע"א)

דלא אשכחן בה נ מומא, יהבו ם לה בלא עכובא כלל. ואיהי כד מטא לגבה, כל מאן דכנישת, עצר ומעצר ומעכבת, דלא נחית ן ונהיר, אלא כפום טלא, טפין טפין, ן זעיר זעיר. מ"ט. בגין דלא ץ אשתכח לתתא מהימנותא, ק אלא כד"א, ם זעיר שם זעיר שם, זעיר זכותא, וזעיר ך אנהרותא דטלא, מדה לקבל מדה. רכו) דאלמלא תשכח מהימנותא, כמה ן דאשתכחו בה, אריקת בכל סטרא וסטרא, בלא עכובא ת כלל, ואיהי א חדאת. ב וכדין יהבין לה מתנן ונבזבזן סגיאין דא על דא, ולא יהון מעכבין לה כלל. אבל תתאין אינון מעכבין לון, ומעכבין לה, וכדין איהי עצרת. עצור עצר ג י"י ודאי, כביכול, ד יהיב תמצית, ולא יתיר.

רכז) ועכ"ד כאימא ה יהבת לבנין בטמירו, דלא ידעין בה, הכי עבידת לון לבנהא ישראל. ואוליפנא מגו ך בוצינא קדישא, דבשעתא דאיהי סליקת ז למנקט ענוגין וכסופין, ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא, כדין מטי לגבה טפה דחרדל ומיד ן אעדיאת, ויתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא, דמומא בהו בישראל.

רכח) ואתער שמאלא מיד, ומשיך חוטא לתתא. ה ותכהין עיניו מראות, ם מה דהוה מסתכל בעין שפירו, בכללא דאברהם, בלא דינא כלל, כדין ותכהין

מסורת הזהר

ק (ישעיה כח). ר (בראשית כז) ב"א לו צ"ג. נ מוחא. ם ליה. ע ל"ג ונהיר. ן ל"ג זעיר זעיר. ץ אשכחת. ק ל"ג מן אלא עד כמה באות רכו' ; ל"ג אלא ; כד"א זעיר שם זעיר שם זעיר הכא ן ל"ג כלל. א חמאת. ב דכדין. ג ל"ג ה' ד מוסף ח עדיאת. ע ל"ג מן מה עד מראות ודאי. זעיר הכא כמה. ך אנהר בותא. ש דאשכחו. ועכ"ד יהיב. ה ל"ג יהבת. ו בוסינא. ז למלקט.

מאמר

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים כל זה, כמו אם הנותנת לבנים בהסתר, שלא ידעו בה, כך המלכות עושה לבניה לישראל. ולמדתי מן המאור הקדוש, שבשעה שהמלכות עולה לקבל תענוגים וחמודות, ומום נמצא בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת ם כחרדל, ומיד הוסרה מממשלתה, והיא יושבת עליה ימים במספר, ואז יודעים למעלה שיש מום בישראל.

רכח) ואתער שמאלא מיד וכו' : ומיד נתעורר השמאל, ומושך חוט למטה, ותכהין עיניו מראות, מה שהיה מסתכל מקודם בעין יפה, בכלל אברהם, שהוא חסד, בלי דין כלל, עתה, ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי, דהיינו מלהסתכל בכלל הרחמים. או יש התעוררות סמאל בקול חזק להתעורר על העולם. כש"א ויקרא את עשו בנו הגדול, גדול הוא, כלפי המחנות של סטרא אחרא הוא גדול, ונוהג לכל האניות שבים, שפוגשים ברוח הרעה, להטביע אותם בעומק הים, באלו מצולות

ירד ויאיר, אלא כמו טל, טפות טפות, מעט מעט, מהו הטעם. משום שאינה מוצאת למטה אמונה. אלא כש"א, זעיר שם זעיר שם, דהיינו זעיר זכות, וזעיר הארה כמו טל, מדה כנגד מדה.

רכז) דאלמלא תשכח מהימנותא וכו' : כי אם היתה נמצאת אמונה בעולם, כמו שנמצאת בה, במלכות, היתה משפעת בכל צד וצד, הן חכמה שבצד שמאל, והן חסד שבצד ימין, בלא עכוב כלל, והיא היתה שמחה, ואז נותנים לה מתנות ומנחות רבות זו על זו, דהיינו מתנה אחר מתנה, ולא יהיו מעכבים לה כלל. אבל התחתונים, אם הם מחוסרי אמונה, הם מעכבים אותן המתנות שיהיו נשפעים אל המלכות, ומעכבים את המלכות להשפיע לתחתונים. ואז היא נקראת עצרת. עצור עצר ה' ודאי, כביכול נותן תמצית ולא יותר.

רכז) ועכ"ד כאימא יהבת וכו' : ועם

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

עיניו מראות, מראות ודאי, מלאסתכלא בכללא דרחמנו. כדין אתערו דסמאל בקל תקיף, לאתערא על עלמא. כד"א ויקרא את עשו בנו הגדול וגו', גדול

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

ומתיחד עמה, כדין כל הטאין וכל הובין דישראל יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים, דהיינו בסוד התקון דשעיר לעזאזל, (כנ"ל וירא מאות שפ"א עד שפ"ז ואחרי אות קי"ח עש"ה) ומפרש, כל משריין דיליה של סמאל, מצולות ים אקרין, ואינן נטלי לון ומשטטי בחון לכל שאר עמין. שהמחנות של סמאל לוקחים העונות והטאים של ישראל וגותנים אותם לשאר העמים. ושואל, וכי הטאין דישראל והובין דלהון זרקין ומתפלגין לעמא דלהון, כי למה יעשו זאת העמים לקבל עליהם עונות ישראל. ומשיב שהם חושבים, שהם מתנות, ולבסוף הם העונות של ישראל, ויש להבין איך באו לטעות גדולה כזאת.

הענין הוא, כי ב' מיני דינים הם שורשים לכל החטאים והעונות של ישראל, א' דינין דדכורא, הבאים ממצב הא' דנוקבא. ב' דינים דנוקבא, הבאים ממיעות ג"ר. והנה בראש השנה שולטים דינים דדכורא הבאים ממצב הא' של המלכות יכו"ש בפרשת וירא ואחרי מות) וע"י תקיעת שופר, מתעוררים דינים דנוקבא ומבטלים דינים דדכורא. ונמצא שלא נתקן אלא חצי דבר דהיינו דינין דדכורא, אבל יש דינין דנוקבא במקומם, שהרי נתמעטה מג"ר, (כמ"ש שם) ולפיכך ביוה"כ בא לתקון הזה, השעיר לעזאזל, שה"ס המשכת ג"ר דחכמה, כמו שהיה במצב הא'. כדי שיתבטלו דינין דנוקבא, אמנם אי אפשר להמשיך דבר בלי מקבל. וכיון שישראל כבר עשו תשובה ונתדבקו בקו אמצעי, איך יקבלו עתה שוב הג"ר דשמאל, ועוד שהם מפחדים מדינין דדכורא שבו, שכבר טעמו מהם בראש השנה. וז"ס שליחת השעיר לעזאזל המדברה, שפירושו שממשיכים הג"ר דשמאל בשביל סמאל וסיעתו שישפיע אותם אל אומות העולם, והם ודאי יקבלו אותו עם כל הדינין שבו כי אין להם הארה אחרת, וכיון שיש מקבל כבר יכולים ישראל להמשיכו, ואז מתבטלים גם הדינין דנוקבא ממיעות הג"ר. וז"ס ונשא השעיר עליו את כל עונות וגו'. כי נושא עליו העונשים של הדינין דדכורא שישראל מפחדים מהם ומיבטחים שלא יחטאו

מאמר

מצולות ים שלו, ערעורן פירושו פוגשים, מלשון שפוגעת באדם ומערערת בו (קה"ר, שבתי').

ביאור המאמר. כבר ידעת שיש בי מצבים במלכות (כמ"ש לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) שבמצב הא' היא גדולה כמוהו שז"א מלביש ימין דבינה והמלכות מלבישה קו שמאל דבינה, ואז היא בחכמה בלי חסדים מפני שאינה מיוחדת עם ז"א. והאורות שבה נקפאים (כנ"ל ב"א דף רה"ז ד"ה ימא דקאפו) ומתוך שאינה יכולה לסבול המצב הזה היא מתמעטת עד לנקודה, ואובדת אורותיה ונבנית מחדש בבחי' דלית לה מגרמה ולא מידי וצריכה הכל לקבל מז"א בעלה ע"ש.

ו"ש, (באות רכ"ה) דהא מגו מהימנו פניא דילה דלא אשכחן בה מומא, דהיינו בעת שהיא במצב הא', שאז נאמר עליה כלך יפה רעיני ומום אין בך (כנ"ל שלה אה"ו) להיותה גדולה וחשובה כמו ז"א ומקבלת מבינה כמו שז"א מקבל, יהבו לה בלא עכובא כלל, שאז מקבלת הארת חכמה מקו שמאל דבינה בלי שום עיכוב, ואיהי כד מוטא לגבה, דהיינו כשהגיע אליה שפע החכמה הזו בלי חסדים, כל מאן דכנישת עצר ומעצר ומעכבת, דהיינו שהאורות נקפאים בתוכה, כמו ימא דקאפו, כנ"ל, דלא נחית ונחיר אלא כפום טלא טפין טפין, זעיר זעיר, דהיינו כמו מים קפואים, מ"ט בגין דלא אשתכח לתתא מהימנותא וכו'. כי מצב הא' נמשך כל זמן שהתחתונים אינם עושים תשובה, כמ"ש בראש השנה. ונתבאר שם שמטרם שנבנית במצב הב' מחויבת להתמעט עד לנקודה תחת היסוד, שאז מתגלה עליה כח הדין דמסך דמנעולא דחירק, שזהו גורם מיעוטה, וה"ס טפת דם כחרדל. וז"ש (באות רכ"ז) דבשעתא דאיהי וכו' מטי לגבה טפה דחרדל, ומיר אעריאת, שאז הוסרה מגדלותה וחוזרת עד לנקודה תחת היסוד, ויתיבת עלה יומין במנין, דהיינו ז' ימים להמתיקה שוב בו' ספירות דבינה, עד שתבנה מחדש למצב הב'. וז"ש (להלן אות רכ"ט) וכד קב"ה הוא ברחמנו, דהיינו במצב הב' כשז"א חוזר (דפו"י דף קצ"ז ע"א)

איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערעורן ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינן מצולות ים דיליה.
 רכט) וכד קב"ה כ הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל ג חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינן גטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין ם לעמא דלהון. אלא, אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קב"ה גטיל כל חובייהו דישראל, וזריק עלייהו, כלהו חשבי ן דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, ם דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד כלהו ן כחדא זרקין לון על שאר עמין.
 רל) ת"ח, כנישתא דישראל, איהי אמרת ן בקדמיתא ן שחורה אני ונאווה, אזעירת גרמה לקמי מלכא ן עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. ן תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרבנין, דתריין מקדשיין. דקראן כלא איכה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ן (שיר א) ב"ב קלד צ"ו, להלן רלה צ"ב. י דערטירן. כ ל"ג הוא. ל מומין. ן לעלמא. ן דרבנן. ן דעבר. ע בחידו וזרקין. ן בגלותא. ן מוסיף עלאה זמנין. ן בחרבן בית שני דקראן ול"ג מן תרין עד דקראן.

הסולם

אם לא תדעי לך היטה בנשים

מאמר

רכט) וכד קב"ה הוא ברחמנו וכו':
 וכשהקב"ה הוא ברחמים, אז נותן לו כל החטאים וכל העונות של ישראל והוא משליכם למצולות ים, דהיינו למחנות שלו, כי כל המחנות שלו נקראים מצולות ים. והם לוקחים אותם, ומשוטטים בהם לכל שאר העמים. שואל, וכי החטאים של ישראל ועונותיהם, זורקים ומתחלקים להעמים שלהם. ולמה להם לעשות כזאת. ומשיב, אלא הם מחכים ומצפים למתנות של מעלה ככלבים לפני השלחן, וכשהקב"ה לוקח כל עונות ישראל וזורק עליהם, תושבים כולם שהמתנות והמנחות שחשב לתת לישראל, העבירים מישראל ונתן להם. ומיד כולם יחד זורקים אותם על שאר העמים. (כל זה כבר נתבאר בדבור הסמוך.)

רל) ת"ח כנישתא דישראל וכו': בוא וראה, כנסת ישראל, היא אמרה תחילה, שחורה אני ונאווה, המעיטה עצמה לפני מלך העליון, ואז שאלה ממנו ואמרה, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. שואל, ב' פעמים איכה איכה למה ומשיב, אלא הם מרמזים על ב' חרבנות של ב' מקדשות, שקוראים הכל, איכה איכה

איכה

יחטאו בו, וגם נושא עליו מחילת עונות של דינים דנוקבא, כי גילויו בלבד מבטל הדינין דנוקבא, אע"פ שישראל אין מקבלים אותו אלא האומות.

ו"ש, אלא אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, דהיינו לג"ר דשמאל, שהיא ההארה של השעיר החי לעזאזל, כנ"ל. וכד קב"ה גטיל כל חובייהו דישראל וזריק עלייהו, דהיינו ע"י הגילוי של השעיר לעזאזל הנושא עליו כל חטאת ישראל הן דינין דדכורא והן דינין דנוקבא כנ"ל, כלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, שחושבים שאותם המתנות והמנחות הנמשכים מג"ר דשמאל רצצה לתת לישראל, דאעבר מנייהו ויהב לון, שהעביר מהם ונתן להם. שחושבים שהקב"ה שלח להם הארה זו מרוב אהבה אליהם יותר מישראל וע"כ אסר לישראל, ושלח אותה להם. ואע"פ שהם סובלים מדינים דדכורא שעליו, עכ"ז נחשב להם לזכיה גדולה משום שאין להם אור אחר. בסוד דס"א רעותא בבשרא תדיר (כנ"ל נח מ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) ו"ש, ומיד כלהו כחדא, דהיינו סמאל וסיעתו, זרקין לון על שאר עמין.

(דפ"י דף קצ"ז ע"א)

ד איכה. איכה תרעה, בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרבן בית שני. וע"ד תרין זמנין איכה איכה.

רלא) תרעה תרביץ, לאו דא כדא. ש גלותא דבבל, דאיה ת זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגי, קארי ביה א תרביץ. וע"ד תרין זמנין איכה איכה. ב ותו תרעה תרביץ, ג ירעה מבעי ליה, ירביץ ד מבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה ה כלתך לבנהא בגלותא, דיהון בין שאר עמין. איכה תרביץ בצהרים, היך תטיף ו איהי עלייהו טלין ומיין, גו חמימו דצהרים.

רלב) שלמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישראל קראן מגו ז עאקו, דחיקו דלהון, ושאר עמין * (מחרפין ומגדפין לון, אימתי תפקון מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכון נסין. ה ואנא יתיב כעוטיה, ולא יכילת למעבד לון ט נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך . היפה בנשים. האי קרא הכי מבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי כ לך: לאתקפא גרמך , בגלותא, ולא תקפא חילא, לאגנא על בנך. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה. רלג) ורעי את גדיותיך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא

חלופי גרסאות

ת יומין. א מוסיף איכה תרביץ. ב וזהו ג מוסיף מבעי ליה. ה ל"ג כלתך; לכלתך ול"ג לבנהא; ואינון משבחן גרמיהו ואמרי כה תרעה לן חמימו דרשפין ושלחובין דלהון ואינון משבחן על כל צערא ואריכו דגלותא ואמרי כה תרעה ותפרוק לנא לומנא בתראה כל דא שבחא ומהימנותא י ל"ג היפה בנשים. כ ל"ג לך. ל ל"ג בגלותא.

ר ל"ג איכה, איכה. ש ל"ג מן גלותא עד ירעה. תרעה ירעה מבעי ליה תרביץ ירביץ. ד ל"ג בלתך; בלבך. ו ל"ג איהי ז ל"ג עאקו. ח מוסיף ביומין קדמאין כה תרביץ במיין קדישין לצננא כל דא ואנא; ואינון משבחן לקב"ה ואודן ליה לן ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא. תאיבין [; מתיבין] לון ישראל ואנא. ט ל"ג נסין.

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

רלב) שלמה אהיה כעוטיה: היינו בשעה שישראל קוראים הקב"ה מתוך צרתם ודחם, ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם, מתי תצאו מן הגלות. איך אלקיכם לא יעשה לכם נסים. ואני יושבת כעוטיה, ואיני יכולה לעשות להם נסים, ולתת להם נקמות באויביהם. הוא ד"א, משיב לה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אם לא תדעי היפה בנשים למה נאמר, לך, ומשיב, אלא אם לא תדעי לך פירוש, אם לא תדעי להתחזק עצמך בגלות ולהתגבר בכח להגין על בניך, צאי לך, צאי לך להתחזק, בעקבי הצאן. אלו הם ילדים שבבית רבם הלומדים תורה. מהם תסלי כח להגין על בניך.

רלג) ורעי את גדיותיך: אלו הם עתיקי משדים, שנפטרו מן העולם ונמשכו לבית

מאמר

איכה תרעה בחורבן בית ראשון. איכה תרביץ בחורבן בית שני. וע"כ ב' פעמים איכה איכה.

רלא) תרעה תרביץ לאו וכו': שואל, תרעה תרביץ אין זה כזה, ומה השינוי ביניהם. ומשיב גלות בבל שהוא זמן מועט קורא עליו תרעה. ועל גלות אדום שהוא זמן מרובה קורא עליו תרביץ. וע"כ ב' פעמים איכה איכה. ועוד. תרעה תרביץ, ירעה היה צריך לומר, וגם כן ירביץ היה צריך לומר, שהרי על ישראל אמרה זה. ומשיב, אלא זיא השכינה, על עצמה אמרה זה, איכה הכלה שלך שהיא השכינה תרעה לבניה בגלות. שיהיו בין שאר העמים. איכה תרביץ בצהרים, איך תטיף עליהם טללים ומים, דהיינו חסדים, תוך התום שבצהרים, דהיינו בזמן שליטת הדיונים.

(דפרי דף קצ"ו ע"א * דף קצ"ו ע"ב)

ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי ן על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרוין, דתמן כל תקיפין ן ויגוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות כדאמרן. רלד) אמר ר' אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין לבתר בעלמא, ואשכחן אורייתא בארע מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון מחדשן מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עליהו, וצייתא למליהון. כד"א ן ויקשב יי וישמע. אמר ר' אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה. רלה) ד"א אם לא תדעי לך. לך למה. אלא בכל אתר דישאל בגלותא, איהי עמהון בגלותא. וע"ד כתיב לך, ן וכתיב ן בכל צרתם לו צר. ודא הוא לך. היפה בנשים, ן היפה, איהי אמרת דאיהי אוכמתא, כד"א ן שחורה אני. ואיהו אמר לגבה, יפה ן את, שפירתא, היפה בנשים, ן שפירתא איהי על כל דרגין, וכתיב ן יפה את רעיתי. רלו) ד"א היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו בגניזו. וקב"ה סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אע"ג דלא מכשרן עובדין. ן מכאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה כל מה דעבדת לבנהא רחמין בטמירו אע"ג דלא מכשרן ן עובדוי.

חלופי גרסאות

ח ל"ג על. נ למשכנות. ס ל"ג ויגוקין. ע ל"ג וכתיב. פ מוסיף יפה את רעיתי היפה. צ ל"ג את. ק ל"ג מן שפירתא עד יפה. ר ל"ג מן מכאן עד סוף האות. ש עובדון.

מסורת הזהר

ח (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. א) (ישעיה סג) וירא קנג צ"ג. ב) (שיר א) לעיל אות רל צ"ש. ג) (שם) ן.

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

א"ר אבא, כך הוא ודאי, והכל הוא דבר אחר. רלה) ד"א אם לא וגו': פירוש אחר. אם לא תדעי לך. לך, למה. אלא בכל מקום שישאל בגלות, השכינה עמהם בגלות, ועל כן כתוב, לך, וכתוב בכל צרתם לו צר. וזה הוא, לך. דהיינו בשבילך, כי גם היא בגלות. היפה בנשים, היפה, היא אמרה שהיא שחורה, כש"א שחורה אני, והוא אמר לה, יפה את. יפה היא היפה בנשים, דהיינו שהיא יפה יותר מכל המדרגות, וכתוב, יפה את רעיתי. רלו) ד"א היפה בנשים וכו': פירוש אחר. היפה בנשים, היינו שהיא טובה בחסד. שעושיית חסד לבניה במכוסה במסתרים. והקב"ה רב טוב עליה, על כל מה שעושה לבניה במכוסה במסתרים, אע"פ שאין המעשים כשרים.

מאמר

לבית הישיבה העליונה, שהוא על משכנות הרועים, על הוא בדיוק. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרועים, זו היא הישיבה של מטטרון, שהיא למעלה ממשכנות הרועים שבטולס הזה, שהרועים, דהיינו המנהיגים שבטולס הזה, עולים שמה לאחר פטירתם, כי שם כל הגבורים וילדים שבעולם ומנהיגי התורה בעולם הוה באיסור והיתר, בכל מה שבני העולם צריכים, וע"כ נקראים רועים. כי בעקבי הצאן הם ילדים כמו טאמרנו. והרועים הם מנהיגי העולם. רלד) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, עקבי הצאן, הם התלמידים שבבית המדרש, הבאים אח"כ לעולם, ומוצאים התורה בדרך ישר ודרך פתוח, ועל כן הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, והשכינה שורה עליהם ומקשבת לדבריהם, כש"א, ויקשב ה' וישמע.

רלז) אמר ר' ה אבא, תוהנא על ההוא דכתיב ד) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותנינן, דבההיא שעתא א אמר קב"ה למשה ב כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, ג שביק דא, אית אבא דעביד כדין לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בהכמתא, כל מה ד דזמין קב"ה לבני ישראל. ה אמר, מאריה דעלמא, שבוק מלה דא. א"ל קב"ה למשה, חמינא מה דאת אמר, כתוב וקבל אגרא. את ידעת ואנא ידע יתיר. מה דאת חמי, עלי ההוא עובדא. דרוש קרא ותשכח.

רלח) בההוא שעתא רמו ליה ליופיא"ל, רבנא דאורייתא, אמר ו למשה, אנא דרישנא להאי קרא כתיב כי יהיה לאיש, דא קב"ה, דכתיב ה) יי איש מלחמה. בן, דא ישראל. סורר ומורה, דכתיב ו) כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול ז אמו, דא קב"ה וכנסת ישראל. ויסרו אותו, דכתיב, ז) ויעד יי בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, דכתיב ולא ישמעו אל יי וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, בדעתא חדא. בהסכמה חדא.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו. אל זקני עירו, אל זקני עירם, ה ואל שער מקומם, מבעי ליה, מאי אל זקני עירו, ואל שער מקומו. אלא, אל זקני עירו, דא קב"ה, ואל שער מקומו, דא כנסת ישראל. זקני עירו, אלין יומין קדמאין, יומין ט עתיקין דכלא. שער מקומו, דא מוסף שבת.

מסורת הוהר

ד) (דברים כא). ה) (שמות טו) גח ז צ"ד. ו) (הושע ד) פקודי קה צ"ב. ז) (מ"ב יז).
ת אלעזר. א דאמר. ב ל"ג כתוב ג ל"ג שביק דא. ד דעביד. ה ל"ג אמר. ו משה. ז מוסף אמו ויסרו וגו'. ח ל"ג ואל שער מקומם. ט סבין.

חלופי גרסאות

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

כתוב, כי יהיה לאיש, זהו הקב"ה, שכתוב, ה' איש מלחמה. בן, זהו ישראל. סורר ומורה, שכתוב, כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, זהו הקב"ה וכנסת ישראל, שהיא המלכות, ויסרו אותו, שכתוב, ויעד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, שכתוב, ולא ישמעו אל ה' וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, היינו בדעת אחד ובהסכמה אחת.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו וגו': שואל, אל זקני עירם ואל שער מקומם היה צריך לומר, מהו אל זקני עירו, ואל שער מקומו, בלשון יחיד. ומשיב, אלא אל זקני עירו, זהו הקב"ה. ואל שער מקומו, זו היא כנסת ישראל, המלכות. ומפרש, זקני עירו, אלו ימי קדם ימים עתיקים, מכל שח"ס הג"ר דז"א שלפניהם המשפט. שער

מקומו

מאמר

רלז) אמר ר' אבא וכו': אר"א תמה אני על מה שכתוב, כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ולמדנו שבאותה שעה שאמר הקב"ה למשה, כתוב, דהיינו שיכתוב פרשת סורר ומורה, אמר לו משה רבונו של עולם עזוב את זה, וכי יש אב שעושה כזה לבנו. ומשה היה רואה בחכמה מרחוק כל מה שעתידי הקב"ה לעשות לבני ישראל, כלומר שחשונל בזה מרחוק שפרשת סורר ומורה מרמו על המנהג של הקב"ה עם ישראל. וע"כ אמר רבונו של עולם עזוב דבר זה. א"ל הקב"ה למשה, אני רואה מה שאתה אומר, כתוב וקבל שכר. אתה יודע ואני יודע יותר. מה שאתה רואה, עלי הוא המעשה, דרוש את הכתוב ותשכח הסוד שלו. רלח) בההוא שעתא רמו וכו': באותה שעה רמו אל המלאך יופיא"ל, שר התורה. אמר יופיא"ל למשה, אני דרשתי כתוב הזה.

(דפו"י דף קצ"ז ע"ב)

(רמ) ועכ"ז, אע"ג דכלא ירעין, דינא לעילא איהו, בגין דבי דינא דאמא קריבין אינון לישראל, ואחדין בהו, וכל קריב לא דאין דינא כ לקרובים, ופסול איהו לדינא. בקדמיתא מה כתיב, אל זקני עירו ואל שער מקומו, כ כיון דחמא קב"ה דאינון קריבין, מיד סליק דינא משער מקומו, מה כתיב ה בתריה, ואמרו אל זקני עירו * לחוד. ואל שער מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו.

(רמא) בנינו זה ודאי, ולא דשאר עמין. סורר ומורה אינון שומע בקולנו, מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתיב זולל וסובא, נ ולבתר כתיב זולל וסובא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומורה לגבי אבוהון דבשמיא, בגין דאיהו זולל וסובא, בשאר עמין דכתיב ה ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וכתוב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתיה, כד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומורה, לגבי אבוהון דבשמיא.

(רמב) ווע"ד ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלין כל שאר עמין, דהו מקלעין ו להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ו ולא מהני לון כלום. כיון דשמע משה כדן, כתב פרשתא דא.

(רמג) ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקירא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא ו בעלמא. על משכנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קו) משפטים קנז צ"ה. י מוסיף דאמא ואבא. כ לקריביה. ל ל"ג מן כיון עד מה. מ ל"ג בתריה. נ ולבסוף; ל"ג ולבתר כתיב זולל וסובא. ס ל"ג וע"ד. ע ל"ג להו. פ ל"ג מן ולא עד דשמע; שמע ול"ג מן ולא. עד משה. צ בעלמא.

מאמר

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

גרם לישראל להיות סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים, משום שהוא זולל וסובא בין שאר העמים. שכתוב, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. וכתוב, ויאכל העם וישתחוו, כי העיקר והיסוד הוא האכילה ושתיה, כמו שעשו כשהיו בין שאר העמים, זה גרם להם להיות בן סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים.

(רמב) וע"ד ורגמוהו כל וגו': ועל כן, כתוב ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלו הם כל שאר העמים, שהיו קולעים בהם אבנים, והפילו חומות, ונתצו מגדלים וכל זה אין מועיל להם כלום. שלא יכלו לישראל. כיון ששמע משה זה, כתב פרשה זו.

(רמג) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, היפה בנשים, הטובה והיקרה מכל הנשים שבעולם, שהיא המלכות, צאי לך בעקבי הצאן, כבר העמדנו, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלו הם ילדים

של

מקומו, זהו מוסף שבת, שהוא הג"ר דמלכות הנתוספים לה בשבת.

(רמ) ועכ"ד אע"ג דכלא וכו': ועם כל זה, אע"פ שהכל הם יודעים למעלה דין, עכ"ז, העביר הדין משער מקומו, והוא משום שב"ד של האם, שהיא המלכות, קרובים הם לישראל ואחוזים בהם, וכל קרוב אינו דן דין לקרובים, ופסול הוא לדין, לפיכך בתחילה מה כתוב, אל זקני עירו ואל שער מקומו. כיון שראה הקב"ה, שהם קרובים, מיד העביר הדין משער מקומו, שהוא הג"ר דמלכות שהם קרובים, מה כתוב אחריו, ואמרו אל זקני עירו, ולא כתוב, ואל שער מקומו, אלא אל זקני עירו בלבד.

(רמא) בנינו זה, ודאי וכו': ואומרים על ישראל, בנינו זה, ודאי, ולא שאר עמים. כה"ר ומורה אינון שומע בקולנו, שואל, מהו השינוי, שבתחילה לא כתוב זולל וסובא ואח"כ כתוב, זולל וסובא. ומשיב, אלא מי

(דפרי"ד דף קצ"ז ע"ב *) (דף קצ"ח ע"א)

רמד) ד"א על משכנות הרועים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה יהב ישראל ארעא דא. כדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כ"כ, עבדו ישראל קרבא דא, וסתריו לה, עד דשוו לה בי מרעה. כדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

רמה) וירא בלק, רבי חזקיה פתח, ט) כה אמר י"י שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, דאע"ג דאינון חאבו קמיה, וחבינ קמיה בכל זמנא וזמנא, איהו עביד לון ק לישראל, זדונות כשגגות.

רמו) והכי ר אמר רב המנונא סבא, תלת בבי ש דינא, ת תקינו בסדרי מתניתא, חדא, קדמיתא, בארבע אבות נזיקין השור וכו'. תניינא, טלית דאשתכח. תליתא, שותפין ורזא דאבידה. מ"ט. אלא, קב"ה בכל זמנא, עביד לון לישראל זדונות כשגגות. ואינון דסדרו מתניתין דתלתא בבי, הכי סדרו, ארח דקרא א נקטו, דכתיב י על כל דבר פשע, והאי פשע איהו דלאו בזדון, ומאן איהו. על שור, על חמור, על שה, ב דא בבא קמא, דהכא הוא באינון מלין. על שלמה, דא בבא מציעא. על כל אבדה, דא בבא תליתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה נז). י) (שמות כב) ת"ז בהקדמה יב. ק ל"ג לישראל. ר ל"ג והכי. ש דינין. ת מוסיף תקינו רבנן. א ל"ג נקטו. ב ל"ג דא.

כה אמר ה'

הסולם

מאמר

בכל עת ועת, הוא עושה לישראל את הזדונות כשגגות.
רמו) והכי אמר רב וכו': וכך אמר רב המנונא סבא, ג' שערי הדין התקינו בסדרי משנה. אחד הראשון הוא, בארבעה אבות נזיקין השור וכו' שהוא בבא קמא. שער השני הוא טלית שנמצא, דהיינו בבא מציעא. שער הג' הוא שותפין וסוד האבידה, שהוא בבא בתרא. מהו הטעם, ומשיב, אלא הקב"ה בכל זמן, עושה לישראל זדונות כשגגות, ואלו סדרו המשנה שכך סדרו בג' שערים, בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא, דרך הכתוב לקחו, שכתוב על כל דבר פשע, וזה הוא פשע שאינו בזדון כי הקב"ה עושה את הזדונות כשגגות, ומה הוא, על שור על חמור על שה, זהו בבא קמא, שכאן היא מדברת מאלו הדברים. על שלמה, זה הוא בבא מציעא. המדברת מטלית שנמצא, על כל אבדה, זה הוא בבא השלישי, דהיינו בבא בתרא.

של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משכנות הרועים, אלו הם מלמדי תינוקות, וראשי ישיבות.
רמד) ד"א על משכנות וגו': פירוש אחר, על משכנות הרועים, חסר ו' במלה הרועים, והוא כמו הרעים, יורה, שהם רעים, דהיינו מלכי האמורי שלקחו ישראל הארץ שלהם לרעות מקניהם, ולמקום מרעה עשו ישראל את הארץ הזאת, או שמע בלק, שהארץ שהיתה חשובה כל כך עשו ישראל מלחמה זו והשחיתו אותה עד שעשו לה מקום מרעה, או השתדל בכל מה שהשתדל ושתף עמו את בלעם.

מאמר כה אמר ה'

רמה) וירא בלק: ר' חזקיה פתח, כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, אע"פ שחטאו לפניו, וחוטאים לפניו (דפו"י דף קצ"ח ע"א)

בלק

צא

רמז) דארח קרא נקטו. דכד מטא לבבא מציעא, הוה אמר, שירותא דקא נקטו בטלית דא, אמאי. כיון ג דאשתכח קרא, אמר, ודאי דא הלכה למשה מסיני, ד וביארו כל מלי דרבנן.

רמח) כה אמר יי, מ"ש בכל דוכתא דנביאי, דכתיב כה אמר יי, ובמשה לא כתיב הכי. אלא, משה דהות נביאותיה מגו אספקלריאה דנהרא דלעילא, לא כתיב ביה כה. אבל שאר נביאים, ה דהוּוּ מנבאין מגו אספקלריאה דלא נהרא, ד וביארו מגו כה.

רמט) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ועתה, רבי אלעזר אמר, ז אמר ההוא רשע, ודאי שעתא קיימא לי למעבד מה דאנא בעי. חמא, ולא חמא יאות. חמא כמה ה אלפין נפלין מישראל על ידי לזמן זעיר, אמר ודאי ט השתא שעתא ו קיימי לי. ובג"כ ז ועתה, ולא בזמנא אחרא.

רנ) לכה, לך מבעי ליה, מאי לכה. אמר, ה נזדרו גרמן לההוא דרחיף בגדפוי עליהו, ו לההוא דשמיה כ"ה. ועתה לכה, נגח קרבא בההוא ט כ"ה. רנא) אמר, עד השתא לא ו הוה בעלמא מאן דייכול להו, בגין ההוא פטרונא ו דקיימא עליהו, השתא דשעתא קיימא ז לן, לכה נעביד קרבא. וכל

חלופי גרסאות

ג דאשכח. ד וביאות. ה ל"ג דהו; דהה. ו ל"ג נביאו מגו כה; מוסיף נביאו מגו כה לאחזאה דכלא אמרו אלא מגו כה. ז ל"ג אמר. ח ל"ג אלפין. ל עתה. מ נורז; נסתרות. נ שמיה ול"ג לההוא; (מלכים ב' ג') ועתה לשלל מואב. ע הות. פ דאית להו. צ ל"ג לן. ו ובג"כ כל.

מסורת הזוהר

כ לעיל אות קפו צ"ס. ח"ג שד.

איהו חד בלא פרודא דאע"ג דאמרו (כו) הם לא ט ל"ג השתא. י זמנא. כ קיימא ול"ג לי ובג"כ. לההוא די שמיה. ט מוסיף כה. ועתה לכה כד"א פ דאית להו. צ ל"ג לן. ו ובג"כ כל.

כה אמר ה'

הסולם

מאמר

רבי אלעזר אמר, אמר אותו רשע, ודאי השעה עומדת לי, לעשות כל מה שאני רוצה. ראה, ולא ראה בשלמות, ראה, שכמה אלפים מישראל גופלים על ידו בזמן קצר. אמר ודאי עתה השעה עומדת לי, ומשום זה אמר ועתה, ולא בזמן אחר.

רנ) לכה, לך מבעי וכו': שואל, אימר לכה, לך היה צריך לומר, מהו לכה. ומשיב, שאמר נזדרז עצמנו להלחם, באותו שמרחה בכנפיו עליהם, אותו ששמו כה. דווינו המלכות. ועתה לכה, היינו נעשה מלחמה עם כה ההוא.

רנא) אמר עד השתא וכו': אמר, עד עתה לא היה בעולם מי שיכול להם, משום אותו המגין העומד עליהם. עתה שהשעה עומדת לנו נעשה מלחמה לכה. וכל עצה של אותו רשע היתה לכה, שכתוב, ואנכי אקרה כה. היינו אעקר לאותה כה ממקומה.

ושניהם

רמז) דארח קרא נקטו וכו': כי לקחו דרך הכתוב, וכשהגיע רב המנונא סבא לבבא מציעא, היה אמר, ההתחלה, שעשאו בטלית, זה למה הוא כי בבא מציעא מתחלת בשנים אוחזין בטלית, כיון שנמצא הכתוב, על שלמה, אמר ודאי סדר זה הוא הלכה למשה מסיני, שביארו עליו כל דברי החכמים.

רמח) כה אמר ה': שואל, מהו השינוי שבכל מקום בנביאים, כתוב, כה אמר ה'. זכמשה לא כתוב כן, אלא, זה הדבר, ומשיב, אלא משה שהיתה נבואתו מתוך מראה המאירה למעלה, שחזא ז"א, לא כתוב בו כה, שהיא המלכות הנקראת, כה. אבל שאר הנביאים, שהיו מתנבאים מתוך מראה שאינה מאירה, שחזא המלכות הנקראת, כה, התנבאו מתוך, כה.

רמט) ועתה לכה נא וגו': ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. אומר ועתה. (דפו"י דף קצ"ח ע"א)

עֵיטָא דֵההוּא רשע לכה הוה, דכתיב ואנכי אקרה כה אעקר לההוא כה מאתריה. ותרווייהו בעיטא בישא ר להאי כה הוה, כד"א (ז) על יי ועל משיחו, לא ידעו דהא לבתר, האי כ"ה אעקר לון מעלמא.

רנב) כי עצום הוא ממני. וכי עד ההוא שעתא אן אגחו ביה קרבא ונצחו ליה. באן ש אתר אערעו בחרבא דלהון, והוה גברין * כגברין לאחזאה גבורתא דלהון. מאי כי עצום הוא ממני. אלא ההוא רשע חכים הוה, וחמי למרחיק, חמא לדוד מלכא, דאתי מרות המואביה, גיבר תקיף כאריה, ת ועביד קרבין תקיפין, ונצח למואב, ושוי לון תחות רגלוי. אמר עצום הוא. א ההוא דירתא ההוא גבורתא, חד ב מלכא דלהון, ג מינן יפוק לשיצאה למואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו. האי קרא הכי הוה ליה למימר, אולי אוכל אכה בו. או אולי נוכל נכה בו. אלא ההוא רשע הוה חכים, אמר, חמינא ידא חדא, דחד אריא תקיפא, פריש ד ידא, אי איכול עמך, דנתחבר ה תרוונא ו ונגרע מההוא אריה ידא דא, ז עד לא ייתי ההוא מלכא לעלמא, ולא יתרך ית מואב מאתריה.

רנד) ארה לי, מאי ארה לי. א"ר אבא, ההוא רשע בתרי לישני קאמר לבלעם. חד אמר ארה לי, וחד אמר קבה לי. מה בין האי להאי. ה אלא א"ל, ארה לי עשבין וחרשין דרישי דחויין, ושוי לון בקדרה דחרשיא, כיון דחמא דחיליה יתיר בפומא, תב ואמר, ולכה נא קבה לי.

חלופי גרסאות

ר ל"ג להאי כה; ל"ג להאי כה הוה. ש ל"ג אתר. ת ונצח קרבין תקיפין למואב. א וירתא ול"ב תרווייהו. ו מוסיף ונתחבר ונגרע. ז ל"ג עד. ח ל"ג אלא.

מסורת הזוהר

(ה) תהלים (ב) וירא קמד צ"ד.

ההוא. ב ממלכא. ג מינאן ויפיק. ד רגלא. ה ח ל"ג אלא.

לכה נא ארה לי

מלך אחד שלהם שיצא ממנו, מרות המואביה, להשמיד את מואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אולי אוכל אכה בו, או אולי נוכל נכה בו. ולמה אומר, אוכל נכה. ומשיב, אלא אותו רשע היה חכם, אמר רואה אני יד אחד, דהיינו כח אחד שאריה חזק אחד פושט ידו, אולי אוכל עמך, דהיינו שנתחבר שנינו, ונקצץ יד זו מאותו ארי, דהיינו על ידי קללה, מטרים שיבא אותו מלך לעולם, ולא יגרש את מואב ממקומו. וע"כ כתוב אולי אוכל נכה ונכה בלשון רביס, שהפירוש הוא, אולי אוכל להתחבר עמך ונכה בו שנינו.

רנד) ארה לי: שואל. מהו ארה לי. א"ר אבא אותו רשע אמר לבלעם בשתי לשונות, אחד, שאמר ארה לי. ואחד, שאמר קבה

הסולם

ושניהם היו בעצה רעה לאותה כה, כש"א על ה' ועל משיחו. ולא ידעו שאח"כ אותה כה, תעקר אותם מן העולם.

מאמר

מאמר לכה נא ארה לי

רנב) כי עצום הוא ממני וכי: שואל, וכי עד אותה שעה, איפה עשו ישראל עמהם מלחמה ונצחו אותם, באיזה מקום פגעו בחרב של ישראל, והיו מתגברים כגבורים, להראות הגבורה שלהם, עד שידעו שישאל עצום הוא ממנו וא"כ, מהו, כי עצום הוא ממני. ומשיב, אלא אותו רשע חכם היה, וראה למרחוק, ראה שדוד המלך שבא מרות המואביה, גיבור ואמיץ כארי, ויעשה מלחמות קשות ונצח את מואב, וישים אותו תחת רגליו. ע"כ, אמר עצום הוא, לשון יחיד, דהיינו אותו שירש אותה הגבורה,

(דפוי דף קצ"ח ע"א *) דף קצ"ח ע"ב)

(רנה) וּ וּאפילו הכי, ההוא רשע דבלק, לא שבק חרשוי, אלא לקיט כל זיני עשבין, חרשי, דרישי דחויין, ונטיל קדרה דחרשין, ונעיץ לה תחות ארעא אלף וחמש מאה אמין, וגניז כ לה לסוף יומין. כיון דאתא דוד, כרא בתהומא, אלף וחמש מאה אמין, ואפיק מיא מן תהומא, ונסיך על מדבחא. בההוא שעתא, אמר, אנא אסחי ההיא קדרה, (ח) מואב סיר רחצי. סיר רחצי ודאי. (רנו) על אדום אשליך נעלי, (ט) מאי אשליך נעלי. אלא דא אוף הכי למרחיק הוה, דכתיב (י) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום. הוה כי עיף אנכי. הלעיטני: הלעטה ממש, פתיחו דפומא וגרונא למבלע. אמר דוד, לההוא בלען, מלעט הלעטין, אנא ארמי עליה נעלי, למסתם גרוניה. (רנו) עלי פלשת אתרועע, אוף הכי דא למרחיק אסתכי (ט) דוד, אמר, כנען סטרא בישא דסטרא אחרא איהו, ופלשתים מתמן אינון, לסטרא אחרא מה אצטריך. תרועה. (ט) דכתיב, (ט) וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', לתברא חיליה ותוקפיה, ובג"כ עלי פלשת אתרועע, והכי אתחזי לון. (רנח) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני. ר' חזקיה פתח, (ט) והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. האי קרא כלא איהו חד.

חלופי גרסאות

ט ואוף ול"ג ואפילו הכי, י ברישי. כ ליה. ל מוסיף אמין, על אלף וחמש מאה אמין. מ ל"ג מאי אשליך נעלי. נ ל"ג לההוא בלען. ס ל"ג דוד אמר כנען. ע ל"ג מן דכתיב עד לתברא.

מסורת הזוהר

(ח) (תהלים ס) לעיל צו צ"מ. (י) (בראשית כה) הולדות כח צ"י. (ט) (במדבר י) ויקהל יא צ"ג. (ע) (ישעיה יא).

לכה נא ארה לי

הלעיטני נא מן האדום האדום הוה כי עיף אנכי, הלעיטני נא, פירושו הלעטה ממש. דהיינו, פתיחת הפה והגרונן לבלוע. אמר דוד, לאותו הבלען המלעיט הלעטות, אני אשליך עליו דהיינו על פיו, את נעלי, לסתום את גרונו. ע"כ אמר, על אדום אשליך נעלי. (רנו) עלי פלשת אתרועע: זה ג"כ היה דוד צופה למרחוק, אמר, כנען צד רע של הסטרא אחרא הוא, והפלשתים הם ממש, מכנען, (יהושע י"ג) ומה צריך לעשות לסטרא אחרא, הוא תרועה, שכתוב, וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', שתרועה פירושה שבירה, דהיינו לשבר כחו וגבורתו. וישום זה, עלי פלשת אתרועע. דהיינו שישברם. כי כך ראוי להם.

רנח ועתה וגו' כי עצום הוא ממני: ר' חזקיה פתח, והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. מקרא זה הכל הוא אחד, איזה חידוש בא להשמיענו, שהרי צדק הוא

מאמר

קבה לי. מה בין זה לזה, ומשיב, אלא אמר לו ארה לי, דהיינו לקוט לי, עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ושים אותם בסיר של כשפים, כיון שראה שכחו יותר גדול בפה, חזר ואמר ולכה נא קבה לי.

(רנה) ואפילו הכי האי וכו': ואף על פי כן, אותו רשע בלק, לא עזב כשפיו, אלא שלקט כל מיני עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ולקח סיר של כשפים, ונעיץ אותו אלף ות"ק אמה תחת הארץ, וגנז אותו לאחרית הימים. כיון שבא דוד חפר בתהום אלף ות"ק אמה, והוציא מים מן התהום ונסך על המזבח, באותה שעה, שנסן מים, אמר, אני ארחץ במים האלו, את סיר כשפים ההוא של בלק, שכתוב, מואב סיר רחצי.

סיר רחצי ודאי. (רנו) על אדום אשליך נעלי: שואל, מהו אשליך נעלי, ומשיב, אלא זה ג"כ שהיה צופה למרחוק. שכתוב, ויאמר עשו אל יעקב (דפרי דף קצ"ח ע"ב)

מאי חדושא אתא לאשמועינן, דהא צדק היינו אמונה, ואמונה היינו צדק. אזור מתניו, ^פ היינו אזור חלציו, לא אשכחן קרא כהאי גוונא. רנט) אלא לאו צדק כאמונה, ואעיג דכלא חד, וחד דרגא איהו. אבל בזמנא דקיימא בדינא קשיא, ומקבלא מסטר שמאלא, כדין אקרי צדק, דינא ממש. והיינו ^ג כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. דהאי דרגא דמשפט, רחמי איהו. וכד אתקריב משפט בצדק, כדין ^ז אתבסם, ויכלין בני עלמא, למסבל דינא ^ק דצדק.

רס) אמונה, בשעתא דאתחבר בה ^ו אמת, ^ש לחדוה. וכל אנפין נהירין, כדין אקרי אמונה. ואית וותרנותא לכלא, וכל נשמתין סלקין, מתחייבי בכמה חיובין ^ת דחייבין בישין, וכיון דבפקדון סלקן, ^א אהדר לון ברתמי, וחס עלייהו. וכדין אקרי אמונה, ולית אמונה בלא אמת.

רסא) השתא אזור מתניו, ואזור חלציו. מהו תרין אזורין הכא. ומתנים וחלצין אעיג דחד אינון, תרין דרגין אינון, חד לעילא, וחד לתתא. לעילא בשירותא, אקרי מתנים. לתתא בסופא, אקרי חלצין, כד"א ^צ וחגורה על חלצים, בסופא, על ריש ירכים. כד אתתא בצערא, מנתקן אינון חלצים, מריש ירכין, ושויתא ידהא בכאיבא עלייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (שם כו) אחרימות ע צ"ע. ז) (ישעיה לב). פ ל"ג היינו אזור חלציו. צ מוסיף אתבסם כלא. ק בצדק: מוסיף דצדק וע"ד צדק לאו איהו כאמונה. ר מוסיף כדין איהו אמת. ש וחדוה. ת וחייבין. א אקדים.

לכה נא ארה לי

הסולם

מאמר

הרשעים הרעים, העולות, שהן מתחייבות בכמה חובות, וכיון שעולות בפקדון, דהיינו שאומרים לפני השניה, בידך אפקיד רוחי, היא מחורת להם נשמותיהם ברחמים ומרחמת עליהם, ואז היא נקראת אמונה. ואין אמונה בלא אמת. כלומר שאין המלכות נקראת אמונה אלא בשעת הזווג עם ז"א שנקרא, אמת.

רסא) השתא אזור מתניו וכו': עתה, איזור מתניו, ואיזור חלציו. מהו ב' אזורים כאן, ומשיב, מתנים וחלצים אעיג שאחד הם, ב' מדרגות הם, אחד למעלה ואחד למטה. למעלה בתחילת המתנים, נקרא מתנים. בסוף המתנים נקראים חלצים. כש"א וחגורה על חלצים שפירושו לכסות ערוה, ע"כ קורא אותם חלצים, שהם בסוף המתנים, ועל ראש הירכים. כשהאשה היא בצער הלידה, תנתקנה חלצים אלו מראשי ירכים, והיא שמה ידיה עליהם מחמת הכאב.

הוא אמונה, ואמונה היא צדק. שהו"י הם שני שמות של המלכות. אזור מתניו, היינו אזור חלציו, לא מצאנו מקרא באופן זה.

רנט) אלא לאו צדק וכו': ומשיב, אלא צדק אינו כאמונה, ואעיג שהכל אחד, ומדרגה אחת הם, דהיינו מלכות. אבל בזמן, שהמלכות היא בדין קשה, ומקבלת מצד שמאל, אז נקראת צדק, שהוא דין ממש. והיינו, כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. כי מדרגה זו שנקראת משפט היא רחמים, שהוא ז"א, וכשמשפט מתקרב לצדק שהוא דין, אז מתבשמת צדק, שהיא מלכות, ובני העולם יכולים לסבול הדין של צדק.

רס) אמונה, בשעתא וכו': אמונה, נקראת המלכות, בשעה שנתחבר בה אמת, שהוא ז"א, לשמחה. וכל הפנים מאירים, אז נקראת המלכות אמונה, ואז יש ויתור לכל, דהיינו סליחת עונות. וכל הנשמות של

בלק

צה

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה, צדק אזור מתניו. והכי אצטריך. לרחמנו זלטב, אמונה אזור חלציו, בחד דרגא ידן עלמא, ב ושלטא לתרין סטרין, חד רחמי *) ד לישראל. וחד ה דינא לשאר עמין.

רסג) ואי תימא, צדק דינא תקיף איהו, והא כתיב (ר) בצדק תשפוט עמיתך. (ו) צדק צדק תרדוף. וכמה אינון. ודאי הכי הוא. דהא צדק לית ביה וותרנותא כלל. ז אוף הכי מאן דדאין לחבריה, לא אצטריך למעבד ליה וותרנותא מן דינא כלל, אלא בצדק, דלא ישגח לרחימו. מאזני צדק, בלא וותרנו להאי סטרא ולהאי סטרא, למאן דיהיב ולמאן דמקבל. ובג"כ חד דרגא ה איהו, ואתפלג לתרין סטרין. ו והני תרין, סטרין, ב' אזורין, קיימן, חד לשאר עמין, וחד לישראל. ובשעתא דנפקו ישראל ממצרים, אתאזרו . באזורין אלין, חד דקרבה. וחד הוה כ דשלמא.

רסד) כד אתיעט בלק, אמר ואגרשנו מן הארץ. אמר ההוא דרגא דקא ז אתחדן ביה, ה מן הארץ נ ודאי. ודא הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מאן ייכול ט לאגחא ולקיימא בהו בישראל דרגא דלהון תקיף הוא מדילי. ובג"כ, ואגרשנו מן הארץ, ואי מהאי ארץ אגרשנו, ואתרך יתיה ו מיניה, איכול למעבד כל רעותי, חילא דלהון במאי איהו. בפומא, ובעובדא. הא פומא דילך, ועובדא דילי.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ושלטא. ג דרגא. ד לישראל. ה דרגא. ו והאי. ז ל"ג אוף הכי. ח ויתפלג ול"ג איהו. י בנהורין. כ מוסיף דשלמא וכלא הוה בצדק. ל"ג מן. נ ל"ג ודאי. ס ל"ג לאגחא. ע ל"ג מיניה.

מסורת הוהר

(ק) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א. ר) (דברים טו). ט ואזורין: ונהורין ול"ג והני תרין סטרין ב'. דפריי כתבו דשלמא חסר כאן. ל אתאחדת. מ

לכה נא ארה לי

ואלו ב' הצדדים שאמרנו, שהם ב' אזורים, עומדים אחד לשאר העמים, ואחד לישראל. ובשעה שיצאו ישראל ממצרים, נתאזרו באלו אזורים, אחד של מלחמה, שהוא צדק אזור מתניו. ואחד היה של שלום, שהוא אמונה אזור חלציו.

רסד) כד אתיעט בלק וכו': כשנתיעץ בלק, אמר, ואגרשנו מן הארץ. אמר אותה מדרגה שישראל אחוים בה הוא מן הארץ ודאי, שהיא המלכות הנקראת ארץ. וזה הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מי יוכל להלחם ולעמוד בישראל, המדרגה שלהם היא חזקה ממדרגה שלי. ומשום זה, ואגרשנו מן הארץ, דהיינו מן מדרגתם שהיא המלכות, ואם אגרשנו מארץ ההיא, ואגרשו ממנה דהיינו שיוכל להחטיאם, אוכל לעשות בהם כל רצוני. הכח שלהם במה היא. בפה, ובמעשה. הרי הפה שלך, והמעשה שלי. ונוכל לו.

כי

הסולם

מאמר

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה וכו': זמשום זה לגבורה, ולמלחמה, נאמר צדק אזור מתניו, וכך צריך להיות. כי שם מקום גבורתו של אדם. ולרחמנות ולטוב, נאמר אמונה אזור חלציו. במדרגה אחת ידן טשיח את העולם, דהיינו במלכות, ושולטת לב' צדדים, אחד, שהוא אמונה אזור חלציו, הוא רחמים לישראל. ואחד, שהוא צדק אזור מתניו, הוא דין לשאר העמים. רסג) ואי תימא צדק וכו': ואם תאמר איך צדק הוא דין קשה, והרי כתוב, בצדק תשפוט עמיתך. צדק צדק תרדוף. וכמה פטוקים הם. ומשיב. ודאי כך הוא, כי צדק אין בו ויתור כלל, אלא לפי הדין. וגם מי שדן לחבירו אינו צריך לעשות לו ויתור מן דין כלל. אלא בצדק, שלא ישגיח על אהבה. מאזני צדק, פירושו, בלא ויתור לצד זה או לצד זה, דהיינו לא למי שנותן ולא למי שמקבל. זמשום זה, מדרגה אחת היא. ונחלקת לב' צדדים (דפריי דף קצ"ח ע"ב *) דף קצ"ט ע"א)

רסה) כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. וכי מאן הוה ידע. הא אוקמוה, דהא בקדמיתא כתיב, (ו) והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו, דאגר ליה לבלעם וכו'. אבל כי ידעתי, ידיעה ודאי ידע, בחכמתא דיליה. את אשר תברך מבורך, מאי אצטריך הכא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל, ואי ההוא מלה דהוה ידעמן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (ח) אברכה את יי' בכל עת תמיד תהלתו בפי. וכתיב (א) אברך את יי' אשר יעצני. מאן פ דאצטריך ברכתא מן ז תתאי. את. דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתילה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא לההוא דרגא, ותעקר לה מנייהו ק ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובדא ניכול בהו. תברך לההוא דרגא ותילוט לפתילה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו.

רסז) ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך לההוא דרגא, בחובין ט ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בנוי, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב

מסורת הוהר

(ש) (במדבר כא) להלן אות רצ"ב צ"צ. (ת) (תהלים לד) לעיל לח צ"ס. פנחס קצב צ"ה. (א) (שם טז) תרומה סו צ"ג.

חלופי גרסאות

פ אצטריך. צ תתאה. ק ל"ג ודא הוא. ר ל"ג מן ותו עד מיד. ט ומסאבו ובקרי וטומאה.

פאמר

הסולם

לכה נא ארה לי

רשע, לבלעם, מדרגה ההיא שלהם, שחיא מלכות אחוזה בהם, משום הברכות שלהם שהם מברכים לה בכל יום. ואם כן, כח יש לך לברך אותו המדרגה ותעקר אותה מהם. והוה, כי אשר ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. דהיינו שגם הוא יכול לברך המלכות שנקראת את. ובזה נוכל להם. תברך את המדרגה ההיא ותקלל את הפתילה שהם ישראל, שהמלכות אחוזה בהם כשלהבת בפתילה. וע"כ אמר ואנכי אקרה כה. שאעקר המלכות הנקראת כה, מהם, שלא תתאחד בהם.

רסז) ותו, אקרה כה וכו' : ועוד. אקרה כה, פירוש, אנהג ואמשיך למדרגה ההיא שלו, בעבירות וטומאה ובקרי ובטומאה שעושים בניה, והיא תעשה עמהם כלה. ודורש אקרה לשון קרי. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע, שאין עמו מיני כשפים אלו שהא צריך, ויתעכב עליהם.

פתח

רסה) כי ידעתי את וגו' : כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. שואל, וכי מאין היה יודע. ומשיב, הרי העמידוהו, שבתחילה כתוב, והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו. כי שכר את בלעם לקללו וכו' (כמ"ש במד"ד חוקת פ"ט ל') אבל, כי ידעתי, משמע, שידע ודאי ידיעה בחכמתו. ועוד שכתוב, את אשר תברך מבורך, למה היה צריך להזכיר כאן ברכה, הרי בשביל קללה היה הולך, ואם אותו דבר שהיה יודע מקודם מן בלעם היה קללה, מהו את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא וכו' : ומשיב, אלא יש דבר כאן, ולא ידעתי בה, ולא זכיתי בה. עד שבא ר' אלעזר ודרש, אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפי. וכתוב, אברך את ה' אשר יעצני. מי הוא שצריך ברכה מן התחתונים. הוא את, שהיא מלכות, שהיא מתאחות בהם, בישראל, כשלהבת בפתילה. ודוד שהיה יודע זה, אמר, אברכה את, אמר אותו (דפרי דף קצ"ט ע"א)

חזקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו ת עמיה אינון א זינין
 חרשין דאצטריך ב ויתעכב עלייהו. ג
 רסח) פתח ואמר, ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי
 אתך אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר.
 אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא
 עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עלייהו דישראל, מה כתיב ג) ואם
 ככה את עושה לי הרגני נא הרוג, ואוקמוה.
 רסט) אבל הכי אמר משה, דרגא חד דיהבית לי אקרי אתה, בגין דלית
 ליה פרישו ממך. ה' דילה אתאחד בהו בישראל. אי ה את תשיצי לון ז מעלמא,
 הא ה' דשמא דא דאתאחד בהו אתעבר מניה, אי הכי את ה עושה לי, ט דה'
 עקרא דשמא דא אתעקר.
 רע) וע"ד אמר יהושע לבתר, ד) ומה תעשה לשמך הגדול, דהא ודאי שמא
 דא עקרא ויסודא דכלא, אתה הוא יי'. ומשה אע"ג דקב"ה לא א"ל, ו הכי ידע,
 דהא בהא תלייא, וחובה גרים. ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', כלא חד. כי
 אתך אני, הא אוקימנא כי אתי אתה לא כתיב, אלא כי אתך אני. כי אעשה כלה
 בכל הגוים וגו', בכל הגוים אעשה כלה.

חלופי גרסאות

ח המניה. א ל"ג זינין. ב בידו לאתעכב. ג בדפרי
 כבו מה שחסר כאן תמצא בסוף הספר סימן י"א.
 ד דלא; דיליה. ה ל"ג את. ו ישתצי. ז בעלמא.
 ח ל"ג עושה לי. ט דא. י הכא.

מסורת הזוהר

ב) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. ג) (במדבר יא)
 ז"ל קלג. קנה: קנו. ד) (יהושע ז) משפטים סג
 צ"פ.

ואתה אל תירא עבדי יעקב

הסולם

מאמר

נעברת מן השם אתה ונשאר את. וזה שכתוב,
 אם ככה את עושה לי, דהיינו אם תכלה את
 ישראל, הח' שהיא העיקר של שם הזה,
 אתה, נעקרה, ונשאר רק את מן אתה. ונמצא
 שתעשה לי את מן אתה. וז"ש את עושה לי.

רסח) פתח ואמר ואתה וגו': פו"א,
 ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל
 כי אתך אני וגו'. מקרא זה למדנו. והעירו בו.
 אבל עד עתה עוד יש להעיר יותר. אתה
 מה היא. הוא סוד ארון הברית, שהיא המלכות.
 שזו היא המדרגה ההולכת בגלות עם בניה,
 עם הקדוש. משה בשעה שבקש רחמים על
 ישראל, מה כתוב, ואם ככה את עושה לי
 הרגני נא הרוג. והעמידוהו.

רע) וע"ד אמר יהושע וכו': וע"כ אמר
 יהושע אח"כ, ומה תעשה לשמך הגדול,
 דהיינו להשם, אתה. כי ודאי שם הזה הוא
 עיקר ויסוד הכל כמ"ש, אתה הוא ה'. ומשה
 אע"פ שהקב"ה לא אמר לו, שהח' תגרע
 מן השם אתה, ידע זה, שזה בזה תלוי, שה'
 של אתה תלויה בישראל. והעון גורם, שהח'
 תעקר מן אתה. וחזר להכתוב שפתח בו,
 ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל,
 יעקב וישראל הכל אחד. כי אתך אני, כבר
 העמידוהו

רסט) אבל הכי אמר וכו': אבל כך אמר
 משה, מדרגה אחת שנתת לי נקראת אתה.
 שהיא המלכות. משום שאין לה פירוד ממך.
 הח' שלה, דהיינו ה' של אתה, נתאחזה
 עם ישראל, ואם אתה תכלה אותם מן העולם
 גרי הח' של שם הזה, אתה, שנתאחו בישראל.
 (דפרי דף קצ"ט ע"א)

רעא) רב המנונא קדמאה אמר, דחיקו ועאקו דישראל, כמה טב וכמה תועלתא גרים לון. רפיון דשאר עמין, כמה בישין גרים לון. דחיקו ועאקו דישראל, גרים לון דטב ליהוי ותועלתא. ומאי ניהו. * כלה. כלא דחיק. רפיון דשאר עמין, גרים לון רפיון וביש, כ והאי איהו כלה. והכי אתחזי לון, דהא כל רפיון בלא דחיקו דהוה לון בהאי עלמא, גרים לון רפיון לבתר בלא דחיקו, כלה. ה) כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. ז כלה ברפיון. לישראל דהוה לון דחיקו וועאקו, כלה, ו) וככלה תעדה כליה.

רעב) מאן ז כליה. אלין ישראל, דאינון כלים דהאי כלה, ישראל דהוה לון דחיקו ועאקו, ט) אקים את סכת דוד הנופלת, סכת שלום. לשאר עמין דהוה לון פ רפיון צרה וצוקה, ע כלה ברפיון, כמה דהוה לון פ בקדמיתא. וע"ד כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, ואותך לא אעשה כלה, דהא לא אתחזי לך. דהא דחיק הוית ז בקדמיתא זמנין סגיאין, בדחיקו דגלותא תדיר, ודחיק ק תהיה כלה.

חלופי גרסאות

כ ומאי ניהו; וקאי איהו; ומאי איהו. ז כלא.
ח בעאקו. י כלה. ט מוסיף רפיון צוקה. ע כלא.
פ ל"ג בקדמיתא. צ ל"ג מן בקדמיתא עד ודחיק.
ק תהית כלה; תרית כליה.

מסורת הזוהר

ה) (ישעיה כח). ו) (שם סא) יתרו קכח צ"א.
ז) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

הסולם

מאמר

ואתה אל תירא עבדי יעקב
דחק שהיה להם בעולם הזה, גרם להם רפיון בלי דחק אחר כך שהוא כלה בכ"ל רפיונות. כמו שכתוב, כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. דהיינו כלה ברפיון, בכף למד רפיונות. אבל לישראל שהיה להם דחק וצרה, זוכים לכלה, בכף למד דגושות, כ"ש וככלה תעדה כליה. אשר, כלה היא השכינה.

רעב) מאן כליה אלין וכי: שואל, מי הם כליה, שנאמר וככלה תעדה כליה. ומשיב, אלו הם ישראל שהם כלים של כלה הזו, שהיא השכינה. כי ישראל, שהיה להם דחק וצרה זוכים אל הכתוב, אקים את סוכת דוד הנופלת, שהוא סוכת שלם, דהיינו השכינה. ושאר העמים שהיה להם רפיון מן צרה וצוקה, מגיע להם א"כ כלה ברפיון, בכף למד בלתי דגושות, כמו שהיה להם מקודם, רפיון מצרה. וע"כ כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי ואותך לא אעשה כלה. כי אינו ראוי לך, מאחר שכבר היית בדחק בתחילה פעמים רבות, ובדחק התמידי של הגלות, ע"כ תהיה לך כלה דגושה ודחוקה שהיא השכינה. ייבחרתיך

העמידוהו, כי אתי אתה לא כתוב, אלא כי אתך אני. שזה מורה שהשם אתה קשור בישראל כנ"ל. וע"כ, כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, בכל הגוים אעשה כלה, אך אותך לא אעשה כלה. והוא משום ה"ל של אתה, הקשורה בישראל כנ"ל.

רעא) רב המנונא קדמאה וכי: רב המנונא הראשון אמר, הדוחק והמצר של ישראל, כמה טוב וכמה תועלת גרם להם. הרפיון של שאר העמים דהיינו שאין להם דחקות וצרות בעולם הזה כמה רעות גרם להם. ומפרשו. הדוחק והמצר של ישראל גרם שיהיה להם טוב ותועלת, ומה הם. כלה, שהכל דחוק, כלומר שכל האותיות הנשמעות שבה הן דגושות, שהכף דגושה והלמד דגושה, שיוורה, שני"י דוחק זוכים אל הכלה העליונה שהיא השכינה. הרפיון של שאר העמים, שאין להם צרות ודוחק, גורם להם רפיון ורע. וזו היא כלה בכף למד רפיונות בלי דגש וכך ראוי להם כי כל רפיון בלי (דפרי דף קצ"ט ע"א * דף קצ"ט ע"ב)

רעג) ויסרתיך למשפט, האי קרא הכי מבעי ליה ויסרתיך במשפט, דהא אימתי ייסורי בשעתא דדינא. ה מאי ויסרתיך למשפט. ו אלא כתיב ח) יי במשפט יבא עם זקני עמו. וההוא יומא, אקדים קב"ה אסוותא לישראל, עד לא ייעלון לדינא, בגין דייכלון לקיימא ת ביה. א ומאי אסוותא, היא דבכל שעתא ב ושעתא קב"ה ג יהיב יסורין ד לישראל זעיר זעיר, ה בכל זמנא זמנא, ובכל דרא ודרא, בגין דכד ייעלון י ליומא דדינא רבא, דייחון מתייא, ז לא ישלוט עלייהו דינא. רעד) ונקה לא אנקך, מהו. אלא, כד ישראל בלחודייהו, ולא עאלין ח בדינא עם שאר עמין, קב"ה עביד לון לגו משורת הדין, והוא מכפר עלייהו. ובזמנא דעאלין ט בדינא בשאר עמין, מה עביד. ידע קב"ה דהא סמאל אפטרופסא דעשו, ייתי לאדכרא חוביהון דישראל, וכניש כלהו לגביה ליומא דדינא, כ והא קב"ה אקדים להו אסוותא, ועל כל חובא וחובא לקי ל ונקה להו ביסורין זעיר יעיר. ס ודא הוא ונקה, ביסורין. ובגין כך בדינא דקשוט, לא אנקך מעלמא נ בדינא בתר דסבלת יסורין זעיר זעיר.

רעה) ותו לא אנקך, אע"ג דאתון בני, לא אשבוך חוביכון, אלא אתפרע מנכון זעיר זעיר, בגין דתהוון זכאין ליומא דדינא רבא. כך אתאן לדינא, ס אתא סמאל, בכמה פתקין עלייהו. וקב"ה אפיק פתקין דיסורין, דסבלו ישראל על כל

מסורת הזהר

ח) (ישעיה ג) משפטים קמב צ"פ.

חלופי גרסאות

ר ל"ג מאי; והכא לאו הכי אלא [מאי] ש אבל.
 ח ל"ג ביה. א ומהו ול"ג ומאי אסוותא היא. ב ל"ג
 ד ל"ג לישראל. ה ל"ג מן בבל עד בגין. ו לדינא
 ז ולא. ח לדינא. ט לדינא. י דלהון. כ ל"ג הוא
 קב"ה; והוא ול"ג קב"ה. ל ל"ג ונקה. מ ל"ג מן דא עד כד אתאן באמצע אות רצ"ה. נ ל"ג בדינא.
 ס אתי.

מאמר

הסולם

ואתה אל תיזא עבדי יעקב

עולים בדין עם שאר העמים, דהיינו בגמרא התקון, כנ"ל. מה עושה. הקב"ה יודע, שסמאל המשגיח על עשו, יבא להזכיר עונות ישראל וקבץ כל עונותיהם אצלו ליום הדין, וכבר הקדים הקב"ה הרפואה, שעל כל עון ועון הכה וניקה אותם ביסורין מעט מעט. וזה הוא ונקה ביסורין מכבר, ומשום זה בדין האמת, לעתיד, לא אנקך מן העולם על ידי הדין, מאחר שכבר סבלת יסורים בכל זמן וזמן מעט מעט.

רעה) ותו, לא אנקך וכי; ועוד. לא אנקך, פירושו, אע"פ שאתם בני, לא אעזוב עונותיכם, אלא אפרע מכם מעט מעט. כדי שתהיו זכאים ליום הדין הגדול. כשבאים לדין, בא סמאל בכמה כתבים עליהם. והקב"ה מוציא כנגדם, כמה כתבים של יסורים שסבלו ישראל

רעג) ויסרתיך למשפט: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר ויסרתיך במשפט, כי מתי יש יסורין, הוא בשעת הדין, מהו ויסרתיך למשפט. ומשיב, אלא כתוב, ה' במשפט יבא עם זקני עמו. ויום ההוא, מקדים הקב"ה רפואה לישראל מטרם שיעלו לדין, כדי שיוכלו לעמוד בו, ומהו הרפואה. הוא שבכל שעה ושעה נתן הקב"ה לישראל מעט מעט יסורין, בכל זמן וזמן ובכל דור ודור, כדי כשיעלו ליום הדין הגדול, בעת שיחיו המתים, לא ישלוט עליהם דין.

רעד) ונקה לא אנקך: שואל מהו. ומשיב, אלא כשישראל הם בלבדם, ואינם עולים לדין עם שאר העמים, דהיינו מטרם גמרו התקון, הקב"ה עושה עמהם לפנים משורת הדין והוא מכפר להם. ובזמן שהם (דפ"י דף קצ"ט ע"ב)

חובא וחובא, ונמוחו כל חובין, ולא עביד לון וותרנותא כלל. כדין תשש כחיה וחיליה ^ע דסמאל, ולא יכיל לון. ^פ ויתעבר מעלמא, הוא, וכל סטריו, וכל עמין. ההיז, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', בג"כ ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקד. רעו) ודוד מלכא אמר, ^ט כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגו'. ואף על גב דהאי קרא הא אוקמוה, על שבנא ^ז ויואח ממנן דחזקיה ^ק אתמר, אבל האי קרא על סמאל וסיעתיה ^י אופ הכי אתמר, דכל עובדוי ועיטוי על ישראל, זינהו. בלק ובלעם ההוא ארח ממש נקטו, והא אתמר דחבורא בישא עבדו. אמרו, עמל"ק: ע"ם ל"ק, עמא דלקא לון, כחויא דמחי בזנבא דיליה, הא אנן יתיר. בל"ק: ב"א ל"ק. אתא מאן דלקי לון כרעותיה. בלע"ם: ב"ל ע"ם, לית עמא, ולית רעיא. שמא דילן גרים לשיצאה לון ולאעקרא להו מעלמא. רעז) וקב"ה חשיב בגוונא אחרא שמייהון, בבלק ב"ל, בבלעם ב"ל, הא בלבל. מה אתון אשתארו עמ"ק, בלבל עמקא דמחשבה דלהון, דלא ישלטון בעלמא, ^ט ולא ישתארון בעלמא. רעח) אר"ש, אלעזר, יאות אמרת, אבל בלק, תפח רוחיה בגיהנם. ובלעם ישתחקון ^ת תמן גרמוי ורוחיה. והכי הוא עיטא בישא נטלו על פטרונא. על האי כה, דחשיבו לאעקרא ^א להאי כה, וחשיבו לסטרא בישא לסלקא ^ב ליה בפומא ובעובדא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג דסמאל. ^פ ל"ג מן ויתעבר עד סוף האות.
ז ויואב. ^ק ואתמר. ^י ל"ג אופ הכי. ^ט ל"ג ולא

ישתארון בעלמא. ^ת ל"ג תמן. ^א ל"ג להאי כה; ^ב ל"ג להאי כה. ^ב ל"ג ליה.

מסורת הזוהר

(תהלים יא)

הסולם

בלק בא לק בלעם בל עם

יותר ממנו. כי בלק, הוא אותיות בא לק, דהיינו שבא מי שלקה אותם כרצונו, בלעם הוא אותיות בל עם, דהיינו אין עם, ואין רועה, השם שלנו, גורם לכלותם ולעקרם מן העולם.

רעז) וקב"ה חשיב בגוונא וכו': והקב"ה חשב באופן אחר את שמותם, כי בבלק יש בל, ובבלעם יש בל, וכשמחברים הם בלבל. ומה הם האותיות שנשארו, בהלקח מהם האותיות בלבל, הם עמק, דהיינו ע"מ מן בלעם, וק' מן בלק, וצירוף זה יגרום, לבלבל עומק המחשבה שלהם, שלא ישלטו בעולם, ולא ישארו בעולם.

רעח) אר"ש אלעזר יאות וכו': א"ר שמעון, אלעזר, יפה אמרת. אבל בלק, תפח רוחו בגיהנם, ובלעם, יהיו עצמותיו ורוחו נשחקים שם, כך הוא, עצה רעה לקחו על המגן של ישראל, דהיינו על כה ההוא, שהיא השכינה

מאמר

ישראל על כל עון ועון, וכל העונות נמחו, ואינו עושה להם ויתור כלל, אלא שכבר קבלו עונשם. אז תשש כחו וחילו של סמאל, ואינו יכול להם. ואז יהיה נעבר מן העולם, הוא וכל הצד שלו וכל העמים שלו. ז"ש, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'. ומשום זה כתוב, ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקד.

מאמר בלק בא לק בלעם בל עם

רעז) ודוד מלכא אמר וכו': ודוד המלך אמר, כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגו'. ואע"פ שהעמדנו, שמקרא הוה על שבנא ויואח השרים של חזקיה נאמר, אבל מקרא זה על סמאל וסיעתו ג"כ נאמר, שכל מעשיו ועצותיו הם על ישראל. בלק ובלעם אחזו אותו הדבר ממש, של סמאל וסיעתו. והנה למדנו שעשו איסוף רע. אמרו, עמלק, הוא אותיות עם לק, דהיינו עם שלקה אותם כנחש המכה בזנב שלו. אמרו, הרי אנו (דס"י דף קצ"ט ע"ב)

רעט) אמר ההוא רשע, קדמאי אשתדלו ולא יכילו. דור הפלגה אשתדלו, ולא יכילו. עבדו עובדא, ופומא חסר מנייהו, דלישנהון אתבלבל, ולא יכילו. אבל אנת, הא פומך שנג, ולישנך מתתקן בתרין סטרין אלין, את אשר תברך מבורך, ואשר תאור יואר, ההוא סטרא דאת בעי לסלקא לעילא בפומך ולישנך, אסתליק. ד וההוא סטרא דאת בעי למילט, בחילא דפומך תילוט. ה וכלא בך תלייא, * דהא עובדא אתתקן. אבל במלא תלייא כלא, ווע"ד ז בעובדא דנחש אנא אתקין. ואנת תשלים כלא בפומך, ההוא סטרא דתברך מבורך, וההוא סטרא דתאור יואר.

רפ) והוא לא ידע דקב"ה י מסיר שפה לנאמנים ה וטעם זקנים יקח, וכלא ט ברשותיה קיימא. מסיר שפה לנאמנים, אלו דור הפלגה, דבלבל לישנהון, דלא ישלטון במלה כלל. דכתיב, ו אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים יקח, אלו בלעם ובלק דתרווייהו הו בעיטא חדא, דכתיב ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

רפא) ת"ח, ההוא רשע דבלעם, כל עובדוי לביש, ברום לבא. תרווייהו הו סלקין קרבנא, דכתיב ויעל בלק ובלעם. וכל מדבחין בלק הוה מסדר, ואיהו רשע, הוה משבח גרמיה ואמר, את שבע המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו לבלק לא שתף בהדיה. אמר קב"ה, רשע, כלא ידענא, אלא שוב אל בלק, את לא צריך למללא ו אלא וכה תדבר. הה"ד, וטעם זקנים יקח.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

י) (אייוב יב). ז (בראשית יא) שמות ק צ"ר. ג יכילו. ד ל"ג מן ההוא עד וכלא. ה מוסיף וסטרא קמך וכלא. ו ל"ג מן וע"ד עד ההוא. ז כעובדא. ח ל"ג וטעם זקנים יקח. ט ב, שותא. י חמי. כ ל"ג אלא וכה תדבר.

מאמר

הסולם

בלק בא לק בלעם בל עם

השכינה הנקראת, כה, וחשבו לעקור את כה הוה, וחשבו להעלות את צד הרע ע"י דיבור שבפה ובמעשה.

רעט) אמר ההוא רשע וכו': אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכלו, דור הפלגה השתדלו ולא יכלו. משום שעשו מעשה והפה היה חסר מהם, כי לשונם נתבלבל ולא יכלו. אבל אתה, בלעם, הרי פיך שנון, ולשונך מתוקן בב' צדדים אלו: את אשר תברך מבורך, מצד אחד, ואשר תאר יואר מצד הב', אותו הצד שאתה רוצה להעלות הוא מתעלה על ידי פיך ולשונך. ואותו הצד אשר אתה רוצה לקלל, תקלל בכח פיך. והכל תולה בך, כי המעשה כבר נתתקן על ידי, אבל בדבור תלוי הכל. וע"כ במעשה הנחש אני אתקן, ואתה תשלים הכל בפוך. אותו הצד שתברך מבורך. ואותו הצד שתאור יואר.

רפא) ת"ח ההוא רשע וכו': בוא וראה, אותו רשע בלעם, כל מעשיו היו לרע, בגבהות הלב, שניהם היו מעלים קרבנות, שכתוב, ויעל בלק ובלעם, וכל המזבחות היה עורך בלק, ואותו רשע, בלעם, היה משבח עצמו ואמר את שבע מזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו את בלק לא שתף עמו. אמר הקב"ה, רשע, הכל אני יודע, אלא שוב אל בלק ואתה לא צריך לדבר, אלא וכה תדבר, דחיינו השכינה הנקראת כ"ה היא תדבר. ז"ש, וטעם זקנים יקח.

רפ) והוא לא ידע וכו': והוא לא ידע

(דפו"י דף קצ"ט ע"ב * דף ר"י ע"א)

רפב) ד"א וטעם זקנים יקח, דכתיב וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. טעמא דאינון זקנים נטל מנייהו, ולא יכילו למשלט בחרשייהו כלל. וידברו אליו דברי בלק, מלין באתגליא, ולא בלחישו. פגים אודנא הוה, ופגים עינא, ופגים רגלא. מתלת דוכתינ הוה פגים. 7 מתוקן הוה לסטרא אחרא, והכי אצטריך להווא סטרא 8 אחרא, 9 אתר דשריא פגים, זינא לזיניה.

רפג) 7 ויאמר אליהם לינו פה הלילה 8 והשיבותי, אינון כתיב, וידברו אליו. ואיהו כתיב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, בגין 9 דליליא איהו שעתא דסטרא אחרא הוי, לחרשיא, בשעתא דמשתכחי 9 ושלטי סטרי בישין ומתפשטן בעלמא. כאשר ידבר יי אלי. שבוחי קא משבח גרמיה בשמא דיי.

רפד) וישבו שרי מואב, ושרי מדין אתפרשו מנייהו, ולא בעו למיתב תמן. וסבי מואב אשתארו, דכתיב וישבו שרי מואב, בלחודייהו. יאות עבדי מדין, דאתפרשו מכל וכל 10 מנייהו. ואלמלא לא הוה מחאן בסופא 10 דהוה בעיטא דבלעם, לשלחא נשיהון לישראל בשטים למטעי לון. וקרא אוכח חובא דלהון, דכתיב 11 כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בתרין אלין חאבו. והוה חובא דלהון 12 סגי. מחו בזנבא לבתר. ובג"כ אלין אשתארו בהדיה, ואלין אזלו בלחודייהו.

חלופי גרסאות

7 אתקן. 8 ל"ג מן אחרא עד סוף האות. 9 בתר. 10 ל"ג והשיבותי. 11 דבהווא זמנא. 12 ל"ג ושלטי. 13 אלמלא וליא מנייהו. 14 ל"ג מן דהוה עד וקרא. 15 ל"ג סגי.

מסורת הזוהר

7 ילהן אות ת. 8 (במדבר כה) לעיל אות סב צ"מ.

לינו פה הלילה

הסולם

מאמר

הלילה: הוא משום, שהלילה הוא זמן של הסטרא אחרא, ושל המכשפים, שהוא הזמן שנמצאים ושולטים בו צדדים הרעים, ומתפשטים בעולם. כאשר ידבר ה' אלי שבוח היה משבח עצמה בשם ה'. רפד) וישבו שרי מואב: אבל שרי מדין נפרדו מהם, ולא רצו לשבת שמה, וזקני מואב נשארו. שכתוב, וישבו שרי מואב, בלבדם. יפה עשו מדין אס היו נפרדים מהם מכל וכל, ואם לא היו מכים בסוף, כי היו בעצת בלעם, לשלוח נשיהם לישראל בשטים, להטעותם. והכתוב מוכיח החטא שלהם, שכתוב, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור, ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בשנים אלו חטאו, בפעור ובכזבי. והיה עונם גדול. והכו בזנבם, דהיינו בסופם, לאחר כך. ומשום זה אלו נשארו עמו, ואלו הלכו לעצמם.

ד"א

רפב) ד"א וטעם זקנים וגו': פירוש אחר. וטעם זקנים יקח, היינו שכתוב, וילכו זקני מואב עם זקני מדין וקסמים בידם. לקח הטעם של אלו הזקנים ולא יכלו לשלוט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק. דברים בגלוי דברו, ולא בלחש. כי היה קשה השמיעה. פגום האזן היה, ופגום העין, ופגום הרגל, מג' מקומות היה פגום ובעל מוס. כי היה מתוקן לסטרא אחרא, וכך היה צריך לסטרא אחרא, שהוא מקום ששורה בו פגם. כל מין הולך למינו.

מאמר לינו פה הלילה

רפג) ויאמר וגו' לינו פה הלילה והשיבותי: בהם כתוב וידברו אליו, דהיינו דבור שהוא לשון קשה, משום שהיה פגום האזן. ובו כתוב, ויאמר אליהם, דהיינו אמירה שהוא לשון רכה, כדרך העולם. לינו פה

(דפו"י דף ר' ע"א)

רפה) ד"א וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה יאות הוה לון לבני מדין
 ו דאזלי, אי רעותא דלהון הכי. אבל ישיבה דיתיבו אינון דמואב, גרמא לון טב,
 בגין דאשתארו תמן. ומאן דאזלו אינון דמדין, גרמי לון ביש. מ"ט. אלין חששו
 ליקרא דמלה דקב"ה, ויתיבו. ואלין לא חששו לה כלום, ואזלו לארחייהו.
 רפו) בשעתא דאמר ההוא רשע, והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי,
 מיד אזדעזעו אינון דמואב למלה דא, ויתיבו תמן. ואינון דמדין לא חששו לדא
 כלום, ואזלו לון, ואתענשו לבתר. ועל דא וישבו שרי מואב עם בלעם. בההוא
 ליליא, ההוא רשע לחיש לחישין, ועביד בלטין, ואמשיך עליה רוחא ב מלעילא,
 מיד ויבא אלהים אל בלעם, אלהים סתם, דרגא דיליה מסטרא אחרא דשמאלא.
 רפו) ויאמר מי האנשים האלה עמך. דרגא ה דיליה, מסטרא אחרא
 דשמאלא הוה, דקא אצטריך למשאל. ואע"ג דחברייא אתערו בדא, בגוונא אחרא,
 ו אינון אמרי דקב"ה ז נסיונא עבד ליה במלוי. תלתא הוו, חד חזקיה. וחד
 יחזקאל. וחד בלעם. תרין לא קיימו כדקא יאות, וחד קאים. ומנו. יחזקאל. דכתיב,
 התחיינה העצמות האלה, ואיהו תב ואמר, ויאמר יי אלהים אתה ידעת.
 חזקיהו אמר, ו מארץ רחוקה באו אלי מבבל. בלעם ה אמר בלק בן צפור מלך
 מואב שלח אלי, ו חשיב אנא בעיני מלכין ושלטיין. וקב"ה שאיל ליה . למטעי
 ליה, דכתיב ו משגיא לגוים ויאבדם ואוקמוהו.

מסורת הזוהר

1) וירא קב צ"ב. 2) (יחזקאל לו). 3) (מ"ב כ).
 4) (איוב יב) ז"ח יוד ט"ד שמ"א. ואתענשו לבתר ב מוסיף מלעילא הוה רברבא
 מסטרא דיליה. ג ל"ג אלקים. ד ל"ג מן דרגא עד
 סוף האות. ה ל"ג מן דיליה עד הוה. ו ל"ג ואינון אמרי. ז מוסיף עבד ביה נסיונא. ח ל"ג אמר.
 ט ל"ג מן חשיב עד ואוקמוהו. י למטי.

חלופי גרסאות

חלופי גרסאות
 1) וירא קב צ"ב. 2) (יחזקאל לו). 3) (מ"ב כ).
 4) (איוב יב) ז"ח יוד ט"ד שמ"א. ואתענשו לבתר ב מוסיף מלעילא הוה רברבא
 מסטרא דיליה. ג ל"ג אלקים. ד ל"ג מן דרגא עד
 סוף האות. ה ל"ג מן דיליה עד הוה. ו ל"ג ואינון אמרי. ז מוסיף עבד ביה נסיונא. ח ל"ג אמר.
 ט ל"ג מן חשיב עד ואוקמוהו. י למטי.

מאמר

הסולם

לינו פה הלילה

רפה) ד"א וישבו שרי וגו': פירוש
 אחר. וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה
 יפה היה למדין שהלכו אם היה הרצון שלהם
 כך. אבל הישיבה שישבו אלו של מואב.
 גרמה להם טוב, משום שנשארו שמה, ומה
 שהלכו אלו של מדין, גרמה להם רע. מהו
 הטעם. אלו חששו לכבוד הדיבור של הקב"ה,
 וחזרו, ואלי לא חששו לו כלום, והלכו
 לדרכם.

מאמר מי האנשים האלה עמך
 רפו) ויאמר מי האנשים האלה עמך:
 המדרגה שלו שמצד שמאל היתה, שהיא היתה
 צריכה לשאול, שלא היתה יודעת. ואע"פ
 שהחברים העירו בזה, באפן אהר, שהם
 אמרו, שהקב"ה עשה לו נסיון בדבריה, כי
 שלשה היו, שניסה אותם אלקים, אחד חזקיה
 ואחד יחזקאל, ואחד בלעם. שנים לא עמדו
 בנסיון כראוי, ואחד עמד, ומי הוא, הוא
 יחזקאל, שכתוב, שהקב"ה שאלו, התחיינה
 העצמות האלה. והוא השיב, ואמר, ויאמר
 ה' אלקים אתה ידעת. חזקיהו אמר, מארץ
 רחוקה באו אלי מבבל. בלעם אמר, בלק בן
 צפור

רפו) בשעתא דאמר ההוא וכי:
 ומפרש דבריו, בשעה שאמר אותו רשע,
 והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה', מיד, אלו
 של מואב נודעו לדבר הזה, וישבו שם. ואלו
 של מדין לא חששו לזה כלום, והלכו להם.
 וע"כ נענשו אחר כך. וע"כ וישבו שרי מואב
 עם בלעם. באותו הלילה היה אותו רשע
 מלחש לחשים ועושה מעשי להטים, והמשיך
 (דפ"י דף ר' ע"א)

רפח) חד כותי שאיל לר' אלעזר, א"ל, חילא תקיפא חמינא ביה בבלעם, יתיר ממשה. דאילו במשה כתיב ויקרא אל משה. ובבלעם * כתיב, ויקר אלהים אל בלעם, וכתיב ויבא אלהים אל בלעם.

רפט) אמר ליה, למלכא דיתבי בהיכליה על כרסייא, חד סגיר קרא לתרעא. אמר, מאן הוא דבטש לתרעא. אמרו, סגיר פלן. אמר לא ייעול הכא, ולא יטנף היכלא, ידענא דאי בשליחא ו אימא ליה, לא חייש. וייזיל ברי ו ויסתאב ויקרב בהדיה. אבל אנא איזיל, ואגזים ביה, דירחק ארחיה ממותבא דברי, ולא יסאב ליה. אקדים מלכא, ואתא לגביה, ואגזים. ואמר ליה, סגיר סגיר, מנע רגלך מארחא דברי שארי תמן, ואי לאו, אומינא, דחתיכין יעבדון גופך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי לדשא. אמר מלכא, מאן ו הוא. אמרו, רחימך פלניא. אמר, רחימא חביבא דנפשאי, לא יקרי ליה קלא אחרא, אלא אנא. צווח מלכא ואמר, פלניא פלניא עול, חביבא דנפשאי, רחימא דילי, אתקיננו היכלין למללא עמיה.

רצא) כך בלעם איהו סגיר, רחיקא מבני נשא, קרא לתרעא דמלכא, שמע מלכא, אמר סגיר מסאבא לא ייעול, ולא יטנף היכלא דילי. אנא אצטריך ו למיזל לאגזמא ליה, דלא יקרב לגבי תרעא דברי, ולא יסאב ליה, ו וע"ד ויבא אלהים אל בלעם וגו'. אמר ליה, סגיר סגיר לא תלך עמהם, לא תאור את העם כי ברוך

חלופי גרסאות

כ ל"ג מן ויקר עד ויבא. ל אמר. מ ל"ג ויסתאב; ויסאב; ויסאב ברי. נ ואגזים ליה ואתא לגביה. ו משפחותי. ע ל"ג הוא. פ ל"ג למיזל. צ ל"ג מן וע"ד עד ואמר.

הסולם

מי האנשים האלה עמך

מאמר

בעצמי אלך ואאים עליו שירחק דרכו ממקום מושבו של בני, ולא יטמא אותו. הקדים המלך ובא אליו, ואים עליו, ואמר לו, מצורע מצורע, מנע רגלך מדרך שבני שורה שם, ואם לא, אומר לך, שגורים גורים יעשו ממך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי וכו': האוהב של המלך, קורא בפתח. אמר המלך מי הוא. אמרו, פלוני אוהבך. אמר, אוהבי וחביבי נפשי, לא יקרא אותו קול אחר, אלא אני. צעק המלך, ואמר, פלוני פלוני הכנס, חביבי נפשי, אוהב שלי. התקיננו ההיכלות לדבר עמו.

רצא) כך בלעם איהו וכו': כך בלעם הוא מצורע, הרחוק מבני אדם, קרא בשער המלך, שמע המלך, אמר, מצורע הטמא לא יכנס ולא יטנף ההיכל שלי, אני צריך ללכת לאים עליו, שלא יקרב אל שער בני, ולא יטמא

צפור מלך מואב שלח אלי, להראות, שהוא חשוב בעיני מלכים ושליטים. אבל הקב"ה שאלו כדי להטעותו. שכתוב, משגיא לגוים ויאבדם.

רפח) חד כותי שאיל וכו': כותי אחד שאל את ר' אלעזר, אמר לו כח גדול אני רואה בבלעם יותר ממשה, כי במשה כתוב, ויקרא אל משה. דהיינו שקראו לבוא אליו. ובבלעם כתוב, ויקר אלקים אל בלעם, וכתוב, ויבא אלקים אל בלעם. דהיינו שהאלקים בא אליו.

רפט) אמר ליה למלכא וכו': אמר לו, זה דומה למלך שישב בהיכלו על הכסא. מצורע אחד קרא על הפתח. אמר המלך, מי הוא שדופק על הדלת. אמרו, מצורע פלוני, אמר לא יכנס לכאן ולא יטנף את ההיכל, אני יודע, אם אומר לו ע"י שליח, לא יירא מפני, וילך בני ויקרב אליו ויטמא. אבל אני (דפו"י דף ר' ע"א * דף ר' ע"ב)

הוא. לא תקרב לגבי דברי, הן לטב הן לביש, מסאב אנת בכלא. אבל במשה כתיב, ויקרא אל משה, קלא דמלכא, ולא ק ע"י שליחא אחרא. מאהל מועד מהיכלא קדישא, מהיכלא מתקנא, מהיכלא יקרא דעלאין ותחאין תאיבין לגביה, ולא יכלין למקרב לגביה.

רצב) ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפור. ו הוא אמר מלך מואב, מלכא חשיבא שלח אלי. מלך מואב. חמו גאותא דהואו ש רשע, דכתיב מלך ת מואב, ולא אמר א למואב, מכלל גברא דלא אתחזי למלכא, והא אתעביד מלכא למואב. קדמאה מה כתיב ביה. (ז) והוא נלחם במלך מואב הראשון, מלכא בר מלכא. חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב כתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא, דאתכוון הוא לגאותא לבא רב. כל מלכין דעלמא, שלחין לגבאי ב שלוחיהון.

רצג) רבי פנחס הוה ג אזיל למחמי ברתיא, ד אנתו דר' שמעון, דהות במרעא. והווי אזלי עמיה חברייא, והוא ה הוה רכיב בחמריה. עד דהוה אזיל בארחא, פגע בתרין ערבאי, אמר לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא. אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין. מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הווי אינון לסטין מקפחי ארחין ו דגוברין בהווא ז חקלא, ופגעו באינון יודאי,

חלופי גרסאות

ק ל"ג ע"י. ו מלך מואב שלח אלי חמו גאותא דהווא רשע דאמר מלך מואב ולא אמר מלך נלחם במלך מואב הראשון מלכא בר מלכא חשיבא אסהיד עליה למואב בעת ההיא גברא דלא אתחזי לגוותא דלכא רב דכל מלכין דעלמא שלח לגבאי דאפילו ליה לבלק לא חשיב כלום. ת ל"ג מואב. לגבייהו. ג אתי. ד אמיה דר' אלעזר. ה ל"ג הוה; ו עברין. ז חלקא.

מסורת הזהר

(ז) (במדבר כא) לעיל אות רסה צ"ש.

למואב במלכא דמואב קדמאה מה כתיב ביה והוא בר חשיבא אבל דא מלך למואב כתיב וקרא למלכא והא אתעביד מלכא והא אתערנא דמתכוון שלוחיה וחשיבנא גביה [לגבייהו]. ש מוסיף רשע א מוסיף מלך למואב. ב מוסיף שלוחיהון וחשיבנא והוה ול"ג והוא הוה. ו עברין. ז חלקא.

לעושה נפלאות גדולות לבדו

הסולם

מאמר

נלחם במלך מואב הראשון. ולא כתוב בו מלך למואב, כמו שכתוב, בלק בן צפור מלך למואב, משום שמלך הראשון היה מלך בן מלך, חשוב בן חשוב, אבל זה, כתוב בלק בן צפור מלך למואב, הכתוב מעיד, מלך למואב, שלא היה חשוב, ובלעם אמר לאלקיס, בלק בן צפור מלך מואב, והנה הערתי, שהוא נתכוון לגאות לבו הגדולה, לאמר, כל המלכים שבעולם שולחים אלי שלוחים.

רצג) רבי פנחס הוה וכו': ר"פ היה הולך לראות בתו אשת ר' שמעון שהיתה חולה, והיו הולכים עמו החברים, והוא היה רוכב על חמורו. בעוד שהיה הולך בדרך פגשו בו ב' ערבים, שאל אותם, אם בשדה זה נתעורר פעם קול מימי העולם. אמרו לו מימי העולם אין אנו יודעים. מימים שלנו אנו יודעים. כי יום אחד שודדים היו פושטים על

יטמא אותו. וע"כ יובא אלקים אל בלעם וגו'. אמר מצורע מצורע, אל תלך עמהם לא תאור את העם כי ברוך הוא. לא תקרב אל בני הן לטוב והן לרע, טמא אתה מכל וכל. אבל במשה כתוב, ויקרא אל משה, דהיינו קול המלך, ולא ע"י שליח אחרא. מאהל מועד, היינו מהיכל הקדוש, מהיכל מתוקן, מהיכל יקר, שעליונים ותחתונים חושקים אליו, ואינם יכולים לקרב לו.

רצב) ויאמר בלעם אל וגו': ויאמר בלעם אל האלקים בלק בן צפור מלך מואב. הוא אמר מלך מואב, להראות, שמלך חשוב שלח אליו. מלך מואב, ראו גאותו של אותו רשע, שכתוב, שאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, שהיה משמע איש שאינו ראוי למלכות. אלא שנעשה למלך למואב, מפני איזה סיבה מלך הראשון, מה כתוב בו, והוא (דפו"י דף ר' ע"ב)

ואתו לקפחא לון. ואשתמע ^ח מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא, דנהק תרי זמני. ואתא שלהובא דאשא בההוא ^ט קלא ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון יודאי. א"ל. ^כ ערבאי, במלה דא דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין אחרנין, דקא מחכן לכו ^ל בארחא.

רצד) בכה ר' פנחס, אמר, מאריה דעלמא, רחשא דניסא ^מ דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, ^נ לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טיבו עביד קב"ה עם בני נשא, ^ו וכמה נסין ארחיש לון בכל יומא, ולא ידע אלא איהו בלחודוי. ב"נ קם בצפרא, ^ז וחויא אתי לקטלא ליה, וב"נ שוי רגליה על רישיה, וקטיל ליה, ולא ידע ביה בר קודשא בריך הוא בלחודוי, הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. ב"נ אזיל בארחא, ולסטין מחכאן למקטליה, אתא אחרא ^ח ואתייהב כופרא תחותיה, והוא אשתזיב. ^ט לא ידע טיבו דעבד ליה קב"ה, ונסא דארחיש ליה, בר איהו בלחודוי, ^י הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עביד ^{יא} וידע. ואחרא לא ידע.

רצה) אמר לחברייא, חברייא (* מה דשאיילנא להני ערבאי, ^{יב} דמשתכחי תדיר בחקלי, אי קלא דחברייא, דאינון משתדלי באורייתא שמעון. דהא ר' שמעון ור' אלעזר בריה, ושאר חברייא, אזלין לקמן, ולא ידעין מנן, ושאיילנא ^{יג} להני ערבאי עלייהו, דיבענא דקליה דר"ש ירגיז חקלין וטורין, ואינון גלו לי מה דלא ידענא.

חלוסי גרסאות

^ח ל"ג מרחיק, ^ט חקלא, ^י ואשזיבו, ^כ מסיף ערבאי ערבאי, ^ל ל"ג בארחא, ^מ ל"ג דא, ^נ ל"ג מן וכמה עד ולא, ^ט ושוי רגליה על רישא דחויא דאתי לקטלא ליה וב"נ שוי רגליה על רישיה וקטיל ליה, ^ע דאתייהב, ^פ ולא, ^צ ל"ג הוי; ^{הח} ק' ל"ג וידע, ^ד דמשתדלי, ^ו ל"ג להני.

מסורת הזוהר

(^ק תהלים קלו).

הסולם

לעושה נפלאות גדולות לבדו

להם בכל יום, ואין יודע אלא הוא בלבדו. אדם קם בבוקר, ונחש בא להרגו, והאדם שם רגלו על ראשו, בלי משיים לבו, והורג אותו, ואין יודע בו אלא הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. אדם הולך בדרך ושודדים ממתנינים לו להרגו. בא אחר ונתן כופר תחתיו, והוא ניצל. ואינו יודע החסד שעשה עמו הקב"ה, והנס שקרה לו חוץ הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עושה ויודע, ואחר אינו יודע.

רצה) אמר לחברייא חברייא וכי: אמר לחברים, חברים, מה ששאלתי אלו הערבים הנמצאים תמיד בשדה היה, אם שמעו קול החברים העוסקים בתורה. כי ר' שמעון ור' אלעזר בנו ושאר החברים הולכים לפנינו ואינם יודעים ממנו, ושאלתי את אותם הערבים עליהם, כי ידעתי שקולו של ר' שמעון

מאמר

על דרכי האנשים בשדה ההוא, ופגעו ביהודים, ובאו לאבד אותם. ונשמע מרחוק בשדה ההוא הקול של חמור הזה, שאתה רוכב עליו, שהיה נוער שתי פעמים. ובאה שלהבת אש עם קול התוא ושרף אותם. וניצלו אלו היהודים, אמר להם. ערבים ערבים, בזכות דבר זה שאמרתם לי תהיו בצולים ביום הזה משודדים המחכים לכם בדרך. מקפחי פירושו פושטים. כי ופשט גדוד, מתרגם מקפחין, (הושע א' ז).

רצד) בכה ר' פנחס וכי: בכה ר' פנחס אמר, רבונו של עולם, מקרה של נס הזה עשית בשבילי, ואלו היהודים ניצלו, ואני לא ידעתי. פתח ואמר, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טוב עושה הקב"ה עם בני אדם, וכמה נסים עושה (יטרי דף ר' ע"ב) (* דף ר"א ע"א)

רצו) עד דהו אזלין, אינון ערבאי אהדרו לגביה. אמרו ליה, סבא ת סבא אנת שאילתא לן מן יומין דעלמא, ולא שאילתא על יומא דא, דחמינא תוהא על תוהא, חמינא חמשא בני נשא יתבין, וחד סבא בהדייהו, וחמינא עופי מתכנפי וקא פרשין גדפין על רישייהו, אלין אזלין, ואלין תבין, וטולא לא אתעבר מעל רישייהו. והוא סבא ארים קליה עלייהו, ואינון שמעיין.

רצו) אמר על דא שאילנא. ערבאי ערבאי תהכון, וארחא דא א תהא מתקנא קמייכו, בכל מה דתבעון. תרין מלין אמרתון ב לי, דחדניא בהו. אזלו. אמרו לו חברייא, ההוא אתר דר"ש שארי ביה, היך אנן ידעין. אמר לון שבוקו למארי פסיען דבעירי, דהוא ידריך פסיעוי לתמן. לא הוי טעין חמריה, וחמריה סאטי מארחא תרין מלין, ג ואזל לתמן.

רצח) שארי נהיק תלת זמנין, נחת ר' פנחס, אמר ד לחברייא, נתתקן לקבלא סבר אפי יומין, דהשתא יפקון לגבן אנפי רברבי ואנפי זוטרי. שמע ר"ש נהיקו דחמרא, אמר לחברייא, ניקום דהא ה קלא דחמרא דסבא חסידא אתער לגבן. קם ר' שמעון וקמו חברייא.

רצט) פתח ר' שמעון ואמר, ה מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור זקיף טעמא לעילא. ז אמאי. אלא רשים טעמא רבא, דהא אתי ו ההוא מזמור, מתעטרא בעטרא עלאה לעילא על רישיה ואתי זקיף. מאן ה הוה

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ו (תהלים צח) חיי שרה י צ"ב. ח ל"ג סבא. א מהא. ב ל"ג לי. ג ואזלין. ד בהברייא נתתקן; לחבריא נתקן. ה מוסיף קלא דחדה. ו שירה יתמא קרינן להאי ול"ג אמאי. ז מתעטרא ההוא מזמור. ח ל"ג הוה.

מאמר

הסולם

לעושה נפלאות גדולות לבדו

איך אנו יודעים. אמר להם עזבו אל המושל על הפסיעות של הבהמות, שהוא ידריך פסיעותיהן שמה. לא היה מנהיג את חמורו, וחמורו נטה מן הדרך שני מילין, והלך שמה. רצח) שארי נהיק תלת וכ': התחיל החמור נוער שלש פעמים, ירד ר' פנחס, אמר אל החברים נתתקן לקבל סבר פנים דעתיק יומין, דהיינו השכינה, כי עתה יצאו נגדנו פנים גדולים, ופנים קטנים, דהיינו ר"ש וחלמידיו. שמע ר' שמעון צעקת החמור, אמר אל החברים נקום, כי קול החמור של הזקן החסיד נתעורר אלינו. קם ר' שמעון וקמו החברים.

רצט) פתח ר' שמעון וכ': פתח ר' שמעון ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. על המלה מזמור, זקיף טעם עליו למעלה. דהיינו טעם הנקרא פזר שואל

שמעון מרעיד שדות והרים, והם גילו לי מה שלא ידעתי. דהיינו אותו הנס.

רצו) עד דהו אזלין וכ': בעוד שהיו הולכים, חזרו אליהם אלו הערבים אמרו לו, זקן זקן, אתה שאלת אותנו, אם נתעורר קול בשדה מימי עולם, ולא שאלת אותנו על יום הזה, שראינו היום פליאה על פליאה, ראינו חמשה בני אדם יושבים, וזקן אחד עמהם, וראינו עופות מתאספים ופורשים כנפיהם על ראשיהם, אלו הולכים ואלו חוזרים, והצל אינו עובר מעל ראשיהם, ואותו זקן מרים קולו אליהם, והם שומעים.

רצו) אמר על דא וכ': אמר על זה שאלתי, ערבים ערבים, לכו, ודרך הזה יהיה מתוקן לפניכם בכל מה שתרצו, שני דברים אמרתם לי שאני שמח בהם. הלכו. אמרו החברים מקום הזה שר' שמעון שורה בו (דפרי"ך דף ר"א ע"א)

אמר שירה ^ו דא. אינון פרות, באינון גועין דהו געאן. ^ז שירו ליי שיר חדש. למאן הו אמרין שירו. לכמה רתיכין, לכמה ממנן, לכמה דרגין, דהו אתאן תמן ונפקו לקבלא ליה. לארונא, ולהון הו אמרי.

^ח שירו ליי שיר חדש, דכר. מ"ט ^כ הכא שיר, ומשה אמר שירה, נוקבא. אלא התם ^ל במשה ארונא ^מ לחודא, ^נ זאת, נפקת מן גלותא, היא ^ס ואוכלוסהא, ולא יתיר. ובג"כ ^ת את השירה הזאת, נוקבא. אבל הכא ארונא, ומה דהו גניז בגויה ^ע נפיק. ובגין ההוא דהו גניז בגויה, אתמר שיר חדש, דכר. ^{שא} כי נפלאות עשה, מה דעבד בפלשתים, ומה דעבד בטעוותהון. הושיעה לו ימינו, למאן. לעצמו. מאן עצמו. ההוא מזמור עצמו, ^פ ורוחא עלאה קדישא ^צ גניז ביה. ימינו, ההוא דירית סבא. ^ק ודא ימינו, אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא דאחרא.

^{שב} הכא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא ימינא, הוה ^ר לארחשא ניסא, הוה אתקיף בהאי מזמור, ^ש ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ^ת ביה, ^א כאבא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה, ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ^ב ברי. כיון דסרח לגבי אבוי, שוי ^ג אבוי ידוי על כתפוי לאחורא, ושדייה בידא דשנאוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^ט ל"ג דא. י מוסיף ארונא סתם. ^כ ל"ג הכא. ^ל משה. ^מ חדא. ^נ ל"ג זאת. ^ס ל"ג ואוכלוסהא. ^ע גניז. ^פ דרוחא; רוחא. ^צ דגניז. ^ק דא. ^ר מרחיש. ^ש דשוי. ^ת ליה. ^א לאבא. ^ב בריה. ^ג ידי; [יד] אבוי.

שיר דכר שירה נוקבא

הסולם

מאמר

שהיא נקבה. כי נאמרה על השכינה שהיא נקבה. אבל כאן הארון, שהוא המלכות, ומה שגנוז בתוכו, שהוא ז"א, יצא, ובשביל אותו שהוא גנוז בתוכו, שהוא ז"א, שהוא זכר, נאמר שיר חדש, שהוא זכר.

^{שא} כי נפלאות עשה: היינו, מה שעשה בפלשתים ומה שעשה באלהיהם. הושיעה לו ימינו. למי. היינו לעצמו, מי הוא עצמו. היינו מזמור ההוא עצמו, שהוא השכינה הנקראת מזמור, שרות עליון קדוש ז"א, היה גנוז בו. ימינו, מהו. היינו זה שירש הזקן, אברהם, שהוא חסד. וימינו זה, החזיק במזמור ההוא, ואינו עוזבו בידי אחר.

^{שב} הכא אית לגלאה וכו': כאן יש לגלות דבר אחד. כל זמן שימין ההוא חסד, היה רוצה לעשות נס, היה מחזיק באותו מזמור, ונתן את ישראל, שהשכינה מלובשת בהם, לפניו. להחזיק בו, כמו אב שימינו מחזיק במקום החזה של בנו לפניו, ואומר,

מי

שואל, למה, ומשיב, אלא רשום בזה טעם גדול, כי מזמור הזה בא מתעטר בעטרה עליונה למעלה על ראשו, וע"כ בא עליו טעם זקוף, שהוא פזר. מי אמר שירה זו. היינו אלו הפרות באלו הגעיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש. שואל למי היו אומרות, שירו, ומשיב, לכמה מרכבות, לכמה ממונים, לכמה מדרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את הארון, ולהם היו אומרים, שירו.

מאמר שיר דכר שירה נוקבא

^ש שירו לה' שיר חדש: הוא שיר זכר. שואל מהו השינוי שכאן שיר, שהוא זכר. ומשה אמר שירה, שהיא נקבה. שנאמר, אז ישיר וגו' את השירה וגו'. ומשיב, אלא שם במשה היה ארון לבד, כי זאת, שהיא המלכות הנקראת זאת ונקראת ארון, יצאה מן הגלות היא והמוניה, השכינה וישראל, ולא יתר, ומשום זה נאמר את השירה הזאת (דפו"י דף ר"א ע"א)

(שג) כביכול, בקדמיתא כתיב, א) ימינך יי נאדרי בכח. בכח מאן. ההוא דאשתמודעא. בערביא קורין לחדוי דבר נש כח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. ז מאן הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על כתפיה, ודחי ליה בידא דשנאוי. בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי, ה) לאתקפא ביה. ולבתר לאחורא על כתפוי, לדחייא ליה. ו) והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין ז) לאתקפא ביה.

שד) אי אינון פרות דלא ח אתרגילו בנסין, אלא ההיא שעתא בגועא דלהון אמרו שירתא. דא נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, עאכ"ו דאמר שירה. חברייא, אי תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא דאברי עלמא, פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא, ט) דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרבי * פנחס בן יאיר עאכ"ו. ותו אתון דבלעם כד מלילת, מלאכא - עלאה הוה עלה מלעילא. שה) השתא אית לגלאה, כ) חברייא שמעו. פי האתון דאברי ע"ש בין השמשות, סלקא בדעתיכו דפומא הוה ל פתיחא מההוא זמנא. או תנאי דאתני קב"ה מההוא זמנא. לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא משגחון לטפשו

חלופי גרסאות

ד הוא יקרב ול"ג מאן. ה ל"ג לאתקפא ביה. ו הכא.
ז ל"ג לאתקפא ביה. ח אתרגילו. ט נצחת. י מלעילא.
כ ל"ג חברייא שמעו. ל פתחא מההוא; פתיחא בההוא.

מסורת הזוהר

א) (שם) לך פא צ"ה. ב) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב.

נהיקו דחמרא דאמר שירה

הסולם

מאמר

אלו שאינן רגילות בנסים, רק בשעה ההיא. היו אומרות שירה זו בגעיות שלהן, הצעקות של החמור של הזקן החסיד, דהיינו ר' פנחס בן יאיר, שהוא רגיל בנסים. על אחת כמה וכמה שאומר שירה. חברים. אם תאמרו שהחמור אין דרכו בכך מיום שנברא העולם, שיאמר שירה. צאו וראו האתון של בלעם הרשע, שנצחה את רבונה מכל וכל. החמור של ר' פנחס בן יאיר על אחת כמה וכמה. ועוד, האתון של בלעם כשדברה, היה מלאך עליון עליה מלמעלה שהפחיד אותה. אבל החמור של ר' פנחס בן יאיר, אין מי שמפחיד אותה.

שה) השתא אית לגלאה וכי: עתה יש לגלות, חברים שמעו. פי האתון שנברא ערב שבת בין השמשות, היעלה על דעתכם, שפיו היה פתוח מאותו הזמן. או שהפירוש הוא, שתנאי התנה הקב"ה מאותו הזמן. אינו כן. וסוד יש כאן, שנמסר לחכמים שאינם משגיחים על טפשי הלב. פי האתון, הוא מדרגה של אתונות, אותו כח העליון של צד הנקבות, אותו שהיה שורה על ההוא אתון, כי

מי הוא שיקרב אל בני. כיון שחטא לאביו, נותן אביו את ידיו על כתפיו מאחוריו, ומשליכו ביד שונאיו.

(שג) כביכול בקדמיתא כתיב וכי: ומפרש דבריו. כביכול בתחילה כתוב, ימינך ה' נאדרי בכח. מי הוא בכח. היינו בכח אותו הנודע שהוא ישראל. בערב, קוראים לחזה של איש, כח. ואומר הכתוב, שימין ההוא, שהוא חסד, נאדרי, ומחזיק, בכח. דהיינו במקום החזה של ישראל שנקרא כח, ואומר, מי הוא שיקרב אל בני. ואחר כך מה כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב, ששם ימינו על כתפיו של ישראל, ודחה אותו ביד שונאיו. בתחילה היה ימינו לפניו של ישראל במקום החזה שלו, להחזיקו. ואחר כך היה ימינו לאחוריו על כתפיו, לדחותו. וכאן, נאמר, הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, דהיינו בשתי זרועות, להחזיק אותו.

מאמר נהיקו דחמרא — דאמר שירה

שד) אי אינון פרות וכי: אם פרות (דפויי דף ר"א ע"א * דף ר"א ע"ב)

דלבא. פי האתון, דרגא דאתני, ההוא עלאה דסטר מ נוקבי. ההוא הוה דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא קב"ה להאי דרגא, דאקרי פי האתון, סתם ליה בגו נ נוקבא דתהומא רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא ס עלה, ומלילת.

שו) כגוונא דא, א ותפתח הארץ את פיה. את, לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ. את פי האתון, לאסגאה ע קמריא"ל, דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה לתתא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו. פ יהדריא"ל שמיה. תלת פומין ז אלין, אתבריאו ע"ש בין השמשות. בשעתא דקדש יומא סלקא ק פה דממנא ג על כל שאר פומין, ומאן איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא, ההוא דאקרי פי יי. ע"ש בין השמשות, אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא דשליט על כלא, פי יי.

שו) אדהכי, חמו לר' פנחס דהוה אתי, מטו ט לגביה, אתא ר' פנחס ונשקיה לר"ש. אמר, נשקנא פי יי, ה אתבסם בבוסמין דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. כיון דיתבו פרחו כל אינון עופין דהו עבדי טולא, ואתבדרו. אהדר רישיה ר"ש, ורמא לון קלין ואמר, עופי שמיא לית אתון משגיחין ביקרא דמריכון א דקאים הכא. קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קריבו לגבייהו. א"ר פנחס אימא לון דיהכון לארחייהו, ב דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

חלופי גרסאות

מ נוקביה. נ מוסיף האתון נוקבא; נוקבא האתון.
ס עליה. ע קמאריאל. פ הדריאל. ז ל"ג אלין. ק פי.
ב ל"ג מן דהא עד ואמרו באות ש"ת.

מסורת הזהר

ג) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ר.

ד ל"ג על. ש לגביהו. ת דאתבסם. א דקיימי.

נהיקו דחמרא דאמר שידה

הסולם

מאמר

שכבר קדש היום עלה הפה הממונה על כל שאר פיות, ומי הוא. היינו אותו יום שעלה ונתקדש בכלל אותו שנקרא פי ה', שהוא המלכות. וערב שבת בין השמשות, נבראו שאר פיות, דהיינו המלאכים המנהיגים ענפיהם שבעולם הזה. שהם כחות החול. נתקדש היום עלה הפה השולט על כל הכחות, שהוא פי ה'.

שו) אדהכי חמו לר' וכו': בתוך כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר נשקתי את פי ה'. ונתבשמתי בבשמים של הגן שלו. שמחו יחד וישבו. כיון שישבו פרחו כל אלו העופות שהיו עושים עליהם צל, ונתפורו. החזיר ר' שמעון את ראשו והרים עליהם קולות ואמר, עוף השמים אינכם משגיחים בכבוד אדונכם העומד כאן. עמדו העופות, ולא נסעו להלאה ממקומם ולא נתקרבו אלינו.

אר"ש

כי אין לך דבר מלמטה שאין עליו מלאך וממונה למעלה, ודבר עליה. והוא הנקרא פי האתון. וכשברא הקב"ה אותה המדרגה שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך הנקב דתהום הגדול, וסתם אותה עד זמן ההוא. כשהגיע זמן ההוא, פתח אותו הנקב, של תהום הגדול, ויצאה ושרתה על האתון, של בלעם, ודברה.

שו) כגוונא דא ותפתח וגו': כעין זה ותפתח הארץ את פיה. את, הוא לרבות המלאך דומה, שהוא נקרא פי הארץ. את פי האתון, הוא לרבות המלאך קמריאל, הנקרא פי האתון. כעין זה הוא פי הבאר, מי הוא פי הבאר, הוא אותה המדרגה שהיתה ממונה עליה מלמטה, שהוא תחת פי ה', ומי הוא, הוא המלאך אשר יהדריאל שמו. ג' פיות אלו, פי הארץ, פי האתון, פי הבאר, נבראו ערב שבת בין השמשות. כי בשעה

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

שח) אר"ש, ידענא דקב"ה בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארחיכו, זאמרו להווא דממנא עליכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטנרא, כד סליק עיבא בין ג שיני תקיפין, ולא ד מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

שט) אדהכי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין תלת סטרין עליהו, ומעיינא דמיא נבעין קמייהו. חדו כלהו חברייא, וחדו ר' פנחס ור"ש. אמר ר' פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינן. דהא ד ורחמיו על כל מעשיו כתיב. אמר ר"ש, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קב"ה חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מייא, ואתהנו תמן.

שי) פתח ר' פנחס ואמר, ה) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקריין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתי. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהני בכלא. ה) אתהני במיא, אתהני בעשבין, אתהני באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה עשבין דריחא סחרניה, כמה יאות ההוא מעיין, ו) משאר מעיינין, באר מים חיים.

שיא) ז) והכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן

חלופי גרסאות

ג שיני. ד מתתברין; מתברין; מתברין; מתברין; מתברין.
ה ל"ג מן אתהני עד כמה. ו ושאר. ז הכי.

מסורת הוהר

ז) (תהלים קמה) ב"א רסו צ"ב. ה) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א.

הסולם

מאמר

נהיקו דחמרא דאמר שירה כל מעשיו כתוב. אמר ר"ש, אני לא הטרחתי אותם, אבל אם הקב"ה רחם עלינו, ושלח העופות לעשות עלינו צל, אין אנו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת צל אילן ההוא, ושתו מן המים, ונהנו שם.

שי) פתח ר' פנחס וכו': פר"פ, ואמר מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעיין גנים, שואל, וכי אין לו מעיין אלא מן הגנים, והרי כמה מעינות טובים ויקרים יש בעולם. ומשיב, אלא אין כל הנאות שוות, יש מעיין היוצא במדבר במקום יבש, יש בו הנאה למי שיושב ושותה. אבל מעיין גנים, כמה הוא טוב ויקר, מעיין ההוא עושה טוב לעשבים ולפירות, מי שקרב אליו, נהנה מכל, נהנה מן המים, נהנה מן העשבים, נהנה מן הפירות. מעיין ההוא מתעטר בכל, כמה שושנים כמה עשבים של ריח מסביב לו, כמה יפה הוא מעיין הוה משאר המעינות. הוא באר מים חיים.

שיא) והכי אוקימנא כלא וכו': וכך

העמדת

אמר ר' פנחס, אמור להם, שילכו לדרכם, כי לא נותנים להם רשות לחזור.

שח) אר"ש ידענא דקב"ה וכו': א"ר שמעון, אני יודע שהקב"ה רוצה לעשות לנו בס. לעשות עלינו צל ממקום אחר, עופות עופות לנו לדרככם. ואמרו לאותו הממונה עליכם, כי בתחילה הייתם ברשותו, והיה לשלוח אתכם לעשות עלי צל, ועתה אינכם עומדים ברשותו, כי ר' פנחס בן יאיר שולט עתה, שאינו חפץ בכס. אבל אעלה אתכם ליום קשה כסלע, כשיעלה ענן בין שיני קרני השמש החזקות, ולא יוכלו להתחבר לעשות צל. נתפזרו העופות והלכו.

שט) אדהכי הא תלת וכו': בתוך כך, הנה ג' אילנות מתפשטים בענפיהם לג' צדדים מעל ראשם, ועשו להם צל. ומעיין מים נובע לפניהם. שמחו כל החברים, ושמח ר' פנחס, ור' שמעון. א"ר פנחס, יגיעה גדולה היתה לאלו העופות בתחלה לעשות צל, ויגיעת בעלי חיים איני רוצה. כי ורחמיו על

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

גנים. חמש גנים אית ליה לקב"ה, דקא משתעשעא ב בהו. ומעיינא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורוי לון, טמיר וגניז, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סחרא מכל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אחרנין, עבדין איבין לזנייהו.

שיב) והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, כד אצטריך הוי מעיין, וכד אצטריך הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, כד אתמשכון *) מיא ב מאלייהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונוזלים מן לבנון, מאי נוזלים. אלין נוזלים אהדרו למעיין, כ כד נבעין מיין ונוזלים טפין ל מלעילא אלין בתר אלין, מיין מתיקן, דנפשא אולא אבתרייהו. כך אינון חמש מקוריין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נוזלים בהאי מעיין. כך קב"ה רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעיינא דא קרא דא.

שיג) תו פתח ואמר, ¹ כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', ² כמה טובין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטיין, כמה טובין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנהרן לכל סטר, ולית לך מלה באורייתא, דלית ³ בה כמה ⁴ בוצינין מנהרן לכל סטר. האי קרא איהו

מסורת הזהר

(1) (דברים כ) בשלח צח צ"י.

נבעין מיין ונוזלים טפין אלין בתר אלין מיין ניסא באתר דא בהאי מעיין ועל מעיינא דא קרינא ל לעילא. מ מוסיף לבנון לעילא. נ מוסיף כי תצור על עיר כמה. ט ביה. ע בוסינין.

חלופי גרסאות

ח ל"ג בהו. ט ממלייהו. י אלין חמש מקוריין דנפקו מן לבנון לעילא אתעבידו נוזלים דכד אהדרו למעיין מתיקן דנפשא אולא אבתרייהו כך קב"ה רחיש לן קרא דא. כ דכלהו; כל נבעין נבעין מיין. מוסיף כי תצור על עיר כמה. ט ביה. ע בוסינין.

מאמר

הסולם

מעין גנים

נוזלים, ומשיב, אלו הנוזלים חזרו להיות מעיין, בעת שנובעים מים ונוזלים טפות מלמעלה, אלו אחר אלו, מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם, כך אלו חמשה מקורות שהם חג"ת נ"ה ד"א, היוצאים מן הלבנון, שהוא בינה, נעשו נוזלים במעיין הזה, שהוא מלכות. שהם נוטפים שמה טפה אחר טפה. כך הקב"ה עשה לנו נס במקום הזה, וע"כ קראתי מקרא הזה על מעיין הזה.

מאמר כי תצור אל עיר ימים רבים

שיג) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם אורחות ושבילים של התורה, כי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, וכמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות המאירות לכל צד. ואין לך דבר בתורה

העמדנו בכנסת ישראל, שהיא המלכות, אומר הכל, היא מעיין גנים. מי הם גנים. ומשיב, חמשה גנים יש להקב"ה, שהם חג"ת נ"ה ד"א, שמשתעשע בהם. ומעיין אחד עליהם, שהוא בינה, שהוא נסתר וגנוז, ומשקה אותם ומרוה אותם, וכולם עושים פירות ואבים. גן אחד יש למטה מהם שהוא מלכות, המקבלת מה גנים, וגן ההוא שמור מסביב מכל הצדדים של העולם, תחת גן הזה, יש גנים אחרים, שב"ע, שעושים פירות למיניהם.

שיב) והאי גנתא אתהפך וכו': וגן הזה, שהוא מלכות, מתהפך ונעשה מעיין המשקה לכל הגנים שבב"ע, לבאר מים חיים. כשצריך הוא מעיין, וכשצריך הוא באר. מה בין זה לזה, ומשיב, אינו דומה כשהמים נמשכים מאליהם כבבאר, לכמו ששואבים מים להשקות, כבגן. ונוזלים מן לבנון, מהו (דפרי דף ר"א ע"ב *) דף ר"ב ע"א)

כפום פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, ⁹ לאזדהרא
 ז למאן דאצטריך. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא דדיר.
 (שיד) מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, ¹⁰ כי אם בתורת יי' חפצו ובתורתו
 יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא
 יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, ¹¹ אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה ¹² אילן
 אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית
 ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אלין, סלקין ¹³ לשבעה
 עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז. דקא
 רמיז חכמתא. גימטרייאות. ריזין טמירין. ריזין סתימין אלין על אלין. פסול וכשר.
 טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה
 כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

שטו) ¹⁴ ת"ח, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קב"ה, דאפילו
 בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהב רשו למחבלא לחבלא, קב"ה פקיד ליה
 עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי א"ל קב"ה, כי תצור אל עיר,
 בגין חוביהון סגיאין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא. ימים רבים, מאי ¹⁵ רבים.
 תלתא יומין, דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. מנלן דימים רבים תלתא
 יומין אינון, דכתיב ¹⁶ ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים אינון.
 אלא תלתא יומין דא בתר דא, אקרי ימים רבים. אוף הכי כי תצור אל עיר

חלופי גרסאות

פ לאזדהרא. צ מאן. ק מוסיף אלא כמאן. ר אלין.
 ש לעשר ול"ג לשבעה. ת ל"ג ת"ח. א מוסיף רבים
 תלתא יומא דא בתר דא אקרי ימים רבים אוף
 הכא כי תצור אל עיר ימים רבים.

מסורת הוזהר

(ז) (תהלים א) תק"ח קו ט"א ש"ו ח) (ויקרא
 טו) מצורע ט צ"ד.

כי תצור אל עיר ימים רבים

גימטריאות, סודות נסתרים סודות סתומים
 אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, איסור
 והיתר. מכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל
 צד. והיה כעץ ודאי, ואם לא, אם אין לו
 כל אלו הענפים, אינו חכם בחכמה.

שטו) ת"ח כמה חביבין וכו': בוא
 וראה, כמה חביבים הם אותם העוסקים
 בתורה לפני הקב"ה, שאפילו בזמן שהדין
 תולה בעולם, וניתן רשות למשחית להשחית,
 הקב"ה מצוה אותו על אלו העוסקים בתורה.
 וכך אמר לו הקב"ה. אל המשחית, כי תצור
 אל עיר, משום עונותיהם הרבים שחטאו
 לפני, ונתחייבו בדין. ימים רבים, מהו רבים.
 הם ג' ימים זה אחר זה, שנודע מגפה בעיר.
 מאין לנו שימים רבים הם ג' ימים, שכתוב,
 ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים
 רבים הם. אלא אם רואה דם ג' ימים זה אחר
 זה נקרא ימים רבים. אוף כאן, כי תצור אל
 עיר

הסולם

מאמר

בתורה, שאין בה כמה נרות המאירים לכל
 צד. מקרא זה הוא לפי פשוטו, ויש בו לפי
 הדרוש, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי
 שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה
 אמיד.

(שיד) מאן דאשתדל בה וכו': מי
 שמשתדל בתורה, מה כתוב בו, כי אם בתורת
 ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה והיה
 כעץ. שואל, למה נסמך, והיה כעץ, לזה.
 ומשיב, אלא מי שמשתדל בתורה יומם
 ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול
 על פלגי מים. מה אילן, יש בו שרשים, ויש
 בו קליפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש
 בו עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פירות, ז'
 מינים אלו עולים לז' פעמים עשר, שהם
 שבעים. כי ה"ס ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת
 כולוה מעשר. אוף דברי תורה יש בהם, פשט
 הכתוב, דרוש, רמז הרומז על חכמה,
 (דפוי דף ר"ב ע"א)

ימים רבים, תלתא יומין דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד
 לך ב על בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תיח ג דאיהו במתא, דאיהו אילנא
 דחיי, אילנא דיהיב איבין.

שטז) ד"א את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליף
 לון ארחא דיהכון בה. וע"ד לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון, לנדחא עליה
 דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, ההיא דקטלא לשאר
 אינשי דעלמא. כי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה. לא. אלא כי
 ממנו תאכל, ה ההיא טנרא תקיפא, ו ההיא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין
 : מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קודשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא
 זכאה, כביכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מכל
 קרבנין דעלמא.

שיז) בקרבן מה כתיב. ט) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיומא
 דאתחרב בי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקב"ה, אלא אינון מלין דאורייתא,
 ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגי"כ כי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא,
 אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות,
 הוי ה זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

שיח) כי האדם * עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ
 השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא י) שדה אשר ברכו יי. ט דא סמך עליה,

מסורת הוהר

ט) (שיר ה) ויצא קמד צ"א. י) (בראשית כז) ב מוסיף על כל. ג איהו; דרא איהו. ד אתעצר
 ול"ג ד"א א עצה. ה האי. ו האי. ז פניה. ח טמיר.
 ט ל"ג דא.

בא מג צ"פ.

חלופי גרסאות

ט) (שיר ה) ויצא קמד צ"א. י) (בראשית כז) ב מוסיף על כל. ג איהו; דרא איהו. ד אתעצר
 ול"ג ד"א א עצה. ה האי. ו האי. ז פניה. ח טמיר.
 ט ל"ג דא.

מאמר

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

ותשוקה לרוח הקדש, שהוא המלכות, בעולם
 הזה, אלא התורה של אותו הצדיק, כביכול
 הוא מפרנס אותה, ונותן לה מזונות בעולם
 הזה, יותר מכל הקרבנות שבעולם.

שיז) בקרבן מה כתיב וכי; מה כתוב
 בקרבן, אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים.
 ומיום שחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות,
 אין להקב"ה אלא דברי תורה, והתורה
 המתחדשת מפיו של התלמיד חכם, משום
 זה כתוב, כי ממנו תאכל, כי אין לה
 מזונות בעולם הזה, אלא ממנו, ומאלו שכמוהו,
 וכיון שממנו תאכל והוא מזין אותה, ע"כ אותו
 לא תכרות, הוי נזהר בו שלא תקרב אליו.

שיח) כי האדם עץ השדה: היינו, כי
 זה הת"ת, נקרא אדם הנודע למעלה ולמטה.
 עץ השדה, הוא אילן גדול וחזק של אותו
 שדה אשר ברכו ה', שהוא המלכות הנקראת
 שדה

עיר ימים רבים, הם ג' ימים, זה אחר זה
 שנודע מגפה בעיר, ואומר הקב"ה אל
 המשחית, בוא ואצוה לך על בני ביתי, לא
 תשחית את עצה, זהו תלמיד חכם שהוא
 בעיר, שהוא עץ החיים עץ הנותן פירות.

שטז) ד"א את עצה וכי: פירוש אחר.
 את עצה, היינו אותו שנותן עצה לבני העיר
 להנצל מן הדין, ומלמד להם הדרך שילכו בו.
 וע"כ לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון,
 דהיינו לנדוח עליו דין, ולא לשלוף עליו חרב
 להטות חרב שנונה, אותו החרב ההורגת שאר
 בני אדם שבעולם. כי ממנו תאכל. שואל,
 וכי אותו מחבל אוכל מן התלמיד חכם,
 ומשיב, לא, אלא כי ממנו תאכל פירושו,
 אותו הסלע הקשה, אותה שכל הרוחות
 התקיפים והקדושים יוצאים ממנה, שהיא
 המלכות, היא תאכל ממנו, כי אין הנאה
 (דפרי דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)

• אילן דאשתמודע לההוא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא אהדר
 כ לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, ל ההוא דיהיב לון עיטא, ואתקין
 למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא,
 ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא
 לקמאי, ולאעלא מפניך. מקמי דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא
 יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו.
 תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

שיט) וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובייהו ואתקבלן ברעוא לקמאי.
 וכל דא פקיד קב"ה, על אינון דמשתדלי מ באורייתא. בג"כ זכאין אינון דקא
 משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא, אינון אילנין רברבין בהאי
 עלמא.

שכ) חמו, מה עבד קב"ה נ דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די
 אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קב"ה.
 יהא רעוא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אלין, ודא מעיינא, מאתר
 דא ועד יומא קיימין תמן, וההוא מעיינא דמיא. וקראן לון בני נשא, נציבו דר'
 פנחס בן יאיר ט.

שכא) פתח ר"ש ואמר, ו וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים

חלופי גרסאות

י אילן. כ ל"ג לרישא דקרא; ל"ג דקרא. ל הוא.
 מ ל"ג באורייתא. נ גטע אילנין; גטע לאילנין.
 ס בדפו"י כתבו ע"כ חסר ול"ג מן פתח ר' ר"ש עד כתיב ותגש גם לאה באמצע אות שכ"ב;
 חסר וזהו.

מסורת הזהר

ו (בראשית לג).

כי תצור אל עיר ימים רבים

שלוקחים, מן החכם. עצה הזו, אני מכפר
 את עונותיהם, ומתקבלים ברצון לפני, וכל
 זה מצוה הקב"ה, בשביל אלו המשתדלים
 בתורה, (כנ"ל אות ש"ט) משום זה אשרי הם
 העוסקים בתורה, אלו העוסקים בתורה הם
 אילנות גדולים בעולם הזה.
 שכ) חמו מה עבד וכו': ראו מה עשה
 הקב"ה, שנטע אלו האילנות. אשרי הוא הדרך
 הזה, ולא די היה אילן אחד, אלא ג' אילנות
 גדולות פורשים ענפיהם לכל צד עשה לנו
 הקב"ה (כנ"ל אות ש"ט) יהי רצון לפני
 השמים, שאילנות אלו ומעיין הזה, לא יעדרו
 לעולם ממקום הזה. ועד היום עודם עומדים
 שם האילנות ומעיין מים ההוא. וקוראים
 אותם בני אדם, נציבו דר' פנחס בן יאיר.

שכא) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש
 ואמר וישא את עיניו וירא את הנשים ואת
 הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים
 אשר

הסולם

מאמר
 שדה, שהיא סמוכה עליו, כי הת"ח מזין אותה.
 שהוא עץ הנודע לשדה ההוא תמיד. לבא
 מפניך במצור, דבר זה חוזר לתחילת
 הכתוב, שכתוב, לא תשחית את עצה.
 שפירושו, אותו שנותן להם עצה ומתקן בני
 העיר הוא נותן להם עצה, לבא מפניך
 במצור, דהיינו להתתקן ולחזור בתשובה,
 ומתקן להם כלי זיין, הצוצרות ושופרות.
 לבא מפניך, מהו לבא מפניך. היינו לבא
 לפני ולהכנס, מפניך, מפני הפחד שלך.
 במצור, היינו במקום שעליונים ותחתונים
 אינם יכולים לבא שמה, ומה הוא. הוא
 המדרגה שבעלי תשובה נכנסים שמה, ומי
 הוא. הוא תשובה, שהיא בינה, זו היא מצור,
 שהיא מקום חזק וסלע חזק, בוקינס, פירושו
 הצוצרות, מלשון, כמה בקיינוס יש להם
 (ויק"ר כ"ט).

שיט) וכיון דעיטא דא וכו': וכיון
 (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. ת"ת, ההוא רשע דעשו, יהיב עיניו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקונוי. יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובניהון לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אבתרייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפניהם.

שכב) כד סגידו כלהון, מה כתיב. ז) ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין. ולבית ע) כתיב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. והא יוסף לבתרייתא הוה, ורחל לקמיה. אלא ברא טבא, ברא רחמא, צדיקא דעלמא, יוסף, כיון דחמא עיניה דההוא רשע מסתכל בנשין, דחיל על אמיה, נפיק מאבתרה, ופריש דרועוי וגופיה, וכסי עלה, בגין דלא יתן ההוא רשע עיניו באמיה. כמה אתסגי, שית אמין לכל סטר, וחפא עלה, ולא יכיל עיניה דההוא רשע לשלטאה עלה.

שכג) כגוונא דא, וישא בלעם את עיניו, עינו כתיב, ההוא עינא פ) בישא ז) דבעא לאסתכלא עלייהו. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. אלא שבטא דיוסף הוה תמן, ושבטא דבנימין. שבטא דיוסף, דלא שלטא בהו עינא בישא, דכתיב ח) בן פורת יוסף. מאן בן פורת. דאתסגי לכסאה על אמיה. בן פורת עלי עין, דלא שלטא ביה עינא בישא. שבטא דבנימין, דכתיב ק) ביה י) ובין כתפיו שכן. וכתיב ט) ישכון לבטח. מאי לבטח. דלא דחיל מעינא בישא, ולא דחיל מפגעין בישין.

מסורת הוזהר

ל) (שם). מ) (שם מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט
ט"ב שכ"ב סו ט"ג ש"ו. ו) (דברים לג) בהשמטות
ח"א רנט. ט) (שם) שם.

חלופי גרסאות

ע א"ר אלער כתיב ול"ג כל אות שכ"א עד כאן.
פ מוסיף בישא תרין עיינין הוה זקיף אלא בשעתא.
צ בעא; וירא ישראל שוכן לשבטיו דבעא; ל"ב
וירא ישראל שוכן לשבטיו. ק ל"ג ביה.

מאמר

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

יתן אותו רשע עיניו באמו. כמה נתרבה. ששה אמות לכל צד וכסה עליה, כדי שעין של אותו רשע, לא יוכל לשלוט עליה. נמצא שמתחילה היה יוסף לאחריה כמו שכתוב, אבל אח"כ יצא מאחריה והלך לפניה.

שכג) כגוונא דא וישא וכו': כעין זה, וישא בלעם את עיניו, עינו כתוב, היינו אותו עין הרע שרצתה להסתכל עליהם. דהיינו שעורר עליהם הקליפה הרעה הנקראת עין הרע. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. ומשיב, אלא שבט יוסף ושבט בנימין היו שם. שבט יוסף, שאינו שולט בהם עין הרע, שכתוב בן פורת יוסף. מהו בן פורת, היינו שנתרבה והתפשט לכסות על אמו מפני עין הרע של עשו, כנ"ל בסמוך. בן פורת עלי עין, היינו שאין לשון הרע שולט

אשר חנן אלקים את עבדך. בוא וראה, אותו רשע נתן עיניו להסתכל בנשים, ובשבילו התקין יעקב את תקונוי. יעקב נתן בתחילה את השפחות, ובניהם שהם חשובים יותר, אחריהן. ואחריהם לאה. ובניה אחריה. אח"כ יוסף ואחריו רחל. והוא עצמו עבר לפניהם. שכב) כד סגידו כלהון וכו': (זו רגסא שניה שמפרשת בדרך אחר) כשהשתחוו כולם, מה כתוב, ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין. ואח"כ כתוב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו. ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. שואל, והרי יוסף היה לאחרונה, ורחל לפניו. ולא היה יוסף לפני רחל. ומשיב, אלא בן הטוב, בן האהוב, צדיק העולם, יוסף, כיון שראה שעניו של אותו רשע מסתכל בנשים, היה מיוחד על אמו, אז, יצא מאחריה ופרש זרועותיו וגופו וכיסה עליה, כדי שלא (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

שכד) אמר ההוא רשע, אנא אעבר שורה דא, דלא אתקיים, וְ אנא אסתכל כדקא יאות. רחל הות תמן, חמאת דעינא דההוא רשע משננא לאבאשא, מה עבדת. נפקת ופרישת גדפהא עלייהו, וחפאת על ש ברהא. הה"ד וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. ת כיון דחמא רוח א דקודשא, עינא ב משננא, מיד ותהי עליו רוח אלהים. על מאן. על ישראל. דפריש גדפוי, וחפא ג עליהון. ומיד תב ההוא רשע לאחורא.

שכה) בקדמיתא ברא חפא ד על אמיה. והשתא אימא חפאת על ברא. אמר קב"ה, בההיא שעתא דחפא איהו על רחל אמיה, דלא ישלוט עינא דההוא רשע עלה, חיך, בשעתא דייתי עינא בישא אחרא לאסתכלא על בנך ועל בני, אמך תחפי עלייהו. את חפית על אמך, אמך תחפי ה עלייהו. את חפית על אמך, אמך תחפי עלך.

שכו) וישא את עיניו וירא את הנשים. האי קרא, ברזא דחכמתא אתמר, ביומא דכפורי, דבני עלמא קיימי בדינא, ו ישראל תייבין בתיובתא קמי קב"ה, לכפרא על חובייהו. וההוא מקטרגא קיימא עלייהו, דחשיב לאובדא לון על חובייהו, שלחי ליה ההוא דורונא, וכדין כתיב, ו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני. לבתר דמקבל ה ההוא מקטרגא לההוא דורונא, אתהפך להו סניגורא.

חלופי גרסאות

ו אנא. ש בריה. ת חמא וליג כיון. א קודשא וליג עינא משננא; קודשא דפריס על משכנא. ב משכנא. ג עליה. ד ליג על אמיה; על אמא. ו ישראל תייבין בתיובתא. ז ליג כי אמר. ח דורונא

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית לג) ח"ב בהשמטות רעג. אמור אות רכא ז"ח לה ט"ג שמ"ה.

ה עלך וליג מן עלייהו עד סוף האות. ו ליג ו ישראל תייבין בתיובתא. ז ליג כי אמר. ח דורונא וליג מן ההוא עד סוף האות.

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

שכה) בקדמיתא ברא חפא וכו': תחזילה היה הבן מכסה על אמו (כנ"ל אות שכ"ב) ועתה האם כיסתה על בנה. באותה שעה שיוסף כיסה על אמו רחל, שלא תשלוט עליה עיניו של אותו רשע, אמר הקב"ה, ליוסף, חיך בשעה שתבא עין הרע אחר להסתכל על בניך ועל בני, אמך תכסה עליהם. אתה כסית על אמך, ואמך תכסה עליהם, אתה כסית על אמך, אמך תכסה עליך.

מאמר וירא את הנשים ואת הילדים

שכו) וישא וגו' וירא את הנשים: מקרא זה בסוד החכמה נאמר. ביום הכפורים שבני העולם עומדים בדין, וישראל חוזרים בתשובה לפני הקב"ה, לכפר על עונותיהם. ואתו המקטרג עומד עליהם החושב להאבידם בשביל

מאמר

שולט בו. שבט בנימין, שכתוב בו, ובין כתפיו שכן, וכתוב, ישכון לבטח. מהו לבטח. היינו שאינו מפחד מעין הרע, ואינו מפחד מפגעים רעים.

שכד) אמר ההוא רשע וכו': אמר אותו רשע, אני אעביר ואבטל שורה זו, של שבט יוסף ושבט בנימין, שלא יתקיימו בעולם, ואני אסתכל עליהם בעין רעה שלי כראוי. רחל היתה שם, ראתה שעינו של אותו רשע שנונה להזיק, מה עשתה. יצאה ופרשה כנפיה עליהם, וכיסה על בניה. ז"ש, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. כיון שראה רוח הקודש, שהוא המלכות הנקראת רחל, את עין השנונה של בלעם, מיד, ותהי עליו רוח אלקים. על מי היה רוח אלקים. היינו על ישראל, שרוח אלקים, פרש כנפיו וכסה עליהם. ומיד חזר אותו רשע לאחוריו.

(דפו"י דף ר"ב ע"ב)

שכז) זקיף וחמי לון לישראל, כלהו מתענן בתעניתא, יחפי רגלין. חמי נשין, חמי ינוקין, כלהו בתעניתא, כלהו * נקיים בנקיו. ויאמר מי אלה לך. שמא קדישא לך. מי אלה לך. שאיל על ינוקי, ואמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. וכי אמאי אצטריך לאתבא ליה כלום. אלא כיון דמקבל ההוא שוחד, אתהפך להו סניגור. זקיף עינוי, וחמי לון לישראל כגוונא דא, חשיב דבגין דחילו דיליה אינון קיימין כך.

שכח) שאיל על ינוקי, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. אלא אמר, תינח אתון דחבתון קמי מלכא. אבל אלין ינוקי, אמאי קיימין הכי, מי אלה לך. ויאמר הילדים, רוח קדשא אמר, וע"ד זקיף טעמא. ויאמר הילדים, בארע סתים, אשר חנן אלהים את עבדך, וכי רוח הקדש אמר את עבדך. אלא רוח קדשא אמר, אלין אינון ינוקי דלא חאבו, ולא טעימו טעמא דחטאה, ומסר לון קביה, בידא דההוא ממנא דילך, וקטיל לון בלא חובא, כד"א (9) ומיד עושקיהם כח. ודא הוא את עבדך.

שכט) כיון דשמע מאינון ינוקי, מיד סליק לגבי קביה, ואמר, מאריה דעלמא, כל ארחך, בדינא דקשוט, ואי דינא שריא על ישראל בגין חוביהון

מסורת הזהר

(9) (קהלת ד) משפטים טו צ"ל.

חלופי גרסאות

ט מוסיף זקיף ההוא מקטרגא עינוי. י מוסיף ואמר [בארע סתים] הילדים מהו. כ ל"ג ויאמר; בארע סתים [ויאמר] הילדים. ל ל"ג מן וכי עד אלא. מ ל"ג אלין. נ בקשוט בדינא.

מאמר

הסולם

ירא את הנשים ואת הילדים

שכח) שאיל על ינוקי וכו': פירוש אחר. שאל על ילדים, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. ומשיב, אלא אמר, נכון הוא התענית והתשובה, לכם שחטאתם לפני המלך, אבל אלו הילדים למה עומדים כך בתענית. מי אלה לך. ויאמר הילדים. רוח הקודש אמר, וע"כ יש טעם זקוף, דהיינו זקף גדול, על ויאמר, ועל הילדים, בדרך סתום, להורות שרוח הקודש אמר. אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי רוח הקודש אמר לעשה, את עבדך. ומשיב, אלא רוח הקודש אמר, אלו הם הילדים שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא בגלגולס הא' ומסר להם הקביה ביד הממונה שלך, והרג אותם בלי חטא. כשא' ומיד עושקיהם כח. וזה הוא את עבדך, ושיעור הכתוב, אשר חנן אלקים, שאלקים חנן, את עבדך הממונה שלך, ונתן לו את נשמותיהם של הילדים שלא טעמו טעם חטא.

שכט) כיון דשמע מאינון וכו': כיון ששמע מאלו הילדים, מיד עלה לפני הקביה, ואמר

בשביל עונותיהם, שולחים לו אז מתנה ההיא. דהיינו השעיר לעזאזל, ואז כתוב, כי אמר אכפרה פניו במנחה החולכת לפני. לאחר שהמקטרג מקבל אותה המתנה, מתהפך להיות להם סניגור (כמ"ש לעיל וירא מאות שפיא עד אות שפי"ז ע"ש).

שכז) זקיף וחמי לון וכו': המקטרג נושא עינוי ורואה את ישראל, כולם מתענים בתענית, יחפי רגלים, רואה נשים, רואה ילדים, כולם בתענית, כולם נקיים בנקיון. ויאמר מי אלה לך. דהיינו שם הקדוש, אלקים לך, המצטרף מן אותיות מי אלה, הם לך, לישראל. שאל על הילדים, ואמר, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי למה היה צריך להשיב לו משהו, ומשיב, כיון שקבל אותו השוחד, דהיינו השעיר לעזאזל, נתהפך להיות להם למליץ טוב. נשא עינוי וראה את ישראל כעין זה, חשב שבשביל הפחד שלו שלא יקטרג עליהם, הם נמצאים כך. בתענית ובתשובה.

(דפו"י דף ר"ב ע"ב * דף ר"ג ע"א)

איהו, ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא. וקב"ה נטיל מלוי בכך, וחס עלייהו. וההיא ^ו שעתא, לא הוי אסכרא בתינוקות. של) וההוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה. אמר, וכי לי יהיב קב"ה אינון דמתלבשן בחטאין וחובין, ולההוא ממנא דיילי מסר ינוקין בלא חובא, ^ו דלא טעמון טעמא דחובה. מיד אזל לאפקא לון ^פ מתחות ידיה, ולא ישלוט בהו. וע"ד אקדים ליה וא"ל, הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. לההוא עבדך, בלא חובא ובלא חטאה. ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה, בעא לאפקא לון מן ידוי.

חלופי גרסאות

ט שתא. ע ולא. פ תחות.

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

חלקי הנשמה. ומתי זה. הוא ביום הכפורים. כי או ניתן להס"א השעיר לעזאזל, שהוא בדומה לאותו המוחין דיניקה, כי השעיר לעזאזל, ה"ס ג"ר דשמאל, אשר ע"י מיתת תנוקות אלו מתבטלים אלו המוחין דג"ר דשמאל. ולפיכך סמאל מקנא את הממונה שלו הממית אלו הילדים, משום שפוגם בזה ההארה של השעיר לעזאזל (וע"י בהסולס לעיל אות רכ"ח) ולפיכך רוח הקודש שהוא השכינה מזכירה לו אלו הנשמות של התנוקות, וז"ש (באות שכ"ח) רוח קודשא אמר אלין אינון ינוקי דלא חאבו וכו' וקטיל לון בלא חובא. דהיינו הנשמות שלא זכו אלא למוחין דיניקה, ומסר אותן הקב"ה לס"א להמיתן כדי שיקנו כח מהם. ע"י הקטגור שנעשה סגנור ביהו"כ, מכח הארת העזאזל שקבל. וז"ש, כיון דשמע מאינון ינוקי מיד פליק וכו' ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא. כי הרגיש שע"י מסירתם לס"א למיתה מתקלקלת ההארה של עזאזל שקבל, ולפיכך נעשה סגנור עליהם. וז"ש, כד"א ומיד עושקיהם כח, כי לולא נמסרו למיתה, לא היה המקטרג הכללי נעשה למליץ יושר עליהם ביום הכפורים, וכיון שהמקטרג נעשה למליץ עליהם נמצא שהעושקים נתנו כח לנשמות הללו לקבל את שלמות שאר חלקי הנשמה. כי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. וז"ש קב"ה נטיל מלוי בכך וחס עלייהו. שמשלימם בשאר חלקי המוחין וז"ש (באות ש"ו) וההוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה וכו'. היינו משום שהוא פוגם הארת השעיר לעזאזל שלו, ולהיות אותו ממונה מבחינת

דינים

ואמר, רבנו של עולם, כל דרכיך בדין אמת, ואם דין שורה על ישראל הוא בשביל עונותיהם, הילדים שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרוג אותם בלא חטא. והקב"ה מקבל דבריו בזה, ומרחם עליהם. ואותה שעה, ביהו"כ, אין אסכרה בילדים. של) וההוא מקטרגא נטיל וכו': ומקטרג ההוא לוקח קנאה מאותו ממונה שתחת ידו. אמר, וכי לי נתן הקב"ה אותם המתלבשים בחטאים ועונות, ואל אותו הממונה שלי מסר ילדים בלא חטא. שלא היו טועמים טעם חטא. מיד הלך להוציאם מתחת ידו, שלא ישלוט עליהם. וע"כ הקדים רוח הקודש ואמר לו, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך לעבד ההוא. דהיינו שחנן למסור לו ילדים שהם בלא עון ובלא חטא. וכדי שלא יהיה לממונה שלו שבח יותר ממנו, הוא רוצה להוציאם מידו.

ביאור המאמר שיש ה' בחינות נשמה, הנקראים נפש רוח נשמה חיה יחידה, שאין האדם גשם זולתו, (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף ל"ד ד"ה ופנימיות ע"ש). אמנם מועטים הם שיזכו לנרנח"י אלו בגלגול אחד. ויש שזוכים עד ג"ר דרוח בלבד, ומתים והם מתגלגלים שנית לקנות שאר חלקי הנשמה. ואותן הנשמות שמתו בג"ר דרוח נקראים תנוקות, כי מוחין אלו הם מוחין דיניקה, ונקראים ינוקי רביין דעלמא (כנ"ל בהקט"ז דף ו' ד"ה ואלמ"י). ונבחנו שמתו בלי חטא, כי בג"ר דרוח מאירה החכמה דקו שמאל המרחיקה מהם כל החטאים, ולמה מתים, הוא בסו"ה, ומיד עושקיהם כח, שבשביל שנמסרו למיתה הם קונים כח לזכות בשאר

(דפ"י דף ר"ג ע"א)

שלא) כד סלקין צלותין דישראל ביומא דא קמי קב"ה, מה כתיב (ז) והוא עבר לפניהם. הא רוח קודשא אעבר לקמייהו, ז כד"א (ח) ויעבור מלכם לפנייהם והוא ודאי עבר לפנייהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח קודשא, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין, לגבי ז' דרגין עלאין דעליה, ואקטין גרמיה, לאכללא לון עמיה כל חד וחד. עד גשתו עד אחיו, לההוא דרגא דרחמי, דהא בן ובת אינון. ק בן, (י) בני בכורי ישראל. בת, כ"י. רוח קודשא עביד אועירו דגרמיה, עד גשתו. שלב) כיון דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרווייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הכפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, כדין כתיב (י) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר ג עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם. שלג) והשתא הילדים, אלין חכימין דהכא, קב"ה יהב לון (י) רזין דאורייתא, לאתעטרא בהו, ת ולאשתדלא בהו. עינא בישא לא שלטא עליהו, בגין עינא טבא,

חלופי גרסאות

ז (בראשית לג) וירא כא צ"א. ק (מיכה ב) צ ל"ג כד"א ויעבור מלכם לפנייהם. ק ל"ג בן. שמות כב צ"מ ו (שמות ד) לך קמד צ"ד. ר אתכם. ש ל"ג רזין דאורייתא. ת ולאשתכללא. ש (ויקרא טז) תרומה נה צ"ס.

מסורת הוהר

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

לישראל מיעטה את עצמה ז' פעמים, דהיינו שיצאה מכל ז' ספירות הגדולות שלה והיתה לנקודה תחת יסוד, שאח"ז נבנה מחדש ונעשתה ראויה לכלול בתוכה כל ז"ס דז"א. (ע"י ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וז"ש, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין לגבי ז' דרגין עלאין דעליה וכו' דהיינו, כדי שתוכל להבנות מז"ס חג"ת נהי"מ דז"א. וז"ש רוח קודשא עביד אועירו דגרמיה עד גשתו, שהמלכות הנקראת רוח הקודש מיעטה את עצמה עד שיכלה להתחבר בז"א כנ"ל. ואם לא מיעטה את עצמה, לא היתה יכולה לגשת אליו.

שלב) כיון דמטא לגביה וכו': כיון שהמלכות הגיעה אליו, לז"א, בקשה ממנו והודיעה לו צער של בניהם למטה, בעולם הזה, ושניהם, ז"א ומלכות, נכנסים להיכל נסתר וגנוז של יום הכפורים, שהוא בינה. אימא שלהם, כי ביוה"כ ז"ו"ן עוליים לאמא, ומבקשים על ישראל לכפר להם. אז כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם, לשון נסתר, שרומז על הבינה.

שלג) והשתא הילדים אלין וכו': ועתה הילדים, היינו אלו החכמים שבכאן, הקב"ה נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהשתכלל

דינים הקשים, שיוכל להתגבר עליו ויבטל גם הארתו. וז"ש ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה בעא לאפקא לון מן ידוי, שהוא צריך להציל הילדים מידו כדי שלא יתגבר עליו ויבטל הארת העוזאול שלו. ויהיה מעלתו חשובה יותר ממנו.

שלא) כד סלקין צלותין וכו': כשעולות תפלות ישראל ביום זה לפני הקב"ה, מה כתוב, והוא עבר לפנייהם. הנה רוח הקודש שהוא המלכות, עבר לפנייהם כש"א, ויעבור מלכם לפנייהם. והוא ודאי עבר לפנייהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח הקודש, שהוא המלכות, מיעט את עצמו כלפי מעלה. לז"א, ז' פעמים, אל ז' מדרגות עליונות, חג"ת נהי"מ דז"א שעליה, ומיעט עצמו כדי לכלול אותן עמו. כל אחת ואחת. עד גשתו עד אחיו, היינו לאותה מדרגה של רחמים, שהוא ז"א הנקרא אחיו של רוח הקודש, שהוא המלכות. כי בן ובת הם, לבינה. וע"כ הם אחים. ז"א נקרא בן שכתוב, בני בכורי ישראל. דהיינו ז"א שנקרא ישראל. בת היא כנסת ישראל דהיינו המלכות. רוח הקודש עשה מיעוט בעצמו עד גשתו, אל אחיו ז"א.

פירוש המלכות היתה תחילה, גדולה כמו ז"א, בסוד ב' מאורות הגדולים, אבל אז לא יכלה להשפיע לישראל, ובכדי להשפיע

(דפ"ר דף ר"ג ע"א)

רוח קודשא דר' פנחס, דשריא עלייהו. אתא ר' פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זכאה ארחא דא דאתינא לגבך. שלד) וקב"ה הכא, א דאסתכם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר וגניז. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרון ארזי לבנון. ואינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. זכאה חולקנא בההיא שעתא.

שלה) ארכינו אילנין, חד על רישיה דר' שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דר' אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייא. ב בכה רבי פנחס ואמר, זכאה חולקי וזכאין עיני דחמאן כך. ולא על דידך ועל ידי חדינא בלחודייהו, אלא על רבי אלעזר ברנא קא חדינא, דחשיב איהו קמי מלכא קדישא כחד מינון. קם ונשקיה. אמר רבי ג שמעון, אלעזר קום בקיומך. ואימא לקמי מארך מלין דיליה. קם רבי אלעזר.

שלו) (* פתח ואמר ט) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה קב"ה אבא רחמן על בנוי, ד אע"ג דחאבו גביה, כל מלוי ה ברחימו לגבייהו, ו כאבא לגבי בריה. חטי בריה לגבי אבוי, אלקי ליה, כ"כ דאלקי ליה לא תב מארחיה, נזיף ביה במלין ולא קביל. אמר אבוי, לא בעינא למעבד לברי כמה דעבדנא עד יומא. אלו אלקיה יהא חשיש ברישיה, הא כאיבא דיליה גבאי.

חלופי גרסאות

א דאסתכם עמנא מעיינא דא דיוקנא דההוא מעיינא
עלאה דטמיר וגניז תלת אילנין אלין אינון דיוקנא
דחלת אילנין רברבין רזא דאבהן. ב חדי. ג ל"ג שמעון. ד מוסיף דאיהו אע"ג. ה ל"ג ברחימו
לגבייהו. ו באבא.

מסורת הזוהר

(ח) (מיכה ו) בחקותי א צ"ב.

וירא את הנשים ואת הילדים

שלה) ארכינו אילנין חד וכו': התכופפו האילנות, אחד על ראש ר' שמעון, ואחד על ראש ר' פנחס, ואחד על ראש ר' אלעזר. ונתפשטו הענפים לכל צד על ראשיהם של החברים. בכה ר' פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי עיני שראו כך. ולא על שלך ועל שלי בלבד אני שמת, אלא על ר' אלעזר בנגו אני שמח שהוא חשוב לפני המלך הקדוש כאחד ממנו, כי נתכופף אילן על ראש ר' אלעזר, כמו על ראש ר"ש ועל ראש ר' פנחס. קם ונשקו. אמר ר' שמעון, אלעזר קום על מעמדך, ואמור לפני אדונך דברים שלו. דהיינו דברי תורה. קם ר' אלעזר.

מאמר מה עשיתי לך ומה הלאיתך

שלו) פתח ואמר, עמי וכו': פו"א עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה

הסולם

מאמר

ולהשתכלל בהם. עין הרע אינה שולטת עליהם, משום עין הטוב, ורוח הקודש, של ר' פנחס, השורה עליהם. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר אם לא באתי בדרך הזה אלא לשמוע דברים אלו היה די לי. אשרי הדרך הזה שבאתי אליך.

שלד) וקב"ה הכא דאסתכם וכו': והקב"ה כאן שהסכים עמנו. ולא די שנתן לנו אילן אחד, אלא שנתן לנו שלשה אילנות. אבל מעיין הזה צורה עליונה הוא, כנגד אותו המעיין הנסתר והגנוז, שהוא בינה. שלשה אילנות אלו הם שלשה ארזים הנקראים ארזי הלבנון, והם צורת ג' אילנות גדולים, שהם סוד האבות. דהיינו חג"ת דו"א הנקראים אבות ונקראים ארזי הלבנון, משום שיוצאים מן הבינה, הנקראת לבנון. אשרי חלקנו בשעה הזאת.

(דפו"י דף ר"ג ע"א *) דף ר"ג ע"ב)

אהא נזיף ביה, הא דיוקניה משתניא, מה אעביד, אלא איזיל ואתחנן לגביה, ואימא ליה מלין רכיכין, בגין דלא יתעצב.

שלז) כן בכל זינין, אזיל קב"ה בישראל. שארי עמהון ^י אלקאה ולא קבילו. ^ה נזיף בהו, ולא קבילו. אמר קב"ה, חמינא בכרי, דבגין מלקיותא דלקינא ^ס לון, אינון חששו ברישיהון. ווי, דהא מגו כאיבא דלהון, חשישנא אנא. דכתיב, ^א בכל צרתם לו צר. נזיפנא בהו, אשתנא דיוקנא דלהון, דכתיב, ^ב חשך משחור תארם לא נכרו בחצות. ווי כד אסתכלית בהו, ולא אשתמודעו. השתא, ^ו אהא מתחננא ^כ לגבייהו גו תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך. ברי יחידאה דילי, חביבא דנפשאי, ^ז חמי מה ^ח עבדית לך, שליטית לך על כל בני היכלי, שליטית לך על כל מלכין דעלמא, ואי עבדית ^ט לך עובדין אחרנין, ענה בי, אנת הוי סהיד בי.

שלח) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, הוי דכיר במטו מינך. מה יעץ השתא אית לאסתכלא, מה ^ס הוה עיטא דבלק על עמא קדישא ^ע ואורייתא לא חשיבת ליה לבלק כלום, כמה דהוה ^פ ללבן, דכתיב ^א ארמי אובד אבי. ^צ

שלט) אשורנו וגו', ציורא ודיוקנא ^ק דאבוי, אתרשים ביה ממש. ומהווא

מסורת הוזהר

(א) (ישעיה סג) וירא קנז צ"ג. ב) (איכה ד). ז לאלקאה. ח ל"ג נזיף בהווא ולא קבילו. ט לאינון ול"ג לת. י איהי. כ לגביה. ל ל"ג חמי. מ עשיתי.

נ ל"ג לך. ס הוא. ע בדפו"י כתבו חסר כאן. פ ל"ג ללבן. צ בדפו"י כתבו חסר כאן; ג"ב שייך לפרשתשלח לך דקס"א ב' מאמר המתחיל דא עם דא. ק ל"ג דאבוי.

חלופי גרסאות

מה עשיתי לך ומה הלאתיך

אוי, כשאני מסתכל בהם ואיני מכיר אותם. עתה אהיה מתחנן לפניהם תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך. בן יחיד שלי, אהוב נפשי, ראה מה עשיתי לך. השלטתי אותך על כל בני היכלי, השלטתי אותך על כל מלכי העולם. ואם עשיתי מעשים אחרים, ענה בי. אתה תעיד בי.

שלח) עמי זכר נא וגו': עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, היה זוכר, בבקשה ממך, מה יעץ. עתה יש להסתכל, מה היה עצת בלק על עם הקדוש. והתורה לא חשבה כלום על בלק, כמו שחשבה על לבן, שכתוב ארמי אובד אבי (חסר ההמשך).

מאמר ומגבעות אשורנו — ואושיט פסיעה לבר

שלט) אשורנו וגו' ציורא וכו': אשורנו וגו'. הנה הציור והצורה של אביו נרשם בו ממש

הסולם

מאמר

כמה הקב"ה הוא אב רחמן על בניו, אע"פ שחטאו אליו, כל דבריו הם באהבה להם, כאב אל בנו. חטא הבן לאביו, מכה אותו, וכל כמה שמכה אותו אינו חוזר מדרכו, גוער בו בדברים, ואינו מקבל ממנו. אמר אביו, איני רוצה לעשות לבני כמו שעשיתי עד הנה, אם אכה אותו יהיה כואב בראשו, וכאבו עלי. אהיה גוער בו, הרי צורתו משתנה, מה אעשה. אלא אלך ואתחנן לו, ואומר לו דברים רכים, כדי שלא יעצב.

שלז) כן בכל זינין וכו': כן בכל הדרכים הלך הקב"ה עם ישראל. התחיל עמהם להכותם ולא קבלו, גער בהם, ולא קבלו. אמר הקב"ה רואה אני בבני, שבשביל המכות שהכיתי אותם, הם כואבים בראשיהם. אוי, הרי את הכאב שלהם אני מרגיש. שכתוב, בכל צרתם לו צר. אגער בהם, הרי משתנה צורתם, יסכתוב, חשך משחור תארם לא נכרו בחוצות. (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

זמנא דהוה במעהא דאמיה, מסטרא דילה, אתמתח ואשיט פסיעה לבר יתיר. ד כי מראש צורים אראנו, דא דיוקנא וציורא דאבוי ט ממש. כיון דהוה במעהא דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה לבר, ה ו' כגוונא דא. (שמ) ודא הוא ומגבעות אשורנו, במתיבתא עלאה, גבעת חסר א ו'. במתיבתא ב דרקיעא, ומגבעות באת ו'. ואשלים לתרין סטרין. חד, דהא האי גבעת לא אתפרשא מן ברה לעלמין, ולא שבקת ליה. וע"ד אתכליל ו' בהדה לעלם. וחד, דהא גבעה ג דלתתא ברה דאתכליל בה, אצטריך לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא, לנטלא ליה גבעת עלאה, ולאעלא ליה גו גדפהא, בגין לאתקפא ליה, ולאוקמא ד ליה בחיין עלאין, ה ומנה ו יפוק בהווא יומא משיחא דדוד.

(שמא) (ורזא דא, ד) אספרה אל חק יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. זמין ז אנא לומר להווא אתר דאקרי חק, ולבשרא ח ליה, ט ה' אמר אלי בני

חלופי גרסאות

ד ל"ג כי מראש צורים אראנו. ט ל"ג ממש. ת כגוונא דא ת. א מוסיף ו' רמאה דכלא ההיא עלאה דכלא. ב ל"ג דרקיעא. ג ברה דלתתא. ד ל"ג ליה. ה ומניה. ו יסיק. ז אנת. ח ל"ג ליה. ט ל"ג ה': ל"ג ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

מסורת הזהר

(ד) (תהלים ב) משפטים כד צ"ד.

מאמר הסולם ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר

אמנם מתוך שנתפשט פסיעה לבר הווארך ונעשה ו' ויש לו התפשטות יותר מאבא. (שמ) ודא הוא ומגבעות וגו': וזה הוא ומגבעות אשורנו. כי אימא נקראת גבעות. ומשם עשה ז"א פסיעה לבר כנ"ל בסמוך. במתיבתא עלאה גבעת חסר ו'. במתיבתא דרקיע ומגבעות הוא באות ו'. והו' משלמת לבי צדדים, אחד, הוא על ז"א, כי גבעה הווא אינה נפרדת מן בנה, שהוא ז"א, לעולם, ואינה עוזבת אותו. וע"כ נכלל הו' עמה לעולם. ומשום זה כתוב ומגבעות עם ו'. ואחד, הוא על משיח בן דוד, כי הגבעה שלמטה, שהיא המלכות, הבן שנכלל בה, שהוא משיח בן דוד, לעתיד לבא כשיבא מלך המשיח, צריך לקחת אותו גבעה העליונה, שהיא בינה, ולהכניסו תוך כנפיה, כדי לחזק אותו ולהעמידו בחיים העליונים של הבינה. וממנה יצא באותו יום, משיח בן דוד, ועליו רומזת הו' של ומגבעות. (שמא) ורזא דא אספרה וגו': וסוד זה הוא, אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. שפירושו, עתיד אני לומר למקום הזה שנקרא חק, שהוא המלכות, ולבשרו, הויה, שהוא בינה, אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, כי המלכות עלתה והלבישה

מאמר

ממש. ומאותו זמן שהיה במעי אמו, מצדה, נתפשט והושיט פסיעה יותר לחוץ. ומפרש, כי מראש צורים אראנו, וזה צורה וציור של אביו ממש. כיון שהיה במעי אמו. אשורנו, אושיט פסיעה לחוץ. ו' כעין זה. פירושו, דורש את הכתוב על ישראל של מעלה, שהוא ז"א. שצורתו הוא כמו אבא ממש. שהיא חכמה דימין דהיינו או"א עלאין, שה"ס חסדים מכוסים. וז"ש, כי מראש צורים אראנו. דא דיוקנא וציורא דאבוי ממש, דהיינו חסדים מכוסים מחכמה. כמו או"א עלאין, שהי' יוצא מאויר שלהם לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) כיון דהוה במעהא דאמיה. היינו שנכלל בבינה והוציא שם ג' קוין, בסוד תלת מחד נפקי וכו' (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) או אשורנו. שהוא מלשון תמוך אשורי, דהיינו פסיעות, שפירושו אושיט פסיעה לבר, דהיינו שעושה פסיעה לחוץ מגבול אביו, והחכמה מתגלה בו, ופסיעה זו הי"ס המלכות המחוברת עם ז"א. שבמלכות זו מתגלה החכמה. ו' כגוונא דא. הו' הוא כעין זה, שניכר בו הפסיעה וההתפשטות לחוץ. כי מצד צורת אבא היה ז"א צריך להיות ו', כי אבא הוא ו' כנודע. (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

אתה אני היום ילדתיך. • בההוא יומא ממש, כ יפיק ליה ג ההוא חק מתחות
גדפהא, בכמה חיין, בכמה עטרין, בכמה ברכאן, כדקא יאות.
שמב) וההוא חק לא מ ישתאר בלחודוי, יתכליל ביה משיחא אחרא בריה
דיוסף, ותמן יתקף, ולא באתר אחרא. ובגין דאיהו גבעה תתאה, דלית בה
חיין, ימות משיח דא, ויתקטל, ויהא ג מית עד דתלקוט חיין ס גבעה דא, ע מההיא
גבעה עלאה, ויקום.

שמג) ובג"כ, במתיבתא דרקייעא ומגבעות שלים באות ו, על תרין
סטרין פ אלין. אבל במתיבתא עלאה, חסר, בלא ו, לאחזאה מלה דלית בה
קושיא וספק. הן עם לבדד ישכון, ביתודא, בלא ערבוביא אחרא.

שמד) כל יחודא שלים, הכא איהו. יי אלהינו יי. דהא רזא דיליה, מראש
צורים איהו, ואתיחד ברישא, בגזעא ושבילא. יי: דא רישא עלאה, אורא
חלופי גרסאות

• ההוא. כ אפיק. ל ל"ג ההוא חק. מ אשתאר. נ מוסיף מית זמנא. ס דא גבעה. ע ל"ג מההיא
גבעה עלאה. פ מוסיף אלין כתיב.

הסולם ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר
פאמר
והלבישה את הבינה, והוציאה למשיח בן דוד
מבחינת הבינה ממש, וע"כ, ביום ההוא ממש,
שהוא בינה, מוציא אותו חק ההוא, שהוא
מלכות, מתחת כנפיה, של הבינה, בכמה חיים,
בכמה עטרות, בכמה ברכות כראוי. פירוש
כי המשיח הוא בן המלכות. וא"כ איך אמר,
הויה אמר אלי בני אתה וגוי, שמשמע שהוא
בן הבינה. אלא הפירוש הוא שהמלכות עם
בנה משיח בן דוד עלו שניהם לבינה והמשיח
נכלל באורות הבינה, והוא יצא אמנא מן
המלכות, אבל נחשב כאילו יצא מן הבינה
להיותה במקום בינה.
שמב) וההוא חק לא וכו': חק ההוא,
שהוא מלכות, לא ישאר לבדו אחר שיצא ממנו
משיח בן דוד. כי אז יתכלל בו, בהמלכות,
משיח אחר, שהוא משיח בן יוסף, ושם,
במלכות יתחוק, ולא במקום אחר, דהיינו לא
בבינה כמו משיח בן דוד, ומשום שהוא גבעה
תתאה, דהיינו המלכות, שאין בה חיים, כי
המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שנותן
לה ז"א, שממשיך מן הבינה ונותן אל המלכות.
וכיון שמשיח בן יוסף נתדבק רק במלכות
בלבדה, ולא בשום מקום אחר, ע"כ ימות
משיח הזה, ויהרג, כי המלכות מצד עצמה אין
לה כלום מה לתת לו, ויהיה מת עד שגבעה
זו, המלכות, תלקט חיים מגבעה עליונה, שהיא
בינה, ותשפיע למשיח בן יוסף מן אורות
הבינה, ואז יקום משיח בן יוסף לתחיה.
שמג) ובג"כ במתיבתא דרקייע וכו':
ומשום זה במתיבתא דרקייע, המלה ומגבעות

מאמר רישא גזעא ושבילא

שמד) כל יחודא שלים וכו': כל יחוד
השלם כאן הוא בהשמות, ה' אלקינו ה'. כי
הסוד שלו, מראש צורים הוא, שהוא אבא
עלאה, ונתיחד בראש וגזע ושביל. הויה, זה
הוא ראש העליון איר העולה. דהיינו ראש
צורים

(דברי דף ר"ג ע"ב)

דסלקא. אלהינו: דא גזעא, דאתמר (ה) גזע ישי. יי: דא שבילא דלתתא. ועל רזא דא אתיחד ז ביה כדקא יאות. ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך. ק רזא דאתגזר בתרי מתיבתא.

שמה) זכאה חולקך רבי ר שמעון, דזכית למלין עלאין דמאריך, ג ומאריך אתרעי ש בך, כמה שיעורא דמתיחן דשבילא דא בשיעורא עלאה, דרישא (* וגזעא ושבילא, ואתלבשן במתיחו דא. וע"ד מתיחו ת דא, שיעורא דשית סטרין. וכלא אתיחד בהאי א את, ובג"כ, לבדד ישכון כדקא יאות.

שמו) ובגוים לא יתחשב, ישראל אית לון כתב ולשון. ובכל את, יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות. אבל בגוים ב עכ"ם, לא יתחשב. רזא דנא, בגין דלית לון כתב ולשון, ולית לון לאסתכלא ולמנדע כלום, דהא ו הבל המה מעשה תעותעים. ולא יתחשב רזא דנא במחשבה ובאסתכלותא דלהון, הואיל ולית לון כתב. זכאין אינון ישראל.

שמו) מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. ג ההוא נקודה עלאה, רישע וגזעא ושבילא, בטמירו איהו, ולא קיימא לשאלא לבר. אבל ד משעתא דשארי לאתבנאה, ולמעבד היכלא ברעותיה, ה ואקרי מ"י, שארי לאתבנאה, דיוקנא, דיליה ממש. אפיק נוקבא דיליה, בדיוקנא דאמיה.

חלופי גרסאות

צ ל"ג ביה. ק בדפו"י כתבו כאן חסר. ר ל"ג ומאריך. ש ל"ג בך. ת דאחד; ה'; דא. א אח; מוסיף את ד אחד. ב ל"ג עכ"ם. ג מוסיף מי ההוא. ד בשעתא. ה אקרי.

מסורת הזוהר

(ה) (ישעיה יא) לך צג צ"ב. ו) (ירמיה י) וישלח עזו צ"ג ר"ז ת"ס קד.

רישא גזעא ושבילא

מצוירתו, ע"פ צורות העליונות, ואין להם להסתכל ולדעת כלום, בצורת הכתב שלהם, כי הבל המה מעשה תעותעים, כי כתב ולשון שלהם הם רק הסכמיות, שבני אדם הסכימו על צורה ולשון הזו. ולא יתחשב סוד זה במחשבה ובהסתכלות שלהם על צורות אותיותיהם, משום שאין להם כתב. אשרי הם ישראל.

שמו) מי מנה עפר וגו': מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. נקודה היא העליונה שהיא או"א עלאין, הראש והגזע והשביל שלה שהם רת"ס, דהיינו חב"ד חג"ת נה"י, היא בסתר, ואינו עומדת לשאלה לחוץ. כי באו"א, אין ה' יוצאת מאויר, אבל משעה שהתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונה, שנקראת מ"י שהוא ישו"ת, התחיל להבנות צורה שלו, של או"א, ממש, שהוא ד"א שיש לו צורת אבא, שהוא או"א עלאין (כנ"ל אות שלי"ט) ואח"כ הוציא הנוקבא שלו, דהיינו המלכות, בצורה של אמא, שהיא ישו"ת, שהיא בינה.

הסולם

מאמר

צורים, שהוא אבא שה"ס אורא דכ"א. אלקיננו, זה הגזע, שנאמר גזע ישי. דהיינו, בינה, שה"ס ומגבעות כנ"ל. הויה, זהו שביל התחתון, שהוא ד"א, דהיינו ו' שעליה נאמר אשורנו, בסוד פטיעה לבר, כנ"ל בסמוך. ועל סוד זה נתיחד בו כראוי, ומשום שנתפשט בו, בהו' השביל, בסוד פטיעה לבר, צריך (חסר ההמשך) הסוד שנחתך ב' מתיבתות.

שמה) זכאה חולקך רבי וכו': אשרי חלקך ר"ש, שזכית לדברים עליונים של רבונך, ורבונך רצה בך. כמה השיעור של התפשטות השביל הזה בשיעור עליון, בראש וגזע ובשביל, ונתלכשו בהתפשטות הזה. וע"כ התפשטות הא' הוא שיעור של ו' קצוות, והכל נתיחד באות הזו, ומשום זה לבדד ישכון כראוי. (משום שחסר ההתחלה אין לפרשו).

שמו) ובגוים לא יתחשב: ישראל יש להם כתב ולשון, ובכל אות יכולים להסתכל בצורה וציור כראוי, להבין סודות העליונים שבהם, אבל בגוים לא יתחשב, סוד הזה, משום שאין להם כתב ולשון מקורית שיהיו

שמח) מאי מי. דא רישא ו גזעא ז ושבילא. ח ואתפשט לאתבנאה בפשיטו
 דחד היכלא, לתרין סטרין באני. ואע"ג דאפיק לישראל, דאיהו ט ו, אוף הכי
 אפיק לנוקבא דיליה כחדא, ואזמנה לגביה. מנה, כד"א ז וימן להם המלך
 ח ומשלוח מנות. יהב ליה נבזבזא רב ויקרא, ואפיק י לה כחדא מניה. בההוא
 פשיטו כ דאתפשט אפיק תרווייהו ג כחדא, בשעתא חדא.

שמט) ומספר את רובע ישראל, רובע ישראל מ רזא דא בגינך ר' אתמסר,
 זכאה חולקך. רובע ישראל, רביעית, מן מדידו דישראל, איהו ברית. אמאי אקרי
 רובע. אלא שיעורא דגופא ארבע בריתות ג הוי בשיעורא דיליה. וברית רובע
 איהו בשיעורא דמדידו דגופא. כלא אפיק מי. ט

שנ) ע ר"א הוה אזיל למחמי לר' יוסי חמוי, ור' אבא וחברוי אזלו עמיה.
 פתח ר' אלעזר ואמר, ט יי בקר פ תשמע קולי וגו'. יי בקר ז מאי בקר. אלא

חלופי גרסאות

ז (דניאל א) בשלח כב צ"ע. ח (אסתר ט).
 ט (תהלים ה) בא לט צ"ח.
 ו ל"ג וגזעא ושבילא. ז מוסיף ושבילא י. ח ל"ג
 ואתפשט. ט ז. י ליה. כ דאתפשטי. ל מוסיף כחדא
 כגוונא דא [דא"ר] פשיט להכא ולהכא אפיק
 ברא וברתא ברענא חדא וע"ד שמים [וארץ] ברענא חדא אתבריוו כחדא. מ אתמסר בגינך
 רזא דא זכאה חולקך ר'. נ הוה דיליה ול"ג בשיעורא. ס בדפווי כתבו ע"כ. ע ל"ג מן ר'
 אלעזר עד פתח. פ ל"ג מן תשמע עד מאי. צ מוסיף מאי בקר תשמע קולי ה' בקר לא דא.

מסורת הזהר

רישא גזעא ושבילא

הגוף, הכל הוציא מו, שהיא בינה. וע"כ אומר,
 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל.
 כי מו, האצילה הכל.
 פירוש קו האמצעי נקרא גוף, וגי קוין יש
 בקו אמצעי שהוא ז"א, קו ימין הוא חכמה
 חסד ונצח. וקו שמאל הוא בינה גבורה והוד.
 וקו האמצעי הוא, כתר דעת ת"ת יסוד. הרי
 שבגוף שהוא קו אמצעי, יש בו ד' ספירות
 כדתי"י, ונמצא שיסוד הוא חלק רביעי של קו
 האמצעי. וז"ש, שיעורא דגופא, ד' בריתות
 הוי בשיעורא דיליה. כלומר שיש לשער
 במדידת הגוף ד' בריתות, דהיינו ד' פעמים
 כמדת הברית, שהם ד' ספירות כדתי"י. ונמצא
 הברית, שהוא יסוד, רובע הגוף. וע"כ אומר
 הכתוב רובע ישראל על היסוד.

מאמר ה' בקר תשמע קולי

שנ) ר"א הוה אזיל וכו': ר' אלעזר היה
 הולך לראות את ר' יוסי חמיו. ור' אבא
 והחברים הלכו עמו. פתח ר' אלעזר ואמר.
 ה' בקר תשמע קולי וגו'. ה' בקר, מהו בקר.
 ומשיב, אלא זהו בקר של אברהם, שהוא חסד,
 שנתעורר בעולם. שכתוב, וישכם אברהם

בבקר

מאמר

הסולם

שמח) מאי מ"י דא וכו': מהו מ"י. זה
 ראש וגזע ושביל דהיינו ראש תוך סוף, שהם
 חב"ד חג"ת נה"י של ישו"ת, שנתפשט
 להבנות בהתפשטות היכל אחד, לב' צדדים
 בנה, לז"א ולמלכות. שאע"פ שהוציא את
 ישראל שהוא ו' ז"א, הוציא ג"כ את הנוקבא
 שלו ביחד והזמינה אליו. מי מנה, פירושו
 כש"א וימן להם המלך. וכן ומשלוח מנות
 דהיינו שמ"י, שהוא ישו"ת, נתן לו, לז"א,
 מתנה רבה ויקרה, שהיא המלכות, והוציאה
 עמו יחד. באותו התפשטות שנתפשט, הוציא
 שניהם יחד, בשעה אחת. פירוש. שהבינה
 הוציאה את זו"ן בבת אחת. ושיעור הכתוב,
 הוא, מי בינה שהוא ישו"ת, מנה נתנה מתנה
 רבה שהיא עפר דהיינו מלכות הנקרא עפר.
 ליעקב שהוא ז"א הנקרא יעקב.

שמט) ומספר את רובע ישראל: הסוד

של רובע ישראל נמסר בשבילך רבי, אשרי
 חלקך. רובע ישראל, פירושו רביעית ממדת
 ישראל, שהוא ז"א, שנקרא ישראל, שהוא
 ברית, דהיינו יסוד דז"א, ולמה נקרא רובע.
 משום ששיעור הגוף, ארבעה בריתות יש
 בשיעור שלו. וברית הוא רובע בשיעור מדידת

(דפווי דף ר"ד ע"א)

דא בקר דאברהם, דאתער ק בעלמא. דכתיב, וישכם אברהם בבקר. דהא כד אתי צפרא, ההוא בקר אתער בעלמא, והוא עידן רעוא לכלא, ולמענד טיבו לכל עלמא, לזכאין ולחייבין. וכדין עידן צלותא הוא, למצלי קמי מלכא קדישא. שנא) וע"ד, בשעתא דאתי צפרא, כל אינון אסירי מלכא, אשכחו נייחא, עידן צלותא איהו עלייהו. וכ"ש אינון דתייבין בתויבתא, ובעאן בעותהון לקמי מלכא קדישא. בגין, דהאי שעתא, חד ממנא נפיק לסטר דרום, ורפאל שמיא, וכל זיני אסוותא בידוי. ומסטר דרום, נפק חד רוחא, ומטי לגבי ההוא ש ממנא, דממנא על אסוותא. וכד מטי צלותא לקמי קב"ה, פקיד לבי דינא דיליה, דלא יפתחון בדינא, בגין דחיים בידא דקב"ה, ולא בידיהון.

שנב) ומגו דאיהו עידן רעוא, ת בעא קב"ה זכותא דההוא ב"ה, אי ישתכח א בצלותא, או דאיהו מאריה דתיובתא, חס עליה. בההיא שעתא קל צפרין ב דמקננן אשתמעו, דכתיב ו אשר שם צפרים יקננו. ואינון צפרין אודאן ומשבחן לקב"ה. וההוא אילת השחר אתער בעלמא ואמר, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. כדין ההוא ממנא נפיק, ועביד כל מה דאתפקד.

שנג) ואי תימא דיני אסוותא בידוי כמה דאמרן. לאו הכי. דהא אסוותא לא הוי, אלא בידוי דמלכא קדישא. אבל בשעתא דפקיד קב"ה אסוותא לההוא בר נש, איהו נפיק, וכל אינון מקטרגין ג דממנן על מרעין בישין, דחלין מניה.

מסורת הזהר

י) (בראשית כב) ויצא קמה צ"א. כ) (תהלים קד) ויצא קלד צ"ב. ז) (תהלים לא) ב"א רעט צ"ג.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן בעלמא עד בעלמא. ר ל"ג ורפאל שמיא. ש מוסיף ממנא ורפאל שמיא ההוא. ת דבעא. א מוסיף בצלותא יאות ואי לא חשיב ליה בשוגג ר' יאות; ואי לא חשיב ליה דאיהו מאריה דתיובתא וחס. ב דמתקנו. ג ממנו.

מאמר

הסולם

ה' בקר תשמע קולי

שלו, שלא יפתחו בדין. משום שחיים הוא בידי הקב"ה ולא בידיהם.

שנב) ומגו דאיהו עידן וכו': ומשום שהוא עת רצון, מבקש הקב"ה זכות על האדם, ואם נמצא בתפלה, או שהוא בעל תשובה, הוא מרחם עליו. ובאותה שעה נשמע קול צפרים המקננים, שכתוב אשר שם צפרים יקננו, כי אלו הצפרים מודות ומשבחות להקב"ה. ואותה אילת השחר התעוררה בעולם ואמרה, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אז יוצא אותו הממונה על הרפואה ועושה כל מה שנצטווה. שנג) ואי תימא דיני וכו': ואם תאמר שמיני הרפואה הם בידיו של אותו הממונה כמו שאמרנו, אינו כן, כי הרפואה איננה אלא בידיו של המלך הקדוש. אבל כשעה שהקב"ה מצווה רפואה על אותו אדם, הממונה

בבקר. כי כשבא הבקר, אותו בקר, שהוא חסד, נתעורר בעולם, והוא עת רצון לכל, ולעשות חסד לכל העולם לצדיקים ולרשעים. ואז עת תפלה היא להתפלל לפני המלך הקדוש.

שנא) וע"ד בשעתא דאתי וכו': וע"כ בשעה שבא הבקר, כל אלו אסירי המלך, דהיינו החוטאים האסורים בכבלי החטא, מוצאים מנוחה, ועת תפלה היא עליהם. וכל שכן אלו החוזרים בתשובה, ומבקשים בקשתם לפני המלך הקדוש, משום שבשעה ההיא, ממונה אחד יוצא לצד דרום, שהיא החסד, ורפאל שמו, וכל מיני רפואות בידו. ומצד דרום, שהוא חסד, יוצא רוח אחד ומגיע לאותו הממונה על הרפואה, שהוא רפאל, וכשמגיעה התפלה לפני הקב"ה, הוא מצווה על בית הדין (דפו"י דף ר"ד ע"א)

כדין ההוא רוחא דקא ד נסע מסטרא דדרום, אושיט ליה לההוא ב"נ, והא אסוותא אשתכח, ה וכלא בידוי דקב"ה.

שנד) וע"ד כתיב, י"י בקר תשמע קולי. ו ולא כתיב י"י תשמע קולי. אלא לגבי בקר דאברהם ה קאמר. ה בקר אערך לך ו ואצפה. תרי בקר אמאי. אלא חד בקר דאברהם. וחד בקר דיוסף. דכתיב ו הבקר אור, ומתרגמינן צפרא (*). נהיר, נהיר ודאי. אערך לך ואצפה, אערך לך מהו. ואלא אסדר לך בוצינא דילך. ו לאדלקא. כד"א ו ערכתי נר למשיחי. ולגבי בקר דיוסף קאמר, דההוא סדורא. דבוצינא דיליה הוא.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה. ה הא כל בני עלמא מצפאן ומחכאן לטיבו דקב"ה, ואפילו בעירי דחקלא, ומה שבחא דדוד יתיר מכל בני עלמא. אלא, מלה דא נ שאילנא, והכי אמרו לי, ואיהי מלה קשוט דאתי מרחיק. נהורא. קדמאה דברא קב"ה, הוה נהיר עד דלא הוה יכלין עלמין למסבליה. מה עבד קב"ה, עבד נהורא לנהוריה, לאתלבשא דא בדא. וכן כל שאר נהורין, עד דעלמין כלהו אתקיימו בקיומיהו, ויכלין למסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין, ואתלבשו נהורין, ואינון אקרון כנפים. עלאין, עד דמטו להאי בקר דיוסף, ואיהו נטיל כל נהורין עלאין, ומגו דכל נהורין עלאין ביה תליין, זיויה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דלעילא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (שם ה). ו (בראשית מד) מקץ סא צ"ד. ו נקט. ה ל"ג וכלא. ו ל"ג מן ולא עד אלא. ז מוסיף. בבוקר תשמע. ח ל"ג קאמר. ט ל"ג ואצפה. י נהר. נהר. כ ל"ג אלא. ל לאדבקא. מ ל"ג מן הא עד.

אלא. נ אוקמיה.

הסולם

מאמר

ה' בקר תשמע קולי

שואל מהו ואצפה, הרי כל בני העולם מצפים ומחכים לחסד של הקב"ה, ואפילו בהמות. השדה, ומה האבח של דוד יותר מכל בני העולם. ומשיב, אלא דבר זה שאלתי, וכך אמרו לי, והוא דבר אמת הבא מרחוק. שה"ס החכמה, כמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה. אור הראשון שברא הקב"ה היה מאיר עד שלא יכלו העולמות לסבלו. מה עשה הקב"ה עשה אור לאורו שיתלבשו זה בזה, וכן כל שאר האורות, שכל מדרגה עליונה מתלבשת במדרגה תחתונה ממנה, עד שהעולמות כולם עומדים בקיומם ויכולים לסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין וכו': ומשום זה נתפשטו המדרגות ונתלבשו האורות. ואלו הלבושים שהתחתון מלביש העליון נקראים כנפים עליונות, עד שמגיעים לבקר הזה של יוסף, והוא לוקח כל האורות העליונים. כי היסוד הוא כולל של כל האורות שלמעלה ממנו, ומתוך שכל האורות העליונים תלויים בו, זיוו עולה מסוף העולם עד סוף העולם. שלמעלה

הממונה יוצא, וכל המקטריגים הממונים על מחלות רעות מפחדים ממנו. או אותו הרוח הנוסע מצד דרום. שהוא רוח החסד, מושיט החסד אל האדם, והנה נמצאת הרפואה. אבל הכל הוא ביד הקב"ה.

שנד) וע"ד כתיב ה' וגו': וע"כ כתוב, ה' בקר תשמע קולי, ולא כתוב, ה' תשמע קולי. כי אל בקר של אברהם אומר. בקר אערך לך ואצפה. שואל, ב' בקר למה. ומשיב, אלא בקר אחד הוא של אברהם, שהוא חסד. ובקר אחד הוא של יוסף, שכתוב, הבקר אור ומתרגמינן, צפרא נהיר. דהיינו מאיר, שהוא מאיר ודאי. וההפרש הוא כי בוקרו של אברהם, הוא חסד מכוסה מחכמה. ובקרו של יוסף, הוא חסד מגולה בהארת החכמה. אערך לך ואצפה, מהו אערך לך. אלא אערך לך הנר שלך להדליק, היינו כש"א, ערכתי נר למשיחי. וזה אומר לבוקרו של יוסף, כי העריכה של הנר היא שלו.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה כו', אומר, ואצפה, (דפ"י דף ר"ד ע"א *) דף ר"ד ע"ב)

עד ^ט דעלמין דלתתא ^ו לא יכלין למסבל. אתא דוד ואתקן ^פ האי בוצינא, חופאה להאי בקר דיוסף, לאתחפאה ^ז ביה, ולקיימא עלמין ^ק דלתתא, בסדורא דבוצינא דא ^ר ועל דא כתיב, בקר אערך לך ואצפה. כד"א, ^ט ויצפהו זהב טהור. ובגין דהוא בוצינא ^ש דודו אייהי, ובה תלייא, אמר דאיהו ליהוי חופאה להאי בקר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אלמלא לא נפקנא בארחא, אלא למשמע מלה דא דיי. (שנז) עד דהו אזלי, הא יונה חד מטא לגבי רבי אלעזר. שריאת, וקא מצפצפא קמיה. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה ^ח מהימנת הוית תדיר בשליחותיך, זילי ואימא ליה, הא חבריאי אתאן לגבך, ואנא עמהון. ונסא יתרחיש ליה לתלתא יומין, ולא ינפול עליה דחילו, דהא בחדוה אנן אזלין לגביה. אתיב זמנא אחרא ואמר, לא חדינא סגיא, ובאיש ^א בעיני סגי, על חד רמונא מליא דאתיהיב תחותיה, ויוסי שמיה. אזלת ההיא יונה מקמיה, ואינון חבריאי אזלו.

חלופי גרסאות

ט עלמין. ו ולא. פ ל"ג האי בוצינא. צ ל"ג ביה. ק ל"ג דלתתא. ר ודא דכתיב. ש דוד ביה תליא ול"ג אייהי. ת ל"ג מהימנת. א בעינוי.

מסורת הזהר

(שמות לז).

ה' בקר תשמע קולי

הסולם

מאמר

לא יושפע למטה. וז"ש אתא דוד ואתקן האי בוצינא חופאה להאי בקר דיוסף, לאתחפאה ביה, דהיינו שאור החכמה שביסוד יתכסה בספירת המלכות הנקראת גר, באפן, שלא יאיר כלום ממעלה למטה. ולקיימא עלמין דלתתא, שאז יוכלו כל העולמות לקבל שפע מן המלכות ויתקיימו. וע"ר כתיב, בקר אערך לך, דהיינו שיסדר שאור החכמה שביסוד יאיר ממטה למעלה, ובוה ואצפה, שהוא לשון כיסוי כש"א ויצפהו וגו'. שהמלכות תצפה ותכסה אור הזה שלא יתפשט ממעלה למטה. המלה אערך לך, סובבת על סדר ההארה, שהוא ממטה למעלה והמלה אצפה, סובבת על הכיסוי ועל מניעת האור, שלא יאיר ממעלה למטה

מאמר בריה דר' יוסי דפקיעין

(שנז) עך דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, הגיעה יונה אחת אל ר' אלעזר, חנתה, וצפצפה לפניו. אמר ר' אלעזר, יונה כשרה, נאמנת את תמיד בשליחותך, לכי ואמרי לו, לר' יוסי חמיה, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם. ונס יקרה לו לגי ימים ולא יפול עליו פחד, כי בשמחה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, איני שמח הרבה. כי רע בעיני הרבה, על רמוז מלא אחד, שניתן

שלמעלה, עד שהעולמות שלמטה זמנו אינם יכולים, לסבול. בא דוד, והתקין אותו הנר, שהוא כיסוי לאותו בקר של יוסף, שיתכסה בו, לקיים העולמות שלמטה בסדר של נר הזה. וע"כ כתוב בקר אערך לך ואצפה. כש"א ויצפהו זהב טהור. ומשום שאותו הנר, של דוד הוא, שהוא מרכבה למלכות ותלוי בה אמר, שהוא יהיה כיסוי על בקר הזה של יוסף. בא ר' אבא ונשקו, אמר, אם לא יצאתי בדרך אלא לשמוע דבר זה, די לי.

פירושו. כבר ידעת שבקר של יוסף ה"ס חכמה וחסדים (כנ"ל אות שנ"ד) והוא מטעם שהיסוד כולל כל אורות שלמעלה ממנו, וז"ש, אתפשטו דרגין וכו' ואיהו נטיל כל נהורין עלאין ומגו דכל נהורין וכו' זיויה פליק מסייפי עלמא וכו'. כיון שהיסוד כולל כל האורות שהם חכמה וחסדים היה מאיר למעלה מסוף העולם עד סופו. אמנם לא היה יכול להשפיע למטה ממנו. כי אור החכמה אינו מושפע ממעלה למטה, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת ע"ש) וז"ש, עד דעלמין דלתתא לא יכיל למסבל, שאינם יכולים לסבול שהאור שלו יתפשט ממעלה למטה, כי אז מתרבים בו הדינים כנודע. ע"כ היו צריכים לתקן המלכות שה"ס נקבה המאירה רק ממטה למעלה, ורק היא היתה יכולה להבטיח שאור החכמה שביסוד (דפו"י דף ר"ד ע"ב)

שנח) אמר רבי אבא לר' אלעזר, מאי האי, תוהנא סגי, ממה דחמינא. א"ל, יונה דא אתאת לגבאי בשליחותיה דרבי יוסי חמי, דאיהו בבי מרעיה, וידענא מהאי יונה דאשתזיב, וחלופא אתייהיב עליה ואתסי. שנט) עד דהוו אזלו, הא עורבא חד קאים לקמייהו, קרא בחילא, ומצפצפא צפצופא סגי. אמר רבי אלעזר, להכי את ב קיימא, ולהכי ג אנת מתקן, זיל לארחך, דהא ידענא. אמר ר' אלעזר, חברייא ניזיל ונגמול חסד לרמונא, דהוה מליא מכלא, ורבי יוסי ד דפקיעין שמיה איהו, דהא אסתלק מעלמא דין, ולית מאן דחזי לאשתדלא ביה, ואיהו קרב לגבן. שס) סטו מארחא, ואזלו לתמן. כיון דחמו לון כל בני מאתא, נפקו לגבייהו. ואעלו תמן בבי רבי יוסי דפקיעין, ה אינון חברייא אלין. ברא זעירא הוה ליה לרבי יוסי, ולא שביק לבר נש דימטי לערסא דאבוי, בתר דמית. אלא הוא בלחודוי הוה סמיך ליה, ובכי עליה, פומיה בפומיה מתדבקא. שסא) פתח ההוא ינוקא ואמר, מאריה דעלמא, כתיב באורייתא, (9) כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. הוה געי ההוא ינוקא ובכי, אמר, מאריה דעלמא, קיים מלה דא דאורייתא, תרין בנין הוינא מאבא ואמי, אנא ואחתי זעירתא מנאי. הוה לך למיסב לן, ולקיימא מלה דאורייתא. ואי תימא מאריה דעלמא, אם כתיב, ו ולא אב, ז הא הכא כולא הוא, אבא ואמא. ח אימא מיתת, ונסיבת לה מעל בנין. השתא אבא דהוי חפי עלן, אנסיב מעל

מסורת הוהר

(9) (דברים כב) ויצא צו ציט ז"ח עז ט"א שמו" ט"ב ש"א תק"ח קב ט"א ש"י.

חלופי גרסאות

ב אנת. ג את ; אנא. ד שמיה דפקיעין. ה ל"ג אינון. ו ולא אבא. ז כלא אבא ואמא ; לא כלא הוא אבא ואמא. ח אימא.

מאמר

הסולם

בריה דר' יוסי דפקיעין

הוא שמו, כי נסתלק מן עולם הזה, ואין מי שראוי להשתדל בו. והוא קרוב אלינו. שס) סטו מארחא ואזלו וכו' : נטו מן הדרך והלכו שמה. כיון שראו אותם, כל בני העיר יצאו לקראתם, והחברים האלו נכנסו שמה בבית ר' יוסי דפקיעין, בן קטן היה לו לר' יוסי, ולא נתן שום בן אדם שיקרב אל המטה של אביו אחר שמת. אלא הוא לבדו היה עומד סמוך לו, ובכה עליו, ונתדבקו פיו בפיו. שסא) פתח ההוא ינוקא וכו' : פתח אותו הילד ואמר, רבון העולם, כתוב בתורה, כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. היה צועק הילד ובוכה, אמר, רבוננו של עולם, תקיים דבר זה שבתורה, שני בנינו היינו מאבי ואמי, אני ואחתי הקטנה ממני

שניתן תחתיו. דהיינו שמת במקומו. ושמו יוסי. הלכה אותה היונה מפניו. והחברים הלכו. שנח) אמר ר' אבא וכו' : אר"א לר' אלעזר, מה זו פליאה הגדולה שראיתי. א"ל, יונה זו באה אלי בשליחות מר' יוסי חמי, שהוא בבית חליו. וידעתי מאותה היונה שכבר ניצל, וחלוף ניתן עליו, כלומר שאדם אחר ניתן שימות במקומו, והוא גרפא. שנט) עד דהוו אזלו וכו' : בעוד שהיו הולכים, הנה עורב אחד עמד לפניהם, קרא בכח וצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכך אתה עומד, ולכך אתה מתוקן, דהיינו שיבשר בשורות רעות, לך לדרכך, שכבר ידעתי. אמר ר' אלעזר גלך ונגמול חסד לרמון שהיה מלא מכל, ורבי יוסי דפקיעין (דפו"י דף ר"ד ע"ב)

בנין, אן דינא דאורייתא. בכו ר' אלעזר וחברייא, ^ט לקבל בכיה וגעו דההוא ינוקא.

שסב) פתח ר' אלעזר ואמר, ^ז שמים לרום וארץ לעומק וגו'. עד דהוה אמר ר' אלעזר קרא דא, הוה עמודא דאשא פסיק בינייהו, וההוא ינוקא הוה דביק בפומיה דאבוי, ולא הוה מתפרשאן. א"ר אלעזר, או בעי קב"ה למרחש ניסא, או בעי דלא ישתדל בר נש אחרא עליה, אבל על מלין דההוא ינוקא ודמעוי, לא יכילנא למסבל.

שסג) עד דהוה ^ח יתבין, שמעו חד קלא, דהוה * אמר, זכאה אנת רבי יוסי, דמלין דהאי גדיא זעירא, ודמעוי, סליקו לגבי כרסייא דמלכא קדישא, ודנו דינא, ותליסר בני נשא אזמין קב"ה למלאך המות בגינך, והא עשרין ותרין שנין אוסיפו לך, עד דתוליה אורייתא, להאי גדיא שלימא, חביבא קמי קב"ה.

שסד) קמו ר' אלעזר וחברייא, ולא שבקו לבר נש למיקם בביתא, מיד חמו ההוא עמודא דאשא דסליק, ור' יוסי פתח עינוי, וההוא ינוקא דביק פומיה בפומיה. א"ר אלעזר, זכאה חולקנא דחמינא תחיית המתים, עינא בעינא. קריבו לגביה, והוה ההוא ינוקא נאים, כמה דגוע מהאי עלמא, אמרו זכאה חולקך רבי יוסי, ובריך רחמנא דארחיש לך ניסא, על געיא ובכייא דבנך, ובמלוי, דהכי דחיק במלין שפירין לתרע שמיא, במלוי ובדמעוי אוסיפו לך חיון.

חלופי גרסאות

^ט לקל. י ההוא ינוקא (לא) יכילנא לסבלא מלין (ודמעוי). כ ידעין.

מסורת הוזהר

ז (משלי כה).

בריה דר' יוסי דפקיעין

הסולם

מאמר

יושבים שמעו קול אחד שהיה אומר, אשרי אתה ר' יוסי שהדיבורים של אותו גדי הקטן, ודמעותיו, עלו אל הכסא של מלך הקדוש, ודנו הדין, וי"ג בני אדם הזמין הקב"ה בשבילך למלאך המות, לפדות אותך, והנה עשרים ושנים שנה הוסיפו לך עד שתלמוד תורה לאותו גדי השלם האהוב לפני הקב"ה.

ממני, היה לך לקחת אותנו, ולקיים הדבר שבתורה, שכתוב שלח תשלח את האש ואת הבנים תקח לך. ואם תאמר רבונו של עולם, אם כתוב, ולא אב, הנה כאן הכל הוא, אבי ואמי, האם מתה ולקחת אותה מעל הבנים, עתה גם אבי שהיה מגין עלינו, לקחת מעל הבנים, איפה הוא הדין של התורה. בכו ר' אלעזר והחברים כנגד הבכיות והצעקות של אותו הילד.

שסד) קמו ר' אלעזר וכו': קמו ר'

אלעזר והחברים, ולא נתנו לאיש לעמוד בבית. מיד ראו אותו עמוד האש שנסתלק, ור' יוסי פתח עינוי, ואותו הילד היה דבוק פיו בפיו. א"ר אלעזר אשרי חלקנו שראינו תחיית המתים עין בעין. קרבו אליה, והיה אותו ילד ישן כמו שהיה גוע מעולם הזה. אמרו, אשרי חלקך ר' יוסי, וברוך הרחמן שעשה לך גם על הצעקות והבכיות של בנך, ובדבריו, שהיה דוחק בדיבורים יפים לשער השמים, בדיבורו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים. נטלוהו

שסב) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, שמים לרום וארץ לעומק וגו'. בעוד שהיה אומר ר' אלעזר מקרא הוזה, היה עמוד של אש פוסק ביניהם, לבין הנפטר, ואותו הילד היה דבוק בפיו של אביו ולא היו נפרדים. א"ר אלעזר, ע"כ הפסיק עמוד האש, או שרוצה הקב"ה לעשות נס להחיותו, או שרוצה שלא יעסוק בו אדם אחר. אבל הדיבורים של אותו הילד ודמעותיו איני יכול לסבול. שסג) עד דהוה יתבין וכו': בעוד שהיו

(דפו"י דף ר"ד ע"ב * דף ר"ה ע"א)

שסה) נטלוהו לההוא ינוקא, ונשקוהו, ובכו עמיה מחדוה סגיא. ואפקוהו לביתא אחרא, ואתערו עליה, ולא אודעו ליה מיד, אלא לבתר הכי. חדו תמן תלתא יומין, וחדישו בהדי 2 ההוא רבי יוסי, כמה חדושין באורייתא. שסו) אמר לון ר' יוסי, חברייא, לא אתיהיבת לי רשו לגלאה מההוא דחמינא בההוא עלמא, אלא לבתר תריסר שנין. אבל תלת מאה 3 ושתינ וחמש דמעין, דאושיד ברי, עאלו בחושבנא קמי מלכא קדישא, ואומינא לכו חברייא, דבשעתא דפתח בההוא פסוקא, 4 וגעא באינון מלין, אודעזעו תלת מאה אלפי ספסלי דהו במתיבתא דרקייעא, וכלהו קיימי קמיה דמלכא קדישא, ובעו רחמי עלי, וערבו לי. וקב"ה אתמלי רחמין עלי.

שסז) ושפיר קמיה, אינון מלין, והיך מסר נפשיה עלי. וחד אפטרופסא הוה קמיה, 5 וקאמר, מארי דעלמא, הא כתיב 6) מפי עוללים ויונקים יסדת עזו למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. 7) יהא רעוא קמך, זכו דאורייתא, וזכו דההוא רביא, דקא מסר נפשיה על אבוה 8) דתחוס עליה, וישתזיב.

שסח) ותליסר בני נשא אזמין ליה תחותי, וערבונא יהב ליה, מדינא תקיפא דא. כדין קרא קב"ה למלאך המות, 9) ופקיד ליה עלי, דליתב לבתר עשרין ותרין שנין, דהא לאו ערבונא קמיה, אלא ליתוב לידוי, משכנין דהו בידי, השתא חברייא, בגין דחמא קב"ה דאתון זכאי קשוט, אתרחיש ניסא לעיניכו.

מסורת הזוהר

2) (תהלים ח) משפטים קיג צ"י. ל ל"ג ההוא; דר' ול"ג ההוא. 3) מ ל"ג ושתינ; ושבעין ול"ג וחמש. 4) נ ל"ג וגעא. 5) ואמר. 6) ע אי עד כדין. 7) צ וערב [; וקרא] לו איהו ומאי ערבונא יהב ליה תליסר בני נשא וליתוב ול"ג ופקיד ליה עלי דליתב.

חלופי גרסאות

בריה דר' יוסי דפקיעין

הסולם

מאמר

שסה) נטלוהו לההוא ינוקא וכו': לקחו אותו הילד ונשקוהו, ובכו עמו מרוב שמחה והוציאהו לבית אחר, ועוררו אותו משנתו, ולא הודיעו לו מיד, מתחתית אביו, אלא לאח"כ. שמחו שמה ג' ימים, וחידשו עם רבי יוסי ההוא, כמה חדושים בתורה.

שסו) אמר לון ר' יוסי וכו': א"ל ר"י, חברים, לא ניתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי בעולם ההוא, אלא אחר י"ב שנים. אבל שס"ה דמעזת ששפך בני, באו בחשבון לפני מלך הקדוש ואומר לכם חברים שבשעה שפתח בני בפסוק ההוא, הנ"ל, וצעק באלו הדיבורים, נודעזעו ש' אלף ספסלים שהיו במתיבתא דרקייע, וכל הנשמות עמדו לפני המלך הקדוש, ובקשו רחמים עלי, וערבו עלי. שלא אחטא באותו הזמן, והקב"ה נתמלא רחמים עלי.

שסז) ותליסר בני נשא וכו': וי"ג אנשים הזמין לו תחת, שנתן לה, למלאך המות, ערבון, דהיינו פדיון תחתיו להוציאני מדין קשה הוה, אז קרא הקב"ה למלאך המות, וצוה אותו עלי שישוב אחר כ"ב שנים. כי י"ג אנשים שנתן לו תחת, אינם נחשבים לו שיהיו ערבון ממש תחת פטרני ממיתה לעולם, אלא שנתנו לו משכנות שהם בידי.

כלומר

(דמוי דף ר"ה ע"א)

שסט) פתח ר' יוסי ואמר, ה' מ' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. האי קרא אית לאסתכלא ביה, וכי י' ממית, והא ק שמא דא סמא דחיין איהו לכלא. ומלה דא דמותא, לא שריא ביה, ובכל אתר ש שמא דא יהיב חיין לכל עלמא, מהו י' ממית, חשבין בני נשא דאיהו קטיל לכל בני נשא. אלא י' ממית ודאי ת היאך איהו ממית. אי תימא בגין א דכד אסתלק מעל בני נשא, דהא בעוד דאיהו עליה, לא יכלין כל מקטרגין דעלמא לנוקא ליה, בשעתא דאסתליק מניה, מיד כל מקטרגין יכלין ליה, ומית ב"ג. לאו הכי.

שע) אלא י' ממית, למאן ממית. לההוא משיכו דסטרא אחרא ב בישא. כיון דמשיכו דסטרא בישא, חמי ליה לזיו יקריה דקב"ה, מיד מית. ולית ליה קיומא אפילו רגעא חדא. כיון דההוא משיכו דסטרא אחרא מית ואתעבר מן עלמא, מיד מחיה. למאן מחיה. לההוא משיכו דרוח קדשא, דאתי מסטרא דקדושה, מחיה ליה, ואוקים ליה בקיומא שלים. כלא עביד קב"ה בזמנא חדא. ומה דאמר מוריד שאול ויעל. מוריד לההוא רוח קדישא ג לשאול, ועביד ליה תמן טבילה, לאתדכאה, ומיד סליק ליה, ועאל לאתר דאצטריך בג"ע.

שעא) ואנא, חברייא, בההוא שעתא דאסתלקנא מעלמא, רוחא דילי

מסורת הזוהר

ה' (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. ק שמיה ול"ג דא. ר ל"ג דמותא. ש שמיה ול"ג דא. ת ל"ג היאך הוא ממית. א ל"ג דכד. ב ל"ג בישא. ג מוסיף לשאול לאתדנא תמן ומיד סליק ליה. ול"ג לאתדכאה ומיד סליק ליה. ד ל"ג לאתדכאה; דאתדן תמן ול"ג לאתדכאה.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

שע) אלא ה' ממית וכו': ומשיב, אלא הויה ממית, למי הוא ממית. לאותה המשכה של סטרא אחרא הרעה, דהיינו הגוף, כיון שהמשכה של סטרא אחרא, רואה זיו יקרו של הקב"ה, מיד מת (כנ"ל וירא אות ל') ואין לו קיום אפילו רגע אחד. כיון שאותה המשכה של הס"א מת ונעבר מן העולם, מיד מחיה, למי מחיה, לאותה המשכה של רוח קדוש, הבא מצד הקדושה, דהיינו הנשמה, מחיה אותה ומעמידה בקיום השלם. והכל עושה הקב"ה בזמן אחד שחמית לגוף ומחיה הנשמה, וע"כ כתוב ה' ממית ומחיה. ומה שאמר מוריד שאול ויעל. היינו שמוריד אותו רוח הקדוש, דהיינו הנשמה, לשאול, ועושה לו שם טבילה, באש אשר בשאול, לטהרה, ומיד מעלה אותה, ונכנסת למקום שצריך בגן עדן.

שעא) ואנא, חברייא בההוא וכו': ואני, חברים, באותה שעה שנסתלקתי מן העולם, הרוח שלי נסתלק ונפטר מיד, עד שעה מועטת שהחיה אותי הקב"ה, והגוף היה מת בשעה

כלומר כי בין כך ובין כך היו י"ג אלו סופם למות, והם בידיו של מלאך המות. אלא שהקדימו לו הזמן, וע"כ אינם ערבו ופדיון לפטרו ממיתה לגמרי. אלא שהאריכו לו הזמן עד כ"ב שנים. עתה חברים, משום שראה הקב"ה שאתם צדיקי אמת, קרה הנס לעיניכם.

מאמר ה' ממית ומחיה

שסט) פתח ר' יוסי וכו': פרי ואמר, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. מקרא זה יש להסתכל בו, וכי הויה ממית, הרי השם הזה הויה, סם חיים הוא לכל, ודבר זה, מות, אינו שורה בו, ובכל מקום השם הזה נותן חיים לכל העולם, מהו הויה ממית, שבני אדם חושבים שהוא ממית לכל בני אדם. אלא הויה ממית ודאי, איך הוא ממית. אם תאמר משום כשהוא מסתלק מן האדם, הוא מת, כי בעוד שהוא על האדם, אינם יכולים כל מקטרגי עולם להזיק לו, אלא בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל מקטרגי העולם יכולים לו, והאדם מת. אינו כן.

(דפו"י דף ר"ה ע"א)

ה אסתלק ודמך מיד, עד שעתא ו זעירא דאחייא לי קב"ה, וגופא הוה מית. בשעתא דפתח ברי באינון מלין, כדין פרחא ז נשמתי, ה ואערעת בנשמתיא דילי, דהוה סלקא מגו דכיו ומגו טבילה, ואעלת באתר דעאלת, ותמן אתדן דינהא, ואתייהבו לי עשרין ותרין שנין דחייך, בגין דמעין * ומלין דברי, מכאן ולהלאה, אית לי ט לאשתדלא במה דחמינא, דהא לית לי לאשתדלא במלין דהאי עלמא. כיון דחמינא מה דחמינא, ובעי קב"ה דלא יתאביד ויתנשי מנאי כלום.

שעב) פתח ואמר, (ו) יסור יסרני יה וגו', דוד מלכא אמר דא, על כל מה כ דעבד בהאי עלמא, ואמר על אבטחותא דהוה ליה בההוא עלמא. על כל מה דאעבר בהאי עלמא, ז דרדיפו ליה, ח והוה עריק בארעא נוכראה, בארעא דמואב, ובארעא דפלשתאי, ומכלהו ט שויב ליה קב"ה, ולא ס שביק ליה למותא, ו ואמר על אבטחותא דהוהא עלמא.

שעג) אמר דוד, אי הכא חבנא לגבי קב"ה, הכא אלקינא, וקבילנא עונשא פ דילי, ואדכי לי מכל מה דחבנא, ולא שביק עונשא דילי לההוא עלמא, בתר מיתה. ודאי יסור יסרני יה, בהאי עלמא, בגין לנקאה לי. ולמות לא נתנני, ז בההוא עלמא, ק לנטלא נקמתא מנאי, ואנא, הא קב"ה, אנקי לי זמנא חדא ר בהאי עלמא, מכאן והלאה אצטריכנא דלא אהא בכסופא בעלמא דאתי.

מסורת הזהר

(תהלים קיח).

חלופי גרסאות

ה דמך ול"ג אסתלק. ו ל"ג זעירא. ז נשמתי.

ח ואתערתי; וערערת. ט ל"ג מן לאשתדלא עד

לאשתדלא. י יאבד ול"ג ויתנשי. כ דאעבר; דעבר.

נ שביק. ס שויב. ע ל"ג ואמר. פ ל"ג דילי. צ ל"ג

בההוא עלמא. ק ליטול. ר ל"ג בהאי עלמא.

מאמר

הסולם

יסור יסרני יה

עליו בעולם הזה, שרדפוהו, והיה בורח בארץ נכריה בארץ מואב, ובארץ פלשתים, ומכולם הצילו הקב"ה, ולא עזב אותו למות, ואמר זה, ולמות לא נתנני, על הבטחון שבעולם ההוא הנצחי.

שעג) אמר דוד אי וכי: אמר דוד אם חטאתי כאן להקב"ה, הרי הוכתי כאן, וקבלתי העונש שלי, וטהר אותי מכל מה שחטאתי, ולא השאיר העונש שלי לעולם ההוא אחר המיתה. ודאי יסור יסרני יה בעולם הזה כדי לנקות אותי. ולמות לא נתנני בעולם ההוא, שיטול שם נקמתו ממני. וחזר ר' יוסי ודבר בעד עצמו. ואמר, ואני כבר ניקה אותי הקב"ה פעם אחת בעולם הזה, מכאן ולהלאה אני צריך להשגיח, שלא אהיה בבושה בעולם הבא.

פתח

בשעה שפתח בני באלו הדיבורים אז פרחא נשמתי, ופגשה בנשמה שלי, שהיתה עולה מתוך הטהרה ומתוך הטבילה, כנ"ל בסמוך, ונכנסה במקום שנכנסה, ושם דנו דינה, וניתנו לי כ"ב שנה חיים, בשביל הדמעות והדיבורים של בני, מכאן ולהלאה, יש לי להשתדל במה שראיתי. כי אין לי להשתדל עוד בדברים של עולם הזה, מאחר שראיתי מה שראיתי, והקב"ה רוצה שלא יאבד ולא ישכח ממני כלום.

מאמר יסור יסרני יה

שעב) פתח ואמר יסור יסור וגו': פ"א. יסור יסרני יה ולמות לא נתנני. דוד המלך אמר זה יסור יסרני יה, על כל מה שעשה בעולם הזה, ואמר על הבטחון שהיה לו בעולם ההוא, ולמות לא נתנני. כי על כל מה שעבר (דפו"י דף ר"ח ע"א *) דף ר"ה ע"ב)

שעד) פתח ההוא ינוקא ^ו בריה ואמר, ^ח אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הא טעמא לעילא, אריך מלה ומשיך לה, אי חסידין קדישין, כמה משיכו דצערא במקרי אבינו. לית צערא, ולית כאבא דרוחא ונפשא, אלא כד קראן הכי, אבינו, בכאבא מלבא. מת במדבר, וכי אחרנין לא מיתו במדברא, דהכא רשים ליה, ואמר דאיהו מת במדבר, ^ת והא אלף ורבבן מיתו במדברא.

שעה) אלא כמה בני נשא ערטילאין על דא, מנהון אמרי דהוא מקושש עצים הוה, דכתיב כי בחטאו מת. ומנהון אמרי הכי, ומנהון אמרי הכי, ^א ואנא הכי אוליפנא, יומא דאבא נפל בבי מרעיה, אולפי לי דא. ואנא חמינא ^ב מה דחמינא, דפקיד לי אבא ^ג דלא לגלאה. אלא כמה וכמה הוו דמיתו ^ד במדברא, ולא על חובא ^ה דקרה, ולא על חובא דמרגלים, כד אתגזר גזרה, ^ו אלא קודם מתן תורה, ובתר עגלא דעבדו, אינון מטעי עלמא, ואינון דאתמשכו אבתרייהו.

שעו) אבל טענה דטעינו אינון בנתין, דמית במדבר, ^ז איהו, והוה צלפחד רב לבי יוסף, ומגו דלא ידע ארחוי דאורייתא כדקא יאות, לא הוה נשיא. והוא הוה דלא נטר ^ח פומיה ומלוי לקבליה דמשה, ועליה כתיב, ^ט וימת עם רב מישראל. גבר ^י דלא ידע אורייתא, ואיהו רב משפחה. רב דזרעא דיוסף, מבנוי

מסורת הזוהר

ח) (במדבר כז) ת"ז תכ"א נט: תק"ח ק"י
ט"א שי"ח. א) (שם כא) תרומה קלד צ"ע.

כד. ה דקרא. ו ולא על חובא דעגלא דעבדו ול"ג מן אלא עד דעבדו. ז ל"ג איהו; והוא ול"ג איהו הוה. ח פומי ומליה. ט לאו רב באורייתא.

חלופי גרסאות

ש ל"ג בריה. ת ל"ג מן והא עד כמה. א אלא הכי ול"ג ואנא. ב ל"ג מה דחמינא. ג ל"ג דלא. ד ל"ג במדברא; דמיתו על חובא דקרה על חובא דמרגלים

כד. ה דקרא. ו ולא על חובא דעגלא דעבדו ול"ג מן אלא עד דעבדו. ז ל"ג איהו; והוא ול"ג איהו

הוה. ח פומי ומליה. ט לאו רב באורייתא.

אבינו מת במדבר

מה שראיתי, שצוה עלי אבי שלא לגלותו. ולמדתי, אלא כמה וכמה היו שמתו במדבר, ולא על חטאו של קרה, ולא על חטא המרגלים כשנגזרה הגזירה, שימותו כולם במדבר. אלא שמתו קודם מתן תורה, ואחר שעשו העגל, אלו שהטעו העולם, דהיינו הערב רב, ואלו שנמשכו אחריהם, שצלפחד היה יכול להיות בין אלו, ואין ראייה ממה שכתוב, כי בחטאו מת, שהוא היה המקושש העצים.

שעו) אבל טענה דטעינו וכו': אבל הטענה שטענו אלו הבנות, שהוא מת במדבר, הוא שהיה צלפחד רב לבית יוסף, ומתוך שלא היה יודע דרכי התורה כראוי, ע"כ לא היה נשיא. והוא היה שלא שמר פיו ודבריו, כנגד משה, שכתוב, וידבר העם באלקיש ובמשה וגו', וצלפחד היה המדבר, ועליו כתוב וימת עם רב מישראל. שהיה איש שאינו יודע

הסולם

מאמר

שעד) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד בנו, ואמר, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הנה הטעם עליה למעלה, דהיינו זרקא, שנגונו מאריך המלה ומושך אותה. אהה חסידים הקדושים, כמה משך הצער יש בקריאת אבינו, אין צער, ואין כאב של רוח ונפש, אלא כשקוראים. כך, אבינו, בכאב מן הלב. מת במדבר, שואל, וכי אחרים לא מתו במדבר, שרושם אותו ואמר שהוא מת במדבר והרי אלף ורבבות מתו במדבר.

שעה) אלא כמה בני וכו': ומשיב, אלא כמה בני אדם עירומים מזה. מהם אומרים שמקושש עצים היה צלפחד, כי כתוב, כי בחטאו מת (שבת צ"ה:). ומהם אומרים כך, ומהם אומרים כך. ואני למדתי, ביום שאבי נפל בבית חליו למדו לי זה, ואני ראיתי (דפו"י דף ר"ה ע"ב)

דמנשה. ובגין דחב כמדבר במלולא . לגבי משה, חשיבו דמשה אנטיר דבנו. ובג"כ קריבו כ לקמיה דמשה, ואלעזר, וכל הנשיאין, וכל רישי אבהן, ולא מלילו עם משה אלא לקמיהו, בגין דקניאו קנאה מניה.

שעז) מכאן, מאן דחייש מן דינא, יקרב אחרנין, ויסגי בגוברין בהדי ההוא דינא, בגין דישמעון דינא מניה, וידחל מנייהו, ולא יהא דן אלא כדקא יאות, ואי לא, ידחי ליה מן דינא. ואינון לא ידעו דהא א) משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו דמשה לאו הכי.

שעח) כיון דחמא משה כך, אמר חמינא דכל כנופיא דגוברין רברבין מישראל, וכל רישי אבהן וכל ג נשיאי כנשתא, עלי קריבו. מיד אתפרש משה מן דינא, הה"ד א) ויקרב משה את משפטן לפני יי. מ ענותותא דמשה, אקריב את משפטן לפני יי. דיינין אחרנין, ארחא דא לא נטלי, דאע"ג דכנופיא סגי עליהון. אינון דייני אקרון עזי פנים, לית בהו מענותותא דמשה כלל. זכאה חולקיה דמשה. חדו ר"א וחברייא.

שעט) אמר ההוא ינוקא, אהדרנא למלין קדמאין. אבינו מת במדבר אבינו האי טעמא דאמי, לנחש תלייא על קדליה, ומשיך זנביה בפומיה, בטעמא, דההוא דאתמשך עליה לעילא. מת במדבר, במלולא דפומיה. אתבהיל ההוא ינוקא בבהילו, ואתקיף בקודלא דאבוי, ובכה ואמר, צלפחד דא במלולא מית, ואנת ג אבא במלולא אהדרת לעלמא דא. אהדר אבוי ונשיק * ליה, וגפיף ליה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ב) (שם יב) תזריע לט צ"ט. ג) (שם כז). י ממש ול"ג לגבי משה. כ עם משה לאלעזר. ל רישי. מ מוסיף אמר משה לא אתחזי לי דינא דא ענותותא. נ סבא.

מאמר

הסולם

אבינו מת במדבר

של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי העדה, עלי קריבם, מיד נפרש משה מן הדין. ז"ש ויקרב משה את משפטן לפני ה'. עניות של משה הקריב את משפטן לפני ה'. דיינים אחרים אינם עושים כן אע"פ שיש עליהם אסיפה גדולה. אלו הדיינים נקראים עזי פנים, אין בהם מן העניות של משה כלל, אשרי חלקו של משה. שמחו ר"א והחברים.

שעט) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, אני חוזר לדברים הראשונים, אבינו מת במדבר, טעם זה, דהיינו הזרקא, שהוא על המלה אבינו, ציורו דומה לנחש התלוי על ערפו ומושך זנבו לפיו. וציור זה הוא בטעם הזרקא הנמשך על המלה אבינו למעלה. מת במדבר, ע"י דברי פיו (כנ"ל אות שט"ו) מיהר אותו הילד בחפזו, והחזיק בערפו

יודע תורה, והוא רב משפחה. רב מזרעו של יוסף מבניו של מנשה. ומשום שחטא במדבר בדיבור כנגד משה חשבו בנחתיו, שמשה נוטר שנאה עליו. ומשום זה הקריבו משפטם, לפני משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות, ולא דברו עם משה אלא לפניהם. משום שקנאו קנאה ממנו.

שעז) מכאן מאן דחייש וכו': מכאן נשמע, מי שחושש מפני הדין, יקרב דיינים אחרים וירבה אנשים עם אותו הדין, כדי שישמעו הדין, ויפחד מפניהם, ולא יהיה דן אלא כראוי, ואם לא, ידחו אותו מן הדין, והם לא ידעו שמשה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו שמשה אינו כן.

שעח) כיון דחמא משה וכו': כיון שראה משה כך, אמר אני רואה, שכל האסיפה (דפרי זף ר"ה ע"ב *) דף ר"ו ע"א)

בכו ר' אלעזר, וחברייא כלהו, ואבוי בכה בהדייהו, נטלוהו כלהו ונשקוהו בפומי, על רישיה, ועל עיניו, ואבוה הוה בכי בהדיה.

שפ) א"ל רבי אלעזר, ם ברי, הואיל ואמרת מלה דא, מהו כי בחטאו מת. אמר ההוא ינוקא, אבא, אבא, בחד מלה סגי לון, ץ כיון דההוא נחש ן דכריך בזנביה לעילא, משיך טעמא ם בחטאו, מאי בחטאו. בחטאו דההוא ן נחש. ומאי איהו. מלולא דפומיה, כי בחטאו מת, טעמא דההוא משיכו דההוא נחש ך דכרוך בזנביה, בחטאו ודאי.

שפא) נטליה ר' אלעזר בתוקפיה, בין דרועוי, ובכו כלהו חברייא. אמר לון, רבנן, שבוקו לי בהדי אבא, דעד כען לא אתיישבא ם רוחי. א"ר אלעזר לר' יוסי, אימא כמה יומין ושנין להאי ינוקא. אמר לון, חברייא, במטו מנייכו לא תבעון דא, דהא עד לא מטו עלוי חמש שנין.

שפב) ת א"ל ר' אלעזר, ח"ו, דהא בעינא טבא אשגחנא ביה. ומה דאמרת חמש שנין, אינון חמש שנין ד) אשר אין חריש וקציר. דלא תקצור ם ליה לעלמין. א"ר אלעזר לר' אבא, ניתיב הכא עד ז' יומין, בגין דאתיישבא ביתא. דהא כל שבעה יומין דנשמתא נפקת מן גופא, אזלת ערטילאה. והשתא דאהדרת, עד כען לא אתיישבת בדוכתהא, עד שבעה יומין.

מסורת הזהר

ד) (בראשית מה).

חלופי גרסאות

ט לא גרסינן ברי. ע בחטאו דההוא. ן כריך.
צ בזנבו. ן מוסיף נחש ולא בחטא אחרא. ך כרוך.
ש רוחיה. ת ל"ג מן א"ר עד אשר. א ל"ג ליה.

מאמר

הסולם

אבינו מת במדבר

הנחש הכרוך בזנבו, כי בדברו על משה משך כזו הטומאה מנחש הקדמוני, וזהו בחטאו ודאי. שפא) נטליה ר' אלעזר וכו': לקחו ר' אלעזר בחיקו, בין זרועותיו, ובכו כל החברים. אמר הילד להם. חכמים עזבו אותי עם אבי, כי עד עתה עוד לא נתישב רוחי. א"ר אלעזר אמר להם חברים בבקשה מאתכם, לא תבקשו לדעת זה, כי עוד לא מלאו לו חמש שנים. שפב) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א. חס ושלום, כי בעין טובה אני מסתכל בו, ומה שאמרת חמש שנים, אלו הם חמש שנים אשר אין חריש וקציר. וגם אתה לא תקצור אותו לעולם. א"ר אלעזר לר' אבא נשב כאן עד ז' ימים כדי שהנשמה תתישב בבית, כי כל שבעת ימים אחר שהנשמה יוצאת מן הגוף, היא הולכת בעירום. ועתה שנשמנו של ר' יוסי, הלכה וחזרה, עד עתה לא יתיישרה במקומה, עד ז' ימים.

אמר

בערפו של אביו, ובכה ואמר, צלפחד זה מת ע"י דבור, ואתה אבי ע"י דבור חזרת לעולם הזה, דהיינו ע"י הדיבורים והדמעות של הילד (כנ"ל אות שס"ג) חזר אביו ונשק אותו וחבק אותו. בכו ר' אלעזר והחברים כולם, ואביו היה בוכה עמהם. לקחוהו כולם ונשקוהו בפיו על ראשו ועל עיניו, ואביו היה בוכה עמו.

שפ) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א בני, כיון שאמרת דבר זה, אמור, מהו כי בחטאו מת. אלא כיון שאותו נחש הכרוך שואלים הלא במלה אחת מת היה מספיק להם ולמה צריך לומר מת במדבר, וגם כי בחטאו מת. אלא כיון שאיתו נחש הכרוך בזנבו למעלה שבציור הזרקא, אשר על המלה אבינו, מאריך הטעם, ע"כ כתוב בחטאו, מהו בחטאו, בחטאו של נחש ההוא, ומה הוא. היינו בדברי פיו, שדבר על משה, כי בחטאו מת, הוא טעם של המשכה ההיא מאותו (דף ר"ו ע"א)

שפג) אמר ר' אבא, כתיב (ה) פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינוך, קרא דא, הא תנינן ליה, דלא ישבוק ב"ג ב עניא דיליה, ויהב לאחרא. הא ר' יוסי חמוך בבי מרעיה, ניזיל ונגמול חסד עמיה. ג ובתר דנהדר, נייעול בהאי. והא כל זמנא דנהך ד ונהדר בארחא דא, נחמי תחיית המתים. ה א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, נשקוהו לההוא ינוקא, ברכוהו, ואזלו.

שפד) אמר ר' אבא, תוהנא על דרדקי דדרא דא, כמה תקיפא חילייהו, ואינון טנינן רברבין ז ראמין. אמר ר' ה אלעזר, זכאה חולקיה ט דאבא, מאריה דדרא . דא. דהא ביומו, בעי קב"ה לאתקנא, תרין מתיבתין דיליה, ולמעבד לון ישובא רברבא ועלאה כדקא יאות. דהא לא יהא כדרא דא, עד דייתי מלכא משיחא. אזלו.

שפה) עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, הא תנינן, על חד סרי מלין נגעין אתיין על בני נשא. ואלין אינון: על ע"ז. ועל קללת השם. ועל גלוי עריות. ועל גניבה. ועל לשון הרע. ועל עדות שקר. ועל דינא כ דמקלקל ית דינא. ועל שבועת שוא. ועל דעאל בתחומא דחבריה. ועל דמחשב מחשבין בישין. ועל דמשלח מדנים בין אחים. ואית דאמרי, אף על עינא בישא. וכלהו תנינן במתניתא.

שפו) ע"ז מנין. דכתיב (ו) וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מאי כי פרוע הוא. דאלקו בצרעת. כתיב הכי כי פרוע הוא, וכתיב התם,

מסורת הוהר

ה) (דברים טו) ת"ז ת"ח לו. ו) (שמות לב). ב דיליה ויטול אחרא ול"ג עניא. ג מוסיף אמר ודאי הכי הוא ובתר. ד ל"ג ונהדר. ה ל"ג א"ר אלעזר ודאי הכי הוא. ו אלעזר. ז ראמין. ח אבא. ט דסבא י ל"ג דא. כ דמקלל.

מאמר

הסולם

על י"א דברים נגעים באים

שפה) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, אמר ר' אבא, הרי למדנו על י"א דברים באים נגעים על בני אדם. ואלו הם. על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל הנכנס לתחום חבירו ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים, אף על עין הרע. וכולם למדנו במשנה.

שפו) ע"ז מנין דכתיב וכו': ע"ז, מאין לנו שננגעים באים בשבילה. כי כתוב, וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מהו כי פרוע הוא. היינו שהוכו בצרעת. כתוב כאן כי פרוע הוא וכתוב שם ולצרוע אשר בו הנגע וגו' וראשו יהיה פרוע. מה

שם

שפג) אמר ר' אבא וכו': אר"א כתוב, פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינוך. מקרא זה הרי למדנו, שלא יעזוב אדם העני שלו, ויתן לעני אחר. הרי ר' יוסי חמיד בבית חליו, גלך ונגמול עמו חסד. ואחר שנחזור, נכנס לזה פעם שניה. והרי כל זמן שנלך ונחזור בדרך הזה נראה תחיית המתים. א"ר אלעזר ודאי כך הוא. נשקו לאותו הילד וברכו אותו. והלכו.

שפד) אמר ר' אבא וכו': אר"א תמה אני על הילדים של דור הזה, כמה חזק כחם. והם הרים גדולים ורמים. אמר ר' אלעזר, אשרי חלקו של אבי, שהוא המנהיג של דור הזה. כי בימיו, רוצה הקב"ה לתקן ב' המתיבתות שלו, ולעשותם ישוב גדול ועליון כראוי, כי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח. הלכו.

(דפרי דף ר"ו ע"א)

(ז) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, דכתיב (ח) היום הזה יסגרך יי' בידי, וכתיב, (ט) והסגירו הכהן. שפז) אמר ר' אבא, מלה דא לא אתיישבא, ואצטריך ל' לעינא ביה. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, פלשתי דא קריב לייחוסא דדוד הוה, וברה דערפה הוה, והיינו דכתיב, (י) ממערכות פלשתים, אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתים, דשויה לאמיה (כ) כמערתא דא. וכיון דכתיב (ג) ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, אסתכל ביה דוד בעינא י' בישא. ובכל אתר דהוה מסתכל בעינא בישא, כל זיני צרעת אתמשכן מעיניה דדוד. והכי הוה ביואב, כיון דאסתכל ביה דוד בעינא בישא, מה כתיב, (ז) ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'. שפח) והכא בפלשתי דא, כיון שקלל את השם, אסתכל ביה בעינא בישא, וחמא במצחיה דאצטרע. מיד (ח) ותטבע האבן במצחו, ואתדבקת הצרעת במצחו. וכלא הוה אשתקעת עינא בישא דצרעת במצחו, ואשתקעת אבנא ממש במצחו, ודאי מצורע הוה.

שפט) רשע חייבא (* דבלעם, עינא דיליה, הוה בהפוכא מעינא דדוד עינא דדוד הוה מרקמא מכל זיני גוונין, לא הוה עינא בעלמא שפירא למחזי, כעינא דדוד. כל גוונין דעלמא מנצצן ביה, וכלא ברחימו למאן דדחיל חטאה, דכתיב (ג) יראיך יראוני וישמחו. חדאן כד חמאן לי. וכל אינון (ט) חייבין ע' דחלין מקמיה.

חלופי גרסאות

ל' מוסיף לעילא לעיינא. ח' במערתא נ' ל"ג מן בישא עד בישא. ט' חיילין. ע' חדאן מקמייהו. דחלין מקמאי.

מסורת הזוהר

(ז) (ויקרא יג) חיי שרה כג צ"ב. ח) (ש"א י"ז). (ט) (ויקרא יג). י) (ש"א יז) ב"א רפה צ"א. כ) (שם. ל) (שם ב ג). ח) (ש"א יז). נ) (תהלים קיט).

עינו של דוד ועינו של בלעם

בעין רע, כל מיני צרעת היו נמשכים מעיניו של דוד. וכך היה ביואב. כיון שנסתכל בו דוד בעין רע מה כתוב, ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'.

שפח) והכא בפלשתי דא וכו': וכאן

בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, נסתכל

בו דוד בעין רע, וראה במצחו שנצטרע, מיד ותטבע האבן במצחו, כי נתדבקה הצרעת במצחו. והכל היה מחמת השתקעות עין הרע של צרעת במצחו, שנשתקעה האבן ממש במצחו. הרי ודאי שמצורע היה.

שפט) רשע חייבא דבלעם וכו': בלעם

הרשע הפושע, העין שלו היתה בהיפוך מעינו של דוד, עינו של דוד היתה מרוקמת בכל מיני צבעים, לא היתה עין בעולם יפת מראה כעינו של דוד. כל הצבעים שבעולם היו

נוצצים

מאמר

שם צרעת אף כאן צרעת. ועל קללת השם, מאין לנו. הוא כי כתוב היום הזה יסגרך ה' בידי דהיינו הפלשתי שהיה מגדף ומקלל השם, וכתוב, במצורע והסגירו הכהן, לומדים גזירה שוה, מה שם צרעת אף כאן צרעת.

מאמר עינו של דוד ועינו של בלעם

שפז) אמר ר' אבא וכו': אר"א, דבר זה של הפלשתי לא נתישב לי, ואני צריך לעיין בו. א"ר אלעזר כך הוא ודאי. פלשתי זה היה קרוב לייחוסו של דוד, ובנה של ערפה היה, והיינו שכתוב, ממערכות פלשתים, אל תקרי ממערכות אלא ממערות פלשתים, שעשה לאמו כמו מערה זו. וכיון שכתוב, ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו, נסתכל בו דוד בעין רע. ובכל מקום שדוד היה מסתכל

(דפויי דף ר"ו ע"א * דף ר"ו ע"ב)

שצ) אבל עינוי דבלעם חייבא, עינא בישא בכלא, בכל אתר דהוה מסתכל, כשלהובא שצי ליה. דהא לית פ עינא בישא בעלמא, כעינא דההוא צ רשע, דאיהו בהפוכא מעינוי דדוד.

שצא) על גלוי עריות, דכתיב (ט) ושפח יי קדקוד בנות ציון. וכתיב (ט) ולשאת ולספחת. על הגנבה, דכתיב (ט) הוצאתיה נאם יי צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מאן הוא מלה דמכלה עצים ואבנים. דא צרעת. דכתיב. (ז) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

שצב) על לשון הרע, דכתיב (ז) ותדבר מרים ואהרן במשה וגוי, וכתיב (ז) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, בגין דסהידו ישראל שקר, ואמרו (ט) אלה אלהיך ישראל, בקל תקיף, דכתיב (ח) קול מלחמה במחנה. בג"ד, וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וגוי.

זצג) על דיין ר דמקלקל דינא, דכתיב (ב) כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי, מאי טעמא. כי מאסו את תורת יי צבאות. ואין פרחם, אלא צרעת. דכתיב, (א) ואם פרוח תפרח הצרעת. על דעאל בתחומא דחבריה מנין. מעוזיהו. דעאל בתחומא דכהונה. דכתיב, (ד) והצרעת זרחה במצחו.

חלופי גרסאות

פ עיטא. צ בישא. ק דמקלל.

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה ג.) (ט) (ויקרא יד.) (פ) (זכריה ה.)

(צ) (ויקרא יד) ת"ו בהקדמוה יב. ת"ע קכה

(ק) (במדבר יב) תרומה כד צ"ע. (ר) (שם) באלד צ"י. (ש) (שמות לב) שמיני טו צ"י. (ת) (שם)

ויקהל ג צ"ל. (א) (במדבר ה.) (ב) (ישעיה ה.) (ג) (ויקרא יג.) (ד) (ד"ה ב כו.)

עינו של דוד ועינו של בלעם

הסולם

מאמר

שצב) על לשון הרע וכו': על לשון הרע מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב. ותדבר מרים ואהרן במשה, וגוי. וכתוב, ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר. מאין לנו שלוקים בצרעת. כי משום שהעידו ישראל שקר, ואמרו, אלה אלהיך ישראל בקול חזק, שכתוב קול מלחמה במחנה, משום זה וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב. ולומדים מחנה מחנה לגזירה שוה.

שצג) על דיין דמקלקל וכו': על דיין המקלקל דין, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי. מהו הטעם. כי מאסו את תורת ה' צבאות. ואין פרחם. אלא צרעת. שכתוב, ואם פרוח תפרח הצרעת. על שנכנס בתחום חבירו. מאין לנו שלוקים בצרעת. מעוזיהו, שנכנס בתחום של כהונה. שכתוב. והצרעת זרחה במצחו. ועל המשלח מדינים

בין

נוצצים בה. והכל באהבה למי שהוא ירא חטא, שכתוב, יראיך יראוני וישמחו. שהיו שמחים כשרואים אותו, וכל אלו הרשעים היו יראים מפניו.

שצ) אבל עינוי דבלעם וכו': אבל עינו של בלעם הרשע, היתה עין רע מכל וכל, בכל מקום שהיה מסתכל היה מכלה אותו כשלהבת. כי אין עין רעה בעולם, כמו עינו של אותו רשע, שהוא בהיפוך מעינו של דוד. שצא) על גלוי עריות וכו': על גלוי עריות, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב בגלוי עריות, ושפח ה' קדקוד בנות ציון. וכתוב בצרעת, ולשאת ולספחת, מה שם צרעת אף כאן צרעת, על הגנבה, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי, וכלתו ואת עציו ואת אבניו. איזה דבר הוא שמכלה עצים ואבנים, זו צרעת. שכתוב, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

דפוי דף ר"ו ע"ב

ועל דמשלח מדנים בין אחים. דכתיב (ה) וינגע יי את פרעה, דאיהו שלח מדנים בין אברהם ושרה. וועל עינא בישא, כמה דאתמר. וכלהו הוו ביה בההוא רשע דבלעם.

שצד) ש ת"ח, מה כתיב, פתורה אשר על הנהר. מאי על הנהר. דיהב עינא בישא, על ההוא נהר, דקיימא ת בהו בישראל. דכתיב (י) הנני נוטה אליה כנהר שלום. והוא אתא בההוא פתורא, וואגרי בהו.

שצה) א"ר אבא, כל הני מלין הוו ודאי בבלעם. אבל גלוי עריות מנין, דכתיב, (י) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל ביי וגו'. הא הכא ע"ז וגלוי עריות. סהדותא דשקרא, דכתיב ויודע דעת עליון, ודעת בהמתו לא הוה ידע. ב קלקל ית דינא, דכתיב לך איעצך. דהא בדינא קיימא, ויהב עיטא בישא לאבאשא, וסטי מן דינא, ג ואמליך בישין עלייהו.

שצו) עאל בתחומא דלאו דיליה, דכתיב ואעל פר ואיל במזבח, וכתיב את שבעת המזבחות ערכתי. משלח מדנים בין אחים, בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, לא הוה בעלמא כגיניה. קללת השם, דכתיב ואנכי אקרה כה. וכלהו

חלופי גרסאות

ר ל"ג ועל; על. ש ל"ג ת"ח מה כתיב. ת הוא ביש' א ויגרי. ב מוסיף שומע אמרי אל קלקל. ג ואמר.

מסורת הזוהר

(ה) (בראשית יב) לך מז צ"ג תק"ח קיה ט"ג (ישעיה סו) מקץ ג צ"ג. ז) (במדבר לא) לעיל צד צ"ג, להלן תצט צ"ג.

עינו של דוד ועינו של בלעם

מעל בה' וגו'. הרי כאן ע"ז, דפעור, ועריות. דכזבי בת צור. עדות שקר מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ויודע דעת עליון. והוא אפילו דעת בהמתו לא היה יודע. שלא ידע למה נטתה אתונו מן הדרך. קלקל את הדין מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב, לך איעצך. שזה עומד ותלוי בדין אם יזכו ישראל או לא, והוא נתן עצה רעה להזיק לישראל ונטה מן הדין, שלא השגיח עליו. ויעץ רעות עליהם.

שצו) עאל בתחומא דלאו וכו': נכנס בתחום שאינו שלו, מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ואעל פר ואיל במזבח. וכתוב, ואת שבעת המזבחות ערכתי. שהקרבת קרבנות שייכת לכהנים, ולא לו. משלח מדנים בין אחים. היה בו, כי שילח מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, היה בו. כי לא היה בעולם בעל לשון הרע כמוהו. כי כל כחו היה בפיו. קללת השם היתה בו, שכתוב, ואנכי אקרה כה. שפירושו שהיה רוצה לעקור את המלכות הנקראת כה מן ישראל (כנ"ל אות ר"ג) וכולם היו בו, עין הרע כמו שלמדנו והכל

הסולם

מאמר

בין אחים, מאין לנו שלוקים בצרעת. כי כתוב, וינגע ה' את פרעה, משום שהוא שלח מדנים בין אברהם ושרה. ועל עין הרע, מאין לנו. הוא כמו שלמדנו, שעין רע של דוד היה מכה בצרעת לאותם שאינם יראי ה'. הרי שעין רע מביא צרעת. והכל היה בו באותו רשע בלעם.

שצד) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, פתורה אשר על הנהר. מהו על הנהר. ומשיב, שנתן עין הרע על אותו נהר העומד בישראל. שהוא יסוד דו"א. שכתוב, הנני נוטה אליה כנהר שלום. ובלעם בא בפתורא ההוא, שהוא מלכות דס"א, והיה מתגרה בהם. פירושו, שהיה מתגרה בישראל המקבלים מן הנהר, שהיה רוצה להמשיך השפע מן הנהר, אל המלכות שלו שנקראת פתורה. וז"ש פתורה, אשר נלחמת על הנהר, להמשיכו לצד שלה.

שצה) א"ר אבא כל וכו': אר"א ודאי כל אלו הדברים היו בבלעם, אבל גלוי עריות מאין לנו שהיה בבלעם. ומשיב, כי כתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר (דפו"י דף ר"ו ע"ב)

הוּו ביה. עינא בישא כמה דאתמר. וכלא על ההוא נהר דישראל, יֵהב עינוי
 ז לאתגרא ביה. ארץ בני עמו, וכי לא ידענא דארץ בני עמו היא. אלא רזא
 דא, דכל בני עמו מתדבקן ביה והא אתמר. ה

שצז) וירא בלק בן צפור וגו'. רבי יוסי פתח, ט) אל תלחם את לחם רע עין
 וגו'. דא בלעם, דברין להו לישראל. ואל תתאו למטעמותיו, דא בלק, דקב"ה
 לא אתרעי לאינון עלוון דאתקין קמיה.

שצח) ת"ח, בשעתא דחמא בלק דהא סיחון ועוג, ואתקטלו, ואתנסיבת
 ארעהון, חמא. מה חמא, דאיהו אמר וירא. אלא חמא בחכמתא דיליה, דאיהו,
 וחמשה עלאי ז דמדין, ועמיה, נפלין בידא דישראל. חמא, ולא ידע, ועל דא
 אקדים לבלעם, דחיליה בפומיה, כגוונא דישראל דחיליהון בפומיהון.

שצט) ואפילו בלעם תאיב הוה יתיר מבלק. וההיא ידיעא דאיהו הוה
 ידע, בליליא ה הוה ידע, בגין דאינון כתרין תתאין וחמרי, לא שכחו אלא
 במשמרה ראשונה דליליא, וע"ד הוה ליה אתנא, דהאי גיסא, לאתחברא * חמרי
 בהדה ברישא דליליא.

ת) ואי תימא, הא כתיב ויבא אלהים אל בלעם לילה. הכי הוא ודאי,
 דאוקימנא ההוא ממנא דממנא עלייהו, והוא הוה אתי לקבליה. כגוונא דא
 ויבא אלהים אל לבן הארמי וגו'. וכלא חד מלה. בגין דא איהו אמר לרברבי
 בלק לינו פה הלילה.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ח) לעיל אות א' צ"א, ריב צ"כ. ט) (משלי כג) תולדות ע צ"ו. י) (בראשית לא) וירא קב צ"ג ז"ח נד ט"ד שט"ו.
 ד לאגרא. ה בדפוי"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן י'. ו ל"ג אתקטלו ואתנסיבת ארעהון. ז דמואב. ח הוא ול"ג ידע.

מאמר

הסולם

רע עין

בחכמה שלו, שהוא וחמשה עליונים של מדין,
 ועמו נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע
 בבירור. ועל כן הקדים אל בלעם, שכחו בפיה.
 לברך ולקלל, כמו ישראל שכחם בפיהם.
 שצט) ואפילו בלעם תאיב וכו': ואפילו
 בלעם היה מתועב יותר מבלק, ואותה ידיעה
 שהיה יודע, היה יודע רק בלילה. משום
 שאלו ספירות התחתונות והחמורים של
 הקליפה, אינם נמצאים אלא במשמרה ראשונה
 של הלילה. (כנ"ל בהר אות ב') ובמשמרת
 ראשונה החמור נוער (ברכות ג.) וע"כ היה
 לו אתון של צד ההוא שיתחברו החמורים
 עמה בתחילת הלילה.

מאמר ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה
 ת) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר,
 הרי כתוב, ויבא אלקים אל בלעם לילה. כך
 הוא

זהכל על אותו הנהר של ישראל, שהוא יסוד
 דז"א, נתן עינוי להתגרה בו, להטות שפעו
 לצדו הרע. ארץ בני עמו, שואל, וכי איני
 יודע שארץ בני עמו היא. ומשיב, אלא זהו
 סוד, שכל בני עמו היו דבוקים בו, וכבר
 למדנו.

מאמר רע עין

שצז) וירא בלק בן צפור וגו': ר'
 יוסי פתח אל תלחם את לחם רע עין וגו'.
 זה הוא בלעם שהיה רע עין וברך את ישראל
 ואל תתאו למטעמותיו, זה הוא בלק,
 שהקב"ה לא רצה אלו העולות שהעלה לפניו.
 שצח) ת"ח בשעתא דחמא וכו': בוא
 זראה, בשעה שבלק ראה כי סיחון ועוג נהרגו
 וארצם נלקחה, ראה, עוד דבר, שואל, מהו
 ראה שהכתוב אומר, וירא. ומשיב, אלא ראה
 (דפוי"י דף ר"ו ע"ב *) דף ר"ז ע"א)

תא) כיון דהוה אתי ההוא ממנא, בלעם הוה ט אתי לגבי אתניה, ועבד עובדיה, ואמר מלי, וכדין אתנא אודעא ליה. ואיהו אחזי עובדא למשרי עלוי ההוא רוחא. ומאי אחזי. הוא הוה ידע דחמרי שטאן ושראן בקדמיתא דליליא, כדין אחזי עובדא, וקאים לאתניה באתר מתתקן, ועבד עובדוי וסדר מלוי. וכדין הוה אתי מאן דאתי, ואודע ליה על ידא דההיא אתון.

תב) כיון דליליא חד א"ל לא תלך עמהם, מ"ט תב תניינות להאי. אלא אינון ברשותא. דלעילא קיימי, והא תנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בקדמיתא כתיב, לא תלך עמהם. כיון כ דחמא קב"ה, דרעותא הוא למיהך. א"ל קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עבד בלעם כל ההוא ליליא הוה מהרהר, ואמר ומה אן הוא יקרא דילי, אי בקטורא אחרא אתקטורא. אשגח כל ההוא ליליא בחרשוי, ולא אשכח סטרא, דיהא הוא ברשותיה, אלא מסטרא דאתניה.

תג) והיינו דא"ר יצחק אמר ר' יהודה, באלין כתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא. מסטרא דימינא חמרי, כמה דאוקימנא. ומסטרא דשמאלי אתני ותאנא, עשרה אינון לימינא, ועשרה לשמאלא. ודא הוא דא"ר יוסי, יוסף כד אתפרש מאבוי, ידע בחכמתא דלעילא, ברזא דכתרין קדישין עלאין. כיון דהוה במצרים, אוליף בההיא חכמתא דלהון, באינון כתרין תתאין, היך אחידן אינו

חלופי גרסאות

ט יתיב, י קיימא דלעילא. כ דחזא. ל אמר; ואמר ומאן.

מאמר	הסולם	ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה
<p>הוא ודאי. והעמדנו, שהוא אותו ממונה שהיה ממונה עליהם והוא היה בא כנגדו. כעין זה, זיבא אלקים אל לבן הארמי וגו'. והכל דבר אחד. שהוא הממונה שלהם. כי אלהים, הוא שם משותף אפילו לבני אדם. משום זה אמר אל בלק לינו פה הלילה.</p>	<p>כתוב, לא תלך עמהם. כיון שראה הקב"ה שרצונו הוא ללכת. אמר לו קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עשה בלעם. כל אותו הלילה היה מהרהר ואומר, ומה איפוא הוא הכבוד שלי אם בקשר אחד נתקשרתי, דהיינו ברשות של מעלה, הסתכל כל הלילה בכשפיה, ולא מצא צד שהיה ברשותו עצמו, אלא מצד אתונו. דהיינו שבכח אתונו ינתק מרשות של מעלה ויבא לרשותו עצמו.</p>	<p>תג) והיינו דא"ר יצחק וכו': והיינו שאמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, באלו ספירות התחתונות יש ימין ויש שמאל. מצד ימין הם החמורים, שהם זכרים. כמו שהעמדנו. ומצד השמאל הם האתונות. שהם נקבות. ולמדנו עשרה הם לימין ועשרה הם לשמאל. דהיינו כנגד ע"ס דקדושה, כי זה לעומת זה עשה האלקים, וזהו שאמר ר' יוסי, יוסף כשנפרד מאביו, היה יודע בחכמה שלמעלה בסוד ספירות הקדושות העליונות. כיון שהיה במצרים למד גם באותה החכמה שלהם, באלו ספירות התחתונות דס"א, איך הן נאחות</p>
<p>תא) כיון דהוה אתי וכו': כיון שהיה בא אותו הממונה, היה בלעם בא על אתונו, ועשה מעשיו, ואמר דיבורים, ואז היתה האתון מודיעה לו, והוא הראה עשית מעשה, כדי שישרה עליו אותו הרוח. ומה הראה. הוא היה יודע שהחמורים משוטטים ושורים בתחילת הלילה, אז הראה מעשה, והעמיד את האתון שלו במקום מתוקן כנגד החמורים, ועשה מעשיו וסידר דיבוריו, ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אתונו. מה שצריך.</p> <p>תב) כיון דליליא חד וכו': שואל, כיון שבלילה אחד אמר לו, לא תלך עמהם, מה הטעם שחזר שנית לזה, ומשיב, אלא הם ברשות שלמעלה היו עומדים. ולמדנו בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו. בתחילה</p> <p>(דפו"י דף ר"ז ע"א)</p>		

דימינא, ואינן דשמאלא. עשרה דימינא ועשרה דשמאלא חמרי ואתני. ובגין כך רמו לאבוי ממה דאוליף תמן, דכתיב ^ו ולאבוי שלח כזאת עשרה חמורים וגו'.

תד) א"ר יוסי, אינן דימינא כלילן כלהו בחד, דאקרי חמו"ר. והאי הוא ההוא חמור, דכתיב ^ז לא תחרוש בשור ובחמו"ר יחדיו. והאי הוא חמור, דזמין מלכא משיחא למשלט עליה, כמה דאוקימנא. ואינן דשמאלא, כלילן כלהו בחד דאקרי אתון, דהא מסטרהא נפיק עירה, קטרוגא דדרדקי, כמה דאוקימנא. והיינו דכתיב, ^ח עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, אתנת חסר, עשרה דכלילן כחד.

תה) ודא הוא דאר"ש, מאי דכתיב ^י אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן, זמין קב"ה לקשרא בגיניהון דישראל דאקרון גפן. עירה. דאיהו קטיגורא דילהון, ובגין דאקרון שורק, דכתיב ^י ואנכי נטעתיך שורק. בני אתנו, ^י ההוא דנפיק מסטרא דהאי ^י אתון.

תו) והני י' מימינא, וי' משמאלא, ואתכלילן ^י בהני תרי, כלא ^י אינן משתכחי בקס"ם. ואית עשרה אחרנין דימינא ועשרה דשמאלא, דמשתכחי ^י בנח"ש. וע"ד כתיב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מ"ט, בגין כי יי' אלהיו עמו. מסטרא דנח"ש, נפק שו"ר, ^י מסטרא דקס"ם, נפק חמו"ר. ודא הוא

מסורת הזוהר

(בראשית מה.) (ל' דברים כב) קדושים לח צ"ת. מ) (זכריה ט) ויחי קשו צ"ב ז"ח מז ט"ב שלי"ד פ ט"ד ט"ג. נ) (בראשית מט) ויחי קפה צ"ה. ס) (ירמיה ב) לך קנא צ"ב.

חלופי גרסאות

נ ל"ג מן ההוא עד בהני. נ אתון. ט הנהו כלהו. ע ואינן. פ נחש. צ ל"ג מסטרא דקסם נפק חמור.

מאמר

הסולם

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא ההו

תה) ודא הוא דאר"ש וכו': וזהו שאמר ר' שמעון, מ"ש, אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן, היינו שבשביל ישראל הנקראים גפן, כמ"ש גפן ממצרים תסיע, עתיד הקב"ה לקשור את עירה, שהוא המקטרג שלהם. ומשום שישראל נקראים שורק, כמ"ש ואנכי נטעתיך שורק, כתוב ולשורקה בני אתוננו. היינו אותו היוצא מצד אתון ההוה. יקשור אותה ויכניע אותה.

תו) והני י' מימינא וכו': ואלו עשרה מימין ועשרה משמאל הנכללים באלו השנים. שהם חמור ואתון, כנ"ל, הם נמצאים כולם בקס"ם. ויש עשרה אחרים של ימין, ועשרה של שמאל הנמצאים בנח"ש. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. משום, כי ה' אלקיו עמו. מצד הנחש יוצא שור. מצד הקסם יוצא חמור. וזה הוא שור וחמור

נאחזות אלו של ימין ואלו שבשמאל. דהיינו עשרה של ימין ועשרה של שמאל, שהם החמורים והאתונות ומשום זה רמו לאבוי מה שלמד שם, שכתוב, ולאבוי שלח כזאת עשרה חמורים וגו'.

תד) א"ר יוסי אינן וכו': אר"י, אלו עשרה של ימין כלולים כולם באחד שנקרא חמור. וזה הוא אותו חמור שכתוב לא תחרוש בשור וחמור יחדיו. וזהו החמור, שמלך המשיח עתיד לשלוט עליו כמו שהעמדנו, בסו"ה שני ורוכב על חמור. ואלו עשר של שמאל כלולות כולן באחת הנקראת אתון, כי מצדה יוצא עירה המקטרג על הילדים, שהוא עירה בן אתונות. כמו שלמדנו. וזהו שכתוב, עני ורוכב על חמור, ועל עיר בן אתונות. אתנת כתוב חסר, משום שהעשר כלולות באתון אחת כנ"ל.

(דפו"י דף ר"ז ע"א)

שור וחמור, וע"ד בלעם, כיון דידע דאתקשר ברשותא אחרא, וא"ל אך את הדבר וגו', אבאיש ליה, ואמר, ק ומה אן היא יקרא דילי. מיד אסתכל בחרשוי ולא אשכח דיהא ברשותיה, אלא האי אתון.

תז) מיד ו) ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו למעבד רעותיה בה, ורעותא דבלק. ועל דא ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא, דאפיק גרמיה מרשותיה, ממה דאמר ליה ואך את הדבר וגו'. ת"ח דהכי הוא, דהא בקדמיתא יהב ליה רשותא, ואמר קום לך אתם, השתא דהוה אזיל, אמאי ויחר אף אלהים. אלא בגין דהולך הוא, הוא ברשותיה דיליה, לנפקא מההוא דאמר ליה ואך את הדבר.

תח) אמר ליה קב"ה, * רשע, את מתקן ומזרו זיינך לנפקא מן רשותי, חייך אנת ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיב מלאך יי. מאי ויתיב. איך אבא, נפק וקאים ר באומנותא אחרא, מאומנותא דיליה, דהאי מלאכא דרחמי הוה. והיינו דאמר ר' שמעון, חייביא מהפכי רחמי לדינא. לשטן לו, דהא לא אומנותא דיליה הוה.

תט) אמר רבי אלעזר, לא שני ו) מלאכא, ולא נפק מאומנותא דיליה, אלא בגין דהוה האי מלאכא מסטרא דרחמי, וקאים לקבליה, סתיר חכמתא דיליה, וקלקל רעותיה. הה"ד לשטן לו. לו הוה שטן, ואשתכח שטן, אבל לאחרא לא הוה שטן.

תי) תאנא, אר"ש, כמה חכים ה הוה בלעם בחרשוי, על כל בני עלמא,

חלופי גרסאות
ק ומאן. ד באומנא. ש מלאכא. ת ל"ג הוה.

מסורת הוהר
ט ח"ג ז.

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

הסולם

מאמר

הקב"ה, רשע, אתה מתקן ומזרו כליך לצאת מרשותי, חייך אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד ויתיב מלאך ה'. מהו ויתיב. א"ר אבא, יצא ועמד באומנות אחרת מאומנותו, כי מלאך ההוא היה של רחמים. ולא של דין כמו בלעם. והיינו שאמר ר' שמעון, הרשעים מהפכים הרחמים לדין. וע"כ כתוב, לשטן לו, ולא לאחר, כי לא היה אומנותו, כי היה במדת הרחמים.

תט) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א לא שינה המלאך ולא יצא מאומנותו, אלא משום שזמלאך הזה היה מצד הרחמים ועמד כנגדו, היה סותר חכמה שלו, וקלקל רצונו, ו"ש לשטן לו. לו היה שטן וגמצא שטן, אבל לאחרא לא היה שטן.

תי) תאנא א"ר שמעון וכו': למדנו, אר"ש, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני

וחמור. וע"כ בלעם כיון שידע שנקשר ברשות אחר שלמעלה, ואמר לו אך את הדבר וגו', הרע לו, ואמר, איפוא הוא הכבוד שלי. מיד נסתכל בכשפיה, ולא מצא דבר שיהיה מחזיר אותו לרשותו אלא אתון הוה.

תז) מיד ויקם בלעם וגו': מיד, ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו, לעשות רצונו בה, ורצונו של בלק. וע"כ ויחר אף אלקים כי הולך הוא. הוא, בדיוק, כי הוציא עצמו מרשותו בעזרת אתונו כנ"ל ממה שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה. בוא וראה שכן הוא, כי בתחילה נתן לו רשות ואמר, קום לך אתם, עתה שהיה הולך, למה ויחר אף אלקים. אלא משום שהולך הוא, הוא היינו ברשות שלו, להוציא עצמו ממההוא שאמר לו ואך את הדבר וגו'.

תח) אמר ליה קב"ה וכו': אמר לו (דש"י דף ר"ז ע"א * דף ר"ז ע"ב)

דהא בשעתא א דאשגח, לאשכחא עיטא לנפקא מרשותיה דקב"ה, מההיא מלה דכתיב, ואך את הדבר וגו'. אסתכל בחרשוי, ולא אשכח בר ההיא אתון, מה כתיב, ויחבוש את אתונו, אטעין לה בכל חרשין, ובכל קסמין דהוה ידע, ואעיל ב בה, ואכליל לה מכלהו, בגין למילט ג להו לישראל. מיד ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא כמה דאתמר. מה עבד קב"ה, אקדים למלאכא דרחמי, לקיימא לקבליה, ויסתיר חרשוי וקסמוי.

תיא) ות"ח, דעד השתא לא כתיב יי ולא אתחזי בקסמוי וחרשוי. והא אוקמה. והשתא כיון דאתקין אתניה, וזרזה בתקוני חרשוי, בסטרא דדינא למילט לישראל, אקדים קב"ה למלאכא דרחמי לקבליה, ובשמא דרחמי, בגין לסתור חכמתא דייליה, ולאסטאה לאתניה מההוא ארחא, כמה דכתיב, ותט האתון ד מן הדרך. מן הדרך דייקא. ועל דא לא כתיב ויתיצב מלאך האלהים, ויעמוד מלאך האלהים, אלא מלאך יי דרחמי.

תיב) אמר קב"ה, רשע, את אטענת לאתנך בחרשך, בכמה סטרי דדיני לקבל בני. אנא אעבר טעונך, ויהפך מארחא דא, מיד אקדים מלאכא דרחמי לשטן לו. לו דייקא. כמה דאתמר.

תיג) ותרא האתון את מלאך יי וגו'. אמר רבי יצחק, וכי אמאי חמאת היא, ובלעם דהוה חכים כל כך לא חמא. אמר רבי יוסי, ח"ו דהוה רשע יסתכל

חלופי גרסאות

א דאשכח ול"ג לאשכחא. ב לה. ג ית ישראל.
ד ל"ג מן הדרך מן הדרך.

מסורת הוהר

9) להלן אות תכ"ז צ"ה אות תמד.

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

כדי לסתור חכמה שלו, ולהטות את אתונו מדרך ההוא. כמ"ש, ותט האתון מן הדרך. מן הדרך, הוא בדיוק דהיינו מדרך הכשפים שלו. וע"כ לא כתוב, ויתיצב מלאך אלקים, ויעמוד מלאך האלקים, אלא מלאך הויה, שהוא רחמים.

תיב) אמר קב"ה, רשע וכו': אמר הקב"ה, רשע, אתה העמסת על אתונך את כשפיך בכמה צדדי הדין כנגד בני, אני אעביר מטענך, ויהפך מדרך הזה, מיד הקדים המלאך של רחמים לשטן לו. לו בדיוק כמו שלמדנו. ולא לאחר, כנ"ל בסמוך.

מאמר ותרא האתון את מלאך ה'

תיג) ותרא האתון את מלאך ה' וגו': א"ר יצחק, וכי, למה האתון ראתה, ובלעם שהיה כל כך חכם, לא ראה. אמר רבי יוסי, חס ושלום, שאותו רשע יסתכל במראה קדוש. שיוכל

הסולם

מאמר

בני העולם, כי בשעה שהסתכל למצוא עצה לצאת מרשות הקב"ה, מאותו הדבר שכתוב, ואך את הדבר וגו'. הסתכל בכשפיו ולא מצא חוץ מאותה אתון, שעל ידה יצא מרשות הקב"ה מה כתוב, ויחבוש את אתונו, העמיס עליה כל הכשפים וכל הקסמים שהיה יודע, והכניס בה, וכלל אותה מכולם, כדי לקלל את ישראל. מיד ויחר אף אלקים כי הולך הוא, הוא, בדיוק, כמו שלמדנו, שהוא מורה שהוציא עצמו מרשותו כנ"ל בסמוך. מה עשה הקב"ה, הקדים לו מלאך הרחמים שיעמוד כנגדו, ויסתור כשפיו וקסמיו.

תיא) ות"ח דעד השתא וכו': ובוא וראה, עד עתה לא כתוב הויה, כי לא נראה בקסמיו וכשפיו, וכבר העמדנו. ועתה כיון שהתקין אתונו וזרו אותה בתקוני כשפיו מצד הדין לקלל את ישראל, הקדים הקב"ה כנגדו את מלאך הרחמים, ובשם הרחמים, (דפו"י דף ר"ז ע"ב)

בחיזו קדישא. אמר ליה, אי הכי, הא כתיב נופל וגלוי עינים. אמר ליה לא שמענא בהא מידי ולא אימא. א"ל אנא שמענא, דכד הוה אצטריך לאסתכלא, הוה נפיל וחמי. והשתא לא אצטריך לאסתכלא.

תיד) אמר ליה, אי הכי, בדרגא עלאה יתיר הוה על כל נביאי מהימנותא, דאיהו גלוי עינים, חמי ואסתכל ביקרא דקב"ה. והא ר' שמעון אמר, בלעם בחרשוי, הוה ידע באינון כתרין תתאין דלתתא, כמה דכתיב (ז) ואת בלעם בן בעור הקוסם, קוסם ו קרייה קרא, דטנופא דטנופי, היך יסתכל ביקרא דמאריה. ועוד, הא אמר רבי שמעון, בחיזו חד דחזא לפום שעתא, דכתיב ויגל יי את עיני בלעם, י אתעקימו עינוי, ואת אמרת דהוה חמי בגלוי דעיינין, ואסתכל ביקרא דקב"ה.

תטו) א"ל, אנא אהדרנא לקבלך. דידי ודידך בעי צחותא. ודאי רזי אורייתא עלאין, ולא יכלין בני עלמא למיקם עלייהו. בגין כך אסיר לאקדמא במלה דאורייתא, עד דישמע מלה וידע לה על בורייה. אתו לקמיה דר"ש אמרו מלה קמיה.

תטז) פתח ואמר, (p) מה אנוש כי תזכרנו וגוי, האי קרא ה אוקמוה, ט דממנן דעלמא אמרוה, בשעתא דסליק ברעותיה דקב"ה למברי אנשא. קרא לכתות כתות דמלאכי עלאה, ואותיב לון קמיה. אמר לון, בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (r) ואדם ביקר בל ילין וגוי. אושיט קב"ה אצבעא דיליה, ואוקיד לון. אותיב כתות אחרנין קמיה, אמר לון בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, * מה אנוש כי

חלופי גרסאות

ה הוה אצריך. ו קראיה. ז אתעמיקו. ח ל"ג אוקמוה. ט ממנן ; וממנן.

מסורת הוהר

(ז) (יהושע יג) וישלח ז צ"א. (p) (תהלים ח) ב"א קצט צה. (r) (שם מט) ז"ח טז ט"ב.

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

ואתה אומר, שהיה רואה בגלוי עינים והסתכל בכבוד הקב"ה.
תטו) א"ל אנא אהדרנא וכו': אמר לו אני חוזר מדברי כנגדך. שלי ושליך צריך צחות וברור. ודאי סודות התורה הם עליונים, ובני העולם אינם יכולים לעמוד עליהם. משום זה אסור להקדים לומר דבר בדברי תורה, מטרם שישמע הדבר, וידע אותו על מכונן. באו לפני ר' שמעון. אמרו הדבר לפניו.

מאמר עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

תטז) פתח ואמר, מה וכו': פו"א, מה אנוש כי תזכרנו וגוי. מקרא זה העמידוהו, שממוני העולם אמרוהו בשעה שעלה ברצונו של הקב"ה לברוא האדם. אז, קרא לכתות כתות

מאמר

שיוכל לראות מלאך ה'. אמר ליה, א"כ הרי כתוב, נופל וגלוי עינים. אמר לו לא שמעתי בזה כלום, ואיני אומר. אמר לו, אני שמעתי כי כשהיה צריך להסתכל היה נופל, וראה. ועתה אצל המלאך, לא היה צריך להסתכל. וע"כ לא ראה.

תיד) אמר ליה אי וכו': א"ל א"כ, היה בלעם במדרגה עליונה על כל נביאים הנאמנים, שהוא, גלוי עינים ראה והסתכל ביקר הקב"ה. והרי ר' שמעון אמר, בלעם בכשפיו היה יודע באלו ספירות תחתונות שלמטה. כמ"ש ואת בלעם בן בעור הקוסם. קוסם, קראו הכתוב, שהוא טנופת מטונף, ואיך יסתכל בכבוד אדונו, ועוד, הרי אמר ר' שמעון, בראיה אחת שראה לפי שעה, שכתוב, ויגל ה' את עיני בלעם, נעקמו עינוי (דפו"י דף ר"ז ע"ב *) דף ר"ח ע"א)

תזכרנו. מה טיבו דב"נ דא. אמר לון, ב"נ דיהא בצלמא דידן, דיהא חכמתא דיליה, עלאה מחכמתכון.

תיז) כיון דברא אדם, וחטא, ונפק בדימוס קמיה, אתו עז"א ועז"אל, אמרו קמיה, פתחון פה אית לן גבך, הא ב"נ דעבדת חטי קמך. אמר להו, אלמלי תהוון שכיחי גבייהו וכו'. מה עבד קב"ה. אפיל לון מדרגא קדישא דלהון מן שמיא. תיח) אמר ר"ש, השתא אהדרנא. לתיובתייכו. דבלעם אמר נופל וגלוי עינים, אי נימא דלא הוה הכי, ושבוחי קא משבח גרמיה, היך יכתוב קב"ה מלה כדיבא באורייתא. ואי מלה דקשוט היא, היך ישתבח ההוא רשע בדרגא עלאה על כל נביאי מהימנותא. ועוד, דהא לא שריא קדושה דלעילא, אלא באתריה דאתחזי ליה.

תיט) השתא אהדרנא למלה קדמאה. בתר דאפיל לון קב"ה, מאתר קדישא דלהון. כ טעו בתר נשי עלמא, ואטעו עלמא. הכא אית לאסתכלא, והא כתיב (ט) עושה מלאכיו רוחות וגו'. והא אלין מלאכין הון, ג איך יכילו לאתקיימא בארעא. אלא ת"ח, כל אינון דלעילא, לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר לון, וקיים לון. ואי פסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלין למיקם. כל שכן אלין דאפיל לון קב"ה, ופסק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, דאשתני זיווייהו. וכך נחתו ושליט בהו אורא דעלמא, אשתנו בדרגא אחרא.

חלופי גרסאות

י לתיאובתייכו. כ מן שמיא וטעו בעלמא. ל ל"ג איך יכילו לאתקיימא בארעא.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים קד) שמות מט צ"ה.

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

שמעון, עתה אחזור אל הקושיא שלכם, שבלעם אמר נופל וגלוי עינים. אם נאמר שלא היה כן, אלא בשבח היה משבח עצמו. איך יכתוב הקב"ה דבר שקר בתורה. ואם דבר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע במדרגה עליונה על כל נביאי האמונה. ועוד, הרי הקדושה שלמעלה אינה שורה אלא במקום הראוי לה. ולא בטמא הזה.

תיט) השתא אהדרנא למלה וכו': עתה אחזור לדבר הראשון, אחר שהפיל הקב"ה את עזא ועזאל ממקום קדוש שלהם, טעו אחר נשי העולם, והטעו העולם. כאן יש להסתכל, והרי כתוב, עושה מלאכיו רוחות וגו', והרי אלו מלאכים היו, ואיך היו יכולים להתקיים בארץ. ומשיב, אלא בוא וראה, כל אלו מלאכים שלמעלה אינם עומדים ואינם יכולים לעמוד רק באור העליון המאיר להם ומקיים אותם, ואם נפסק מהם אותו אור שלמעלה, אינם יכולים לעמוד. כל שכן אלו המלאכים

הסולם

מאמר

כתות של מלאכי השרת והושיבם לפניו. אמר להם אני רוצה לברוא אדם, אמרו לפניו ואדם ביקר בל ילין וגו'. הושיט הקב"ה אצבע שלו ושרף אותם. הושיב כתות אחרות לפניו, אמר להם, אני רוצה לברוא אדם, אמרו לפניו, מה אנוש כי תזכרנו. מה מעשיו של אדם זה. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם שיהיה בצלם שלנו, וחכמתו תהיה למעלה מחכמתכם.

תיז) כיון דברא אדם וכו': כיון שברא את האדם, וחטא, ויצא בפסק דינו לפניו, באו עזא ועזאל. אמרו לפניו פתחון פה יש לנו אליך, הרי האדם שעשית חטא לפניך. אמר להם אם הייתם נמצאים אצלם הייתם יותר גרוועים ממנו. מה עשה הקב"ה הפיל אותם ממדרגה הקדושה שלהם מן השמים. (ביאור הדברים תמצא לעיל בהקדמת ספר הזוהר דף קכ"ו ד"ה ו"ח²).

תיח) אמר ר"ש השתא וכו': אמר ר' (דפרי דף ר"ח ע"א)

תכ) ת"ח, מנא דהוה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הוה, מטלא דלעילא, דהוה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין. וכד הוה נחית, הוה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתון חקל דתפוחין, ומלאכי עלאי. וכד הוה נחית לתתא, ושלטי ביה אורא דעלמא, אגליד, ואשתני זיויה, ולא הוה זיויה אלא כמה דכתיב ^ח והמן כזרע גד הוא וגו', ולא יתיר. ^ט וכל שכן מלאכין, כיון דנחתו ושלטי בהו אורא, אשתנו מההוא דרגא קדמאה דהו.

תכא) מה עבד קב"ה. חמא דאטעיין עלמא, קשר לון בשלשלאי דפרזלא בטורא דחשוכא, ^נ באן אתר יתבי. בעמיקא דטורי. אותיב ליה לעז"א, ורמי חשוכא ^ס דאנפין. בגין דההיא שעתא דקשר לון קב"ה, אתתקף וארגיו כלפי מעלה, וקב"ה אפיל ליה בעומקא עד קדליה, וזריק חשוכא באנפוי. עזאל דלא אתתקף, אותביה גביה, ונהיר ליה חשוכא.

תכב) ובני עלמא דידיעין אתרייהו, אתיין לגבייהו, ואולפיין לון לבני נשא חרשין ונחשין וקסמין. ואינון טורי חשוכא, אקרון הררי קדם. מ"ט. בגין דחשוכא אקדים לנהורא. ובג"כ, טורי חשוכא, הררי קדם אקרון. לבן ובלעם מנייהו אולפי חרשין. והיינו דאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

חלופי גרסאות

^ז כל שכן אלין. ^ח בהאי. ^ט באנפוי. ^ע חשוכא.

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

מסורת הוהר

ח) (במדבר יא) ח"ג קכח. קנה:

מאמר

הסולם

שעה שקשר אותם הקב"ה התקיף והרגיו כלפי מעלה. וע"כ הקב"ה הפיל אותו בעומק עד צוארו, וזרק חושך בפניו. עזאל שלא התקיף הושיבו אצל עזא, והאיר לו החושך. תכב) ובני עלמא דידיעין וכו': ובני העולם שיודעים מקומם של עזא ועזאל, באים אליהם. והם לומדים לבני אדם כשפים ונחשים וקסמים. ואלו הרי חושך, נקראים הרי קדם. מ"ט, משום שהחושך קדם לאור, ומשום זה הרי חושך נקראים הררי קדם. ולבן ובלעם למדו מהם כשפים והיינו שאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

ביאור הדברים. ענין עזא ועזאל וקטרוגם על אדם הראשון יותר מכל המלאכים, כבר נתבאר לעיל (בהקס"ז דף קכ"ו ד"ה ח"ג ע"ש כל ההמשך) ונתבאר שם, שהם היו מבחינת אחורים דאו"א. שה"ס ג"ר דחכמה ששמשו בזמן הנקודים. וכיון שמגעו האדם מתשובה, הפילים לארץ להרי חושך וקשרם בשלשלאות של ברזל. שה"ס הקליפה שנקראת ברזל

המלאכים שהפילים הקב"ה והפסיק מהם אותו אור שלמעלה, נשתנה זיום. וע"כ, כשירדו, ושלט בהם אור העולם, נשתנו למדרגה אחרת.

תכ) ת"ח מנא דהוה וכו': בוא וראה, המן שהיה יורד לישראל במדבר, אותו המן היה מן הטל שלמעלה שהיה יורד מעתיק הסתום מכל הסתומים, שהוא כתר, וכשהיה יורד היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו גיזון, חקל תפוחין, שהוא המלכות, ומלאכים העליונים. וכשהיה המן יורד למטה ושלט בו אור העולם, נגלד ונשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב, והמן כזרע גד הוא וגו' ולא יותר, וכל שכן המלאכים, שהפיל הקב"ה, כיון שירדו ושלט בהם האור, נשתנו מאותה המדרגה הראשונה שהיו בו.

תכא) מה עבד קב"ה וכו': מה עשה הקב"ה. ראה שהם, עזא ועזאל, מטעים העולם. קשר אותם בשלשלאות של ברזל בהרי חושך. באיזה מקום יושבים בעמק ההרים. הושיב את עזא והשליך חושך בפניו. משום שבאותה (דפו"י דף ר"ח ע"א)

תכג) ת"ח, בלעם הוה קא משבח גרמיה מהאי אתר, פ ואמר נאם שומע אמרי אל וגו'. בגין דעז"א ועזאל, אמרי לאינון בני עלמא, מאילין מלין עלאין, דהוו ידעי בקדמיתא לעילא. ומשתעי מעלמא קדישא דהוו ביה, הה"ד שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתיב, אלא אמרי אל, אינון אמירן דאמרי מניה. מאן דאתי מפרקא, ושאלין ליה מאן את אתי. אמר, מלמשמע מלין דמלכא קדישא. כך נאם שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון, דהוה ידע שעתא דתליא דינא בעלמא, ומכוין שעתא בחרשוי.

תכד) אשר מחזה שדי יחזה, מאן מחזה שדי. אלין אינון נופל וגלוי עינים. ואלין אינון עז"א ועזאל. נופל: דא עז"א, דאעמיק ליה קב"ה בעומקא חשוכא, ויתיב בעומקא עד קדליה כדקאמרן, וחשוכא אזדרק באנפוי. ועל דא אקרי נופל. נפל זמנא חדא ז מן שמיא, ונפל זמנא אחרא, לבתר, בעומקא דחשוכא. עזאל: הוא גלוי עינים, דהא לא אזדרק חשוכא עליה, דלא אתתקף, ולא ארגיו ק כההוא דלעילא. * ובלעם קרי לון מחזה שדי, דאינון נופל וגלוי עינים. תכה) ובהווא זמנא, לא אשתאר בעלמא, דישתכח גבייהו, בר איהו. ובכל יומא, הוה אסתים באינון טורי עמהון. הה"ד, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי, ולא מארץ בני קדם.

חלופי גרסאות

פ קאמר. צ ל"ג מן שמיא. ק בההוא; מוסיף לעילא כההוא.

הסולם

מאמר

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

דברי המלך הקדוש. כך הוא נאום שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון, שהיה יודע השעה שהדין תולה בעולם, ומכוין השעה בכשפיו.

תכד) אשר מחזה שדי יחזה: מהו מחזה שדי. אלו הם נופל וגלוי עינים, ואלו הם עזא ועזאל. נופל, זהו עזא. ולמה נקרא נופל, הוא משום שהעמיק אותו הקב"ה בעומק החשך ויושב בעומק עד ערפו. כמו שאמרנו, וחושך נזרק בפניו. וע"כ נקרא נופל. שנפל פעם אחת מן השמים, ונפל פעם אחרת אח"כ בעומק החושך. עזאל הוא גלוי עינים. כי לא נזרק עליו חושך, משום שלא התקיף ולא הרגיו כאותו שלמעלה, דהיינו עזא. ובלעם קרא אותם מחזה שדי, שהם נופל וגלוי עינים.

תכה) ובהווא זמנא לא וכו': ובעת ההיא, לא היה נשאר בעולם מי שימצא אצל עזא ועזאל חוץ ממנו, מן בלעם, ובכל יום היה נסתם עמהם באלו ההרים. ז"ש, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי

ברזל. כמ"ש שם. והנה עזא ועזאל, הם בחי' זכר ונקבה. וע"כ עזא, שהוא זכר, התקיף בעת שקשרו אותו, דהיינו שרצה למשוך החכמה ממעלה למטה ולבטל אותה הקליפה שקשרה אותו. וכיון שהתקיף הפיל הקב"ה חושך בפניו, ושלטו עליו ב' קליפות א' השלשלאות של ברזל. וב' החושך. אבל עזאל שהוא בחינת נקבה, ולא עשה שום מעשה בעת ההיא, כי הנקבה היא קרקע עולם ואין בה מעשה, וע"כ הוא לא התקיף, והאיר לו הקב"ה את החושך.

תכג) ת"ח בלעם הוה וכו': בוא וראה, בלעם היה משבח עצמו ממקום זה, ואמר, נאם שומע אמרי אל וגו'. משום שעזא ועזאל אמרו לבני העולם מאלו הדברים העליונים שהיו יודעים מתחילה, מבעת שהיו למעלה בשמים. והיו מספרים מעולם הקדוש שהיו בו. ז"ש שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתוב, אלא אמרי אל, שהם אלו אמירות שאמרו עזא ועזאל ממנו, מן אל. כמה מי שבא משמיעת שיעור בבית המדרש, ושואלים לו מאין אתה בא. ואמר, מלשמוע (דפו"י דף ר"ח ע"א *) דף ר"ח ע"ב)

תכו) אר"ש, כמה זמנין אמינא מלה דא, ולא מסתכלי חברייא, דהא קב"ה לא שריא ד שכינתא, אלא באתר קדישא, באתר דאתחזי לשריא עלוי. וכן קב"ה מכריז ואמר, א) לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא ו) אתי לאתערבא בהדייהו. אלא זכאה חולקיהון דישראל, דקב"ה קדיש לון לשריא בינייהו. והיינו דכתיב, א) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ת ובגין דהוא מתהלך בקרב מחניך, כתיב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתב ג) והייתם קדושים וגו'. וכתב ד) אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתב ה) ואקץ במ וגו'. דלא יכילנא לקרבא גבייהו, ושרו לי לבר. זכאה חולקהון א) דישראל, וזכאה חולקהון דנביאי מהימני קדישי, דאינון קדישין, ואית לון חולקא לאשתמשא בקדושה עלאה.

תכו) ותרא האתון את מלאך יי' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו, ב בדרך, בההוא ארחא דהוה ג) אשתקע בגווה. וחרבו שלופה בידו, וכי אי איהו נפיק לקביל האי אתון, מאי בעי חרבא. ואי איהו נפיק לקבליה דבלעם, אמאי חמאת אתניה, ואיהו לא חמא. אלא ד) כלא אזדמן. ההוא מלאכא מזדמן לקבליה דאתון, לאפקא לה מן ההוא ארחא דאתטען בה. ובמה. ברחמי. ואזדמן לקבליה דבלעם, לאענשא ליה, על דאיהו הוה בעי ה) למיהך ברשותיה, ולא ברשותא ו) דלעילא. תכח) א"ר יוסי, השתא אית לשאלא, אי מלוי הוה אתיין מסטרא דכתריין

חלופי גרסאות

ו' ל"ג שכינתא. ש דאתי. ת ל"ג מן ובגין עד והיה.
א ל"ג דישראל. ב ל"ג בדרך. ג אשתכח. ד לכלא.
ה למיהב. ו אחרא.

מסורת זוהר

א) (דברים יח) תזריע סג צ"ה. ב) (שם כג) פקודי קו צ"ה. ג) (ויקרא כ) ב"ב קפט צ"ב.
ד) (ויקרא יח) תק"ח קכא ט"א שכ"ט. ה) (שם כ) ויקרא לח צ"ד. ו) לעיל אות תיג צ"פ.

ותרא האתון את מלאך ה'

תכו) ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו. בדרך, היינו בדרך ההוא שהיה נשקע בתוכו. דהיינו דרך הכשפים והקסמים, וחרבו שלופה בידו, שואל, וכי, אם יצא כנגד האתון, למה הוא צריך חרב. ואם הוא יצא כנגד בלעם, למה ראתה אתונו והוא לא ראה אותה. ומשיב, אלא נזדמן לכל. ב"ו לאתון וב"ו לבלעם. המלאך נזדמן כנגד האתון להוציאנו מן דרך ההוא שנטען בה דהיינו הכשפים והקסמים שניתנו על האתון (כנ"ל) אות ת"י) ובמה הוציא. ברחמים. ונזדמן כנגד בלעם, להענישו על שהוא היה רוצה ללכת ברשותו עצמו, ולא ברשות שלמעלה.

תכח) א"ר יוסי השתא וכו': אר"י, עתה יש לשאול, אם דבריו של בלעם, היו באים מצד ספירות התחתונות ולא מצד אחר, למה

הסולם

מאמר ב'

ודאי י"א מארץ בני קדם. דהיינו מהרי חושך הנ"ל.

תכו) אר"ש כמה זמנין וכו': א"ר שמעון, כמה פעמים אמרתי דבר זה, והחברים אינם מסתכלים. כי הקב"ה אינו משרה שכינתו אלא במקום קדוש, במקום הראוי לשרות עליו. וכן הקב"ה מכריז ואומר, לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא בלעם, בא להתערב ביניהם. אלא אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה קידש אותם לשרות ביניהם. והיינו שכתוב כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ומשום שהוא מתהלך בקרב מחניך וכתוב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתוב והייתם קדושים וגו'. וכתוב אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב, ואקץ במ וגו'. כי איני יכול לקרב אליהם, והם משרים אותי לחוץ. אשרי חלקם של ישראל ואשרי חלקם של נביאים הנאמנים הקדושים, שהם קדושים ויש להם חלק להשתמש בקדושה עליונה.

(דפו"י דף ר"ה ע"ב)

תתאין, ולא מאתר אחרא, אמאי כתיב ז' ויבא אלהים אל בלעם וגו', ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק ה' הכי אוליפנא. דהאי אלהים דהכא כלהו מלאכא הוה. וההוא איהו אתר דאתי מסטרא דדינא קשיא, דביה אחידן חילא ותוקפא דאינון כתרין תתאין, דהוה משתמש בהו בלעם. ובג"כ, ויבא אלהים אל בלעם. ויאמר אלהים אל בלעם. דלזמנין אתקרי מלאכא בשמא עלאה.

תכט) ותט האתון מן הדרך, סטאת מן ההוא ארחא, דהות טעינא מסטרא דדינא קשיא, לקבליהון דישראל. ובמה חמא בלעם, דהיא סטאת מההוא ארחא. אלא הכי אר"ש, דאפילו בארחא, בעא לאבאשא להו לישראל, בחילא דאתניה. וכיון דלא סליק בידוי, מה כתיב, ויך את האתון במקל. אטען לה, ואלבש לה, בזרוזי דינא קשיא תקיפא. הה"ד, במקל. במקל דייקא. דאיהו דינא קשיא תקיפא. במקלו לא כתיב, אלא במקל.

תל) פוק חמי, כמה תקיפא חכמתא דההוא רשע, ותיאובתא דיליה לאבאשא להון לישראל, דאיהו אשגח לנפקא מרשותא דלעילא, בגין דתיאובתיה לאתייקרא, ולאבאשא להו לישראל.

תלא) ז' ויעמוד מלאך יי' במשעול הכרמים וגו'. מה כתיב לעילא, בקדמיתא כתיב, ותט האתון מן הדרך ט' ותלך בשדה, ותלך בארח מישר, מסטרא דשדה, ווארכינת ממה דהוה בה. ויך בלעם את האתון להטותה הדרך

מסורת הזוהר

ז) להלן אות תמ"ב.

חלופי גרסאות

ז' ל"ג מן ויבא עד ואך. ח מוסיף בגיניהון דישראל אתהדר מלאכא למלאא עמיה דאית תימא וגו' ח"ו דהא ההוא מלאכא אמר ליה ואפס וגו' הכי ט' ל"ג ותלך בשדה. י מוסיף דשדה אתער.

דקב"ה מליל עמיה והוא אמר אך את הדבר את הדבר וגו' דאי תימא ויאמר אלקים אל בלעם

פארמ ב'

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

שהעמיס עליה והלבישה בכחות דין קשה ותקיף. ז"ש במקל. במקל הוא בדיוק, שהוא דין קשה ותקיף. במקלו לא כתוב, אלא במקל. דהיינו במקל הידוע שהוא דין קשה. תל) פוק חמי כמיה וכו': צא וראה, כמה חזקה היתה החכמה של אותו רשע, והתשוקה שלו להזיק את ישראל, כי הוא השגיח לצאת מרשות של מעלה, המונע ממנו את זאת, מחמת תשוקתו להתכבד, ולהזיק לישראל. תלא) ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים: מה כתוב למעלה. בתחילה כתוב, ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, דהיינו ותלך בדרך ישר מצד השדה שהוא המלכות, ונטתה ממה שהיה בה מדרך הכשפים שהעמיס עליה בלעם. ויך בלעם את האתון להטותה

למה כתוב, ויבא אלקים אל בלעם וגו'. ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק כך למדתי. שזה אלקים כאן, כולם היו מלאך, וההוא, בא מצד דין קשה, שבו אחוים הכח והתוקף של אלו כתרם התחוננים, שבלעם היה משתמש בהם. ומשום זה, כתוב, ויבא אלקים אל בלעם, ויאמר אלקים אל בלעם. כי לפעמים נקרא מלאך בשם העליון.

תכט) ותט האתון מן הדרך: היינו שנטתה מן אותו הדרך שהיתה עמוסה מצד דין קשה כנגד ישראל. שואל, ובמה ראה בלעם, שהיא נטתה מן הדרך ההוא. אלא הכי א"ר שמעון, שאפילו בדרך היה רצה להזיק לישראל, בכח אתונו, וכיון שלא עלה בידו, מה כתוב, ויך את האתון במקל. שפירושו, (דפ"י דף ר"ח ע"ב)

לאסטאה לה מההוא ארחא דשדה. אמר רבי יוסי, בין מלאכא ובין בלעם הות אתנא בעאקו. לבתר כד חמא בלעם, דלא הוה יכיל, כדין ויך את האתון במקל. כמה דאתמר.

תלב) ויעמוד מלאך י"י וגו'. א"ר אבא, כמה אית לן לאסתכלא במלי דאורייתא, הני קראי רמיזי * בחכמתא עלאה. וכי למגנא נפק האי מלאכא, לאתחזאה לחד אתנא. או למיקם בין כרמיא לקבלה, זמנא הכא וזמנא הכא. אלא כלא רזא עלאה הוא, וכלא בעי קב"ה בגין לאגנא עלייהו דישראל, ולא ישלטו בהו זינין בישין, בגין דאינון חולקיה דקב"ה.

תלג) ויעמוד מלאך י"י וגו'. תאנא, מסטרא דאמא, כד איהי מתעטרא, נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא. וכד בעאת לאזדווגא במלאכא, מתעטרא בחד עטרא דארבע גוויין. כ אינון גוויין ל מתלהטן בארבע

חלופי גרסאות

כ מוסיף גוויין אינון. ל דמתלהטן.

דרך אמת א) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פ"ז דף פ.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר ב'

האומות וכל החצונים משביל דק הוה הנקרא משעול הכרמים, לפיכך הוא מקדים לבאר העטרות הגדולות של ז"א ומלכות, והשפעתם הרחבה, שהיא מגיעה רק לישראל, ואח"כ מבאר אשר תמצית מהשפעה הגדולה הוה, מגיע דרך משעול הכרמים לאומות והחצונים. וסוד ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, פירושו, שסתם מפניהם גם שביל דק ההוא, כמ"ש לפנינו בהמשך כל המאמר. ותחלה מבאר ב' העטרות של המלכות, עטרה אחת, מה שמקבלת מאמא עלאה, ועטרה שניה, מה שמקבלת מזווגה עם ז"א.

ונודע שתחלה מקבלת המלכות מקו שמאל דאמא. שה"ס חכמה בלי חסדים, כי קו הימין מקבל ז"א. ונבחן אז, שז"א לוקח ספירה וחצי מימין של אמא. שהם, חכמה, וחצי דעת הימין, ששניהם רק חסדים. והמלכות מקבלת ספירה וחצי משמאל של אמא. שהם, בינה, וחצי דעת השמאלי. וז"ש, מסטרא דאמא כד איהי מתעטרא, דהיינו בעת שאין המלכות מקבלת מז"א אלא מצד שמאל דאמא. נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא. עטרהא, פירושו הג"ר שלה, כי הג"ר נקראת עטרה. אבל אינה מקבלת כל הג"ר, שהם סוד ג' אלפים, אלא ספירה ומחצה בלבד, שהם כל הבינה, וחצי השמאלי דדעת. שמספרם אלף ות"ק

להטותה הדרך, היינו להטותה מאותו הדרך של שדה. שהוא המלכות דקדושה. אל הדרך שלו של הכשפים. א"ר יוסי בין המלאך ובין בלעם היתה האתון בצרה. אח"כ כשראה בלעם שאינו יכול להטותה מדרך השדה, או ויך את האתון במקל. כמו שלמדנו, שמקל הוא דין קשה.

תלב) ויעמוד מלאך ה' וגו': א"ר אבא כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, אלו הפסוקים רמוזים בחכמה עליונה. וכי בחנם יצא מלאך הוה להראות לאתון אחת, או לעמוד בין כרמים כנגדה פעם כאן ופעם כאן, אלא הכל סוד עליון הוא, ובכל רצה הקב"ה כדי להגין על ישראל, ולא ישלטו בהם מינים הרעים, משום שהם חלק הקב"ה.

תלג) ויעמוד מלאך ה' וגו': ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים וגו'. למדנו, כשהיא המלכות, מתעטרת מצד אמא, יוצאים בעטרה שלה, אלף וחמש מאות צדדים חקוקים בתכשיטיה. וכשהיא המלכות, רוצה להזדווג עם המלך, שהווא ז"א, היא מתעטרת בעטרה אחת של שבעה צבעים. אלו הצבעים מתלהטים בארבעה צדדי העולם, כל צבע וצבע לוחט ג' פעמים באותו הצד שלו. שהם י"ב גבולים חקוקים. ובאים ונכללים בי"ב אחרים. פירושו, רוצה לבאר כאן סוד משעול הכרמים מה הוא. ועיין התמצית שנוטלים (דטרי דף ר"ח ע"ב * דף ר"ט ע"א)

סטרי עלמא, כל גוונא וגוונא מתלהטא תלת זמנין בההוא סטרא. דאינון תריסר תחומי גליפין. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין. תלד) ברישא דעטרא, אית ד' שורין לד' סטרין, ואינון מגדלות, כד"א (ח) מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. כמה דאת אמר, (ט) מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדלא ומגדלא ג' פתחין, קביעין באבנין טבן, מכל סטרא וסטרא. האי עטרא, (י) נהירא (ב) בדלוגין דאופיר, בגין יקרא דמלכא, כמה דכתיב (ו) אוקיר אנוש מפז וגו'.

חלופי גרסאות
ח טהירא ; טמירא.

מסורת הוזהר
(ח) (שיר ה) ויחי עה צ"א. ט) (שם ג) הקסה"ז
קלו צ"א. י) (ישעיה יג) וירא עג צ"ד.

דרך אמת (ב) בכתם אופיר

ותרא האתון את מלאך ה'

העטרה יש ד' שורות לד' צדדים, צפון דרום מזרח מערב, שהם שורות של מגדלות, כש"א, מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. הוא כש"א, מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדל ומגדל ג' פתחים, משובצים באבנים טובות מכל צד וצד, עטרה זו מאירה בדלוגים של אופיר, בשביל כבוד המלך, כמ"ש, אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. קביעין פירושו תקועים, כלומר משובצים כי על ויתקעה בבטנו מתרגם וקבעיה. (שפוט"ס ג').

פירוש. גילויי החכמה שבמלכות נקרא מגדל, בסוד ואלה מי גדל. כי החכמה ה"ס הגדלות. ואומר שבראש העטרה יש ד' שורות מגדלות לד' סטרין שהם חו"ב, ותו"מ שבדעת. ואינם מאירים אלא בסוד ג' קוין, וע"כ הם נקראים ג' פתחים לכל מגדל, כי זולת ג' הקוין אין המגדל מאיר כלום. וז"ש כד"א מגדלות מרקחים. מהו מרקחים כד"א מכל אבקת רוכל. שאין המגדל מאיר זולת שנכלל ממור ולבונה ומכל אבקת רוכל, שה"ס ג' הקוין, מור ה"ס שמאל ולבונה ימין, ומכל אבקת רוכל ה"ס קו האמצעי. והתכללות הזאת נקראת מרקחים. וכבר ידעת שאין המלכות חוזרת למצב פנים בפנים עם ז"א מטרם שנתמעטה עד לנקודה תחת היסוד (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וחזרה זו לנקודה ה"ס טפת דם כחרדל (כנ"ל אות רכ"ח בהסלס) וכן נקראת כתם. ואחר כך כשהחזרת ונבנית בבחינת הפנים, צריכים לטהר המלכות מן כתם הזה מטעם כבוד המלך

הסולם

מאמר

ות"ק. והם גליפין ונחקקות בתכשיטיה. דהיינו בעטרה שלה. אחר שביאר העטרה, שהמלכות מקבלת מאמא שכולה היא מצד שמאל בלבד. מבאר אח"כ העטרה שמקבלת מז"א שכבר יש בה כל ג' הקוין.

וז"ש, וכד בעאת לאזדווגא במלכא, דהיינו כשהמלכות רוצית להזדווג עם ז"א, ולקבל ממנו שפעו. מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין, היא מקבלת מזווגה עם ז"א, עטרה אחת שיש בה ד' גוונין, שה"ס לבן אדום ירוק שחור. אינון גוונין מתלהטין בד' סטרי עלמא, שהם חו"ג תו"מ, כי חסד הוא לבן, וגבורה היא אדום, ות"ת הוא ירוק, ומלכות היא שחור. וכן נקראים דרום צפון מזרח ומערב. כל גוונא וגוונא מתלהטא ג' זמנין בההוא סטרא, דהיינו בבחינות ג' קוין, ימין שמאל ואמצע. ונמצא שיש כאן י"ב מיני אורות, שהם חו"ג תו"מ, שבכל אחד מהם ג' קוין, וז"ש, דאינון תריסר תחומי גליפין, שה"ס י"ב גבולים שיש במלכות. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין, שהם נכנסים ונכללים בי"ב גבולי אלכסון שבז"א, שהם ג"כ אותן הבחינות ממש, חו"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קוין, וכשהם בזווג, נכללים י"ב במלכות מי"ב דז"א. ויש בעטרה הזו של המלכות ג' בחינות ראש תוך סוף, ועתה נתבאר בחינת התוך של העטרה. ולהלאה בסמוך מבאר בחינת הראש של העטרה.

תלד) ברישא דעטרא אית וכו': בראש

(דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלה תחות עטרא, תליין זגי דדהבא בסחרנהא, זגא דדהבא מסטרא דא, זגא דדהבא מסטרא דא, וחד רמונא. נ בגו ההוא רמונא, אית בה אלף זגין, וכל זגא מנייהו, מתלהטא בסומקא בחוורא. ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, זקיימא פתיחא, לאתחזאה זגהא. תלת מאה ועשרין וחמש זגין לסטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, עד דמתלהטן ארבע סטרי עלמא, מחיזו דכל פלכא ופלכא, זאינון אקרון פלח הרמון. כמה דכתיב, **ו** כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

חלופי גרסאות

נ כגון; כגו.

מסורת הזוהר

(ב) שיר ד) ב"ב פא צ"ד ז"ח ט"ג שט"ו ט"ד
ש"א תק"ח קיא ט"א שכ"ח.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

רמון, בסוד מה שאמרו על הפסוק, כפלח הרמון רקתך, שאפילו הריקנים שבך, דהיינו הכלים דאחורים הנבחנים כריקנים, כלפי הכלים דפנים, מלאים מצוות כרמון, שהם מלאים אורות. והיינו בעת שהם מתחברים בכלים דפנים ותלויים בהם, כי אז הם מקבלים ג"כ הארת ג' קוין מן הכלים דפנים, ואז מתחלקים ההארות לימין ולשמאל ולסוד י"ב הנקראים פעמונים, וכללות הפעמונים נקראת רמון, מפני שהארתו מתרוממת ממטה למעלה.

וז"ש, תחות עטרא תליין זגי דדהבא בסחרנהא, דהיינו הכלים דאחורים שבהם מתגלה החכמה, אשר בשעה שהם תלויים ומחוברים מסביב הכלים דפנים שבעטרה, נקראים פעמוני זהב, ומתפרשים לימין ולשמאל, דהיינו לחסדים ולחכמה, וז"ש, זגא דדהבא מסטרא דא, זגא דדהבא מסטרא דא, ונכללים כולם ברמון אחד. וז"ש, וחד רמונא, כי עיקר השם של הכלים דאחורים הוא, רמון. אלא ההארות שהוא מקבל מחמת חיבורו בכלים דפנים מימין ומשמאל, נקראים פעמוני זהב. וז"ש, בגו ההוא רמונא אית בה אלף זגין, דהיינו המאירים בהארת החכמה, המכונה אלף, בסו"ה ואלפך חכמה, אבל, וכל זגא מנייהו מתלהטא בסומקא בחוורא, שכל פעמון מהם מאיר באדום, שהוא שמאל, ובבחינת החכמה, ומאיר בלבן, שהוא ימין, ובבחינת החסדים, שהשיגו זה מכת חיבורם עם הכלים דפנים, אבל משורשם מטרם שנתחברו עם הכלים דפנים, לא היה בהם אלא חכמה בלי חסדים, שהיא שמאל בלי ימין, דהיינו גוון אדום בלבד, ומה שאומר מתלהטא, ואינו אומר, מאיר, הוא מטעם

המלך. וז"ש, האי עטרא נהירא בדלוגין דאופיר בגין יקרא דמלכא. כי ע"י דלוג של עטרה זו בכללותה, על ג' הקוין, שמדלגת מימין לשמאל ומשמאל לאמצע, ומאמצע לימין, הרי ע"י נמשכת הארת החכמה מלובשת בחסדים מרובים שהארתה גדולה מאד, וע"כ היא מפירה ומשביתה את הכתם הזה. וז"ש, כמה דכתיב אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר, כי אחר שהמלכות קבלה סוד כתם אופיר הזה, היא משפעתו לאדם, ואז נאמר על האדם, אוקיר אנוש וגו'. וע"י בזהר חדש (חקת דף נ"ב עמוד ג' למטה) וזה לשונו, ואימתי היא ככתם אופיר, כד אזדוגא במלכא, כד נחית כתרא בדלוגין, דאנהיר מסטרא דאמא, ושרה על רישא דמטרוניתא וכו' ע"ש. והנה נתבאר התוך והראש של העטרה, ולהלאה מפרש בחינת הסוף של העטרה.

תלה) תחות עטרא תליין וכו': תחת העטרה, תלויים מסביב פעמוני זהב, פעמון זהב מצד זה, ופעמון זהב מצד זה, ורמון אחד. בתוך אותו הרמון יש בו אלף פעמונים וכל פעמון מהם לוחט באדום ובלבן. רמון זה הוא נתחלק לארבעה פלחים, ועומד פתוח, שיראו ממנו הפעמונים. שכ"ה פעמונים לצד זה, וכן לכל צד וצד עד שמתלהטים ד' רוחות העולם ממראה של כל פלח ופלח. והם נקראים פלח הרמון. כמ"ש כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

פירוש. עתה מבאר בחינת הסוף של העטרה דמלכות, דהיינו בחינת הכלים דאחורים שלה, וכבר ידעת, שבהיותה פב"פ עם ז"א אין החכמה נגלית אלא בכלים דאחורים שלה. (כנ"ל בהקט"ז דף ו' ד"ה ואלמלא) וכללות הכלים דאחורים נקראים (דפ"י דף ר"ט ע"א)

תלו) ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ם נטלין בגלגולא ע לההוא עטרא, וכד נטלי לה, ף אזדקפן לעילא. עד דמטו לגלגולא דפלכא עלאה, דנהים יממא וליליא, מתחברן כל אינון פלכין, ונטלין לעטרא, וזקפן לה. וקלא דאינון גלגלין, אשתמע בכלהו רקיעין. לקל נעימותא מתרעשין כל חילי שמיא, וכלהו שאלין דא לדא, עד דכלהו אמרי ך) ברוך כבוד יי' ממקומו.

חלוסי גרסאות

ט מוסיף זווין נטלין. ע ל"ג לההוא. ף זבקן.

ותרא האתון את מלאך ה'

גלגולא) וכן אינה נגלית אלא בשעת הגלגול שה"ס הנסיעה (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה ג') ולפיכך צריכים גלגלים להעביר האור מקו לקו עד המלכות. ואלו הגלגלים ה"ס הדינים דמלכות עם הדינים המכונים ג' זריעות, שבג' נקודות, חלם שורק וחירק, כמו שנתבאר לעיל (ב"א דף ט"ו ד"ה חתיא ע"ש) כי הדינים טבכל קו מעבירים האור שבו לקו האזור. כי בקו ימין שה"ס החולם, יש בו דינין מעלית המלכות לבינה, הגורם קטנות, ע"כ דין זה דוחף האור ומעבירו לקו שמאל, שה"ס נקודת השורק. והדינים שבקו שמאל, ששם החשך והאש והקפאון, שאינם נותנים את החכמה להאיר, דוחפים האור ומעבירים אותו אל קו האמצעי, ששם תקון יחוד הקוין, שאור החכמה מתלבשת בחסדים, שאז יכולה החכמה להאיר בכל שלמותה והדרה. והדינים שבקו האמצעי, מסוד מסך דחירק שבו, שאינם נותנים בו מקום גילוי אל אור החכמה, וע"כ, דינים האלו דקו האמצעי דוחפים ומעבירים האור אל המלכות, ששם מקום הגילוי של החכמה. ובמלכות עצמה מתגלגלים הקוים מחדש, ע"י אותם הגלגלים, ומגלים החכמה, והדינים שבה, מקשרים אותה עם החסדים. ובוה תבין הצורך לג' בחינות, א) הם עצם המוחין הנקראים עטרה, שהם נבחנים בראש ותוך כנ"ל. ב) נושאי המוחין, שהם הכלים דאחורים, הנקראים פלחי הרמון, שרק הם ראויים להמשיך גילוי החכמה, ולולא הם לא היתה נגלית העטרה שהעיקר שבה ה"ס החכמה, וע"כ נבחנים פלחי הרמון, שהם זוקפים את העטרה, כי קומה זקופה מורה על אור החכמה. ג) היינו הגלגלים, שהם הדינים שבכלים דאחורים, שעליהם מתגלגל אור העטרה ממקום למקום, דהיינו מקו לקו עד המלכות, וכן במלכות עצמה, כמו שנתבאר. וי"ש ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ארבעה הגלגלים שהם ד' מיני דינים הנ"ל, שיש בארבעה הפלחים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם

מסורת הזוהר

(7) (יחזקאל ג) ב"א קצ צ"ב.

הסולם

מאמר

מטעם היותם כלים דאחורים, שהארתם עם דינים.

ועוד הם מקבלים מבחינת הכלים דפנים סוד י"ב גבולים (כנ"ל באות תל"ג) ועם הכולל הם י"ג. וי"ש, ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, דהיינו ע"פ ד' בחינות חו"ב תו"מ שבו, וקיימא פתיחא לאתחזאה זגהא, כלומר, שהפעמונים מאירים מכל פלח ופלח מד' הפלחים שבו. שכ"ה זגין לסטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, שבכל צד מד' צדדים שבכל פלח, מאירים שכ"ה פעמונים. שהם ד"פ שכ"ה, שבגימטריא י"ג מאות, שה"ס י"ב גבולים הנ"ל עם אחד הכוללים. עד דמתלהטן ארבע סטרי עלמא, שהם חו"ב תו"מ, שבכל אחד שכ"ה פעמונים, מחיזו דכל פלכא ופלכא, שכל פלח מד' פלחי הרמון מקבל הארת י"ג אלו. שז"ס, כפלח הרמון רקתן.

תלו) ארבע גלגלין בפלכי וכו' : ארבעה גלגלים שבארבעה הפלחים של הרמון, לוקחים ע"י גלגול, את העטרה ההיא. וכשלוקחים אותה הם מזדקפים למעלה, עד שמגיעים לגלגל הפלח העליון הנוהם יום ולילה, אז מתחברים כל אלו הפלחים ולוקחים את העטרה וזוקפים אותה. והקול של אלו הגלגלים נשמע בכל הרקיעים. לקול נעימות זה, מתרעשים כל צבאות השמים, וכולם שואלים זה לזה, עד שכולם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו.

פירושו. כי נתבאר שהעטרה, שה"ס הג"ר של המלכות, נישאת, דהיינו שמתגלית, על ידי ד' פלחי הרמון הנ"ל, שהם ד' כלים דאחורים הממשיכים החכמה, כנ"ל, אשר החכמה, היא עיקר הג"ר שבה, וע"כ יש עטרה, ויש נושאי העטרה שהם פלחי הרמון. וכבר ידעת שאין החכמה נגלית אלא על ידי גלגול בג' דוכתי, שה"ס ג' קוין (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה קל דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלז) כד מזדווג מלכא במטרוניתא, סלקא עטרא דא, ואתישבת ברישא דמטרוניתא. כדין נחית חד עטרא עלאה, קביעא דכל אבן טבא, וחזזור ושושן, בסחרנהא. בשית גלגלין אתיא, לשית סטרין דעלמא, שית גדפין דנשר נטלין ז לה. ק חמשין ענבין סחרנהא, דגליף ר בה אימא עלאה, קביעאן באבן טבא, חזור וסומק ירוק ש ואוכם תכלא וארגוונא. שית מאה ותלת עשר זווין, לכל סטרא וסטרא.

תלח) אלף ושית מאה מגדלין, לכל סטרא וסטרא. וכל מגדלא ומגדלא, טורין קביעין. פרחין לעילא, אשתאבן ת בפתורא דאימא עלאה, במשח רבות דילה. כדין אימא, בלחישו, א נגיד מתנן עלאין, וְשדר וקבע לון בההוא עטרא. לבתר אנגיד נחלי ג) דמשח רבות קדישא, על רישא דמלכא. ומרישיה, נחית

חלופי גרסאות

ז מוסיף לה בפלכוי. ק פלכין. ר ביה. ש ואדום. ה בכיתונא. א גזר.

דרך אמת ג) שמן משחת קודש

ותרא האתון את מלאך ה'

דאינון גלגלין, דהיינו כח הדינים, הנקראים גלגלים, אשתמע בכלהו רקיעין, דהיינו שפעולות הדינים מתקבלות בכל המדרגות, לקל נעימותא, המושפע מהם מעת גלגולם, מתרעשין כל חילי שמיא וכלהו שאלין דא לדא, דהיינו מחמת גילוי הדין שבכל קו וקו הם שואלים איה מקום כבודו, עד שנשלם הגלגול ומתגלה מקום הכבוד, וז"ש, עד דכלהו אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו. כי נתגלה מקום הכבוד, שהוא המלכות.

תלז) כד מזדווג מלכא וכי: כאשר המלך, שהוא ז"א, מזדווג במטרוניתא, שהיא המלכות, אז עולה עטרה זו ומתישבת בראש המלכות, כלומר, שכל הפעולות הנ"ל האמורות, היינו רק בעת זוג ז"א עם המלכות, אז גם יורדת עטרה אחת עליונה, לז"א, משובצת מסביב לה בכל אבן טובה, וכפתור ופרח, בששה גלגלים היא באה, לששה קצוות העולם, שש כנפי הנשר נושאות אותה, חמשים ענבים מסביב העטרה, שחקקה בה אמא עלאה, בינה, משובצות, באבן טובה שצבעיה לבן, אדום, ירוק, שחור, תכלת וארגמן, שש מאות וי"ג אורות מכל צד וצד.

תלח) אלף ושית מאה וכי: אלף ושש מאות מגדלות לכל צד וצד, וכל מגדל ומגדל עשוי טורים קבועים, דהיינו שכל מגדל מוקף עם מעט בתים, מלשון טורים קטנים (מכות י) פורחים למעלה ומושפעים משלחן אמא עלאה

הסולם

מאמר

המקבלתם, נטלין בגלגולא לההוא עטרא, שעליהם מתגלגלת העטרה ממקום למקום כנ"ל, שעיי"ז משתלמת העטרה בכל התכשיטים שבה, והנה כל זה שאמרנו בעטרה ובפלחי הרמון ובגלגלים, נוהגים רק בזמן הזוג עם ז"א, וב' הארות מאיר אז ז"א אל המלכות, א) מבחינת השמאל שה"ס אור החכמה משמאל דאמא, שזסו"ה שמאלו תחת לראשי, ואחר שנגמרה הארה זו, אז מאיר לה ז"א מבחינת הימין, שה"ס אור החסדים, בסו"ה וימינו תחבקני, וז"ש, וכד נטלי לה אודקפן לעילא,

שבתחילה, כשהגלגלים מתחילים לשאת את העטרה, הם זוקפים קומתם למעלה, שפירושה שממשיכים חכמה, המכונה קומה זקופה, שהיא הארה א' דז"א בסוד שמאלו תחת לראשי, עד דמטי לגלגולא דפלכא עלאה, דנחיים יממא וליליא, דהיינו פלח הרמון שהוא ימין, דהיינו חסד, שאין לו הפסק, שה"ס הארה הב' דז"א, בסו"ה וימינו תחבקני, אז מתחברין כל אינון פלכין, דהיינו שהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין ושניהם בקו האמצעי, ושלשתם במלכות, ונטלין לעטרא וזקפן לה, שאז בחבורם יחד לוקחים העטרה וזוקפים אותה, דהיינו שמגלים בה קומה הזקופה, שה"ס הארת החכמה, בכל שלמותה והדרה.

וכבר ידעת, שסוד הגלגלים הם בחינת הדינים שבד' מקומות, שעליהם, האור נדחף ומתגלגל ממקום למקום עד שנשלם, וז"ש וקלא

(דפו"י דף ר"ט ע"א)

ההוא משחא טבא עלאה, על דיקניה יקירא. ומתמן נגיד על אינון לבושי מלכא. (הה"ד, ט) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגוי.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קלג) לך צב צ"א.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

הגלגלים כבר ידעת שה"ס הדינין המיוחדים שבכל קו, שהם מעבירי האור מקו לקו. כנ"ל. וחושב כאן ששה גלגלים כנגד ששה קצוות העולם, שחם חג"ת נה"י, דהיינו ג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, וג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמטה, הנקראים נה"י. כי ז"א כולל תמיד ו"ק. אחר זה מבאר, לוקחי העטרה, וז"ש, שית גרפיין דנשר נטליין לה, כי קו האמצעי ה"ס נשר, ויש לו שש כנפים כנגד ששה קצוות, שהם מכסים בו החכמה, שלא תאיר, אלא בדרך קו האמצעי, שהוא ממטה למעלה, ותקון זה של כנפי הנשר, הוא עיקר הלוקח והנושא של העטרה, שהיא המוחין שמקבל מאמא, כי מתוך שעשה תקון זה באמא, יצאו ג"ר באמא, בסוד תלת מחד נפקי, וגם ז"א קנה אותם בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ע"כ כנפי נשר הללו, הן עיקר לוקחי העטרה, שזולתן לא היתה עטרה זו במציאות, וז"ש, שית גרפיין דנשר נטליין לה.

עתה מפרש הארות שבעצם העטרה, ותחלה מפרש הארות נ' שערי בינה, שמקבלת מאמא, וז"ש חמשין ענבין סחרנהא דגליף בה אימא עלאה, שהם חמשים שערי בינה, קביעאן כאכנ טבא, שבה ששה גוונים, שהם, חוור וסומק וירוק הם חג"ת, ובמלכות יש ג' צבעים שהם, שחור תכלת וארגמן. עוד יש תרי"ג אורות, בכל צד מד' צדדי העטרה, שה"ס חג"ת נה"י שהם שש מאות מפני שנמשכים מבינה שספירותיה בסוד מאות, ובהם מאירות הארות י"ב גבולים, שה"ס ג' קוין שבכל קו חו"ב תו"מ, ואחד הכולל אותם, הם י"ג, וז"ש, שית מאה ותלת עשר זווין לכל סטרא וסטרא. אח"כ מפרש בחינת הראש של העטרה, וז"ש (באות תל"ח) אלף ושית מאה מגדליין לכל סטרא וסטרא, שהם בחינת ספירה וחצי דימין של הג"ר, כי הג"ר הם ג' אלפים, וספירה וחצי, דהיינו חכמה וחצי דעת הימני הם אלף ושש מאות, כי חכמה היא אלף, וחצי דעת הימני יש בו שש ספירות חג"ת נה"י, שהם שש מאות, ואלו

עלאה, בינה, משמן המשחה שלה, או משפעת אמא עלאה בחשאי מתנות עליונות ושולחת וקובעת אותם בעטרה ההיא. אח"כ משפעת נחלי שמן המשחה הקדוש על ראש המלך, ז"א, ומראשו יורד שמן טוב שהוא העליון על זקנו היקר, ומשם נוזל על לבושי המלך. ז"ש, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו.

פירוש. נודע כי בטרם זווג ז"א עם המלכות אין בז"א אלא בחינת חסדים בלבד. ואין בו הארת החכמה, אלא בשעה שז"א מזדווג עם המלכות, שבה מקום גילוי החכמה, ואז הוא נכלל מן החכמה שבמלכות ויורדת אליו עטרה מאמא הנכללת גם מחכמה. שזסו"ה, אשת חיל עטרת בעלה. שעל ידי המלכות שה"ס אשת ז"א, קונה ז"א עטרה השלמה שלו, וז"ש (באות תל"ז) כד מזדווג מלכא במטרוניתא דהיינו ז"א במלכות, סלקא עטרא דא, דהיינו עטרה של המלכות שנתבארה עד הנה, ואתישבת כרישא דמטרוניתא. ואחר המלכות מקבלת העטרה שלה שעיקרה היא חכמה כנ"ל, נכלל גם ז"א מן החכמה שלה וקונה גם הוא עטרה שלו, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, וז"ש, כדון נחית חד עטרא עלאה, שאז יורדת גם לז"א עטרה העליונה, קביעא דכל אבן טבא וחיזור ושושן בסתרנהא, המלכות נקראת אבן טובה, והעטרה משובצה מכל אבן טובה שהיא הארת החכמה של המלכות הנכללת בה, וחיזור ה"ס ימין, דהיינו חסדים המרומים בכפתור, ושושן ה"ס שמאל, דהיינו חכמה המרומזת בפרה (כנ"ל שלח אות קמ"ח בהסולס) ואומר בסתרנהא, משום שהחכמה באה לו רק בדרך התכללות מן המלכות. ע"כ נבחנת שמאירה מסביב העטרה.

ועתה הולך ומפרש כל חלקי העטרה דז"א כמו שביאר לעיל חלקי העטרה של המלכות. אלא הוא מתחיל לפרוט אותם כאן ממטה למעלה, דהיינו שמתחיל מן הגלגלים, שהעטרה מתגלגלת עליהם, וז"ש, בשית גלגליין אתיא לשית סטריין דעלמא, ומהות (דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלט) לבתר אתהדר עטרא, ומעטרא ליה אימא עילאה בהווא ב עטרא, ופרישא עליה, ועל מטרוניתא, לבושי יקר בהווא עטרא. כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין, (1) צאינה וראינה וגו'. כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא. ומאן אינון. כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל. דהא לא מזדווגי בהו, ולא קיימין עמהון, בר אינון ישראל, דאינון בני ביתא, ומשמשי להו. כדין ברכאן דנפיקי מנייהו, דישראל ג הוא.

תמ) וישראל נטלין כלא, ומשדרי ד חולקא מניה לשאר עמין, ומהווא חולקא אתזנו כל אינון שאר עמין. ותאנא, מבין סטרי חולקהון דממנן על שאר עמין, נפיק * חד שביל דקיק, דמתמן, אתנגיד חולקא לאינון תתאי, ומתמן מתפרש לכמה סטריין. ודא קרינן ליה תמצית, דנפיק מסטרא דארעא קדישא. תמא) ועל דא עלמא כוליה מתמצית דארץ ישראל קא שתי. מאן אי. הא אוקימנא. ובין לעילא, ובין לתתא, כל אינון שאר עמין עכו"ם, לא אתזנו אלא

חלופי גרסאות

ב ל"ג מן עטרא עד עטרא. ג ל"ג הוא. ד ל"ג חולקא.

מסורת הזוהר

(1) (שיר ג) וארא ב צ"ו.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

בני הבית ומשמשים אותם. כלומר, שהם מעלים מ"ן ע"י תורתם ותפלתם המעוררים אל הזווג. לכן, הברכות היוצאות מהם, מזווג ז"א ומלכות, הן של ישראל.

תמ) וישראל נטלין כלא וכו': וישראל לוקחים הכל, היינו כל הברכות היוצאות מהארת הזווג של ז"א ומלכות הנ"ל, כמבואר בסוד ב' העשרות שלהם. ושולחים חלק מהן לשאר העמים, ומאותו החלק נזונים כל שאר העמים. ולמדנו, מבין צדדי חלקם של הממונים על שאר העמים, יוצא שביל אחד דק מאד, שמשך נמשך חלקם של אלו התחתונים, דהיינו החיצונים ואומות העולם, ומשם מתחלק לכמה צדדים. וזה שאנו קוראים לו תמצית היוצאת מצד הארץ הקדושה, שהיא המלכות.

תמא) ועל דא עלמא וכו': ועל כן, כל העולם שותה מתמצית של ארץ ישראל. מי היא ארץ ישראל. כבר העמדנו, שארץ ישראל היא מלכות. ובין למעלה ובין למטה, כל אלו שאר העמים עכו"ם, אינם נזונים אלא מתמצית ההיא. ואל תאמר הם בלבד, אלא אפילו אלו ספירות התחתונות שותות מאותה התמצית. וזה הוא במשעול הכרמים, דהיינו שביל מן שרי שאר העמים המתברכים ממנו. פירושו. אחר שביאר היטב זווג ז"א ומלכות

וזאלו המגדלות עולים למעלה לבינה לצד ימין שבה לקבל חסדים. וז"ש וכל מגדלא ומגדלא טורין קביעין, דהיינו שמוקף בבתים מהתכללות המלכות בו. כמושה רבות דילה, דהיינו החסדים דאמא הנקראים שמן המשחה. כדין אמא בלחישו וכו', כי החסדים נמשכים בלחש. בלי השמעת קול המורה על חכמה דשמאל, כנ"ל אצל הפעמונים (באות תל"ה) וחסדים אלו יורדים בג' מקומות הדינים שבו"א, שה"ס שערות ראש ושערות דיקנא ולבושים, שנתבאר לעיל באדרת נשא. וז"ש, לבתר כו' על רישא דמלכא ומרישיה וכו' על דיקניה וכו' על לבושי מלכא.

תלט) לבתר אתהדר עטרא וכו': אח"כ, אחר שהעטרה קבלה כל האורות הנ"ל, חזרה העטרה, ואמא עלאה מעטרת לז"א בעטרה הזו, ופורשת על ז"א ועל המלכות לבושי יקר, בעטרה ההיא, החסדים המלבישים החכמה מכוונים לבושי יקר (כנ"ל בהקס"ז אות י"ד) אז הקול נשמע בכל העולמות, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. מלך שלמה הוא ז"א, אמו היא בינה. אז היא שמחה בכל בני המלך. ומי הם. הם כל אלו הבאים מצד ישראל. כי אינם מתחברים עמהם, עם זווג ז"א ומלכות שאינם עומדים עמהם, חוץ מישראל, שהם (דפו"י דף ר"ט ע"א * דף ר"ט ע"ב)

מההוא תמצית. ולא תימא דאינון בלחודוי, אלא אפילו אינון כתרין תתאין, מההוא תמצית שתיין. ודא הוא במשעול הכרמים, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכן מניה.

תמב) כד חמא ההוא מלאכא, דהא בלעם אסטי לאתון לההוא שבילא, דכתיב להטותה הדרך, מיד ויעמוד מלאך יי' במשעול הכרמים, לאסתמא שבילא, דלא יסתיעון ביה אינון שאר עמין עכרם, ואינון כתרין תתאין. ואולא הא, כהא דאנר רבי יצחק, כתיב (ט) שמוני נוטרה וגו', לנטרא ולברכא לשאר עמין בגלותא. וישראל דאינון כרמי שלי, ה לא נטרתי, בגין דאינון בגלותא, ולא מתברכין כדקא חזי.

חלופי גרסאות
ה ל"ג לא נטרתי.

מסורת הזהר
(שיר א) ב"א קיב צב ז"ח מו ט"א ש"א סט
ט"א ש"ב שי"א שי"ח.

ותרא האתון את מלאך דו

הסולם

מאמר

כל הארת הזווג עם ג' הקוין שההארה מתגלגלת עליהם. ורק תמצית. דהיינו חלק קטן מאותה הארה, שהוא מזמן שההארה מתגלגלת מימין לקו שמאל כנ"ל, זה משלחת המלכות שנקראת ארץ ישראל, לשאר העמים ולכל העולם כולו חוץ מישראל. וז"ש (באות תמ"א) ועל דא עלמא כוליה וכו', כי רק ישראל בלבד נבחר מכל העולם להדבק בקו האמצעי, וע"כ הם לוקחים כל הארת הזווג, ושאר כל העולם רק תמצית. דרך שביל דיק הנ"ל. וז"ש, ודא הוא במשעול הכרמים. דהיינו, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכן מניה, כי שרי אומות העולם נקראים כרמים. כמ"ש להלאה בכתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, שהם שרי שאר העמים. ואותו שביל דיק מקו שמאל, שהם מתברכים ממנו. נקרא משעול הכרמים.

ומלכות וההארות הגדולות היוצאות מזווגם, ושכל זה בא מכה יחוד ג' הקוין, אומר (באות תי"ח) וישראל נטלין כלא, משום שהם דבוקים בקו אמצעי, הכולל ג' קוין. מה שאין כן אומות העולם וכל החצונים הדבוקים בקו שמאל בלי ימין, אינם יכולים לקבל מהארות הזווג הזה, אמנם כיון שהארת הזווג באה ע"י גלגול בג' קוין כנ"ל הנה ברגע שההארה מתגלגלת מימין לשמאל, ועומדת בקו השמאל, אז נפתח צנור דק מהארת קו השמאל, שאותו צנור נקרא משעול הכרמים, שמשם יורדים החיות והמזון לחיצונים מקו שמאל. וע"כ כללות הארת כל הזווג מקבלים ישראל, להיותם דבוקים בקו האמצעי הכולל הכל, ומשום שהם העלו מ"ן וגרמו לזווג הזה. (כנ"ל באות תל"ט) אבל בהכרח שולחים חלק מהשפע לשאר העמים והחיצונים הדבוקים בקו שמאל בלבד, דהיינו בעת שהארת הזווג מתגלגלת מימין לשמאל ועומדת רגע בקו השמאל, וז"ש ומשרדי חולקא מניה לשאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בע הגלגול, ומההוא חולקא אתונו כל שאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בעת יכולים להנות משהו ממקום אחר, כנ"ל. ואותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל הוא דק מאוד, מטעם היותו מטרם היחוד בקו האמצעי, וז"ש, ותאנא וכו' נפיק חד שביל דיק, דהיינו אותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל, דמתמן אתנגיד וכו'. שמשם מושפע כל חיותם ושל החצונים ושאר העמים. וז"ש ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מסטרא דארעא קדישא, כי המלכות מקבלת לתוכה (דפ"י דף ר"ט ע"ב)

תמב) כד חמא ההוא וכו': כשראתו אותו המלאך, אשר בלעם הטא את אתונו על שביל ההוא, שנקרא משעול הכרמים, כדי לקבל משם כח לקבל את ישראל, שכתוב, להטותה הדרך, שרומוז על הדרך של החצונים, שהוא משעול הכרמים שמשם הם מקבלים כל שפעם כנ"ל, מיד, ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, דהיינו לסתום השביל שלא יוכלו להעזר ממנו שאר העמים העכרם, ואלו ספירות התחתונות, של החצונים, ומה שנקרא משעול הכרמים, הולך זה, כפי מה שאמר רבי יצחק, כתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, היינו לשמור ולברך בעת הגלות את

תמג) גדר מזה וגדר מזה. אמר ר' אבא, היך יכיל ההוא מלאכא לאסתמא ההוא שבילא. אלא בגין דסיועא אחרא הוה ליה, קב"ה וכנסת ישראל. ר' יהודה אמר, אורייתא מסייעא ליה, דכתיב (ו) מזה ומזה הם כתובים. תמד) בההיא שעתא מה כתיב. ותרא האתון וגו', ותלחץ אל הקיר, מאי ותלחץ אל הקיר. כד"א (ג) מקרקר קיר וגו'. (א) קיר: פטרונא, ההוא דשלטא עלייהו. ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר, ו¹ היא לא יהבא ליה סיועא כלל. ובעקותא, אשדרת ליה לההוא קיר. ורמזא ליה האי, כדין ויוסף להכותה בהאי סטרא. תמה) ויוסף מלאך יי' עבור ויעמוד במקום צר וגו'. בההיא שעתא, אסתים לה כל ארחין, וכל סיועין, דלא אשתכח בה מכל סטרא דעלמא סיועא. כדין ותרביץ תחת בלעם. (ח) כד חמא בלעם דלא הוה יכיל, מה כתיב. ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמה דאתמר, דאטען לה, ואלבש לה, בזירוזי דינא קשיא תקיפא.

חלופי גרסאות

ו. הא. ז אשדת; אשרת. ח ויחר אף בלעם להטותה ול"ג מן כד עד סוף האות.

מסורת הזוהר

(ט) (שמות לב) ת"ז בהקדמה יא: בהשפוטת קמה. ז"ח פג ט"ב שכ"ז ט"ג שט"ו. (פ) (ישעיה כב) ויחי קכב צ"ג ז"ח צא ט"א שכ"ד.

דרך אמת (א) לשון אב ואדון

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

מאמר

ור' יהודה לומד אותם הדברים הנ"ל מכתוב אחר, דהיינו ממה שכתוב בלוחות לזוה וזוה הם כתובים, שהפירוש הוא מפנים ומאחור, שמפנים, נכתבו בהארות ז"א, ומאחור, בהארות המלכות. והיינו ע"ד הנ"ל. אלא ההפרש הוא במקראות דורשין בלבד.

תמד) בההיא שעתא מה וכי: בשעה ההיא מה כתוב ותרא האתון וגו' ותלחץ אל הקיר. מהו ותלחץ אל הקיר, ומשיב, הוא כש"א, מקרקר קיר וגו', שקיר פירושו חומה המגינה. אף כאן קיר פירושו מגין, דהיינו אותו הכח המגין עליהם. ותלחץ רגל בלעם אל הקיר, פירושו, היא, האתון, לא נתנה לו עזרה כלל, אלא בצרתה שלחה אותו לאותו הקיר, שהוא השר המגין עליהם. וזהו שרמזה לו, במה שנלחצה אל הקיר. או ויוסף להכותה, בצד שמאל הוה.

תמה) ויוסף מלאך ה' וגו': ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום צר וגו'. בשעה ההיא סתם המלאך כל הדרכים וכל התמיכות, שלא תהיה נמצאת לה תמיכה מכל צד שבעולם, או, ותרביץ תחת בלעם, דהיינו, שלא מצאה אפילו מקום לרמוז על עזרה, כמו שרמזה

את שאר העמים, הנקראים כרמים. וישראל, שהם כרמי שלי, לא נטרתי. כי הם בגלות, ואינם מתברכים כראוי.

תמג) גדר מזה וגדר מזה: אמר ר' אבא, איך היה יכול מלאך ההוא לסתום אותו השביל, מפני החיצונים כיון שהוא מוכרח להפתח בעת הגלגול, כנ"ל, ומשיב, אלא משום שהיתה לו עזרה אחרת, שהיא הקב"ה וכנסת ישראל, שהיא המלכות. ר' יהודה אמר, התורה עזרה לו, שכתוב, מזה ומזה הם כתובים. פירוש, השאלה היתה, כיון שאותו משעול הכרמים מוכרח להפתח בעת הגלגול, איך יכול המלאך לסתום אותו, ועל זה משיב, כיון שלאחר הגלגול, מאיר הקב"ה מצד אחד את החסדים המכוסים שלו, ומצד השני אפילו כנסת ישראל, שהיא המלכות אינה מקבלת אחר הגלגול רק חסדים בלבד (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וגו') ובכח זה התגבר המלאך על השביל וסתם אותו, וזהו סוד הכתוב גדר מזה וגדר מזה, שמצד הימין מגדיר הקב"ה את הארת השביל שלא יאיר, ע"י חסדים מכוסים שלו, וזהו גדר מימין, ומצד השמאל מגדירה המלכות הארת השביל ע"י נטיתה לימין לחסדים שבז"א, ובכח ב' גדרות אלו סתם המלאך את השביל.

(דפריי דף ר"ט ע"ב)

(תמו) ז) ויפתח יי' את פי האתון וגו'. היינו חד מאינן מלין, דאתבריאן ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מאי סגי האי לבלעם, או לאתון, או לישראל, בהני מלין. ט א"ר יוסי, דחייכין ביה אינן רברבין דהו עמיה, וכד מטו לבלק, אמרו ליה, וכי להאי שטיא שדרת ליקרא, לא תשכח ביה ממשות, ולא במלוי. ובאינן מלה דאתנא, אתבזא מן יקריה. ר' חייא אמר אלמלי לא אמרת אתנא האי, לא שביק בלעם ההוא דיליה, ובמלי דאתנא ידע. דאתבר חיליה.

(תמוז) ר' אבא כ רמי, כתיב (ר) ותפתח הארץ וגו'. וכתביב ויפתח יי' את פי וגו'. מאי שנא ארץ מאתון, דלא כתיב בה ויפתח יי' את פי הארץ. אלא, התם משה גזר על פומא, ופתחת, ועבדת ארעא פקודא דמשה, ולא יאות דקב"ה ליעבר פקודיה, דהא משה גזר ופקיד, (ו) ופצתה האדמה את פיה. וע"ד היא עבדת פקודוי, דכתיב ותפתח הארץ את פיה. אבל הכא, לא אשתכח מאן דגזר, אלא רעותא דקב"ה הוה, והואיל ורעותיה הוה בכך, כתיב ויפתח יי' את פי האתון. מניה אתא מלה, ומניה אשתכח.

(תמוז) ר' יהודה אמר, אסתכלנא בפרשתא דא, ובאלין מלין, ואתחזיין דלאו מלין דצריכין אינן. וכי מאחר דכתיב ויפתח יי' את פי האתון, בעיין למהוי אינן מלין מלי מעלייתא, מ מלי דחכמתא, ואי כמה דאתערו חברנא, דאיהו משבת דסוסיא דיליה רעי (ב) ברטיבא, והיא תבת ואמרת, הלא אנכי אתונך. מהכא

מסורת הזהר

ז) לעיל אות שו. ק) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ר. ט ר' יוסי אמר. י ואתבר. כ אמר במי. ל יעבר. (ו) (שם) פקודי יב צ"מ. יעבור. מ ל"ג מלי דחכמתא.

דרך אמת (ב) בשדה אגם מים

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

ותרא האתון את מלאך ה'

כתוב, ותפתח הארץ את פיה. וכתוב ויפתח ה' את פי האתון. מהו השינוי, ארץ מאתון. שלא כתוב בארץ, ויפתח ה' את פי הארץ. ומשיב, אלא שם משה גזר על פתיחת הפה. והארץ פתחה ועשתה הציווי של משה. ולא יפה, שהקב"ה יעשה הציווי של משה. שהרי משה גזר וציווה. ופצתה האדמה את פיה, וע"כ הארץ עשתה הציווי של משה, שכתוב, ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן, לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקב"ה היה, וכיון שרצונו היה בכך, כתוב, ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר וממנו נמצא.

(תמוז) ר' יהודה אמר וכו': ר"א נסתכלתי בפרשה זו של פי האתון, ובאלו הדברים, ונראים שאינם דברים שצריכים להם, וכי מאחר שכתוב, ויפתח ה' את פי האתון, היו צריכים הדיבורים להיות דיבורים חשובים. דברי חכמה, ואם כמו שאמרו התבררים, שבלעם היה

שרמזה מקודם לכן, שילך לבקש עזרה מן הקיר, כנ"ל בדבור הסמוך. כשראה בלעם שאינו יכול, מה כתוב, ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שלמדנו (כנ"ל באות תכ"ט) שהטעין אותה והלבישה בזיון דין קשה וחזק. כמ"ש שם.

(תמוז) ויפתח ה' את פי האתון: היינו אחד מאלו הדברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מהו הריוח מזה, לבלעם, או לאתון, או לישראל, באלו דברי האתון. א"ר יוסי, שצחקו ממנו אלו השרים שהיו עמו. וכשבאו לבלק, אמרו לו, וכי לשוטה הזה שלחת לקרוא, לא תמצא בו ממשות ולא בדבריו. נמצא, שבאלו דברי האתון נתבוה כבודו. ר' חייא אמר, אם לא אמרה האתון זה, לא עזב בלעם את שלו. אלא בדברי אחויו ידע שנשבר כחו.

(תמוז) ר' אבא רמי וכו': ר"א הקשה.

(דפו"י דף ר"ט ע"ב)

הוה נ לה למפתח, והיא לא פתחה אלא מה עשיתי לך. ואי הכי, אמאי קא טרח קודשא בריך הוא, למפתח פומה להני מלין.

תמט) אמר רבי אבא, ודאי באלין מלין אוליפנא דעתא דבלעם, דלאו כדאי הוא למשרי עליה רוח קודשא, ואוליפנא, דהא לית יכילו באתניה, לאבאשא או *) לאוטבא. ואוליפנא מהאי אתון, דהא לית חילא בבעירי לאשראה עלייהו דעתא שלימ. ת"ח, בלעם, בההיא מלה דאתניה, ובההוא דעתא טפשא לא יכיל למיקם. בדעתא עלאה עאכ"ו.

תנ"ט) ו) ותאמר לבלעם מה עשיתי לך. וכי ברשותי הוה למעבד טב וביש. לאו. דהא בעירי לא מתנהגן, אלא במה דנהגו לון. ואע"ג דההיא אתנא ב בעקתא יתיר, לאו ע ברשותה היא, דהא הוא אטעין לה בחרשוי, וברשותיה קיימא. תנא) ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. הוה ליה לחייכא מנה, והוא אתיב לקבלה טפשותא דמלהא, כדין חייכו מניה, ואתקליל בעינייהו, וידעו דאיהו שטיא. ומה אמר. כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו, שטיא דא איהו יכיל לשיצאה עמין בפומיה, היך לא יכיל לשיצאה לאתניה, והוא בעי חרבא. ואוליפנא, דלית חילא בבעירי לאשראה עלייהו רוחא אחרא, דאי ימרון בני נשא, אי ימללון בעירי, כמה דעתא שלימ יפקון לעלמא, פוק ואוליף מהאי אתנא, דהא קב"ה אפתח פומה, חמי מלוי. פ

תנ"ב) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם וגו'. ר' יצחק אמר, בלק חכים הוה

מסורת הזהר

ש) ח"ג, רא :

חלופי גרסאות

נ ליה. ט בעמיקתא. ע ברשותיה. פ בדפוי כתבו מצאתי כתוב בהעתקות חסר כאן.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

טוב או רע. לא. כי בהמות אינן מתנהגות אלא כמו שנוהגים אותן. ואע"פ שאותה האתון היתה בצרה גדולה, לא היתה ברשותה, כי בלעם הטעין אותה בכשפיו, וברשותו עמדה. תנא) ויאמר בלעם וגו' : ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. היה לו לצחוק ממנה, והוא השיב לה דברי טפשות. או צחקו ממנו והוא נעשה נקלה בעיניהם, בעיני השרים שעמו, וידעו שהוא שוטה. ומה אמר, כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו השרים, שוטה הזה מתפאר, שהוא יכול להשמיד עמים בפיו, איך לא יכול להשמיד אתונו, והוא צריך לחרב. ולמדת, שאין כח בהמות להשרות עליהן רוח אחר של חכמה. ואם יאמרו בני אדם אם הבהמות היו מדברות כמה דעת שלמה היתה באה לעולם. צא ולמד מאותה האתון, שהקב"ה פתח פיה, וראה דבריה.

תנ"ב) ויהי בבקר ויקח בלק וגו' : ר'

יצחק

היה משתבח, שהסוס שלו רועה באחו, וע"כ לקח האתון. והאתון ענתה ואמרה, הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה. א"כ מכאן היתה לה לפתוח, והיא לא פתחה, אלא מה עשיתי לך. ואם כן, למה הטריח עצמו הקב"ה לפתוח פיה באלו הדברים.

תמט) אמר ר' אבא וכו' : אר"א, ודאי באלו הדברים של האתון, למדתי דעתו של בלעם, שלא היה כדאי שישרה עליו רוח הקודש, ולמדתי, שאין כח באתונו, להרע או להטיב. ולמדתי, מאתון זו, שאין כח בהמות להשרות עליהם דעת שלמה. וע"כ לא אמרה דברי חכמה, ובאותה דעת טפשית של אתונו, לא יכול לעמוד. בדעת עליון על אחת כמה וכמה. והוא אמר שיודע דעת עליון.

תנ"ט) ותאמר לבלעם מה עשיתי לך :

היינו שאמרה לו, וכי ברשותי הוא לעשות

(דפוי דף ר"ט ע"ב *) דף ר"י ע"א)

בחרשין, ^צ יתיר מבלעם, בר דלא הוה מכוון שעתא ללטייא. משל וכו'. ^ק בג"כ ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא הוה אתקין ליה ואחיד ליה לכלא. תנג) ויעלהו במות בעל. מאי ויעלהו במות בעל. אלא אשגח בחרשו, במאי סטרא יתאחיד בהו, ואשכח דזמינין ישראל למעבד במות, ולמפלח לבעל. כמה דכתיב, ^ו וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, חמא רברבי דעמא, ומלכא דלהון, דפלחין ליה, כמה דכתיב ^ח ויקראו בשם הבעל, וכתיב ^א אם יי האלהים וגו'. כיון דחמא בלעם, דזמינין ישראל להאי, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה ^ש מזבחת.

תנד) ר' יוסי ור' יהודה, חד אמר לקבלי מדבחן ^ה דקדמאי, אקריב אינון שבעה מדבחן. וחד אמר, בחכמתא עבד כלא, ^א ואשכח דחולקהון דישראל בשבעה ^ב דרגין אתקשרו. בגין כך אסדר שבעה מדבחן.

תנה) ^ג לב"ג דהוה ליה רחימא חד, דשבק ליה אבוי. ובני נשא מסתפו לקטטה בהדיה, בגין ההוא רחימא. ליומין, אתא ב"ג ^ד חד, ובעא ^ה לאתערא קטטו בהדיה. אמר, מה אעביד, אי אתער ביה קטטא, הא ההוא רחימא דאתקשר בהדיה, ולא יכילנא, ^ו אמר מה עבד, שדר ליה דורון לההוא רחימא. אמר ההוא רחימא, וכי מה אית ליה להאי ב"ג גבאי, ^ז ידענא דבגין ההוא בר ^ח רחימאי הוא. אמר, האי דורון לא ייעול קמאי, זמינו ליה לכלבי ויכלוניה.

מסורת הזוהר

ת) (מ"א יח) חקת אות פ צ"ד. א) (שם). ^צ ל"ג יתיר. ^ק כך בלק ויקח (בלק את בלעם) ויעלהו הוא. ^ר בדפ"י ג"ב אולי הוא קוצר לשון המקרא (מ"ב י"ז ט"ו טז) וילכו אחרי ההבל וגו' ^ו ויעבדו את הבעל. ^ש מוסיף מזבחת חסר כתיב. ^ח דקאמר. א ואשגח. ב דרכין. ג מוסיף מתלא לב"ג. ד אחרא. ה לאתערא ול"ג קטטו. ו ל"ג אמר ^ז ידע. ^ח רחימאי הה.

חלופי גרסאות

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

אחד אמר שכנגד המזבחות שטעשו הראשונים הקריב הוא על ז' מזבחות. ואחד אמר, שעשה בחכמה את הכל, כי מצא שחלקם של ישראל נתקשר בז' מדרגות, חג"ת נהי"מ, ומשום זה אמר, אסדר ז' מזבחות.

תנה) לב"ג דהוה ליה וכי; בדומה, לאדם שהיה לו אוהב אחד, שעזב לו אביו, והיו בני אדם יראים לריב עמו, בשביל אותו האוהב. לימים, בא איש אחד, ורצה לעשות ריב עמו, אמר מה אעשה, אם אריב עמו, הרי יש לו אותו האוהב הקשור עמו, ואיני יכול לו. מה עשה, שלח לו מתנה לאותו האוהב. אמר אותו האוהב, וכי מה יש לו לאיש הזה אלי, יודע אני, שבשביל אותו בן אוהבי הוא, שרוצה להצר לו. אמר, מתנה זו לא תכנס לפני. הזמינו את הכלבים ויאכלו אותה.

כד

יצחק אמר, בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם חוץ ממה שלא היה יודע לכוון השעה לקלל, כמו בלעם. משל וכו'. (ע"י מדרש רבה פ"ב י"ח) משום זה, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקן אותו ואוחז בו, לכל.

תנג) ויעלהו במות בעל: מהו ויעלהו במות בעל, ומשיב, אלא הסתכל בכשפיו באיזה צד מישראל יתאחו ומצא שעתידיים ישראל לעשות במות ולעבוד את הבעל, כמ"ש וילכו אחר הבעל. וירא משם קצה העם. ראה גדולי העם ומלכם שעבדו לו. כמ"ש ויקראו בשם הבעל. וכתוב אם ה' האלקים וגו'. כיון שראה בלעם שעתידיים ישראל לזה, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות וגו'.

תנד) ר' יוסי ור' יהודה וכו'; ר"י ור"י,

(דפ"י דף ר"י ע"א)

תנו) כך בלעם, אתא לאתערא קטטו בהו בישראל, וחמא דלא יכיל בגין
 ההוא רחמא עלאה ׀ דלהון, שארי לתקנא קמיה דורון. אמר קב"ה, רשע ומה
 אית לך גבאי, את בעי לאזדוגא בבני, הרי דורונך זמין לכלבי. ת"ח, מה כתיב,
 ויקר אלהים אל בלעם. ואר"ש, לשון קרי וטומאה. דורונך לאלין אתמסר ולא
 ייעול קמאי.

תנז) ר' אבא אמר, ויקר: כד"א, א לפני קרתו מי יעמוד. הוא הוה זמין,
 דבההוא דורון, יכיל בהו בישראל. מה כתיב. ויקר אלהים. קריר גרמיה מן
 דא. דהוה חשיב. ויקר אלהים, כמה דאתמר, ׀ דאתער עליה מסטרא
 דמסאבותא.

תנח) רבי אלעזר אמר, ויקר, בלעם חשיב דבההוא דורון ייעול לאבאשא
 להו לישראל, וקב"ה אעקר ליה ׀ מקמיה לההוא דורון. ואעקר ליה לבלעם,
 ממה דהוה חשיב. ואעקרׁ ליה מההוא דרגא, הה"ד ויקר. כד"א א יקרוה עורבי
 נחל. אמר ליה, רשע, לית אנת כדאי לאתקשרא בהדאי * ולמיעל קמאי. דורונך
 לכלבי אתמסר.

תנט) אמר ר' שמעון, ת"ח, האי רשע, געלא דכלא ׀ הוה. דלא תשכח
 בכל פרשתא דא, ויאמר יי אל בלעם, או וידבר יי, ח"ו. מה כתיב. וישם יי דבר
 בפי בלעם וגו', כמאן דשוי חסמא בפום חמרא, דלא יסטי הכא או הכא, כך
 וישם יי דבר בפי וגו'.

תס) א"ל קב"ה, רשע, את חשיב דעל ידך יהא ויתקיים ברכה בבני, או

מסורת הוהר (משלי לו). (ג) (משלי לו).
 חלופי גרסאות ׀ מוסיף דלהון, כד"א (משלי כ"ז) רעך ורע אביך
 וגו'. י בהוה. כ ל"ג דאתער. ל לבלעם מקמיה
 דההוא דורון. ׀ ליה לההוא: לההוא ול"ג ליה. ׀ ל"ג הוה.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

תנח) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, ויקר,
 פירושו, כי בלעם חשב שבמתנה ההיא יוכל
 להרע לישראל, והקב"ה עקר מלפניו אותה
 המתנה. ועקר את בלעם ממה שהיה חושב.
 ועקר אותו ממדרגה ההיא. ז"ש, ויקר. כמ"ש
 יקרוה עורבי נחל. אמר לו, רשע, אינך כדאי
 להתקשר עמי, ולכנוס לפני, מתנתך נמסרת
 לכלב.

תנט) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש בוא
 וראה, רשע הוה, גיאול של הכל היה, כי לא
 תמצא בכל פרשה זו, ויאמר ה' אל בלעם, או
 וידבר ה', חס ושלום. מה כתוב, וישם ה' דבר
 בפי בלעם וגו', כמי שנותן מחסום בפי חמור,
 שלא יטה לכאן ולכאן, כך, וישם ה' דבר בפי
 בלעם וגו'.

תס) א"ל קב"ה וכו': א"ל הקב"ה, רשע,
 אתה

תנו) כך בלעם אתא וכו': כך בלעם
 בא לעורר ריב עם ישראל, וראה שאינו
 יכול, משום אותו האוהב שלהם העליון.
 התחיל לתקן לפניו מתנה, דהיינו הקרבנות
 שהקריב. אמר הקב"ה, רשע, ומה יש לך אלי,
 אתה רוצה להתחבר בבני, הרי המתנה שלך
 נמסרת לכלבים. בוא וראה, מה כתוב, ויקר
 אלקים אל בלעם. ואר"ש, ויקר, הוא לשון
 קרי וטומאה, הרי מתנה שלך נמסרת לאלו,
 ולא תכנס לפני.

תנז) רבי אבא אמר וכו': רא"א, ויקר,
 הוא כש"א, לפני קרתו מי יעמוד. הוא היה
 בטוח שבמתנה ההיא, הוא יוכל לישראל. מה
 כתוב ויקר אלקים אל בלעם, שקירר עצמו
 מזה שבלעם חושב. ועוד, ויקר אלקים הוא
 כמו שלמדנו, שנתעורר עליו צד הטומאה.
 (דפויי דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

אפכא. לא צריכין אינון לך, כמה דאמרין לצרעה כו'. אלא את שוב אל בלק, וכד תפתח פומך, לא יהא ברשותך. ולא בפומך תלייא מלולא, אלא וכה תדבר. הרי כ"ה, דזמינא לברכא לון. כה, תמלל ברכה דבני, ם דכד תפתח פומך, היא תמלל מלין, לאתקיימא על בני, דלא אשבוק מלין לך.

תסא) ת"ח, דכך הוא, כיון דאתא לבלק, ובלק שמע כל אינון מלין, הוה חשיב דהא מפומיה דבלעם נפקין, אמר, לקוב אויבי לקחתך. אמר בלעם, סב אלין חרשין בידך, בגין לאעכבא הכא להאי כה, ואי את תיכול ם לאעכבא לה בהאי חרשין, אנא אעקר לה מאינון מלין דהיא אמרה.

תסב) מה כתיב, התיצב כה על עולתך, בהאי, ובאלין חרשין, תעכב לה, ואנכי אקרה כ"ה, כלומר, אעקר לה מאלין מלין. א"ל קב"ה, רשע, אנא אעקר לך. מה כתיב בתריה. ויקר אלהים אל בלעם. וההוא דבר ארים קלא, במלוליי דכ"ה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, ם כ"ה תדבר ודאי.

תסג) ת"ח, בקדמיתא לא כתיב התיצב כה על עולתך, אלא התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה י"י לקראתי. כיון דחמא דכ"ה אמר אינון ברכאן, כדן אמר התיצב כ"ה על עולתך, ואנכי אקרה כ"ה.

תסד) לכה ארה לי יעקב, כלומר, לקוט. רבי יוסי אמר, אשדי לון מההוא דרגא דאינון קיימי, כד"א ד) צדה אורה. אמר, אי תיכול ץ למשדי ף לון מההוא

מסורת הזהר

ד) (ש"א כ) תק"ח קיא ס"ג של"ו.

חלופי גרסאות

ט כד. ם לאעקרא. ף ל"ג כה תדבר. ץ לאשדי. ף לההוא ול"ג לון.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

התיצב כה על עולתך, בזה, ובאלו הכשפים תעכב אותה, את כה שהיא המלכות, ואנכי אקרה כה, כלומר, אעקר אותה מאלו הדברים. שאמרה. אמר לו הקב"ה, רשע, אני אעקר לך. מה כתוב אחריו, ויקר אלקים אל בלעם. ודבר ההוא תרים קולה בדיובורי כה, ווי"ש, שוב אל בלק וכה תדבר. כה תדבר ודאי.

תסג) ת"ח בקדמיתא לא וכו': בוא וראה בתחילה לא כתוב, התיצב כה על עולתך, אלא, התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. כיון שראה אשר כ"ה אמרה אלו הברכות, אז אמר התיצב כה על עולתך ואנכי אקרה כה. דהיינו כמו שנתבאר בדבור הסמוך.

תסד) לכה ארה לי יעקב: ארה כלומר, לקוט. מלשון אריתי מורי עם בשמי. ר' יוסי אומר, השליכם מאותה המדרגה שהיו עומדים. כש"א צדה אורה. דהיינו יריה והשלכה. אמר אם תוכל להשליכם מאותה המדרגה שלהם שהיא המלכות. הרי כולם יעקרו מן העולם.

אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקיים ברכה בבני, או להיפך. הם אינם צריכים לך כמו שאומרים לצרעה, לא מעוקצך ולא מדובשך. אלא אתה, שוב אל בלק, וכשתפתח פיך לא יהיה ברשותך, ולא בפיך תלוי הדבר, אלא, וכה תדבר. הרי כה שהיא השכינה, מוכנת לברך אותם. כה תדבר הברכה של בני, כי כשתפתח פיך, היא תדבר הדברים שיתקיימו על בני, ולא אעזוב הדברים לך.

תסא) ת"ח דכך הוא וכו': בוא וראה שכך הוא. כיון שבא בלעם לבלק, ושמע בלק כל אלו הדברים, שברך את ישראל, היה בלק חושב, שיצאו מפי בלעם, אמר לקוב אויבי לקחתך וגו'. אמר בלעם, קח אלו הכשפים בידך, כדי שתעכב כאן את כה הזה, שהיא המלכות, ואם אתה תוכל לעכבה באלו הכשפים, אני אעקר אותה מאלו הדברים שאמרה, דהיינו שיבטל הברכות שאמרה, כנ"ל.

תסב) מה כתיב התיצב וגו': מה כתוב,

(דפו"י דף ר"י ע"ב)

דרגא דלהון, הא כלהו אתעקרו מעלמא. ולכה זועמה ישראל, ישראל דלעילא, דישתכח רוגזא קמיה, כד"א (ה) ואל זועם בכל יום. (תסה) (ו) כי מראש צורים וגו'. א"ר יצחק, מראש צורים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ז) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלין אמהן, בין מהאי סטרא ובין מהאי סטרא, לא יכלין לאתלטייא. (תסו) ר' אבא אמר, כי מראש צורים, מאן יכיל להו לישראל, דהא הוא אחיד מרישא, דכל צורים נפקין, ומאן אינון צורים. גבורן. דהא כל דינין דעלמא מאינון גבורן נפקין, ואינון אתאחדן בהו. ומגבעות אשורנו, אלין שאר ש משריינ דאתאחדן בהו. הן עם לבדד וגו'. כד"א (ח) ה' בדד ינחנו. (תסז) מי מנה עפר יעקב וגו', הא אוקמוה. אלא א"ר יוסי, תריין דרגין אינון, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל. ואע"ג דכלא חד, תריין דרגין אינון, דהא דרגא עלאה ישראל הוא. (תסח) מי מנה עפר יעקב וגו'. לתתא, מאן הוא עפר. ר' שמעון אמר, האי דכתיב ביה (ט) יתן כעפר חרבו וגו'. מאן חרבו. הא ידיעא, דכתיב (י) חרב ליי מלאה דם. עפר, ההוא אתר דאתברי מניה אדם הראשון, דכתיב (יא) וייצר יי אלהים את האדם עפר וגו'. ומההוא עפר, כמה חיילין, וכמה משריינ נפקו,

חלופי גרסאות
ר אבל ש כתרין.

מסורת זוהר

(ה) (תהלים ז) ויחי רס צ"א. (ו) ב"א רז צ"ב.
(ז) (ישעיה נא) חיי שרה צ"ח. (ח) (דברים לב)
ב"א רט צ"ד. (ט) (ישעיה מא) ב"ב צה צ"ב ת"ז
ת"ע קלא: (י) (שם לד) ב"ב קפה צ"ב. (כ) (בראשית
(ב) ב"א רז צ"א.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

ועל שמה נקראות הגבורות צורים. וישראל יוצאים מן המלכות. ועליה אמר כי מראש צורים אראנו. והתפשטות המלכות בבי"ע נקראות גבעות. שמשם גרין לישראל.

(תסז) מי מנה עפר יעקב וגו': כבר העמידוהו. אלא אמר ר' יוסי. ב' מדרגות הן. יעקב וישראל, מתחילה כשהוא בורק, הוא יעקב. ואח"כ כשמשג ג"ר, הוא ישראל. ואע"פ שהכל אחד, שתי מדרגות הן, ומדרגה עליונה היא ישראל. ומדרגת יעקב היא למטה.

(תסח) מי מנה עפר יעקב וגו': שואל, מהו עפר למטה. במדרגת יעקב. ר' שמעון אמר, זה שכתוב בו יתן כעפר חרבו וגו'. מי היא חרבו, הרי ידוע, שהיא מלכות. שכתוב חרב לה' מלאה דם. שהמלכות נקראת חרב לה'. עפר, היינו מקום שהוא שנברא ממנו אדם הראשון. שכתוב, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. ומעפר הוא יוצאים כמה

ולכה זועמה ישראל. פירושו, ישראל של מעלה, שהוא ז"א, שייבאו לידי זעם. דהיינו שימצא רוגז וזעם לפניו. כש"א, ואל זועם בכל יום.

(תסה) כי מראש צורים וגו': א"ר יצחק מראש צורים, אלו הם האבות. שכתוב, הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלו הן האמהות. בין מצד זה של האבות, ובין מצד זה, של האמהות לא היו יכולים להיות מקוללים.

(תסו) ר' אבא אמר וכו': רא"א, כי מראש צורים, פירושו, מי יכול לישראל, כי אחוזים ויוצאים מראש כל צורים. ומי הם צורים. הם גבורות. שכל הדינים שבעולם יוצאים מאלו הגבורות, והם אחוזים בהן. ומגבעות אשורנו, אלו הם שאר המהנות האחוזים בהם. בהגבורות. הן עם לבדד ישכון וגו'. הוא כש"א ה' בדד ינחנו. פירוש המלכות הנקראת צור, היא ראש כל הדינין שבעולם (דפ"י דף ר"י ע"ב)

כמה (א) טפסין, כמה גרדיני נמוסין, כמה גירין, כמה בליסטראות, כמה רומחין, וסייפין, וזיינין, אשתכחו מההוא עפר. ת מי מנה כז"א, (ז) היש מספר לגדודיו. תסט) ומספר את רובע ישראל. רבע ישראל היא א ה"א, וחד מלה היא. רובע ישראל, כד"א (ט) רובץ תחת משאו, רביע הדא הוא דכתיב, (י) מטתו שלשלמה. ב ד"א רבע, כמו רביעית מישראל לתתא, רבע אתקרי (כ) לפום כתרין, משמע ג דוד, דאיהו רגלא רביעאה דכורסייא.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו', כל אינון דחשיבין עפרא, כמה דאוקימנא. ומספר את רבע ישראל, דכתיב היש מספר לגדודיו. רבע ישראל כמה (* דאוקימנא. ד"א מי מנה עפר, אינון פקודין דאינון בעפרא, בזריעה, בנטיעה, (ג) בתצדא, והא אוקמוה חברייא. ומספר את רבע, כד"א (ד) בהמתך לא תרביע. ה

מסורת הזהר

(ל) (איוב כה) ויצא קד צ"ה. מ) (שמות כג) מששטים קכב צ"ג. נ) (שיר ג) ב"א שמג צ"א. ס) (ויקרא יט) שמות פה צ"מ.

חלופי גרסאות

ת ל"ג מי מנה. א ל"ג ה"א. ב ל"ג ד"א. ג ל"ג דוד. ד מוסיף א"ל אבא בלק חכים הוה בחרשו כבלעם בר דלא ידע לכוון שעתא ללטייא.

דרך אמת (א) שלהבת וגחלי רתמים וכולם הם ממונים שליחי הדין בעולם כנודע. (ב) לפי המדרגות עליונות שמשם נשפע אם חסד אם דין כן השכינה נקראת לפי בחינה ההיא. (ג) בקצירה.

מאמר

הסולם

ויקה בלק את בלעם וגו'

רביצה דישראל, דהיינו מטתו דישראל, שהיא המלכות הנקראת מטה. זה הוא שכתוב, **ממתו שלשלמה**, שהיא המלכות. פירוש אחר, רבע. הוא כמו רביעית מישראל למטה. דהיינו המלכות שהיא למטה מז"א שנקרא ישראל שהיא רביעית ממנו. שנקראת רובע לפי הספירות, מזה משמע, שדוד, שהוא המלכות, הוא רגל רביעית של הכסא. כי חג"ת דז"א הם ג' רגלי הכסא שהוא בינה, והמלכות היא רביעית להם.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו': פירוש אחר. מי מנה עפר יעקב, עפר, הם כל אלו הנחשבים עפר, דהיינו היוצאים ממלכות הנקראת עפר כמו שהעמדנו. ומספר את רובע ישראל. היינו שכתוב, היש מספר לגדודיו. רובע ישראל פירושו כמו היש מספר לגדודיו, והשינוי שבכאן הוא רק בהכתוב, ישראל, ולא על עפר יעקב. פירוש אחר, **מי מנה עפר יעקב**, הן המצוות הנוהגות בעפר, דהיינו בזריעה, בנטיעה, בקציר, וכבר העמידו החברים. **ומספר את רובע ישראל**, הוא מצוות שבבעלי חיים כש"א בהמתך לא תרביע וגו'.

כמה צבאות וכמה מחנות כמה מדרגות, כמה חוקרי דין, כמה חצים כמה אבני קלע כמה רמחים, וחרבות וכלי זיין, נמצאים מעפר הזה. **מי מנה**, הוא כש"א היש מספר לגדודיו. פירוש המלכות בכללה נקראת חרב לה'. ובה ע"ס, והמלכות דמלכות נקראת עפר וז"ש, **האי דכתיב ביה, יתן בעפר חרבו**, דהיינו שמעורר בהחרב, בחינת מלכות דמלכות שבה, הנקראת עפר. ומעפר הזה יצא אדם הראשון, אלא שהיה נמתק בבינה, שז"ס עפר מן האדמה. עפר הוא מלכות דמלכות, אדמה, היא בינה דמלכות, כי הבינה נקראת ארץ אדום. וכן כל המציאות יצא מן עפר הזה הממותק בבינה. וז"ש, **ומההוא עפר כמה חיילין וכי, טפסין** הוא מלשון מטפס ועולה (עירובין כא). דהיינו מדרגות.

תסט) **ומספר את רובע ישראל**: רבע ישראל היא ה' דהויה, כי ישראל שהוא ז"א יש לו ד' אותיות הויה, שהמלכות היא אות רביעית ממנו וע"כ נקראת רובע ישראל. **ודבר אחד** הוא עס עפר יעקב, שהיא ג"כ מלכות אלא עפר הוא מלכות דיעקב ורובע הוא מלכות דישראל. **רובע ישראל**, הוא כש"א רובץ תחת משאו, שתרגמו רביע, ורובע ישראל פירושו

ידפרי דף ר"י ע"ב * דף ר"יא ע"א)

תעא וישא משלו ויאמר. ה וידבר לא כתיב, מאי וישא משלו. ו רבי חייא אמר, הוא הוה זקיף קלא לגבי ההוא ממלל, וישא משלו בלעם. ויאמר האי כה כמה דכתיב וכה תדבר, ואמירה מנה הוה.

תעב ת"ח, כיון דחמא בלעם דבכל חרשוי ובכל ההוא דורון, לא יכיל לאעקרא ההוא כה, כד"א ואנכי אקרה כה, אעקר להאי כה. א"ל קב"ה, רשע, אנת סבור לאעקרא לה, אנא אעקר לך משלשולך, מה כתיב. ויקר אלהים אל בלעם, כמה דאתמר. לבתר, כיון דחמא דלא יכיל, הדר ואמר, וברך ולא אשיבנה, ולא אשיבנו מבעי ליה. אלא ולא אשיבנה ודאי, לההיא דכתיב כה, וכה תדבר, לית ז אנא יכיל לאהדרא לה.

תעג אמר בלעם, בתרין דרגין בעינא לאעלא בהו. בעינא לאעלא בהו מדרגא דיעקב, ולא יכילנא. בעינא לאעלא בהו מסטרא אחרא דישראל, ולא יכילנא. מאי טעמא. בגין דשמא דא או דא, לא אתקשר בזינין בישין, הה"ד לא הביט און ביעקב וגו'.

תעד תאנא, תרין דרגין אינון: נחש, וקסם. לקבליהון: עמל, ואון. ח אמר בלעם, הא ודאי אשכחנא לקבלי ט דהני י יעקב וישראל. און, לקבליה דיעקב, דאיהו קטיר בנחש. עמל, לקבליה דישראל, דאיהו קטיר בקסם. כיון

מסורת הזהר

ו חיי שרה כו צ"א.

חלופי גרסאות

ה מוסיף וידבר ויאמר. ו ל"ג מן רבי עד ויאמר.
ז אנת. ח דאמר. ט הני. י דיעקב.

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם יגו'

תנ"ה עיין שס) אחר כך, כיון שראה שאינו יכול, חזר ואמר, וברך לא אשיבנה. ולא אשיבנו היה צריך לומר. אלא ולא אשיבנה ודאי, היינו לאותה שכתוב, בה כה, וכה תדבר, שהיא המלכות, שעליה אמר, אין אני יכול להשיב אותה מישראל.

תעג אמר בלעם בתרין וכו': אמר בלעם בב' מדרגות רציתי לכנס בהם. רציתי לכנס בהם ממדרגת יעקב, ולא יכולתי. רציתי לכנס בהם מצד אחר, ממדרגת ישראל, ולא יכולתי. מהו הטעם. הוא, משום ששם זה או זה, אינו נקשר במינים הרעים. ז"ש, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. **תעד** תאנא תרין דרגין וכו': למדנו ב' מדרגות הן, נחש וקסם. כנגדם, ב' קליפות, עמל ואון. אמר בלעם, הרי ודאי מצאתי את הכנגד, של אלו יעקב וישראל, כי און הוא הקליפה כנגד יעקב. שהוא קשור בכשוף הנקרא נחש. עמל הוא הקליפה כנגד ישראל, שהוא

תעא וישא משלו ויאמר וכו': שואל, וידבר לא כתוב, שיהיה משמע שהוא דיבר, א"כ מהו וישא משלו, שמשמע שהוא היה המדבר, ולא אחר. רבי חייא אמר, הוא היה נושא קולו אל מדבר ההוא, שהוא המלכות הנקראת כה. וזהו, וישא משלו בלעם שנשא קולו, ויאמר, היינו כה ההוא, היא אמרה, כמו שכתוב, וכה תדבר. שהמלכות הנקראת כה, היא תדבר, והאמירה ממנה היא.

תעב ת"ח כיון דחמא וכו': בוא וראה, כיון שראה בלעם, שבכל כשפיו ובכל אותה המתנה, דהיינו הקרבנות שהקריב, לא היה יכול לעקור כה ההיא. כש"א ואנכי אקרה כה, שאמר אעקר לכה הוה. אמר לו הקב"ה, רשע, אתה חושב לעקר אותה, אני אעקר אותך מן השלשלת שלך, דהיינו שיעקור אותו מן השורש. מה כתוב ויקר אלקים אל בלעם, כמו שלמדנו, שהוא מלשון יקרוהו עורבי נחל, דהיינו, שעקר אותו ממדרגתו (כנ"ל אות דפו"י דף ר"א ע"א)

דחמא דלא יכיל, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב וגו'. מ"ט. בגין דיי' אלהיו עמו וגו'.

תעה) ואי תימא, בהני לא יכילנא. בקסם ונחש יכילנא. כתיב כי לא נחש ביעקב וגו'. ולא עוד, אלא דכל חילין דלעילא, וכל משריין כלהו, לא ידעי ולא מסתכלי בנמוסא דמלכא עלאה, עד דשאלי להני תרי יעקב וישראל. ומאי אמרי. מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הני מלין, כה אמר, והוא ארים קלא לקבלה, ולא ידע מאי הוא, ולא אשתמע בר קליה.

תעו) הן עם כלביא יקום וגו', מאן עמא תקיפא כישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר כאריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שירין, בכמה תושבחון. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישכב וגו'. כד בעי ב"ג למשכב על ערסיה, מקדש שמא עלאה, אמליך ליה לעילא ותתא. כמה גרדיני נמוסין מתקשרן קמיהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסייהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלכא קדישא, בכמה קראי דרחמי.

תעז) ר' אבא אמר, הן עם כלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על כל עמין כ עכו"ם, כאריה גיבר ותקיף, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל ארייוותא למשכב על טרפייהו, אבל עמא דא לא ישכב, עד יאכל טרף.

תעה) ד"א הן עם כלביא יקום, לקרבא קרבנין ועלוון קמי מלכהון, על גבי מדבחא. ותאנא, ד בשעתא דקורבנא אתוקד על גבי מדבחא, הו חמון דיוקנא דחד אריה רביע על ההוא קרבנא, ואכיל ליה.

חלופי גרסאות

כ ל"ג עכו"ם.

דרך אמ"ת ד) ע"ל בפרשת בראשית דף מב: (דפו"י).

ויקה בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

ומתגבר כאריה לעבודת רבונו, בכמה שירים ובכמה תשבחות. עוסקים בתורה כל היום. ובלילה, לא ישכב עד יאכל טרף. כשאדם רוצה לשכב על מטתו, מקדש שם העליון, וממליך אותו למעלה ולמטה. כמה בעלי דין מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על מטתם, בשמע ישראל. ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקים של רחמים. תעז) ר' אבא אמר וכו': רא"א. הן עם כלביא יקום. פירושו, עתיד עם זה לקום על כל העמים עכו"ם, כאריה גבור וחזק וישלך עצמו עליהם. דרכם של כל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

תעה) ד"א הן עם וגו': פירוש אחר. הן עם כלביא יקום, לקרב קרבנות ועולות. לפני המלך, על המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרבן נשרף

שהוא קשור בקסם. כיון שראה שאינו יכול, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. מהו הטעם, משום דה' אלקיו עמו וגו'.

תעה) ואי תימא בהני וכו': ואם תאמר באלו עמל ואון, איני יכול. ובקסם ונחש אני יכול, כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ולא עוד אלא כל הצבאות שלמעלה וכל המחנות כולם אינם יודעים ואינם מסתכלים במנהגי המלך העליון, עד ששואלים לאלו ב' מדרגות יעקב וישראל. ומה אומרים. מה פעל אל. א"ר אלעזר, כל אלו הדברים אמר כה, שהיא המלכות, והוא בלעם רק הרים קולו כנגדה, ולא ידע מה הוא, ולא נשמע מנו רק קולו.

תעו) הן עם כלביא יקום וגו': מי עם גבור כישראל, בשעה שהאיר הבוקר, קם (דפו"י דף ר"א ע"א)

תעט) ואמר רבי אבא, אוריאל מלאכא עלאה הוה, וחמאן ליה בדיוקנא דאריא תקיפא, רביע על מדבחא, ואכיל לון לקרבנין. וכד ישראל לא הוו זכאין כל כך, הוו חמאן דיוקנא דחד כלבא תציפא רביע עליה, כדין הוו ידעי ישראל דבעיין תשובה, וכדין תייבן. לא ישכב וגו', אלן קרבנין דליליא כגון עלוון. ודם חללים ישתה, דקב"ה אגח קרבא דלהון על שנאיהון.

תפ) רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב. אלא בכל ליליא וליליא, כד בר נש איהו אזיל בפקודי דמאריה, לא * שכיב על ערסיה, עד דקטיל אלף ומאה ועשרים וחמש, מאינון זיינין בישין, דשריין עמיה. רבי אבא אמר, אלף אינון דסטר שמאלא, דכתיב ^פ יפול מצדך אלף. ^ח כמה דכתיב, ^צ יעלו חסידים בכבוד וגו', ^ק רוממות אל בגרונום וגו', לעשות נקמה וגו', הה"ד לא ישכב וגו' ודא הוא לעשות בהם משפט וגו'.

תפא) אמר רבי חזקיה, לקבלי תלת זמנין דהוא מחא לאתניה, ואטעין לה בחרשוי, ^נ אתברכון ישראל תלת זמנין. רבי חייא אמר, לקבליה אתברכון ישראל תלת זמנין, דסלקין ישראל לאתחזאה קמי מלכא קדישא.

תפב) ^ה וירא בלעם כי טוב בעיני יי' וגו', ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. מאי לקראת נחשים. א"ר יוסי, דהני תרין זמנין קדמאי, הוה אזיל בכל חרשוי, ובעא ^ו למילט לישראל. כיון דחמא ^ז רעותיה דקב"ה, דאמר שוב אל בלק, דהא מלוך לא בעיין בני. ^פ מלולא אוחרא זמין ^צ מהאי כה, כמה

חלופי גרסאות

ל תייבין. ח מוסיף ובמה כמה. נ יתברכון. ס מוסיף למימר ולמילט. ע קב"ה רעותיה אמר. פ ל"ג מלולא. צ מאי הוא.

מסורת הזוהר

ז (תהלים צא). ז (שם קמט) אחרי מות לה צ"כ. ח (שם ב"א רלט צ"ו. ה) חיי שרה כה צ"א ז"ח א ט"א שי"ג ח ט"א שט"ו.

הסולם

ויקה בלק את בלעם וגר

הם מצד שמאל, שכתוב, יפול מצדך אלף. כמ"ש יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. רוממות אל בגרונום וגו' לעשות נקמה וגו'. ז"ש, לא ישכב עד יאכל טרף. והו לעשות בהם משפט וגו'.

תפא) אמר ר' חזקיה וכו': אר"ה, כנגד ג' פעמים שהוא הכה את אתונו, והטעין אותה בכשפיו, נתברכו ישראל ג' פעמים. רבי חייא אמר, כנגדו נתברכו ישראל, שיעלו ישראל ג' פעמים בשנה להראות לפני המלך הקדוש.

תפב) וירא בלעם כי וגו': וירא בלעם כי טוב וגו' ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. שואל, מהו לקראת נחשים. א"ר יוסי, כי אל' ב' פעמים הראשונות, היה הולך בכל כשפיו, ורצה לקלל את ישראל. כיון שראה רצונו של הקב"ה, שאמר שוב אל בלק

מאמר

נשרף על המזבח, ראו שם צורה של אריה אחד רובץ על קרבן ההוא ואוכל אותו.

תעט) ואמר ר' אבא וכו': ואר"א, אוריאל מלאך עליון היה, וראו אותו בצורה של אריה חזק רובץ על המזבח ואוכל את הקרבנות. וכשישראל לא היו זכאים כל כך, היו רואים צורה של כלב אחד חצוף רובץ עליו. או היו יודעים ישראל שצריכים תשובה. והם שבים, לא ישכב עד יאכל טרף, אלו הם הקרבנות של לילה כגון עולות. ודם חללים ישתה, שהקב"ה עושה מלחמות שלהם עם שונאיהם.

תפ) רבי אלעזר אמר וכו': רא"א, לא ישכב, מהו לא ישכב, ומשיב, אלא בכל לילה ולילה, כשאדם הולך כמצוות אדונו, אינו שוכב על מטתו עד שהורג אלף וקכ"ה מאלו מינים הרעים השורים עמו. רבי אבא אמר, אלף (דפו"י דף רי"א ע"א *) דף רי"א ע"ב)

דכתיב וכה תדבר. כה תדבר, ולא אנת. כה תדבר, דשלטא על כל שליטין
חרשין וקסמין וזינין בישין, דלא יכלין לאבאשא לבני. ק כדין בעא לאסתכלא
בהו, בעינא בישא.

תפג) ת"ח, האי רשע כד אסתכל בהו בישראל, הוה מסתכל ר באלין
תרין דרגין יעקב וישראל, לאבאשא לון, או בהאי או בהאי בחרשוי, ט בגין
כך כל ברכן וברכנ יעקב וישראל אתבריכו. וירא בלעם כי טוב וגו'. במה
חמא ת חמא די בשעתא דאנפי מלכא נהירין, זינין בישין לא קיימי בקיומיהו,
וכל חרשין וכל קסמין לא סלקאן בחרשייהו.

תפד) ת"ח, בהני תרי זמני כתיב ויקר. ויקר אלהים. ויקר יי אל בלעם
וגו'. וכתיב וכה תדבר. והשתא כיון דחמא דהא לא אשתכח רוגזא, וחרשוי
לא סלקין, כדין ולא הלך כפעם בפעם וגו'. כיון דאפריש ואסתלק גרמיה
מחרשוי, שארי א באתערותא אחרא לשבחה לישראל. א"ר יהודה, מאי אתערותא
הכא. ב א"ל, אתערותא דרוחא חדא מסטרא דשמאלא, הווא דאתקשרו תחותי
אינון זינין וחרשין דיליה.

תפה) א"ר אלעזר, הכי אוליפנא, דאפילו האי ג זמנא לא שריא ביה רוחא
דקודשא. א"ל ר' יוסי, אי הכי, הא כתיב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אינון
זמנין אחרנין לא כתיב בהו הכי. א"ל הכי הוא. ת"ח, כתיב ט טוב עין הוא
יבורך, והא אוקמוה אל תקרי יבורך, אלא יברך. ובלעם הוה רע עין, דלא

מסורת הזהר

ט (משלי כב) ויקרא קנב צ"ק.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן כדין עד סוף האות. ר אלין. ט בגין כל

כך; בגי"כ לא. ת ל"ג חמא. א ברוחא; מוסיף

ברוחא אחרא באתערותא. ב אל רוח אלקים ולא רוח הוי"ה אלא רוחא חד. ול"ג מן אל עד מסטרא.

ג ל"ג זמנא.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגר

באלו ב' פעמים, כתוב ויקר, ויקר אלקים.
ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב, וכה תדבר.
ועתה כיון שראה שלא נמצא רוגז, וכשפיר
אינם מועילים, אז, ולא הלך כפעם בפעם.
וגו'. כיון שנפרש וסילק את עצמו מכשפיו,
התחיל בהתעוררות אחרת לשבח את ישראל.
א"ר יהודה מהי ההתעוררות שבכאן, אמר לו,
היא התעוררות של רוח אחד מצד השמאל,
אותו שמתחתיו נקשרים אלו המינים והכשפים
שלו.

תפה) א"ר אלעזר הכי וכו': אר"א כך
למדתי, אפילו בפעם ההיא הג', לא שרה עליו
רוח הקודש. א"ל ר' יוסי, אם כן, הרי כתוב,
ותהי עליו רוח אלקים, ובכל אלו הפעמים
האחרות לא כתוב בהן כך, אמר לו כך הוא,
בוא וראה, כתוב, טוב עין הוא יבורך. וכבר
העמידוהו

בלק, כי לדיבורך, אין בני צריכים, דבור
אחר עתיד להם מן כה הוה, כמ"ש וכה תדבר.
דהיינו כה תדבר ולא אתה. כה תדבר, שהיא
שולטת על כל השליטים המכשפים והקוסמים
ומינים רעים, שלא יוכלו להרע לבני. אז
רצה ל'תכל בהם בעין הרע.

תג) ת"ח האי רשע וכו': בוא וראה.
רשע הזה כשנסתכל בישראל, היה מסתכל
באלו שתי מדרגות יעקב וישראל, להרע להם
בכשפיו בוז או בוז, משום זה, בכל ברכה
וברכה יעקב וישראל נתברכו, וירא בלעם
כי טוב וגו', במה ראה. ומשיב, ראה שבשעה
שפני המלך מאירים, מינים הרעים אינם
עונדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקסמים,
אינם מועילים בכשפיהם.

תפד) ת"ח בהני תרי וכו': בוא וראה
(דפרי דף רי"א ע"ב)

אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי, הוה מתלטייא.

תפו) וע"ד אמרו, האי מאן דאעבר בריה בשוקא, ומסתפי מעינא בישא, יחפי סודרא על רישיה, בגין דלא יכיל עינא בישא לשלטאה עליה. אוף הכא, כיון דחמא בלעם, דלא יכיל בחרשוי וקסמוי לאבאשא לישראל, בעא לאסתכל בהו בעינא בישא, בגין דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי בישין, הוה מתלטייא. ת"ח ד מה רעותיה דיליה לקבלהון דישראל, כתיב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ה ושוי ד לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי, בגין דיהא ליה סטר סיועא, לאבאשא להו.

תפו) השתא חמי מה כתיב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. ד בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ביה שעתא, אלמלא דאקדים לון קב"ה אסוותא, הוה מאבד לון באסתכלותא דעינוי. ומאי אסוותא יהב קב"ה לישראל בההיא שעתא. דא הוא דכתיב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל קאמר. כמאן ה דפריש סודרא על רישיה דינוקא, בגין דלא ישלוט בהו עינוי. תפח) כדין שארי ואמר, מה טובו אהליך יעקב. ת"ח, כל מאן דבעי לאסתכלא בעינא בישא, לא יכיל, אלא כד משבח ואוקיר לההוא מלה, דבעי לאלטייא בעינא בישא. ומה ארחיה. אמר, חמו כמה טבא דא. כמה יאה דא. בגין דישלוט ביה עינא בישא. אוף הכא אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה אינון יאן, כמה * אינון שפירן, כמה נטיען שפירן דאתנטען ט מנייהו, דמיין לאינון

חלופי גרסאות

ד מוסיף מה כתיב ומה. ה ל"ג מן ושווי עד בגין. ו לקבל עגלא. ז ל"ג בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ח דאפריש. ט בינייהו.

מאמר

הסולם

זיקח בלק את בלעם ונר

מה כתוב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. כי רצה להסתכל בהם בעין הרע. בה בשעה, אם לא הקדים הקב"ה רפואה, היה מאבדם בהסתכלות עינוי. ואינו רפואה נתן הקב"ה באותה שעה לישראל, הוא שכתוב, ותהי עליו רוח אלקים. ותהי עליו, אומר על ישראל, שהקב"ה פרש על ישראל רוח אלקים. והוא כמו שאדם פורש מטפחת על ראש הילד, כדי שלא תשלטנה בהם עינוי. תפח) כדין שארי ואמר וכו': אז התחיל ואמר, מה טובו אהליך יעקב. בוא וראה, כל מי שרוצה להסתכל בעין הרע, אינו יכול אלא אם כן הוא משבח ומוקיר אותו הדבר שרוצה לקלל בעין הרע. ומה דרכו, אומר, כמה טוב הוא זה, כמה נאה הוא זה, כדי שתשלוט עליו עין הרע. אף כאן אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה הם נאים, כמה הם יפים

העמידוהו, אל תקרי יבורך אל יברך. ובלעם היה רע עין, שלא נמצא בעולם רע עין כמוהו, שכל מקום שהיה מסתכל בו בעינוי היה מתקלל.

תפו) וע"ד אמרו האי וכו': וע"כ אמרו, כל מי שמעביר בנו בשוק, ומתירא מעין הרע, יכסה מטפחת על ראשו, כדי שלא תוכל עין הרע לשלוט עליו. אף כאן כיון שראה בלעם, שאינו יכול בכשפיו וקסמיו להרע לישראל, רצה להסתכל בהם בעין הרע. משום שכל מקום שהיה מסתכל בו, בעינוי הרעות, היה מתקלל. בוא וראה מה היה רצונו כנגד ישראל, כתוב, וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ושווי לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי. שטמס פניו אל העגל שנעשה ישראל במדבר, כדי שיהיה לו צד עורה להרע להם.

תפו) השתא חמי מה וכו': עתה ראה (דפריי דף רי"א ע"ב *) דף רי"ב ע"א)

נטייען דנטע קב"ה בגנתא דעדן י איינן. מאן יתן, כ ואלין נטייען ; אשתכחו מאינן n משכני, דבהו.

תפט) ת) יזל מים מדליו וגו'. n לב"נ דהוו ליה ידן שפירן, יאן למחזי. אעבר חד ב"נ דעינא בישא, אסתכל באינן ידן, נקיט בהו, שארי לשבחא, אמר, כמה אינן שפירן, כמה אינן יאן, חמו אצבען מגזרה דשפירו עלאה. לבתר אמר, מאן יתן אלין דשריין בין אבנין יקירין, ובלבושי יקר דארגוונא b בביתיה לאשתמשא בהו, ויהון גניזין בתיבותא e דיליה.

תצ) כך בלעם, שרי לשבחא, מה טובו אהליך, חמו כמה שפירן, כמה יאן וכו', לבתר g אמר יזל מים מדליו, לא z ישתכח נטיעא שפירא דא, נטיעא דאורייתא, q לבר מאינן r משכנין, וזרעו במים רבים, דלא יסגי ולא ירבי רוחא דקודשא.

תצא) w א"ל קב"ה, רשע, לא יכלין ת עיניך לאבאשא, הא פריסו דקודשא עלייהו, כדין אמר, אל מוציא ממצרים וגו', הא לא יכלין כל בני עלמא לאבאשא לון, דהא חילא תקיפא עלאה אחיד בהו, ומאי איהו. אל מוציא ממצרים. ולא עוד, אלא כתועפות ראם לו, דלא יכיל ב"נ לאושיט ידיה עליה, מגו רומיה. ומדאשתכח בזקיפו עלאה הכי, יאכל גוים צריו וגו'. ולית מאן דיכיל לאבאשא לון.

תצב) ואפילו בזמנא דלא זקיף, לא יכלין, הה"ד כרע שכב. לא דחיל,

מסורת הזהר

ת) ויקרא י צ"ט.

חלופי גרסאות

י' ל"ג יאיינן. כ דאלין. ל ישתכחו. n מסכני. n מוסיף מתלא לב"נ. s בביתאי ; בתיבותא דילי. e דילי. דליו כלומר מסכנין. w אמר ול"ג ליה קב"ה. ת עינך.

g ל"ג אמר. z אשתכח. q בר. r מסכנין ; מסכנין

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם וגו'

שלא תמצא נטיעה יפה זו, נטיעה של התורה, מחוץ למשכנות האלו. וזרעו במים רבים, שנתכוון על בין הקליפות, הנקראים מים רבים אדירים, כלומר שלא יתגדל ולא יתרבה רוח הקודש.

תצא) א"ל קב"ה, רשע וכו' : א"ל הקב"ה, רשע. עיניך לא תוכלנה להרע, שהרי פרישת רוח הקודש עליהם. או אמר, אל מוציא ממצרים וגו'. שפירושו, הרי לא יוכלו כל בני העולם להרע להם, כי כח חזק עליון אוהו בהם, ומה הוא, היינו, אל מוציא ממצרים. ולא עוד, אלא, כתועפות ראם לו. שלא יוכל אדם להושיט ידו עליו, מחמת רומו. ומתוך שנמצא בהתנשאות עליונה כך יאכלו גוים צריו וגו'. ואין מי שיוכל להרע להם. תצב) ואפילו בזמנא דלא וכו' : ואפילו בזמן שאינן זקיף, לא יוכלו לו, ז"ש, כרע שכב

יפים, כמה נטיעות יפות שנטעו מהם, דומים לאלו הנטיעות הנאות שנטע הקב"ה בגן עדן, מי יתן, ואלו הנטיעות תמצאנה בהם ממשכנות האלו.

תפט) יזל מים מדליו וכו' ; בדומה לאדם, שהיו לו ידים יפות, טובות מראה. עבר אדם אחד, בעל עין הרע, הסתכל באלו ידים, אחז בהן, התחיל לשבח, אמר, כמה הן יפות, כמה הן נאות, ראו האצבעות שהן מגזרה של יופי עליון. אח"כ אמר, מי יתן ידים אלו שתהיינה שורצת בין אבנים יקרות, ובלבושי יקר של ארגמן, ותהיינה בביתו להשתמש בהן, ותהיינה גנוזות בתיבה שלו. תצ) כך בלעם שרי וכו' : כך בלעם התחיל לשבח, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ראו כמה יפים, כמה נאים, וכו'. אח"כ אמר, יזל מים מדליו, שפירושו, (דפרי"דף ר"ב ע"א)

בגין דאשתכח גיבר כארי וכלביא, אפילו כד אינון ביני עממיא, א וכרע ושכב בינייהו, כארי הוא ישתכח בנמוסי אורייתא, באורחי אורייתא. ב שולטנותא אית להו במאריהון, דאפילו כל ג מלכיא דעלמא, לא יעקרון להו. כאריא דא כד שכיב על טרפיה, לא יכלין לאקמא ליה מניה, הה"ד כרע שכב כארי וגו'. תצג) א"ר אלעזר, לא אשתכח בעלמא חכים לאבאשא, כבלעם רשיעא, דהא בקדמיתא ד הוה אשתכח במצרים, ועל ידוי, קשירו מצראי עלייהו דישראל קשורא, דלא יפקון מעבדותהון לעלמין. ודא הוא דאמר, מה איכול לאבאשא להו, דהא אנא עבידנא דלא יפקון מעבידתא דמצראי לעלמין, אבל אל מוציאו ממצרים ה ולקבליה לא יכלין חכמין וחרשין דעלמא.

תצד) א) ועתה הנני הולך לעמי וגו' ר' יהודה פתח, ב) לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך. כמה חביבין מלי דאורייתא. כמה חביבה אורייתא קמי קב"ה. כמה חביבה אורייתא, דאורית לה קב"ה לכ"י. ת"ח, בשעתא די נפקו ממצרים, שמע בלעם דהא חרשוי וקסמוי, וכל אינון קשרין, לא סליקו בהו בישראל, שארי ו לגרדא גרמיה, ולמירט רישיה. אזל לאינון טורי חשוכא, ומטא לגבי אינון שלשלאי דפרזלא.

תצה) וכך הוא ארחא דמאן דמטי גבייהו, כיון דעאל ב"ג ברישי טוריא, חמי ליה עזאל, ההוא דאקרי גלוי עינים. מיד אמר לעז"א, כדין יהבין קלא, ומתכנשין גבייהו חויין רברבי דמתוקדן, וסחרין לון. משדרי ה) אונימתא

חלופי גרסאות

א וכרע בינייהו ושכב כארי. ב מוסיף ואעפ"כ שולטנותא. ג עלמא ולי"ג מלכיא דעלמא. ד הוא. ה ולקבליהון. ו לגררא.

מסורת הזהר

א) ח"ג ר"ו. רע. ב) (דברים כג).

דרך אמת ה) פירוש מין חיה.

הסולם

מאמר

עזא ועזאל

תצד) ועתה הנני הולך לעמי וגו' : ר' יהודה פתח, לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך. כמה חביבים דברי תורה, כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, כמה חביבה התורה, שהורשה הקב"ה לכנסת ישראל. בוא וראה, בשעה שיצאו ממצרים, שמע בלעם שמכשפיו וקוסמיו, וכל אלו הקשרים שעשו, לא הועילו לישראל. התחיל להתגרד ולמרוט שער ראשו. הלך להרי חשך, והגיע לשרשראות של ברזל שעזא ועזאל, קשורים בהם. תצה) וכך הוא ארחא וכר' : וכך הוא הדרך של מי שמגיע אליהם. כיון שנכנס אדם בראשי ההרים, רואה אותו עזאל, אותו הנקרא גלוי עינים. (כנ"ל אות תכ"ד) מיד אמר לעזא, אז נותנים קול, ומתאספים אליהם נחשים גדולים השורפים, ומסבבים אותם. ומשלחים

עכב, גם כן אינו מפחד, משום שנמצא גבור כארי וכלביא. דהיינו אפילו כשהוא בגלות בין העמים וכרע ושכב בינייהו כארי יהיה נמצא בחוקי התורה, ובדרכי התורה. ממשלה יש להם מן אדונם, שאפילו כל מלכי העולם לא יעקרו אותה, כמו האריה הזה השוכב על טרפו שאינם יכולים להקימו ממנו. ז"ש, כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו. תצג) א"ר אלעזר לא וכר' : א"ר. לא נמצא בעולם חכם להרע כמו בלעם הרשע. כי בתחילה היה נמצא במצרים. ועל ידו קשרו המצרים קשר על ישראל, שלא יצאו מעבדותם לעולם. וזהו שאמר, מה אוכל להרע להם, כי אני עשיתי שלא יצאו מעבדות המצרים לעולם, אבל, אל מוציאם ממצרים, זכנגדו, לא יוכלו החכמים והמכשפים שבעולם. (דפ"י דף ר"ב ע"א)

זעירתא לקבליה דב"נ, ותנא, כמין שונרא, ז היא, ח ורישה כרישא דחוייא. ותרין זנבין בה, וידהא ורגלהא זעירין. ב"נ דחמי לה, חפי אנפוי, והוא מייתי חד קטורתא, מאוקידו דתרנגולא חורא, ט שדי באנפהא והיא אתית עמיה. תצו) עד דמטי לגבי רישא דשלשלאי, וההיא רישא דשלשלאי, נעיץ בארעא, ומטי עד תהומא. ותמן בתהומא. חד סמך, והוא נעיץ בתהומא תתאה, ובההוא סמך אתקשר רישא דשלשלאי. כד מטי ב"נ לרישא דשלשלאה, בטש בה ג' זמנין, ואינון קראן ליה, כדין כרע וסגיד על ברכוי, ואזיל ואטיס עינוי, עד דמטי גביהו. כדין יתיב קמייהו, וכל אינון חויין פחרין ליה מהאי סטרא ומהאי סטרא. פתח עינוי, וחמי לון, אזדעזע, ונפל על אנפוי, וסגיד לקבלייהו. תצו) לבתר אולפין ליה חרשין וקסמין, ויתיב גביהו * (ג' יומין. כד מטא זמנא למיהך לארחיה, ההיא אונימתא, וכל אינון חויין, אזלין קמיה, עד דנפיק מן טורייא, בין ההוא חשוכא תקיפא. תצח) . ובלעם כד מטא גביהו, אודע לון מלה, ואסגר גרמיה בטורייא עמהון. ובעא לקטרגא לון, לאתבא לון למצרים. וקב"ה בלבל וקלקל כל חכמתא דעלמא, וכל חרשין דעלמא, דלא יכילו לקרבא בהדיהו. תצט) ת"ח, השתא כיון דחמא בלעם דלא יכיל לאבאשא לישראל, אהדר גרמיה, ואמליך ליה לבלק, מה דלא בעא מניה, בגין לאבאשא לון. ועיטא

חלופי גרסאות

ז ל"ג היא, הוא, ח ורישיה. ט שרי. י דבלעם.

מאמר

הסולם

עזא ועזאל

ומשלחים מין חיה קטנה הנקראת אונימתא. כנגד האדם. ולמדנו, שהיא כמין חתול, וראשה כראש הנחש, וב' זנבות לה, וידיה ורגליה קטנות. אדם הרואה אותה מכסה את פניו. והוא מביא כלי אחד עט אפר שנקרא מקטורתא, משריפת תרנגול לבן, ומשליך בפניה, והיא באה עמו. תצו) עד דמטי לגבי וכו': עד שמגיע לראש השלשלאות, שראש ההוא של השלשלאות תקוע בארץ, ומגיע עד התהום. ושם בתהום יש אדן אחד, והוא תקוע בתהום התחתון, ובאותו האדן נקשר ראש השלשלאות. וכשאדם מגיע לראש השלשלאות, מכה בו ג' פעמים. והם, עזא ועזאל, קוראים לו. אז כורע על ברכיו ומשתחוה, והולך ועוצם את עינוי, עד שמגיע אליהם. אז יושב לפניהם, וכל אלו הנחשים מסבבים אותו מצד זה ומצד זה. פותח עינוי ורואה אותם. הוא מודעזע ונופל על פניו ומשתחוה כנגדם. (דפרי דף רי"ב ע"א * דף רי"ב ע"ב)

סמך פירושו אדן, כי על ככר לאדן, מתרגם ככרא לסמכא (שמות ל"ח כ"ז). תצו) לבתר אולפין ליה וכו': אח"כ מלמדים אותו, עזא ועזאל, כשפים וקסמים, והוא יושב אצלם ג' ימים. כשמגיע הזמן ללכת לדרכו, אותה חיה הקטנה הנקראת אונימתא, וכל אלו הנחשים, הולכים לפניו, עד שיוצא מן ההרים, מבין חשך ההוא החזק. תצח) ובלעם כד מטא וכו': ובלעם כשהגיע אליהם, לעזא ועזאל, הודיע להם הדבר, שרוצה מהם, וסגר עצמו עמהם בהרים. ובקש לקטרג על ישראל להשיב אותם למצרים. והקב"ה בלבל וקלקל כל החכמות שבעולם וכל הכשפים שבעולם, ולא יכלו לקרב אליהם. לישראל. תצט) ת"ח השתא כיון וכו': בוא וראה עתה, כיון שראה בלעם שאינו יכול להרע לישראל, החזיר עצמו, ויעץ לבלק, מה שלא בקש ממנו, כדי להרע לישראל. והעצה שלו היתה

דיליה הוה באינן נוקבי דמדין דאינן שפירן, ואלמלא דא"ל משה, לא הוינא ידע, דכתיב א) הן הנה היו לבני ישראל ב בדבר בלעם.

תק) כיון דחמא קב"ה עיטא דיליה, אמר, הא ודאי גרמך בעיטך יפול. מה עבד, ההוא חילא דשלט על כל חרשין, אחמי ליה סופא דכלא. וכי אית להו רשותא לזמן רחיק. א"ר יצחק, עינא חמא, ומלין אתמרו מההוא דקאים עליה, והא אוקמוה. וישא משלו ויאמר. מאן דאית ליה למימר. מ"ט. בגין ג דלא יתקיימון מלין דגעלא, ח ברעותא עלאה, בדעתא עלאה באורייתא.

תקא) אראנו ולא עתה, דהא מלין אלין מנייהו אתקיימו בההוא זמנא, ומנייהו לבתר, ומנייהו בזמנא דמלכא משיחא. נ תנן, זמין קב"ה למבני ס ירושלם, ולאחזאה חד ככבא ע קביעא, מנצצא בע' ו. רהטין, ובע' זיקין נהרין פ מניה באמצעות רקיע. צ וישתאלון ק ביה ע' ככבין אחרנין, ויהא נהיר ולהיט ע' יומין.

תקב) וביומא שתיתאה, יתחזי בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, יומא קדמאה יתחזי בקרתא ר דרומא. וההוא יומא ינפלו ג' שורין עלאינן מההיא קרתא ט דרומי, והיכלא רברבא ינפול, ושלטיא ת דההיא קרתא ימות. כדין יתפשט ההוא ככבא לאתחזאה בעלמא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בדבר בלעם. ל דיתקיימין מלין דלעילא.
ח ל"ג ברעותא עלאה. נ בדפו"י כתבו מה שחסר
כאן תמצא ב"ח דף ס"כ א' ע"ש. ס ל"ג ירושלם.
ע ל"ג קביעא. פ מינה. צ וישתאבון. ק בה. ר חדא.
ש ל"ג דרומי; וגו'. ת דקרתא ההוא.

בסורות הוהר

א) (במדבר לא) לעיל צד צ"י, שצה צ"ז. ד) תרומה
רפב צ"ט. ז"ח נח ט"ב ש"ט ט"ג ש"ג
ט"ד ש"ח.

דרך אמת ו) רצים ממונים ומשמשים למעלה והוא מבואר.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

מהם שנתקיימו באותו הזמן, ומהם לאחר זמן, בזמן של מלך המשיח. למדנו, עתיד הקב"ה לבנות את ירושלים, ולהראות ככב אחד קבוע, הנוצץ בע' ככבים רצים, ובע' רוחות, שמאירים ממנו באמצע הרקיע. ויהיו מצטוים ומונהגים ממנו ע' ככבים אחרים, ויהיה מאיר ולוהט ע' ימים, ישתאלון הוא מלשון ומאמר קדישין שאלתא, שפירושו פקודה וגזירה (דניאל ד' י"ד).

תקב) וביומא שתיתאה יתחזי וכר'; וביום הששי, בכ"ה ימים לחדש הששי הככב יראה, ויהיה נאסף ביום השביעי, לסוף ע' ימים, שיתכסה ולא יהיה נראה. ביום הראשון יראה בעיר רום, ובאותו יום יפלו ג' חומות עליונות מעיר ההוא רומי והיכל הגדול אשר שם יפול. ומושל של אותו העיר ימות. אז יתפשט ככב ההוא להראות בעולם, ובזמן ההוא

היתה באלו הנקבות של מדין, שהיו יפות. ואם לא היה אומר לנו משה לא היינו יודעים. שכתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם. תק) כיון דחמא קב"ה וכר'; כיון שראה הקב"ה את העצה שלו, אמר, הרי ודאי שתפול בעצמך בעצה שלך. כי הוא נהרג בנקמת מדין. מה עשה אותו הכח השולט על כל הכשפים. דהיינו המלכות כנ"ל, הראה לו אחרית הכל. שואל וכי יש לו רשות לראות לזמן רחוק. א"ר יצחק, העין ראתה, והדיבורים נאמרו מאותו העומד עליהם, דהיינו מן המלכות, וכבר העמידוהו (באות תע"א) בהכתוב, וישא משלו ויאמר. מי אמר, מי שהיה לו לומר, דהיינו המלכות, כמ"ש שם, מ"ט כדי שלא יתקיימו דברים של גיעול מבלעם, ברצון העליון, בדעת העליון של התורה.

תקא) אראנו ולא עתה: כי דברים אלו (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ובהווא זמנא יתערון קרבין תקיפין בעלמא, לכל ד' סטרין, ומהימנותא לא ישתכח בניייהו.

תקג) ובאמצעות עלמא, כד א יתנהיר ההוא ככבא, באמצעות רקיעא. יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטרין, ויתגבר עלייהו.

תקד) וביומא ב דיתכסי ככבא, יזדעזע ארעא קדישא מ"ח מילין, סחרניה אתר דהוה בי מקדשא. ומערתא ג חדא מן תחות ארעא ד יתגלי. ומההיא מערתא יפוק אשא תקיפא לאוקדא עלמא. ומההיא מערתא יסגי חד ה ענפא, רברבא עלאה, דישלוט בכל עלמא, וליה אתיהב מלכותא. וקדישי עליונין יתכנשונין גביה. וכדין יתגלי מלכא משיחא בכל עלמא, וליה אתיהיב מלכותא.

תקה) ובני עלמא בשעתא דיתגלי, יהון משתכחיין בעקתא בתר עקתא. ושנאיהון דישראל יתגברון, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, וישיצי לאדום ג חייבא, וכל ארעא דשעיר יוקיד בנורא. כדין כתיב, וישראל עושה חיל. הה"ד, והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו. אויביו דישראל. וכדין וישראל עושה חיל. ובהווא זמנא, יקים קב"ה למתייא דעמ"ה, ויתנשי מנהון מיתה, הה"ד ה) ימין י"י עושה חיל. לא אמות כי אחיה. ז וכתוב ו) ועלו מושיעים וגו'. ח וכדין ז) והיה י"י למלך.

תקו) א"ר אבא, מאי דכתיב ח) כי בשמחה תצאו וגו'. ט אלא כד יפקון

מסורת זוהר

ה) (תהלים קיח) ויחי ס"א צ"ד ז"ח מו ט"ב
שכ"ה פו ט"ד שכ"ו. ו) (עובדיה א) תולדות סט
צ"ג ז) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ח) (ישעיה גה)
ויקרא מ צ"ט.

חלופי גרסאות

א יתהדר. ב דיתכרי. ג דהא. ד מוסיף יתגלי לבני
נשא. ה עופא. ו ל"ג חייבא. ז וכדין; וכדין והיה
ה' למלך וכתוב ועלו מושיעים וגו'. ח וכתוב.
ט מוסיף מאי דכתיב כי בשמחה תצאו אלא.

מאמר

הסולם

בזמנא דמלכא משיחא

עליונים יתקבצו אליו. ואז יתגלה המשיח
בכל העולם, ותנתן לו המלכות.

תקה) ובני עלמא בשעתא וכו': ובני
העולם, בשעה שיתגלה המשיח, יהיו נמצאים
בצרה אחר צרה, ושונאי ישראל יתגברו, אז
יעורר עליהם רוחו של משיח, וישמיד את
אדום הרשעה, וכל ארץ שעיר ישרוף באש.
אז, כתוב, וישראל עושה חיל. ז"ש והיה אדום
ירשה והיה ירשה שעיר אויביו. דהיינו אויביו
של ישראל. וזה וישראל עושה חיל. ובעת
ההיא יקים הקב"ה לתחיה את מתי עמו,
ויסיר מהם המות. ז"ש ימין ה' עושה חיל. לא
אמות כי אחיה, וכתוב, ועלו מושיעים וגו'.
ואז, והיה ה' למלך.

תקו) א"ר אבא מאי וכו': אר"א מ"ש.
כי בשמחה תצאו וגו', אלא כושישראל יצאו מן
הגלות

ההוא יתעוררו מלחמות חזקות בעולם לכל
ד' צדדים ואמונה לא תמצא ביניהם.

תקג) ובאמצעות עלמא כד וכו':
ובאמצע העולם כשיאיר ככב ההוא באמצע
הרקיע, יקום מלך אחד רב ושליט בעולם,
ורוחו יתגאה על כל המלכים ויעורר מלחמה
בב' צדדים, ויתגבר עליהם.

תקד) וביומא דיתכסי ככבא וכו',
והיום שיתכסה הכוכב, תזדעזע ארץ הקדושה
ג"ה מילין, מסביב המקום של בית המקדש,
ומערה אחת מתחת הארץ תתגלה, וממערה
ההיא תצא אש חזקה לשרוף העולם. וממערה
ההיא יגדל ענף אחד גדול ועליון, שישלוט
בכל העולם, ותנתן לו המלכות. וקדושים
(דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ישראל מן גלותא, שכינתא נפקא עמהון, ועמה יפקון. הדא הוא דכתיב, (ט) כי בשמחה תצאו. ששון דא קב"ה. ר' יצחק אמר דא צדיק. הדא הוא דכתיב (י) ששון ושמחה ימצא בה.

תקון אר"ש, צדיק ששון אקרי. ומן יומא דכ"י נפלת בגלותא. אתמנעו ברכן מלנחתא לעלמא מהאי צדיק. בההוא זמנא מה כתיב, (י) ושאתם מים בששון.

מסורת זוהר

(ט) (שם.) (י) (שם.) (יא) (שם יב) ח"א בהשמטות רסא: ח"ג רנט.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

משום שהארת השמאל מאירה בריצה ובחפזון. נהרין מניה באמצעות רקיע, כלומר שהם כלולים בקו האמצעי של המלכות כי ע"ז נאמר דרך ככב מיעקב, אשר ככב הוא מלכות, וקו האמצעי הוא מיעקב, שה"ס קו האמצעי. וישתאלון ביה ע' ככבים אחרנין, שהם ע' שרי אומות העולם, שהם בחינת קו השמאל, גם הם יינקו מככב הזה, (ע"י לעיל) אות תמ"א) ויהא נהיר ולהיט ע' יומין, דהיינו ז"ס תג"ת נהי"מ, שכל ספירה כלולה מעשר, והם שבעים ספירות, המכונות ע' ימים.

וכבר ידעת שהכלים דמלכות הם מבינה, אשר משום זה חסרה בה בחינתה עצמה, שה"ס מלכות דמלכות, הנקראת מנעולא, שהיא נגזוה, ובמקומה משמש יסוד דמלכות, הנקראת מפתחא (כנ"ל בהקדסה"ז דף מ"ה ד"ה ההוא) ובדף מ"ז ד"ה גו עש"ה) באפן, שאין בחינתה אלא ט' ספירות הראשונות שבה ובחינתה עצמה שהיא מלכות דמלכות חסרה, כי נגזוה, וז"ש, (באות תק"ב) וכיומא שתיתאה, שהוא יסוד, יתחזו בכ"ה יומין לירחא שתיתאה. כ"ה יומין הוא המלכות הנקראת כ"ה, לירחא שתיתאה, הוא יסוד, דהיינו, שהארת הככב תמצא רק במלכות שביסוד, שהוא כה חדש הששי, שה"ס עטרת יסוד, הנקראת מפתחא, ולא במלכות ממש, שה"ס מנעולא, שהיא אינה ראויה לאור מחמת כח הצמצום הרוכב עליה (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבר), וז"ש, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, כי ע' יומין הם תג"ת נהי"מ, שבכל אחת עשר ספירות, ובסוף עשר ספירות האחרונות שהן ע"ס של המלכות, אשר סופן הוא מלכות דמלכות, שה"ס מנעולא, יתכסה האור ולא יאיר שם, כי המנעולא גנוזה ואינה מקבלת שום אור.

ותדע שהפרט והכלל שוים זה לזה, וכמו בגאולות הקודמות של המלכות נבנית המלכות השכינה

הגלות, השכינה תצא עמהם, ועמה יצאו. ז"ש, כי בשמחה תצאו, דהיינו בהשכינה הנקראת שמחה, ששון זהו הקב"ה. ר' יצחק אמר, זהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א, זהו שכתוב, ששון ושמחה ימצא בה, שהם יסוד ומלכות. תקון אר"ש, צדיק ששון וכו': א"ר שמעון צדיק, שהוא יסוד דז"א, נקרא ששון, ומיום שכנסת ישראל נפלה בגלות, נמנעו הברכות לרדת לעולם מצדיק הזה, ובזמן ההוא של הגאולה, מה כתוב, ושאתם מים בששון, זהו צדיק הנקרא ששון, ממעייני הישועה, אלו הם אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, שמשם שואב היסוד, פירוש אחר, ממעייני הישועה הם נצה והוד, שמהם מקבל היסוד, והכל מקבלים ממבועים העמוקים הנובעים, שהם חכמה ובינה, או, ואמרת ביום ההוא אודך ה' וגו', צהלי ורני יושבת ציון וגו' ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

ביאור המאמר, כל המאמר הזה סובב לבאר הכתוב, אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך ככב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו וישראל עשה חיל, ותחילה מבאר (באות תק"א) אראנו ולא עתה אשורנו וגו' אשר ולא עתה משמע לא עתה אלא בזמן הקרוב, אשורנו ולא קרוב, משמע בזמן רחוק שהוא זמן של מלך המשיח, וז"ש, דהא מלין אלין מנייהו וכו', אח"ז סובב לבאר, דרך ככב מיעקב, וז"ש, זמין קב"ה למבני ירושלים ולאחזאה חד ככבא קביעא, שה"ס המלכות, שהיא קבועה בזווג עם ז"א שנקרא יעקב, מנצצא בע' רהטין ובע' זיקין, המספר עין מורה על הארת החכמה, המכונה עינים, ואומר שהככב כלול מימין ומשמאל, אשר הארת קו ימין שבו מכונה ע' זיקין, שהוא רוחות, והארת קו שמאל מכונה ע' רהטין, דהיינו רצים, (דפו"י דף רי"ב ע"ב)

דא צדיק. ממעיני השועה, אלין אבא ואמא. ד"א, אלין נצ"ח והו"ד. וכלא ממבועי נביעין. עמיקן. כדין (ז) ואמרת ביום ההוא אוך יי וגו', (ח) צהלי ורני ישבת ציון וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות
י עקימן.

מסורת הזהר
(ז) (שם) יתרו קכח צ"ו ח"ג קעו. ח (שם)
ח"ג קעג:

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

ע' ימים, שהוא המלכות דמלכות. שהיתה גנוזה בכל שתא אלפי שני, והאור לא הגיע אליה ונתכסה במקומה, כנ"ל, יודעע ארעא קדישא מ"ה מילין, ארעא קדישא ה"ס המלכות, מ"ה מילין רומו על ז"א שה"ס הויה במילוי אלפין שבגימטריא מ"ה. ואומר שהשם מ"ה שהוא ז"א ישפיע גבורות קדושות להמלכות, והיא תזדועע, סהרניה אתר דהוה בי מקדשא, דהיינו מסביב יסוד דמלכות שה"ס מקום בית המקדש. ומערתא חדא מן תחות ארעא יתגלי, דהיינו מקום הגניזה של המנעולא שה"ס מלכות דמלכות שלא קבלה שום תקון עד הנה, ומההיא מערתא, דהיינו ממקום הגניזה ההוא, יפוק אשא תקיפא לאוקרא עלמא, דהיינו המנעולא בעצמה, המכונה אש קשה, שעד עתה בכל מקום שנגלתה היתה שורפת ומכלה כל האורות מאותו מקום (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ואז תקבל תקונה השלם. וז"ש ומההיא מערתא יפגי חד ענפא רברבא עלאה, שה"ס, וקם שבט מישראל, שהוא מלך המשיח, שיקבל אז העטרה שלו מתקון הגדול של המנעולא, דישלוט בכל עלמא וליה אתיהב מלכותא, שהוא יקבל המלכות השלמה שגשלמה או, וקדישי עליונין זכר וזה הוא משיח בן יי, ואז עוד לא נגמר כל התקון. וז"ש ובני עלמא בשעתא דינגלי יחון משתכחין בעקתא בתר עקתא, כי להיתו מבחינת השמאל אין תקונו עולה בשלמות וצרות תבואנה בעולם, ושנאיהון דישראל יתגברון, וזה יהיה נמשך עד שיתגלה משיח בן דוד, שהוא מקו האמצעי, ח"ש, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, שהוא משיח בן דוד, וישיצי לאדום חיובא, שהוא סוד הכתוב, והיה אדום ירשה שישחית מלכות אדום, והיה ירשה שער אויביו, שזה סוד הכתוב, והיה ירשה שער אויביו, דהיינו אויביו דישראל, ואז כתוב, וישראל ערשה חיל וכו'.

בדרך ג' קוין כן בגאולה העתידה צריך הסדר להתחיל כן, ואחר שהמלכות נמתקה בבינה, שה"ס קו ימין, הנה אז, אין עוד גילוי מן הארת החכמה. ותחילת הארת החכמה היא בקו שמאל, ח"ש, יומא קדמאה יתחזי בקרתא דרומא, כלומר, ההארה הראשונה של החכמה תהיה להלחם בבחינת שמאל בלי ימין, שהיא הארת החצונים הנקראים עיר רומי, ואז ילחם עמהם הכבב הבא מקו האמצעי, ובכח המסך דקו האמצעי, ימעט הג"ר דהארת השמאל הזה (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ח"ש, וזהו יומא ינפלוך ג' שורין עלאין מההיא קרתא דרומי, דהיינו שיפלו הג"ר דשמאל, המכונים ג' שורין עלאין, והיכלא רברבא, שהיא גדלות שליטתם ינפול, שתבטל, ושליטא דההיא קרתא, דהיינו השר שלהם ימות, יתבטל, כדין יתפשט ההוא כבבא לאחזאה בעלמא, אז מתפשטת שליטת המלכות שהיא מסוד קו האמצעי-להראות בעולם, ועל זמן הזה נאמר דרך כוכב מיעקב, ובההוא זמנא, דהיינו בזמן ההוא שהביא לגפילת רומי הנ"ל, יתערין קרבין תקיפין בעלמא לכל ד' סטריין, דהיינו מלחמות ממחלוקת ימין ושמאל (ע"ד שנתבאר לעיל באד"ר אות ר"ד) וכן המלחמות דקו האמצעי בסוד המסך דחירק, ומהימנותא לא ישתכח בנייהו, שזה הוא מטרה שהמלכות הנקראת אמונה נמצאת ביניהם, אבל אח"כ אחר שנגלה הכבב והכה קרתא דרומי כנ"ל, שהוא שמאל בלי ימין, אז, וכאמצעות עלמא, כד יתגבר ההוא כבבא באמצעות רקיעא, כלומר כאשר יקבע תקון קו האמצעי בעולם שהוא מלכות, וברקיע שהוא ז"א, יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, שהוא מלך המשיח, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטריין, דהיינו בימין ובשמאל, שזו"ה, ומחץ פאתי מואב, בי הפאות מימין ומשמאל, ויתגבר עלייהו. ח"ש, וביומא דיתכפי כבבא, דהיינו בסוף